

Curtea de Apel din Galați.

Nr 31. —

Biblioteca

1882

CODUL FALIMENTELOR ADNOTAT

(art. 695—888, 936—956 Cod. Com.)

Bd 97/196

CODUL FALIMENTELOR

ADNOTAT

Cu doctrina și jurisprudența română, italiană, franceză
și belgiană.

Insoțit și de un index alfabetic cum și de expunerea
de motive și debaterile parlamentare asupra
art. 695—888, 936—956 cod. com.

traducere de către autorul și soțul său, G. Pallade

DE

GEORGE T. PALLADE

Judecător de ședință la tribunalul Fălciu

Chaque fois, que la pratique de votre profession: les procès, controverses, etc. etc., vous obligeront à recourir aux auteurs traitant la matière, ayez soin d'inscrire sommairement sur un cahier *ad hoc*, tous les cas, ainsi que les lois et les ouvrages y relatifs. De cette manière vous vous formerez un fonds de jurisprudence et de littérature éminement utile.

(I. Bohl, Code de commerce d'Italie p. 633.)

— I A Ș I —

TIPOGRAFIA H. GOLDNER STR. GH. MÎRZESCU N°. 17

1 9 1 2

Biblioteca Centrală Universitară
BUCHUREȘTI
Cot. III 406195
Inventar - 793166

A.M.F.
119/95

Toate exemplarele vor fi subscribe de adnotator

[Handwritten signature]

P R E F A Ț Ă

Lucrarea ce ni-am propus a da la iveală, nu este de cît un modest cod adnotat al legii falimentelor.

Pînă în prezent avem la îndămină toate codicele adnotate, afară de cel comercial și pînă ce o lucrare complectă asupra studiului dreptului comercial va apare din partea distinșilor comercialiști ai țării noastre, o adnotație a legii falimentelor am găsit-o necesară; dacă d-nii I. N. Cezărescu-Em. Dan au dat la iveală în 1902 un cod de comerț adnotînd partea falimentelor, această lucrare, foarte folositoare, e azi epuizată.

Nu avem pretenția a fi făcut o lucrare nici originală nici de o importanță mare pentru juriști; codul nostru este rezultatul sfatului dat de M-me Lipman lui I. Bohl, (code de commerce d'Italie p. 633) lucrare ce ni-a căzut în mină la începutul carierei noastre, și de care sfat (dat în motto pe prima pagină) am ținut seamă.

Dacă în multe părți, sub forma *adnotației*, vom fi reprodus în extenso, fragmente din lucrările juriștilor de seamă romîni, n'am urmărit prin aceasta un plagiat întru cît am citat autorul de la care am luat pasagiul sau ideia. Distinsul comercialist, D-l C. N. Toneanu procuror g-l al Curței de Iași onorîndu-ne cu un răspuns la permisiunea ce-i ceream a face citate din lucrările D-sale publicate—cum este știut,—în broșure și în foarte multe numere din revistele noastre de drept, ne-a scris că pentru a cită lucrările altora și chiar a le reproduce *in extenso*, n'avem trebuință de nici o autorizație. Chiar așa socotînd, totuși cerem permisiunea și a altor distinși autori de ale căror lucrări ne-am servit în adnotație, în special D-lor Profesori T. Stelian, V. Dimitriu, D. Alexandresco și M. A. Dumitrescu.

Lucrarea noastră cuprinde toate articolele referitoare la materia falimentelor, puse alături cu textele respective italiene sau franceze, de la cari legiuitorul român a împrumutat ideile și chiar expresiunile; am pus sub fie care articol—pentru ușurința celor ce vor bine voi a o consulta—toată doctrina și jurisprudența mai importantă ce am urmărit pentru fie care chestiune; am însoțit codul nostru și de lucrările parlamentare—atît de necesare a afla intenția legiuitorului—și am prevăzut, la urmă, un index alfabetic pentru căutarea mai cu ușurință a chestiunii.

Prețiosul concurs—pentru care aducem yii mulțumiri—ce ni s'a dat de d-nii magistrați, avocați, și reprezentanții diferitelor instituții de comerț, chiar înainte de a apare această modestă lucrare, ne-a dat mult curaj și ne-a întărit speranța unei aprecieri ori cît de mică, a muncii depuse.

G. T. P.

PRESCURTĂRI

- A=Ap.=Apel=Curtea de apel.
Ad. Dep.=Adunarea deputaților.
Adn.=adnotat.
Al.=alin.=aliniat.
Apel=Curtea de apel.
Apr.=Aprilie.
Art.=Articol de lege.
Aug.=August.
B.=Bul.=Bul. Cas.=Buletinul Curții de Casație.
Belg.=Belgian=Codul belgian (civil sau comercial).
Buc.=București=din București
C.=Curte.
C. Cas.=Curtea de Casație.
Cit.=op. cit.=op. citat.
C. Civ.=Cod. Civil.
C. Com.=Cod. Comercial.
Com.=Comercial.
C. J.=C. Jud.=Curierul Judiciar.
Coment.=Comentarii.
Comp.=a se compară.
D.=Dn.=dn.=Domnul.
D.=Doctr.=Doctrina.
Dec.=Decembre.
Desb.=Desbat. Desbaterile parlamentare.
Dir.=Diritto.
Dr.=Dreptul (revistă juridică).
Dr.=Drept.
Ed.=Ediție.
Fal.=falim.=faliment, falimente.
Fasc.=fascicola.
Febr.=Febr.=Februarie.
Fr. sau fr.=franc.=francez=Cod. francez
- Ian.=Iunuarie.
It. sau Ital.=Italian=Cod. italian (civil sau comercial).
Iun.=Iunie.
Iul.=Iulie.
J. sau Jur.=Jurisprudență.
Jurisprudența (revistă de drept).
L. sau leg.=lege.
Mart.=Martie.
N. sau n. sau no.=număr.
Nov. sau Noem.=Noembrie.
Numerile latine I, II,.....X etc. însemnă numărul volumului unui autor, sau secția unei instanțe judecătorești.
Oct. sau Octom.=Octombrie.
P. sau pg. sau pag.=pagină.
P. Juridice=Pagini Juridice (revistă de drept).
Reg. sau regul.=regulament.
Rep. sau repert.=répertoire, repertoriu.
Rom. sau rom.=român (cod civil, comercial, etc.)
S. sau s.=secție.
S. I, S. II etc.=secția I, secția II, etc.
Sen.=Senat, Senatului.
Sep.=Sept.=Septembrie.
Tr. sau trib.=tribunal, tribunalul.
L. t. sau l. timbr.=leg. timbr.=legea timbrului.
U. sau S. U.=secțiuni unite.
Urm.=următori, următoarele.
V.=a se vedea.
Vac. sau S. V.=secția vacanțelor.
Vol.=volum, volumul.

DESPRE FALIMENT *)

TITLUL I

Despre declarațiunea de faliment și despre efectele sale

CODUL COM. ROMÂN

Art. 695. Comerciantul, care a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale, este în stare de faliment. (Com. 3. 8. 703. 706. 722 Ital. 683. Fr. 437. Belg. 437).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 683. Il commerciante che cessa di fare i suoi pagamenti per obbligazioni commerciali è in istato di fallimento.

Bibliografie. T. Stelian *Curs Drept. Com. anul 1908/9*, V. Dimitriu *Curs Drept Comercial anul 1910/11*, Al. Degré *Scrieri juridice IV* pag. 7, 11, 108, F. Ciurapciu *enciclopedia juridică II* pag. 130 urm., Barozzi *jurisprudența Curții de Casație II*, I. N. Cezărescu-E. Dan, *Codul de Comerț adnotat*, art. 695. M. A. Dumitrescu *Cod. Com. comentat VI* pag. 1 și urm. *Jurisprudența Curții de Cas. anul III și IV*, C. N. Toneanu *Falimentele fasc. I* pag. 3 și urm. I. Bohl *Code de commerce d'Italie* art. 683. L. Bolaffio—E. Massé-Dari *del fallimento I* art. 683. E. Vidari *Corso di diritto commerciale VIII* pag. 114. Vivante *La cessazione dei pagamenti nel fallimento X*. Al. Ingaramo *Repertorio g-le di massime di giurisprudenza commerciale*, art. 683, pag. 408

Revistele : *Dreptul*, *Curierul judiciar*, *Pagini juridice*, *Jurisprudența*, *Revista critică de drept*, *jurisprudență*, etc.

H. T. Riviere *Code de commerce*, pag. 671 urm., P. Namur *Code de commerce belge III* pag. 6.

*) Instituția falimentului a fost creată de legiuitor în întreit scop: 1) de a proteja interesele creditorului, 2) de a apăra pe cele ale debitorului și 3) de a apăra interesele societății.

Ea apără interesele creditorilor, căci din moment ce intervine declararea în stare de faliment, orice administrațiune a bunurilor e ridicată dela falit și încredințată unui anumit magistrat care lichidează averea lui și-l pune în imposibilitate de a sustrage și ascunde din bunurile ce garantează creanțele creditorilor; pe de altă parte orice urmărire individuală este înlăturată și prin aceasta se realizează o economie însemnată asupra cheltuelilor ce s'ar ocaziona, ceia ce sporește masa de distribuit creditorilor.

1. Doctrină. Din punct de vedere economic falimentul este efectul unei anormale funcționări a creditului; creditul fiind schimbul între bunurile prezente și cele viitoare, cu alte cuvinte falimentul este o stare de dezechilibru între valorile realizate și prestațiunile de executat; din punctul de vedere juridic, falimentul este complexitatea regulilor de drept, cari guvernează faptul economic al falimentului.

(A *Roco* extras din Revista de drept legislativ și jurisprudență No. 1—910 pag. 89).

2. Pentru ca cineva să poată fi declarat în stare de faliment se cer 3 condițiuni :

1). Să fie comerciant în momentul când a încetat plățile (excepția în art. 707).

2). Să fi încetat plățile.

3). Incetarea plăților să fie pentru datorii comerciale.

Calitatea de comerciant; fie români, fie străini, intru cât au exercitat comerțul în țară pot fi declarați în stare de faliment; e indiferent dacă străinul are în România un stabiliment principal sau secundar.

o Calitatea de comerciant trebuie s'o aibă cineva în realitate. pentru ca să poată fi declarat falit.

În faliment se declară comerciantul nu firma comercială.

Comerciantul să exercite comerțul în numele său propriu: așa prepușii, comișii, directorii și administratorii soc. anonime, mandatarii și toți cari fac acte de comerț în numele altuia nu sunt comercianți și prin urmare nu pot fi declarați în faliment.

(M. A. Dumitrescu Cod. Com. comentat VI pag. 19 urm.)

3. Sunt persoane cărora legea le ridică capacitatea de a fi comercianți, precum minorii, femeile măritate; aceștia numai după ce-ș vor fi complectat capacitatea, după formele prăscrise de legiuitorul comercial, vor putea exercita profesiunea de comerciant; cât timp ei nu vor dobândi autorizările legale, nu vor putea fi considerați ca având calitatea de comercianți; și prin urmare nici a fi *declarați* în

---

Este în interesul falitului, căci prin dispozițiunile create de legiuitor el este pus la adăpost de pretențiunile neîntemeiate ale unor creditori, cari pentru motive personale și de rea credință s'ar opune la încheierea unui aranjament dintre majoritatea creditorilor și falit, care i-ar asigura continuarea comerțului sau reînvierea vieții lui comerciale.

În fine este și în interesul societății, căci prin această procedură se pune în cunoștința tuturor încetarea plăților, scutindu-se publicul de a cădea victimă unor noi amăgiri, dacă falitul s'ar încerca să obție noi credite. (Extras din cursul stenografiat de Drept comercial pe 1910—1911 la facultatea din Iași al d-lui profesor V. Dimitriu. Pag. 1193—1194).

stare de faliment. (V. Dimitriu : *Curs de drept comercial pe 1910—11* după note stenografice pag. 1196).

4. Prin încetarea plăților se înțelege starea de fapt a comerciantului, care numai face față angajamentelor sale; ea e cu desăvârșire independentă de solvabilitatea sau insolvabilitatea debitorului. (V. *Dimitriu* curs de drept com. pag. 1198).

5. Insolvabilitatea este situațiunea unei persoane al cărei pasiv întrece activul; iar deconfitura presupune o insolvabilitate manifestată extern, fie prin sechestre infructuoase, fie prin alte semne de imposibilitate de a-și plăti datoriile, cu alte cuvinte, o încetare de plăți întovărășită de insolvabilitate. (*M. A. Dumitrescu* Cod. Comericiu comentat VI pag. 14).

6. *Diferența între faliment și deconfitură.*

a) Falimentul e regulamentat în mod sistematic în Cod. com. (art. 695—888 și 936—944) pe când despre insolvabilitate sau deconfitură se pomenește ici colea în câteva art. 1132, 1323, 1552, etc. Cod. civ.

b) Falimentul se declară prin hotărâre judecătorească, supusă publicității și are efect față de toată lumea; starea de deconfitură nu se declară prin vreo hotărâre ad-hoc.

c) La caz de faliment, e o procedură colectivă, creditorii lucrează în masă și repartizarea averii se face în mod proporțional pentru toți: la deconfitură din contra, fiecare creditor urmărește în mod izolat pe debitor.

d) La faliment se prevede anularea față de masa creditorilor a unor acte făcute de falit, anulare mult mai expeditivă și mai generală decât acțiunea pauliană, care e singura resursă contra debitorului civil.

e) Comerciantul care e în stare de încetare de plăți e dator să se denunțe el singur la tribunal în termen de 3 zile de când a încetat plățile, pe când persoana civilă în stare de deconfitură nu are asemenea îndatorire.

f) Falimentul dă loc la aplicarea contra falitului a unor dispozițiuni de severitate; la deconfitură, debitorul rămâne capabil să-și administreze averea, poate fi alegător, etc.; neglijența sau reaua lui credință nu se pedepsește.

g) Falimentul poate da loc la aplicarea în favoarea falitului a unor dispozițiuni protectoare pentru el: concordat, morator, ajutor pentru familie; la deconfitură nu există asemenea dispozițiuni de favoare.

h) La caz de faliment al bărbatului, drepturile femeiei mări-

tate sunt supuse la restricții relative la ipoteca legală și la o presumpțiune de fraudă. Asemenea restricții și presumpțiuni nu există în caz de deconfitură.

i) La faliment, creditorul care posedă obligațiuni subscrise, girate sau garantate solidar de către falit și de alți coobligati, cari au căzut în stare de faliment, are dreptul să fie înscris la toate masele cu valoarea *nominală* a creanței sale până la deplina achitare; la caz de deconfitură nu se aplică însă art. 798 C. com. deoarece el constituie dispozițiuni derogatorii dela principii.

l) Faptul generator al deconfiturii e insolabilitatea, pe câtă vreme falimentul se bazează pe încetarea plăților, fapt perfect compatibil cu o stare de solvabilitate.

(M. A. Dumitrescu Codul Com. comentat VI pag. 16 urm.).

7. În caz când comerțul se exercită de părinți sau de tutore în numele minorilor, e imposibil să se declare faliment, căci nici pe părinți sau pe tutor nu e posibil să fie declarați în stare de faliment, deoarece ei nu continuă comerțul, nici în numele lor, nici pe socoteala lor: nu sunt considerați comercianți. Prin urmare se va aplica dreptul comun, unde fiecare creditor va fi îndreptățit să și urmărească creanțele pe cale individuală. Neexistând faliment, urmează că nu sunt aplicabile nici art. 876—880 nici art. 883 etc. În adevăr art. 883 pedepsește pe reprezentantul comerciantului *falit* și știm că textele penale nu pot fi întinse pe cale de interpretare largă: „poenalia restringenda sunt“.

(M. A. Dumitrescu Cod. Com. comentat VI pag. 21 urm.).

8. Persoanele incompatibile de a face comerț (magistrații, avocații, ințecționarii financiari, administrativi, etc.); dacă totuși îl exercită, se expun la pedepse disciplinare, dar comerțul rămâne bun și prin urmare pot fi declarați în stare de faliment, pentru că legea le prohibă comerțul pentru considerațiuni de interes public, în contra interesului lor.

(M. A. Dumitrescu Cod. com. comentat VI pag. 24).

9. Starea de încetare de plăți a unui comerciant prezintă o triplă utilitate: 1) Pentru a avea dreptul să-l declare în stare de faliment; 2) Pentru ca să se determine care e perioada suspectă și 3) pentru ca să se poată aplica pedepsele din art. 876 și 879.

10. Dacă comerciantul are numai un singur creditor, poate fi declarat în stare de faliment dacă încetează plățile față de acest creditor.

M. A. Dumitrescu VI pag. 36. T. Stelian curs dr. com. pe 1898 V. Dumitriu curs pe 1910, Bolaffio p. 17. Calamandrei No. 10, Vi-

dari No. 7409, *Taller* ed. 3 No. 1729. *Dalloz* V No. 75, *Ruben de Couder* V N. 57. *Lyon Caen et Renault* VII No. 61, *Degré* III pag. 114.

11. Chestiunea de a se ști dacă persoana care a încetat plățile era sau nu comerciant în acel moment, nefiind o chestiune de fapt, ci de drept, este ca atare, supusă controlului Curții de Casație și judecătorii fondului nu au, în această privință, o putere suverană de apreciere: de unde rezultă că deciziile lor trebuie să cuprindă motivele pe cari se întemeiază pentru a admite sau tăgădui această calitate. Nu este nevoie ca instanțele de fond să afirme în termeni sacramentali, în hotărârea prin care se declară falimentul, că debitorul făcea fapte de comerț, având comerțul ca profesiune obicinuită fiind destul ca acest fapt să rezulte din contextul hotărârei. Astfel este destul de motivată deciziunea, care pentru a recunoaște unui individ calitatea de comerciant și operațiunile sale, caracterul de acte comerciale, declară pe de o parte, în termeni generali, că rezultă din faptele și condițiunile în cari actul s'a produs că el este comercial, iar pe de alta, că cumpărând pentru a revinde, acest individ este comerciant. Mai mult încă, pentru ca cineva să fie declarat falit, legea cere nu numai ca să exercite o profesiune obicinuită, ci să exercite exploatarea unei anume ramure de comerț sau industrie. Astfel, emiterea de cambii, ori cât de obicinuită ar fi, nu atribuie celui care le pune în circulație, calitatea de comerciant, dacă ele n'au fost emise într'un scop de câștig sau de profesiune comereială.

(*D. Alexandresco* în C. Jud. No. 21/900).

12. Farmacistul este comerciant și prin urmare, poate fi declarat în stare de faliment; deși în interesul public, se cer oare cari condițiuni de aptitudine farmacistului înainte de a fi autorizat să exercite profesiunea sa, totuți el cumpără mărfuri spre a le revinde fie în natură, fie lucrute și face din exercițiul acestor acte o profesiune obicinuită. El intrunește deci toate condițiile cerute pentru a fi comerciant și în consecință, poate fi declarat în stare de faliment.

(*D. Alexandresco* în C. Jud. 71/900).

Vezi tot acolo autorii citați în diferite păreri:

Pentru: Al. Degré în *Dreptul* No. 56/97; L. Bolaffio *Il codice di commercio italiano commentato* I No. 31 p. 46, *Lyon Caen et Renault*, *Dr. commercial* I, 116 p. 103; *Ruben de Couder*, *Dictionnaire de droit com.* V *actes de commerce* 55; *Molinier Dr. Com.* I, 133, D. Maxim în *Dreptul* No. 49 urm. din 1898; **Contra:** *Nouguier: Trib. de commerce* I p. 380 urm. *Paris comment. du code de com.* 1854, I. 195

p. 92; Orillard: *compétence et procédure des tribunaux de commerce* I 277, 278; Depert: *Essai sur le vente commerciale* p. 77.

13. Fotograficul este comerciant, deși el poate fi une ori un artist, din cauza dibăciei ce pune în exercițiul artei sale, din cauza superiorității procedurilor întrebuintate sau, în fine, din cauza îngrijirii ce el aduce în manipulațiunile sale.

(D. *Alexandresco* în C. Jud. 71/900 și citațiunile făcute acolo).

14. Pentru a respinge declararea în faliment comerciantul care s'a obligat cu cambii poate să fie admis a dovedi că cambia avea o cauză civilă?

I. *Afirmativa*; argumente a) art. 3 cod. com. italian (3 cod. com. român) enumerând actele pe cari legea le *reputa* zice textul italian, *le considera*, zice codul român, ca comerciale, nu ar face decât să stabilească o prezumpție de comercialitate care trebuie să cadă față cu proba contrarie; aceasta rezultă și din aceea că codicele com. italian din 1865 prin art. 2 întrebuintă expresiunea „*sono atti di commercio*” iar actualul art. 3 zice „*la legge reputa atti di commercio*” încât a voit ca legiuitorul să opereze o adevărată inovațiune, adică că nu trebuie considerate toate actele menționate în el, totdeauna ca acte de comerț ci să le prezume numai până la proba contrară; b) Cambia putând să serve și pentru fapte străine comerțului, prin faptul că comerciantul s'a obligat cu cambii într'o afacere civilă, în timpul când exercita comerțul, nu se poate zice că natura obligațiunei s'a prefăcut din civilă în comercială; c) Cambia este o obligațiune de strictă rigoare formală, în puterea căreia emitentul sau trăgătorul se obligă a plăti, sau a face să se plătească o sumă determinată la anume scadențe, și obligă pe acei cari au acceptat'o sau girat cambia; cauza ei este prezumată, însă poate fi de natură civilă sau comercială și legea în faliment cerând cauza comercială, debitorul este în drept a proba cauza cambiei că a fost civilă. (C. Apel Casale).

II. *Negativa*; argumente: a) Cambia după art. 3 cod. com. este totdeauna un act de comerț; fără restricție și fără condiție legiuitorul a pus-o între actele de comerț; deci nu e permis a examina cauza ei; aceasta rezultă și din disp. art. 270 c. com. care nu cere să se arate în cambie cauza; este dar un act a cărei formă este îndestulătoare a-i imprima totdeauna caracterul comercial. b) Cambia fiind totdeauna un act de comerț, constituie o prezumpție *juris et de jure* și dacă e adevărat că în loc de cuvintele „*sono atti di commercio*”, noul cod italian întrebuintează „*la legge reputa atti di commercio*”, a făcut-o pentru a demonstra mai bine în noul cod, că enumerațiunea actelor de comerț este numai demonstrativă iar nu taxativă. (C. N. *Toneanu* în C. Jud. No. 12/901).

15. D. C. N. Toneanu adnotând sentința No. 142/908 a Trib. Ilfov com. spune: odată acordată autorizația cerută de art. 10 și 13 cod. com. și îndeplinite formele de publicitate cerute de lege, reprezentantul minorului, are dreptul, atunci când nu i se pune nici o restricțiune, să facă orice poate face un comerciant, în interesul său propriu, fără să mai observe vr'o formalitate ce legea civilă stabilește pentru patrimoniul minorului. Și, de asemenea, este supus și la obligațiunile comerciantului, precum de a ține registrele prevăzute de cod. com. și de a fi supuși la toate actele, jurisdicțiunii comerciale.

Însă, nu e comerciant minorul în interesul căruia se continuă comerțul; tot asemenea nici tutorul, mamă sau tată, din cauza reprezentanței acestui comerț, fiindcă nu-l exercită pe seama lui, ci a minorului (Vidari I 256). Deci dacă se întâmplă o încetare de plăți, se va putea aplica procedura falimentului numai ca mijloc de executare și de lichidare a bunurilor minorilor, dar nu ca să-i lovească personal pe ei și deci nu va putea să se îndrepte o acțiune penală de bancrută, nici contra minorilor, nici contra reprezentantului lor, fiind că aceasta presupune totdeauna că există un comerciant falit; reprezentanții pot fi responsabili pentru vreunul din acele delictive prevăzute de art. 883 și urm. c. com., adică delictive făcute de alte persoane decât de falit, fără complicitate în bancrută.

Este foarte adevărat, că legiuitorul, în această privință, ar fi putut fi mai explicit, fiindcă, trebuie să declarăm falimentul ca mijloc de lichidare, măcar că nu avem un comerciant. Apoi, stabilimentul comercial nu e un subiect activ de drepturi, adică o persoană juridică, în cât n'avem falimentul unei persoane juridice, nici a minorului, nici a reprezentantului, și aceasta a făcut pe unii comercianți eminenți să decidă că minorul este comerciant și deci el are a fi declarat falit. (C. Vivante I și 125).

Până când însă nu vom avea un text de lege pozitiv, clar, nu putem să considerăm pe minor comerciant, nici pe reprezentantul său de asemenea, și nici nu-i putem declara faliti și să luăm în contra lor măsurile ce se iau contra falitilor, precum ar fi arestarea, deși stabilimentul lor comercial se poate declara în stare de faliment. (Vidari I 256. M. A. Dumitrescu, I 553; C. N. Toneanu în C. Jud. No. 38/908 și C. Jud. No. 81/909).

16. Se poate declara în stare de faliment o firmă comercială?

Înainte de a da un răspuns să vedem ce este un fond de comerț și ce este o firmă.

Un fond de comerț este o totalitate de lucruri și de drepturi;

ce se leagă cu exercițiul comerțului și în special: 1) stelajul, registrele, instalația materială și firma; 2) ustenzilele, mașinile și mărfurile aflate în magazin; 3) creanțe active și pasive; 4) diverse drepturi utile exploatărei: dreptul de chirie, marcă de fabrică sau de comerț; 5) creditul acestui fond, averul, poziția locului, tradiția, încrederea ce comerciantul a știut să inspire clientelei.

O firmă comercială este numele sub care un comerciant conduce așezămintele sale comerciale.

Un fond de comerț nu e dar o firmă; cel dintâiu este o totalitate de lucruri și drepturi, pe când firma nu este decât un element din această universalitate.

Prin urmare nu se poate declara în stare de faliment o firmă comercială, căci atunci ar însemna a se declara în stare de faliment, registrele sau marca de fabrică. (*P. Vasilescu în C. Jud. 4 și 14/909.*)

1. Jurisprudență.— Chestiunea dacă a existat sau nu încetare de plăți din partea celui declarat în faliment, e o chestiune de fapt asupra căreia judecătorii fondului sunt suverani; o poliță neplătită la scadență, poate, după împrejurări, justifica încetarea de plăți și prin urmare și declararea falimentului, chiar dacă protestul acelei polițe nu s'a făcut a doua zi după scadență, ci mai târziu; singura sancțiune ce legea pune obligațiunei de a protesta polița a doua zi după scadență fiind pierderea pentru purtător a dreptului de a mai putea recurge contra giranților. *Bul. Cas. 1874 pag. 349 și 1885 p. 473. Barozzi pag. 254; vechiu 185 cod. 1864.*

2. Vezi și No. 1 dela art. 701.

3. În materie comercială și în special când este vorba a se declara un comerciant în stare de faliment, pentru constatarea faptelor și a circumstanțelor din cari trebuie să rezulte încetarea plăților, Curțile apelative ca instanțe de fond sunt suverane a le aprecia.

Bul. 1876 p. 378. Barozzi pag. 255, F.

4. Vezi și No. 2 dela art. 701.

5. Prin nici o dispozițiune legislativă nefiind definit ce se înțelege prin cuvintele de „încetare de plăți a unui comerciant”, sau din care fapte se poate deduce că el a încetat plățile, în care caz el, după art. 185 c. com. se socotește falit, este evident că legea a lăsat în aprecierea discreționară a judecătorului de fapt de a cumpăni dacă din împrejurările ce în convinșiunea lui sunt constante, poate deduce că neguțătorul în chestiun: este sau nu în încetare de plăți. Că dacă judecătorul de fond, căruia legea i-a acordat o așa de mare încredere, în cât să hotărască de soarta unui comerciant, fără nici un alt control decât conștiința sa, trebuie să fie cu atât mai circumspect în aprecierile sale, de aci nu rezultă că, se poate impune o regulă legală și obligatorie, din care și din câte circumstanțe de fapt, el poate să-și formeze convingerea că un neguțător este în încetare de plăți și cu atât mai vărtos, când încetarea plăților fiind constatată prin o declarațiune judecătorească de faliment, este vorba numai de a

fixa și determina epoca de când se poate considera că el în adevăr a încetat plățile sale. Că în fața acestei încrederi din partea legii în judecătorul fondului, este evident că acestuia nu i se poate legalmente cere alt ceva, decât numai ca hotărârea sa, deși dată în fapt, să fie justificată prin indicarea faptelor din cari el deduce că neguțătorul în chestiune se află în încetare de plăți și de la care epocă.

Bul. 1880 p. 186. Barozzi p. 255 F.

6. Vezi No. 1 dela art. 722.

7. Orice polițe date de un comerciant, pentru orice ar fi, îl supun consecințelor codului de comerț în caz de neplată.

Bul. 1897 p. 624. Barozzi 268.

8. În împrejurări de criză financiară, când chiar comerciantul cu un activ însemnat, care întrece cu mult pasivul, nu poate obține credit, judecătorii ar trebui să nu declare falit pe comerciantul de bună credință, numai fiind că i s'ar fi protestat oare care cambii.

Că a declara starea de faliment fără să se țină seamă de împrejurările, de afacerile și averea comerciantului, ar fi a cauză rău întregului comerț.

Că dacă totuși, judecătorul fondului declară starea de faliment, fără a ține seamă indestul de criza financiară, de dificultățile obținerii creditului, de bună credință și de situația reală a comerciantului în asemenea cazuri, Curtea de Casație nu poate exercita o cenzură pentru o neținere în seamă, sau pentru o nesuficiență și nejustă apreciere a împrejurărilor din partea judecătorului de fond; asemenea nu se poate exercita cenzura Curții de Casație, pentru că s'ar fi decla-

rat falimentul pentru protestarea unei singure cambii, cu toate că era un activ însemnat, fiindcă este tot un fapt de apreciere, ori cât de excesiv ar fi.

Bul. 1900 p. 67 No. 34. Barozzi 272.

9. Dacă este netăgăduit că, conform art. 695 cod. com., numai comercianții pot fi declarați în stare de faliment, și că conf. art. 10 din același cod, minorii nu pot deveni comercianți decât după emanciparea lor cu îndeplinirea formelor cerute de acest text de lege, nu e mai puțin rațional și juridic însă că, în cazul când un minor a obținut emanciparea lui în mod fraudulos și și-a exercitat comerțul, inducând în eroare, asupra calității sale, buna credință a terțelor persoane, în asemenea caz a acel minor urmează a suferi consecințele faptului lui și a fi declarat în stare de faliment.

În adevăr, frauda nu poate folosi acelor cari au întrebuintat-o pentru a putea cere mai în urmă anularea obligațiilor luate sub cuvânt că nu aveau capacitatea sau calitatea de a contracta, ci din contra frauda are drept consecință de a întregi capacitatea acelor cari au contractat în asemenea condițiuni, prin validarea actelor lor.

Cas. III No. 159/906 în Curierul judiciar No. 61/906.

10. Neplata unor sume de bani datorite de către un bancher pentru operațiuni de bursă, poate să motiveze declarațiunea lui în stare de faliment, indestul numai ca încetarea de plăți să fie generală și să nu mai lase nici o îndoială asupra imposibilității de a face față angajamentelor sale.

Trib. Ilfov S. Com. în Dreptul pe 1884 pag. 198.

11. Prorogarea sau prelungirea termenului de plată a unei creanțe, nu constituie prin ea însăși o probă de încetare de plăți, din contra ea denotă că comerciantul se bucură încă de creditul său comercial.

Trib. Ilfov S. Com. No. 188 în Dreptul No. 77/88.

12. Nu se poate cere declarațiunea în stare de faliment a unei persoane în baza unei cambii care nu poartă semnătura acelei persoane și când în fapt nu se poate constata că obligațiunea la care a dat naștere pretinsa cambie rezultă din fapte comerciale.

Trib. Dorohoi în Dreptul pe 1891 pag. 45.

13. Tribunalul e în drept a declara din oficiu pe un comerciant în stare de faliment, însă pentru aceasta trebuie ca încetarea plăților să fie notorie adică să fie cunoscută de mai mulți, sau să rezulte din fapte neîndoioase.

Această măsură, de o extremă gravitate, care poate atrage după sine ruina comerciantului, nu trebuie luată pentru o jenă momentană și trecătoare a comerciantului.

C. Apel Buc. S. I No. 42/96 în Curierul Jud pe 1896 pag. 261.

14. Pentru ca o persoană sau o societate să poată fi declarată în stare de faliment se cer două condițiuni: a) calitatea de comerciant a acelei persoane sau societăți și b) încetarea plăților pentru datorii comerciale.

C. Apel Galați S. I No. 28/96 în Curierul Jud. pe 1896 p. 266.

Trib. Ilfov Com. No. 1524/900 în C. Jud. pe 1901 pag. 366.

15. Polițele date de un comerciant, fie că acele polițe aveau

de obiect fapte de comerț, fie că erau date pentru orice, supun pe acel comerciant la consecințele codului de comerț și deci și la aceea de a fi declarat în stare de faliment în caz de încetare de plăți.

C. Cas. No. 89/91 S. II. Bul. p. 623.

16. Tutricea care conduce de fapt un stabiliment industrial sau comercial al minorilor săi copii și în numele acestor minori, cu autorizația justiției, nu poate fi considerată că dânsa personal este comerciantă și deci nu poate fi declarată în stare de faliment pentru că ar fi încetat plata datoriiilor sale personale.

Trib. Ilfov Com. No. 1756/97 în C. Judiciar pe 1898 pag. 14.

17. Pentru ca cineva să poată fi declarat în stare de faliment, trebuie mai înainte de toate să fi fost comerciant în momentul încetării plăților sau dacă s'a retras din comerț trebuie: 1) să nu fi trecut 5 ani dela epocă retragerii din comerț, 2) să fi încetat plățile cel mai târziu un an după retragerea din comerț și 3) să decurgă datoriile din exercițiul comerțului său.

C. Apel Buc. II No. 22/99 în C. Jud. No. 15/99.

18. A se vedea și nota 5 dela art. 702.

19. Minorii neemancipați nu pot face acte de comerț și de aceea în caz de încetare de plăți nu pot fi declarați în stare de faliment.

Astfel când la moartea unui comerciant rămân copii majori și minori cari continuă comerțul, în caz de încetare de plăți, numai majorii se pot declara în faliment, deși comerțul se făcea împreună atât de copii majori cât și de

minori reprezentanți prin tutorul lor.

C. Apel B. S. I No. 33/84 în Dreptul pe 1885 pag. 10.

20. .... chiar dacă epitropul minorilor a fost autorizat a continua un comerț rămas dela autorul comun, împreună cu alți frați majori ai lor, numai majorii în caz de încetare de plăți se vor declara în faliment.

Trib. Iași S. I în Dreptul pe 1885 pag. 15.

Trib. Ilfov S. Com. 260/905 C. Jud. No. /905.

21. Mama ca tutoare nu poate continua comerțul decedatului său soț, în numele și pe socoteala minorilor săi copii, dacă nu a fost autorizată de tribunal pentru aceasta și dacă această autorizațiune nu a fost afișată și publicată conform art. 10 din cod. com.

Astfel, chiar dacă mama a obținut o asemenea autorizațiune, însă n'a afișat-o și n'a publicat-o și totuși a continuat a face comerț, dânsa nu poate fi considerată că a făcut comerțul în numele și pe socoteala minorilor, pe care în acest caz nu i poate obliga, ci trebuie considerată că a făcut comerț pe seama sa și deci dacă încetează plățile, dânsa personal urmează a fi declarată în stare de faliment.

C. Apel Buc. III 68/99 în C. Jud. pe 1899 pag. 355.

22. Femeia măritată în deobște cunoscută ca comerciantă, poate fi declarată în stare de faliment chiar când ea face comerț fără a fi autorizată de bărbatul său.

În ori ce caz consimțământul bărbatului poate fi și tacit.

Trib. Iași S. IV No. 45/84 în Dreptul pe 1884 pag. 381.

Contra C. Apel Iași S. I în Dreptul pe 1884 pag. 438.

23. Femeia măritată făcând comerț fără autorizațiunea soțului, poate să fie declarată în stare de faliment, dacă tribunalul constată în fapt că dânsa și-a disimulat într'adins incapacitatea, întrebunțând manopere doloase prin cari a indus în eroare pe cei de al treilea.

Trib. Ilfov în Dreptul pe 1885 pag. 439.

24. Faptul unui mic meseriaș croitor de a contracta o obligațiune prin cambie, nu constituie un act de comerț de natură a atrage declararea în stare de faliment, când nu se dovedește că acel meseriaș croitor ar avea magazin cu stofe sau haine gata, din vânzarea cărora să tragă beneficii ci numai că dânsul confecționează în casa sa de locuință haine după comande cu stofe aduse de clienți sau comundate de dânsul după alegere din monstrele primite.

Trib. Muscel Dreptul pe 1897 pag. 340.

25. Nu poate fi declarat în stare de faliment acela care face fapte izolate de comerț și nu are comerțul ca o profesiune a sa obișnuită, măcar că în diferitele sale acte își dă calitatea de comerciant.

Trib. Gorj în Dreptul pe 1888 pag. 55.

26. Farmaciștii sunt comercianți și ca atare, sunt supuși regulilor comune comercianților, ei pot fi declarați în stare de faliment când încetează plățile.

Cas. II No. 290/98 Bul. pag. 1315. C. Jud. 40/98.

Trib. Constanța No. 114/900 în C. Jud. pe 1900 pag. 569.

Contra. Trib. Făcui în C. Jud. pe 1898 pag. 157.

C. Apel Iași în Dreptul pe 1899 pag. 458.

27. Agricultorul care ține prăvălie, unde vinde în detaliu produsele pământului ce ține în arendă, plătind patentă pentru acest comerț, și avându și firma comercială înscrisă la tribunal și care mai câmpără și dela alții asemenea produse pentru a le revinde face prin aceste acte de comerț și deci, poate fi declarat în stare de faliment. *Cas. II No. 289/97.* Bul. p. 1401.

28. Cultivătorul care în loc de a desface produsele sale către un comerciant, se pune în contact cu consumatorii și vinde în detaliu produsele sale, în scopul de a câștiga diferența, face două operațiuni distincte: aceea a cultivatorului de a realiza un beneficiu din cultura pământului și alta a comerciantului de a specula diferența de preț asupra produselor culturai.

Deși prin art. 5 cod. com. se declară ca fapt necomercial vânzarea produselor după pământul cultivat de proprietar, totuși aceasta nu este adevărat decât atunci când cultivatorul vinde produsele sale în scop de a realiza beneficiul din cultura sa, iar nu și când cultivatorul speculează asupra diferenței de preț, căci atunci acest fapt cade în prevederile art. 3 al. 2 cod. com. și prin urmare el făcând fapte de comerț, poate fi declarat în stare de faliment.

C. Apel Galați No. 13/97 în Dreptul pe 1897 pag. 267.

29. Asemenea și cultivatorul fie proprietar, fie arendaș a cărui principală ocupațiune nu este cultura pământului sau prăsierea și creșterea vitelor, ci aceea de a cumpăra vite mari, a le îngrășa pe suhaturile moșiei sale, moșie trasformată în cea mai mare parte în locuri de pășune și numai în

mică parte rezervată pentru semănături, și apoi le revinde îngrășate spre a beneficia de diferența de preț, face prin aceste acte de comerț; deci e comerciant și ca atare poate fi declarat în stare de faliment, atunci când se constată că a încetat plățile.

Trib. Putna No. 134/99 în C. Jud. No. 4/900 pag. 28.

Contra C. Galați I No. 49/99 C. Jud. pe 1900 p. 30 și 94.

30. Prin declarațiunea în stare de faliment, falitul nu pierde calitatea sa de comerciant.

De unde urmează că este valabilă obligațiunea subscrisă de un falit pentru o sumă de bani, deși înscrisul nu întrunește condițiunea de bun și aprobat, întru cât legea scutește pe comercianți de îndeplinirea acestei formalități.

Trib. Covurlui I în Dreptul pe 1885 pag. 342.

31. După art. 13 din legea minelor din 21 April 1895, exploatarea de mine nu constituie acte de comerț și nu sunt supuse la nici o taxă de patentă, iar după art. 5 c. com. vânzarea produselor pe cari proprietarul sau arendașul le are de pe pământul său, sau cel cultivat de dânsul, nu se consideră ca fapte de comerț.

Prin urmare pe baza acestor principii, nu poate fi considerat comerciant și deci nu poate fi declarat în stare de faliment, acela care exploatează niște terenuri petrolifere, unele ca proprietar, altele ca arendaș și care posedă o fabrică pentru distilarea petrolului pe care l' estrage din terenurile petrolifere, fiindcă fabrica nu este decât un accesoriu al exploatarei minelor, care în sine nu constituie legalmente un act

de comerț, iar transformarea ce face proprietarul sau arendașul produselor de pe pământul său nu se operează asupra unor produse cumpărate în scop de a fi revândute.

Prin întreprinderile de fabrici pe cari art. 3 a. 9 le consideră ca fapte de comerț, se înțeleg numai exploatarea principale de fabrici, adică înființările de fabrici pentru a prefăce produsele sau mărfurile cumpărate, în scop de a le revinde prefăcute și a face astfel o speculațiune.

C. Apel Buc. III No. 75/901
Dreptul No. 50/902 cu opinia separată a doi consilieri.

32. A se vedea și nota 24 dela art. 726.

33. A se vedea și nota 5 dela art. 704.

34. Persoanele care țin o casă de toleranță și cari cumpără vinuri și alte băuturi spre a le revinde, făcând obicinuit acte de comerț, sunt comerciante și ca atare pot fi declarate în stare de faliment.

Tribunalul comercial din Geneva
1902 în C. Jud. 24/904.

35. Chestiunea de a se ști dacă un fotograf, trebuie sau nu, să fie considerat ca comerciant, atarnă în fiecare caz particular, de faptele și împrejurările cauzei.

În adevăr, dacă fotografia poate în unele cazuri să fie considerată ca o artă, această soluție nu mai este admisibilă de câte ori fotografii s'a mărginit a reproduce în mod servil, prin mijloace mecanice, înagina unor obiecte mai ales, dacă munca sa personală a fost înlocuită prin mașine și prin munca impiegaților săi.

În special fotografii care scoate vederi de pe natură sau reproduce monumentele publice, pu-

nând în vânzare planșele acestor vederi, lucrează într'un scop comercial și cu drept cuvânt poate fi considerat de comerciant, mai cu seamă dacă, pe lângă fotografii, el mai vinde încă, cadre, albume și alte obiecte.

Trib. Com. de arondissement din Luxemburg în C. Jud. 41/904.

36. Directorul politic și literar al unui ziar este comerciant, dacă este în acelaș timp coproprietar al ziarului.

Curtea din Bordeaux 1904 în C. Jud. 85/905.

37. Neplata unei creanțe litigioase, precum ar fi aceea care ar rezulta dintr'o hotărâre dată în lipsă, supusă opoziției, nu poate să atragă falimentul pretinsului debitor.

Trib. Comercial din Havre 26 Iulie 1905 C. J. No. 18/906.

38. A se vedea și nota 3 dela art. 705.

39. Acel care are o creanță civilă contra unui comerciant nu poate, în baza acestei creanțe, să provoace falimentul debitorului său comercial, decât atunci când stabilește că acest din urmă lasă în suferință și datorile sale comerciale.

Trib. Comercial St. Etienne 905 C. Jud. 18/906.

40. Exercițiul farmaciei consistând în a cumpăra medicamente sau substanțe medicamentale, spre a le revinde într'un scop special fie în starea în care le-a cumpărat, fie după ce le-a supus unei preparații oarecare, profesiunea farmacistului este comercială.

C. Cas. din Franța 1905. C. Jud. 29/906.

41. Profesiunea de chirurg-dentist fiind o profesiune liberală, acei cari exercită această artă nu pot fi clasificați între comercianți

și nici nu fac acte de comerț când cumpără materialul necesar exercițiului profesiei lor.

Trib. Com. St. Etienne 1905 C. Jud. 44/906.

42. Conform art. 695 C. com. comerciantul care a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale, este în stare de faliment, iar constatarea încetării plăților este lăsată la suverana apreciere a judecătorilor.

C. Apel Galați II No. 15/907 C. Jud. 50/907.

43. Art. 7 C. com. prevede că sunt comercianți aceia cari fac fapte de comerț, având comerțul ca o profesiune obicinuită.

Prin urmare, acel ce în mod izolat, cumpără o cantitate oarecare de marfă, chiar în scopul de a o revinde, nu poate fi considerat ca comerciant în sensul art. 7 C. com. și deci o asemenea persoană, nu poate fi declarată în stare de faliment.

Trib. Prahova II No. 80/907 în C. Jud. No. 34/908.

44. Minorul de orice sex, poate face comerț în numele său personal, dar în anumite condițiuni specificate de art. 10 C. com. condițiuni fără de cari este oprit în mod absolut în legislațiunea noastră de a face comerț.

Prin urmare, dacă minorii nu întruneau asemenea condițiuni în momentul morții părintelui lor, ei neputând continua comerțul, ca atare nu pot fi declarați în stare de faliment.

În cazul însă când comerțul a fost continuat de reprezentantul lor legal, minorul pentru toate obligațiunile contractate în numele său în timpul comerțului, răspunde cu întreaga lui avere, așa că în cazul când aceste obligațiuni nu ar putea fi satisfăcute

stabilimentul lor comercial poate fi declarat în stare de faliment ca fiind o universalitate juridică susceptibilă de drepturi și de obligațiuni.

Trib. Ilfov Com. No. 142/908 în C. Jud. 38/908 și în Dreptul No. 35/908 cu opinia separată a d. lui Bals.

45. Numai persoanele fizice sau societățile comerciale, care sunt privite ca o colectivitate de persoane fizice, pot fi declarate în stare de faliment.

Prin urmare dacă în cursul anului dela încetarea din viață a comerciantului, el nu a fost declarat în stare de faliment, după trecerea acestui termen, firma nu mai poate fi declarată în stare de faliment.

C. Apel Buc. I No. 78/908 C. Jud. 8/909.

46. Dacă legiuitorul a permis minorilor să continue prin tutorele lor, comerțul autorului lor, este logic și juridic a se aplica, în caz de încetare de plăți, procedura falimentului ca mijloc de exercitare și lichidare a fondului de comerț.

Prin urmare în caz când tutoreea nu ar mai putea face față datoriilor rezultate din comerțul exercitat în numele minorilor, firma comercială poate fi declarată în stare de faliment.

Trib. Vlașca No. 12/908 C. Jud. 8/909.

47. A se vedea nota 24 de la art. 707.

48. Deși este exact că minorii în genere nu pot fi comercianți, după cum prevede art. 10 C. com. decât numai atunci când au etatea de 18 ani și dacă îndeplinesc anume condițiuni prescise de lege totuși art. 13 din același cod prevede o excepțiune pentru mino-

rii de orice etate ai unui comerciant decedat, când este vorba de continuarea comerțului părintelui lor, caz în care ei pot fi autorizați de tribunal ca, prin tutorele lor legal, să continue comerțul; în acest caz dânsii, devenind comercianți, trebuie să suporte toate consecințele ce decurg din comerț între cari și aceia de a fi declarați în stare de faliment, atunci când nu pot face față plăților diferitelor creanțe și polițe ale părintelui lor pentru datoriile comerciale ale acestuia.

C. Cas. III No. 63/909 Jud. 21/909 Jurisprudența No. 10/909.

49. După dispozițiunile art. 695 și 566 Cod. com. numai comercianții sau societățile comerciale pot fi declarate în stare de faliment, de oarece art. 695 arată că comerciantul se declară în stare de faliment nu firma, nici fondul.

Minorii nefiind considerați comercianți de codul comercial, ca atare nu pot fi declarați în stare de faliment.

Trib. Dolj Com. No. 132/909 C. Jud. 52/909, Pagini juridice No. 51/909 și Dreptul No. 42/909.

50. Când între un comerciant și o bancă comercială există un contract de cont curent, iar încheierea contului nu este făcută, nici unul din ei nu poate să se întituleze creditor al celuilalt și, în consecință, să ceară declararea în stare de faliment a debitorului pe baza unor cambii date numai în gaj, pentru garantarea soldului eventual.

C. Cas. III No. 37/909 C. Jud. 29/910.

51. Pentru ca o persoană să poată fi declarată în stare de faliment se cere între altele ca ea să fie în încetare de plăți; cum însă legea prin art. 695 c. com.

nu definește această stare, este necontestat că faptele și circumstanțele din care se poate deduce că un comerciant este în încetare de plăți sunt lăsate cu totul la suverana apreciere a instanței de fond și în acest scop judecătorul va trebui să constate din orice fapte și circumstanțe că încetarea plăților este efectivă reală și manifestă prin semne pozitive și exterioare cari să denote în mod neîndoios că el nu mai este în stare de a face față plăților sale, că creditul său este pierdut și că prin urmare comerțul său nu mai poate fi continuat, existența sa de comerciant fiind cu totul compromisă.

Faptul unui comerciant de a recurge la expediente pentru a-și achita datoriile sale nu constituie o stare de încetare de plăți din moment ce el își continuă comerțul.

Prin urmare un comerciant nu poate fi declarat în stare de faliment pentru simplul fapt că-și continuă comerțul numai cu ajutorul împrumuturilor, cit timp el nu încetează plățile.

Numai prin protest se poate stabili faptul încetării plăților și epoca ei.

Prin urmare o cambie de și ajunsă la scadență, însă neprotestată, nu poate servi ca motiv la declararea în faliment a comerciantului debitor.

Pentru a se aproba că un comerciant este în încetare de plăți nu este suficient ca să se stabilească din registrele sale, din bilanț sau inventar că are un activ cu mult inferior pasivului, dar trebuie să se facă proba că a încetat comerțul din faptul că se găsește în imposibilitate de a-și

mai achita datoriile sale, exigibile.

C. Apel Galați I No. 32/910 } in C. Jud. No.
80/910.
Trib. Pătna II No. 96/910 } vezi și Dreptul
Trib. Ilfov Com. No. 1113 } No. 71/910 și
și 1166/910 } No. 81/910

52. Minorii în interesul cărora s'a continuat comerțul de către tutorele lor, îndeplinindu-se dispozițiunile art. 13 cod. com. pot fi declarați în stare de faliment.

Poate fi declarată în stare de faliment și persoana care a devenit majoră în urma încetării plăților, dacă în timpul minorității se continuase în interesul minorilor—dintre care făcea parte și acea persoană,—comerțul tatălui, de către tutor.

Nu poate fi declarat în stare de faliment copilul care era major la moartea tatălui său, dacă nu se dovedește că a făcut și el comerț cu tutearea care a continuat comerțul în interesul minorilor.

Trib. Ilfov Com. No. 305/911
C. Jud. No. 40/911.

53. Minorii de ori-ce etate, ai unui comerciant decedat — cînd este vorba de continuarea comerțului lor prin reprezentanții lor legali, în cazul cînd dăușii au fost autorizați de tribunal — pot fi declarați personal în stare de faliment.

C. Apel Craiova II No. 18/909
în Pagini juridice No. 58/910. *C. Apel Buc. III No. 75/908, Trib. Ilfov Com. No. 2065/908 Dreptul No. 11/909.*

54. A se vedea și nota 28 de la art. 707.

55. Minorul care nu a îndeplinit condițiunile legii comerciale pentru exercitarea comerțului său, nu poate fi declarat în stare de faliment, el nefiind comerciant. Nu este suficient ca cineva să

exercite comerțul pentru ca să fie comerciant, ci se mai cere ca el să îndeplinească și condițiunile prevăzute de lege, iar faptul că minorul a prezintat, prin fraudă, un certificat din care rezultă că este major, pentru a scăpa de formalitățile cerute oș lege pentru comerciant, nu-i poate da calitatea de comerciant și ca atare să-l facă susceptibil de a fi declarat în stare faliment.

Frauda întrebuițată îl pune în situație de a veni în contact cu organele justiției represive, dar nu-i poate conferi calitatea de comerciant, pe care nu o putea avea după lege.

Trib. Ilfov Com. No. 2957/908
în Dreptul No. 35/909.

56. Ridicarea stărei de faliment, pe baza prezentării unor polițe de către o altă persoană ca achitate, constituie autoritatea lucrului judecat și beneficiarii acestor polițe nu mai sunt în drept să ceară din nou declararea în faliment a debitorului lor, dacă nu dovedesc abuzul mandatului în puterea căruia au fost remise, prezumpția fiind ca să servească la ridicarea stărei de faliment.

Nu se poate cere declararea în stare de faliment a unui girant și nici urmări pentru plata unor cambii, dacă posesorul lor n'a făcut uz contra girantului de acțiunea de regres în termen de 15 zile de la data protestului.

Trib. Covurlui I No. 1909 în Dreptul No. 58/909.

57. Pepinieristul care vinde vițe americane altoite, face acte de comerț în sensul alin. 2 al art. 3 cod. com., deci poate fi declarat în stare de faliment. *Trib. Tecuci No. 1909 Dreptul No. 3/910.*

58. În drept trebuie a se distinge deconfitura de încetarea de

plăți. Deconfitura cere două condițiuni: a) ca pasivul să covârșească activul și b) ca debitorul să fie în încetare de plăți din această cauză, căci încetarea de plăți poate să existe și atunci când activul excede cu mult pasivul.

C. Apel Galați II No. 220/909, Dreptul No. 5/910.

59. Minorii mai mici de 18 ani în interesul cărora tutearea legală a continuat comerțul tatălui lor, cu îndeplinirea prescripțiilor art. 13 Cod. Com., pot fi declarați în stare de faliment, când se află în încetare de plăți.

Trib. Ilfov Com. No. 305/911 în Dreptul No. 37/911.

60. Proprietarul unui imobil construit anume sau putînd servi de club, teatru, hotel, restaurant, etc. dacă îl exploatează singur, face acte de comerț, fiindcă folosul proprietarului consistă în operațiuni de speculă de toate zilele, — mai mari sau mai mici, — ce face cu exploatarea de el însuși a localurilor, ca și un restaurator, hotelier, întreprinzător de spectacole publice.

Dacă proprietarul spre a-și asigura închirierea mai cu folos, cumpără mobile spre a mobila hotelul sau clubul din imobilul său, acest fapt de cumpărare nu e un fapt de comerț, pentru că mobilele nu s'au cumpărat spre a fi revindute, ci ca să facă parte din localitățile imobilului și ca să serve pentru acele localități, pe cât va continua destinația acelor localități pentru hotel, teatru, club, etc.

C. Cas. II No. 45/900 Bul. pag. 259 C. Jud. No. 21/900.

61. Proprietarul unei mașini de treerat, face acte de comerț, într-

cît mașina a fost cumpărată cu scop de închiriere, de exploatare.

C. Cas. II 1891 Bul. pagina 813.

C. Cas. II 1902 Bul. pagina 645.

62. Morarul care primește o plată în natură sau în bani, pentru serviciul ce-l face de a transforma grînele în făină, nu face prin aceasta chiar, un fapt care să se poată socoti de comercial, întru cît nu se săvîrșește nici o altă operațiune care să constituie un trafic, precum ar fi dacă ar cumpăra griul sau porumbul și l'ar vinde apoi prefăcut în altă substanță, sau chiar dacă ar vinde prin comision, ori mijlocire, mălaiul și făina care ar proveni din produsele aduse de proprietari, spre a fi măcinate la moara sa.

C. Cas. II 1896 Bul. pagina 1370.

63. Faptul de a închiria un chioșc de scînduri, pentru ca întrînsul să se poată revinde jurnalele pe cari chiriașul și le procură dela alții, constituie din partea chiriașului un act de comerț.

C. Cas. II 1904 Bul. pagina 1122.

64. Constituirea în gaj a unei polițe de asigurare asupra vieții, nu constituie un fapt de comerț.

C. Cas. III No. 342/909 în Jurisprudența No. 21/910.

65. Cumpărarea unei păduri în scop de a o revinde în detaliu într'un timp determinat, constituie un act de comerț.

Acela care cumpărînd o pădure spre a o revinde în detaliu, închiriază munca și serviciile unei persoane în interesul exploatarei acelei păduri face un act de comerț.

C. Apel Craiova S. I No. 14/93 în C. Jud. No. 1/93

99106

66. Starea de încetare de plăți a unui comerciant, este o chestiune de apreciere lăsată la chibzuința judecătorilor, care se vor călăuzi în această apreciere de numărul creanțelor în suferință, de starea activului și importanța datoriei pentru care se cere declararea în faliment.

C. Apel Buc. III No. 31/94 în C. Jud. No. 18/94.

67. Chestiunea de a se ști, dacă un individ este comerciant, adică făcea din comerț o profesiune obicinuită în momentul cind a încetat plățile, este o chestiune de drept asupra căreia Curtea de Casație trebuie să-și exercite controlul său.

Prin urmare, hotărîrea care atribuie unui individ calitatea de comerciant, fără a constata existența elementelor care o constituie, nu permite Curței de Casație de a-și exercita controlul său și deci nu este legalmente motivată.

Faptul de a avea un efect protestat nu implică neapărat existența unui act de comerț.

C. Cas. din Franța 12 Dec. 1899 în C. Jud. No. 21/900.

68. Criteriul după care se poate stabili starea unui comerciant de încetare de plăți, pentru a determina falimentul, trebuie căutat nu în faptul refuzului unor plăți, ci în situațiunea lui reală, manifestată prin semne pozitive și exterioare cari să determine existența încetării plăților. Și toate aceste fapte și circumstanțe din cari să rezulte încetarea plăților, sunt lăstate la aprecierea judecătorului.

Creditorul care cade în pretențiunea sa, poate fi condamnat și la daune interese către debitorul comerciant.

Trib. Ilfov Com. No. 3261/900 în C. Jud. No. 7/901.

69. Operațiunile plăpumarului fiind de a cumpăra marfă în scop de a o vinde lucrată și de a specula astfel asupra prețului, avînd aceasta ca profesiune obicinuită, aceste operațiuni constituie adevărate fapte de comerț și deci este evident că plăpumarii sunt comercianți în sensul codului de comerț.

C. Apel Buc. II No. 73/900 în C. Jud. No. 47/901.

70. Când un comerciant nu are decît un singur creditor nu poate fi declarat în stare de faliment, pentru încetare de plăți, întru cît acest unic creditor, are drept gaj întreaga avere a debitorului său și deci poate urmări satisfacerea creanțelor sale pe căile legale de constrîngere.

Trib. Vîloca No. 39/901 în C. Jud. No. 41/902.

Trib. Com. Genova 19 Iulie 1883; Apel Trani 4 Iulie 1885. (A se vedea și nota dela fine).

71. O femeie măritată neputînd, din punctul de vedere legal, să fie comerciantă decît numai întru cît ea face un comerț distinct și separat de acel al soțului său și urmînd a fi considerată ca un prepus al lui, când ambii fac același comerț, femeia nu mai poate fi declarată în stare de faliment, după ce soțul său a fost deja declarat. Creditorul, care s'a prezentat la falimentul bărbatului, nu mai poate, pentru a face să se mențină și falimentul soției pe nedrept declarat, să susțină, că bărbatul nu era decît un girant al comerțului, ce făcea soția lui.

C. Apel Paris S. IV 17 Martie 1888. Citată de d. Eft. Antonescu în C. Com. adnotat p. 212.

72. Erezii cari continuă operațiunile comerciale ale autorului lor, se socotesc constituiți în societate de fapt, și pot pentru a-

ceasta să cadă în faliment. Nu influențează întru nimic, că societatea nu este legalmente constituită, pentru că legea implicit recunoaște, că societățile de fapt se consideră și față de terții ca existente (art. 98 Com. Com.). De aci urmează, că poate fi declarată falită și odată cu toți asociații ce o compun fără distincțiune, pentru că toți au contractat responsabilitate ilimitată și solidară pentru obligațiunile efectuate în numele și pe contul social (art. 847 C. Com.). O atare responsabilitate nu încetează decit de cînd s'a notificat terților desființarea societății, sau retragerea asociațiilor (art. 99 C. Com.). *Tamdiu durat societas quamdiu consensus partium integer perseverat.* Dacă printre erezii continuatori să găsesse minori, și dacă minorul nu exercită personal comerțul, nu pentru aceasta trebuie a fi considerat ne-comerciant; o atare calitate el o dobîndește îndată ce prin o specială autorizare face parte din o societate comercială și pe temeiul legăturii sociale, căreia este supus de o potrivă cu ceilalți soți, el poate să devie răspunzător față de terții fără nici o limită. Nu se poate cere a se limita efectele autorizației judecătorești date minorului și să se susție, că minorul nu poate să facă parte dintr'o societate în nume colectiv, pentru că legea nu face distincțiune între cazul, cînd minorul sau cel ce-l reprezintă continuă comerțul, pentru că și într'un caz și în celalt pot să concureze rațiuni de conveniență și oportunitate pentru autorizarea acelei continuări. Riscul mare la care ar fi expus patrimoniul minorului angajat într'o societate, nu va fi suficient motiv pentru a exclude minorul

de a face parte dintr'o societate comercială, chiar cînd o atare participațiune fusese pornită și impusă de împrejurări economice și familiare avantajoase interesului personal al minorului. Nu e admisibilă dar, interpretarea restrictivă a art. 12 (rom. 13) C. Com. și deci minorul poate să fie autorizat a face parte dintr'o societate în nume colectiv și ca atare să contracteze obligațiuni deopotrivă cu ceilalți soți. (*C. Apel Venezia 31 Martie 1898. Contra Cas. Torino 5 Martie 1895, C. Apel Genova 19 Febr. 1897.* Citate în Cod. Com. adnotat de *Eft. Antonescu* No. 11 p. 175 urm.).

73. Cînd tribunalul a declarat în faliment pe un minor comerciant, care nu îndeplinesc formalitățile cerute de art. 10 Cod. Com. și cînd se constată în mod evident minoritatea, procedura urmată relativă la declararea în stare de faliment, fiind îndeplinită față de el fără ca să fi fost emancipat sau să se fi citat și părintele său pentru a-l azista, dacă și la judecarea afacerii, tribunalul a fost constituit fără minister public, atunci prin călcarea acestor forme legale, ce trebuiau observate, cînd s'a pronunțat sentința de faliment, cauzîndu-se o vătămare, care nu se poate repara decit anulîndu-se toată procedura urmată, sentința tribunalului, prin care s'a respins acțiunea minorului făcută prin tatăl său, pentru anularea sentinței de declarare în faliment, urmează a se reforma în totul.

C. Apel Iași II No. 14/94. Extras din Cod. Com. adnotat de *Eft. Antonescu* No. 3 pag. 173. **Contra Trib. Iași II No. 259/94** în loco cit.

74. După dispozițiunile art. 695

și 696, C. Com., un comerciant este în încetare de plăți cînd nu mai poate face față datoriilor sale exigibile.

După disp. art. 283 Cod. Com. și urm., tratele pentru sumele împrumutate, spre a-și avea efectele unei datorii exigibile, urmează a fi acceptate de debitor

conform regulilor stabilite în Cod. Com.

Tratele neacceptate de falit și nici admise la verificare într'un faliment, nu pot constitui din partea unui comerciant debitor o încetare de plăți exigibilă.

C. Apel Craiova II No. 150/911 în Pagini juridice No. 84/911.

Notă. I) Dacă unicul creditor poate cere declararea în faliment a debitorului.

Pentru : *C. Apel Galați No. 4/903 în C. Jud. 15/903 ; Cas. Napoli 28 April 1897, Diritto commerciale 1897 col. 738 ; D. Supino, nota la sentința tribunalului Genova ; Diritto Com. I col. 369 ; Luciani: Trattato del fallimento I No. 136 ; C. N. Toneanu: fasc. I No. 14 și 37 ; Apel Roma 3 Iulie 1888 ; Cas. Roma 3 Martie 1891.*

Contra : *C. Apel Napoli 24 Nov. 97 ; Dir. Com. 1898 ; C. Apel Genova 20 Sept. 1883 ; Apel Venezia 23 Dec. 1884 ; Cas. Napoli 25 Martie 1885 și 14 Dec. 1886 ; Apel Roma 10 Iulie 1890 și 19 Dec. 1891 ; Apel Genova 20 Mai 1892 ; (în Ingaramo).*

II) Dacă în declararea de faliment se poate admite debitorului cambiei, să dovedească că cambia avea o cauză civilă.

Pentru : *Cas. Romîna No. 31/90 în Dreptul pe 1890 pag. 27 ; Apel Torino 24 Aug. 1895 ; Apel Casale 19 Febr. 1897 ; vezi notă 3 în Curierul judiciar No. 12/901, p. 90.*

Contra : *Casația Firenze 20 Ian. 1898 : Diritto Com. 1898 col. 397 ; C. N. Toneanu : Două chestiuni de Dr. Com. în C. Jud. 12/901 ; C. Galați II No. 4/903 C. J. 15/903.*

(Estras din C. Jud. No. 15/903).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 696. Singurul refuz al unor plăți pe temeiul de excepțiune pe care, în bună credință, debitorul îl socotește întemeiat, nu constituie o probă de încetarea

CODUL COM. ITALIAN

Art. 705. Il solo rifiuto di alcuni pagamenti, per eccezioni che il debitore in buona fede possa credere fondate, non è prova della cessazione dei pagamenti ; ed

plăților. (Com. Ital. 705, Fr. 580, 581).—

il fatto materiale di una continuazione di pagamenti, con mezzi rovinosamente o fraudolentemente procurati, non impedisce la dichiarazione che il commerciante fosse realmente in istato di cessazione di pagamenti.—

Bibliografie. Sub art. 695 cum și M. A. Dumitrescu *Cod. Com. comentat VI* pag. 43 și urm.; C. N. Toneanu *falimentele* fasc. I pag. 22 urm.; L. Bolaffio-E. Masé-Dari: *del fallimento I* art. 705 pag. 153 urm.; E. Vidari: *Corso di diritto commerciale VIII* p. 164; Al. Ingaramo: *giurisprudenza commerciale* art. 705 pag. 443 urm.

Doctrină. 1. Numărul creanțelor neplătite nu se poate lua ca normă fixă, ci servește numai ca punct de apreciere al judecătorilor; o singură creanță e suficientă uneori, pentru a se convinge justiția de încetarea plăților; și mai multe creanțe, din contra, neplătite la scadență pot să nu atragă declararea în stare de faliment, dacă debitorul arată motive temeinice pentru opunerea sa la plată.

(V. *Dimitriu* *Curs Drept Com.* 1910/911 pag. 1201).

2. Buna credință trebuie să o dovedească cel care o invoacă, debitorul, căci e derogare dela principii.

(M. A. *Dumitrescu* VI pag. 44. *Degré* vol. III pag. 129).

3. Incetarea plăților fiind constatată, judecătorul n'are drept să refuze declararea în faliment, pe considerațiuni relative la cauza acestei încetări.

Prin urmare, cazurile fortuite ori de forță majoră, nu pot determina tribunalul a respinge o declarare în faliment; pentru că aceste cazuri nu pot constitui excepțiuni pe care debitorul le-ar putea considera, în bună credință, că-l autoriză să refuze plata. Atunci ar însemna că daunele provenite din caz fortuit sau forță majoră, trebuie să le suporte direct și exclusiv creditorii.

(M. A. *Dumitrescu* *Cod. Com.* VI pag. 50).

4. Nu există deosebire între suspendare și încetarea plăților și nu se pot înțelege subtilele nuanțe de suspensiune simplă, pur momentană, jenă accidentală. Asemenea nuanțe de pretinsă echitate, nu au bază în nici un text de lege și deschid ușa largă la arbitrar. În comerț legiuitorul permite termenul de grație, numai în condițiunile moratorului.

(M. A. *Dumitrescu* VI pag. 54 urm.).

5. Comerciantul, care pentru a-și menține creditul și a face față plăților sale, recurge la mijloace ruinătoare și frauduloase, nu poate fi declarat în stare de faliment, asemenea dispoziție fiind suprimată de legiuitorul român.

(*M. A. Dumitrescu* coment. VI Cod. Com. pag. 65 și urm.).

6. Circulările date de comercianți creditorilor lor, prin care le face cunoscut că ar fi suferit pierderi, sau că este expus a înceta plățile, nu pot servi ca o dovadă de încetarea plăților, dacă nu sunt datorii exigibile neplătite.

Asemenea preschimbările de bilete la ordin nu pot să fie absolut nici un semn de încetarea plăților; ele pot să fie adeseori simplele unei stări de insolvabilitate reală, dar din punct de vedere juridic și legal, pentru aplicarea art. 695, comerciantul nu-și a încetat plățile. E posibil sau chiar probabil că le va înceta în viitor, dar pe cât timp a obținut un termen, nu poate fi vorba de plată și deci nici de încetare (art. 1023 Cod. Civ.).

(*M. A. Dumitrescu* coment. Cod. Com. VI pag. 75 și urm.).

7. Protestul e una din manifestările aproape constante ale stării de încetare de plăți și tribunalele pot cu drept cuvind să se bazeze pe existența lor, pentru ca să declare pe un comerciant în stare de faliment, dar nu e de ajuns simplul fapt al protestului, ci vor trebui apreciate și alte împrejurări, cum de ex. importanța sumei protestate, dacă e un bilet la ordin sau o poliță acceptată. În ce privește protestele, legiuitorul a înlesnit situațiunea judecătorilor, înscrind art. 706.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 78).

8. Fuga comerciantului, închiderea prăvăliei, ascunderea de mărfuri, vânzarea fondului de comerț, sinuciderea, nu dovedesc încetarea de plăți, dacă comerciantul nu are datorii ajunse la scadență și nici că a refuzat plata datoriilor exigibile.

(*M. A. Dumitrescu* ibidem pag. 79 urm.).

9. Teoria echivalențelor nu e aplicabilă în dreptul Com. Român, întru cit art. 695 zice că e în stare de faliment comerciantul care „a încetat plățile“ iar nu cel care a făcut fapte sau acte cari manifestează neputința de a plăti. Aceasta reiesă și din art. 875 Cod. Com, că alt ceva e încetarea plăților și alta dosirea etc. care însoțesc încetarea plăților.

(*M. A. Dumitrescu* ibidem pag. 81 urm.).

10. S'a discutat chestiunea fiind vorba de cambii, dacă se poate admite ca debitorul neplătind la scadență, a avut motive de refuz

bazate pe bună credință? sau trebuie aplicat în faliment art. 349 C. Com. ? Două opinii:

a) Trebuie a se ține cont și în faliment, de disp. art. 349 Cod. Com., căci deși după art. 718 vechiu, coresp. 696 actual, singurul refuz al unor plăți pe temei de excepțiuni, pe cari în bună credință debitorul le socotește întemeiate, nu constituie o probă de încetarea plăților; însă numai o excepțiune permisă de lege poate să justifice un refuz de plată și să facă ca acest refuz să nu constituie o probă de încetarea plăților, iar art. 349, prevăzând că excepțiunile personale nu pot întârzia condamnarea la plată și deci declararea încetării plăților, în caz de refuz de plată, nu poate fi pronunțată de cit atunci când ele sunt lichide și de o grabnică soluțiune etc.; deci dispozițiunea acestui articol fiind concepută în termeni restrictivi, urmează că declararea stărei de faliment cerută pe temeiul unei datorii cambiale, nu se poate evita de cit atunci când excepțiunea propusă e întemeiată pe o probă scrisă, celelalte probe fiind excluse. Debitorul semnând o cambie se supune la executarea ei fără întârziere și prin consecință, dacă el are de invocat excepțiuni, care nu sunt de o grabnică soluție, ele nu pot întârzia condamnarea la plată și rămîne rezervată judecarea lor ulterioară pe cale separată și ordinară.

b) Nu trebuie să ținem cont de disp. art. 349, în materie de faliment și instanța de fond este în drept a respinge cererea de declarare în stare de faliment, odată ce constată în fapt că motivele refuzului de plată sunt propuse de bună credință și nu s'ar putea zice că, în acest caz, se violează art. 349 Cod. Com., căci el este aplicabil numai la acțiunile cambiale iar nici de cum în faliment; mai cu seamă că art. 718 vechiu, azi 696 este categoric și prevede clar, că atunci când refuzul unei plăți este pe temei de bună credință, poate respinge declararea falimentului.

(C. N. Toneanu falimente fasc. II p. 211 urm.).

11. Legea, când vorbește că încetarea plăților să aducă după sine starea de faliment a unui comerciant, înțelege să vorbească de plata unei creanțe serioase avînd o *existență legală*. Dar cînd un comerciant este neliniștit de un pretins creditor al cărui drept nu e serios, ori n'are existență legală, este netăgăduit că refuzul de a satisface o asemenea cerere nu poate să aducă falimentul pretinsului debitor. Ceva mai mult, chiar refuzul de a achita o datorie litigioasă, nu poate să constituie pe un comerciant în stare de faliment.

(C. N. Toneanu op. cit. p. 213).

Jurisprudență. 1. Instanța de fond este în drept a respinge cererea de declararea falimentului, cînd constată în fapt că motivele refuzului de plată din partea debitorului cambiei sunt propuse cu bună credință.

C. Cas. II 1892 în Dreptul pe 1892 pag. 429.

2. A se vedea și No. 8 art. 695.

3. Criteriul, după care se poate stabili starea unui comerciant de încetare de plăți, pentru a determina falimentul, trebuie căutat, nu în faptul refuzului unor plăți, ci în situațiunea lui reală, manifestă prin semne pozitive și exterioare, care să determine existența încetării plăților. Și toate aceste fapte și circumstanțe din cari să rezulte încetarea plăților, sunt lăsate la aprecierea judecătorului.

Trib. Ilfov s. Com. No. 3261/900 în C. Jud. pe 1901 pag. 51.

Idem No. 1524/900 în C. Jud. pe 1901 pag. 366 No. 45.

4. Conform art. 703 (azi 707) Cod. Com., un comerciant retras din comerț, nu poate fi declarat în stare de faliment, pentru datoriile sale comerciale, de cît numai atunci cînd încetarea plăților a avut loc în timpul exercițiului comerțului, sau în cursul unui an dela încearea acestui comerț; iar după art. 696 același cod, singurul refuz al unor plăți pe temeiu de excepțiune, pe care în bună credință debitorul îl socotește întemeiat, nu constituie o probă de încetarea plăților.

Astfel, dacă la acțiunea creditorului pentru plata unei sume de bani, derivînd din lichidarea contului curent, debitorul se opune și intențiază o acțiune reconvențională, cum este în speță, prin care cere nu numai reducerea sume-

lor pretinse dar și daune decurgînd din faptul că creditorul n'a vindut la timp produsele ce i se expediase în comision, dacă judecata, în urma acestei acțiuni, a redus suma pretinsă de creditor, dacă debitorul cu toate afacerile sale întinse n'a avut nici o poliță protestată și dovedește că era în stare să plătească cu averea sa—toate aceste împrejurări sunt suficiente a stabili că debitorul avea motive, pe cari în buna sa credință le credea întemeiate, spre a se opune la plată, aceasta chiar atunci cînd acțiunea reconvențională relativă la daune a fost respinsă, fiindcă pentru a decide asupra cererei, justiția a avut motive de drept și o latitudine de apreciere pe care debitorul a putut să o ignoreze; așa în cît dacă a trecut mai mult de un an de cînd debitorul a încetat comerțul și pînă la epoca cînd deciziunea a rămas definitivă, el numai poate fi declarat în stare de faliment.

Faptul că un fost comerciant nu și-a șters firma, nu-l poate face a fi considerat ca comerciant, fi încă neștergerea unei firme ce o avusese mai înainte prin tribunal nu constituie de cît o simplă neglijență iar nu o dovadă de continuarea comercială, cînd el a fost șters dela patentă, așa în cît era imposibil să mai exercite comerțul în vederea agenților financiari, fără să se conforme legeri patentelor.

C. Apel Galați I No. 55/901 în Dreptul No. 33 pe 1902.

5. A se vedea nota 37 de la art. 695.

6. Faptul neplăței unei cambii ajunsă la scadență, nu poate motiva o declarare în stare de faliment, de cît numai cînd înceta-

rea de plăți este generală și nu mai lasă nici o îndoială asupra imposibilității de a face față angajamentelor.

C. Apel Galați No. 32/910, C. Jud. 80/910.

Trib. Romanați 1900 Dreptul No. 13/910.

7. Deși după art. 718 (azi 696) singurul refuz al unor plăți pe temeiul de excepțiuni, pe care în bună credință debitorul le socotește întemeiate, nu constituie o probă de încetarea plăților, însă e clar că numai o excepțiune permisă de lege poate să justifice un refuz de plată și să facă ca refuzul de plată să nu constituie o probă de încetarea plăților; că după art. 349 C. Com excepțiunile personale nu pot întirzia în caz de refuz de plată, de cit dacă ele sunt lichide și de o grabă soluțiune și în toate cazurile, întemeiate pe o probă scrisă.

Dispozițiunea art. 349 fiind concepută în termeni restrictivi, urmează că declararea stărei de faliment, cerută pe temeiul unei datorii cambiale, nu se poate evita de cit dacă excepțiunea propusă e întemeiată pe o probă scrisă, cele alte mijloace de dovedire fiind excluse.

C. Cas. II 89 în Dreptul No. 75/89 Bul. p. 967.

8. In ce privește cererea debitorului de a se aduce registrele creditorului spre a dovedi plata cambiilor, Curtea întemeiată pe art. 349 Cod. Com. era în drept să o respingă, intru cit opunerile debitorului nu erau de natura celor cerute de art. 349 Cod. Com.

C. Cas. II 96 în Dreptul din 26 Sept. 1896.

C. Apel Galați II No. 10/900 în C. Jud. No. 37/900.

9. Faptul unui singur protest

de neplata unei cambii de către o firmă comercială, care exercită un comerț însemnat, nu poate face dovada încetării plăților, căci se poate întâmpla ca o firmă să se găsească într-o imposibilitate vremelnică de a răspunde o datorie, dar să se bucure de credit și să continue operațiunile.

Trib. Iași II 900 în C. Jud. No. 81/900.

10. Chestiunea dacă a existat sau nu încetare de plăți din partea celui declarat în faliment, e o chestiune de fapt asupra căreia judecătorii fondului sunt suverani.

C. Cas. II No. 131/74 Bul. Cas. pag. 348.

11. Incetarea plăților în înțelesul legii fixat prin arf. 695 și urm. Cod. Com., nu rezultă din numărul mare al creditorilor, dar din situațiunea reală a comerciantului debitor. Dacă la refuzul de a plăti chiar pe unicul creditor, se adaugă și împrejurări cari ar demonstra ruina completă a afacerilor și imposibilitatea de a plăti, nu temporală și accidentală, dar absolută și completă, trebuie să vedem că este o încetare de plăți și creditorul de și unic este în drept să provoace declararea în faliment a debitorului său și tribunalele sunt datoare să o pronunțe, fără să cerceteze dacă mai sunt și alți creditori. Și dacă în cazul declarării în faliment după cererea unui creditor unic, mai multe din dispozițiunile legii privitoare la deschiderea, mersul și închiderea falimentului rămân inaplicabile, procedurile devenind astfel mai expeditiv și mai simple, nu sunt neconciliabile cu natura afacerii, cu obligațiunile debitorului și cu drepturile creditorului.

C. Apel Buc. II 91 Dreptul pe 1891 pag. 1.

12. Faptele și circumstanțele din cari se pot deduce încetarea de plăți a unui comerciant, sunt lăsate cu totul la aprecierea judecătorului, și criteriul după care se poate stabili starea de încetare de plăți, trebuie căutat nu în faptul izolat al protestărei unei cambii oarecare, ci în situațiunea reală a comerciantului, cu alte cuvinte, încetarea plăților trebuie să fie efectivă, reală și manifestată prin semne pozitive și exterioare, cari să denote în mod neîndoios că el este în neputință de

a plăti, că nu mai găsește credi^t sau remize oneste și neruinătoare pentru a duce mai departe afacerile comerțului său, sau pentru a-și menține existența sa de comerciant. Chiar legiuitorul prevede, prin art. 696 Cod. Com. că singurul refuz al unor plăți pe temeiu de excepțiune, care în bună credință debitorul îl socoate întemeiat, nu constituie o probă de încetarea plăților.

Trib. Ilfov Com. 900 în C. Jud. No. 45/901.

Notă. Legiuitorul nostru față de cel italian, în ce privește continuarea plăților făcută prin mijloace ruinoase, și frauduloase, n'a mai tradus partea a doua a art. 705 și cu drept cuvânt, de oarece această parte a textului italian privește chestiuni de fapt, care sunt lăsate suveranei aprecieri a tribunalului; mai mult încă plata, prin mijloace ruinoase și uneori frauduloase, e o dovadă puternică de starea critică în care se găsește un comerciant.

Art. 697. Tribunalul și la tribunalele cu o secțiune specială tribunalul de comerț, încunoștiințat din partea unuia sau mai multor creditori despre situațiunea dificilă, în care se află un comerciant, relativ la comerțul său, și care înstrăinează în condițiuni desavantajoase avutul său, va putea ordona prezentarea acestui în camera de consiliu și depunerea tot odată a registrelor, a bilanțului său comercial și a unei liste nominative de toți creditorii săi și de sumele creanțelor, cu indicarea scadențelor respective.

Tribunalul va ordona, în același timp, ca creditorul sau creditorii, cari au făcut denunțarea, să depună o cauțiune, în bani sau efecte publice, al cărei cuantum se va fixa de tribunal.

Această cauțiune va rămînea consemnată la Cassa de depuneri, consemnațiunii și economie, pînă la rezolvarea definitivă a procesului de calomnie intentat de comerciantul debitor.

Cauțiunea se va restitui și în caz cînd comerciantul debitor nu va fi intentat acțiunea de calomnie în termen de 5 zile din ziua respingerei cererei în mod definitiv.

În cazul cînd arătările creditorilor se găsesc întemeiate, sau cînd comerciantul, fără un just motiv, nu se înfățișează, tribunalul va putea, dacă crede de cuviință, mai înainte de veri cari dispozițiuni ar lua asupra punerii sale în stare de faliment, să numească, după importanța comerțului, pe unul sau mai mulți dintre creditorii cari, în continuarea ulterioară a comerțului, să verifice registrele și să supravegheze regularitatea operațiunilor comerciantului.

Chemarea se va face prin scrisoare închisă din partea președintelui tribunalului respectiv, și cercetarea va avea loc în camera de consiliu.

Creditorul, care, cu bună știință, va fi făcut o denunțare neîntemeiată, va putea fi supus pedepselor prevăzute de codul penal pentru calomnie.

Incheierea tribunalului va trebui pronunțată cel mult în 5 zile libere de la cerere și dînsa nu va fi supusă opozițiunei.

Ea este susceptibilă de apel, în termen de trei zile dela pronunțarea ei. Tribunalul va putea însă acorda execuțiunea provizorie.

Toată procedura privitoare la modul chemării debitorului și la al judecării apelului va fi aceeași ca la tribunal.

Deciziunea curței nu este supusă nici opozițiunei nici recursului.

Art. 698. Refuzul nejustificat din partea creditorului de a primi delegarea, atrage condamnarea lui la amendă dela 100 până la 500 lei.

Art. 699. Onorariul custodelui se fixează de tribunal și se achită de comerciant.

Art. 700. Aceste măsuri preventive încetează :

a) Prin arătarea majorității creditorilor că situația afacerilor comerciantului nu le mai inspiră temere și că măsura luată nu le mai este trebuincioasă.

b) Prin justificarea plății în mod regulat a datoriilor ajunse la scadență :

c) Prin declararea în stare de faliment.

Expunere de motive : Unul din inconvenientele de cari se isbesc creditorii, cînd se găsește în fața unui debitor de rea credință este acesta: Comerciantul nu se declară în stare de faliment decît atunci cînd nu face față angajamentelor sale. Oglinda, în care se reflectează starea sa de insolvabilitate, starea sa de jenă, de a face plățile, este condica de proteste.

Dar negustorul care și pregătește cu abilitate falimentul său, își prevede și-și calculează de mai înainte, epoca în care are să apară dezastrul, punînd, fie prin subscrierea polițelor, fie prin preschimbarea lor, scadențele acestor polițe la o epocă determinată, în zile succesive. El știe, prin urmare de mai înainte, cînd va fi declarat în faliment, fie după cererea creditorilor, neplățiți la scadență, fie din oficiu de către tribunal, care se alarmează de frecvența protestelor.

Ei bine, sau văzut comercianți de rea credință, cari, calculînd astfel epoca dezastrului, au înstrăinat marfa din prăvălie, fie prin vânzări pe sub mînă, — vânzări deghizate, — fie prin vânzări pe prețuri derizorii. Amenințarea că asemenea operațiuni ar putea atrage agravarea stărei de faliment și a-l considera ca bancrutar pe mulți faliti nu-i sperie; în ori ce caz, pe creditorii lor îi păgubește în mod netăgăduit.

Sunt creditorii vigilenți cari de mult presimt asemenea manopere. Cînd se încredințează că debitorul lor întrebnițează asemenea mijloace, ei se alarmează, de multe ori reclamă; dar în starea legislației noastre de astăzi, ei nu găsesc nici o protecțiune. Ce cale pot urma ?

Ei nu pot reclama tribunalului să-l pună în stare de faliment, căci nu au poliță ajunsă la scadență. Dacă reclamă parchetului, li se refuză cu drept cuvînt orice concurs, căci nu este un delict comis. Dacă reclamă poliției, ea-și declină dreptul de a se amesteca, pe cîtă vreme nu este nici o turburare a ordinii publice.

Ce-i rămîne creditorului să facă? Ceia ce s'a văzut făcîndu-se de multe ori în practică :

El pune un număr oare care de oameni, cu propriile sale spese, cari urmăresc căruțele încărcate cu marfă pînă la destinațiunea lor. Dar este o slabă consolațiune, care pe lîngă că este costisitoare, de multe ori este iluzorie; căci nu are alt folos decît mărturia acestor supraveghetori, pe care-i aduce înaintea instanțelor judecătorești, cînd sunt aduși de el ca martori, mărturie în totdeauna contestată,

cînd este administrată și în fața căreia, aprecierea suverană a magistratului se poate întîmpla să fie rău îndrumată.

De aceea, în prevederea unor asemenea eventualități, am introdus în lege *măsuri preventive*, pentru a garanta pe creditor contra debitorilor de rea credință, cari fac să dispară parte din activul lor, activ care este gajul comun al masei creditorilor. (*Desbaterile Ad. Dep. pe 1899 pag. 576 urm.*).

Desbaterile Senatului:

V. Urseanu: Prin acest articol și încă prin câteva măsuri și dispozițiuni cari se găsesc în alte articole, legiuitorul a căutat pe cît i-a fost posibil, ca să concilieze pe deoparte libertatea comerțului, independența comerciantului, cu drepturile creditorilor. Cu alte cuvinte să ia măsuri de acelea, ca creditorii să nu fie frustrați în interesul lor, căci *Dv. știți: finis mercatorum lucrum est.*

(*V. Desb. Senat. pe 1898/99 pag. 527.*)

Ministrul justiției: Dispozițiunea din art. 697 și urm. este o măsură medie, care poate să scape și pe negustor de faliment: *il vaut mieux prévenir que punir. . . . .*; și este un *correctiv* pe care l'am găsit într'o monografie din cele mai importante, făcută de *Brustlein* și *Rambert*, asupra legislațiunei elvețiene).

(*V. Desb. Senat 1898/99 pag. 532.*)

D. G. Sefendache: Ași cere oare cari explicațiuni dela d. Ministru de justiție, tocmai asupra noilor dispozițiuni ce se introduc prin acest articol. D-lor sunt două faze ce se pot prezinta și care sunt prevăzute în acest articol: I „Tribunalul și la trib. cu o secțiune „specială tribunalul de comerț, incunoștiințat. . . . . etc. . . . . și de „sumele creanțelor cu indicarea scadențelor respective“; înaintea trib. cînd se prezintă toate aceste chestiuni, în această fază, tribunalul, poate el, cînd se convinge din registrele, din actele ce i s'au adus, că comerciantul este în stare de încetare de plăți și atunci să-l declare în stare de faliment?

D. Raportor Al. Constantinescu: De sigur.

D. Sefendache: O altă întrebare: Un comerciant care este în pozițiune dificilă însă nu și-a înstrăinat marfa, poate să fie pus în stare de faliment? Sau, dacă se constată că a înstrăinat, fără să fie însă în pozițiune dificilă, poate să fie pus în stare de faliment? Cu alte cuvinte, trebuie oare ca aceste două situațiuni, adică și stare dificilă și înstrăinare, să fie concomitente, sau pot fi și separate, pentru aplicarea dispozițiunilor din proiect?

A II a fază: „În cazul cînd arătările creditorilor se găsesc în „temeiate. . . . . etc. . . . . și să supravegheze regularitatea operațiunilor comerciantului“.

Aci credem că ar fi fost bine ca alături de creditorii să fie pentru câteva zile adăugat un sindic, și dacă din cercetări va rezulta convingerea că comerciantul este în situațiune de a fi pus în stare de faliment, în urma raportului judecătorului sindic, tribunalul în cunoștință de cauză va lua măsurile indispensabile.

Al doilea, acești creditorii numiți să supravegheze operațiunile comerciantului, ce situațiune juridică au în fața celorlalți creditorii și

în fața acelor cari tratează cu comerciantul? Afacerile comerciantului sunt dirijate de acești creditori, reprezintă ei în justiție pe comerciant, ce putere, ce autotitate mai are acest comerciant asupra afacerilor sale, din moment ce este pus sub paza acestor creditori?

D. Ministru de justiție: Sunt particule conjunctive și disjunctive și cînd zic *și*, între două idei, le cuprinde pe amîndouă. Ei bine cînd se găsește comerciantul în ambele aceste două împrejurări, atunci înțelegeți, că am dreptul să viu,—fără să fiu bănuțit că am să calomniez,—să dovedesc înaintea tribunalului, afirmațiunea mea, ca să se ia această măsură preventivă.

În ce privește rolul sindicului, trebuie să deosebim situația comerciantului: este situație de *falit* și situație de *ne falit*; dar poate să fie unul amenințat numai de faliment.

Cine zice *sindic*, zice un *faliment declarat*, cînd e vorba de *ne falit*, nu trebuie să fie amestecat sindicul.

D. Sefendache: Dar actele juridice?

D. Ministru de justiție: Îmi dați voce, aci este o inadvertență din partea Dv.; prin măsura ce se ia, nu se substitue creditorul în gestiunea comerciantului; el nu face decît să supravegheze pe comerciant, care rămîne în plenitudinea drepturilor sale.

(V. *Desb. Senatului* pe 1898/99 pag. 541 și urm.).

Doctrină. 1. Primul scop urmărit de legiuitorul din 1902 prin art. 697 Cod. Com., a fost să se împiedice înstrăinarea averei în mod fraudulos și în paguba creditorilor de către comercianții cari se găsesc în situațiune dificilă, fără să poată fi declarați faliti; creditorii să nu mai rămână expuși de a vedea dispărînd de sub ochii lor, gașul comun al masei viitorului faliment.

Al doilea scop a fost stavilirea înmulțirii falimentelor.

(M. A. Dumitrescu Coment. Cod. Com. VI pag. 90 urm.).

2. Orice creditor, indiferent dacă are o cauză civilă sau comercială, e în drept să ceară înființarea de măsuri preventive, căci legea nu distinge, ceia ce și d. Ministru a spus-o în Senat la 4 Martie 1899.

(M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 91).

3. Pentru ca să fie loc la aplicarea art. 697, trebuie ca creditorul înștiințător să dovedească în mod *cumulativ* existența celor două împrejurări și anume: a) Că debitorul său comerciant se găsește în situațiune dificilă relativ la *comerțul* său, iar nici de cum relativ la activitatea sa extra comercială; b) Că acest comerciant își înstrăinează în condițiuni desavantajoase avutul său comercial sau *civil*.

(M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 92 urm.).

4. Scopul pentru care s'a introdus cauțiunea, a fost ca să asigure eficacitatea acțiunii în contra calomniatorului, dar fără să facă dintr'însa un obstacol, care să paralizeze orice aplicare a art. 697.

Tribunalul în fixarea cauțiunii, trebuie să ia în considerație mărimea pagubei eventuale, dar în același timp să nu fie așa de riguros în cît să facă dintr'o măsură protectoare contra calomniatorilor, o măsură prohibitivă contra înștiințării întemeiate.

Art. 697 vorbește de calomnie, dar aceasta nu exclude cîtuși de puțin răspunderea ne penală, adică exclusiv civilă a creditorului, pentru daunele cauzate comerciantului prin o înștiințare *culpoasă*, conf. art. 998 și urm. Cod. Civ.

(M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 93).

5. Un comerciant care se găsește în ipoteza art. 697, adică în situațiunea dificilă relativ la comerțul său și care înstrăinează în condițiuni desavantajoase avutul său, nu poate să fie declarat în stare de faliment întru cît nu a încetat plățile; desbaterile parlamentare urmate asupra acestui articol și nici expunerea de motive sau rapoartele, nu fac nici o aluzie la aceste împrejurări de fapt.

Din expunerea de motive și din desbateri reiese în mod absolut cert, că legiuitorul a înțeles să se ocupe de comercianții cari nu se găsesc încă în încetare de plăți și fără de cari dinsul era convins că, după legislațiunea pînă atunci în vigoare, creditorii nu aveau posibilitatea cererii în faliment, fiindcă nu aveau creanțele lor ajunse la scadență și fiindcă adeseori debitorul are grija să nu existe nici măcar o singură poliță protestată.

Jurisprudență. 1. A se vedea nota 8 dela art. 695.

2. Plata prin mijloace ruinătoare sau frauduloase nu constituie o dovadă de încetarea plăților, chiar cînd au existat proteste, dacă comerciantul în urmă, a satisfăcut pe creditorii săi.

Contra unui comerciant care ar întrebuița asemenea mijloace pentru a plăti pe creditorii săi, se pot întrebuița, însă măsurile prevăzute de art. 697 și 700 C. Com.

Trib. Ilfov No. 274/911 în C. Jud. 42/911.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 701. Falimentul se declară prin hotărîre judecătorească, pronunțată după declarațiunea falitului, sau după cererea unui ori mai multor creditori, sau din oficiu. (Com. 148, 695, 702. Ital. 684; Fr. 440; Belg. 442).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 684. Il fallimento è dichiarato con sentenza pronunciata sulla dichiarazione del fallito, o ad istanza di uno o più creditori, o d'ufficio.

juridică II pag. 130, I. N. Cezărescu-Dan, *Codul Comercial adnotat*, VI art. 701 p. 16, M. A. Dumitrescu, *Coment. Cod. Com. VI* pag. 105 urm., C. N. Toneanu *Falimamentele fasc. I* pag. 33, I. Bohl *Code de commerce d'Italie* pag. 437, L. Bolaffio—E. Massé-Dari *del fallimento I* art. 684., E. Vidari VIII No. 7414 și urm., Al. Ingarano *Repertorio g-le di giurisprudenza commerciale*, art. 684 și 687, H. T. Rivière *Code de commerce*, pag. 677 și urm., P. Namur III *Code de commerce belge* p. 28 urm.

Doctrină. 1. Caracterul distinctiv al sentințelor declarative în faliment, e de a fi cu efect „erga omnes”, astfel că din moment ce sentința declarativă a rămas definitivă, nimeni dintre cei cari aveau interes să o înlăture, nu are dreptul a o considera ca „*res inter alios acta*”. Acest efect e o consecință naturală al caracterului instituțiunei falimentului. Al doilea caracter distinctiv al sentințelor declarative de faliment e că sunt executorii provizoriu.

(*V Dimitriu* curs de drept com. anul 1910/911 pag. 1220).

2. Declararea se face prin sentință pronunțată în public și motivată; deci o simplă ordonanță prezidențială nu ar fi de ajuns, chiar dacă cererea s'ar fi făcut de comerciant, sau chiar dacă falimentul se pronunță din oficiu de tribunal.

Intervenția puterii judiciare se legitimează, pentru că falimentul e un fapt cu consecințe foarte grave și trebuie să existe garanția justiției, care să constate realitatea lucrurilor

(*M. A. Dumitrescu* coment. Cod. Com. VI pag. 105).

3. Enumerarea cerută de art. 701 este limitativă și deci un debitor al comerciantului, ori procurorul nu poate cere declararea unui comerciant în stare de faliment. Inșă oricine poate indirect să atragă atențiunea tribunalului, că e loc a se procede la declarare în faliment din oficiu. Procurorul e chiar dator în cazul art. 875 C. Com.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 105).

Jurisprudență. 1. Judecătorul fondului putind, în temeiul art. 188 Cod. Com. să declare un faliment din oficiu, chestiunea de fapt de a se ști dacă a fost sau nu o cerere din partea creditorilor nu prezintă nici un interes; că asemenea e fără interes de a se ști, dacă a existat una sau mai multe polițe protestate, pe cit timp curtea constată că o poliță a fost neplătită și protestată înainte de declararea falimentului de către tribunal.

Bul. 1874 p. 349. Barozzi pag.

254 (legea 1864 art. 188).

2. Falimentul unui comerciant poate fi declarat de către un creditor având o creanță de natură civilă.

Bul. 1877 p. 429. Barozzi pag. 255 F.

3. Vezi și No. 1 dela art. 762.
4. Apărătorii fiind creați de legiuitor în scop de a face oficiul de avocați pe lângă judecătorii de ocoale, dispozițiunile art. 1309 Cod. Civil, cari interzic avocaților de a se face cesionari de drepturi litigioase se aplică și apărătorilor;

însă fiindcă aceștia din urmă n'au cădere dela lege, de a-și exercita profesiunea decît înaintea judecătorilor de ocoale, numai acele drepturi litigioase le sunt interzise de a cumpăra, cari sunt de competența judecătoriei de ocol pe lingă care sunt autorizați să profeseze.

Astfel dacă un apărător, care este autorizat a-și exercita profesiunea pe lingă judecătoriile de ocoale din București, devine cessionarul a două cambii litigioase, una de competența judecătoriei de ocol și alta de competența tribu-

nalului, în fața căruia nu-și poate exercita profesiunea, el n'are calitatea de creditor decît în baza primei cambii și ca atare numai în baza unei asemenea cambii poate cere declararea în stare de faliment a debitorului.

C. Apel Buc. S. I din 1903 Trib. Ilfov Com. No. 1493/903 ambele în „Dreptul“ No. 1/904. Vezi și C. Jud. 86/903.

5. A se vedea și nota 9 dela art. 702.

6. A se vedea și nota 2 dela art. 843.

Notă. Cererea de declarare făcută tribunalului de unul sau mai mulți creditori, se va forma pe timbru fix de 10 lei alăturându-se taxa specială de 20, lei arătată în art. 23 al 1 din legea timbrului.

E întrebarea, cînd cererea se va face de către însăși falitul, la ce taxă de timbru e supusă?

D. C. Botez în legea asupra taxelor de timbru etc. adnotată în 1908 ed. III, susține la pag. 88, că în prevederile art. 23 al. 1 „nu intră și declarațiunea unui comerciant, că e în încetare de plăți, adresată trib. potrivit art. 701 Cod. Com.; pentru că orice acțiune presupune o parte protivnică, pe cînd această declarațiune, cuprinde recunoașterea voluntară din partea însuși a comerciantului care a încetat plățile, că e în stare de faliment, iar trib. nu face decît să constate judecătorește această stare“ și tot d-sa completează nota cu părerea că „asemenea declarații nu pot fi deci supuse decît timbrului de 30 bani, cerut de art. 17 al 1 din legea timbrului“; iar în nota 1 dela pag. 80 susține aceiași părere.

Nu împărtășim acest mod de a vedea al eminentului Dn. Consilier dela Curtea din Galați; art. 701, trebuie apropiat de art. 703, Cod. Com.; art. 701 stabilește că falimentul se declară după *declarațiunea* falitului; cînd și cum se face această declarațiune art. 703 o spune: falitul va fi dator ca în cele 3 zile, etc. . . . , să facă *declarațiunea* la tribunalul de comerț; în această declarațiune să arate că a încetat plățile și că-și depune bilanțul și registrele; nu e obligat a cere declararea sa în faliment, și dacă o face nu e nevoie de altă cerere. Numai pe baza declarației de depunerea bilanțului, tribunalul se poate pronunța;—și această declarațiune trebuie făcută

pe timbru de 5 lei: dacă falitul nu face declarațiunea de încetare de plăți sau dacă o face, însă sau nu pe timbrul de 5 lei, nu se poate susține că a scăpat de responsabilitatea penală.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 702. Declarațiunea falimentului se pronunță de tribunalul de comerț, în jurisdicțiunea căruia debitorul își are principalul său stabiliment comercial.

Tribunalul este investit cu întreaga procedură a falimentului și va judeca acțiunile derivând dintr'însul, dacă, prin natura lor, nu vor fi de competența jurisdicțiunei civile.

Formele de procedură în această materie se regulează prin dispozițiunile speciale coprinse în cartea a IV și prin acele ale codicelor de procedură civilă.

(Com. 701. Ital. 685, Fr. 438, 439, 441. Belg. 442).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 685. La dichiarazione di fallimento è pronunciata dal tribunale di commercio nella cui giurisdizione il debitore ha il suo principale stabilimento commerciale.

Il tribunale è investito dell'intera procedura del fallimento e conosce di tutte le azioni che ne derivano, se per loro natura non appartengono alla giurisdizione civile.

Le forme del procedimento sono regolate dalle disposizioni del presente titolo, dalle disposizioni speciali contenute nel libro quarto e dal codice di procedura civile.

Bibliografie. T. Stelian *Curs pe 1908/9*, V. Dimitriu *Curs pe 1910/11* p. 1223 și urm., Al. Degré *Scrieri juridice III* pag. 114, Ciorapciu *enciclopedia juridică II* pag. 134 urm., I. N. Cezărescu-E. Dan, *Codul Comercial adnotat*, pag. 17 urm., M. A. Dumitrescu, *Coment. Cod. Com. VI* pag. 106 urm., C. N. Toneanu *Falimintele fasc. I* pag. 33, I. Bobl *Code de commerce d'Italie* pag. 438 urm., L. Bolaffio-Massé-Dari *del fallimento* art. 685, E. Vidari VIII 7415 și urm., Al. Ingarano *giurisprudendo com.* art. 685 p. 413 urm., H. Rivière pag. 671 urm., P. Namur *Code de commerce belge III* p. 28 urm.

Doctrină. 1. Determinarea stabilimentului principal față cu cele alte stabilimente, e o chestiune de fapt lăsată cu totul la aprecierea judecătorilor, cari se vor conduce după importanța afacerilor, după numărul impiegaților sau lucrătorilor, după denumirea obicinuită ce li se dă de „principală” sau „centrală” în opoziție cu „sucursală” sau „filială”; în fine ținându-se seamă că în stabilimentul principal trebuie

să fie centrul administrațiunei și să se concentreze rezultatul tuturor operațiunilor efectuate pe la celelalte stabilimente.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. anul 1910/911 pag. 1223).

2. In caz de strămutarea stabilimentului comercial, dintr'un oraș în altul, înainte de a se face declarațiunea în stare de faliment, urmează a se face distincțiune de bună sau rea credință din partea comerciantului și din împrejurările de fapt cari au determinat strămutarea.

(V. *Dimitriu* idem pag. 1227).

3. Declaraarea în stare de faliment a directorului unui cires sau a unui teatru,—care nu are un stabiliment determinat ei cutrieră localitățile unde dă câte o serie de reprezentațiuni — se va face de tribunalul unde a încetat plățile.

(V. *Dimitriu* idem pag. 1229).

4. E cit se poate de logic, că din punctul de privire al competenței *ratione personae vel loci*, tribunalul de la principalul stabiliment comercial al debitorului să fie cel însărcinat cu falimentul, căci el poate aprecia mai bine situațiunea comerciantului; acolo se găsesc mai ușor și mai complect diferitele elemente din cari să se stabilească realitatea faptelor.

Prin urmare, pe o femeie măritată, care face comerț cu autorizarea bărbatului ei, trib. locului unde-și are principalul stabiliment comercial, e cel competente să o declare în stare de faliment, iar nu tribunalul locului unde domiciliază bărbatul ei, și unde, după codul civil, femeia-și are domiciliul ei legal.

(M. A. *Dumitrescu* Coment. Cod. Com. VI p. 107).

5. Instanța de fond va stabili în ce județ comerciantul are principalul lui stabiliment, adică centrul administrațiunei lui. Dacă are mai multe stabilimente, se va lua în considerare importanța afacerilor, numărul comișilor, mărimea instalațiunei; se va căuta care este cel ce predomină, așa în cit celelalte sunt sucursale sau filiale.

„Acel stabiliment va fi considerat ca sucursală sau filială, care „e lipsit de independență, de viață individuală și proprie, de libertate, de inițiativă și de mișcare în sfera lui proprie de acțiune“.

(Bolaffio).

La caz de dubiu, se va prefera tribunalul care a fost sesizat cel dintii, sau care a declarat cel dintii falimentul.

(M. A. *Dumitrescu* op. cit. pag. 108).

6. Dacă este un comerciant care n'are domiciliul stabil, de ex. un impresar de spectacole publice, va fi competente tribunalul unde

impresariul își are reședința afacerilor în momentul declarării. (Comp. *Aubry et Rau* I § 145; *Alauzet* VII No. 2430; *Laurent* II No. 76; *Vidari* VIII No. 7450; *Bolaffio* pag. 35).

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 108).

7. Dacă comerciantul în momentul încetării plăților are principalul stabiliment în jurisdicția cutărui tribunal, iar în urmă se mută, așa că la momentul declarării în faliment, are în alt județ principalul său stabiliment, în principiu trebuie a se declara competente trib. domiciliului actual, față de expresiunile din art. 702; și apoi e vina creditorilor de ce nu s'au grăbit să ceară declararea imediat după încetarea plăților, atunci cînd debitorul avea vechiul lui stabiliment. Dacă însă, prin excepție, se va constata că debitorul și-a strămutat stabilimentul lui principal, în mod fraudulos, atunci nu va putea să decline competența tribunalului, de la vechiul stabiliment din momentul încetării plăților.

(*M. A. Dumitrescu* opt. cit. pag. 110 și urm.).

8. Prorogarea văzută de al. I al art. 702, are de scop să centralizeze administrarea falimentului, să accelereze judecarea contestațiilor eventuale prin mijlocul economiei de acte de procedură și unității de apreciere, și să garanteze o mai bună administrație a justiției, dată fiind competența specială și cunoașterea afacerii pe care o are judecătorul care este investit cu întreaga procedură a falimentului.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 112).

Jurisprudență. 1. Cînd un comerciant e declarat în state de faliment de către două tribunale, lucrările falimentului, nu pot fi reținute de cit numai de tribunalul unde comerciantul își are domiciliul și principala sa așezare.

Bul. Cas. 1886 pag. 885. Barozzi 225 F.

2. După legiuirea anului 1835 de la pag. 49 a colecției tom. II-lea, se prescrie ca prigonirile dintre străini să se reguleze de consulatele lor, iar nu de tribunalele pămîntene.

De unde urmează că de cite ori falitul și creditorii săi sunt străini, de atîtea ori tribunalele

pămîntene n'au nici un amestec în regularea unui asemenea faliment.

Bul. 1865 p. 182. Barozzi 273.

3. Declararea falimentului se pronunță de tribunalul de comerț în jurisdicțiunea căruia debitorul își are principalul său stabiliment comercial și acest tribunal este investit cu întreaga procedură a falimentului și cu judecarea tuturor acțiunilor derivînd dintr'înșul atît comerciale cit și penale.

Astfel cînd un comerciant își strămută domiciliul și comerțul său dintr'un oraș în altul, cerînd chiar de la tribunalul locului de unde s'a mutat, ștergerea firmei sale, și în urmă este declarat în

stare de faliment, tribunalul locului unde s'a strămutat și unde-și exercită comerțul său cînd a fost declarat în stare de faliment, este competent a conduce procedura falimentului și a judeca toate acțiunile derivate din acest faliment.

C. Cas. II No. 51/98. Bul. Cas. pag. 288.

4. A se vedea și nota 2 de la art. 714.

5. Stabilirea în străinătate a unui comerciant retras din comerț, nu poate împiedica declararea sa în stare de faliment, cînd hotărîrea declarativă de faliment, se dă de un tribunal competent și cu respectarea formelor legale, și această hotărîre se poate executa chiar în străinătate, dacă există convenție cu acea țară.

C. Apel Buc. II No. 90/900 în C. Jud. pe 1901 pag. 390.

6. A se vedea și nota 5 și 6 de la art. 711.

7. Tribunalele comerciale nu sînt competente a rezolva chestiunile de stare civilă ridicate cu ocaziunea unui proces comercial; asemenea chestiuni sînt de exclusivă competență a tribunalelor civile.

Prin urmare, cînd, cu ocaziunea unei cereri de declarare în faliment, se ridică chestiunea minorității celui obligat, tribunalul comercial are să suspende cercetarea afacerii pînă la judecarea înaintea tribunalelor ordinare a acelei chestiuni de stare civilă. Este însă în drept, ca măsură asigurătoare, să numească un administrator al averei pretinsului minor.

C. Apel Buc. III No. 22/84, *Trib. Ilfov Com. No. 282/84,* ambele în Dreptul pe 1884 pag. 619.

8. Cînd un comerciant se declară falit în două diferite județe,

este loc ca Curtea de Casație să dea un regulament de competență, indicînd competența tribunalului unde comerciantul își are domiciliul.

C. Cas. II No. 112/86. Bul. p. 884.

9. Acțiunea în faliment fiind prin natura ei urgentă, nu poate fi conexată cu o altă acțiune fixată a se judeca mai tîrziu.

Trib. Ilfov No. 1493/903 C. Jud. 86/903.

10. Dacă legiuitorul prin art. 702 C. Com., a prevăzut că declarațiunea falimentului, trebuia să se facă de tribunalul în jurisdicțiunea căruia comerciantul are principalul său stabiliment, este pentru ca să ușureze în caz de declarare, administrațiunea falimentului, care, deși mai dificilă în falimente mari și importante, se poate face mai cu înlesnire în localitatea unde este principalul și cel mai mare stabiliment, indiferent dacă el e o sucursală sau nu; căci importanța stabilimentului rezultă din extensiunea dată operațiunilor, cari de multe ori sînt mai numeroase la o sucursală de cît la stabilimentul principal.

Trib. Ilfov Com. No. 1219/909 C. Jud. 16/910. Dreptul No. 5/910.

11. Tribunalul român este competent a declara pe un comerciant supus străin în stare de faliment, cînd atît creditorul cît și falitul au primit discuțiunea pronunțării falimentului dinaintea tribunalului român, fără a invoca declinatoriu de competență.

C. Cos. II 1870. Bul. pag. 281.

12. Acțiunile introduse contra falitului mai înainte de declararea stărei de faliment nu se judecă în viitor de tribunalul care a declarat falimentul, ci se vor urmări pe cale ordinară, contra-

dictor cu curatorele (la noi judele sindic).

C. Apel Venezia 25 Martie 1884 în Ingaramo.

13. Tribunalul care declară falimentul este competent a decide asupra nulității actelor făcute de falit după încetarea plăților înaintea declarării falimentului.

C. Apel Torino 14 Sept. 1885 în Ingaramo.

14. Acțiunea pauliană, de și intentată de curatore (sindic) este totdeauna civilă și personală și poate să nu fie de competența tribunalului care a declarat falimentul.

C. Apel Milano 16 Mai 1890 în Ingaramo.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 703. Falitul va fi dator ca în cele trei zile dela încetarea plăților, în cari se cuprinde și ziua încetării lor, să facă declarațiunea la tribunalul de comerț arătat în articolul precedent.

Declarațiunea trebuie să fie însoțită de depunerea bilanțului, datat, semnat și certificat de falit că este adevărat, și de registrele sale de comerț în starea în cari se află.

Bilanțul trebuie să cuprindă indicațiunea și estimațiunea aproximativă a tuturilor bunurilor mobile și imobile ale falitului, starea datoriilor și a creanțelor, cu numele, pronumele și domiciliul fiecărui creditor și pe cit se va putea, cauza fie cărei datorii.

(Com. 22, 57, 142, 702, 877 al. 3; Ital. 686; Fr. 439; Belg. 441).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 686. Il fallito entro giorni tre dalla cessazione dei pagamenti, compreso quello in cui cessarone, deve farne la dichiarazione nella cancelleria del tribunale di commercio designato nell' articolo precedente.

La dichiarazione dev' essere accompagnata dal deposito del bilancio certificato vero, datato e sottoscritto dall' allito, e dei suoi libri di commercio nello stato in cui si trovano.

Il bilancio deve contenere l'indicazione e l'approssimativa estimazione di tutti i beni mobili ed immobili del fallito, il prospetto dei suoi debiti e crediti col nome, cognome et domicilio dei singoli creditor, il quadro dei profitti e delle perdite, e quello delle spese.

Bibliografie. V. Dimitriu: *Curs* 1910/911 pag. 1210 urm.; Giorapciu: *encicl. juridică II* pag. 130 urm.; M. A. Dumitrescu: VI pag. 123 urm.; C. N. Toaneanu: pag. 36 urm.; I. Bohl: art. 686; Vidari: VIII 7415 urm.; Al. Ingaramo: art. 686 pag. 30 urm.; Namur: III pag. 25; Rivière p. 679.

Notă. Bilanțul format de falit sau de judecătorul sindic, va fi pe timbru de 5 lei (art. 22 al. 20 l. timb.), asemenea și declarațiunea cu care se depune bilanțul.

Doctrină. 1. Cele 3 zile văzute în acest articol nu se calculează pe zile libere, de oare ce însuși textul art. 703 zice că ziua încetării plăților trebuie a se compta.

(V. *Dimitriu* *Curs* Dr. Com. 1910/911 pag. 1210).

2. Prin bilanț se înțelege actul făcut de falit, în care el arată adevărata sa situațiune, prin o descripțiune detaliată a bunurilor sale mobile și imobile precum și prin indicarea tutregului pasiv al său. El este tabloul situațiunii active și pasive a afacerilor unui comerciant, însoțit de indicațiunile capabile de a lumina justiția asupra stării actuale și trecute a afacerilor sale.

(V. *Dimitriu* *idem* pag. 1210).

3. Care este forța probantă a afirmărilor sau declarațiunilor din bilanț? În ce privește masa credală, n'are nici o influență, prin contestarea creanței putindu-se face dovada nesincerității. Dar între falit și creditorul care figurând în bilanț a fost exclus prin contestarea lui de alți creditori, are drept creditorul să urmărească pe falit pe baza înscrierii în bilanț, dacă acesta ar fi dobândit în urmă avere, întru cit înscrierile din bilanț au eficacitatea lor pe cit timp se vor dovedi conforme adevărului.

(V. *Dimitriu* *idem* pag. 1213).

4. Sancțiunea art. 877 al. 3 se aplică și minorului care a exercitat comerțul autorizat conf. art. 10.

El nu poate invoca scuză minorității din cod. penal, de oarece el e asimilat cu majorul. E adevărat că art. 10 proclamă această asimilare numai întru cit privește obligațiunile contractate de dînsul ca comerciant, dar avem art. 11, care întinde aplicarea art. 10 la toate actele pe cari legea le consideră ca fapte de comerț. Obligațiunea prevăzută de art. 703 constituie un fapt de comerț ex-lege.

(M. A. *Dumitrescu* *Coment. Cod. Com.* VI pag. 125).

5. Tribunalul nu e obligat să declare falimentul unei persoane care afirmă că a încetat plățile pentru datorii comerciale și că e comerciant, căci tribunalul nu e biuro de înregistrare în asemenea materie. El e obligat să se convingă de existența calității de comerț.

ciant și de natura *comercială* a datoriilor neplătite, căci acestea sunt calificări juridice pe cari codul de comert nu le a lăsat la discreția particularilor. Mărturisirea comerciantului va face dovadă deplină doar asupra faptului că în adevăr el a încetat plățile. Aci e vorba de un act personal al comerciantului.

(*M. A. Dumitrescu* Coment. Cod. Com. VI pag. 127).

6. Fiecare din cele 4 mențiuni ale bilanțului, are o utilitate practică: indicarea și evaluarea activului servă pentru a cunoaște averea falitului. Desemnarea creditorilor e utilă pentru ca să se cunoască pasivul, iar adresele creditorilor servă pentru ca sindicul să știe unde să adreseze fle căruia din creditorii, înștiințarea specială prevăzută de art. 754. Arătarea cauzei e necesară mai ales pentru verificarea creanțelor. Tabloul de câștiguri și pierderi precum și tabloul de cheltueli servă, ca să se constate cauzele falimentului și să se vadă dacă nu cumva falitul a cheltuit în mod disproporționat cu venitul lui, în care caz e culpabil de bancrută simplă (art. 876).

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 130).

7. Dacă comerciantul nu va depune bilanțul în termen de 3 zile, art. 713 autoriză pe tribunal ca odată cu pronunțarea sentinței declarative de faliment, să ordone arestarea falitului.

Nu va putea fi condamnat, pentru aceasta, ca bancrutar simplu întru cît art. 877 prevede numai cazul cînd falitul nu a făcut declarațiunea prescrisă de art. 703 nu și nedepunerea bilanțului.

(*M. A. Dumitrescu* idem pag. 130).

8. Bilanțul trebuie să fie datat, semnat și certificat de falit, (sau de un mandatar a lui cu procură specială), că este adevărat.

Certificarea e atestarea pe care falitul o pune la sfîrșitul bilanțului declarînd în mod expres că, tot ce este cuprins acolo, e adevărat.

(*M. A. Dumitrescu* idem pag. 131).

9. Pînă ce nu a intervenit sentința declarativă, comerciantul poate să revoace cererea care a făcut o, susținînd că nu e în încetare de plăți, fără să fie dator a da vre un motiv sau să dovedească existența unei cauze, care legitimează în fapt o asemenea revocare. Tribunalul pierde dreptul de a procede la o declarare bazată pe acea cerere a comerciantului, dar păstrează dreptul de a procede din oficiu, sau după cererea creditorilor, bazîndu-se chiar pe prima mărturisire, ca dovadă a încetării plăților.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 133).

10. Enunțările cuprinse în bilanț, nu leagă pe creditorii: pentru cei înscrîși în bilanț, înscrierea lor nu constituie un titlu definitiv contra masei credale. În ce privește pe falit e controversa: o părere

În sensul afirmativ : că falitul este obligat prin enunțările din bilanț, cari fac probă deplină în contra lui, întru cât nu dovedește el o eroare de fapt sau inexistența obligațiunei; a doua părere zice că nu constituie o confesiune judiciară, căci nu e făcută în cursul unui proces, înaintea justiției, nu e făcută către partea adversă pentru ca să profite de acea mărturisire și nu prezintă toate garanțiile; poate că falitul a voit să enunțe pur și simplu reclamații cari erau făcute lui sau la cari el era expus, dar să nu renunțe prin aceasta, la dreptul de a le discuta. Apoi, nu trebuie să pierdem din vedere, că bilanțul e făcut repede și într'o situațiune de neliniștită stare sufletească a falitului. Cu toate acestea, enunțările a căror sinceritate nu ar fi contestată, trebuie să producă efectele unei recunoașteri de datorie, chiar față de masa creditorilor, întru cât bilanțul e prezentat înainte de sentința declarativă a falimentului și de ex. să intrerupă prescripția.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 134 urm.).

Jurisprudență. 1. A se vedea No. 1 de la art. 877.

2. A se vedea și No. 7 de la art. 867.

3. Conform art. 703 falitul este dator să declare la tribunal încetarea plăților sale, numai atunci când are cunoștință că se află în asemenea stare și prin urmare numai în asemenea caz e culpabil de bancrută simplă conf. art. 877 al. 3, dacă nu a făcut acea declarațiune în cele 3 zile de la încetarea plăților.

C. Cas. II No. 204/906 Bul. pag. 513.

4. Comerciantul care a încetat plățile, nu e dispensat de a face declarațiunea cerută de art. 686 ital. (rom. 703) chiar dacă s'ar găsi în tratative cu creditorii săi.

Cas. Torino 17 Nov. 1886 și 20 April 1887; *Apcl Venezia* 20 Iulie 1887; *Cas. Firenze* 14 Dec. 1887; *Cas. Roma* 21 Nov. 1890 în *Ingaramo*.

5. Falitul poate cere declararea sa în stare de faliment, în persoană, sau chiar și prin procurator însă cu procură specială.

Cas. Roma 7 April 1891 în *Ingaramo*.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 704. Ori ce creditor, a cărui creanță are o cauză comercială, poate să ceară tribunalului competente declarațiunea în faliment a debitorului său comerciant probind încetarea plăților.

Nu sunt admiși a cere

CODUL COM. ITALIAN

Art. 687. Ogni creditore per causa di commercio può chiedere al tribunale competente la dichiarazione del fallimento del commerciante suo debitore, dimostrandone la cessazione dei pagamenti.

declarațiunea în faliment
descendenții, ascendenții și
soțul debitorului.

(Com. 695, 696. Ital. 687,
Fr. 440, Belg. 442).

Non sono ammessi a chi-
edere la dichiarazione del
fallimento i discendenti, gli
ascendenti e il coniuge del
debitore.

Bibliografie. V. Dimitriu: *Curs* 910 pag. 1215 urm.; Ciorapciu: *Encicl. juridică II* pag. 130; I. N. Cezărescu-Dan: *Cod. Com. adnotat* art. 704 pag. 20; M. A. Dumitrescu: *Coment. Cod. Com. VI* pag. 136 urm.; C. N. Toneanu: *falimentele fasc. I* pag. 46 urm.; D. Alexandresco: *Drept civ. român VII* pag. 566; I. Bohl *code com. d'Italie* art. 687; L. Bolaffio—Masé-Dari art. 688; E. Vidari VIII No. 7421 urm. Al. Ingaramo art. 687 pag. 30 urm.; P. Namur: *Code Com. Belg III* p. 28 urm.

Doctrină. 1. Ori ce creditor, chiar și cel a cărui creanță nu e ajunsă la scadență poate cere de la tribunal declararea în stare de faliment a debitorului său, probînd încetarea plăților; cu singurele 2 condiții: creditorul să nu fie descendent, ascendent sau soț debitorului și creanța pe baza căreia se cere declararea, să aibă o cauză comercială.

(V. Dimitriu *Curs de drept Com.* 1910/11 p. 1215).

2. Proibițiunea din art. 704 nu se poate întinde la socri, gineri sau alte rude mai depărtate. Expresiunile sunt de strictă interpretare.

(M. A. Dumitrescu *Comentariile Cod. Com. VI* p. 137).

3. Dacă creanța e comercială numai pentru una din părți (creditor sau debitor), se poate cere declararea în faliment a debitorului, întru cît legea cere o cauză comercială.

(M. A. Dumitrescu *idem* pag. 139).

4. Creditorii cu termen pot cere declararea, asemenea și creditorii cu condiție suspensivă, dovedind că debitorul a încetat plățile pentru datorii comerciale, certe, lichide și ajunse la scadență. Asemenea și creditorii sub condiție rezolutorie, căci obligațiunea contractată sub o condiție rezolutorie e perfectă din momentul cînd s'a născut și creditorul are drept să ceară imediat plata ei. Nu i se poate contesta calitatea de creditor, de cît după ce s'a îndeplinit condițiunea, adică evenimentul viitor și nesigur de la care depinde rezilierea obligației.

Asemenea creditorii comerciali cu gaj, ipotecă sau alt privilegiu, pot cere declararea.

(M. A. Dumitrescu *op. cit.* pag. 144 și urm.).

5. Legea nu consideră prezența sau citarea debitorului ca ceva indispensabil pentru declararea în faliment, căci art. 711 spune că atunci cînd falitul a fost declarat *fără să fi fost citat* și art. 701 zice

ca și art. 704, că falimentul poate fi declarat pur și simplu după cererea unuia sau mai mulți creditori.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 149).

6. In caz de respingerea cererei de declarare, debitorul are drept să ceară daune, numai în cazul cînd creditorul a făcut cererea din rea credință, a prezentat fapte mincinoase ; în acest caz răspunde conf. art. 998 urm. C. Civ.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit pag. 151).

7. Hotărîrea prin care s'ar fi surprins declararea de faliment, în urma cererei unui creditor, nu ar împiedica pe alți creditori de a reînoi asemenea cerere, după cum hotărîrea care ar fi recunoscut debitorului calitatea de comerciant, n'ar avea autoritatea lucrului judecat, în privința altor creditori. Deși hotărîrea în declarare de faliment își produce efectele sale *erga omnes*, totuși motivele cari justifică această derogare de la principiul general, în privința caracterului relativ al lucrului judecat, nu-și primesc aplicarea în cazurile cînd tribunalul comercial a respins cererea de declarare de faliment.

(*D. Alexandresco* Drept Civil Român VII p. 566).

8. Cererea de declarare în faliment fiind respinsă prin o hotărîre rămasă definitivă, n'are autoritatea lucrului judecat, dacă o nouă cerere de declarare ce ar face creditorul, cuprinde noi fapte, noi justificări, pe cari nu le-a invocat în prima cerere, prin urmare noi motive.

(*D. Alexandresco* op. cit. pag. 566).

Jurisprudență. 1. A se vedea și nota 1 de la art. 701.

2. A se vedea și nota 2 de la art. 701.

3. A se vedea și nota 4 de la art. 701.

4. Dacă un comerciant are un singur creditor, acel creditor nu-i poate cere declararea în faliment.

Trib. Vîlcea 901 Dreptul No. 25/902.

5. Un comerciant se poate declara în stare de faliment, dacă are chiar numai un singur creditor.

Pentru a respinge declararea în faliment, comerciantul care s'a obligat cu cambii, nu poate fi admis să dovedească că cambia a-

vea o cauză civilă.

C. Apel Galați II No. 4/903
C. Jud. 15/903.

6. Cînd între doi comercianți există un contract de cont curent, garantat prin niște cambii, unul dintrînșii nu poate cere declararea în stare de faliment a celuilalt, pe baza cambiilor, cît timp acest contract este încă în ființă.

C. Cas. III No. 37/909 în Jurisprudența No. 10/909.

7. Pentru declarațiunea falimentului după cererea ori cui sau chiar din oficiu, nu e nevoie ca falitul să fie citat, se poate da hotărîrea de declararea stărei de faliment și fără citarea debitoru-

lui și fără citarea creditorilor cari au cerut-o.

T. Com. Napoli 7 Mai 1883 ; *Apel Roma* 28 Febr. 1884 ; *Apel Aquila* 17 Mart 1887 ; *Apel Roma* 17 Mai 1890 ; *Tr. Luca* 29 Nov. 1890 ; *Apel Venezia* 10 Mart 1893 ; în *Ingaramo*.

8. Creditorul care provoacă declarațiunea falimentului debitorului său, fiind de bună credință

și influențat de o serie de împrejurări, că debitorul său ar fi încetat plățile, nu poate fi condamnat la daune, dacă cererea sa a fost definitiv respinsă.

Apel Casale 2 Martie 1884 ; *Cas. Torino* 17 Iulie 1885 ; *Apel Brescia* 4 Ian. 1888 ; *Apel Milano* 9 April 1889 ; *Cas. Torino* 11 Iulie 1890 ; *Cas. Napoli* 5 Sept. 1891 ; în *Ingaramo*.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 705. Dacă încetarea plăților unui comerciant este notorie, sau dacă ea rezultă din alte fapte neîndoioase, tribunalul va declara falimentul din oficiu ; însă va putea de va crede necesar, să asculte mai întâi pe falit.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 688. Se sia notorio o se per altri mezzi siavi sicura notizia che un commerciante abbia cessato di fare i suoi pagamenti, il tribunale deve di chiarare il fallimento d'ufficio, ma può, se lo crede necessario, sentire previamente il fallito.

Bibliografie. V. Dimitriu: *Curs* 1910/11 pag. 1216 urm. ; M. A. Dumitrescu: *Comentarii Cod. Com. VII* pag. 153 urm. ; C. N. Toneanu: *falimente fasc. I* pag. 62 și urm. ; I. Bohl: *Code Com. d'Italie* art. 688 ; L. Bolaffio—Massé-Dari art. 688 ; Vidari VIII 7437 și urm. ; Al. Degré: *Scritti giuridice III* pag. 108 și urm. ; I. N. Cezărescu—E. Dan: *Cod. Com. adnotat* art. 705 pag. 21.

Doctrină. 1. Dreptul conferit tribunalului în cazul art. 705, e o derogare de la principiul de procedură civilă, că judecătorul nu statuiază de cit atunci când e sesizat.

(M. A. Dumitrescu *Coment. Cod. Com. VI* pag. 153).

2. Imprejurarea că tribunalul e deja sesizat de o cerere în declarare, făcută de unul din creditorii, nu-l împiedică defel, a procedea el, la o declarare din oficiu, dacă se convinge, bine înțeles, că încetarea plăților e notorie sau rezultă din fapte neîndoioase. E chiar dator să o facă aceasta, când vede, sau prevede obiecțiuni sau controverse relative la calitatea, capacitatea sau dreptul creditorului de a fi făcut acea cerere. (În *acest sens*, Bonelli No. 129 ; Calamandrei

No. 72 ; Cuzzi Ed. 2 No. 65 ; Luciani No. 175 ; Lyon Caen No. 108 ; *Contra* : Masi p. 209 ; Vidari No. 7439).

(*M. A. Dumitrescu* op. cit pag. 156 urm.).

3. O părere. Pentru că legea prin art. 701 dă drept tribunalului a declara falimente și din oficiu, nu este un inconvenient sau o măsură vexatorie pentru comercianții cinstiți, a se da judecătorului sindic dreptul a cere declararea în faliment a unui comerciant care e în încetare de plăți notorie sau care are un număr de polițe protestate. Cu chipul acesta s'ar pune o stavilă concordatelor oculte și creditorii traficanti, nu vor mai avea ocaziunea să îngloade din ce în ce mai mult pe comercianții nenorociți cari cad pe mîna lor.

Numai astfel comercianții loviți de soartă, vor preferi încheierea unui morator, unor concordate oculte care-i ruinează în dauna majorității creditorilor și-i împinge la un faliment sigur și rușinos.

(Extras din raportul No. 1257/96 al d-lui Em. Cernătescu președ. Trib. Fălciu către Ministerul Justiției, publicat în C. Jud. No. 7/96).

Jurisprudență. 1. Vezi No. 1 de la art. 722.

2. Vezi și nota 1 dela art. 701.

3. Legea cere îndeplinirea a două condițiuni, pentru ca un debitor să poată fi declarat în stare de faliment. Trebuie : 1) ca debitorul să fie comerciant ; 2) ca el să fi încetat plățile și că datoria în baza căreia el este urmărit să fie comercială.

De cite ori tribunalul de comerț a constatat încetarea plăților din partea unui debitor comercial, de atîtea ori el este legat prin această constatare, că trebuie să declare pe debitor în stare de faliment, fără a cerceta consecințele mai mult sau mai puțin folositoare, mai mult sau mai puțin dăunătoare ce această declarare ar putea să aducă fie masei creditorilor, fie falitului. Obligația tribunalului întemeindu-se pe un interes de ordine publică și pe interesul general al comerțului, aceste interese superioare nu permit de a lăsa în capul afacerilor sale pe un comer-

ciant a cărui încetare de plăți a fost constatată în mod regulat.

Trib. Com. St. Etienne, 905 C. Jud. 18/906.

4. A se vedea nota 13 și 14 de la art. 842.

5. Tribunalul este în drept a declara din oficiu pe un comerciant în stare de faliment, însă pentru aceasta trebuie ca încetarea plăților să fie notorie, adică să fie cunoscută de mai mulți, sau să rezulte din fapte neîndoioase.

Această măsură, de o extremă gravitate, care poate atrage după sine ruina comerciantului, nu trebuie luată pentru o jenă momentană și trecătoare a comerciantului.

C. Apel Buc. I No. 43/96 în C. Jud. No. 33/96.

6. După art. 117 C. Com. asociatul comanditar răspunde pînă la concurența mizei sale, de pierderile și datoriile sale ; iar art. 867 C. Com. spune categoric, că falimentul unei societăți în comandită, produce și falimentul soților ilimitat responsabili, adică a

soților comanditați. Conform re-
glei stabile de legiuitor în art.
701 C. Com., falimentul unui co-
merciant sau al unei firme co-
merciale, nu poate fi provocat de
cît din oficiu, cînd starea de în-
cetare de plăți este notorie, sau
de către unul sau mai mulți cre-
ditori; cu alte cuvinte, în cazul
cînd încetarea plăților nu este
notorie, declarațiunea falimentu-
lui nu poate fi provocată de cît
de acei cari vor fi în măsură să
dovedească calitatea de creditor
cu acte valabile și opozabile ce-
lui cerut în faliment; mai trebuie

să probeze încă insolvabilitatea a-
cestuia, adică imposibilitatea de a
achita datoria la scadență.

Ne fiind vorba de datorii per-
sonale ale societății pîrte ci de
o datorie contractată de firmă,
acțiunea în declarare nu poate fi
admisă, de cît atunci cînd recla-
mantul pe cale principală, ar pu-
tea să obție o hotărîre condam-
natoare contra societății, justificînd
cu această ocazie, că zisa socie-
tate, prin actele făcute, a pierdut
beneficiul art. 117 C. Com.

Trib. Ilfov Com. No. 1085/901
în Fft. Antonescu II p. 175.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 706 ¹⁾). In cea dintii
zi a fie cărei săptămîni, por-
tării și judecătorii de pace,
vor transmite președintelui
tribunalului de comerț, în
jurisdicțiunea căruia se află,
sau a tribunalului civil ca-
re-i ține locul, un tablou de
protestele făcute în cursul
săptămînei precedente.

Acest tablou trebuie să a-
răte data fie cărui protest,

CODUL COM. ITALIAN

Art. 689. Nei primi sette
giorni d'ogni mese i notari
e gli uscieri devono tras-
mettere al presidente del
tribunale di commercio nel-
la cui giurisdizione risie-
dono o del tribunale civile
che ne fa le veci, sopra op-
portuno modello a stampa
sommministrato dal tribu-
nale medesimo a spese d'uf-
ficio, un elenco dei protesti

1). Dăm aci mai jos și articolele 35 și 25 din regulamentul Codului de comerț,
cari sunt în legătură cu acest text.

Art. 35 regul. Cod. Com.: Tabloul lunar (azi săptăminal) al protestelor cam-
biale prescise de art. 702 (azi 706) Cod. Com. trebuie să conțină indicațiunile arătate
în art. 25 din acest regulament.

Fascicolele lunare, ale tablourilor sus zise, vor fi intrunite din an în an în-
tr'un dosar destinat pentru aceasta.

Art. 25 din regul. Cod. Com.: În marginea registrului prescise de codicele de co-
merț pentru transcripțiunea actelor de protest, numerotat, parafat și vizat de pre-
ședinte, portărele și judecătorul de ocol vor indica:

- 1) Data fie cărui protest;
- 2) Numele, pronumele și domiciliul sau reședința reclamantului;
- 3) Numele, pronumele, firma comercială și domiciliul sau reședința perso-
anei, ori firma socială sau denumirea și sediul societății contra căreia s'a făcut pro-
testul;
- 4) Suma datorită;
- 5) Motivele refuzului de plată.

numele și domiciliul persoanelor cărora s'a făcut și cari au cerut protestul, scadența obligațiunei protestate, suma datorită și motivele refuzului de plată sau de acceptare.

Un duplicat de pe acest tablou, se va trimite Camerei de comerț respective pentru publicare.

Aceste tablouri se vor face pe formulare tipărite, trimise de minister, și vor trebui să fie cusute în fascicule lunare și păstrate la grefă, pentru ca ori cine să poată lua cunoștință de dinsele.

Portărelul sau judecătorul de pace, care nu îndeplinește această obligațiune, va fi supus la o amendă de la 5 la 50 lei, pe care o va pronunța compectul tribunalului în camera de consiliu și fără apel.—

fatti nel mese precedente. L'elenco deve indicare la data di ciascun protesto, il nome, il cognome e il domicilio delle persone alle quali fu fatto e del richiedente, la scadenza dell'obbligazione protestata, la somma dovuta e i motivi del rifiuto del pagamento.

Gli elenchi devono essere di mese in mese riuniti in fascicolo e conservati nella cancelleria, affinché ognuno possa prenderne notizia.

Il notaro o l'usciera che non adempie quest'obbligo è punito con pena pecuniaria estensibile dalle lire cinque alle lire cinquanta.

Bibliografie. V. Dimitriu: *Curs* pe 1910/911 pag. 1217 urm.; I. N. Cezărescu—E. Dan: *Cod. Com. adnotat*, art. 706 p. 22 și urm.; M. A. Dumitrescu: *Cod. Com. adnotat* art. 706 VI pag. 156 și urm.; C. N. Toneanu: *falimentele fasc. I* p. 64 și urm.; I. Bohl: *Cod. Com. d'Italie* art. 689; L. Bolaffio—Masé-Dari: art. 689 p. 35 și urm.; Al. Ingaramo art. 689 p. 40 și urm.; Vidari VIII No. 7440 și urm.; Supino: *la publicita dei protesti* Dir. Com. II 3, 32; Namur: III p. 40 urm.

Notă. 1. Art. 706 în 1895 menținea tablourile lunare și nu cuprindea aliniatul relativ la publicare. Dus proiectul la Cameră, Ministerul justiției a cerut revenirea asupra disp. art. 706 C. Com. și de parte de a îngădi secretul protestelor cu garanții prea mari, a cerut să se organizeze o publicitate bine combinată, și că dacă în locul tablourilor lunare a prevăzut liste săptămânale, a făcut aceasta

pentru ca să permită publicului să se ție în curent, din 7 în 7 zile cu starea protestelor.

2. La 1887 se propusese în Adunarea deputaților un amendament de d. C. Arion cu privire la tablouri: „aceste tablouri sunt publice“, amendament a cărui respingere s'a cerut ca un pleonasm, idee care a fost părăsită de legiuitorul din 1895, modificând textul.

Jurisprudență: Ziarul, care publică în mod greșit un protest, scapă de răspundere, dacă erorile strecurate se găsesc deja în

tabloul oficial aflat în grefa tribunalului.

C. Apel Milano 3 Mai 1892 în Ingaramo.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 707. Comerciantul care s'a retras din comerț va putea fi declarat în faliment, însă numai în decursul a cinci ani de la acest eveniment și numai când încetarea plăților a avut loc în timpul exercițiului comerțului, sau chiar în anul următor, pentru datorii decurgând din aceiași exercițiu.

Se va putea încă declara falimentul după moartea comerciantului, însă numai în decursul anului de la acest eveniment.

Com. 695 urm.; Ital. 690; Fr. 437, 2°. 3°; Belg. 437, 2°, 3°.—

CODUL COM. ITALIAN

Art. 690. Può essere dichiarato il fallimento del commerciante che siasi ritirato dal commercio, ma soltanto entro cinque anni da tale avvenimento, e purchè la cessazione dei pagamenti abbia avuto luogo durante l'esercizio del commercio, od anche nell'anno successivo per debiti dipendenti dall'esercizio medesimo.

Può anche dichiararsi il fallimento dopo la morte del commerciante, ma soltanto entro un anno da tale avvenimento.—

Bibliografie. T. Stelian: *Curs Dr. Com.* 1908/9; V. Dimitriu: *Curs Dr. Com.* 1910/911 pag. 1206 urm.; M. A. Dumitrescu: *Coment. Cod. Com.* VI pag. 159 urm.; C. N. Toneanu: *falimentele fasc. I* pag. 68 urm.; F. Ciorapciu: *Encicl. jurid.* II pag. 134 urm.; Barozzi: *jurisprudența II* lit. F; I. N. Cezărescu-Dan: *Cod. Com. adnotat* art. 707 p. 23; I. Bohl: *Code Com. d'Italie* art. 690; L. Bolaffio-Masé-Dari art. 690; E. Vidari VIII No. 7394 și urm.; Al. Ingaramo art. 690 pag. 418; Dalloz: *Repertoire* No. 57; Alauzet No. 1642; P. Namur: *Code Com. Belge III* p. 6 urm.; H. T. Rivière: *Code Com. français* p. 674 urm.; Cobendy-Darras: *Code de Commerce annoté II*.

Doctrină. 1. În ce privește comerciantul încetat din viață, declararea se va face numai în virtutea creanțelor dobândite în timpul exercițiului comerțului și când încetarea plăților a avut loc în timpul vieții comerciantului; căci nu trebuie să se lovească în onoarea nepătată a defunctului.

Motivele ce ne conduc a adopta această soluțiune sunt de ordine: istorică, de text, de rațiune și de interes practic.

I) *Argument istoric*: Art. 707 din legea noastră este tradus exact din codicele italian, art. 690. În Italia ca și la noi în legislațiunea anterioară celei actuale, există dispozițiunea, că încetarea plăților trebuie să fie anterioară morții; dar legiuitorul actual italian a suprimat-o. Suprimarea e făcută nu pentru a se adopta un nou mod de a vedea, ci a fost făcută „per brevită”, pentru a se rotunji fraza, eliminându-se părțile inutile. Dovadă că legiuitorul n'a înțeles să adopte o normă nouă, din pasagiul invocat din lucrările pregătitoare culese și coordonate de Marghieri sub titlul de „I motivi del nuovo codice di commercio italiano”, volumul II partea II pag. 465, se vede că facultatea juridică din Torino examinând proiectele comisiunei compilatoare și a Ministerului de justiție, observă că, pentru prima oară se introduce în legislațiunea comercială și declarațiunea în stare de faliment a comerciantului retras din comerț și ținând seamă că proiectul permitea ca o atare declarație să se poată face și în cazul când încetarea plăților ar interveni în cursul anului de la retragere, opunea că și în acest caz, pentru a se putea dobîndi declarația falimentului, încetarea plăților ar trebui să se fi produs tot în timpul când comerciantul își exercită comerțul. Cu alte cuvinte, nu numai că pentru declarațiunea după moarte, nu se introducea nici o modificare, dar mai mult încă, se critică proiectul tocmai fiind că prevedea că falimentul comerciantului retras poate fi declarat, deși încetarea plăților nu avusese loc în timpul exercițiului comerțului. Această observațiune e aproape decisivă pentru a se preciza intențiunea legiuitorului italian, cu privire la redactarea ultimului aliniat de sub art. 690 Cod. italian

Dar legiuitorul nostru, care se găsea exact în aceiași situațiune ca și legiuitorul italian, a împrumutat dispozițiunea fără a-i face cea mai mică alterare; e logic prin urmare a admite, că și-a însușit-o în totul cu același cîmp de aplicațiune; ceia ce explică pentru ce în noul cod e suprimată propozițiunea incidentală, care prevedea formal că încetarea plăților trebuie să fie anterioară morții.

II) *Argument de text*.—Legea în art. 695 prevede trei elemente consecutive stării de faliment: 1) calitatea de comerciant; 2) încetarea plăților; 3) datorii comerciale; iar lipsa ori căruia din aceste

trei elemente constitutive, fac imposibilă starea de faliment. Cu toate acestea, legea în art. 707 prevede o excepție de la regula generală —și deci de strictă interpretare:—că poate fi declarat în faliment comerciantul care s'a retras din comerț, sau care a încetat din viață.

Primul aliniat al art. 707 derogă de la două din elementele constitutive; la calitatea de comerciant și la încetarea plăților în momentul retragerii comerciantului. Cel de al doilea aliniat însă, referitor la încetarea comerțului prin moartea comerciantului, derogă de la norma generală numai cu privire la calitatea de comerciant.

Ambele aceste excepțiuni sunt regulamentate în mod special prin câte un aliniat deosebit; pentru fie care trebuie deci să aplicăm regula de interpretare amintită. Așa dar, când pentru retragere legiuitorul prescrie că încetarea plăților poate interveni nu numai în timpul exercițiului comerțului ca în cazurile ordinare, ci chiar după încetarea lui, el creiază o derogare, ce, fiind de strictă interpretare, nu se poate aplica de cât în cazul special pe care l'a avut legiuitorul în vedere; prin urmare numai la retragerea din comerț.

Din contra, când același legiuitor în aliniatul următor, prevăzând excepțiunea relativă la declararea falimentului unui comerciant mort, nu face nici o mențiune despre încetarea plăților, trebuie să recunoaștem că, cu privire la acest element constitutiv, el n'a voit a face nici o derogare și ca consecință, a lăsat ca norma generală să se aplice; cu alte cuvinte, că după cum în cazurile generale încetarea plăților trebuie să intervină în timpul exercițiului comerțului, tot astfel și în cazul acesta special, încetarea plăților trebuia să aibă loc pe timpul când defunctul a exercitat comerțul, adică înainte de moarte. Inutilitatea reproducerii acestui element constitutiv, e deci vădită.

III) *Argument de rațiune a legii.*—Normele statornicite pentru retragerea din comerț, nu pot fi aplicabile cazului de încetarea din viață a comerciantului, dată fiind prea mare deosebire între ele spre a fi posibilă o regulamentare comună prin una și aceeași dispozițiune; prin retragerea din comerț, comerciantul poate combina termenile obligațiunilor astfel, ca nici una să nu devină exigibilă de cit la un timp care-l crede el necesar, posterior retragei sale; astfel că dacă încetarea plăților ar fi numai anterioară evenimentului retragerii din comerț, el s'ar sustrage cu ușurință de la declararea în faliment; din contra, când e vorba de un comerciant care a încetat din viață, exercițiul său comercial își rupe firul în mod năprasnic și ori ce tendință din parte-i, spre a mască situațiunea sa adevărată e imposibilă. Aplicațiunea maximei „*eadem ratio, eadem lex*“, ar fi o monstruozitate.

Retragerea permite comerciantului, să păstreze singur frînele administrațiunei averei sale ; neîndeplinirea obligațiunilor contractate de mai înainte, e fructul operei sale proprii ; încetarea plăților trebuie să-i fie lui personal imputabilă ; nu tot astfel și în caz de moartea comerciantului : bunurile sale trec sub administrațiunea altora, neîndeplinirea obligațiunilor poate fi fructul relei credințe sau nechibzuinței moștenitorilor, dar nu poate fi în nici un caz, opera defunctului ; încetarea plăților poate fi străină fostului comerciant, care în timpul vieței sale fusese un model de punctualitate, cu privire la plata datorilor sale.

IV) *Argument de interes practic.* — Dacă s'ar admite că legea a luat în considerație și încetarea plăților posterioară morții, ar trebui să criticăm pe legiuitor diu cauza unei omisiuni importante : pînă cînd poate să intervină o atare încetare, căci la retragere a fixat un an față de 5 pînă cînd se poate cere declararea ? Nu se poate admite același termen de un an, în caz de moarte, căci s'ar putea întîmplă ca momentul nașterii dreptului de a provoca falimentul, să coincidă cu acel al pierderii lui, dacă încetarea plăților survine în ultima zi a anului după moarte, ceia ce de sigur ar fi absurd ; mai este apoi și regularea situației moștenitorilor defunctului falit, cu diversele formalități ale procedurii și mai cu seamă cu feluritele contestațiuni ce se ivesc la trimiterea în posesiune, care iarăși e un motiv că numai încetarea plăților înainte de moartea comerciantului, poate constitui elementul necesar declarării falimentului comerciantului decedat.

(V. *Dimitriu* *Curs de drept comercial anul 1910/911 pag. 1206 și în C. Jud. No. 80/910, N. D. Chirculescu C. Jud. 80/910).*

Contra *Gr. L. Trancu-Iași* în *C. Jud. No. 10/911.*

2. Termenul de 5 ani nu poate fi întrerupt prin o cerere în declarare respinsă, intru cit motivele pentru care legiuitorul a țăr-murit posibilitatea de declarare înăuntrul termenului de 5 ani, nu permit absolut nici o prelungire ; termenul de 5 ani nu e susceptibil să fie întrerupt, sau suspendat, prin cauzele cari întrerup, sau suspendă prescripțiunea.

(*M. A. Dumitrescu* *Cod. Com. comentat VI p. 160).*

3. Incetarea plăților e survenită în intervalul anului dela moarte și pentru datorii decurgînd din timpul vieței. Naște întrebarea dacă în asemenea condițiuni poate să se declare falimentul după moartea comerciantului ? două păreri sunt emise :

A) *Argumente în sens afirmativ :*

a) Se poate declara falimentul, pentru că altfel, comerciantul care ar presimți că o să ajungă la dezastru, s'ar sinucide pînă n'a

ajuns în încetare de plăți, ca să scape astfel numele său și pe moșteni-torii săi de rușinea unui faliment. Legiuitorul n'a voit să încurajeze sinu-ciderile. Comercianții vor ști că în zadar s'ar sinucide, căci chiar dacă încetarea plăților va surveni în urma sinuciderei, întru cât însă va fi vorba de datorii din timpul vieții, ei tot vor fi declarați falși după moarte. b) Nu e logic ca prin faptul morții să se paralizeze un drept al creditorilor: acela de a dobîndi un mijloc de executare colectivă și economică și mai ales, de a putea anula diferitele acte, pe cari le-a făcut debitorul înainte de a muri. c) Codul nostru vechiu, ante-rior anului 1887, avea art. 185, care în mod categoric cerea pentru cazul de moarte, condițiunea că falitul să fi murit în încetarea plă-ților. Ori, din momentul ce în legea nouă s'au suprimat aceste cu-vinte, însemnează că s'a renunțat la această condițiune și prin ur-mare, e indiferent dacă încetarea plăților există în timpul vieții sau a survenit în urma morții (însă bine înțeles, pentru datorii decur-gînd din timpul vieții). d) E adevărat că legiuitorul actual prevede în mod expres, numai pentru cazul *retragerei*, posibilitatea de a obține declararea în faliment, pentru încetare de plăți survenită în anul ur-mător încetării comerțului; dar e logic să asimilăm în această pri-vință cazul morții cu cazul *retragerei*, chiar în lipsă de text expres relativ la ipoteza morții, de oare ce aliniatul art. 707, relativ la moarte, nu trebuie citit izolat, ci în legătură cu partea întâia, relativă la *retragere*. În aliniat, legiuitorul a menționat numai durata de un an, căci numai în privința duratei a voit să deroage de la ipoteza unde e o durată de 5 ani; dacă ar fi voit să deroage și în privința încetării plăților, și să nu permită declararea după moarte de cit în cazul cînd încetarea a avut loc în timpul exercițiului comerțului, ar fi spus-o.

B) În părerea *negativă* se zice că comerciantul nu poate să fie declarat falit după moarte, de cit în cazul și cu condițiunea ca el să fi fost în stare de încetare de plăți *pe cînd trăia* și deci un comerciant mort înainte de încetarea plăților nu mai poate fi decla-rat falit.

Argumente:

a) Acolo unde legea a voit să permită declararea în faliment pentru o încetare de plăți survenită *ulterior* încetării comerțului, a spus-o: în caz *de retragere*; pentru cazul morții n'a înscris o aseme-nea prescripțiune: *ubi lex voluit, dixit*. Pe cale de interpretare nu putem întinde textul de la *retragere* la ipoteza morții, căci acel text prevede o derogare, iar excepțiunile sunt de strictă interpretare. Este

derogare, pentru că în dreptul comun ca cineva să poată fi declarat falit, se cere coexistența calității de comerciant cu încetare de plăți. b) Discuțiunile urmate cu ocazia alcătuirii codului italian sunt oare cum în acest sens. c) Când încetarea plăților are loc după moartea comerciantului e absurd a se zice că el a încetat plățile. d) Nu e drept să declari falit pe un om, care, cît a trăit și-a făcut onoare angajamentelor lui, și care, dacă ar fi continuat să trăiască, ar fi înlăturat poate criza prin mijlocul creditului, sau printr'o speculațiune fericită, ori căsătorie sau moștenire avantajoasă.

Estras din Cod. Comercial comentat VI pag. 163 și urm. al d-lui *M. A. Dumitrescu*.

4. Declararea în faliment nu face să cadă inscripțiunile ipotecare pe cari le-a consimțit eredele, pentru că retroactivitatea din art. 1743 Cod. civil, e o derogare gravă de la principii, chiar nedreaptă și nu o putem întinde în lipsă de text. Din momentul ce art. 1743 C. Civ., respectă ipotecile anterioare acordate de erede, intru cît nu s'a înscris cererea de separare, în lăuntru termenului de 6 luni, cum putem recunoaște aceiași eficacitate unei pronunțări de sentință și în lăuntru unui an?

Creditorii defunctului au însă acțiunea pauliană.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 169 urm.).

5. Creditorii descendenți, după moartea ascendentului, nu pot cere declararea acestuia în stare de faliment, căci art. 704 le prohibă cererea în declarare, fără să facă o distincțiune bazată pe împrejurarea că debitorul trăește sau a murit. Chiar dacă textul ar prevedea prohibițiunea în timpul vieței debitorului, prin a fortiori ar trebui să le interzicem dreptul să ceară declararea după moarte, căci cu asemenea cerere morala publică ar fi și mai sfidată.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 175).

6. Moștenitorii unui comerciant, pot să ceară declararea ca reprezentanți ai defunctului, (dacă nu sunt în același timp și creditori, și rude în gradul art. 704 Cod. Com.) dacă au primit succesiunea sub beneficiu de inventar; de oare ce moștenitorii reprezintă și continuă persoana defunctului și succed în drepturile și datorile lui. Nu e nevoie să ceară declararea toți moștenitorii, e destul unul. Mai drept ar fi să nu poată cere declararea, de oare ce e în contra moralei publice, ca un erede să aibă dreptul să înegrească memoria autorului său.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 176 urm.).

7. Se poate declara în stare de faliment un comerciant încetat din viață, în termen de un an de la moarte, indiferent de data în-

cetărei plăților, dacă ea datează din timpul vieții, sau din cursul anului după moarte, destul numai ca ea să fie pentru datorii comerciale, din timpul exercițiului comerțului și că cererea pentru declarare să se fi făcut înăuntrul acestui termen.

Argumente de text. Art. 707 C. Com. e astfel redactat că ultimul aliniat, care se ocupă de chestiunea de față, face corp cu restul articolului și la interpretare trebuie să ne referim la aliniatul de mai sus; aliniatul începe: „Se va putea încă... ori o interpretare gramaticală ne arată că acest încă se referă la condițiunile de mai sus și în acele condițiuni se poate declara în faliment comerciantul retras din comerț, chiar dacă a încetat plățile în cursul anului după retragere, deci aceleași condițiuni se cer și pentru comerciantul mort; art. 437 din codul francez nu poate veni în ajutor de cît ca studiu comparativ, fiind alt text și altă soluție: „La faillite d'un commerçant peut être déclarée après son décès lorsqu'il est mort en état de cessation de paiements... etc.“ Apoi textul italian 690 „Può anche dichiararsi...“, din care s'a tradus al nostru 707, are aceiași cuprindere.

Argumente de rațiune. Argumentului — că nu poți face pe cineva răspunzător de faptele altuia și cu atît mai mult pe un mort, care nu se poate apăra și răspunde, care e averea ce ar fi lăsat și care a dispărut în mare parte, — se poate răspunde: se va recunoaște că *creditul comercial*, a cărui sancțiune e falimentul, cere a fi garantat pînă la sfîrșit; creditorii defunctului contractase cu el în baza garanțiilor procedurii falimentului și ei nu puteau fi părăsiți sau lipsiți de garanții pentru faptul că comerciantul a încetat din viață printr'o moarte neprevăzută sau calculată; căci, ori comerciantul defunct prin moarte-i încetează și comerțul și în acest caz *decesul* e dublat și de o *retragere* și pentru ambele se impune aceiași soluție, ori urmașii comerciantului defunct continuă comerțul și în cazul acesta legiuitorul s'a găsit în fața tabloului de dificultăți inextrecabile: pe cine să declare falit? (succesiunea, minorii, tutorele, curatorele, copii majori, etc.); se impunea dar ca legiuitorul să dea un termen în care să considere încă pe defunct ca răspunzător de angajamentele lui, termen de un an de la moarte-i, fixat prin textul 707.

(I. Ionescu-Dolj în C. Jud. No. 80/910).

8. Se poate declara după moarte falimentul, atunci cînd încetarea plăților nu s'a întîmplat în timpul vieții comerciantului, ci în anul următor.

Chestiunea e în adevăr controversată însă trebuie să ținem cont în asemenea controverse, de opiniunea care se fondează pe intențiunea legiuitorului și care este mai în interesul comerțului. A nu de-

clara falimentul atunci cînd încetarea plăților a survenit după moartea comerciantului, cînd poate a luat naștere, s'a plămădit în timpul vieței, este a lăsa în interesul creditorilor și mai mult în interesul comerțului, bazîndu-se pe o supozițiune; fiind că nu se poate zice că dacă comerciantul ar fi trăit el ar fi putut, poate, împiedică declararea falimentului său, fiind că aceasta este o supozițiune, care nu poate nici odată întemeia o deciziune în drept. Precum ar fi putut împiedică falimentul, tot așa ar fi putut să nu-l împiedice și atunci avem supozițiune pentru supozițiune.

Dar dacă motivul bazat pe supozițiune nu e puternic, însuși textul art. 707 C. Com., bine examinat și interpretat, ne conduce la soluțiunea de a vedea, că nu e nici o diferență, între cazul comerciantului retras și comerciantului mort, în ce privește declararea în faliment, de cît în privința termenului în care se poate declara. Pentru cel dintîi cinci ani după retragere, pentru cel de al doilea un an după moarte. În adevăr al. 2 al art. 707 C. Com. se ocupă în special cu comerciantul încetat din viață și prevede că în timp de un an se poate cere declararea în faliment, însă *nu spune dacă încetarea de plăți este survenită înaintea morței sale, sau după moarte*; nu spune nici ceia ce spune în aliniatul 1: *datoriile trebuie să decurgă din același exercițiu*.

Dacă acest aliniat tace asupra acestei chestiuni, cauza este că legiuitorul a spus-o în al. 1 și n'a mai voit să mai repete în al. 2 ceia ce zisese mai înainte, pentru că nu voia de cît să facă o singură diferență, adică: în caz de moarte în loc să lase 5 ani termenul pentru declarare cum eră pentru comerciantul retras, a prevăzut numai un an, pentru a nu lăsa prea mult timp pe moștenitori, într'o stare de suspensiune, ei cari n'au exercitat comerțul și n'ar putea să lămurească afacerile defunctului, așa cum o poate face comerciantul retras.

Apoi de ce am distinge între cazul din al. 1 al art. 707 Cod. Com. și cazul din al. 2? De ce în cazul al. 1 se poate declara falimentul cînd încetarea a survenit în anul după retragere (pentru datorii decurgînd din exercițiul comerțului din timpul vieței) și n'am putea cînd încetarea a survenit în anul după moarte?

Dacă legiuitorul n'a respectat în alin. 2 ceia ce zisese în alin. 1, cauza este că alin. 2 nu e de cît complimentul alin. 1, și rațiunea fiind identică, legiuitorul n'avea necesitate să mai repete același lucru; însă cînd a voit să facă deosebire între cazul de moarte și de retragere, atunci a adăogat că termenul acțiunii este de un an dela

moarte, nu de cinci ani ca în caz de retragere, rămânând însă ne- greșit a se aplica regula pusă în al. 1 și la cazul din al. 2.

Dar ceva mai mult, spre a se susține că în caz de moarte se cere ca să fi survenit încetarea plăților în timpul vieții, trebuie a se referi tot la alin. 1, fiind că alin. 2 tace în această privință.

(C. N. Toneanu în Pagini juridice No. 37/908).

Notă. Am reprodus în *extenso* toate părerile ce am adunat, pentru ca să se vadă cit de puternice sunt argumentele ambelor păreri.

Deși destul de întemeiate motivele și susținută de juriști de seamă părerea, că încetarea plăților să fie în momentul morții comerciantului, închinăm spre părerea contrară ca fiind—după noi—și mai juridică și echitabilă.

Jurisprudență. 1. Vezi nota 1 dela art. 722.

2. Vezi nota 17 dela art. 695.

3. Pentru ca un comerciant să fie declarat în stare de faliment, se cere o încetare reală a plăților, adică o stare de insolvabilitate neîndoioasă, care nu-i permite a duce mai departe afacerile-i comerciale. Neplata unei singure cambii nu poate conduce la declararea în stare de faliment, fiind comerciantul este într-o stare de solvabilitate neîndoelnică.

Trib. Ilfov Com. No. 1899/99 în C. Jud. No. 18/99. *Trib. Iași II* 4 Nov. 1900 în C. Jud. No. 81/900

4. Când un comerciant nu are de cit un singur creditor, nu poate fi declarat în stare de faliment, pentru încetare de plăți, întru cit acest unic creditor are drept gaj întreaga avere a debitorului său și deci poate urmări satisfacerea creanțelor sale pe căile legale de constrângere.

Trib. Vâlcea No. 39/901 în C. Jud. No. 41/902.

5. Dacă pentru debitor, afacerea este de natură comercială, cum este emiterea unui bilet la

ordin de către un comerciant, chiar pentru bani împrumutați, el poate fi declarat în stare de faliment, dacă se găsește în încetare de plăți.

Un comerciant poate fi declarat în stare de faliment, chiar când are numai un singur creditor.

C. Apel Galați II No. 4/903 în Dreptul No. 17/903.

6. Comerciantul încetat din viață, poate fi declarat în stare de faliment dacă încetarea plăților a avut loc în timpul exercițiului comerțului, sau în cursul unui an după moartea sa.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1889 p. 207.

7. Comerciantul încetat din viață, poate fi declarat în stare de faliment în anul ce urmează după moartea sa, și pentru încetare de plăți survenită în urma sa, derivând din daraveli comerciale din timpul vieții.

Trib. Ilfov Com. No. 796/91 în Dreptul pe 1891 p. 475.

8. ..... numai dacă încetarea de plăți a avut loc înainte de deces.

C. Cas. II No. 156/91 Bul. p. 1173.

9. A se vedea și No. 45 de la art. 695.

10. Nu se poate cere declararea în faliment a unei persoane care a încetat să exercite profesiunea de comerciant, cind datorria în virtutea căreia se face o asemenea cerere s'a născut după încetarea comerțului.

Trib. Putna în Dreptul pe 1893 pag. 385.

11. Comerciantul care s'a retras din comerț, poate fi declarat în stare de faliment pentru datorii ce derivă din timpul cind exercită comerțul, dacă cambiile emise de el au ajuns la scadență înainte de expirarea unui an de la data încetării comerțului și dacă se dovedește că încetarea plăților a avut loc în timpul exercițiului comerțului, sau chiar în anul următor.

Trib. Constanța No. 114/900 în C. Jud. No. 71/900.

12. Un comerciant care s'a retras din comerț, poate în decurs de 5 ani, să fie declarat în stare de faliment cu condiție însă ca încetarea plăților să aibă loc în intervalul de un an de la retragerea sa.

Astfel, cind o cambie a fost recunoscută de o firmă socială, unul din tovarăși nu se poate sustrage de la efectele angajamentului său, prin faptul că în urmă se retrage din comerț, căci chiar retras din comerț, el poate fi declarat în stare de faliment.

C. Apel Buc. S. II No. 39/900 în C. Jud. pe 1901 p. 391.

13. A se vedea și nota 5 dela art. 702.

14. A se vedea și nota 4 dela art. 696.

15. A se vedea și nota 19 de la art. 695.

16. A se vedea și nota 21 de la art. 695.

17. Precum un comerciant poate fi declarat în stare de faliment, atit după retragerea din comerț cit și după moarte-i, tot așa și o societate în nume colectiv, poate fi declarată în stare de faliment după dizolvarea ei și chiar cind este în lichidare, dacă înainte de dizolvare se află în stare de încetare de plăți, sub două condițiuni: ca încetarea plăților să fi avut loc în timpul exercițiului comerțului și ca acțiunea în declarare de faliment să fi fost întentată în termenul prescris de art. 703 (azi 707) Cod. Com.

Dispozițiile art. 702 și 703 din vechiul cod de comerț, după care comerciantul ce a încetat din viață putea fi declarat în stare de faliment în cursul anului de la evenimentul morții, nu trebuiesc luate în sensul literar și a se decide că s'ar fi violat acele dispozițiuni, întru cit declararea în stare de faliment n'a urmat în lăuntrul anului de la moarte.

Declararea în stare de faliment, săvîrșindu-se în urma intentării unei acțiuni, numai aceasta cată a fi intentată în lăuntrul anului de la moarte iar nu și sentința de declarare în stare de faliment, căci aceasta din urmă are efect retroactiv din ziua intentării acțiunei.

C. Cas. II No. 30/99 Bul. p. 96 urm.

C. Apel Galați I No. 28/96 în C. Jud. pe 1896 pag. 266.

18. A se vedea și nota 12 dela art. 876.

19. A se vedea și nota 4 dela art. 696.

20. Dacă falimentul unui debitor comercial poate fi declarat

chiar în urma morței sale (la noi în cursul anului de la acest eveniment), aceasta nu se poate face de cît sub condiția de a se stabili că debitorul a murit în stare de încetare de plăți; de unde rezultă că, în lipsa unei atare dovezii, comerciantul defunct nu poate fi declarat în stare de faliment.

Trib. Com. St. Etienne 905 în C. Jud. No. 18/906.

21. Conform art. 695 C. Com., pentru ca cineva să poată fi declarat în stare de faliment, se cere coexistența calității de comerciant, cu încetarea de plăți.

Comerciantul care a încetat din viață poate fi declarat în stare de faliment, însă numai în decursul unui an de la evenimentele morții și numai cînd încetarea plăților rezultă din timpul vieții lui, adică ca el să fi murit în încetare de plăți.

Trib. Brăila 907 în C. Jud. 10/908.

22. Pentru ca un comerciant să poată fi declarat în stare de faliment se cer două condițiuni: 1) Calitatea de comerciant și 2) încetarea plăților pentru datoriile sale comerciale (art. 695 C. Com.); iar dacă legea a făcut o excepțiune în privința comerciantului retras din comerț, punînd formal în art. 707 C. Com. că poate fi declarat în stare de faliment chiar cînd încetarea plăților a avut loc în anul în care a urmat încetarea comerțului, o asemenea excepțiune nu se vede nicăeri pentru comerciantul decedat.

Prin urmare, un comerciant încetat din viață, nu poate fi declarat în stare de faliment, întru cît nu se găsea în încetare de

plăți, nici înainte nici în momentul morței.

C. Apel Buc. II No. 23/908.

Contra *Trib. Ilfov Com. 306/907*, care hotărăște că un comerciant poate fi declarat în stare de faliment, după încetarea lui din viață, pentru datoriile contractate înaintea decesului, atît în cazul cînd încetarea plăților este anterioară decesului, cît și în cazul cînd ea s'ar fi întimplat în cursul unui an de la moartea lui. (toate în C. Jud. 43/908, Vezi și Dreptul No. 37/908).

23. A se vedea nota 46 de la art. 695.

24. După art. 707 C. Com., va putea fi declarat în stare de faliment, comerciantul care s'a retras din comerț, însă numai în decursul a cinci ani de la acest eveniment și numai cînd încetarea plăților a avut loc în timpul exercițiului comerțului, sau chiar în anul următor, pentru datoriile decurgînd din același exercițiu.

Societățile comerciale fiind supuse procedurii falimentului ca și persoanele fizice, dispoziția art. 707 C. Com. este aplicabilă și societăților comerciale.

Prin urmare, dacă o societate comercială a încetat de a mai face operațiuni comerciale, dreptul creditorilor de a cere declararea în faliment a societății, se prescrie prin cinci ani din momentul încetării comerțului acelei societăți.

C. Cas. III No. 218/908 în C. Jud. No. 14/909 și în Dreptul No. 79/908.

25. Comerciantul încetat din viață, nu poate fi declarat în stare de faliment, de cît numai în decursul anului de la evenimentul morții.

În caz de moartea comerciantului, legiuitorul nedisponind nimic relativ la încetarea plăților, rezultă că declararea în stare de faliment, se va face, numai dacă încetarea de plăți a avut loc înainte morții, conform regulii generale prevăzută de art. 695 Cod. Com.

C. Apel Galați I No. 32/910; Trib. Putna II No. 96/910; Trib. Ilfov Com. No. 1113 și 1166/900. } toate în C. Jud. No. 80/910

26. După ce s'a respins o cerere de declarare în stare de faliment a unui comerciant decedat, pe motiv că încetarea plăților n'a avut loc înainte de moarte, dacă se cere din nou declararea, întemeindu-se această nouă cerere, pe lângă motivele din prima și pe împrejurarea că acel comerciant s'a retras din comerț și încetarea plăților a avut loc în timp de un an de la retragere, aceasta nefiind o nouă cauză ci numai un motiv al aceleiași cauze: neplata creanțelor, urmează că este lucru judecat rezultând din hotărîrea pronunțată asupra primei cereri.

Comerciantul care s'a retras din comerț și înainte de a se împlini un an de la retragere moare, iar încetarea plăților are loc după moarte, nu poate fi socotit comerciant retras din comerț, care a încetat plățile în timp de un an de la această retragere și ca atare declarat în stare de faliment potrivit art. 707 al. I Cod. Com. pentru că moartea i-a schimbat situația; atunci cînd se judecă cererea de declarare în stare de faliment a unui asemenea comerciant, nu se poate avea în vedere de cît situația lui reală de comerciant decedat, iar nu o situa-

ție pe care o avea el într'un moment al vieții; de aceea într'o asemenea speță nu se poate aplica de cît art. 707 al. 2.

Trib. Ilfov Com. No. 274/911
C. Jud. 42/911.

27. Falimentul se poate declara după moartea comerciantului, atunci cînd încetarea plăților nu s'a întimplat în timpul vieții sale, ci în anul următor morții.

Trib. Dolj Com. No. 22/908 în Pagini juridice No. 37/908.

28. Minorii unui comerciant decedat, cari, cu autorizația tribunalului, au continuat comerțul părintelui lor, pot fi declarați în stare de faliment, cînd încetarea de plăți a fost pentru datorile defunctului, cu scadență ulterioară; pentru că ei intrînd în activul succesiunii asupra lor cade și pasivul.

C. Apel Buc. III No. 75/908; Trib. Ilfov Com. No. 2065/908 } în Dreptul No. 11/909.

29. Separația de patrimonii nu creiază nici un drept de preferință în folosul creditorilor defunctului, cari au cerut înscrierea, conform art. 1743 ital. civ. (781 C. Civ. român) în contra aceloră dintre creditori cari n'au cerut-o.

Falimentul defunctului, declarat în urma încetării sale din viață, atrage de drept separarea între patrimoniul falitului și acel al moștenitorilor săi.

C. Cas. din Roma 1908 în Dreptul No. 23/910.

30. Termenul de un an fixat de art. 703 (azi 707) Cod. Com. se referă evident la introducerea acțiunii, iar nu la pronunțarea chiar a hotărîrii de faliment, căci acest articol nu cere în mod categoric ca însăși hotărîrea de declarare în faliment să fie dată.

Înăuntrul termenului de un an de la moartea comerciantului și nici nu se putea pune de legiuitor o asemenea dispozițiune în lege, de oare ce o hotărîre judecătorească nu depinde de părți a se pronunța înfr'un termen anume determinat; și ar fi fost nedrept ca părțile să sufere o decădere dintr'o cauză care nu poate să le fie lor imputabilă.

Că prin urmare legea a înțeles, că este suficient ca acțiunea în declarare de faliment să fie intentată în acest termen, fiind destul de cunoscut principiul, că o hotărîre judecătorească, ori cînd ar fi pronunțată, își produce efectele sale din ziua intentării acțiunii.

C. Apel Galați I 24 Iunie 98 Dreptul No. 63/99.

31. După art. 703 (azi 707) Cod. Com. comerciantul mort poate fi declarat falit în decursul anului de la evenimentul morții.

Declararea în faliment însă, se săvîrșește în urma intentării unei acțiuni; că dacă această acțiune se intentă înăuntrul anului după moarte, însă hotărîrea de declarare de faliment se pronunță în urma expirării aceluia an, trebuie să zicem că hotărîrea de declarare este conformă cu cerințele legii, din cauză că în genere hotărîrile produc efectele în mod retroactiv de la cerere.

C. Cas. II No. 27/99 în C. Jud. No. 11/99.

32. Comerciantul care este în încetare de plăți, poate fi declarat în stare de faliment după cererea unuia dintre creditorii, chiar dacă în momentul declarării în faliment el a încetat de a mai avea calitatea de comerciant. E suficient, ca polița să fi fost dată

în momentul cînd el avea acea calitate.

C. Apel Galați II No. 10/900 în C. Jud. No. 38/900.

33. Chiar societățile comerciale nu pot să fie declarate falite după ciuci ani din ziua în care s'a retras din comerț, sau a dizolvării lor.

Cas. Torino 14 Ian. 1899 Anuario XV No. 89 pag. 211.

Motivare: În zadar se încearcă a se demonstra, cum că art. 699 (rom. 707) C. Com. nu se poate aplica societăților comerciale, de oare ce o atare soluție ar fi contrarie literei art. 8 (rom. 7) C. Com., care sub numele de comerciant, cuprinde nu numai persoanele fizice sau pe aceia, cari exercită acte de comerț în mod obicinuit, ci și pe societățile comerciale. De aci nu urmează ca pe baza principiului: *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, să spunem că sub cuvîntul „comerciant“, întrebuițat în citatul articol, să nu se cuprindă și societățile comerciale; aceste sunt cuprinse în mod indubitabil în acest cuvînt.

Dacă legiuitorul a fost bine inspirat, reglementînd pe acei cari multă vreme țin în mîinile lor soarta și interesele multora, cari depind de un comerț determinat, pe comercianți, persoane fizice cari exercită individual comerțul, atunci nu înțelegem de ce aceiași călăuză să nu ghideze pe legiuitor și cînd e vorba de exercitarea aceluia comerț de către o societate. Deci măsurile edictate pentru cei dintâi se aplică și celor de al doilea.

C. A. Genova 15 Dec. 1893. *C. Apel Catania* 15 Mai 1893 în Anuario XI No. 377, 378. Extras din *Eft. Antonescu* C. Com. p. 167.

34. Asociatul retras din o societate colectivă neregulată, rămânând responsabil pentru obligațiunile anterioare, se găsește în condițiunile comerciantului retras din comerț și poate deci, să fie declarat falit când se întrunesc condițiunile cerute de art. 695 C. Com. (ital. 690).

C. Apel Genova 19 Dec. 1905 Anuario XX p. 480.

35. Pentru a declara falimentul unui comerciant, după moartea lui, este necesar ca încetarea plăților să fi avut loc în timpul când comerciantul se găsea în viață.

Apel Torino 3 Sept. 1888; *Trib. Genova* 22 April 1890; *Apel Milano* 6 Oct. 1891 în Ingaramo.

36. Creditorii cari au consimțit la un acord amical cu debitorul, din acest fapt nu au renunțat la dreptul de a obține declarațiunea falimentului în termen de 5 ani, când condițiunile acordului n'au fost îndeplinite; iar încetarea plăților se poate fixa în ziua când

s'a stipulat acordul ce nu s'a executat.

C. Apel Torino 30 Dec. 1885, în Ingaramo.

37. Falimentul declarat după moartea unui comerciant, are de efect de a asigura creditorilor săi, un drept de gaj exclusiv asupra tuturor bunurilor ce a lăsat falitul. Și acest drept subsistă asupra bunurilor succesiunii chiar în potriua creditorilor ipotecari ai moștenitorilor, chiar dacă în mod regulat au luat inscripția asupra imobilelor succesoriale, fără ca creditorii defunctului să fie ținuți a cere separarea de patrimonii, nici de a lua inscripția cerută de art. 2111 fr. (1743 rom.) Cod. Civil.

C. Apel Douai 24 Dec. 1877 în Cohendy-Darras II p. 10.

In același sens: *Esnault* II No. 351; *Thaller* No. 1719.

Contra: *Aubry et Rau* VI § 619; *Démolombe* XVII No. 198; *Boistel* No. 893; *Lyon-Caen et Renault* VII p. 69.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 708 ¹⁾. Prin sentința declarativă de faliment tribunalul trebuie :

1) Să arate numele judecătorului sindic a administra falimentul ;

2) Să ordone punerea sigiliilor ;

3) Să stabilească un termen, nu mai mare de 15

CODUL COM. ITALIAN

Art. 691. Colla sentenza che dichiara il fallimento il tribunale deve :

1) Nominare il giudice delegato alla procedura del fallimento ;

2) Ordinare l'apposizione dei sigilli ;

3) Nominare il curatore provvisorio del fallimento ;

1) In legătură cu acest text este și următorul :

Art. 5 regul. sindicilor. Sindicii tribunalelor intră în administrațiunea falimentului din momentul ce li s'a adus la cunoștință, formal, sentința de declarare în stare de faliment.

zile, în care creditorii trebuie să prezinte la greșă sindicatului declarațiunea creanțelor;

4) Să determine ziua și ora în care se va procedea, la reședința tribunalului, la verificarea creanțelor. Acest termen nu poate fi mai depărtat de cît cel mult cu 10 zile de la expirarea termenului prevăzut în aliniatul precedent.

Sentința trebuie să cuprindă încă, ordinul către falit de a înfățișa, pînă în trei zile, bilanțul în forma stabilită prin art. 703 (vechiu 699) și registrele sale de comerț, dacă nu sunt deja supuse.

Această sentință supusă opozițiunii și apelului, este executorie provizoriu.

(Com. 701, 711, 722, 730, 743, 768, 772, 944, Reg. sindic. 3 și 4; Ital. 691; Fr. 451, 455).

4) Fissare il luogo, il giorno e l'ora in cui i creditori, entro venti giorni dalla data della sentenza, devono radunarsi per la nomina dei membri della delegazione di sorveglianza e per essere consultati intorno alla nomina definitiva del curatore;

5) Stabilire un termine non maggiore di un mese nel quale i creditori devono presentare nella cancelleria del tribunale le dichiarazioni dei crediti;

6) Determinare il giorno e l'ora in cui sarà proceduto nella residenza del tribunale alla chiusura del processo verbale di verificaazione dei crediti, entro i venti giorni successivi.

La sentenza deve contenere anche l'ingiunzione al fallito di presentare entro giorni tre il bilancio nella forma stabilita nell'articolo 686 ed i suoi libri di commercio, se non siano già stati depositati.

Tale sentenza è provvisoriamente esecutiva.

Bibliografie. V. Dimitriu: *Curs*, pag. 1209 urm.; M. A. Dumitrescu: *Comentarii Cod. Com. VII* pag. 180 urm.; C. N. Toneanu: *falimente fasc. I* pag. 83 și urm.; I. N. Cezărescu—E. Dan: *legea falim. adnotată* art. 708, pag. 28. urm.; I. Bohl: *Code Com. d'Italie* art. 691 pag. 442; L. Bolaffio—Massé-Dari art. 691; Vidari VIII 7458 urm.; Rivière pag. 706 urm.

Doctrină. 1. O chestiune care se poate ridica este aceea privitoare la domiciliul falitului, cînd are mai multe stabilimente. Domiciliul

ciliul va fi la stabilimentul principal, care este acel ce are o însemnătate mai mare, sau unde e centrul administrațiunei. Asemenea domiciliul femeiei măritate, autorizată a face comerț, este la stabilimentul său, iar nu la bărbat. Pentru comercianții ambulanți, e competente tribunalul unde se găsește acest comerciant, cînd încetează plățile.

(*C. N. Toneanu* falimentele fasc. I pag. 84 și urm.).

2. Sentința declarativă are autoritate *erga omnes*, chiar către acei cari n'au figurat în proces. Aceasta e o derogare de la dreptul civil și comercial în afară de faliment, unde hotăririle au efect numai față de cei ce au figurat în proces; această derogare rezultă din măsurile speciale de publicitate, din dreptul acordat *ori cărui* interesat a face opoziție, măcar că n'a fost citat în instanță. Hotărîrea declarativă de faliment este executorie provizoriu și prin urmare are consecințe grave.

(*M. A. Dumitrescu* Coment. Cod. Com. VI p. 181).

Notă. a) Termenul prevăzut în alin. 3 era de o lună și cel din alin. 4 de 20 zile; prin legea din 1902,—odată cu suprimarea judecătorilor comisari,—în interesul unei bune administrațiuni a falimentelor, aceste termene au fost reduse la jumătate.

b) În ediția oficială se face trimitere, în alin. ultim la art. 699; aceasta nu e de cit o simplă inadvertență comisă cu ocazia numerotației articolelor; în legea din 1895 în adevăr era vorba în art. 699 de bilanț și registre; în 1902, 699 devenind 703, trimiterea urmează a fi înțeleasă în acest sens.

Jurisprudență. 1. A se vedea nota 2 de la art. 711.

2. A se vedea nota 17 de la art. 707.

3. Legea comercială dispunînd, că chiar prin sentința de declarare a falimentului, să se fixeze termenul pentru verificarea creanțelor, creditorii urmează a fi încunoștiințați prin chiar acea sentință, fără a mai fi trebuință ca ei să fie citați individual la verificare.

C. Cas. III No. 165/909 dată după divergență; vezi *Jurisprudența* No. 29/909.

4. Sentința declarativă de faliment, este executorie provizoriu; urmează deci, că nu trebuie comunicată falitului mai înainte de a se execută dispozițiunile ordonate prin sentință de către tribunal.

Apel Venezia 6 Sept. 1887; *Cas. Firenze* 26 Nov. 1887 în Ingarano.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 709. Cînd averea unui comerciant declarat în faliment se află și în alte localități, sindicul va interveni, prin comisiune rogatorie, către autoritatea judecătorească locală pentru punerea sigiliilor și încheierea actelor constatatoare acestei operațiuni.

(Com. 33, 743, urm; Ital. 602; Fr. 457).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 692. Il cancelliere del tribunale di commercio partecipa immediatamente ai pretori dei mandamenti, nei quali trovansi beni del fallito, la dichiarazione del fallimento e l'ordine di apposizione dei sigilli, affinché questa sia tosto eseguita, e trasmette loro le notizie che si hanno allo stato degli atti.

Bibliografie. Al. Degré, *Scieri juridice*. Vol. III, pag. 118. M. A. Dumitrescu, *Coment. Cod. Com.* VI. pag. 182. C. N. Toneanu, *falimente*, fas. I, pag. 96; I. N. Cezărescu-Dem. pag. 30; I. Bohl, art. 692 pag. 442; L'Boaffio-Masé Dari, art. 692, pag. 62 și urm.; Al. Ingaramo, pag. 420, art. 692; Alauzet VII, 2560 urm.; H. F. Rivière, pag. 708 urm.

Doctrină. 1. Legiuitorul a schimbat sistemul codului italian, după care grefierul tribunalului comunică sentința de declarare, pretorilor cantoanelor (judecător de pace), unde se găsește bunurile falitului și lasă această grijă judecătorului sindic, care fiind magistrat, poate face comisiune rogatorie către autoritatea judecătorească a locului unde snt lucruri de ale falitului, spre a aplica sigiliile și dresa actele cuvenite.

(C. N. Toneanu. Falimentele fasc. I pg. 96).

Notă. Legiuitorul în art. 709 a prevăzut numai cazul aplicării sigiliilor; în ce privește inventarierea n'a prevăzut nimic, dar totuși prin o interpretare mai largă a art. 751 al. ultim cod. com. s'ar putea recurge și la inventariere, pe calea rogatorie.

Art. 710. Un extract al sentinței declarative de faliment se afige în termen de 24 ore la ușa tribunalului, independent de publicitatea cerută de art. 943.

Com. 708,943. Fr. 443.

Bibliografie. C. N. Toneanu, op. cit. I p. 96 urm.; M. A. Dumitrescu VI p. 183 urm.; I. N. Cezărescu-E. Dan p. 30 urm.; T. Stelian *observații asupra proiectului de reformă al legii falimentelor* în Voința Națională 19 Martie 1895.

Doctrină. 1. Din dispoziția acestui articol s'ar părea că redacțiunea sentinței, nu trebuie să întârzie de loc, căci în 24 ore trebuie să se afișeze extractul ei, afară numai dacă în loc de a se afișa acel extract, s'ar obicinui în practică, să se afișeze numai dispozițiunea sentinței, cum era în legea din 1887, căci acest dispozitiv e cuprins în minuta ce judecătorii o formează imediat după terminarea procesului.

(V. *Dimitriu* curs Dr. Com. 1910/911 pag. 1238).

2. Afișarea extractului prezintă o mare utilitate, căci de la această afișare, începe să curgă termenul de 5 zile libere pentru opoziție și 10 zile libere pentru apel. Prin urmare dacă nu se va fi afișat extractul sentinței declarative, măcar că se va fi îndeplinit publicitatea din art. 943, termenul de opoziție și apel nu va începe să curgă și aceste căi de atac rămân posibile în tot timpul pînă ce se va afișa extractul și încă 5 sau 10 zile libere de la afișare. Aceasta e singura sancțiune. Încolo sentința declarativă de faliment și neafișată și nepublicată produce toate efectele ei.

(M. A. *Dumitrescu* Coment. Cod. Com. VI pag. 184).

3. Tribunalul civil nu are dreptul și competența să pronunțe contra unui comerciant o sentință de faliment, prin care să organizeze procedura falimentului, să numească sindic, sau care să producă efectul desesizării, chiar dacă se prezintă înaintea trib. civil un proces, a cărui rezolvare ar depinde de chestiunea prealabilă, dacă este sau nu încetare de plăți, întru cît falimentul este o stare de fapt, conferită prin lege numai tribunalelor comerciale a o constatată; așa că nu există faliment, nici falit, întru cît nu e o sentință declarativă a tribunalului de comerț.

Apoi legiuitorul în materie de faliment a voit să se obțină o hotărîre unică, valabilă erga omnes, și n'ar mai fi așa, dacă un tribunal civil astăzi ar constata că cineva e falit, miine alt tribunal civil, în alt proces, ar zice că nu este falit. Pe lângă aceasta sunt dispozițiunile art. 722 Cod. Com., 726, 724.

(M. A. *Dumitrescu* op. cit. pag. 185 și urm.).

Notă. Art. 710 Cod. Com. este inovația legiuitorului român; el n'are corespunzător în codul italian. De altfel acest text este și inutil întru cît în art. 943, se prevăd destule formalități pentru publicitatea sentinței; în special, întru cît în art. 943 se cere afișarea *in extenso* a sentinței declarative, nu se explică de ce să se mai afișeze și un simplu extract de pe același act judecătoresc. Care a fost intențiunea legiuitorului nu se poate ști.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 711. Falitul judecat în lipsă și cel care a fost declarat din oficiu fără să fi fost chemat, sau de și chemat dar judecat în lipsă, are dreptul să facă opozițiune în contra sentinței declarative de faliment, pînă în termen de cinci zile libere de la afișarea extractului, prevăzută de art. 710, sau de a dreptul apel, pînă în termen de 10 zile libere de la aceiași dată.

Aceleași drept îl au și creditorii cari au cerut declararea în faliment.

Ori ce altă persoană interesată are dreptul să facă opozițiune în contra sentinței declarative de faliment, pînă în zece zile de la împlinirea aceleiași formalități.

Sentința asupra opozițiunii¹⁾ se dă contradictor cu judecătorul sindic și este supusă apelului.

(Com. 701, 708, 904, 943, 944; Ital. 693; Fr. 580).

Bibliografie. T. Stelian: *Curs Dr. Com.* 1908/9; V. Dimitriu: *Curs Dr. Com.* 1910/911 p. 1240 și urm.; M. A. Dumitrescu: *Coment. Cod. Com. VI* pag. 188 urm.; C. N. Toneanu: *falimentele fasc. I* pag. 100 urm.; F. Ciorapciu: *Encicl. jurid. II* lit. F; Barozzi: *jurisprudența II* lit. F; I. N. Cezărescu-Dan: *Cod. Com. adnotat art. 711* p. 31 urm.; I. Bohl: *Code Com. d'Italie* art. 693 pag. 443; L. Bolaffio-Masé-Dari art. 693; E. Vidari VIII 7482 și urm.; Al. Ingaramo art. 693; Rogron: *Code de Com.* pag. 1221 urm.; H. T. Rivière: *Code Com. français* p. 785 urm.

Desbateri parlamentare.—D. deputat Rose Ștefănescu: Voiesc a

1). Opozițiunile ce se adresează tribunalului în cazul de față, vor fi pe timbru fix de 10 lei (art. 23 al. 19 l. timbr.) iar apelurile pe timbru fix de 20 lei plus taxă 100 lei (art. 24 al. 2 l. timbr.).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 693. Il fallito ha diritto di fare opposizione alla sentenza dichiarativa del fallimento, pronunciata di ufficio o ad istanza di uno o più creditori, avanti allo stesso tribunale che l'ha proferita, entro giorni otto dall'affissione alla porta esterna del tribunale.

Ogni altro interessato ha diritto di fare opposizione alla sentenza dichiarativa di fallimento entro trenta giorni dall'adempimento della formalità medesima.

Il giudizio di opposizione è promosso in contraddittorio del curatore.

propune un amendament la acest articol: să se prevadă că falitului trebuie să i se comunice hotărîrea și numai din ziua notificărei acelei hotărîri să înceapă a curge termenul de opoziție.

D. Ministru de justiție Eug. Stătescu: mă opun la amendament, fiind-că nu e nevoie de a se notifică hotărîrea declarativă de faliment. Această hotărîre se aduce de altfel la cunoștința falitului prin executarea materială a măsurilor ce se ordonă printr'însa și cari sunt de natură a face imediat cunoscut comerciantului respectiv, că a fost declarat în stare de faliment. Prin urmare, notificarea hotărîrei este inutilă și de va voi, opoziția o poate face îndată:—Amendamentul a fost respins.

(V. Desbat. Ad. Dep. pe 1887 pag. 1225).

Doctrină. 1. O chestiune care se pune este: prin opoziție sau apel se poate ridica starea de faliment prin plata creanțelor în urma sentinței declarative?

a) Se susține *afirmativa* bazîndu-se pe efectul devolutiv al apelului, căci în apel se pune chestiunea ca și la prima instanță; cea ce se caută în aceste două instanțe este faptul încetării plăților. Sau, în apel cum nu mai există nici o creanță ne achitată, urmează că nu mai este încetare de plăți, deci comerciantul nu mai este falit, falimentul nu mai are rațiune a mai dăinui, ne mai avînd obiect.

Teoria contrară obiectează: devoluțiunea apelului înseamnă că în apel se cercetează dacă nu cumva la prima instanță s'a făcut vre-o eroare. În apel se pune chestia întregă cu toate mijloacele de dovadă tocmai din acest punct de vedere. Dar efectul devolutiv, nu înseamnă, dacă prima hotărîre este bine motivată, ca instanța de apel să poată reformă o hotărîre întemeiată pe adevăr; dacă prima instanță constată încetarea plăților, în apel nu se poate ridica starea de faliment, chiar dacă toate creanțele sunt plătite în urma sentinței declarative.

b) Cîtă vreme hotărîrea nu este definitivă, comerciantul nu este falit, el poate dar să ridice starea de faliment prin achitarea creanțelor.

Se răspunde acestui fel de a raționa: odată ce comerciantul a încetat plățile, conf. art. 695 C. Com. el este falit. Deci altă cale legală de a ridica starea de faliment, nu este de cît concordatul, moratoriul, reabilitarea.

c) Din moment ce hotărîrea nu este definitivă, comerciantul nu este falit; prin urmare el poate face învoeli particulare cu creditorii, fără ca ordinea publică să fie atinsă.

Obiecție: întru cît există o hotărîre declarativă, comerciantul

este falit; așa dar ori ce invoială particulară între el și creditorii înfringe legea, atinge ordinea publică.

d) Hotărîrea în materie de faliment este atributivă, nu declarativă de drepturi, deci ca să existe faliment, trebuie să fie încetare de plăți și în apel.

Se răspunde: hotărîrea în faliment este declarativă de drepturi, nu atributivă, de oare ce urmările încep de la data încetării plăților, deci se ia în considerare starea de lucruri dela prima instanță, nu din apel.

e) Argumentul că ordinea publică este turburată prin încetarea plăților nu este serios, căci această chestiune ar trebui pusă și înaintea primei instanțe.

Se răspunde: situația înaintea primei instanțe nu este aceeași ca în apel; la prima instanță nu este nici o hotărîre care constată încetarea plăților, pe cînd în apel se judecă această hotărîre.

f) În caz cînd instanța comercială ridică starea de faliment, iar instanța penală găsește că este loc de bancrută, nu poate să se nască contradicție între aceste două instanțe, instanța penală funcționînd independent de cea comercială.

Singurul motiv întemeiat este acesta, totuși i se poate răspunde, că de cele mai multe ori instanța penală este silită a achită pe temeiul autorității lucrului judecat.

Teoria negativă a dobîndit în susținerea ei și părerea d-lui D. Alexandresco:

Judecătorii nu trebuie să aibă în vedere situația din momentul judecării opoziției sau apelului, ci aceia din momentul declarării falimentului, pentru că constatarea judecătorească a încetării plăților este un fapt dobîndit contra falitului, pe care justiția îl mai constată încă odată că a existat în momentul declarării falimentului; căci, dacă s'ar constata că el nu există, atunci, de sigur că falimentul va fi ridicat. Odată ce se va constata că comerciantul declarat falit, era, în adevăr, în încetare de plăți în momentul declarării, el tot falit va rămîne, urmînd numai, a uză de mijloacele permise de lege: concordat, reabilitare, etc.

Organizarea falimentului interesînd ordinea publică, judecătorii nu pot, în urma declarării lui, să ție socoteală de transacțiile urmate între falit și creditorii săi. Sistemul contrar ar conduce la această soluție cu totul stranie, de a se recunoaște că părțile pot să facă transacții asupra unei instituții de ordine publică, cum e falimentul, întru cît el interesează creditul public ¹⁾.

1). A se vedea în sens afirmativ: *Alauzet* 8 No. 2347; *Bedaride* No. 1182; *Boistel* No. 904; *Calamandrei* No. 94; *Renouard* II p. 485; *Thaller* ed. 3 No. 1762; *Bonelli* p. 283 urm.; *Carpantier répertoire* No. 4208; *C. N. Toneanu* I p. 100, 108; *M. A. Dumitrescu* VI 210.

(*D. Alexandresco* în Dreptul No. 8/910 și *P. Vasilescu* în C. Jud. No. 29/910 și No. 46/909).

2. În materie de faliment, sentințele bucurându-se de un caracter distinctiv, acela de a fi executorii provizoriu, rezultă că fiind pronunțată sentința declarativă de faliment, sentințele date asupra opozițiunii, trebuie să se pronunțe contradictor cu sindicul.

(*V. Dimitriu* curs Dr. Com. 1910/911 p. 1241).

3. Cind sentința declarativă nu va fi atacată de vre una dintre părțile litigante, ci de un al treilea interesat, ce n'a figurat la debateri, acesta trebuie a face opozițiune la prima instanță, iar procesul se va angaja față cu sindicul. În acest caz nu se va putea dar introduce de către cei de al treilea, apel contra sentinței declarative, ci acest mijloc va fi deschis numai contra sentinței pronunțate asupra opozițiunii lor.

Rațiunea pentru care legiuitorul a admis această deosebire, derivă tocmai din caracterul acestei împotriviri a persoanelor interesate în urma declarării falimentului, căci în acest caz, nu avem a face cu o opozițiune propriu zisă, ci cu o adevărată contestațiune, adică cu o reclamațiune, care nefiind introdusă la prima instanță, spre a se da o hotărîre nu se poate admite existența dreptului de apel.

(*V. Dimitriu* idem p. 1245 și *S. Scriban* în C. Jud. No. 33/908).

4. A se vedea și nota 1 de la art. 904.

5. Persoanele străine de care vorbește art. 711 pot fi: creditorii cari n'au cerut declararea în faliment, donatarii sau achizitorii cu titlu oneros, ale căror achizițiuni făcute în urma datei încetării plăților pot fi anulate pe temeiul art. 720 și 722, executorul testamentar, curatorul unei moșteniri vacante, etc.

(*I. N. Cezărescu și Dan* op. cit. pag. 33; *M. 4. Dumitrescu* coment. Cod. Com. VI p. 193 urm.).

6. Sentința dată asupra opoziției este opozabilă tuturor, fie că au luat sau nu parte în instanță.

Nu e nevoie ca în instanța de opoziție să se citeze și creditorul care a provocat declarațiunea în faliment, pentru că această instanță fiind contradictorie cu sindicul, creditorii sunt reprezentați printr'insul.

(*Vidari* VIII No. 7489 și 7491, în *Cezărescu—Dan* p. 34).

Contra *M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 194 urm.

7. În art. 711 este o derogare de la procedura civilă, unde termenul de opoziție curge de la comunicarea hotărîrei la domiciliu părții care a lipsit: e destul să se facă afișarea extractului.

(*M. A. Dumitrescu* Coment. Cod. Com. VI p. 189).

8. Falitul are drept de opoziție : a) dacă a fost declarat după cererea creditorilor, fiind chemat, dar n'a venit ; sau fără să fie chemat ; b) dacă a fost declarat din oficiu, chemat sau nechemat.

N'are drept de opoziție: a) dacă a fost declarat după cererea sa, chiar dacă n'a fost chemat : b) dacă a dat mulțumite pe o sentință declarativă.

(M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 190 și urm.).

9. Mandatarul general — *procurator ad negotia* — poate să facă opoziție, căci falimentul stinge mandatul numai în privința acelor acte asupra căror falitul pierde dreptul de a le face el personal, cum e administrarea bunurilor sale proprii ; dar mandatul rămîne valabil pentru acele acte, pe cari falitul poate să le facă și în urma declarării ; ori între aceste acte este și dreptul de a face opoziție la sentința declarativă de faliment.

(M. A. Dumitrescu op. cit. p. 195 urm. ; *Luciani* 216 ; *Bonelli* p. 270 ; *Vidari* 7486 ; *Vivante I* 223 ; *Ramella* p. 195 ; *Cuzzi* Ed. II No. 91 citați de M. A. Dumitrescu în op. cit. p. 196).

10. Moștenitorii falitului au termen de opoziție numai de 5 zile, căci ei reprezintă pe falit ; ei pot face opoziție chiar în cazul cînd au renunțat la succesiune, căci au interes moral, dar atunci fiind terții, opoziția o pot face în termen de 10 zile.

(M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 196).

11. Sindicul are drept de a face opoziție în termen tot de 10 zile, căci el reprezintă masa creditorilor și prin urmare dacă el crede că o asemenea opoziție e în interesul masei, sau în interesul ordine publice (de ex. că debitorul nu e comerciant), are nu numai dreptul, — căci legea nu distinge între persoanele interesate, — dar e și dator s'o facă ; în acest caz trebuie citat debitorul și creditorul care a cerut și obținut declararea.

Pentru : *Luciani* No. 212 ; *Vidari* No. 7486 ; *Lyon Caen* și *Renault* VII No. 182 ; **Contra :** *Bonelli* ; doctrina și jurisprudența belgiană, e în sensul că sindicul nu are drept a face opoziție, fiind că el nu are interes personal : el nu figurează decît pentru a administra în interesul falitului și al creditorilor și cari au fiecare, în mod individual drept de opozițiune.

(Vezi M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 196 urm.).

12. Pentru părțile interesate, dreptul consacrat de art. 711 nu e o opozițiune propriu zisă, ca în procedura civilă, pentru că persoanele interesate nu au fost citate cu ocazia declarării în faliment.

În art. 711 e mai mult vorba de terță opoziție sau contestare la executarea silită, adică mijlocul dat unei persoane care n'a figu-

rat în proces, să atace o sentință care-i prejudică drepturile sale. Nu e nici terța opoziție propriu zisă, căci aceasta e o cale de atac extraordinară deschisă numai contra unei hotărâri definitive și executorii, pe cînd opoziția din art. 711 e o cale ordinară. Așa dar în art. 711 cuvîntul *oposițiune* are sensul unui mijloc *sui generis* de a ataca o sentință care vatamă drepturile unei persoane ce n'a fost citată.

(*M. A. Dumitrescu* op, cit. pag. 199).

13. Termenul de opoziție contra sentinței prin care se respinge cererea unui creditor de declarare în faliment este termenul comun general ori cărei opozițiuni în materie comercială, întru cit legiuitorul n'a prevăzut pentru această ipoteză un termen special. Pentru a curge acest termen, comerciantul chemat în declarare ar trebui să comunice hotărîrea, ca creditorul să facă—de crede—opoziție în termen de opt zile. Asemenea și pentru apelul creditorului căruia i s'a respins cererea de declarare, al cărui termen e de 15 zile conf. art. 944 Cod. Com.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 202 și urm.).

14. Fie că tribunalul admisesse, fie că respinsese cererea de declarare, în toate cazurile cînd există drept de apel, există și drept de opoziție la Curte, căci opoziția e o cale de atac ordinară, pe care o are partea condamnată în lipsă, afară de cazurile cînd un text expres îi ridică acest drept; iar art. 944 se referă la dreptul de opoziție contra sentințelor tribunalului comercial și al deciziilor Curților.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 204).

15. Cu ocazia opoziției sau apelului pentru fapte ulterioare declarării, se poate obține revocarea stărei de faliment ?

În sens *afirmativ* se invoacă ca argumente: 1) opozițiunea ca și apelul au efect devolutiv, prin urmare trebuie examinată afacerea după starea în care se găsește în momentul cînd se judecă opozițiunea sau apelul, iar nu cum era *atunci* cînd s'a pronunțat prima hotărîre; 2) lipsa de interes a se menține declararea falimentului, pe cit timp toți creditorii sunt îndestulați de debitor, în mod integral; 3) sentința declarativă de faliment, este o sentință *atributivă*, atribuie falitului și creditorilor o condițiune juridică cu totul alta de cum au avut-o pînă în ziua pronunțării. (*Alauget* 8 No. 2847; *Bedaride* No. 1182; *Boistel* No. 904; *Calamandrei* No. 94; *Renouard* II p. 485; *Taller* ed. 3 No. 1762, *Bonelli* p. 283 urm.; *Carpentier Répertoire* No. 4208; *C. N. Toneanu* p. 100 și 108; *M. A. Dumitrescu* VI 210).

În sens *negativ* se invoacă ca argumente: 1) Judecătorul nu are

calitatea să retracteze o hotărîre dată conf. cu legea și cu veritatea faptelor. 2) Desesizarea falitului prin sentința declarativă, așa că nu mai poate după declarare a face vr'o invoială cu creditorii; 3) Sentința declarativă produce efecte imediate, incapacități, cari nu pot fi ridicate de cit prin reabilitare.

(M. A. Dumitrescu op. cit. p. 209 urm.).

16. Se poate întimpla că pînă să se judece opoziția sau apelul, să se fi îndeplinit deja procedura verificărei creanțelor. Dacă după această verificare s'ar constata că nu s'a prezintat nici un creditor la masă, sau că toți acei cari s'au prezintat au declarat că acordă credit debitorului falit, în acest caz nu mai există o masă a falimentului propriu zisă și nu mai e nici un motiv de a se menține declararea în faliment, căci el ar putea să se reabiliteze și ceia ce susține el înaintea tribunalului și Curței este o reabilitare. Dacă nu s'a făcut încă verificarea, nu e destul ca creditorul să declare că nu mai are nici o pretenție, pentru că el a putut să fie plătit în dauna celorlalți creditori și falimentul are tocmai scopul de a împiedica avantajarea unor creditori în dauna celorlalți. În acest caz nici tribunalul nici Curtea, nu pot retracta sau reforma sentința; nu rămîne de cit reabilitarea.

(D. T. Stelian la cursul de Dr. comercial citat de M. A. Dumitrescu în op. cit. p. 214 urm.).

17. Un creditor cerînd declararea de faliment a unui comerciant, a văzut cererea sa respinsă.

Hotărîrea tribunalului rămasă definitivă, fie prin neapelare, fie prin respingerea apelului, are ea autoritatea lucrului judecat în acest sens ca același creditor, să nu mai poată introduce aceeași cerere? Trebuie să distingem: sau creditorul invoacă aceleași fapte și atunci există lucru judecat în toată puterea cuvîntului, chiar dacă el ar produce *justificări noi*, pe cari nu le ar fi invocat în prima cerere, cauza în asemenea caz fiind aceeași, numai motivele fiind deosebite; sau el invoacă *fapte* posterioare, din cari rezultă încetarea de plăți, și chiar fapte *anterioare* primei sale cereri, pe cari nu le invocase atunci, pentru că-i erau necunoscute, și în asemenea caz, lucrul judecat nu-și are ființă.

D. Alexandresco VII p. 566 nota 1; în **același** sens C. N. Tonneanu falimentele I p. 61, 62, Lyon Caen et Renault VII 106, 107; **Contra** Bravard-Veyrières et Demangeat Dr. Com. V p. 59.

Jurisprudență. 1. A se vedea No. 10 la art. 717.

2. După art 936 (azi 984) Cod. Com. sentințele date în materie de faliment nu sunt supuse opoziției și apelului de cît în cazurile prevăzute de art. 706 (azi 711) 719 (azi 723) 829 și 849 (azi 879) Cod. Comercial.

În materie de faliment cînd partea interesată a atacat, pe calea opoziției sau a apelului, o sentință a tribunalului ce nu era susceptibilă de aceste, căi prin aceasta dînsa nu a pierdut dreptul de a ataca în timp util cu recurs o asemenea sentință sau încheiere, căci urmărirea unei judecăți pe o cale greșită nu implică nici renunțarea nici pierderea dreptului de a uza în timp util de calea legală a judecăței, dacă nu există autoritatea lucrului judecat pronunțată în judecata precedentă.

C. Cas. II No. 30/94. Bul. Cas. pag. 171—173.

3. A se vedea și nota 37 de la art. 723.

4. Orice parte interesată poate să facă cerere de împotrivire, contra declarațiunei de falit a altuia, înaintea aceluiași judecători.

Instanțele de fond uzează de dreptul lor de apreciere, cînd constată în fapt că actele cu care să servește o parte sunt făcute pentru interesul cauzei și n'au caracterul lor legal ca să probeze în justiție contra terților persoane.

Cas. II No. 10/89 în Bul. Cas. pag. 106.

5. Potrivit art. 944 Cod. Com. sentințele date de tribunale în materie de faliment, sunt executorii provizoriu și nu se pot suspenda, pentru că execuțiunea provizorie în materie de falimente este ordonată de lege și suspen-

darea ei nu este lăsată la aprecierea judecătorului ca în codul de procedură civilă. Prin urmare nu e loc la aplicarea art. 338 pr. civ., falimentele avînd procedura lor specială.

C. Apel Buc. II în C. Jud. pe 1911 pag. 28.

6. Și nu sunt supuse opoziției și apelului de cît în cazurile a-nume prevăzute de lege.

C. Apel Buc. III în C. Jud. pe 1901 pag. 278, vezi și No. 2 de mai sus.

7. A se vedea și nota 24 de la art. 706.

8. Falimentul fiind o procedură excepțională regulamentată de disp. cărților III și IV Cod. Com. care nu cuprinde nici o dispoziție echivalentă cu cea a art. 151 pr. civ. acest articol nu e aplicabil în materie de faliment.

Trib. Covurlui II 2 Sept. din 904 în C. Jud. 52/907.

9. Conf. art. 711 Cod. Com. ori ce persoană interesată are dreptul să facă opoziție contra sentinței declarative de faliment și prin consecință, să ceară ridicarea stărei de faliment a unui comerciant, dovedind că acel comerciant nu se află în încetare de plăți.

Trib. Ilfov com. No. 298/908 C. Jud. 28/908.

10. Legiuitorul stabilind calea extra ordinară de reformare a stării de faliment prin reabilitare, a înțeles cazul cînd achitarea creanțelor de către falit are loc după ce hotărîrea de declarare în faliment a rămas definitivă, nu însă și cînd achitarea creanțelor are loc în cursul procesului.

După art. 327 pr. civ. apelul fiind devolutiv de instanță, falitul e în drept să uzeze în apărarea sa de toate mijloacele și împre-

jurările survenite în favorul său, de la declararea sa în stare de faliment și pînă cînd această condamnățiunea ar fi rămas definitivă.

C. Cas. III No. 39/908 C. Jud. 46/909.

11. A se vedea și nota 13 și 14 de la art. 842.

12. Sentința declarativă de faliment nu este ca celelalte sentințe din dreptul comun, cari au efect retroactiv din momentul cererii, constatînd situațiunea din acel moment, ci e o sentință care atribuie falitului și creditorilor o condițiune juridică, cu totul alta de cum au avut-o pînă în ziua pronunțării. Prin urmare, cu ocazia judecării opoziției, nu trebuie numai de cit să se vadă dacă tribunalul a judecat bine cînd a pronunțat sentința prin care s'a declarat starea de faliment; cu alte cuvinte nu e nevoie să se constate că debitorul era sau nu în stare de faliment la darea sentinței, ci dacă este în asemenea stare în momentul judecării din nou a acestei afaceri contradictorii cu părțile, după opoziția sau apelul făcut de aceia cărora legea le-a dat acest drept; căci pînă ce sentința declarativă de faliment este încă susceptibilă de opoziție și apel, ea poate fi revocată pe bază de fapte cari eliminează starea de încetare de plăți.

Reabilitarea se poate face prin achitarea tuturor creditorilor, însă cînd aceasta ar fi avut loc după ce sentința declarativă a rămas definitivă, iar cit timp sentința este supusă căilor ordinare de reformare, nu poate fi vorba de reabilitare, ci de ridicarea stării de faliment.

C. Apel Galați I No. 47/908. Contra Trib Putna I No. 56/908. } C. Jud. 46/909

13. Un comerciant odată declarat falit prin hotărîre judecătorească, o asemenea hotărîre nu poate fi retractată pe calea opozițiunei, făcută de parte din creditorî, sub cuvînt că comerciantul nu ar fi fost în încetare de plăți, ci că s'ar fi găsit într'o jenă momentană. Această stare de faliment nu poate fi ridicată de cit în cazul cînd falitul s'ar conforma regulilor stabilite de lege pentru reabilitare.

Trib. Putna No. 56/908. C. Jud. 46/909.

Vezi **contra** în No. 9, 10, și 12 de mai sus.

14. Efectul devolutiv al apelului din dreptul comun, își are aplicațiunea și la judecățile în apel contra sentințelor declarative de faliment, intru cit în legea comercială nu există nici o derogare cu privire la judecata în apel în materie de faliment.

Prin urmare, dacă în momentul cînd Curtea de apel examină cauza, se probase că nu mai există creditori cari să ceară vre o plată, invederat că nu se mai putea menține sentința declarativă de faliment.

C. Cas. III No. 37/909 în Jurisprudența No. 10/909.

In același sens *C. Apel Galați s. II. 7 Noem. 909. Trib Iași s. III No. 51/909 C. Cas III No. 37/910 B. p. 141/910 C. Apel Milano 14 Sept. 1885.*

Contra : Din moment ce se constată că un comerciant în ziua declarării lui în stare de faliment era în încetare de plăți, starea de

faliment nu poate fi ridicată, după opoziția sau apelul său, chiar dacă în urma declarării falimentului el ar fi dezinteresat pe toți creditorii.

C. Apec Iași I No. 21/908: Trib. R. Sarat 27 Oct. /909.

Toate în Curierul Judiciar No. 29/910. Cu observațiunea D-lui P. Vasilescu și în Dreptul No. 8/910 cu observația D-lui D. Alexandresco.

15. Starea de faliment a unui comerciant nu se poate ridica, chiar dacă în urma opoziției unui creditor, făcută conform art. 711 C. Com. s'ar face dovada că, posterior declarării, toate creanțele falitului au fost achitate.

Trib. Neamț în 911 C. Jud. 33/911.

16. Există autoritate de lucru judecat și în materie de faliment, când a doua cerere de declarare este întemeiată pe aceeași cauză și între aceleași părți, cari au luat parte la primul proces, fie personal, fie prin autorul lor.

Când tribunalul a admis cererea unei părți numai pe unele din motivele susținute de ea, respingând excepțiunea autorității lucrului judecat, acea parte n'are nevoie pentru a-și susține drepturile la apelul făcut de cealaltă parte să facă și ea apel, pentru că numai pentru un câștig de cauză, pe un motiv sau altul n'are interes să facă apel, iar apelul adversarului, prin efectul său devolutiv îi permite să invoace înaintea instanței de apel toate mijloacele de apărare, de la prima instanță.

C. Apel Buc. I No. 14/911 C. Jud. 42/911.

A se vedea la No. 26 de sub art. 707 și sentința trib. Ilfov Com. No. 274/911.

17. Sentința declarativă de faliment, nefiind ca celelalte sen-

tințe din dreptul comun, care au efect retroactiv din momentul cererii, ea poate fi revocată cu ocaziunea judecării opoziției sau apelului, dacă pînă atunci au intervenit fapte cari eliminează starea de încetare de plăți.

Achitarea creanțelor după declararea debitorului în stare de faliment și mai înainte ca sentința să fi rămas definitivă, are de efect ridicarea acestei stări, iar nici de cum reabilitarea, care se face atunci cînd plata creditorilor a avut loc după ce sentința de declarare a rămas definitivă.

C. Apel Galați I No. 47/908 în Dreptul No. 25/909.

18. De și în contra hotărîrilor pronunțate în materie de faliment, termenul de apel este de 15 zile, însă cînd o hotărîre dată fie în contra, fie în favoarea unui falit, este relativă la o acțiune ce nu se referă la procedura falimentului și este născută înainte de faliment și din relațiuni cari n'au nimic de a face cu falimentul, termenul de apel în contra unei asemenea hotărîri este de 30 zile.

C. Cas. II No. 26/99 Bul. Cas. pag. 92.

19. Sentința declarativă de faliment este opozabilă tuturor creditorilor falitului, cari n'au alt drept de cît să facă opoziție la această declarare în termenul prevăzut de art. 711 Cod. Com. și în cazul cînd cred că sentința declarativă a fost obținută prin conivență între creditor și debitorul care s'a lăsat a fi declarat numai în scopul de a fraudă pe creditori.

C. Apel Galați II No. 31/902 în Dreptul No. 72/902.

20. Opozițiunea făcută—de un succesor al falitului,—la sentința declarativă de faliment, trebuie să

fi formată în același termen acordat falitului de art. 580 fr. (711 rom.) Cod. Com. și nu în termenul acordat ori cărei părți interesate; moștenitorul care nu intervine de cît în calitate de succesor al falitului, nu poate fi considerat, în sensul legii și ca parte interesată.

Caen 8 Ian. 1866 în Sirey 66. II extras din Rogron.

21. Sentința declarativă de faliment poate să fie atacată cu opoziție numai de falit în numele său propriu. Nici un mandat, pentru aceasta, nu poate fi dat de falit, și nici în baza unui mandat general *ad negotia* nu se poate opoza—in numele falitului—de alții, sentința declarativă de faliment.

Apel Venezia 22 Iulie 1884. **Contra C. Firenze** 22 Febr. 1886. (în Ingaramo).

22. Mandatarul *ad lites*, numit de un comerciant mai înainte de a fi declarat în stare de faliment, are dreptul de a face opoziție contra sentinței declarative de faliment.

Apel Brescia 4 Ian. 1888 (în Ingaramo).

23. Creditorii ipotecari, ca și ori care alt interesat, se pot opu-

ne la declarațiunea în faliment a debitorului lór.

Apel Genova 11 Febr. 1886 (în Ingaramo No. 15).

24. Este admisibilă opoziția contra unei sentințe declarative de faliment, care se va fi pronunțat în camera de consiliu.

Tr. Modena 18 Mai 1887 (în Ingaramo).

25. Numai creditorii falitului pot interveni personal, chiar în apel, în judecata falimentului.

Apel Genova 16 Iulie 1887 (în Ingaramo).

26. Creditorul care a obținut verificarea creanțelor sale, nu renunță, din acest fapt, la dreptul de a ataca sentința declarativă de faliment, dată contra debitorului său.

Apel Torino 7 Oct. 1887 (în Ingaramo).

Cas. fr. 15 Mai 1854, 30 Ian. 1867, 10 Ian. 1894; *Apel Saint Louis* 7 Aug. 1885; *Toulouse* 31 Ian. 1893; (în Cohendy Darras pag. 231).

27. Interesul moral este un titlu suficient pentru ca erezii unui comerciant, (în speță femeia sau fiica) să poată cere revocarea falimentului.

Apel Milano 28 April 1890 (în Ingaramo No. 28).

CODUL COM. ROMÂN

Art. 712. Indată după pronunțarea sentinței declative de faliment, procurorul tribunalului va trebui să ia cunoștință, în ori ce caz, de toate actele din dosar, spre a vedea dacă este loc la o acțiune penală.

În acest caz, președintele tribunalului trebuie, pînă în douăzeci și patru ore, să

CODUL COM. ITALIAN

Art. 694. Appena pronunciata la sentenza dichiarativa del fallimento il procuratore del Re deve promuovere in tutti i casi gli atti d'istruttoria necessarii a conoscere, se vi sia materia di procedimento penale.

A tal fine, il presidente del tribunale di commercio

comunică procurorului copie de pe sentința declarativă de faliment, cu toate celelalte acte și informațiuni aflate în tribunal.

(Com. 708, 713, 714, 842, 875; Ital. 694; Fr. 459).

deve trasmettere entro ventiquattro ore al procuratore del Re copia della sentenza, con tutte le altre informazioni e notizie che pervennero al tribunale.

Doctrină. 1. Legea nu cere ca procurorul să vadă dacă e loc la o acțiune penală „pentru bancrută“, ci zice „la o acțiune penală“. Bine înțeles, însă, că scopul principal al legiuitorului este acțiunea penală în materie de faliment, adică aceia de care vorbește titlul VIII Cartea III.

(*M. A. Dumitrescu* Coment. Cod. Com. VI pag. 219).

2. Chiar dacă falimentul e pronunțat după moarte sau falitul moare curînd după pronunțare, procurorul tot trebuie să ia cunoștință de actele din dosar, căci poate că sunt complici, etc.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 219).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 713. Tribunalul de comerț, va ordona de odată cu pronunțarea sentinței declarative de faliment, arestarea falitului în contra căruia se ivesc indicii suficiente de fraudă, mai cu seamă în cazuri de disparițiunea sau lipsa nejustificată a registrelor de comerț și nedepunerea bilanțului; va putea de asemenea să ordone și arestarea celorlalți complici ai fraudei.

Tribunalul de comerț și mai în urmă, în ori ce stare a procedurii falimentului, va ordona arestarea falitului în contra căruia se ivesc indicii suficiente de fraudă.

Ordonanța de arestare

CODUL COM. ITALIAN

Art. 695. Il tribunale di commercio è investito delle funzioni di polizia giudiziaria per ordinare, contemporaneamente alla sentenza dichiarativa del fallimento successivamente in qualunque stato della procedura, la cattura del fallito contro del quale sorgano sufficienti indizii di penale responsabilità, specialmente nei casi di latitanza o di non giustificata mancanza di deposito del bilancio o dei libri di commercio, ed anche la cattura degli altri complici o colpevoli dei reati preveduti nel titolo VIII di questo libro.

L'ordinanza dev' essere

trebuie să fie comunicată imediat procurorului pentru executare; parchetul va fi obligat a deschide imediat acțiune publică. În asemenea caz, liberarea provizorie, cu sau fără cauțiune nu poate fi acordată de judecătorul de instrucțiune însărcinat cu instruirea afacerii, de cât după ce va referi tribunalului care a ordonat arestarea.

Ori care ar fi avizul tribunalului, judecătorul de instrucțiune este în drept să decidă cum va crede de cuviință, rămânând ca ministerul public să execute dreptul său de opozițiune la Camerade punere în acuzațiune, dacă va crede această necesar.

Judecătorul de instrucțiune va putea însă procede la arestarea falitului, când sunt grave indicii de fraudă, chiar dacă tribunalul nu va fi ordonat o asemenea măsură.

(Com. 714, 756, 876, 877, 880; Ital. 695; Fr. 455 și 488).

immediatamente trasmessa al procuratore del Re, a cura del quale deve eseguirsi l'arresto.

Bibliografie. T. Stelian *Curs pe 1908/9*, V. Dimitriu *Curs pe 1910/11*; M. A. Dumitrescu, *Coment. Cod. Com. VI* pag. 320 urm.; C. N. Toneanu, *Falimentele fasc. I* pag. 115 urm. I. N. Cezărescu-E. Dan, *Codul Com. adnotat*, art. 713 pag. 36; I. Bohl, *Code com. d'Italie* art. 695 pag. 444, L. Bolaffio-Massé-Dari art. 695; E. Vidari VIII No. 7514 urm.; Al. Ingaramo *giurisprudenza* art. 693; P. Namur *Cod com. belge* III, H. F. Rivière *Code Com. français* pag. 709.

Din desb. Senatului. În proiectul guvernului al III aliniat: „Ordonanța de arestare trebuie să fie comunicată . . . . ., avea același cuprins ca în legea din 1895, iar alin. IV „ori cari ar fi avizul tribunalului etc.” nu figura în proiectul depus de guvern. Aceste modi-

ficări și adăogiri au fost prevăzute de comitetul delegaților și admise de Senat fără discuție.

(Vezi desbat. Senat. 1898/99 pag. 463 și 544).

Doctrină. 1. Legiuitorul din 1895 a scos din corpul art. 708 cuvintele „răspundere penală“ și le-a înlocuit cu vorba „fraudă“. Această procedare dă loc la o nedumerire : înțeles-o legiuitorul nostru să se refere la ori ce fel de fraudă în general, sau numai la fraudă penală? În acest din urmă caz e vorba de ori ce infracțiuni penale, la cari fraudă e element constitutiv, ori numai de infracțiunile penale în materie de faliment? Față cu alin. al treilea care prevede deschiderea acțiunii publice în mod obligator, se poate mai ușor înclina spre părerea că textul se referă numai la infracțiunile penale în materie de faliment.

(M. A. Dumitrescu Coment. Cod. Com. VI pag. 222).

2. Asupra ordinului de arestare emis de tribunalul de comerț, este controversă dacă trebuie să fie supus confirmării : a) se susține că nu e nevoie de confirmare, de oare ce suntem într'o procedură specială și întru cât ordinul e emis de tribunal, se poate zice că el este deja confirmat. b) Se susține că este nevoie de confirmare întru cât din moment ce ordinul de arestare a fost transmis procurorului, procedarea își ia calea regulată, fără ca tribunalul comercial să mai aibă vre-o parte. Tribunalul are de la lege *potestas capiendi*, nu *potestas retinendi*. Legea i-a încredințat o prerogativă a judecătorului de instrucție și prin urmare în limitele în care e încredințată acestuia, deci supusă confirmării ; iar confirmarea urmează a se face de secția de care depinde judecătorul de instrucție căruia i s'a trimis afacerea spre instruire.

(M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 226 urm.).

3. Contra arestării ordonate de tribunalul de comerț nu e admisibilă opozițiunea sau apelul înaintea tribunalului sau Curții de apel. Arestarea e o măsură de poliție judiciară : ea nu face parte din sentința declarativă ; e inadmisibilă deci aplicarea art. 711, căci acest text permite opozițiunea și apelul contra declarării în faliment ; el nu are cituși de puțin în vedere arestarea, despre care legiuitorul nici nu începe să se ocupe de cit în urma art. 711.

(M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 228).

4. Sub legiuirea actuală, tribunalul de comerț nu are căderea să acorde liberarea provizorie, fiind că prin emiterea ordonanței de arestare, s'a istovit funcțiunea de poliție judecătorească a tribunalului și a încetat orice jurisdicțiune tranzitorie a lui în materie penală.

De aci urmează că el nu mai poate reveni asupra deciziunii sale, nici pentru ca să o confirme, nici pentru ca să o revoace, ori care ar fi mijlocul de atac îndreptat în contra ei. Toate acestea devin, sau mai bine zis se reîntorc, ca funcțiune naturală a magistraturei penale.

(*Bonelli* pag. 302 citat de M. A. Dumitrescu în op. cit. pag. 231 urm.).

Jurisprudență. 1. Sub vechiul cod. comercial dinaintea de 1887, tribunalul care poruncise arestarea falitului era în drept a admite și liberarea lui.

Sub actualul cod de comerț din 1887, astfel cum a fost modificat în 1895 de și tribunalul poate ordona arestarea celui declarat în stare de faliment, în ori ce stare s'ar afla procedura falimentului, însă când este vorba de liberarea lui, numai judecătorul de instrucție, care săvârșește procedura penală în contra falitului poate ordona liberarea lui, iar tribunalul este chemat numai să-și dea avizul asupra cererii de liberare a falitului și în acest caz, tribunalul trebuie să fie constituit cu procuror.

În caz când tribunalul crede că are ca și în vechiul cod comercial dreptul de a libera pe falit pe cauțiune în acest caz tribunalul nu mai e simplu tribunal comercial, ci tribunal penal, pentru a cărui constituire regulată, participarea procurorului este nepărată, el care fiind un factor esențial are toate drepturile inerente rolului ce-l îndeplinește și deci poate face apel contra unei asemenea sentințe a tribunalului.

COBUL COM. ROMÂN

Art. 714. Procedura falimentului înaintea jurisdicțiunii comerciale și instrucțiunea sau procedura pe-

C. Cas. II No. 83/99 Bul. p. 178 și în Dreptul No. 35/99.

2. După art. 709 (azi 713) Cod. Com. tribunalul de comerț va ordona, atît de odată cu pronunțarea sentinței declarative de faliment, cit și mai în urmă, în ori ce stare a procedurii falimentului, arestarea falitului în contra căruia se ivesc indicii suficiente de fraudă.

Că în caz când se cere liberarea provizorie, aceasta nu poate fi acordată de judecătorul de instrucție însărcinat cu instruirea afacerii—care după art. 710 (azi 714) Cod. Com. se urmează independent de procedura falimentului—de cit în urma avizului conform al tribunalului care a ordonat arestarea.

Că prin dispoziția din art. 709 nu se distinge între liberarea provizorie făcută *ex officio* și între cea cerută în baza unei cauțiuni și cere de o potrivă avizul tribunalului care a ordonat arestarea.

Că această dispozițiune s'a introdus cu ocazia modificării codului de comerț, anume ca o măsură generală.

C. Cas. II din 1898 Bul. Cas. pag. 85.

COBUL COM. ITALIAN

Art. 696. La procedura di fallimento innanzi alla giurisdizione commerciale, e l'istruzione o il procedimen-

nală se vor urmă independent una de alta.

Judecătorul de instrucțiune poate culege de la tribunalul de comerț, de la judecătorul sindic, ori ce informațiuni și ori ce științe de cari ar avea trebuință; poate asemenea verifică sau cere copii ori extracte, de pe actele procedurii falimentului, precum și de pe registrele și hîrțile falitului, dar nu poate să le ridice de la greșa tribunalului comercial.

Complectîndu-se instrucțiunea, judele instructor trebuie, în ori ce caz, să se pronunțe dacă este sau nu caz de urmărire în contra inculpaților.

Deciziunea definitivă a instanțelor penale, va trebui să fie notată pe marginea sentinței declarative de faliment și se va publica ca și aceasta.

(Com. 712, 747, 837, 845, 943; Ital. 696; Fr. 601 și 603).

to penale, hanno corso con piena reciproca indipendenza e senza interruzione, salve le disposizioni dell'articolo 839 e del primo capoverso dell'articolo 861.

Il giudice istruttore può assumere dal tribunale di commercio, dal giudice delegato, dal curatore o dai membri della delegazione di sorveglianza ogni informazione o notizia di cui abbia bisogno; può altresì prendere ispezione o richiedere copie od estratti degli atti della procedura di fallimento e dei libri e delle carte del fallito, ma non può rimuoverli dalla cancelleria del tribunale suddetto.

Compiuta l'istruttoria, la deliberazione di rinvio degli imputati al pubblico giudizio o la dichiarazione di non farsi luogo a procedimento deve in ogni caso essere pronunciata dalla camera di consiglio o dalla sezione di accusa.

La decisione definitiva della giustizia penale dev'essere annotata in margine della sentenza che ha dichiarato il fallimento e pubblicata come questa.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs*; D. Alexandresco: *Dir. civ. romîn VII* pag. 616, 634, 636, 637, 641, 643; M. A. Dumitrescu: *Comentarii VI* pag. 233 urm.; C. N. Toneanu: *falimentele fasc. I* pag. 117 urm.; F. Ciorapciu: *Encicl. juridică*; I. Barozzi: *Repertor. de jurispr.*; I. N. Cezărescu-E. Dan: *Cod. annotat* art. 714; I. Bohl art. 696; L. Bolaffio—Masé-Dari art. 696; E. Vidari VIII 7515 urm. 8281; Al. Degré: *Scrieri juridice III* pag. 114 urm.; Al. Ingaramo: *giurispru-*

denza art. 696; R. Garraud: *droit penal* pag. 358 urm.; H. T. Rivière: *Code Com. français* pag. 797; Lyon Caen et Renault: VII p. 172; D. G. Maxim: *Cauzele înmulțirii falimentelor* p. 59.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 875. Acțiunea penală pentru infracțiunile cuprinse în acest titlu este de ordine publică.

Ea poate fi pusă în mișcare chiar înainte de declarațiunea de faliment când încetarea plăților este însoțită de faptul de dosire, de ascundere, de închiderea magazinelor, de dare la o parte, sustragerea sau împutinarea frauduloasă a patrimoniului în dauna creditorilor.

În aceste cazuri procurorul tribunalului trebuie să comunice îndată încetarea plăților președintelui tribunalului comercial, pentru în deplinirea dispozițiilor titlului I al acestei cărți.

Com. 697, 704, 712, 714, 837, 845; Pr. Pen. 1, 2, 4, 5, 9; Ital 855; Fr. 584.

Bibliografie: D. T. Stelian *curs*; V. Dimitriu *curs*; F. Ciorapciu II; I. Barrozzi II; I. N. Cezărescu-Em. Dan: p. 253; Al. Degré: III p. 213 urm.; I. Bohl: p. 588 urm.; Vidari IX: 8714 urm.; Al. Ingaramo art. 855; Rivière: p. 793; Rogron: p. 1243.

Doctrină. 1. Chestiunea independenței acțiunii civile de acțiunea penală în materie de faliment ca și a independenței procedurii falimentului de instrucțiunea sau procedură penală, s'a discutat mult în doctrină și în jurisprudență s'au dat deciziuni în ambele sensuri; de aceea expunem aproape *in extenso*, toate părerile ce le-am găsit emise în diferite ocaziuni:

D. C. N. Toncanu în falimente fasc. I p. 119 urm. se întreabă: până unde merge principiul acesta al independenței acestor 2 pro-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 855. L'azione penale per i reati compresi in questo titolo è pubblica.

Essa può promuoversi anche prima della dichiarazione di falimento, quando alla cessazione dei pagamenti si associno fatti di fuga, di latitanza, di chiusura dei magazzini o di diminuzione fraudolenta del patrimonio a danno dei creditori.

In questi casi il procuratore del Re deve denunciare la cesazione dei pagamenti al presidente del tribunale di commercio per l'adempimento delle disposizioni del titolo I di questo libro.

ceduri? Mai întâi D-sa e pentru independență în ce privește procedura falimentului față pe procedura penală; dar mai departe zice: „În Italia parte din autori și aproape în unanimitate jurisprudența, decide că principiul acesta al independenței celor 2 proceduri există nu numai pentru a pune în mișcare acțiunea publică în vederea declarării falimentului, căci ea se desfășură și poate să-și producă efectele fără *întrerupere* până a condamna, fără să existe declarat falimentul printr'o sentință; că atit de independentă este judecata penală de bancrută, de cea civilă de faliment, în cit judecătorul penal poate, și după cererea părții are obligațiunea de a examina dacă concură la imputațiune calitatea de comerciant, de și a fost trecută în putere de lucru judecat sentința declarativă de faliment. Și vice versa, comerciantul declarat falit continuă starea de faliment de și în judecata penală pentru bancrută s'a decis că el fiind minor nu putea să cadă în faliment. Că tot din principiul acesta rezultă că sentința de declarare în faliment nu constituie lucru judecat pentru instanța penală și în următorul caz: inculpatul exhibind că încetarea plăților se urcă în timpul pe cînd era minor și nu era autorizat să exercite comerțul, nu poate magistratul penal să se dispenseze de a examina documentele produse în această privință și să zică că asupra acestui lucru judecătorul comercial a decis în mod irevocabil; că deci judecătorul penal poate face să rezulte încetarea plăților la o altă dată (chiar anterioară) de cit acea stabilită de judecătorul civil, și de aci dacă o nulitate oare care ar lovi astfel de acte față cu dreptul privat (civil), aceasta nu exlude acțiunea penală.

Și mai departe: „Pentru ca să fixăm la noi întinderea principiu-lui spus în art. 714 al independenței acestor două proceduri, trebuie să notăm că există o diferență de text, diferență pe care jurisprudența și doctrina se bazează în Italia pentru a da acestui principiu o extenziune așa de largă. În art. italian 696 se prevede că aceste proceduri au curs cu o deplină independență reciprocă și *fără întrerupere*, iar în art 714 al. 1 cuvintele din urmă sunt suprimate. La noi dar, se poate să fie *întrerupere* și prin urmare să luăm ca argument din lipsa acestor cuvinte, pentru a susține, că dacă la Italiani cuvintele fără întrerupere, ar dovedi că chiar atunci cînd falimentul nu s'a declarat, acțiunea penală nu se întrerupe, apoi prin suprimarea acestor cuvinte legiuitorul nostru a voit ca acțiunea penală să curgă, dar nu fără întrerupere; că acțiunea penală este independență pînă într'atit întru cit sentința de declarare în faliment va veni. Dar afară de această diferență de text, principiul acestei independente astfel precum este formulat, trebuie înțeles: că procedura falimentu-

lui și procedura penală merg paralel, sunt independente una de alta în sensul că procedura penală, se desfășoară de sine având în vedere scopul justiției penale, și că falimentul se va declara; și odată declarat, liberă este instanța penală, chiar când s'ar face acorduri ce ar avea influență asupra sentinței falimentului, să meargă înainte, neimpiedecată de acele acorduri cari asupra ei nu pot avea nici o influență. Poate să înceteze falimentul înaintea instanței civile, merge înainte acțiunea penală. Iată în ce măsură există independența acțiunii penale de aceia a falimentului.

Dar pînă ce falimentul nu e declarat, nu poate să fie nici o culpă de bancrută frauduloasă sau simplă, nici complici la ele. Sentința penală trebuie să fie aminată pînă la declararea sentinței civile de faliment, căci altfel am ajunge ca să avem sentințe contradictorii, atingătoare principiului justiției, ca una să se decidă pe cale penală și alta pe cale civilă. Și dacă s'a dat sentința de declarare în faliment, atunci odată rămasă definitivă această sentință, ea are puterea lucrului judecat, fie pentru data încetării plăților, fie pentru calitatea de comerciant, fie pentru starea de minoritate, pe cari le constată, fără ca instanța penală să se poată pronunța contra acestei constatări trecute în puterea lucrului judecat și cari n'au fost atacate în termenile prescise. Altfel, am ajunge ca un comerciant declarat falit, dar a cărui sentință de declarare a fost revocată, să fie considerat ca comerciant de instanță penală și pedepsit ca culpabil de infracțiuni în faliment, de care el comerciant nu este responsabil și la alte consecințe cari micșorează prestigiul justiției, cînd asupra uneia și aceleiași chestiuni două instanțe se pronunță în mod diferit și ambele să rămînă definitive cu efecte contrarii unele de altele.

C. N. Toneanu op. cit. p. 119—122.

2. Într'un articol intitulat „relațiunea dintre acțiunea comercială de faliment și acțiunea penală de bancrută”. D. I. M. Vasilescu, arată că în privința chestiunii dacă falimentul este o chestiune prejudicială acțiunii și judecării penale de bancrută și dacă sentința civilă prin care se ridică falimentul formează autoritate de lucru judecat în fața jurisdicțiunii penale, trei teorii sînt împărțit cîmpul juridic în această chestiune :

a) Teoria *independenței absolute*, care nu admite nici o legătură între acțiunea de bancrută și cea de faliment; pentru susținătorii acestei teorii, sentința jurisdicțiunii civile care ceustată și ridică falimentul din cauza lipsei calității de comerciant sau lipsei stării de încetare de plăți, nu poate avea nici o influență asupra jurisdicțiunii

penale ; și mai mult, acțiunea penală poate fi urmată pînă la condamnarea comerciantului ca bancrutar, deși el n'a fost nici odată declarat falit.

b) Teoria *intermediară* care neagă că declararea falimentului ar fi o chestiune prejudicială pentru judecata penală, dar admite că sentința civilă are autoritate de lucru judecat pentru judecătorul penal ; ast-fel că nu mai poate fi condamnat pentru bancrută un comerciant care a obținut o sentință de la jurisdicțiunea civilă constatătoare că nu este în stare de faliment.

c) În fine teoria *subordinării inițiale*, care susține că pentru existența delictului de bancrută este absolut necesară declararea judecătorească a stărei de faliment. Atit timp cit există faliment poate exista și bancrută ; cînd falimentul încetează și delictul a încetat de a mai fi.

În sensul primei păreri d. I. M. Vasilescu citează pe *Vidari VIII* No. 8719 urm ; *Calomandrei* p. 116 și 315 ; *Magri VIII* p. 654 ; *Lemno* No. 28 ; *Alexandresco VII* p. 916 ; *Ionescu-Dolj* în C. Jud. 1906 No. 45 ; *D. G. Maxim* ; Cauzele înmulțirii falimentelor p. 59 ; *M. A. Dumitrescu VI* p. 250.

Admit sistemul al doilea ; *Cuzzi VIII* 155 ; *Puglia* : La Bancarotta p. 49 ; *Mosé Dari* p. 507 și urm ; *Carfora Bancarotta* p. 130. *C. N. Toneanu* falimemtele fasc. I.

În sensul păreri a treia împărtășită și de d. I. M. Vasilescu : *Bonelli* No. 188 urm ; *L. Mortara* pr. civile 516 și urm ; *Silvio Longhi*, bancarotta 98 ; *A. Sraffa* în Archivio Giuridico 1893 p. 361 ; *Segré* : trattato di diritto penale X ; *Noto-Sardegna*. il diritto commerciale 1910 p. 161 ; *Bolaffio* : Fallimento e Mandato in giurisprudenza italiana 1894 IV, 121 și codice di commercio VIII p. 124.—*C. N. Toneanu* : Nu poate fi bancrută fără faliment în Dreptul No. 16/907 ; *Degré* : scrieri juridice.

Și în ce privește teoria *subordinațiunei inițiale*, dl. I. M. Vasilescu. susține că în această teorie, declararea comerciantului în stare de faliment, declarare constatată printr'o sentință definitivă, formează un element esențial pentru existența delictului de bancrută și în consecință : a) Cauzele care anulează sau revoacă sentința declarativă de faliment fac să înceteze acțiunea de bancrută ; iar cauzele cari numai întrerup sau sting falimentul, după cum este concordatul și moratoriul, nu influențează acțiunea penală ; b) Acțiunea penală nu se poate termina prin condamnarea ca bancrutar a comerciantului, pînă ce sentința declarativă de faliment nu a rămas definitivă ; c) Acțiunea penală cînd se deschide în baza art. 875, nu poate a-

junge la o condamnare pentru bancrută de cit în urma declarării comerciantului în stare de faliment de către tribunalul comerțului, singurul competent. A se vedea articolul citat în *Revista critică de drept, legislație și jurisprudență* No. 8/911.

3. Art. 714 e o derogare de la dreptul comun, unde se aplică principiul „*le criminel tient le civil en état*“. După principiile din art. 8 pr. p. procesul în declarare de faliment ar fi trebuit să se suspende pînă la judecarea definitivă a bancrutei, în cazul cînd acțiunea penală pentru acest delict s'ar fi intentat mai înainte de declararea în faliment sau în cursul ei. Un asemenea sistem ar fi periclitat și adeseori ar fi compromis cu desăvîrșire interesele legitime foarte grave, de și pecuniare, ale masei creditorilor.

Art. 714 n'a consacrat nici sistemul contrar: *le civil tient le criminel en état*, care există în mod cu desăvîrșire excepțional la delictul de suprimare de stare civilă (art. 300 c. civ). Subordonarea urmării și pedepsirii pentru bancrută, la existența prealabilă a unei declarări în faliment, însemnă a asigura impunitatea bancrutarilor și a lăsa interesele ordinii sociale la discreția creditorilor particulari.

M. A. Dumitrescu, Comentarii Cod. Com. VI p. 238 urm.

4. Falimentul nu e o chestiune prejudicială acțiunii publice, fiind-că : a) Ministerul public are drept să pună în mișcare acțiunea publică pentru bancrută ; căci nu e posibil ca acțiunea publică, destinată a apăra interesele sociale față de un delict penal comis, să fie paralizată și să aștepte o cerere în declarare. b) este cuvîntul *independență* din art. 714 care n'avea rost dacă legiuitorul ar fi înțeles să lase acțiunea publică la discreția acțiunii civile ; c) principiul fundamental de drept public din art. 8 pr. pen ; d) art. 876, 877. etc. cari proclamă culpabilitatea *comerciantului* care a încetat plățile, nu comerciantul care a fost declarat falit ; d) avem art. 875, care ne spune că acțiunea penală pentru infracțiunile cuprinse în titl. VIII este de ordine publică, adică exercițiul ei nu e subordonat intereselor de ordine particulară.

II). Falimentul nu constituie o chestiune prejudicială a judecării penale, căci tribunalul penal nu e nici obligat, nici îndreptățit să suspende judecarea procesului de bancrută, pînă se va pronunța tribunalul comercial.

III). Neinfluența civilului asupra penalului. Lucrul judecat în civil n'are absolut nici o influență legală asupra procesului penal ; e în interesul social ca judecătorul penal să aprecieze faptele cu toată independența, fără să fie sclavul unei păreri prealabile pe care a manifestat-o judecătorul civil ; ar trebui să existe un text anume,

pentru a recunoaște influența în penal a lucrului judecat în comercial, ceia ce nu există; art. 300 cod. civil este o derogare și nu poate fi întins la comercial.

M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 242 urm.

În același sens :

La Italiieni: *Calamandrei* No. 116 și 831; *Luciani* 268 urm; *Vidari* 8719 urm.; *Bolaffio* No. 39 și 44.

La Franțezi: *Cohendy et Darras* p. 14; *Alauzet* 18, No. 2865; *Bédaride* t. 3 No. 1206; *F. Hélie* instr. crim. t 6 No. 2914; *Garraud* t. 5 p. 358; *Ruben de Couder* No. 8; *Dalloz* répertoire 1394; *Rivière* p. 799 urm.; La noi: *Alexandresco* VII p. 616 urm.

În sens contrar :

La Francezi: *Delamarre et Lepoitvin* VI, No. 43; *Lyon Caen et Renault* VII No. 193 urm.; *Thaller* 1715.

La Italiieni: *Masé-Dari* p. 530; *Bonelli* p. 311 urm.; *Cuzzi* p. 91 urm.; La noi: *C. N. Toneanu* falimente p. 120 urm.; *N. P. Voinescu* în revista de drept, legislație p. 142 urm.).

(A se vedea M. A. Dumitrescu op. cit. p. 250 urm.).

5. Există independență absolută între cele două instanțe penală și civilă pentru că dacă legiuitorul — cu toată ștergerea cuvintelor fără întrerupere din textul italian — ar fi înțeles să mențină o independență limitată între cele două jurisdicțiuni, de sigur că trebuia să arate care este această limită, fiindcă altfel, cine va determina și unde se poate opri limita? Această soluțiune se dă cu atât mai mult cu cât legiuitorul actual în modificarea art. 713 arată în mod expres că intențiunea sa este de a stabili o independență absolută între cele două jurisdicțiuni.

I. N. Cezărescu și E. Dan: Cod. Com. adnotat art. 714 p. 40).

6. Bancruta sau acțiunea penală nu e o consecință a stărei de faliment și tribunalul corecțional poate singur să constate încetarea plăților și să condamne pe un comerciant ca bancrutar fără a se preocupă de ceia ce va fi decis tribunalul comercial.

Aceasta e părerea îmbrățișată și de d. I. Ionescu-Dolj (C. Jud. 15/901 din 26/908). D-sa mai adaogă: Chestiunea nu poate fi discutată față cu textele precise (714, 785, 831, 845, 876 și 877 Cod. Com.) și că ce ar însemna acea proclamațiune de independență reciprocă a instanțelor din art. 714, dacă nu o aplicăm? Mai trebuie oare să căutăm aiurea spiritul legiuitorului?..... Argumentul—singurul argument—contrarietate de hotăriri, e prea neînsemnat pentru a știrbi integritatea unei instanțe și a subordonă actele sale unei alte

instanțe, cu aceiași judecători ; ba e chiar numai aparent, căci contrarietate nu există, ambele instanțe, urmărind scopuri diferite.

..... Tribunalul corecțional, nu se pronunță asupra situației juridice a falimentului, ci el trage din faptele supuse apreciației sale, elementul necesar delictului de care se preocupă, spre a-l uni cu celelalte elemente ce a constatat, ca cheltueli excesive, fraude, sustragere de marfă, neregularitate de registre, etc.

E principiu că instanța penală are competența de a aprecia toate circumstanțele esențiale ale unei infracțiuni, principiu la care nu există nici o derogățiune pentru delictul de bancrută.

Că hotărîrea declarativă de faliment, nu poate fi o chestiune prealabilă sau prejudicială pentru acțiunea publică de bancrută, rezultă invederat din aceea că starea de faliment poate să dispară prin desinteresarea totală sau parțială a tuturor creditorilor, însă această împrejurare nu poate avea nici o influență asupra acțiunii publice, care-și continuă cursul său, ceia ce denotă încă odată independența sa.

Extras din C. Jud. No. 15/901 ; a se vedea și în C. Jud. No. 45/906, 81/907, 26/908 în Dreptul No. 32/909 tot păreri de ale d-lui I. Ionescu-Dolj.

Vezi și A. Săfrescu în Pagini Juridice No. 63/910.

7. Dl. S. Scriban în C. Judiciar No. 56/905, înclină *fără ezitare* spre soluțiunea absolutei independențe a acțiunii publice și deci a nesubordonării ei la o prealabilă sentință declaratoare în faliment.

8. Din redactarea art. 702 cod. urm. și din faptul că a refuzat orice competență în această materie judecătorilor de ocoale, legiuitorul a căutat să arăte cu toată claritatea, că numai jurisdicțiunile comerciale au dreptul să recunoască falimentul unui comerciant. Este foarte lesne de înțeles rațiunea legiuitorului de a lăsa numai tribunalului de comerț dreptul de a declara în stare de faliment, el fiind cel mai în măsură—ratione materiae—ca în interesul comerțului în general, să aplice codul de comerț. Legiuitorul român traducînd art. 696 (714 român) a suprimat vorbele „și fără întrerupere“ ; această suprimare nu poate duce la altă concluziune de cît că la noi independența proclamată de lege nu trebuie întinsă prea departe, mai ales că în art. 714 este vorba de independența procedurii penale de procedura falimentului, iar nici de cum că acțiunea penală este independentă de cea comercială ; cu alte cuvinte dacă există independență față de procedura falimentului nu este și față de existența lui.

Din modul cum este împărțită cartea III-a a codului de comerț, se vede că intențiunea legiuitorului a fost în principal, să nu se amestece în afacerile unui comerciant, decît numai atunci cînd el este

declarat în stare de faliment. Numai atunci acțiunea publică se pune în mișcare spre a constata dacă falitul a comis vre-un delict cu ocazia comerțului său. Ce interes ar fi să se tulbure creditul și merusul regulat al unei afaceri, atunci când nici tribunalul de comerț, nici creditorii n'au vr'o plingere? Se exceptează cazurile de dispariție etc. din art. 875, dar și atunci e *obligat* procurorul a comunica trib. pentru îndeplinirea disp. titlului I al acestei cărți.

Apoi și textele art. 876, 880, 883 sunt hotărâtoare că comerciantul, care a încetat plățile, falit, complicele etc. sunt culpabili etc.

N. P. Voinescu adnotind decizia No. 3/911 a înaltei Curți Casație; vezi Revista critică de drept, legislație etc No. 6/911.

9. Falimentul este: I) O chestiune prejudicială a acțiunii publice; argumente: a) Cuprinsul art. 712 al. I c. com, „îndată după pronunțarea sentinței declarative de faliment, procurorul etc. . . . spre a vedea dacă este loc la o acțiune penală, deci acțiunea publică pentru bancrută nu poate începe înaintea declarării în faliment; b) Expresiunile din art. 875 al 2 sunt o excepțiune la regula de mai sus și anume când încetarea plăților e însoțită de faptul de dosire, de ascundere etc....; această excepțiune confirmă regula din art. 712 al. I; II) Falimentul este o chestiune prejudicială de *judecată*; argumente: a) Partea finală a art. 714 „deciziunea definitivă a instanțelor penale va fi *notată pe marginea sentinței declarative de faliment*; b) al. I din art. 714 vorbește de independența *procedurii falimentului* față de *procedura penală* a bancrutei; acest text nu pomenește nimic de independența instanței penale față de *sentința declarativă* c) din dispozițiunile art. 853 al. 2 și final nu se poate deduce de cît că acest text se referă la independența procedurilor nu și a acțiunii d) Art. 841 vorbind de concordat presupune că o sentință declarativă a avut loc; e) Argumentului tras din art. 875 zl. 1 i se opune în primul loc art. 880, apoi al. 3 din 875.

L. Hirschhorn în C. Jud. 63/905.

Jurisprudență. 1. Din principiul separațiunii și independenței absolute a celor două jurisdicțiuni penală și civilă, consacrat în materie de faliment prin art. 714 și 875 cod. comercial rezultă că lucrul judecat de una din aceste două instanțe, nu exercită nici o înrurire asupra deciziunii ce se va da mai târziu de cealaltă jurisdicțiune.

Prin urmare, jurisdicțiunea civilă are dreptul, fără a se putea opune lucru judecat, să cerceteze și să constate că o persoană este comerciant, că se găsește în stare de încetare de plăți, că terțiul cu care a tratat cunoștea încetarea plăților de și toate sau sau parte din aceste chestiuni ar fi fost rezolvate de instanța penală cu ocaziunea judecării delictului de

bancrută frauduloasă imputat falitului și complicei său.

C. Apel Buc. I No. 52/904, în Dreptul No. 29/1904 p. 229 contra Dl. Sp. Popescu cu osebită părere la decizia de mai sus.

2. Tribunalele comerciale sunt singure în drept de a recunoaște și declară falit pe un comerciant ce a încetat plățile izvorite din daraveri comerciale. Tribunalele corecționale nu au asemenea cădere.

De și acțiunea penală, pentru infracțiuni izvorite din faliment, poate fi pusă în mișcare înainte de declararea stării de faliment, dar tribunalele corecționale nu pot pedepsi atari infracțiuni, dacă comerciantul urmărit n'a fost declarat falit de tribunalul comercial.

Trib. Suceava, în Dreptul No. 82/88.

3. Discuțiunile ce au loc înaintea trib. comercial, precum și hotărârile acestuia pentru fixarea activului și pasivului falitului, fac parte din procedura ce trebuie a se urmă pentru liquidarea falimentului și ca atare, conform art. 709 (azi 714) c. com. ele trebuiesc să continue fără întrerupere și independent de acțiunea penală.

În speță, judecata dintre recurenți și intimat, avînd de obiect contestațiunea acestuia la punerea sechestrului pe o cantitate de marfă aflată în posesiunea sa, după cererea recurenților, ca creditorii ai falitului S. Spilberg sub cuvînt că acea marfă ar fi avere a numitului falit, urmează că cu drept cuvînt Curtea de Apel din Galați ca și tribunalul din Brăila, au respins cererea recurenților, bazată pe dispozițiunea art. 8 al. 2 pr. p. pentru suspendarea judecării acestei contestațiuni pînă la judecarea acțiunii penale, ce

s'a intentat contra intimatului Braunstein, ca complice al falitului Spilberg, prin sustragerea mărfii sechestrata din activul acestuia, căci citatul art. 8 al. 2 nu se aplică în cazurile în cari legea prevede expres vre-o derogățiune la principiul suspendării acțiunii civile pînă la judecarea acțiunii penale; și asemenea derogățiune este prevăzută în art. 709 c. com. și aplicabilă în speță, pe cită vreme menționata judecată, asupra contestațiunii intimatului eră îndeplinirea procedurii necesară pentru stabilirea activului falitului Spilberg și ca atare, urmă să se efectueze fără întrerupere și independent de acțiunea penală.

Bul. 1892 p. 606. *Cas No. 97/92*.

4. A se vedea nota 6 de la art. 725.

5. Acțiunea publică pentru bancrută fiind cu totul independentă și deosebită de cea în declarare de faliment, de aici rezultă că, deși n'ar fi existat faliment sau falimentul ar fi fost ridicat, totuși comerciantul care ar fi în încetare de plăți, poate fi urmărit și condamnat de tribunalele represive pentru bancrută, fie simplă, fie frauduloasă.

Trib. Ilfov III No. 1447/906 în Dreptul No. 3/907.

Contra. C. Apel Buc. II No. 185/907 în Dreptul No. 24/907.

6. Din întreaga economie a codului de comerț și din textele art. 708, 709, 710, 876, 877, 880 (vechiul cod.) C. Com. rezultă că bancruta este o consecință a falimentului și că acolo unde nu este faliment nu poate să existe nici bancrută; fiindcă starea de faliment este o condiție *sine qua non* a delictului de bancrută.

Trib. Tecuci No. 469/901 în C. Jud. 45/906.

8. Pentru ca să existe delictul

de bancrută nu se cere o sentință declarativă în stare de faliment care să emane de la tribunalul comercial. ambele jurisdicțiuni fiind cu desăvârșire independente, așa că chiar dacă jurisdicția comercială ar ridică starea de faliment pentru motivul că nu a fost încetare de plăți, jurisdicția represivă are toată latitudinea de a aprecia împrejurările și a pronunța condamnarea inculpatului deși el nu e declarat falit de tribunalul comercial.

Prin chestiuni prejudiciale se înțeleg acele chestiuni de drept civil cari se ivesc în cursul unei judecăți penale și care au înrurire asupra acesteia și prin urmare trebuiesc cercetate în mod prealabil de către tribunalele civile.

Astfel încetarea plăților unui comerciant nu este o chestiune prejudicială, care ar trebui să fie constatată de jurisdicția civilă în lipsa unui text formal de lege.

Trib. Putna I No. 631/909 C. Jud. 65/909.

8. Codul comercial proclamă independența jurisdicțiunii pentru judecarea acțiunii penale de jurisdicția care declară starea de faliment, precum rezultă între altele din art. 714 și 875 C. Com. și această independență a jurisdicției penale e absolută, întru cât nici o restricție nu se declară prin legea comercială.

Prin urmare în asemenea condiții nu se cere neaparat, pentru exercițiul acțiunii penale pentru bancrută, ca comerciantul urmărit penaliter să fi fost mai întâi declarat falit pentru încetare de plăți, precum nici nu împedecă exercițiul acțiunii penale pentru bancrută faptului inexistenței falimentului sau încetării lui prin

ori ce mod ar fi.

C. Cas. II No. 657/910. C. Jud. 39/910. Dreptul No. 38/910 și în Bul. pag. 264/910.

C. Cas. II No. 899/910 în Bul. pg. 448/910.

Contra. *Camera de punere sub acus. Galați No. 143/910. Vezi Jurisprudența No. 15/911.*

9. Incetarea de plăți este o stare de fapt obiectivă, avind putere erga omnes în mod absolut, elementele de apreciere sunt specificate prin Codul de Comerț și constatarea lor aparține atribuțiunii exclusive a instanțelor comerciale, care urmează a se conduce de procedura specială stabilită în cauză; că deci nu este atribuțiunea instanței penale, iar bancruta simplă este un delict de intențiune, în care caz numai, instanțele penale pot examina, în ce privește forul interior al inculpatului, chestiunile extra penale;

Că deci tribunalul nu se poate pronunța asupra culpabilității, fără să fie constatată mai întâi de instanță comercială într'un mod cert și definitiv că inculpatul a încetat plățile.

Trib. Suceava în 1893, în Dreptul pe 1893 pag. 413, cu minoritate.

— 10. În regulă generală exercițiul acțiunii publice pentru infracțiunile la legea penală, este cu totul independentă de exercițiul acțiunii civile în reparațiunea prejudiciului cauzat; acest principiu general este aplicabil în toate materiile unde un fapt se pedepsește ca crimă sau delict și prin urmare și în materie de faliment, iar din dispozițiunile art. 868 (azi 875) cod. com. rezultă că acțiunea penală pentru bancrută este de ordine publică.

În cazul cînd s'ar fi stabilit de instanțele comerciale că persoana urmărită pe cale corecțională ca bancrutar, nu e în încetare de plăți, această hotărîre comercială nu e opozabilă ministerului public și deci nu produce efectele autorității lucrului judecat, pentru că în instanța comercială și cea corecțională nu este identitate de persoane. ministerul public la instanțele comerciale nefigurînd ca parte principală; asemenea nu e nici identitate de obiect căci ambele acțiuni nasc urmări și tind la scopuri diferite.

Trib Ilfov II în 1899 în Drep-tul No. 89/99.

11. Discuțiunile ce au loc înaintea tribunalului comercial precum și hotărîrile acestuia, pentru fixarea activului și pasivului falitului, fac parte din procedura ce trebuie a se urmî pentru lichidarea falimentului și ca atare, conform art. 714 cod. com, ele trebuiesc să continue fără întreprere și independent de acțiunea penală, ce ar fi intentată contra falitului și a compliceiului său pentru bancrută; în acest caz dispozițiunile art. 8 al. 2 pr. p. pentru suspendarea judecării contestațiunei civile, ce ar avea de obiect de a se stabili dacă marfa găsită în posesiunea cuiva ar fi sau nu sustrasă de la falit, pînă la judecarea acțiunei penale nu-și poate avea aplicațiunea, căci acest articol nu se aplică în cazurile în cari legea prevede în mod expres,—precum face citatul art. 714 --vr'o derogatiune la principiul suspendării acțiunei civile pînă la judecarea chestiunei penale.

C. Cas. II No. 96/96 Bul. Cas. pag. 605.

12. Codul de comerț prin art. 714 și art. 875 proclamă independența

jurisdicțiunei comerciale pentru constatarea declarării și ridicarea stării de faliment, de jurisdicțiunea penală și că, acțiunea penală pentru infracțiunea de bancrută simplă sau frauduloasă, e de ordine publică; că de aci rezultă că acțiunea penală poate fi exercitată fie înainte de declararea stării de faliment, precum anume confirmă art. 875, fie și chiar atunci cînd starea de faliment a încetat pe temeiul unei hotărîri judecătorești rămasă definitivă.

Ast-fel jurisdicțiua penală e desăvîrșit competentă a se ocupa cu chestiunile încetării plăților, a calității de comerciant, fără să fie legată de cele hotărîte de jurisdicțiua comercială.

Cas. II No. 133/908 C. Jud. 26/908.

13. Sentința declarativă de faliment a tribunalului comercial, nu constituie o chestiune prejudicială de care să depîndă soarta acțiunei publice. Acțiunea publică pentru bancrută este independentă de acea a declarării în stare de faliment și tribunalul corecțional poate condamna pentru bancrută fără a se preocupă de sentința tribunalului comercial dacă a declarat în stare de faliment, sau a refuzat, sau a revenit.

C. Apel Craiova II No. 101/910 C. Jud. 84/910.

14. În principiu, jurisdicțiunile civile și cele corecționale sunt independente unele de altele, astfel că între aceste două jurisdicțiuni nu poate fi nici identitate de părți nici identitate de obiect.

Prin urmare dacă posterior declarării în stare de faliment a unui comerciant, tribunalul comercial, i-a ridicat starea de faliment, aceasta nu împiedică trimiterea comerciantului dinaintea instanțe-

lor represive spre a răspunde de fraudele ce i s'ar impută, întru cit o asemenea hotărîre a tribunalului comercial, nu poate constitui lucru judecat pentru instanța corecțională.

C. Cas. S. Unite. No. 3/911 C. Jud. 35/911 și *Jurisprudența* No. 5/911.

Contra. *Camera de punere sub acuzare Galați* No. 143/910.

15. Ori ce creditor al falitului, care s'ar pretinde daunat prin delictul de bancrută comis de falit, se poate constitui parte civilă în instanță penală.

Apel Messina 10 Nov. 1883; *Cas. Roma* 13 Dec. 1889; *Apel Torino* 1 Martie 1890; *Cas. Roma* 30 Iunie 1890 (în *Ingaramo*).

16. Pentru a procedea la judecarea bancrutei simple sau frauduloase, imputată unui comerciant, judecătorul penal nu e obligat să aștepte declarațiunea falimentului de către tribunalul comercial, întru cit e competent a constată în mod incidental, starea de încetare de plăți a unui comerciant.

Cas. Palermo 3 Iunie 1889. (În *Ingaramo*).

17. Judecătorul penal, poate cu ocazia judecării delictului de bancrută, să fixeze data încetării plăților la o altă epocă de cit aceea stabilită de judecătorul comercial.

Cas. Torino 23 Iunie 1886, 12 Iulie 1886, 10 Nov. 1886, 20 Dec. 1886, 24 Febr. 1887; *Cas. Firenze* 5 Martie 1887; *Cas. Torino* 20 April 1887, 20 Iulie 1887; *Apel Venezia* 13 Sept. 1887; *Cas. Firenze* 3 Sept. 1887; 14 Dec. 1887; *Cas. Torino* 26 Oct. 1888, 31 Ianuar 1889, 16 Mai 1889, 5 Iunie 1889; *Cas. Roma* 12 Nov. 1889,

20 Ianuar 1891, 12 Febr. 1892 și 4 Mai 1893. (În *Ingaramo*).

18. Moratorul obținut de către un comerciant, nu este un obstacol la acțiunea penală pentru bancrută.

Cas. Firenze 29 Oct. 1887. (În *Ingaramo*).

19. Judecătorul penal poate să declare neregulat ținute, registrele pe cari instanța comercială, care acordase moratorul le găsisse ținute în mod regulat.

C. s. Roma 12 Iulie 1889. (În *Ingaramo*).

20. Procedura falimentului înaintea jurisdicțiunei comerciale și instrucțiunea sau procedura penală, pentru delictul de bancrută, se vor urmă independent una de alta, și judecătorul penal atît în perioada instrucțiunei cit și în cea a judecării penale, nu e legat de actele sau de hotărîrile judecătorului comercial. Deci dacă inculpatul a produs documente spre a stabili că la epoca încetării plăților era minor și neautorizat a face comerț, judecătorul penal nu se poate dispensa a examina aceste acte sau documente, pe motiv că asupra acestei chestiuni, judecătorul civil s'a pronunțat în mod irevocabil.

Cas. Roma 4 Iunie 1890. (În *Ingaramo*).

21. Deși s'a stabilit calitatea de comerciant prin sentința declarativă de faliment, înaintea judecătorului penal se poate pune din nou în discuțiune această calitate, fără ca prin aceasta să se violeze autoritatea lucrului judecat.

C. Cas. Roma 13 Mart 1891, 12 Febr. 1892, 27 Febr. 1892 secțiuni unite. (În *Ingaramo*).

Notă. În legătură cu variatele jurisprudențe privitoare la independența acțiunei penale de acțiunea comercială, dăm aci mai jos raportul No. 8664 din 21 Sept. 1911, adresat d.lui Ministru al Justiției

conform art. 73 din legea Înaltei Curți de Casație, de către dl. G. N. Bagdat Primul Președinte al Înaltei Curți :

„Această Înalță Curte a fost chemată, în cursul trecutului an judecătoresc să se pronunțe asupra chestiunii : care este, față cu textul art. 714 din codul de comerț, relațiunea dintre acțiunea comercială de faliment și acțiunea penală de bancrută ?

Speța care a dat naștere acestei chestiuni este :

„Comerciantul Iosif Carniol, fiind declarat în stare de faliment de tribunalul comercial Ilfov, primul procuror de pe lângă acel tribunal, cere judelei instructor al cabinetului No. 3, ca să facă cercetări, conf. art. 45 pr. pen. pentru stabilirea delictului de bancrută.

În urmă, după opoziția făcută de unii din creditorii, tribunalul comercial, prin sentința cu No. 977/909, ridicând starea de faliment, primul procuror cere judecătorului de instrucție să claseze afacerea întru cit, zice primul procuror în adresa sa, starea de faliment este ridicată și nu poate fi vorba în speța de bancrută, căci nu există faliment nici falit. Judele instructor dă ordonanța definitivă No. 155 din 1909, prin care declară că nu există caz de urmărire contra lui Iosif Carniol, pentru vre un fapt penal.

„Motivele pe care se întemeiază această ordonanță sunt :

„Având în vedere că prin ridicarea stărei de faliment tribunalul a constatat că. numitul I. C. nu a încetat plățile,

„Că dar primul element al delictului de bancrută, stabilit prin art. 876 din codul comercial nu există.

„Pentru aceste motive declarăm că nu există caz de urmărire,

„Procurorul general al Curții de Apel din București, face opoziție la camera de punere sub acuzare în contra acestei ordonanțe de neurmărire pe motiv, că acțiunea publică odată deschisă, fie chiar numai pentru cercetări, ea trebuie să și urmeze cursul, independent de cursul falimentului înaintea tribunalului comercial.

„Camera de punere sub acuzare respinge opoziția procurorului general, motivînd că, judecătorul de instrucție putînd, cînd crede necesar, să se folosească de cele stabilite de instanța comercială, procedarea judecătorului de instrucție de a se fi bazat pe constatarea tribunalului comercial spre a găsi că I. C. nu este în încetare de plăți și nu există astfel vre un delict de bancrută, nu poate fi privită ca neregulată și de natură a aduce atingere principiului de independență acțiunii penale de cea comercială.

„Făcîndu-se recurs de procurorul general al Curții de Apel, această Înalță Curte, S. II, prin decizia No. 900/910, a admis recursul, a casat decizia cu No. 371 din 1909 a Camerei de punere sub acuzare și a trimis afacerea să se judece din nou de Camera de punere sub acuzare a Curții de apel din Galați.

„Motivele deciziei Curții de Casație sunt : Camera de punere sub acuzare nu și-a dat bine seama de cuprinsul ordonanței definitive a judecătorului de instrucție ; ea argumentează în vederea unei ipoteze neadevărate ; că de vreme ce a admis independența acțiunii penale, Camera de punere sub acuzare a trebuit să admită, iar nu

să respingă opoziția procurorului general contra ordonanței definitive a judecătorului de instrucție.

„Că fiind dar o contradicție între argumentarea, din decizia Camerei de punere sub acuzare și argumentarea, din ordonanța judecătorului de instrucție, recursul făcut este întemeiat.

„Instanța de trimitere, Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel din Galați intră în cercetare și se pronunță asupra adevăratei chestiuni pusă în discuțiune, hotărînd că, în materie de faliment, principiul independenței acțiunii publice de cea privată nu este aplicabil în toată rigoarea lui, în cit să călce alte principii de interes mai mare, cum e acela al autorității lucrului judecat; că art. 714 Cod. Com. trebuie înțeles în sensul că procedura penală și procedura falimentului merg paralel una cu alta și urmează deci să se ajute și să se completeze, iar nu să se contrazică în rezultatele lor; așa că dacă în unele cazuri, acțiunea publică, poate fi pusă în mișcare, chiar înainte de declararea în stare de faliment, ea trebuie să se întrerupă pînă ce falimentul se va declara, neputînd fi vorba de bancrută fără faliment declarat și că dacă a intervenit o hotărîre definitivă, prin care instanța comercială respinge cererea de declarare în stare de faliment sau ridică o stare de faliment incuviințată, acea hotărîre definitivă are autoritate de lucru judecat pentru judecătorul penal; așa că nu mai poate fi condamnat, necum urmărit pentru bancrută, comerciantul care are în favoarea sa o hotărîre definitivă a instanței comerciale constatatoare că nu se găsește în stare de faliment.

„Chestiunea fiind din nou adusă înaintea Curții de Casație prin recursul făcut de procurorul general al Curții de Apel din Galați, în contra deciziei Camerei de punere sub acuzare, Înalta Curte judecînd în secțiuni—întrunite, cum era cazul, a decis: că jurisdicțiunea civilă și cea penală suut independente una de alta; că între cele două acțiuni, cea comercială de declarare în stare de faliment și cea penală de bancrută, nu poate fi nici identitate de părți, căci ministerul parte urmăritoare în penal, nu figurează în instanță comercială de declarare în stare de faliment, nici identitate de obiect, întru cît obiectul acțiunii penale, este pedeapsa comerciantului culpabil de bancrută, pe cînd obiectul acțiunii comerciale este declararea încetării plăților și a falimentului; că chestiunea de a se ști dacă un comerciant a fost în stare de încetare de plăți, nu este o chestiune prejudicială de competența exclusivă a instanței comerciale, ci o simplă chestiune de fapt care intră în competența instanței corecționale, de a o constata fără a se preocupă de ceia ce a hotărît instanța comercială în această privință; că prin urmare dacă posterior declarării în stare de faliment, instanța comercială a ridicat starea de faliment, aceasta nu împiedică ca comerciantul să fie urmărit și chiar condamnat pentru bancrută.

„Cum vedeți Domnule Ministru, cele două doctrini, acea a instanței de fond, și acea a secțiunilor întrunite ale acestei Înalte Curți sunt întemeiate pe argumente juridice deopotrivă de serioase.

„Nu omit a vă arăta însă, că sistemul admis de Camera de punere sub acuzare, că odată ridicat falimentul de instanța comercială,

nu mai poate continua urmărirea începută; nici există condamnare pentru bancrută, este susținut de cei mai distinși comentatori moderni ai codului comercial italian, de la care am împrumutat mai toată materia codului nostru de comerț.

„Că de la 1892 pînă azi, Curtea de Casație din Roma, s'a pronunțat în sensul acestui sistem și că în fine, pentru a tăia această controversă, comisiunea care lucrează la reforma codului de comerț italian, a introdus, în proiectul de cod ce a elaborat, dispoziția din art. 198 în cuprindere :

„Atunci cînd tribunalul deliberază negativ asupra declarării în faliment, acțiunea penală nu poate fi urmărită sub titlu de bancrută“ și dispozițiunea din art. 201 în cuprinderea : „încetează acțiunea penală cînd este revocată declararea în faliment“.

„Cunoscînd toate acestea cari adaugă foarte mult la valoarea sistemului admis de Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel din Galați, și apreciînd că acel sistem ar corespunde mai bine interesului comerțului și creditului public, prin aceia că îndeamnă pe comerciantul care a putut un moment să se abată din calea corectitudinii, să caute să desintereseze pe toți creditorii săi, știind că prin ridicarea stării de faliment se închide acțiunea penală de bancrută, deschisă contra lui și prin aceia că înlătură neliniștea pe care totdeauna o produce în lumea comercială condamnarea pentru bancrută a unui comerciant repus în capul afacerilor sale prin ridicarea stărei de faliment, această Înalță Curte n'a primit totuși sistemul din deciziunea Camerei de punere sub acuzare a Curții de Apel din Galați, ci a admis sistemul independenței absolute a celor două acțiuni, una de alta, care reesă din textul art. 714 și din celelalte dispozițiuni ale codului nostru comercial referitoare la materie.

„Înalta Curte pentru ca să hotărască astfel, a avut în vedere că interpretarea care se depărtează de textul legii, ori cît de valoroase ar fi considerațiile cari o propun, nu poate fi de cît operă de legiuitor iar nu de judecător.

„Curtea de Casație, apreciază, că considerațiunile expuse mai sus, reclamă facerea unui proiect de lege care să clarifice dispozițiunile din Codul Comercial, referitoare la această chestiune, în sensul : a) că atunci cînd cererea în declarare de faliment este respinsă de instanța comercială, acțiunea penală nu poate fi urmărită sub titlu de bancrută ; b) că încetează acțiunea penală cînd este revocată declararea în faliment“.

(Extras din Monitorul Oficial, No. 176/910 p. 8105 și urm.).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 715. Numele și pronumele falitului se va înscrie într'un tablou afișat în sala tribunalului care a declarat falimentul și în sala burselor de comerț.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 697. Il nome e il cognome del fallito è scritto in un albo affisso nella sala del tribunale che dichiarò il fallimento, e nelle sale delle borse di commercio.

Acei al căror nume figurează pe acest tablou, nu pot intra în localurile bursei. Această dispozițiune trebuie să fie înscrisă pe tablou.

(Com. 826 ; Ital. 697 ; Fr. 618).

Coloro il nome dei quali è scritto nel l'albo, non possono entrare nei locali della borsa. Questa disposizione deve essere scritta nell'albo.

Bibliografie. T. Stelian și V. Dimitriu: *Cursurile de Dr. Com.* ; M. A. Dumitrescu: *Comentarii Cod. Com. VI* p. 258 urm. ; C. N. Toneanu: *Falimente fasc. I* p. 124 ; I. N. Cezărescu-Dan: *Cod. adnotat art. 715* ; I. Bohl: art. 697 ; L. Bolaffio-Masé-Dari: art. 697 ; Al. Ingaramo: art. 697 ; Vidari: VIII 7537 ; H. Rivière p. 798.

Doctrină. 1. Afișarea e o măsură de publicitate în interesul terțiilor, ca să le atragă atențiunea asupra incapacității în care a căzut un comerciant.

Rațiunea interzicerii de a intra la bursă este, că s'a voit să se purifice atmosfera bursei de comerț și să evite ca ele să devie refugiul falșilor, cari să se ducă acolo spre a încercă speculațiuni hazardate, periclitând astfel în mod grav buna credință, care dacă e indispensabilă în toate afacerile comerciale, trebuie să guverneze în mod suveran, în toate operațiunile excesiv delicate care se fac la burse, operațiuni a căror îndeplinire nu are adesea altă garanție de cît integritatea părților contractante.

M. A. Dumitrescu Coment. Cod. Cod. VI p. 258 urm.

2. Din litera legii se vede că afișarea trebuie făcută nu numai în sala bursei unde s'a declarat falimentul, ci la toate bursele din țară, ceia ce ar urma să facă tribunalul care a pronunțat falimentul, comunicînd tuturor bursei acest tablou, spre a se afișa în sală.

C. N. Toneanu falimente fasc. I p. 125.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 716. Pînă ce nu se termină procedura falimentului, falitul nu se poate depărta de la domiciliul său fără o permisiune a judecătorului sindic, și este dator să se prezinte înaintea aceluia judecător ori de cite ori va fi chemat. Inșă dacă judecătorul se va convinge

CODUL COM. ITALIAN

Art. 698. Sino a che non sia chiusa la procedura di fallimento, il fallito non può allontanarsi dal suo domicilio senza una permesso del giudice delegato, e deve presentarsi al giudice stesso qualunque volta è chiamato. Ma se il giudice riconosca che il fallito abbia giusti

că falitul este împiedicat de a se înfățișa în persoană din cauze bine cuvântate, poate să-l autorize a se înfățișa prin mandatar.

(Com. 847, 877 § 4; Ital. 698; Fr. 473, 475).

motivi d'impedimento a presentarsi in persona, può autorizzarlo a comparire per mezzo di mandatario.

Bibliografia la art. 715.

Doctrină. 1. Această restricțiune la libertatea individuală se legitimează în deajuns prin importanța colosală a numeroaselor și diferitelor deslușiri pe cari adesea, nimeni nu e în stare să le dea așa de bine ca falitul, relativ la o mulțime de fapte, cari interesează falimentul, mai ales cînd registrele nu sunt ținute în regulă.

M. A. Dumitrescu Coment. Cod. Com. VI p. 260; L. Bollafo-Masé-Dari: del fallimento p. 104.

2. Prin domiciliu nu se înțelege clădirea unde locuiește falitul, ci localitatea unde-și are principalul stabiliment și anume de astă dată județul (vezi art. 87 C. Civ.). În adevăr locul unde e domiciliul are o întindere mai mare sau mai mică, după natura dreptului care se voește să se exercite și după legea la care se referă. El se întinde la o comună, plasă, județ, etc, după cum e vorba de o materie relativă la drepturi și datorii cari se exercită în comună sau în circumscripțiunea judecătorului de ocol sau a tribunalului.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 261.

3. Contra ordonanței judecătorului sindic care acordă falitului permisiunea de a se depărta de la domiciliu sau îl autoriză să se înfățișeze prin mandatar, nu există drept de apel.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 262.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 717. Sentința declarativă de faliment ridică de drept falitului, din ziua pronunțării sale, administrațiunea bunurilor sale, chiar și a acelor pe cari le-a dobîndit în timpul falimentului.

Acțiunile cari aparțin falitului nu vor putea fi exer-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 699. La sentenza che dichiara il fallimento priva dalla sua data, di pieno diritto, il fallito dell'amministrazione dei suoi beni, ed anche di quelli che gli pervengano durante lo stato di fallimento.

Le azioni competenti al fallito, ad eccezione di quel-

citare de cit de către judecătorul sindic, afară de acele cari privesc drepturile lui exclusiv personale, sau cari sunt străine falimentului.

Din ziua declarațiunei falimentului, nici o acțiune în contra falitului, privitoare la bunurile sale mobile sau imobile și nici un act de executare asupra acelorași bunuri, nu va putea fi intentat sau îndreptat de cit în contra judecătorului sindic.

Acțiunile și executările dejă începute în persoana falitului se vor continua, însă în persoana judelei sindic.

Tribunalul, dacă găsește cu cale, poate permite sau ordonă ca falitul să fie citat în cauză, mai cu seamă atunci cînd ar avea interese opuse cu judecătorul sindic.

Falitul are dreptul să intervină în chestiunile din cari pot să decurgă în sarcina sa o imputare de bancrută.

(Com. 705, 730, 759, 810, 839; Ital. 699; Fr. 443 și 444; Belg. 444).

le che riguardano i suoi diritti strettamente personali o estranei al fallimento non possono essere esercitate che dal curatore.

Dal giorno della dichiarazione del fallimento, nessuna azione contro il fallito riguardante i suoi beni mobili od immobili e nessun atto esecutivo sui beni stessi può promuoversi o proseguirsi, se non contro il curatore.

Il tribunale, se lo giudica conveniente, può permettere od ordinare che il fallito intervenga in causa, qualora specialmente vi sia collisione d'interessi col curatore.

Il fallito ha diritto d'intervenire nelle questioni dalle quali possa dipendere un'imputazione di bancrotta a suo carico.

Bibliografie. T. Stelian: *curs drept Com.* 1908/911; V. Dimitriu *curs Dr. Com.* 1910/911 pg. 1312 urm.; D. Alexandresco: *Comentarii Cod. civil II ed. I* pg. 45, VI pg. 454, 467, 623, VII pg. 552 și IX pg. 53, 151; M. A. Dumitrescu: *coment. cod. com.* VI pg. 262 urm.; F. Ciorapciu: *Encicl. jurid.* II; I. Barozzi: *repertor de jurispr.* II; I. N. Cezărescu-Dan art. 717 pg. 42 urm.; C. N. Toneanu: *falimentele fasc. I* pg. 129 urm.; Al. Degre: *scrieri juridice III* pg. 121 și urm. 258 urm.; Vidari VIII pg. 7531 urm.; Al. Ingaramo: *giurisprudenza* art. 699; H. F. Rivière:

code. com. français pg. 684 urm.; P. Namur: *cod. com. Belge III* pg. 45 urm.; J. Bohl: *code com. d'Italie* art. 699; L. Bolaffio-Masé-Dari art. 699; Rogron *Code de commerce expliqué* pg. 885 urm.; Cohendy-Darras *Code de commerce annoté II* pg. 30 urm.

Desbaterile Senatului.—Aliniatul IV: „acțiunile și executările deja începute în persoana falitului . . .” nu era în proiectul guvernului, el a fost adăugat cu ocazia desbaterilor, de către comitetul delegaților.

(V. Desb. S. pe 1898/9 p. 544).

Doctrină. 1. Declararea falimentului produce în ce privește averea falitului, efecte unele necesare ce se referă la întreg patrimoniul, altele accidentale ce se referă la anume acte intervenite între falit și unii dintre creditorii.

Efectele necesare, se nasc de drept prin efectul sentinței declarative, fără a fi necesitate de vreo declarațiune expresă a instanței judecătorești și fără a putea da naștere la vre-o discuție din partea creditorilor; ele sunt fatale și cu putere *erga omnes* și sunt; a) desesizarea falitului, b) încetarea ori cărei urmăriri individuale a creditorilor, c) exigibilitatea tuturor creanțelor falitului, d) suspendarea curgerii dobânzilor față cu masa falimentului, e) netransmisibilitatea creanțelor pasive, în ce privește participarea la deliberările falimentului, de la ultimul purtător al titlului anterior declarării falimentului.

Desesizarea este pierderea dreptului falitului de a-și administra bunurile sale din ziua pronunțării sentinței declarative de faliment, fără însă a pierde proprietatea lor.

Falitul nu devine incapabil în sensul unui interdict ci numai bunurile sale sunt lovite, în interesul creditorilor, de particularitatea că nu pot fi disponibile după placul proprietarului.

Falitul continuă a câștiga și a se obliga valabil, însă sub rezerva că actele săvârșite după faliment nu sunt opozabile masei credale, dacă aceasta se simte atinsă în gajul său, adică dacă s'a micșorat patrimoniul falitului; pe când din contra, cele câștigate de falit vor cădea sub administrațiunea sindicului și ca unele ce sporesc activul falimentului, vor servi la distribuție spre îndeplinirea creditorilor; că masa credală nu are însă dreptul a scinda conținutul actului; ei e datoare sau a-l primi în totul sau a-l declara neopozabil, aceasta pe baza principiului indivizibilității obligațiunilor sinalagmatice, unele obligații fiind cauza celorlalte; prin urmare ori de câte ori și sporirea activului și micșurarea lui derivă din aceeași cauză, masa credală nu poate să se sustragă de la îndeplinirea obligațiunilor, dacă acceptă beneficiile actului, care dă naștere sporului din activul falimentului.

Desesizarea nu se poate aplica asupra bunurilor ce nu fac parte din patrimoniul falitului, dar asupra căror falitul, ca soț, părinte, etc., avea administrarea acelor bunuri; dar câtă a se excepta cazul cînd falitul asupra acestor bunuri ar avea și un drept de folosință, caz cînd urmează a se deduce porțiunea necesară pentru a satisface obligațiunile uzufructuarului față de soție și copii, iar restul să fie înglobat în activul falimentului.

Acțiunile personale ale falitului sunt:

1) acțiunile relative la persoana falitului (a se vedea și art. 974 Cod. Civil).

2) Acțiunile în separațiune de patrimonii.

3) Acțiunile derivînd dintr'un fapt delictos.

4) Acțiunile falitului în opoziție cu ale creditorilor.

Încetarea ori cărei urmăririi individuale suferă excepție în cazurile arătate de art. 487, 782 și 720 Cod. Com.

V. *Dimitriu* *Curs Dr. Com.* pe 1910/911 p. 1281 urm.

A se mai vedea *M. A. Dumitrescu* *Coment. Cod. Com.* VI pag. 268 urm.; *C. N. Toneanu* *falimentele* fasc. I p. 130 și urm.; *Thaller* No. 1782; *Lyon Caen et Renault* VII No. 247.

2. După art. 717 cod. com. sentința declarativă de faliment ridică de drept falitului, din ziua pronunțării sale, administrațiunea bunurilor sale, *chiar și acelor pe cari lea dobîndit în timpul falimentului*; iar pe de altă parte. sindicul este reprezentantul legal al falitului și al creditorilor falimentului, în ceea ce privește administrarea averii lui; de unde rezultă că sindicul este în drept a face singur toate actele privitoare la gestiunea acestei averi. Acceptarea unei moșteniri sub beneficiu de inventar, nu constituie, în privința efectelor sale, de cît un simplu act de administrațiune, sau mai bine zis o măsură conservatorie care nu atrage nici o obligație sau responsabilitate, nici pentru falit, nici pentru creditorii săi, această măsură ne avînd de scop de cît deosebirea activului de pasivul moștenirii (art. 713 cod. civil).

Acceptarea beneficiară, fiind o măsură conservatorie, intră deci ca atare în atribuțiunile sindicului, care are dreptul și îndatorirea de a face toate actele de natură a asigura conservarea drepturilor falitului (art. 758 cod. com).

Să nu se zică că dreptul de a primi moștenirea ar fi un drept exclusiv personal falitului, în sensul art. 974 cod. civ., căci art. 699 cod civ, ne dovedește contrariul. După acest text creditorii moștenitorului renunțător pot, în adevăr, cu autorizația justiției, să primească moștenirea pentru debitorul lor, în locul și în rîndul lui. Ori,

creditorii moștenitorului, avînd acest drept, în urma renunțării acestui din urmă, trebuie *à fortiori*, să-l poată exercită prin reprezentanții lor și înainte de renunțare.

Așa dar, sindicul falimentului care, în calitatea sa de administrator al averii falitului, nu poate să repudieze moștenirea, pentru că aceasta ar fi un act de înstrăinare pe care el nu este în drept a-l face (art. 1536 c. civ.) nici s'o primească pur și simplu, poate din contra, s'o primească sub beneficiu de inventar.

D. *Alexandresco* în Dreptul No. 34/907. A se vedea D. *Alexandresco* și în Drept civil V pag. 206 text și nota 1).

3. Declarația falimentului produce efecte cari, unele se referă la persoana însăși a falitului și cari sunt unele de ordine publică, precum de a fi alegător, eligibil, jurat etc. altele constau din incapacități cerute de legiuitorul comercial, de a fi agent de schimb sau mijlocitor de mărfuri, de a avea cont curent la Banca Națională, sau a i se sconta polițele de bancă, de a face parte dintre membrii bursei sau a Camerelor de comerț; numele său stă afișat pe un tablou special al falitilor din Camerele de comerț și pe ușa tribunalului comercial.

V. *Dimitriu* Curs de Drept com. 1910|911 pg. 1278.

M. A. *Dumitrescu* Coment. Cod. Com. VI pg. 263 urm.

4. Falitul nebanerutar, sau numai banerutar simplu, pe care tribunalul nu l'a declarat incapabil de a exercită profesiunea de comerciant, poate să exercite comerț și fără a fi trebuință de vre o autorizare a tribunalului sau a judeului sindic. Argumentul rezultă din art. 882 cod. com. unde stă scris că cel condamnat pentru bancrută frauduloasă, va mai fi declarat incapabil de a mai exercita profesiunea de comerciant. *Per à contrario*, falitii cari nu sunt banerutari frauduloși rămîn capabili de a exercită comerțul.

Apoi în sensul acestei păreri sunt și argumente de ordin moral, a nu fi constrîns comerciantul a ședeia inactiv.

M. A. *Dumitrescu* op. cit. p. 286 urm. și autorii citați.

5. Pe baza art. 699 c. c. dacă falitul a renunțat la o succesiune sau la un legat, în prejudiciul creditorilor, sindicul poate să ceară anularea renunțării și să accepte el, conform principiilor din codul civil. Masa nu devine moștenitoare în locul falitului. Ea capătă numai dreptul să se despăgubească în limitele creanțelor anterioare renunțării, din partea de succesiune, care revine debitorului ei.

Dacă sindicul comite imprudența ca să accepte pur și simplu, masa nu e ținută *ultra vires*, la plata datoriilor defunctului, cu din

averea *personală* a masei, dar va remine răspunzătoare de bunurile succesiunii pe cari le-a luat.

M. A. Dumitrescu op. cit. pg. 303.

6. Declaraarea în stare de faliment, ridică falitului exercițiul acțiunilor înainte justiției.

Numai judecătorul sindic reprezintă pe falit în justiție fie ca reclamant fie ca pîrit; față cu dispozițiunile art. 717, rezultă că în caz de neglijență a judecătorului sindic, falitul n'are drept a susține acțiunea neglijată sau a introduce acțiunea ce sindicul ar refuză. Desesizarea fiind prevăzută în mod general, nici un amestec al falitului nu poate avea loc. Sindicul în caz de neglijență are răspunderea sa și falitul n'are de cit să cheme la răspundere pe sindic, acest drept fiindu-i personal.

A se vedea disp. art. 717 comb cu 885 com.

7. În ce privește bunurile mobile pe cari proc. civilă în art. 406 și 407 le declară, pentru considerațiuni de umanitate că nu pot să fie urmărite de fel sau numai pentru anume datorii, sunt și ele supuse desesizării în caz de faliment?

Controversă:

Argumente în sens afirmativ: I) Procedura falimentului, așa cum e organizată de codul de comerț e de sine stătătoare, e o procedură complectă prin sine însăși, destinată a *înlătură* regulele de proc. civ. Ori art. 717 nu face distincțiune și ridică falitului administrarea asupra *tuturor* bunurilor sale. II) Art. 745 și 762 și în special cererea listei discriptive, înseamnă că legiuitorul a simțit necesitatea să înscrie articole speciale pentru ca să deroage de la art. 717,

Mai întemeiată găsim împreună cu dl M. A. Dumitrescu (vezi op. cit. p. 283) părerea negativă, întru cit în lipsa unui text categoric în cod. com., care să declare urmăribile bunurile văzute de art. 406 și urm. proc. civ. suntem datori a ne referi la dreptul comun, căci în lipsă de text de lege nu se poate concepe a se acordă mai multe drepturi masei creditorilor de cit ar da legea fie cărui creditor în parte, față cu legea de proc. civ.

A se vedea M. A. Dumitrescu op. cit. cum și autorii citați acolo prò și contra între cari la noi D-nii T. Stelian, V. Dimitru, C. N. Toneanu op. cit. pag. 132.

7 bis. Printre obiectele cari fac parte din patrimoniul falitului, sunt unele declarate *inesesizabile* prin diferite legi și de codul de pr. civilă; aceste bunuri sunt ele cuprinse în desesizare?

În ceea ce privește obiectele sustrate din gajul creditorilor, pen-

tru rațiuni de umanitate, trebuie a se decide, prin analogie de motive, că aceste bunuri sunt în mod egal sustrate și de la desesizare.

Comp. **Pentru** *Alauzet* VII No. 2460; *Bravard et Demangeat* V p. 72; *Thaller* No. 1789; **Contra** *Rénouard* I No. 298; *Massé* III No. 1185; *Boistel* No. 907; *Lyon Caen* VII No. 242 vezi și *Cohendy-Darras*.

Acești din urmă autori admit însă, că desesizarea nu trebuie să se aplice pensiunilor datorite pe baza unor legi cari opresc înstrăinarea, nici pensiunilor alimentare acordate prin justiție și declarate insesizabile.

Rénouard I p. 302; *Lyon Caen et Ren.* VII No. 242.

8. Dacă în cursul unui proces, una dintre părți este declarată în stare de faliment, procesul nu se suspendă, acesta nefiind unul din cazurile pe cari le-a avut în vedere legiuitorul în art. 257 pr. civ. și nici legea comercială nu prevede vr'o dispozițiune în această privință.

A se vedea și *M. A. Dumitrescu* op. cit. 234.

9. O notificare a unei cesiuni făcută falitului în ziua declarării e nulă, măcar de ar fi fost făcută la o oră înainte de sentința declarativă. Tot astfel e nulă plata făcută în miinile falitului în acea zi sau încasarea de către creditor a unei plăți.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 277 și autorii citați acolo *prò și contra*

10. Actele făcute de mandatar în ignoranța declarării falimentului mandantului și contractele încheiate de mandatar cu terții de bună credință, sunt nule față de masa creditorilor mandantului, absolut în toate cazurile când acele acte sau contracte ar fi nule din cauza incapacității falitului, de ar fi făcute de falit el însuși; argumente: a) art. 717 c. com. sentința declarativă ridică de drept falitului din ziua pronunțării administrațiunea bunurilor, avînd efect erga omnes și sunt nule toate actele făcute după declarare, măcar că terții, în cea mai perfectă bună credință ignorau declararea. b) toată protecția pe care legea o acordă creditorilor prin mijlocul desesizării din art. 724 ar deveni iluzorie, căci ceia ce legea interzice așa de sever falitului să facă în urma declarării, ar face indirect prin diferiți mandatar.

În susținerea părerei contrare se invocă dispozițiile art. 1557, 1558 cod. civil.

M. A. Dumitrescu Coment. Cod. Com. VI pag. 266 urm.

11. Falitul avînd drept a interveni în procesele dintre sindic și terții, această intervenție văzută în art. 717, se poate face pentru prima oară și în apel, întru cit sindicul, pînă la intervenția falitu-

lui, reprezintă atit interesele lui cit și ale creditorilor și nu se poate socoti falitul ca un străin de proces. Aceasta este și conform cu principiile din art. 248 pr. c.

In acest senz *M. A. Dumitrescu* VI p. 328 și autorii citați acolo : *Bolaffio* p. 124 ; *Dalloz* No. 241, *Namur* t. 3 N. 16688 ; *Lyon Caen et Renault* t. 2 n. 1678. **Contra** : *Alauzet* t. 7 n. 2468.

12. In privința *actelor conservatorii* : Se susține că atit creditorii pe cale individuală, cit și falitul pot foarte bine să facă acte conservatorii ; căci art. 717 vorbește de acțiuni iar nu de acte conservatorii. Că prin urmare falitul poate face proteste, să intrerupă o prescripție o perimare, să ceară un sechestru, să facă propriiri, să ceară validarea ; dar nu poate să *susție* inaintea tribunalelor *desbaterile* validărei ; poate să facă opoziție, se notifice o hotărîre spre a face să curgă termenul de apel, recurs, etc. contra sentințelor cari sunt defavorabile mesei, dar nu poate susține el, apelul sau recursul ; ci sindicul care are prin urmare drept să profite de intentarea acțiunei, de opoziția, apelul, sau recursul făcut de falit în timp util. Art. 717 nu numai că nu declară pe falit incapabil să facă asemenea acte, dar, chiar, în părerea celor cari ar considera pe falit ca fiind incapabil, e cert că incapacitatea lui e relativă, în interesul creditorilor și din moment ce masa, prin sindic, ratifică cele făcute de falit și și apropie acțiunea, neregularitatea se acopere. Prin urmare, intervenția sindicului în cursul procedurii de apel, angajată în lipsa lui de către falit și declararea sindicului că și apropie procedura anterioară și că ia el pe viitor direcțiunea procesului în numele mesei, e destul ca să acopere neregularitatea inițială comisă.

Drept consecință însă, masa credală are dreptul să nu fie în seamă acele acte conservatorii cari ar fi prejudiciabile intereselor ei.

Se mai susține că acest drept îl au și creditorii, în mod individual față de terții, în interesul mesei credale, pe baza art. 974 cod. civ. și că masa nu e obligată să ia în considerare actele conservatorii cari ar fi în prejudiciul ei.

Vezi *M. A. Dumitrescu*, op. cit pg. 291 urm.

13. Acțiunea în separare de bunuri se va intenta de soție atit contra soțului, fiindcă pune în cauză puterea maritală a bărbatului, cit și contra sindicului din cauza desesizării falitului relativ la afacerile și interesele pecuniare, interese cari sunt grav puse în joc prin cererea în separare de bunuri.

In acest sens : *Thaller* ed. 3 No. 1788 ; *Lyon-Caen et Renault* VII No. 234 ; *T. Stelian Curs* ; *D. Alexandresco* VIII p. 347 ; *M. A. Dumitrescu* VI pag. 310.

14. Pentru cazul cind femeia e falită iar bărbatul nu, numai femeia deși falită are drept a cere separațiunea patrimoniilor; pe baza art. 1257 Cod. Civ., iar judecătorul sindic va interveni pentru apărarea intereselor masei.

Dacă bărbatul e falit, creditorii femeii nu pot cere separarea, afară de cazul văzut în art. 1257 C. Civ. al. II.

Dacă ambii soți sunt falți, atunci creditorii femeii pe cale individuală, au drept să exercite fie care dreptul femeiei, în limita creanțelor lor, pe baza al. II art. 1257 C. Civ. Sindicul dobîndește și el un asemenea drept, ca reprezentant al masei creditorilor, iar nici de cum în numele femeiei falite.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 311 urm.

15. Acțiunile personale sau mixte intentate contra falitului, în principiu *nu* sunt opozabile masei credale pentru faptele posterioare și chiar anterioare declarării.

În acțiunea privată pentru fapte *anterioare* declarării, trebuie pus în cauză și judele sindic căci altfel față de masa credală, *est res inter alios acta*.

În ce privește popririle în averea falitului, sunt nule de drept după declararea falimentului în ce privește averea falitului.

În ce privește popririle asupra averi debitorilor falitului, sunt acte conservatoare. Relativ la susținerea popririi în instanța de validare, ea cade sub prohibițiunea art. 717 care interzice falitului exercițiul acțiunii în justiție.

M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 304 urm.

16. Prin drepturi exclusiv personale pe cari le poate exercita falitul se înțeleg :

a) Drepturile esențialmente *morale* adică fără caracter pecuniar neapreciabile în bani, și cari astfel fiind, nu fac parte din *patrimoniul* debitorului. Aceste sunt drepturi cari, prin însăși natura lor, sunt alipite la *persoana debitorului*.

Acestea sunt: dreptul de a se însură, de a emancipă, de a adoptă, prerogativele puteri maritale și cele părintești între cari și tutela.

b) Acele drepturi cari de și fac parte din patrimoniu, de și au caracter exclusiv *pecuniar*, dar legea le declară *alipite la persoană*, așa în cît nu pot să fie urmărite și vindute. Între aceste avem dreptul de uz și abitație, dreptul de a cere alimente, cazurile din art. 408, 409 pr. c.

c) Acele drepturi cu caracter mixt, adică bazate în acelaș timp

pe un interes pecuniar și pe un interes moral, la cari predomină fundamentul *moral*, iar considerațiunile pecuniare sunt ceva accesoriu.

Avem : dreptul de a cere revocarea donațiunilor pentru ingratitudea donatarului ; drepturile de opoziție, apel, etc. asupra hotărârii declarative de faliment, de a cere concordat.

Se mai citează : revocarea donațiunilor pentru survenire de copii ; acceptarea unei donațiuni sau a unei policitațiuni ; acțiunea civilă în despăgubiri pentru daune cauzate diu crime, delictes sau quasi delictes comise și cari se referă la persoana sau onoarea falitului ; petițiunile de ereditate însă, nu întră în drepturile exclusiv personale ; iar în ce privește acțiunea în revocarea donațiunilor față de falit ca donatar,—pentru ingratitude—constitue un drept exclusiv personal al falitului a se apăra, dacă faptele de ingratitude sunt anterioare sentinței declarative, iar dacă sunt posteroare prin actele sale ilicite, falitul nu poate diminua patrimoniul său și deci în acest caz numai sindicul poate fi pus în cauză.

C. N. Toneanu falimente fasc. I p. 140 și urm., *M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 295 și urm.

17. Acțiuni privitoare la drepturile străine falimentului sunt acele cari fără a fi strict personale, sunt relative la bunuri, cari nu formează garanția creditorilor.

Exemple : acțiunea falitului pentru salarul cuvenit pentru serviciile aduse altora ; acțiunile relative la exercitarea unui nou comerț de cătră falit cu capital străin.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 309.

18. În caz cînd sindicul negligează sau refuză să intenteze o acțiune, pot creditorii să o intenteze ?

Controversă :

I) Creditorii *au dreptul* să exercite în interesul masei credale, acele acțiuni pe cari sindicul refuză să le exercite,—susținîndu-le însă pe risicul lor, dacă sindicul citat ca să intervie nu aderă și aducînd la masă,—iar nu pentru ei în special,—avantajele obținute.

II) *a)* Creditorii *n'au dreptul* să exercite acțiunile *cari aparțin falitului*, căci textul art. 717 Cod. Com. spre deosebire de art. 974 C. Civ. zice că acțiunile cari aparțin falitului, nu vor putea fi exercitate de cit de judecătorul sindic, cari reprezintă și masa creditorilor. Altfel s'ar dîstruge unitatea de vederi și de administrațiune a falimentului. Acest drept nu-l dobîndesc creditorii de cit după închiderea falimentului pentru neajungere de activ.

b) Cînd e vorba de acțiuni cari nu aparțin falitului, ci sunt acordate de lege în *interesul masei credale*, iarăși *n'au drept credi-*

torii, intru cît sunt reprezintați în interesele lor prin judecătorul sindic în mod legal.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 290 și urm.

19. Creditorii cari au un interes special individual și bine determinat, în opoziție cu interesele masei credale sau distinct de interesul masei, sunt în drept a intentă acțiuni în justiție în mod individual, căci în acest caz, interesele lor nu pot fi reprezentate de sindic. Fiind interesul creditorului în coliziune cu al masei credale, încetează reprezentanța judelei sindic.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 291.

D. Alexandresco VII p. 522.

20. În ce privește intervenția individuală a creditorilor în procesele intentate de judecătorul sindic, intru cît nici un text de lege nu le ridică acest drept, ei pot face intervenție fie pentru apărarea intereselor lor personale, ce ar fi opuse sau distincte de acele ale masei credale, fie pentru apărarea intereselor masei. Textul art. 717 vorbește de intervenția falitului, nu zice nimic de aceea a creditorilor, deci pentru ei se va aplica dreptul comun.

În acest sens: *M. A. Dumitrescu* VI p. 329 urm.

21. Expunînd pînă aci diferitele păreri cu privire la interpretarea cazurilor văzute în art. 717 cod. con.; drept concluzie, reproducem următorul articol datorit distinsului comercialist dn *C. N. Toneanu* care adnotînd hotărîrea din 22 Iunie 1904 a Trib. Ilfov, zice următoarele: Reprezentanța dată sindicului prin art. 717 nu e a nume prevăzută de lege, însă ea rezultă din complexul dispozițiilor ei; astfel prin art. 730 se prevede că ad-ția falimentului trece în mina sindicului; iar prin art. 724, 725 și 726, actele nule sau anulabile, se pot ataca numai față de masa creditorilor. Masa este substituită falitului prin sindic.

Principiul reprezentării falitului și masei credale nu este absolut. Sindicul este reprezentantul falitului și al creditorilor însă cu restricția:

În ce privește pe falit, el poa'e exercită acțiunile cari privesc drepturile lui exclusiv personale sau cari sunt străine falimentului, sau cînd interesele falitului sunt opuse cu ale judecătorului sindic (art. 717 al. 2, 5 și 6 cod. com.).

În ce privește acțiunile individuale ale creditorilor, legea le permite expres în anumite cazuri (711, 720, 760, 762, 767, 768, 772, 773, 775 și 817) ca să exercite fără sindic acțiuni în justiție. Și jurisprudența și doctrina decid, că sindicul în afară de aceste cazuri încetează totdeauna de a mai reprezintă pe creditorii atunci cînd există

contrarictate de interese între un creditor și masa falimentului; sau când sindicul refuză sau neglige a exercită acțiunile necesare la conservarea sau apărarea patrimoniului falitului; sau când voiește a-și valorifica un drept al său individual, distinct de dreptul și interesul comun al creditorilor.

Prin urmare, în afară de cazurile prevăzute de lege și cari dau drept a se exercită acțiuni individuale din partea creditorilor separat de sindic, rațiunea și echitatea admite aceste acțiuni și în alte cazuri, neputînd judecătorul să treacă peste aceste considerațiuni, numai pentru cuvîntul că sindicul are singur calitatea de a reprezintă interesele și a vorbi în numele tuturor creditorilor.

Apoi cu atît mai mare cuvînt un creditor poate să intervie numai, într'o judecată dintre sindic și o terță persoană, pentru ca alături cu cel dintăi, care reprezintă masa creditorilor, să apere interesele masei credale, alături cu dînsul, avînd tot interesul ca aceea terță persoană să nu sustragă de la masă o cantitate de bunuri ce ar fi și în prejudiciul său. Principiul — că fiind în judecată sindicul unui faliment, nu se poate admite intervenția unor singuri creditori, fiind reprezintați prin însuși sindicul, cari prin aceasta sunt și ei puși în cauză, — nu este așa de absolut în cit să nu se admită intervenția, cînd creditorii au un interes individual și special al lor de a o face, și cari ar putea fi nedreptățiți prin modul cum s'ar trată cauza după cererea sindicului. N'ar fi nici echitabil, nici just de a tăgădui în o atare ipoteză, regulile de drept comun sancționate de art. 247 pr. civ. și care-și găsesec sprijinul și în alte dispozițiuni ale codului de comerț precum în art. 772, 773 și 775 cod. com.

În sistemul procedurii noastre civile, care este aplicabilă în cazurile de intervenție *ad adjudandum*, fiindcă nu se prevede nimic în codul comercial, intervenția între două persoane care se judecă este admisă în ori ce stare a procesului, atunci cînd el are un interes legitim, născut și actual (art. 247 pr. c.). Creditorul, dacă n'ar putea lucră *separat* în interesul masei, neavînd calitate, de ce să nu poată interveni alături cu reprezentantul ei legal spre a complectă apărarea în interesul comun al creditorilor dintre cari și el face parte? Ce dispozițiune din legea comercială oprește acest fel de intervenție?

Dar admițînd că în principiu creditorul n'ar putea interveni *ad adjudandum* atunci cînd sindicul apără bine interesele masei credale, este însă incontestabil, — jurisprudența și doctrina a fost nevoită să o admită — că atunci cînd el nu face nici o apărare, sau face o apărare slabă, creditorii au dreptul individual să lucreze în justiție. Scopul codicelui de comerț, nu a fost și nu poate fi de a opri intervenția

creditorilor, ci de a păstră unitatea administrației falimentului, ceia ce nu se jignește, în cazul de intervenție pentru apărarea, împreună cu sindicul, a intereselor masei.

(Extras din Curierul Judiciar No. 62/904).

A se vedea și importantul articol „*Dubla reprezentanță a sindicului în faliment*“ din C. Jud. 31/900 în care d. C. N. Toneanu susține și discută această chestiune.

22. Creditorii cari nu sunt gagiști sau privilegiați asupra unor mobile, păstrează ei dreptul de a începe după faliment în mod individual executarea silită asupra averii falitului, cu condițiunea să o intenteze față de sindic ?

În privința imobilelor avem art. 810 care prevede că vânzarea se va cere numai de sindic.

În privința mobilelor sunt două păreri, citate de d. M. A. Dumitrescu în vol. VI p. 319 urm. :

1) *Majoritatea* comentariilor susține că declararea în faliment are de efect să prohibe începerea urmărilor individuale, ale creditorilor asupra bunurilor mobile ale falimentului (afară de cazurile art. 720 și 487).

Argumente: a) Permițind executarea individuală, se complică foarte mult procedura falimentului și să provoacă cheltueli cari micșurează activul falimentului. Concentrând în mîna sindicului toate acțiunile și toate actele de executare, avem unitate de gestiune, economie de cheltueli, promptitudine mai mare. b) S'ar violă art. 808 care prevede că sindicul e cel însărcinat cu vânzarea mărfurilor și celor alte obiecte ale falitului și s'ar știrbi prerogativele sindicului în asemenea materie. c) Art. 832 presupune că în timpul falimentului e *suspendat* exercițiul drepturilor creditorilor asupra bunurilor falitului. d) Ar fi absurd să se permită creditorilor chirografari ceia ce e interzis celor privilegiați și ipotecari, asupra bunurilor asupra căror ei au deja un drept *real*. În acest sens *Thaller* ed. 3 No. 1698 ; *T. Stelian, Cuzzi* ed. 2 No. 152 ; *Bolaffio* No. 59 ; *Bonelli* No. 297 ; *V. Dimitriu* curs ; *M. A. Dumitrescu* op. cit. VI.

Minoritatea susține că în privința mobilelor declararea în faliment nu prohibă începerea de acte de execuțiune pe cale individuală, dar cu singura condițiune ca prețul să fie adus la masă :

Argumente: a) art. 717 zice că „din ziua declarațiunei falimentului... nici un act de executare asupra bunurilor falitului, nu va putea fi intentat sau îndreptat de cit în contra sindicului. Va să zică se va putea intenta acte de executare dar numai în contra sindicului. Și fiindcă asemenea executare nu se poate face în ceia ce pri-

vește imobilele, căci în privința lor avem un text, nu rămîne de cît că legiuitorul s'a gîndit la mobile.

b) Faptul că legiuitorul a prohibit urmărirea imobilelor rezultă că a permis-o pentru mobile: *Ubi lex voluit dixit, ubi noluit tacuit.*

c) Art. 839: în timpul moratorului nici un act de urmărire nu se va putea întreprinde... contra debitorului; per à contrario, în afară de morator se poate întreprinde.

e) În privința continuării executărilor e text, „acțiunile și executările deja începute în persoana falitului, se vor continua în persoana judeului sindic, deci dacă urmărirea a fost începută înainte de declararea falimentului, nu se suspendă nici se întrerupe prin declararea falimentului.

23. Falitul fiind declarat a doua oară în stare de faliment, în urma exercițiului unui nou comerț, este chestiunea de a se regulă drepturile respective ale vechilor și noilor creditori, asupra activului provenind din acest al doilea faliment:

O primă părere aplică în acest caz, pur și simplu soluțiunea care este admisă în materie de succesiune convenită falitului și decide în consecință, că creditorii primului faliment nu pot avea pretențiuni în activul noului faliment, de cît după ce se vor fi plătit noii creditori.

Caen 12 Marte 1885, *Cass fr.* 28 Noemb. 1887.

O a doua părere nu admite această soluțiune de cît numai în ce privește pe creditorii celui de al doilea faliment față de cari falitul s'a obligat prin noul său comerț: susținătorii acestei a doua păreri decid că noii creditori, al căror drept are o cauză străină celui de al doilea comerț, vor fi excluși de la activul celui de al doilea faliment de către vechii creditori și că în privința lor desesizarea, care a rezultat din primul faliment, trebuie să-și producă tot efectul său.

Părere susținută de *Lyon Caen et Ren.* VIII. No. 250.

O a treia părere, adoptată de cei mai mulți autori, se pronunță pentru aplicarea riguroasă a dispozițiilor art. 717, în virtutea căruia, desesizarea cuprinde toate bunurile prezente și viitoare ale falitului, în acest senz că creditorii primului faliment ar avea dreptul să fie plătiți și din averea cîștigată posterior de falit, înaintea chiar a creditorilor posteriori primului faliment și ori care ar fi cauza creanțelor lor.

Rénoard I p. 294; *Boulay-Paty* I p. 128; *Demangeat* sur *Bravard* V, p. 74 și urm.; *Alauzet* VII, No. 2462; *Maynial* în nota asupra C. Cas fr. din 22 Nov. 1887; *Ruben de Couder* suppl. No. 132 șurm.—(în *Cohendy-Darras* II, p. 34 urm.).

Jurisprudență. 1. Conform art. 717 C. Com. acțiunile privitoare la bunurile imobile ale falitului, se exercită numai de judecătorul sindic și numai în contra sa, iar citarea falitului este cu totul lăsată la aprecierea Tribunalului.

Cas. II No. 134/909.

2. De și prin art. 191 C. Com. falitul este privat de dreptul de administrare a bunurilor sale, totuși el conservând încă dreptul de proprietate, are, prin consecință, interes de a interveni în instanță relativ la vânzarea imobilelor sale, pentru a face să se observe formele prescise de lege; că prin urmare, tribunalele fiind autorizate a aprecia interesul cererei de intervenție făcută de falit în cursul urmăririi, în caz de respingere, ele sunt datoare să-și motiveze hotărîrea lor.

Bul. 1875 pag. 134 Barozzi pag. 254 F.

3. Art. 75 pr. c. după care masa falimentului se citează prin unul din sindici, se aplică nu numai la licitațiuni ci la ori cari acte de procedură privitoare la interesele falitului; Că notificarea unei cesiuni e un act de procedură; Că dacă citațiunea făcută unuia din sindici e valabilă, de aci urmează că și notificarea făcută tot în aceleași condițiuni, produce efectul său legal, de oare ce și într'un caz și într'altul legiuitorul urmărește același scop, încunoștiințarea persoanei.

Bul. 1890 pag. 132. Barozzi p. 256 F.

4. Art. 713 (vechiu) C. Com. ridică falitului din ziua pronunțării sentinței declarative de faliment, administrațiunea bunurilor sale, chiar și a acelor pe cari le-a dobândit în timpul falimentului.

Că acțiunile cari aparțin falitu-

lui nu pot fi exercitate de cît de către sindic, afară de acelea cari privesc drepturile lui exclusiv personale sau cari sunt străine falimentului.

În speșă ordonanța de adjudecare atacată cu recurs, se constată că imobilele adjudecate prin zisa ordonanță, au fost urmărite și puse în vânzare de sindic pentru îndestularea mesei creditorilor falitului.

Că fiind vorba de urmărirea unor imobile ale falitului, prin urmare a unor drepturi reale ale acestuia, acesta numai putea exercita nici o acțiune în privința acestor imobile, acest drept fiind rezervat sindicului de către art. 713 C. Com.

Că astfel fiind, falitul n'are drept a face recurs în contra unei asemenea ordonanțe de adjudecare.

Bul. 1891 p. 354 C. Cas. 46/91 pe 1900 p. 1480 C. Cas. 281/900.

Și nici sindicul n'are drept a face recurs în contra unei asemenea ordonanțe de adjudecare.

Bul. 1904 p. 63.

5. Falitul pierde exercițiul acțiunilor sale numai dela data sentinței declarative de faliment, de cînd exercițiul acestor acțiuni este încredințat sindicului, ca o garanție pentru interesele creditorilor. Prin urmare, acțiunile intentate de falit, și hotărîrile pronunțate în contra sa, pînă în momentele declarării falimentului, sunt opozabile creditorilor săi, reprezentanți în urmă prin sindic.

C. Apel Galați I No. 31/94 C. Jud. pe 1894 pag. 149.

6. Declarațiunea în stare de faliment a debitorului produce *ipso jure*, substituiri sindicului ca sechestru judiciar în locul ori cărui

alt sechestrul numit de judecată înainte de faliment.

Tr. Roma 28 Nov. 1890. (în *In-garano*).

7. Mandatul *ad-lites*, rămîne revocat prin falimentul mandante-lui. Dacă procuratorul continuă a apăra în justiție pe falit neasistat de sindic, creanța sa pentru serviciile aduse după faliment, cum și cheltuelile făcute nu pot fi admise la masa falimentului.

Apel Macerata 28 Aug. 1890.

8. După declararea falimentului, exercițiul dreptului de administrație a falitului fiind suspendat, sindicii sunt singuri competenți a reprezintă interesele falitului, prin urmare drepturile active și pasive ale falitului nu se pot valorifica de cit numai de sindic.

Trib. Ilfov Com. No. 2332/98

Dreptul pe 1899 p. 295.

9. În timpul falimentului, falitul este în stare de incapacitate patrimonială și ori ce acțiuni relative la patrimoniul său nu se pot exercita decît de sindic. Cu opinia separată a d lui Cerkez.

C. Apel Buc. III No. 16/99 în Dreptul pe 1899 pg. 294.

10. Din ziua declarației în faliment a unui comerciant, averea sa este pusă sub mîna justiției și nici o urmărire sau executare nu se mai poate îndrepta contra falitului, ci contra judecătorului sindic, care e un depozitar judiciar; el cere vînzarea averii mobile și imobile a falitului formează masa activă a falimentului și prin el se face distribuirea și plata creditorilor falitului din acest activ, repartizînd o atare plată după rangul și natura creanței lor.

C. Apel Iași II No. 27/903. C. Jud. No. 52/903.

11. Sindicul unui faliment este în drept a accepta, sub beneficiu

de inventar, succesiunea deschisă în favoarea falitului.

Cas. III în 1907 în Dreptul No. 34/907.

12. Curatorele (sindicul) falimentului cînd lucrează ca reprezentînd masa credală, pentru a cere anularea actelor făcute de falit, conf. art. 707 și 709 cod. com. ital. este un terțiu, și în a ceastă calitate nu i se pot opune actele sub semnătură privată în convențiunile urmate de falitul, sau chitanțele emise de falit, a-vînd o dată posterioară falimentului.

Apel Torino 5 Sept. 1883 și 27 Dec. 1886; *Apel Casale* 6 Mai 1884; *Cas. Torino* 18 Febr. 1884; *Cas. Napoli* 4 Aug. 1885. (în *In-garano*).

13. În judecata penală, nu e nici o dispozițiune legală care să ceară prezența sindicului cînd se intentă contra falitului acțiune de bancrută.

Cas. Roma 23 Mai 1890. (în *In-garano*).

14. Curatorele (sindicul) unui faliment, exercită funcțiuni anume limitate și nu e investit cu tutela tuturor creditorilor falimentului nici nu reprezintă pe falit, ci numai falimentul ca o entitate distinctă a tuturor persoanelor interesate între cari și falitul.

Tr. Lecce 30 Dec. 1890 (în *In-garano*).

15. Desesizarea vizată în art. 443 fr. (717 rom.) Cod. Com., ridică falitului dreptul de administrație asupra bunurilor sale, fără însă a-l expropria. Falitul rămîne proprietar asupra bunurilor și asupra drepturilor cuprinse în patrimoniul său; i se ridică numai administrarea bunurilor și exercițiul acestor drepturi trece

la sindic, care reprezintă și pe falit și pe creditori.

Dacă prin desesizare nu se înțelege exproprierea falitului, nu se poate înțelege nici incapacitatea lui. Fără îndoială, drept consecință a desesizării, actele făcute de falit, posterior sentinței declarative de faliment, nu sunt opozabile masei creditorilor. Dar aceste acte sunt tot așa de valabile pentru falit și terții ca și înainte de faliment, în acest sens că nici falitul, nici terții cari au contractat cu el nu pot cere nulitatea actelor intervenite între ei.

Cas. Fr. 12 April 1821, 21 Nov. 1827, 23 April 1834; *Apel Agen*, 28 Mai 1811; *Bourges* 28 Aug. 1813; *Bordeaux* 19 Aug. 1828, 30 Dec. 1828, 19 Martie 1841; *Paris* 15 Dec. 1809, 22 Ian. 1840; *Toulouse* 4 April 1840; *Lyon* 25 Aug. 1828.

16. .... și nici eredele beneficiar al falitului, care nu este socotit ca reprezentant legal al creditorilor, nu poate fi admis a invoca nulitatea cambiilor subscrise de autorul său pe când eră în stare de faliment.

Apel Toulouse 4 April 1840; 19 Martie 1841.

17. În ceia ce privește beneficiul unei asigurări asupra vieții, contractată valabil de falit anterior declarării sale în stare de faliment, jurisprudența face distincțiune între cazul când beneficiul asigurării a fost stipulat în profitul unei persoane determinate și între cazul când a fost stipulat în profitul unor persoane necunoscute sau insuficient determinate, cum ar fi copii născuți sau cari se vor naște asiguratului. În primul caz, se decide că beneficiul asigurării n'a făcut nici odată parte din patrimoniul sti-

pulantului și prin urmare nu este o valoare aparținând falimentului. În al doilea caz, teoria stipulațiunei pentru altul nu și mai poate primi aplicațiunea sa și deci desesizarea se aplică beneficiului rezultat din asigurare, care cade astfel în activul falimentului ca și ori ce altă avere a falitului.

C. Cas. fr. 8 April 1895, 9 Martie 1896, 29 Iunie 1896; *Apel Paris* 10 Martie 1896, 23 Iunie 1898, 18 Ian. 1899, 5 Mai 1899, 10 Ian. 1900; *Apel Amiens* 18 Mai 1897; *Apel Bordeaux* 27 Nov. 1896; *Apel Douai* 10 Dec. 1895, 16 Ian. 1897; *Apel Dijon* 11 April 1900; *Apel Grenoble* 11 Dec. 1894 și 22 Ian. 1901 (în Cohendy-Darras).

18. Sindicul reprezintă pe creditori în operațiunile și judecățile ce-i interesează, urmează că hotărârile cîștigate de dînsul pot profita tuturor creditorilor recurenți, iar nu numai acelor din ei cari au participat la judecată împreună cu sindicul.

Bul. 1891 p. 1148.

19. Din art. 713 Cod Com. rezultă principiul că din ziua declarării falimentului, falitul pierde dreptul de a administra bunurile lui și de a exercita acțiunile relative la aceste bunuri; din aceasta rezultă și principiul că falitul conservă toate drepturile în tot ce nu privește administrarea bunurilor. De aceea falitul poate exercita acțiunile cari decurg din puterea maritală sau din puterea părintească; el poate în deosebi apela contra sentințelor prin cari se declară falimentul sau cari—ca în speță—ordonă excluderea falitului, dintr'o firmă socială fiind că în aceste cazuri, nu exercită un drept în privința bunurilor, ci un drept în privința situațiunei și condițiunei lui personale, care nu

i se poate denega, cu toate că, consacrată fiind starea de faliment, aceasta exercită o influență și asupra bunurilor lui.

C. Cas. II din 91^{1/2} Bul. 1891 p. 1379 și Dreptul pe 1892 p. 52.

20. Dacă în urma unui falit au rămas copii în procesele ce se urmează, relative la constatarea activului și pasivului și a lichidării averii falitului, ¹² ¹³ sindicul singur are dreptul a sta în judecăți și a reprezintă interesele averii falitului, fără ca tribunalul să fie constituit cu participarea procurorului, de oare ce în urma declarării falimentului, numai sindicul are dreptul a administra averea, numai el are dreptul a exercita toate acțiunile, afară de cele cari privesc drepturile exclusiv personale precum reesă aceasta din art. 712 (azi 717) C. Com. Bul. pe 1893 p. 1069 Cas. 201/903.

21. Când falimentul s'a închis pentru lipsă de activ și comerciantul declarat falit întreprinde un nou comerț, a doua cerere de declarare în stare de faliment este inadmisibilă.

Trib. Prohova I No. 14/908 Pg. Juridice No. 41/909.

22. Desesizarea rezultind din hotărîrea declarativă de faliment, s'aplică atît în materie de delictesau quasi delictes, cit și în materie de contracte: în consecință, obligațiunile rezultind din fapte ilicite nu sunt opozabile masei creditorilor.

Lyon Caenet Rena ult VII No. 210.

...însă pentru condamnațiunile ce s'ar pronunță contra falitului posterior sentinței declarative de faliment, relativ la fapte delictuoase comise anterior sentinței, se face de jurisprudență deosebire între cheltuielile de urmărire și daune interese și între con-

damnațiunea la amendă. Creanța rezultind din cheltuielile de urmăriri și cea pentru daune interese sunt constatate prin sentința de condamnare: însă ele au originea lor în fapte anterioare falimentului și prin urmare aceste creanțe afectează patrimoniul falitului cu același titlu ca ori ce altă creanță civilă care ar fi anterioară falimentului și care ar fi recunoscută judecătorește după faliment.

Cit pentru amendă, ea nu are existența de cit în virtutea unei sentințe condamnatoare și din ziua acestei sentințe; ea nu este deci opozabilă masei, dacă sentința s'a dat posterior declarării în faliment.

C. Cas. fr. 11 Aug. 1857, C. Cas. fr. 19 Ian. 1898 Comp. Lyon Caen et Ren VII No. 211, *Thaller* No. 1794 p. 924 (vezi *Cohendy-Darras II* p. 41).

23. De și art. 712 (azi 717) C. Com. ridică falitului, din ziua pronunțării sentinței declarative de faliment, administrațiunea bunurilor sale și prin urmare toate actele și operațiunile făcute de dînsul din acel moment sunt nule; această nulitate însă, legea nu o declară de cit față cu masa creditorilor, iar nu și cu persoanele, către cari falitul s'a obligat. Astfel fiind debitorul unei cambii, nu poate invoca nulitatea ei, pentru că a emis-o după ce a fost declarat falit.

C. Cas. II No. 111/91 Bul. Cas. pag. 880.

24. După dispozițiunile art. 974 C. Civ. creditorii pot să exercite toate drepturile și acțiunile debitorului lor, afară de cele care-i sunt exclusiv personale.

Dreptul de a primi un legat este un drept ce aparține exclusiv persoanei legatarului, căci el

poate avea legitime rațiuni de a nu profita de liberalitatea ce i s'a lăsat prin testament; că aceste rațiuni putînd atinge considerațiunea și onoarea legatarului, numai conștiința sa le poate judeca. Că așa fiind, chiar dacă el nu arată motivele refuzului său, creditorii săi nu pot fi autorizați a cere să primească legatul în numele debitorului lor.

C. Cas. I No. 401/904 în *C. Jud. No. 80/904*.

25. Falitul, cînd n'a fost citat, nici n'a intervenit în judecată, poate fi chemat a depune ca martor, într'o cauză pentru anularea actelor încheiate de el cu terții, posterior datei încetării plăților.

Cas. Torino 28 Febr. (

1890.

Contra *Apel Milano* (În *Ingaramo*.
17 Febr. 1890 (

26. Falitul are dreptul de a apela personal sentințele pronunțate în cauzele în cari a intervenit.

Apel Catania 9 April 1890; *Apel Casale* 6 Mai 1884; *Cas. Roma* 27 Iulie 1889; *Cas. Torino* 6 Dec. 1890. (În *Ingaramo*).

27. Incapacitatea falitului de a putea contracta o obligațiune valabilă este relativă și prescrisă de art. 191 Cod. Com. numai în interesul masei creditorilor.

Prin urmare această incapacitate nu poate fi invocată de cît de masa creditorilor și în nici un caz de falit sau de moștenitorii săi.

Trib. Covurlui I în *Dreptul* pe 1885 p. 342.

28. Falitul poate și după declararea în stare de faliment să facă apel, în numele său personal, contra hotărîrii care pronunță excluderea sa dintr'o firmă comercială.

C. Cas. No. 186/91 *Bul. Cas.* p. 1371.

Contra *C. Apel Iași I No. 61/91* în *Dreptul* pe 1892 p. 53.

29. Falitul este incapabil numai în ce privește actele relative la administrațiunea averii sale, rămîind capabil pentru toate celelalte acte, căci incapacitatea sa se referă numai la administrațiunea averii sale. Astfel fiind, legiuitorul îl consideră de capabil a fi ascultat, a supraveghea și a se opune la verificările celor ce se prezintă la masă, fiind în drept a propune ori ce probe admise de lege spre a dovedi contestațiunea sa.

Trib. Ilfov Com. în *Dreptul* pe 1892 p. 606.

30. Dispozițiunile art. 713 (azi 717) Cod. Com. relative la pierderea de către falit, îndată după pronunțarea sentinței declarative de faliment, a dreptului său de administrare a averii și exercițiului acțiunilor imobiliare și mobiliare, afară de cele exclusiv personale, nu se pot aplica de cît în sensul ca falitul să nu facă nici o lucrare în prejudiciul masei credale, ci numai sindieul reprezentă și lucrează în interesul tuturor creditorilor.

Prin urmare, în caz cînd din cauza abținerii sau neglijenței sindicului, interesele creditorilor ar fi expuse la pagube, falitul are tot dreptul de a face ori ce act legal, spre ex. un recurs, pentru conservarea drepturilor mesei creditorilor, rămîind ori cărei părți interesate dreptul de a pune în cauză și pe sindic, precum și sindicul are facultatea de a interveni și exercită dreptul său de a lucra pentru interesele creditorilor.

Dacă sindicul nu-și apropie recursul făcut de falit, care este

un act de conservare, și recursul s'ar respinge, urmînd condemnațiune pentru cheltueli de judecată o asemenea condemnațiune, privește personal pe falit.

C. Cas. II No. 200/902 în Drep-
tul No. 54/902.

31. Falitul poate face apel,—în caz de inacțiune din partea sindicului—contra unei hotăriri care ar ataca drepturile sale, și poate de asemenea a face, în apel, ori ce act conservator.

Apel Bordeaux 14 April. 1840 și
28 Iunie 1867.

În special falitul poate face apel asupra unei hotăriri date contra sa, înainte de a fi declarat în stare de faliment.

Apel Aix 2 Martie 1853.

32. Falitul care n'a fost intervenient la prima instanță, poate cere tribunalului să intervină pentru prima oară în apel, întru cît textul art. 443 fr. (rom. 717) Cod, Com. nu face distincțiune, cînd poate fi autorizat falitul a interveni într'un proces.

Apel Douai 20 Dec. 1862, 14 Feb. 1863. (No. 31 și 32 în Cohendy-Darras).

33. Dispozițiunile art. 713 (azi 717) Cod. Com. relative la pierderea de către falit îndată după pronunțarea sentinței declarative de faliment a dreptului său de administrarea averii și exercițiului acțiunilor imobiliare și mobiliare, afară de cele exclusiv personale, nu se pot aplica de cît în sensul ca falitul să nu facă nici o lucrare în prejudiciul masei creditorilor, ci numai sindicul reprezentant și lucrează în interesul tuturor creditorilor.

Că după orientarea menționatului scop al legii, urmează că, în cazurile cînd, din cauza abținerii sau neglijenței sindicului,

interesele creditorilor ar fi expuse la pagubă, atunci falitul are tot dreptul de a face ori ce act legal pentru conservarea drepturilor masei creditorilor, rămîind negreșit, dreptul ori cărei părți interesante de a pune în-cauză și pe sindic, precum și acesta își păstrează facultatea de a interveni și exercită dreptul său de a lucra pentru interesele creditorilor.

Că în speță, trib. Ilfov respingînd cererea făcută de către falit și de către sindic, pentru perimarea apelului făcut de intimații în recurs, contra unei cărți de judecată date în favoarea recurentului, înainte de a fi declarat falit, iar sindicul abținîndu-se de a face recurs contra menționatei sentințe, cu drept cuvînt falitul a putut să facă recurs, de și se află tot în stare de faliment, căci prin asemenea procedare n'a făcut de cît un act de conservare pentru interesele tuturor creditorilor, și aceasta nu este de loc contra scopului ce rezultă din citatul articol.

Că chiar dacă recursul s'ar respinge ca nefondat, și ar urmă condemnațiune pentru cheltueli de judecată, negreșit că, asemenea condemnațiune nu poate să privească de cît personal pe recurentul falit, iar nu pe masa creditorilor, dacă sindicul nu-și apropie și nu susține acel recurs.

Bul. 1902 p. 706. *C. Cas. II No. 200/902* Dr. 54/902.

Jud. cătoria I Buc. No. 4983/94 în Curierul Jud. pe 1895 p. 29.

34. Acțiunea intentată de soție pentru pensie alimentară, în timpul divorțului, contra soțului declarat deja în faliment nu poate fi opusă masei creditorilor falimentului, dacă condamnățiunea

n'a fost pronunțată contra judecătorului sindic.

C. Cas. III No. 325/908 C. Jud. 57/909.

35. Falitul este în drept a face recunoașteri relative la drepturile ce-l privesc pe dînsul, dacă mai ales, sindicul nu ridică nici o contestațiune.

C. Cas. I No. 312/88 în Bul. Cas. p. 1041.

36. După art. 717 al: II Cod. Com., acțiunile cari privesc drepturile falitului exclusiv personale, sau cari sunt străine falimentului, pot fi exercitate de falit personal.

De aci rezultă că pentru ceia ce cîștigă falitul prin priceperea sau experiența sa personală, sub forma unui onorar, poate să se judece falitul personal, asemenea acțiuni fiind străine falimentului.

C. Cas. I No. 283/911 în C. Jud. No. 49/911 și în Jurisprudența No. 22/911.

37. Falitul nu pierde personalitatea sa juridică și cu atît mai puțin puterea maritală; soțul în timpul falimentului, nu încetează de a fi singurul contradictor legitim al soției în acțiunea ce aceasta ar intentă pentru separațiunea de patrimonii.

Din acest motiv curatorele (sindicul) falimentului nu e investit a reprezintă pe falit contra unei asemenea acțiuni propusă de soție, și trebuie a fi citat personal numai soțul falit.

C. Apel Milano 10 Nov. 1885 (în Ingaramo).

Se susține într'o altă părere că în judecata cererei de separare de patrimonii, soția este datoare a introduce ca pîrși atît pe sindic cît și pe soțul falit; sindicul din punct de vedere al repercursiunii ce va produce sentința de

separare de bunuri asupra activului falimentului și pentru lichidarea pretențiunilor femeiei, cari sunt consecința hotărîrii; soțul va fi introdus cu privire la interesul moral ce poate avea în a conserva administrațiunea bunurilor femeiei și pentru a rămînea șeful familiei sale.

Cas. Fr. 11 Iunie 1877, 23 feb. 1880, 11 Dec. 1895; Apel Bourges 24 Mai 1826; Apel Paris 13 Martie 1879, 3 April 1890; Apel Bordeaux 12 Dec. 1891 (în Cohendy-Darras p. 48).

38. Falimentul tatălui sau mamei care exercită puterea părintească, nu privează pe părinte, în favoarea creditorilor, de administrarea uzufructului legal, asupra bunurilor fiilor minori.

Trib. Catania 21 Nov. 1887; Apel Catania 31 Dec. 1887; Cas. Palermo 15 Sept. 1888 (în Ingaramo).

39. Comerciantul falit poate sta în o judecată penală ca parte civilă, pentru susținerea drepturilor sale personale străine falimentului, fără a fi represintat prin sindic.

Cas. Napoli 14 Dec. 1888 (în Ingaramo).

Cas. Fr. 25 Iunie 1860, 17 Iunie 1865 și 10 Martie 1879; Dijon 24 Dec. 1874 în Cohendy Darras.

40. Incapacitatea vizată de art. 699 it. 433 fr. (rom. 717 Cod Com.) nu vizează cazul cînd falitul prin abilitatea sa personală sau cu ajutorul banilor străini de faliment întreprinde o nouă afacere; în acest caz pentru această afacere, falitul e în drept a se prezintă personal în judecată.

Cas. Fr. 28 Nov. 1887 (în Cohendy Darras; Paris 27 April 1872; A. Milano 31 Dec. 1890) în Ingaramo; C. Cas. Torino 9 Mart 93

...fără că prin această însă să se atingă dreptul permanent de control și de supraveghere al creditorilor falitului, cari prin sindic pot veghea asupra interesului lor, a interveni și chiar a se opune la ori ce angajament sau act, care—din partea falitului,—ar putea să le cauzeze un prejudiciu, a lua măsurile necesare pentru încasarea sumelor cistigate de falit și în fine a urmări anularea angajamentelor și actelor cari ar fi prejudiciabile masei.

Cas. Fr. 6 Iunie 1831, 8 Mart 1854, 21 Febr. 1859, 25 Iunie 1860, 12 Ian. 1864, 2 Febr. 1876, 8 Mai 1878, 16 Nov. 1887. 22 Nov. 1887; *Apel Paris* 2 Febr. 1835; *Toulouse* 4 April 1840; *Douai* 14 Nov. 1856; *Aix* 23 Iunie 1882. (În *Cohendy-Darras* II p. 33).

41. Declarațiunea falimentului ridică falitului administrațiunea bunurilor sale, dar nu-l privează de drepturile ce le ar avea ca soț.

Procentele averei dotale,—chiar garantată cu ipotecă asupra bunurilor soțului falit—rămân proprietatea soțului, spre a servi la trebuințele familiare.

Apel Venezia 12 April 1889; *Cas. Firenze* 14 Aug. 1889. (În *Ingaramo*).

42. De și după dispozițiunile art. 717 C. Com. sindicul falimentului are exercițiul acțiunilor falitului, totuși prin acest articol, nu se ridică dreptul creditorilor falitului pentru realizarea creanțelor lor, de a intenta acțiuni în contra debitorilor falitului, punind în cauză și pe sindic.

Prin urmare, omisiunea instanței de apel de a se pronunța asupra mijlocului produs de parte, cum că sindicul ar avea exerci-

țiul acțiunilor falitului, nu este o omisiune esențială de natură a schimbă soluțiunea procesului, cînd se constată că în acțiunea creditorilor a fost pus în cauză și sindicul.

C. Cas. I No. 11/911 în C. Jud. No. 21/911.

43. Creditorii falimentului, după pronunțarea sentinței declarative, nu mai pot purta acțiuni individuale și nu mai pot interveni în procese relative la administrarea falimentului, în cari figurează deja sindicul, căci nu mai au calitate, de oare ce interesele lor sunt reprezentate prin judecătorul sindic, singurul care are calitatea de la lege de a reprezintă interesele și a vorbi în numele tuturor creditorilor.

Numai în mod excepțional legea comercială și doctrina recunoaște creditorilor în anume cazuri, dreptul de a purta acțiuni individuale și deci de a interveni (art. 708, 773, 774 și 817 Cod. Com.) chiar după declararea în stare de faliment și aceasta mai ales atunci cînd unul sau mai mulți creditori ar avea un interes contrar de acel al masei credale.

Trib. Ilfov Com. 22 Iunie 1904 în C. Jud. 62/904.

44. Acțiunea pentru anularea actelor de înstrăinare făcute de falit, în prejudiciul creditorilor săi, nefiind o acțiune care aparține falitului, ci fiind acordată de lege în interesul masei creditorilor, ea se poate exercită și de către aceștia, căci de și sindicul reprezintă în același timp și pe creditori, însă acest drept recunoscut sindicului, nu esclude dreptul creditorilor de a exercită o asemenea acțiune; căci este posibil

ca sinditul să neglijeze sau să refuze intentarea ei.

C. Apel Galați I No. 1/909 în Dreptul No. 27/909.

45. Conform legii comerciale, o hotărîre care preschimbă data încetării plăților falitului, după contestația unuia dintre creditori, este obligatorie tuturor celorlalți creditori.

Că așa fiind de și este adevărat că în regulă generală judecătorul sindic, reprezintă interesele tuturor creditorilor falitului, din momentul ce art 719 (azi 723) cod. com. dă drept ori cărui creditor de a face contestație, în ce privește preschimbarea epocii încetării plăților falitului și hotărîrea cîștigată devine opozabilă tuturor creditorilor, este evident că precum creditorii pot să formeze asemenea contestație pot să-și intervină în contestația altora, pe cit timp legea comercială nu le ridică acest drept.

Că după art. 248 pr. civ. intervenția făcută de cel de al treilea, pentru apărarea drepturilor uneia din prigonitoarele părți se poate face în ori ce stare a procesului și ori la ce instanță.

C. Apel Galați No. 29/901 C. Jud. pe 1902 pag. 356.

46. Intervenția în apel a unui creditor este admisibilă, cînd creditorul intervenient nu tinde la valorificarea sau realizarea vreunui drept al său asupra bunurilor mobile sau imobile ale falitului, ceia ce nu s'ar fi putut admite căci conf. art. 717 c. com. asemenea acțiuni nu se pot intenta decît contra judecătorului sindic și nu pentru prima oară în apel. Prin intervenția sa creditorul necerînd altceva de cit men-

ținerea stării de faliment, adică același lucru pe care l'a cerut și judecătorul sindic, nici art. 717 c. com. nici vre un alt text de lege, nu se opune ca să se poată face o asemenea intervenție.

C. Cas. III No. 116/910 în Jurisprudența No. 12/910 și în Bul. pag. 531/910.

47. De și după dispozițiunile art. 717 c. com. sindicul falimentului are exercițiul acțiunilor falitului totuși prin acest articol nu seridică dreptul creditorilor falitului, pentru realizarea creațelor lor, de a intenta acțiuni în contra debitorilor falitului și acțiunea creditorilor se găsește regulat făcută atunci cînd au pus în cauză și pe sindicul falimentului.

C. Cas. I No. 11/911 în Jurisprudența No. 7/911.

48. Într'un faliment, în caz de bancrută, creditorul care se crede prejudiciat, nu poate să exercite, pentru reparațiunea daunelor suferite, acțiune individuală; o asemenea acțiune este colectivă și aparține exclusiv sindicului care reprezintă masa credală.

C. Cas. II No. 3195 și 3794/909 în Jurisprudența No. 39/909.

49. Creditorii au dreptul de a interveni în locul debitorului lor în procesul pendinte dintre debitor și un terțiu; ei pot face apel contra sentinței date față cu debitorul. În caz de faliment acest drept poate fi exercitat în mod util de curator (sindic) în interesul masei credale.

C. Apel Bologna 18 Sept. 1885 (în Ingaramo).

50. Reprezentanța falimentului, fiind acordată exclusiv sindicului, din acest fapt nu se poate deduce că creditorii n'au drept a interveni a proprie spese într'un

proces ce ar interesa masa credală.

Apel Torino 23 Nov. 1885 : *Cas. Torino* 10 August 1886 ; *Apel Venezia* 28 Dec, 1886 ; *Apel Genova* 3 Iunie 1887 ; *Tr. Taranto* 5 April 1890 ; *Apel Torino* 9 Martie 1891.

Cas. Torino 18 Iunie 1899 (in Ingaramo).

51. Creditorii nu pot, singuri in interesul masei credale, să ceară anularea unui gaj constituit de falit altui creditor, nici nu pot interveni în judecată pentru acest obiect.

Cas. Torino 12 Iulie 1888 ; **Contra** *Apel Casale* 30 Iunie 1887 ; *Apel Venezia* 4 April 1889 și 21 Febr. 1890. (In Ingaramo).

52. Cu toate că numai sindicul reprezintă masa credală într'un faliment, totuși nu se poate interzice unui creditor de a interveni în acțiunea susținută de sindic și a o susține cînd voiește a-și valorifica un drept al său propriu, individual și distinct de acel al masei credale.

Cas. Torino 11 Iulie 1891.

53. Este o chestiune, care mult timp a împărțit jurisprudența : dacă creditorii pot interveni în acțiunile intentate de sindic.

O primă părere acordă acest drept creditorilor : conform principiilor generale din codul de procedură civilă, căci nici un text nu derogă aci la aceste principii și de altă parte, nu există nici un motiv pentru a refuza o intervenție ce o fac pe socoteala lor și care nu prezintă de cât avantajii pentru soluțiunea procesului *Cas. fr.* 30 Dec. 1856 ; *A. Riom* 8 Marte 1855 ; *Apel Agen* 22 Nov. 1880 ; *Apel Poitiers* 26 Iulie 1826 ; *Apel Pau* 19 Martie 1888 ; *Apel Paris* 12 Iulie 1889.

O a doua părere susținută mai mult de jurisprudența franceză de azi, pleacă de la principiul că după hotărîrea declarativă de faliment și pînă cînd falimentul este închis, sindicul reprezintă masa creditorilor și este singurul investit cu dreptul de a exercita acțiunile cari interesează această masă și se susține că creditorii nu pot lucra nici interveni în mod individual în acțiunile angajate sau susținute de sindic. *Cas. fr.* 22 Dec. 1835, 10 Nov. 1890, 12 Martie 1900 ; *Apel Caen* 30 Mai 1899, *Apel Paris* 24 Dec. 1849, 12 Dec. 1855 ; *Apel Poitiers* 20 Ian. 1853 ; *Trib. Lille* 19 Iunie 1895 (in Cohendy-Darras II p. 51 urm).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 718. Sentința declarativă de faliment suspendă, numai față de masa creditorilor, curgerea dobinzilor, a creanțelor negarantate prin ipotecă, gaj sau alt privilegiu.

Dobinzile creanțelor garantate nu pot fi cerute de cit asupra sumelor provenind din vînzarea bunuri-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 700. La sentenza che dichiara il fallimento sospende, soltanto rispetto alla massa dei creditori, il corso degl'interessi dei crediti non garantiti con ipoteca, con pegno od altro privilegio.

Gl'interessi dei crediti garantiti non possono essere domandati, che sulle somme

lor supuse privilegiului sau ipotecei; cînd însă, din neajungerea acestor garanții, dreptul creditorilor se exercită asupra masei chirografare, restul creanței neacoperit se determină, fără a se ține în seamă dobinzile posterioare datei sentinței declarative de faliment.

(Com. 708, 785, 786; C. Civ. 1685, 1697, 1772, 1746; Ital. 700; Fr. 445; Belg. 451, 452.

provenienti dalla vendita dei beni sottoposti a privilegio o ad ipoteca; ma quando, per insufficienza di queste garanzie, il diritto dei creditori si esercita sulla massa chirografaria, il credito residuo si determina senza tener calcolo degli interessi posteriori alla data della sentenza dichiarativa del fallimento.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs*; D. Alexandrescu IX pg. 702; C. N. Toneanu *fasc. II* pg. 161 urm.; M. A. Dumitrescu: *Coment. cod. com. VI* pg. 337 urm.; I. N. Cezărescu—Em. Dan: *legea falim.* art. 718 p. 50; Vidari VIII No. 7601 și urm.; Al. Ingaramo art. 699; L. Bolaffio—E. Masé-Dari art. 700 p. 127; I. Bohl art. 700; H. F. Rivière: *Code Com.* pg. 694; P. Namur: *Code Com. belge III* pg. 80 urm.; Cohendy-Darras: *Codes annotés II* p. 58 urm.

Doctrină. 1. Pentru a se putea stabili o egalitate între creditorii falitului, legiuitorul a prevăzut suspendarea dobinzilor; această suspendare se aplică atît dobinzilor convenționale cît și dobinzilor de întârziere și ea are loc din momentul declarării în stare de faliment a debitorului. Aceste dobinzi se suspendă numai față de masa falimentului nu și față de falit personal; prin urmare în caz de închiderea falimentului creditorii reintrînd în drepturile lor, pot preținde falitului ori ce fel de procent li s'ar datorii.

V. *Dimitriu* curs 1910/911 p. 1304 urm.

În acest sens: C. N. *Toneanu* falimentul fasc. II pag. 161 urm. M. A. *Dumitrescu* Comentarii Cod. Com. VI pag. 337 urm.

2. Dacă sunt creanțe în care se găsește înglobat pe lingă capital și procentele viitoare, creditorul cu ocazia verificării va putea produce creanța cu procentele cu tot, căci titlul său conține angajamentul de a i se plăti această sumă fără a distinge ceia ce corespunde cu capitalul împrumutat și ceia ce corespunde cu interesele acestui capital.

Această creanță ar putea trece și în mîna terților cari nu cunosc dacă sunt interese sau nu; avem o obligație unică, indivizibilă. De altfel dacă creanța ar fi o cambie nici n'ar fi permis conform legii comerciale a distinge în ea, capitalul de interese. Asemenea și

pentru o datorie asupra căreia s'a promis sau convenit un scont, dacă va fi plătit creditorul în termen mai scurt de cît cel stipulat.

C. N. Toneanu op. cit. pag. 162 și urm.

M. A. Dumitrescu VI pag. 343 și 344.

3. În privința arerajelor adică acele interese care de și sunt accesoriul unei obligațiuni principale reprezintă întreaga obligațiune, precum obligațiunile alimentare, rentele perpetui, viagere, etc., creditorul obligațiunii, ca ori ce creditor chirografar, poate veni la masă, dar nu numai cu suma scăzută, ci și cu ce va avea să ia în viitor, însă va fi plătit în proporție cu suma ce va rezultă din lichidare.

C. N. Toneanu falimente I p. 163 urm.

4. Sunt datorii cari nu produc dobînzi nici convenționale nici moratorii înainte de declararea în faliment. Aceste datorii pot deveni productive de dobînzi moratorii, dar nu pot curge față de masa credală; ele se datoresc însă, de la data cererei în judecată (1088 C. Civ.) ceia ce nu se poate face de cît pe calea prezentării titlului la verificare, ce echivalează cu o cerere în judecată, mai cu seamă dacă contra cererei se mai fac și contestații.

C. N. Toneanu op. cit. p. 165 urm.

5. Fidejursorul care a garantat o datorie a falitului și care plătește creditorului după declarațiunea de faliment, are dreptul a fi admis la pasivul falimentului ca subrogat creditorului satisfăcut, însă numai pentru capital, nu și pentru dobînzile ce curg, după ce falimentul a fost declarat. Căci fidejursorul nu poate avea drepturi mai mari de cît creditorul pe care l'a substituit: *nemo potest in alium transferre plus juris, quam ipse habet*.

C. N. Toneanu op. cit. pag. 173.

6. Dacă creditorii privilegiați ipotecari sau gagiști n'au fost acoperiți integral, în ce privește plata parțială s'au propus trei sisteme:

a) Să se urmeze conf. dreptului comun, care prin art. 1111 C. Civ. prescrie că plata parțială se va computa mai întâi asupra procentelor și restul asupra capitalului.

b) Că dobînzile nu pot figura nici direct nici indirect la masa falimentului; a se admite I-ul sistem ar fi a se constringe masa credală să contribue la plata lor, cari dacă bunul nu valoră de cît suma de....., această sumă trebuie să garanteze plata unui capital care împreună cu procentele convenite și datorite să completeze prețul imobilului.

c) Dacă creditorul nu se îndestulează din gajul său atunci continuă a se satisface și trebuie să-și exercite dreptul din creanță nu-

mai pentru rest, fără a se ținea seamă de procentele din urma declarării în faliment.

Exemplu : creditorul are de luat 10.000 lei capital și 1000 lei procent. Imobilul se vinde cu 5500 lei. După I sistem concură cu 5500 lei, după al doilea sistem suma rezultată din vânzare 5500 lei = $x + \frac{10x}{100}$ adică 5000, iar după al treilea sistem suma de 5500 se va conta asupra capitalului de 10000 și creditorul va concură cu creditorii chirografari pentru 4500 lei.

Al treilea sistem corespunde și cu textul art. 718.

V. *Dimitriu* op. cit. p. 1306 urm.

Jurisprudență. 1. Este valabilă convențiunea stipulată între creditorii unui același debitor de a fi plătiți unii înainte altora.

Preluările convenționale, consimțite prin convențiunea diverșilor creditori, nu constituie un privilegiu în înțelesul legii, și din această cauză, creditorii în folosul cărora s'a făcut convenția, nu pot pretinde a fi colocați asupra dobânzilor posterioare sentinței declarative de faliment, în prejudiciul creditorilor cari au consimțit aceste preluări.

Cas. Torino 11 Febr. 1890 (În Ingaramo).

2. Regula de a se impută plățile parțiale mai întâi asupra dobânzilor și apoi asupra capitalului, este generală și se aplică chiar în materie de faliment cînd creditorul, căruia potrivit art 700 (rom 718) cod. com. nu i s'a plătit dobânzile posterioare sentinței declarative de faliment, cere plata acestor dobînzi de la fidejused.

Cas. Torino 5 Mai 1891. (În Ingaramo).

3. În caz de faliment, creditorul ipotecar are dreptul să ceară dobânzile numai asupra sumelor provenite din vânzarea bunurilor supuse privilegiului sau ipotecei; și cînd n'a fost achitat în mod

complet, are dreptul a concură la masa chirografară; în acest din urmă caz, restul creanței se determină fără a se ținea în seamă dobânzile anterioare datei sentinței declarative de faliment.

Apel Bologna 31 August 1891 (În Ingaramo).

4. Dispozițiunea art. 445 fr. (rom. 718) cod. com., este de altfel concepută în termeni absoluți și prin urmare, ea se aplică ori-cărei creanțe chirografare, indiferent de cauză, și fără a se distinge dacă e vorba de dobînzi moratorii sau convenționale.

Judecat în acest sens, că dobânzile sumelor la cari a fost condamnat un falit, ca și acele a ori cărei creanțe chirografare, încetează față de masa creditorilor de la data hotărîrii declarative de faliment.

Trib. Com. Mulhouse 15 Nov. 1867; în Cohendy-Darras.

5. În cazul cînd un creditor a primit de la debitorul său plata unei datorii ajunse la scadență, după data încetării plăților pe care o știa că există,—dacă se întîmplă că și creditorul să fie declarat în stare de faliment, masa falimentului creditorului, acționată în judecată de masa celui alt faliment (al debitorului) spre a restitui su-

ma ce a primit,—nu va putea fi condamnată și la dobinzile ce s'ar datoră pentru această sumă, în cepînd din momentul declarării în stare de faliment.

Angers 28 Mai 1894; în Cohendy-Darras.

6. Principiul sînspensiunii cursului dobinzilor nu este referitor de cit la creanțele chirografare.

În consecință creditorii privilegiați sau ipotecari pot cere a fi colocați chiar pentru dobinzile convenționale sau moratorii, cari au continuat a fi datorite în profitul lor și după sentința declarativă de faliment; o singură rezervă însă: aceste dobinzi nu pot fi reclamate de cit asupra sumelor provenind

din vînzarea bunurilor supuse privilegiului sau ipotecei.

Cas. Fr. 14 Iulie 1829, 24 Feb 1852; *Apel Poitiers 30 Ian. 1878* în Cohendy Darras.

7. Principiul pus în art. 445 fr. (718 rom.) Cod. Com., avînd de obiect să garanteze masa credală contra ori cărei cereri de dobinzi datorite după sentința declarativă de faliment, rezultă că este inaplicabil acest principiu coobligăților, garanților sau codebitorilor solidari ai falitului: acești coobligăți ne fiind în stare de faliment, nimic nu se opune ca creditorul să le ceară plata integrală a sumei ce i se datorează, în capital și dobinzi.

Apel Puris 1 Dec. 1892; în Cohendy Darras.

J CODUL COM. ROM

Art. 719. Datoriile cu scadența obligatorie în sarcina falitului, și acele ale căror scadență este subordonată voinței sale, sunt considerate ca ajunse la scadență prin efectul declarațiunei falimentului.

Din momentul declarării în stare de faliment, creanțele în contra falitului, în ceia ce privește participarea lor la deliberările falimentului, vor rămîine fixate în minele ultimului purtător, anterior declarării în stare de faliment; asemenea și cele cari se vor fi aflînd în circulațiune în străinătate, vor rămîine fixate în mîinile ultimului purtător

CODUL COM. ITALIAN

Art. 701. I debiti a scadenza obligatoria a carico del fallito, e quelli la scadenza dei quali è rimessa alla di lui volontà, si intendono scaduti per effetto della dichiarazione di falimento.

din țară, anterior declară-
rei în stare de faliment.

(Com. 778 ; Civ. 1025 ; Ital.
701 ; Fr. 444 ; Belg. 449, 450.

Bibliografie. T. Stehan: *Curs*; V. Dimitrin: *Curs* p. 1298 și urm.; D. Alexandresco: *Coment. Dr. Civ.* VI p. 123 urm. 749 și VIII p. 346; C. N. Toneanu *falimente fasc. II* p. 175 urm.; M. A. Dumitrescu: *Comentarii* VI p. 345 urm.; F. Ciorapciu: *Encic. jurid.* II lit. F; I. Barozzi: *Repertor. de jurispr.* II; I. N. Cezărescu-E. Dan: art. 719 p. 50 urm.; Vidari VIII No. 7582 urm.; Al. Ingaramo art. 701 H. F. Rivière: *Cod. Com. français* p. 691 urm.; P. Namur: *Code Com. Belge* III p. 71 urm.; I. Bohl: *Code Com. d'Italie* art. 701; L. Bolaffio-Masé Dari art. 701; Cohendy; Darras: *Code Com. annoté* p. 54 urm.

Doctrină. 1. Exigibilitatea tuturor creanțelor falitului e o consecință a pierderii beneficiului termenului și e creată spre a nu se violă principiul egalității dintre creditorii cari formează unul din obiectivele principale ale producerii falimentului, cum și a nu se împiedică celeritatea lichidării pasivului.

Exigibilitatea are în vedere numai creditorii falitului în folosul căror e creată și numai față de falit nu și de coobligații solidari, fidejutori, etc. Excepțiune însă pentru titlurile cambiare (art. 340 C. Com.) și creanțele condiționale a căror perfectibilitate depinde de realizarea unui eveniment viitor și necert.

V. *Dimitriu* *Curs Dr. Com.* 1910/11 p. 1301 urm.

2. Ajungerea la scadență prin efectul sentinței declarative, se justifică pe două considerațiuni:

1) Creditorul a acordat termen comerciantului fiind că avea încredere într'insul, ori căzînd debitorul în faliment, piere încrederea și deci e logic să dispară și termenul. (art. 1025 C. Civ.) 2) Procedura falimentului ar fi întîrziată timp îndelungat dacă ar trebui să se aștepte pînă la ajungerea termenilor diferitelor creanțe.

M. A. *Dumitrescu* *Coment. Cod. Com.* VI p. 346; D. *Alexandresco* *Coment. Cod. Civil* VI p. 124.

3. Art. 1025 C. C. nu vorbește de faliment, ci numai de deconfitură, adică de insolvabilitatea unui comerciant; însă art. 719 Cod. Com. după care toate datoriile neexigibile ale debitorului, fie ele civile, comerciale, chirografare, ipotecare, amanetare, privilegiate, etc. devin exigibile prin efectul declarațiunei falimentului, completează în această privință lacuna cuprinsă în art. 1025 C. Civil.

Textul corespunzător francez, vorbește din contra de faliment, iar nu de deconfitură, dar autorii recunosc în unanimitate că și starea de insolvabilitate a unui necomerciant aduce pierderea beneficiului termenului ca și pentru un comerciant.

În acest sens: *D. Alexandresco* VI p. 123 nota 2 și autorii citați acolo: *T. Huc* VII 287, *Laurent* XVII 195, *Démolombe* XXV 664 *Lyon Caen et Renault* VII 257, *Thaller* 1459.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 351 urm.

4. Exigibilitatea creanțelor falitului prin simplul efect al declarațiunii falimentului nu echivalează din punct de vedere al compensațiunii cu aceia care ar rezulta din expirarea termenului și prin urmare nu face ca datoriile active ale falitului să fie compensabile cu acele pe cari creditorii lui le-ar avea în contra lui și cari ar fi exigibile. În adevăr dacă declararea în faliment, atrage pentru debitor pierderea beneficiului termenului, ea-i ridică în același timp de drept administrația bunurilor sale și prin urmare și facultatea de a plăti pe unii din creditorii săi în detrimentul masei. Deci dacă el nu poate să facă o plată reală nu poate să facă nici plăți fictive, fie că datoria sa ar fi ajuns la scadență, fie că exigibilitatea ar fi efectul hotărârii declarative de faliment. Această soluție de și criticată, ori care ar fi temeinicia acestei critici, nici compensațiunea legală, nici cea judiciară, nefiind admise de legea comercială în materie de faliment, debitorul falitului va plăti datoria sa în mâinile judelei sindic, rămânând ca el să figureze la masă ca creditor al falitului și să-și primească dividendul cuvenit.

D. Alexandresco Coment. Dr. Civ. VI p. 749 urm. *M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 352 urm., *C. N. Toneanu* op. cit. p. 191 urm.

5. Nu pot fi socotite scăzute prin efectul sentinței declarative, datoriile cari nu se sprijină pe creditul personal al falitului și deci nu au pentru dînsele rațiunea care a condus pe legiuitor a stabili principiul ajungerei la scadență a datoriilor falitului:

a) Datoriile derivând din contractele bilaterale cu termen, fiindcă falitul ne primind nimic „nu e posibil ca pentru celalt contract să înceteze încrederea de a obține corespectivul unui ce pe care el „încă nu l'a dat“. Tot pentru același motiv el nu ar putea să se prevaleze de scadența stabilită de lege, pentru a constrînge pe falit să execute îndată din partea sa contractul, de și el are dreptul a nu-l executa la rîndul său de cît la scadența convenită.

b) Datoriile sub condițiune suspnsivă;

c) Datoriile derivînd din obligațiuni solidarare luate de falit împreună cu alții; ar fi nedrept că debitorii solidari nefaliți să piardă beneficiul termenului din cauza încetării plăților unui codebitor.

C. N. Toneanu falimente fasc. II p. 182 urm.

d) Datoriile terțiilor către falit adică creanțele active în favoarea falitului. Ar fi nedrept ca cei de al treilea să fie forțați să plă-

tească datoriile lor înainte de vreme din culpa creditorului care a dat faliment.

M. A. Dumitrescu Coment. VI p. 347 urm.

6. Coobligaților la cambie li se opune efectele sentinței declarative. Falimentul debitorului face exigibilă o cambie atât față de el cât și de coobligați. Posesorul cambiei are dreptul să ceară cautiune de la giranți și trăgător sau emitent și fle care girant poate cere cautiune de la obligații anteriori.

Lyon Caen et Renault II 237 urm. citat de *M. A. Dumitrescu* pag. 351.

7. Din combinația textelor 790, 791 și 719 Cod. Com. rezultă cu prisosință că falimentul barbatului dă naștere la restituirea dotei; restituire ce se va admite sau respinge în baza unei cereri făcute de femeie contra soțului și a judeului sindic.

C. N. Toneanu op cit. p. 192; *D. Alexandresco* vol. VIII p. 346 și urm.; *C. Nacu* Dr. Civil III p. 140.

Jurisprudență. 1. Art. 719 C. Com. declară ajunse la termen, într'un mod general, toate creanțele falitului în momentul declarației de faliment.

C. Apel Buc. II No. 32/90 în Cezărescu Dan.

2. Legiuitorul prin art. 793 și urm. C. Com. permite femeii falitului a-și lua în natură toate bunurile ce s'ar dovedi a fi ale sale, mobile și imobile, dotale sau parafernale, putînd fi admisă la pasivul falimentului pentru prețul bunurilor sale instrăinate în timpul căsătoriei de către bărbat (art. 806 C. Com.) De aci reesă că falimentul soțului dă naștere la restituirea dotei.

C. Apel Buc. III No. 35/89 în Dreptul No. 70/89; *id m* No. 38/89 în Dreptul No. 83/89, în Cezărescu și Dan.

3. Potrivit art. 372 Cod. Com. încheierea contului curent și lichidarea deferenței vor avea loc la scadența termenelor stabilite prin convențiune și în lipsă de

convențiune, la 31 Dec. a fie căruia an.

Art. 373 însă scurtează acest termen, în caz de faliment a uneia din păți, cînd devin exigibile toate creanțele cu termen.

Cas. III No. 346/907 C. Jud. 21/908.

4. Art. 444 fr. (719 romin) ne vizînd de cît creanțele cu termen, nu se poate aplica și creanțelor condiționale, cu atît mai puțin cînd condițiunea căror sunt subordonate este o condițiune suspensivă: nu s'ar putea înțelege ca falimentul să transforme un drept eventual într'un drept actual și cert.

Apel Paris 18 Dec. 1840; *Comp și Aubry et Rau* IV p. 88; *Demangeat sur Bravard* V p. 155; *Lyon Caen et Renault* VII No. 258; *Thaller* No. 1908; *Ruben de Couder* No. 270. **Contra** *Bédaride* I No. 93; *Alauzet* VII No. 2486 (În Cohendy Darras).

5. Exigibilitatea rezultînd din sentința declarativă de faliment

produce același efect ca și scadența normală a termenului, în acest sens că creditorul poate să se prezinte la faliment și să ceară a fi trecut cu întreaga lui creanță fără a se face vr'o scădere sau scomput.

Astfel cînd subscriitorul unei cambii,—care cuprinde atît capitalul împrumutat cit și dobînzile aferente — cade în stare de faliment înainte de scadența cambiei, portorul cambiei, are drept la totalitate sumei văzută în cambie, fără a se putea deduce din sumă procentele de la data sentinței declarative și pînă la termenul scadenței fixat în cambie.

Bourges 27 Ian. 1858 în *Cohendy Darras*.

6. Incetarea plăților fără declarațiunea stărei de faliment prin

hotărîre judecătorească, nu face să devină exigibile creanțele neajunse la termen.

Apel Torino 21 Ian. 1884 (în *Ingaramo*).

7. Scadența unei cambii, fixată pe baza sentinței declarative de faliment, are loc numai față de falit și nu-și poate întinde efectele și față de codebitori, cari continuă a se bucura de beneficiul termenului.

Tr. Com. Catania 9 Dec. 1884; *Apel Roma* 3 Martie 1892 în *Ingaramo*.

8. Chiar datoriile ipotecare ale falitului, devin exigibile, prin efectul declarării falimentului, în sensul art. 701 (rom. 719) Cod. Com.

Apel Torino 27 Iunie 1892 în *Ingaramo*.

Notă. Aliniatul al II-lea al art. 719, nu are corespunzător în codicele italian, el este inovația legiuitorului român; expunerea de motive și debaterile urmate ne călăuzesc a ști că intenția legiuitorului român,—fixînd în mîinile ultimului purtător creanțele falitului— a fost de a împiedeca pe falit să se servească de persoane interpuse, în deliberările falimentului, și tot odată de a nu permite creditorilor, cari posed mai multe cambii semnate de falit, să împrăști cambiiile la diferite persoane, pentru a crea majorității de cele mai multe ori defavorabile falitului.

În 1900, aliniatul a fost modificat în sensul fixării creanțelor din străinătate în mîinile primului purtător din țară, posterior declarării falimentului; legiuitorul din 1900, în ce privește creanțele creditorilor din străinătate, zicea că fixarea lor în mîinile ultimului purtător din țară dinnaintea declarării, este măsură foarte jignitoare creditorilor din străinătate, de oare ce pînă ce se află de declararea în stare de faliment a debitorului lor, creanțele sunt în circulație și odată falimentul declarat, ei nu mai pot transmite creanțele reprezentanților lor de aci cu cari sunt în compt prin gir, ci trebuiesc să facă procuri, cari cer o sumă de formalități. Și pentru a suprima aceste dificultăți s'a fixat în 1900, în mîina primului purtător din țară, creanțele creditorului străin. Acest text însă curînd a fost modificat prin legea din 1902.

În practică s'a întâmplat deseori ca creanța emisă de debitor în ordinul unui creditor din străinătate să nu intre în minile unei persoane din țară; și întimplându-se ca debitorul să fie declarat falit, nu rare ori s'a întâmplat—mai cu seamă cînd majoritatea creditorilor sunt străini—să nu se poată întruni numărul necesar, de creditori spre a lua o hotărîre în falimentul debitorului lor.

De asemenea s'a întimplat ca un creditor străin să trimită creanțele sale uneia sau mai multor bănci din țară cu mențiunea „spre încasare“; s'ar putea oare susține, că banca mandatară „spre încasare“ este portorul în țară al cambiei falitului? Și în caz afirmativ s'ar putea susține că banca sau reprezentantul creditorului străin poate lua parte în deliberările falimentului? De sigur nu, căci n'are mandat pentru aceasta.

Cu ocazia verificării creanțelor legea dispune ca la cererea de verificare făcută prin mandatar, să se aducă o procură specială, în care să se cuprindă dreptul de a se afirmă sinceritatea și realitatea creanței cum și quantumul sumei de verificat (art. 770 Cod. Com.) Îndeplinite aceste forme cerute de art. 770 Cod. Com., se poate zice că mandatarul este ultimul purtător al cambiei? De sigur nu, căci al II al art. 719, înțelege prin ultim purtător, acel care ca purtător al creanței are proprietatea ei; ori în speță aceasta nu poate fi; iată dar încă un caz cînd creditorul străin, *străin* rămîne de interesele sale în faliment și nu i se poate permite a-și spune cuvîntul său în deliberările falimentului.

De aceia credem că dispozițiunea—de a se fixa în minile purtătorului purtător din țară *posterior* declarării în stare de faliment creanțele cari în momentul declarării se vor fi aflat în circulație în străinătate,—stabilită de legiuitorul din 1900, era o dispozițiune mult mai favorabilă, unei bune administrațiuni falimentare, și servea mai mult interesele creditorilor.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 720. Pentru chiriile datorite de falit, actele de executare asupra bunurilor mobile cari servesc la comerțul său vor fi suspendate, în timp de trei zeci zile de la data sentinței declarative de faliment, afară

CODUL COM. ITALIAN

Art. 702. Per le pigioni dovute dal fallito, gli atti d'esecuzione sopra gli effetti mobili che servono al suo commercio sono sospesi per trenta giorni da quello della sentenza dichiarativa del fallimento, salvi

de măsurile conservatoare și de dreptul pe care proprietarul îl dobîndise mai dinainte pentru a reintra în posesiunea bunurilor închiriate. Cînd proprietarul a obținut acest drept, suspendarea actelor de execuțiune mai sus arătate încetează de drept.

(Com. 708; Civil 1730; Ital. 702; Fr, 450; Belg. 454).

i provvedimenti conservativi e il diritto che il proprietario avesse anteriormente acquistato di riprendere il possesso dei beni locati. Quando egli l'ottenega, cessa di diritto la sospensione degli atti di esecuzione sopra stabilita.

Bibliografie. T. Stelian : *Curs*; V. Dimitriu : *Curs*; C. N. Toneanu : *fa-
limente fasc. II* p. 193 urm.; M. A. Dumitrescu : *Coment. Cod. Com. VI* p. 361 urm.
I. N. Cezărescu-E. Dan : *Cod. Com.* art. 720 p. 52 urm.; J. Bohl : *Cod. Com. d'Italie*
art. 702; Al. Ingaramo art. 702; Vidari VIII 7598; Lyon Caen et Renault VIII 864
urm.; H. F. Rivière : *Code Com. français* p. 688 urm.; P. Namur III p. 90 urm.

Doctrină. 1. Suspendarea timp de 30 zile a actelor de execuțiune începute și obligația de a nu începe executarea tot în 30 zile de la declararea falimentului, s'a prevăzut de legiuitor în scopul de a acorda timp creditorilor să hotărască, dacă n'ar fi mai folositor pentru masa falimentului să cadă la înțelegere cu proprietarul și să nu ajungă să vîndă bunurile cari servesc la comerțul falitului. Nu numai vînzarea se suspendă în acest timp, ci ori ce act de executare în genere.

M. A. Dumitrescu VI p. 361.

2. Art. 720 Cod. Com. (ital. 702, fr. 450) are de bază certă și indiscutabilă dreptul locatorului de a face urmărirea și după declarațiunea de faliment, cu alte cuvinte, presupune necesarmente acest drept, fără de care art. 720 n'ar avea nici o rațiune de a fi. U-nica modificare adusă acestui drept prin art. 720 consistă în suspendarea exercițiului său pentru trei zeci de zile. Dacă în privința locatorului legea a întrebuițat un tratament mai avantajos de cît acel făcut creditorilor cu ipotecă sau privilegiu asupra imobilelor, cărora le-a permis numai de a continuă exproprierea începută mai dinnainte de sentința declarativă (art. 811) rațiunea este că privilegiul locatorului este în substanță o speță de gaj (gajul tacit al Romanilor : *super inveceto et illato*) a cărui eficacitate depinde de aceia că rămîn obiectele cari servă de gaj, în posesiunea creditorului, cu atit mai mult, cu cît legea civilă a dat locatorului facultatea de a dobîndi prin sechestra, posesiunea mobilelor supuse privilegiului, ori de cite ori s'au transportat în altă parte, fără consimțimîntul său, din

fondul închiriat, și legea comercială face să înceteze suspendarea actelor de execuțiune, cînd locatorul obține reluarea în posesiune a fondului locat, pentru că trebuind să fie atunci transportate mobilele cari au servit a-l mobilă, ar putea să-i vatăme privilegiul, dacă s'ar menține suspendarea.

Un alt argument care demonstrează și mai mult dreptul locatorului de a face executarea și după declararea în faliment, rezultă din aceea că prin art. 720, se limitează suspendarea actelor de execuțiune asupra bunurilor mobile, cari servesc la comerțul falitului, de unde, dacă în fondul locat se găsesc bunuri cari nu servesc la comerțul falitului, este incontestat și incontestabil că locatorul poate să le reție și să le vîndă chiar în cele 30 zile, ca și cum n'ar fi existat faliment.

C. N. Toneanu falimente fasc. II p. 195 urm.

3. Suspendarea de 30 zile n'are loc: 1) în ce privește măsurile conservatorii: de ex. opunerea de a se duce mobilele în alt loc de cît imobilul închiriat; 2) cînd proprietarul a obținut, înainte de declarare, dreptul de a reîntră în posesiunea bunurilor închiriate; 3) în ce privește bunurile mobile cari nu servesc la comerțul falitului și 4) în ipoteza art. 808.

M. A. Dumitrescu Coment. VI p. 363 urm.

C. N. Toneanu op. cit. p. 197 urm.

4. În ce privește chiriile sau arenzile datorite de masa credală se vor aplică dispozițiunile legii din 30 Martie 1903, asupra drepturilor proprietarilor.

În ce privește însă cîștiurile datorite de falit anterior, nu se poate aplică disp. legii din 1903 ci art. 720 Cod. Com. de oare ce legea din 1903 fiind o lege generală, ea nu a abrogat art. 720 care e într'o lege specială, relativă la raporturile falimentare: *generalia specialibus non derogant*.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 366.

Jurisprudență. 1. Legea prin alin. I din art. 1730 Cod. Civ., declară și recunoaște ca privilegiată chiria pe anul curent a proprietarului unei case asupra mobilelor chiriașului său, ce dinsul are, cu contract autentic sau cu dată certă cu chiriașul.

Că acest privilegiu în genere, nu se poate pierde prin nici un alt fapt posterior care ar putea să

supravie în averea și starea de fapt cunoscută proprietarului și asupra căruia dinsul a înțeles să-și exercite privilegiul său la facerea contractului.

Că în speță, proprietarul casei închiriate, înființînd prin justiție și un sechestrul asigurător asupra mobilelor din casa chiriașului său, a făcut tot ce se putea face, spre a-și manifesta voința și dreptul

său, ca chiria casei să fie privilegiată pe ultimul an al contractului.

Că dacă chiriașul a fost declarat în faliment și s'a fixat o cotă concordată pentru toate datoriile sale către alți creditori posteriori sau neprivilegiați, aceste măsuri nu pot să turbure și să micșureze în nimic dreptul de privilegiu pe care legea îl acordă proprietarului casei asupra mobilelor chiriașului sau, chiar dacă dînsul n'ar mai fi intentat vre o altă acțiune, sau nu s'ar mai fi prezentat la verificarea de creanțe cerută de lege pentru alți creditori ai falitului.

Că circumstanțele ridicărei sechestrului de deasupra mobilelor și depunerea sumei de 1200 lei în locul mobilelor sechestrate—măsuri cerute de împrejurările falimentului — nu schimbă în ni-

mic principiul și voința legii ca creanța proprietarului să rămână privilegiată asupra mobilelor, sau reprezentățiunea lor, căci aceea sumă, în nici un caz, nu poate constitui un gaj nou, pe care ar fi putut conta ceilalți creditori neprivilegiați de o asemenea dispozițiune a art. 1730 C. Civ. și chiriașul debitor nu poate invoca nici odată o reducere a privilegiului acordat de lege cînd a contractat cu proprietarul casei.

Cas. II 1902 Bul. 1902 p. 742.

2. Privilegiul locatorului asupra mobilelor falitului, subzistă chiar după declararea în stare de faliment; și aceasta fără a se distinge dacă executarea a fost începută înainte sau după declararea falimentului.

Cas. Roma 16 Ian. 1893 în *In-garamo*.

Notă. Art. 450 Cod. Com. francez avea absolut aceeași redacțiune ca și articolul 720 Cod. Com. român și 702 Cod. Com. italian; prin legea din 12 Febr. 1872 modificîndu-se acest text i s'a dat o altă redacțiune în sensul că: 1) sindicul este în drept ca în termen de 8 zile de la expirarea termenului de depunerea creanțelor spre verificare, să notifice proprietarului, intențiunea de a menține contractul de locațiune; 2) proprietarul în 15 zile de la notificare va trebui să ceară rezilierea, în caz contrar este presupus că a renunțat la reziliere și 3) că suspendarea executărei sau cererei de reziliere va avea loc de drept în cele 8 zile acordate sindicului pentru verificare.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 721. Dacă falitul este locatar de imobile pentru trebuințele comerțului său, și dacă contractul trebuie să dureze mai mult de un an de la data declarării falimentului, judecătorul sindic, cu autorizațiunea ma-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 703. Se il fallito sia conduttore di immobili per i bisogni del suo commercio, ed il contratto debba continuare oltre tre anni dalla data della dichiarazione del fallimento, la massa dei creditori ha facoltà

jorității în sume a creditorilor a căror creanțe au fost verificate, poate cere desființarea aceluși contract, dând proprietarului o dreaptă despăgubire.

(Com. 783 § 2; C. Civ. 969 1730 § 1; Ital. 703).

di chiederne lo scioglimento mediante il pagamento di un giusto compenso.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs*; D. Alexandresco: *Coment. Cod. Civ. IX* p. 222 urm.; C. N. Toneanu: *falimente fasc. II* p. 197 urm.; M. A. Dumitrescu: *Coment. Cod. Com. VI* p. 367 urm.; I. N. Cezărescu-Em. Dan: *adnot. art. 721* p. 53 urm.; E. Vidari VIII 7598; Lyon Caen et Renault VIII 864 urm. Al. Ingaramo: *Giurisprudenza art. 703*; I. Bohl: *Code Com. d'Italie art. 703*; L. Bofflo-E. Masé-Dari art. 703.

Doctrină. 1. Desființarea contractului ce trece peste un an, nu trebuie să se facă numai printr'o acțiune principală, ea se poate opune și pe cale de contestațiune ca mijloc de apărare; astfel dacă locatarul cade în faliment și proprietarul cere a fi înscris cu privilegiu pentru chiria ce i se datorește, sindicul făcînd contestație la cererea de a se înscrie această creanță la pasiv, ca fiind excesivă sau că nu are dreptul să o ia și dacă cu această ocazie cere și desființarea contractului, nu i se poate opune că trebuia să ceară pe cale principală desființarea acestui contract de locațiune, de oare această contestațiune avînd de scop desființarea anticipată a contractului pe mai mult de un an, el nu face de cit a propune un mijloc de apărare la cererea proprietarului de a fi înscris cu o creanță privilegiată mai mare sau care nu există și prin urmare cată a fi admis conf, art. 720, fiind în favorul masei, care are dreptul să ceară desființarea dînd proprietarului o dreaptă despăgubire care se va expertiza de autoritatea judecătorească, fără aplicarea art. 1453 Codul Civil.

C. N. Toneanu op. cit. pag. 202 urm.

2. Cînd inchirierea trebuie să dureze mai mult de un an după sentința declarativă de faliment atunci contractul se desființează. Se cer însă următoarele condițiuni:

a) Imobilul sau imobilele, să fie luate cu chirie în scopul de a le destina la industria exercitată de chiriaș. b) Contractul să dureze mai mult de un an de la data sentinței declarative. c) Ca masa să dea o dreaptă despăgubire pentru desființarea anticipată și d) pentru această despăgubire locatarul să se bucure de același privilegiu de care s'ar bucura pentru chirie.

C. N. Toneanu op. cit. pag. 197 urm.

3. Dacă obligațiunile locatarului erau garantate printr'un fidejutor, acesta rămâne ținut în măsura dreptului comun. Așa dacă contractul prevedea o anume despăgubire în favoarea locatorului, la caz de reziliere anticipată a contractului, fidejutorul este ținut în limita acelei clauze penale.

M. A. Dumitrescu op. cit. pag. 371.

4. Pentru despăgubirea din art. 721 ea și pentru chiria exigibilă pentru timp ulterior sentinței declarative precum și pentru toate pretențiunile cari le are locatorul prin contract, pentru durata după declarare, cit timp localul închiriat este la dispozițiunea masei, locatorul este creditor al masei, putînd întrebuița, față de masă în principiu, toate rezervele legale de cari dispune ori ce locator față de locatar. Prin urmăre, în această limită nu poate fi vorba de verificare de creanțe pentru înscrierea la masă. El are drept să cheme în judecată pe sindic și să obție condamnarea lui, rezilierea contractului, isgonirea din localul închiriat. Nu e loc la suspendarea din art. 720 ; căci ea se aplică exclusiv la chiriile cari erau dejă datorite de comerciant în momentul declarării.

V. Ramella p. 560 și 368 citat de M. A. Dumitrescu op. cit. 371

5. Dacă locatorul a obținut dejă rezilierea cu daune judecătorești sau convenționale, anterior declarării în faliment a locatarului sindicul nu mai poate constrînge pe locator a primi despăgubirea conf. art. 721 întru cit art. 721 e o derogare la dreptul comun și derogările sunt de strictă interpretare.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 371 urm.

Jurisprudență. 1. A se vedea și nota 1 de la art. 720.

2. Art. 721 (703 Ital.) C. Com. nu se aplică la contractul de locațiune de imobile ale falitului pentru uzul său și al familiei sale.

C. Apel Trani 16 Sept. 1889, în Ingarano.

3. Pentru ca sindicul să poată uză de dispozițiunile art. 721 (703 ital.) nu este nevoie să indeplinească condițiunile cerute de codul civil în materie de reziliere de contracte.

Apel Torino 16 No. 1891 în Ingarano.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 722. Prin sentința declarativă de faliment, sau printr'o altă posterioară, tribunalul, din oficiu sau după cererea ori cărui interesat, determină provizoriu ziua încetării plăților.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 704. Colla sentenza che dichiara il fallimento o con altra posteriore, il tribunale, d'ufficio o sull'istanza di qualunque interessato, determina provvisoriamente il giorno in cui

În lipsă de o determinare specială, încetarea plăților se socotește că a avut loc în ziua pronunțării sentinței care a declarat falimentul, sau în ziua morții falitului, sau în acea a retragerii sale din comerț, dacă falimentul a fost declarat în urma acestor evenimente.

În nici un caz încetarea plăților nu se va putea fixa la o epocă mai departată de trei ani de la datele sus menționate.

(Com. 708, 943; Ital. 704; Fr. 441; Belg. 442, 2°).

ebbe luogo la cessazione dei pagamenti.

În mancanza di determinazione speciale, la cessazione si reputa avvenuta nel giorno della sentenza che dichiara il fallimento, ovvero nel giorno della morte del fallito o del di lui ritiro dal commercio, se il fallimento fu dichiarato dopo tali avvenimento.

În nesun caso la cessazione dei pagamenti si può far risalire a più di tre anni dalle date suddette.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs* p. 1230 urm.; C. N. Toneanu: *Falimente fasc. II* p. 203 urm.; M. A. Dumitrescu: *Coment VI* p. 373 urm.; F. Ciorapciu: *Encicl. jurid. II*; I. Barozzi: *Repertor de jurispr. II*; I. N. Cezărescu-E. Dan: *Falimentele adnotate* art. 722 p. 55 urm.; E. Vidari VIII 7402 urm. 7414, 7460 urm.; Al. Degré: *Scieri juridice* p. 128; Al. Ingaramo: *Giurisprudenza* art. 704; L. Bolafio-E. Masé Dari art. 704; I. Bohl: *Code Com. d'Italie* art. 704; H. F. Rivière: *Code Com. fraucais* p. 683 urm.; P. Namur: *Code Com. Belge III* p. 28 urm.; Cohendy Darras: *Codes annotés II* p. 26 urm.

Doctrină. 1. Fixarea datei încetării plăților este de cea mai mare importanță, căci o mare parte din efectele însemnate ale stării de faliment, încep din momentul încetării plăților. Ast-fel creditorii cari vor fi încheiat acte cu falitul, nu cu mult înainte de pronunțarea sentinței declarative de faliment, au tot interesul de a se apropia data încetării plăților cât mai mult de momentul declarării falimentului, pentru că prin aceasta contractul încheiat și transacțiunea urmată ori plata efectuată să nu cadă în intervalul dintre epoca încetării plăților și declararea falimentului; căci atari acte pot fi atinse de prezumpția de nevaliditate, și din contra creditorii falimentului a căror creanțe sunt cu desăvârșire anterioare, au tot interesul de a îndepărta epoca încetării plăților din momentul declarării, căci prin aceasta anulându-se o serie de plăți și o serie de înstrăinări efectuate de falit înăuntrul acestui interval, se sporește activul ce urmează a fi distribuit creditorilor falimentului.

Limita de 3 ani văzută în art. 722 e fixată de legiuitor spre a nu se produce perturbațiuni prea mari în afacerile comercianților.

V. Dimitriu *Curs. Drept Com.* anul 1910 pag. 1233—35).

2. Pentru fixarea datei încetării plăților nu e nevoie de o sentință contradictorie; e destul o încheiere în camerade consiliu. Interesele celor de al treilea sunt salvgardate prin faptul că această încheiere trebuie publicată conf. art. 943 și cei interesați au dreptul de contestație și apel (art. 723).

M. A. Dumitrescu Coment. VI p. 373 urm.

3. Numai tribunalul comercial este competente a fixa data încetării plăților, fiindcă numai el e în măsură a cunoaște faptele, împrejurările și cauzele, care au determinat această încetare de plăți și de cînd au început a se manifesta. Tribunalul e suveran apreciator deci sentința sa e necensurabilă de Curtea de Casație și *nu e obligat* a determina data încetării plăților de cît dacă i se cere aceasta de către cei interesați; dacă o asemenea cerere nu i este făcută și dacă prin sentința declarativă nu s'a fixat data încetării plăților, este presupusă fixată în momentele aratate de lege, în caz de tăcerea tribunalului.

În acest sens *C. N. Toneanu* falimente II p. 205 urm. *M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 374.

4. În doctrină și jurisprudență s'a discutat chestiunea dacă tribunalul poate fixa de mai multe ori data încetării plăților, adică dacă tribunalul fixînd data prin sentința declarativă sau prin o alta posterioară, o mai poate schimba din oficiu prin o altă sentință, sau numai în caz de contestație introdusă conform art. 723?

Afirmativa: a) Pentru că litera legii care vorbește de o singură sentință provizorie, nu trebuie să ne împiedice, de a se corige o fixare grăbită și provizorie. b) Pentru că nu convine a lăsa la diligența tempestivă a interesaților, de a face să se corigă o fixare care este evident eronată, pe cît timp în acea fixare este cuprins interesul public; c) Pentru că sindicul trebuie să aibă mijlocul de a face să se rectifice odată greșită în scopul de a prepara elemente veridice și pozitive la viitoarele contestațiuni, și deci a le evita pe cît posibil, și d) Pentru că nu se înțelege cîm sindicul, pe care legea îl desemnează ca contradictor în toate contestațiunile, ar fi dator din contra el cel dintîi să le provoace, atacînd acea determinare provizorie, care e spinarea dorsală a contestațiunilor ordinare în verificarea creanțelor.

Negativa: a) Art. 722. zicînd că prin sentința declarativă sau alta posterioară tribunalul fixează provizor epoca încetării plăților și că în lipsă de o asemenea determinare încetarea se socotește în ziua declarării, nu mai rămîne îndoială că legea înțelege că numai odată poate fi fixată în mod provizor data încetării; Pentru că nu se poate considera, fiind vorba de stadiul instructor (administrativ al procedu-

rei), că le convine creditorilor. ca tribunalul, fiind recunoscută neexactitatea primei date, să emită altă sentință de retractare provizorie, fiind că expresiunea clară a legii însumă că prin ea voințe să evite posibilitatea de a se succede mai multe sentințe care ar putea foarte lesne să nască confuziune și contradicțiuni de judecăți. c) Fiind că art. 723 prevede, în mod deplin că se poate prin mijlocul contestației pe cale contencioasă—cînd se discută asupra verificării creanțelor,—a se atacă data încetării plăților și a o face să se fixeze în mod definitiv, ne mai importînd întru nimic, ca tribunalul să poată stabili din oficiu o ulterioară retractare provizorie, conform rezultatelor instructorii în privința activului și pasivului și d) Pentru că o atare voință a legiuitorului emană chiar din art. 723 unde, tratînduse contestațiunea se vorbește nu de sentințele ci de sentința care determină provizoriu data încetării plăților.

Găsim că părerea negativă este cea mai juridică întru cît credem că intenția legiuitorului iese în evidență în art. 722 și 733 că este vorbă de o *singură hotărîre* care fixează în mod provizoriu data încetării plăților.

Vezi *C. N. Toneanu* op. cit. p. 206 urm.

M. A. Dimitriu op. cit. p. 388 urm.

5. Dreptul de a cere fixarea datei încetării plăților îl au : creditorii de ori ce fel; descendenții, ascendenții, soțul, creditorii pentru cauză civilă, sindicul, falitul sau erezii lui în caz de moarte, debitorii falitului și chiar tribunalul din oficiu, pentru că falimentul este o stare generală și indivizibilă care cuprinde toate bunurile falitului și creanțele lui active și pasive fără nici o excepție; în general ori cine are *iateres material, moral*, sau profesional, în o declarație de faliment, are dreptul a cere fixarea datei încetării plăților.

C. N. Toneanu op. cit. p. 209 urm.

6. Cererea de a se fixa data încetării plăților, se poate face sau odată cu cererea de declarație în faliment, sau înainte de a începe să curgă termenul pentru opoziție la sentința care se va pronunța asupra unei atari cereri, adică înainte de ziua fixată pentru verificarea creanțelor, iar tribunalul trebuie să se pronunțe mai înainte de a se verifica creanțele, pentru că contestațiile la o atare sentință, trebuiesc făcute cel mai tîrziu în opt zile de la verificare.

C. N. Toneanu op. cit. p. 211 și 215.

Jurisprudență. 1. Din combinația art. 695, 700 (azi 705) 702 (azi 707) și 717 (art. 722) Cod. Com. rezultă :

Că comerciantul care a încetat plățile pentru datoriiile sale este în stare de faliment.

Că poate fi declarat în stare

de faliment chiar și comerciantul care s'a retras din comerț, însă numai în decurs de 5 ani de la data retragerii și numai cînd încetarea plăților a avut loc în timpul execuțiului comerțului sau chiar și în anul următor, pentru datorii decurgînd din același exercițiu.

Că mai poate fi declarat și comerciantul care a încetat din viață, însă numai în decursul anului de la evenimentul morții și numai dacă încetarea plăților a avut loc înaintea morții sale, căci se înțelege de la sine că de la moarte înainte, nici nu poate fi vorba de încetare de plăți pentru dînsul în sensul stărei de faliment. Că tribunalele pît declară în faliment un comerciant nu numai cînd încetarea plăților este notorie, dar și cînd ea rezultă din tr'alte fapte neîndoioase.

Că legiuitorul n'a definit încetarea plăților, ci a lăsat pe judecătorul de fond suveran, în mod absolut să caute și să decidă, după faptele și circumstanțele ce i se vor produce dacă este încetare de plăți precum și decidînd există.

În fine că toate aceste reguli sunt comune și aplicabile la toți comercianții, fără deosebire atît celor ce sunt în viață, cit și celor ce au încetat de a mai trăi.

Că așa fiind declarațiunea în faliment se poate face nu numai cînd este încetarea de plăți: de fapt, reală, efectivă, reeșînd din semne exterioare evidente, dar și cînd comerciantul plătește însă întrebunțează sau face acte ruinătoare și frauduloase, cari învederează o stare neîndoiasă a a încetării plăților și a unui discredit complect, tot așa de real

și de efectiv ca și semnele exterioare ordinare;

A admite contrariul ar fi a merge atît în contra literei legii, cit și în contra spiritului ei.

În contra literei, pentru că într'însa nu există nici o dispozițiune care să prescrie aceasta.

În contra spiritului ei, pentru că ar fi să se presupună că legiuitorul a vrut să incurajeze și să favorizeze fraudă.

În speță Curtea de apel, raportîndu-se mai ales la principiile ce s'ar fi admis în materia de față de legislațiunile și jurisprudența franceză și italiană, de la care s'a inspirat legiuitorul nostru, raportîndu-se la locul ce ocupă art. 718, care este pus între art. 717 și 719 unde se regulează numai ziua sau data încetării plăților, raportîndu-se chiar la raportul comisiunii camerei noastre legislative, care, deși semnalează că dispozițiunile art. 718 sunt o inovațiune la legea noastră comercială anterioară, totuși adaogă că în materia falimentelor s'a admis fără șovăire legislațiunea italiană; din toate acestea a dedus: că un comerciant încetat din viață nu se poate declara în faliment, de cit dacă s'ar constată încetarea plăților înaintea morții sale; că încetarea de plăți trebuie să fie reală efectivă și să rezulte din acte destul de numeroase și destul de grave manifestate prin semne pozitive și exterioare, ca proteste, chemări în judecată și alte acte de aceeași natură;

Că dispozițiunile art. 718 nu sunt aplicabile de cit numai în ceea ce privește defigerea momentului încetării plăților;

Că prin urmare, în speță, nefiind declarațiune de încetare de plăți, adică de stare de faliment,

înaintea morței lui Avram Levý, pretențiunea creditorului Orășcu este neadmisibilă.

În fața regulilor și principiilor legii noastre comerciale expuse mai sus, argumentațiunea curții este eronată, pentru că de nicăieri nu reiesă dintrînsa cum că declarațiunea în faliment a comerciantului încetat din viață nu se poate face, dacă el nu și a încetat plățile înaintea morții sale în mod real și efectiv, rezultînd numai din semne pozitive și exterioare. Dacă legiuitorul ar fi voit aceasta, ar fi prescris-o undeva prin text expres, ceia ce nu a făcut.

În fine argumentațiunea Curții este eronată și în ceia ce privește interpretarea ce dă art. 718 găsindu-l că conține dispozițiuni aplicabile numai după ce s'a declarat falimentul și cînd judecătorul caută să determine momentul de la care trebuie să se socotească plățile încetate:

1) Pentru că art. 718 deși este pus între 717 și 719, dar este o dispozițiune generală aplicabilă la toate ipotezele; 2) pentru că chiar de ar adevărat, cum pretinde Curtea, că art. 788, după ordinea de idei în care este așezat, presupune un faliment deja declarat, totuși, nu poate fi nici o îndoială cît trebuie aplicat atît cînd e vorba de declararea în faliment, că și cînd e vorba de căutarea epocii încetării plăților, ne avînd nimic de excepțional, nici de contrar legii comune; 3) pentru că arătarea raportului comisiunei Camerei cum că: „s'a admis fără șovăire legislațiunea italiană“, cînd declară că dispozițiunile din art. 718 sunt o inovațiune la legea veche, nu însemnează că, zicînd așa, a înțeles că

trebuie negreșit, la aplicațiunea lui, să urmăim în tocmai și celor ce jurisprudenței franceze și italiene se va părea că trebuie să se înțeleagă;

Nimic nu autoriză a presupune că Camera, votînd art. 718 sub impresiunea indicațiunilor din raportul comisiunei, s'a gîndit la distincțiuni ca acelea ce face Curtea.

Din contra, noua ordine de idei ce a înscris în lege, măsură mai severă de cît a legii vechi, ce a introdus contra fraudei, trebuind să fie serioasă, impune a nu se face distincțiuni ca acelea ce a făcut Curtea, mai ales cînd, în ceia ce privește apreciațiunea faptelor, a prescris temperamentul pus în art. 718.

Bul. 1891 p. 1174.

Contra. *C. Buc. I No. 22/31* în Dreptul pe 1891 pag. 472.

2. Fixarea epocii încetării plăților este o chestiune de fapt, lăsată la aprecierea judecătorilor de fond care scapă de cenzura Curții de Casație.

Cas. II No. 77/900 Bul pag. 540.

3. După dispozițiile art. 722 C. Com. (fost 718), fixarea datei încetării plăților, este o chestiune de fapt, lasată la suverana apreciere a judecătorilor de fond, și ca atare scapă de cenzura înaltei Curți de casație.

Bul. 1902 p. 1093, C. Cas. II So. 434/902, Cas. fr. 15 Febr. 1897, 29 Iunie 1899, 21 Febr. 1900 (în Cohendy-Darras).

4. Încetarea de plăți a unui comerciant pentru datoriile sale comerciale, nefiind definită de lege, este o chestiune lăsată cu totul la aprecierea instanțelor de fond, și faptul dacă un comerciant este în încetare de plăți cum și de

cînd această încetare există, se poate deduce din ori ce fapte și circumstanțe din cari se va putea stabili această stare de lucruri.

De asemenea, încetarea de plăți reală poate să existe nu numai cînd rezultă de semne pozitive și exterioare, dar și atunci cînd comerțiantul plătește însă întrebunțează sau face acte ruinătoare și frauduloase.

C. Apel Galați I No. 29/901 în *C. Jud.* pe 1902 pg. 356.

5. Încetarea plăților neputînd fi stabilită de cît prin totalitatea faptelor și circumstanțelor cauzei a fost lăsată la aprecierea judecătorilor.

C. Apel Buc. III No. 366/94 *Dreptul* pe 1895 pg. 411.

6. Faptul protestării polițelor dovedește încetarea plăților, astfel că instanța judecătorească poate respinge cererea părții de a dovedi că un comerciant în momentul retragerii sale din comerț sau în momentul morții sale, ori o societate în momentul dizolvărei sale, nu eră în stare de încetare de plăți, cînd constată că aveă polițe protestate.

C. Cas. II No. 30/99 *Bul.* p. 96.

7. Odată închis procesul verbal de verificare fără ca să se fi determinat încetarea plăților, epoca încetării va fi aceea a sentinței declarative în faliment, fără să mai poată fi fixată la o dată anterioară (*C. Apel Catania* 8 April 1885 ; *C. Torino* 25 Iulie 1885 ; *Apel Torino* 23 Nov. 1885, 20 Martie 1886 ; *Apel Venezia* 1 Iulie 1886 (în *Ingaramo*).

8. Moratoriul nu împiedică ca epoca încetării plăților să fie fixată la o dată anterioară acordării lui.

C. Cas. Roma 16 Sept. 1892 ;

Apel Roma 19 Martie 1891 (în *Ingaramo*).

9. Nu este loc a se fixă epoca încetării plăților la o dată anterioară declarării în faliment, dacă pînă la acea dată, falitul s'a bucurat de un mare credit și n'a refuzat nici o plată ; puțin importă că oare cari efecte emise de falit au fost protestate în urma unor împrejurări accidentale ; dacă însă ele au fost plătite totuși, cîteva zile mai tîrziu și intru cît falitul în acele timpuri făcea cumpărături și vînzări considerabile, și plătea sumi destul de mari, datorită afacerilor sale și creditorului de cari se bucură.

Puțin importă dacă în acele momente falitul emisese multe creanțe pe piață, dacă se constată că operațiunile sale nu numai că-i permiteau dar îl îndrituiau a face asemenea emisiuni de creanțe.

Cas. fr. 26 Iunie 1876 ; în *Cohendy-Darras*.

10. Încetarea plăților unui falit poate fi raportată la data cînd s'a constatat că falitul nu-și susținea creditul său de cît cu ajutorul unor efecte de complezență sau cînd s'a constatat că el a gajat patrimoniul său imobiliar, spre a-și asigura un credit care nu-l mai avea în momentul constituirii gajului, căci asemenea fapte constituiesc proba unei existențe comerciale pur fictivă.

Cas. fr. 13 Ian. 1902.

Contra. Cas. fr. 16 Nov. 1864 ; *A. Bourges* 18 August 1895 ; *A. Lyon* 19 Febr. 1853 ; în *Cohendy-Darras*.

11. În caz de falimentul unei societăți în nume colectiv, rezultă — din principiul că falimentul societăți atrage după sine și falimentul asociaților — că încetarea plăților asociaților, chiar cu

privire la creanțele personale, este în aceeași zi fixată pentru încetarea plăților societății, chiar dacă asociatul, personal ar fi continuat

plățile sale până la o epocă posterioară.

C. Cas. fr. 17 April 1861 in Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 723. În contra sentinței, care determină provizoriu data încetării plăților, se poate face contestațiunea înaintea tribunalului care a pronunțat-o, sub condițiune numai ca această contestațiune să fie notificată cel mult pînă în opt zile de la verificarea creanțelor.

Toate contestațiunile în contra acestei sentințe se discută contradictor cu judecătorul sindic și se rezolvă prin una și aceeași hotărîre.

După expirarea acestui termen, sau cînd sentința, care s'a pronunțat asupra contestațiunei, nu mai este supusă apelului, data încetării plăților rămîne irevocabil determinată în privința tuturor creditorilor.

(Com. 707, 708, 722, 904, 913 urm.; Ital. 706; Fr. 580, 581; Belg. 473).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 706. Contro la sentenza que determina provvisoriamente ad un tempo anteriore la data della cessazione dei pagamenti può farsi opposizione davanti al tribunale che l'ha pronunciata, purchè l'opposizione sia notificata entro otto giorni dalla chiusura del processo verbale di verificazione dei crediti.

Tutte le opposizioni a questa sentenza sono discusse in contraddittorio del curatore nella udienza fissata per la discussione delle contestazioni sulla verificazione dei crediti, e decise insieme ad esse con una sola sentenza.

Trascorso il detto termine, o quando la sentenza che pronuncia sulle opposizioni non sia più soggetta ad opposizione od appello, la data della cessazione dei pagamenti rimane irrevocabilmente determinata rispetto a tutti i creditor.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs*; C. N. Toncanu: *jurimente fasc. II* p. 217 urm.; M. Dumitrescu: *Coment.* VI p. 380 urm.; F. Giorapciu: *Encicl. jurid.* II: I. Barozzi: *Repert. de jurispr.* II: I. N. Cezărescu-E. Dan: *Palimente adnotate* art. 723 p. 60 urm.; Vidari VIII 7482 urm.; Al. Ingarano: *Giu-risprudenza* art. 706; L. Bolaffio-E. Mascé-Dari art. 706; I. Bohl: *Code Com. d'Italie* art. 706; H. F. Rivière: *Code Com. français* p. 785 urm.; P. Namur: *Code Com. belge III* p. 119 urm.; E. Cohendy-Al. Darras: *Code Com. annoté II* p. 230 urm.

Doctrină 1. Diferența între opozițiunea la sentința declarativă de faliment și contestațiunea la fixarea datei provizorie a încetării plăților este:

Opoziția are de scop a tăgădui însăși starea falimentului și deci a-i distruge efectele deja începute; *Contestația* presupune și primește acea stare, însă vrea numai să fixeze începutul după sau înaintea aceleia stabilită de tribunal.

De aci consecința, că opozițiunea la prima sentință, atrage necesarmente opozițiunea la cea de a doua, pentru că nu poate să existe data încetării plăților dacă nu este faliment, cu alte cuvinte dacă nu există încetarea plăților însăși; pe cînd din contra contestația nu se estinde cituși de puțin la cea dintâi, elnd nu este estinsă în mod expres la amîndouă.

(C. N. Toneanu falimentul fasc. II p. 217).

2. Au drept să facă contestația permisă de art. 723, fie pentru motive de fapt, fie pentru motive de drept:

Toți cei interesați, căci legea tace în această privință; prin urmare ori cine are drept să ceară fixarea datei încetării plăților (a se vedea și art. 722) are și dreptul a contesta o dată fixată în mod provizor, în termen de opt zile de la verificarea creanțelor.

(C. N. Toneanu op. cit. p. 219 M. A. Dumitrescu Coment VI pagina 381).

3. Contestația se va judeca contradictor cu sindicul și cei interesați, cari au dreptul să intervină *ad adjuvandum* și nu se poate desfășura de cit în limitele discuției, așa cum este creată prin contestația care a fost făcută. Dacă cel ce a făcut contestația se dezistă, în acest caz intervenienții *ad adjuvandum* nu pot continua instanța.

(M. A. Dumitrescu op. cit. p. 382 urm. Bonelli 365; Luciani 258; Cuzziari 208; Lyon Caen 173).

4. Nu există drept de opoziție contra sentinței date asupra contestațiilor la sentința care fixează data încetării plăților în mod provizor, fiind că conf. art. 944 cod. com. dreptul de opoziție nu este acordat de cit atunci cînd legea îl permite categoric. Soluțiunea aceasta e confirmată la noi și de împrejurarea că prin legea din 1895 s'a suprimat din art. 719 (azi 723) mențiunea relativă la „opozițiune“, care fusese copiat după art. 706 Italian în care e prevăzut acest drept.

În legiuirea romînă nu se acordă de cit dreptul de apel în termenul fixat de art. 904 al. ultim cod. com.

(În acest sens C. N. Toneanu op. cit. 224; M. A. Dumitrescu op. cit. p. 386 urm).

5. Dacă tribunalul n'a fixat data încetării plăților, ea fiind

presupusă fixată în momentul pronunțării sentinței, sau în momentul morței ori retragerii comerciantului după împrejurările din art. 722, se poate face contestație contra acestei date fixată prin lege din cauza tăcerii tribunalului?

Dl *C. N. Toneanu* în falimente fasc. II este de părere că se poate face contestație însă în termen de opt zile de la pronunțarea sentinței declarative, nu de la data verificării creanțelor, pentru că aceste sentințe nu constituiesc de cit una și aceeași, iar dacă verificarea creanțelor nu s'a terminat în ziua fixată prin sentința declarativă, termenul de 8 zile trebuie să curgă din momentul terminării verificării, care nu e altul de cit acela când se constată efectuată prin procesul verbal de verificare (Op. cit. p. 222).

Dl *M. A. Dumitrescu*, în comentarii VI este mai hotărît. D-sa zice *nu*, căci art 723 nu permite contestație de cit contra sentinței care determină provizor data încetării plăților, D-sa susține că nu e admisă contestația contra sentinței care *tace* în privința datei încetării plăților căci atunci s'ar viola disp. art 723 cod. com. (Op. cit. pag. 385).

Notă. Nu împărtășim de cit în partea părerea D-lui Toneanu și suntem de părere contrară acelei a d-lui Dumitrescu.

1. Ori cine are interes poate contesta *data* încetării fixată în mod provizor, fie prin sentința declarativă sau alta posterioară; care e data presupusă fixată în caz de tăcerea tribunalului? acea arată de art. 722? contra acestei date nu se poate plînge nimeni? nu pot fi prejudiciabili prin fixarea datei în momentul pronunțării sentinței declarative, sau în cele alte momente arătate în art. 722? Care este textul care ridică ori cărui interesat dreptul de contestație în acest caz? Nici unul. Art. 723 dacă vorbește de sentința tribunalului care a pronunțat-o, că poate fi contestată, în ce privește fixarea datei încetării plăților, a înțeles a se contesta nu numai data *fixată de tribunal* ci și cea *fixată de lege* prin tăcerea tribunalului. Nu termenii legiuitorului ci intenția sa trebuie urmărită în primul și apoi termenii prin cari se exprimă intenția.

Dacă doctrina citată de d-l Dumitrescu e de părerea D-sale se explică, față de cuprinsul art. 706 ital. unde dreptul de contestație—opozitie e permisă în mod expres „Contra sentinței care determină provizor, *la un timp anterior*, data încetării plăților, nu și contra datei fixate de lege în art. 704 ital. Legiuitorul nostru a suprîmat în 1895 expresiunile „*la un timp anterior*“, tocmai în scop de a se putea contesta și data fixată în ziua sentinței, a morței sau a retragerii din comerț, expresiuni cari figurau în art. 719 al legii din 1887

2). Textul art. 723 prevede clar că termenul de contestație este de 8 zile de la verificarea creanțelor. E drept că ori cînd se pot face asemenea contestații din ziua pronunțării declarării în faliment și pînă în 8 zile de la verificarea creanțelor, dar nici un alt text afară de 723, nu prevede că atunci cînd tribunalul *n'a pronunțat* în sentința declarativă data încetării, să se facă contestație în 8 zile de la această sentință; de oare ce tribunalul poate pînă în momentul verificării să pronunțe fixarea unei date anterioare sentinței declarative de faliment; dacă s'ar admite părerea d-lui Toneanu ar urmă că același interesat să fie obligat a face două contestații, din care I-a fără interes față de sentința dată de tribunal a doua oară.

6. Sindicul avînd elementele trebuitoare, dacă voiește să facă contestație conf. art. 728 cod. com., i se opune inadmisibilitatea pe motiv că din textul 723, această contestație trebuie să fie discutată contradictor cu judecătorul sindic; deci nu el trebuie să facă această contestație, ci creditorii, cari în cea mai mare parte nu au elementele trebuitoare pentru a putea face cu succes o asemenea contestație și chiar dacă au, refuză de a face din motive personale. Sindicul care cunoaște realitatea, dacă face contestație este respins de tribunal pe motiv că nu are cu cine să o discute; textul art. 723 nu-i dă rol de reclamant, ci mai mult de pîrit.

(A. Negrescu în C. Jud. No. 80/903).

Jurisprudență. 1. Dreptul oricărui creditor pentru a introduce o acțiune în scopul de a se fixa data încetării plăților falitului la o altă epocă de cît cea fixată în mod provizor prin sentința declarativă de faliment, este formal consacrat prin disp. art. 721 și 723 cod. com., de oare ce pe de o parte, o asemenea acțiune după dispozițiunile art. 723 cod. com., trebuie discutată contradictor cu sindicul în audiența fixată pentru discutarea contestațiilor invitate la verificarea creanțelor; iar pe de alta, prin dispozițiunile art. 721 se declară că o asemenea decizie, poate să fie provocată după cererea ori cărui interesat.

Trib. Ilfov Com. din 16 Nov. 1888 Dreptul No. 77/88.

2. După art. 896 (azi 904) cod. com. al. IV, termenul de apel contra sentințelor date în materie de faliment va fi de 15 zile.

Că intru cît prin nici un articol din Cod. Com. nu se arată cum are a se calcula acest termen, urmează a ne raporta la dreptul comun.

Că după art 729 pre. termenele însemnate cu zile au a fi calculate pe zile libere, adică fără a se socoti nici ziua de cînd a început a curge termenul, nici ziua în care se împlinește.

C. Cas. II No. 424/94 Bul. p. 1182.

3. Dispozițiunea finală a art. 719 (azi 723) cod. com. care prevede că data încetării plăților fixată la un timp anterior, ră-

mine irevocabil fixată numai față de creditori, dacă nu s'a contestat în termen de opt zile, nu se aplică terților cumpărătorii ai imobilelor falitului.

Cunoștința de către un terțiu a stărei de jenă, a diferitelor imprumuturi și chiar a unui pasiv întrecind activul, nu poate justifica cunoștința stărei de încetare de plăți cerută de lege.

C. Apel Buc. III No. 266/94 în Dreptul pe 1895 p. 411.

4. Din moment ce ori ce creditor are dreptul a face contestație în ce privește preschimbarea epocii încetării plăților falitului, este evident că creditorii pot să-și intervină în contestația altora, și această intervenție se poate face în ori ce stare a procesului și la ori ce instanță.

C. Apel Galați I No. 29/901 în C. Jud. pg. 1902 p. 356.

5. O hotărîre care schimbă data încetării plăților falitului, după contestația unuia dintre creditori, este obligatorie tuturor celorlalți creditori.

C. Apel Galați I No. 29/901 citată la No. 4 mai sus.

6. Nu e loc la aplicarea art. 151 pr. c. cînd fiind în cauză ca părți intimata atît sindicul unui faliment cît și personal unul din creditori, acesta din urmă lipsește, căci sindicul reprezintă atît interesele falitului cît și ale mesei creditorilor.

C. Cas. I No. 113/92 Bul. Cas. p. 226.

7. Cînd un comerciant a fost declarat în stare de faliment printr'o deciziune a Curții de Apel, care a infirmat sentința primei instanțe și epoca încetării plăților a fost fixată prin aceeași deciziune, opozițiunea făcută de un creditor interesat, în scop de a

face ca epoca încetării plăților să fie fixată la o dată ulterioară, trebuie să fie adresată Curții de Apel care a pronunțat deciziunea primitivă.

C. Apel din Pau în Dreptul No. 32/903.

8. Dacă nu s'a făcut la tribunal contestațiune contra sentinței care a fixat data încetării plăților falitului, ci numai s'a denunțat tribunalului că încetarea plăților ar fi avut loc mai înainte, fără să se ceară chemarea sindicului în judecată în scop de a se stabili încetarea plăților la o dată anterioară celei fixată de tribunal, în asemenea circumstanțe nu este caz de aplicațiunea art. 723 cod. com., care prevede obligațiunea pentru o nouă judecată asupra fixării datei de încetarea plăților, numai în caz de contestațiune din partea părții interesate.

C. Cas. II No. 99/92 Bul. Cas. pe 1892 pag. 805.

9. În contra sentinței, care determinată provizor data încetării plăților într'un faliment, se poate face contestație înaintea tribunalului, care a pronunțat-o, de ori ce parte interesată, sub condiție numai că ea să fie notificată cel mult opt zile de la verificarea creanțelor.

Dacă ori ce interesat ar mai putea discuta, în drept, că tratele neacceptate, deși protestate pentru neplată, nu pot caracteriza o încetare de plăți, aceasta însă nu se mai poate susține de persoana care a protestat trata, căci prin protest cunoștea starea de imposibilitate.

Trib. Dolj Com. în /911 în Pașini juridice No. 82/911.

10. După art 722 și 723 cod. com. în contra sentinței care determină provizoriu data încetării

plăților, se poate face contestație înaintea tribunalului care a pronunțat-o, sub condițiune numai ca partea să aibă interes a o face, ca ea să fie notificată cel mult opt zile de la verificarea creanțelor și în fine ca cel ce contestă data încetării plăților să facă dovada că ea nu începe din ziua

fixată în sentința tribunalului. Prin urmare, din momentul ce contestatorul nu dovedește una din aceste condițiuni, adică data pretinsă de dînsul a încetării plăților, contestațiunea nu e este primită.

Trib. Dolj Com. No. 20/891 în C. Jud. No. 15/912.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 724. Toate actele și operațiunile falitului și toate plățile făcute de dînsul, în urma sentinței declarative de faliment, sunt nule de drept.

Sunt asemenea nule, față cu masa creditorilor :

1) Toate actele și înstrăinările cu titlu gratuit, făcute cu șase luni înainte de data încetării plăților ;

2) Plata datoriilor neajunse la scadență, făcute în urma datei încetării plăților, fie în bani, fie prin cesiune, vinzare, compensațiune sau altfel ;

3) Toate înstrăinările, cu ori ce titlu, însă numai de bunuri mișcătoare, făcute de falit, în interval de șase luni înainte de epoca încetării plăților, către soțul sau soția falitului, către rudele sale în linie directă și către rudele colaterale sau aliați pînă în gradul al patrulea.

(Com. 708, 722, 725, 726 ; C. Civ. 946 ; Ital. 707 ; Fr. 446 ; Belg. 444).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 707. Tutti gli atti e le operazioni del fallito e tutti i pagamenti da lui eseguiti dopo la sentenza dichiarativa del fallimento sono nulli di pieno diritto.

Sono anche nulli, rispetto alla massa dei creditori :

1) tutti gli atti e le alienazioni a titolo gratuito posteriori alla data della cessazione dei pagamenti ;

2) i pagamenti di debiti non scaduti fatti dopo la data suddetta, tanto col mezzo di danaro, quanto per via di trapasso, vendita, compensazione o altrimenti.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs* p. 1315 urm.; C. N. Toneanu: *Falimente fasc. II* p. 227 urm.; M. A. Dumitrescu: *Coment. Cod. Com. VI* p. 395 urm.; D. Alexandresco: *Coment. Cod. Civ. IV* p. 37 urm. V p. 243, 246, n. 5, 346 n. 1, 378 n. 4, VI p. 673 n. 3 și X p. 238; F. Ciorapciu: *Encicl. jurid. II*; I. Barozzi: *Repert. de jurispr. II*; I. N. Cezărescu-E. Dan: *Falimente adnot. art. 724* p. 63 urm.; Vidari VIII No. 7609 urm.; Al. Degrè: *Serieri juridice II* p. 132; L. Boffaffo-Masé Dari art. 707; Al. Ingaramo: *Giurisprudenza* art. 706; I. Bohl art. 707; H. F. Rivière art. 446 p. 695 urm.; P. Namur III p. 45 urm.; Em. Cohendy-Al. Darras: *Code de Com. annoté II* p. 60 urm.

Expunere de motive: Sub imperiul legii care ne domnește astăzi se prevăd nulități de care sunt izbite certe și anume acte ale falitului. Astfel prin art. 720 (azi 724) C. Com. se declară izbite de nulitate operațiunile falitului și plățile făcute de dînsul în urma sentinței declarative de faliment.

Ceva mai mult: este știut că, prin ori ce sentință declaratoare de faliment, se fixează și epoca încetării plăților la o dată mai mult sau mai puțin înaintată dela declararea în stare de faliment; legiuitorul a avut grijă a isbi de nulitate, față cu masa creditorilor: 1) înstrăinările cu titlu gratuit făcute în urma datei încetării plăților și 2) plata datoriilor neajunse la scadență, făcută în urma sus zisei date, fie în bani, fie prin cesiune, vînzare, compensațiune sau altfel. Dar în acest sistem rămneau bune înstrăinările cu titlu oneros și practica de toate zilele a dovedit că în multe falimente s'a ridicat contestațiuni grele de rezolvat, privitoare la vînzări făcute de faliiți către apropiatele lor rude, uneori chiar către soție, cu facturi conținînd prețuri fictive, dacă era vorba de marfă, — și cu acte de vînzare în regulă.—dacă era vorba de imobile.

Cu cită greutate se luptau creditorii pentru dărîmarea unor asemenea înstrăinări! Și cu toată bănuiala firească cînd e vorba de asemenea vînzări, *inter proximos*, revendicările ori acțiunea pauliană rare ori erau încoronate de succes.

Pentru a înlătură asemenea neajunsuri, am crezut util a introduce un nou aliniat la art. 720 Cod Com. devenit art. 724 prin care se declară nule toate înstrăinările, cu ori ce titlu, de ori ce fel de bunuri ale falitului, făcute în interval de șase luni înainte de epoca încetării plăților, către soțul sau soția falitului, către rudele sale în linie directă și către rudele colaterale sau aliați pînă la gradul al patrulea.

Sperăm că o asemenea dispozițiune va face să dispară scanda-loasele, așa zise înstrăinări, prin cari faliiți sustrăgeau o parte din activul, care eră gajul comun al masei creditorilor.

Există și astăzi o dispozițiune, cu caracter penal, în ultimul aliniat art. 886 C. Com. care vizează pe ascendenți, descendenți și soțul sau soția falitului; dar această dispozițiune nu se preocupă de cît de pedeapsa edictată contra acestor rude, cînd vor fi *distras* sau *tăinuți cu bună știință* valori sau alte lucruri aparținînd falimentului. Ea însă nu aré în vedere actele cu titlu oneros, cari scapă dispozițiunilor zisului articol; credem a fi împlinit o lacună, anulînd, pe cale civilă, vînzările și înstrăinările cu ori ce titlu făcute, între falit și apropiatele sale rude, cu șase luni înainte de epoca încetării plăților.

Din debaterile Senatului :

D-1 Raportor *Al. Constantinescu* : D-lor, comitetul de delegați, în urma tipării a introdus două schimbări la acest art. 724 :

Întâia în ce privește înstrăinarea cu titlu gratuit, s'a pus cuvintele : în șase luni înainte de data încetării plăților ;

La aliniatul 3, în loc de ori ce fel de bunuri s'a înlocuit cu bunuri mișcătoare.

(V. Desb. Senat pe 1898/99 p. 544).

Doctrină. 1. Nulitatea vizată de art. 724, este creată numai în favoarea masei credale, dar nu și în folosul falitului ori a persoanelor cu cari acesta a contractat.

În privința nulității actelor făcute cu 6 luni înainte de încetarea plăților, vor fi nule nu numai înstrăinările propriu zise dar și ori ce dezmembrări ale proprietății precum : ipotecile, privilegiile, constituiri de gaj, de garanții pentru datorii străine, constituiri de servituți, renunțările la drepturile ce le avea în patrimoniu etc. căci în toate aceste cazuri, se micșurează patrimoniul falitului.

În ce privește ultimul aliniat, legiuitorul nu lovește cu această nulitate necesară, de cât înstrăinările de bunuri mișcătoare nu și cele relative la imobile, cu toate că proiectul nu făcea nici o deosebire între cele două categorii de bunuri.

V. *Dimitriu* Curs de Drept Comercial 1910/911 p. 1316 și urm.

2. Nulitatea acestor acte, ulterioare declarării, e însă relativă numai față de masa creditorilor și în interesul ei : nici falitul nici terții cari au contractat cu dînsul, nici creditorii în mod individual, n'au dreptul s'o invoace în interesul lor exclusiv, deosebit de interesele masei. Numai masa creditorilor are dreptul s'o invoace, întru cât crede ea că e vătămată prin acel act, fără să fie nevoie de a dovedi vr'o fraudă. Nu poate să fie invocată din oficiu de către tribunal.

Este adevărat că art. 724 are o redacțiune care proclamă în aparență o nulitate absolută, față de toată lumea, însă nu trebuie să luăm art. 724 în mod textual, căci scopul legii nu este și nu poate fi altul de cât să împiedice prejudiciul masei falimentului, deci numai față de masă, actele falitului sunt nule, numai masa are dreptul să invoace nulitatea în interesul ei, iar nici de cum falitul sau cei cari au contractat cu el. (cu excepția de la art. 888 p 3)

M. A. *Dumitrescu* Coment VI p. 395 urm.

C. N. *Toneanu* falimente fasc. II p. 229 urm.

3. Sunt nule de drept față de masa creditorilor numai actele relative la averea falitului, căci numai așa a putut înțelege legiuitorul ; dacă s'ar admite că toate actele adică și cele exclusiv personale, sunt nule dacă sunt făcute în urma sentinței declarative, s'ar

violă disp. art. 717 C. Com. care rezervă falitului exercițiul drepturilor sale exclusiv personale și acelor străine falimentului.

În această ordine de idei nu pot fi nule, delictele quasi delictelor comise de falit posterior declarării; el rămîne răspunzător fără a putea pretexta incapacitatea sa, însă față de masa creditorilor actele n'au valoare, căci nu se poate întru nimic prejudicia masa credală prin faptele posterioare declarării; în ce privește însă faptele ilicite (delicte, quasi delicte) comise înainte de declararea în faliment, în acest caz creanța părților lezate e valabilă chiar față de masa falimentului; ele au dreptul să vie ca creditori la faliment. Aceasta chiar și în cazul cînd sentința de condamnare ar fi ulterioară falimentului, căci sentința n'a făcut de cît să constate validitatea unei obligațiuni, care există deja înainte de faliment, și la masă au drept să vie toți creditorii *anteriori*, indiferent dacă creanța lor isvorăște dintr'un contract, quasi contract, delict, quasi delict sau din lege. Se va aplica însă art. 726 al. 1.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 397 urm.

4. Dacă falitul a fost condamnat la o amendă *anterior* declarării în faliment, această amendă intră la pasivul falimentului: *Ramella* p. 309; *Lyon Caen* 7 No. 211; *Thaller* Ed. 3 No. 1794; *M. A. Dumitrescu* VI p. 399.

5. a) În cazurile art. 724 și 726 acțiunea de nulitate sau de anulare, nu privește de cît masa și ea nu se poate exercita de cît prin mijlocul sindicului, cu excluderea falitului și a ori cărei creditor în parte, sau ori cărei alte persoane. Sindicul întru cît exercită acțiunea de nulitate sau de anulare, nu este de cît ca un terțiu atît față cu falitul cît și față cu fie care creditor ca și față cu ori cine. b) Cazurile de nulitate sau de anulare stabilite de lege trebuesc interpretate restrictiv, fiind că este vorba de o derogare la dreptul comun. c) Nul sau anulabil un act, ori cine a primit de la falit ceva, trebuie să restituie masei, nu numai lucrul primit, dar și toate fructele sau interesele, începînd din ziua de cînd s'a primit lucrul nedatorit. d) Actele, plățile și înstrăinările făcute în chiar ziua încetării plăților, trebuie să le considerăm ca întîmplante după data sus zisă, căci nu putem aplica aci principiul din pr. civ.: *die a quo non imputatur in termine*, cazul determinării datei încetării plăților fiind guvernat de alt criteriu: de faptul dacă în ziua fixată de încetarea plăților s'au făcut sau nu plăți.

C. N. Toneanu op. cit. p. 233.

6) Legiuitorul român spre deosebire de cel francez (art. 446 al. 2) a prevăzut nu numai actele cu titlu gratuit, cari iau forma unui

act de înstrăinare, ci ori ce act cu titlu gratuit, chiar dacă nu ia această formă, este nul, fie sau nu înstrăinare, fie vorba de mobile sau imobile, sau de alte drepturi patrimoniale, destul numai ca patrimoniul falitului să se micșoreze, sau să nu fie mărit cum ar fi putut să fie și deci drepturile masei să fie păgubite: actul gratuit este nul. Exemple: când falitul s'a obligat către ori cine cu titlu gratuit, sau ar fi făcut remiterea vre unei creanțe, sau ar fi constituit uzufructuri, servituți, gajuri, ipotecă pentru garanția terților, sau ar fi renunțat la un drept de uzufruct, de servitute, gaj, ipotecă, ce le avea în favoarea sa.

C. N. Toneanu op. cit. pag. 235; *M. A. Dumitrescu* VI pag. 425 urm.

7. Ori ce constituire de dotă după încetarea plăților este nulă față cu masa, fără ca falitul să poată alega ignoranța stărei sale economice, pentru a apăra validitatea dotei, față cu expresă dispozițiune a legii.

C. N. Toneanu op. cit. p. 236; *Rodière et Pont* I No. 125; *Laurent* XVI No. 451; *Lyon Caen et Renault* VII No. 325 și urm.

Constituirea de dotă fiind un act cu titlu oneros față de soț nu intră în prevederile art. 724: a) Legiuitorul român consideră dota ca o instituțiune de interes social, pe care caută să o protege în tot chipul, cu o extraordinară grijă. A îngloba constituirile de dotă sub al. 1 al art. 724 C. Com., e a transforma dota constituită de ori ce comerciant, într'o eventuală manoperă nedemnă. b) Art. 724 al. 1 C. Com. ia în considerare situațiunea comerciantului: dacă a intrat sau nu în patrimoniul său o contra prestațiune. Însă barbatul e un sub achizitor și calificarea de titlu gratuit sau oneros trebuie conferită subachizițiunei făcând abstracție de raportul juridic dintre constituant cu femeia și analizând exclusiv contractul de sub achizițiune dintre bărbat cu femeia. Ori acest sub contract este cu titlu oneros. c) Argumentul tras din lucrările preparatorii italiene, pus față de textul actual al alin. I din art. 724 se întoarce în contra teoriei de a considera dota ca o donațiune față de bărbat.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 423 urm.; *Troplong*: du contrat de mariage I No. 131; *Larombière*: Obligations I art. 1167; *Démolombe* XXV No. 211; *Aubry et Rau* IV p. 137; *Thaller* No. 1831.

8. În materie comercială, fidejusiunea e un contract cu titlu oneros, care pe lângă că se presupune solidară, trebuie însă să se presupună inspirată de intențiunea de speculațiune, care animă comerțul și toate stipulațiunile comerciale, de oare ce totdeauna este datorit un echivalent, de și nu este convenit, mai cu seamă cind

este vorba de ex. de o casă de bancă care-și acreditează convenita sau obicinuita proviziune. Și dacă fidejusiunea comercială, poate să se zică că este un contract cu titlu oneros, chiar în raporturile dintre debitor și fidejutor, cu atât mai mult el este astfel între acest din urmă și creditor, care dând echivalentul stabilit în contract, care și între cei doi nu este prezumat că este gratuit, stipulează un contract de o natură absolut comutativă și neatins de vr'o umbră de gratuitate în privința sa, fie că comerciantul care promite fidejusiunea a înțeles în realitate a beneficia pe comerciantul debitor, fie că a înțeles a face o speculațiune aleatorie sau o operațiune necesară și oportună propriilor sale interese, sau pentru că a avut deja fondurile, sau pentru că știe să fie acoperit în alt mod.

C. N. Toneanu op. cit. pag. 238 **contra** *M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 429.

9. Cuvîntul *plată* din al. 2 nu trebuie interpretat în mod strict, adică făcută prin bani, ci în sens larg, în care numai l'a înțeles legea, adică stingerea unei obligațiuni prin ori ce mod ar fi, puțin importînd că masa creditorilor a fost păgubită cu banii eșiți din casa falimentului, sau prin alte mijloace juridice care-i diminuează patrimoniul, sau făcînd să iasă ceia ce trebuia să rămînă sau împiedecînd să între ceia ce trebuia să între în mod legitim. Ceea ce este necesar ca plata să fie nulă este, ca plata anticipată să constituie o pierdere pentru masă, adică să nu existe în schimb o achizițiune de nici o valoare corespunzătoare (contemporană sau viitoare, însă juridicament certă) fie că plata privește o datorie negarantată. Deci din contra, dacă a fost stipulat un termen și contractanții au convenit apoi de a-l executa mai înainte de termen și executarea anticipată ar cădea tocmai în periodul acesta proibit, contractul poate să fie numai anulabil conf. art. 726.

C. N. Toneanu op. cit. p. 239 urm.

10. Art. 724 are în vedere compensațiunea convențională, iar nu pe cea legală, căci aceasta din urmă presupune 2 datorii lichide și *exigibile*; ori în art. 724 e vorba de datorie neajunsă la scadență. Așa dar dacă ambele datorii ar fi exigibile, fungibile, de aceeași speță și lichide, compensația legală între falit și un creditor nu e de loc interzisă de art. 724, căci ea se realizează prin forța legii, chiar fără știrea părților și prin urmare ea operează pînă în momentul declarării falimentului. De aci înainte nu mai poate opera, căci prin declararea falimentului, are loc desesizarea falitului.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 434 urm.

11. Art. 724 nu are aplicațiunea în caz cînd ar lipsi fungibili-

tatea și cind părțile, pentru a înlătura acest obstacol, s'ar învoi să schimbe amîndouă obiectele obligațiunilor lor reciproce sau numai unul din acele obiecte și să obție astfel lucruri fungibile de aceeași speță.

Asemenea și în lipsă de lichiditate, dacă părțile ca să ajungă la compensație convin ca să lichideze.

M. A. Dumitrescu idem p. 435.

12. Dacă falitul în loc să facă o singură operațiune de datio in solutum, pentru stingerea datoriei, neajunsă la scadență, a făcut în realitate cu terțiul o vînzare serioasă, iar în privința prețului a făcut o convențiune separată, ca să stingă prin compensațiune o datorie a lui neajunsă la scadență, atunci ne aflăm în fața a două operațiuni distincte și dacă masa falimentului va găsi că vînzarea e avanta-joasă pentru dînsa, va putea să mențină valabilă vînzarea, obligînd pe terțiu să aducă prețul la masă, iar pentru vechea lui creanță să vie la masă ca creditor. O asemenea scindare e permisă numai în cazul cînd părțile au înțeles să facă [două operațiuni distincte : o vînzare și o compensațiune ; nici de cum în cazul cînd ambele operațiuni au constituit un tot indivizibil ; în acest caz, se va menține sau anula pentru tot.

M. A. Dumitrescu op. cit. p. 436.

13. Dacă actele sub semnătură privată, subscribe de falit înainte de declararea în faliment, sunt opozabile mesei creditorilor chirochirografari, chiar cînd aceste acte nu au căpătat o dată certă anterioară declarațiunei în faliment ? Cu alte cuvinte, actele cari n'au dată certă înainte de declararea în faliment, pot fi atacate ca nule conform art. 724, de masa creditorilor reprezentată prin sindic ca și cum ar fi o terță persoană, iar nu un reprezentant al falitului de la cari emană actul ?

Două opinii : a) Actul este nul de drept și nu se poate opune mesei creditorilor, care este considerată, față cu acest act ca un terțiu ; în adevăr de și masa creditorilor unui faliment reprezintă drepturile falitului și prin urmare, se îmbracă cu drepturile și obligațiunile lui, însă această regulă nu se aplică și în cazurile cînd creditorii au interes propriu de a ataca actele făcute de falit ; în acest caz, ei nu se mai prezintă în numele debitorului, ci cu drepturile lor proprii, așa că ei sunt terții persoane, față cu actele încheiate de debitorul lor falit.

b) Actele sunt valabile și opozabile mesei creditorilor chirochirografari : masa creditorilor chirochirografari, lucrînd în această simplă calitate și neputînd că atare invocă drepturi particulare deosebite de

acelea ce le dă dreptul lor de creditori chirografari asupra întregului patrimoniu al debitorului lor, trebuie în regulă generală și afară de fraudă dovedită, să fie considerată ca reprezentând drepturile debitorului iar nu ca terții persoane. Apoi odată recunoscută de sindic scrierea și subscrierea falitului, nu poate să atace data, pentru că în raporturile dintre debitor și creditor scrierea privată recunoscută, face probă și chiar cu privire la dată, care este totdeauna certă pentru părțile care au concurat la facerea actului.

C. N. Toneanu op. cit. p. 245 urm.

14. Nu se aplică art. 724 în cazul cînd un terțiu a împrumutat bani falitului, pentru ai ușură facerea unui concordat amical și a-l pune prin aceasta în măsură de a-și satisface obligațiunile luate prin el; ci cu toată dispozițiunea art. 859 care face concordatul obligator pentru toți îndată ce s'a omologat, el are dreptul de a fi plătit de toata creanța sa, iar nu în raport cu atîta la sută stabilit în concordatul judecătoresc astfel că convenția aceasta făcută între terții și falit este valabilă. Nu este nici o dispoziție legală care să oprească aceluia care este gata de a da faliment, de a înconjura pericolul, prin împrumuturi sau alte subvențiuni de bani de la terți, cari n'au nici o relațiune cu pozițiunea sa critică financiară; ci din contra acești terții sunt chemați de el a-l ajuta să stingă datoriile neplătite care l'ar putea conduce la faliment.

N'ar fi nici o pagubă pentru masa credală, ci din contra un avantaj, prin creșterea cu suma de bani varsată în casa debitorului, spre a-i ușură tocmai concordatul care în fapt ar avea loc; în cît el are dreptul a se despăgubi de complecta sumă, conform aforismului: *nemo lucupletori debet cum aliena jactura*.

C. N. Toneanu op. cit. p. 246 urm.

15. Al. 3 al art. 724 nu-și are aplicațiunea în caz de constituirea de dotă făcută de o femeie către viitorul soț, căci înstrăinarea e făcută în favoarea unei persoane care nu e actuală rudă sau aliat în gradul prevăzut de lege. A cuprinde în vorba „soț” și pe viitorul soț ar fi a îngloba și pe viitoarele rude și pe viitorii aliați. S'ar putea obiecta că înstrăinarea dotală către viitorul soț se face sub condițiunea suspensivă a celebrării căsătoriei. Este exact, dar tot așa de exact e că, condițiunea indeplinindu-se, are efect retroactiv și înstrăinarea rămîne definitivă, căci a avut loc la un moment cînd dobînditorul nu era soțul înstrăinătoarei. S'ar putea obiecta disp. art. 812 cod. civil că dacă donațiunea în favoarea soțului unui incapabil se face prin contractul de căsătorie, ea cade sub nulitățile legii, fiind că în acest caz se poate zice că e făcută soțului, iar nu viitorului

soț (Alexandresco IV p. 84); se poate răspunde: ipoteza art. 812 c. civ. e viu controversată și analogia e numai aparentă. În realitate la art. 812 c. c. donatorul recurge la forma contractului de căsătorie, ca mijloc pentru a *eluda legea* și a-și ajunge *scopul ilicit*, de a favoriza un incapabil, căruia nu-i poate dărui sub altă formă; la art. 724 c. com. femeia e perfect capabilă să înstrăineze, acelei persoane, care nu e rudă. Și apoi în art. 812 c. civ. e vorba de înstrăinări cu titlu *gratuit*, pe cînd art. 724 al. 3 cod. com. se ocupă exclusiv de înstrăinările cu titlu *oneros*.

Prin a fortiori și în mod absolut cert, nici înstrăinările de mobile nedotale, cu titlu oneros, către viitorul soț, viitorul aliat sau viitoarea rudă, nu cad sub sancțiunea art. 724 al. 3.

A se vedea *M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 447 urm.

16. Falitul poate să dispună de averea sa prin testament, căci testamentul nu produce nici un efect în timpul vieții testatorului (art. 482 c. civ.); iar după moartea lui, legatarii nu vor putea fi plătiți de cît în urma creditorilor, conform dreptului comun. *Non sunt bona nisi deducto cere alieno*.

D. Alexandresco Cod. Civ. IV p. 38, *Laurent* XI 154, *Demolombe* XVIII 469.

Jurisprudență. 1. De și art. 712 (azi 724) C. Com., ridică falitului din ziua pronunțării sentinței declarative de faliment, administrațiunea bunurilor sale și deși prin urmare, toate actele și operațiunile făcute de dînsul, după ce a fost declarat falit, sunt nule însă art. 720 C. Com. le declară nule față cu masa creditorilor, nu față și cu alte persoane către cari falitul s'a obligat.

C. Cas. II No. 111/91 Bul. 1891 pag. 881.

2. A se vedea nota 1 dela art. 725.

3. Prin art. 720 (azi 724) din C. Com. se declară nule toate actele făcute de falit din ziua pronunțării sentinței declarative de faliment.

Însă această nulitate nu este creată în favoarea falitului, ci în favoarea creditorilor săi și dar

după principiul pus în art. 736 pr. e. numai dinșii o pot invoca.

C. Cas. No. 155/96 C. Jud. 35/96 Bul. p. 1058.

4. Art. 720 al. 2 (azi 724) prevede formal că este nulă față de masa creditorilor, plata datoriilor neajunse la scadență, făcute în urma datei încetării plăților.

Că dar acest principiu cere ca, pentru ca plata făcută în urma datei încetării plăților să fie nulă, datoria să nu fie ajunsă la scadență în momentul plății.

C. Cas. II 8 Oct. 1897 Bul. 1897 p. 1241.

5. A se vedea și nota 44 dela art. 717.

6. Deși masa creditorilor unui faliment reprezintă drepturile falitului și prin urmare se îmbracă cu drepturile și obligațiile lui, însă această regulă nu se aplică și în cazurile cînd creditorii au interes

propriu de a ataca actele făcute de falit și în acest caz ei nu se mai prezintă în masele debitorului, ci în drepturile lor proprii; așa că ei sunt terții persoane față de actele încheiate de debitorul lor falit. Astfel masa credală, pretinzând că nu-i este opozabilă înstrăinarea mobilelor făcută de debitorul lor falit, are interes propriu al lor de a ataca actul de înstrăinare și prin urmare creditorii în acest caz sunt terță persoană, iar nu reprezentanți ai vânzătorului ci falitului.

Toate actele și operațiunile falitului și toate plățile făcute de dînsul în urma sentinței declarative de faliment sunt nule de drept.

Astfel un act de vânzare, prin care un debitor își vinde imobilele sale unei alte persoane, este nul de drept față cu masa creditorilor și prin urmare față cu sindicul care o reprezintă, cînd se constată că vânzarea s'a efectuat în urma pronunțării sentinței prin care acel debitor a fost declarat în stare de faliment.

C. Apel Galați II No. 130/93 în C. Jud. No. 11/94.

7. Plata făcută falitului de unul din debitorii săi este nulă față de masa creditorilor, chiar dacă debitorul era de bună credință și nu cunoștea starea de faliment a creditorului său, care faliment fusese închis pentru lipsă de activ.

C. Apel din Dijon 1905 C. Jud. No. 44/906.

8. Numai actele făcute de falit posterior sentinței declarative de faliment sunt nule față de masa creditorilor, dar nu și cele anterioare.

Atunci cînd falitul a comis, anterior declarării în faliment, o contravenție la vr'o lege fiscală,

trebuie ca statul să fie înscris la masa falimentului, deși contravenția s'ar fi constatată posterior declarării în faliment pentru că amenda la care e condamnat este echivalentul prejudiciului ce rezultă pentru stat din comiterea acelei contravențiuni.

C. Cas. III No. 178/910 în Jurisprudența No. 20/910 și în Bul. pe 1910 p. 818; *Apel Paris* 24 Dec. 1849; *Cas. fr.* 16 Nov. 1864; *Apel Lyon* 10 Iulie 1862 în Co-hendy-Darras.

9. Falimentul delegatului nu face să înceteze delegațiunea de plată dată de el în favoarea unuia din creditorii săi, delegațiune acceptată de către creditor și de terțiul delegat chiar cînd nu s'a făcut încă plata.

Cas. Torino 13 Nov. 1883; în Ingaramo No. 1 p. 450.

10. Nu e permisă compensațiunea între falit și un creditor pentru o datorie a cărei scadență este după încetarea plăților.

Apel Firenze 27 Nov. 1884 în Ingaramo No. 2 p. 450.

11. Deși se socot nule, față de masa creditorilor, toate actele și înstrăinările cu titlu gratuit posterioare datei încetării plăților, încuviințarea unei ipoteci destinată a garanta o datorie, chiar pur eventuală, nu poate totuși să constituie un act sau o înstrăinare cu titlu gratuit.

Apel Bologna 18 Febr. 1889 în Ingaramo.

12. Nulitatea actelor făcute de falit posterior sentinței declarative de faliment este absolută, nu relativă; căci aceste acte sunt nule nu numai față de masa creditorilor, ci și față de falit și de acei cu care falitul a contractat.

Apel Firenze 21 Dec. 1889 în Ingaramo p. 451.

13. Contra: Nulitatea actelor falitului, făcute după declararea sa în faliment, este o nulitate relativă nu absolută, fiind că nu poate fi invocată de falit ci numai de creditorii săi.

Cas. Torino 28 Ianuar 1890; *Apel Torino* 30 Dec. 1889 în Ingarano.

14. Anticreza, constituită după încetarea plăților, este prezumată în fraudă creditorilor și deci intră în prevederile art. 707 italian (724 rom.) Cod. Com.

Tr. Roma 3 Mai 1890 în Ingarano.

15. Donațiunile făcute prin contractul de căsătorie, sunt acte cu titlu oneros, fără a se distinge care este caracterul averii dotale față de soț sau de soție.

În consecință, donațiunile constituite prin contractul dotal, nu pot fi anulate, pe baza cererii creditorilor donatorului, căci textul art. 446 fr. (724 rom.) Cod. Com. nu este aplicabil de cit la actele de pură liberalitate; creditorii nu pot face cererea lor de cit în baza art. 447 fr. (725 rom.) Cod. Com. și cu condiție a probă conf. acestui articol, că toate părțile interesate în actul dotal, au avut cunoștință de încetarea de plăți a constituitorului dotei.

Cas. fr. 25 febr. 1845, 3 Martie 1847, 24 Mai 1848, 18 Nov. 1861, 18 Ian. 1887, 18 Dec. 1895; *Apel Bordeaux* 30 Nov. 1869; *Apel Poitiers* 21 Aug. 1878; **Contra:** *Apel Caen* 9 Martie 1870; *Apel Paris* 27 Iulie 1894; *Apel Orleans* 8 Iunie 1898 în Cohendy-Darras.

16. Aplicațiunea articolului de față în materie de asigurare asupra vieții, a întâmpinat vii dificultăți. S'a ridicat chestiunea, dacă asigurarea asupra vieții, subscrisă de falit în perioada sus-

pectă în profitul unui terțiu, ar cădea sub prevederile art. 724, în așa fel că creditorii ar putea să ceară nulitatea asigurărei și deci să pretindă,—la moartea stipulantului — raportul la masă al capitalului asigurat.

Jurisprudența franceză a rezolvat în sens negativ această chestiune: ea aplică în acest caz teoria că contractul de asigurare în profitul unui terțiu, conferă imediat beneficiarului asupra capitalului asigurat, un drept personal și direct care-i aparține din momentul constituirii asigurărei, capital care n'a făcut nici odată parte din patrimoniul asigurătorului. În consecință și din moment ce dreptul la capitalul asigurat n'a figurat în activul falitului, stipulațiunea care investește pe beneficiar cu acest drept nu poate fi considerată ca o donațiune ce ar cădea sub prevederile articolului 724 (fr. 446) Cod. Com. Creditorii nu vor putea deci cere anularea acestei stipulațiuni și să pretindă raportul la masă al capitalului asigurat. Ei vor putea numai să reclame de la beneficiar restituirea primelor ce ar fi fost plătite de falit în perioada suspectă; aceste prime constituiesc în adevăr niște donațiuni, cari au diminuat activul falitului, fiind acte cu titlu gratuit și fără contraprestațiune.

Cas. fr. 2 Iulie 1884, 8 și 22 febr. 1888, 27 Martie 1888, 8 April 1895; *Apel Bordeaux* 21 Mai 1885 în Cohendy-Darras.

17. . . . Dar aceiași soluțiune nu ar putea fi admisă în cazul cînd falitul, — după ce a contractat o asigurare asupra vieții în profitul său sau al moștenitorilor săi, fără a determina pe beneficiar, — cedează în mod gratuit unui ter-

fiu în cursul perioadei suspecte, beneficiul acestei asigurări. În acest caz, dreptul la capitalul asigurat face parte din activul falitului și deci cesiunea cu titlu gratuit a acestui drept, cade în prevederile articolului 446 fr. (724 rom.) și urm. Cod. Com.

Apel Besançon 27 Martie 1876, *Apel Lyon* 9 April 1878, 21 Iunie 1879; *Apel Grenoble* 2 febr. 1882, 22 Ian. 1901 în Cohendy-Darras.

18. Când un comerciant cade în faliment după ce a obținut de la creditorii săi, facultatea de a se achita de datoriile sale, neajunse la scadență, plătindu-le în rate la anume epoce determinate, sunt nule plățile ratelor făcute după data încetării plăților fixată de tribunal, căci aceste rate au servit la plata, chiar parțială, a unor creanțe neajunse la scadență.

Cas. fr. 26 Iunie 1888 în Cohendy-Darras.

19. Dispozițiunile art. 446 fr. (724 rom.) Cod. Com. cari declară nule părțile prin compensațiune, nu se aplică compensațiunei legale, adică compensațiunei care se produce, de plin drept și chiar fără știrea părților, între două

datorii în mod egal fungibile, lichide și exigibile.

Cas. fr. 21 febr. 1870, 26 Iulie 1881, 12 Aug. 1890, 22 Nov. 1899; *Apel Metz* 16 Iulie 1845; *Apel Rouen* 14 Iulie 1870, în Cohendy-Darras.

20. Creditorul care, anterior declarării în faliment și înainte de încetarea plăților debitorului, a devenit adjudecatar prin licitație asupra unui imobil indiviz între creditor și falit, poate compensa prețul datorit cu creanța sa contra falitului, căci în acest caz nu-i aplicabil art. 446 fr. (724 rom.) C. Com.

Apel Chambéry 18 Ian. 1870 în Cohendy-Darras.

21. Acest articol însă se aplică compensațiunei convenționale, ori care ar fi forma sub care s'ar realiza: căci prin compensațiune convențională se înțelege ori ce convențiune, care ar avea de obiect a stinge două datorii, între cari compensațiunea legală nu poate avea loc, de oare ce datoriile nu sunt în mod egal lichide, fungibile sau exigibile.

Cas. fr. 26 Iulie 1881 în Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 725. Toate actele, plățile și înstrăinările făcute în fraudă creditorilor, în ori ce timp ar fi fost făcute, trebuiesc să fie anulate conform dispozițiunilor art. 975 din codicele civil.

(Com. 726, 876, 880; Civ 975; Ital. 708; Fr, 447; Belg. 446).

Bibliografia la art. 724.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 708. Tutti gli atti, i pagamenti e le alienazioni fatte in frode dei creditori, in qualunque tempo abbiano avuto luogo, devono essere annullati secondo le disposizioni dell' articolo 1235 del codice civile.

Doctrină. 1. Legea vorbind de plăți, fără a adăoga alt ceva, a înțeles și plata datoriilor ajunse la scadență, făcută în fraudă creditorilor. Și nu s'ar putea obiecta că nu e posibilă fraudă pentru acela care plătește o datorie ajunsă la scadență, căci făcînd astfel, el satisface o datorie a sa absolută și creditorul primind plata, exercită de asemenea un drept al său absolut; fiind că aci fraudă nu constă în a nu plăti și a primi, ci în a plăti și a primi, într'un timp în care se știe că făcînd astfel, se păgubește interesele celorlalți creditori, cari din cauza supravieuirii falimentului debitorului lor comun, nu pot să primească de cît numai o parte din cea ce li se datoră. Aci e fraudă și odată probată aceasta, legea o lovește. Ori ce altă considerațiune de natură mai mult sau mai puțin juridică, trebuie să tacă față cu evidenta și suprema rațiune de justiție și moralitate.

Față cu creditorii în dauna cărora s'a făcut aceste acte, fraudă trebuie să fie probată de acela care o alegă și adică de *sindic* ca reprezentant al masei și fără să fie necesitate de concursul elementelor cerute în această privință de codicele civil, precum *consilium fraudis* și *eventus damni*.

(C. N. Toneanu falimente fascicola II p. 276).

2. Acțiunea pauliană văzută de art. 725 C. Com. aparține numai sindicului. Nu poate fi care creditor în parte să atace actele frauduloase făcute de falit. În adevăr pe cît timp falimentul institue un reprezentant al masei credale, sindicul singur fiind în drept de a reprezintă pe toți creditorii în interesul acestei mase, prin urmare tot el este ținut să dovedească și fraudă. Îndată ce încetează starea de faliment, atunci fie care creditor reîntră în drepturile sale individuale și prin urmare renaște pentru fie care în parte dreptul de a intență această acțiune.

(In acest sens: C. N. Toneanu op. cit. p. 277; D. Alexandresco V p. 240; Vidari No. 7612; Bolaffio No. 89; Bonelli No. 403; Calamandrei p. 140 nota 1. **Contra**: doctrina și jurisprudența franceză afară de T. Huc 7 No. 219; **tot contra**: M. A. Dumitrescu Coment. Cod. Com. VI p. 483.

Credem că acțiunea aparține ori cărui creditor în mod individual, cum aparține și sindicului; însă numai creditorilor anteriori actului presupus făcut în fraudă lor și în ce privește pe sindic are drept a intență și susține acțiunea cînd va exista cel puțin un creditor anterior actului fraudulos; căci dacă toți creditorii sunt posteriori datei actului, nu poate exista acțiune pauliană, întru cît ne fiind creditori n'a fost nici prejudicii în momentul confecționării actului.

3. Diferențele între fraudă pauliană cerută de codicile civil și aceia de care vorbește codicele comercial în materie de faliment ar fi :

- 1) Frauda pauliană din codicele comercial trebuie înțeleasă în sens mai larg, fiind că pentru existența ei nu se cere totdeauna *consilium fraudis* din partea tuturor contractanților, putînd fi suficient *eventus damni*. Și din contra nu e nici de cum necesar pentru fraudă specifică din faliment, ca să existe totdeauna o micșorare reală în patrimoniul falitului, ci este destul ca prin efectul actului fraudulos să se altereze ori cum ar fi originara condițiune a creditorilor către faliment.
- 2) În fraudă pauliană este necesară directă participațiune a debitorului și creditorului la actul fraudulos ; din contra în fraudă de care vorbește Cod. Com. nu e necesară această participațiune directă, așa că creditorul favorizat prin actul fraudulos poate încă ignora că debitorul său lucrează în fraudă altor creditori.
- 3) Pe cînd după regulile acțiunii pauliane nu este în fraudă creditorul diligent care-și procură o garanție pentru apărarea drepturilor sale, este din contra cînd este vorba de faliment. Aceste două fraude nu se pot confundă una cu alta.

(C. N. Toneanu op. cit. p. 277).

4. Se pot ataca prin acțiunea pauliană creanțele derivînd din sentințele trecute în stare de lucru judecat, pentru falit, în caz de dol sau coliziune, pentru că de și creditorul nu este terțiu ci fiind reprezentat de debitor în judecată, el nu poate să invoace *res inter alios acta*; însă ori de cîte ori este fraudă sau simulațiune între debitor și creditor, atunci el nu a fost reprezentat de debitorul său, care departe de a-i fi susținut interesele, comitea fraudă; și deci se poate ataca prin acțiunea pauliană.

(C. N. Toneanu op. cit. p. 281; M. A. Dumitrescu op. cit. p. 490; D. Alexandresco V p. 248).

5. Este fraudă, cînd pentru garanția unei creanțe preexistente creditorul chirografar și debitorul, avînd ambii cunoștiunță de insolabilitatea acestuia, se invoiesc și constituiesc un gaj sau ipotecă? Se poate ataca prin acțiunea pauliană?

Chestiunea este foarte controversată, mai cu seamă în doctrina și jurisprudența italiană.

I opiniune: Se susține că conf. art. 1235 C. Civ. italian (975 rom.) acțiunea pauliană este admisibilă contra creditorului care a obținut un gaj sau o ipotecă de la debitorul său pentru o creanță anterioară. Conform art. 975 sunt susceptibile de revocare, toate actele cari aduc o efectivă micșorare în patrimoniul debitorului, neexcluzîndu-se inacțiunea sa, care cite odată poate să se rezolve ca

și acțiunea în daune patrimoniale. Că dacă dreptul cel mai legitim al unui creditor este de a face să-i fie plătit ceia ce i se datorește și de a îngriji în caz de neplată a obține garanția pentru creanța sa, nu e mai puțin adevărat că, alături cu această regulă, există excepțiunea în virtutea căreia exercițiul acțiunii pauliane nu suferă limitare, ori de câte ori rezultă din natura actului și din scopul propus de contractanți că afacerea constituie o fraudă relativă la ceilalți creditori.

II opiniune. Acțiunea pauliană nu este admisibilă când debitorul și creditorul constituiesc o ipotecă sau gaj știind și unul și altul că debitorul este insolubil. În această opiniune se susține că plata făcută unui creditor, nu poate în general să fie atacată pentru fraudă, lucru ce se confirmă prin art. 709 it. (726 rom.) unde legiuitorul a avut trebuință de a declara expres în ce cazuri plata datoriilor ajunse la scadență se poate ataca pentru fraudă. Din acest principiu se deduce că, în general, creditorul care acordă un gaj sau o ipotecă pentru a garanta o creanță preexistentă nu comite fraudă și nu poate să se teamă de acțiunea pauliană chiar dacă a știut despre nesolvabilitatea în care rămîne debitorul. Că însă, ar fi rezolubil gajul sau ipoteca numai când ceilalți creditori prin acte judecătorești ar fi arătat deja intențiunea clară de a voi și ei să obțină plata creanțelor lor. Confirmarea acestei teze se găsește în art. 708, 709 ital. (725, 726 rom.), de oare ce pe când legiuitorul în art. 725 declară că actele și plățile făcute în fraudă creditorilor trebuie să se anuleze în conf. cu art. 975 C. Civ., simte apoi necesitatea de a sancționa expres prin art. 726 nulitatea plăților, gajurilor, anticrezelor și ipotecelor, pe singurul fapt că creditorul cunoaște starea încetărei plăților. Aceasta însemnează că în spiritul legiuitorului o atare cunoștință n'ar fi suficientă pentru exercițiul acțiunii pauliane, ci numai că este suficientă spre a constitui fraudă specială în materie de faliment.

(C. N. Toneanu op. cit. p. 279 urm.).

6. O regulă generală relativă la actele cu titlu oneros, anulate conform art. 725, e că dacă falitul primise o contra-prestațiune, care se mai găsește în natură, atunci trebuie să i se restituie tertului pe baza principiului că nimeni nu trebuie să se îmbogățească în dauna altuia. Dacă nu se găsește, atunci trebuie să i se restituie, după alegerea creditorului, sau valoarea pînă la concurența cifrei cu care s'a îmbogățit patrimoniul falitului în avantajul direct al masei, și în acest caz el este creditor al masei, sau să vie ca creditor

la masă pentru întreaga lui contra-prestațiune, sau pentru partea pentru care a rămas nedispăgubit ca creditor al masei—presupunând că contra-prestațiunea lui e valabilă în sine.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 491 urm.).

7. Nici falitul, nici creditorii în mod individual nu pot să se prevaleze de nulități, după încheierea concordatului, căci aceste nulități sunt în interesul masei și prin concordat masa a încetat să mai existe.

Dacă înainte de încheierea concordatului sindicul invocase nulitatea și obținuse o sentință definitivă, dar pînă să se execute acea sentință a intervenit concordatul, se susține că falitul se poate prevala de această sentință, căci falitul concordatar succede oare cum la toate drepturile masei. (*Alauzet* No. 2703 urm.; *Bedarride* No. 630; *Cuzzi* Ed. 2 No. 240).

(Vezi **Contra** *M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 505).

Jurisprudență. 1. Este recunoscut în doctrină că actele sub semnătură privată, subscribe de falit înainte de declararea lui în stare de faliment, sunt opozabile masei creditorilor chirografari, chiar cînd aceste acte nu au căpătat o dată certă anterioară declarațiunii falimentului.

Că în adevăr, acești creditori, lucrînd în această simplă calitate și neputînd ca atare invoca drepturi particulare deosebite de cele ce le dă calitatea lor de creditori chirografari asupra întregului patrimoniu al debitorului lor, trebuie în regulă generală și afară de cazul de fraudă dovedită să fie considerați ca reprezentînd drepturile debitorului, iar nu ca terțe persoane.

Că acest principiu stabilit prin art. 1176 și 1182 Cod. Civ., este aplicabil și masei credale, a unui falit, precum se aplică în materie civilă tuturor celor alți creditori chirografari, căci legea nu face nici o deosebire între ei sub acest raport, iar declararea falimentului nu are de scop de a modifica legăturile de drept le-

galmente întocmite și anterioare stărei de faliment.

Că este constant în speță și nici sindicul nu contestă aceasta, că actul de vînzare intervenit între recurent și fratele său falit, poartă o dată certă anterioară declarațiunii falimentului vînzătorului.

Că întru cit instanța de fond nu stabilește că acest act a fost antedatată într'un mod fraudulos, apoi acest act este opozabil masei creditorilor.

C. Cas. I No. 122/94 B. p. 265.

2. Pe calea contestației se poate discuta valabilitatea și anularea unui act de oare ce art. 975 C. C. nu determină calea pe care să poată uză creditorii de acest drept.

Ipoteca constituită de un debitor comerciant în urma încetării plăților, este prezumptă ca făcută cu rea credință în fraudă creditorilor săi și deci cată să fie anulată față de masa creditorilor, dacă creditorul ipotecar nu dovedește buna credință.

Trib. Fălciu în Dreptul pe 1895 pag. 61.

C. Apel Buc. III No. 58/95 în C. Jud. pag. 29/96.

3. Convențiunea intervenită între falit și unul din creditorii săi pentru lichidarea falimentului este valabilă; ea nu poate fi atacată pentru lipsă de consimțământ, de oare ce incapacitatea falitului este relativă și nu-i ridică alte drepturi de cit acela de a-și administra bunurile sale, precum nici pentru motivul de nulitate tras din dispozițiunile art. 332 vechiul Cod. Com., care nu-și are aplicațiunea, întru cit prin acest articol se vorbește numai despre cazul cînd un creditor chirografar s'ar înțelege, fie cu falitul, fie cu altă persoană în scop de a trage un profit în paguba masei credale modificîndu-și creanța.

Trib. Ilfov I No. 343/901 în Dreptul No. 57/901.

4. Deciziunea penală prin care complicele de bancrută frauduloasă a fost achitat, în lipsa sindicului necitat în instanță pe motiv că atunci cînd a cumpărat a-verea falitului în urma încetării plăților, a fost de bună credință, întru cit nu a cunoscut această încetare de plăți, nu poate fi opusă acțiunii intentate de sindic pe cale civilă în anularea acelei înstrăinări.

C. Apel Buc. I No. 52/904 în Dreptul No. 29/904.

5. Art. 725 C. Com. și 975 C. Civ. declară formal că creditorii pot cere în numele lor personal, anularea tuturor actelor, plăților și înstrăinărilor frauduloase făcute de debitor în prejudiciul drepturilor lor; că prin urmare dinșii trebuie a justifica în acest caz în mod legal, insolvabilitatea debitorului, că actul atacat ca fraudulos a fost în adevăr făcut cu scopul de a-i frustra și că

creanțele lor existau în momentul facerii actului a cărui anulare o cer; că debitorul devenea prin aceasta insolvabil sau își măsura insolvabilitatea și că cel de al treilea avea cunoștință despre aceasta.

C. Apel Buc. III în 1894 în Dreptul pe 1894 pag. 412.

6. Numai atunci terțiul — față de care s'a anulat un act pe baza acțiunii pauliane — ar putea opune în compensațiune prețul plătit de dînsul falitului, cînd ar fi dovedit că acel preț a folosit creditorilor, adică a servit la despăgubirea vre unuia din ei; altfel singura cale ce rămîne terțiului este aceea a unui dobînditor evins; el are, prin urmare, dreptul de a cere ca falitul să-l despăgubească de prețul sau pagubele rezultate pentru dînsul din revocarea cerută de creditorii, drept care se reduce în definitiv la cea ce ar prisosi peste creanțele creditorilor cari au dobîndit revocarea, de va prisosi ceva.

C. Apel Buc. I în 1898 în Dreptul pe 1898 pag. 130.

7. Deși actul de vînzare s'a anulat în urma exercițiului acțiunii pauliane, însă hotărîrea de anulare, constatînd că cumpărătorul a plătit prețul, s'a recunoscut prin aceasta o creanță, care n'are trebuință a mai fi recunoscută în mod deosebit prin o deosebită cale judecătorească.

În caz de anularea unei vînzări din partea creditorilor fraudanți în urma exercițiului acțiunii pauliane, cumpărătorul nu se poate despăgubi din vînzarea imobilului împreună cu creditorii asupra cărui imobil aceștia își exercită urmărirea; că cumpărătorul se poate despăgubi numai din prisosul ce ar rămîne din vînzarea

zarea imobilului în urma satisfacerii creditorilor.

C. Cas. II în 1898 Bul. p. 556

8. Doctrina și jurisprudența sunt aproape unanime a recunoaște că nulitatea actelor, pe baza art. 725 și 726 este relativă și acordată exclusiv numai în favoarea masei credede; că ea nu poate să profite falitului, care n'are dreptul a reveni asupra actelor ce a contractat liber și în deplină cunoștință de cauză; că concordatul nu poate prejudicia întru nimic pe cei cari n'au participat la el, dacă sunt privilegiați, și că prin concordat masa creditorilor fiind dizolvată, nu se poate concepe ca un drept exclusiv al ei și pe care nu-l mai poate exercita să-l transmită falitului.

Trib. Prahova I din 1901 în Dreptul pe 1901 p. 650.

9. Conform principiilor stabilite de codul civil, creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului lor, conform art. 974 c. civ., și ei pot chiar, pe cale incidentală să atace ca fiind simulate, actele de înstrăinare făcute de debitorul lor, iar dovada simulațiunii poate fi făcută prin toate mijloacele de probațiune, prin martori, ca și prin prezumpțiuni; căci ei fiind terți persoane, nu pot fi în măsură a produce contra lor dovadă scrisă.

Trib. Ilfov Com. No. 460/901 în C. Jud. No. 47/902.

10. Donațiunea făcută prin contractul de căsătorie de un tată fiicei sale ca o constituire de dotă și fără obligațiuni reciproce, are, — din punct de vedere formal și de fond — caracterele nu ale unui act cu titlu oneros, ci ale unei adevărate donațiuni supusă la toate regulile de drept comun privitoare la actele cu titlu gratuit, și deci supusă și acțiunii pauliane.

În consecință, o asemenea donațiune făcută posterior încetării plăților donatorului declarat falit, va trebui să fie anulată în profitul masei creditorilor; chiar când ar fi considerată constituirea de dotă ca act cu titlu oneros, dacă se stabilește că a existat fraudă din partea părintelui constituitor și a fiicei sale., și chiar când din partea fiicei ar exista bună credință, căci drepturile creditorilor cari caută a evita o pierdere, merită mai multă favoare de cit fiica care nu urmărește de cit câștig în favoarea sa și a soțului său.

Cas. fr. 30 Ian. 1828; Apel Bordeaux 2 Mai 1826; Apel Caen 7 Marte 1870; Cas. belge 9 Ian. 1890; Apel Paris 27 Iulie 1894; Apel Orleans 8 Iunie 1898.

Contra *Cas. fr. 11 Nov. 1878* în Fuzier-Herman Cod. Civ. annoté II p. 1138; a se vedea și jurispr. No. 15 de la art. 724.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 726. Se presum, făcute în fraudă creditorilor și în lipsă de probă contrarie, se anulează, față cu masa creditorilor, următoarele acte, dacă sunt survenite în urmadatei încetării plăților:

CODUL COM. ITALIAN

Art. 709. Si presumono fatti in frode dei creditori, e in mancanza della prova contraria sono annullati rispetto alla massa dei creditori, qualora siano avvenuti posteriormente alla data

1) Toate actele, plățile și înstrăinările cu titlu oneros, cînd cel de al treilea cunoștea starea de încetare a plăților în care se găsea comerciantul, cu toate că încă nu eră declarat falit ;

2) Actele și contractele comutative, în cari valorile date sau obligațiunile luate de falit întrec cu mult ceia ce i s'a fost dat sau promis ;

3) Plățile, datoriilor ajunse la scadență și exigibile, cari nu au fost efectuate în bani sau cu efecte de comerț ;

4) Gajurile, anticrezele și ipotecile constituite asupra bunurilor debitorului.

Aceași prezumpțiune va avea loc și pentru actele, plățile și înstrăinările, cu ori ce titlu, făcute în cele zece zile anterioare declarațiunei în faliment, chiar în lipsa punctelor extreme sus enunțate.

(Com. 708, 722, 725, 727 ; C. Civ. 945, 947, 1200, 1202, 1685, 1697, 1746, 1769 ; Ital. 709 ; Fr. 445, 447 ; Belg. 445, 446).

della cessazione dei pagamenti :

1) tutti gli atti, i pagamenti e le alienazioni a titolo oneroso, quando il terzo conoscesse lo stato di cessazione dei pagamenti in cui si trovava il commerciante, benchè non ancora dichiarato fallito ;

2) gli atti e i contratti commutativi in cui i valori dati o le obbligazioni assunte dal fallito sorpassino notevolmente ciò che a lui è stato dato o promesso ;

3) i pagamenti di debiti scaduti ed esigibili che non siano stati eseguiti con danno o con effetti di commercio ;

4) i pegni, le anticresi e le ipoteche costituite sui beni del debitore.

La stessa presunzione ha luogo per gli atti, i pagamenti e le alienazioni a qualunque titolo avvenuti nei dieci giorni anteriori alla dichiarazione di fallimento anche in difetto degli estremi sopra enunciati.

Bibliografie. T. Stehan: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs* p. 1817 urm.; C. N. Toneanu: *falimente fasc. II* p. 281 și urm.; M. A. Dumitrescu: *Coment. Cod. Com.* VI p. 511 și urm.; D. Alexandresco: *Coment. Cod. Civ.* V p. 236 nota, IX p. 53 nota 2, X p. 616 urm. și 625; F. Ciorapciu: *Encic. jurid.* II; I. Barozzi: *Repertor. de jurispr.* II; I. N. Cezărescu-E. Dan: *Cod. falimentelor adnotat* art. 726; Vidari VIII No. 7642 urm.; Al. Degré: *Scieri juridice* II p. 133; L. Bolaffio-Masé Dari art. 709; Al. Ingaramo: *Giurisprudenza* art. 709; I. Bohl art. 709; H. F. Rivière p. 694 urm.; 700 urm.; P. Namur III p. 55—66.

Doctrină. 1. Despre natura creanțelor pe cari legea în art. 726.

le declară anulabile față cu masa creditorilor,—nu se face distincțiune de civilă sau comercială. Destul numai ca plata să fie făcută înainte de scadență, după încetarea plăților și va fi declarată nulă, dacă reprezentantul legal al creditorilor, sindicul, o va cere. Acțiunile intentate în anulare în cazul art. 726 se apropie de acțiunea pauliană din art. 725, însă se deosebesc de ea prin aceea că acțiunea pauliană se exercită de fie care creditor, iar acțiunea în anulare e exercitată de sindic în numele tuturor creditorilor.

În ce privește actele făcute de falit în perioada celor 10 zile ce preced ziua când s'a dat sentința declarativă, legea declară că sunt atinse de prezumpțiunea fraudei, fără a se mai cerceta de sunt întrunite condițiile impuse mai sus în text. Sindicul va fi în drept a cere anularea, dovedind numai că data încheierii lor cade înăuntrul celor 10 zile, fără a se preocupa de încetarea plăților, care este o condițiune esențială pentru a se deschide falimentul. Nu-i necesar a se stabili că cel de al treilea cunoștea că comerciantul cu care a contractat eră sau nu, în încetare de plăți.

Rațiunea acestei măsuri luate de legiuitor se întemeiază pe faptul că cu cit comerciantul se apropie de momentul încetării vieții sale comerciale, cu atit devine mai puternică impulsunea de a lua precauțiuni asigurătoare pentru ziua fatală.

(V. *Dimitriu Curs Dr. Com.* 1910/911 p. 1817 urm. În același sens *C. N. Toneanu* falimente fasc. II p. 284).

2. Rațiunea pentru care legiuitorul presupune unele acte ca frauduloase, permițind însă proba contrară, se explică lesne: aceste acte nu sunt absolut ilicite, n'au nimic cari în mod necesar să fie considerate ca frauduloase, însă pot deveni sau a se considera ca frauduloase, atunci când concură oare cari circumstanțe particulare, cari denotă intențiunea de a favoriza vr'un creditor în dauna altora, sau numai de a schimbă condițiunea patrimonială a falitului; și fiind că se vede că natura acestor acte nu este intrinsecamente nulă, terți cari sunt în raporturi juridice cu falitul pot să creadă de multe ori în buna lor credință, că săvârșindu-le nu fac nimic ilicit sau prejudiciabil celorlalți creditori. De aceea legea le permite de a se sustrage de la prezumpțiunea de fraudă care este *juris tantum*, dacă reușesc să probeze buna lor credință. Se înțelege că sindicul în interesul masei, poate probă totdeauna contrariul alegațiunilor creditorilor. (*C. N. Toneanu* falimente fasc. II p. 283. Vezi și *M. A. Dumitrescu* Cod. Com. Comentat VI p. 514).

3. Dacă terțul nu va reuși să facă dovadă, că deși cunoștea starea de încetare de plăți a comerciantului, dar el a fost de bună

credință, măcar că masa a fost prejudiciată sau deși a fost de rea credință dar masa nu a suferit nici un prejudiciu, dacă nu va proba una din aceste două împrejurări, contractul i se declară nul față de masa creditorilor; el va trebui să restituie ce a primit fără drept, iar pentru prestațiunea lui întreagă, va veni, în principiu, ca simplu creditor la masă.

(M. A. Dumitrescu op. cit. p. 517). Vezi și *Alauzet* VII No. 2526; *Thaller* No. 1810; *Cuzzi* N. 231. **Contra** *Vidari* No. 7649.

4. Contractul de anticreză se desființează prin faliment? Sunt două păreri:

a) *Afirmativa*: Dreptul creditorului anticrezist se exercită asupra imobilului remis lui de datornic prin culegerea fructelor în mod periodic, cu obligația a le imputa în fie care an întâi asupra procentelor și apoi asupra capitalului. Anticreza nu produce efect de cit în raporturile dintre debitor și creditor, fără a conferi creditorului vr'un drept real asupra imobilului; deși se asemănă întru cit-va cu gajul, însă nu atribuie creditorului nici un privilegiu și nu are nici un efect față de terții. Sentința declarativă, privind pe falit de administrația bunurilor sale, rezolvă de drept contractul de anticreză și face să reîntre fondul, în administrațiunea falimentului, creiat în interesul creditorilor cari sunt terții față de creditorul anticrezist, întru cit ei nu lucrează *jure debitoris*, ci exercită drepturile lui prin mijlocul administrației falimentului. Sentința declarativă suspendind de drept curgerea dobânzilor negarantate prin ipotecă, gaj ori alt privilegiu, lăsând anticreza să subziste s'ar crea o inegalitate între creditori, întru cit anticrezistul ar continua să ceară interesele creanței sale prin mijlocul perceperei fructelor. Codul civil nu atribuie alt efect contractului de anticreză de cit între debitor și creditori sau erezii lor; ori art. 720 nu creiază nici un drept excepțional.

b) *Negativa* se bazează pe dispozițiile art. 726 Cod. Com. în care se prezumă făcute în fraudă creditorilor anticrezele survenite cu 10 zile anterioare declarațiunei de faliment, și dacă sunt survenite posterior datei încetării plăților se presupun făcute în mod fraudulos, pînă la proba contrarie. Dacă falimentul ar desființa anticreza față cu masa creditorilor, art. 726 n'ar mai fi trebuit să figureze în cod. Dreptul de anticreză fiind real, el trece asupra creditorului prin culegerea fructelor pînă ce un alt drept se exercită asupra imobilului, cum de ex. vânzarea (art. 811 C. Com.) Atunci cînd fondul se vinde, anticreza se desființează, ea nu se desființează mai înainte, întru cit nu este prevăzut în lege că în timpul procedărei vânzării, fructele trebuie să se adauge la masa activă a falimentului. Pe lingă acestea, art. 726 pr. c. prevede transcripțiunea anticrezei; de

aci se poate deduce că anticreza este un drept real, care se poate opune terților, cînd această transcripțiune s'a îndeplinit.

(C. N. Toneanu op. cit. p. 198 urm.).

Preferim această din urmă părere care este și conformă cu principiile în materie de anticreza și cu intenția legiuitorului comercial.

5. Dacă plățile derivate dintr'o condamnare judecătorească sau executare forțată, sunt ele lovite de prezumpțiunea de fraudă din No. 1 art. 726 ?

În sens afirmativ se susține că trebuie să se anuleze nu numai ori ce plată făcută de falit în mod spontan, dar și acelea pe cari le efectuează constrins de autoritatea judecătorească, de portărel; pentru că spontanietatea sau conlucrarea la această plată prin conduita sa, nu împiedică ca o parte din patrimoniul său, să poată fi sustras de la drepturile ce le are asupra lui masa credală, pentru că aceasta suferă o daună, pe cînd creditorul își procură o condițiune privilegiată. Astfel că nu trebuie să distingem între plata voluntară și forțată, bazîndu-ne pe considerațiunea că în momentul cînd este constatată încetarea plăților, patrimoniul falitului trebuie să treacă întreg masei creditorilor, pentru a fi egal repartizat între ei după drepturile ce fiecare le are; de unde urmează că nu trebuie nici o dată să fie tulburată și compromisă această egalitate de tratament între creditori; că deci legea trebuie strict observată ca scop suprem al procedurii falimentului.

În sens negativ se susține că plățile forțate, adică cele ordonate de justiție nu intră în prevederile art. 726 chiar cînd creditorul plătit cunoștea starea de încetare de plăți: a) Din coordonarea art. 724, 725 și 726, rezultă că pentru actele anulabile, trebuie a se deosebi cele indicate de 725, — în sensul că elementele acțiunii pauliane, trebuiesc stabilite, probate de acel care atacă actul ca făcut cu rea credință și în fraudă drepturilor sale—de cele arătate de art. 726, care tratînd mai special oare care acte suspectate de fraudă, ca fiind posterioare datei încetării plăților legea a voit să fie presupuse numai ca frauduloase, pînă la proba contrară, pusă în sarcina celui ce susține validitatea actului. Prin urmare numai în condițiile art. 725, nu și 726, se pot ataca plățile făcute de falit pe baza unei executări forțate. b) Distincțiunea celor două feluri de plată rezultă din codicele vechiu italian din 1865 corespunzător lui 709 actual și lui 726 român, afară de dispoziția care admite proba contrară prezumpțiunii de fraudă, care se trage din cunoștința stărei de faliment; de unde urmează că nu se lovesc actele cari au fost săvîrșite în mod

legitim și de bună credință. *c)* Distincțiunea rezultă și din spiritul legii, de oare ce cele alte cazuri văzute în art. 726, se referă la fapte voluntare sau la operațiunile debitorului devenit în urmă falit *d)* Este o eroare juridică a se susține nulitatea urmării cînd ne aducem aminte că pînă la declarațiunea falimentului debitorul își păstrează posesiunea bunurilor și deplina capacitate civilă conf. art. 717 Cod. Com. și că prin urmare fiecare creditor la rîndul său trebuie să aibă puterea pînă în acea zi să-și valorifice drepturile sale direct contra debitorului.

Susținătorii acestei a doua păreri fac o distincțiune în ce privește actele, etc. prevăzute la No. 1 de sub art. 726 în cazurile în cari falitul săvîrșindu-le primește de la terții justul echivalent al sumei date și acest just echivalent există în natură sau în valori corespunzătoare la data încetării plășilor. Atunci interesul masei ne fiind de loc atins—prin efectul acelu act sau plată—nesăvîrșindu-se de cit o substituțiune de valori egale între ele și lipsind dauna, ar lipsi și rațiunea de a presupune frauduloasă acea operațiune, spre a o anula.

(*C. N. Toneanu* op. cit. pag. 289 urm. și *M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 520).

6. Sunt socotite în fraudă creditorilor : compromisul, împrumutul, cesiunea, transacțiunea, recunoașterea unei datorii, acte făcute în perioada suspectă, cel de al treilea cunoscînd starea de încetare de plăși.

(*C. N. Toneanu* op. cit. pag. 291 urm., *M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 527, 531 urm.).

7. Asemenea și vînzările, cumpărările, cînd vînzătorul, cumpărătorul, cunoșteau starea de încetare de plăși a comerciantului. (În alin. II se cere disproporțiunea de valori, deci alt element de cit în alin. I). Dacă vînzarea se anulează pentru subachizitorul dobînditor cu titlu oneros, actul se va anula numai dacă subachizitorul a fost de rea credință ; iar dacă subachizițiunea a fost cu titlu gratuit, anularea îl va isbi și pe subachizitor, măcar de ar fi de bună credință.

Dacă vînzarea se anulează, achizitorul va restitui bunul, dar în schimb masa e obligată să-i redea contraprestațiunea lui, dacă cumva se mai găsește în natură sau valoarea ei în limita lui *quatenus locupletior* ; aceasta pe baza principiului de echitate că nimănu nu e permis să se îmbogățească în dauna altuia. În aceste două cazuri, terțiul e creditor al masei. Pentru valoarea cit nu s'ar putea despăgubi în această calitate, va veni la masă ca creditor.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 522 urm.).

8. Este valabilă transcrierea unei vânzări imobiliare făcute în bună credință înainte de încetarea plăților, fie că s'a cerut și obținut această transcriere atât înainte cât și după încetarea plăților, pentru că contractul de vânzare a fost perfect din momentul consimțământului, iar cumpărătorul în momentul când își transcrie actul său, caută să-și asigure dreptul lui contra terților cari ar putea dobîndi de la vânzător drepturi reale asupra aceluși imobil.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 523 urm.).

9. a) Creditorii falimentului *nu* pot să se prevaleze de art. 726 contra unui partaj, fie de succesiune, fie de societate, la care a luat parte comerciantul în timpul perioadei suspecte. Ei nu pot de cît să facă opozițiune conf. art. 785 Cod. Civil. Odată însă partajul făcut e definitiv.

(*Alanzet* VII No. 2498, *Sacerdoti* pag. 68).

b) Creditorii *se pot* prevala de disp. art. 726 pentru că legea nu distinge; zice *actele*, dar chiar dacă s'ar distinge că partajul nu intră în vorba *actele*, el intră în expresiunea „înstrăinările cu titlu oneros“ de oare ce partajul e un act cu titlu oneros. Apoi să se observe că art. din Cod. de comerț cere condițiunea ca *terțiul*, adică copărtașul în speță, să cunoască starea de încetare de plăți; prin urmare situațiunea care pare așa de severă pentru copărtași, e în realitate analoagă cu situațiunea, pe care o face legea celorlalți contractanți: cumpărătorii, coschimbistii. În al treilea rînd nu e bun argumentul derogării la art. 785 C. C.; acest argument nu are tărie căci codul de comerț isbește de nulitate o mulțime de acte, pe cari acțiunea pauliană nu le poate atinge. Art. 785 cînd a fost redactat n'a avut în vedere de cît acțiunea pauliană din codul civil, și de aceea vedem că acest articol face trimiteri la acțiunea pauliană, dar nu trimite de loc la codul de comerț. Dacă ar fi înțeles să deroage și la articolele noastre din codul de comerț ar fi făcut o trimitere și la ele. În fine a se aplică art. 785 creditorilor unui comerciant, este a-i lăsa fără protecție, dat fiind numărul obicinuit mare al acestor creditori cum și depărtarea lor.

Bonelli No. 410, 422; *Cuzzi* Ed. 2 No. 265; *Ramella* No. 305; *Thaller* No. 1817; *Lyon Caen* VII No. 390; *Degré* Scrieri juridice; *M. A. Dumitrescu* VI p. 530.

10. Art. 726 alin. 1, *nu* se aplică la încasările pe cari falitul le face de datorii ajunse la scadență, măcar că debitorul care a plătit comerciantului în stare de încetare de plăți știa că comerciantul e în încetare de plăți. Lasă că de fapt mai totdeauna debitorul plătit ar fi reușit să înlătore prezumpțiunea din art. 726, dovedind

buna lui credință, căci de ex. nu putea amîna plata ca să se expue la acte judecătorești, pe cari le ar fi exercitat creditorul în contra lui, înainte de declararea în faliment.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 534 *Bonilli* pag. 743).

Această plată poate fi anulată cînd terțiul care plătește știe că creditorul său este în stare de încetare de plăți. Terțiul n'ar putea zice în apărarea sa, că plătind la scadență uzează de un drept al său, de oare ce dacă el are dreptul de a plăti are și datoria de a nu prejudicia pe nimeni. Ori plătind falitului în atari condițiuni și prejudiciind astfel interesele masei substituite lui, se poate zice că el plătește rău și deci trebuie să plătească încă odată pînă la concurența sumei de care în mod ilicit a fost prejudiciată masa. Orice subtilitate de raționament, ori ce aforisme juridice (qui jure suo actitur nemini facit injuriam) cari s'ar invocă în această privință, trebuie să cedeze înaintea considerațiunei supreme, că ori ce act care aduce daune masei sau care schimbă condițiunea patrimonială a falitului, poate să fie anulat, dacă acel ce primește de la falit sau îi dă, știe că el a încetat plățile.

(*C. N. Toneanu* op. cit. pag. 296 ; *Vidari* No. 7650).

11. Dacă un terțiu plătește în numele lui, pe unul sau mai mulți creditori ai falitului, după încetarea de plăți și chiar datorii neajunse la scadență și știind că debitorul e în încetare de plăți, toate aceste plăți nu cad nici sub art. 724 nici sub 726 întru cît nu se micșorează de fel patrimoniul falitului, nici se agravează situațiunea lui juridică, terțiul nefiind nici debitor nici mandatar al falitului.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. p. 536. *C. N. Toneanu* op. cit. p. 297.

12. Dacă obligațiunea principală contractată de falit dnpă încetarea plăților este anulată, această anulare atrage după sine și nulitatea fidejusiunei prestată de un terțiu ?

I opinie: Anularea obligațiunei principale atrage nulitatea fidejusiunei prestată de un terțiu. În adevăr fidejusiunea nu poate exista de cît pentru o obligațiune validă ; exceptăm cazul de minoritate al debitorului, căci atunci obligația principală putînd fi declarată nulă în virtutea unei excepțiuni personale a debitorului, fidejusiunea rămîne perfect valabilă.

Ori incapacitatea din art. 726 nu e o incapacitate personală, căci incapacități personale sunt numai acele cari se referă la starea de capacitate a obligatului, (minori, interziși, femei $\square$ măritate și în genere toți acei căror legea le interzice oare cari drepturi). Dar în cazul art. 726 obligația se anulează nu din cauza unei incapacități

in virtutea unei excepțiuni personale, ci in virtutea prezumpției de fraudă față cu creditorii săi, nedezmăntită prin proba contrară; in cit trebuie să aplicăm nu excepțiunea ci regula generală din art. 1653 C. Civ. În acest caz domnește prezumpțiunea de fraudă nu starea de incapacitate.

II opiniune: anularea obligațiunei principale nu atrage anula-rea fidejusiunei.

Admițind principiile stabilite in prima opiniune și specificate de legiuitor prin art. 1653 C. C. adică că excepțiunile personale din acest articol, nu se pot opune de fidejutor, însă coordonind acest articol cu 1681 C. Civ. nu rămâne nici o îndoială că excepțiunile pe cari girantul le poate opune creditorului sunt excepțiunile cari se cuvin debitorului principal, însă cari sunt inerente datoriei, adică nu-i dă facultatea de a opune excepțiunile ce sunt curat personale debitorului. Excepțiunile personale in opozițiune cu cele inerente datoriei de care vorbește art. 1681 sunt acele cari nu privesc obligațiunea însăși, ci rezultă dintr'un privilegiu acordat persoanei debitorului. Excepțiunile personale cari nu sunt inerente datoriei și cari au efectul de a face să se anuleze obligațiunea, trebuie să lovească o cerință esențială a obligațiunei și deci nu pot să fie relative de cit la capacitatea de a contracta, fiind această cerință una din acele nu mai, cari se referă la persoană.

Însă acțiunea in nulitatea obligațiunei principale fiind o acțiune pauliană, ea nu atacă o cerință esențială a obligațiunei și deci nu e prevăzută de art. 1653 C. Civ., ci este o excepțiune de nulitate pentru fraudă, care dacă nu poate fi pusă sub excepțiunea din art. 1653 al. 2, apoi nu poate nici să i se aplice regula din al. 1 al aceluiași articol, pentru a declara ineficace fidejusiunea ca accesoriu al obligațiunei; pentru motivul că obligațiunea principală in caz de fraudă nu se anulează de cit față cu masa credală și numai pînă la concurența daunei pricinuită ei, rămînind valabilă între părți. Mai mult încă, acțiunea din art. 726 nu este o acțiune de nulitate căci nu atacă actul in substanța sa, ci se bazează pe faptul accidental al fraudei in dauna creditorilor, nu tinde a anula actul ci a repară dauna făcută masei, rămînind eficace între contractanți. Așa că față cu estensiunea din art. 1653 C. Civ. și cu natura efectelor acțiunei revocatorie dată masei credale pentru apărarea drepturilor ei, nu poate să se considere nevalidă obligațiunea luată de comerciant in timpul stărei de încetare a plăților și deci fidejusiunea care e accesorie ei, trebuie să subsiste cu toată revocarea făcută de creditori.

(Din Falimentele d-lui *C. N. Toneanu* II pag. 297 urm. Vezi și *M. A. Dumitrescu* pentru a doua opinie op. cit. pag. 558).

13. Din comparația al. 1 și 2 din art. 726 rezultă pentru al. 2 că sindicul nu mai e dator să dovedească că terțiul cunoștea încetarea; aceasta se explică: în alin. 1 e vorba de acte cu titlu oneros, în cari fie care parte vrea să-și procure un avantaj, mai mult sau mai puțin echivalent și prin urmare actul în sine însuși nu e de așa natură în cit să facă daună masei, deci, pentru a-l putea anula, e logic să se ceară proba cum că cel care a tratat cu falitul cunoștea încetarea plăților; sindicul să dovedească că cu toată onestitatea intrinsecă a actului, el trebuie anulat, pentru că terțiul știa că falitul e în încetare de plăți și trebuia să se abțină de la ori ce act juridic care ar modifica condițiunea unui patrimoniu care acum nu mai aparține nici falitului, nici creditorilor în mod individual ci masei.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 543).

14. Art. 726 al. 2 nu se aplică la contractele *aleatorii* pentru că textele din Dreptul civil ne spun că e cu totul alt ceva un contract comutativ și alt ceva un contract aleatoriu iar al. 2 consacră o derogare și derogările sunt de strictă interpretare; însă contractele *aleatorii* cad sub prevederile al. 1 din art. 726.

(*M. A. Dumitrescu* idem pag. 544).

15. Prin efecte de comerț în aliniatul 3 se înțeleg acele titluri cari în comerț sunt considerate drept bani și se întrebuițează ca ținând loc de monedă. În privința enumerării *unii* autori consideră ca efecte de comerț titlurile cari reprezintă promisiunea de a plăti, sau de a face să se plătească o sumă de bani și cari sunt transmisibile prin gir; prin urmare acești autori exclud titlurile de rentă, acțiunile din obligațiunile societăților anonime. *Cuzzi* Ed. 2 No. 263, *Vidari* No. 7662, *Alauzet* No. 2514; **alții** între cari *Lyon Caen* înțeleg efectele de comerț niște înscrisuri cari constată, sub forme variate, obligațiunea de a plăti o sumă de bani și transmisibile prin gir sau din mână în mână; înscrisuri cari servă de instrument de plată și înlocuiesc numerariul; astfel sunt polițele de caric, scrisorile de trăsură, acțiunile și obligațiunile societăților comerciale, bonurile de tezaur, rentele statului, obligațiunile județelor, comunelor, etc.

(*C. N. Toneanu* op. cit. pag. 303 urm. și *M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 547).

16. Este valabilă plata, nu numai dacă se face prin mijlocul transmiterii prin gir a unei cambii sau cek, dar chiar dacă debitorul trage el o poliță la ordinul creditorului sau un cek, căci și acestea sunt efecte de comerț. E valabilă chiar și emiterea unui bilet la

ordin ; dacă creditorul ignoră în momentul emiterii starea de încetare de plăți și transmite biletul mai departe prin gir, iar înainte de declarare comerciantul plătește acest bilet, chiar dacă posesorul biletului știe încetarea de plăți, plata e valabilă ; pentru primul beneficiar fiind că nu cunoștea starea de încetare în momentul când s'a emis biletul la ordin, nu poate fi silit a raporta valoarea la masă. Dacă beneficiarul nu transmite biletul la ordin ci-l încasează el, știind în acel moment că emitentul e în încetare de plăți atunci va trebui să raporteze.

(*M. A. Dumitrescu* pag. 551 și autorii citați acolo : *Alauzet* No. 2514, *Bonelli* 435 ; *Cuzzi* Ed. No. 263 ; *Thaller* 1840 ; *Lyon Caen* VII 343).

17. Alin. 3 n'are aplicație în obligațiunile alternative, facultative, plăților printr'un viriment, plăților în natură a unui ordin în produse, compensației legale în perioada de la încetarea plăților pînă la declararea în faliment, lucrurilor date în deposit ; în ce privește plata în natură a unui ordin în produse, va fi anulabilă și presupusă în fraudă, dacă plata s'ar face în bani, căci ceia ce legea a voit să anuleze, a fost prestarea anormală a altor lucruri de cît acele la cari s'a obligat falitul.

(*M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 552 urm. și autorii citați : *Cuzzi* No. 260 ed. 2 ; *Alauzet* VII No. 2513 ; *Lyon Caen et Ren.* VII No. 340 ; *Thaller* No. 1840 ; *Vidari* No. 7663).

18. Anulabilitatea în alin. 4, cuprinde atît sarcinile constituite pentru garantarea obligațiunilor luate de falit, cît și sarcinile constituite de falit pentru garantarea obligațiunilor luate de terții. Ceia ce importă este ca garanțiile masei să nu fie micșurate din cauza sarcinilor puse pe bunurile falitului, iar nici de cum ca ele să depindă de obligațiuni luate de el sau garantate de el. Și prin *a contrario*, dacă garanția a fost dată de un terțiu pentru o obligațiune a falitului, dispozițiunea de mai sus nu va avea nici o aplicațiune.

— Nu importă că obligațiunea garantată a fost făcută într'o formă sau alta de natură comercială sau civilă, cu titlu oneros sau gratuit și așa mai departe, pe cît timp dreptul masei suferă din această ori cît de mică atingere, sarcina este tot anulabilă.

— Nu importă ca obligațiunea garantată în acest chip să nu fie ajunsă la scadență, cum mai adesea se întîmplă, sau să fie ajunsă și neplătită ; ceia ce poate rezulta din aceste două situațiuni este că în cazul al doilea prezumpția de fraudă va fi mai forte de cît în primul, pentru că de regulă garanțiile se dau sau la nașterea obligațiunei sau pe timpul duratei ei, iar nu după aceasta.

— Emunerațiunea făcută de lege fiind taxativă, toate celealte cazuri necuprinse în ea, trebuesc excluse de la prezumpțiunea de fraudă și deci neanulabile. Astfel sunt privilegiile (afară de cele ce derivă din gaj de și convenționale) de oare ce ele au drept cauză nu fapta omului ci voința legii.

(Din falimentele d-lui *Toneanu* II p. 305 urm.).

19. Gajul ca ori ce contract spre a putea fi anulat, trebuie să fie constituit în mod legal, contrar el este un act nul nu anulabil. Dacă cu ocazia constituirii gajului nu s'a dat în posesiunea creditorului obiectul constituit, gajul este nul; chiar dacă contractul de gaj a fost constituit mai înainte de încetarea plăților, însă întru cât remiterea cerută de lege n'a avut loc nici după încetarea plăților, contractul nu mai este anulabil, ci nul. Prin urmare în acest caz masa credală, n'are nevoie de a uză, de disp. art. 726 al. 4, ci n'are de cât să ceară a se declară nul contractul, din cauză cu una din condițiunile esențiale ale gajului lipsește, tocmai acea care dă creditorului privilejul. Dacă însă contractul de și constituit înainte de încetarea plăților a fost pus în executare — prin remiterea gajului — după încetarea plăților, în acest caz, contractul este perfect, iar creditorii vor putea uză de dreptul acordat de al. 4 tocmai din cauză că remiterea a avut loc după încetarea plăților și contractul va fi anulabil în interesul masei credale.

(*C. N. Toneanu* op. cit. pag. 309 urm.).

20. Față de textul art. 726, care nu distinge și față de lucrările preliminare italiene, trebuie să se creadă că pentru prezumpțiunea de fraudă, sindicul este destul dacă dovedește constituirea gajului, anticrezei sau ipotecei în urma datei încetării plăților. Nu trebuie să probeze și anterioritatea datoriei. Art. 726 proclamind o simplă prezumpție *juris*, urmează că terțiul creditor dacă reușește să stabilească simultanitatea sau ulterioritatea datoriei principale, el a dovedit buna sa credință în ce privește garanția reală și a înlăturat astfel cu desăvârșire aplicarea art. 726 al. 4, indiferent dacă masa a fost sau nu daunată. Nu urmează de aci că creditorul și-a salvat definitiv gajul, anticreza sau ipoteca; mai rămîne un obstacol: contractul principal să fie apreciat și el la lumina textelor 724—726, și dacă contractul principal va fi anulat, atunci în mod fatal, gajul, ipoteca, anticreza vor avea aceiași soartă: vor fi anulate dar nu pe baza § 4 ca garanții apreciate în mod independent, ci pe baza § 1 ca contracte accesorii. Sindicul e obligat a face proba că creditorul cunoștea starea de încetare de plăți numai în ce privește datoria principală, iar creditorul va avea contra probă.

Bonelli No. 442; *Cuzzi* Ed. 2 No. 271; *M. A. Dumitrescu* op. cit. pag. 575.

21. Anticreza este o speță de gaj, ba încă una din speciile cele mai periculoase. Există însă între aceste două contracte diferențe substanțiale: 1) Anticreza mai mult de cit o garanție cum este gajul, este un mod de plată. 2) Pe cînd în gaj lucrul dat trebuie să fie predat creditorului sau terțiului ales de părți, în anticreză debitorul nu predă nimic, ci lasă ca creditorul să-și apropie fructele imobilului, cărui sunt unite, pînă la achitare. 3) Pe cînd în gaj, lucrul dat, trebuie să fie restituit în natură debitorului după stîngerea datoriei, în anticreză creditorul nu mai restituie nimic, căci el face ale sale fructele cu titlu de proprietar. 4) Pe cînd gajul determină un drept de privilegiu în favoarea creditorului, cu excluderea celorlalți creditori cari n'au gaj asupra aceluiași lucru; anticreza nu e nici odată capabilă de vr'un privilegiu, pentru că legea nu-i recunoaște nici unul și ea nu produce efect de cit între debitor și creditori, sau erezii lor (1702 C. Civ.) și chiar dacă un asemenea contract este recunoscut legitim, creditorul pentru restul creanței sale, n'are drepturi mai mari asupra fructelor imobilului, nepercepute încă, de cit acele ce le are ori ce alt creditor chirografar.

Astfel fiind, anticrezele constituite în timpul stărei de încetare de plăți sunt prezumate ca constituite în fraudă masei și creditorul favorizat se poate aștepta la anularea lor și a fi constrins să restituie fructele percepute în acel timp, dacă nu probează că a ignorat starea de încetarea de plăți a debitorului său.

(*C. N. Toneanu* op. cit. pag. 312 urm. *Vidari* No. 7673.

22. Relativ la ipotecile legale, în ce privește fraudă sunt mai multe opinii:

1) Este presupusă frauduloasă și ipoteca legală în cazul al. 4 art. 726 și deci anulabilă: 1) din definițiunea ipotecei se știe că ea este un drept real constituit asupra bunurilor debitorului sau de un terțiu în avantajul unui creditor, și legea civilă vorbind de titlu constitutiv al ipotecei zice că ea se constituie nu numai prin convenția părților ci și prin lege și al. 4 de sub art. 725 vorbind de ipotecile constituite n'a înțeles a exclude pe cele legale. De și declarația legii nu poate fi prezumată frauduloasă, însă fapta omului poate fi frauduloasă și să facă suspectă ipoteca legală constituită prin vînzarea imobilelor, căsătorie, tutelă, cînd e luată de comerciant în timpul încetării plăților. 2) Alt cevă e fraudă pauliană și alt cevă fraudă prevăzută de lege pentru faliment; nu trebuie confundată fraudă

comună din art. 725 cu fraudă *sui generis* din art. 726 și care privește masa a cărei pozițiune economică trebuie să rămână inalterată după încetarea plăților.

II) Presumpțiunea de fraudă din art. 726 § 4 lovește numai ipotecile convenționale, nu și pe cele legale. La francezi ipotecile legale sunt excluse de la această presumpțiune. La noi ca și la italieni deși legea tace în privința lor, cu toate acestea trebuie să ne gândim că presumpțiunea de nulitate stabilită de lege, are de scop a distruge manoperele frauduloase, pe cari falitul și creditorul le-ar întrebuința în dauna masei, manopere cari sunt imposibile în caz de ipotecă legală, pentru că nu există fapta voluntară a falitului; apoi nu poate să se prezume fraudulos și nul ceia ce se efectuează prin voința ei. Afară de aceasta fiind valabilă cauza juridică pentru care ipoteca legală s'a constituit, ipoteca nu se poate separa de obligațiunea garantată. Din toate acestea rezultă că, măcar că legea noastră tace asupra ipotecei legale, totuși ea nu a voit să le cuprindă în numărul ipotecilor anulabile. Deci ori ce ipotecă legală, determinată de ori ce cauză, constituită chiar după încetarea plăților, nu este supusă pentru aceasta la nici o anulare.

(Din falimentele d-lui *C. N. Toneanu* II p. 314 urm. Vezi și *Vidari* 7679; *Tito Masi* p. 423; *Calamandrei* n. 215; *Cuzzi* Ed. 2 n. 274; *Bonelli* p. 757; *Lyon Caen* VII n. 380; *Thaller* n. 1852; *M. A. Dumitrescu* p. 587).

23. Presumpțiunea de fraudă prevăzută în art. 726, pentru actele de la § 4 și în special pentru ipotecă, se poate dărîmă prin proba contrară. Ce trebuie să facă cel ce voește să dărîme presumpțiunea din art. 726? Să probeze că nu există cele două elemente ale fraudei: *Consitium fraudis* și *eventus damni*, sau numai că nu a cunoscut starea de încetare de plăți?

I opiniune: Presumpțiunea de fraudă obiectivă, este presumpțiunea de fraudă civilă; și pentru a o face să înceteze se cere ca creditorul să aducă proba contrară, că adică nu există cele două elemente ale fraudei. *Argument*: fraudă aceasta nu e diferită de cea civilă și cel ce voește a o combate, nu e destul să probeze că a ignorat încetarea plăților.

II opiniune: Fraudă din al. 4 art. 726 nu este fraudă civilă și creditorul pentru a o face să înceteze n'are obligațiunea să dovedească că nu există cele două elemente, ci numai că nu a cunoscut încetarea plăților. *Argument*: Acțiunea pauliană nu trebuie confundată cu acțiunile de anulare din art. 726. Aceasta este atît de ade-vărat, cu cît art. 725 rezervă expres exercițiul acțiunii pauliane pentru a ataca actele, plățile și înstrăinările făcute în fraudă credi-

torilor falitului, și acțiunile din art. 726, nu se deosebesc de acțiunea pauliană numai prin răsturnarea probei. Din contra, pentru actele prevăzute la § 1 această răsturnare nici nu există, căci în acel caz cel ce atacă actul, trebuie să probeze fraudă ca și în acțiunea pauliană. Apoi din citirea cu atențiune a acestei dispozițiuni de lege, rezultă că sunt alte condițiuni pentru a ataca actele specifice ale falimentului decît acelea ce se cer pentru exercițiul acțiunii pauliane.

Pentru aceasta este necesar: existența unui act voluntar săvîrșit de debitorul comun, cu știința că va avea un efect dăunător pentru masă. Și dacă actul este bilateral se cere și cunoștința terțiului contractant despre acest prejudiciu. Din contra cînd se atacă un act pentru fraudă prezumată, terțiul care voiește a se liberă de prezumpțiunea contrară lui, trebuie să facă proba că-el nu cunoștea starea de încetare de plăți a contractantului său. Este *fraudă prezumată* nu *fraudă obiectivă*, ca în prima opiniune, pentru că fraudă este un element subiectiv. Dacă ea se presupune legată cu oare cari acte,—*fraus in re*,—aceasta nu este pentru că acele acte au în sine și prin sine o natură frauduloasă, ci pentru că se presupune că îndeplinindu-le, cel ce le face a prevăzut efectul dăunător pentru creditor, a avut cunoștința de vătămarea ce le va aduce cu actul pe care-l săvîrșește.

(Din falimentele d-lui *Toneanu* II p. 328 urm.).

24. În perioada celor zece zile anterioare declarării în faliment avem două categorii de acte, unele nule de plin drept față cu masa creditorilor și altele anulabile, prezumate în fraudă.

Actele nule de plin drept sunt în principiu aceleași ca cele din perioada a doua (art. 724) cari deși nu sunt prevăzute și în art. 726 însă aceste acte cad în epoca *ulterioară* datei încetării plăților. În caz cînd data încetării plăților va fi însăși ziua declarării, atunci e cert că, pentru perioada celor 10 zile, anterioare declarării, devine inaplicabil § 2 din art. 724 și nu vom avea ca acte anulabile de plin drept plata datoriilor neajunse la scadență.

Actele anulabile prezumate de fraudă în perioada celor 10 zile sunt actele văzute în art. 726 al. 1, 2, 3, 4, fără ca sindicul să mai fie dator a proba că terțiul cunoștea starea de încetare de plăți; sau fără a se mai proba că există disproporție în actele și contractele comutative. Terțiul va fi dator, în actele făcute în această perioadă să facă proba bunei lui credințe.

(Din comentariile d-lui *M. A. Dumitrescu* p. 589 urm.).

25. I. Asupra chestiunii dacă exercițiul acțiunii văzută în art. 726 Cod. Com., îl are numai sindicul sau și creditorii, doctrina și ju-

jurisprudența franceză și italiană, arată multă rigurozitate în această privință, susținând că numai sindicul are exercițiul acestor acțiuni. (*Lyon Caen et Renault* VII Ed. III n. 312 și 227; *Thaller* III ed. No. 1812; *Vidari* VIII n. 7616—21; vezi și *C. N. Toneanu* I n. 250 urm.). Rațiunile juridice pe cari această teorie se întemeiază sunt puternice: afit textul francez cit și cel italian și român se referă la masa creditorilor, cind vorbește de nulitatea acestor categorii de acte sau, cum după pronunțarea sentinței declarative, o masă credală se formează, iar acțiunile nu pot fi exercitate nici de falit, nici de creditor; cum pentru ordinea și unitatea administrațiunei falimentului, pentru spiritul de egalitate ce trebuie să domnească între creditorii sindicul este reprezentantul masei falimentului, urmează că logica bună și riguroasă să ne conducă la concluzia că numai sindicul are exercițiul acțiunilor ei. Doctrina franceză nu dă creditorilor dreptul nici chiar să intervină în cursul acțiunei intentate de sindic.

(*Lyon Caen et Renault* op. cit.).

II. O a doua părere admite că și creditorii pot exercită acțiunile prevăzute de art. 726, cu o condiție ca ele să fie exercitate în folosul masei credale, nu în folosul lor propriu (*M. A. Dumitrescu* VI No. 811); redacțiunea vagă a art. 726 care spune că aceste acte se anulează față cu masa creditorilor, acest articol nu spune că numai sindicul poate exercită acțiunile prevăzute de el; de aci se poate deduce că ori ce parte interesată poate exercită aceste acțiuni, numai să folosească masei credale, iar nu părții care o intentează; apoi dat fiind principiul că orice creditor poate contribui la conservarea și mărirea activului masei falimentului, nu este nici o rațiune ca ei să fie împiedecați de la exercițiul acestei acțiuni; această interpretare este în armonie și cu echitatea.

(*P. Vasilescu* în *C. Jud. No. 4/910*).

Jurisprudență 1. După art. 722 al. 4 (azi 726) Cod. Com. ipoteca constituită asupra imobilelor debitorului în urma datei încetării plăților se prezumă ca făcută în fraudă creditorilor pînă la proba contrarie și se anulează; iar art. 723 (azi 727) Cod. Com. nu are alt sens de cît că permite a se efectua, chiar după data încetării plăților, operațiunea înscrierii acelor ipotece cari sunt dejă constituite printr'un titlu valabil anterior acelei date, iar nici de

cum de a se constitui ipotece după data încetării plăților, fie chiar pentru creanțe valabile anterioare.

În materie de faliment, sindicul reprezentînd pe creditorii în operațiunile și judecățile ce-i interesează, urmează că hotărîrile cîștigate de dinsul profită tuturor creditorilor recunoscuți, iar nu numai aceloră din ei cari au participat la judecată împreună cu sindicul.

C. Cas. II No. 141/91. Bul. Cas. p. 1145.

2. Nu se poate anula cumpărarea făcută în urma încetării plăților a drepturilor și a averii unui comerciant, care în urmă a fost declarat falit, când instanța de fond constată în fapt că cumpărătorul nu cunoaștea starea de încetare de plăți a vânzătorului.

C. Cas. II No. 339/95 Bul. Cas. p. 1079

3. Măsura dictată prin art. 726 Cod. Com. după care se prezumă făcute în fraudă creditorilor și se anulează față cu masa credală, actele constituite asupra bunurilor falitului și survenite în urma datei încetării plăților, este luată în interesul general al creditorilor și egalității ce trebuie să domnească între ei, pentru ca debitorul, ajuns în pragul falimentului ce-și vede totul pierdut, să nu acorde privilegii numai unora dintre creditori, prin care ar fi puși într'o situațiune mai favorabilă de cât cei l'alți.

Creditorul de bună credință poate însă dovedi că privilegiul a fost luat în împrejurări ce denotă onestitatea și legitimitatea actului încheiat.

În combaterea prezumpțiunei de fraudă, permisă creditorilor, tribunalul cată să țină seamă de împrejurări și de pozițiunea socială a părților, căci se poate întâmpla ca dreptul unui al treilea să să isvorască dintr'un act onest și legitim.

Trib. Covurlui I No. 20/903 în C. Jud. No. 71/903.

4. Sunt anulabile față cu masa creditorilor, ca fiind presupuse făcute în fraudă acestora, toate înstreinările făcute de falit în urma încetării plăților, dacă cel de al treilea cunoștea starea de încetare de plăți în care se găsea falitul. Prin urmare consta-

tarea acestor două condițiuni se poate face prin ori ce fel de dovadă, fiind vorba de fapte cari sunt lăsate la aprecierea judecătii.

Trib. Prahova I No. 291/904 în Dreptul No. 29/904.

5. După art. 722 (azi 726) Cod. Com. spre deosebire de acțiunea pauliană prevăzută în art. 721 (azi 725) fraudă în prejudiciul creditorilor este prezumată, însă pentru ca actele enumerate în alin. 2, 3, 4, de sub art 722 să poată fi anulate, nu este suficient a se stabili în fapt că acele acte au avut loc după încetarea plăților, ci urmează a se mai stabili și cunoștința ce creditorul o avea de încetarea plăților astfel cum o cere legiuitorul prin art. 722 al. 1.

Actele prevăzute de art. 722 Cod. Com. anulinduse numai față cu masa credală, numai sindicul este în drept să exercite, acțiunea în anulare în numele masei creditorilor; odată concordatul fiind admis și omologat în mod definitiv, această masă nu mai există și un creditor nu poate cere anularea actelor, chiar dacă s'ar dovedi în fapt că partea a cunoscut încetarea plăților.

Trib. Argeș No. 191/902 în Dreptul No. 43/902.

6. Codul de comerț prin art. 726 (vechiu 722) a stabilit o prezumpțiune legală de fraudă a actelor făcute de un comerciant după epoca încetării plăților și înainte de a fi declarat în stare de faliment cu deosebire că la actele prevăzute la alin 1 se mai cere a se dovedi încă, că cel de al treilea avea cunoștința de starea de încetare de plăți a comerciantului, condițiune ce nu se cere la actele prevăzute de alin. IV.

Este de principiu că sentința

declarativă de faliment este opozabilă creditorilor falitului, că ei n'au alt drept de cit de a face opoziție la această declarație în termenul prevăzut de lege, și dacă n'au făcut o asemenea opoziție, nu mai pot fi admiși a susține că debitorul lor nu eră comerciant sau că regulile edictate de codul comercial în materie de faliment nu ar fi aplicabile creanțelor lor.

Dacă un creditor ipotecar pretinde că sentința declarativă de faliment a fost obținută prin conivență între un creditor și debitor, care s'a lăsat a fi declarat în stare de faliment, numai în scop de a ajunge la anularea actului său de ipotecă, el trebuie să facă dovada pretențiunii sale.

Pentru a se apăra de acțiunea ce s'a intentat contra sa în baza art. 726 al. IV C. Com., creditorul ipotecar nu este suficient a dovedi că a numărat prețul prevăzut în actul de ipotecă, ci trebuie să dovedească că el n'a participat la fraudă; cu alte cuvinte, *proba contrarie*, de care vorbește citatul articol, și pe care trebuie s'o facă el, consistă în aceea că în momentul facerii actului de ipotecă n'a avut cunoștință că debitorul se găsea de fapt în stare de încetare de plăți.

C. Apel Galați II No. 31/902 în Dreptul No. 72/902; *Apel Milano 6 April 1891*; în Ingaramo.

7. Proba testimonială este admisibilă spre a se dovedi că cei de al treilea ce au contractat cu un comerciant, cunoșteau starea de încetare de plăți în care se găsea acesta.

C. Apel Buc. III No. 66/96 în C. Jud. 1897/p. 101.

8. Art. 726 C. Com. stabilește o prezumpțiune legală de fraudă

în dauna creditorilor, pentru actele cari și-au luat ființă în urma încetării plăților, și între aceste acte este și ipoteca constituită, asupra bunurilor datornicului; iar această prezumpțiune, după principiile generale de drept formulate în art. 1200 și 1202 Cod. Civ. scutește pe cel ce o propune de dovada fraudei, încumbând celui ce a încheiat actul a dovedi contrariul.

C. Apel Iași II No. 4/909 în C. Jud. 42/910 în Dreptul No. 45/909; *Apel Genova 28 Dec. 1885*.

Dezechilibrul economic și insolabilitatea comerciantului nu sunt probe suficiente a stabili starea de faliment, și încetarea plăților; de aceea știința despre existența datoriilor, neechivalind cu știința despre încetarea plăților, nu poate exista prezumpțiunea de fraudă în înțelesul art. 709 it. (726 rom.) C. Com.

Apel Macerata 21 Febr. 1889; în Ingaramo.

10. Prezumpțiunea de fraudă din art. 709 C. Com. este *juris tantum* și nu *juris et de jure*, putind fi deci, distrusă prin proba contrară.

Apel Torino 27 Dec. 1886, 19 Iunie 1893; *Apel Casale 31 Iulie 1888*; *Apel Bologna 11 Febr. 1889*; *Apel Milano 23 Febr. 1891*; *Cas. Palermo 30 Dec. 1891*; *Cas. Torino 23 April 1892*; în Ingaramo.

11. În această prezumpțiune nu sunt cuprinse contractele și actele cu caracter aleatoriu.

Apel Brescia 6 Nov. 1889; în Ingaramo.

12. Chestiunea de a ști dacă terțiul avea cunoștință de încetarea plăților este o chestiune lăsată la suverana apreciere a iustanței de fond.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1895 pag. 619.

13. Cumpărătorul unor mărfuri de la un comerciant ce încetase plățile, știind că a încetat în adevăr plățile, este prezumat de rea credință și dinsul trebuie să dovedească că a fost de bună credință.

C. Cas. II No. 206/96 Bul. p. 1038 urm.

14. Pentru ca un împrumut făcut de falit, să poată fi presupus făcut în fraudă creditorilor nu este suficient să se fi efectuat după încetarea plăților, dar mai trebuie să se stabilească că împrumutătorul cunoștea această stare de încetare de plăți. Starea de notorietate că un comerciant se găsește incurcat în datorii și că ar fi în situație a nu face față plăților sale, nu poate fi presupusă că este și la cunoștința împrumutătorului care și aresediul afacerilor sale într'un cerc comercial depărtat de al debitorului.

Dacă împrumutul a fost făcut pentru a plăti un alt creditor, pentru a stabili reua credință, nu se poate opune împrumutătorului, știința ce avea fostul creditor, despre încetarea plăților debitorului.

Apel Torino 27 Ian. 1891; în Ingaramo.

15. Vinzarea unei mărfi prin o poliță de încărcare—făcută de un comerciant care deja se găsește în încetare de plăți—se presupune făcută în dauna creditorilor; și această prezumpțiune nu poate fi înlăturată prin acțiunea în revendicare, ce expeditorul mărfii ar face-o potrivit art. 804 it. (814 rom.) Cod. Com.

Cumpărătorul este complice la fraudă, dacă în momentul girării poliței de încărcare, avea cunoștința de încetarea de plăți în care se găsea vinzătorul, ce mai în urmă a fost declarat falit.

Cas. Palermo 13 Aug. 1891: în Ingaramo.

16. Ipoteca constituită după încetarea plăților e prezumată a fi făcută în fraudă masei falimentului, afară numai dacă înscrispțiunea nu se va fi luat în virtutea unui titlu valabil, anterior încetării plăților și în care se prevedea această ipotecă.

C. Apel Buc. I No. 9/91 în Dreptul pe 1891 p. 252.

17. Ipoteca constituită de un comerciant ce în urmă este declarat în stare de faliment, se consideră ca făcută în fraudă creditorilor și prin urmare anulabilă, cînd data constituirei acelei ipotecii este posterioară datei fixate de tribunal pentru încetarea plăților.

C. Apel Buc. III No. 58/95 în C. Jud. No. 4/96.

18. Într-o acțiune imobiliară sunt în drept a lua concluziuni nu numai părțile, dar și toți cîți au un drept de proprietate sau un drept real asupra imobilului și au fost chemați în instanță. Așa în acțiunea pentru anularea radierei unei inscripțiuni ipotecare pot nu numai să figureze, dar să ia și concluzii în instanță, proprietarul imobilului și ori ce alt creditor ce ar avea ipotecă asupra imobilului.

Creanța anulată față de masa credală, dacă concordatul a fost făcut, anulată rămîne și față de falit, cînd prin concordat falitul a devenit cesionar al drepturilor masei credale în urmărirea instanței de anularea creanței; căci ceia ce n'a putut face *proprio nomine* poate face *jure cessio*.

C. Apel Buc. I No. 191/901 în C. Jud. 39/902.

C. Apel Genova 1892, în Ingaramo.

19. Ipoteca luată asupra unui imobil al unui comerciant căzut în stare de faliment, este valabilă dacă este luată înainte de sentința declarativă de faliment.

C. Apel Galați II No. 55/903 în C. Jud. No. 86/903.

20. Nulitatea actelor făcute de falit, prevăzută de art. 722 (azi 726) Cod. Com. este relativă și acordată exclusiv numai în favoarea masei credale. Ea nu poate profita nici odată falitului.

Din principiul de mai sus rezultă că dacă sindicul ca reprezentant al masei credale a obținut în timpul falimentului anularea unei ipoteci constituite de falit după epoca încetării plăților, pe baza citatului articol, fără însă să ceară a se efectua radierea ei înainte de omologarea concordatului încheiat de falit, această ipotecă nu se mai poate radia în urmă de falitul repus în capul afacerilor sale, căci față de dînsul creanța ipotecară a fost și a rămas validă.

Trib. Prahova I No. 162/901 în Dreptul No. 65/901.

21. Este valabilă ipoteca consimțită de debitor — posterior epocii fixate ca fiind cea a încetării plăților — pentru ași asigura deschideri de credite, cînd este constatată că actele de deschidere de credite sunt perfect sincere, că ele au fost făcute cu bună credință, că ipotecile stipulate prin acele acte n'aveau alt obiect de cit de a garanță avansurile ce s'ar da în executarea creditului; în fine cînd creditele promise au fost realizate.

Cas. Fr. 8 Martie 1754, 24 Dec. 1890; în Cohendy-Darras.

22. După omologarea concordatului, nici falitul, nici masa creditorilor, nici girantele nu pot continua

acțiunea în anularea ipotecei consimțită în timpul suspect.

Apel Genova 8 April 1889; Apel Catania 9 April 1890.

Însă creditorii, au dreptul a urmări personal această acțiune.

Apel Genova 8 Febr. 1892; în Ingaramo.

23. Ipoteca constituită asupra bunurilor falitului, posterior datei încetării plăților, se presupune făcută în fraudă creditorilor, pînă la proba contrară, și fraudă poate să rezulte, chiar din simpla cunoaștere a stărei de insolvabilitate a debitorului.

Apel Brescia 26 Iunie 1884; Apel Aquila 26 Iunie 1888; Apel Milano 16 Iulie 1888; Apel Casale 31 Iulie 1888; Apel Torino 22 Dec. 1888, 8 Mai 1893; Apel Genova 8 Febr. 1892.

...E inadmisibilă proba contrară.

Apel Venezia 16 Iulie 1886.

Toate în Ingaramo sub art. 709.

24. Sunt valabile ipotecile consimțite și constituite de falit anterior datei încetării plăților, deși inscripția lor se va fi luat după această dată, însă mai înainte de data sentinței declarative de faliment. Dacă ipoteca a fost numai consimțită fie chiar anterior datei încetării plăților, însă a fost constituită și înscrisă posterior acestei date, este prezumată în fraudă creditorilor, deși poate creanța ar fi anterioară datei încetării plăților.

Apel Venezia 4 April 1889; Apel Milano 16 Iulie 1884; Cas. Torino 22 Dec. 1892; în Ingaramo.

25. Ipoteca și gajul constituite după încetarea plăților, se presupun făcute în fraudă masei credale, fără a se putea distinge dacă au fost constituite pentru a garanță datoriile preexistente sau datoriile făcute contimporan sau

posterior constituirei ipotecei sau gajului.

Tr. Brescia 22 Oct. 1891 în Ingaramo.

26. Ajutoarele în bani, date pentru a stinge, dacă nu tot, dar cea mai mare parte din pasivul unui comerciant, nu pot fi socotite ca făcute în fraudă creditorilor; și ipotecile consimțite spre a garanta aceste ajutoare, pot să nu fie atinse de nici o prezumpție de fraudă.

Cas. Roma 17 Febr. 1892.

27. Ipotecile legale nu sunt cuprinse în cazurile prevăzute de art. 709 it. (726 român) Cod. Com.

Apel Roma 4 Oct. 1888 în Ingaramo.

28. După noul cod comercial, gajurile constituite de falit în urma încetării plăților sau cu 10 zile înainte, nu sunt nule de drept, ci numai prezumate ca fiind făcute în fraudă creditorilor.

Proba contrarie este prin urmare admisibilă spre a se stabili buna credință a creditorilor gașiți.

Gajul tacit prevăzut de art 1694 al. IV C. C. nu constituie un privilegiu propriu zis, ci un simplu drept de retențiune în favoarea creditorului.

Acest drept este opozabil creditorilor chirografari sau privilegiati asupra lucrului deținut chiar și în materie de faliment.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1888 pag. 619.

29. Asemănat art. 722 (art. 726) Cod. Com. sunt presupuse ca făcute în fraudă creditorilor și în lipsă de probă contrarie, se anulează față cu masa creditorilor, gajurile, anticrezele și ipotecile constituite asupra bunurilor debitorului, dacă sunt survenite în urma datei încetării plăților.

C. Cas. II No. 253/96. Bul. Cas. pag. 1668.

30. Asigurarea dată de un debitor, declarat în urmă în faliment, pentru ridicarea unui sechestru după averea sa, se desființează de drept conform art. 194 Cod. Com., dacă este depusă după epoca încetării plăților sau 10 zile înainte.

C. Apel Buc. II No. 3/87, Dreptul pe 1887 pag. 501.

31. Nulitatea prevăzută de art. 194 Cod. Com. se aplică numai la asigurările voluntare date de falit după încetarea plăților sau cu 10 zile înainte, în folosul unora dintre creditorii și pentru datorii neexigibile și pentru cari nu se stipulă vre-o asigurare; ea nu atinge plățile sau asigurările ordonate prin hotărâri definitive anterioare falimentului.

Trib. Ilfov Com. No. 410/86 în Dreptul pe 1887 pag. 503.

32. Actele sub semnătură privată subscribe de falit înainte de declararea lui în stare de faliment, sunt opozabile masei creditorilor chirografari, chiar cînd aceste acte nu au căpătat o dată certă, anterioară declarațiunei falimentului.

C. Cas. I No. 122/94. Bul. Cas. pag. 264.

33. Se presupune făcută în fraudă creditorilor și o transacție după încetarea plăților și în lipsă de probe contrarii se anulează față de masa creditorilor.

C. Cas. II No. 87/97. Bul. Cas. pag. 621.

34. Transacțiunea făcută de un falit înainte de a fi declarat în stare de faliment, însă în timpul dintre încetarea plăților și declararea falimentului și prin care dînsul a instrăinat o parte din avutul său, este anulabilă îndată

ce se dovedește că partea interesată, care a încheiat cu falitul acea transacție și a beneficiat de dinsa, a avut cunoștință în acel moment de insolvabilitatea contractantului său.

C. Apel Buc. III No. 65/96 în *C. Jud.* pe 1897 pag. 13.

35. Plata unei datorii chiar ajunsă la scadența făcută de un comerciant după încetarea plăților sale, cu toate că nu a fost încă declarat în stare de faliment, se anulează fiind presupusă ca făcută în fraudă creditorilor, cind cei de al treilea cunoșteau starea de încetarea plăților.

Asemenea și plata datoriilor ne ajunse la scadență, făcută de un falit după data încetării plăților.

C. Cas. II No. 231/97 în *Bul. Cas.* pag. 1240.

36. Plata efectuată de o societate de asigurare în minile asiguratului aflat în stare de încetare de plăți ca despăgubire pentru marfa distrusă de incendiu, este valabilă și nu poate fi considerată ca făcută în fraudă creditorilor.

Trib. Ilfov Com. Dreptul pe 1898 pag. 443.

37. Asemenea în ce privește creanța dotală a femeiei, va putea fi înlăturată de la masa falimentului în caz cind este posterioară încetării plăților, dacă soția cunoștea că soțul său era în stare de încetare de plăți în momentul cind primea zestrea.

C. Apel Buc. III No. 66/96 *C. Jud.* pe 1897 pag. 101.

38. Prin efecte de comerț, trebuie a se înțelege nu toate efectele cari sunt negociabile prin modurile de drept comercial, ci

numai acele efecte cari reprezintă plata unei sume de bani cu termen scurt și cari sunt considerate de uzurile comerciale ca ținind loc de bani; și între aceste efecte cată a se înțelege ca efecte de comerț tratele și biletele la ordin.

Cas. fr. 10 Mai 1865 în *Cohendy Darras*.

39. ... asemenea și cecul; prin urmare plata prin cec, constituie o plată în efecte de comerț în sensul art. 446 urm. fr. (726 rom.) *Cod. Com.*

Apel Paris 26 Nov. 1830; *Cas. fr.* 7 Martie 1882 în *Cohendy-Darras*.

40. Nu pot fi socotite ca efecte de compt în sensul art. 446 fr. (726 rom.) *Cod. Com.* virimentele de comerț, operate între un falit și un creditor;

... asemenea nici recepisele eliberate de un magazin general; aceste recepise reprezintă proprietatea mărfurilor depozitate și prin urmare plata prin mijlocul vizei sau girului pe recepisă constituie în realitate o plată în mărfuri căzind sub prevederile articolului 446 urm. fr. (rom. 726) *Cod. Com.*

Cas. fr. 27 Iunie 1882.

41. Asemenea nici varantele eliberate ca și recepisele, căci viza sau girul varantelui, separat de recepisă, în profitul unui creditor, pentru o datorie, nu constituie o plată, ci un simplu gaj care trebuie anulat dacă girul are loc după încetarea plăților proprietarului mărfurilor.

Apel Rennes 22 Martie 1866.

Toate aceste 3 în *Cohendy-Darras*.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 727. Inscricțiunile ipotecare, luate în virtutea unui titlu recunoscut valabil, nu sunt coprinse în dispozițiunile articolelor precedente, numai să fie anterioare sentinței declarative în faliment.

Com. 708, 724 urm.; Civ. 1780; Ital. 710; Fr. 448; Belg. 448.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 710. Le iscrizioni ipotecarie prese in virtù di un titolo rinosciuto valido non sono comprese nelle disposizioni degli articoli precedenti, purché siano anteriori alla sentenza dichiarativa del fallimento.

Bibliografie. V. Dimitriu: *curs*; N. C. Toneanu: *falimente* fasc. II p. 334 urm.; M. A. Dumitrescu: *comentarii cod. com.* VI p. 592 urm.; D. Alexandresco: *comentarii cod. civil*; V p. 236 nota și X p. 514, 616 urm.; 625, 744 nota *in fine*; Al. Degré *serieri juridice* III p. 137 urm.; I. N. Cezărescu-Em. Dan: *falimente* art. 727; Vidari VIII n. 7680; Lyon Caen et Ren. VIII 281 urm.; L. Bolaffio—E. Mascé-Dari art. 710; Al. Ingaramo art. 710; H. F. Rivière p. 702 urm.; J. Bohl art 710; P. Namur III p. 67 urm.; Cohendy-Darras II p. 91 urm.; Rogron: *Code de Commerce* p. 947 urm.

Doctrină. 1. Rațiunea legiuitorului de a introduce această dispozițiune, nu este fondată. Inscricțiunea ipotecei este cerută; pentru subsistența ei, iar nu numai pentru eficacitatea ei, cum s'a zis în expunerea de motive a codicelui comercial italian, ceia ce predarea lucrului este pentru gaj, tot așa și inscripțiunea pentru ipotecă și cu drept cuvânt, la ce ar servi neeficace o garanție nulă? O ipotecă neinscrisă nu e de cit un drept *in spe*; însă ori cit s'ar critică această dispozițiune nu e mai puțin adevărat că este voința legii și trebuie aplicată *tale quale*.

(C. N. Toneanu *falimente* fasc. II p. 335 urm.; Vidari n. 7678 urm.)

2. Art. 727 nu se aplică și la reînnoirile de ipotecă, căci prin reînnoirea inscripției ipotecare, creditorul își menține un drept pre-existent, își conservă rangul ipotecei sale. Dacă însă rangul s'a pierdut prin lipsa de reînnoire a inscripției în termenul legii, nu se mai poate lua o nouă inscripție, opozabilă masei, după declararea în faliment. Dacă rangul s'a pierdut prin lipsa de reînnoire, e valabilă inscripțiunea luată în urma încetării plăților dar înainte de declararea în faliment. Această inscripție nu cade sub previziunea din art 726 § 4 căci ea se face pe baza unui titlu valabil și art 727 sustrage inscripțiile ipotecare de la prezumția de fraudă a art. precedent.

(M. A. Dumitrescu *Coment.* VI p. 596; Bonelli n. 453; Cuzziari n. 277 **Contra** Vidari n. 7679).

3. În ce privește inscripția ipotecilor legale, ele nu pot să intre în dispoziția acestui articol și chiar dacă sunt luate după sentința de declarare în faliment, ele încă sunt valabile.

(*C. N. Toneanu* Op. cit. p. 336. *Contra M. A. Dumitrescu* Op. cit. p. 599).

4. Art. 727 prevede că inscripțiunile ipotecare, luate în virtutea unui titlu recunoscut valabil, nu sunt cuprinse în disp. art. precedent, Aceasta înseamnă că prin titlul valid sau valabil, se înțelege acel care a fost recunoscut ca atare și care nu lasă a se presupune fraudă creditorilor.

(*D. Alexandresco* X p. 617 nota 1).

5. Art. 448 C. Com. fr. dispune că ipotecile și privilegiile dobândite în mod valid, vor putea fi înscrise pînă în ziua hotărîrii care declară falimentul; de unde doctrina și jurisprudența au tras concluzia că inscripția nu poate fi luată în ziua în care s'a declarat falimentul. De și art. 727 C. Com. român, nu este atît de clar redactat, totuși soluția este aceeași și la noi, pentru că hotărîrile judecătorești nu cuprind ora, ci numai ziua cînd ele se pronunță.

Sunt însă cazuri excepționale în cari se pot lua inscripții valide chiar în urma declarării falimentului. Astfel dacă presupunem că o moștenire s'a deschis în favoarea falitului și că împărțiala se efectuează în timpul falimentului o sultă fiind pusă în sarcina debitorului, în asemenea caz, sulta fiind garantată prin privilegiul copărtaşului (art. 1737, 3) inscripția va conserva în speșă privilegiul, cu toate că ar fi fost luată în urma declarării falimentului.

Dar dacă falimentul debitorului, oprește în principiu, înscrierea privilegiilor și ipotecilor, această dispozițiune nu se aplică insolabilității necomercianților, nici debitorilor nenorociți, cari au recurs la cesiunea sau abandonarea bunurilor lor (art. 1122 C. Civ. 648 urm. pr. c.) pentru că este de principiu că ori ce proibițiune este de strictă interpretare și nu poate fi întinsă prin analogie de la un caz la altul.

(*D. Alexandresco* Op. cit. p. 818 urm.)

Jurisprudența : 1. Inscripțiunea ipotecară luată în virtutea unui titlu creat posterior datei încetării plăților este valabilă chiar dacă a fost luată cu o zi înainte de data sentinței declarative de faliment.

C. Apel Venezia 16 Iulie 1886; în *Ingaramo*.

2. Prin titlu valabil se înțelege acel recunoscut ca atare și care nu dă loc la o prezumpție de fraudă sau la daune față de creditori.

Apel Luca 30 Iunie 1885.

... asemenea și acel pe care creditorii nu l'au atacat invocînd prezumpția din art. 709 it. (726.

rom.); sau pentru care s'a adus proba contrară în caz cînd a fost atacat de fraudulos.

Apel Cagliari 13 Marte 1890. Ambele în Ingaramo.

3. Articolul 727 nu se aplică inscripțiunilor care au de obiect, à conservà situațiunea privilegiată sau ipotecară ce un creditor o avea anterior declarării în faliment.

Astfel reînvierea inscripțiunilor pot fi luate în mod valabil după sentința declarativă de faliment, cu condiție ca să fie luate în timp util adică înaintea expirării termenului vizat de art. 1786 (fr. 2154) Cod. Civil.

Cas. fr. 1817; 29 Iunie 1830, 24 Marte 1891; *Apel Paris* 5 Dec. 1885; *Apel Lyon* 6 Febr. 1890; în Cohendy-Darras.

4. Articolul 727 nu e aplicabil nici ipotecilor legale: a femeiei măritate, a minorilor sau interzișilor, dacă n'a expirat termenul ce le este acordat de lege pentru luarea inscripțiunei legale în favoarea lor.

Astfel femeia —care a lăsat să treacă un an de la desfacerea căsătoriei, fără a înscrie ipoteca sa legală, sau care n'a luat, înăuntrul acestui termen, decît o inscripție atinsă de nulitate,—este complect decăzută din ipoteca sa, în caz cînd soțul este căzut în stare de faliment.

Apel Orleans 26 Aug. 1869;

Lyon 19 Aug. 1871; *Bordeaux* 4 April 1876; *Cas. fr.* 17 Aug. 1868; *A. Caen* 27 Ian. 1870; în Cohendy-Darras.

5, Art. 448 fr. (727 român) Cod. Com. nu permite a se înscrie—de cît puînă în ziua declarării stărei de faliment,—drepturile de ipotecă și privilegiu valabil cîștigate; această dispozițiune nu se aplică de cît creanțelor *principale*, contituid un drept nou și nu se referă, cituși de puțin la dobinzile creanțelor înscrise mai înainte, cari nu sunt de cît accesoriiu creanței principale; prin urmare pentru dobinzi se poate luă posterior falimentului, inscripțiunea ipotecară.

Cas. fr. 20 Febr. 1850; *Apel Paris* 22 Nov. 1828; *Poitiers*, 30 Ian. 1878, 7 Dec 1885; în Rogron p. 949 și în Cohendy-Darras p. 92.

6. Declararea debitorului în stare de faliment nu dispensează pe creditorul ipotecar, ași reînvi inscripția ipotecară în termenul din art. 1786 C. Civil, pentru că publicitatea ipotecilor este principiul general, iar excepțiunile la acest principiu sunt de drept strict; dispozițiunile codului civil sau acele ale codului de comerț, nu dispensează pe creditorii unui falit de a reînvi inscripțiunile lor ipotecare.

Cas. fr. 19 Aug. 1841; în Rogron p. 949.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 728. Dacă după încetarea plăților, și înainte de pronunțarea sentinței declarative de faliment, comerciantul a plătit cambiale, acțiunea pentru restituirea banilor, se va putea în-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 711. Qualora dopo la cessazione dei pagamenti e prima della sentenza dichiarativa del fallimento siano state pagate cambiali, l'azione per la restituzione del danaro, può promuo-

dreptă numai contra ultimului obligat, pe cale de regres, care ar fi avut cunoștință de încetarea plăților în momentul cind cambiala a fost trasă sau girată.

(Com. 342 ; Ital. 711 ; Fr. 449 ; Belg. 449).

versi solamente contro l'ultimo obligato in via di regresso, il quale avesse cognizione della cessazione dei pagamenti al tempo in cui venne tratta o girata la cambiale.

Bibliografie. Lyon Caen et Ren. VII 399, 406 bis. Vidari VIII 7882, urm.; Bohl art. 711 ; Rivière pag. 703 ; Namur III p. 71 ; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 189 ; A. Ingaramo art. 711 ; I. N. Cezărescu-Dan art. 728 ; Rogron *Code com.* pag. 952 urm. ; Cobendy Darras II p. 99 urm.

Doctrină. 1. Dispozițiunea art. 728 este o excepțiune la regula generală văzută în art. 726 No. 1 Cod. Com. în ce privește plata cambiilor. În afară de cazul prevăzut în art. 728, restituirea la masa falimentului a sumelor plătite pentru cambii de falit în epoca suspectă, se regulează după art. 726 No. 1 Cod. Com. Să presupunem că falitul ca acceptant, tras sau emitent a plătit o cambie sau un bilet la ordin și personal cunoșteă starea de încetare de plăți ; plata astfel făcută poate să fie anulată și posesorul obligat de a restitui la masa falimentului banii primiți, dacă ne ținem strict de regulile falimentului și anume de dispoziția art. 726 No. 1, fiindcă cunoscînd starea de încetare de plăți posesorul sustrage masei o parte din patrimoniul falitului. Însă dacă raționăm bine, vedem că legiuitorul cînd a făcut această excepțiune, a avut motive serioase și rațiunea este lesne de înțeles : dacă posesorul cambiei și-ar vedea anulată plata primită de el și deci obligat să o restituie masei falimentului, el n'ar mai putea uză de acțiunea de regres contra codebitorilor cambiari, pentru că plătit fiind la scadență de debitorul principal, din această cauză n'a mai avut trebuință să facă protest și deci n'ar mai putea lucra în termeni riguroși stabiliți de lege în materie cambiară ; astfel că posesorul n'ar mai putea cere și obține plată cambiei de la nimeni.

Dar chiar dacă am admite că legea ar menține întregă acțiunea de regres, deși după plată a trecut un timp mai mult sau mai puțin lung, se poate întimplă ca codebitorii să fi devenit insolabili și iată cum s'ar frustra drepturile posesorului cambiei.

Necesitatea dar, de a nu frustra drepturile acestuia și de a menține creditul cambiilor, pe cari nu le ar primi nimeni dacă ar fi constrîns posesorul să restituie valoarea, iată rațiunile evidente de justiție și de conveniență comercială cari au condus pe legiuitor de

a se departă în acest caz de principiul pus în art. 726 No. 1, după care plățile primite de acel care a cunoscut starea de încetare de plăți a debitorului său sunt supuse la anulare, făcând excepțiunea din art. 728 în ceia ce privește restituirea valorii cambiilor plătite în periodul suspect, dacă cel ce a primit plată nu era obligat pe cale de regres și dacă chiar fiind și cunoscând încetarea plăților n'a cunoscut însă momentul cînd cambia a fost trasă sau girată. Să luăm o speță: Firma A vinde firmei B o cantitate de marfă pe care o plătește cu cambii pe cari nu le achită la scadență fiind în încetare de plăți, după care este declarat în stare de faliment. Firma vinzătoare primește echivalentul cambiilor în perioada suspectă, pe cînd era în încetare de plăți, însă atunci cînd s'a tras cambiile nu cunoștea această încetare, probă este că dacă ar fi cunoscut nu i-ar fi trimis mărfurile pe credit, plătibile cu cambii. Sindicul falimentului cere restituirea banilor de la firma vinzătoare A pe motiv că plata fiind primită în epoca încetării plăților, de care avea cunoștință, este făcută în fraudă creditorilor și deci trebuie anulată conf. art. 726 No. 1. Acest raționament nu e exact și trebuie să recurgem la disp. art. 728 cînd e vorba de plata cambiilor pîntru care textul are cuprinderea de mai sus. Ori în cazul de față firma A cînd s'au tras cambiile nu cunoștea de loc încetarea plăților, deci plata este valabilă.

(*Vidari* IX No. 7651. *Apel Genova* 4 Oct. 1895; *Diritto Com.* 1896 col. 52).

Dar chiar dacă posesorul cambiei n'a fost plătit de debitorul principal la scadență, a fost însă plătit în urmă pe cale de regres de către unul din codebitori, tot nu este obligat la restituire, deși a cunoscut starea de încetare de plăți a acestui codebitor, pentru că din momentul ce legiuitorul a stabilit această dispozițiune, pentru ca să nu fie expus la pagubă din cauză că nu mai poate exercita acțiunea de regres contra codebitorilor și pentru a menține creditul și siguranța în cambii, apoi aceiași rațiune de justiție și conveniență comercială există și în acest caz ca și în cazul de sus, fiind că restituind posesorul suma primită pe cambii, el nu va mai avea mijlocul de a mai executa pe ceilalți codebitori fiind că: sau a trecut termenul sau e prea scurt și fiind că nimeni n'ar mai vrea să ia un titlu care l'ar supune apoi la restituirea banilor primiți. Astfel posesorul ar fi obligat să restituie, dacă neplătindu-se cambia de debitorul principal, la scadență s'a protestat cambia și acel debitor i-a plătit-o în urmă, pentru că în acel caz protestul i-ar menține în treaga acțiune de regres contra codebitorilor.

(*Vidari* IX No. 7651 și 7652).

O speță: Banca N este chemată în judecată de sindicul falimentului firmei falite A ca să restituie la masă o sumă de bani pentru motivul că firma falită a plătit această sumă posterior datei încetării plăților pentru cambii ce i-au fost girate Băncii N pentru scont. Banca nu contestă că a primit de la firma falită valoarea efectelor schimbare în chestiune și că acea valoare a primit-o în perioada suspectă, însă susține că din momentul ce relativ la acele cambii Banca nu era ultimul obligat pe cale de regres, fiind că acele cambii i-au fost girate de firma A, falită în urmă, așa că firma falită fiind cea din urmă obligată pe cale de regres, plata făcută Băncii pentru suma prevăzută în cambii, nu poate fi cerută de ei, fiind imună de restituire, invocând cu succes art. 728 C. Com. care prevede că plata nu poate fi cerută de cit numai de la ultimul obligat pe cale de regres; ori Banca fiind un giratar al firmei A nu este ca acel ultim obligat pe cale de regres, contra căreia numai conf. art. 728 este permisă acțiunea pentru restituirea banilor primiți după încetarea plăților. Sindicul susține că Banca nu poate invoca art. 728, pentru că acest articol nu ar fi aplicabil de cit numai atunci când titlul schimbării a fost plătit purtătorului de obligatul pe cale principală, dar nici odată, precum e în speță, când plata a fost făcută de un obligat pe cale de regres, precum este firma falită A. Această distincțiune însă e arbitrară, nu se găsește în art. 728 Cod. Com. care nu distinge între plata făcută de falitul *acceptant*, *emitent* sau *girant*. Și apoi, dacă examinăm scopul legii, vedem că motivele cari au condus pe legiuitor a adopta prescripțiunile art. 728 subsistă atit în cazul când plata cambiei s'a făcut de *acceptant* cit și dacă s'a făcut de *girant*.

b) Dacă art. 728 Cod. Com. este o excepțiune la regula generală a plăților în materie de faliment prevăzută de art. 726; în ce privește plata cambiilor, această excepțiune nu trebuie aplicată de cit în limitele și condițiunile în care a fost creată, și când cazul iesă din aceste limite și condițiuni, atunci plățile chiar de cambii, în perioada suspectă, se regulează după dispozițiunea generală a art. 726 No. 1 C. Com. care presupune făcute în fraudă creditorilor ori ce plăți în general.

Așa de ex. dacă cel care a primit plata cambiilor de la falit este însuși *trăgătorul* unei cambii, trate, sau *primitorul* și *prim-girantul* unei cambii emise, nu sunt scutiți de restituire pentru că în acest caz acești primitori ai plății cambiilor sunt tratați cu totul deosebit de ceilalți posesori prevăzuți de art. 728; ei sunt tratați după dispozițiunile art. 726 No. 1.

O speță : G. a tras o cambie asupra lui B. în acelaș timp cu expedierea de mărfuri ; cambia 6 Oct. 1910 pentru prețul mărfurilor cu scadența 5 Ianuar 1911 și cerîndu-se reînnoirea cambiei pentru acțiuni parțiale s'a refuzat ; și fiind că titlul cambiar fusese scontat de Gh. lui A. și neplătit la scadență a fost protestat ; G. pentru onoarea iscăliturii a plătit cambia și a retras-o. La 8 Ianuar 911 a obținut plata de la firma acceptată care prin sentința din 6 Marte 911 a fost declarată falită, retrodatîndu-se printr'o altă sentință data încetării plăților la 1 Oct. 910. Ca să fie loc la aplicarea art. 728, pe lângă altele trebuie să concure 2 condițiuni : 1) Ca posesorul titlului plătit să fi lucrat pe cale de regres ; 2) Ca acesta să fie ultimul obligat la plată. Lipsind una din aceste două condițiuni excepția din art. 728 n'are loc și atunci se aplică art. 726 n. 1. Legiuitorul în art. 728 a voit să favorizeze pe terții posesori ai cambiei iar nu pe autorii direcți ai titlului cambiar creat de ei.

Prin urmare dacă posesorul titlului este trăgătorul unei cambii trate (că în speță) sau primitorul ori primul girant al unei cambii emise, atunci el este supus la restituțiune, nu beneficiază de dispoziția art. 728, și cazul acesta intră în regula prevăzută de art. 726 No. 1 după care restituirea se face atunci cînd cel ce a primit plata, cunoștea în acel moment că comerciantul încetase plățile.

Apel Genova 28 Febr. 1899 : *Diritto Commerciale* 1899 col. 467.

c) Acțiunea în anulare și restituire se va intentă contra ultimului obligat pe cale de regres.

Deci nu se poate exercită contra principalului obligat falit (acceptant sau trăgător), sau trasului falit care deși n'a acceptat însă a plătit, fiind că acțiunea aceasta se exercită în interesul masei ca substituită în drepturile falitului, asemenea nici contra autorilor imediați sau mediați ai posesorului, fiind că ei tocmai pot să nu cunoască persoana trasului, acceptantului sau emitentului și deci să nu aibă mijlocul de a cunoaște dacă a fost sau nu încetare de plăți. Excluse aceste persoane nu rămîne de cit *trăgătorul* la trate și *primitorul* la cambii. Pentru ca trăgătorul sau primitorul să poată fi constrîns a restitui se cere ca el să fi știut starea de încetare de plăți în care se găseă trasul sau emitentul în momentul emisiunii sau în momentul girului, cînd s'a tras sau girat cum se exprimă art. 728. (Vidari IX 7654 urm.).

(C. N. Toneanu în C. Jud. No. 77/905).

2. Aplicațiunea art. 711 it. (728 romîn) Cod. Com. cere existența următoarelor condițiuni :

a) Cambia să fie plătită în bani după încetarea plăților și înainte de pronunțarea sentinței declarative de faliment ;

b) Cambia trebuie să fie plătită după scadență ;

c) Acțiunea pentru restituirea banilor,—în cazul în care o acțiune în restituire poate avea loc, — trebuie intentată numai contra ultimului obligat, pe cale de regres.

d) Posesorul cambiei care a primit plata, să cunoască starea de încetare de plăți în care se găsea debitorul în momentul plății.

(*L. Bolaffio-Masé Dari Del fallimento* I pag. 191).

Jurisprudență. 1. Este valabilă plata unei cambii după încetarea plăților, dar înainte de declararea falimentului, dacă cambia a fost emisă și girată înainte de încetarea plăților.

Apel Napoli 24 Sept. 1888 în Ingaramo.

2. Art. 709 ital. (727 român) al. 1 Cod. Com. se referă la plățile de ori ce fel, ori care ar fi titlul creanței, cambiar sau altfel; iar excepțiunea din art. 711 ital. (728 român) referitoare la plățile cambialelor, are ca singur obiect de

a stabili că restituirea sumei are loc, față de masa credală, cînd cambia ar fi fost plătită după încetarea plăților.

Articolul în discuție nu are în vedere de cît cambiile încă în circulație și nu poate deci să profite posesorului cambie, care cunoscînd starea de încetare de plăți a emitentului este obligat la achitare spre a putea conserva drepturile sale față de girante.

C. Cas. Napoli 12 Febr. 1889 în Ingaramo.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 729. Dacă comerciantul a fost declarat falit după moartea sa, sau dacă moare după declarațiunea în faliment, soțul, fiii și moștenitorii săi pot să se prezinte în persoană sau prin mandatar, ca în locul defunctului, la formarea bilanțului, la cercetarea registrelor și la procedura falimentului.

(Com. 707, 750, 756 urm.; Ital. 712; Fr. 448; Belg. 490).

Bibliografie. Bohl art. 712; L. Bolaffio-Masé Dari p. 192; A. Ingaramo art. 712 p. 465; Rivière p. 717; Namur III p. 144; Cohendy-Darras II p. 144; Rogron p. 1001 urm.

Doctrină. 1. Falimentul ar putea să nu fie declarat de cît după moartea debitorului, sau falitul se poate întîmpla să înceteze din

CODUL COM. ITALIAN

Art. 712. Qualora il commerciante sia stato dichiarato fallito dopo la sua morte, o muoia dopo la dichiarazione del fallimento, il coniuge, i figli e gli eredi di lui possono presentarsi o farsi rappresentare per supplire il defunto nella formazione del bilancio nell'esame dei libri e nella procedura del fallimento.

viață în intervalul dintre declararea falimentului și momentul depunerii bilanțului; în aceste două ipoteze, văduva, copiii chiar nemoștenitori, sau moștenitori, au facultatea de a se prezintă sau de a face să fie reprezentați la formarea bilanțului.

S'a crezut de unii autori că legea ar autoriza văduva, copiii sau moștenitorii, a formă ei însăși bilanțul sau a însărcina cu aceasta pe un terțiu. Alții cred că aceste persoane pot numai a fi față la formarea bilanțului pentru a pune la dispoziție sindicului elementele și notele necesare pentru bilanț; și că numai sindicul are, în acest caz calitatea de a formă bilanțul conform art 753 (476 fr.).

A se vedea *Rivière* p. 717 urm.; *Delvincourt* I p. 257.

Notă. Art. 729 enumeră pe soț. fii și moștenitori ca fiind în drept să se prezinte în persoană sau prin mandatar, în locul defunctului la formarea bilanțului, la cercetarea registrelor și la procedura falimentului.

Legea nu spune nimic în ce privește pe *ascendenții* defunctului. Au ei același drept ca și ceilalți arătați în art. 729? Credem că ascendenții au mai mult drept, chiar de cit soția falitului, a se interesa de soarta averii fiului lor, pentru memoria lui cel puțin. Dind o intepretare mai liberă cuvintului *moștenitori*, am putea chiar zice că, părinții intră în acest grup de persoane și putem spune, cu drept cuvint, căci dacă unei rude mai depărtate i se dă drept a se interesa de soarta averii unui falit defunct, de ce n'am permite aceasta și părinților?

TITLUL II

Despre administrațiunea falimentului

CAPITOLUL I

Despre persoanele însărcinate cu administrațiunea falimentului

CODUL COM. ROMÂN

Art. 730. Administrațiunea falimentelor se va exercita de un judecător sindic așezat pe lângă fie care tribunal, sub privegherea tribunalului.

Ea are de scop conservarea și lichidarea bunurilor falitului și repartițiunea lor între creditori.

(Com. 734 urm.; Reg. Sindicilor 1, 5, 6, 7; 7 al. 3 legea org. jud. din 1908; Ital. 713; Fr. 462; Belg. 466).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 713. L'amministrazione del fallimento e esercitata da un curatore nominato dal tribunale, colla sorveglianza di una delegazione dei creditori e sotto la direzione del giudice delegato.

Essa si propone la conservazione e la liquidazione dei beni del fallito e la ripartizione di essi tra i creditori.

Bibliografie. V. Dimitriu *Curs* p. 1340 și urm.; Lyon Caen et Ren. VIII n. 276 și urm.; 296 urm.; Al. Degré *Seriei juridice* III p. 138; I. N. Cezărescu și Dan p. 76; I. Bobl p. 434; Rivière p. 712; Namur III p. 106 urm.

Din *Expunerea de motive pe 1895*. Principialul factor al-conducerii operațiunilor unui faliment este *sindicul*. El ar trebui să fie totdeauna auxiliarul justiției, pentru a se stabili cu precizie cauzele cari au determinat falimentul și pentru a se descoperi fraudele ce s'au putut comite. Din nenorocire însă, se întâmplă că în practică sindicul devine cite odată avocatul falitului mai mult de cît delegatul justiției. Aceasta provine din greșita recrutare a persona-

lului, din lipsa-i de răspundere penală și din primejdioasa facultate lăsată falitului de a regulă el plata sindicului.

În privința recrutării propun condițiuni severe de admisibilitate, cari vor îndepărta de la sarcina de sindic pe cei cari sunt porțiți a-și uita menirea. În privința răspunderii, asimilind pe sindic cu funcționarul public, cred că se iau măsuri suficiente, pentru buna conducere a operațiunilor. În privința onorariului, dacă-l țărmurim în limitele proporționale cu activul, facem să dispară remunerațiunile de favoare, cari au fost găsite une ori scandaloase; și dacă dăm numai tribunalului dreptul de a-l determina, curmăm acordurile compromițătoare dintre sindic și falit. Complementul necesar al acestei din urmă măsuri este pedeapsa ce propun pentru sindicul care va fi primit, direct sau indirect ceva de la falit.

Pentru a asigura continuitatea de vederi în direcțiunea lucrărilor și pentru a accelera operațiunile, am suprimat deosebirea între sindicul provizor și sindicul definitiv. De altminteale, experiența a dovedit că persoana căreia tribunalul încredințase în mod provizor sarcina sindicatului era totdeauna menținută de creditor ca sindic definitiv, astfel că consultarea creditorilor era o simplă formalitate care aducea întârziere. Cu noile dispozițiuni cari vor guvernă alegerea sindicilor, garanția ce aceștia cată să inspire nu va face de cit să crească, astfel că intervențiunea creditorilor la conformarea lor devine și mai inutilă. Nu mai puțin rămân neatinse drepturile masei credale, rostindu-se în formă și sub condițiunile de număr, cerute de lege, de a cere ori cînd înlocuirea sindicului.

(Desbaterile pe 1895).

Expunere de motive în 1899. Codul din 1887, ca și vechiul nostru Cod. Comercial, prevedeau că în timpul falimentului operațiunile erau conduse :

- a) De un *sindic*, care reprezintă și pe falit și masa creditorilor ;
- b) de un *judecător comisar*, al cărui rol eră de a servi ca supraveghetor și ca control în mersul operațiunilor falimentelor, fie în ce privește chemările creditorilor, verificările creanțelor lor, deliberrările masei creditorilor ; fie pentru a da autorizări în unele cazuri anumite, prevăzute de lege.

Mai tirziu sindicul, care anteriormente era alesul masei credale, a fost înlocuit prin judecătorul sindic, magistrat investit cu anume calitate de a se ocupa cu operațiunile falimentelor declarate înaintea tribunalului unde el funcționează.

Ori judecătorii sindici au dat bune rezultate, abuzurile ce se făceau mai înainte de sindicii aleși.—în contra căror s'au ivit multe și întemeiate plingeri—au dispărut. Ordinea și onestitatea și-au luat locul în operațiunile falimentelor, grație magistraților cari conduc aceste operațiuni. În această sistemă însă avînd *sindicul magistrat*, rolul judecătorului comisar devine cu desăvîrșire inutil. Prin delegarea lui, care aveă o rațiune sub imperiul vechei legislațiuni, nu se face de cit a se distrage un judecător de la ocupațiunile lui zilnice, fără a se aduce vre un folos. Ba de multe ori se aduce întârzieri din nepotrivirile de vederi ce se ivesc între cei doi judecă-

tori. Mai mult de cît atît: în multe cazuri se semnaleză chiar o anomalie ierarhică, de multe ori neplăcută, în totdeauna vătămătoare! Astfel cînd judecătorul comisar este membru suplininte, el prin căderile ce are de la legiurea comercială, ar fi chemat să serve de control și corectiv unui judecător de o treaptă ierarhică superioară, de oare ce judecătorul sindic este pe aceiași treaptă ierarhică cu membrii de ședință. Deci exercitarea controlului în asemenea caz, dacă nu ar fi imposibilă, ar fi cel puțin dificilă.

În vederea acestora am dispus suprimarea din articolele respective, a dispozițiilor privitoare la judecătoria comisari cari nu mai au rațiunea de a fi.

(Din debaterile parlamentare pe 1899).

Notă. În sistemul legii italiene administrația falimentului se exercită de un curator numit de tribunal, sub supravegherea unei delegațiuni a creditorilor și sub direcțiunea judecătorului delegat; scopul acestei administrațiuni este ca și la noi conservarea și lichidarea bunurilor falitului și repartiția lor între creditorii (art. 713 al. 1 și 2).

În sistemul legii franceze, administrația falimentului se exercită cum eră și la noi înainte de 1895, de sindicul provizor pentru îndeplinirea primelor formalități ale falimentului și apoi un sindic sau mai mulți definitivi numiți cu avizul creditorilor; sub controlul unui jude comisar.

În sistemul legii belgiane (art. 466) administrațiunea falimentului se conduce de un jude comisar care va desemna unul sau mai mulți curatori după importanța falimentului.

Cum vedem sistemul legii romine este cel mai bun și mai conform cu nevoile unei bune administrațiuni, înlăturîndu-se toate neajunsurile și cheltuelile exagerate și de multe ori nefolositoare, ce se fac cu sindicii sau curatorii falimentelor în cele alte legislațiuni.

Doctrină. 1. În rezumat atribuțiunile judecătorului sindic sunt: *a)* aplicarea sigiliilor; *b)* facerea inventarului; *c)* încheierea bilanțului sau verificarea celui prezintat de falit; *d)* formarea tabloului creditorilor, în vederea încunoștiințării registrelor de falit; *e)* formarea actelor conservatoare a drepturilor falitului; *f)* încasarea creanțelor; *g)* examinarea corespondenței; *h)* vînzarea bunurilor; *i)* continuarea comerțului cînd necesitatea o va cere; *j)* lichidarea activului și pasivului; *k)* facerea repartițiilor; *l)* participarea la concordat pentru edificarea creditorilor asupra situațiunei falimentului; *m)* îndatorirea de a raporta tribunalului în fie care lună despre această situațiune; *n)* prezidarea întrunirii creditorilor și încheierea proceselor verbale de ședință; *o)* verificarea creanțelor falimentului; *p)* judecarea în primă instanță a contestațiunilor la verificarea creanțelor și acțiuni-

lor în revendicare, cînd atari contestațiuni și acțiuni sunt de competența judeului de ocol; r) îndatorirea de a da relațiunile necesare cari precedează deliberările tribunalului, chiar și în afară de cazurile prevăzute de art. 942.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. 1910/911 p. 1340 și urm.).

Jurisprudență. Din cuprinderea art. 726 și urm. Cod. Com. relative la faliment și la drepturile și îndatoririle sindicului, reiese că sindicul unui faliment reprezintă atît interesele falitului, cît și ale masei creditorilor acelui faliment.

Că, prin urmare, prezența sindicului înaintea unei instanțe judecătorești, în procesele în cari sunt în joc interesele falitului și ale creditorilor săi, față cu terți persoane, face ca atît creditorii cît și falitul să fie bine reprezinați în instanță prin sindic.

tați în instanță prin sindic.

Că în speță, fiind constant în fapt, că înimatul B. Mesing deși absent azi, este creditor al falitului T. Gheorghiu și că în această calitate se află în judecată cu recurentul S. V. Matei, dînsul este bine reprezentat prin sindicul falimentului T. Gheorghiu.

Că așa fiind, dînsul nu se poate socoti ca absent și deci nu este loc la aplicațiunea art. 151 pr. civ.

Bul. 1892 p. 226. *C. Cas. I* No. 113/92.

Art. 731-735 sunt azi abrogate și înlocuite cu al. 3 din art. 7 al legii de organizare judecătorească din 1908.

„Unul din judecătorii tribunalului sau al secțiunii va fi delegat de ministru prin deciziune ministerială să îndeplinească și funcțiunile de sindic.

La secțiunea comercială a tribunalului *Ilfov* vor fi delegați cu aceste funcțiuni doi judecători.

Delegațiunea este revocabilă și obligatorie pentru magistrat“.

Art. 736. Judecătorul sindic se poate recuză pentru aceleași motive ca și judecătorii.

Judecătorul sindic, care cunoaște că în persoana lui există motiv legal de recuzare, trebuie să aducă aceasta la cunoștința tribunalului în termen de 24 ore.

Recuzarea se judecă în camera de consiliu, ascultîndu-se partea care propune recuzarea și judecătorul sindic. (Pr. Civ. 274—285 Reg. Sind. 3¹).

1. Art. 3 din regulamentul de serviciu și compt. al sindicilor: În caz de lipsă sau de recuzare a sindicului unui tribunal, ori de insuficiență de personal la un tribunal, ministrul justiției poate delega pe sindicul unui tribunal din resortul Curții

autorizația tribunalului să fie repetată pentru fie care instanță, putând deci, fi dată odată pentru reprezentarea sindicului la diferite înfățișări și diferite instanțe.

Bul. 1897 p. 1241. *C. Cas. No.* 231/97.

2. A se vedea și doctrina și jurisprudența de sub art. 761 Cod. Com.

Art. 738. Judecătorul sindic este dator, îndată ce hotărîrea de omologare a concordatului a rămas definitivă, și îndată ce este chemat să facă vr'o distribuțiune între creditorii, să formeze statul cheltuelilor de justiție și administrațiune al falimentului și să ceară tribunalului aprobarea lui.

(Com. 805, 819 urm. 969, 970).

Art. 739. ¹⁾ Cheltuelile de justiție și administrațiune, prevăzute în statul judecătorului sindic, aprobat de tribunal, se vor plăti de falit, sau se vor reține din patrimoniul falimentului, cu preferință înaintea ori căror altor datorii.

(Com. 819 și urm. 805).

¹⁾ Împreună cu art. 738, am trecut și art. 739, 742 și 969 C. Com. cum și articolele corespunzătoare din regulamentul sindicilor avînd între ele strînsă legătură de idei, deci și pentru ușurința căutării materiei :

Îată și articolele din regulament date în puterea art 742 :

Art. 19 regul. sindicilor. Comptabilitatea falimentelor se ține : prin înființarea registrului prevăzut de art. 9 din prezentul regulament (model n. 1) prin depunerea foilor jurnal (model n. 3) și de recapitulație (model n. 4).

Pentru acest sfîrșit, sindicii sunt datori să depună zilnic, secretarilor arhivari, foaia jurnal de operațiunile făcute, de sumele găsite la falit, de încasările făcute în fie care zi și de cheltuelile și plățile efectuate. Sindicii vor face, la finele fie cărei luni, o foaie de recapitulație, după toate foile jurnal, din cursul lunii.

Art. 20 reg. sind. Comptabilitatea fie cărui faliment se împarte în două :

- 1) Compturi relative la activul falimentului și
- 2) Compturi relative la cheltuelile falimentului.

Art. 21 reg. sind. Compturile relative la activul falimentului sunt :

- 1) Tot ce s'a găsit numerar în casa falitului, la aplicarea sigiliilor.
- 2) Tot ceia ce s'a încasat din vinzări și din realizarea creanțelor active.
- 3) Ceia ce s'a depus de alții în comptul falimentului.

Art. 22 reg. sind. Compturile relative la pasivul falimentului sunt :

1) Cheltuelile făcute cu transporturi, timbre, mărci postale, taxe de publicație și taxele de portărie, relative la toate operațiunile falimentului, atunci cînd necesitează întrebuintărea și plata lor.

2) Cota de percepere, fixată prin budgetul anual, pentru acoperirea retribuțiilor sindicilor, secretarilor arhivari și pentru cheltuelile de cancelarie.

3) Sumele ce s'au încuviințat a se da ca ajutor falitului precum și cele ce s'au dat pentru achitarea taxelor de vamă, accize și impozite.

4) Sumele plătite advocaților, experților, etc. și în general, persoanelor autorizate a funcționa alături cu sindicii în puterea disp. art. 737 Cod. Com.

5) Sumele plătite conf. art. 782 din Codul Com. pentru retragerea în profitul falimentului al lucrului dat în gaj, și în genere tot ce s'a cheltuit în timpul administrației falimentului.

Art. 24 reg. sind. Cota perceperei prevăzută de art. 969 din Cod. Com. se calculează de către sindici asupra activului brut al falimentului și se fixează îndată ce s'a terminat facerea inventarului.

Art. 969. Pentru acoperirea retribuțiunei judecătorilor sindici și secretarilor arhivari și pentru cheltuelile de cancelarie, statul va percepe pînă la maximum 4% din activul brut al falimentului, fără ca suma percepută de la un faliment să poată întrece cifra de 20000 lei.

Cota perceperei pînă la maximum 4% se va fixa în fie care an prin legea budgetară.

Pentru anul budgetar curent, cota se fixează la 3%; ea se va face venit la tezaur, sub o rubrică specială a veniturilor ministerului de justiție.

În raport cu încasările și întrările se va deschide, prin consiliul de miniștri, ministerului de justiție, creditele necesare pentru retribuțiunea personalului.

(Com. 735, 968. Reg. sind. 24).

Doctrină 1. În conflictul născut între privilegiul acordat societăților de credit funciar, prin legea lor specială, de a fi plătite fără concurență pentru capital și interese și între privilegiul acordat sindicatului falimentelor, prin codul comercial și regulamentul sindicilor de a încasa din activul falimentelor atit cheltuelile făcute cit și cota de 3% cu preferință înaintea tuturor creditorilor, care e rangul ce trebuie să ocupe fie care din aceste privilegii cînd vin în concurență, sau mai bine zis care primează?

Dl *I. Ionescu-Dolj* în C. Jud. No. 17/904, adnotînd sentința No. 463/903 a trib. Muscel spune:

Textele de lege asupra căror se naște discuția sunt: art. 739, 819, 969 Cod. Com. și art. 24 și 25 din regul. sindicilor și art. 89 din legea creditului funciar din 5 April 1873 și soluția dată de tribunal acordînd privilegiul sindicatului este perfect juridică.

D-sa mai adaogă: Mai întii art. 89 din legea creditului funciar trebuie înlăturat din discuțiune, fiind străin de chestiune și aceasta pentru bunul cuvînt că legea comercială și regulamentul sindicilor (1895), care înființează cota de 3% și cheltuelile cu privilegiu e cu 22 ani mai nouă de cit legea creditului! Totuși e bine să ne întrebăm ce a avut în vedere legiuitorul prin art. 89 din legea creditului și ce anume avantaje a voit să-i confere?

Ca origină acest text e o inovațiune a legiuitorului nostru, el nu se găsește nici în decretul francez din 1852 pentru creditul funciar, nici în statutele creditului funciar din Kerson (Odesa) ambele avute în vedere de legiuitorul nostru la introducerea institutelor de credit funciar, cele franceze pentru legislație cele rusești pentru

principiu. (Două sunt principiile cari servesc de bază creditelor funciare : *principiul asociațiunii de capitaliști*, care e o societate de speculațiune ca toate societățile și *principiul asociațiunii mutuale a proprietarilor* de imobile, în care ori ce idee de speculă este exclusă). Urmărind lucrările preparatorii vedem că textul așa cum e formulat apare pentru prima oară atit în proiectul de lege pentru creditul funciar prezintat guvernului de Dl Rodocanache, Poumay și M. Ghermani, în numele mai multor case romine și străine ; cit și cel prezintat de Adolphe Hertz și cel prezintat de proprietarii romîni și care s'a transformat în legea de azi.

E ușor de înțeles că prin art. 89 conceput sub imperiul vechiului cod de comerț, legiuitorul n'a voit alt ceva de cit să scutească societatea creditului funciar de aceste formalități, nu tocmai plăcute pentru creditori, ca înscrierea la tablou, verificarea creanțelor și mai ales dreptul sindicului de a sesiză și administră întreaga avere a falitului : ori este știut că unul din privilegiile importante pe cari rezidă însăși existența societăților de credit funciar, e tocmai luarea în posesie a imobilului și dacă sindicul ar fi luat el în posesie imobilul, apoi societatea ar fi fost paralizată în mersul și operațiunile ei.

Înlăturat art. 89, soluțiunea chestiunii se găsește în chiar legea creditului, în art. 55 și 58 prin cari reglementează oare cum rangul ce trebuie să ocupe privilegiul creditului funciar, cînd vine în concurență cu altele.

Din simpla citire a acestor două texte se vede că „drepturile tezaurului public“ sunt colocate înaintea creanței creditului ; ori e necontestat că taxa de 3% sau 4% e un impozit după cum s'a recunoscut de Înalta Curte de Casație (Cas. II No. 377/901 în C. Jud. No. 4/902), iar cheltuelile făcute de sindic în interesul masei falimentului sunt cheltueli judiciare conf. art. 1727 Cod. Civil, aparținînd tot tezaurului public, deci, ambele trec înaintea creanței creditului și înaintea tuturor creanțelor privilegiate, ipotecare etc. prelevîndu-se din activul brut al falimentului, conf. art. 969 și 819 C. Com.

(Extras din C. Jud. No. 17/904).

2. Cota ce se încasează de stat este un impozit însă este un impozit *indirect*. Această cotă reprezintă însă cheltuelile de justiție făcute numai în interesul masei credale, iar nu a creditorului ipotecar ; cota ca ori ce impozit indirect se naște odată cu fie care fapt pentru care este creat ; nu se datoresc la epoce fixe ca darea funciară, căile de comunicație și aitele, care sunt impozite *directe*. Necontestat că impozitele directe se vor plăti din activul falimentului cu precădere asupra ori cărei alte datorii, cum rezultă din art. 1725 C. C.

combinat cu art. 8 din legea de urmărire. Art. 1725 al. 2 adaugă însă: „tezaurul public nu poate obține un privilegiu în contra drepturilor persoanelor al treilea dobândite mai înainte“.

Ori ipoteca dacă e constituită înainte de declararea în faliment va primi cota statului asupra activului falitului, după cum o ipotecă constituită anterior morții lui *de cuius* are preferință asupra succesiunii înaintea taxelor succesoriale. Este *eadem ratio* și deci cota nu grevează activul falitului în paguba terților cu drepturi dobândite mai înainte.

(Extras din „Dreptul No. 41/904“).

Jurisprudență. 1. Judecătorul sindic fiind însărcinat de la lege, cu administrarea și lichidarea întregii averi a falitului, mobilă și imobilă, este logic și firesc lucru ca cheltuelile făcute în acest scop să fie reținute din prețul aceleiași averi, fără distincțiune de mobile sau imobile, ca unele ce privesc întreg patrimoniul falitului și sunt făcute în interesul tuturor creditorilor.

Că, pe lângă că nu există nici o rațiune logică ca cheltuelile făcute pentru întreținerea și lichidarea averii nemișcătoare a falitului să fie reținute nu mai din realizarea averii lui mișcătoare, dar în ipoteza când cheltuelile necesitate pentru buna întreținere a falitului ar întrece valoarea averii lui mobiliară, în această ipoteză, asemenea cheltueli ar rămânea în sarcina judecătorului sindic și ar trebui să fie suferite de dînsul, ceea ce duce la o concluzie inadmisibilă.

Că administrarea averii falitului avînd de obiect „interesul comun al creditorilor“ și fiind încredințată de legile în ființă unui judecător al tribunalului, constituie o adevărată administrare judecătorească, iar cheltuelile făcute cu această administrare sunt cheltueli judiciare, în sensul larg al cuvîntului.

Că cheltuelile judiciare sunt privilegiate și dispensate de înscripțiune conform art. 1727, 1729 și 1739 Cod. Civil.

Că privilegiul cheltuelilor de administrare a averii falitului decurg nu numai din principiile generale ale dreptului comun, dar din numeroase texte din Codul comercial.

Că în adevăr prin art. 735 (azi 739) Cod. Com. legiuitorul prescrie că cheltuelile de justiție și de administrație să fie reținute din „patrimoniul“ falitului, cu preferință înaintea ori căror alte datorii; iar prin art. 819 același cod legiuitorul pune cheltuelile de justiție și de administrație pe aceeași linie cu ajutoarele acordate falitului și familiei lui, și prevede că ele trebuiesc să fie scăzute mai înainte de a se plăti creditorii gagiști sau privilegiați.

Că în fața unor texte atît de pozitive rămîne învederat că legiuitorul a acordat un privilegiu cheltuelilor de justiție și de administrare a averii falitului, și dacă aceste creanțe nu sunt desemnate cu adevăratul lor nume de creanțe privilegiate, nu este mai puțin adevărat că legiuitorul le-a atribuit caracterul și efectele ce conferă dreptul de privilegiu și aceasta este îndestulător pentru a determina natura acestor creanțe.

Avînd în vedere taxa de 3% cuvenită statului conf. art. 969 Cod. Com.

Că legiuitorul, pentru a ocroti într'un mod eficace interesele creditorilor și a garanta buna administrare a averii falșilor, a încredințat această administrare unor anume judecători de la tribunal, iar pentru a acoperi retribuițiile acestor judecători sindici și a veni în ajutorul trebuințelor tezaurului public, statul a supus falimentele la plata unei contribuții, care întrunește caracterele unui adevărat impozit și ca atare este privilegiat.

Că cota de 3% ce se prelevează în folosul statului asupra falimentelor, are caracterul unui adevărat impozit, aceasta rezultă din chiar denumirea de „contribuție” întrebuintată de legiuitorul comercial, din scopul în care această contribuție a fost înființată și în fine, din faptul că ea este trecută ca venit în bugetul ministerului de justiție.

C. Cas. II No. 377/901 Bul. p. 1677/901; *Trib. Bacău* 903 C. Jud. No. 43/903.

2. Cota de 3% ce se percepe de stat din activul brut al falimentului este menită pentru acoperirea retribuiției judecătorilor sindici, a secretarilor arhivari ai sindicatului și pentru cheltuelile de cancelarie, și se face venit la tezaur sub rubrica specială a veniturilor ministerului de justiție, cu alte cuvinte legea comercială, consideră această cotă ca o cheltuelială de justiție, ca o contribuție și ca atare această cotă, ca și cheltuelile de administrație a falimentului făcute de sindic, este privilegiată și deci să plătește cu preferință din activul falimentului

înaintea ori cărei datorii fie chiar anterioară.

Astfel adjudecatorul unui imobil al falitului cînd depune creanța sa ipotecară drept preț, trebuie să depună mai întăi cota sindicală cuvenită statului, căci cota trebuie prelevată cu preferință din prețul adjudecării.

C. Apel Iași II No. 27/903 în C. Jud. No. 52/903.

3. Taxa de 3% asupra întregii mase a falimentului prevăzută pentru stat spre acoperirea retribuiției sindicilor, secretarilor arhivari și a cheltuelilor de cancelarie nu este considerată ca o cotă concordatară, pentru dobîndirea căreia acțiunea ce s'ar exercită e o acțiune comercială, și dar cererea pentru dobîndirea ei trebuie judecată după dreptul comun, printr'o acțiune civilă ce se judecă după regulile dreptului civil, de instanțele civile, iar recursul contra hotărîrii dată în privința acestei taxe, ori cum ar fi fost jurisdicția de fond, se judecă de secția I a Curții de Casație care în genere judecă cauzele civile.

C. Cas. II No. 58/90 Bul. Cas. pag. 226.

4. Cheltuelile de justiție și administrație precum și cota de 3% cuvenită statului, se plătesc din întreaga avere mobilă și imobilă a falitului și cu preferință înaintea creanțelor ipotecare înscrise.

C. Apel Buc. I No. 306/903 în Dreptul No. 18/904.

5. Asemenea trebuiesc plătite și de creditul funciar urban, asupra căruia se adjudecă imobilul ipotecat.

Trib. Muscel No. 463/903;

Contra *C. Cas. I No. 254/904;*

C. Buc. III No. 280/904; toate în Dreptul No. 76/904.

6. Regularea este cuvenită statului pentru cheltuelile prevăzute de art. 969 C. Com. face parte tot din operațiunile falimentului, chiar dacă această regulare se face după ce falitul a încheiat concordat cu creditorii săi și a fost pus în posesiunea activului său. Și întru cit legea comercială nu prevede că sentințele date asupra regulării acestei cote sunt din acele ce se dau cu drept la apel, aceste sentințe intră în regula generală prescrisă de art. 944 C. Com. și deci nu sunt supuse apelului.

C. Cas. II No. 2/902 în Dreptul No. 23/902 și C. Jud. No. 21/902

C. Apel Iași II No. 22/900 în C. Jud. No. 10/901 p. 77.

7. Sindicul are dreptul ca, pentru cheltuelile de administrație ale falimentului și pentru cota statului, să fie plătit cu preferință din produsul activului falimentului, înaintea ori cărei alte datorii adică din acel activ al falitului, ce nu ar fi grevat de sarcine ipotecare anterioare falimentului, însă n'are acest drept de privilegiu și contra pasivului falitului și deci aceste creanțe ale sindicatului nu pot trece cu preferință înaintea creanțelor ipotecare cu rang căpatat anterior falimentului.

Trib. Ilfov Not. No. 56/901 C. Jud. No. 4/902 p. 37.

8. Privilegiile fiind niște excepțiuni, nu pot fi aplicate prin interpretare sau analogie în cazuri străine de acele determinate expres prin lege.

Așa, cînd se urmărește averea imobiliară a unui falit după cerea creditorului ipotecar, rolul sindicului este redus la acela de intervenient în scopul de a acce-

lerea urmărirea și singurele sumi ce trebuiesc înscrise în tabloul de ordinea creditorilor, cu privilegiu față de creditorul ipotecar, sunt cheltuelile de urmărire propriu zise, făcute în interesul comun al creditorilor, astfel că sindicul nu poate fi înscris în acel tablou cu privilegiu față de creditorul ipotecar urmărit pentru celelalte cheltueli făcute în justiție cu ocazia administrației falimentului și nici cu cota statului.

Trib. Iași III No. 102/901 în C. Jud. pe 1901 p. 509.

9. Cota de 3% ce se percepe de stat din activul brut al falimentului este menită pentru acoperirea retribuției judecătorilor sindici, a secretarilor arhivari ai sindicatului și pentru cheltuelile de cancelarie și se va face venit la tezaur sub rubrica specială a veniturilor ministerului de justiție, cu alte cuvinte legea comercială consideră această cotă ca o cheltuală de justiție, ăea o contribuțiune și ca atare această cotă ca și cheltueele de administrațiune a falimentului, făcute de sindic, este privilegiată și deci se plătește cu preferință din activul falimentului înaintea ori cărei datorii fie chiar anterioară.

Astfel adjudecatarul unui imobil al falitului, cînd depune creanța sa ipotecară drept preț, trebuie să depună mai întâi cota sindicală cuvenită statului, căci cota trebuie prelevată cu preferință din prețul adjudecării.

C. Apel Iași II No. 27/903 în C. Jud. No. 52/903.

10. Cînd societatea creditului finciar, este adjudecatara unui imobil al falitului și depune creanța sa ipotecară drept preț, trebuie să depună mai întâi cota și cheltuelile sindicale, căci ele tre-

buesc prelevate cu preferință din prețul adjudecării.

Trib. Muscel 463/903 în Dreptul No. 76/904 și în C. Jud. No. 17/904.

11. Administrarea averii falitului avind de obiect interesul comun al creditorilor și fiind încredințată de legile în ființă unui judecător al tribunalului, constituie o adevărată administrare judecătorească, iar cheltuelile făcute cu această administrare sunt cheltueli judiciare privilegiate și dispensate de inscripțiune conf. art. 1727, 1729 și 1730 C. Civ.

Taxa de 3% ce se prelevează în folosul statului, asupra falimentelor, are caracterul unui avărat impozit și ca atare este privilegiată.

Prin urmare atît cheltuelile de administrație cit și cota cuvenită statului, urmează a fi plătită din ori ce avere mobilă sau imobilă a falitului cu precădere asupra creanțelor ipotecare.

Cas. II No. 379/901 Dreptul 7/902 C. Jud. No. 4/902.

12. Cheltuelile de administrație făcute de sindic și cota de 3% cuvenită statului în falimente, se plătesc cu preferință înaintea tuturor creditorilor gagiști sau privilegiați.

C. Apel Buc. II No. 157/906 în Dreptul No. 72/906.

13. Din nici un text de lege nu rezultă că cota statului și cheltuelile de administrație și de justiție într'un faliment trebuiesc să primeze creanța ipotecară consimțită de falit asupra averii sale imobiliare și cum privilegiile sunt excepțiuni, ele ca ori ce excepțiuni, nu pot fi întinse și la alte cazuri de cit acelea prevăzute de lege în mod expres.

Prin urmare, asemenea chel-

tueli nu au a fi plătite din prețul rezultat din vânzarea averii imobiliare a falitului cu preferință asupra creanțelor ipotecare existente asupra acelei averi.

C. Apel Galați din 908 C. Jud. 63/908.

14. Legiitorul edictînd dispozițiunile art. 969 Cod. Com. a înțeles prin activ brut al falimentului, asupra căruia se fixează cota statului, acel activ din care nu se scad cheltuelile făcute cu lichidare, nici creanțele privilegiate, ci întreaga masă impozabilă a falimentului, constatată după facerea în entarului și evaluarea ei de către experți.

C. Cas III No. 478/911 în C. Jud. No. 2 și 11/912.

15. După art. 969 Cod. Com. combinat cu art. 22, 24, 26 și urm. din regulamentul de serviciu și comptabilitate al sindicilor, care în baza art. 742 și 970 același cod. are putere de lege asupra acestui punct pentru acoperirea retribuțiunii personalului și a cheltuelilor sindicilor, statul este în drept a percepe o cotă, al cărei quantum se fixează de legea bugetară pe fie care an ca și un impozit care se percepe din activul brut al fie căruia faliment, fără să poată trece peste 4% din activ sau peste cifra de 20.000 lei la fie care faliment.

Din confruntarea acestor articole cu art. 735 (azi 739) 810. 819 și 860 al. ultim. C. Com. : reiesă în mod evident că în economia legiurii noastre, pentru preîntîmpinarea cheltuelilor de administrațiune a falimentelor ce se administrează de funcționari publici, statul este în drept a percepe sus zisa cotă din însăși patrimoniul brut al falimentului, ca

o taxă generală impusă falimentelor declarate în țară.

De unde urmează că cota cuvenită statului trebuie să fie percepută cu drept de preferință asupra tuturor celor alte creanțe, de ori ce natură ar fi.

Bul. 1898 p. 180.

16. În materie de faliment, judecătorul sindic este însărcinat cu varii atribuțiuni, pe cari are a le îndeplini sub controlul tribunalului, între cari este și obligațiunea impusă de art. 751 din Cod. comercial, de a face inventarul și estimățiunea averii falitului, asupra căreia se fixează cota de 30%, cuvenită statului, prescrisă de art. 969 Cod. Com. pentru acoperirea cheltuelilor de cancelarie a sindicilor și acoperirea retribuțiunii lor.

Pentru ori ce nemulțumire în contra modului de administrațiune

a falimentului, de către judecătorul sindic, atât falitul, cât și masa credală a falimentului, au dreptul atât de contestație înaintea tribunalului cât și de recurs în Casație, în termenul și modul prescris de codul comercial în materie de faliment.

Și întru cit, recurentul nu a uzat de nici una din căile sus indicate, pentru a ajunge la anularea procesului verbal al sindicului, prin care a fixat cota cuvenită statului din activul brut al falimentului, acel proces verbal rămânând definitiv, a dobândit astfel autoritatea de lucru judecat, și recurentul nu mai poate cere și obține pe cale principală ceea ce putea cere și obține pe calea contestațiunii, cale de care însă nu a uzat la timp.

C. Cas. II No. 256/901 Bul. 1901 p. 1343.

Art. 740. Judecătorii sindici ai tribunalelor Ilfov, Iași, Covurlui, Dolj, Brăila, au unul sau mai mulți secretari archivari. Numărul lor se va fixa prin deciziunea consiliului de miniștri.

Secretarii archivari au gradul de grefieri de tribunal; sunt supuși aceluiași condițiuni de admisibilitate și se bucură de aceleași avantagii.

Ei se numesc prin decret regal.

La cele alte tribunale funcțiunile secretarului arhivar se îndeplinesc de grefierul tribunalului sau de un ajutor de grefă delegat de dînsul, sub a lui răspundere și control.

Art. 741. ¹⁾ Secretarii archivari sunt ținuți, înainte de a intra în funcțiune, să depună o cauțiune egală cu cea a grefierilor.

1) În legătură cu art. 740 și 741 sunt și următoarele articole: 67 al. 3, 68, 90—92 din reg. org. serv. int. trib. și, grefelor art. 37 și 38 reg. cod. com: 9—13, 26—29 regul. sindicilor:

Art. 67 regul. organizării serviciului interior al trib. și grefelor:

Al. 3. Grefierii și secretarii archivari ai judecătorilor sindici, cari după dispo-

Ei sunt supuși, în afară de obligațiunile speciale ce se vor fixa prin regulament, la toate îndatoririle prevăzute de regulamentul interior al grefelor.

zițiunile art. 58 din legea de organizare judecătorească nu sunt dispensați de a da cautiune, nu vor putea presta jurământul înainte de a depune o garanție de 6000 lei.

Art. 68. Grefierii și secretarul arhivar al sindicilor, care nu va depune garanția în termen de o lună dela numirea sa se consideră ca demisionat.

Art. 90. Secretarul arhivar al judecătorului sindic îndeplinește toate însărcinările ce după codul comercial și regulamentul de serviciu și contabilitate al sindicilor tribunalelor de județ sunt chemați a îndeplini.

Art. 91. El este supus, în afară de obligațiunile speciale fixate prin zisul regulament, la toate îndatoririle prevăzute pentru funcționarii grefei tribunalului.

Art. 92. La tribunalele unde nu există secretar arhivar, funcțiunile secretarului arhivar se îndeplinesc de grefierul tribunalului sau de un ajutor de grefă, delegat de dînsul, sub controlul și răspunderea lui.

Art. 37 din regulamentul codului comercial: La fie care tribunal de comerț se va ține un registru în care se va înscrie:

- 1) Numele, pronumele, domiciliul și protecțiunea falitului;
- 2) Felul comerțului ce exercită;
- 3) Data pronunțării falimentului, epoca încetării plăților și numele sindicului;
- 4) Diversele lucrări săvîrșite în cursul falimentului, de exemplu: depunerea relației provizorie, vînzarea mărfii supusă striedăciunii, deschiderea magazinului, împrumuturi, etc.
- 5) Data relației sindicului despre depunerea sumelor de bani strînși din vînzarea averii falitului, înainte de încheierea concordatului;
- 6) Activul mobiliar și imobiliar;
- 7) Pasivul privilegiat, ipotecat și chirografar;
- 8) Data convocării creditorilor pentru verificarea creanțelor;
- 9) Data convocării creditorilor pentru concordat;
- 10) Data concordatului și cit s'a oferit la sută;
- 11) Data omologării concordatului;
- 12) Sumele realizate din vînzarea activului mobiliar și imobiliar;
- 13) Data vînzării;
- 14) Data depunerii tablourilor de împărțeață și cit la sută au luat creditorii;
- 15) Specificarea averii rămase nevîndute;
- 16) Dacă s'a cerut și obținut moratoriu;
- 17) Calificarea dată falimentului; dacă este bancrută simplă sau frauduloasă;
- 18) Lucrările efectuate pentru închiderea falimentului;
- 19) Data încheierii tribunalului, pentru încuviințarea reabilitării falitului;
- 20) Observații.

Art. 38 regul. cod. com. Pentru a se facilita culegerea acestor informațiuni, se va remite sindicului, îndată după numirea sa, o listă coprinzătoare de toate aceste informațiuni și el va fi dator s'o înapoieze grefei îndată după terminarea deliberațiunei asupra încheierii concordatului.

Art. 9 regul. sindicilor: Secretarii arhivari la tribunalele Ilfov, Iași, Covurlui, Dolj și Brăila, conduc cancelaria sindicatului și sunt depozitarii, tuturor actelor, proceselor verbale, registrelor, etc.

Ei păstrează sub a lor răspundere, toate recepsele, efectele de valoare, banii, actele, documentele, etc. ce li se încredințează, fie de sindic, fie de părți, relative la falimentele declarate.

Pentru acest sfîrșit ei vor ține un registru special, în care vor nota zi cu zi, în ordinea primirii, tot ce li se va încredința, liberînd cînd li se va cere, chitanță de primire.

Fie care secretar arhivar, va avea la dispoziție o casă de fier, pentru conservarea recepiselor și valorilor.

Aceste case se vor procura de ministerul justiției.

Art. 10. regul. sindicilor: Secretarii arhivari sunt obligați să țină registrele prevăzute de art. 38 al. a, b și c din regulamentul grefei.

Art. 742. Un regulament special va determina modul de funcționare al serviciului contabilității falimentelor.

(Com. 970; Reg. sind. 19, 30).

În afară de acestea și pe lângă registrul cerut de art. 37 din regulamentul codului de comerț, ei sunt datori să mai țină următoarele registre:

1) Un registru numerolat, parafat, șnuruț și sigilat, în care vor înscrise pentru fie care faliment, articol cu articol și la data lor respectivă actele relative la gestiunea sindicilor, încasări, cheltueli și depozite la casa de depuneri și consemnațiuni, după situațiile prezintate și semnate de sindici (model n. 1),

2) Un registru zis «registru de procese» în care vor trece numărul dosarului, numele adversarului, felul procesului, data înregistrării, obiectul procesului, suma reclamată, instanța și numărul dosarului ei, modul terminării, avind la margine o coloană de observație (model n. 2).

3) Pentru ținerea regulată a acestor două registre, sindicii vor remite zilnic, secretarilor arhivari, o foaie jurnal, semnată de dinșii (model n. 3) coprinzind lucrările ce au făcut.

Toate aceste foi se vor atașa după ordinea intrării lor, la finele dosarului falimentului.

Art. 11 regul. sindicilor: Secretarii arhivari vor înființa pentru fie care proces al falimentului un dosar special. Aceste dosare odată cu terminarea falimentului, se vor șnuruț, numerotă, sigilă și se vor anexa la dosarul falimentului.

Ei vor înființa asemenea, un dosar special pentru diferitele corespondențe ce se vor ține cu autoritățile și cari nu se rapoartă la o afacere cu dosar special.

Art. 12 regul. sindicilor: Cind vre un secretar arhivar va fi împedecat prin vre-o împrejurare oare care, de a fi la postul său, președintele tribunalului va delega pe greșier sau pe unul din ajutoarele sale, a-i ține locul.

Art. 13 regul. sindicilor: La tribunalele unde sindicii n'au secretari arhivari greșierii tribunalelor sau ajutoarele de greșă delegați de dinșii sub a lor răspundere și control, se vor conforma în totul dispozițiilor de mai sus. Greșierii sau ajutoarele de greșă delegați, vor fi ajutați în ce privește ținerea registrelor de intrare și eșire, de către registratorii tribunalelor; iar în ce privește formarea și conservarea dosarelor de către arhivar.

Art. 26 regulamentul sindicilor: Pentru preintimpinarea cheltuelilor de transport, timbre, mărci postale, taxe de publicații, taxe de portării, etc. se pune la dispoziția secretarilor arhivari și greșierilor tribunalelor însărcinați cu funcțiunile de secretari arhivari ai sindicilor, după necesitate, un acompt din partea ministerului de justiție de la 100—500 lei.

Art. 27 regul. sindicilor: Din sumele date ca acompt, nu se poate cheltui de cit atunci cind nu există numerar suficient în activul falimentului.

Art. 28 regul. sindicilor: Sumele date ca acompt se vor vărsa tezaurului public pe numele ministerului de justiție, din primele încasări și înainte de ori ce repartițiune, cu aceleași forme ca și pentru vărsarea cotelor de contribuțiuni.

Art. 29 regul. sindicilor: Recipisa constatatoare de vărsarea acompturilor se va trimite ca act justificativ ministerului de justiție, spre a se putea ordona un nou acompt.

CAPITOLUL II

Despre punerea sigiliilor și despre inventar

CODUL COM. ROMÂN

Art. 743. Îndată după declarațiunea falimentului, sau cel mult în 24 ore, judecătorul sindic sau judecătorul de ocol, după delegațiunea judecătorului sindic, va procede la punerea sigiliilor. Chiar înainte de declarațiunea falimentului, tribunalul comercial poate ordona punerea sigiliilor din oficiu, sau după stăruința unuia sau mai multor creditori, dacă debitorul a dosit sau dacă este sustragere, chiar parțială de activ¹⁾.

(Com. 708 § 2, 744 și urm, 754, 875, 880; Pr. civ. 654 și urm.; Ital. 733; Fr. 457; Belg. 470, 1°).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 733. Il pretore, entro ventiquattrore dacché ha ricevuto l'avviso del dichiarato fallimento, deve procedere all'apposizione dei sigilli, tanto in presenza del curatore provvisorio se v'interviene, quanto in sua assenza.

Anche prima della dichiarazione del fallimento o del ricevimento dell'avviso suddetto, il pretore puo procedere all'apposizione dei sigilli, d'ufficio o ad istanza di uno o più creditori, quando il debitore siavi allontanato o siavi distrazione anche parziale dell'attivo.

Bibliografie. Lyon Caen et Renault VII 481, 491 urm.; Vidari VIII 7, 991 urm.; Al. Degré III p. 145; I. N. Cezărescu-E. Dan p. 84 urm.; Bohl p. 465; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 308 urm.; Al. Ingarano p. 475; Rivière p. 708 urm.; P. Namur III p. 113 urm.; E. Cohendy-A. Darras II p. 106 urm.

1) În principiu toate actele și cererile făcute de judecătorul sindic, sunt supuse taxelor de timbru. Cu ocazia aplicării sigiliilor judecătorul sindic încheie un proces verbal. Acest proces verbal va fi scris pe timbru fix de doi lei chiar cînd declararea stărei de faliment s'a făcut din oficiu, pentru că judecătorul sindic lucrează în interesul masei credale și nici un text din legea timbrului nu scutește de taxe actele făcute de sindic în interesul masei credale.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 744. Sigiliile se vor pune pe magazine, comptoare, biurouri, case de bani, portofolii, registre, hîrtii, mobile și pe ori ce efecte ale falitului.

Cînd sigiliile s'au aplicat prin mijlocirea unui judecător de ocol, el va înainta actele imediat judecătorului sindic care l'a delegat.

(Com. 743, 745 urm.; Pr. civ. 659 urm.; Ital. 734; Fr. 458; Belg. 470, 2°, 4°).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 734. I sigilli sono apposti ai magazzini, ai banchi, agli uffici, alle casse, ai portafogli, ai libri, alle carte, ai mobili e agli altri effetti del fallito.

In tutti i casi il pretore deve dare immediatamente avviso al presidente del tribunale di commercio dell'avvenuta apposizione dei sigilli.

Bibliografie. Vidari VIII 7992 urm.; Al. Degré p. 146; J. Bolaffio-Masé Dări p. 308 urm.; Al. Ingaramo 475; I. N. Cezărescu p. 86 urm.; Bohl p. 465; Rivière p. 708 urm.; P. Namur III p. 113 urm.; E. Cohendy-A. Darras II p. 106 urm.

Doctrină. 1. Menționarea obiectelor pe cari urmează a se aplica sigiliile nu este limitativă, nici chiar enunțativă ea e numai indicativă, atrăgînd atenția sindicului, ce este mai important de sigilat la falit. Este liber sindicul a aplica sigilii pe ori ce avere care va crede că aparține falitului.

În acest sens *Namur* III p. 114.

2. În caz de falimentul unei societăți în nume colectiv, sigiliile trebuiesc puse, atît la sediul societății cît și separat la fie care dintre asociați; asemenea și asociaților comanditați ai societății în comandită. Însă aplicarea sigiliilor nu se poate face la societățile anonime, de cît la sediul social al societăților și la domiciliul girantului dacă e vorba de o asociație în participație.

(*Lyon Caen et Ren.* VIII n. 1197; *Alauzet* VII n. 2560).

3. Cînd tribunalul a pronunțat sentința care declară starea de faliment, această sentință stabilește punctul de plecare al procedurii falimentului, și exercitarea ori cărui drept din partea diverșilor interesați ai falitului, este limitată la cele stabilite de sentința declarativă. În ce privește aplicarea sigiliilor: dacă s'a pronunțat sentința declarativă, aplicarea sigiliilor depinde numai de ordinul conținut în sentință. Dacă sentința nu prevede ordinul aplicării sigiliilor, atunci această dispozițiune e nulă și dreptul creditorilor interesați a cere aplicarea sigiliilor nu poate suferi nici o micșurare; că sentința declarativă care nu ordonă aplicarea sigiliilor este nulă, este evident

aceasta, pentru că lipsește complectarea formei intrinseci a sentinței pe care legea comercială o prescrie în art. 708 C. Com. și pentru că s'ar înlătură cea mai importantă măsură cerută de lege în apărarea intereselor creditorilor și chiar ale falitului.

(*L. Bolaffio-Masé Dari* p. 316).

4. În privința lucrurilor ce urmează a fi puse sub sigilii, art. 744 enumără în mod precis și arată cari sunt obiectele ce trebuiesc puse sub sigilii. Conform acestui articol sigiliile se vor aplica și pe *ori ce alte efecte ale falitului*; această expresiune pare a conține o flagrantă exagerare și o numai puțin flagrantă contradicție față de principiul general al dreptului comercial, susținut și de jurisprudență că falitul răspunde pentru obligațiunile comerciale cu patrimoniul comercial și cu ori ce altă avere, cu excluderea obiectelor asupra căror falitul are numai un drept de administrare, uzufruct sau posesiune, nu și de proprietate exclusivă.

(*L. Bolaffio-Masé Dari* p. 323).

5. Enumerațiunea din art. 744, nu este irevocabilă, ci numai demonstrativă; și este specialmente demonstrativă în ce privește registrele și celelalte hîrtii ale falitului, căci în ce privește lucrările falimentului se pot consulta și cerceta ori ce fel de registre și hîrtii ale falitului atît pe cale civilă cît și penală.

(*Calamandrei* p. 247 n. 283).

6. Un dubiu se naște: ce a înțeles legiuitorul prin „ori ce efecte“ ale falitului? Vidari susține că urmează a se înțelege titlurile de credit (*Vidari* n. 2560); Bolaffio susține că legiuitorul a voit a da un caracter de mai mare întindere înțelesului art. 744 (ital. 734). Denumirea de *efecte*, luată în sine, atît cît este înserată într'un articol din codicele de comerț, se referă la efectele de comerț în general și legea vorbind de alte efecte înțelege un număr mai mare de lucruri ale comerciantului nu numai titlurile de credit.

Un alt dubiu din înțelesul cuvîntului *mobile* întrebuițat de legiuitor ca o expresiune demonstrativă al unui complex de obiecte cari nu sunt imobile prin natura sau destinațiunea lor. Cuvîntul *mobile* complectează expresiunile „alte efecte ale falitului“ și lasă a se înțelege lucrurile mișcătoare aparținînd falitului necesare uzului sau comerțului său.

(*L. Bolaffio Masé-Dari* p. 325).

Notă. Dacă cu ocazia aplicării sigiliilor s'ar fi sechestrat și avere asupra căreia un terțiu s'ar pretinde proprietar, această avere, credem că nu poate fi scoasă de sub sigilii pe baza unei opozițiuni la aplicarea sigiliilor.

Procedura comună din art. 666, 667 pr. c. nu e aplicabilă în materie de faliment; procedura civilă dacă a prevăzut textele citate a înțeles a deschide ori cui calea revendicării unui bun mobiliar ce s'a pus sub sigilii cu ocazia deschiderii unei succesiuni; ori în faliment, acest drept al terților este anume prevăzut de art. 812 și următori, texte cari prevăd și formele sub cari asemenea cereri trebuiesc adresate instanțelor judecătorești. Jurisprudența română s'a pronunțat asupra acestei chestiuni în 1894 (C. Apel Buc. III No. 21/94) și în majoritate s'a pronunțat în sensul admisibilității opozițiilor la aplicarea sigiliilor. Mai întemeiată o credem părerea minorității Curții reprezentată prin d. Giuvanu și părerea trib. Ilfov Com. No. 253/94.

Jurisprudență. I. Sentințele date de tribunal în materie de faliment nu sunt supuse opoziției și apelului de cît în cazurile prevăzute de lege.

Astfel contestațiunea la punerea sigiliilor pe o avere pe care sindicul falimentului o crede a falitului și prin care se tinde a se scoate acea avere de sub sigilii ca nefiind a falitului ci a contestatorului, o asemenea contestațiune nefiind prevăzută de lege, ca fiind din cele ce se judecă de tribunal cu drept de opoziție și apel, apelul contra sentinței tribunalului este neadmisibil.

C. Apel Buc. II No. 18/98 în C. Jud. pe 1898 p. 207.

2. Relativ la aplicarea sigiliilor în cazurile 743, 744, trebuie a se pune sub sigiliu toate obiectele

posedate de falit; cu toate că ar aparține altuia. Din contra obiectele posedate de un terțiu, nu pot fi puse sub sigilii de și aparțin falitului.

Cînd din această cauză se ivește contestațiune asupra punctului de a se determină ca obiectele să rămînă în posesiunea falitului sau a altei persoane, trebuie ca judecătorul care a aplicat sigiliile să lase obiectele sechestrate pînă ce justiția se va pronunța asupra cererii în revendicare făcută de terțiu.

Apel Roma 31 Mai 1890 în In-garamo.

3. Pe cale de opoziție la aplicarea sigiliilor se poate revendica averea sigilată.

C. Apel Buc. III No. 21/94 în C. Jud. No. 18/94.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 745. Vestmintele, ru-fele și mobilele necesare falitului și familiei lui, nu se vor pune sub sigilii, ci se vor lăsa falitului cu o listă descriptivă, rezervîndu-se dreptul tribunalului de a statuă asupra reclamațiunilor ce s'ar ivi în această privință din partea judecă-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 735. Le vesti, le mas-serizie e i mobili, necessarii al fallito ed alla sua famiglia, non sono posti sotto sigillo, ma, premessa una sommaria descrizione, sono lasciati ad essi, salvo al giudice delegato di provvedere nel caso di richiamo per parte del curatore o

torului sindic sau a creditorilor.

(Com. 743, 744; Pr. Civ. 406; Ital. 735; Fr. 469; Belg. 471 al. 1 și 2).

della delegazione dei creditori.

Bibliografie. Lyon Caen et Renault VII 493; Vidari VIII. 8003; Bohi p. 465 urm.; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 327 urm.; Al. Ingaramo p. 475 urm.; I. N. Cezărescu-Dan p. 87; E. Cohendy-A. Darras II p. 113 urm.; Rivière p. 716 urm. Namur III p. 115 urm.; Al. Degré III p. 146.

Doctrină. 1. În principiu legiuitorul a stabilit că toate bunurile falitului sunt sub sigilii și a creat excepțiuni în cazurile art. 745, 746, 747 și 748 (coresp. 735—738 ital.); excepțiunea din art. 745 e prevăzută în baza dispozițiilor de ordine publică stabilită în art. 406 și 407 pr. civ. (ital. 585, 586), după care nu se pot urmări și vinde pentru ori ce fel de datorii: 1) lucrurile trebuincioase pentru culcatul datornicului... 2) vestmintele cu care se îmbracă etc.... 3) armele militarilor și 4) icoanele și portretele de familie; excepțiune creată de legiuitor din sentimentul de umanitate către aproapele.

În acest sens *Bolaffio-Masé Dari* p. 328 urm.

2. Art. 745 se referă la vestmintele, rufele sau mobilele *necesare* falitului sau familiei sale. Dar dacă s'ar susține că aceste obiecte nu sunt necesare toate, textul român nu spune nimic; singura dispozițiune este hotărîrea tribunalului ce s'ar da asupra reclamațiilor ce s'ar ivi din partea judecătorului sindic sau a creditorilor. Urmează deci că judecătorul sindic este obligat a le lăsa aceste obiecte nesigilate, ori cît de multe ar fi. E mai complet în această privință textul francez (469 al.) care supune autorizării judecătorului comisar, lăsarea liberă a acestor obiecte în urma cererei sindicului; ar fi trebuit și la noi ca să se obțină mai întai aprobarea tribunalului, sau să se fi prevăzută ca judecătorul sindic să aprecieze cari obiecte sunt *necesare* falitului și familiei sale. (Comp. *Cohendy-Darras* p. 113; *Degré* III p. 146).

CODUL COM. ROMÂN

Art. 746. Obiectele, a căror vînzare a fost autorizată, nu vor fi puse sub sigilii, dacă judecătorul sindic va cere, dar vor trebui să fie imediat inventariate și prețuite. Procesul verbal constatator se va înainta tribunalului.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 736. Le cose delle quali fu autorizzata la vendita e quelle che servono all'esercizio del commercio del fallito, se il curatore fu autorizzato a continuarlo, non sono poste sotto sigillo, qualora il curatore lo domandi, ma devono essere

(Com. 744, 760 ; Ital. 736 ;
Fr. 470 ; Belg. 471, 3, 4).

immediatamente descritte
nell'inventario e fatte sti-
mare in presenza del pre-
tore.

Il processo verbale sotto
scritto dal pretore dev'es-
sere tosto trasmesso al giu-
dice delegato.

Bibliografia de la art. 745.

Notă. Măsurile luate de legiuitor în art. 736, (rom. 746) sunt de un caracter eminentemente administrativ și conservativ, fără nici o garanție pentru siguranța bunurilor masei credale sau pentru formele falimentului; singurele formalități ce cere legea sunt inventarierea și evaluarea lor.

Articolele 746 și 760, coordonate, prevăd sustragerea de la sigilare a obiectelor ce sunt supuse stricăciunii sau la o micșorare iminentă de valoare, cum și acelor a căror conservare ar fi costisitoare. Aceiași dispozițiune o prevede și legea italiană în art. 736 și cea franceză în art. 469 al. 2 și 470 Cod. Com.

Comp. *L. Bolaffio* p. 337 și *Cohendy-Darras* II p. 113.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 747. Registrele de comerț ale falitului, dacă judecătorul sindic găsește de cuviință, nu se vor pune sub sigilii, dar vor trebui să fie parafate, încheindu-se proces verbal, cu o descriere minuțioasă a stărei în care se găsesc.

Acest proces verbal se va atașa la dosarul falimentului, iar registrele se vor ridică de judecătorul sindic, spre a le depune imediat la greșa tribunalului.

În caz însă de acuzațiune de falș, judecătorul penal, va putea cere remiterea tem-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 737. I libri di commercio del fallito non sono posti sotto sigillo se il curatore lo domandi, ma devono essere vidimati e previa minuta descrizione dello stato in cui si trovano in un processo verbale, che dev'essere trasmesso al giudice delegato, devono essere consegnati al curatore, coll'obbligo di depositarli immediatamente nella cancelleria del tribunale.

Il giudice delegato può autorizzare il curatore a trattenerli o a farseli consegnare per valersene nei

porală a registrelor pentru
trebuințele judecătii.

(Com. 714, 744, 756 și
urm. 951; Ital. 737; Fr. 471,
1°; Belg. 471, 1°).

bisogni dell'amministrazione; ma deve determinare il tempo che reputa a ciò necessario. Trascorso il tempo stabilito dal giudice, i libri del fallito devono essere depositati e restare inamovibili nella cancelleria sino alla chiusura del fallimento, salvo che, essendo impugnati di falso, il giudice penale ne richieda la temporaria consegna per il pubblico giudizio.

Il curatore, allorché sia depositario dei libri del fallito, deve presentarli, qualunque volta ne sia richiesto all'ispezione del giudice delegato, della delegazione dei creditori o del giudice istruttore.

Bibliografie. L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 342; Vidari n. 8007 urm.; Bohl p. 466 urm.; Al. Ingaramo p. 476; I. N. Cezărescu-E. Dan. p. 88; E. Cohendy A. Darras II p. 113 urm.; Rivière p. 716; Namur III p. 115 urm.; Lyon Caen et Ren. VII n. 499; Al. Degré III p. 147.

Doctrină. Art. 747, reproduce ideile din art. 737 italian; vechiul art. 735 al legii din 1887 prevedea că registrele vor putea fi lăsate sindicului de judecătorul comisar. Această măsură s'a găsit periculoasă pentru faliment și de aceea s'a revenit la dispozițiunile codului italian cum și datorită faptului desființării sindicului și înlocuirei cu judele sindic.

Comp. Degré op. cit. p. 147.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 748. Cambiile și celelalte titluri de credit, cu scadența scurtă sau cari ar fi de prezintat la acceptare sau acele în privința cărora ar fi necesar a se face acte

CODUL COM. ITALIAN

Art. 738. Le cambiali e gli altri titoli di credito da esigersi a breve scadenza, o da presentarsi per l'acceptazione, o per i quali siano necessari atti conser-

conservatorii, pot fi ridicate de judecătorul sindic după o prealabilă descriere a lor printr'un proces verbal ce se va atașa la dosarul falimentului, pentru ca judecătorul sindic, să îngrijească a se face acele acte.

(Com. 350, 744, 758 ; Ital. 738 ; Fr. 471, 2 ; Belg. 471 al. 2).

Bibliografie. Lyon Caen VII 494, 499; Vidari VIII 8010 urm. ; L. Boffio-E. Masé Dari p. 350 urm. ; Bohl p. 467 urm. ; Al. Ingaramo p. 476 ; I. N. Cezărescu-E. Dan p. 89 ; E. Cohendy-A. Darras II p. 113 urm. ; Rivière p. 716 ; Namur III p. 116 urm.

Doctrină. Textul italian întrebuițind expresiunea generică de „cambiali“ (lettres de change) înțelege tratele, biletele la ordin, ordinele în mărfuri, titlurile de bancă ; iar prin titluri de credit înțelege rentele, bonurile de tezaur, notele (ordinele) de plată ale magazinelor generale, cari putind fi cu scadență scurtă sau de prezintat la acceptare, ori asupra căror urmează a se exercită acte conservatorii necesită a nu fi puse sub sigilii.

Vidari VIII p. 8010.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 749. Atunci cînd judecătorul sindic găsește că inventarul bunurilor falitului se poate face într'o singură zi, el poate să procedă imediat la facerea inventarului și apoi să se a plice sigiliile.

(Com. 743, 750 ; Ital. 739 ; Fr. 455 ; Belg. 468).

Bibliografie. Lyon Caen et Ren. VII 499; Vidari VIII 8013 urm. ; L. Boffio-E. Masé Dari p. 355 ; I. Bohl p. 468 ; Rivière p. 708 ; Namur III p. 110 urm. ; Al. Ingaramo p. 476 ; I. N. Cezărescu-E. Dan p. 89 ; Em. Cohendy-A. Darras II pag. 106 urm.

Doctrină. I. Legiitorul a prevăzut aplicarea sigiliilor în scop de a nu se sustrage averea falitului după pronunțarea sentinței de faliment ; însă în scop de a economisi atit timpul cit și cheltuelile

vativi, possono, coll'autorizzazione del giudice delegato e previa descrizione, essere consegnati al curatore, affinché provveda a tali atti. Un elenco dei documenti consegnati al curatore dev'essere dato al giudice delegato.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 739. Il giudice delegato, qualora creda che l'inventario dei beni del fallito possa compiersi in un solo giorno, può ordinare che vi proceda immediatamente il curatore provvisorio, omessa l'apposizione dei sigilli.

necesare procedurii falimentului cari împuținează activul rezervat creditorilor, a prevăzut în art. 749 (ital. 739) facerea inventarului dacă această operațiune nu durează mai mult de o zi și apoi să se aplice sigiliile. Dispozițiunea art. 749 în caz cînd e aplicabilă conține o excepțiune la art. 750 (ital 740) căci permite a se face inventarul în lipsa falitului și chiar în lipsa creditorilor designați de tribunal (art. 751). Scopul legiuitorului fiind a economisi cheltuelile falimentului, lipsa celor interesați nu va putea opri pe judecătorul sindic a uză de dispozițiile art. 749.

Comp. *Bolaffio-Masé Dari* p. 356; *Rivière* p. 709.

2. Art. 749 se referă la aprecierea judecătorului sindic, dacă crede că e posibil ca inventarierea să o facă într'o zi, să nu aplice mai întăi sigiliile. Se poate întimplă ca judecătorul să fie înșelat în aprecierea sa; legea nu spune nimic; urmează însă că în acest caz judecătorul sindic nu trebuie să lase averea afară de sub sigiliu ei va trebui să aplice sigiliile asupra averii ce n'a putut inventaria într'o zi; dar a doua zi va fi în drept a continuă inventarul căci ar fi ne-explicabil să intrerupă o lucrare dejă începută. Codul belgian asupra acestei chestiuni lasă la aprecierea tribunalului a hotărî facerea inventarului înainte de aplicarea sigiliilor, dacă n'ar dură mai mult de o zi, și cu toate acestea și în Belgia e părerea că inventarul va continuă și a doua zi, legea ne' oprind aceasta.

Comp. *Rénonard* I p. 421 n. 2; *Namur* vol. III p. 111. În Franța cazul este lăsat la aprecierea judelei comisar (art. 455 al. 2).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 750. În cele trei zile de la numirea sa, judecătorul sindic, va procede la inventarierea bunurilor falitului, în prezența acestuia sau citindu-l legalmente.

(Com. 749, 936; Pr. civ. 668; Ital. 740; Fr. 479; Belg. 481).

Art. 751. Inventarul este scutit de formalitățile obicnute de procedură și de taxele de timbru și înregistrare; el va trebui să fie făcut, în dublu original, de

CODUL COM. ITALIAN

Art. 740. Il curatore, entro giorni tre dalla sua nomina definitiva, deve far istanza per la rimozione dei sigilli e procedere alla formazione dell'inventario dei beni del fallito, presente o citato il fallito stesso.

Art. 741. L'inventario è esente dalle ordinarie formalità di procedura e dalle tasse di registro e di bollo, e dev'essere compilato, in doppio originale, dal curatore coll'intervento della

către judecătorul sindic, în prezența unuia său mai multor creditori, designați de către tribunal.

Inventarul trebuie să cuprindă descrierea întregului activ al falitului și să fie scris de toți aceia cari au participat la facerea lui. Unul din originalele inventarului va trebui să fie depus, în 24 ore de la terminarea lui la greșă tribunalului.

Judecătorul sindic, se poate ajuta, la facerea inventarului și la estimățiunea bunurilor, cu o persoană expertă numită de tribunal.

Cu toate acestea, când împrejurările speciale ale falimentului o cere, tribunalul poate prescrie regule și precauțiuni particulare pentru facerea inventarului.

(Com. 761 ; Pr. civ. 671 și urm. ; Regul. sindic. 6 ; Ital. 741 ; Fr. 480 ; Belg. 489).

Bibliografie. T. Stelian : *Curs* ; V. Dimitriu : *Curs* ; I. N. Cezărescu-Dan p. 89 urm. ; F. Giorapeiu II ; I. Barozzi II ; Vidari VIII, n. 8013 urm. ; Al. Degré III p. 146 ; L. Bolaffio-E. Masé-Dari p. 354 urm. ; I. Bohl p. 468 urm. ; A. Ingaramo p. 476 urm. ; A. F. Rivière p. 718 ; P. Namur III p. 142 urm. ; Em. Cohendy-A. Darras II p. 115 urm. ; I. A. Rogron *code com. expliqué* p. 1003 urm.

Doctrină 1. Dispozițiunea primului aliniat al art. 751, favorizează interesele comerțului în genere. Adese ori debitorul spre a scăpa de faliment, caută să se sustragă și să-și aranjeze afacerile sale prin bună învoială cu creditorii săi, propunându-le a se mulțumi cu o parte din creanța lor. Pentru a-i forța să renunțe la totalitatea drepturilor lor, le pune înainte, cheltuelile enorme ale procedurii falimentului, care absoarbe în parte și cite odată chiar tot ce a mai rămas de la debitor. Creditorul se lasă convins a primi o transacție desavantajoasă și se convinge prea tirziu că debitorul

delegazione dei creditori, o se questa non è ancora costituita, coll'intervento di uno o più creditori, o di un notaro o d'altra idonea persona, designati dal tribunale e in caso di urgenza dal giudice delegato.

L'inventario deve comprendere la descrizione di tutta la sostanza attiva del fallito ed essere sottoscritto da tutti gli intervenuti. Uno degli originali dell'inventario dev'essere depositato entro ventiquattrore nella cancelleria del tribunale.

Il curatore puo farsi coadiuvare per la formazione dell'inventario e per la stima da persona idonea nominata dal giudice delegato.

Tuttavia il tribunale, quando le speciali circostanze del fallimento lo richiedono può prescrivere particolari norme e cautele per la compilazione dell'inventario.

era în stare a plăti nu 30 dar chiar cel puțin 60% creditorilor. Rezultă deci, că dacă legiuitorul, a suprimat peste tot formalitățile legale pentru inventar, cum de ex. taxele de timbru și înregistrare, a înțeles și mai mult să proteagă în mod eficace pe creditorii contra daunelor ce li s'ar cauză prin transacțiunile sub semnătura privată.

(*I. Bohl* p. 469).

2. În Franța se susține că nu e trebuință a se mai face inventarul averii falitului în caz când mărfurile și mobilele lui, ar fi deja sechestrate de un creditor în momentul pronunțării hotărârii declarative de faliment; procesul verbal încheiat de portărel și custodele pus de dînsul sunt suficiente garanții contra unei sustrageri de sub sechestrul.

(*Lyon Caen et Ren.* VIII n. 491; *Boistel* n. 972; *Bédaride* I n. 172).

3. Dispozițiunea, ca un exemplar de inventar să fie la grefa tribunalului, intră în spiritul general al legii, de a micșora cheltuielile; exemplarul depus la grefă este la dispoziția celor interesați (creditorii sau terții) fără cheltuială, putînd ori cine lua cunoștință de el; înălăturîndu-se în acest mod nemulțumirile ce ar avea creditorii sau alți interesați din necunoașterea conținutului inventarului.

(*Rogron* p. 1004; *Rénonard* I p. 494; *Vidari* VIII n. 8026).

4. Nu e trebuință de a fi chemați la ridicarea sigiliilor și creditorii sau terții cari au făcut opoziție la aplicarea sigiliilor. Creditorii sunt reprezentați în mod legal prin sindic, ei pot însă interveni pe socoteala lor la ridicarea sigiliilor. (*Comp. Pardessus* n. 1152; *Ruben de Couder* V *Faillite* n. 585; *Cohendy-Darras* pag. 115). Vor trebui a fi chemați însă, cei ce au format opoziții pretinzîndu se proprietari asupra unor obiecte puse sub sigilii.

(*Rénonard* I p. 462; *Vidari* VIII n. 8017 urm.).

Jurisprudență I. Sindicul este ținut a trece în inventar, tot activul pe care-l găsește și deci el nu poate omite un imobil, ce face parte din averea falitului, cînd soția acestuia pretinde că e dotal.

C. Apel Buc. I No. 48/94 în *Dreptul* 1894 p. 619.

2. În materie de faliment judecătorul sindic este însărcinat cu diferite atribuțiuni pe cari le îndeplinește sub controlul tribu-

nalului și între aceste atribuțiuni este și aceea de a face inventarul și estimarea averii falimentului asupra căreia se fixează cota de 3% cuvenită statului, pentru acoperirea cheltuielilor de cancelarie a sindicului și acoperirea retribuțiunei sale.

C. Cas. II No. 256/901 în *C. Jud.* pe 1902 p. 20.

3. A se vedea și nota de la art. 766.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 752. Inventarul odată terminat, judecătorul sindic se constituie depozitar judiciar al mărfurilor, banilor, titlurilor de creanțe, registrelor, hîrtilor, mobililor, și cele alte obiecte ale falitului.

Judecătorul sindic va putea lua, cu aprobarea tribunalului, ori ce măsură de asigurare pentru paza bunurilor falimentului, pentru care este constituit depozitar judiciar.

Banii trebuie să fie depuși la casa de depuneri și recepisa la tribunal.

În ce se atinge de registrele și hîrțile falitului, în caz de acțiune penală pentru fals, se va urma conform art. 454 și 457 și altor dispozițiuni relative la codicele de instrucțiune criminală.

(Com. 763 și 855; Civ. 1599 și urm.; Pr. P. 454 și 457; Ital. 742; Fr. 484; Belg. 491).

Bibliografie. T. Stelian : *Curs*; V. Dimitriu : *Curs*; I. N. Cezărescu : pg. 91 urm.; Vidari VIII. 8027 urm.; L. Bolaffo—E. Masé-Dari p. 374 urm.; I Bohl : p. 469 urm.; Al. Ingaramo p. 478; Al. Degré III p. 148 urm.; Lyon Caen et Ren. 496; Rivière : p. 740; Namur : III p. 145; Cohendy-Darras : II p. 116 urm.; I. A. Rogron : p. 1007 urm.

Notă. a) Judecătorul sindic (la Italieni și Belgieni curatorele, la Francezi sindicii), fiind socotit depozitar judiciar, este supus tuturor prescripțiunilor codicelui civil, privitoare la sechestrul judiciar (art. 1633 cod. civ.) atît cît acest text e aplicabil în materie comercială, pe lingă dispozițiile speciale comerciale. Prin urmare judecătorul sindic trebuie să păstreze lucrul sechestrat ca un bun

CODUL COM. ITALIAN

Art. 742. Termiuato l'inventario, il curatore deve sopra ciascun originale di esso costituirsi depositario giudiziale delle merci, del danaro, dei titoli di credito, dei libri, delle carte e dei mobili ed altri oggetti del fallito che riceve in consegna.

Il danaro dev'essere depositato giudizialmente.

Rispetto ai libri et alle carte del fallito, in caso di procedimento penale di falso, si applicano le disposizioni delgi articoli 698 e 701 del codice di procedura penale.

părinte de familie; trebuie să-l prezinte fie la vânzare fie ori cînd i se va cere de autoritățile judecătorești; devine responsabil de deprecierea ce s'ar aduce bunului sechestrat chiar din neglijența ori imprudența sa. Ținînd seamă că depozitarul judiciar în faliment e și magistrat, legea supune aprobării tribunalului ori ce măsură ar voi să ia pentru paza bunurilor falitului; astfel cazurile de asigurare contra incendiului, de transportarea obiectelor, mărfurilor, mobilelor. etc. în alt loc de cît în magazinul falitului etc.

2. Legea romînă spre deosebire de cea italiană mai prevede expresiunile „și altor dispozițiuni relative“ cari lipsesc în codul italian; prin aceasta legiuitorul nostră a înțeles a lăsa liberă aprecierea judecătorului de instrucție a cere să i se pună la dispoziție registrele și hirtile falitului ori de cîte ori va crede necesar nu numai în caz de fals, ci chiar atunci cînd e vorba numai de bancrută imputată falitului.

Jurisprudență. 1. A se vedea nota 30 de la art. 717.

2. Clauza din condițiunile generale de asigurare, după cari, dacă asiguratul suspendă plățile, el sau cei în drept trebuie să notifice în scris societății acest eveniment în timp de 3 zile după ce s'a produs, iar în lipsa unei asemenea declarațiuni, polița de asigurare este nulă, fără punerea în întîrziere, prin simpla trecere a termenului fixat prin declara-

țiune, este o cauza licită și constituie o decădere pentru comerciantul în stare de încetare de plăți, care pierde dreptul la orice indemnizare în caz de sinistru. Societatea de asigurare este în drept a cere sindicatului restituirea sumei plătite falitului, ca neavînd cauză, cînd se constată că el pierduse dreptul la dispăgubire prin nedeclararea stărei de încetare de plăți.

Trib. Ilfov Com./98 în dreptul pe 1898 pag. 443.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 753. Dacă falimentul se declară în urma morții falitului, mai înainte de a se fi făcut inventarul moștenirii sale, sau dacă falitul moare în urma declarării falimentului dar înainte de facerea inventarului, se procedează îndată la formarea lui conform regulilor de mai sus în prezența moștenitorilor sau ei legalmente citați.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 743. Se il fallimento è dichiarato dopo la morte del fallito, prima che sia compilato l'inventario della sua eredità, ovvero se dopo la dichiarazione del fallimento sopravvenga la morte del fallito prima che sia terminato l'inventario, si procede immediatamente alla compilazione di questo nelle forme suddette, presenti o citati gli eredi.

Com. 707, 729, 750 și
urm; Pr. Civ. 669, 671, Reg.
sind. 14; Ital. 743; Fr. 481;
Belg. 490.

Bibliografie: T. Stelian *curs*; I. N. Cezărescu. Dem. p. 92 Degré III p. 149; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 378 urm.; I. Bohl. p. 470; Vidari VIII 8029 urm; Al. Ingramo p. 477; Lyon Caen et Ren. 497; Rivière p. 718 urm.; Namur III p. 144; Cohendy-Darrás II p. 116; I. A. Rogron p. 1004 urm.

Doctrină. 1 După cum legea ordonă facerea inventarului de către sindic, pentru falitul în viață, tot așa e necesară facerea inventarului falitului și după moartea acestuia. S'a recunoscut că nu este posibil a aplica formele ordinare ale succesiunii pentru inventarul unui falit; că de altfel meștenitorii falitului, n'ar avea, în mod evident, drepturi de exercitat asupra averii falitului, de cit după ce toți creditorii vor fi plătiți; tutorul este la îndemână pentru a garanta interesele minorilor; mai mult încă prin faliment, toate drepturile sunt deschise, atât ale soției cit și ale minorilor. Ar fi prin urmare pierdere de timp și cheltueli inutile a se pretinde două inventarii sau un inventar făcut după formele codului civil: este suficient inventarul făcut de sindic; iar dacă inventarul făcut după dreptul comun privitor la succesiuni, ar fi făcut înainte de declararea falimentului se va recurge la el; dacă n'a fost făcut, se va procede conform regulilor și formelor în materie de faliment, chiar dacă ar fi minori pe urma falitului; *nu se va face prin urmare după moartea falitului de cit un singur inventar.* Judele sindic însă e în drept a verifica inventarul succesiunii ce s'ar fi făcut conform dreptului comun.

(Comp. I. N. Cezărescu-Dan p. 93; Rogron p. 1004; Vidari VIII n. 8030; Namur II p. 144 urm.; T. Stelian *curs*; Rivière p. 719).

2. Dar dacă moștenitorii nu voiesc a accepta succesiunea de cit sub beneficiu de inventar, în această ipoteză e presupus că, dacă nu s'a început facerea inventarului succesiunii, va trebui să se facă acest inventar pentru faliment și după formele codului de comerț, pentru că legea comercială nu face nici o distincțiune între o succesiune acceptată fără beneficiu de inventar și una acceptată sub beneficiu și II pentru că aplicarea sigiliilor ordonată prin sentința declarativă și inventarul făcut de sindic cu cea mai mare precauțiune, sunt o garanție mai mult ca suficientă pentru asigurarea averii și intereselor creditorilor și ale moștenitorilor.

(Vidari VII n. 8031).

3. Dacă imediat după moartea falitului s'a făcut inventar de moștenitori, sindicul va procede la strângerea obiectelor inventariate

și va pretinde moștenitorilor restituirea lor; însă dacă inventarul format de moștenitori nu ar cuprinde tot ce a lăsat falitul după moartea sa, dacă s'au făcut omisiuni sau s'au sustras din bunuri, sindicul trebuie să ia măsuri în interesul masei credale, făcînd inventarul bunurilor omise sau sustrate și luîndu-le în posesiunea sa împreună cu cele inventariate de moștenitori.

(*Bédaride* I p. 381 urm.).

4. Dacă falitul moare după declararea falimentului și după ridicarea sigiliilor, însă în timpul facerii inventarului, această din urmă operațiune va fi suspendată pînă după expirarea termenului de 3 zile văzut de art. 668 și urm. pr. civ. și după ce moștenitorii vor fi fost citați. Dacă acest termen a trecut, sindicul va continua facerea inventarului chiar în lipsa moștenitorilor. Legea comercială care se preocupă mai mult de faptul material al prezenței moștenitorilor de cît de modul cum această prezență a fost provocată, zice că inventarul va fi bine compilat cînd moștenitorii vor fi față la formarea lui, că deci dacă moștenitorii se vor prezintă după termenul de 3 zile la facerea inventarului, citarea devine inutilă și continuarea inventarului va avea loc imediat; și mai mult în acest caz chiar dacă moștenitorii n'ar stă față în tot timpul inventarului nu se poate admite suspendarea spre a-i cită.

Aceste dispozițiuni au a fi aplicate atît moștenitorilor testamentari cît și celor ab-intestat.

(*L. Bolaffio-E. Masé Dari* p. 384 și urm.).

CAPITOLUL III

Despre funcțiunile relative la administrația falimentului

CODUL COM. ROMÎN

Art. 754. Judecătorul sindic, îndată după aplicarea sigiliilor, trebuie, după indicațiunile bilanțului, registrelor și hîrtilor falitului cum și după orice alte informațiuni ar mai putea culege, să întocmească un tablou despre creditorii falimentului și să adreseze fie căruia din ei o înștiințare specială, cu arătarea dispozițiunilor din sentința declarativă de faliment, privitoare la prezentarea declarațiunilor creanțelor și la verificare.

(Com. 703, 708 și urm. 743 urm., 749, 768 urm.; Reg. Cod. Com. 36; Reg. sind. 14; Ital. 744; Fr. 482; Belg. 496).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 744. Il curatore, appena nominato, deve far istanza al pretore acciocché si proceda all'apposizione dei sigilli, se non fosse ancora eseguita. Deve inoltre, colla scorta del bilancio, dei libri e delle carte del fallito e delle notizie che può raccogliere, compilare un elenco dei creditori del fallimento e dirigere a ciascuno di essi speciale invito per la prima adunanza, indicando le disposizioni della sentenza dichiarativa del fallimento che riguardano la presentazione delle dichiarazioni dei crediti e la chiusura del processo verbale di verificaazione.

L'elenco dei creditori, coll'indicazione approssimativa dei rispettivi crediti, dev'essere depositato nella cancelleria del tribunale e può essere dal giudice delegato rettificato e completato, an-

che prima della verificazione dei crediti.

In caso di omissione o di negligenza nell'adempimento dell'obbligo sopra indicato, il curatore è responsabile dei danni e può anche essere destituito dal suo ufficio.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs*; Al. Degré III p. 150 urm.; I. N. Cezărescu-E. Dan p. 94 urm.; Vidari VIII 8032 urm.; Lyon Caen et Ren. VII 502; I. Bohl p. 470 urm.; L. Bolaffio-E. Masé Dari 389 urm.; Al. Ingaramo p. 478; Hl F. Rivière p. 719; P. Namur III p. 153 urm.; Rogron p. 1005; E. Cohendy-A. Darras II p. 116.

Din desbaterile parlamentare :

La art. 754 în legea din 1895 era un aliniat :

„Tabloul creditorilor, cu arătarea aproximativă a creanțelor respective, trebuie să fie depus la grefa tribunalului. El poate fi rectificat și complectat de judecătorul comisar înainte de verificarea creanțelor.“

Acest aliniat a fost suprimat ca inutil și din cauza desființării judelei comisar.

(V. *Desbaterile Senatului* pe 1898/99 p. 473 și 545).

Jurisprudență. Chiar și creditorii ipotecari vor trebui să fie convocați și încunoștiințați despre declararea în faliment a unui co-

merciant.

Apel Bologna 8 Martie 1886 în *Ingaramo*.

Notă. a) Comunicările la cari se referă acest text sunt acele din art. 708 (691 ital.) și anume : Judecătorul sindic să arate creditorilor : 1) că sunt în drept a prezintă declarațiunea creanțelor lor, în cel mult 15 zile de la pronunțarea sentinței 2) ziua și ora în care se va procede la reședința tribunalului la verificarea creanțelor. Necontestat că în primul rând înștiințarea trebuie să cuprindă numele, pronumele și domiciliul falitului cum și data sentinței declarative, aceste fiind puncte inițiale în stabilirea drepturilor creditorilor. Legea nu prevede forma sub care se vor face înștiințările ; se pot face deci și sub forma unor circulări chiar tipărite (*Bolaffio-Masé Dari* p. 395); sindicul e în drept a prevedea în înștiințare ori ce va crede necesar, în interesul falitului sau creditorilor ; de exemplu pentru convingerea asupra sincerității creanțelor va putea cere creditorilor, — pe cât posibil și copii după facturi, corespondențe, sau ori ce acte cari nu se pot depune în original și cari l'ar ușurâ mult atit în conducerea falimentului cit și asupra aprecierilor ce este obligat a da tribunalului asupra falitului.

b) Art. vechiu 754 conținea un aliniat care prevedea că tabloul creditorilor falitului putea fi rectificat și complectat de judele comisar după indicațiunile ce ar avea în cauză. Acest aliniat a fost suprimat ca inutil întru cît s'a desființat judecătorul comisar și întru cît s'a înființat sindicul magistrat delegat el însuși a face tabloul de creditori, fără a mai fi nevoie de sancțiuni ca înainte.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 755. Cînd falitul nu a prezentat bilanțul, judecătorul sindic trebuie să-l întocmească fără întîrziere cu elementele ce a putut aduna.

Dacă bilanțul a fost prezentat de falit, judecătorul sindic trebuie să-l verifice și să-i facă rectificările și adăugirile ce ar crede necesare.

Bilanțul, astfel făcut, verificat și rectificat trebuie depus la greșa tribunalului.

(Com. 703, 708, 750 și urm.; Ital. 745; Fr. 476).

Art. 756. Dacă falitul justifică că s'a găsit în imposibilitate, fără culpă din parte-i, de a prezenta bilanțul sau registrele sale de comerț, în termenul fixat de art. 703 (vechiu 699), tribunalul poate, dacă nu are nici o îndoială că ar fi rea credință, să-l autorizeze, printr'o încheiere dată în camera de consiliu, de a prezenta bilanțul într'un termen ulterior scurt; iar după expirarea și acestui termen, se vor aplica dis-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 745. Qualora il fallito non abbia presentato il bilancio, il curatore deve formarlo prontamente cogli elementi da lui raccolti.

Se il bilancio fu presentato dal fallito, il curatore deve farvi le rettificazioni e le aggiunte che reputa necessarie.

Il bilancio, così formato o rettificato, è depositato nella cancelleria del tribunale.

Art. 746. Se il fallito giustificichi di essersi trovato senza sua colpa nell'impossibilità di presentare il bilancio o i suoi libri di commercio nel termine fissato nell'articolo 686, il tribunale, ove sia escluso ogni dubbio di mala fede, può autorizzarlo, con provvedimento dato in camera di consiglio, a presentare il bilancio entro un breve termine ulteriore, trascorso il quale ha luogo l'applicazione dell'articolo precedente. A tale scopo il

pozițiunile articolului precedent. In acest scop, falitul poate să examineze registrele sale de comerț la judecătorul sindic sau la grefă.

(Com. 708, 747, 755; Ital. 746).

fallito può esaminare i suoi libri di commercio presso il curatore o presso la cancelleria.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs*; Al. Degrè III p. 150 urm.; I. N. Cezărescu-Em. Dan p. 94 urm.; Vidari VIII n. 8037 urm.; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 400 urm.; I. Bobl pi 471; Rivière p. 717; Lyon Caen et Ren. VII n. 501; Al. Ingaramo p. 478; Rogron p. 999 și urm.; Cohendy-Darras II p. 114.

Doctrină. I. Legiuitorul în art. 756 prin inadvertență prescrie că falitul poate să examineze registrele sale la grefă sau la judecătorul sindic; s'a uitat modificarea art. 750 din legea de la 1887 care prescria că în cazul cînd sindicul e depozitarul registrelor e dator să le prezinte ori de cîte ori i s'ar cere spre examinare; pe cînd după art. 747 actual, corespunzător art. 750 menționat, sindicul nu se mai face depozitarul registrelor, ci le depune imediat la grefa tribunalului așa în cît examinarea lor de către falit în cazul art. 756, nu poate avea loc, de cît la grefă.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/11 p. 1356).

2. În cazul art. 755, se poate întîmpla ca falitul să fie dispărut și în acest caz sindicul va forma bilanțul, pentru că legea se interesează numai de chestiunea de fapt a neprezentării bilanțului. Dar fiindcă judecătorul sindic e obligat a întocmi el bilanțul, trebuie să-i recunoaștem dreptul de a ascultă, pe ori cine va crede pentru culegerea elementelor necesare, va putea întrebă pe părinți, soție, fii, frați, surori, pe funcționarii falitului și pe ori ce persoană, asupra cauzelor și circumstanțelor falimentului și asupra a tot ce va crede necesar în descoperirea adevărului asupra falimentului. Aceasta rezultă implicit și din dispozițiile art. 730 Cod. Com. italian care deși n'a fost tradus și de legiuitorul nostru nu urmează că ideile din acest text au fost înlăturate la noi. Ascendenții și toate rudele cele mai de aproape ale falitului, datorită calității lor, sunt mai în măsură a procura sindicului, însărcinat cu formarea bilanțului, notițe prețioase, indicațiuni și lămuriri, asupra diferitelor puncte cari pot naște îndoiială sindicului sau lacune la formarea bilanțului.

(Comp. și *Bolaffio-Masé Dari* p. 403).

Notă. Art. 756 conține un corectiv la severa dispozițiune din art. 713, care acordă tribunalului dreptul de a arestă pe falit dacă

n'a depus bilanțul în termenul fixat de art. 703. Art. 756 prevede pentru tribunal facultatea de a autoriza pe falit, printr'o încheiere dată în camera de consiliu, de a prezintă bilanțul său într'un termen relativ scurt. Autorizarea este însă subordonată următoarelor condițiuni: 1) ca falitul să se găsească în imposibilitate, fără culpă din parte-i de a prezintă în termen bilanțul; 2) să justifice falitul această imposibilitate și 3) să nu existe nici o îndoială că ar fi rea credință din partea falitului în cererea sa de prelungirea termenului pentru depunerea bilanțului. Numai concurând aceste condițiuni tribunalul va putea admite autorizarea de prelungire cerută de falit.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 757. Judecătorul sindic, trebuie să cheme pe falit înaintea sa ca să examineze registrele, să le recunoască conținutul, să le certifice starea în cari se află, să le încheie și să le semneze în prezența sa.

Dacă falitul nu se prezintă la invitarea făcută, va fi somat să compare, cel mult în 48 ore, înaintea tribunalului.

Falitul care se află în stare de arestare, poate fi autorizat de tribunal să compare prin mandatar.

(Com. 716, 747, 877 § 4, 936; Ital. 747; Fr. 475; Belg. 493).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 747. Il curatore deve chiamare presso di sé il fallito per esaminarne i libri, riconoscerne il contenuto, accertarne lo stato, chiuderli e firmarli in sua presenza.

Se il fallito non si presta all'invito, è citato a comparire entro quarantott'ore al più tardi dinanzi al giudice delegato.

Il fallito che si trova in istato d'arresto o che non ha ottenuto un salvocondotto può essere autorizzato dal giudice delegato a comparire per mezzo di mandatario.

Bibliografie. T. Stelian: *Curs*; V. Dimitriu: *Curs*; I. N. Cezărescu-Em. Dan p. 95 urm.; Al. Degré III p. 151; Vidari VIII n. 8041; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 413 urm.; I. Böhl p. 472; H. F. Rivière p. 717; E. Cohendy-A. Darras II p. 114; Rogron p. 998; Al. Ingaramo p. 479.

Doctrină. Legiitorul nu se ocupă de cazul cine trebuie să facă certificarea registrelor, dacă falitul nu se prezintă nici după somațiunea făcută de a compare înaintea tribunalului. Somațiunea avind de scop de a face dovadă formală despre chemarea falitului,—ceia ce tribunalul o va constată prin proces verbal,—judecătorul sindic e

în tot dreptul, după această constatare, de a face el încheierea registrelor. Dacă falitul e dispărut somațiunea se va face la ultimul domiciliu.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/11 p. 1358 și urm.).

CODUL COM. ROMIN

Art. 758. Judecătorul sindic trebuie să încaseze creanțele falitului, observând măsurile de asigurare cari vor fi fost prescrise de tribunal și să dea chitanță.

El trebuie să facă toate actele conservatoare, pentru drepturile falitului în contra debitorilor săi, și să ia asupra bunurilor lor înscricțiunea pentru ipotecile cari n'ar fi fost înscrise de de falit.

Inscripțiunile se vor lua în numele masei.

(Com. 730, 748, 803; C. Civ. 1780 și urm.; Pr. Civ. 721 și urm.; Ital. 748; Fr. 490; Belg. 487, 10, 20.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 748. Il curatore provvisorio deve esigere i crediti del fallito colle speciali cautele che gli vengono prescritte dal giudice delegato, e darne quietanze.

Egli deve fare tutti gli atti conservativi dei diritti del fallito contro i suoi debitori e prendere le iscrizioni ipotecarie che non fossero state prese sopra i loro beni immobili.

Le iscrizioni sono prese in nome dela massa, e alle notte si aggiunge un certificato del cancelliere del tribunale di commercio dal quale sia provata la nomina del curatore.

Il curatore definitivamente nominato continua l'esazione dei crediti sotto la sorveglianza della delegazione dei creditor.

Bibliografie. T. Stelian: *curs*; V. Dimitriu: *curs*; I. N. Cezărescu—Em. Dan: p. 96 urm.; Vidari VIII 8037 urm.; L. Bolaffio—E. Masé—Dari: p. 411 urm.; I. Bohl: p. 472 urm.; Al. Ingaramo: p. 479 urm.; Lyon Caen et Ren, VIII 504 urm.; Rivière: o. 722 urm.; Namur: III p. 239 urm.; Rogron: p. 1019 urm.; Cohendy-Darras 122 urm.

Doctrină. 1. Prin acte conservatoare se înțeleg toate actele ce urmează a fi îndeplinite pentru încasarea creanțelor deja ajunse la scadență și neplătite de debitorii masei: prezentarea spre acceptare a cambiilor sau a altor titluri de credit aparținând falitului; protestarea efectelor schimbare; acțiunile pentru încasarea acestor creanțe. Apoi sunt acte conservatoare, toate acțiunile în daune în-

teutate în interesul masei, cum și opunerile la acțiuni asemenea intentate contra masei;— vin apoi întreruperile de prescripții, cererile de sechestr, acțiunile în revendicare contra terțiilor; opozițiunile la sechestrurile aplicate asupra bunurilor falitului, etc.; în rezumat a face tot ce poate fi necesar masei credale.

(*L. Bolaffo—E. Masé Dari* op. cit. p. 424 urm.; *Vidari VIII* n. 8037 p. 377).

2. Legea nu distinge dacă este sau nu util pentru masă, a se cere inscripțiunea ipotecară. Se poate întâmpla ca un alt creditor al debitorului să fi obținut o inscripție anterioară masei, judecătorul sindic (la Italiani curatoarele) este dator a exercita totuși drepturile falitului în numele masei credale; căci se poate naște un proces care poate fi folositor masei, prin anularea inscripției anterioare și care viciu dacă nu se știe în momentul cererii, devine acoperit prin inacțiunea sindicului.

(*Bolaffo—E. Masé—Dari* op. cit. p. 428 urm.)

Jurisprudență. 1. Sindicul poate accepta sub beneficiu de inventar o succesiune cuvenită falitului; căci acest fapt e un act conservator; e obligat însă ca acceptarea să o facă în numele masei credale.

C. Genova 21 Sept. 1885 (în *Cohendy—Darras* p. 122).

2. Când din sentința supusă recursului, rezultă că un comerciant, azi falit și reprezentat prin judele sindic, având câteva acțiuni ale unor societăți cooperative, a plătit asupra lor o sumă de bani, după care fiind declarat falit, judele sindic a cerut să fie obligată societatea să-i restituie zisa sumă ca deținută fără cauză, ceia ce tribunalul a admis, atunci prin acest mod de judecare, nu s'au putut violă de tribunal, niciunile din dispozițiunile articolelor, 84, 86, 170, 188 al. c. 232 și 234 C. Com. combinat cu 969, 1503, 1509 și 1531 C. Civ., pentru motivul, că aceste texte se referă numai la cazurile în cari acel falit ar continua a face parte din

societate nu și când nu mai face parte, prin faptul că fiind declarat falit prin aceasta a încetat de drept de a mai face ori ce operațiuni comerciale și prin urmare, nu mai putea continua de a face parte nici din acea societate, rămânând astfel reprezentat prin sindicul falimentului, care are competența de a urmări ori ce activ al falimentului, după dreptul ce acesta ar avea. (art. 713, 715 și 758 Cod. Com.)

C. Cas. II No. 292/901 extras din Cod. Com. adn. vol. II p. 30 al D-lui Eftime Antonescu.

3. Când un comerciant cumpărător de acțiuni comerciale, n'a achitat de cît parte din valoarea lor, după care a căzut în faliment, societatea nu poate să se facă proprietara sumei plătite, pe temeiul unui articol din statutele societății și a art 170 Cod. Com. pînă ce nu va fi făcut dovada că a făcut somațiune acționarului retardatar în termenul stipulat de statute și de art. 170 Cod. Com. și că a încercat să vîndă prin li-

citație și după prealabile publicațiuni, acele acțiuni. Cit timp asemenea dovezi nu se prezintă sindicul falimentului are tot dreptul de a cere restituirea sumelor plătite de falit în contul acțiunilor.

Trib. Covurlui I No. 85/901.

Extras din E. Antonescu II p. 318.

4. Falimentul societății ano-

nime nu dispensează pe acționari de obligațiunea de a completa vărsămîntul acțiunilor de ei subscrise.

Prin urmare sindicul poate urmări încasarea unor asemenea vărsăminte.

C. Apel Milano 31 Dec. 1889 Annuario pe 1889 p. 525.

Notă. În Cod. Com francez și belgian este prevăzută în ultimul alineat și luarea inscripției ipotecare asupra imobilelor falitului. Această inscripție s'a constatat că nu este de nici o utilitate și de aceea codul actual italian și cel român au înlăturat această dispozițiune a vechilor codice comerciale în vigoare și azi în Franța și Belgia. Vidari (op. cit, No. 8040) spune că în actualul codice s'a înlăturat luarea inscripției ipotecare asupra bunurilor falitului pentru că 1) experiența a probat că nesiguranță era în avantajile ce se sperau prin luarea inscripțiilor citate, mai mult încă dificultățile ce se întîmpinau și cheltuelile ce se făceau cu ocazia acestor inscripții și 2) aceste inscripțiuni n'au realizat scopul legiuitorului,

CODUL COM. ROMÂN

Art. 759. Scrisorile și telegramele adresate falitului, trebuie să fie remise judecătorului sindic care este autorizat a le deschide și pe unele și pe altele; falitul poate să asiste la deschiderea lor și dacă conținutul scrisorilor și telegramelor nu privesc interesele sale patrimoniale, poate să ceară predarea lor.

Judecătorul sindic este dator să păstreze secretul.

(Const. 25 Com. 717; C. p. 305; Ital. 479; Fr. 471, 3°; Belg. 478.)

CODUL COM. ITALIAN

Art. 749. Le lettere e i telegrammi diretti al fallito devono essere consegnati al curatore, il quale è autorizzato ad aprire si le une che gli altrà, il fallito può assistere all'apertura, e qualora il contenuto delle lettere e dei telegrammi non riguardi i suoi interessi patrimoniali può chiederne la consegna.

Il curatore deve conservare il segreto.

Bibliografie. A. Degré: *scrieri juridice* III p. 152; I. N. Cezărescu și Dan: *Cod. Com. adnotat* p. 97; Lyon Caen et Renault: VIII No. 494, 499; Rivière: p. 716 urm.; Vidari: VIII 8054 urm.; L. Bolaffio-E. Masé-Dari: p. 432 urm.; I. Bohl: p. 473 urm.; Al. Ingaramo: p. 479; Namur: III p. 127 urm.; Cohendy—Darras II p. 113 urm.; Rogron: p. 995.

Doctrină. a) Corespondența falitului poată să cuprindă valori, poate furniza deslușiri sau cel puțin indicii asupra conduitei sale; din corespondență poate reeși chiar urme în ce privește faptele comise de falit în prejudiciul masei.

(*Namur* III No. 1742).

b) Dispozițiunile art 759, sunt de strictă interpretare, ele se referă numai la corespondența adresată personal falitului; prin urmare judecătorul sindic nu are dreptul să deschidă corespondența adresată soției, copiilor sau ori cărei alte rude a falitului, chiar dacă ar bănuși sau ar fi convins că cuprinsul este adresat falitului.

(*Bolaffio-Masé Dari* p. 434 urm.; *Ruben de Couder* p. 159—160; *Bravard-Demangeat* V. p. 314).

Jurisprudență. Cu toată dispoziția art. 749 it. (rom. 759), totuși dacă falitul este deținut sub impuțare de bancrută sau pentru altă faptă, judecătorul de instrucție are dreptul a cere administrațiunei poștale a-i remite corespon-

dența falitului, însă n'are dreptul de a ordona sechestrarea sumei ce s'ar găsi în corespondență, aceeaș sumă aparținând masei credale.

(*Apel Venezia* 30 Iulie 1884. Extras din *Ingaramo* p. 479).

Notă. a) Autorii francezi sunt de acord în a recunoaște că dispozițiile art. 471 (759 romin) trebuiesc restrinse numai la corespondența comercială (scrisori și telegrame) a falitului; și că deci corespondența personală a falitului sau a familiei sale nu poate fi deschisă de sindic.

(*Lyon Caen et Ren* VII n. 499; *Ruben de Couder* n. 296 urm.

La noi însă legiuitorul a înțeles că toate telegramele și scrisorile adresate falitului trebuiesc remise judecătorului sindic fără a distinge între cele personale (adică cu interes familiar) și cele comerciale.

Din cuprinsul art. 759, rezultă că judecătorul sindic nu este obligat a cere prezența falitului, la deschiderea corespondenței acestuia; falitul are facultatea de a cere să fie față la această operațiune și judecătorul sindic este obligat a i primi cererea sa. Legea franceză prevede că falitul *va putea*, dacă este față să asiste la deschiderea corespondenței, iar legea belgiană pare a *impune* falitului a asista la deschidere dacă se găsește de față; credem însă că această dispozițiune, la noi, nu e imperativă, fiind că asistența falitului o prevede legea în interesul său personal sau în interesul masei pe care o reprezintă sindicul.

Art. 759 conține o derogare la dispozițiunile de ordin general ale art. 25 din Constituție. În adevăr art. 25 din Const. spune: secretul scrisorilor și al depeșilor telegrafice este inviolabil. Acest text

este traducerea ad-litteram a art. 22 const. belgian. Cu ocazia discuției art. 478 Cod. Com. belgian s'a susținut că acest text violează dispozițiunile constituționale din art. 22, însă majoritatea Camerei, a considerat că rezultă atit din text cit și din discuțiile ce l'au precedat că congresul național, decretînd inviolabilitatea secretului scrisorilor, n'a avut alt scop de cit de a stabili o garanție contra guvernului și funcționarilor săi, fără însă a înțelege să se întindă această dispozițiune și la raporturile dintre particulari. Mai mult încă inviolabilitatea secretului scrisorilor n'a constituit nici odată un principiu absolut; dovada este că nu poate fi împiedicat nici de cum un judecător de instrucție să ia cunoștință de scrisorile cu ajutorul cărora speră să ajungă la descoperirea adevărului; argument aplicabil deci și în materie de faliment.

(*Namur* III p. 128. V. *Maertens* n. 396 urm.; *Annales. parlementaires belgiens* 1849—1850 p. 95 urm.)

CODUL COM. ROMÎN

Art. 760. Judecătorul sindic poate fi autorizat de tribunal să vînză lucrurile supuse stricăciunii sau la micșorare iminentă de valoare cum și acelea a căror conservare ar fi costisitoare.

Vînzarea nu se va putea face de cit prin licitație publică și după o prealabilă expertiză ordonată de tribunal.

Continuarea comerțului, în tot sau în parte, nu se poate face de cit cu încuviințarea majorității în număr a creditorilor verificați.

Majoritatea creditorilor, încuviințînd continuarea comerțului va determina cu precizieune timpul, limitele și condițiunile sub cari se va continua și va desemna

CODUL COM. ITALIAN

Art. 750. Il curatore anche provvisorio può essere autorizzato dal giudice delegato a vendere le cose soggette a deterioramento o ad imminente diminuzione di valore e quelle di dispendiosa conservazione; ed a continuare l'esercizio del commercio del fallito, se non può essere interrotto senza danno dei creditori.

Le forme e le condizioni della vendita, e le cautele necessarie per la continuazione del commercio, sono determinate dal giudice delegato.

L'ordinanza è provvisoriamente esecutiva, ma è soggetta a richiamo quanto all'autorizzazione di continuare l'esercizio del commercio.

persoana care-l va face, sub răspunderea ei.

Tribunalul va putea aproba continuarea comerțului în condițiunile arătate de majoritatea creditorilor și va prescrie măsurile necesare pentru asigurarea mărfurilor și consemnarea prețului.

Incheierea tribunalului, atit pentru vânzare cit și pentru continuarea comerțului, se va publica prin foaia anunțurilor judiciare sau prin Monitorul oficial.

(Com. 746, 803, 804, 808, 809; Ital. 750; Fr. 470, 486; Belg. 477).

Bibliografie. Degré *Scieri juridice* III p. 152; I. N. Cezărescu-Dan *Cod. Com. adnotat* p. 97 urm.; Vidari VIII 8054 urm.; Lyon Caen et Renault VII 515 urm.; L. Bolaffio-E. Masé *Dari* p. 438 urm.; I. Bohl p. 474; Al. Ingaramo p. 479 urm.; Rivière p. 716 urm.; Namur III p. 125 urm.; Cohendy-Darras p. 113; Rogron p. 993 urm.

Din Desbaterile Senatului:

În legea anterioară mai există un aliniat la fine care a fost suprimat: „Tribunalul va putea retracta în ori ce timp autorizarea continuării comerțului, atit după cererea sindicului, cit și din oficiu.

(Desb. Senat. pe 1898/99 p. 475 și 545).

Acest aliniat suprimându-se în actualul text, se poate interpreta în sensul că a fost găsit de prisos, considerându-se firesc ca tribunalul care are dreptul a aproba continuarea comerțului să aibă și dreptul de a revoca această continuare. Asemenea este bine înțeles că tribunalul poate revoca autorizațiunea sa, atit după cererea judecătorului sindic, cit și din oficiu.

(V. Cezărescu și Dan op. cit. p. 99 sub art. 760).

Doctrină. 1. Prin lucruri supuse deteriorării sau la micșurare iminentă de valoare se înțeleg în genere toate mărfurile ce nu pot fi conservate mai mult timp; cum sunt cărnurile, verdețurile și cerealele a căror conservare poate da loc la pagubă fie prin stricarea lor, fie prin schimbarea prețului care mai cu seamă la cereale depinde de jocurile de bursă; apoi sunt obiectele de lux, de modă, a căror căutare variază în creștere sau descreștere după cerințele

sociale. Nu este ușor de stabilit cari sunt lucrurile a căror conservare ar fi costisitoare; ca principiu general se poate reține că legiuitorul a voit să facă aluzie la lucrurile cari reclamă în mod constant și periodic cheltueli necesare pentru conservarea lor materială; așa ar fi animalele domestice, caii de lux sau cei necesari exploatarea unei uzine, pe care creditorii socot că nu e în interesul lor a o continua; și e natural ca în interesul masei credale, să se ceară vnzarea imediată a acestor lucruri, cari ar mări pasivul masei prin speșele de întreținerea lor, independent de valoarea lor intrinsecă sau comercială care iarăși poate scădea cu timpul.

(*L. Bolaffio-E. Masé Dari* op. cit, p. 441 urm.; *Rogron* p. 994).

2. Nu tot așa ar fi și cu obiectele cari deși pentru conservarea lor merită cheltueli necesare periodice, dar sunt folositoare fie pentru conservarea fondului de comerț pînă la definitivă lichidare, fie pentru continuarea comerțului sau întreprinderilor cu cari se indelețnicea falitul; exemplu ar fi vitele necesare pentru agricultură; animalele pentru circuri.

(*L. Balaffio* op. cit. p. 442).

3. Întreprinderile de spectacole publice sunt fapte de comerț. Se pune întrebarea dacă se poate autoriza continuarea unui astfel de întreprinderi? Nu este nici un dubiu ca art. 760 (ital. 750) să fie aplicabil și acestei spețe de comerț, fiindcă din cauza încetării acestui comerț pot naște daune față de persoanele cu cari falitul a contractat. Însă trebuie a se ținea socoteală că dacă poate fi dăunătoare masei încetarea întreprinderii, nu-i mai puțin adevărat că-i poate cauza dezastru continuarea ei; de aceea judecătorul delegat (la noi tribunalul) este dator a cumpăni împrejurările și a evita noi pagube ce s'ar putea cauza masei.

Aceleași considerațiuni trebuiesc a se avea în vedere în ori care din speciile văzute în art. 3 Cod. Com. și cari nu pot fi considerate nici ca industrii nici ca pure fapte de comerț.

(*L. Bolaffio* op. cit. p. 447).

Jurisprudență. 1. La vnzările de lucruri ale falitului supuse stricaciunii—caz prevăzut de art. 760 Cod. Com. — legea nu cere omologarea tribunalului, din cauza celerității cu care judecătorul sindic trebuie să procedă în aceste operațiuni.

Însă cînd tribunalul este chemat a omologa o vnzare de lu-

cruri mobile, potrivit art. 808 C. Com. el nu are alt rol de cît de a cerceta dacă vnzarea s'a făcut în condițiunile sub care a fost încuviințată, fără a se putea întemeia, pentru a nu omologa vnzarea, pe considerațiuni de altă ordine, afară numai de cazul cînd ar descoperi o fraudă.

In materie de vnzări mobiliare

nu există supra licitație și prin urmare nici supra oferte nu pot avea loc, de oare ce vânzarea de lucruri mobile se face pe bani gata și din momentul ce lucrul s'a adjudecat și cumpărătorul a plătit prețul, vânzarea e definitivă.

C. Apel Galați II No. 33/907 în Dreptul No. 7/908.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 761. Judecătorul sindic trebuie să lucreze personal în toate afacerile însărcinării sale, dacă nu a fost autorizat de tribunal să se prezinte prin alții în unele operațiuni determinate.

El mai poate fi autorizat de tribunal, atunci când împrejurări particulare o reclamă, ca să fie ajutat în administrațiune de una sau mai multe persoane retribuite.

El mai poate asemenea fi autorizat să întrebuițeze pe falit pentru a-i înlesni administrațiunea, și în acest caz, condițiunile concursului dat de falit sunt determinate de tribunal.

(Com. 737, 751; Ital. 751; Fr. 488; Belg. 493).

2. Nu este supusă apelului ordonanța prin care se refuză autorizațiunea de a continua comerțul.

Trib. Firenze 1883. (Annuario II 184).

Contra *Apel Firenze 1883*, 23 Oct. (Annuario II 186); în Ingarano.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 751. Il curatore deve trattare personalmente tutti gli affari del suo ufficio, se non sia autorizzato dal giudice delegato a farsi rappresentare da altri, per singole operazioni, a sue spese. Egli può inoltre essere autorizzato dal giudice delegato, sentita la delegazione dei creditori, ove circostanze particolari lo richiedano, a farsi coadiuvare nell'amministrazione, sotto la sua responsabilità, da una o più persone stipendiate.

Può anche essere autorizzato ad impiegare il fallito per facilitare la sua amministrazione, e in tal caso le condizioni della prestazione d'opera del fallito sono determinate dal giudice delegato.

Nell'adunanza di chiusura del processo verbale di verificaione dei crediti i creditori devono deliberare sulla continuazione delle facoltà concesse al curatore, o sulle modificazioni che si crederanno opportune.

Bibliografie. I. N. Cezărescu-Dan op. cit. p. 99 urm.; Vidari VIII 8068 urm.; I. Bohl p. 474 urm.; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 450 urm.; Al. Ingaramo p. 480; H. Rivière p. 722; P. Namur III p. 149 urm.; Lyon Caen et Renault VII 480; Cohendy-Darras p. 121; Rogron p. 1017 urm.

Doctrină. De ori ce natură ar fi funcțiunile conferite judecătorului, ele trebuiesc exercitate personal, neputându-le delega din propria-i autoritate altei persoane, pentru că mandatul său este legal nu contractual: acesta e principiul stabilit în art. 761 (it. 751); iar cazurile determinate în text sunt excepțiuni la principiul de mai sus.

(*Vidari VIII n. 8069; Bolaffio-Masé Dari p. 451.*)

Jurisprudență. După art. 761 C. Com. judecătorul sindic trebuind să lucreze personal în toate afacerile însărcinării sale, dacă nu a fost autorizat să se prezinte prin alții, în unele operațiuni de-

terminate, de aci urmează că el nu poate fi asistat de avocat, dacă nu a fost autorizat de tribunal pentru aceasta.

C. Apel Craiova II No. 5/909
C. Jud. 46/909.

Notă. Art. 761 cuprinde principiul că judecătorul sindic în persoana căruia sunt azi concentrate toate atribuțiile date în trecut sindicilor sau judecătorului comisar, să îndeplinească personal toate obligațiile impuse de legea falimentelor.

Ținând seamă de împrejurări, legiuitorul însă prevede că judecătorul sindic poate fi autorizat de tribunal, să fie ajutat în administrațiune de una sau mai multe persoane și chiar de falit.

Nu arată legea cari ar fi condițiunile concursului dat de terți retribuți cum prevede pentru falit; de aci rezultă că legiuitorul a lăsat la aprecierea tribunalului, temeinicia cererei judecătorului sindic când solicită concursul unor persoane în unele împrejurări, dar că tribunalul nu este obligat a determina la ce anume servicii urmează a fi întrebuintate persoanele numite ca ajutoare judecătorului sindic. Asemenea nu rezultă din lege că tribunalul e obligat să fixeze retribuția celor pe care-i numește; cum de altfel face în art. 737 Cod. Com. când se simte nevoie de serviciile unor avocați, experți sau custozi. Apropiind textele 761 și 737 se poate observa că art. 737 conține o aplicare a unora din autorizațiunile acordate în art. 761; articolul 737 n'are corespunzător în legea italiană, el este inovația legiuitorului român și credem că mai curînd ar fi putut figură ca un nou aliniat la art. 761, neconținînd alt ceva de cît cazuri de aplicare a art. 761 Cod. Com.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 762. Tribunalul, asupra propunerii judecătoreului sindic, poate acorda falitului, pentru el și familia sa, ajutoarele necesare, din activul falimentului, fixând suma odată pentru totdeauna.

După verificarea creanțelor, nici un ajutor nu se mai poate da falitului și familiei sale, fără încuviințarea majorității în număr a creditorilor verificați.

(Com, 933 ; Regul. sindicilor ¹⁾ 30 ; Ital. 752 ; Fr. 470 ; Belg. 476, 2°.

Bibliografie. D. Alexandresco ; *Comentariile Cod. Civ.* X p. 393 ; I. Barozi : *Repertor* II p. 255 ; I. N. Cezărescu-Dan : *Cod. Com. adnotat* p. 100 ; Vidari : VIII p. 316 urm. ; L. Bolaffio-E. Masé Dari : p. 461 urm. ; I. Bohl : p. 475 ; Al. Ingarano : p. 480 ; Lyon Caen et Ren VII n. 480 ; Rivière : p. 717 ; Namur II 124 urm. ; Rogron p. 997 urm. ; Cohendy-Darras II p. 114 ; Dalloz : *jurisps. g-le* 1877 p. 626.

Doctrină. 1. Umanitatea și justiția cer în mod imperios de a veni în ajutorul ori căruia individ, care trăiește în societate ; în caz de faliment legea în art. 752 (rom. 762) Cod. Com. prevede un ajutor falitului și familiei sale, un ajutor alimentar din activul falimentului, în raport atât cu activul cât și cu condițiunea socială a falitului. Prin familia falitului căută a se înțelege nu numai soția și copiii, ci chiar și rudele lui : părinți și frați, cari trăiesc cu falitul și sunt întreținuți de el ; cererea și în acest caz este legitimă, pentru că familia este o reuniune de persoane locuind împreună prin strinsă legătură de sînge și pentru care încă în acest caz aceleași motive de dreptate și de umanitate se impun.

(*Vidari III* n. 8080).

¹⁾ *Reg. sind.* Art. 30 : Ajutoarele acordate de tribunal falitului sau familiei sale, în puterea dispozițiilor art. 762, alin. 1 din Cod. Com. se vor procura din din numerarul aflat în activul falimentului.

În lipsă de numerar, sindicii vor libera falitului sau familiei sale o ordonanță de plată, conținând suma încuviințată de tribunal, plătită purtătorului la facerea repartițiunei activului falimentului, sau la punerea în posesiune a falitului.

Ajutorul acordat de majoritate în număr, a creditorilor verificați, conform ai. II de sub art. 762 Cod. Com., în lipsă de numerar, se va procura falitului sau familiei sale în mod cum se va hotărî de zisa majoritate.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 752. Il giudice delegato può concedere al fallito, per sé e per la sua famiglia, sull'attivo del fallimento, i necessari soccorsi, e fissarne la misura sulla proposta del curatore, sentita la delegazione dei creditori.

L'ordinanza del giudice delegato è soggetta a richiamo.

Dopo la chiusura del processo verbale di verificazione dei crediti nessun soccorso si può più dare al fallito ed alla sua famiglia, senza una deliberazione dei creditori.

2. Se discută dacă, soția falitului, obținind înainte de faliment contra soțului, o sentință pentru pensie alimentară, mai poate soția să continue urmărirea asupra averii soțului și după declararea în faliment? Vidari (VIII n. 8085) crede că creanța soției nu poate să fie tratată alt fel de cât cele alte creanțe chirografare; ea va fi plătită cu moneda falimentară. Exceptează cazul cînd dreptul la pensie alimentară a fost garantat prin gaj sau ipotecă; în acest caz, zice Vidari, gajul sau ipoteca vor continua să subsiste neputîndu-li-se opune survenirea falimentului.

(În același sens și *Bolaffio-Masé Dari* p. 466).

3. Deși conf. art. 767 (ital. 752) Cod. Com. tribunalul se pronunță pe baza propunerii judecătorului sindic, nimic nu împiedică pe falit a face cerere direct tribunalului pentru acordarea ajutoarelor, lui și familiei sale, căci nimeni nu e mai în măsură de cât falitul a cunoaște dacă are sau nu nevoie de ajutor din activul falimentar; însă în acest caz, necesar este ca tribunalul să asculte și părerea judecătorului sindic asupra cererii falitului; aceasta rezultă și din cuprinsul art. 942 Cod. Com.

În acest sens *Bolaffio-Mosé Dari* p. 263; *I. N. Cezărescu-Dan* p. 100 urm.)

4. Tot în prevederile acestui articol cade și cazul cînd falitul sau cineva din familia sa este bolnav și are trebuință de căutare. Cheltuelile boalei se pot acorda falitului ca un ajutor, același principiu de umanitate cerînd aceasta.

(Vezi *D. Alexandresco X* p. 392).

Jurisprudență. 1. Prin art. 322 Cod. vechiu Com. se arată în mod clar și indiscutabil că încheierile tribunalului de comerț pronunțate asupra cererilor de alimente nu sunt supuse apelului.

Bul. 878 p. 355. Barozzi E. p. 255.

2. Creditorii unui faliment pot ataca în nulitate deliberațiunea creditorilor, care acordă un ajutor falitului sau familiei sale.—susținînd că adunarea creditorilor a fost în mod ilegal compusă. Adunarea creditorilor este ilegal compusă, dacă în ea figurează drept creditori persoane cari n'au fost admise nici cel pu-

țin în mod provizor la pasiv.

C. Napoli 11 Dec. 1891 (în *In-garamo* p. 481).

3. Judecătorul comisar (la noi tribunalul) trebuie să ia în considerație în principal caracterul falimentului. Dacă aparențele sunt de natură a face să se bănniască fraudă, dacă de exemplu se poate presupune că falitul caută o deturare de activ, cererea de ajutor trebuie refuzată. Aceasta înseamnă că legea face din acordarea ajutoarelor falitului, o simplă facultate și nu o datorie.

Extras din *Dalloz* jurisprudence generale Code Com. pe 1877 p. 627.

Notă. După codul belgian, curatoarele poate da falitului și familiei sale cu autorizarea judecătorului comisar, vestminte, rufe, albituri, mobile și alte lucruri mărunte pentru propriul lor uz; dar în ce privește ajutoarele alimentare, se fixează de tribunal pe baza propunerii curatorilor și a raportului judecătorului comisar.

(*Namur* III p. 125).

La noi legea în art. 762, nu specifică ce se înțelege prin ajutoarele necesare falitului și familiei sale.

Deși în art. 745, se vorbește de vestmintele, rufele și mobilele necesare falitului și familiei lui, însă credem că art. 762 conține și ideea unui ajutor necesar pentru îmbrăcăminte și mobile falitului și familiei sale, căci și acestea le sunt necesare pentru traiul de toate zilele. Dispozițiunea din art. 745 care este obligatorie *adversus omnes*, se referă la cazul când cu ocazia aplicării sigiliilor se găsesc haine, mobile, etc, și cari trebuiesc lăsate falitului și familiei, ca chestiune de umanitate; dar dacă asemenea obiecte nu sunt sau dacă sunt, nu poate recurge falitul la dreptul acordat de art. 672 C. Com., este inaplicabil atunci acest text. Însă nimic nu împiedică pe tribunal a refuza cererea sau a nu acorda de cât suma necesară pentru alimente; și chiar și în acest caz, deși s'ar constată lipsa și deși activ ar fi suficient, cererea tot va putea fi respinsă când tribunalul își formează convingerea că falitul își poate câștiga și fără ajutorul cerut, hrana zilnică pentru el și familia sa.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 763. Banii provenind din vânzări și din încasări, vor trebui să fie imediat depuși la Casa de depuneri și recepisa la tribunal.

(Com. 752; Ital. 753; Fr. 489; Belg. 479).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 753. Il danaro proveniente dalle vendite e dalle riscossioni, dedotte le somme riconosciute necessarie dal giudice delegato per le spese di giustizia e di amministrazione, dev'essere tosto depositato giudizialmente. Il curatore, entro tre giorni dalla esazione, deve presentare al giudice delegato la prova degli eseguiti depositi. In caso di ritardo, il curatore è debitore degli interessi sulle somme non depositate.

Dan pag. 101 ; L. Bolaffio-Masé Dari pag. 469 urm. ; I. Bohl pag. 475 urm. ; Rivière p. 720 ; Namur III p. 128 urm. ; Rogron p. 1018 urm. ; Cohendy-Darras p. 121 urm. ; Dalloz *Code de commerce annoté* p. 633 urm.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 764. Bani depuși de judecătorul sindic sau de alții în comptul falimentului, nu pot fi retrași de cit în virtutea unei încheieri a tribunalului.

Dacă sunt sechestrați, judecătorul sindic trebuie mai întâi să obțină ridicarea sechestrului.

(Com. 752-763 ; Ital. 754 ; Fr. 489 ; Belg. 480).

Bibliografie. I. N. Cezărescu și Dan p. 101 ; L. Bolaffio-Masé Dari p. 474 urm. ; I. Bohl p. 476 ; Rivière p. 720 ; Namur III p. 130 ; Rogron p. 1018 urm. ; Cohendy-Darras p. 122 ; Dalloz op. cit. p. 634.

Art. 765. Judecătorul sindic trebuie să prezinte, la finalul fiecărei luni, tribunalului un prospect sumar despre administrațiunea sa și un tablou despre depozitele efectuate cu actele justificative. Dacă împrejurările falimentului o reclamă, tribunalul poate să prelungească acest termen pînă la trei luni.

(Com. 730, 763, 764, 819 ; Ital. 755 ; Fr. 566 ; Belg. 561, 2°).

Bibliografie. I. N. Cezărescu-Dan p. 101 ; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 477 urm. ; I. Bohl p. 476 ; Vidari VIII p. 401 urm. ; Al. Ingaramo p. 481 ; Rivière p. 773 urm. ; Namur III p. 313 urm. ; Rogron p. 1183 urm. ; Cohendy-Darras II p. 203 urm.

Doctrină. Articolul 764 (ital. 754) Cod. Com. menționează și de banii depuși *de alții* în contul masei. Se naște dubiu asupra punctului ce a înțeles legiuitorul prin *alții* ? Sunt persoane cari se însărcinează a mări activul falimentului, cum sunt debitorii falitului cari

CODUL COM. ITALIAM

Art. 754. Il danaro depositato dal curatore o da altri per conto del fallimento non può essere ritirato, che mediante ordinanza del giudice delegato. Se vi sono sequestri, il curatore deve prima ottenerne la rivo-cazione.

Art. 755. Il curatore deve presentare alla fine d'ogni mese alla delegazione dei creditori un prospetto sommario della sua amministrazione, e l'elenco degli eseguiti depositi, coi documenti giustificativi. Se le circostanze del fallimento lo richiedano, il giudice delegato può prolungare il periodo suddetto sino a tre mesi.

sunt obligați, apoi părinții săi cari nu voesc a plană asupra fiului consecințele falimentului, se grăbesc a pune la dispoziția creditorilor sumele de bani necesare. În ce privește pe debitorii falitului nu pot depozită în numele lor propriu pentru masa falimentului, pentru că ei sunt datori a plăti datoriile lor în mîinile sindicului spre a obține liberarea lor de datorie, dar atunci depunerea vine prin intermediul sindicului nu al *altora*; deci trebuie a se conchide, că persoanele pe cari legiuitorul a înțeles prin expresiunea *alții*, nu pot fi debitorii falitului, ci ori ce persoană care voește a face o depunere în favoarea masei credale pentru falit.

(*L. Bolaffio-E. Masé Dari* p. 476 urm.).

Jurisprudență. Judecătorul comisar (la noi tribunalul) nu poate dispensa pe sindic de a depune imediat sumele la Casa de depuneri, de cit pentru sume determinate și proporționale cu cerințele administrațiunei falimentului;

o autorizațiune generală de a nu consemna, n'are nici o valoare, iar sindicul rămîne obligat pentru nedepunerea sumei ce are în deposit.

C. Apel Douai 18 Mai 1868 în Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 766. În ori ce faliment judecătorul sindic trebuie, în 15 zile de la primirea însărcinării sale, să remită tribunalului o expunere succintă a principalelor cauze și împrejurări ale falimentului și a caracterului ce el prezintă, cum și un compt sumar a stărei aparente a masei.

Copie de pe acest raport se va înaintă parchetului ¹⁾.

(Com. 765; L. timbr. art. 22 § 22; Ital. 756; Fr. 482; Belg. 494).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 756. In ogni fallimento, il curatore deve presentare entro quindici giorni dall'assunto ufficio al giudice delegato una succinta esposizione delle principali cause e circostanze del fallimento e dei caratteri che presenta, ed un conto sommario dello stato apparente della massa.

Il giudice delegato deve sorvegliare l'adempimento di quest'obbligo, e trasmettere immediatamente colle sue osservazioni al procuratore del Re l'esposizione ed il conto del curatore. Se questi non sono presentati

1) Conform art. 22 al. 22 din legea timbrului raportul impus judecătorului sindic prin art. 766 C. Com. se face pe timbru fix de 5 lei.

nel termine sopra stabilito, il giudice delegato deve darne avviso al procuratore del Re, indicandogli le cagioni del ritardo e costringere il curatore, anche con pene pecuniarie, a presentarli nel più breve termine possibile.

Bibliografie. I. N. Cezărescu-Dan p. 102; Vidari VIII p. 402 urm.; L. Bolaffio-Mase Dari p. 481 urm.; Al. Ingaramo p. 481; I. Bohl p. 476 urm.; Rivière p. 719; Namur III p. 150 urm.; Rogron p. 1005 urm.; Cohendy-Darras II p. 116; Dalloz p. 629 urm.

Notă. a) Scopul urmărit de legiuitor în art. 766 este de a aduce lumină asupra caracterului falimentului și de a provoca—dacă e locul—exercitarea acțiunii publice, care se poate naște datorită bancrutei simple sau frauduloase ce s'ar arăta, de către sindic că există. (*Namur III p. 150*).

b) Relațiunea sau succinta expunere ce trebuie să dea judelele sindic, trebuie să se refere la principalele cauze și împrejurări ale falimentului; trebuie deci să continue *părerea* sindicului, care din cauza contactului cu falitul și a obligațiunei ce are de a lucra personal, e mai în măsură să știe cel întâi: modul cum a operat falitul, care este culpa lui, de ce mijloace a uzat falitul pentru a face față primelor încercări ale catastrofei, dacă administrațiunea falitului a fost dezordonată; dacă există fraudă, dol, sustrageri, etc. sau dacă este numai o simplă imprudență; dacă a ținut sau nu registre, și care este starea lor în caz cînd ele se găsesc; dacă a întrebuintat sau nu mijloace nepermise pentru a-și asigura un concordat sau moratoriu, dacă fiind bancrutar are sau nu complici etc.; în fine sindicul este dator a-și da toată silința ca în raportul său să aducă la cunoștință tribunalului și parchetului tot ceia ce poate fi necesar atît pentru buna administrație a falimentului cît și pentru stabilirea și reprimarea faptelor ce pot fi imputate falitului, complicilor săi sau celor de al treilea cari s'au făcut culpabili pentru amestecul lor necorect în averea falitului.

c) Legea în art. 766 impune judelei sindic ca raportul să-l remită tribunalului în termen de 15 zile de la primirea însărcinării sale. Articolul român nu prevede nici o sancțiune pentru cazul cînd ar trece termenul fixat de legiuitor, ceia ce poate a se interpreta în sensul că și peste acest termen judecătorul sindic își poate depune raportul său. În practică, se așteaptă termenul de verificarea crean-

țelor, cînd judecătorul sindic se poate convinge complect asupra situațiunei materiale a falimentului și cînd, ținînd seamă de creanțele depuse și contestațiile ce s'ar ivi, își poate motivă mai documentat expunerea sa către tribunal.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 767. Cînd judecătorul sindic încetează din însărcinarea sa înainte de a se fi terminat lichidațiunea activului după dispozițiunile titlului IV, el trebuie să predea fără întîrziere succesoriului său, patrimoniul și actele falimentului și să-i remită comptul administrațiunei sale.

Dacă facerea inventarului nu este terminată, el trebuie să intervină pentru a face să se constate predarea a tot ce el primise.

Terminîndu-se lichidarea judecătorul sindic va prezintă tribunalului un tablou general, constătător de toate operațiunile făcute în cursul administrațiunei falimentului.

Creditorii și falitul pot prezintă tribunalului observațiunile lor.

(Com. 752-766; 860, 936; Ital. 757; Fr. 537).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 757. Qualora il curatore cessi dall'ufficio prima che sia compiuta la liquidazione dell'attivo secondo le disposizioni del titolo IV, egli deve consegnare senza ritardo al suo successore il patrimonio e le carte del fallimento e rendergli il conto della sua amministrazione.

Se la formazione dell'inventario non è compiuta, egli deve intervenire per far constare della consegna di ciò che avesse ricevuto.

Il rendimento del conto non è definitivo, finché non sia approvato dai creditori.

In caso di morte o d'interdizione del curatore, tali obblighi passano ai suoi eredi o rappresentanti.

Compiuta la liquidazione dell'attivo, i creditori sono convocati dal giudice delegato per deliberare sul rendiconto del curatore.

Alle adunanze dei creditori nelle quali si tratta del rendimento del conto de'essere citato il fallito.

Jurisprudență. Articolul 757 ital. (rom. 767) este aplicabil numai în ipoteza în care însărcinarea curatorului (la noi jude sindic) încetează mai înainte de a se fi terminat starea de faliment, de exemplu mai înainte de a fi rămas definitivă sentința de omologarea concordatului. Rămasă

definitivă această sentință comp-tul administrațiunei este în mod legal remis falitului, deși creditorii i-au impus un administrator pentru a se asigura îndeplinirea concordatului.

C. Apel din Roma 8 Mai 1890 în Ingaramo p. 432.

TITLUL III

Despre lichidațiunea pasivului

CAPITOLUL I

Despre verificarea creanțelor

CODUL COM. ROMÂN

Art. 768. Creditorii falitului trebuie să prezinte, declarațiunea creanțelor lor și titlurile din cari derivă, la greșa sindicatului tribunalului de comerț, în termenul fixat de sentința declarativă de faliment. Secretarul arhivar al sindicatului le dă chitanță și formează un tablou (ștat).

(Com. 708 § 4, 754, 769 și urm.; Ital. 758; Fr. 491; Belg. 496, 1°).

Art. 769. Dacă sunt creditori cari reșed în țară străină, tribunalul poate, după împrejurări, în privința acestora, să prelungească termenul pentru verificarea creanțelor lor. Despre aceasta însă, judecătorul sindic trebuie să dea o

CODUL COM. ITALIAN

Art. 758. I creditorii del fallito devono presentare la dichiarazione dei loro crediti e i titoli dai quali derivano nella cancelleria del tribunale di commercio, entro il termine fissato dalla sentenza dichiarativa del fallimento. Il cancelliere ne dà ricevuta e ne forma uno stato.

Art. 759. Se vi sono creditori residenti in paese estero, il giudice delegato può prorogare, rispetto ad essi, secondo le circostanze, il termine per la verificaione dei loro crediti e per la chiusura del processo verbale di verificaione. Di ciò

înștiințare specială tuturor creditorilor.

(Com. 708, 768, 821 și urm. 937; Ital. 759; Fr. 492; Belg. 497).

Art. 770. Declarațiunea creanțelor trebuie să arate numele și pronumele sau firma și domiciliul creditorului, suma datorită, drepturile de privilegiu, de gaj sau de ipotecă și titlul din care creanța derivă.

Ea trebuie să conțină afirmarea clară și explicită, că creanța este adevărată și reală, și trebuie să fie semnată de creditor sau de o persoană autorizată cu mandat special să facă pentru el această afirmare, trebuind și în mandat să se exprime suma creanței ¹⁾.

Dacă creditorul nu domiciliază în comuna în care reșede tribunalul, declarațiunea trebuie să conțină și alegerea de domiciliu în aceeași comună; altfel toate notificățiunile posterioare se vor face creditorului la grefa tribunalului afișându-se și la ușa tribunalului.

(Com. 768, C. Civ. 97, 1535 și urm.; Ital. 760; Fr. 495, 496, 497, 4°; Belg. 498, 2°, 3°, 499.

deve darsi speciale avviso a tutti i creditori.

Art. 760. La dichiarazione dei crediti deve indicare il nome e il cognome, o la ditta, e il domicilio del creditore, la somma dovuta, i diritti di privilegio, di pegno o d'ipoteca, e il titolo da cui il credito deriva.

Essa deve contenere l'affermazione chiara ed esplicita che il credito è vero e reale, e dev'essere sottoscritta dal creditore o da persona autorizzata con mandato speciale a fare per lui tale affermazione. Anche nel mandato dev'essere espressa la somma del credito.

Se il creditore non è domiciliato nel comune in cui risiede il tribunale, la dichiarazione deve contenere l'elezione di domicilio nel comune stesso; altrimenti tutte le notificazioni posteriori si fanno al creditore presso la cancelleria del tribunale.

1) Art. 770 al legii din 1900 prevedea «un procurator al său cu procură legalizată în regulă» în loc de o persoană autorizată cu mandat special să facă pentru el această afirmare, trebuind și în mandat să se exprime suma creanței.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 771. Secretarul arhivar al sindicatului tribunalului este dator ca, cu cinci zile înainte de ziua fixată pentru verificarea creanțelor, să comunice judecătorului sindic tabloul (ștutul) format conform art. 768.

Judecătorul, examinînd acest tablou, va putea, din oficiu, sau după cererea unuia sau mai multor creditori, să dispună ca, la ziua fixată pentru verificare, să fie de față și falitul spre a-i da cuvenitele explicațiuni asupra veracității creanțelor; poate însă să ordone comparațiunea personală a creditorului sau să-l autorizeze să compare prin mandatar, să prescrie înăfrișarea registrelor de comerț ale creditorului sau a unui extract dintr'însele; va putea încă să ordone prezintarea ori cărei alte persoane care ar putea să dea informațiuni, sau lămuriri, încheind proces verbal. Chemările, în acest caz, se fac prin sindicatul tribunalului.

(Com. 32 și urm, 939 urm; reg. sind. 14; l. timbr. 19 § 10 lit. d; Ital. 761; Fr. 494—495; Belg. 500.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 761. I crediti sono verificati dal giudice delegato mediante confronto dei titoli presentati coi libri e colle carte del fallito.

Il giudice delegato può ordinare l'intervento del curatore, della delegazione dei creditori e del fallito; può anche ordinare la personale comparizione del creditore od autorizzarlo a comparire col mezzo di mandatario, prescrivere la presentazione dei libri di commercio del creditore o di nu estratto di essi, e sentire qualunque altra persona possa offrirgli notizie o schiarimenti.

Il processo verbale della verificaione dei crediti deve enunciare tutte le operazioni fatte, indicare i nomi delle persone intervenute e riferire le loro dichiarazioni.

Bibliografie: Al. Degré III p. 153 și urm; D. Alexandresco VI p. 402 nota 2; I. N. Cezarescu-Dan p. 103 urm; Barozzi II lit. F; Vidari VIII p. 406 urm; L. Bollaffio—E. Masé-Dani p. 498 urm; Bohl p. 478 urm; Al. Ingaramo p. 482 urm; H. Rivière p. 725 urm; Namur, III p. 153 urm; Rogrou p. 1022 urm; Cohendy-Darras p. 124 urm; Dalloz p. 636 urm.

Dezbateri parlamentare:

Dl. Raportor Al. Constantinescu : La titlul III art. 768, s'a făcut o schimbare în privința verificării creanțelor, pe care o dăm în competența judecătorului sindic, cu drept de recurs la tribunal pentru cei ce vin peste termenul fixat de lege. (Desb. Senat. 98/9 p. 545.)

Dl. R. Porumbaru propuse un amendament: să se spună la titlul unde se vorbește de creditori, că atunci când aceste titluri sunt polițe, să se arăte și din ce cauză provin aceste polițe.

Dl. Ministru de Justiție a răspuns că este inadmisibilă ideia pusă de *Dl. Porumbaru*, căci polița este un efect de comerț, care trebuie să conțină după lege anume mențiuni: condițiuni esențiale ale cambiei. A merge mai departe este a se cere imposibilul; ba ceva mai mult, la finele art. 210 stă scris: nu se cere să se arăte în cambie valoarea sau cauza nici tragerea dintr'un loc intr'altul.

În privința polițelor fictive avem art. 886, unde sunt prevăzute pedepse grave. (Desb. Senat. pe 1898/9, pag. 545).

Doctrină. 1. Orice creditor chirografar este supus procedurii de verificare a creanțelor, fără însă a se distinge asupra caracterului civil sau comercial al creanțelor, și fără a se face deosebire dacă cererea de verificare se exercită în baza unui act autentic sau subsemnătură privată, sau mai mult încă fără act scris.

Lyon Caen et Renault VII N. 533, Ruben de Couder V suppl.

2. a) În ceea ce privește creditorii privilegiați sau ipotecari s'a susținut că ei trebuie asimilați creditorilor chirografari, din punctul de vedere al verificării creanțelor lor și că, prin urmare, ei n'ar putea să se prevaleze de privilegiul sau ipoteca lor înainte de a se fi procedat la verificare.

Această părere se întemeiază pe dispozițiunile art. 768 (758 ital., 491 fr., 496 belg.) cod. com. care nu distinge între diferitele spețe de creditori.

Rénouard I p. 559; Bedarride I n. 426; Esnault II n. 360; Allauzet VII n. 2606; Boulay-Paty II n. 455; Namur III p. 155; Rivière p. 724; L. Bollafo-Masé Dari p. 523 urm.

b) După a doua părere, care la francezi este azi consacrată printr'o jurisprudență constantă, creditorii privilegiați sau ipotecari, fiind scoși de lege afară din faliment din cauza dreptului lor exclusiv asupra bunului grevat de privilegiul sau ipoteca lor, pot urmări bunurile grevate, fără a avea nevoie în prealabil de verificarea creanței lor. Ei nu sunt supuși acestei obligațiuni decât atunci când pretind a se valorifica drepturile lor în faliment, fie cerând să concureze cu creditorii chirografari pentru restul creanței lor neachitate din prețul bunului grevat, sau că garanția în acest bun ar fi insuficientă, fie când se prezintă a votă un concordat.

Lyon Caen et Renault VII n. 554; *Boistel* n. 988; *Laurin* n. 1083; *Lancelin* t. 15 p. 77; *Thaller* n. 2001; *Ruben de Couder* n. 2063 urm. Extras din Cohendy-Darras p. 125 n. 7 și 8).

3. Producerea sau prezentarea titlurilor creditorilor unui falit spre verificare făcută conform art. 768 cod. com., interesind atât pe falit și pe ceilalți creditori cit și pe sindic spre a contesta existența datoriei, echivalează cu o cerere în judecată și face să curgă dobânda moratorie contra falitului; căci este de observat că dobânzile a căror curs se găsește în suspensie prin falimentul debitorului față cu masa numai, nu încetează de a curge în contra falitului.

(*D. Alexandresco* VI p. 402 nota 2 și autorii acolo citați).

4. Prelungirea termenului verificării creanțelor creditorilor reședinți în țară străină nu e obligatorie pentru tribunal ea este facultativă; aceasta rezultă din cuprinsul articolului 769; dar ținând seamă de dreptul ce are fie care creditor al falitului a prezenta spre verificare creanțele lui, va trebui să zicem că este o *obligatiune* pentru tribunal de a concede,—apreciind împrejurările—prorogarea termenului pentru creditorii reședinți în țară străină.

Este în interesul atât al falitului și al creditorilor cit și al unei bune administrațiuni falimentare a se observa dacă cu ocazia depunerii bilanțului și listei creditorilor, este caz de prorogarea vizată de art. 769 cod. com.

(Comp. *L. Bolaffio—E. Masé Dari* p. 515).

5. Legiuitorul a prevăzut că concesiunea prorogării termenului de verificare pentru creditorii din țară străină, trebuie să fie adusă la cunoștința tuturor creditorilor. Asupra expresiunii tuturor creditorilor (a *tutti* i creditori), *L. Bolaffio—Masé Dari* (pag. 520) arată că se poate naște dubiu în privința interpretării acestor expresiuni, dacă se ține seamă de *cantitatea* și *calitatea* creditorilor căror urmează a li se comunica prorogarea termenului. Tot acești autori susțin că pentru dinșii nu pare a fi nici un dubiu că expresiunea *tutti*, întrebuintă de legiuitor, trebuie înțeleasă că se referă la toți creditorii fără distincțiune de calitate; art. 770 (rom. 780) cod. com. vorbește de creditorii cunoscuți sau necunoscuți (consciuti e non consciuti) acordându-le același tratament pentru exercitarea drepturilor acolo arătate. Apropiat acest text de 759 (român 769) se poate înțelege destul de clar că legiuitorul a avut în vedere pe toți creditorii falitului fără distincțiune.

6. Afirmatiunea impusă de art. 770, trebuie să fie semnată de creditor în declarațiunea făcută pentru verificarea creanțelor.

Legiuitorul a pretins observarea acestei formalități, în scop de

a ținea mai legat pe creditor, în ce privește responsabilitatea asupra sincerității declarațiunii sale și în scop de a pune mina pe el mai ușor în caz cînd s'ar stabili fraudă din parte-i. (Bolaffio-Masé Dari pag. 525).

Jurisprudență. 1. Firma debitorului fiind în stare de faliment și suma poprită făcînd parte din masa credală, în asemenea împrejurare, nu se poate masa credală să serve de cît pentru plata acelor creditori ale căror creanțe au fost prezentate și verificate, conform art. 768 și urm. Cod. Com.

Că alt fel, admitînd posibilitatea ca suma masei credale să serve pentru plata altor creditori cari nu și-ar fi prezîntat creanțele spre verificare, ar fi a paraliza prevederile legii comerciale pentru asigurarea creditorilor unui falit.

Că deci tribunalul, anulînd poprirea săvîrșită pe suma masei credale de un creditor a cărui creanță nu fusese verificată, a aplicat bine art. 768 și urm. Cod. Com.

C. Cas. II No. 209/900. Bul. p. 1220.

2. În materie de faliment, prin art. 768 și urm. C. Com. legiuitorul obligă pe creditori a-și prezînta titluri de creanțele lor la grefa tribunalului și nici un text de lege nu obligă pe creditori a se prezînta în persoană în ziua verificărei, mai cu osebire că judecătorul sindic reprezîntă interesele creditorilor în materie de faliment.

Trib. Iași II în C. Jud. pe 1902 p. 397.

3. A se vedea și nota 9 de la art. 772.

4. Creditorii cari au drept de privilegiu sau ipotecă, asupra patrimoniului falitului nu sunt obligați a depune creanțele lor ju-

decăței falimentului pentru a fi verificate și admise.

C. Apel Torino 10 Febr 1885;
C. Apel Lucca 11 April 1890;
(In Ingaramo).

5. Creditorul ipotecar al falitului, neprezîntînd creanța sa la verificare, pierde beneficiul dreptului de a concura cu ceilalți creditori, asupra activului mobilier al falimentului, dar nu pierde din acest fapt drepturile sale ipotecare.

C. Cas. Torino 28 Martie 1893.
(In Ingaramo).

6. **Contra.** Chiar pentru creditori ipotecari este obligatorie verificarea creanțelor lor.

C. Apel Brescia 11 Dec. 1888.
(In Ingaramo).

7. Și nu numai pentru a putea să concureze la masa chirografară, dar chiar pentru a putea să valorifice drepturile cari nasc din ipotecă.

C. Apel Torino 14 Oct. 1892
(In Ingaramo).

8. Cheltuelile pe cari creditorii le suportă pentru a obține declarațiunea creanțelor lor nu pot fi admise la pasiv ca și creanțele.

Trib. Com. Venezia 8 Febr. 1886;
Idem 8 Febr. 1887; (In Ingaramo).

9. În caz de falimentul celui obligat prin cambie, introducerea creanței la faliment, în termenul stabilit pentru exercitarea acțiunii cambiale, este suficientă a salvă decăderea din acțiunea cambială.

C. Apel Roma 12 Dec. 1889.
Contra. *C. Apel Catania* 9 April 1890; (In Ingaramo).

10. Creditorii privilegiați sunt

supuși, ca și creditorii chirografari, la formalitatea verificărei, chiar cînd ei se mărginesc a reclama dreptul lor de preferință.

Trib. Rennes 15 Iunie și 10 Iulie 1811.

11. Astfel medicul care reclamă privilegiul asupra imobilelor falitului, în baza creanței pentru onorarii în timpul boalei din urmă a falitului, trebuie să ceară verificarea creanței sale; așa că tribunalul civil, competent a judeca chestiunea privilegiului, este incompetent a ordona plata creanței neverificate, și cererea de plata creanței nu va putea fi primită pînă ce verificarea creanțelor nu va fi luat sfîrșit.

Tr. Bordeaux 10 Dec. 1839.

12. Creditorii ipotecari nu sunt primiți a cere distribuirea prețului vînzării bunului ipotecat, atît timp cît n'a avut loc verificarea creanțelor.

Contra. C. Apel Paris 18 Iulie 1828 și 28 Sept 1836; *Lyon* 17 Marte 1846; *Paris* 14 Oct. 1857; *Agen* 29 Febr. 1866 și 6 Mart 1866.

(Toate în Dalloz Code de Comm. annoté p. 636).

13. Asupra chestiunii dacă creditorii privilegiați sau ipotecari ai unui falit, sunt supuși obligațiilor din art. 768 urm. (fr. 491) Cod. Com., *Curtea de Apel din Amiens* consacră afirmativă.

Avînd în vedere că în principiu ori ce creditor al falitului este ținut a face să i se verifice creanța sa, sub sancțiunea de a nu fi admis să ia parte la repartițiunea sumelor provenind din bunurile mobile și imobile cari compun activul falitului.

Avînd în vedere că creanțele privilegiate și ipotecare nu sunt dispensate de această verificare, căci dreptul de preferință care

rezultă din această calitate accesorie a creanțelor, ne conferindu-i nici un caracter special în ce privește existența și valoarea lor reală, și ținînd seamă că nici o excepțiune nu e creată de codul comercial în favoarea acestor creanțe, urmează că trebuie a fi supuse și aceste creanțe obligațiilor din art. 491 (rom. 768) Cod. Com.

Că a se admite contrarul ar rezulta această anomalie, că creditorii ipotecari neverificați să se găsească într'o pozițiune mai favorabilă de cît acei cari s'au supus acestei formalități. (sentința din 28 Febr. 1839, în *Rogron* p. 1024).

14. Iar asupra chestiunii dacă creditorul ipotecar sau privilegiat al unui faliment care voințe să urmărească exproprierea imobilului afectat de creanța sa este sau nu ținut de a se supune în prealabil formalităților de verificare, *Curtea de Apel din Paris*, judecînd ca și *Curtea din Amiens*, a răspuns, *negativ* asupra acestei a doua chestiune:

„Considerînd (zice *Curtea din Paris*) că creditorii falimentului, chiar privilegiați ori ipotecari, pentru a fi admiși la repartițiunea activului mobilier, sunt ținuți a face să li se verifice și să li se admită creanța lor; dar că nici o dispozițiune din lege nu impune creditorului ipotecar obligațiunea de a se supune în prealabil acestor formalități, înainte de a începe urmărirea bunului grevat de ipoteca sa; că dreptul său rezultă în mod formal, din contra, din lege; că nu e vorba de o acțiune personală exercitată de L..., nici de admiterea sa la masa chirografală, dar numai de validitatea urmării reale, începută în virtutea unui titlu autentic anterior

falimentului, și asupra unui imobil grevat de o inscripțiune ipotecară luată în profitul său înaintea declarării falimentului.

Considerind că argumentul tras din existența unor interese contrarii între masa chirografară și creditorii ipotecari este fără valoare; căci în adevăr sindicul, reprezentând masa chirografară și falitul, este pirt și parte necesară în urmărire; că el are prin urmărire dreptul și puterea, în timpul procedurii de urmărire, de a controla și discuta atit validitatea titlului și inscripțiunii cit și sinceritatea și valoarea creanței.

Decizia din 15 Martie 1853. (Extras din *Rogron* p. 1024 urm.)

15. Este neregulată cererea făcută de mai mulți creditori prin aceiași petiție de a li se verifică creanțele lor; ori ce creditor trebuie să prezinte separat declarațiunea creanțelor sale.

Tr. Com. Venezia 22 April 1884.

16. Pierde ipoteca creditorul care introducînd creanța în faliment n'a făcut nici o mențiune despre ipotecă, și dacă nici pe urmă tormîndu se concordat și fiind trecut între creditorii chirografari, n'a atacat în privința sa sentința de omologare.

C. Napoli 28 Ian 1888.

17. Cuvîntul titlu din art. 770 (it. 760), nu înseamnă numai înscrisul, dar încă și origina sau cauza datoriei.

Tr. Cagliari 18 Febr. 1889.

18. Creditorul ipotecar poate cere să fi admis la faliment pentru interesele și cheltuelile garantate prin ipotecă,

C. Napoli 23 Mart 1889.

(Numerile 15-18 estrase din *Ingaramo*.)

19. Cînd judecătorul a ordonat, conf. art. 761 (rpm. 771 Cód. Com. a se prezintă un extract de pe registre și creditorul nu a voit să l prezinte, declarațiunea creditorului rămîne nejustificată și nu va putea fi admisă la pasiv, ea și cum ar fi fost contestată de creditori.

Trib. Com. Venezia 22 Sept. 1884 (în *Ingaramo*.)

20. Cu ocazia verificărei creanțelor unui faliment și a contestațiunei acestor creanțe, însemnările aflate în registrele falitului, chiar regulat ținute, nu pot servi ca dovadă pentru creanțele de clarate deși acele însemnări se referă la ele.

Trib. Com. Venezia 13 Dec. 1886 (în *Ingaramo*.)

21. Acel care subscriind în profitul falitului cambii cu mențiunea valoarea primită „în compt” le a achitat la scadență, poate invocă registrele falitului, spre a stabili că n'au fost de cit cambii de complezență și că prin urmărire trebuie a fi trecut între creditorii falitului.

Rouen 23 Mai 1825 în *Dalloz*.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 772. În ziua fixată de sentința declarativă a falimentului pentru verificarea creanțelor, judecătorul sindic, asistat de greșierul tribunalului sau de se-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 762. I crediti non contestati, e quelli che dal giudice delegato si reputano giustificati, sono ammessi al passivo del fallimento. Il giudice delegato ne deve

cretarul-archivar al sindicatului tribunalului, va procede, contradictor cu cei interesați, la verificarea creanțelor.

Creanțele se verifică în ordinea înscrierii în tablou, prin confruntarea titlurilor prezintate, cu registrele și hirtilele falitului.

Falitul și ori cari din creditori se poate opune la admiterea creanțelor.

Creanțele necontestate sau acelea pe cari toți interesații le recunosc ca justificate, sunt admise la masa falimentului.

În caz de contestațiuni, judecătorul sindic, printr-o singură sentință, se pronunță asupra tuturor contestațiilor, cari privesc creanțe a căror valoare nu trece peste competența judecătorului de ocol, cu rezerva apelului la tribunal, în termen de 5 zile de la pronunțare; cit pentru celelalte creanțe, el trimite contestațiunile înaintea tribunalului, care le va judecă în prima instanță în termen cel mult de 10 zile de la ziua verificării.

Procesul verbal de verificarea creanțelor trebuie să arate cu deamănuntul toate operațiunile făcute, numele creditorului, data, scadența și cuantumul creanței; dacă

fare annotazione nel processo verbale e nel margine dei titoli dai quali derivano, indicando la somma per la quale el credito è ammesso.

Se vi è contestazione o se il giudice delegato non reputa il credito pienamente giustificato, ogni decisione è riservata sino al giorno della chiusura del processo verbale di verificazione, e il creditore non intervenuto in persona o mediante mandatario deve esserne specialmente avvisato dal curatore.

Art. 763. Nel giorno fissato dalla sentenza dichiarativa del fallimento per la chiusura del processo verbale di verificazione, il giudice delegato, colle facultà conferitegli nell'articolo 761 procede in contraddittorio degli interessati all'esame di tutti i crediti contestati, ed anche di quelli già ammessi sui quali sorga contestazione.

Il fallito e i creditori, i cui crediti siano verificati o soltanto portati in bilancio, possono assistere ed opporsi alle verificazioni fatte o da farsi.

I crediti non contestati, o che da tutti gli interessati si riconoscano giustificati, sono ammessi al passivo del fallimento nel modo indicato nell'articolo precedente.

suma este datorită de falit ca emitent sau ca girant și numele giranților anteriori, să arăte numele persoanelor intervenite și să relateze declarațiunea lor.

Judecătorul sindic va viză creanțele admise, arătând și suma pentru care s'a admis.

(Com. 702, 708 § 5, 761 urm., 890 și urm.; Pr. Civ. 403; Ital. 762, 763; Fr. 497-500; Belg. 501, 502).

Art. 773. Creanțele datorite de falit ca girant se vor admite la pasivul falimentului în mod condițional. Ele se vor șterge din tablou dacă emitentul la scadență a plătit suma.

Judecătorul sindic va menționa pe titlul și în procesul verbal, că admiterea nu este de cit în mod condițional.

Excluderea unor asemenea creanțe, se va face de către tribunal, după cererea celor interesați.

Sentința se dă contradictor cu judecătorul sindic și este supusă opozițiunii și apelului.

Bibliografie. C. N. Toneanu în *Dreptul pe 1910*; P. Vasilescu în *C. Jud. pe 1910*; Eft. Antonescu *Cod. Com. adnotat*; Al. Degré III pag. 155 urm.; F. Ciorapeiu *Encicl. juridică* II; I. Barozzi *Repert. de jurispr.* II; I. N. Cezărescu și Dan *Cod. Com. adnotat* p. 108 urm.; Gr. Dumitrescu în *Dreptul No. 83/910*; Vidari VIII p. 430 urm.; L. Bolaffio-Masé Dari p. 537 urm.; Bobl p. 480 urm.; Al. Ingaramo p. 485 urm.; Rivière p. 726 urm.; Namur III p. 163 urm.; Rogron p. 1032 urm.; Cobendy-Darras II p. 129 urm.; Dalloz p. 643 urm.

Doctrină, I. În timpul falimentului, în judecata de verificare, creanța, admisă în mod definitiv constituie lucru judecat față cu sindicul și cu falitul și creditorii cari, dacă fiind față, n'au contestat creanța și

În caso di contestazioni, se i crediti contestati sono commerciali, il giudice delegato decide con una sola sentenza le controversie riguardanti quelli che per valore non superino la competenza del pretore, salvo appello al tribunale; per gli altri rimette le parti a udienza fissa dinanzi al tribunale.

Se i crediti contestati sono civili, il giudice delegato, qualunque sia la somma controversa, rimette le parti a udienza fissa davanti al tribunale civile del luogo in cui è istituito il giudizio di fallimento. Nel solo caso in cui niuno dei crediti contestati ecceda la competenza del pretore, le parti sono rimesse davanti al pretore o ad uno dei pretori del luogo medesimo.

L'udienza dev'essere stabilita entro quindici giorni dalla chiusura del processo verbale, ancorché non fossero scaduti i termini prorogati secondo le disposizioni dell'articolo 759.

s'a admis definitiv, sau dacă n'au fost față încă n'au uzat de disp. art. 774. C. Com. relativ la creanțele tardive și nici de disp. art. 780 C. Com., procesul verbal rămîne cu putere de lucru judecat pentru scopul repartițiunii care nu mai poate fi turburată de nimeni, scopul falimentului fiind lichidarea averii falitului.

Procesul verbal de verificare este opera judecătorului sindic, care e magistrat și competent de a admite creanțele la masa falimentului cînd sunt necontestate, sau a le înainta trib. cînd sunt contestate. Această admitere făcîndu-se contradictor cu cei interesați, procesul verbal constituie lucrul judecat, opozabil tuturor.

După încetarea falimentului procesul verbal de verificare are eficacitatea lucrului judecat întru cît legea nu face nici o distincție; că nu se poate ca el să aibă eficacitatea numai în timpul cît durează falimentul, din momentul ce el a rămas definitiv prin închiderea lui, recunoscîndu-se creditorului dreptul său judecătorește; astfel caracterul lui este că conține într'însul autoritatea lucrului judecat.

Dacă acest proces verbal n'ar avea într'însul clauza executorie ce o dă creanței, atunci conform art. 823 Cod. Com. n'ar putea creditorul lua cota sa numai în virtutea acestui proces verbal chiar în lipsa titlului original. Și atunci pentru restul creanței păstrîndu-se dreptul creditorului contra falitului, după închiderea falimentului ar fi nedrept ca un titlu rămas definitiv în perioada falimentului să fi nevoit creditorul să intenteze un nou proces, să-și valorifice titlul acesta din nou, față cu falitul, a repeta ceia ce s'a făcut în perioada cît ține falimentul pentru a-și obține restul creanței.

Judecătorul sindic numit judecător al tribunalului prin decret și delegat de Ministru în această calitate, pronunțîndu-se prin procesul verbal, face operă de judecată atunci cînd nu sunt contestațiuni, cari să trimită afacerea în judecata contencioasă a tribunalului, și această judecată în materie de faliment este executorie prin ea însăși și (art. 941 944 c. com.) și nu e necesitate chiar a se mai investi cu formula executorie, conform legii noastre de proced. civ. (art. 373 pr. c).

Extras din articolul D-lui *C. Toneanu* publicat în *Dreptul* No. 21/910.

2. Care este caracterul juridic al procesului verbal de verificarea creanțelor în raport cu hotărîrea judecătorească? Pînă la un punct s'ar putea susține că el constituie autoritatea lucrului judecat; mai întîi este art. 732 C. Com. (azi abrogat și înlocuit prin art. 7 din legea org. judecătorești) care dispune că sindicul face parte din corpul judecătoreșe; apoi art. 772 C. Com. care spune că verificarea creanțelor se face în prezența sindicului asistat de grefier sau de

secretarul arhivar și contradictor cu părțile interesate; că sindicul judecă contestațiile a căror valoare nu trece de competența judelei de ocol, condiții cari sunt în armonie cu disp. art. 1201 C. Civil; și în sfârșit, că dobânzile moratorii curg din ziua declarării creanțelor la masa falimentului.

(*Lyon Caen et Ren.* op. cit. No. 273; *P. Vasilescu* în C. Jud. No. 4/910.

3. Cu privire la rolul judecătorului sindic la verificarea creanțelor, D-l *Gr. Dimitrescu* în Dreptul No. 83/910, susține că judecătorul sindic nu poate contesta; dar că are dreptul a nu admite o înscriere la masa creditorilor dacă se convinge că este nefondată cererea creditorului; însă judecătorul sindic nu va putea judeca de cit pînă la valoare de 1500 lei; dacă depășește această sumă cerererea creditorului și dacă judecătorul sindic vede că înscrierea prezintă dificultăți, fiind că nu îndeplinește condițiunile legii, atunci el va trimite afacerea înaintea tribunalului, de oare ce nu mai este de competența sa.

Cu privire la această chestiune s'a cerut de judecătorul sindic al trib. Iași și părerea D-lui *V. Dimitriu*, profesor universitar care a răspuns următoarele:

La adresa d-v. No. 2147 din 3 Decembrie 1910, prin care îmi cereți avizul asupra următoarelor chestiuni, ce interesează sindicatul, am onoare a vă răspunde:

I-a Chestiune.—*Sindicul este în drept a contesta creanțele ce se cer a fi înscrise în faliment?* Neapărat că chestiunea cată a fi rezolvită numai cu privire la acele creanțe ce se prezintă la verificarea prezidată de însuși acel judecător sindic ce voește a contesta, căci nu poate fi nici o îndoială, în cazul cînd judecătorul sindic voește a se înscrie la masa unui alt faliment, a căruia verificare de creanțe nu cade în atribuțiunea sa; de asemenea, chestiunea nu prea prezintă interes practic nici în cazul cînd creanța e deja contestată de alți creditori: așa încît chestiunea se reduce la ipoteza, cînd un creditor cere a fi înscris la un faliment, iar judecătorul sindic avînd credința că o atare cerere nu poate fi admisă, fie cu privire la quantumul sumei, fie cu privire la garanțiile sau privilegiile ce se pretind, se găsește numai față în față cu creditorul reclamant, nefiind nici o contestațiune din partea vre unuia din cei în drept a contesta.

Chestiunea astfel redusă prezintă o serioasă dificultate în urma modificărilor suferite de legea falimentului și în special în urma suprimării judecătorului comisar ca organ administrativ al falimentului, căci legiuitorul mulțumindu-se a înlocui pe judecătorul comisar prin judecătorul sindic pur și simplu, trebuia să se nască conflicte în ca-

zurile în cari după legea anterioară aceste două organe administrative apăreau în acelaș moment cu roluri distincte, în cit contopirea lor să nu poată fi admisibilă. Dintre diferitele ipoteze ce se pot ivi în practică, operația verificării este cea mai eloquentă pentru a ilustra această imposibilitate de contopire; căci în cursul acestei operațiuni rolurile erau cu totul separate, întocmai precum e rolul unui magistrat față de o parte ligitantă.

Se impune prin urmare examinarea chestiunii de a se ști, sub noua lege, care poate fi rolul magistratului sindic ?

Pentru rezolvirea dificultății, părerea noastră este că trebuie să plecăm de la norma de drept ce formează una din temelile pe care e clădită distribuțiunea justiției „*Nimeni nu trebuie să fie judecător în propria sa cauză*“.

E drept că prin unele legiuiri excepționale, legiuitorul crează derogări de la această normă; dar în primul loc, mai în totdeauna aceste derogări sunt create în interes general, în cit cel chemat a judeca, deși poate e inițiatorul conflictului juridic dar e absolut dezbrăcat de ori ce interes particular, fie el personal, fie ea reprezentant; și în al doilea loc, ceea-ce e decisiv, însăși legea prevede formal excepțiunea. În specie din nici o dispoziție expresă a legii falimentului nu reese că judecătorul sindic, cînd verifică creanțele, poate fi și judecător și parte în același moment; deci excepțiunile fiind de strictă interpretare, sindicul care presidează operațiunea verificării creanțelor, ordonînd ori ce măsuri pregătitoare pentru formarea convingerei sale judecătorești, nu poate fi de cit numai magistrat și, ca atare, nu poate avea dreptul de a contesta creanțele pe care e chemat a le verifica.

II-a Chestiune.—*Cum trebuie să rezolve sindicul o cerere de verificare a unei creanțe pe care o crede nejustificată în parte sau în totul, dar care nu e contestată?*—Sindicul, cu ocaziunea verificării, potrivit celor dejă expuse, încetează de a fi reprezentantul masei credale pentru a fi exclusiv judecător. În această calitate legea îi impune, că creanțele ce nu vor fi contestate sau vor fi recunoscute, trebuiesc admise la masa falimentului. Această dispozițiune își mai avea rațiunea de a fi sub vechea legiuire, cînd sindicul care reprezintă eminantamente interesele masei credale, luă parte la toată operațiunea verificării, în cit prin necontestarea creanței ce se verifică, sau prin recunoașterea ei în numele masei credale, deci în numele tuturor interesaiilor, putea face să se considere intrunite elementele necesare, pentru ca admiterea cererei de verificare să fie obligatorie, deși chiar și atunci chestiunea era controversată.

Astăzi însă, cînd masa credală nu mai poate fi reprezentată în permanență în timpul verificării pentru a contesta și recunoaște creanțele, căci reprezentantul ei legal s'a îmbrăcat cu haina de judecător, este evident că ar fi greu de admis ca magistratul să fie îndatorat a admite cererea de verificare a unei anumite creanțe, afară bine înțeles de cazul, cînd totalitatea creditorilor ar fi prezenți la verificare și are recunoaște creanța, ceea ce dacă nu e imposibil, e foarte puțin probabil. În lipsă de dispozițiuni formale, magistratul va avea prin urmare dreptul de a admite sau nu cererea, după cum i se pare sau nu întemeiată; acest drept nu i poate fi ridicat, căci el e inerent rațiunii de a fi a magistraturei care judecă. Singura excepțiune ce legea a creat la această regulă, se justifică prin motive de ordine cu totul superioare ¹⁾.

Din moment ce trebuie să recunoaștem că judecătorul-sindic nu poate fi obligat de a admite creanța ca verificată, se ivesc noi dificultăți; în primul loc, dacă trebuie să se pronunțe asupra temeiunii cererii și în al doilea loc, dacă poate fi sesizat tribunalul cu judecata afacerii.

Pentru elucidarea chestiunii, trebuie să ținem seamă de deosebirea ce face legiuitorul după valoarea creanței ce se verifică.

În cazul cînd creanța întrece competența sindicului, dar nu s'a ivit nici o contestație recunoaștem că există o lacună în lege, dar aceasta nu e de ajuns pentru a dispensa justiția de a da soluția. Din acest punct de vedere, ținînd seamă de o parte că nu se poate impune magistratului ce e convins că nu trebuie admisă creanța, ca el să o declare verificată, iar pe de altă parte că judecata asupra ei trebuie să se facă în prima instanță de către tribunal, rezultă că legalmente sindicul nu poate să dea o hotărîre asupra cererii de verificare, ci enunțînd că cererea nu întrunește condițiunile necesare spre a fi admisă „de plano” și nici împrejurările nu-l îndrituiesc ca pe baza prezumpțiunilor să-și formeze convingerea, o înaintează în judecata tribunalului, care are plenitudinea jurisdicției.

În această situațiune se naște obiecțiunea, dacă tribunalul poate fi sesizat cu o atare judecată, căci în materie de faliment, cu privire la verificarea creanțelor, legiuitorul a întocmit o procedură cu totul specială, după care tribunalul judecă numai contestațiunile ce se nasc cu ocaziunea verificării. Credem, că obiecțiunea este neîntemeiată, căci să nu uităm că chestiunea s'a putut naște numai din

¹⁾ D-l Dimitriu face aci aluzie la art. 56 din legea Curței de Casație, care oprește pe minoritate să facă osebîtă părere, obligînd-o să subscrie hotărîrea majorității.

momentul modificării legii falimentului, iar pe timpul când existau separat un judecător comisar și un sindic o atare dificultate era imposibilă.

Suprimându-se însă primul organ dintre aceste două, legiuitorul a dispus că verificarea se va face de judecătorul sindic, întocmai precum se făcea mai înainte de judecătorul comisar; și în generalitatea cazurilor, nici-o dificultate nu-i apăruse; dispozițiunea sa prin urmare s'a ocupat „*de eo quod plerumque fit*“. Cu timpul, însă, au apărut ipoteze, unde aplicațiunea strictă a textului conceput de pe când organele cele două erau separate, nu s'ar putea face din cauza cercului lui restrins; pentru acestei ipoteze, facem aplicațiunea adagiului „*ubi eadem ratio eadem lex*“; căci nu ni se poate obiecta că aplicăm dispozițiunile excepționale prin analogie, de oarece în specie fiind un caz neregulamentat de legea excepțională, intrăm în cadrul legii comune, care dă în competența tribunalului comercial judecata tuturor conflictelor comerciale născute în cursul procedurii falimentului.

Din contra, dacă valoarea creanței intră în competența judecătorului sindic, nimic nu se opune ca el să intre în cercetarea temeiniciei cererii și judecând-o, s'o respingă.

În acest caz se poate de asemenea obiecta, sau că n'ar fi drept de apel, căci acesta e acordat excepțional numai în caz de contestațiuni, sau că nu poate fi sesizat tribunalul, căci el nu judecă în a doua instanță de cit apelurile asupra contestațiunilor. Pentru a nu ne mai repetă ne raportăm la cele deja zise cu privire la ipoteza precedentă. Recunoscând că legea a dispus pentru cele ce se întm. plă obicinuit, și că ori unde există aceiași rațiuni trebuie să se aplice aceleași norme, ajungem cu ușurință la soluțiunea juridică, ce trebuie s'o adoptăm, în lipsă de text formal care să înlătore ori ce dificultate.

III-a Chestiune.—*Care e rolul sindicului când se urmează judecata tribunalului relativ la aceste ipoteze?*

Soluțiunea se impune, dacă luăm în considerațiune faptul că din moment ce a terminat operațiunea verificării, sindicul a încetat de a mai fi judecător și și-a reluat rolul de organ administrativ al falimentului însărcinat „prin excelență“ de a apăra interesele mase credale. Ca parte litigantă, care e chemată înaintea tribunalului în calitate de reprezentant al creditorilor, e liber a pune concluziunile ce le crede utile, nefiind îngrădit prin nici-o dispozițiune formală. Nu se poate obiecta că sindicul nu are dreptul să se împotrivească la admiterea cererii, din cauză, că s'ar ajunge pe această cale a se da drept creditorilor de a face contestațiuni directe înaintea tribuna-

lului; căci pe deoparte creditorii nu figurează personal, iar pe de altă parte, sindicul nu face contestațiuni, ci se mărginește în rolul de pîrit, care apără masa credală pe care o reprezintă; iar acest drept al său isvorăște din principiile generale ale dreptului comun la care am zis că trebuie să recurgem din cauza laconismului legii.

În definitiv deci recunoaștem, că de și sindicul nu are dreptul a contesta, totuși se poate ajunge pe baza principiilor enunțate să se înlătore pe cei ce fără drept ar voi să se introducă printre creditorii sinceri și reali ai falimentului.

Este drept însă că printr'un simplu adaos în sensul că și sindicul poate face o contestațiune, s'ar fi înlăturat ori ce dificultate.

Estras din Dreptul No. 83/910.

Juriprudență 1. Pentru admisibilitatea unei creanțe cambiale la pasivul falimentului, se cere ca o condițiune indispensabilă să nu fi decăzut din acțiunea cambială.

Apel Catania 9 April 1890 în Ingaramo.

2. Declarațiunea creanței la ordin, conform art. 758 și 760 C. com. este o adevărată și proprie cerere judiciară, care să vează decăderea din acțiunea cambială.

Apel Roma 12 Dec. 1899 în Ingaramo.

3. După art 772 cod. com. modificat prin legea din Aprilie 1900, contestația contra admiterei și înscrierei unor creanțe la masa falimentului trebuie să fie respinsă ca neadmisibilă, dacă nu s'au plătit citațiile.

C. Cas. II No. 85/901 Bul. 1901 p. 523.

4. Art. 772 cod. com. nu prevede ca plata citațiilor să se facă de odată cu facerea apelului, ci numai ca citațiile pentru ziua fixată pentru judecare să fie plătite înainte de către contestatori.

În speță intru cit se constată că pentru ziua de 13 Aprilie, cînd s'a judecat și s'a respins apelul recurentului, citațiile erau plătite

de dînsul, dispozițiile art. 772 sunt îndeplinite.

Că de și pentru primul termen de 12 Aprilie citațiunile nu erau plătite de recurent, totuși judele sindic nefînd față să ceară respingerea, tribunalul a aminat a-facerea din cauză că lipseau ambele părți;

Că prin urmare, incidentul, de neadmisibilitate, ce se putea ridica la primul termen, nu se mai putea ridica la termenul de judecare cînd citațiunile au fost plătite de recurent.

C. Cas. II No. 199/901 Bul. 1901 No. 1076.

5. Falitul are un drept propriu de a contesta creanțele ce se prezintă la verificare și contestația și-o poate întemeia fie pe motivul că contractul a fost făcut în perioada suspectă, în care caz nulitatea e relativă și profită numai masei credale, fie pentru motiv de neîndeplinirea obligațiilor din acel contract, în care caz nulitatea este absolută și profită și falitului care nu se află în culpă.

C. Apel Buc. I No. 191/901 în C. Jud. pe 1902 p. 324.

6. Falitul are un drept propriu de a contesta creanțele ce se prezintă la verificare și contestația și-o poate întemeia.

fie pe motivul că contractul a fost făcut în perioada suspectă, în care caz nulitatea e relativă și profită numai masei credale, fie pentru motiv de neîndeplinirea obligațiilor din acel contract în care caz nulitatea este absolută și profită și falitului care nu se află în culpă.

C. Apel Buc. I No. 191/901 în C. Jud. No. 39/902.

7. Contestările ce se fac la verificarea creanțelor a căror valoare trece de 1500 lei, judecînduse de tribunal în prima instanță, iar nu de judecătorul sindic, care nu are alt drept de cit a le primi și a le transmite tribunalului, de aci rezultă, că o asemenea contestație, adresată direct tribunalului este regulat introdusă.

C. Apel Buc. II No. 23/901 în C. Jud. No. 66/903 și în Dreptul No. 27/901.

8. Verificarea creanțelor fiind o măsură esențială la falimente legiuitorul a fixat formă și termene deosebite și urgente, pentru ca înăuntrul lor să se rezolve contestațiunile diverselor datorii și să se poată păși mai departe. Aceste forme privesc pe toți creditorii, fără distincțiune de natura sau calitatea creanței lor astfel în cit situațiunea aceloră care s'au prezintat în termen și au fost admiși prin hotărîri definitive nu se mai poate ataca în urmă de cit numai în cazurile excepționale prevăzute de alin IV de sub art. 780 cod. com.

Așa dacă sindicul n'a obiectat nimic cu ocaziunea verificării creanțelor și alți creditori au contestat o creanță ipotecară și au căzut definitiv în pretențiunile lor, este lucru judecat în favoarea creditorului ipotecar, și el

are un drept cîștigat, pe care sindicul nu-l mai poate pune din nou în discuțiune printr'o contestațiune tardivă, bazată pe dispozițiunile art. 726 alin. IV cod. com.

C. Apel Buc. II/902 Dreptul No. 78/802 cu opinie separată.

9. În procedura de verificare a creditorilor, curatorul (la noi sindicul), reprezintă în mod principal persoana debitorului devenit falit, și prin urmare în această calitate, nu poate să conteste data înscrisurilor private provenind chiar de la însuși falitul; în calitate de reprezentant al masei credale poate să fie considerat ca *ayant cause* și ca terțiu, dar chiar în această din urmă calitate nu poate să se mulțumească a nega certitudinea dată înscrisului privat sau amintit, numai pentru că nu se găsește înregistrate în epoca anterioară falimentului în registrele falitului, dar va trebui însă să facă dovadă, dacă operațiunile despre care numitele înscrisuri formează credință, își găsească corespunzătoare mențiuni în registrele și în corespondența falitului, pentru că numai într'un atare caz data rămîne cu totul certă.

Cas. Roma 13 Ian. 1896 Anuario XIII 1896 No. 155. Citată de Lft. Antonescu în cod. com. adnotat p. 413.

9 bis. Judecătorul sindic este în drept a nu înscri o creanță, până la 1500 lei, dacă are convingerea că nu e sinceră și reală; depășind această sumă e obligat a cere tribunalului a se pronunța asupra cererei creditorului.

Trib. Iași S. III din 10 Dec. 1910 în Dreptul No. 83/910.

Iată și considerentele trib:

Văzînd că, cu ocazia verificării

creanțelor la masa falimentului Schnürer și fiu, creditorul L. Sadoveanu a cerut să fie înscris cu suma de 6846 lei cu privilegiu, de oare ce a plătit cteva luni în urmă diverse cheltueli de transport și vamă pentru marfa sosită pe adresa falitului.

Văzind că d-l judecător sindic a găsit că această creanță nu este privilegiată, de oare ce nu intră în cadrul art. 1730 cod. civ., care prevede cheltuelile de conservare și în consecință cu toate că nu a fost contestată de falit sau de vre-un creditor, a refuzat înscrierea.

Considerind că judecătorul-sindic nu poate fi obligat a înscrie ori-ce creanță prin simplul fapt că nu e contestată de nici un creditor, atunci cînd unanimitatea creditorilor nu consimte la aceasta de oarece legea obligă pe judecător să verifice creanțele, și calitatea lui de judecător îl împiedică să dea curs unei cereri cari nu corespunde condițiilor legii;

Considerind că această prerogativă a judecătorului sindic, este nu numai singura compatibilă cu rolul de judecător îndeplinit de sindic, dar singura rațională și foarte utilă interesului tuturor creditorilor la falimente care de cele mai multe ori, din cauza distanței și cheltuelilor, nu pot fi față la verificarea creanțelor debitorilor lor, dar știu că interesele le sunt destul de proteguate prin faptul că un magistrat censurează cererile îndreptate în contra falimentului și nu le admite de cît dacă sunt fondate și întemeiate.

Că, dar, judecătorul-sindic, în speță, nu a făcut de cît să uzeze de drepturile sale de judecător.

Considerind că, de asemenea, bine a procedat atunci cînd nu

a respins cerea ci a înaintat-o tribunalului de oare ce, din spiritul art. 772 cod. com., rezulă că legiuitorul a înțeles a da judecătorului-sindic competența judecătorului de pace, și în speță, fiind vorba de o cerere de valoare de 6000 lei, întrece competența lui și, conform articolului citat, urmă să se trimită chestiunea în judecata tribunalului cu apel la Curte.

Pentru aceste motive, respinge finea de neprimire pe care o găsește neîntemeiată.

În Dreptul No. 83/910.

10. De și art. 772 cod com. acordă creditorilor numai dreptul de a contesta createle nesicere înaintea judelei sindic în ziua fixată pentru verificarea creanțelor, legiuitorul însă nevoind să se strecoare printre creanțele admise și creanțe nereale, cari din diferite împrejurări n'au putut fi declarate în termenul fixat prin sentința declarativă a falimentului, a permis prin art. 774, unor asemenea creditori de a face și mai tirziu declarațiunea creanțelor lor, cum și opozițiune contra creanțelor admise cu condițiune numai, ca această opozițiune să o notifice, împreună cu actele pe care se sprijină, judecătorului-sindic în termenul fixat de acel articol, fără a fi nevoie ca motivele unor asemenea opozițiuni să se întemeieze pe cauză de eroare, dol sau fraudă, prevăzute de art. 780 cod. com.

Trib. Covurlui II din 1907 în Dreptul No. 69/907.

11. Pentru a dovedi că unele creanțe prezintate la verificare sunt fictive, proba testimonială este admisibilă.

C. Apel Buc. III No. 66/96 în C. Jud. No. 13/99 p. 101.

12. Art. 46 c. com., după care libe-

rațiunea se probează între altele, cu registrele părților și cu martori, nu și are aplicarea sa, fiind excepțiunea de liberațiune e de natură a întârziă condamnarea la plată sau declararea de încetare de plată cerută pe temeiul unei datorii cambiale, art. 349 c. com. stabilind pentru acest sfârșit o probă legală, care singură se poate invoca și termenii săi fiind restrictivi; de aceea debitorul urmărit în faliment nu poate dovedi liberațiunea de plată a cambiliilor prin registre sau martori.

C. Cas. No. 143/89 Bul. pag. 965.

13. Odată ce creanța recurentului a fost respinsă de la masa creditorilor într'un mod definitiv nu se mai putea în urmă admite acțiunea intentată de recurent, pentru obligarea falitului M. la plata aceleiași creanțe, fără a se viola, autoritatea lucrului judecat și mărturisirea lui M. înaintea judecătorului nu mai poate avea astfel nici un efect.

Că dar de și mărturisirea falitului M. este o mărturisire judiciară în sensul art. 1204 c. civ. însă întru cît, în speță, ea n'a putut avea efect cu ocazia verificării creanțelor, neținindu-se seamă de ea, urmează că recurentul nu o mai poate invoca pe altă cale de judecată.

C. Cas. II No. 313/97 Bul. p. 1499 urm.; *C. Cas. II No. 260/903* Bul. p. 707.

14. Anularea unui act de ipotecă se poate cere nu numai cu ocaziunea verificării creanțelor, dar și pe cale de acțiune principală întru cît nici un text de lege nu oprește aceasta.

Procesul verbal de verificarea creanțelor are caracterul unei sentințe judecătorești, dar el nu este

opozabil creditorilor cari n'au luat parte la verificare, fie prin tăcerea, fie prin absența lor.

Trib. Argeș No. 191/902 în Dreptul No. 43/902; *C. Apel Buc. II No. 40/906* în Dreptul No. 56/906.

15. Operațiunea definitivă a verificării creanțelor constituie un contract judiciar, care este obligator pentru toți creditorii falitului și proprietarii creanțelor admise ca bune au dreptul de a participa în limitele prevăzute de lege la toate operațiunile ce vor avea loc pentru lichidarea falimentului, fără a se mai putea pune în discuție validitatea acelor creanțe.

C. Cas. III din 1906 Dreptul No. 79/906.

16. Procesele verbale încheiate de judecătorii sindici, cu ocazia verificării creanțelor nu au autoritatea lucrului judecat, căci asemenea acte constituiesc titlu, numai pentru timpul cît ține operațiunile falimentului și creditorul care n'a fost plătit sau acel care a fost respins de la masa falimentului nu și pierde dreptul de a și urmări pretențiunile pe cale ordinară.

Trib. Dorohoi /906 C. Jud. 56/906.

17. Înscrierea și admiterea la verificare a creanțelor nu constituie un lucru judecat inatacabil, ci dă drept proprietarului titlurilor verificate a lua parte la lucrările falimentului atita timp, pînă cînd acele titluri nu vor fi doborîte prin contestații făcute posterior admiterei și se vor bucura de credința ce li s'a dat în ziua verificării.

C. Apel Iași II No. 4/910 C. Jud. 42/910 și în Dreptul No. 45/909.

18. Ordonanțele date de judecătorii sindici în materie de fali-

ment cu ocazia cererilor de înscriere și verificare, făcute în fața acestora, constituie hotărâri judecătorești asemănătoare celor pronunțate de judecători, susceptibile cailor de reformare anume prevăzute în codul comercial, prin contestație, opozițiune sau apeluri la tribunal și nici într'un caz nu se poate reveni asupra lor prin anulare, pe cale de acțiune principală.

Prin urmare, dacă o asemenea ordonanță a rămas definitivă nu se mai poate reveni asupra-i pe cale de acțiune principală, fără a se violă autoritatea lucrului judecat.

Trib. Ilfov com. din 1911 C. Jud. No. 56/911 și în Dreptul No. 43/911.

19. Procesul verbal de verificare nu are altă valoare, de cât numai de a recunoaște creditorului dreptul de a participa la masa credală cu suma verificată, fără însă a constitui un titlu pentru creditor față de falit cu efect de a-i urmări și altă avere afară de cea aflată în administrarea sindicului falimentului.

Trib. Ilfov Com. No. 447/910
Dreptul No. 35/910.

20. Prin cererea de verificare a creanțelor la masa falimentului, creditorii nu fac de cât să-și declare sumele creanțelor lor și prin urmare, admiterea lor la pasiv, fie de sindic, fie de tribunal, nu poate fi considerată ca o novatiune, ci numai ca o recunoaștere a unui drept preexistent care nu schimbă nici natura dreptului, nici felul și termenul prescripțiunii.

Prin declararea în faliment, creditorii ne mai putând urmări pe falit, nici prescripția nu poate curge contra lor; însă această situațiune pentru dinșii ia sfârșit

cînd încetează falimentul, fie prin concordat, fie prin terminarea repartitiunii întregului activ. În acest din urmă caz, prescripția curge de la data jurnalului tribunalului, care aprobă repartitia și care încheie operațiunile falimentului, fiind că atunci creditorii recapătă, ea și prin concordat, exercițiul întreg al drepturilor lor contra debitorului.

21. Sentințele de verificarea creanțelor nu operează o novatiune, ci numai o recunoaștere în justiție a datoriei și prin urmare o întrerupere a prescripțiunii, care continuă pînă la închiderea procedurii falimentului prin unul din modurile arătate de lege, de cînd prescripția începe din nou să curgă.

(C. Apel Buc. II No. 32/911 în Dr. No. 71/912 și C. J. No. 11/912).

22. În caz de anularea unei vânzări în urma exercițiului acțiunii pauliane, de către creditorii fraudati, cumpărătorul nu se poate despăgubi din însăși vânzarea imobilului cu însăși creditorii asupra cărui imobil aceștia își exercită urmărirea; cumpărătorul se poate despăgubi numai din prisosul ce ar rămîne din vânzarea imobilului în urma satisfacerii creditorilor.

C. Cas. II No. 91/98. Bul. Cas. pag. 385.

23. Cumpărătorul unui imobil evins printr'o acțiune pauliană pornită de sindic, nu poate fi admis la pasivul falimentului vânzătorului cu prețul imobilului, întru cît se constată judecătorește că cumpărătorul s'a pus de acord cu falitul pentru a fraudă masa credală. În asemenea cumpărător numai atunci ar putea opune în compensațiune prețul plătit falitului, cînd ar fi dovedit că acel preț a folosit creditorilor: în lipsa

acestei dovezi, dreptul său de a fi dispăgubit de prețul sau daunele rezultate pentru dînsul din revocarea cerută de creditori se reduce la aceia ce va prisosi din activ după îndestularea celorlalți creditori.

C. A. Buc. I în „Dreptul” pe 1898 pag. 130.

24. Cumpărătorul evins printr'o acțiune pauliană, este în drept a fi admis la pasivul vînzătorului declarat în stare de faliment, cu prețul vînzării, ca creanță chirografară, întru cît imobilul după anularea vînzării, a reintrat în patrimoniul falitului și prețul se constată că a fost primit de dînsul.

Trib. Prahova I în Dreptul pe 1898 pag. 134.

25. Creditorul gagist anterior falimentului care-și lichidează creanța prin vînzarea gajului, nu poate fi considerat pentru restul rămas neacoperit din prețul gajului ca creditor posterior concordatului.

Această lichidațiune nu dă naștere unei creanțe noi și nu face de cît a o transforma, în ceia ce privește partea neacoperită prin insuficiența gajului într'o creanță chirografară.

Trib. Covurlui I în Dreptul pe 1898 pag. 220.

26. Creditorii falitului se înscriu în tabloul creditorilor falimentului dacă au depus la grefa tribunalului titlurile lor de creanță în lăuntru termenului fixat prin sentința declarativă de faliment.

C. Apel Iași II No. 29/95 în C. Jud. pe 1896 pg. 75.

27. În materie de faliment, prin art. 768 și urm. cod. com., legiuitorul obligă pe creditori a și prezenta titluri de creanțele lor la grefa tribunalului și nici un text

de lege, nu obligă pe creditori a se prezînta în persoană în ziua verificării, mai cu osebire că judecătorul sindic reprezintă interesele creditorilor în materie de faliment.

(Trib. Iași II No. 422/901 în C. Jud. No. 48/902).

28. Compensațiunea se operează de drept, în puterea legii, chiar cînd debitorii n'ar ști nimic despre aceasta, și declarațiunea în stare de faliment nu poate intru nimic împiedeca operațiunea compensațiunei atunci cînd este bine constatat că ambele datorii coexistau de odată înainte de declarațiune și erau lichide și exigibile în momentul încetării de plăți a falitului.

Astfel un debitor al masei credale poate opune compensațiunea datoriei sale cu datoria pe care masa credală o are către dînsul.

Prestațiunile în fructe al căror preț este regulat prin mercurialele localității se compensează cu sumele lichide și exigibile.

Trib. Covurlui I No. 65/902 în C. Jud. No. 67/902).

29. Asociațiunile în participare nu constituiesc persoane morale, n'au un patrimoniu distinct de al asociaților și fiind scutite de formele prescrite pentru celelalte societăți, n'au existență față cu terțile persoane; de unde urmează că, în caz cînd un asociat cade în stare de faliment, asociatul său n'are nici un drept de preferință asupra activului ce se găsește în patrimoniul falitului ca unul ce nu se poate prenumăra între creditorii acestuia, fie pentru fondurile ce s'a încredințat a le specula, fie pentru dare de socoteli a pierderilor sau a câștigurilor asociațiunei.

C. Cas. II No. 201/92 B. p. 1121.

30. Creditorul care posedă obligațiuni subscrise, girate sau garantate solidar de către falit și de alți coobligati cari au căzut în stare de faliment, are dreptul să participe la repartitiunea de la toate masele, fiind trecut cu valoarea sa nominală pînă la achitarea definitivă, iar în cazul cînd toate dividendele întrunite cari i s'au distribuit ar trece peste suma datorită, diferența în plus se înapoiază maselor credale, în proporțiune cu partea datoriei ce fiecare din ele a plătit.

Pentru ca aplicațiunea acestei

reguli să aibă loc, nu se cere ca în momentul cînd creditorul se prezintă la faliment, toți ceilalți coobligati să fie simultan și deși căzuți în faliment.

Falimentul nu are regres în contra coobligatului pentru partea ce a plătit astfel ca dividend, de cit dacă va fi plătit integral, capital și accesorii creanța întreagă și chiar în acest caz i se deduce partea pe care masa credală era obligată a o plăti.

Trib. Putna în Dreptul pe 1894 pag. 50.

Notă. Prin legea din 1902, s'au adăogat cuvintele „sau de secretarul arhivar al sindicatului tribunalului“, cari nu erau în legea din 1900; în legea din 1900 termenul de apel eră de 20 nu de 10 zile.

În legea din 1900 mai erau 2 aliniate :

„Fiecare contestator este obligat ca, odată ce judecata contestațiilor este sorocită, să plătească citațiile pentru contestațiile făcute de dînsul, sub pedeapsă ca ele să fie respinse ca inadmisibile“.

„Procesul verbal de verificarea creanțelor va trebui să fie înaintat de judecătorul comisar al tribunalului pînă în termen de cel mult șapte zile de la ziua verificării, și va arăta cu deamănuntul... etc.“ cari au fost suprimate prin legea actuală.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 774. După încheierea procesului verbal de verificare, declarațiunile creanțelor și opozițiunile în contra declarațiunilor sau a admitterilor de creanțe deja făcute, trebuiesc să fie notificate judecătorului sindic și creditorilor ale căror creanțe se atacă și să fie depuse în grefa sindicatului tribunalului, cu documentele pe cari se întemeiază, cel puțin

CODUL COM. ITALIAN

Art. 764. Dopo la chiusura del processo verbale di verificazione, le dichiarazioni di crediti e le opposizioni contro le dichiarazioni od ammissioni di crediti già avvenute devono essere notificate al curatore ed ai creditori dei quali s'impugnano i crediti, e depositate nella cancelleria coi documenti ai quali si appoggiano, almeno due giorni prima della u-

cu două zile mai înainte de audiența fixată pentru rezolvarea contestațiilor.

În lipsă de asemenea contestațiuni, audiența trebuie să fie fixată la un termen nu mai mic de cinci și nici mai mare de zece zile de la închiderea sus zisului proces verbal.

(Com. 723, 772, 775 ; Ital. 764 ; Fr. 498 ; Belg. 506).

Art. 775. Tribunalul, examinând toate contestațiunile de odată și împreună, contradictor cu judecătorul sindic și persoanele arătate în articoli precedenti, se pronunță prin o singură sentință, chiar dacă ar trebui să se ordone, vre un act oare care de instrucțiune în privința uneia sau a mai multor creanțe.

Sentința tribunalului, în asemenea caz, nu este supusă apelului de cît dacă creanța trece peste valoarea de 1500 lei.

(Com. 774, 914 ; Ital. 765 ; Belg. 505).

Art. 776. În toate cazurile, în cari nu se poate pronunța sentința definitivă, tribunalul comercial poate să admită provizor, pentru o sumă determinată, la pasivul falimentului, creanțele contestate, pentru ca, în virtutea lor, să se poată exercita drepturile creditorului în

dienza fissata per la decisione delle contestazioni. In difetto di precedenti contestazioni, l'udienza dev essere fissata entro un termine non minore di cinque e non maggiore di quindici giorni dalla chiusura del processo verbale suddetto.

Art. 765. Il tribunale o il pretore, con unico cumulativo esame di tutte le contestazioni in contraddittorio del curatore e delle persone indicate negli articoli precedenti, pronuncia con una sola sentenza, quand'anche rispetto ad uno o più crediti debbasi ordinare qualche atto di istruzione.

Art. 766. In tutti i casi nei quali non possa pronunciarsi sentenza definitiva, ed anche qualora rispetto a qualche credito pendano contestazioni rinviata alla giurisdizione civile, il tribunale di commercio può ammettere provvisoriamente, per una somma deter-

deliberațiunile falimentului cu rezerva însă a deciziei definitive din partea judecătoarei asupra validității contestațiunii.

Tribunalul de comerț poate suspenda deciziunea definitivă asupra admiterii unei creanțe pînă la sfîrșitul acțiunii penale privitoare la dînsa, sau al procedurii penale începută după dispozițiunile art. 712 și în acest caz, el determină asemenea dacă și pînă la ce sumă acea creanță să fie admisă provizor la pasivul falimentului.

(Com. 714, 772, 775, 822, 848, 896; Ital. 766; Fr. 500; Belg. 504).

minata, al passivo del fallimento i crediti contestati, affinché rispetto ad essi possano esercitarsi i diritti del creditore nelle deliberazioni del fallimento, salva la decisione definitiva del giudice competente sul merito della contestazione.

Il tribunale di commercio può sospendere la definitiva decisione sull'ammissione del credito sino all'esito di un'azione penale ad esso relativa, ovvero del procedimento penale iniziato secondo le disposizioni dell'articolo 694, e in tal caso determina parimenti se e per qual somma il credito stesso sia ammesso provvisoriamente al passivo del fallimento.

Bibliografie. Al. Degré III p. 157 urm.; F. Ciorapciu II; Barozzi II; I. N. Cezăreșcu-Dan pg. 113 urm.; Vidari VIII pg. 459 urm.; Böhl p. 482 urm.; L. Bolaffio-E. Masc Dari pg. 570 urm.; Al. Ingaramo 487 urm.; Riviere pg. 728 urm.; Namur III p. 169 urm.; Rogron p. 1037 urm.; Dalloz p. 645; Cohendy-Darras p. 133.

Doctrină. 1. Principiul fundamental care domnește în art. 766 este acela că în ceea ce privește unele creanțe pentru a fi admise la pasiv, nu trebuie să se împiedice sau să se întîrzie desfășurarea procedurii falimentului.

Dar acest principiu nu pare destul de garantat de dispozițiunile art. 766, primate în dispozițiunile sale generale. El apare la prima vedere ca depinzînd de autoritatea tribunalului de comerț, fiindcă nu este un text de lege care să supună tribunalului comercial observarea normelor conținute în art. 776, ci este o simplă facultate cu care, pentru observarea procedurii falimentului este investit tribunalul de comerț. Legiuitorul a prevăzut că tribunalul de comerț poate admite provizor la pasiv acele creanțe în privința căror nu se poate pronunța o sentință definitivă; dar e în drept tribunalul să so-

coată că nu trebuie acordată admiterea provizorie la pasiv a unor creanțe.

Efectul acestei facultăți negative date tribunalului, poate fi presupus vătămător creditorului căruia se neagă printr'o simplă dispoziție exercițiul temporar al drepturilor sale în deliberațiunile falimentului; căci pentru a înlătura o lungă enumerare ce ar rezulta din acest fapt al negării admiterei provizorie, vedem că creditorul căruia i se intirzie în acest mod exercițiul drepturilor concesionate de lege, este lovit de dispozițiunile art. 780, ultimele aliniate, cari adaogă cheltuelile de declarare în sarcina sa și cari stabilesc efecte speciale în această privință.

Scopul ce a urmărit legiuitorul în prima parte a art. 776 e dat de însuși textul: a voit ca titularii creanțelor contestate și asupra căror nu s'a pronunțat justiția, să fie admise provizor pentru a putea exercita drepturile creditorului în deliberațiunile falimentului.

Tribunalul de comerț, zice art. 776, poate să admită provizor, creanțele contestate, *pentru o sumă determinată*; această determinare a sumei, figurează nu ca o cauză efectivă a admiterei la participarea de fapt a creditorului la patrimoniul falimentului, ci numai ca o cauză efemeră, o participare fictivă și simbolică.

(*Bolaffio-Masé Dari* p. 588 urm.).

2. Legiuitorul român spre deosebire de cel italian, francez sau belgian, a atribuit judecăței tribunalului *comercial* toate contestațiile ceri exeed competența judeului de ocol, iar judeului sindic pe cele egale acestei competențe, în interesul unei judecăți mai rezezi și mai în cunoștință de cauză. Tribunalul comercial este cel chemat a declara starea de faliment și deci bine a făcut legiuitorul dindu-i în competența generală judecarea contestațiilor.

Mai este în favorul acestei inovațiuni a legiuitorului român și obligația *judicium universale*, de a pronunța o singură hotărîre pentru toate contestațiile, care obligație face să nască din hotărîrea dată asupra creanțelor contestate autoritatea luerului judecat nu numai între părți, dar pentru și în contra tuturor creditorilor falimentului, fără deosebire dacă ei au participat sau nu la operațiunile verificărei.

(Vezi Degré pag. 158).

3. Conform aliniatului II al art. 776, tribunalul de comerț poate suspenda deciziunea definitivă asupra admiterei unei creanțe pînă la sfîrșitul acțiunei penale privitoare la dinsa, sau al procedurii penale începută după dispozițiile art. 712 și în acest caz, tribunalul determină asemenea dacă și pînă la ce sumă cea creanță să fie admisă provizor la pasiv.

Diferența care există între acest alineat și cel întâi al art. 776 consistă în aceea că: în al doilea alineat hotărîrea definitivă care admite sau nu creanța contestată depinde de altă autoritate și nu de tribunalul de comerț; în timp ce pentru cazurile din primul alineat, este numai tribunalul de comerț care hotărăște definitiv admiterea sau respingerea creanțelor contestate.

O altă diferență care însă nu se relevă mai mult din cauza identității efectului ce isvorăște din unul ca și din cel de al doilea alineat al art. 776, este aceea care rezultă mai mult din expresiunile întrebunțate de cit din substanțialitatea acestor expresiuni.

În primul alineat, facultatea acordată tribunalului se referă la admiterea în mod provizor „tribunalul de comerț poate să admită în mod provizor . . . .”; în al doilea alineat se zice că în caz de urmărire penală tribunalul de comerț . . . . determină asemenea dacă și pînă la ce sumă acea creanță să fie admisă provizor la pasivul falimentului; de unde se vede că pe cînd în primul caz tribunalul are în mod direct facultatea de a admite provizor o creanță, în al doilea caz conservînd această facultate este totuși mai puțin aplicabilă, cum se poate observa din particola *dacă*, care împarte în două părți distincte hotărîrea asupra aprecierii în ce privește admiterea provizorie a creanțelor.

(*L. Bolaffio-M. Dari pag. 591 urm.*).

Jurisprudență. 1. Creanțele admise la masa falimentului nu mai pot fi contestate după expirarea termenului prevăzut în art. 774 Cod. Comercial, de cit dacă s'ar descoperi fals, dol, erori esențiale de fapt sau titluri necunoscute.

Trib. Brăila în Dreptul pe 1893 p. 616.

2. Contestațiile la verificarea creanțelor, trebuiesc introduse pînă la închiderea procesului verbal de verificare; ori ce contestație făcută posterior închiderii procesului verbal este tardivă, afară de cazurile prevăzute de art. 780 C. Com. Art. 774 C. Com. prevede contestațiile în contra creanțelor acelor ce nu au avut timpul să le prezinte în termenul fixat de art. 768 C. Com.

Trib. Ilfov Com. No. 2982/900.

Contra. *C. Apel Buc. II No. 22/901; în Dreptul No. 26. 1902.*

3. Odată ce procesul verbal de verificarea creanțelor a fost închis, creditorul respins de la verificare nu are altă cale de cit aceea prevăzută de art. 774 Cod. Com., adică de a se adresa tribunalului mai înainte de ziua fixată pentru rezolvirea contestațiilor; el nu mai poate fi încă odată verificat, nici în baza art. 780 Cod. Com., căci acest text de lege privește numai pe creditorii cari și-au declarat creanțele; iar nu și pe aceia cari s'au prezentat la verificare și cari fiind respinși, nu mai au alt drept de cit să atace procesul verbal pe căile prescrise de lege, iar nu să ceară o nouă verificare.

C. Cas. III No. 127/910 în Dreptul No. 31/910.

4. Art. 764 (rom. 774) Cod. Com., admite fără distincțiune, chiar după închiderea procesului verbal de verificare, declarațiunea creanțelor, și opozițiunile contra declarațiunilor și admiterilor de creanțe deja făcute, provenind de la creditorii trecuți sau netrecuți în procesul verbal.

Apel Genova 12 April 1889 în Ingaramo.

5. Facultatea de a face opozițiune contra admiterilor de creanțe, aparține și creditorului, care n'a asistat la verificare, sau asistînd nu a admis creanțele care înțelege a le contestă, sau care probează că se găsește în cazul arătat de art. 770 al. 1.

Apel Milano 8 Oct. 1889 în Ingaramo.

6. Cînd după închiderea procesului verbal de verificare, și mai înainte de termenul fixat pentru judecarea contestațiunilor, se vor fi notificat alte declarațiuni de creanțe, ori ce cerere se va cercetă contradictor cu curatoarele (sindicul) cînd se va hotări asupra verității creanței.

Tr. Roma 3 Mai 1890 în Ingaramo.

7. În materie de verificare de creanțe după dispozițiile art. 775 combinat cu 944 Cod. Com. sentințele tribunalului nu sunt supuse opozițiunii ci numai apelului.

Că prin urmare dreptul de opozițiune neexistînd în contestațiile la verificarea creanțelor, nici art. 151 pr. civ. nu-și poate avea locul.

Bul. 1898 p. 160 în Barozzi 269.

8. Contestațiile invite cu ocazia verificării creanțelor în materie de faliment, fiind susceptibile numai de apel, urmează că art. 151 pr. civ. nu se poate aplica cînd lipsește unul din intimați.

C. Cas. II No. 40/98 Bul. Cas. p. 159.

Idem II No. 91/98 Bul. Cas. p. 555.

9. Curatoarele nu poate constrînge pe creditorul care a contestat o creanță cu ocazia verificării, de a se prezenta la termen spre a susține contestația făcută și a fi condamnat la cheltueli în caz de pierdere a contestației.

Tr. Com. Venezia 13 Mai 1886 în Ingaramo.

10. Contestată o creanță înaintea primei instanțe de un creditor al falimentului, dacă acest creditor nu voește a continua și susține și în apel contestația sa, un alt creditor al falimentului va putea face și discuta contestațiunea în a doua instanță în interesul comun al creditorilor, invocînd chiar noi argumente.

Apel Trani 30 Mai 1890 în Ingaramo.

11. În lipsa declarațiunii cerută de art. 758 (rom. 768) Cod. Com. cererea de admiterea unei creanțe la pasivul falimentului nu poate fi propusă la termenul fixat pentru judecarea contestațiilor; ci va trebui să fie prezentată după normele fixate de art. 770 (rom. 780) Cod. Com.

Apel Milano 13 Mai 1891 în Ingaramo.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 777. Creditorul căruia nu i se contestă de cît privilegiul sau ipoteca, va

CODUL COM. ITALIAN

Art. 767. Il creditore cui si contesta soltanto il privilegio o l'ipoteca è ammesso

fi admis provizoriu la deliberările falimentului ca creditor chirografar pînă ce aceea contestațiune va fi rezolvată.

(Com. 772, 784, 850; Ital. 767; Fr. 501.

Art. 778. Creanțele, neproducătoare de dobîndă și neajunse la scadență la data declarațiunii falimentului, vor fi admise la pasiv pentru suma lor întregă, cu rezerva expresă însă ca plata ori cărei repartițiuni parțiale să consiste într'o sumă la care dacă i s'ar adăoga interesele socotite de 6% pe an, pentru timpul cit mai rămîne să curgă de la data mandatului de plată pînă la ziua scadenței creanței, această sumă să echivaleze cu suma cotei de repartițiune.

(Com. 718; C. Civ. 1589; Pr. Civ. 593; Ital. 768,

provvisoriamente alle deliberazioni del fallimento come creditore chirografario, sino a che quella controversia sia risolta.

Art. 768. I crediti non fruttanti interesse non ancora scaduti alla data della dichiarazione del fallimento sono ammessi al passivo per l'intera somma, colla espressa riserva, che il pagamento di ogni singola ripartizione dovrà consistere in una somma la quale, calcolati, gl' interessi composti in ragione del cinque per cento all' anno per il tempo che resta a decorrere dalla data del mandato di pagamento sino al giorno della scadenza del credito, equivalga alla somma della quota di ripartizione.

Bibliografie: Al. Degré III p. 159; I. N. Cezărescu-Dan p. 115 urm.; Bohl p. 484; L. Bolaffio - Masé Dari p. 594 urm.; Al. Ingaramo p. 489 urm.; Rivière p. 729; Rogron p. 1038 urm.; Dalloz p. 645.

Notă. Articolul 778 citează o categorie de creanțe pe cari deja legiuitorul le-a mai prevăzut în art. 724 și 748 Cod. Com., creanțele cari nu sunt încă ajunse la scadență.

Din confruntarea art. 778 cu 718 și 719 Cod. Com. observăm că aceste texte se unifică cu privire la stabilirea noilor valori juridice a creanțelor despre cari se menționează în aceste articole; și data declarării falimentului ca și cea a sentinței declarative de faliment, expresiuni întrebuințate de legiuitor, sunt socotite ca punct de plecare pentru noua valoare ce se dă creanțelor. Atît în art. 718 (ital. 700) ca și în 778 vedem că sentința declarativă de faliment, face infructuoase toate creanțele asupra cărora părțile convenise a se

plăți dobinzi și că această dispozițiune legală e creată numai în interesul masei creditorilor. Din apropierea art. 719 (ital. 701) cu 778 observăm pe deoparte că data sentinței declarative de faliment, socoate ajunse la scadență acele creanțe cari au scadența obligatorie în sarcina falitului, și acele ale căror scadență este subordonată voinței sale (art. 719), iar pe de altă parte creanțele neproducătoare de dobândă și tot odată neajunse la scadență, se vor admite la pasiv cu suma întreagă, cu rezerva expresă că plata ori cărei repartițiuni parțiale să consistă dintr'o sumă calculată conform rînduielilor din art. 778.

De aci concluzia că legiuitorul a înțeles să nu înlătore nici un creditor de la pasivul falimentului, stabilind în acest scop ajunse la scadență toate creanțele creditorilor falitului, dar, ținind seamă, de scadența unor creanțe posterioară declarării falimentului, cari nu produc dobinzi și pentru a nu crea privilegii posesorilor acestor creanțe, față de cei alți creditori, s'au prevăzut dispozițiuni din art. 778 Cod. Com., cari de altfel erau imperios necesare, spre a fi legătură de idei între cele cuprinse în acest text și articolele 718 și 719 Cod. Com.

Jurisprudență. La formarea majorității pentru validitatea concordatului nu pot fi înlăturați creditorii căror li se contestă numai privilegiul sau ipoteca.

Acești creditori vor fi admiși în mod provizor la toate delibe-

rările falimentului și chiar la delibărările asupra concordatului, ca și creditorii chirografari, fără a fi trebuință de o renunțare, aceasta în baza art. 767 (rom. 777) C. Com.

Apel Roma 30 Dec. 1890 în Ingaramo.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 779. Creanțele pentru declarațiunea căror s'a prelungit termenul, conform art. 769, vor fi verificate în mod suplimentar la sosirea aceluși termen, după dispozițiile acestui capitol.

(Com. 821 urm. Ital 769; Fr. 502.)

Art. 780. Chiar după expirarea termenelor fixate prin articolii precedenți, creditorii cunoscuți sau necunoscuți, cari nu și-au de-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 769. I crediti, per la dichiarazioni dei quali fu prorogato il termine secondo le disposizioni dell'articolo 759, sono suppletoriamente verificati alla scadenza di esso secondo le disposizioni di questo capo.

Art. 770. Quantunque siano trascorsi i termini stabiliti negli articoli precedenti, i creditori conosciuti o non conosciuti, che non

clarat încă creanțele, pot să ceară de la judecătorul sindic să fie verificați la masa falimentului, pînă cînd nu s'au sfîrșit repartițiunile întregului activ al falimentului.

Judecătorul sindic va procede de urgență la verificarea acestor creanțe, ascultînd și pe falit.

În caz de contestațiune, se va urmă conform art. 772.

Judecătorul sindic va putea chiar să-i admită provizor la pasiv, conform dispozițiunilor precedente.

În caz de descoperire de fals, de dol, erori esențiale de fapt sau de descoperiri de titluri pînă aci necunoscute, se poate face încă o pozițiune contra admiterilor de creanță deja efectuate. Cheltuelile, derivînd din declarațiunile de creanțe și opozițiunile tardive, sînt în totdeauna în sarcina acelor cari le fac.

Efectele declarațiunilor și opozițiunilor tardive sînt determinate în titlul V.

(Com. 768, 772, 774, 824. L. timbrului 23 § 1 *). Ital. 770; Fr. 503; Belg. 508).

hanno fatta la dichiarazione dei loro crediti, possono presentarla in contraddittorio del curatore sino a che non siano esaurite le ripartizioni di tutto l'attivo del fallimento. Il tribunale può anche ammetterli provvisoriamente al passivo secondo le precedenti disposizioni.

Nei casi di scoperta di falsità, di dolo, di errori essenziali di fatto o di rinvenimento di titoli dapprima ignorati, può anche proporsi opposizione contro le avvenute ammissioni di crediti.

Le spese derivanti dalle dichiarazioni ed opposizioni tardive sono sempre a carico di chi le promuove.

Gli effetti delle dichiarazioni ed opposizioni tardive sono determinati nel titolo V.

Bibliografie. P. Vasilescu în C. Jud. 67/900; = Al. Degré III p. 159 urm; I. N. Cezărescu și Dan p. 116 urm; Lyon Caen et Ren. VII p. 549 urm; L. Bolaffio — E. Masé Dari p. 610 urm; Al. Ingaramo p. 480; Rivière p. 729. urm; Namur III p. 177 urm; Rogron p. 1039 urm; Cohendy-Darras II 134; Dalloz p. 645 urm.

* Art. 23 legea timbrului: Sunt supuse la taxa timbrului fix de 10 lei coala următoarele acte:

1) .....Cererile de verificarea creanțelor, făcute conform art. 780 din codul

Doctrină. 1. În ce privește inadmisibilitatea în principiu a contestației după verificarea creanțelor, din redacțiunea art. 772 și 774 c. com. reeșă că opozițiunile contra creanțelor admise la masa falimentului se fac în timpul verificării; prima lectură a acestor texte este suficientă. Apoi al. 5 art. 780 arată lămurit cazurile în cari se pot face contestații în urma verificării: fals, dol, eroare esențială de fapt și descoperire de titluri necunoscute; în afară de aceste cazuri toate contestațiile se fac deci în timpul verificării; în acest sens e textul italian 770 al. 3, doctrina în jurisprudența italiană și franceză (*Vidari VIII 7952, Lyon Caen et Renault VII n. 540, Thaller III n. 1895 și jurisprudențele citate de autorii francezi*).

Formula pe care se întemeiază această părere este teoria contractului judiciar; în adevăr verificarea creanțelor se face contradictor cu creditorii, cari alcătuiesc prin creanțele lor masa credală; din moment ce o creanță este admisă la pasivul falimentului, o recunoaștere judiciară tacită se presupune din partea creditorilor, un contract judiciar intervine între aceștia și creditorul care își declară creanța, obiectul contractului fiind admiterea creanței la masa credală, sau recunoașterea unui drept preexistent prevăzut în creanța ce se verifică; acest contract judiciar se încheie sub privigherea judecătorului sindic, este sancționat prin autoritatea jurisdicției sale grațioase. Deci următoarele consecințe: odată admisă creanța, ea nu mai poate fi retrasă sau redusă de sindic, nici titularul ei să mai ceară în urmă vre un supliment, dacă a fost declarată pentru o sumă mai mică de cit valoarea ei nominală, afară de cazul cînd și-a rezervat expres la verificare acest drept; nici creditorii, cari nu s'au opus la admiterea ei, s'o mai conteste în urmă; se face o derogare pentru cazurile de fals, dol, eroare esențială de fapt, descoperire de titluri necunoscute, pe temeiul asemănării dintre admiterea creanței la pasivul falimentului cu convenția din dreptul comun; după cum o convenție poate fi anulată pentru cauză de dol, eroare etc. tot așa și o creanță verificată poate fi contestată pentru unul din aceste vicii de consimțimint.

(*P. Vasilescu în C. Jud. 67/909*).

2. În ce privește notificarea către creditori a creanțelor de-

comercial.....; Nici una din petițiunile și cererile enumerate mai sus, nu va putea fi primită dacă, deodată cu dinsa, nu se va prezintă recepisa administratorului financiar constatînd plata unei taxe speciale de 20 lei.

Recepisa administratorului financiar va putea fi înlocuită cu hirtie timbrată, care se va anula de președinte, făcînd mențiune de aceasta pe originalul cererei.

Anularea se va face scriindu-se pe marca timbrului încrustat cuvîntul «anulat» și specificîndu-se cererea la care s'a anulat. Pe lingă aceasta, hirtia se va perfora în mijlocul ei prin o anume mașină sau cu mina.

clarate tardiv, legea nu o cere: art. 774 cod. com. prevede în chip expres notificarea, iar art. 780 c. com. nu mai prevede nimic; de aci nu urmează să se interprete al. 3 al art. 780 în sensul că referindu-se la art. 772, ar face vr'o aluzie la notificare; art. 772 în tot cuprinsul său nu o spune de loc aceasta, ci vorbește de operația pe care judecătorul sindic trebuie să o facă în timpul verificării. Apoi starea de fapt a lucrurilor ne probează că e justă această interpretare juridică: legiuitorul cu prilejul declarării creanțelor în termenul fixat prin sentința declarativă, a luat, prin art. 754, 769, 774 și 937 c. com. întinse măsuri de încunoștiințare; pentru a forma tabloul creditorilor și a-i înștiința în privința declarării și verificării creanțelor ce au, sindicul consultă bilanțul, registrele și toate hîrțile falitului; culege informațiuni de ori unde crede că ar putea să le aibă; astfel că în aceste condițiuni, greu s'ar putea întimpla să rămîna vre un creditor neînștiințat.

Dacă s'ar cere notificări noi cu prilejul fie-cărei verificări izolate, s'ar urcă cheltueile la sumi colosale, fapt care ar contrazice caracterul economic al procedurii falimentului; instituția falimentului are de scop să apere interesele creditorilor; pentru aceasta un fel de asociație se formează între creditorii pentru a micșura pierderea tuturor, contribuind fiecare la această pierdere. Pentru economia administrației și apărării intereselor comune, din toate creanțele lor izolate o creanță unică și indivizibilă se formează al cărei reprezentant este sindicul. Cînd dar cu sacrificiul masei falimentului, s'au făcut odată încunoștiințări tuturor celor interesați, este contra echității a obliga această masă a face noi înștiințări cu prilejul fie căre verificări tardive.

(P. Vasilescu în C. Jud. No. 67/909).

Jurisprudență. 1. Sentința asupra verificării și înscrierii unei creanțe la pasivul falimentului, dată în condițiile art. 780 Cod. Com. este supusă apelului.

Bul. 1898 p. 556 în Barozzi 270.

2. Dreptul conferit de art 780 Cod. Com. creditorilor cari nu și-au prezentat creanțele spre verificare în termenul fixat prin sentința declarativă a falimentului, de a face această declarațiune, contradictor cu sindicul pînă pa repartiția întregului activ, arține numai creditorilor cari

s'ar afla în posesiunea unei creanțe.

Astfel fiind, nu se poate stabili pe această cale existența și validitatea unei creanțe derivînd din prețul vînzării unui imobil făcută de falit și anulată după cererea sindicului printr'o acțiune pauliană, în lipsa unei hotăriri care se recunoască dreptul cumpărătorului evins la restituirea prețului răspuns falitului.

C. Apel Buc. I în Dreptul pe 1898 p. 130.

3. Cînd posterior operațiunei de

verificare a creanțelor, se descoperă că una sau mai multe din cele admise ca bune au fost făcute în mod fraudulos, ori care din creditorii dăunați au dreptul, conform art. 780 Cod. Com., a face opozițiune contra admiterii acelor creanțe, fără ca autoritatea lucrului judecat, ce ar rezulta din operațiunea definitivă a verificării creanțelor, să fie violată.

C. Cas. III din 1906 în Drep-tul No. 79/906.

4. Asemănat art. 780 C. Com. odată ce creanțele falimentului au fost verificate și contestațiunile ridicate asupra lor au fost definitiv judecate, nici o contestație nu se mai poate face în privința admiterii lor la masa falimentului de cit pentru cauză de dol, fraudă sau eroare esențială de fapt.

De aci rezultă că dacă tribunalul, nu printr'o eroare de fapt, ci printr'o eroare esențială de drept, a admis la masa falimentului unei firme comerciale, creanța dotală a soției unuia din asociați, cu toate că dinsa nu era creditoarea firmei, ci numai creditoarea personală a unuia din asociați și cu toate că această chestiune de drept fusese dedusă în judecata tribunalului, în asemea caz, calea contestațiunii pe temeiul art. 780 C. Com., este închisă sindicului falimentului, care nu poate invoca acest text limitativ ce a prevăzut eroarea de fapt nu însă și eroarea de drept.

C. Cas. III No. 78/906 în C. Jud. No. 29/906.

5. Cînd posterior operațiunii verificării creanțelor, se descoperă că, una sau mai multe din creanțele admise ca bune la masa falimentului, au fost făcute în mod fraudulos, în scop de a păgubi pe

alți creditori, ori cari din acești creditori prejudiciați are dreptul a face contestațiune la admiterea acelor creanțe, conform art. 780 Cod. Com., fără a se putea zice că prin admiterea acestei contestațiuni s'ar viola autoritatea lucrului judecat ce ar rezulta din procesul verbal al verificării creanțelor.

Această contestare a creanțelor, pentru motivele prevăzute în art. 780, se poate face și cu ocazia omologării unui concordat acordat falitului, de oare ce după art. 862 Cod. Com. se poate cere chiar anularea unui concordat deja omologat, atunci cînd s'ar descoperi că s'a exagerat pasivul în mod fraudulos.

Cu ocazia unei asemenea contestații la omologarea concordatului, nu este nevoie a se cită în proces și creditorul a cărui creanță a fost atacată ca simulată sau frauduloasă, fiind suficientă citarea în cauză a sindicului, care reprezintă pe toți creditorii.

C. Cas. III No. 257/906 în C. Jud. 80/906.

6. Prin art. 772, 774 și 780 C. Com. se consacră principiul că o creanță, odată admisă la masa falimentului fără ca împotriva ei să se fi făcut contestație de cătră cei interesați cu ocazia verificării ei, acea creanță rămîne bine admisă și nici o contestațiune nu se mai poate face în contra ei afară de cazul cînd s'ar constată fals, dol, eroare esențială de fapt, sau descoperire de titluri pînă atunci necunoscute, prevăzut de art. 780 al. V C. Com.

Astfel, argumentul invocat de o firmă comercială, că nu a putut face contestațiune în contra unei verificări în timpul admiterii ei la masa falimentului, pentru că

n'ar fi fost incunoștiințată, nu poate fi luată în seamă, întru cît legea comercială nu cere să se facă asemenea incunoștiințări creditorilor cînd e vorba de verificări izolate.

C. Cas. III No. 165/909 C. Jud. 67/909 Dreptul No. 59/909 și Jurisprudența No. 29/909.

7. Art. 780 C. Com. îndreptățește pe ori ce creditor și neapărat și pe sindic care reprezintă pe toți creditorii a cere și obține scoaterea din tabloul creanțelor de plată pe acele cari sunt pătate de fals, de dol sau au fost înscrise în urma unei erori, ori din pricină că pînă în momentul verificării nu se știa de existența unor acte, cari dacă ar fi fost cunoscute, creanțele ar fi fost respinse

de la verificare, sau, în tot cazul nu ar fi fost înscrise în mod definitiv, ci numai în parte sau numai provizor pînă la pronunțarea justiției asupra validității lor.

C. Apel Iași II 12 Mai 1909 C. Jud. No. 42/910 și articolul d-lui P. Vasilescu în C. Jud. No. 4/910.

8. Un creditor respins de la verificare, care n'a uzat de calea prevăzută de art. 774 C. Com. nu mai poate cere o nouă verificare în baza art. 780 Cod. Com. căci acest text de lege privește numai pe creditorii cari nu și-au declarat încă creanțele iar nu și pe acei respinși de la verificare.

C. Cas. III No. 127/910 Jurisprudența No. 15/910 și în Bul. pe 1910 p. 555.

CAPITOLUL II

Despre diferite specii de creditori

CODUL COM. ROMÂN

Art. 781. Toți creditorii falitului au dreptul să ia parte la deliberările falimentului, cu rezerva dispozițiilor cari regulează participarea creditorilor având ipotecă, gaj sau alt privilegiu, în repartiziunea activului și intervenirea lor la concordat.

(Com. 786 și urm., 787, 819, 850 ; Ital. 771).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 771. Tutti i creditori del fallito hanno diritto di prender parte alle deliberazioni del fallimento, salve le disposizioni che regolano la partecipazione dei creditori aventi ipoteca, pegno od altro privilegio nella ripartizione dell'attivo ed il loro intervento nel concordato.

Bibliografie. Degré III p. 159; I. N. Cezărescu-Dan p. 119; Vidari VIII pg. 466 urm.; Bohl pg. 486; L. Bolaffio-Masé Dari pg. 635 urm.; Al. Ingaramo pg. 490 urm.

Jurisprudență. 1. Masa creditorilor chirografari ai unui falit, lucrind în această simplă calitate și neputind ca atare invoca drepturi particulare, deosebite de acelea ce le dă calitatea lor de creditori chirografari asupra întregului patrimoniu al debitorului lor, trebuie, în regulă generală și afară de cazul de fraudă dovedită, să fie considerați ca reprezentind drepturile debitorului iar

nu ca terții persoane.

C. Cas. I No. 122/94 Bul. Cas. pag. 264.

2. Toți creditorii falitului au dreptul de a lua parte la deliberațiunile falimentului, și chiar acei în privința cărora li s'au contestat creanțele, cu toate că nu s'au dat încă hotărîre cu privire la contestațiile ivite.

C. Apel Casale 27. August 1885 în Ingaramo.

SECȚIUNEA I

Despre creditorii avînd gaj sau alt privilegiu asupra bunurilor mobile

CODUL COM. ROMÎN

Art. 782. Judecătorul sindic poate ori cînd cu autorizarea tribunalului să retragă în profitul falimentului, lucrul dat în gaj, plătind pe debitor.

Poate asemenea să facă să se ordone de tribunal vînzarea gajului cu licitație publică și creditorul nu se va putea opune la aceasta de cît numai renunțînd la dreptul de a-și obține plata creanței sale, asupra celorlalte bunuri nesupuse gajului.

Dacă gajul s'a vîndut pe un preț mai mare de cît creanța, prisosul aparține masei falimentului.

(Com. 482, 487, 816, 819 C. Civ. 1694; Regul. sindicilor 22 § 5; Ital. 772; Fr. 547, 548; Belg. 543, 544).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 772. Il curatore può inognitempo, coll' autorizzazione del giudice delegato, riscattare a profitto del fallimento la cosa data a pegno, pagando il creditore.

Può anche far ordinare dal giudice delegato la vendita del pegno ai pubblici incanti, nè il creditore può opporsi, fuorchè rinunciando al diritto di ottenere il pagamento del suo credito sui beni non vincolati al pegno.

Se il pegno è venduto ad un prezzo maggiore del credito, il resto appartiene all' attivo del fallimento.

Bibliografie. V. Dimitriu curs p. 1370 urm.; Degré III p. 159; I. N. Cezărescu-Dan p. 119 urm.; Vidari VIII p. 472 și urm.; Bolaffio-Masé Dari p. 640 urm.; Al. Ingaramo p. 491; Rivière p. 760; Namur III p. 272 urm.; Rogron p. 1136 urm.; Cobendy-Darras II p. 184 și urm.; Dalloz p. 698.

Art. 482. În caz de neplată la termen a întregii datorii, pentru care s'a constituit gajul, creditorul poate procedea la vânzarea obiectelor date în gaj.

Pentru acest sfârșit el se va adresa la președintele tribunalului cu cerere de a fi autorizat să vînză gajul.

Președintele va statua asupra cererii de vânzare a gajului și prin ordonanța ce va da, va încuviința vânzarea, fie în mod convenit de părți, dacă ele au stipulat în ce mod să se vîndă gajul, fie în mod public și prin organul unui agent judecătoresc designat de președinte, dacă părțile n'au prevăzut alt mod pe vânzare.

(Civ. 1689 : Ital. 458; 4 leg. Belg. 5 Mai 1872).

În caz de faliment, ¹⁾ cererea de vânzare a gajului se va notifica sindicului, pentru ca în termen de 3 zile să poată uză de facultatea ce-i este lăsată de art. 782.

Dacă în acest termen sindicul nu va retrage gajul, executarea cerută și încuviințată de președinte își va urma cursul ei, fără a putea fi împiedicată sau suspendată prin lucrările falimentului.

Suma prinsă din vânzarea gajului va fi în acest caz depusă la Casa de consemnațiuni și creditorii falimentului vor putea exercita asupra acestei sume drepturile eventuale ce le ar cîștiga prin contestațiunii făcute cu ocazia verificărei creanțelor. ²⁾

Desbaterile parlamentare asupra art. 482 :

În senat : D. T. Rosetti : am propus acest amendament pentru că art. 482 Cod. Com. pune principiul acesta că : ori care ar fi sta-

¹⁾ Atît articolul vechiu cit și proiectul propus în 1900 nu cuprindeau partea aceasta privitoare la falimente, ea a fost introdusă în 1900 în urma amendamentului propus în senat de D-1 T. Rosetti. Vezi desb. Senat pe 1900 p. 885.

²⁾ Vechiul art. 482 avea următoare cuprindere :

În caz de neplată la termen a întregii datorii pentru care s'a constituit gajul, creditorul poate procedea la vânzarea obiectelor date în gaj.

Pentru acest sfârșit, el se va adresa la președintele tribunalului cu cerere de a fi autorizat să vîndă gajul. Președintele va ordonă să se comunice îndată prin portărei această cerere atît debitorului, cit și aceluia care a procurat obiectele date în gaj, dacă acesta este altul de cit debitorul cu invitare ca să-i supuie în termen de trei zile observațiunile și întimpinările lor contra acestei cereri dacă au vre unele de făcut.

După expirarea celor trei zile libere, de la această notificare, președintele va statua asupra cererii de vânzare a gajului și prin ordonanța ce va da, va încuviința vânzarea, fie în mod convenit de părți, dacă ele au stipulat în ce mod să se vîndă gajul, fie în mod public și prin organul unui agent judecătoresc designat de președinte, dacă părțile n'au prevăzut alt mod de vânzare. (Civ. 1689 Ital. 458; 4 leg. Belg. 5 Mai 1872).

rea lucrărilor într'un faliment, creditorul găsește că nu este împiedecat în dreptul său de urmărire al gajului; aceasta este foarte natural, căci din momentul în care s'a format o creanță privilegiată pentru creditor, mai ales asupra unui obiect mobil, și adeseori supus stricăciunii, urmărirea ar deveni iluzorie, dacă nu s'ar acordă toată iuțeala cerută. Cînd nu este concurs de alte interese la mijloc, creditorul gagist poate totdeauna să ceară vînzarea gajului din momentul ce creanța lui a ajuns la scadență și proiectul modificat al guvernului accentuează însă această urmărire energetică în favoarea creditorului, prin aceia că suprimă o formalitate care există pînă acum, pe care o găsește cu drept cuvînt inutilă. În practica lucrurilor, cu toate dispozițiunile art. 487, se întîmplă lucrul următor: de cite ori este un faliment, judecătorul sindic, care ar avea facultatea, după codul actual, de a vinde gagiul, chiar înaintea lichidării tuturor dărilor sau a-l cumpără el pe seama masei creditorilor și a despăgubi pe creditorii privilegiați, nu usează nici odată de această facultate, practica procedează astfel:

Sindicul vine și evaluează gagiul și-l face să intre în operațiunile de faliment cu toate celelalte creanțe sau obiecte supuse lichidării.

Prin această procedură: de exemplu, un gagiul supus stricăciunii sau la o diminuare în valoarea lui prin efectul fluctuațiilor după piață, precum ar fi grîul, care poate fi astăzi mai scump și miine mai efin, nu urmează a se executa și se ține în loc pînă cînd se termină toate lucrările falimentului; debitorul de rea credință profită adese ori de această situațiune pentru a stărni fel de fel de amănări; cel dintîi mic creditor poate să vie să conteste creanța și atunci, pînă la judecarea contestațiunei, creditorul gagist se uită la gajul lui cum se deteriorează și nu are nici un mijloc de a face să se lichideze creanța sa. Aceasta e de multe ori nu numai în dauna creditorului gagist, dar și în dauna masei creditorilor, fiind-că în cele mai multe cazuri gagiul are o valoare superioară dacă s'ar lichida la vreme.

Din cauza acestei încurcături se întîmplă mai totdeauna că un creditor gagist nu poate să-și scoată nici întreaga creanță ceia ce e și în detrimentul masei credale, căci se întoarce ca chirografar la acea masă. Pentru a obvia la acest inconvenient propun dar amendamentul meu. E natural însă că întru cit pot să fie prevențiuni fundate din partea celorlalți creditori, banii cari se prind din vînzarea gajului, vînzare care nu se putea face de cit eu autorizația președintelui tribunalului, trebuie consemnați, și rămîne că, dacă cu ocaziunea contestațiunilor care se ivesc, creditorii cîștigă un drept față cu creditorii privilegiați, în loc să eșecute acest drept așa cîștigat priu hotărîrea judecătorească asupra gajului, să-l eșecute asupra prețului care rezultă din vînzarea lui.

Acest amendament mi se pare cu totul conform principiilor în materie, și tot odată de natură a întări siguranțele pe cari eu drept cuvînt d. Ministru le crede de folos.

Vezi desbaterile Senat 1900 p. 885.

Doctrină. Dacă sindicul nu face uz de nici unul din cele două drepturi ale sale, creditorul gagist, după verificarea titlului său, poate—cu toată declarațiunea falimentului debitorului său—să pună în vânzare el însuși gajul constituit, conform regulilor stabilite a dr. com., cu toate că prin faliment ori ce urmărire individuală este suspendată.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/11 p. 1371).

Nota 1. Gajul despre care se menționează în art. 782 este supus la restricțiuni prevăzute în mai multe articole din legea falimentelor. Astfel art. 718 (ital. 700) stabilind că sentința declarativă de faliment suspendă față de masa falimentului curgerea dobinzilor a creanțelor negarantate prin gaj, ipotecă sau alt privilegiu, în aliniatul II prescrie că dobinzile creanțelor garantate nu pot fi cerute de cît asupra sumelor provenind din vânzarea bunurilor supuse privilegiului. Avem după aceasta art. 726 (ital. 709) care în alin. 4 stabilește că sunt presupuse făcute în fraudă creditorilor, și în lipsă de probă contrarie se anulează față de masa creditorilor, gajurile etc. survenite în urma datei încetării plăților. În art. 770 (ital. 760) vorbind de conținutul declarațiunei creanțelor, legiuitorul a voit ca să se indice dacă creanța este garantată prin gaj sau alt privilegiu. Articolul 781 (ital. 771) stabilește rezerva dispozițiunilor cari regulează participarea creditorilor avînd ipotecă, gaj, sau alt privilegiu în repartițiunea activului și intervenirea lor la concordat.

Dreptul de a retrage gajul (art. 782) este un drept pe care chiar legea civilă îl consfințește în art. 1694 Cod. civil debitorului care va plăti integral capitalul, dobinzile și spesele datorite pentru a cărei siguranță s'a fost dat amanetul. În materie comercială gajul poate fi legal sau convențional; cel legal e prevăzut în trei aliniate din art. 783 iar cel condițional în art. 782: în ce privește gajul convențional, el trebuie nu numai să fie valabil dar trebuie să fie recunoscut ca valabil cu ocazia verificării creanțelor, căci altfel n'ar avea rațiune aplicarea art. 782. De și textul 782 zice că judecătorul sindic poate *ori cînd* cu autorizațiunea tribunalului să retragă în profitul falimentului, lucrul dat în gaj plătiind pe creditor, însă nu urmează că stă în puterea judecătorului sau a tribunalului a aprecia valabilitatea gajului, pe cît timp creanța și calitatea creanței nu sunt verificate și admise de toți cei interesați conform art. 772, sau fiind contestată pînă nu s'a dat hotărîre derespingerea contestației.

Judecătorul sindic numai după definitivă stabilire a creanței

garantate prin gaj, poate cere autorizarea tribunalului de a retrage lucrul dat în gaj, plătind pe creditor.

(Vezi și Bolaffio-Masé Dari p. 645 urm ; Vidari p. 473 urm.)

2. Art. 782 mai prevede că judecătorul sindic poate face să se ordone de tribunal vânzarea gajului cu licitație publică și creditorul nu se va putea opune de cit dacă renunță la dreptul de a-și obține plata creanței sale asupra celorlalte bunuri nesupuse gajului.

Se știe că declararea stărei de faliment are de efect exigibilitatea tuturor datoriilor cu scadență obligatorie în sarcina falitului (art. 719). Potrivit acestui principiu, creditorul gagist, este în drept conf. art. 482 cod. com. a cere vânzarea obiectelor date în gaj, având o singură obligație : a notifica sindicului cererea de vânzare, pentru ea acesta în termen de 3 zile să uzeze de dispozițiunile art. 782 ; iar sancțiunea o dă art. 472 în penultimul alineat.

Se naște întrebarea : a) Poate creditorul gagist să ceară vânzarea pe cit timp creanța sa sau numai privilegiul sunt contestate cu ocazia verificării creanțelor ?

b) În caz cînd se notifică cererea de vânzare, sindicul mai poate cere tribunalului falimentului în cele treize zile autorizația de vânzare ?

a) Creditorul gagist pe cit timp creanța sa este atacată pe calea contestației la verificare, credem că nu poate obține autorizațiunea de vânzare, întru cit creanța sa nu e opozabilă masei credale pînă ce justiția nu și-a dat hotărîrea sa. La ce ar mai servi dreptul de contestație acordat creditorilor și chiar judeului sindic, cînd creanța pe care ei o cunosc — și pot proba aceasta înaintea justiției — că este făcută în fraudă masei credale, fie ea simulată fie ea constituită în cazurile din art. 726 cod. com. ?

Tribunalul Brăila s. I în 1909/10 cu ocazia opoziției judeului sindic al trib. Fălciu în falimentul Weesler, a respins opoziția sindicului, la vânzarea gajului ordonată de acea secție a tribunalului Brăila pentru motivul că tribunalul nu e legat de contestațiile — într'un faliment — făcute contra creanței autentificate de alt tribunal care a ordonat vânzarea și că asemenea contestații nu pot opri pe creditorul gagist a-și exercita drepturile ce-i sunt acordate prin art. 482 cod. com. Găsim acest mod de a vedea neintemeiat odată ce tribunalului i s'a probat că s'a contestat privilegiul creanței care i dădea drept creditorului a cere vânzarea.

b) Creditorul gagist notifică sindicului, cererea de vânzare și așteaptă termenul de trei zile.

Dacă în acest termen judecătorul sindic n'a retras în profitul falimentului lucrul dat în gaj, executarea cerută și înscuvințată își

va urmă cursul său, fără a putea fi împiedicată sau suspendată prin lucrările falimentului. Judecătorul sindic în acest caz n'are de cit un singur drept de a cere și obține autorizarea tribunalului falimentului, pentru retragerea gajului. Nu poate uză de dispozițiile alin. 2 de sub art. 782, căci acest text trebuie pus în concordanță cu 482 al. penultim care explică ce facultate a înțeles a lăsa judecătorului sindic: de a retrace gajul nu de a cere și el vnzarea gajului.

Chiar din debaterile parlamentare se poate vedea în mod clar, că aceasta a fost și voința legiuitorului.

Jurisprudență. 1. De și după art. 782 cod. com. judele sindic are facultatea de a aduce la masa falimentului, cu invoirea tribunalului, averea falitului dată în gaj, însă aceasta numai atunci, cind achită pe creditorul căruia e constituit gajul; iar dacă judele sindic nu s'a conformat dispozițiilor citatului articol nu poate pretinde ca prețul gajului vîndut să fie adus la masa falimentului.

Trib. Fălcu No. 13/905 în C. Jud. No. 80/905.

2. În contra sentinței tribunalului prin care se respinge opozițiunea la ordonanța de vnzare a gajului, se poate face apel chiar și atunci cind sentința tribunalului a fost executată.

C. Cas. III No. 141/910 Jurisprudența No. 15/910.

3. Averea constituită gaj de către un debitor, unuia din creditorii săi, poate fi urmărită, de către ceilalți creditori ai debitorului și creditorul gagist nu se

poate opune la această urmărire, el ne avînd de cit dreptul de a fi plătit cu preferință din prețul lucrului.

C. Cas. II No. 167/910 în Jurisprudența No. 32/910.

4. Se poate ordonă vnzarea mărfurilor date în gaj, cind va fi pericol de depreciere, chiar dacă falitul se opune sau propune a name condițiuni.

Instrămarea nu poate fi anuletă cind ea s'a făcut conform sentinței care respinsese opozițiunea creditorului gagist contra ordonanței de autorizarea vnzării gajului.

C. Apel Roma 4 Febr. 1885 în Ingramo.

5. Masa credală putînd avea interes a retrace un obiect dat drept gaj în mîna creditorului, sindicul are dreptul a retrace gajul dat cu obligația de a plăti integral datoria pentru asigurarea căreia gajul fusese dat.

În Dalloz No. 1.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 783. Dispozițiile codicelui civil, privitoare la privilegiile asupra mobilelor, se aplică și în materie de faliment, cu rezerva dispozițiilor speciale cuprinse în acest codice și cu modificările următoare:

CODUL COM. ITALIAN

Art. 773. La disposizioni del codice civile intorno ai privilegi sopra i mobili si applicano anche nei giudizi di falimento, salve le disposizioni speciali contenute nel presente codice, colle modificazioni seguenti.

1) Salariul datorit lucrătorilor întrebuințați de dreptul de către falit, în timpul lunei care a precedat declarația falimentului se va admite între creanțele privilegiate, în același rang cu privilegiul stabilit în art. 1729 Cod. civil, pentru salariile datorite oamenilor de serviciu. Salariul datorit băeților din prăvălie și comișilor, pentru cele șase luni cari au precedat declararea falimentului, se va admite cu același rang ;

2) Privilegiul locatorului, prevăzut la art. 1730 cod. civil, nu se întinde asupra mărfurilor eșite din magazine sau din locurile unde locatarul își exercită comerțul sau industria sa dacă cei de al treilea au dobândit drepturi asupra lor afară de cazul de sustracțiune frauduloasă. Privilegiul are loc și pentru despăgubirea datorită locatorului după dispozițiunile art. 721.

3) Creanța pentru prețul neplătit al mașinelor de importantă valoare, întrebuințate, într'o exploatare industrială, manufacturieră sau agricolă, este privilegiată în rangul indicat la numărul 5 de sub art. 1730 c. civil, asupra mașinelor vândute și predate falitului, în

1° Il salario dovuto agli operai impiegati direttamente dal fallito durante il mese che ha preceduto la dichiarazione del fallimento è ammesso tra i crediti privilegiati nello stesso grado del privilegio stabilito nell'articolo 1956 del codice civile per i salarii dovuti alle persone di servizio. Il salario dovuto agli institori ed ai commessi per isei mesi che hanno preceduto la dichiarazione di fallimento è ammesso allo stesso grado.

2° Il privilegio del locatore indicato nel numero 3° dell'articolo 1958 del codice stesso non si estende alle merci uscite dai magazzini o dai luoghi di esercizio commerciale o industriale del conduttore, allorchè su di esse i terzi abbiano acquistato, diritto salvo il caso di sottrazione fraudolenta. Il privilegio ha luogo anche per il compenso dovuto al locatore secondo le disposizioni dell'articolo 703.

3° Il credito per il prezzo non pagato delle macchine d'importante valore impiegate negli esercizi d'industria manifatturiera od agricola è privilegiato nel grado indicato nel numero 6° dell'articolo 1958 del codice civile sulle macchine ven-

cei trei ani cari au precedat declarația falimentului cu toate că ar fi devenit imobile prin destinațiune. Acest privilegiu nu va avea nici un efect dacă vânzătorul, în cele trei luni de la predarea mașinelor în primirea cumpărătorului în țeară, nu va fi făcut să se transcrie actul din care rezultă vânzarea și creanța sa în registrul de transcriptiune imobiliară a tribunalului în jurisdicțiunea căruia s'au așezat mașinele.

(Com. 739, 819; C. Civ. 1728 și urm., 1740; Pr. Civ. 721 și urm.; Ital. 773; Fr. 549, 550; Belg. 545, 546, 2°).

dute e consegnate al fallito nei tre anni precedenti alla dichiarazione di fallimento, ancorché divenute immobili per destinazione. Questo privilegio non ha effetto, se il venditore non abbia, entro tre mesi dalla consegna delle macchine al compratore nel Regno, fatto trascrivere il documento, da cui risulti la vendita ed il credito, in un registro speciale e pubblico, che dev'esser tenuto nella cancelleria del tribunale di commercio nella cui giurisdizione le macchine sono collocate, nei modi stabiliti con regio decreto.

Bibliografie. T. Stelian *Curs*; V. Dimitriu *Curs* p. 1370 urm.; A. Degré III p. 160; Barozzi II; Ciorapciu II; Alexandresco X p. 372 n. 2, 394 n. 5, 402, 403, 415 n. 1; I. Bohl p. 487 urm.; Vidari VIII. p. 477 urm.; L. Bolaffio-Masé Dari p. 651 urm.; Al. Ingaramo p. 491 urm.; Rivière p. 760 urm.; Namur III p. 274 urm.; 280 urm.; Rogron p. 1138 urm.; Dalloz p. 698 urm.; Cohendy-Darras p. 187 urm.

Doctrină. 1. Prin art. 783 nu se modifică întru nimic textul art. 1729 al. 4 C. Civ. relativ la oamenii de serviciu ai falitului; dar la lucrători mai întii suprimă cuvintele „cu ziua“, ce se găsesc în Cod. Civ.; apoi menține privilegiul numai pentru lucrătorii întrebunțați de a dreptul de falit—nu în comptul sau de un al treilea.—În fine privilegiul nu se întinde pentru o lună întreagă ei numai la partea strecurată din luna care a precedat falimentul.

2. În privința privilegiului mașinelor, întru cit legiuitorul cere transcrierea actului din care rezultă vânzarea și creanța adică prețul, e rațional a se cere să existe un act bilateral autentic sau privat pentru a se ordonă transcrierea, prin urmare o factură neacceptată sau un extract al registrelor vânzătorului nu pot satisface spiritul legii și în consecință transcrierea lor nu poate fi validă.

(V. *Dimitriu* curs Dr. Com. pe 1910/11 pag. 1374 urm.)

3. Privilegiile fiind de drept strict, articolul 783 (fr. 549) trebuie interpretat într'un sens restrictiv, și prin urmare, trebuie a se înțelege prin lucrători sau băieți din prăvălie (employés) numai acei

cari au închiriat serviciile lor patronului azi falit, și cari au fost plasați în magazinele falitului sub ordinele lui.

În consecință, privilegiul stabilit de articolul 783 Cod. Com. nu aparține auxiliarilor falitului, cum sunt samsarii, comisionarii sau reprezentanții de comerț, ale căror servicii nu implică nici un raport de subordinațiune față de mandantele lor.

Pardessus III n. 1195 ; *Lyon Caen et Ren.* VIII No. 822 ; *Ruben de Couder* V. n. 759, în *Cohendy-Darras*.

Notă. 1. Privilegiul este un drept pe care numai calitatea creanței îl conferă unui creditor de a fi preferat altora ; iar prin *calitatea* creanței, nu se înțelege deci nici obiectul, nici modalitatea ei, nici prioritatea datei, nici persoana creditorului, *ci cauza sau faptul juridic care a dat naștere creanței.* (D. Alexandresco X p. 360 urm.) Privilegiile nu pot rezulta de cit din lege, afară de amanet și sunt de strictă interpretare, întru cit sunt excepțiuni la principiile generale.

Privilegiile sunt generale sau speciale.

În materie de faliment, art. 783, prevede: „dispozițiunile codicelui civil, privitoare la privilegiile asupra mobilelor se aplică și în materie de faliment, cu rezerva dispozițiunilor speciale cuprinse în acest codice“ și cu modificările arătate în acest articol.

Deci afară de excepțiunile create în codicele de comerț privitoare la comerțul maritim și la falimente, privilegiile sunt regulate după codul civil.

Astfel :

1. a) Privilegiile generale asupra întregului activ al falitului sunt create în ce privește cheltuelile de judecată, fie că aceste cheltueli au fost făcute de judecătorul sindic, fie că au fost făcute de un creditor ; o condiție se cere numai ca acele cheltueli — în cari trebuiesc cuprinse și cheltuelile de administrație — să fie făcute în interesul tuturor creditorilor falimentului. (art. 1727 Cod. Civil).

În privința acestor cheltueli se face o distincțiune : cheltuelile de justiție și de administrație prevăzute în statul-judecătorului sindic, primează pe cele făcute de creditori în interesul masei credale, căci art. 739 Cod. Com. spune „se vor reține din patrimoniul falimentului, cu preferință înaintea ori căror alte datorii.

b) Cota statului datorită conform art. 969 Cod. Com. vine imediat după cheltuelile de administrație și de judecată și ea se impută asupra întregului activ al falitului. (art. 969 Cod. Com; combinat cu 1725 Cod. Civil).

Acestea sunt singurele drepturi de privilegii generale în mate-

rie de falimente, cari se exercită atit asupra averii mobile cit și imobile a falitului.

2. Privilegiile generale asupra mobilelor :

a) Cheltuelile îngropărei în raport cu condițiunea și starea defunctului.

Cind un comerciant a încetat din viață înainte de a fi declarat în stare de faliment, cheltuelile îngropărei, cari se vor fi datorind în momentul pronunțării sentinței declarative de faliment, constituiesc o creanță în sarcina activului falimentului, ca ori ce creanță anterioară falimentului și se vor bucură de privilegiul stabilit prin art. 1729 al. 2 Cod. Civil (Dalloz p. 698 No. 4).

În caz cînd decesul falitului a avut loc după declararea sa în stare de faliment, este mai multă dificultate, față cu dispozițiunile falimentare, că bunurile a căror administrare a fost luată falitului, nu pot fi întrebuițate de cit pentru lichidarea și plata datoriilor anterioare declarării falimentului. Cu toate acestea, interesul public, morala și buna cuviință cer ca să se facă falitului o înmormîntare în raport cu starea lui și chiar ori cit de modestă, ale cărei cheltueli să fie plătite din activul falimentului cu preferință înaintea altor datorii, tot ca și în cazul cînd falitul ar fi murit înainte de a fi declarat în stare de faliment.

(*Dalloz p. 698 No. 7 D. Alexandresco X p. 382 urm.*)

Acest privilegiu nu se poate aplică și la cheltuelile făcute de falit pentru înmormîntarea unei rude din familia sa, de oare-ce privilegiul se referă în lege la înmormîntarea persoanei debitorului, nu și a rudelor sale, și fiind de strictă interpretare nu poate fi aplicat pe cale de interpretare și la rude. (D. Alexandresco X p. 382) Bollaffio-Masé-Dari cred că spesele de înmormîntare se datoresc și pentru familia falitului, invocînd în favoarea părerii ideea emisă de legiuitor în art. 745 și 762 (ital 735 și 752) Cod. Com., părere care nu e împărtășită și de alți autori italieni Calamandrei, Pagani. (Op. cit. p. 654).

b) Cheltuelile boalei celei din urmă făcută în curs de un an (art. 1729 al. 3).

„Prin boala cea din urmă se înțelege nu numai boala de care debitorul a murit, ci și aceia care a precedat falimentul sau insolabilitatea lui“ zice raportorul legii franceze din 30 Nov. 1892. Așa că falitul dacă a încetat din viață în timpul falimentului de boala de care era atins pe cînd încă nu era falit, părerea generală este, că privilegiul își are ființă.

(*Tropolong, Priv. et hypothèques I, 137, D. Alexandresco X p. 39(2*

Dar dacă boala s'a ivit în urma falimentului, privilegiul nu va exista, după rigoarea principiilor, însă sindicul va putea cu autorizarea tribunalului, să plătească cheltuelile ei cu titlu de ajutor acordat falitului, după art. 762 Cod. Com.

(*Maton* II 368 : *Pardessus Tr. de droit Comm.* III 1194 ; *Renouard*, *Tr. des faillites* II p. 253 ; *D. Alexandresco* X p. 396 *Dalloz* p. 698 No. 14).

c) Salariul oamenilor de serviciu pentru un an trecut și restul datoriei din anul curent.

Salariul datorit lucrătorilor întrebuințați de a dreptul de către falit, în timpul lunei care a precedat declarațiunea falimentului, salariul datorit băieților din prăvălie și comișilor, pentru cele șase luni cari au precedat declararea falimentului. (1729 al. 4 C. Civ. și 783 al. 1 Cod. Com.)

Legiuitorul comercial a adăugat și salariul pe 2 luni datorit comișilor și a specificat în ce privește lucrătorii cu ziua că numai aceia vor fi privilegiați cari vor fi fost întrebuințați direct de falit în exploatarea comerțului său. Credem că legiuitorul în art 783 Cod. Com. nu a exclus oamenii de serviciu (servitorii) arătați în al. 4 de sub art. 1729 C. Civ. și că vorbind de lucrători nu a înțeles a exclude pe servitori ci a egală în privilegiu pe lucrători cu servitorii. În caz de concurs între acești privilegiați, ei participă în mod egal la masa falimentului în proporție cu sumele ce li se datoresc de către falit.

Termenele de mai sus a fost calculate după modul obicinuit de plată al acestor creditori. În adevăr unii servitori sunt tocmiți cu anul ; calfele sau băieții din prăvălie se plătesc în genere la trimestru sau semestru, iar lucrătorii în fie care săptămână sau cel mult la 15 zile sau o lună.

(*D. Alexandresco* X p. 395),

d) Prețul obiectelor de subzistență date debitorului și familiei sale în curs de șase luni.

Acest privilegiu este stabilit mai mult în interesul falitului decât al creditorului.

Prin subzistență se înțeleg toate bunurile necesare la alimentarea și consumarea zilnică ; prin urmare nu numai produsele alimentare, ci și furniturile de lemne, cărbuni, etc. ; într'un cuvânt, tot ce este necesar la traiul omului și al familiei sale, iar nu numai ceia ce se consumă direct prin nutrițiune.

(*D. Alexandresco* X p. 305 urm. și autorii acolo citați).

Prin familie nu se înțeleg de cit persoanele cari locuiesc cu

falitul, soție, copiii și chiar servitorii cari trăiesc sub același acoperământ; nu se înțeleg cuprinși între membrii familiei și copiii cari ar avea un domiciliu și o gospodărie aparte.

(D. *Alexandresco* op. cit. p. 397 urm.)

Toți creditorii cari au procurat mijloace de subzistență — în cari credem că intră și hainele—concură în mod egal la activul falitului și în caz de neajungerea activului spre a fi plătiți egal vor primi o cotă egală.

e) Articolul 1729 Cod. Civil aplicabil în materie de faliment prevede în aliniatul final că atunci când valoarea imobilelor n'a fost absorbită de creanțele privilegiate și ipotecare, partea din prețul lor ce mai rămâne se va afecta cu preferință la plata creanțelor arătate prin prezentul articol.

Această dispozițiune de favoare se aplică numai privilegiilor prevăzute de art. 1729 § 2—5, căci privilegiul relativ la cheltuelile de judecată, se întinde de drept asupra mobilelor și imobilelor debitorului.

(Vezi *Alexandresco* op. cit. p. 399).

3. Privilegiile speciale mobiliare.

a) Privilegiul locatorului; acest privilegiu aparține ori cărui locatar în genere. Art. 1730, 1° C. Civ. vorbește de *proprietar*, însă acest cuvânt este sinonim cu *locator*; astfel locatorul fie el proprietar, posesor, uzufructuar. etc. sau chiar locatar principal, se folosește de acest privilegiu; această idee reiesă și din disp. art. 16 din legea proprietarilor și 610 pr. civ.

(*Alexandresco* X p. 405 și autorii citați).

Privilegiul proprietarului în genere se exercită asupra tuturor lucrurilor și mărfurilor falitului cari s'ar afla în magazinele și casele închiriate falitului și cuprinde toată chiria sau arenda pe anul curent, cum și pe tot timpul ce rămâne a curge pînă la expirarea contractului, în caz cînd contractul este autentic sau are o dată certă; în lipsă de contract autentic sau cu dată certă, locatorul are privilegiu numai pentru chiria sau arenda pe anul curent și pe anul viitor.

O excepțiune se face la aceste reguli, în caz cînd locatarul e declarat falit. Proprietarul nu poate pretinde de cît chiria sau arenda pe un an de la data declarării falimentului, atunci cînd judecătorul sindic, cu autorizațiunea majorității în sume a creditorilor va cere și obține desființarea contractului (art. 721) dar în acest caz se va da proprietarului o dreaptă despăgubire; aceasta este o derogare la dreptul comun, creată în interesul masei credale a falimentului.

(În acest sens *C. N. Toneanu* Falimente p. 197 urm., *M. A. Dumitrescu* VI p. 589, *D. Alexandresco* IX p. 221 urm.).

Dacă părțile prin contract au stabilit cuantumul despăgubirilor nu se va respecta voința lor, căci textul art. 721 Cod. Com. derogă de la principiul libertății convențiilor, derogare admisă în codul civil în art. 969 (vezi *D. Alexandresco* IX p. 223 nota 1); se exceptează cazul când rezilierea s'a hotărât înaintea declarării falimentului prin sentință rămasă definitivă căci atunci avem lucru judecat.

(*D. Alexandresco* op. cit. nota 2).

Privilegiul locatorului are loc asupra tuturor lucrurilor și mărfurilor din magazinele închiriate falitului pe cît timp aceste obiecte se găsesc în magazin.

Codul de comerț în art. 783 § 2 prevede o excepțiune la cele stabilite în art. 1730 C. Civ. în ce privește mărfurile eșite din magazine sau din locurile unde locatorul își exercită comerțul sau industria sa, cu o condiție ca cei de al treilea să fi dobîndit drepturi asupra acelor mărfuri, însă și în acest caz chiar, drepturile proprietarului se vor întinde asupra mărfurilor eșite din magazine sau din locurile... etc., chiar dacă s'a dobîndit de terții drepturi asupra lor, dacă se va proba și stabili că mărfurile au fost sustrate în mod fraudulos din locurile indicate în text. Negreșit că această dovadă incumbă locatorului care invoacă sustracțiunea frauduloasă și proba contrară e admisibilă celor interesați.

(În același sens *Vidari* VIII 482; *L. Bolaffio-Masé Dari* pag. 686 urm.).

b) Privilegiul sumelor datorite pentru semințe, sau pentru cheltuiala recoltei anului curent și pentru instrumente de exploatare. Se poate întîmpla ca un comerciant, ca o ramură o activității sale comerciale să fie și cultivator de moșie; în acest caz apare și privilegiul de mai sus vînzătorilor de semințe asupra prețului recoltei pe cari ei au produs-o; acelor cari au luat parte directă la ararea și sămănarea pămîntului tot asupra prețului recoltei cum și acelor cari au procurat instrumentele de exploatare însă numai asupra prețului acelor instrumente (*D. Alexandresco* X p. 437 urm.); doctrina admite privilegiul asupra prețului instrumentelor nu numai celor cari le-au vîndut dar și acelor cari le-au reparat sau îmbunătățit.

(*D. Alexandresco* op. cit. p. 442 și autorii citați).

c) În materie de faliment cheltuelile făcute cu conservarea unui lucru mobil aparținînd masei credale, se suportă de judecătorul sindic din activul falimentului și aceste cheltueli prin excepție la dreptul comun, constituind cheltueli de administrație sunt privilegiate

înaintea tuturor creanțelor; aceasta potrivit art. 739 comb. cu 752 al. 2 Cod. Com.

d) În ce privește prețul pentru lucrurile mobile neplătite legiuitorul în art. 783 al. 3 Cod. Com. crează o excepțiune în ce privește prețul neplătit al mașinilor de importantă valoare, întrebuințate într'o exploatare industrială, manufacturieră sau agricolă.

Pentru existența acestui privilegiu legiuitorul stabilește în art. 783 al. 3: 1) Ca mașinile să fie de o valoare importantă, (al cărei cuantum este lăsat suveranei aprecieri a judecătorilor); 2) să fie întrebuințate de falit într'o exploatare industrială, manufacturieră sau agricolă; 3) să fie vândute sau predate falitului anterior celor trei ani cari au precedat declararea în faliment și 4) vânzătorul să fi transcris actul de vânzare în cele trei luni de la predarea mașinilor în primirea cumpărătorului în țară, în registrele de transcripțiune imobiliară a tribunalului în jurisdicțiunea căruia s'au așezat mașinile.

Lipsa unei din aceste condițiuni face inadmisibil dreptul de privilegiu.

(*Bolaffio-Masé Dari* p. 692 urm.; *I. N. Cezărescu-Dan* p. 123).

Jurisprudență. 1. Creața soției falitului, doveditoare că a plătit cu dota sa mașinile stabilimentului industrial al soțului său, nu poate fi considerată ca privilegiată și opozabilă celorlalți creditori de cit numai dacă s'a transcris conform art. 783 al. 2 Cod. Com.

C. Cas. II No. 85/901 Bul. p. 582 urm.

2. Proprietarul pentru chiria anului curent are dreptul a fi plătit cu privilegiu conf. art. 1730 Cod. Civil. Anul curent este anul în cursul căruia s'a produs falimentul chirieșului.

Trtb. Ilfov Com. 2982/900; *C. Apel Buc. II No. 22/901* în Drep- tul No. 26/902.

3. Creanța pentru prețul neplătit al mașinilor de importantă valoare, întrebuințate într'o exploatare industrială, este privilegiată asupra mașinilor vândute și predate falitului în cei trei ani cari au precedat declarația fali-

mentului, cu toate că aceste mașini ar fi devenit imobile prin destinație.

C. Apel Iași II No. 29/95 în C, Jud. pe 1896 p. 75.

4. Pentru ca salariul datorit lucrătorilor de către un falit să poată fi înscris în tabloul creditorilor cu privilegiu trebuie două condițiuni esențiale: 1) Ca lucrătorii să fi fost întrebuințați direct de falit și 2) Ca salariul datorit să parvină din munca prestată în timpul unei care a precedat declarațiunea de faliment.

C. Apel Iași II No. 29/95 în C, Jud. pe 1896 p. 75.

5. După art. 786 (azi 783) Cod. Com. se cere pentru stabilirea și conservarea privilegiului asupra mașinilor vândute, transcrierea în registrul de transcripțiuni a actului din care rezultă vânzarea și creanța sa.

Dacă prin contract nu se constată vânzarea unor obiecte certe și a unor obiecte cari nu erau în

ființă și cari în urmă puteau fi predate, ci a unor obiecte cari nu erau și cari după ce se confecționau erau a fi predate, și dacă obligațiunile luate prin contract se realizau numai prin predare, cînd se și eliberă factura ca act doveditor a mașinelor vîndute și a prețului lor, în aceste condițiuni. factura fiind actul care constată obiectele vîndute și predate și prețul lor, factura este actul în sensul art. 786 (azi 783) al. 3 C. Com. din care rezultă vînzarea și creanța.

Prin transcrierea acestui act se stabilea, și se conservă privilegiul vînzătorului mașinelor, căci dacă s'ar fi transcris contractul, nu s'ar fi știut nici cîte mașini s'au vîndut nici care e prețul lor.

C. Cas. II No. 59/96 Bul, pg. 621 urm.

6. După dispozițiile art. 783 al. 1 C. Com. comb. cu 1729 al. 4 C. Civ. rezultă că în materie de faliment, salariile comișilor și al băieților de prăvălie sunt datorite pe cele șase luni cari au precedat declarațiunea în faliment și sunt considerate creanțe privilegiate. Astfel fiind, directorul unei societăți falite datorește taxa de 30% asupra salariului său, pînă la expirarea privilegiului legal și prin urmare, nu poate fi scăzut de la această taxă mai înainte de expirarea privilegiului,

C. Cas. III No. 286/909 în Jurispr. No. 31/909.

7. În caz de anularea unei vînzări, în urma exercițiului acțiunii frauduloase, de către creditorii fraudauți, cumpărătorul nu se poate despăgubi de prețul eșit din vînzarea imobilului împreună cu creditorii cari au urmărit imobilul, ci numai din prisosul ce va ră-

mine din preț în urma satisfacerii creditorilor.

C. Cas. II din 24 Mart, 1898 Bul. Cas. p. 555.

8. Industriașul care a lucrat materia primă furnizată în acest scop de comitentul său, acum falit, are asupra acestei materii lucrate, dreptul de retențiune.

C. Apel Torino 12 Marte 1884 în Ingaramo.

9. Privilegiul industriașului asupra mărfurilor lucrate, nu dă loc la dreptul de retențiune, dacă în caz de faliment al proprietarului, industriașul nu a putut refuza sindicului predarea mărfurilor.

C. Apel Firenze 16 Dec. 1886 în Ingaramo.

10. În caz de moratoriu, urmat de declarațiunea în faliment, salariul comișilor este privilegiat pentru cele 6 luni anterioare declarațiunei în faliment.

Salariile pentru serviciile aduse în intervalul dintre acordarea moratoriului și declarațiunea falimentului vor fi achitate ca și cheltuelile de administrațiune preluîndu-se conform art. 819 (ital. 809) Cod. Com.

C. Apel Torino 5 Dec. 189. în Ingaramo.

11. Locatorul este în drept a pretinde ratele chiriei pentru casa de locuință dată falitului, în caz cînd posedă act sub semnătură privată, avînd dată certă anterioară încetării plăților, cu rezerva dreptului de subînchiriere, din partea masei credale.

Privilegiul locatorului, pentru încasarea chiriei este limitat la mobilele cari împodobesc imobilul închiriat și nu se întinde la obiectele mobile ale sublocatarului falit.

C. Apel Trani 16 Sept. 1889 în Ingaramo.

12. Privilegiul din art. 783 n.

3 (ital. 773) C. Com. relativ la prețul neplătit al mașinilor întrebuințate într-o exploatare industrială, manufacturieră, sau agricolă, are loc numai în cazul de concurs între creditori, în urma falimentului iar nu cu ocazia unei executări ordinare.

C. Napoli 22 Iun. 1889 în Ingramo.

13. Privilegiul vânzătorului de mașini menționat în art. 783 (ital. 773) este preferit asupra acestor mașini contra privilegiului locatorului.

C. Ap. Torino 27 Dec. 1892 în Ingr.

14. Actorii, în caz de falimentul directorului teatrului la care sunt atașați, nu se bucură, de privilegiul stabilit de art. 783 (549 fr.) cod com. pentru plata salariului lor; ei nu pot fi considerați ca oameni de serviciu, lucrători sau comiși.

Aix 10 Mart 1861; Paris 20 Iunie 1863; Trib. Havre 14 Ian. 1865; Trib. Seine 23 Iulie 1885; **Contra:** Montpellier 25 Mart 1862; în Cohendri Darras; vezi în Namur III No. 1958 p. 275.

15. Asemenea în ce privește pe muzicanții de orchestră (trib. Havre 14 Ian. 1875) și pe pompierii teatrului (Trib. Seine 22 Iulie 1885) tot în Cohendi-Darras.

16. Asemenea administratorul general al unui concert, care afară de apunamente fixe, primește o

parte din beneficii nu poate fi trecut în nici o categorie de amploianți cărora legea le acordă un privilegiu pentru salariul lor; ei nu pot fi cuprinși între oamenii de serviciu nici nu pot fi considerați între comiși.

Paris 20 Mai 1879, în Cohendy-Darras.

17. Asemenea privilegiul comișilor unui comerciant declarat falit, pentru plata salariului pe șase luni nu se aplică celui care fiind în serviciul casei comerciale, nu cu titlu de simplu impiegat dar cu titlu de gerante, cu o bonificațiune în ce privește afacerile tratate direct de el ca gerante.

Lyon 1 April 1881 în Cohendy-Darras.

18. Privilegiul acordat de art. 783 (549 fr.) cod. com. lucrătorilor întrebuințați de falit, pentru salariul datorit în timpul unei care a precedat declarațiunea falimentului, nu există de cit în profitul lucrătorilor cari au fost întrebuințați direct de falit; acest privilegiu nu poate fi invocat de comisionarul care a întrebuințat lucrători în executarea lucrărilor cu care falitul îl însărcinase a le îndeplini, nu importă dacă comisionarul a plătit pe lucrători pentru falit, din această neputând rezulta nici o subrogație în privilegiul lucrătorilor.

Rouen 10 Nov. 1860 în Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 784. Judecătorul sindic va forma lista creditorilor cari pretind a avea dreptul de gaj sau alt privilegiu asupra mobilelor. Contestățiunile asupra existenței privilegiului vor fi rezolvate după dispozițiile

CODUL COM. ITALIAN

Art. 774. Il curatore deve presentare al giudice delegato l'elenco dei creditori che pretendono di aver diritto di pegno od altro privilegio sopra i mobili.

Le contestazioni sull'esistenza del privilegio sono

art. 772 și următoarele. (Com. 772, 777, 819; Ital. 774; Fr. 551; Belg. 547).

Art. 785. Dacă prețul mobilelor supuse la un privilegiu special, nu ajunge pentru plata creditorilor privilegiați, aceștia concură pentru rest cu creditorii chirografari la distribuirea celei alte părți de activ.

(Com. 718, 783, 789; Ital. 775; Fr. 548).

Bibliografie. Al. Degré III p. 161 urm.; I. N. Cezărescu-Dan p. 123 urm. Vidari VIII p. 491; L. Bolaffio-Masé Dari p. 700 urm.; Bohl p. 488 urm.; Al. Ingarano p. 493; Riviére p. 760, 765; Namur III p. 280 urm.; Rogron p. 1137 urm., p. 1144 urm.; Dalloz p. 698 și 705; Cohendy-Darras II p. 184 urm., 191.

Notă. Pentru ca dispozițiunile din art. 785 (ital. 775) Cod. Com. să fie aplicabile se cer trei condițiuni: 1) existența și validitatea unei creanțe privilegiate, admisă la pasiv; 2) vânzarea — autorizată de tribunal și efectuată prin licitație publică — a obiectelor supuse privilegiului; 3) plata creditorului privilegiat cu suma rezultată din vânzare, care plată nu acopere creanța privilegiată.

Concurînd aceste trei condițiuni, creditorul pierde privilegiul, lipsind obiectul și devine un creditor chirografar pentru restul cu care a rămas neacoperită creanța sa.

Dacă creditorul s'a opus la vânzarea obiectului, se vor aplica dispozițiunile art. 782 (ital. 772) Cod. Com.

(În acest sens *L. Bolaffio-Masé Dari* p. 702).

Jurisprudență. 1. Restul prețului datorit pentru mobilele care se găsesc în posesiunea falitului, e o datorie privilegiată fără să fie trebuință ca datoria să fi fost înscrisă sau transcrisă în vre un registru.

C. Apel Galați II No. 14/96 în Dreptul pe 1896 p. 286.

2. Creanțe privilegiate sunt acele cărora legea din cauza calității lor, le dă o preferință de a fi plătite înaintea altora, fie chiar ipotecare, indiferent de data cînd

decise secondo le disposizioni dell'articolo 763 e seguenti.

Art. 775. Se il prezzo dei mobili soggetti a speciale privilegio non basta al pagamento dei creditori privilegiati, questi concorrono, in proporzione di quanto rimane loro dovuto, coi creditori chirografari nella distribuzione del resto dell'attivo.

ele s'au născut, de sunt sau nu anterioare sau posterioare acestora înaintea cărora se preferă; iar creanțele privilegiate ale tezaurului public, adică ale statului și ordinea în care se exercită ele, sunt regulate prin legile speciale ce le înființează.

C. Apel Iași II No. 27/903 în C. Jud. 52/903.

3. Statul nu poate urmări în mod individual și separat pe debitorul său, care a fost declarat în stare de faliment, atunci cînd

creanța sa nu este o creanță privilegiată care să afecteze în mod special unele bunuri ale falitului.

C. Cas. III No. 375/903 în Jurisprudența No. 34/910.

4. Dacă prețul vânzării gajului excède creanța creditorului gajist, surplusul aparține masei falimentului; dacă acest preț este inferior creanței, creditorul gajist concură pentru rest cu creditorii

chirografari; de aci consecința e că creditorul gajist, nu va putea înainte de a face să se vîndă gajul, să se prezinte a primi dividende, chiar în cazul cînd s'a acordat un concordat falitului, întru cît vânzarea gajului numai, va putea face a se ști dacă el va mai putea fi creditor.

C. Apel Paris 16 Dec. 1836 în Dalloz p. 698.

SECȚIUNEA II

Despre creditorii privilegiați sau ipotecari asupra imobilelor

CODUL COM. ROMÎN

Art. 786. Dacă una sau mai multe repartițiuni a prețului bunurilor mobile se face înainte de distribuirea prețului imobilelor, creditorii privilegiați sau ipotecari, ale căror creanțe sunt verificate, concură la acele repartițiuni cu întreaga lor creanță, cu rezerva deducerilor mai jos arătate.

(Com. 787; C. Civ. 1718, 1737, 1647; Ital. 776; Fr. 552, 553; Belg. 549).

Art. 787. Creditorii privilegiați sau ipotecari cari, după vânzarea mobilelor, sunt definitiv colocați asupra imobilelor în rang util pentru totalitatea creanțelor lor, nu vor primi partea din preț ce li se cuvine decât deducându-se dintrinsa sumele ce ei au primit deja din repartițiile masei chirografare. Sumele astfel distrase, nu rămân pentru cei-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 776. Se una o più ripartizioni del prezzo dei beni mobili ha luogo prima della distribuzione del prezzo degli immobili, i creditori privilegiati o ipotecarii, i crediti dei quali sono già verificati, concorrono alle ripartizioni in proporzione dell'intero loro credito, salve le separazioni accennate in appresso.

Art. 777. I creditori privilegiati o ipotecari, che dopo la vendita degli immobili sono definitivamente collocati sul prezzo in grado utile per la totalità dei loro crediti, non ricevono la quota di prezzo loro assegnata che fatta deduzione delle somme da essi ricevute nelle ripartizioni della massa chirografaria.

Le somme in tal modo

lalți creditorii ipotecari, dar sunt atribuite masei chirografare și distribuite numai ei.

(Com. 786 ; Ital. 777 ; Fr. 554 ; Belg. 550).

detratte non rimangono agli altri creditorii ipotecari, ma sono devolute alla massa chirografaria e in essa distribuite.

Bibliografie. Al. Degré III p. 162 urm. ; V. Dimitriu Curs p. 1370 urm. ; I. N. Cezărescu-Dan p. 124 urm. ; Vidari VIII p. 491 urm. ; Bohl p. 489 urm. ; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 703 urm. ; Al. Ingaramo p. 493 urm. ; Rivière p. 765 urm. ; Namur III p. 285 urm. ; Rogron p. 1148 urm. ; Dalloz p. 705 urm. ; Cohendy-Darras II pag. 191 urm.

Doctrină. Condițiunea fundamentală ca un creditor privilegiat sau ipotecar asupra imobilelor falitului să se bucure de dreptul acordat de art. 786 (ital. 776) cod. com., este în mod evident aceea a validității creanței cu dreptul asupra bunurilor imobile ale falitului, creanță verificată conform cu legea.

O a doua condițiune care rezultă din art. 786 este că mai înainte de distribuțiunea prețului imobilelor să aibă loc cel puțin o repartițiune a prețului averii mobile a falitului.

Cind repartițiunea prețului averii mobile nu a avut loc, creditorii ipotecari și privilegiați asupra imobilelor nu au drept să pretindă a se face o distribuțiune a prețului mobilelor — asupra cărora au drept în primul loc creditorii privilegiați sau gagiști asupra mobilelor.

O a treia condițiune, este aceea a existenței prețului averii mobile ; condițiune care implică existența averii mobile.

A patra condițiune a concursului creditorilor ipotecari sau privilegiați cu cei chirografari este ca cota prețului ce urmează a li se distribui să nu fie mai mare de cit cotele distribuite celorlalți creditorii.

(L. Bolaffio Masé Dari p. 708 No. 317).

Jurisprudență 1. În caz de vânzarea forțată a bunurilor imobile ale unui falit, creditorul ipotecar are dreptul a fi colocat în rang util cu ipoteca sa, nu numai pentru capital, dar și cu procentele datorite pe doi ani anteriori zilei declarării falimentului.

Tr. Firenze 9 Iulie 1887 în Ingaramo.

2. Principiul stabilit în art. 777 și 778 (Rom. 787, 788) cod. com. se va aplica odată ce curatoarele (la noi judele sindic) falimentului a fost autorizat a plăti un credi-

tor ipotecar cu suma din activul falimentului.

Apel Milano 10 Sept. 1887 ; *Apel Venezia* 3 Dec. 1889. în Ingaramo.

3. Dispozițiunile art. 553, 554 fr. (786, 787 rom.) cod. com. își au aplicațiunea ori de câte ori distribuțiunea prețului averii mobiliare a falitului are loc înaintea distribuirii prețului imobilelor falitului.

Acel care într'un faliment, este în același timp creditor ipotecar și creditor chirografar, are dreptul

să ia parte, — pentru dividendul calculat asupra totalității creanței sale, — la distribuirea banilor provenind din masa chirografară; cu toate că se ordonase distribuirea prețului imobilelor falitului, nu e trebuință a se aștepta închiderea tabloului de ordine la distribuirea sumelor din prețul imobilelor, spre a se ști rezultatul colocării acestui creditor asupra imobilelor falitului.

Rouen 6 Iulie 1843.

4. Art. 553 fr. (rom. 786) cod. com. care în materie de faliment autoriză creditorii ipotecari a concură la repartițiunile mobiliare, când vânzarea averei mobile precede pe aceea a imobilelor, și dă loc la repartițiuni înainte de distribuirea prețului imobilelor, se aplică acest text și cazului când ipoteca afectează imobile situate în țară străină ca și în cazul când ea grevează imobile situate în țară.

Paris 16 Iulie 1831 în Cohendy Darras.

5. Dacă se va plăti unui creditor ipotecar o sumă de către masa chirografară, în achitarea creanței ipotecare, masa este subrogată în drepturile creditorului ipotecar până la concurența sumei plătite și poate în consecință a face să fie colocată în masa ipotecară, cu suma plătită creditorului ipotecar. Creditorii ipotecari posteriori nu pot pretinde că suma plătită de masa chirografară, în achitarea creditorului ipotecar anterior, diminuează activul său și că nu poate fi colocată în consecință de cit deducându-se această sumă, pentru care masa falimentară plătește propria-i datorie, nu poate pretinde nici o subrogațiune.

Cas. fr. 4 Iulie 1884 în Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 788. Dacă creditorii privilegiați sau ipotecari nu au fost colocați de cit pentru o parte din creanțele lor asupra prețului imobilelor, drepturile lor asupra masei chirografare sunt definitiv regulate în proporție cu sumele pentru cari ei au mai rămas creditori în urma acelei colocațiuni, și masa va fi subrogată, în locul lor, pentru aceea ce ei vor fi primit, după dispozițiile art. 786, peste proporțiunea părții creanței necolocate.

(Com. 786, 787; Ital. 778; Fr. 555; Belg. 551).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 778. Se i creditorii privilegiați o ipotecarii non sono collocati sul prezzo degli immobili che per una parte dei loro crediti i loro diritti sulla massa chirografaria sono regolati definitivamente in proporzione delle somme delle quali sono rimasti creditori dopo la collocazione, e la massa è surrogata in loro luogo per ciò che avessero conseguito secondo le disposizioni dell'articolo 776, oltre la proporzione della parte del credito non collocata.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 789. În privința creditorilor privilegiați sau ipotecari, cari nu au fost colocați în rang util asupra prețului sau cari nu sunt plătiți integral cu prețul imobilelor, se va aplica dispozițiile art. 785.

(Com. 718, 786, 787, 788; Ital. 779; Fr. 556; Belg. 552).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 779. Ai creditorii privilegiați o ipotecari, che non sono collocati sul prezzo in grado util o che non sono intieramente soddisfatti sul prezzo degli immobili, si applica la disposizione dell'articolo 775.

Bibliografie. V. Dimitriu curs p. 1375 urm.; I. N. Cezărescu-Dan p. 125 urm.; Bohl p. 490 urm.; L. Bolaffio-Masé Dari p. 712 urm.; Vidari VIII 491 urm.; Rivière p. 765 urm.; Namur III p. 286 urm.; Al. Ingaramo p. 494; Rogron p. 1156 urm.; Dalloz p. 707; Cohendy-Darras II p. 192 urm.

Doctrină. I. Un creditor ipotecar avea de luat 8000 lei în I rang; vin apoi 6000 lei în II-lea rang și 4000 lei în III rang; se face repartiziya bunurilor mobiliare și creditorii dobîndesc toți cite 50%. Se vinde imobilul grevat cu ipotece obținîndu-se 11000 lei; din această sumă I ipotecar ia 4000 lei restul creanței; cel de al II-lea ipotecar care ar fi avut a primi 3000 lei din prețul imobilului nu trebuie acoperit cu întreaga sumă căci garanția sa ipotecară, nu eră suficientă pentru totalitatea creanței sale. Creanța sa de 6000 lei a fost acoperită pe jumătate din prețul imobilului, deci pentru cealaltă jumătate a rămas hirografar, și urmează a figură la repartiziya numai cu 50% asupra celor 3000 lei remași din prețul imobilului; astfel, fiind că repartiziya a precedat colocarea în tablou a creditorilor ipotecari, din prețul imobilului nu va primi de cit 1500 lei iar ceilalți bani se vor reține căci nu-i aparțin și se vor da masei credale, întru cit al treilea creditor n'are drept ca ipotecar asupra lor.

(V. *Dimitriu* Curs Drept Com. p. 1377 urm.)

2. Creditorii ipotecari sau privilegiați asupra imobilelor, necolocați asupra prețului imobilelor de cit pentru o parte numai din creanța lor, concură la masa chirografară, cu restul din creanța ipotecară rămas neachitat, dreptul lor asupra masei chirografare, neputîndu-se exercită pe baza întregii creanțe, și nici pentru o cotă mai mare de cit creditorii chirografari. În acest caz restul concurrent se determină fără a se ține seamă de dobînzile exigibile în urma datei sentinței declarative de faliment. (Pagani p. 111 § 79) conf. art. 718 (ital. 700) Cod. Com.

(L. *Bolaffio-Masé Dari* No. 321 p. 713).

3. Într'un faliment sunt creditori ipotecari și chirografari și a-
nume: 1) un creditor ipotecar pentru 45.000 lei, 2) un creditor ipo-
tecar pentru 35.000 lei și 3) doi creditori chirografari; întâiul pentru
10.000 lei și al doilea pentru 10.000 lei în total 100.000 lei.

Vinzarea averii imobiliare se face înaintea celei mobiliare și
se obține 70.000 lei.

Asupra acestui preț se va da: 40.000 lei primului creditor ipo-
tecar și restul de 30.000 lei celui de al doilea ipotecar.

Așa că primul ipotecar e complectat achitat și cel de al doilea
ipotecar este descoperit cu 5000 lei.

Din vânzarea averii mobile se obține 24.000 lei, cu cari trebuie
să se acopere 5.000 lei rest datorit celui de al doilea creditor ipo-
tecar și 25.000 lei celor doi creditori chirografari; cum prețul re-
zultat este de 24 mii și pasivul de 30 mii urmează că se va plăti
80% fie cărui creditor neachitat între cari și al 2-lea ipotecar care
concură pentru restul creanței sale cu creditorii chirografari.

În consecință vor primi creditorul ipotecar 4000 lei, primul
creditor chirografar 8000 și cel de al doilea creditor chirografar
12.000 lei.

(Din *Rogron* pag. 1149 urm.).

Jurisprudență. 1. Fidejusedele
care a garantat creditorilor chi-
rografari plata unei părți din cota
concordatară se înțelege că a
prestat zisa garanție în favoarea
creditorilor ipotecari pentru acea
parte din creanțele lor cari nu a
reușit a fi achitată prin ipotecă.

C. Apel Torino 14 Dec. 1885
în *Ingaramo*.

2. Dispozițiunile art. 553 și urm
fr. (rom. 786 urm.) Cod. Com. nu
sunt aplicabile în caz de concor-
dat; aceste articole, în adevăr, au
drept obiect să proteagă intere-
sele masei chirografare, care ar
dispărea în urma concordatului.
Prin urmare, creditorii ipotecari
sau privilegiați, nu pot în nici un
caz,—pe cit timp nu este stabilit

ordinea lor—să invoace dispozi-
țiunile concordatului încheiat cu
debitorul, și nici să pretindă de-
la acesta, o parte, chiar provizo-
rie, din dividendele promise.

C. Cas. fr. 25 Mai 1864; *Rouen*
25 Ian. 1855; **Comp.** *Bédaride* III
n. 976 bis; *Lyon Caen et Renault*
VIII n. 719 din *Cohendy-Darras*
pag. 193.

3. Creditorul ipotecar care nu
vine în rang util, este trecut în-
tre creditorii chirografari; trebuie
cu mai mult cuvânt, clasat între
acești creditori. cînd este decăzut
din rangul ipotecar prin efectul
unui stelionat¹⁾ comis în preju-
diciul său de către falit.

C. A. Bordeaux 9 Dec. 1834
din *Dalloz* No. 3 p. 707.

1) *Stelionat* delict comis de acel care vinde sau ipotecează un bun, asupra
cărui a știu că nu e proprietar sau care arată ca libere de sarcini, bunuri ipotecate.

(*Larousse Dictionnaire illustré*)

SECȚIUNEA III

Despre drepturile femeiei falitului

CODUL COM. ROMÎN

Art. 790. În caz de faliment al barbatului, femeia reia imobilele dotale, cu dreptul de a percepe veniturile, precum și imobilele parafernale care-i aparținneau în momentul căsătoriei și pe acelea pe cari le-a dobândit în timpul căsătoriei, provenind din cauze juridice anterioare, sau prin efectul unei donațiuni sau succesiuni testamentare sau legitime.

(Com. 791 ; C. Civ. 1233 și urm., 1283 ; Ital. 780 ; Fr. 557 ; Belg. 553).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 780. Nel caso di fallimento del marito, la moglie ritiene gli immobili dotali con diritto a percepirne i frutti e così pure gli immobili parafernali che le appartenevano al tempo del matrimonio, e quelli che durante il matrimonio le sono pervenuti in dipendenza di rapporti giuridici ad esso anteriori, ovvero per donazione o successione testamentaria o legittima.

Bibliografie. V. Dimitriu curs p. 1380 urm.; T. Stelian curs; Al. Degre III p. 163; D. Alexandresco VIII p. 346; C. N. Toneanu falimente p. 192; C. Nacu III p. 131; Bohl p. 491; Vidari VIII p. 512 urm.; L. Bolaffio-E. Masé Dari p. 715 urm.; Al. Ingaramo p. 494 urm.; Rivière p. 767 urm.; Namur III p. 290 urm.; Rogron p. 1161 urm.; Dalloz p. 707; Cohendy-Darras II p. 193.

Art. 791. Femeia va relua asemenea imobilele dobândite de dînsa și în numele ei, cu banii provenind din înstrăinarea bunurilor care-i aparțineau în momentul căsătoriei, sau cari i-au par-

Art. 781. La moglie ritiene pure gli immobili da essa ed in suo nome acquistati con danaro proveniente dall'alienazione dei beni che le appartenevano al tempo del matrimonio,

venit în urmă prin unul din modurile arătate în articolul precedent, cu condițiune însă numai ca, în contractul de achizițiune, să se declare expres această întrebuințare și ca proveniența banilor să fie stabilită printr'un inventar sau prin orice alt act cu dată certă.

(Com. 790, 792, 793 și urm.; Ital. 781; Fr. 558; Belg. 554).

o le pervennero in uno dei modi indicati nell'articolo precedente, semprechè nel contratto di acquisto sia espressamente fatta la dichiarazione d'impiego e la provenienza del danaro sia accertata da inventario o da altro atto che abbia data certa.

Bibliografia de sub art. 790.

Dezbaterile Adunării Deputaților:

D. C. C. *Arion*: D lor, materia atinsă de titlul al treilea, e importantă în falimente, este vorba de drepturile femeii.

În art. 793 se zice că femeia își reia imobilele sale. Ași dori să știu dacă în spiritul legiuitorului, care a făcut acest codice, a intrat că prin declararea bărbatului în stare de faliment, se naște în favoarea femeii un drept de restituțiune a dotei sale.

Iată care este situația femeii măritate, sub regimul dotal, care regim nu este de drept comun, dar sub care se celebrează mai toate căsătoriile.

Sub regimul dotal, femeia își redobindește dota, numai în două ipoteze: în caz de dizoluțiune a căsătoriei și în caz de separațiune a patrimoniului când dota este în pericol.

În afară de aceste două cazuri, bărbatul rămîne administrator și usufructuar al averii dotale.

În materie de faliment ce se întâmplă? Nu este nici o dizoluțiune de căsătorie, nu este nici separațiunea patrimoniului, totuși văd că articolul din proiect întrebuințează cuvîntul ca femea să-și reia imobilul dotal.

Întreb: se modifică prin acest articol situațiunea de drept creată femeii prin regimul dotal?

Da sau nu?

Femeea devine ea administratoare și usufructuară a imobilului său dotal ca în cazul de dizoluțiune a căsătoriei și separațiune de bunuri? Sau reia numai momentan imobilul sub a sa administrațiune?

Iată prima întrebare, la care ași dori să mi se răspundă.

A două chestiune ce o pun, este: ce se face cu averea mobilă a femeii? Cazul acesta s'a prezentat adese-ori.

Cînd sa declară un faliment, femeea comerciantului, se duce cu creanța sa dotală, dacă consistă în bani și figurează la masa falimentului, ca toți ceilalți creditori; creanța ei este redusă la pro-

rata : dacă se plătește 30 la sută și femeea ia din masa falimentului tot 30 la sută. Pentru restul zestrei femeea rămîne creditoarea bărbatului; în ce caz? În cazul cînd nu s'ar acordă bărbatului concordat, dar dacă se acordă, ea pierde cu desăvîrșire restul.

Pentru a face lucrul mai înțeles iau un exemplu, iată o femeie care are dotă 1000 galbeni; soțul său cade în faliment, presupuneți că la concordat nu se dă de cît 30 la sută.

Femeea dar va lua 300 de galbeni, iar restul de 700 galbeni îl va pierde pentru totdeauna.

Mă întreb dacă nu ar fi bine să prevedem acest caz, prin un articol special și dacă nu ar fi bine să dăm o siguranță mai mare femeii, căci se poate întîmpla : după ce bărbatul se pune în capul administrațiunei afacerilor sale comerciale, în urma acordărei concordatului, să-și continue comerțul înainte, să redevie bogat totuși femeea nu mai are drept în exemplul nostru la restul de 700 de galbeni. Ar avea acest drept numai într'un singur caz. cînd bărbatul ar voi să se reabiliteze, ceea ce la noi, din nenorocire nu s'a întîmplat nici odată, de cînd s'a pus în practică codul de comerț. Numai în acest caz ea ar putea să-și reia restul, prin opunerea sa la reabilitarea bărbatului. Partea care nu a fost achitată, devine, cum zicem noi, în limbajul juridic, o simplă datorie naturală. Cu alte cuvinte rămîne o simplă datorie naturală, nu mai e o datorie civilă, care să dea vre o acțiune femeii.

Cred că ar fi bine să ne ocupăm de această chestiune.

E adevărat că nici în codul belgian, nici în codul italian, nici în codul francez nu găsim nici o dispozițiune în privința aceasta; dar nu ar fi oare bine ca noi să introducem o asemenea dispozițiune în favoarea femeii, să prevedem o îmbunătățire la soarta averei ei?

D. ministru de justiție, Eug. Stătescu : Starea de faliment nu modifică regimul matrimonial nici face să înceteze dotalitatea. Inșă art. 793 regulează dreptul de administrare și de perceperea veniturilor imobilelor femeii în timpul falimentului.

Rog să notați că acest articol se ocupă numai de imobilele ce ar aparține femeii, fie cu titlu de dotă, fie ca parafernă, fie ca dobîndită în timpul căsătoriei din cauze anterioare sau prin succesiune.

Singurul punct care ar putea da loc la îndoială este acesta : a ști dacă reluînd femeea imobilul dotal, îl reia cu drept de a percepe ea fructele, sau dacă fructele vor continua a se considera ca avere a bărbatului și dacă prin urmare acele fructe vor intra la masa falimentului pentru îndestularea creditorilor.

Ei bine, legea rezolvă această chestiune și decide că fructele dotei vor rămînea femeii spre a face față la sarcinile căsătoriei, la întreținerea familiei, creșterea copiilor. etc.

Cît pentru averea mobilă și alte reprise sau creanțe ce femeea ar avea în patrimoniul bărbatului, acestea sunt regulate prin alte dispozițiuni ulterioare, și sunt regulate conform cu principiile de drept și cu echitatea.

De aceea vă rog să nu anticipăm și să așteptăm să ajungem la acele dispozițiuni.

D. C. C. Arion : Vă cer ertare. D-lor, dacă insist, dar aş dori să ştiu dacă această reluare a averii dotale, şi această percepere de care vorbeşte articolul, va dura pentru totdeauna sau numai cît ţine falimentul. În privinţa aceasta nu am găsit nici un articol care să reguleze chestiunea.

D. ministru zice: imobilul dotal are o afecţiune specială: veniturile aparţin bărbatului, dar cu obligaţiunea de a purta sarcinile căsătoriei. În caz de faliment, femeia ia posesiunea imobilului dotal, şi prin urmare îşi percepe ea veniturile cu obligaţiunea de a întreţine familia.

Intrebarea este: după terminarea falimentului femeia continuă ea să perceapă veniturile, sau restabileşte regimul matrimonial?

După declaraţiunea D-lui ministru de justiţie, care răspunde că regimul matrimonial nu se modifică, se pare că administrarea femeii ar fi dar numai cît ţine operaţiunile falimentului, aceste operaţiuni de ordinar nu durează de cît patru cinci luni; aceasta nu ar avea importanţă, dar se poate naşte o dificultate. Poate că un negustor care face un comerciu mare să aibă şi o zestre mare, şi se poate ca acel negustor să cadă în faliment. Zestrea sa poate să-i dea de exemplu 100.000 lei pe an, şi închipuiţi-vă că nu e de cît el şi soţia sa: sarcinile căsătoriei, prin urmare, ar fi mici şi venitul mare. În timpul falimentului femeia ia veniturile pe 6 luni, spre exemplu, 50.000 lei şi tribunalul apreciază că sarcinile căsătoriei ar fi de ajuns 10.000 lei pentru acel timp; întrebarea este dacă restul de 40.000 de lei care trece mai mult peste trebuinţa sarcinilor căsătoriei, intră la masa falimentului, considerându-se ca avere a bărbatului? Aceasta e o chestiune care se poate să fie pusă înaintea tribunalului, şi ar trebui prin urmare să se precizeze. Rog dar pe D. ministru de justiţie să ne dea explicaţii precise, atât în această privinţă cît şi în cea de a se şti cît timp durează acest regim special creat de faliment în care femeia îşi reia imobilul astfel, cu obligaţiunea de a întreţine sarcinile căsătoriei. Doresc declaraţiuni precise pentru că se votează o lege nouă care este lipsită de comentarii. Chiar asupra codului italian nu cunosc de cît un singur comentariu, şi nu este încă o jurisprudenţă bine stabilită. Astfel rămîne ca jurisprudenţa română să se formeze asupra tuturor chestiunilor ce se vor ridica, şi de aceea trebuie să se ştie care cel puţin este spiritul legiuitorului.

D. ministru de finanţe, C. Nacu : Articolul 793 nu lasă nici o îndoială, că atât cît durează falimentul nu poate să profite creditorii, şi apoi după facerea concordatului, bărbatul reintră în toate drepturile sale. În privinţa întrebării D-lui Arion, răspund că acel prisos nu cade în masa falimentului.

D. P. Borş : Este ca un fel de separaţiune de lucruri.

D. ministru al justiţiei, Eug. Stătescu : D-lor, v'aşi ruga să ne ţinem de procedura foarte înfeleaptă pe care am admis-o pentru discutarea codului de comerciu, şi de la care văz că ne depărtăm. Dacă este veri o nedomirire sau veri un amendament de propus, atunci să se depue şi să ni se comunice cu 24 ore mai înainte, pentru ca

și noi și comisiunea să-l putem studia și dacă vreți să se rezerve articolul.

Căci, D-lor, este primejdios a se face declarațiuni și a se stabili doctrine prin improvizație și înainte de a se fi examinat chestiunea de aproape chiar în interesul interpretărilor ulterioare a acestor dispozițiuni. D. Arion va înțelege că nu este bine ca să se procedă prin surprindere, și să discutăm amendamente necunoscute și necomunicate.

De aceea ziceam că, dacă credeți că este ceva de modificat la unele articole, și dacă propuneți amendamente, atunci să rezervăm acele articole și să trecem înainte.

D. *Em. M. Porumbaru*: Atunci rezervați secțiunea întreagă.

D. *ministru de justiție, Eug. Stătescu*: Nu putem rezerva secțiunea întreagă. Răspunsul ce am dat credeam că satisface pe D. Arion și răspunde pe deplin la întrebarea ce a adresat.

Regimul matrimonial nu se schimbă, însă femeia intră în dreptul de a percepe însăși veniturile de la imobilele cari îi aparțin. Veniturile chiar dotale nu pot intra la masă și creditorii bărbatului nu pot să se despăgubească de cît asupra averii lor personale. Venitul dotei de și al lui, dar are o afecțiune specială.

D. *C. C. Arion*: Am studiat chestiunea aceasta și mă preocupă de mult. De aceea vă rog să bine-voiți să rezervați această secțiune întreagă, fiind că așa avea să propun o serie de amendamente improvizate; răspunsurile cari mi se dau sunt improvizate, dar nu discuțiunea care o fac eu. Dacă nu voiți să faceți aceasta, desigur legea se va vota ca totdeauna fără discuțiune.

— Se cere închiderea discuțiunii și punîndu-se la vot se primește.

— Se pune la vot art. 793 și se primește.

(*V. Desb. Adunării Dep.* pe 1887 p. 1226 și urm.)

Notă. Am trecut toate debaterile privitoare la acest text de oare ce a rămas nemodificat de la 1887 și chestiunea prezintă multă importanță și e discutată și azi.

Doctrină. 1. Art. 790 c. com. spune: „La caz de faliment al barbatului, femeia reia imobilele dotale cu dreptul de a percepe veniturile, precum și imobilele parafernale care-i aparțineau în momentul căsătoriei, etc.“.

Apoi art. 791 din același cod dispune că „Femeia va relua, asemenea imobilele dobîndite de dînsa și în numele ei, cu banii proveniți din înstrăinarea bunurilor ce-i aparțineau în momentul căsătoriei, sau care i-au parvenit în urmă prin unul din modurile arătate în art. precedent, etc.“.

Din aceste două texte combinate cu art. 719 rezultă cu prisosință că falimentul barbatului dă naștere la restituirea dotei, fără ca femeia să mai aibă nevoie de a recurge la separația de patrimonii. În acest sens se pronunță în mod constant doctrina (*C. N. Toneanu*

falimente p. 192 No. 156; *D. G. Maxim* în C. Jud. No. 14/97; *Nacu* III p. 140; *Thaller* Des faillites en droit comparé II p. 131. *D. Alexandresco* VIII p. 346). În caz de declararea barbatului în stare de faliment cererea în restituirea dotei se va introduce contra sindicului (art. 717 c. urm.) punându-se însă și pe barbat în cauză, pentru că după cum foarte bine zicea Curtea din Bordeaux, barbatul este contradictoriul natural și neapărat al femeiei într'o cerere de asemenea natură (*C. Bordeaux* Sirey 92. 2. 77. În același sens: *C. Paris* și *Trib. imperial german*: Sirey 80. 2. 17 (cu nota lui Lyon-Caen) Sirey 88. 4. 1. Sirey 91. 2. 84. Vezi și Cas. fr. Sirey 96. 1. 37. D. p. 97. 1. 17. *Baudry et Surville* II 904. *Lyon Caen et Ren.* Tr. de dr. com. VII 234. *Dutruc* Separ. de biens judiciaire 111 p. 96; *Ruben de Couder* Diction. de dr. com. V. Faillite 199; *Rousseau et Laisné* Diction de proced. V. separ. de biens 82. 83; Repert. Sirey Faillite 885; *Thaller* 1566). Unii susțin că cererea femeiei trebuie să fie îndreptată numai în contra sindicului, rămânând însă barbatului dreptul de intervenție. (*Boistel* Pr. de droit com. 913; *Bravard et Demangeat* Tr. de droit com. V. p. 124; *C. Paris* D. P. 76. 2. 224. Sirey, 77. 2. 52) iar alții că trebuie îndreptată numai în contra barbatului (*Massé* Dr. com. II 1199; *Geoffroy* Code pratique de la faillite p. 24). Ambele aceste sisteme însă sunt inadmisibile, întru cât cel întâi tăgăduiește în mod absolut drepturile masei creditorilor, iar cel de al doilea, tăgăduiește caracterul personal al acțiunii în separare de patrimonii (*D. Alexandresco* în C. Jud. No. 78/903).

2. Schimbul unui imobil pe un alt imobil în timpul căsătoriei face desigur, dovada cerută de lege și soția cu drept cuvânt și l va relua.

(*V. Dimitriu* Curs Dr. Com. pg. 1384).

3. Femeia va putea revendica imobilele dobândite în timpul căsătoriei cu banii săi, în condițiunile următoare: ca achizițiunea să fie făcută de dînsa și în numele său; ca în contractul de dobîndirea imobilelor să se declare în mod expres întrebuițarea banilor; ca proveniența banilor să fie stabilită printr'un inventar sau alt act cu dată certă.

Simultaneitatea și concomitența acestor condițiuni este cerută în mod absolut; lipsa uneia din ele nu poate fi complectată prin nici o probă. Clauza întrebuițată de legiuitor cu privire la bunurile dobîndite de femeie „de dînsa și în numele ei“ trebuie a se interpreta în mod restrictiv. Astfel deși femeia poate dobîndi bunuri prin intermediul unui mandatar, dacă aceste bunuri în actul ce se formează pentru a stabili proprietatea, nu sunt trecute pentru femeie-

este suficient aceasta ca ea să piardă dreptul de a le revendică față de creditorii soțului, declarat în stare de faliment.

Declarațiunea expresă a întrebuițării banilor, pe care legiuitorul o cere ca o a doua condițiune în aplicarea art. 791, are toată aparența unei condițiuni de prisos, nefolositoare; dar asemenea declarațiune va trebui să aibă loc atunci cînd vorbind de prețul cu care s'a convenit asupra imobilului, să se menționeze proprietatea și proveniența banilor cu cari se face plata.

Legiuitorul zice că proveniența banilor, trebuie să fie stabilită printr'un act public cu dată certă sau printr'un inventar,—aceasta ca a treia condițiune.

Inventarul pe care îl voințește legiuitorul, este de sigur acel ce se face cu ocaziunea căsătoriei. De aci o altă lipsă de precizie în lege: fiindcă proveniența banilor probată printr'un asemenea inventar, nu se poate raporta de cit la banii menționați anume în inventar, rezultă că nu în art. 791 trebuie pusă această condițiune ci în art. 793 sau în art. 792 cod. com.

Bolaffio Masé Dari No. 331 p. 736 urm. Vidari VIII pag. 520, No. 4271.

Notă. În Franța se controvează chestiunea de a se ști: dacă falimentul sau insolvabilitatea barbatului intervine în timpul căsătoriei, atrag de drept separațiunea de patrimonii și prin urmare restituirea dotei, sau dacă aceste fapte sunt de natură numai a autoriza pe femeie a cere separația de patrimonii sau de bunuri. După unii, atît falimentul cit și insolvabilitatea barbatului ar da numai drept femeiei de a cere separația de bunuri, aceste fapte punînd dota ei în pericol. (*Guillouard* Contrat de mariage III 1090, *Laurent* XXII, 230; *Baudry et Surville* II 913; *Repert. Sirey* V Faillite 616; *Cuzzi*, Il codice di commercio italiano commentato VII, 519, pag. 335; *Trib. Ilfov* în Dr. No. 47/901; iar după alții aceste împrejurări ar atrage de drept separația patrimoniilor, deci obligația de a restitui dota; *Podière et Pont* III 2106; *Troplong* contrat de mariage II 1395. (Extras din C. Jud. No. 78/903).

Jurisprudență I. Din combinarea art 1228 cod. civ. cu art. 720 pr. civ. rezultă că formalitatea transcrierii convențiilor matrimoniale, făcute în străinătate este cerută sub pedeapsă de nulitate, ca un mijloc de publicitate față de cei de al treilea și această transcriere o poate cere chiar fe-

meia sau constitutorii dotei în caz cînd barbatul a neglijat de a o cere.

Prin urmare este nulă și ca atare neopozabilă creditorilor soțului falit, inscripțiunea ipotecei legale luată pentru asigurarea unei creanțe rezultînd dintr'o convențiune matrimonială făcută în

străinătate și netrânscrișă în țară conform art. 720 din procedura civilă.

C. Cas. I No. 10/902 în Dreptul No. 16/902.

2. Falimentul barbatului intervenit în cursul căsătoriei, atrage de drept obligația sa de a restitui dota, fără ca femeia să mai aibă nevoie de a cere separația de patrimonii, și aceasta pentru motivul că, în cele mai multe cazuri femeia n'ar mai avea ce lua din averea bărbatului dacă ar fi să recurgă la procedura lungă a separațiunii de bunuri.

C. Apel Galați S. V No. 25/93 în C. Jud. 78/903.

3. Declarațiunea în stare de faliment nu atrage de drept separațiunea patrimoniilor dintre soți, ea însă este un fapt de natură a autoriza pe soție a cere separațiunea patrimoniilor, de oare ce nu poate fi pericol mai mare pentru zestre și pentru orice acțiune ce femeia ar putea să aibă la timpul convenit în contra averii bărbatului, de cit falimentul lui (art. 1256 cod. civ). Soția are interes să continue acțiunea în separațiune de bunuri, chiar cînd a făcut cerere de despărțenie. Chestiunea de a se ști în ce mod are a se face restituirea dotei se poate discuta numai cu ocaziunea executării sentinței de separațiune de bunuri.

Trib. Ilfov I No. 21/901 în Dreptul pe 1905 pg. 383.

5. De și creditorul pretinde, că soția falitului nu are dreptul să se prezinte cu dota sa la masa falimentului pînă ce nu va avea o hotărîre de separațiune de patrimonii, însă această pretențiune urmează a se respinge ca nefondată, pentru că prin efectul declarării în faliment a unui co-

merciant, toate creanțele ce existau în contra lui devin exigibile, prin urmare și cea dotală a femeii lui, De alt mîntrelea, această chestiune nici nu suferă discuțiune, fiind expres prevăzută și reglementată prin art 790 și urm. cod. com.

C. Apel Galați II No. 3/92 extras din *Cod. Com.* adnotat de Eft. Antonescu No. 7 p. 226.

6. Femeia care a fost expropriată pentru cauză de utilitate publică, din eroare pe numele bărbatului său, are acțiune în falimentul acestuia pentru repetițiunea sumei integrale primită de masa falimentului ca despăgubire.

În acest caz femeia nu poate fi considerată ca creditoare a bărbatului său și ținută ca atare de a suferi soarta comună a creditorilor ci trebuie considerată ca creditoare a masei falimentului care-i datorește restituirea sumei primită pe nedrept.

C. Cas. fr. 11 Dec. 1848. Extras din Cezărescu-Dan.

6. Cu toate că inventarul sau orice alt act cu dată certă nu este cerut de art. 791 (fr. 558) cod. com. — pentru constatarea provenienței banilor cari au servit la achizițiunea imobilului reclamat de femeie, ca fiind cîștigat cu banii săi — de cit în cazul cînd e vorba de întrebuițarea sumelor cari i-au parvenit femeii prin succesiune sau donațiune, același motiv impune a se pretinde aceste formalități, atunci cînd e vorba de întrebuițarea prețului provenit din înstrăinarea imobilelor proprii ale femeii, chiar cînd aceste imobile nu-i aparțin în urma unei succesiuni sau donațiuni.

Din Dalloz No. 11 p. 708.

7. Conform. art. 791 cod. com.

pentru ca femeia în caz de faliment al barbatului să poată relua imobilele dobândite de dînsa cu banii proveniți din înstrăinarea bunurilor care i-au parvenit prin succesiune în timpul căsătoriei, trebuie ca în contractul de achizițiune să se declare expres această întrebuintare și ca proveniența banilor să fie stabilită printr'un inventar sau ori ce alt act cu dată certă; fără îndeplinirea uneia din

aceste două condițiuni, prezumpția este, pînă la proba contrară, că bunurilor dobândite de femeia falitului aparțin barbatului și că au fost plătite cu banii lui, așa că acele bunuri trebuie să fie întrunite la masa falimentului.

C. Cas. 1 No. 72/912 prin care se respinge recursul făcut contra sentinței trib. Tulcea No. 356/909. Vezi C. Jud. No. 15/912.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 792. În toate celelalte cazuri, și ori care ar fi regimul sub care s'au căsătorit soții, prezumpția este că bunurile dobândite de femeia falitului aparțin barbatului și că au fost plătite cu banii lui, ast-fel în cît acele bunuri trebuiesc să fie întrunite la masa falimentului; femeia însă este admisă să facă proba contrarie.

Com. 720, 721, 723 urm.;
Cod. Civ. 1202; Ital. 782;
Fr. 559; Belg. 555.

Bibliografie: V. Dimitriu curs. p. 1380 urm.; D. Alexandresco VII p. 308, VIII p. 409; Degre III p. 164; I. N. Cezărescu-Dan p. 129 urm.; Bohl p. 492; Vidari VIII p. 522; L. Bolaffio—E. Massé-Dari p. 740 urm.; Al. Ingaramo p. 495; Rivière p. 767; Namur III 296 urm.; Rogron p. 1163 urm.; Dalloz p. 708; Cohendy Darras p. 192 urm.

Doctrină. 1. Prezumpția muciană văzută de acest articol este numai *juris tantum*, astfel că dovada contrară este permisă femeiei, fără a fi îngrădită la mijloacele prevăzute în art. 791, cari se cer cînd soția falitului reclamă prezumpțiunea în favoarea ei.

(V. Dimitriu Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1384; L. Bolaffio—E. Masé Dari p. 741).

2. În caz cînd e vorba de imobilele cîștigate de femeie cu banii provenind din succesiuni sau donațiuni făcute soției în timpul

CODUL COM. ITALIAN

Art. 782. În tutti gli altri casi, e quand'anche tra i coniugi fosse stata convenuta la comunione degli utili, si presume che i beni acquistati dalla moglie del fallito appartengano al marito e che siano stati pagati con danaro di lui; perciò quei beni devono essere riuniti alla massa dell'fallimento, ma la moglie é ammessa a provare il contrario.

căsătoriei, proba dreptului său de proprietate nu poate fi dobândită de cît în condițiunile determinate de art. 588 fr. (791 rom.) C. Com.

Dar în afară de ipoteza particulară prevăzută și reglementată de acest articol, femeia falitului poate combate prezumpțiunea din art. 559 fr. (792 rom.) Cod. Com. conform regulilor de drept comun și prin toate felurile de dovezi.

(*Renouard* II n. 299 ; *Alauzet* III n. 2793 ; *Masé* II n. 1336 ; *Lyon Caen et Renault* VIII n. 894 ; *Thaller* n. 1967 ; *Ruben de Couder* Suppl. V Faillite n. 460 ; *Rivière* p. 768 ; *Namur* III p. 297 ; *I. N. Cezărescu-Dan* p. 131 ; *D. Alexandresco* VIII p. 409.

Contra : *Esnault* III n. 585 ; *Bédarride* III n. 1006 ; *Demangeat* sur *Bravard* V p. 530 nota 1 ; *Degré* III p. 164).

Jurisprudență. 1. A se vedea No. 1 de la art. 793.

2. Soția falitului care probează calitatea sa de creditor se poate prezintă la masa falimentului, chiar dacă actul său nu intru-nește toate condițiunile dotalității.

C. *Apel Buc. I No. 9/91* Dreptul pe 1891 p. 252.

3. Prezumpția stabilită de art. 792 Cod. Com. în favoarea creditorilor și după care achizițiunea unui imobil făcută de femeie în timpul căsătoriei este presupusă ca făcută cu banii soțului, în cazul cînd acesta a căzut în stare de faliment, poate fi combătută de femeie cu martori.

Această presumpție legală se referă și la regimul dotal.

C. *Apel Buc. III No. 23/98* în Dreptul pe 1898 p. 339.

4. Prezumpția muciană din art. 792 Cod. Com. se referă după natura lucrurilor la întregimea lor ; iar nu la accesiuni, care ca de pildă aluviunile sunt și multe și materialmente indiscernabile și inseparabile.

Proprietatea solului absoarbe pe acea a construcțiilor, iar constructorul străin n'are proprietatea construcțiunei sale, ci numai un drept de creanță a-

supra valorii materialului, ori valorii plus valutei și numai într'un caz special un drept chiar asupra materialurilor, pe cari le poate ridică, toate aceste depinzînd în prima linie de voința proprietarului solului, în a doua linie de buna sau reaua credință a constructorului. Dar această chestiune nu se poate rezolvi în mod incidental pe cale de contestațiune în lipsa terțiului constructor, ci trebuie ca acesta din urmă să-și valorifice drepturile, pe cale principală, față de proprietarul solului.

C. *Apel Buc. II No. 37/99* C. Jud. No. 21/99.

5. Femeia falitului, dacă n'a fost posibil să-și procure o probă scrisă, va putea înlătura, prin probă cu martori, prezumpțiunea că bunurile cîștigate de ea ar aparține soțului, și că ar fi plătite cu banii lui.

C. *Cas. Napole* 7 Ian. 1885 în *Ingaramo*.

6. În lipsă de probă contrarie se presupun plătite cu banii soțului bunurile cîștigate de soția falitului.

C. *Apel Trani* 18 Sept. 1891 în *Ingaramo*.

7. Tribunalele sunt suverane

apreciere asupra mijloacelor invocate de femeie; ele sunt în drept a cumpăni între drepturile creditorilor și acele ale femeiei alitului.

Astfel regula vizată de art. 558 (rom. 791) cod. com. după care femeia nu poate relua în natură ca ale ei, imobilele revendicate, de cît probînd achizițiunea ca fiind făcută de ea și în numele său, cu una din cauzele zisului text, obligată fiind a proba proveniența banilor și să declare expres această întrebuintare, — această regulă nu este aplicabilă imobilelor a căror achizițiune ar avea cu totul altă cauză nesusceptibilă de a fi constatată prin inventar sau act autentic.

Și în special, femeia poate invoca ori ce mijloc de probă lăsat la aprecierea discreționară a judecătorului, cînd ea se oferă a stabili proprietatea asupra imobilelor ce pretinde că le a dobîndit cu titlu onoros, în timpul căsătoriei, cu bani provenind fie din economiile făcute de ea din veniturile bunurile sale parafernale sau asupra căror este separațiune de patrimoniu, fie din produsul meseriei sale, fie din daruri manuale.

A. *Paris* 9 Febr. 1867 în Dalloz p. 708.

8. Cu toate acestea art. 559 fr. (rom. 792) Cod. Com.,—dispozînd că bunurile cîștigate de femeia unui falit, în timpul căsătoriei sunt presupuse cîștigate cu banii falitului, dar că femeia este admisă a face proba contrarie — trebuie înțeles în sensul că proba contrară admisă femeiei trebuie să rezulte dintr'un titlu legal.

Astfel nu este de ajuns ca femeia să justifice că ea posedă, chiar înainte de căsătorie suma

necesară achizițiunei ce i se contestă, pentru ca ea să fie socotită că a stabilit că această achizițiune făcută la trei ani după căsătorie, a fost din banii ce posedă în momentul căsătoriei, pe cît timp contractul de căsătorie nu conține nici o mențiune de întrebuintarea acestor bani.

Și ea nu poate fi admisă a înlocui lipsa titlului legal, prin dovada cu martori.

Nancy 17 Ianuar 1846 în Dalloz p. 708.

9. Prezumțiunea că bunurile cîștigate de femeia falitului, au fost plătite cu banii lui, nu este aplicabilă femeiei căsătorită înainte de codul comercial și sub o jurisprudență care n'admitea această prezumțiune.

Nîmes 11 Martie 1828 în Dalloz p. 708.

10. Originea dotală a banilor întrebuintați la achizițiunea unui imobil de către femeia unui comerciant falit, este în mod suficient și autentic constatată—cum cere legea—cînd actul de vînzare stabilește nu numai că achizițiunea a fost făcută pentru a servi la reintrebuintare femeiei, dar încă că prețul a fost plătit cu dota mobiliară ce-i fusese constituită prin contractul său de căsătorie. Nu este indispensabil în acest caz ca plata dotei către femeie sau barbatul ei să fie constatată printr'o chitanță autentică și este astfel mai cu seamă cînd existența întrebuintărei a fost recunoscută de sindicul falimentului soțului în timpul verificărei creanțelor. Într'un azemenea caz imobilul cîștigat trebuie declarat proprietatea exclusivă a femeiei.

Cas. fr. 8 Ian. 1844; *Grenoble* 28 Iunie 1858 în Cohendy-Dararas p. 195.

Notă. a) Articolul 791 Cod. Com. se ocupă de achizițiunea imobilelor făcută de femeie cu banii proveniți din donațiuni sau succesiuni: Articolul 792 are drept obiect achizițiunile făcute cu banii avînd altă origină, pentru constatarea căreia femeia nu poate avea la dispozițiunea sa un inventar sau un act autentic. În scop însă de a preveni un concert fraudulos între soți pentru a despoia pe nedrept creditorii soțului, articolul 792 prevede că, ori care ar fi regimul sub care soții s'au căsătorit, afară de cazul prevăzut în articolele precedente, prezumpțiunea este că bunurile cîștigate de femeia falitului au fost plătite cu banii soțului ei și prin urmare, trebuie să aparțină acestuia, fiind din acest motiv întrunite la masa falimentului, rezervîndu-se totuși femeiei proba contrarie.

Se discută în doctrină—și chiar jurisprudența și-a spus cuvîntul său pro și contra—dacă este admisibilă în speță proba cu martori și prezumpțiunile sau femeia trebuie să facă proba numai cu acte scrise, autentice sau cel puțin cu dată certă.

Ori cît de întemeiate ar părea motivele susținătorilor inadmisibilității dovezii testimoniale, găsim că echitabil și legal este a nu se refuza femeiei să facă dovadă, că banii — cu cari a cumpărat imobilul a cărui proprietate i se contestă—i-a cîștigat prin munca și economiile sale.

Mai mult încă art. 792 cum am spus mai sus conține o altă idee cu totul diferită de cea din art. 791.

În art. 792 legiuitorul se ocupă de bunurile ce au altă cauză a dobîndirii lor, în afară de donațiuni sau succesiuni. Ori în acest caz nu totdeauna și poate nici odată nu poate avea probele scrise impuse de art. 791.

A se vedea autorii citați mai sus și jurisprudența într'un sens sau altul, sub acest articol.

b) În caz cînd imobilul a fost dobîndit de femeie după declararea soțului în stare de faliment se recunoaște că nu poate avea loc prezumpția din art. 792 și că aceste bunuri nu pot fi luate din proprietatea femeiei de cît pe calea acțiunii pauliane conform art. 975 C. Civ. sau 725 cod. comercial, caz în care probele existenței fraudei cad în sarcina celor ce o invoacă.

(*Vidari* VIII p. 524 n. 8279; *L. Bollaſſio-Masé Dari* p. 743; *I. N. Cezărescu-Dan* p. 131).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 793. Bunurile mobile, atît dotale, cît și pa-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 783. I beni mobili, si dotali come parafernali,

rafernale, coprinse în contractul de căsătorie, sau parvenite femeiei în vre unul din modurile arătate în art. 790, se pot relua de femeie în natură, dacă identitatea lor este dovedită cu un inventar sau prin orice act cu dată certă.

Dacă bunurile femeiei au au fost înstrăinate și cu prețul lor, s'au dobândit alte bunuri mobile sau imobile, femeia poate exercita asupra acestora dreptul indicat în art. 791, cu condițiune ca proveniența banilor și noua lor întrebuințare să fie constatată printr'un act având dată certă.

Toate celelalte obiecte mobile, aflate în posesiunea fie a bărbatului, fie a femeiei, și ori care ar fi regimul căsătoriei, se presupun că aparțin bărbatului, afară numai dacă femeia nu va proba contrariul.

(C. Com. 792, 794; Civ. 1202, 1233 și urm., 1274, 1283; Ital. 783; Fr. 560. Belg. 555).

indicati nel contratto di matrimonio o pervenuti alla moglie, in uno dei modi accennati nell'articolo 780, ritornano ad essa in natura, quando ne sia provata l'identità con inventario o con altro atto che abbia data certa.

Se i beni della moglie furono alienati ed il loro prezzo fu convertito nell'acquisto di altri beni mobili, od immobili, la moglie può esercitare su questi il diritto indicato nell'articolo 781, purché la provenienza del danaro ed il nuovo impiego di esso consistino da un atto che abbia data certa.

Tutti gli altri oggetti mobili posseduti si dal marito come dalla moglie, anche nel caso di comunione degli utili, si presumono appartenenti al marito, salva alla moglie la prova del contrario.

Bibliografie. Al. Degré III p. 164; I. N. Cezărescu-Dan p. 131; Vidari VIII p. 525 urm.; L. Bolaffio-Masé Dari p. 744 urm.; Al. Ingaramo p. 495; Rivière p. 769 urm.; Namur III p. 296 urm.; Rogron p. 1165; Dalloz p. 709; Cohendy-Darras II p. 194 urm.

Doctrină. 1. Sub denumirea de „bunuri mobile“ trebuie a se înțelege în general, conform codului civil, toate obiectele cari prin natura lor sau prin determinațiunea legii se socot mobile; (art. 472 Cod. Civil și urm.) mobilele prin natura lor fiind acele cari se pot strămuta de la un loc la altul și cari se mișcă prin sine sau prin o putere străină (*D. Alexandresco* II p. 409) iar mobilele prin deter-

minarea legii cunoscute sub denumirea de *drepturi mobiliare*, fiind acele cari deși nu sunt corporale ca cele întâi, sunt create de legiuitor cu privire la exercitarea unui drept asupra bunurilor mobile prin natura lor. Codul Civil le arată în art. 474 și urm.

Art. 793, prevede că se pot relua în natură de femeie, bunurile mobile atât dotale cât și parafernale dacă identitatea lor este dovedită prin inventar sau acte cu dată certă; urmează că identitatea obiectelor trebuie să poată fi stabilită; prin urmare lucrurile fungibile nu pot fi cuprinse în acest text; întru cât posesorul nu e obligat a le restitui în natură, ci alte obiecte de aceeași specie; în privința acestor obiecte *Vidari* (op. cit, VIII p. 525 urm.) susține că soția are un simplu drept de creanță contra soțului dacă identitatea obiectelor este probată cu actul dotal sau prin ori ce alt act cu dată certă; de aceeași părere și *Borsari* (Vol. II § 1920); *L. Bolaffio-Masé-Dari* susțin: (Vol. I p. 746) că dacă în mod teoretic această opinie este temeinică, în practică însă, admiterea soției ca creditoare chirografară pentru valoarea obiectelor fungibile este aproape imposibilă, și jurisprudența n'ar putea încerca să primească o părere așa de periculoasă susținută de cei doi autori sus citați.

2. În dispozițiunile art. 793 (ital. 783) sunt cuprinse și mobilele ce constituiesc *mobilierul* casei; iar femeia va fi admisă a beneficia de disp. acestui text dacă va îndeplini condițiunile cerute de lege. *Trusoul*, compus esențialmente din lucruri mobile, intră iarăși în prevederile legii, iar proprietatea să rezulte din actul dotal.

(*L. Bolaffio-Masé-Dari* p. 745).

2. În aliniatul al 2-lea al art. 793, legiuitorul autoriză pe femeie să-și valorifice drepturile sale potrivit art. 791; însă trebuie a stabili că bunurile dotale au fost înstrăinate, că, cu prețul lor s'au dobândit alte bunuri mobile și al treilea printr'un act cu dată certă să se constate proveniența banilor și noua lor întrebuintare.

Bunurile vizate în acest aliniat, sunt atât cele constituite cu titlu de dotă, cât și bunurile parafernale, precum și cele parvenite femeiei în vre unul din modurile arătate de art. 791.

Dar dacă proveniența banilor ori reintrebuintarea lor nu poate fi constatată printr'un act cu dată certă, femeia nu a stabilit proprietatea bunurilor sale; deci una din condițiuni lipsind face cererea în revendicare inadmisibilă.

(*L. Bolaffio-Masé Dari* p. 748).

Notă. Înțeles'a legiuitorul comercial că textul art. 793 Cod. Com. să-și aibă aplicațiune și în cazul cînd în contractul dotal este stipulat că prețuirea nu face vinzare? Sau mai pe scurt: care caz

din cele două vizate de art. 1245 Cod. Civil îl prevede legiuitorul în art. 793 Cod comercial?

Potrivit art. 1245 Cod. Civil cind în actul dotal este prevăzută declarațiunea că prețuirea face vînzare sau mai exact cind nu e prevăzută nici o declarațiune lucrurile mobile, prețuite prin actul dotal devin proprietatea barbatului, rămînînd acesta debitor față de soție cu prețul lor. Din împrejurarea că, prin prețuirea lucrurilor mobile, făcute prin actul matrimonial, bărbatul devine proprietarul lor, rezultă că el poate să le înstrăineze și că creditorii lui personali pot să le urmărească și să le vîndă, fără nici o opunere din partea femeiei. Mai mult încă, femeia n'ar putea să revendice de la terții de bună credință nici chiar mobilele neprețuite, vîndute de bărbat printr'un abuz al autorității sale, terții cumpărători fiind apărați de art. 1900 C. Civ. contra ori cărei acțiuni din partea femeiei.

(Vezi *D. Alex. Indrasco* VIII p. 203 urm.)

Notă. În caz cînd se prevede declarațiunea că prețuirea nu face vînzare, bunurile mobile prețuite prin actul dotal, rămîn proprietatea femeiei. Femeia poate dispune de aceste lucruri ca adevărată proprietară, bine înțeles cu rezerva dispozițiunilor din art. 1249 C. Civil.

Art. 793 Cod. Com.—din întregul său cuprins—credem că înțelege a se referi la ambele cazuri arătate mai sus; adică în cele dintâi două aliniate are în vedere ambele cazuri din art. 1245 Cod Civil.

Acesta este o derogare la dreptul comun stabilit de art. 1245 C. Civ. în privința bunurilor mobile devenite proprietatea bărbatului în baza actului dotal. Este o dispozițiune creată în favoarea soției spre a-și relua în natură zestrea mobilă și a nu fi nevoită să fie plătită dota cu moneda falimentară, după ce mai întăi a văzut cu ochii săi cum i se vinde zestrea pe un preț de multe ori derizoriu.

Dispozițiunea al 3-lea din art. 793 Cod. Com. credem că are în vedere numai averea mobilă ce nu e constatată printr'un act dotal, și asupra căreia femeia poate face dovada că este averea sa parafernală.

Jurisprudență. 1. Baniii dotali ai soției falitului nu pot avea nici o preferință față de masa creditorilor, întru cît nu s'a luat nici o inscripțiune ipotecară în averea bărbatului, conf. art. 1754 C. Civ.

Bul. pe 1882 p. 327 Barozi 255.

2. A se vedea și jurisprudența No. 1 de la art. 783.

3. Imobilele dobîndite cu titlu

oneros de femeia falitului, în timpul căsătoriei, sunt în principiu, reputate a fi fost cumpărate cu banii bărbatului și ast fel considerate ca proprietatea acestuia, în ce privește masa falimentului, afară numai dacă în însăși actul de cumpărătoare se va arăta a-nume că cumpărătoreea s'a făcut cu banii ce dînsa va fi dobîndit prin moștenire, daruii sau prin

legaturi și dacă se va dovedi prin diată, prin vre o foaie de partaj sau prin ori ce alt act public. de unde i-a venit acei bani.

C. Cas. No. 43/92 Bul. Cas. p. 272.

4. Femeia falitului care înțelege a revendică mobilele ce se stăpinesc de falit, nu poate probă identitatea lor prin martori.

C. Apel Casale 21 Mai 1886 în Ingaramo.

5. Femeia căsătorită sub regimul separării bunurilor, nu poate opune creditorilor soțului falit, nici clauza din contractul de căsătorie prin care, în urma declarațiunei că toate mobilele ce ar garnisi casa locuită de soți este proprietatea femeiei,—s'a stipulat că femeia le poate relua fără nici o justificare; cu toată această clauză, femeia n'are dreptul, în caz de falimentul soțului, de a revendică mobilierul în ființă în momentul declarării falimentului, de cit dacă va probă identitatea acestor obiecte că este acea a obiectelor din ziua căsătoriei; do- vada conform art. 793 (fr. 560) Cod. Com.

(C. Apel Paris 9 Febr. 1867 în Dalloz p. 709 în Cohendy-Darras p. 194).

6. Femeia falitului, care se prezintă la falimentul soțului ca simplă creditoare chirografară, cu prețul mobilelor constituite dotă, sau cari le a cîștigat personal în timpul căsătoriei, rămîne în ce privește, do vada originii și valoarei acestor obiecte, sub imperiul dreptului comun, art. 560 fr. (793) Cod. Com. fiind exclusiv relativ la existența și exercițiul dreptului său de revendicare a obiectelor mobile ce reclamă.

Ast fel femeia falitului, poate fi admisă în lipsă de inventar sau

act autentic să stabilească origina și valoarea efectelor mobiliare cîștigate de ea personal în timpul căsătoriei conform dreptului coraun.

(C. Apel Lyon 29 April 1850 în Dalloz p. 709).

7. Art. 560 fr (793 R.) după care femeia falitului, ori care ar fi regimul matrimonial al soților, nu poate relua în natură obiectele mobile cari s'au constituit prin contractul de căsătorie sau care le-a dobîndit prin succesiune, donațiune sau testament, de cit eu condițiunea de a probă identitatea lor prin inventar sau ori ce act autentic sau cu dată certă, este obligator chiar în privința obiectelor mobile, aflate în posesiunea femeiei care a obținut separațiunea de bunuri, întru cit acest articol creiază prezumpțiunea, că în lipsa probelor cerute de el, ori ce avere mobilă posedată de femeie, provine de la soț.

Însă această dispozițiune nu se poate aplica terțiilor, care în virtutea unui titlu emanat de la femeie, dețin obiectele mobile revendicate de sindicul falimentului, în numele creditorilor soțului.

Conflictul nu se ivește între falit și femeie care pretinde a relua în natură obiectele mobile, care susține că-i aparțin, dar între falit și terțiu, căruia nu-i este opozabilă dispozițiunea din art. 560 (rom. 793) Cod. Com. și a cărui posesiune este protejată de principiile generale în materie de drept.

Incumbă în acest caz sindicului „proba că mobilele nu erau proprietatea femeiei, ci ale soțului falit.

(Apel Limoges 24 Febr. 1899 în Cohendy-Darras p. 195).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 794. Data certă a unui act, cerută de art. 791 și 793, trebuie să fie stabilită în modurile determinate de codicele civil; dar proba achizițiunii, a posesiunii și a înstrăinării titlurilor de credit și a acțiunilor de societăți comerciale, se va putea face și cu registrele stabilimentelor publice sau ale societăților prin acțiuni.

Com. 142 § 1, 171, 791, 793; C. Civ. 1182; Ital. 784; Fr. 558.

Bibliografie. Vidari VIII n. 8286; L. Bolaffio-Masé Dari p. 752 urm.; Al. Ingaramo p. 496; Rivière p. 767.

Notă. a) „Data certă a unui act cerută de art. 791 și 793, trebuie să fie stabilită în modurile determinate de codicele civil“ înseamnă că legiuitorul a înțeles să nu aplice dispozițiunile codului de comerț în stabilirea datei unor acte necomerciale; că pretențiunea soției pentru restituirea dotei este o pretențiune avînd de obiect o obligațiune civilă; în această ordine de idei femeia nu va putea proba cantitatea banilor întrebuințați. (L. Bolaffio-Masé Dari p. 755). Acești autori însă mai adaugă că cu toate aceste dovada cu martori va fi admisă a se stabili punctele cerute în art. 791, 793 comb. cu 794, cînd femeia este și ea comerciantă.

Ne îndoim asupra temeiniciei acestei păreri și înclinăm mai curînd a crede că în ce privește dota femeiei, obligațiunea de restituire este civilă și nu depinde de calitatea soției, pentru că din nimic nu rezultă comercialitatea actului dotal și apoi, dacă este a se ținea seamă de calitatea părților, tocmai aceasta a avut-o în vedere legiuitorul în art. 793, spre a evita discuțiunea calității soțului față de soție.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 795. Dreptul arătat în art. 790 și 791 nu poate fi exercitat de femeie de cît

CODUL COM. ITALIAN

Art. 784. La data certa di un atto, richiesta negli art. 781 e 783, dev'essere stabilita nei modi determinati nel codice civile, ma la prova nell'acquisto, del possesso e dell'alienazione di titoli di credito e di azioni di società commerciali può farsi anche coi registri dei pubblici stabilimenti o delle società per azioni.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 785. Il diritto indicato negli articoli 780 e 781 non può essere esercitato

cu sarcina datoriilor și ipotecelor de cari acele bunuri au fost legalmente gravate.

Com. 720, 721; Ital. 785; Fr. 561; Belg. 556.

dalla moglie, se non col carico dei debiti e delle ipoteche da cui i beni fossero legalmente gravati.

Bibliografie. V. Dimitriu curs p. 1382; I. N. Cezărescu-Dan p. 133; Bohl p. 493; L. Bolaffio-Masé Dari p. 756; Rivière p. 769.

Doctrină. a) Toate drepturile reale constituite asupra imobilelor o privesc personal pe soția falitului și ori ce ameliorare făcută de barbat, pentru care ea ar trage foloase necontestate, constituie îndatorirea din parte-i la restituirea prețului în favoarea masei.

Soția pentru bunurile din art. 790, nu are a înfățișa de cit titlurile sale de proprietate pentru ca sindicul să fie dator a i le recunoaște.

(V. Dimitriu Curs Dr. Com. pe 1910/911 pag. 1382).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 796. Dacă barbatul eră comerciant la epoca celebrării căsătoriei, sau dacă, neavînd atunci vre o profesiune determinată, a devenit comerciant în anul următor, ipoteca legală pentru dota femeiei nu se întinde, în nici un caz, asupra bunurilor dobîndite de bărbat în timpul căsătoriei prin ori ce alt titlu, afară numai de succesiune sau donațiune.

În cazurile sus zise, femeia nu poate exercită nici o acțiune asupra masei falimentului, pentru avantajile derivînd din contractul de căsătorie și creditorii nu vor putea să se prevalze de avantajile derivînd

CODUL COM. ITALIAN

Art. 786. Se il marito era commerciante al tempo della celebrazione del matrimonio, o se non avendo altra determinata professione è divenuto commerciante nell'anno successivo, l'ipoteca legale per la dote della moglie non si estende in nessun caso ai beni pervenuti al marito durante il matrimonio per altro titolo, che quello di successione o donazione.

Nei casi suddetti la moglie non può esercitare nel fallimento veruna azione per i vantaggi derivanti a suo favore dal contratto di matrimonio, e i creditorii non possono valersi dei vantaggi dallo stesso contratto

din același contract în favoarea barbatului.

Com. 19 și 20; Civ. 1281, 1753 § 1 1756 și urm.; Ital. 786; Fr. 563, 564; Belg. 557.

derivanti a favore del marito.

Bibliografie. T. Stelian curs stenografiat; V. Dimitriu idem p. 1387 urm.; D. Alexandresco VIII p. 520 nota 2; Vidari VIII p. 531 urm.; Bohl p. 494; Al. Degré III p. 165 urm.; I. N. Cezărescu-Dan p. 133 urm.; Ciorapciu Encicl. II; L. Bolaffio-Masé Dari p. 756 urm.; Rivière p. 770 urm.; Namur III p. 299 urm.; Rogron p. 1167 urm. Dalloz p. 710 urm.; Cohendy-Darras II p. 196 urm.

Doctrină. 1. Rațiunea acestui text este că bărbatul în timpul comerțului a putut face achizițiuni de imobile, cu sumele provenite din operațiunile comerciale: aceste imobile aparțin deci mai mult creditorilor cu a căror bani s'au cumpărat, de cît comerciantului căzut în faliment, care nu mai are nimic al său propriu. Dacă s'ar permite ca ipoteca legală a femeiei să se întindă și asupra acestor imobile, ușor ar fi soților a fraudă pe creditori, fără a se expune la consecințele funeste.

Dispozițiunea mărginirii dreptului de ipotecă este justificată dacă barbatul era comerciant la epoca celebrării căsătoriei, dar nu prea pare cînd a devenit comerciant după căsătorie.

(V. Dimitriu Curs de Drept Com. pe 1910/911 p. 1388 urm.).

2. Cari sunt creanțele femeiei pe cari le garantează ipoteca legală? D. D. Alexandresco în vol. VIII p. 514 urm. zice: „Art. 64 din legea belgiană pe care legiuitorul nostru a trunchiat-o, dispune că ipoteca asigură dota și convențiunile sale matrimoniale. Prin *dota* legiuitorul belgian înțelege toate bunurile aduse de femeie întru susținerea sarcinei căsătoriei, iar prin *convenții matrimoniale*, toate drepturile și avantajele ce femeia a putut să stipuleze în contractul ei matrimonial“.

„În Franța, se decide în genere că *ori ce creanță* ce femeia măritată dobîndește în *această calitate* contra barbatului său, este garantată prin ipoteca legală (argument din art. 2121 francez (1753 rom.) cod. civ. care vorbește de *drepturile și creanțele* ce se asigură de lege prin ipoteca legală.

„Plecînd de la această idee jurisprudența franceză decide că *ori ce creanță* a femeiei contra bărbatului, contractuală, delictuală sau legală și *ori care ar fi lucrul datorit, lichid sau nelichid, exigibil sau neexigibil*“.

„La noi chestiunea este îndoielnică de și art. 1753 vorbește în termeni generali, de *drepturile și creanțele femeiei* pentru că în alte texte (1281, 1754, 1757, 1761) nu se vorbește de cît de *dota alienabilă*“.

„S'a decis de o parte că art. 1753 ne făcînd nici o distincțiune și admitînd în termeni generali că femeia măritată are pentru asigurarea drepturilor și creanțelor sale, o ipotecă legală asupra bunurilor barbatului, de aci urmează că toate creanțele ei, precum: dota, clauza de întrebuințare, cîștigurile nupțiale, bunurile parafernale, etc. sunt garantate prin această ipotecă.

Al. Degré III p. 165 urm., *Cerban* Dreptul No. 40/900 *C. Nacu* Dr. Civ. R. III p. 698.

„De altă parte s'a decis că ipoteca legală nu garantează de cît creanțele dotale, nu însă și ori ce altă acțiune ce femeia măritată ar putea să aibă, în această calitate, în contra barbatului său, nici averea sa parafernală“.

DI. Alexandresco, crede „că numai dota alienabilă a femeiei este garantată prin ipoteca legală, iar nu și ori ce alte acțiuni ce ea ar putea să aibă în contra barbatului; aceasta rezultă din diferitele texte mai sus enunțate, în care se vorbește numai de dotă. Art. 1753 § 1, nu are de scop de a determina drepturile și acțiunile femeiei pe cari le garantează ipoteca legală, ci numai de a enumera și încă în mod incomplet ipotecile legale. Este adevărat că art. 1757 întrebuințînd termeni mai generali, dă drept femeiei de a lua, cu autorizarea președintelui tribunalului, în timpul căsătoriei, o inscripție ipotecară asupra bunurilor barbatului sau *pentru ori ce pretențiuni ar putea avea în contra lui*, însă nu trebuie să pierdem din vedere că acest text se grăbește a adăoga: *în virtutea foaiei sale dotale*, prin urmare tot numai în privința dotei sale, paraferna nefigurînd în foaia dotală, de oare ce ea nu are nevoie de a fi stipulată (art. 1283).

„Art. 1757 este deci în armonie cu celelalte texte care vorbesc numai de dotă. Este cu neputință de a da femeiei, prin interpretare, o siguranță la care legiuitorul nu s'a gîndit, pentru că garanțiile pe cari le conferă legea sunt de strictă interpretare. Siguranța pe care legiuitorul a înțeles a o da femeiei este deci slabă și necompletă. Ea nu există chiar de loc, nici în privința dotei, cînd barbatul nu are avere imobiliară, pentru că astăzi mobilele nu mai pot fi lovite de ipotecă, ca în dreptul roman“.

Mult regretatul *Degré* era de părere contrară: „Femeia se bucură după legea comună de o ipotecă legală care are rang din ziua inscripțiunii, chiar cînd e vorba de creanțe dobîndite mai tîrziu (art. 1754 C. Civ. conf. art. 64 belgian) de exemplu de sume dotale provenind din succesiuni sau donațiuni venite femeiei în timpul căsătoriei... Ipoteca nu există de cît asupra bunurilor barbatului *special-*

mente afectate prin contractul de căsătorie pentru asigurarea drepturilor și creanțelor femeiei. Art. 1754 C. Civ. al nostru zice pentru asigurarea *dotei alienabile* și pare dar a exclude ipoteca legală pentru asigurarea *dotei nealienabile* și a convențiilor matrimoniale în general, precum și pentru repetițiunea bunurilor parafernale și pentru veniturile acestor bunuri cari au fost lasate în administrațiunea bărbatului. Dacă însă examinăm lucrurile mai de aproape, ne încredințăm de îndată că femeia are o ipotecă legală pentru asigurarea tuturor stipulațiilor cuprinse în *foaia dotală*, care de obicei se ocupă nu numai cu zestrea alienabilă, dar și cu zestrea inalienabilă, ca și cu exoprica. Femeia poate,—dispune art. 1757 C. Civ.,—chiar în caz de convențiune contrarie, dar cu autorizațiunea președintelui tribunalului domiciliului său să ceară, în timpul căsătoriei, înscripțiuni ipotecare asupra imobilelor bărbatului său, pentru *ori ce pretențiuni* ar avea în contra lui, în virtutea *foaii sale dotale*.

Art. 1753 C. C. arată că ipoteca legală a femeiei asigură drepturile și creanțele ei în general. Rezultă dar din economia întregă a legii că ipoteca legală a femeiei tinde nu numai la asigurarea *dotei sale alienabile*, dar și la asigurarea *dotei sale nealienabile* (căci ea are în caz de înstrăinare a imobilului *dotat*, nu numai acțiunea revocatorie, dar și un drept de ipotecă), precum și a *averei sale parafernale*.

(Scrieri juridice III p. 165).

Notă. În materie de falimente putându-se ivi chestiunea discutată de acești doi mari juriseconșulți ai țării noastre, am citat în extenso ambele păreri. Cu toată tăria argumentelor susținute de Degré, inclinăm spre părerea d-lui Alexandresco, fiindcă „este cu neputință de a da femeiei, prin interpretare, o siguranță la care legiuitorul nu s'a gândit, și pentru că garanțiile pe cari legea le conferă sunt de strictă interpretare“.

3. Legiuitorul român, imitând pe cel belgian și ținând seamă de trebuințele creditului public, care reclamă această modificare n'a mai admis ipoteca *generală*, în sensul pe care o consacră codul francez. El a admis o ipotecă generală în acest sens că dreptul femeiei se exercită asupra *imobilului* sau *imobilelor* bărbatului. Ipoteca este însă *specială* în sensul că trebuie să fie specializată prin contractul de căsătorie (art. 1754, 1755) sau în timpul căsătoriei (art. 1756-1758). Această specializare are de scop mărginirea înscripției femeiei la imobilele necesare spre a-i conferi o garanție completă; femeia poate însă cere o înscripție suplimentară, sau chiar o primă înscripție asupra bunurilor dobândite de barbat în urma celebrării căsăto-

riei. În acest sens bunurile viitoare ale bărbatului sunt supuse ipotecei femeiei însă, pentru aceasta ele trebuie să fi intrat în patrimoniul lui, fie cu titlu gratuit fie cu titlu oneros. Bărbatul n'ar putea deci să ceară ca inscripția să fie luată asupra unor bunuri care de acum înainte au să intre în patrimoniul lui. Dacă în momentul contractului de căsătorie, bărbatul are un imobil în indiviziune cu altul, partea bărbatului este lovită de ipotecă. Aceiași soluțiune este admisibilă în privința imobilelor ce bărbatul ar avea în tovărășie cu alții, dacă bine înțeles, este vorba de o societate civilă sau o asociație în participație, nu și când e vorba de o societate comercială, pe care legea în art. 78 Cod. Com. o proclamă persoană morală. Dacă bărbatul are în patrimoniul său un imobil supus unei condițiuni suspensive sau rezolutorie, acest imobil va fi lovit de ipoteca legală și femeia va putea lua o inscripție asupra lui însă dreptul ei va fi în suspensie pînă la îndeplinirea condiției sau va fi desființat prin îndeplinirea ei.

(D. Alexandresco VIII p. 520 urm.).

4. Ipoteca legală a femeiei falitului este mai restrînsă de cît aceea a femeiei unui necomerciant (art. 796 Cod. Com.); ea nu se întinde asupra bunurilor dobîndite de soț, cu titlu oneros, în timpul căsătoriei cum chiar și asupra celor dobîndite, cu titlu gratuit prin donațiune dacă se va putea proba că ascunde un contract cu titlu oneros.

Imobilul dobîndit în timpul căsătoriei de către soț prin donațiune, poate fi grevat de ipoteca ce soția ar lua potrivit art. 1756 Cod. Civil.

Ce se întîmplă în caz cînd imobilul dăruit bărbatului s'ar reîntoarce la dăruitor în baza art. 825 Cod. Civil? Ipoteca legală a femeiei va fi menținută asupra acestui imobil după cum hotărăște în mod expres art. 952 C. C. fr. (eliminat) sau va fi desființată conform principiului: *resoluto jure dantis resolvitur jus accipientis*?

D. D. Alexandresco în vol. IV p. 237 și urm. zice:

„Pînă la împlinirea condițiunei rezolutorie *pendente conditione*, donatarul fiind proprietar, poate să dispună de lucrul dăruit, să-l schimbe, să-l vîndă, să-l ipoteceze. Cumpărătorul sau creditorul ipotecar nu va dobîndi însă de cît un drept supus rezoluțiunei, astfel cum îl are și donatarul în patrimoniul său, pentru că acest din urmă nu poate să transmită mai multe drepturi de cît are el însuși „*nemo plus juris ad alium transferre potest, quam ipse habet*“. În urma îndeplinirii condițiunei rezolutorie, se vor aplica art. 1015 și 1019, adică donațiunea va fi revocată cu efect retroactiv (in praeteritum,

ex tunc) și lucrurile dăruite se vor întoarce la dăruitor libere de orice sarcini, pentru că donatarul avînd un drept de proprietate condițional, supus rezoluțiunii sau desființării, n'a putut să transmită altora mai multe drepturi de cît avea el însuși. Se va aplica deci maxima „*resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis*“, maximă consfințită de mai multe texte (769, 830, 1803, 1770). Cu alte cuvinte, îndeplinirea condițiunii rezolutorie va pune lucrurile în stare în care ele erau înainte de facerea donațiunii.

Prin excepție la regula de mai sus, după cari ipotecile stabilite asupra bunurilor dăruite sunt de drept desființate, cînd condițiunea de reîntoarcere s'a realizat, art. 952 C. Civ. fr. prevede că, cu toată îndeplinirea condițiunii rezolutorie, ipoteca legală a femeiei pentru zestrea ei și convențiile sale matrimoniale continuă a lovi și afecta, cel puțin în mod subsidiar, bunurile dăruite, cînd donațiunea a fost făcută bărbatului prin contractul de căsătorie.

„Această excepțiune admisă în favoarea femeiei se întemeiază pe prezumpțiunea că acel care face viitorului soț o donațiune prin contractul de căsătorie consimte tacitamente ca imobilul dăruit să garanteze, cel puțin în mod subsidiar (adică după discuțiunea celorlalte bunuri ale barbatului) drepturile asigurate viitoarei soții prin același contract de căsătorie, rămînînd ca părțile să stipuleze contrariul dacă ele n'au avut în realitate intențiunea pe care le o presupune legiuitorul.

„Această dispozițiune înființată în folosul femeiei fiind o excepțiune la principiul *resoluto jure dantis, resolvitur...*, nu poate, în lipsa unui text expres, să fie admisă și la noi, unde dreptul de reîntoarcere va atrage din contra și desființarea ipotecei femeiei.

„Drepturile femeiei nu vor fi deci garantate, în legislația noastră de cît prin ipoteca generală ce ea are asupra bunurilor personale ale bărbatului, dacă această ipotecă a fost specializată și înscrisă conform legii (art. 1754 C. Civ.); de unde rezultă că, în caz cînd bunurile personale ale barbatului donatar vor fi neîndestulătoare, femeia nu va avea nici o siguranță reală, ci va fi un simplu creditor chirografar al barbatului.

„Femeia va putea avea și la noi o ipotecă subsidiară asupra bunurilor dăruite bărbatului, însă pentru aceasta trebuie ca părțile să fi prevăzut anume că dreptul de reîntoarcere nu va aduce desființarea ipotecei femeiei, ci din contra o va lăsa să subziste, în care caz numai, bunurile se vor reîntoarce la dăruitor lovite de ipoteca femeiei.

„În urma îndeplinirii condițiunii rezolutorie, prin care se sti-

pulează întoarcerea bunurilor la dăruitor, ipoteca subzidiară a femeiei asupra bunurilor dăruite nu va avea loc deci la noi, ca în Franța, în puterea unei prezumpțiuni legale, ci numai în puterea convențiunii părților, și în lipsa unei convențiuni, îndeplinirea condiției rezolutorie va aduce desființarea ipotecei femeiei ca și desființarea celorlalte sarcini constituite de donatar.

5. În cazul cînd soțul, înainte de căsătorie eră proprietar indiviz prin succesiune sau donațiune asupra unui imobil, și a cîștigat întreaga proprietate în timpul căsătoriei, fie prin licitație, fie prin partaj, este întrebarea dacă ipoteca legală a femeiei grevează întreg imobilul, sau numai partea indiviză pe care o posedă soțul înainte de licitație sau partaj.

a) O primă părere se pronunță pentru mărginirea ipotecei legale la partea indiviză a soțului. Este adevărat că potrivit art. 883 fr. (786 român) Cod. Civil, soțul, în ipoteza de față, trebuie să fie presupus că a fost exclusiv proprietar asupra întregului bun înainte de căsătorie, din momentul deschiderii succesiunii; însă aceasta nu e de cît o ficțiune care nu poate fi întinsă în afară de cazurile pentru care ea a fost creată și care din toate punctele de vedere nu ar trebui să prevaleze contra realității; ori în realitate, partajul este un act cu titlu oneros: soțul a cumpărat părțile indivize ale coproprietarilor săi cu sumele sau valorile cari făceau parte din activul său și prin urmare ipoteca legală a soției nu poate să se întindă asupra acestor părți indivize, întocmai ca și în privința bunurilor dobîndite de soț în timpul căsătoriei.

În sensul acestei păreri: *Vidari* VIII p. 536; *Esnault* III n. 600; *Masé* 2 n. 1345; *Demolombe* 17, n. 328; *Bertault* 24, p. 392; *Lyon Caen et Ren.* VIII n. 906; *Thaller* n. 2035-a. *Jurispr. Bourges* 2 Febr. 1836; *Paris* 8 April 1853; *Caen* 21 April 1866.

b) A doua opinie: ipoteca legală a femeiei se întinde asupra întregului imobil, dar numai în cazul cînd soțul n'ar avea de plătit nici o sumă pentru părțile coproprietarilor, adjudecate sau atribuite lui, celelalte valori ale succesiunii fiind suficiente a-i dezinteresa. Aci, în adevăr, creditorii falitului, n'au a se plînge, fiindcă plata susziselor părți, a fost făcută, nu cu bani din activul soțului, ci cu valori din moștenire; în aceste condițiuni, întregul imobil este bine cîștigat de soț prin succesiune.

(*Aubry et Rau* III § 264 ter nota 52 din *Cohendy-Darras* pag. 198 No. 18 și 19).

A se mai vedeă în sensul părerei a doua: *Renonard* II p. 313; *Alauzet* n. 2804; *Borsari* n. 1925.

Jurisprudență. 1. Declararea în stare de faliment a soțului face să nască pentru soție dreptul de a cere și obține restituirea dotei. Soția unui falit, n'are nici un drept de preferință pentru banii săi dotali, față de masa creditorilor, dacă nu a avut luată inscripție ipotecară în averea barbatului, pentru asigurarea dotei sale. Averea dotală neputînd fi restituită în parte sau în total în timpul căsătoriei, afară de cazurile prevăzute de lege, sumele de bani primite de soție dela soț nu pot fi imputate asupra averei dotale.

Trib. Bacău din 98 în C. Jud. No. 16/98.

2. a. Creanța dotală a soției falitului, negarantată prin o ipotecă legală constituie o simplă creanță chirografară. Prin urmare concordatul încheiat de falit, fiind opozabil tuturor creditorilor chirografari, rezultă că acest act este opozabil și femeiei relativ la creanța sa dotală, așa că, pe timpul cit durează concordatul, dînsa nu va putea reclama de cit cota concordatară.

b). Art. 1262 cod. civil, care stabilește că separațiunea de patrimonii va fi nulă, dacă, în termen de o lună de la pronunțarea hotărîrii, nu se va fi început executarea ei, nu-și are aplicațiunea cînd alte principii de drept se opun, cum, de pildă, în caz de faliment; femeia, a cărei creanță dotală nu este garantată prin ipotecă, nu mai poate cere de la bărbatul său de cit suma reprezentînd cotele concordatate și numai la epocile fixate prin concordat, ea nu poate dar executa sentința de separațiune de patrimonii.

Trib. Ilfov I No. 341 în Drep-tul No. 48|901.

3. Calificațiunea de comerciant, luată de soț într'un act public, înainte de celebrarea căsătoriei nu este suficientă, ci supune pe femeie în caz de falimentul soțului la aplicarea art. 563 fr. (796 rom.) cod. com.

Bésançon 13 febr. 1856 în Dal-loz p. 711.

4. Cînd este stabilit că în momentul celebrării căsătoriei soțul se dedă la acte de comerț destul de frecvente pentru a fi considerat ca comerciant, ipoteca legală a femeiei este supusă restricțiunilor rezultînd din faliment, chiar dacă la aceiași epocă, soțul exercită o profesiune necomercială: femeia va invoca în zadar buna sa credință pentru a scăpa de aceste restricțiuni.

Cas. fr. S. Req. 5 Iulie 1837. C. Ap. Nîmes 10 Iulie 1851, în Dalloz p. 711.

5. Potrivit art. 563 fr. (796 rom) al. 1 cod com. restricțiunile cu privire la ipoteca legală a femeiei în caz de falimentul soțului, nu-și au aplicațiunea decît dacă soțul eră comerciant în momentul celebrării căsătoriei, sau dacă neavînd atunci o profesiune determinată, a devenit comerciant în anul următor.

În afară de aceste cazuri femeia care voiește a-și exercita drepturile sale, ca creditoare, chiar ipotecară, nu este obligată a produce fie un act autentic, fie chiar un act sub semnătură privată cu dată certă, pentru a proba că a dat soțului, banii sau efectele mobile constituite dotă, sau venite ei în timpul căsătoriei prin succesiune, sau donațiune, cum de asemenea și prețul, provenit de la imobilele vîndute și care n'a fost reintrebuîntat.

Este suficient ca femeia să facă

această dovadă prin mijloacele de drept comuu, chiar prin chitanțe semnate de soț, chiar fără dată certă, cînd aceste chitanțe vor fi recunoscute ca sincere și reale de către creditorii soțului.

Cas. fr. 22 Nov. 1886 în Cohendy-Darras p. 196.

6. Chestiunea, de a se ști dacă soțul trebuie să fie considerat ca avînd calitatea de comerciant, trebuie rezolvată conform regulilor stabilite de art. 1 fr. (7 rom) și urm cod. com.

Judecat asupra acestei chestiuni, că minorul care a făcut acte de comerț fără să fi fost autorizat conform art. 2 fr. (10 rom) cod. com. nu este legalmente comerciant, și că în consecință, ipoteca legală a femeiei acestui minor, nu este supusă restricțiilor din art. 563 (796 rom) cod. com., pentru cazul cînd soțul este comerciant în momentul celebrării căsătoriei sau a devenit comerciant în anul următor.

Cas. fr. 18 April 1882 în Cohendy-Darras p. 196 urm.

7. Rezultă din primul aliniat al art. 563 fr. (796 rom.) că soția falitului nu se poate prevala de ipoteca sa legală asupra imobilelor dobîndite cu titlu oneros de către falit în timpul căsătoriei: legea prezumă că aceste imobile au fost cîștigate cu banii creditorilor sau cel puțin cu banii cari constituiau gajul lor în mod general.

A. Grenoble 8 Martie 1892 în Cohendy-Darras p. 197).

8. În cazul cînd în actul de achizițiune se enunță că soțul a cumpărat un imobil după celebrarea căsătoriei, femeia va putea fi admisă a stabili, fie prin proba testimonială, fie chiar prin prezumpțiuni, că în mod real imo-

bilul a fost cumpărat de soț la o dată anterioară căsătoriei.

A. Grenoble, 28 Iunie 1858 în Cohendy-Darras.

9. Femeia poate exercită dreptul său—rezultînd din ipoteca legală—asupra întregului imobil atribuit soțului în urma unei licitațiuni sau partaj pentru eșirea din indiviziune; căci dacă licitațiunea sau partajul ar fi făcut să se atribuie imobilul unuia din coproprietarii soțului, femeia ar fi pierdut ipoteca sa pentru tot. Este just ca, prin compensațiune, ea să se poată prevala pentru tot, dacă soțul este acela care a dobîndit întregul imobil.

Cas. fr. 10 Nov. 1869; *Limoges* 14 Mai 1853; *Grenoble* 5 August 1857; *Angers* 27 Mai 1864; *Metz* 20. Dec. 1865; *Douai*, 26 Nov. 1868; În Cohendy-Darras.

10. O chestiune analoagă s'a ridicat relativ la construcțiunile sau îmbunătățirile făcute de soț în timpul căsătoriei asupra unui imobil ce-i aparține și s'a decis că ipoteca legală a femeiei nu se întinde asupra acestor construcțiuni sau îmbunătățiri, în caz cînd ele au fost făcute asupra unui imobil cumpărat de soț în timpul căsătoriei.

A. Grenoble 8 Martie 1892.

11. Chestiunea este mult mai indoielnică, cînd este vorba de construcțiuni sau îmbunătățiri făcute de soț asupra imobilului ce-l posedă înainte de căsătorie, sau care l'a dobîndit după căsătorie prin succesiune sau donațiune. După art. 563 fr. (796 rom) cod. com. acest imobil este grevat de ipoteca legală a femeiei: ori în termenii art. 2133 fr. (1777 rom.) cod civil. ipoteca se întinde asupra tuturor ameliorațiilor. survenite imobilului ipotecat.

Rouen 29 Dec. 1855; *Grenoble* 28 Iunie 1858.

Jurisprudența nu este cu toate aceste fixată în mod absolut în această privință; mai multe hotărâri și majoritatea autorilor decid din contra că ameliorațiunile și construcțiunile nu trebuiesc tratate altfel de cit imobilele dobândite cu titlu oneros de către soț în timpul căsătoriei. În definitiv, aceste construcțiuni și ameliorațiuni au fost făcute, cu valori formînd gajul general al creditorilor; ele nu trebuiesc deci supuse,—mai mult de cit imobilele cumpărate de soț,—la ipoteca legală a femeiei. Art 563 (796) cod. com. deroagă, din acest punct de vedere la art. 2133 (1777 R.) cod civil.

Montpellier 29 Iulie 1867; *Grenoble* 8 Martie 1892; *Caen* 3 Iunie 1865; **Comp**: *Renouard* II p. 344; *Bédarride* III n. 1034; *Mussé* II n. 1345; *Alauzet* VIII n. 2804; *Aubry et Rau* III § 264 ter. p. 396 nota 51; *Lyon-Caen et Renault* VIII n. 905; *Thaller* n. 2036.

12. Facultatea de a alege nepunînd procură o îmbogățire reală, n'ar putea fi calificată drept avantaj în sensul art. 564 fr. (796 al. 2 rom.) Cod. Com. Judecat în acest sens, că stipulațiunea din contractul de căsătorie prin care se dă femeiei facultatea de a re lua—după alegerea sa—sau mobilierul constituit dotă, sau valoarea estimativă dată acestui mobilier, nu constituie un avantaj, căzînd sub aplicațiunile sus zisului articol.

(*Rennes* 26 Ian. 1849 în *Cohendy-Darras*).

13. Este o chestiune viu controversată, aceia de a se ști care este soarta asigurării contractate de soț în profitul femeiei, fie prin

contractul de căsătorie, fie în timpul căsătoriei. Jurisprudența este împărțită și numeroase hotărâri au decis că sindicul falimentului soțului, ar putea reclama beneficiul acestei asigurări față de femeia falitului, fie că această asigurare ar fi socotită ca o liberalitate făcută femeiei de către soț și deci aplicîndu-se art. 564 fr. (796 al. 2 rom.) Cod. Com., fie că beneficiul asigurării ar fi considerat ca dobîndit cu banii soțului și deci a fi intrunit la activul falimentului prin aplicarea art. 559 fr. (792 rom.) Cod. Com.

(*Caen* 2 Martie 1881; *Paris* 1 Aug. 1879; *Caen* 6 Dec. 1881; *Alger* 9 Iunie 1885; *Amiens* 8 Mai 1888 și 31 Ian. 1889; *Trib. Civil d'Epervay*, 17 Aug. 1882).

Dar această opinie nu ar putea să triumfe dat fiind, principiul pus de jurisprudență și în virtutea căruia beneficiul unei asigurări asupra vieții fiind reputat că nu aparține asiguratului ci că face parte din patrimoniul beneficiarului, cu condiția ca să fie acceptat. Plecînd de la aceasta, jurisprudența a fost nevoită să conchidă că în caz de asigurare contractată de soț în profitul femeiei, nu se poate aplica nici art. 564 (796 al. 2 rom.) C. Com.) țînd seamă că beneficiul asigurării n'a făcut nici o dată parte din patrimoniul soțului, și nici n'ar putea fi considerată ca o adevărată liberalitate în sensul acestui articol sau al art. 559 (792 rom.) Cod. Com., țînd seamă că capitalul asigurat este dobîndit prin primele anuale plătite mai curînd din economiile căsniciei de cit din banii soțului. În definitiv, dacă femeia, se îmbogățește pe urma unei asigurări contractate în profitul său, aceasta nu se datorește

banilor sau valorilor făcînd parte din patrimoniul falimentului, care este gajul tuturor creditorilor; de aci urmează că femeia ar putea reclama beneficiul asigurărei, cu tot falimentul soțului și cu excluderea masei credale a acestui faliment.

C. Cas. fr. 10 Nov. 1879, 22 Febr. 1888, 7 Aug. 1888, 23 Iulie 1889; *Caen* 14 Martie 1876; *Paris* 7 Martie 1870, 4 Iunie 1878; *Nîmes* 27 Febr. 1880; *Aix* 24 Martie 1886; *Besançon* 2 Martie 1887; *Nancy* 17 Ian. 1888; *Alger* 17 Oct. 1892.

Comp. *Thaller* n. 1979; *Agnel et de Corny*. Man. gén. des assur. n. 447; *Couteau* Tr. des assur. sur la vie I n. 539; *Lefort*, Rec. périod. des assur. 1886 p. 63 urm.; *Ruben de Couder* V. assur. sur la vie n. 27 urm.

14. Nu ar fi tot așa dacă contractul de asigurare ar ascunde o donațiune deghizată sub forma unui contract cu titlu oneros; nulitatea va trebui în acest caz pronunțată pentru fraudă față de creditorii.

Pe de altă parte, pentru ca femeia să poată reclama beneficiul asigurărei contractate în profitul său, este necesar ca ea să o fi acceptat expres sau tacit sau ca

ea să poată încă accepta asigurarea. Nu este tot așa, cînd femeia asiguratului n'a declarat că voinște a profita de stipulațiunea făcută de soț în profitul său, sau cînd sindicul falimentului soțului a obținut de la femeie o declarațiune conțînd că ea n'are nici un drept asupra capitalului asigurat, care va trebui socotit că aparține, din acest motiv, succesiunii soțului.

În zadar s'ar pretinde să se constate că rezultă o accepciune tacită dintr'un act prin care femeia, de acord cu soțul ei, ar fi cedat beneficiul asigurărei, dacă pretinsul act de cesiune, — al cărui original de alt fel nu se prezintă — a fost declarat fraudulos în baza cererii sindicului falimentului soțului.

În asemenea caz, nemanifestînd nici expres, nici tacit voința de a profita de stipulațiunea făcută în favoarea sa, beneficiul asigurărei rămîne în patrimoniul soțului și va servi drept gaj creditorilor; drept consecință suma cuvenită din asigurare va trebui plătită sindicului falimentului.

(*C. Cas. fr.* 23 febr. 1889; din *Cohendy-Darras*).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 797. Dacă femeia are contra barbatului vre o creanță, derivînd dintr'un contract cu titlu oneros, sau dacă ea a plătit pentru dînsul vre o datorie, creanța este prezumată a fi constituită și datoria a fi plătită cu banii barbatului și femeia nu va putea exercita nici o acțiune asupra

CODUL COM. ITALIAN

Art. 787. Se la moglie ha verso il marito crediti dipendenti da contratti a titolo oneroso, ovvero ha pagato per lui dei debiti, i crediti si presumono costituiti e i debiti pagati con danaro del marito e la moglie non può proporre alcuna azione nel fallimento, salva ad essa la prova

masei falimentului de cît dacă va face proba contrarie, conform dispozițiunilor art. 792.

Femeia falitului va fi admisă la pasivul falimentului, pentru prețul bunurilor sale înstrăinate în timpul căsătoriei de către barbat, rezervîndu-se însă acțiunea masei asupra sumelor ce femeia ar putea scoate, conform dispozițiunilor art. 1255 Cod. Civil.

(Com. 792; C. Civ. 945, 1208, 1255; Ital. 787; Fr. 562; Belg. 558).

contraria secondo le disposizioni dell'articolo 782.

La moglie del fallito è ammessa al passivo del fallimento per il prezzo dei suoi beni alienati dal marito durante il matrimonio salva l'azione della massa su ciò che la moglie potesse recuperare secondo le disposizioni dell'articolo 1407 del codice civile.

Bibliografie. V. Dimitriu curs; Degré III p. 167; I. N. Cezărescu-Em. Dan p. 135; Bohl p. 494; Vidari VIII p. 540 și urm.; L. Bolaffio-E. Masé-Dari p. 761 urm.

Doctrină. Chestiunea în acest text se prezintă astfel: În timpul căsătoriei, barbatul a putut înstrăina fără drept bunuri de ale soției; e rațional dar ca soția sau să ceară invalidarea înstrăinării sau să vină la masa falimentului pentru prețul acelor bunuri. Chiar dacă femeia împreună cu barbatul ar fi făcut înstrăinarea bunului dotal, încă înstrăinarea nu e valabilă; soția va cere deci anularea și va intra în posesiunea lucrului, iar acel de la care s'a revendicat are dreptul de a cere daune de la barbat fiind că nu i-a declarat că lucrul e dotal.

Soția de altă parte înainte de a dobîndi revendicarea poate să se înscrie între creditorii pentru prețul lucrurilor, căci în tot cazul ei i se cuvine ceia ce s'a obținut de la barbat pentru lucrurile sale, mai cu seamă că acțiunea în revendicare poate dura mai mult de cît lichidarea pasivului falimentului; deci e natural ca soția să-și ia precauțiunile. Dacă înstrăinarea lucrurilor femeiei a fost anulată, dobînditorul va cere restituirea sumei plătite sau de la masa falimentului, dacă repartițiunea n'a avut loc, sau de la soție care a în-casat cota de la barbat, căci nu mai are rațiune de a o păstra.

Este însă o ipoteză în care textul își găsește aplicațiunea: dobînditorul e încă dator cu parte din preț, lucrurile nu mai sunt în natură și el e aproape insolubil; în acest caz femeia în loc de a

mai urmări pe un atare debitor preferă a se înscrie la masa falimentului cu prețul lucrurilor vândute, iar masa credală care a plătit cota, se îmbracă cu acțiunea contra debitorului, acțiune pe care o are soția falitului în baza actului de instrăinare.

(*V Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1389 urm.).

Jurisprudență. 1. În caz de faliment, toți creditorii chirografari ai falitului sunt admiși să se prezinte la masa credală cu creanțele lor. Și în lipsă de prohibițiune restrictivă cată ca și femeia falitului căsătorită sub regimul dotal, să fie admisă, în virtutea creanței sale dotale, la masa falimentului. A se interzice femeiei de a-și valoră drepturile sale do-

tale ar fi să i se tăgăduiască calitatea de creditoare a soțului cu dota ce i s'a adus la contractarea căsătoriei și prin urmare să fie expusă cu siguranță la pierderea creanței sale dotale în profitul celorlalți creditori.

C. Cas. II No. 62/90 în *Bul. Cas.* p. 744 din *Cezărescu-Dan* p. 135.

SECȚIUNEA IV

Despre coobligați și despre fidejutori

CODUL COM. ROMÎN

Art. 798. Creditorul, care posedă obligațiuni subscrise girate sau garantate solidar de către falit și de alți coobligați, cari au căzut în stare de faliment, participă la repartițiuni în toate masele și va fi trecut cu valoarea nominală a creanței sale pînă la deplina achitare.

(Com. 277, 768 urm. 799 ;
C. C. 1039, 1662 ; Ital. 788 ;
Fr. 542 ; Belg. 537).

Bibliografie. V. Dimitriu *Curs* ; C. N. Toneanu *falimente* II p. 167 urm. D. Alexandresco VI p. 182, 183 ; Al. Degré III p. 167 urm. ; Bohl p. 495 ; Vidari VIII p. 496 urm. ; L. Bolaffio-Masé *Dari* p. 765 urm. ; Rogron p. 1127 urm. ; Dalloz p. 691 urm. ; Cohendy-Darras II p. 180 urm. ; Rivière p. 754 urm. ; Namur III p. 257 urm.

Doctrină. 1. Lichidarea pasivului se regulează și cu privire la raporturile dintre coobligați și cauțiuni, după principii derogătoare la dreptul comun. Rațiunea este că creanța se schimbă, în caz de faliment, în un drept la un dividend. Masa (nu falitul, care rămîne și după încetarea falimentului *personalmente* răspunzător pentru restul creanțelor peste dividend) se liberează *complect* față cu fie care creditor plătindu-i dividendul cuvenit. Dividendul e moneda naturală a falimentului.

Regula dreptului comun sună că atunci cînd unul din codebitorii solidari se liberează *complect*, el descarcă *complect* și pe co-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 788. Il creditore possessore di obbligazioni sottoscritte, girate o garantite in solido dal fallito e da altri coobbligati che fossero in istato di fallimento, partecipa alle ripartizioni in tutte le masse e vi è compreso per il valore nominale del suo credito sino all'intero pagamento.

obligații săi. Aceasta presupune însă o plată integrală și nu plata unui dividend. Creanța este stinsă numai față cu masa, care a plătit dividendul, nu și față cu falimentele celorlalți obligați. Principiul dividendului restringe principiul solidarității. De aceea se prescrie cele cuprinse în art. 798.

(*Al. Degré* Scrieri juridice III p. 167 urm.).

2. Creditorul mai multor falimente coobligate care participă la fie care din ele, are dreptul să ceară întreaga sa creanță cuprinzând și interesele posterioare declarațiunei de faliment?

Sunt două opinii citate de D-I C. N. *Toneanu* în falimente fasc. II p. 167 urm.

a) Creditorul are dreptul să ceară întreaga creanță cuprinzându-se și interesele posterioare declarațiunei de faliment, care după disp. art. 718 n'ar fi exigibile într'un singur faliment.

Această părere se bazează pe dispozițiunile art. 798 și 799 cod. com. În adevăr dacă creditorul mai multor debitori faliti ar fi obligat a se înscri la fie care faliment numai cu restul de capital rămas descoperit fără a i se ținea seama și de interesele convenite, ar avea o situațiune inferioară celorlalți creditori. Mai mult încă, legea prevede în art. 798, dreptul său și obligația de a fi înscris cu întreaga creanță la fie care faliment *până la achitare*. Pe lângă aceasta art. 799, prevede dreptul de regres uneia sa mai multor mase coobligate care ar fi plătit creditorului comun *întreaga creanță, capital și accesorii*.

b) Creditorul are dreptul a participa la diferitele repartițiuni ale activului, până la stingerea creanței sale *nominale* (capital și interese până la declararea ultimului faliment coobligat) nu a creanței *reale* (capital și interese chiar posterioare declarațiunei ultimului faliment).

Stingându-se prin faliment viața economică a unui comerciant și patrimoniul său nemai producând nici un fruct, este natural și logic să se suspende cursul dobânzilor față cu masa, tocmai, fiindcă legiuitorul a admis acea egalitate de tratament pentru creditori în materie de faliment. Creditorul ce se află în condițiunile art. 798, participă la toate masele pentru valoarea nominală, adică pentru valoarea creanței sale în momentul în care s'a declarat fie care faliment, cuprinzându-se și și accesoriile cari constau în speșele și interele ce au curs de la scadență și până în ziua declarațiunei de faliment. Până la deplina achitare însămnă până la plata creanței nominale admise în diferite mase ale falimentelor. Obiecțiunea că art. 718 suspendă dobânzile față cu masa creditorilor e în perfectă armonie cu art. 798. căci suspendarea dobânzilor are loc numai față de masa sau mesele

credale la care s'a înscris creditorul, ea nu poate folosi și coobligaților nefaliți încă.

(C. N. Toneanu falimentele fasc. II p. 167 urm.)

Notă. În art. 798 și urm. cod. com. legiuitorul a prevăzut dispozițiuni în interesul special al creditorului plecând de la prezumpțiunea că obligațiunile cooblegitorilor în materia comerciale sunt prezumpte solidare.

Dacă s'ar fi admis principiile de drept comun un creditor care ar posedă o creanță garantată de mai mulți comercianți căzuți toți în faliment, n'ar putea să-și vadă nici odată creanța sa achitată dacă ar fi admis de ex. la al doilea faliment cu excluderea sumei primite ca dividend la primul faliment, și așa mai departe.

Dacă de exemplu :

Să luăm exemplul dat de Vidari (VIII No. 8423) sunt cinci debitori solidari toți în stare de faliment și cari au o obligație de 10000 lei ; dacă am admite că creditorul ar primi de la primul faliment 30%, de la al 2-lea 25%, de la al 3-lea 20%, de la al 4-lea 15% și de la al 5-lea 10%, el își va primi întreg capitalul său dacă creanța sa e primită la pasiv cu valoarea nominală ; pe cînd dacă s'ar fi admis creanța numai pentru restul neachitat atunci el ar fi primit de la 1-iul 3000, de la al 2-lea 1750, de la al 3-lea 1050, de la al 4-lea 630 și de la al 5-lea 357 în total 6787.

Jurisprudență. 1. Creditorul care posedă obligațiuni scrise, gîrate sau garantate solidar de către falit și de alți cooblegați cari au căzut în stare de faliment, participă la repartițiuni în toate masele și va fi trecut cu valoarea nominală a creanței sale pînă la deplina achitare.

Odată admis între creditorii falimentului cu valoarea nominală a creanței sale, un asemenea creditor se bucură de toate drepturile recunoscute de lege creanței sale așa cum a fost admisă la masă și prin urmare de a participa la încheierea concordatului cu valoarea nominală a creanței sale, pe cîtă vreme legea nu dispune într'alt-fel. Astfel, poate vota la concordat un creditor cu încreaga lui creanță de și a primit

dividende de la masele falimentelor celorlalți cooblegați.

C. Apel Buc. I 5 April 1891 extras din I. Cezărescu-Dan.

2. Art. 542 fr. (798 român) C. Com. conform căruia, creditorul, care posedă obligațiuni solidare contra unui falit și a altor cooblegați de asemenea în faliment, poate participa la repartițiuni în toate masele, pentru valoarea nominală a titlului său pînă la complectarea achitare—este aplicabil acest articol și creditorului ipotecar—care nefiind plătit integral dintr'un faliment în virtutea titlului său de ipotecă,—se prezintă în alte falimente ca un creditor chirografar.

Astfel creditorul ipotecar,—care în falimentul de care depinde imobilul ce i a fost ipotecat — n'a

obținut asupra prețului acestui imobil, de cît o colocațiune parțială, poate să se prezinte la falimentul unui coobligat, pentru valoarea nominală a creanței sale,—fără deducțiunea sumei acestei colocațiuni — întocmai ca și un creditor care ar fi primit un simplu dividend. *Colmar* 14 Mai 1851 în *Dalloz* p. 692.

*Asemenea creditorul neplătit integral asupra unei creanțe privilegiate contra masei debitorului principal, poate participa—la dividende în masa garantului solidar,—pentru valoarea nominală a titlului său. *C. Amiens* 29 Iulie 1851.

Asemenea creditorul gagist, al cărui gaj a fost vîndut pentru o sumă inferioară totalului creanței sale, va trebui să fie admis pentru tot la pasivul falimentului coobligatului,—care i-a dat gajul ca supliment de garanție la obligația solidară.—

Din *Dalloz* p. 692.

3. Cesionarul unui titlu de creanță, contra mai multor coobligăți solidari, primind un preț inferior valorii nominale, este în drept a se înscrie la fie care faliment al coobligăților săi, cu valoarea nominală a titlului și nu numai cu suma ce numitul cesionar a plătit drept preț al cesiunii; în acest caz el va exercita toate drepturile cedentului său.

Dacă din contra, posesorul titlului, nu este de cît subrogat în drepturile celui de la care a primit titlul, nu poate reclama de cît prețul ce a plătit creditorului, conform regulilor admise în materie de subrogație.

În acest caz, creditorul original, nu poate reclama de la nici un coobligat, diferența dintre va-

loarea nominală a titlului sau și suma plătită de subrogat: creditorul originar, consimțind a primi de la un terțiu o sumă inferioară celei cuprinsă în titlul său, fără a-și rezervă surplusul valorii nominale a titlului, este reputat că a făcut debitorilor o reducere voluntară a acestui surplus.

Aceiași soluție pentru creditorul care pe calea transacțiunii, a cedat titlul său, primind o sumă inferioară valorii nominale fără a-și rezervă vr'un drept contra debitorului. Și dacă acest titlu a fost cedat cu clauza de garanție pînă la concurența sumei, cu care s'ar găsi descoperit asupra debitorului cedat, posesorul titlului nu poate recurge la activul falimentului acestui garant, pentru diferența de preț, nici a face să se admită la pasivul aceluiași faliment efectele girate lui pentru executarea obligațiunii de garanție arătate mai sus.

Din *Dalloz* p. 692 No. 44—47.

4. Asociatul în nume colectiv care a garantat personal,—prin' o ipotecă asupra bunurilor sale,—o datorie socială, nu poate fi considerat din acest fapt, că este obligat sau garant al societății; prin urmare, în caz de falimentul societății, creditorul ipotecar nu poate pretinde că trebuie să participe la repartițiunea masei ipotecare și la cea a masei chirografare și nici de a figură la această din urmă cu valoarea nominală a titlului său pînă la deplină achitare. (*Paris* 26 April 1867).

Judecat în sens contrar, că creditorul unei societăți în nume colectiv în lichidare, al căreia unul dintre asociați este căzut în stare de faliment, trebuie să fie admis în același timp, și la lichidare și

la faliment, pentru valoarea nominală a creanței sale. Nu se poate pretinde că acest creditor nu poate fi admis la pasivul falimentului de cit provizor și sub rezerva de a restitui, după operațiunile lichidării societății, dividendul primit de la faliment, în locul sumei prinse din lichidare.

Dijon 4 Mai 1881 în Cohendy-Darras p. 180 n. 3 și 4.

5. Acela care, primind prin gir de la o bancă efecte subscribe de

diferiți comercianți, le-a girat unei alte bănci, de la care le-a retras după protest, nu poate lua parte la repartițiuni în falimentul primei bănci și semnatarilor primitori, de cit prin prezintarea separată de titluri individuale; nu există în speță o singură și unică creanță, ci atâtea creanțe distincte câte efecte neplătite.

Cas. fr. 26 Dec. 1871 în Cohendy-Darras p. 180 urm.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 799. Nici un regres pentru dividendele plătite nu se acordă falimentelor coobligaților, unora contra altora; însă dacă creanța întregă, capital și accesorii, a fost plătită de una sau de mai multe mase coobligate, astfel că creditorul nu mai are nici o acțiune contra celorlalte, cele dintii vor avea drept de regres contra celor de al doilea în proporțiune cu partea datoriei ce au plătit și cu aceea ce cădea în sarcina respectivă a fiecăreia.

Dacă toate dividendele întrunite, ce s'au atribuit creditorului în toate falimentele coobligaților, ar trece peste suma lui datorită, restul va fi înapoiat maselor falimentelor, în proporțiunea sus arătată. Dacă însă unii din coobligați erau garanții altora, prisosul aparține, după or-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 789. Nessun regresso per i dividendi pagati è accordato ai fallimenti dei coobbligati, gli uni contro gli altri; ma se l'intero credito di capitale ed accessori sia stato pagato da una o più delle masse coobbligate, in guisa che il creditore non abbia più azione contro le altre, le prime hanno diritto di regresso contro le seconde in proporzione della parte del debito che hanno pagato e di quella che era rispettivamente a carico di ciascuna.

Se i dividendi riuniti assegnati al creditore in tutti i fallimenti dei coobbligati superino la somma a lui dovuta, il resto è devoluto alle masse dei fallimenti nella proporzione suddetta. Se però i coobbligati erano garanti gli uni degli altri, il resto appartiene secondo l'ordine delle obbligazioni

dinea obligațiunilor mase-
lor falimentelor, a acelor
coobligați cari au dreptul
să fie garantati.

(C. Civ. 1052—1056; Ital.
789; Fr. 543; Belg. 538).

alle masse dei fallimenti di
quei coobbligati che hanno
diritto di essere garantiti.

Bibliografie. Degré III p. 168 urm.; I. Bohl p. 495 urm.; L. Bolaffio-
Masé Dari p. 770 urm.; Vidari VIII p. 500 urm.; Rivière p. 756 urm.; Namur III p.
264 urm.; Rogron p. 1131 urm.; Dalloz p. 693 urm.; Cohendy-Darras II p. 181 urm.

Doctrină. Codebitorii solidari au, după principiile comune, un recurs unii contra altora pentru excedentul ce a plătit fie care peste partea sa, căci obligațiunea, solidară în privința creditorului, se împarte de drept între creditori și fie care din ei nu e dator unul către altul de cit numai partea sa (art. 1052 cod. civil). Această diviziune a datoriei solidarare decurge din principiul că codebitorii solidari sunt uniți față cu creditorul printr'un legământ comun, dar au între dânșii ca coasociați, un interes divizat. Codebitorii pot proba că partea lor în datorie e neegală. Unii din debitori nu pot însă să exercite în contra codebitorului său un recurs de natură a aduce o vătămare creditorului. Un faliment, care a plătit un dividend mai mare, nu are recurs în contra falimentului care a plătit un dividend mai mic; căci principiul care rezultă din însăși natura lucrurilor este că *aceiași creanță nu poate să figureze de două ori în aceeași masă*. Plătindu-se odată un dividend, creanța este stinsă față cu masa care l'a plătit. O masă nu are nici un recurs în contra celeilalte pentru excedentul ce l'ar fi plătit.

Regresul are loc numai dacă rămîne un dividend disponibil după ce creanța întregă cu capital și accesorii, a fost plătită de una sau mai multe mase coobligate. Creditorul poate să figureze în fie care faliment cu valoarea nominală a titlului său pînă la plata integrală. Creditorul dar, care a primit de la unul sau mai multe falimente plata întregă a creanței sale nu mai are nici o acțiune în contra celorlalte mase. Dar iată că el se găsește înscris și la o a treia masă cu un dividend oare care. Ce se va face cu acest dividend? Datoria se divide în raportul codebitorilor între dânșii. Fie care codebitor solidar are dar, față cu codebitorii săi, drepturile unui *fidejutor pro rata singulorum*. Codebitorii sunt cauțiuni în raporturile lor între dânșii pentru tot ce trece peste partea fie cărui în datorie. Cînd mai multe persoane se obligă solidarmente, fie care e ținut să plătească datoria întregă creditorului, dar celelalte garantează că ea nu va avea în cele din urmă să plătească de cit partea sa din datorie. Aceste prin-

cipii admise chestiunea se desleagă: dividendul disponibil trebuie să se împartă între diferitele mase în proporțiunea în care fie care din codebitori a contribuit, *peste partea sa* la plata datoriei.

Dacă dividendele primite de creditor în falimentele coobligațiilor, unite la un loc, trec peste cifra totală a creanței, prisosul se dă maselor falimentelor în proporțiunea sus arătată.

Două ipoteze pentru a înțelege această dispozițiune: a) Codebitorii au contractat ei datoria solidară simultan și direct? atunci se cheazăse unii pe alții că fie care nu va plăti în definitiv de cit *partea sa* și plata integrală făcută de unul din acești codebitori îl subrogă în drepturile creditorului, numai pentru partea fie căruia din coobligați. b) Codebitorii au contractat ei, din contra, datoria solidară în diferite timpuri și neatrnat unul de altul, precum este în cazul solidarității care se naște din o cambie sau din alte efecte de comerț, negociate pe cale de indosament? acceptantul poliței, sau în lipsă de acceptare, trăgătorul și dacă e vorba de un bilet la ordin, iscălitorul, iată singurul debitor. Ceilalți iscălitori, nu sunt de cit *garanții* posesorului biletului. Garantul cambial încheazăse pe garantat că acesta nu va avea să plătească nimic, cu alte cuvinte că datoria va fi integral plătită la scadență de către debitorul direct (acceptant, trăgător, iscălitor al biletului la ordin). Plata dar integrală făcută de unul din codebitori, îl subrogă în drepturile creditorului pentru totalitatea creanței. Iată de ce s'a decis că, în prima ipoteză, dividendul disponibil se împarte în proporțiunea părții ce a plătit fie care masă și a acelei pe care fie care era obligat să suporte, unde din contra în a doua ipoteză, dividendul disponibil aparține întreg *acelora din coobligați cari au drept de a fi garantați*. În acest din urmă caz se păzesc regulile caucionamentului solidar.

(*Al. Degré* vol. III p. 168 urm.; *Rivière* p. 756 urm.).

Jurisprudență. Dispozițiunea art. 543 fr. (799 rom.) Cod. Com care interzice ori ce regres pentru dividendele plătite falimentelor coobligațiilor, este o consecință a regulii în virtutea căreia aceeași creanță nu poate să figureze de cit o singură dată în același faliment; prin urmare această dispozițiune trebuie să-și aibă aplicațiunea în toate cazurile în cari creditorul poate interveni pentru tot contra coobligațiilor săi.

Judecat în acest sens că arti-

colul citat care refuză ori ce regres falților coobligați unora contra altora, se aplică nu numai la cazul cind acest recurs ar fi întemeiat pe o obligațiune de garanție rezultând din termenii de drept comun, ci chiar și la cazul cind regresul este întemeiat pe o convenție particulară.

În special, în caz de falimentul emitentului și al acceptantului unei cambii, pentru care emitentul se obligase în mod particular a face provizion acceptantului

lui, sau a-l garantă, falitul acceptant, căruia nu i s'a făcut provizionul promis, n'are nici un regres contra falimentului emitentului

care a plătit un dividend posesorului cambiei.

C. Cas. fr. 14 Martie 1853 din Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 800. Dacă creditorul, posesor al unor obligațiuni solidare între falit și alți coobligați, a primit înainte de faliment o parte din creanța sa, el nu va putea fi trecut la masa falimentului de cît scăzîndu-se partea primită și conservă pentru ceia ce-i mai rămîne datorit, drepturile sale contra coobligaților sau fidejursorilor.

Coobligatul sau fidejursorul falitului, care a plătit o parte din datoria solidară, va figura la masă pentru tot ce va fi plătit în descărcarea falitului; cu toate acestea, creditorul conservă dreptul de a prelua, pînă la plata sa integrală, dividendul destinat coobligatului sau fidejursorului, restringîndu-și în acest caz, acțiunile sale contra aceluiași coobligat sau fidejursor la suma pentru care va mai fi rămas încă creditor după primirea celor două dividende.

(*C. Civ.* 1652, 1659; *Ital.* 790; *Fr.* 544; *Belg.* 539).

Bibliografia la art. 799.

Doctrină. 1. Teoria consfințită de art. 800 Cod. Com. este ur-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 790. Se il creditore possessore di obbligazioni in solido tra il fallito ed altri coobbligati ha ricevuto prima del fallimento una parte del suo credito, egli non può essere compreso nella massa che con deduzione della parte ricevuta, e conserva per ciò che gli rimane dovuto i suoi diritti verso i coobbligati o fideiussori.

Il coobligato o il fideiussore del fallito che ha pagato in parte il debito solidale è compreso nella massa per tutto ciò che ha pagato a scarico del fallito. Tuttavia il creditore conserva il diritto di prelevare sino all'intero pagamento il dividendo che sarà per essere assegnato al coobligato o fideiussore, restringendo in tal caso le sue azioni verso lo stesso coobligato o fideiussore a quella somma di cui rimanesse ancora creditore dopo riscossi i due dividendi.

mătoarea: dacă creditorul a primit o plată parțială, un aconto, de la codebitorul sau de la cauțiunea falitului (fără deosebire dacă acești coobligați sunt sau nu falți) *după* faliment, el va figura la masă pentru valoarea nominală a titlului său cu excluziunea coobligatului sau a cauțiunii falitului, care nu se poate prezintă la masă pentru a reclama desdaunare (art. 1673 C. Civ.). Unul din codebitori nu are acțiune în contra celuilalt de cât prin subrogare la drepturile creditorului (art. 1108 al. III C. Civ.) și nu mai poate să fie vorba de subrogare după ce creditorul a figurat la masă pentru valoarea nominală întreagă a titlului său, după ce creanța s'a schimbat într'un drept la un dividend. Dacă nu ar fi așa, falimentul ar plăti două dividende, ar contribui de două ori la plata aceleiași creanțe, ceea ce nu este admisibil. Principiul egalității între creditori nu permite această îndoiță întrebuințare. Dacă, din contra, creditorul a primit plata parțială de la coobligatul falitului *înainte* de faliment (acesta e cazul art. 800 Cod. Com.) el se prezintă la masă numai pentru restul creanței sale, și coobligatul se prezintă pentru aceia ce el a plătit. Plata parțială s'a făcut *înainte* de faliment, adică înainte de a se fi transformat creanța în un drept la un dividend. Pentru restul creanței din *contra*, nu se poate reclama de cât un dividend. Dreptul coobligatului sau al cauțiunii și acela al creditorului sunt dar deosebite și neatirinate unul de altul deși decurgând din o cauză comună. *Quid* însă cînd creditorul ar avea o creanță privilegiată sau ipotecară? Veni-va el și în acest caz în concurs cu coobligatul în proporțiune cu aceia ce le este datorit? Nu, căci creditorul ipotecar sau privilegiat are un *jus separationis*. Art. 800 hotărăște cu drept cuvînt că creditorul conservă dreptul său de precădere pînă la plata integrală a creanței sale. Dar să presupunem că și după încasarea celor două dividende creanța nu se acopere complet. Creditorul poate să reclame restul de la coobligatul sau de la cauțiunea falitului. (*Al. Degré* Scrieri juridice III p. 171; *Vezi și Vidari* VIII p. 505 urm.; *Bolaffio-Masé Dari* Del fallimento I p. 776 urm.).

Jurisprudență 1. Dispozițiunile art. 790 ital. (800 rom.) nu sunt aplicabile, în caz cînd plata parțială a fost făcută de către un codebitor al falitului.

Cas. Torino 18 Martie 1885 în *Ingaramo*.

2. Creditorul care, mai înainte de faliment, a primit o parte din creanța sa (indiferent dacă a pri-

mit suma de la debitorul devenit mai în urmă falit, ori de la coobligații sau fidejursorii săi) nu poate concura la faliment de cât în condițiile al. 1 din art. 790 ital. (800 român); dacă însă creditorul a primit o parte din creanța sa, după declararea falimentului, neputîndu-se înțelege a o fi primit altfel de cât de la coobligați, are

dreptul de a concură pentru totalitatea creanței sale; și concurând cu coobligatii, conservă dreptul de preluare asupra cotelor lor, neatingând prin aceasta dreptul masei credale, asupra repartiției activului care rămâne neatins.

Dar dacă creditorul concură asupra cotei coobligatului, împreună cu un alt creditor particular al coobligatului, care poate fi și străin de faliment, trebuie a se împărți între creditori suma cuvenită coobligatului în proporție cu creanța fie căruia.

Apel Genova 17 Dec. 1886 în Ingaramo.

3. Dreptul de preluare, conferit creditorului falitului asupra cotei destinate coobligatului, care ar fi făcut oare care părți parțiale, îi aparține *jure proprio* până la complectă achitare a creanței sale, neputând fi admis de alți creditori ai coobligatului, chiar

dacă ar avea un drept de gaj asupra cotei cuvenită coobligatului.

Cas. Torino 12 Dec. 1887; *Apel Torino* 15 Dec. 1888 în Ingaramo.

4. Disp. art. 544 fr. (800 rom.) Cod. Com. se referă la toate acțiunile primite înainte de declararea stărei de faliment, și nu numai la cele primite înainte de epoca încetării plăților.

Apel Paris 2 Mai 1850 în Co-hendy-Darras.

5. Fidejursorul care n'a garantat de cit o parte din datorie și pe care a plătit-o, poate concură—cu creditorul desinteresat în parte—asupra bunurilor debitorului,—pentru a obține restituirea avansului făcut; în acest caz, fidejursorul exercită o acțiune directă și personală, căreia creditorul n'ar putea opune dispozițiunile art. 1252 fr. (1109 rom.) C. Civ.

Cas. fr. 1 August 1860; *Apel Rennes* 22 Mai 1858.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 801. Coobligatul sau fidejursorul falitului care, pentru siguranța acțiunii sale de regres, are asupra bunurilor acestuia un drept condiționat de ipotecă sau de gaj, va fi cuprins în masa falimentului cu suma pentru care ipoteca sau gajul i-au fost constituite.

Dar această sumă se va confunda cu cea cerută de creditor în masa falimentului, și, prin urmare, va fi computată o singură dată în calculul majorității cerute pentru validitatea de-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 791. Il coobligato o il fideiussore del fallito che per sicurezza della sua azione di regresso ha sui beni di questo un diritto condizionato d'ipoteca o di pegno, è compreso nella massa del fallimento per la somma per la quale ha ipoteca o pegno: ma questa somma si confonde con quella domandata dal creditore nel fallimento, e quindi è computata una sola volta nel calcolo della maggioranza richiesta per la validità delle deliberazioni

liberării creditorilor falimentului.

Prețul bunurilor ipotecate sau al gajului aparține creditorului, deducându-se din suma ce-i este datorită.

(Com. 798 și urm.; Ital. 791).

dei creditori del fallimento.

Il prezzo dei beni ipotecati o del pegno appartiene al creditore in deduzione della somma che gli è dovuta.

Bibliografie. Al. Degré vol. III p. 171; Bolaffio-Masé Dari II p. 783 urm.; Vidari VIII No. 8254 p. 508.

Doctrină. 1. Seria numeroasă a articolelor din Cod. Com. (777, 781—789, 804, 819, 843, 848) cuprinde dispozițiunile legiuitorului, stabilite pentru a regulă, referitor la pasivul falimentului, exercițiul drepturilor creditorilor garantați cu gaj sau ipotecă, și obligațiunile ce au cu privire la falimentul debitorului lor falit.

Articolul 801, conține o nouă dispozițiune referitoare la coobligatul sau fidejursorul care pentru siguranța acțiunii sale de regres a fost diligent obținind un drept de ipotecă sau gaj asupra averii debitorului.

Textul articolului 801 nu se referă la cazul cînd coobligatul sau fidejursorul—deși garantați prin gaj sau ipotecă în averea debitorului falit,—ar cădea și ei în stare de faliment, căci în acest caz există dispozițiunile art. 798 și 799 Cod. Com.; textul de față presupune starea economică normală atît pentru coobligat cit și pentru fidejursor față de falimentul debitorului.

(Comp. *Masé Dari* I p. 786).

2. 1. Fidejusiunea poate fi solidară, sau simplă. Dacă e solidară, se vor aplica disp. art. 798 și urm. Dacă e pur și simplă atunci trebuie a distinge trei cazuri:

a) Debitorul principal este falit și fidejursorul nu e falit; atunci creditorul nu va putea face nici o urmărire asupra averii fidejursorului și nu va pretinde nimic de la acesta, dacă mai întăi nu va face dovada că de la debitorul falit n'a putut obține plata întreagă a creanței sale. După repartițiunea activului debitorului falit, creditorul se va putea adresa fidejursorului, pentru restul rămas descoperit.

b) Dacă și debitorul principal și fidejursorul sunt faliti, creditorul nu va putea concura la masa falimentului fidejursorului, de cit pentru partea ce va probă că a rămas descoperit la masa falimentului debitorului principal.

Dar dacă se întimplă ca falimentul fidejursorului să fie declarat

înaintea celui al debitorului principal, și creditorul să nu se fi îndestulat de la fidejutor, atunci el va înlătura pe fidejutor de la masa falimentului debitorului, pentru restul ce i-a fost neachitat.

c) Dacă numai fidejutorul a fost declarat falit, nu și debitorul principal, în acest caz creditorul care n'a fost integral achitat de debitor, va concura pentru rest la masa falimentului fidejutorului și dacă mai rămîne totuși descoperit, va urmări pe debitor, fără însă a mai putea reveni contra fidejutorului, întru cît, creanța contra acestuia e stinsă prin plata făcută cu moneda falimentară.

II. Relativ la drepturile fidejutorului care plătește pentru debitor, trebuie a se distinge :

Sau fidejutorul plătește toată creanța și în acest caz se subrogă în drepturile creditorului pentru toată suma plătită.

Sau fidejutorul nu plătește de cît o parte din creanță, în acest caz fidejutorul se subrogă în locul creditorului numai pentru suma plătită ; însă pentru restul neplătit întru cît creditorul conservă drepturile integralei achitări din activul debitorului, fidejutorul rămîne tot obligat pentru restul cu care creditorul ar rămîne descoperit de debitor.

Iar dacă fidejutorul nu va fi plătit nimic creditorului, rămîne și în acest caz obligat față de creditor pentru restul neacoperit de debitor.

(*Vidari VIII p. 511 urm.*).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 802. Creditorii conservă acțiunea lor pentru totalitatea creanțelor contra coobligaților sau fidejutorilor falitului, chiar dacă acesta ar fi obținut un concordat, la care ar fi consimțit de bună voie însăși acești creditori.

(Com. 798 și urm., 801 ; Ital. 792 ; Fr. 545 ; Belg. 541).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 792. I creditorii conservano la loro azione per l'intero loro credito contro i coobbligati o i fideiussori del fallito, ancorchè questi abbia ottenuto un concordato ed essi vi abbiano volontariamente consentito.

Bibliografie. Al. Degré III p. 172 ; D. Alexandresco VI p. 720, 721 Vidari VIII p. 508 urm. ; L. Bolaffio-Mase Dari I p. 789 urm. ; Rivière p. 759 ; Namur III p. 269 ; Al. Ingaramo p. 498 ; Rogron p. 1133 ; Cobendy-Darras II p. 183 urm.

Doctrină. Fidejusiunea fiind un contract accesoriu nu poate să

existe dacă nu există și un debitor principal. Liberarea debitorului principal trebuie deci să atragă, ca consecință, pe cea a fidejursorilor. În adevăr liberarea debitorului principal n'ar fi de nici un folos, dacă ea n'ar atrage pe cea a fidejursorilor, pentru că dacă acești din urmă ar fi siliți să plătească, ei ar avea recurs contra debitorului principal.

(*Laurent* XVIII 370; *Demolombe* XXVIII 461).

Efectul remiterii acordate debitorului principal, în privința fidejursorilor, este atât de absolut, în cât creditorul n'ar putea să descarcă pe debitorul principal, rezervându-și dreptul său contra fidejursorului, pentru că asemenea rezervă ar face sau ca fidejursorul care a plătit, să exercite recursul său contra debitorului principal, așa că remiterea datoriei n'ar aduce acestuia nici un folos; sau ca fidejursorul să plătească, fără a exercita vre un recurs contra debitorului, ceea ce ar fi contrar art. 1682 C. Civ., care dispune că fidejursorul se liberează cînd nu poate să intre în drepturile, privilegiile și ipotecile creditorului din cauza acestui din urmă.

Principiile de mai sus *nu se aplică* remiterii pe care creditorii o fac falitului prin concordat. Art. 802 din noul cod comercial dispune în adevăr că: „creditorii conservă acțiunea lor pentru totalitatea creanțelor contra etc. . . .”; rațiunea acestei dispozițiuni excepționale este că remiterea făcută de creditorii falitului prin concordat nu este voluntară; *ei nu înțeleg să facă o liberalitate falitului, ci să scape o parte din creanța lor*; de unde rezultă că remiterea consimțită prin concordat este prin esența sa personală falitului și nu folosește codebitorilor sau fidejursorilor săi.

(*Calamandrei* I 477; *Cuzzi* VII 570; *Laurent* XVIII 371; *Bédarride* II 884; *Lyon Caen et Renault* VII 619; *Demolombe* XXVIII 464).

Art. 802 C. Com. nu se aplică însă concordatului amiabil sau benevol (amichevole) pentru că această dispozițiune fiind excepțională și privitoare numai la concordatul judiciar, nu poate fi întinsă la concordatul prevăzut de art. 845 Cod. Com.; de unde rezultă că de câte ori concordatul amiabil sau benevol va conține o remitere de datorie, fidejursorii și coobligații debitorului principal vor fi liberați, conf. art. 1142 C. Civ., în măsura în care și debitorul este liberat, afară de cazul în care creditorii, prin o dispoziție expresă, ar fi rezervat drepturile lor contra fidejursorilor și coobligaților debitorului principal.

Rezerva este validă în privința codebitorilor solidari, chiar fără concursul și acceptarea lor (art. 1141 C. Civ.); pe cînd în privința fidejursorilor, chestiunea este controversată, căci, pe cînd unii susțin

că rezerva, spre a-și produce efectele sale în privința lor, trebuie să fie acceptată de dînșii, alții susțin din contra că consimțimintul lor nu este neaparat.

(Dreptul Civil Român VI p. 720—722 de d-l *D. Alexandresco*.
In același sens *L. Bolaffio-Masé Dari* del fallimento I p. 491 urm.)

Jurisprudență. 1. După disp. art. 802 Cod. Com. creditorii conservă acțiunea lor pentru totalitatea creanțelor lor, contra obligațiilor sau fidejuratorilor falitului, chiar dacă acesta ar fi obținut un concordat la care ar fi consimțit de bună voie însăși acești creditori.

C. Cas. II No. 167/901 Bul. p. 1018 urm.

2. În genere, falimentul debitorului principal, nu schimbă situația creditorului față de fidejuratorul solidar, întru cît acesta nu rămîne liberat prin faptul că creditorul n'a prezentat titlul său la falimentul debitorului.

Prin urmare garanția solidară va exista cînd va fi dată tocmai pentru a feri pe creditor de pericolul falimentului debitorului principal.

Cas. Torino 18 Iunie 1886.

3. Coobligatul sau fidejuratorul falitului care a făcut concordat, nu are acțiune de regres față de falit, pentru ceia ce ei ar fi plătit creditorilor falitului, potrivit art. 792 it. (802 român).

Cas. Napoli 16 Mai 1890.

4. Creditorul care a aderat la concordatul unuia dintre codebitori, nu pierde acțiunea contra celorlalți codebitori sau fidejutori.

Cas. Roma 12 April 1893.

5. Posesorul unei cambii, care a perceput o cotă în concordatul emitentului, nu pierde pentru rest acțiunea contra girantului.

Apel Genova 5 August 1893 ; (No. 2—5 din Italiana).

6. Din formula generală a articolului 545 fr. (802 român) Cod. Com., rezultă că dispozițiunea sa trebuie să se aplice, fie codebitorilor solidari fie cautiunei reale sau personale, fie, în fine, debitorilor principali sau altor debitori, într'o obligațiune comercială. Remiterea forțată a datoriei prin concordat nu produce aceleași efecte ca remiterea voluntară a datoriei, care liberează pe codebitorii solidari și pe fidejutori conform art. 1285 și 1287 fr. (1141, 1142 român) Cod. Civil.

Astfel remiterea sau descărcarea parțială acordată prin concordat soțului căzut în faliment nu este reputată ca voluntară ; prin urmare ea nu operează novațiune și nu liberează pe soția codebitoare solidară : aceasta din urmă rămîne obligată pentru întreaga datorie.

Apel Paris 16 April 1864.

7. . . . asemenea creditorului ipotecar oare votînd concordatul, a renunțat prin aceasta la beneficiul ipotecei asupra bunurilor falitului, femeia nu-i poate opune această renunțare.

Apel Paris 16 April 1864 ; *Apel Rennes* 31 Martie 1849.

8. Dacă concordatul are de efect a liberă complect pe debitorul în stare de faliment și dacă potrivit art. 545 fr. (802 român) această liberațiune nu se resfringe asupra fidejusiunei falitului concordatar, care rămîne obligat față de creditori pentru totalitatea angajamentului său, executa-

rea obligațiunei garantului, născută anterior falimentului, nu acordă garantului nici un recurs contra debitorului principal, fie în virtutea art. 2029 fr. (1670 român) Cod. Civil, — subrogațiunea în drepturile creditorului fiind imposibilă, fiindcă aceste drepturi sunt stinse — fie în virtutea art.

2028 fr. (1669 român) Cod. Civil, fiindcă concordatul fixează în mod definitiv situațiunea falitului și nici o creanță nu poate să figureze de două ori în total sau în parte la pasivul falitului.

Cas. fr. 15 Ian. 1901 (No. 6—8. din Cohendy-Darras).

TITLUL IV

Despre lichidarea activului

CAPITOLUL I

Mijloacele pentru a lichida activul

CODUL COM. ROMÂN

Art. 803. Judecătorul sindic trebuie să procedă, sub privigherea tribunalului, la lichidarea activului falimentului, fie asigurând creanțele, fie procedînd la vinzarea averei mobile și imobile îndată după trecerea celor 10 zile de la pronunțarea hotărîrii, date asupra contestațiunilor la verificare.

Dacă în acest interval a intervenit o propunere de concordat, în vederea căreia s'ar crede oportun să se amîne vînzarea, judecătorul sindic va putea fi autorizat de tribunal să suspende acea vînzare, fără prejudiciul dreptului de urmărire al creditorilor, avînd amanet, privilegiu sau ipoteca.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 793. Il curatore deve procedere, colla sorveglianza della delegazione e sotto la direzione del giudice delegato, alla liquidazione dell'attivo del fallimento, sia coll'accertamento e colla riscossione dei crediti, sia coll'intraprendere la vendita dei beni mobili ed immobili appena trascorsi dieci giorni dalla pronunciazione della sentenza indicata nell'articolo 765.

Se frattanto sia intervenuta una proposta di concordato per le condizioni della quale apparisca opportuno di ritardare la vendita il curatore può essere autorizzato dal giudice delegato a tenerla sospesa.

La vendita dev'essere sem-

Tribunalul va trebui ca, înainte de a se efectua vânzarea, să facă a se estimă lucrurile ce sunt de vândut prin experți numiți de dînsul.

Această estimățiune se va depune la greșa tribunalului.

(Com. 730, 758, 760, 808 și urm.; Ital. 793; Fr. 534; Belg. 528).

Bibliografie. Al Degré *Scrieri juridice* III p. 173 urm.; Cezărescu-Dan p. 139 urm.; E. Masé-Dari *del fallimento* II p. 1 urm.; Vidari VIII p. 545 urm.; Rivière p. 748 urm.; Namur III p. 232 urm.; Rogron p. 1112 urm.; Dalloz p. 684; Cohendy-Darras II p. 173.

Jurisprudență. 1. Nu se poate face compensație între suma ce o persoană datorează unui falit cu acea ce are să primească de la acesta, căci atunci s'ar viola principiul egalității între creditori
Trib. Brăila în *Dreptul* pe 1884 pag. 662.

2. Dacă în intervalul de 10 zile, de la pronunțarea hotărîrii de verificare a creanțelor unui falit, intervine o propunere de concordat, în vederea căreia s'ar crede că s'ar putea amîna vânzarea unui imobil al falitului, cerută de un creditor ipotecar, sindicul va putea fi autorizat de tribunal să suspende vânzarea, fără prejudiciul dreptului din urmărire al creditorilor avînd amanet privilegiu sau ipotecă; așa dar suspendarea vânzării imobilului unui falit, chiar autorizată de tribunal nu privește de cît pe creditorii chirografari, rămînînd neatins dreptul creditorilor privilegiați și ipotecari de a putea urmări realizarea creanței lor.

C. Cas. II No. 286/99 Bul. p. 1406.

pre preceduta dalla stima delle cose da vendere eseguita da periti eletti dal giudice delegato e depositata nella cancelleria.

3. Scoaterea din nou în vânzare a averii unui falit, din cauză că primul adjudecatur nu a depus, prețul, chiar dacă nu s'a sces în comptul primului adjudecatur, totuși acesta nu poate fi apărat de plata diferenței între prețul eșit la prima și a doua licitație, diferență provenită din culpa sa.

C. Cas. I No. 137/97 B. p. 920.

4. Vânzarea unui imobil al falitului, pe care o efectuiază judecătorul sindic, fiind pentru lichidarea activului falimentului, spre a se plăti creditorii, ea nu are în sine caracterul unei vânzări silită, ci a unei vânzări voluntare; că are acest caracter, aceasta reiese și din art. 810 C. Com. după care creditorii falitului nu pot procede la exproprierea silită a imobilului, ci numai judecătorul sindic poate provoca vânzarea cu formele stabilite pentru vânzarea bunurilor minorilor, ceia ce exclude exproprierea forțată.

Prin urmare, fiind vorba de vânzare voluntară, ordonanța de adjudecare, care constată vânzarea imobilului falitului, de către

sindic, nu este supusă recursului în Casație, procedura civilă prevăzând recursul în Casație, numai contra ordonanțelor de adjudecare pentru vânzarea silită a unui imobil, iar nu și când e vorba de o vânzare pentru eșire din diviziune sau a unui imobil aparținând unui minor.

C. Cas. II No. 187/904 în Dreptul No. 47/904 și *C. Jud. No. 53/904* *Bul. Cas. p. 63 și 733.*

5. Lucrările unui faliment sunt opozabile atât falitului cât și tuturor creditorilor săi.

Astfel când un imobil al falitului a fost vândut în cursul falimentului, de sindicul falimentului și adjucecat asupra creditorului ipotecar a cărui creanță a fost primită drept preț, fără ca cineva să conteste acea creanță, această creanță nu mai poate fi atacată în urmă de un singur creditor în

interesul său propriu și cel mult ar putea fi atacată de sindic, reprezentantul creditorilor, pentru că numai el este chemat de a reprezenta și salvagarda interesul tuturor creditorilor față cu averea masei credale.

C. Galați II No. 55/903 *C. Jud. No. 86/903.*

6. Dacă masa credală pentru un motiv sau altui, nu a vândut tot patrimoniul falitului, aceia ce a rămas nevândut, dacă nu aparține și se stăpînește în mod legal de către falit, totuși el nu poate fi deposedat fără îndeplinirea formelor cerute și în ori ce caz, dreptul la acea avere îl au toți creditorii, iar nu numai unul singur, care nu poate vorbi în numele tuturor, întru cât mai sunt și alții.

Trib. Ilfov I No. 343/901 *Dreptul No. 57/901.*

Notă. a) Legiuitorul în art. 803, schițează în trăsături generale, atribuțiunile judecătorului sindic cu privire la lichidarea activului falimentului.

1) A asigura creanțele ce falitul ar avea contra altor persoane; în realizarea acestei obligațiuni, judecătorul sindic va cerceta cari sunt debitorii falitului, în ce constă averea lor; și dacă va simți că e pericol pentru realizarea drepturilor masei creditorilor falitului, sindicul e obligat a lua sau reînoi inscripțiile ipotecare ce falitul ar avea în averea debitorilor săi; sau va face urmărirea averii debitorilor, prin acte de executare: comandamente, somații, vânzare, etc. măsuri prevăzute, de altfel și în art. 758 *Cod. Com.*

2) A încasa creanțele ce falitul ar avea contra altor persoane. desigur acest drept trebuie acordat judeului sindic, singurul autorizat prin lege, cu administrațiunea bunurilor falitului.

Primind de la debitori cuantumul sumei ce ar datoră falitului, judele sindic va da chitanță descărcătoare celui în drept, iar suma va consemna-o și va depune recipisa spre păstrare la grefă.

3) Va cere tribunalului a ordona vânzarea averii mobile sau imobile a falitului. Această obligație incumbă judecătorului sindic imediat ce s'a terminat verificarea creanțelor și au trecut 10 zile fie

de la expirarea termenului de apel la procesul verbal de verificare, fie de la expirarea termenului de apel contra sentințelor date de tribunal sau judecătorul sindic asupra contestațiilor la verificare, fie după ce s'au judecat în apel, contestațiile la verificare.

b) Dacă a intervenit o propunere de concordat, în vederea căreia propuneri s'ar crede oportun amânarea vânzării, judecătorul sindic este dator a aviza tribunalul spre a se pronunța asupra oportunității amânării vânzării. E obligat chiar ca, potrivit art. 942 Cod. Com. să dea tribunalului o relațiune asupra seriozității concordatului, ca tribunalul să aprecieze.

Încheierea sau jurnalul tribunalului prin care se ordonă vânzarea activului falitului, cum și încheierea prin care se admite sau se respinge cererea de suspendarea vânzării, nu sunt susceptibile de apel, acest drept, potrivit art. 944 Cod. Com., nefiind îngăduit de cît în cazurile specificate de acel text.

c) Articolul 803 prevede că înainte de a se efectua vânzarea bunurilor falitului, tribunalul este obligat a ordonă estimarea acestor bunuri prin experți numiți de dînsul.

Această dispozițiune a legii este înțeleaptă : 1) înlătură vânzarea averii falitului pe un preț derizoriu ; 2) determină prețul de la care urmează a se începe licitația averii falitului.

Apropiind textele 751 și 803 Cod. Com. ar reieși că necesită două acte de expertiză : I-ul cu ocazia inventarului cerut de art. 751 și al II-lea în momentul cînd se ordonă vânzarea activului falitului. Dacă observăm însă aceste două texte vom vedea că în art. 751 estimățiunea este impusă judecătorului sindic și dacă el crede că are nevoie de un specialist, de un expert, va cere și tribunalul va numi o persoană sau trei ca experți. Evaluarea făcută fie de judecătorul sindic, fie de experți cu ocazia inventarului, servește de bază pentru fixarea cotei statului potrivit art. 969 Cod. Com. Ea n'are altă întrebuițare dacă s'a făcut de judecătorul sindic. Nu tot așa e și în cazul cînd evaluarea cu ocazia inventarului s'a făcut de experți. Această evaluare va servi de bază la vânzarea activului falimentar. Se poate însă întimpla ca bunurile falimentului să se fi depreciat, dat fiind că în materie comercială, bunurile cresc sau scad în valoare în baza legii ofertei și a cererei. În acest caz—și credem că legiuitorul numai aceasta a avut în vedere,—judecătorul sindic va fi obligat a cere tribunalului o nouă evaluare, ce va servi de bază vânzării.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 804. Vinzarea bunurilor este asemenea suspendată dacă creditorii vor decide a se continuă exploatarea în tot sau în parte a patrimoniului comercial al falitului, pentru timpul, în limitele și cu condițiunile ce ei vor trebui să determine cu precizie, desemnând persoana însărcinată cu conducerea exploatărei comerțului.

Această decizie nu poate fi luată de cît cu o majoritate de trei părți a creditorilor în număr și în sumă.

Creditorii disidenți și falitul pot face opozițiune la tribunal, dar aceasta nu va suspenda executarea deciziei luate de creditori.

(Com. 760, 803; Ital. 794; Fr. 532; Belg. 529).

Bibliografia la art. 803.

Doctrină. 1. Chestiunea continuării comerțului, despre care vorbește art. 804, am întilnit-o și în art. 760; deosebirea între aceste două articole însă, e importantă.

O primă deosebire este că art. 760 se referă la o măsură provizorie, pe care tribunalul după avizul majorității creditorilor verificați o ia în scop de a nu întrerupe în mod bruscat exercițiul comerțului poate tocmai într'un timp favorabil aceluia comerț; în art. 804 din contra nu e vorba de măsură provizorie ci de o măsură cu caracter general, și în vederea unui timp îndelungat.

Măsura provizorie în sensul art. 760 ar fi de ex. să se permită aceluia care exploatează o carieră de piatră și e declarat în faliment să continue exploatarea. O măsură cu caracter general, în sensul art. 804, ar fi să se permită aceluiași întreprinzător ea, în

CODUL COM. ITALIAN

Art. 794. La vendita dei beni è pure sospesa, se i creditori deliberino che si continui in tutto o in parte ad amministrare il patrimonio commerciale del fallito, per la durata, colle limitazioni e colle condizioni che devono essere da essi precisamente determinate.

Tale deliberazione non può essere presa, che colla maggioranza di tre quarti dei creditori, in numero ed in somma; i creditori dissenzienti ed il fallito possono farvi opposizione davanti al tribunale, ma questa non sospende l'esecuzione della deliberazione.

afară de carierele actuale să cumpere, să deschidă și să exploateze noi cariere.

O altă deosebire este următoarea: Pentru continuarea comerțului în ipoteza art. 760 se cere majoritatea în număr a creditorilor verificați; în ipoteza art. 804 însă, se cere o majoritate de trei părți a creditorilor în număr și în sumă. Că art. 804 e mai exigent lucru se explică ușor: continuarea comerțului aprobată ca o măsură provizorie, nu poate avea, în caz de nenorocire, consecințe prea primejdioase; continuarea comerțului însă ca o măsură generală și pe timp îndelungat, poate avea consecințe desavantajoase; căci expune pe creditorii cari au aprobat-o nu numai la pierderea totală a creanțelor lor, dar și la răspunderea cu propriul lor avut față cu noii creditori ai falimentului, cînd aceștia nu s'ar putea acoperi din activul falimentului.

(I. N. Cezărescu-Em. Dan op. cit. p. 141 urm.; Al. Degré III pag. 174).

2. Dacă între creditorii cari decid continuarea comerțului, se admit și creditorii ipotecari sau privilegiați?

În sens *negativ* se susține că art. 804 nu poate fi aplicabil și acestor creditori: a) pentru că ei își au asigurată creanța lor și n'au nevoie a se amesteca în afacerile cari nu-i pot prejudicia în drepturile lor; b) se invocă ca argument dispozițiile art. 781 Cod. Com., care exclude pe creditorii privilegiați și ipotecari de la votarea concordatului și deci dacă nu pot accepta un concordat, creditorii privilegiați și ipotecari nu pot consimte nici la continuarea comerțului debitorului lor falit.

(Bédarride II No. 766).

În sens *afirmativ* se susține că creditorii privilegiați sau ipotecari pot să ia parte la deliberațiunile pentru continuarea comerțului și-și pot exprima părerea lor pentru sau contra: a) întru cit art. 781 (ital. 771, fr. 508) Cod. Com., care pronunță această decădere, nu vizează de cît votul zișilor creditori în adunarea pentru concordat și nu poate fi aplicată în afară de ipoteza prevăzută, mai ales că nici un text de lege nu exclude pe creditorii privilegiați sau ipotecari de la deliberarea și votarea continuării concordatului; b) acești creditori au interes întru cît dacă creanța lor, rămîne descoperită au drept a concura pentru rest cu creditorii chirografari; c) art. 781 este o excepție și prevăzînd ca principiu excluderea creditorilor ipotecari sau privilegiați de la votarea concordatului, nu poate fi aplicat și continuării comerțului, împiedicarea de la un drept neputîndu-se stabili prin analogie.

(I. N. Cezăvescu-Dan op. cit. p. 142 urm.; Thaller n. 2135 p. 1095 în notă; Ruben de Couder V Union n. 53; Namur III p. 236 urm.; E. Masé Dari II p. 12).

3. Creditorii disidenți și falitul pot face opoziție la tribunal în cazul vizat de art. 804; deși nu se suspendă executarea deciziei luate de creditorii, totuși o judecată în contradictor trebuie să aibă loc; Părțile ce vor figura în proces vor fi pe de o parte creditorii disidenți sau falitul, ca un cuvânt cei ce cer sfărmașarea deciziei, iar de cealaltă parte creditorii cari au luat deciziunea; aceștia trebuie să figureze toți căci sindicul nu-i reprezintă, de oare ce această deciziune e luată chiar contra voinței manifestată a sindicului, ceea ce fac foarte grea judecata opoziției din cauza cheltuelilor ce vor fi de suportat. (V. Dimitriu Cours Dr. Com. pe 1910/911 p. 1405 urm.).

CODUL COM. ROMÂN

Art. 805. Datoriile provenind din operațiunile judecătorului sindic vor fi plătite din activul falimentului, cu preferință asupra datoriilor anterioare; iar dacă aceste operațiuni trag dupădinsese obligațiuni cari ar trece peste activul falimentului, numai creditorii cari le-au autorizat sunt personal ținuți peste partea lor din activ, în limita însă a autorizațiunei date. Ei vor contribui în proporțiunea creanțelor lor respective.

(Com. 803, 804; Ital. 795; Fr. 533; Belg. 529).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 795. I debiti derivanti dalle operazioni del curatore sono pagati con preferenza sugli anteriori, ma se tali operazioni inducessero obbligazioni eccedenti l'attivo del fallimento, i soli creditori che le hanno autorizzate sono tenuti personalmente oltre la loro parte nell'attivo, entro i limiti però dell'autorizzazione. Essi contribuiscono in proporzione dei rispettivi crediti.

Bibliografie. Degré III p. 174 urm.; Vidari III n. 8334 urm.; Lyon Caen et Ren. VIII n. 681 bis.; Bohl p. 500; L. Bolaffio-E. Masé Dari art. 795; Al. Ingaramo p. 499; Rivière p. 750; Namur III p. 234 urm.; Cohendy-Darras II p. 172.

Doctrină. 1. Negoțul falitului se continuă, dar urma va dovedi poate, că cheltuelile vor fi mai mari de cât veniturile exploatațiunei. Ar fi nedrept, dacă ar trebui să participe la această daună și creditorii disidenți. Datoriile făcute în interesul masei, au *precedere*, asu-

pra datoriilor falitului, adică asupra datoriilor făcute înainte de faliment. Sindicul face diferite cheltuieli în interesul masei, el încheie contracte, etc. Creditorii masei au precădere înaintea creditorilor falitului, căci între creanțele privilegiate asupra oare căror mobile figurează și cheltuielile făcute pentru *conservarea* lucrului (art. 1730 No. 4 C. Civ.). Sindicul este mandatarul masei, și nu al creditorilor individuali. De aci urmează că, în general, datoriile contractate de dînsul obligă pe masă în limitele activului și nu pe creditorii falitului. Nu este tot așa în cazul cînd creditorii decid a continuă exploatarea comerțului falitului. Răspunderea lor trebuie înăsprită, ca ei să se gîndească de zece ori înainte de a hazarda un pas nechibzuit. Creditorii au dar excepționalmente o răspundere *personală*, cînd e vorba de o exploatațiune continuată. Responsabilitatea agravată nu trebuie totuși să se aplice creditorilor desidenți. Nici creditorii, cari consimt, nu trebuie să fie ținuți *solidarmente*, ci numai fie care în proporțiune cu interesul său, în prorata creanței sale, căci nevoia comună și zăpăceala generală ce o însoțește micșurează considerabilmente culpa lor.

(*Al. Degré* Scrieri juridice III p. 174 urm.; *Vezi și Namur* III p. 236; *Vidari* VIII p. 557).

2. Cu privire la redacțiunea art. 805 se zice că: „datoriile provenite din operațiunile sindicului. . . .“ dar se poate întîmplă, ca nu sindicul să fie cel ce conduce exploatarea comerțului, cu atît mai mult cu cît art. 804 prevede ca o condițiune, desemnarea persoanei însărcinate cu conducerea comerțului și apoi sindicul ca magistrat nu va putea sta la magazin timp îndelungat spre a conduce exploatarea comerțului. În loc de sindic deci din expunerile art. 805 trebuie să înțelegem persoana recomandată prin deciziunea creditorilor.

(*V. Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/11 p. 1408 și urm.).

3. În ce privește terții cari au tratat cu sindicul, devin creditori ai masei credale și prin urmare ei pot pretinde să fie plătiți din activul falimentului, cu preferință înaintea creditorilor ce compun masa credală.

Mai mult, dacă angajamentele contractate de sindic exced activul falimentului, creditorii cari au votat continuarea exploatațiunii sunt ținuți personal peste partea lor de activ: în această privință, obligațiunea lor nu e solidară dar în strînsă legătură și proporțională în raport cu creanța lor.

(*Lgon Caen et Ren.* VIII n. 681 bis.; *Thaller* n. 2136).

4. Creditorii garanțați cu privilegiu gaj sau ipotecă asupra bunurilor falitului, dacă au consimțit la continuarea comerțului falitului,

răspund alături cu creditorii chirografari, pentru datoriile provenind din operațiunile judecătorului sindic, făcute pentru continuarea comerțului; căci creditorii privilegiați, gagiști sau ipotecari, prin faptul că au consimțit la continuarea comerțului, au pierdut calitatea de creditori garantați, intrind prin faptul adeziunii în grupul celor chirografari și deci responsabili față de creditorii masei credale a falimentului potrivit art. 805 C. Com.

(*Masé Dari* II p. 27 urm.; **contra** *Vidari* VIII p. 560).

... În ce privește creditorii *indiferenți*, adică acei cari n'au votat nici pentru nici contra continuării comerțului și nici n'au făcut opoziție contra deciziunii luate de majoritatea creditorilor, *E. Masé Dari* consideră tăcerea acestor creditori ca o tacită adeziune și își întemeiază aceasta pe dispozițiile legii, care acordă dreptul de opoziție numai creditorilor disidenți; că deci atunci cînd un creditor, nu se pronunță nici pentru continuarea comerțului, nici contra, e presupus că a aderat tacit la votul majorității creditorilor și deci urmează a răspunde,—împreună cu creditorii cari au admis continuarea comerțului,—pentru obligațiunile văzute de art. 805.

(*E. Masé Dari* op. cit. p. 18 urm.).

Jurisprudență. 1. A se vedea jurisprudența 1 dela art. 739.

2. Beneficiile ce sindicul ar realiză din exploatarea comerțului falitului, cad în activul falimentului, și trebuiesc împărțite între toți creditorii, chiar cei disidenți.

C. Apel Pau 16 Iunie 1886, în *Cohendy-Darras* p. 173.

3. În caz cînd sindicul ar fi depășit limitele mandatului ce i s'a conferit de creditori s'a hotărît: că concesionarul unei mine care, în urma falimentului arendașului minei, a convenit cu creditorii falitului în stare de unire ca sindicul să continue provizor

exploatarea, nu poate cere masei credale, reparațiunea daunei cauzate prin încetarea exploatațiunii întreruptă în contra clauzelor și condițiunilor contractului de arendă. Prin efectul convențiunii intervenite între concesionar și creditorii falitului, sindicul este investit cu un simplu mandat de gestiune de afaceri, al cărui efect nu poate fi de a impune masei reprezentată prin sindic obligațiunile puse prin contract în sarcina arendașului.

Cas. fr. 2 April 1879 în *Cohendy-Darras* p. 173.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 806. În cazul prevăzut de art. 804, creditorii trebuie să fie convocați de judecătorul sindic cel puțin odată pe an.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 796. Nel caso preveduto nell'articolo 794, i creditori devono essere convocati dal giudice delegato almeno una volta all'anno.

În aceste adunări judecătorul sindic va da seamă de modul cum s'a continuat comerțul și de rezultatele obținute.

(Com. 957 și urm.; Ital. 796; Fr. 536, 537).

In queste adunanze il curatore rende il conto della sua amministrazione.

Bibliografie. Degrè III p. 175; Cezărescu-Dan p. 144 urm.; E. Masé Dari II p. 20 urm.; Vidari VIII p. 561; Rivière p. 750; Rogron p. 1115 urm.; Cobendy-Darras II p. 173 urm.

Notă. 1. Art. 806 spune de *creditori* prin urmare se înțelege că vor fi convocați de judecătorul sindic toți creditorii, atât cei cari au votat continuarea comerțului cât și cei desidenți, cum de asemenea și cei indiferenți.

(Vezi Cezărescu-Dan p. 145; Vidari VIII p. 562; E. Masé Dari II p. 21).

2. Adunarea creditorilor va lua act de relațiunile judecătorului sindic, se va pronunța asupra conturilor prezintate, asupra modului cum s'a continuat comerțul și asupra rezultatelor obținute. Relațiunea judecătorului sindic în cazul art. 806 Cod. Com. se va formă pe hirtie liberă căci nici un text din legea timbrului nu prevede vr'o taxă în acest caz; articolul 22 al. 22 din legea timbrului se referă la *dărilor de seamă* ce sindicii falimentelor sunt datori să facă dar prevede și cazurile când înțelege a supune la taxe aceste acte: „în cazurile prevăzute de art. 766 și 847 din codul comercial”; prin urmare nu și în cazurile prevăzute de art. 806 Cod. Com.

3. Convocarea creditorilor se face potrivit art. 937 Cod. Com., iar deliberațiunile și deciziunile creditorilor sunt regulate prin dispozițiunile art. 938—940 Cod. Com.

4. Procesul verbal încheiat de judecătorul sindic în urma deliberațiunii și deciziunii luate de creditorii falimentului, nu sunt susceptibile nici de opoziție nici de apel, întru cât dispozițiunile art. 806, nu intră în emunerațiunea din art. 944 Cod. Com. Credem însă, că atât creditorii cât și falitul și chiar judecătorul sindic, se pot adresa tribunalului pe calea unei contestațiuni contra dispozițiilor luate sau contra deciziunii creditorilor, căci acest mijloc de manifestarea nemulțumirii contra celor cuprinse în procesul verbal încheiat de judecătorul sindic, nu poate fi ridicat celor interesați, în lipsa unui text expres. Așa fiind, credem că tribunalul, pe calea contestației, va putea modifica dispozițiunile luate de majoritatea creditorilor, dispozițiuni cari ar atinge, fie interesele creditorilor contestatori, fie

ale falitului, fie chiar ale sindicului, cînd creditorii ar găsi că nu sunt satisfăcuți de modul cum s'a continuat comerțul sau de rezultatele obținute.

Jurisprudență. Din faptul că sindicul trebuie să dea socoteală de administrația sa în continuarea comerțului, reiese că falitul are drept a contesta socotelile

date, dacă i s'ar părea inexacte sau poate și frauduloase.

Apel Alger 30 Mart 1868, în *Cohendy-Darras*.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 807. Tribunalul va putea autoriza pe judecătorul sindic a transige asupra tuturor contestațiilor cari interesează masa, chiar cînd ar fi privitoare la drepturi imobiliare.

Cînd obiectul transacțiunei are o valoare nedeterminată sau mai mare de 1500 lei, transacțiunea va trebui să fie supusă la omologarea tribunalului comercial.

Omologarea nu va putea avea loc de cît după ce falitul va fi fost ascultat sau chemat în regulă.

(Com. 936; C. Civ. 1537, 1706; Ital. 797; Fr. 487; Belg. 492).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 797. Il giudice delegato, sentita la delegazione dei creditori, può autorizzare il curatore a transigere sopra tutte le contestazioni, che interessano la massa, ancorchè riguardino interessi immobiliari.

Quando l'oggetto della transazione ha un valore indeterminato o superiore alle lire millecinquecento, la transazione dev'essere sottoposta all'omologazione del tribunale di commercio, se l'oggetto appartiene al patrimonio commerciale, e del tribunale civile, se appartiene a diritti estranei al commercio.

L'omologazione non può aver luogo se non chiamato il fallito.

Bibliografie. Al. Degré III p. 175 urm.; D. Alexandresco VII p. 383. X p. 203 nota; I. N. Cezărescu-Dan art. 807 p. 145 urm.; Vidari VIII p. 562 urm.; Masé Dari *del fallimento* II p. 22 urm.; Rivière p. 721 urm.; Namur III p. 145 urm.; Laurent XXVIII p. 350; Al. Ingaramo p. 500; Rogron p. 1013 urm.; Dalloz p. 632 urm.; Cohendy-Darras p. 119 urm.; Thaller p. 1056 n. 2138.

Doctrină. 1. Omologarea, zice art. 807 al. ultim, nu va putea avea loc de cît după ce falitul va fi fost ascultat sau chemat în regulă; cu toate acestea chiar de nu s'ar fi îndeplinit această dispozițiune, omologarea nu va putea fi atacată nici pe calea opoziției nici

prin acea a apelului de către falit, căci în materie de faliment, aceste căi sunt permise numai în acele cazuri când legea le prevede în mod expres și nici în art. 944 și nici în art. 807 nu e deschis falitului mijlocul de a infirmă omologarea; lipsește dar sancțiunea.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 910/911 p. 1410 urm.).

Jurisprudență. 1. De și este exact, în drept, că facultatea de a deferi jurământul nu aparține de cît acelor ce se bucură de capacitatea de a transige asupra obiectului contestațiunii;

Că deși art. 810 (azi 807) Cod. Com. nu recunoaște o asemenea facultate nici falitului sau sindicului în parte, nici amândorora împreună, ci cere, pentru validitatea unei transacțiuni și deci și a deferirii jurământului, certe condițiuni, între cari și participarea judecătorului,

Că în speță, acest jurământ, fusese deferit chiar de falit și că dar, într'un asemenea caz, intervenirea judecătorului comisar nu era cerută de lege de cît ca o garanție creată în scopul de a apăra interesele creditorilor.

Că din momentul ce observarea acestei formalități nu mai putea fi cerută de cît în interesul creditorilor urmează învederează că neîndeplinirea ei nu poate fi invocată de recurent pentru a cere anularea unui act, făcut de dînsul chiar.

Că de asemenea incapacitatea de care un falit este isbit, fiind creată nu în favoarea sa, ci în favoarea creditorilor, urmează că dînsul nu se poate prevala, — în contra persoanelor cu care contractase, — de această incapacitate pentru a cere anularea actului său.

Buletin 1895 p. 1188. Barozzi p. 267 F.

2. Sindicul unui faliment fiind un simplu administrator al averii falitului, nu poate să defere ju-

rământul decizoriu de cît numai avînd consimțimîntul majorității creditorilor.

Trib. Brăila S. Vac. în Drep-tul pe 1886 p. 505.

3. Judecătorul delegat (la noi sindic) poate transige numai asupra contestațiunilor cari interesează activul falimentului, nu și asupra celor cari interesează pasivul falimentului.

Cas. Torino 28 April 1886 în Ingaramo.

Contra *Cas. Fr.* 26 April 1864.

4. Dispozițiunea art. 487 fr. (807 romîn) Cod. Com. lasă a se înțelege că judecătorul sindic n'are calitatea a deferi un jurământ decizoriu într'o instanță interesînd falimentul, dacă n'a fost autorizat pentru aceasta conform prezentului text.

Apel Paris 20 Febr. 1844; *Apel Rennes* 29 mai 1858.

5. . . . . Și în lipsa acestei autorizațiuni, judecătorii pot, — din oficiu — să refuze a ordona un asemenea jurământ, chiar dacă partea adversă, l'ar acceptă și s'ar declară gata a'l presta.

Apel Rennes 29 mai 1858.

6. . . . . Pe de altă parte, jurământul decizoriu nu ar putea fi deferit nici falitului care este incapabil de a transige.

Apel Toalouse 25 mai 1885.

(No. 4—6 din Cohendy Darras)

7. Deși falitul n'a fost chemat sau ascultat asupra transacției propuse de sindic, această formalitate nu poate să atragă nulitatea actului, fiindcă, chiar în cas de opozițiune (la noi însă acest

drept nu e acordat) falitul nu poate împiedică omologarea, dacă se constată că transacțiunea este în interesul masei credale.

C. Apet Paris 19 April 1847.

8. . . . . Pe de altă parte creditorii falimentului fiind legalmente

reprezentați prin sindic, nu pot fi admiși a se opune la cererea de omologarea unei transacțiuni regulat consimțită de sindic.

C. Apet Paris 12 Dec. 1855.
(Ambele în Rogron p. 1017).

Notă. 1. Art. 807 prevede că omologarea transacției nu va putea avea loc de cit după ce falitul a fost ascultat sau chemat în regulă. Să presupunem că falitul n'a fost ascultat sau n'a fost chemat. Care este sancțiunea dacă tribunalul a omologat transacțiunea neobservând îndeplinirea acestei formalități?

În primul loc să nu uităm că tribunalul este legat de dispozițiunile acestui text, și deci obligat a nu omologa transacțiunea, ori cit de avantajoasă ar fi creditorilor sau falitului. Dar dacă a omologat-o, credem că este o dispoziție luată cu nerespectarea formelor legale și deci nulă; și că are drept în acest caz a invoca nulitatea ori ce interesat, fie creditorii, fie falitul, fie chiar partea care a făcut transacția cu judecătorul sindic, dacă crede că-i poate folosi; că judecătorul sindic are și el acest drept în numele falitului sau al masei, e necontestat, întru cit el reprezintă interesele atit ale falitului cit și ale creditorilor considerați în masă și deci poate atacă un act ce n'are ființă: *quod ab imitio nullum est, tractu temporis convalescere non potest*. Aceiași părere ca cea de mai sus împărtășește și d-nii *Cezărescu* și *Dan* (op. cit. p. 146) și autorii acolo citați: *Masé Dari* II p. 25, *Vidari* VIII p. 566.

2. O altă chestiune este dacă judecătorul sindic fiind autorizat a transige poate să jure sau să facă un compromis?

Vidari (VIII p. 569) zice că poate să jure sau să defere ori să refere jurămint în procesele în care e angajată masa credală, fiindcă chiar dacă n'ar fi autorizat pentru aceasta că jurămintul nu este o specie de transacție ci este un mijloc de probă; și fiind că prin transacție fie care dintre părți înțelege a renunța la o parte din dreptul lor, pe cînd prin jurămint lucrul sau litigiul discutat va fi atribuit întreg acelu care a jurat sau al cărui jurămint n'a fost acceptat.

În ce privește compromisul însă nu este tot așa; el este o speță de transacție și în acest caz art. 807 își impune formele sale.

În același sens *Masé Dari* II p. 24 urm.

3. Judecătorul sindic poate fi autorizat să transigă asupra tuturor contestațiunilor cari interesează masa, chiar cînd ar fi private la drepturi imobiliare; este întrebarea dacă facultatea de a

transige se referă la creanțele pasive sau la cele active ale falimentului.

Din cuprinsul textului, credem că ar rezulta că judecătorul sindic poate fi autorizat asupra ori căror pretențiuni *ce ar interesă* masa credală; nu împotă dacă pretențiunile pornesc contra sau pentru masa credală; este destul ca transacția să fie în interesul masei credale.

Vidari (op. cit. p. 567) susține că dispozițiunile art. 807 (it. 797) sunt cuprinse în titlul care tratează despre lichidațiunea activului și că trebuie a se reține că numai asupra drepturilor active (adică asupra pretențiunilor ce masa ar avea contra altora) se poate transige. Că în ce privește creanțele ce terții ar avea asupra masei falimentului sau sunt deja verificate și admise sau nu sunt încă. Dacă sunt verificate, admise, nu mai există un drept litigios și deci nu încap o transacție; dacă nu sunt verificate și admise, dreptul este litigios, dar cum verificarea creanțelor și admiterea lor la pasiv trebuie făcută cu observarea formelor cerute în art. 768 urm., necesită prin urmare un contradictor; ori în materie de transacție un contradictor între părți n'are loc. Mai mult încă, cu ocazia verificărei și admiterei de creanțe se poate face opozițiune sau apel, ceiace în cazul art. 807 nu-i admisibil.

CAPITOLUL II

Despre vânzarea mobilelor și a imobilelor falitului

SECȚIUNEA I

Despre vânzarea mobilelor

CODUL COM. ROMÎN

Art. 808. Tribunalul poate autoriza pe judecătorul sindic să vîndă, cu licitație publică, mărfurile și celelalte obiecte ale falitului, după ce mai întăi le va fi estimat conform art. 803.

Autorizațiunea trebuie să determine termenul vânzării, să prescrie agenții prin mijlocul cărora are să se facă vânzarea și să fixeze prețul de la care are să se înceapă licitațiunea.

Această autorizațiune poate fi acordată pentru cauză bine cuvîntată, chiar înainte de a fi expirat termenul indicat la art. 803, citîndu-se însă prealabil falitul.

Incheierea tribunalului se va publica prin *Monitorul Oficial* și ori ce întîmpinări

CODUL COM. ITALIAN

Art. 798. Il giudice delegato, sentita la delegazione dei creditori, può autorizzare il curatore a vendere le merci e le altre cose mobili, ma deve determinare il tempo della vendita e prescrivere se questa debba esser fatta ad offerte private od agli incanti, col ministero di mediatori o di ufficiali pubblici a ciò destinati.

Tale autorizzazione può essere accordata per giusti motivi anche prima che sia trascorso il termine indicato nell'articolo 793, previa citazione del fallito.

In entrambi i casi l'ordinanza è soggetta a richiamo.

se pot adresa tribunalului, în termen de trei zile libere de la publicare.

Adjudecarea trebuie să fie omologată de tribunalul comercial, cel mai târziu trei zile de la efectuarea ei.

(Com. 760, 936, 941; Ital, 798; Fr. 486; Belg. 528).

Bibliografie. Degré III p. 176; I. N. Cezărescu-Em. Dan art. 808 p. 147 urm.; Masé Dari II p. 26 urm.; Vidari VIII p. 570 urm.; Rivière p. 720 urm.; Namur III p. 232 urm.; Al. Ingaramo p. 500 urm.; Rogron p. 1008 urm.; Dalloz p. 630 urm.; Cohendy-Darras II p. 117 urm.

Art. 809. Tribunalul, după cererea judecătorului sindic și citind pe falit, poate autoriza vânzarea cu licitație publică, în masă totală sau parțială, a bunurilor mobile rămase nevândute și a creanțelor neîncasate.

Actul de înstrăinare trebuie să fie omologat de tribunal.

(Com. 808; Ital. 799; Fr. 486; Belg. 528).

Art. 799. Il tribunale, ad istanza del curatore e citato il fallito, può autorizzare il curatore medesimo a trattare e conchiudere l'alienazione in massa, in tutto o in parte, dei beni mobili restanti e dei crediti non esatti. L'atto di alienazione dev'essere approvato dalla delegazione dei creditori ed omologato dal tribunale.

Bibliografia la art. 808.

1. Din desbaterile parlamentare pe 1900:

Legea din 1900 mai cuprindea următoarele:

Estimațiunea lucrurilor de către expert se va face în termen de cel mult 10 zile de la numirea lui.

Termenul vânzării va fi de cel mult 20 zile;

După cuvintele: *Adjudecarea trebuie să fie omologată de tribunalul comercial cel mai târziu trei zile de la efectuarea ei*, urmau cuvintele: „fără drept de contestație; cei interesați însă vor putea înainta în camera de chibzuire, înainte de omologare, întîmpinările lor“.

Apoi urmau 6 aliniate:

„Pînă în zece zile de la omologarea adjudecării de către tribunal, sindicul va fi dator a forma statul de repartiție și-l va înainta de îndată tribunalului.

„Creditorii au dreptul să ia notițe de pe acest stat la grefa tribunalului și să-l conteste pînă în termen de 8 zile de la data lui.

„Dacă pînă la expirarea acestui termen nu se va ivi nici o

„contestație, tribunalul prin ordonanța ce va da, îl va declara executoriu.

„Îvindu-se vr'o contestație, ea se va judeca de urgență și fără drept de opoziție.

„Această sentință nu este supusă apelului dacă valoarea contestației nu va trece peste 1500 lei.

„Apelul se va judeca de asemenea de urgență și fără drept de opoziție“.

Aceste aliniate au fost abrogate prin legea din 1902, ca inutile față de modificarea generală a legeri falimentelor.

(A se vedea desbat. Senatului pe 1902 p. 576 și urm.).

2. Din desbaterile pe 1898—1902.

D. N. Mănescu Călărași: Este în acest articol o dispozițiune, menținută, în adevăr, din legea veche, dar pe care eu o cred inutilă și chiar vexatorie, anume dispozițiunea: *adjudecarea trebuie să fie omologată de tribunal cel mai târziu trei zile de la efectuarea ei.*

Dar D-lor, aci e vorba de vânzarea unor lucruri mobile și după codul nostru civil, asemenea vânzări se fac pe bani gata, merge portărelul, după ce a îndeplinit formalitățile, la localitate și pune în vânzare lucrul, cel ce dă ultimul preț se adjudecă asupra lui, dă banii și ia lucrul. Eu cred că în materie comercială o asemenea dispozițiune e nu numai inutilă dar poate chiar vexatorie, căci descurajază concurența.

Se face o vânzare publică, unde se dă banii, dar cumpărătorul, nu primește nimic, căci trebuie să aștepte trei zile să omologe tribunalul, și dacă tribunalul nu omoloagă atunci se pune din nou în vânzare. Eu cred că aceste formalități aduc două rele: întâi nu se vinde cu prețul adevărat și al doilea cumpărătorul nu e sigur de ceea ce a cumpărat, ar fi mai bine dar, să se suprime această dispozițiune și să se lase așa cum e în codul de procedură civilă.

D-l *Ministru al Justiției C. I. Stoicescu*: D-lor vă rog să bine voți a vedea că este o diferență între *vânzările forțate* și *vânzările* prevăzute în acest articol.

Sunt două feluri de vânzări: aceia la care a făcut mențiune d. Mănescu, adică vânzarea făcută de portărei, după ordinul tribunalului, în baza unui *titlu executoriu*. La asemenea vânzări, debitorul e pus perfect în cunoștință mai întâi prin neplata datoriei, apoi el e lăsat să fie judecat, condamnat, să fie urmărit, i se face somațiune sau comandamente, și știe că, dacă pînă la ultimul moment nu a venit să numere banii, cel ce cumpără primește lucrul în schimbul banilor.

Dar în art. 808 e vorba de alt ceva. În decursul falimentului judecătorul sindic are dreptul să zică tribunalului: e marfă care se deteriorează și se demodează și am trebuință să o vînd fără nici un fel de prealabilă discuțiune, fără de altă formalitate.

Sindicului i se permite de tribunal să facă vânzări și nici nu se face vânzarea în todeauna prin portărei, căci aveți al. II care spune: Autorizațiunea trebuie să determine termenul vânzării, *să prescrie a-*

genții prin mijlocul cărora are să se facă oînzarea și să fixeze prețul de la care are să înceapă licitația.

Ei bine asemenea vînzări, cari se fac după o simplă afirmațiune, că marfa se deteriorează, după o estimațiune care nu este contradictorie, are nevoie de *control* și acest control îl face tribunalul. De multe ori tribunalul, a refuzat aprobarea unei asemenea vînzări, pentru că sunt mulți negustori cari în mod neleal caută să excompe-teze și nenorocirea falitului și masa credală. De aceia am menținut această dispozițiune; însă pentru ca să nu se stînjinească lucrările punem un termen scurt de trei zile, în care tribunalul să dea sau nu omologarea.

(Desb. Senat. 1898/99 pag. 545 urm.).

Doctrină. 1. Se poate întimplă să fie de neapărată trebuință vînzarea averei mobile și înainte de expirarea termenului indicat în art. 803. Sindicul poate fi autorizat să păsească la vînzare, *dar falitul trebuie să fie prealabilmente citat*. Punctul de vedere care justifică această restricțiune a puterii sindicului, este că termenul lichidării nefiind încă sosit și concordatul fiind încă în perspectivă depărtată, importă să se mențină starea existentă de lucruri (status quo) ca să nu se zădărnicească prin o schimbare nehibzuită întocmirea concordatului. Vînzarea ar fi, în lipsă de o citare prealabilă a falitului, un *pactum claudicans* și ar trebui să fie anulată.

(*Degré* III p. 176).

2. Prin juste motive, sau cauză bine cuvîntată legiuitorul înțelege trebuința de a evita o daună masei credale, cum și posibilitatea de a i procura un avantaj. Așa s'ar putea susține existența unei cauze bine cuvîntate atunci cînd s'ar putea face vînzarea în condiții bune cu un preț avantajos, nu numai și cazul cînd vînzarea ar fi necesară din cauza deprecierei mărfurilor prin trecerea timpului.

(*Masé Dari* II pag. 29).

3. Pentru ipoteza vînzării în masă legiuitorul din 1895 s'a îndepărtat de textul art. 812 al legii din 1887 și prin urmare de art. 799 cod. italian, de unde e împrumutat. În adevăr în aceste două legiuri sindicul era autorizat nu numai de a face vînzarea în masă prin licitație publică, ci și de a intra în tratative particulare cu amatorii căutînd a dobîndi pe această cale un preț cît mai avantajos. Rezultatul acestor tratative îl supunea tribunalului care dacă-l aprobă sindicul încheia actul de înstrăinare sub rezerva omologării de tribunal. După noua lege din 1895 (art. 809), cu toate că sindicul e un magistrat, totuși legiuitorul i-a mărginit atribuțiunea lui numai la efectuarea licitației publice, poate tocmai fiindcă s'a îngrijit de lipsa aptitudinilor speciale ce se cer în atari ocaziuni, ori de incompati-

bilitatea funcțiunei sale cu tratativele la cari dau naștere încheierea unor astfel de transacțiuni.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. 1910/11 pag. 1413 urm.).

Jurisprudență. 1. A se vedea nota 2 de la art. 723.

2. A se vedea nota 1 de la art. 818.

3. Când tribunalul este chemat a omologa o vânzare de lucruri mobile, potrivit art. 808 C. Com., el nu are alt rol de cit de a cerceta dacă vânzarea s'a făcut în condițiunile sub cari a fost încuviințată, fără a se putea întemeia, pentru a nu omologa vânzarea pe considerațiuni de altă ordine, afară numai de cazul cînd ar descoperi o fraudă.

În materie de vânzări mobiliare, nu există supralicitatie și prin urmare nici supraoferte nu pot avea loc, de oare ce vânzarea de lucruri mobile se face pe bani gata, și din momentul ce lucrul s'a adjudecat și cumpărătorul a plătit prețul, vânzarea e definitivă.

C. Apel Galați II No. 37/903

în Dreptul No. 7/908.

4. Încheierea prin care tribunalul comercial refuză omologarea vânzării averei mobile a unui falit și ordonă ținerea unei noi licitațiuni, este o încheiere care nu este susceptibilă de apel.

C. Cas. II No. 156/909 și Jurisprudența No. 23/909.

5. Vânzarea publică a mărfurilor și efectelor mobiliare ale falitului trebuie să aibă loc, în principiu, în circumscripția tribunalului care a declarat falimentul; cu toate aceste, același tribunal poate să autorize pe sindic a procedea—în afară de circumscripția sa—la vânzarea unor mărfuri aparținînd falimentului, dacă tribunalul va crede aceasta necesar în interesul masei falimentului.

Apel Rennes 1 Febr. 1881; în Cohendy-Darras.

SECȚIUNEA II

Despre vânzarea imobilelor

CODUL COM. ROMÂN

Art. 810. Dela data sentinței declarative de faliment, nici un creditor nu va putea procedă la exproprierea silită a imobilelor; judecătorul sindic însă, în termen de 30 zile de la cererea ce-i va face creditorul interesat, este dator să provoace vânzarea lor cu formele stabilite pentru vânzarea bunurilor de minori.

Cererea de vânzare va fi făcută către tribunalul civil competent, îndată după expirarea termenului indicat de art. 803.

(Com. 717, 808; Pr. civ. 495, 682 și urm.; Ital. 800; Fr. 571, 572; Belg. 564).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 800. Dalla data della sentenza che dichiara il fallimento, nessun creditore può procedere alla espropriazione forzata degli immobili, ancorché avesse sui medesimi privilegio od ipoteca, ma incombe al curatore di promuoverne la vendita colle formalità stabilite per la vendita dei beni dei minori.

Egli deve farne istanza davanti al tribunale civile tostoche sia trascorso il termine stabilito nell'articolo 793.

Se al primo incanto non vi siano oblatori, il giudice delegato, ad istanza del curatore, assentita dalla delegazione dei creditori e dai creditori ipotecari, può permettere la vendita a partito privato, qualora ciò apparisca di manifesto vantaggio.

L'atto di vendita dev es-

sere omologato dal tribunale civile.

Bibliografie. Al. Degré III p. 177; V. Dimitriu curs: Cezărescu-Dan p. 153 urm.; Masé Dari II p. 31 urm.; Vidari VIII p. 576 urm.; Rivière p. 776 urm.; Namur III p. 317 urm.; Rogron p. 1189; Dalloz p. 720 urm.; Cohendy-Darras II p. 209 urm.; Al. Inga amo p. 501 urm.; Lyon Caen et Renault VIII 693.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 811. Dacă urmărirea era începută înainte de a se pronunța sentința declarativă de faliment, de către un creditor, avînd privilegiu sau ipotecă asupra imobilelor urmărite, judecătorul sindic trebuie să intervină pentru ca procedura să poată fi îndeplinită fără întîrziere.

Dispozițiile art. 513 și 523 din procedura civilă se aplică și în cazul în care afară de imobilele supuse urmăririi, falitul mai are și alte imobile în cuprinsul jurisdicțiunei aceluiași tribunal.

(Com. 810; Pr. civ. 513, 523; Ital. 801; Fr. 572).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 801. Se l'espropriazione era incominciata prima della sentenza che dichiara il fallimento da un creditore avente privilegio od ipoteca sugli immobili espropriati, il curatore, allo scopo che il procedimento venga compiuto senza alcun ritardo, deve intervenire o chiedere di essere surrogato al creditore istante nei casi preveduti dalla legge.

La disposizione dell'articolo 661 del codice di procedura civile si applica anche nel caso in cui oltre gli immobili soggetti all'esecuzione altri ne esistano di ragione del fallito nella giurisdizione del tribunale medesimo.

Doctrină. 1. Pentru vînzarea imobilelor proprii ale falitului, sindicul se va adresă cu cerere la tribunalul civil competent; el prin urmare nu va avea nevoie de autorizarea tribunalului comercial, dar va fi dator a aștepta să se strecoare termenul prevăzut de art. 803 pentru a introduce cererea și chiar dacă conservarea imobilului ar fi costisitoare, încă nu ar putea dobîndi autorizarea de a procede la vînzare înainte de a expira menționatul termen. Sindicul e dator însă să provoace această vînzare cu formele stabilite pentru vînzarea bunurilor minorilor.

(V. Dimitriu Curs Dr. Com. pe 1910/11 pag. 1416).

2. Conform disp. art. 572 fr. (810 rom.) Cod. Com., sindicul este ținut a procede la vînzarea imobilelor, în termenul fixat de text. Se

recunoaște că termenul de mai sus, nu e prevăzut de legiuitor ca un termen de rigoare și că deci sindicul poate cere și mai târziu vânzarea averii imobile a falitului; textul prevăzând termenul în care să se ceară de sindic vânzarea averii imobile a falitului n'a înțeles a socoti aceasta ca o obligațiune.

Comp. *Lyon Caen et Ren.* VIII n. 691; *Alauzet* VIII n. 2816; *Bédarride* III No. 1084 în *Cohendy-Darras* p. 210.

Jurisprudență. 1. Art. 813 (azi 810) C. Com. care dispune că vânzarea imobilelor falitului să se facă cu formele stabilite pentru vânzarea bunurilor de minori, nu are în vedere de cit formele stabilite de art. 683 și urm. pr. c. relative la efectuarea vânzării în sine, iar nici de cum constituirea tribunalului cu asistența procurorului, care nu este cerută de art. 2 din legea de la 1877 de cit atunci când sunt în cauză interesele minorilor și ale interzișilor.

Cas. II No. 93/90 Bul. 1890 p. 911.

2. Avera imobilă a falitului are a fi vîndută cu formele stabilite pentru vânzarea bunurilor de minori.

Că pentru acestea, nu e îndoielă că vânzarea averii minorilor cu observarea disp. art. 681 și 690 pr. civ., ultimul act constatator al adjudecării, numească-se ordonanță de adjudecare, nu poate fi supus recursului, pentru că art. 689 pr. civ. exclude calea recursului, pentru motivul că vânzarea imobilelor minorului, săvîrșite cu formele de publicitate și sub direcțiunea tribunalului, e o vânzare de bună voe și precum o vânzare de bună voe nu e supusă recursului la Casație asemenea nu poate fi supusă casării adjudecării imobilului minorului.

Că așa fiind, este invederat că nici adjudecarea imobilului unui falit nu poate fi supusă casării,

pentru că această vânzare, săvîrșită cu observarea aceluiași forme de publicitate prescrise de procedura civilă pentru vânzarea imobilelor minorilor, este o vânzare de bună voe, pentru ca din produsul obținut să se poată lichida activul falimentului.

Că prin urmare și ultimul act al adjudecării definitive a imobilului unui falit, săvîrșit de sindic nu poate fi supus casării.

C. Cas. II No. 175/93 B. p. 925.

3. De la data sentinței declarative de faliment, nici un creditor, fie el privilegiat sau ipotecar, nu mai poate procedea la exproprierea silită a imobilelor falitului, numai sindicului aparținînd acest drept; așa dar, cînd tribunalul respinge cererea făcută de sindic de a fi substituit creditorului următor, într'o urmărire imobiliară, ce nu eră începută deja în momentul declarării falimentului, prin scoaterea afișurilor și publicațiilor, singurele cari constituiesc începutul urmăririi, violează art. 503 pr. civ. și 813 (azi 810) Cod. Com. și ordonanța de adjudecare este casabilă.

C. Cas. II No. 119/92 și *No. 153/900* în *Bul. Cas.* p. 668 și 940.

4. Conform art. 810 Cod. Com. sindicul este singur în drept a procedea la vânzarea imobilelor falitului, cu observarea formelor pentru bunurile minorilor.

Creditorii ipotecari sau privilegiați pot însă urmări realizarea

creanței lor, dacă sindicul nu provoacă singur vânzarea imobilelor îndată după expirarea celor 10 zile, de la pronunțarea sentinței asupra verificării creanțelor, conform art. 803 al. 2 Cod. Com.

Trib. Ilfov S. Not. în Dreptul pe 1899 pag. 333.

5. Vânzarea imobilului unui falit, ce se efectuează de sindic, are a fi considerată nu ca o vânzare silită, ci ca o vânzare voluntară și prin urmare, ordonanța de adjudecare care constată vânzarea imobilului, nu poate fi supusă recursului în Casație.

C. Cas. II No. 97/909 în Jurisprudența No. 24/909.

6. În urma pronunțării unei sentințe declarative de faliment, numai sindicul e în drept să provoace vânzarea silită a imobilelor falitului conf. art. 810 al. 1 Cod. Com.

Că și în cazul cînd starea de faliment se pronunță în urma începerei urmăririi silite, sindicul trebuie să intervie să ceară a fi substituit în locul creditorului urmăritor, conform art. 811 C. Com., căci pronunțarea stărei de faliment, constituie o cauză legală de suspendare și ori ce procedură nu mai poate fi îndeplinită fără intervenirea concursului sindicului, ceia ce se exprimă anume de citatul articol prin cuvintele „pentru ca procedura să poată fi îndeplinită fără întârziere“.

Că și în cazul din urmă trebuie

să intervie sindicul, pentru ca procedura de urmărire să poată fi continuată numai de el, pentru că efectele sentinței de declararea falimentului sunt nu numai de a lua falitului administrarea bunurilor ci și dreptul de a sta în justiție în ori ce fel de instanță chiar și în instanța de urmărire silită, pentru averea lui, ceia ce declară anume art. 712 (azi 717) Cod. Com.; altfel ar putea fi periclitate interesele creditorilor, dacă, în urma declarării falimentului, falitul ar putea să răspundă la acțiunile intentate contra lui, sau ar putea primi ca procedura urmăririi silite să se îndeplinească contra lui.

Cas. II Bul. 1893 p. 907; *Cas. II No. 72/901* Dreptul No. 27/901.

7. Asemănat art. 814 (azi 811) Cod. Com., creditorul urmăritor poate continua urmărirea imobiliară începută înainte de declararea debitorului în stare de faliment și sindicul nu are de cit să intervie, pentru ca procedura să poată fi îndeplinită fără întârziere.

Trib. Drohoi în C. Jud. pe 1898 p. 217; *Apel Casale* 15 Nov. 1886 în Ingaramo.

8. Executarea imobiliară începută contra falitului mai înainte de declararea falimentului, trebuie înțeleasă a fi făcătoare cu formele de procedură ordinare și nu cu acele speciale stabilite pentru vânzarea bunurilor falitului.

Apel Milano 1 Martie 1892.

CAPITOLUL III

Despre revendicațiune

CODUL COM. ROMÎN

Art. 812. Pot fi revendicate rimesele în cambiale sau în alte titluri de credit neplătite încă, și pe cari falitul le posedă în natură în ziua sentinței declarative de faliment, dacă aceste rimese au fost făcute de proprietarul lor cu simplul mandat de a face să se încaseze valoarea lor și de a o pastră în comptul său, sau dacă ele au fost destinate de proprietarul lor, pentru plăți anume determinate.

(Com. 280, 817, 818; Ital. 802; Fr. 574; Belg. 566).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 802. Possono essere rivendicate le rimesse in cambiali o altri titoli di credito non ancora pagati e che sono posseduti in natura dal fallito nel giorno della sentenza dichiarativa del fallimento, quando tali rimesse siano state fatte dal proprietario con semplice mandato di fare la riscossione e di custodirne il valore per suo conto, o quando dallo stesso proprietario siano state destinate a determinati pagamenti.

Bibliografie. Al. Degré III p. 179 urm.; Thaller *Droit Commercial* III ed. n. 1488; Masé Dari II p. 47 urm.; Vidari VIII p. 592 urm.; Bohl p. 504; Rivière p. 779; Namur III p. 327 urm.; Rogron p. 1200 urm.; Ingaramo p. 505 urm.; Cohendy-Darras II p. 212 urm.

Doctrină 1. Contractul de cont curent produce strămutarea proprietății valorilor înscrise în contul curent asupra primitorului prin aceea că el le trece în debitul său. Dar valoarea trimisă de una din părți, cu clauza expresă ca proprietatea ei să nu se strămute asupra primitorului, se poate revedica, cu toate că ea a fost înscrisă în contul curent al primitorului căzut în faliment, dacă ea se găsește în natură în portofoliul failitului sau în mina unui al treilea care posedă

pentru dînsul efectul de comerț, fiindu-i indosat cu clauză „prin procurățiune“, „pentru încasare“, „pentru mandat“, valoarea în garanție“ sau alta echivalentă, care nu transferă proprietatea. *Al. Degré* III p. 178.

2. Condițiunile cerute pentru ca revendicarea rimeselor în efecte de comerț sau alte titluri, cum sunt facturile, polițele de asigurare, etc., sunt enunțate de art. 812 (ital. 802, fr. 574, belg. 566) cod. com :

a) *Ca titlurile să nu fi fost plătite încă :*

În caz de plată, sumele primite se confundă în patrimoniul falitului, și acel care a încredințat titlurile, n'are de cît o acțiune personală, ca ori ce creditor al falimentului. Simpla scadență a titlului nu formează nici un obstacol la revendicare, dacă n'a fost plătit, căci legea nu ține seamă de această împrejurare. Tot așa și în cazul unei plăți parțiale ;

b) *Ca titlurile să se găsească în natură în posesiunea falitului în ziua pronunțării sentinței declarative de faliment, adică să fi fost negociate de falit prin transmiterea proprietății în mina unui terțiu.*

c) *Ca rimesele să fi fost făcute de proprietarul titlurilor cu simplul mandat de a face să se încaseze valoarea lor și de a o pastră în comptul său, sau ca titlurile să fi fost destinate pentru plăți anume determinate.*

Cu alte cuvinte, creanțele să fi fost încredințate cu titlul de mandat sau de depozit, fără intenția de a transfera proprietatea. Prin urmare dacă cambiile sau alte titluri de credit au fost transmise prin gir fără nici un mandat, limitînd efectele ordinare ale unui asemenea fapt, revendicarea nu va mai putea avea loc, fiindcă indosarea transferă proprietatea. Această dispozițiune a legii este aplicabilă în cazul cînd efectele au fost trecute cu titlu de cont curent și cu intențiunea din partea remițătorului, de a credită suma titlului. Împrejurarea că creditul este provizor, și că rezultatul său definitiv este subordonat încasării efectelor, nu are nici o importanță țînînd seamă că remițătorul a transferat proprietatea titlurilor, în lipsă de mandat în sensul textului 812.

Dacă efectele, de și remise falitului cu titlul de mandat sau de depozit, au fost negociate de el, însă au reintrat în portofoliul său din lipsă de plată, pot fi revendicate, întru cît întoarcerea titlurilor în posesiunea falitului, repune lucrurile în starea de mai înainte.

Dacă efectele au fost negociate, însă prețul lor se datorește încă, chestiunea e mai delicată: se poate susține că nu se poate re-

vendică prețul lor întru cît nici o dispoziție legislativă nu stabilește subrogația prețului în locul obiectului.

O a doua părere invoacă : întru cît prețul n'a intrat în patrimoniul falitului, este echitabil de a-l considera ca înlocuind titlul cedat. S'ar pntea invocă prin analogie disp. art. 813, care autoriză revendicarea prețului neplătit încă pentru mărfurile vindute falitului.

Extras din *Namur* op. cit. p. 331 urm. În același sens *Masé Dari II* p. 54. *Rivière* p. 780.

4) Vidari (VII p. 594) susține că trebuie să mai existe și o a patra condițiune : *cazul din cererea în revendicare să fie din cele prevăzute de lege în art. 812 și urm.* altfel cererea e inadmisibilă.

Jurisprudență 1. Legiuitorul prin art. 812 și urm. Cod. Com. prevede anumite cazuri în care are loc acțiunea în revendicare în materie de faliment, cazuri cari sunt enunțiative iar nu limitative, cu singura restricțiune ca obiectul revendicat să nu-și fi pierdut identitatea căci în acest caz el se confundă cu alte obiecte de aceeași speță ale falitului și trecînd în patrimoniul său revendicarea nu mai poate avea loc.

Astfel banii fiind susceptibili de a se confundă cu alte monede de aceeași speță, pierzîndu-și astfel identitatea, nu mai pot face obiectul unei revendicări.

Jude Sindic Tulcea din 1909 în C. Jud. 9/910.

2. Dispozițiunile cuprinse în art. 812 și urm. C. Com. sunt enunțiative iar nu limitative și de aceea, după regulile prescise de art. 817 Cod. Com. se judecă nu numai cazurile de revendicare, prevăzute de art. 812 și urm. C. Com. ci ori ce cerere de revendicare, măcar că nu e prevăzută în art. 812 și urm. Cod. Com.

C. Apel Galați din 1906 Drepul No. 14/907.

3. Revendicarea efectelor de comerț și a altor titluri încredințate falitului nu poate avea loc de cît

atunci cînd remițătorul a rămas proprietar asupra acestor titluri sau efecte : fie atunci cînd au fost încredințate cu simplul mandat de a face să se încaseze valoarea lor și de a o păstra în comptul său, fie cînd au fost afectate pentru plăți anume determinate.

În ori ce alt caz încredințarea titlurilor, trebuie a fi socotită ca fiind făcută cu transmiterea proprietății și deci nu poate avea loc revendicarea. Astfel bancheul, care a remis falitului — înainte de faliment, — efecte de comerț care s'au găsit în natură în portofoliul falitului în ziua pronunțării sentinței declarative, nu va putea exercita dreptul de revendicare, atunci cînd pe de o parte se constată că aceste efecte au trecut în ordinul falitului în virtutea unui gir regulat în dosul titlului, fără mandat de încasare și cînd pe de altă parte se constată că falitul a acceptat transferul proprietății, prin faptul achitării acestor efecte de credit în contul bancheului.

Apel Dijon 14 Ian. 1895 în Cohendy-Darras.

4. În general efectele remise în cont-curent, nefiind destinate la plăți determinate, devin proprietatea primito-ului din momen-

tul trecerei lor în contul curent și nu pot fi revendicate, în caz de falimentul primitivului acelor efecte.

C. Cas. fr. 14 Mai 1862; *Apel Dijon* 14 Ian. 1895.

In acelaș sens *Bédarride* III n. 1110; *Lyon Caen et Renault* IV n. 806 și VIII n. 809; *Thal-ler* n. 1663 urm.; *Ruben de Cou-der* V n. 7.

5. Singurul fapt că efectele de comerț au fost girate în alb sau cu mențiunea „spre încasare“ nu e suficient ca părțile să fie considerate că ar fi voit să excludă efectele contului curent; prin urmare remițătorul nu poate să revindice aceste efecte cu ocazia falimentului primitivului efectelor.

Cas. fr. 1 Febr. 1876; *Apel Paris* 2 Dec. 1898; **Contra** *Cham-béry* 7 Iunie 1886; în *Cohendy-Darras*.

6. Articolul 574 fr. (812 romîn) cere ca efectele să se găsească în portofoliul falitului la epoca falimentului pentru ca revendicarea să fie admisibilă. Prin urmare admitînd chiar efectele remise în cont curent, revendicarea nu poate fi admisă, dacă anterior declarărei în stare de faliment, portorul acestor efecte le-a negociat, chiar dacă s'a întimplat negocierea după încetarea plăților.

Cas. Fr. 19 Martie 1883; *Col-*

mar 3 Aug. 1864; în *Cohendy-Darras*.

7. Convențiunea urmată între doi comercianți, pentru a revinde pe socoteala amîndorora, mărfurile consistînd în materii prime, cari au fost cumpărate de unul dintre ei în numele său și cu banii săi și fasonate de celalt, care la rîndu-i le-a trecut tot celui dintăi pentru a le vinde, această convențiune constituie o societate în participație. ea nu formează o persoană morală distinctă de indivizii care o compun și care să aibă proprietatea obiectelor cari intră în participațiune; aceste obiecte continuă a aparține participantului care le-a cumpărat cu banii săi și în numele său și fiind însărcinat a le revinde, prin acest fapt a devenit gerantele asociațiunei în care cellalt asociat a adus numai munca sa pentru a da obiectelor prime forma necesară vînzărei; că prin urmare acest din urmă participant nefiind reputat coproprietar al mărfurilor, nu poate revendică prețul sau însăși mărfurile în mîinile asociatului gerant, care are în tot cazul dreptul a vinde mărfurile și încasă prețul; participantul care a fasonat materia primă nu poate cere de cît rezultatul operațiunilor spre a lua parte la beneficii dacă vor fi rezultat.

Cas. fr. 13 April 1864 în *Rogron*.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 813. Pot asemenea să fie revendicate, dacă se posedă în natură, în tot sau în parte, de către falit, în ziua sentinței declarative de faliment, mărfurile care i-au fost predate cu titlu de de-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 803. Possono del pari essere rivendicate, se sono possedute in natura in tutto o in parte dal fallito nel giorno della sentenza dichiarativa del fallimento, le merci che gli furono con-

pozit, spre a fi vîndute în comptul proprietarului, cu rezerva, însă, a dispozițiilor din acest codice relative la revendicațiunea titlurilor la purtător perdute sau furate și ale art. 1909 din codicele civil.

Poate asemenea să fie revindicat prețul sau parte din preț al aceluiași mărfuri care nu fusese plătit în bani sau altfel, nici trecut în compt curent între falit și cumpărător.

(Com. 58, 357, 370 § 1, 387; Ital. 803; Fr. 575; Belg. 567).

segnate a titolo di deposito per essere vendute per conto del proprietario; salve le disposizioni dell'articolo 57 di questo codice e degli articoli 707 e 708 del codice civile.

Può essere rivendicato anche il prezzo o la parte di prezzo delle dette merci che non fosse stato pagato in danaro od altrimenti, né annotato in conto corrente tra il fallito ed il compratore.

Bibliografie. Al. Degré III p. 179; V. Dimitriu curs p. 1419 urm.; Ce-zărescu-Dan p. 157 urm.; Masé-Dari II p. 57 urm.; Vidari VIII p. 604 urm.; Thal-ler n. 1131 urm., 1479, 1665, 1940; Rivière p. 780 urm.; Namur III p. 335 urm.; Rogron 1204; Ingărano p. 506; Cohendy-Darras II p. 214 urm.

Doctrină. 1. Dacă însă deși instrăinate mărfurile, prețul n'a fost încă plătit, fie în totul fie în parte, proprietarul mărfurilor vin-dute are dreptul a le revendică, cu alte cuvinte are dreptul a re-vendică creanța dobîndită pentru proprietar de către însărcinatul său spre a vinde lucrul, adică de falit, căci dreptul de a cere prețul s'a substituit mărfurilor vindute. Propriamente vorbind nu se poate zice că e o adevărată acțiune în revendicare, căci proprietarul a predat mărfuri falitului și în revendicare trebuie a se cere restituirea lucrului predat; cu toate acestea utilitatea dispozițiunei și satisfacerea echității vorbesc în destul pentru justificarea terminologiei improprie, ce s'a dat acestui drept. Așa dar prețul mărfurilor predate falitului în depo-zit sau cu mandat de a le vinde în comptul proprietarului, se poate revendică de acesta; dacă nu s'a plătit de cumpărător și dacă o parte din el s'a achitat, acțiunea în revendicare subsistă pentru rest. Este indiferent modul plăței, fie în bani, titluri sau ori ce alt mod, chiar de ar fi fost trecut prețul în comptul curent, dintre cumpărător și falit, căci prin contractul de compt curent, se operă novațiunea datoriiilor în-scrise în el. Asemenea nu se mai poate revendică prețul nici în cazul cînd cumpărătorul l'ar fi plătit după declararea falimentului în minele

sindicului, căci acesta în calitate de reprezentant al masei și nu al unui creditor particular, prin primirea prețului, l'a contopit cu averea masei, în cit pierzându-și individualitatea nu mai poate fi revendicat.

(*V. Dimitriu Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1419 și urm.*)

2. Revendicarea regulamentată de art. 575 fr. (813 romin) Cod. Com. nefind de cit aplicațiunea dreptului comun, rezultă că expresiunea „mărfuri“ trebuie înțeleasă în sensul cel mai larg și că ea cuprinde toate lucrurile mobile cari au fost depuse la falit, chiar dacă n'ar fi fost destinate comerțului. Astfel revendicarea poate avea de obiect mobilele de locuință ce au fost depuse la un tapițer, cum de asemenea poate avea de obiect titlurile nominative sau la purtător cari au fost depuse la un bancher sau zaraf.

(*Lyon Caen et Renault VIII No. 793*).

3. Potrivit articolului 575 fr. (813 romin) revendicarea poate fi primită numai dacă mărfurile se găsesc în natură în magazinele falitului. Dacă deci mărfurile au suferit o transformare de așa natură că ele nu mai pot fi recunoscute, depunătorul nu le mai poate revendica de la depozitarul falit.

(*Lyon Caen et Renault ; Bravard et Demangeat V p. 516 ; Delamare et Lepoitvin III No. 208*).

4. Când mărfurile depuse au fost înstrăinate, câtă a se distinge dacă înstrăinarea a fost făcută de cel ce a depus mărfurile sau de către depozitar. Depozitarul avind mandat de a vinde, rezultă că mandantele său nu mai poate revendica mărfurile sale, odată ce vânzarea a fost făcută, chiar dacă n'au fost încredințate mărfurile în mina cumpărătorului.

În caz însă cind falitul ca depozitar a înstrăinat mărfurile, abuzind de depozitul ce i a fost încredințat, deponentul poate revendica mărfurile sale, cu toate că vânzarea ar fi perfectă, pe cit timp însă mărfurile n'au fost ridicate de cumpărător.

(*Lyon Caen et Renault ; Thaller No. 1124 ; Pardessus III No. 1279*).

5. Mandantele nu are numai dreptul de a revendica mărfurile existind în natură în falimentul mandatarului; el poate încă, în caz cind mandatarul a vândut mărfurile, să revendice prețul de la falimentul mandatarului, dacă creanța pentru preț va subzista în momentul falimentului; creanța este subrogată mărfurilor vândute.

Dar revendicarea nu poate fi primită în cazul cind, — înainte de faliment, — prețul a fost plătit, sau regulat în valori, ori compensat în cont curent între cumpărător și falit; în aceste diferite ipoteze, creanța pentru preț nu mai există; ea s'a confundat cu activul

falitului și prin urmare nu poate fi obiectul unei revendicări din partea mandantului.

Lyon Caen et Renault loco cit.

6. Articolul 575 fr. (813 romîn) Cod. Com. asimilează cu plata și cazul cînd creanța pentru preț a fost *compensată* în cont curent între cumpărător și falit. Nu este deci suficient, — pentru a declara inacceptabilă revendicarea creanței prețului, — ca această creanță să fi fost trecută în cont curent; mai trebuie să fie compensată creanța prin cont curent; astfel ar fi în cazul cînd, la debitul cumpărătorului, acesta este creditat de vînzător cu o sumă egală sau superioară celei a creanței; în acest caz compensațiunea împiedică revendicarea.

Lyon Caen et Renault VIII No. 802; *Thaller* No. 1134 a.

Jurisprudență. 1. Prețul sau parte din prețul mărfurilor în depozit, la împlinire de faliment, nu se poate cere înapoi, de cît numai la cazuri cînd nu se va fi răspuns, prefăcut în zăpis sau răfuit prin vre-o socoteală între falit și cumpărător; de unde urmează că nu se mai poate restitui comitentului, cînd s'a confundat cu starea falitului și că atunci comitentul nu are vre un alt drept de cît acela ce dă ori ce altă creanță chirografară (art. 314 C. Com.).

Bul. Cas. 1872 p. 188. Barozzi p. 253 No. 1 F.

2. Vînzătorul ce revendică prețul sau un rest din prețul mărfurilor ce nu-i fusese plătit de către falit, trebuie să facă cerere de revendicare în condițiunile prescise de art. 813 și urm. C. Com.

În ori ce caz dinsul, chiar dacă nu a făcut această cerere în condițiunile prescise de aceste articole, trebuie înscris ca creditor chirografar la masa credală, nu însă ca creditor privilegiat.

Trib. Covurhii I No. 65/902 în C. Jud. No. 64/902.

3. Creditorul depozitar este în drept a revendică marfa aflată în

depozitul unei persoane căzute în faliment, însă pentru aceasta trebuie să facă cerere înainte de încheierea operațiunilor falimentului. Odată aceste operațiuni încheiate, el vine la masă ca și ceilalți creditori.

C. Cas. II No. 108/90 Bul. p. 1039.

4. Marfa refuzată de destinatar rămîne în mîinile acestuia pînă la dispozițiune din partea proprietarului ei, sub titlul de depozit și dar, în caz de faliment al destinatarului, ea nu poate fi trecută la activ, urmînd a fi restituită în natură sau în caz de lipsă, valoarea ei integrală.

C. Apel Bnc. III No. 21/90 în Dreptul No. 47/90.

(No. 3 și 4 din Cezărescu-Dan).

5. Revendicarea nu poate fi admisă dacă mărfurile — deși se găsesc în natură în posesiunea falitului în momentul pronunțării sentinței declarative de faliment — pot fi confundate cu altele la fel, cari sunt proprietatea depozitarului falit.

Apel Milano 28 April 1885.

6. Nu este suficient — pentru ca revendicarea să fie primită — ca mărfurile să existe în natură în activul falitului; mai trebuie ca

revendicantul să probeze identitatea mărfurilor sale cu acea a mărfii care se găsește depozitată sau consemnată. În consecință, numerarul sau biletele de bancă depuse în minile falitului nu pot fi revendicate de deponent.

Apel Lyon 11 Nov. 1863; *Apel Bordeaux* 24 Febr. 1886; *Angers* 18 April 1891; *Cas. Fr.* 7 Iulie 1898.

7. . . . În special, cînd un bancher—care e în același timp directorul unei societăți,—este declarat falit, societatea nu poate fi admisă a revendica sumele ce falitul, le-ar deține cu titlul de mandat sau de depozit, dacă este stabilit că falitul n'avea de cit un singur registru de cassă, în care figurează toate operațiunile de încasare, fără distincțiune între acele ce ar fi făcut pe socoteala sa proprie și acele efectuate în

comptul societății. *Apel Bordeaux* 24 Febr. 1886; *Trib. Com. de Montereau* 13 Dec. 1898, în Cohendy-Darras.

8. Se admite în general că în caz de incendiul mărfurilor depuse sau consemnate, despăgubirea asigurării este subrogată acestor mărfuri și trebuie plătită deponentului. Astfel cînd mărfurile aparținînd unui terțiu au ars în stabilimentul unui industriaș, căruia fusesse date pentru a fi fașonate, asigurarea făcută de industriaș în profitul proprietarilor mărfurilor profită acestora.

Prin urmare, creditorii industriașului n'au nici un drept la despăgubire, căci această avere n'a făcut nici odată parte din patrimoniu debitorului lor.

Apel Grenoble 12 Martie 1883 în Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 814. Mărfurile expediate falitului, al căror preț el nu l'a plătit încă, pot fi revendicate dacă, în ziua declarării falimentului, nu ajunseseră încă în magazinele sale, sau nu fuseseră primite la dispoziția lui în magazinele publice sau în alt loc de depozit sau de pază, sau chiar în magazinele sau locurile de depozit ori de pază ale comisionarului însărcinat să le vîndă pentru comptul lui.

Revendicațiunea nu este admisă dacă mărfurile înainte de sosirea lor fuseseră vîndute fără fraudă prin girarea facturii, a poliței de

CODUL COM. ITALIAN

Art. 804. Le merci spedite al fallito, delle quali non sia da lui pagato il prezzo, possono essere rivendicate, se nel giorno della dichiarazione del fallimento non siano giunte nei suoi magazzini o non siano state ricevute a sua disposizione nei magazzini pubblici o in altro luogo di deposito o di custodia, ovvero nei magazzini o luoghi di deposito o di custodia del commissario incaricato di venderle per conto di lui.

La rivendicazione non è ammessa se le merci prima del loro arrivo sono state vendute, senza frode, me-

încarcare sau a scrisoarei de cărat, cînd acestea sunt la ordine, sau prin remiterea acelor titluri cînd sunt la purtător.

Acela care revendică trebuie să despăgubească masa de sumele plătite în contul lui și de toate anticipațiunile făcute pentru navlu sau port, pentru comision, pentru asigurări sau alte spese și să plătească sumele ce ar fi datorite pentru aceleași cauze.

(Com. 387, 414, 434, 565, 815 și urm.; Ital. 804; Fr. 576; Belg. 568).

Bibliografia sub art. 813.

Doctrină. 1. În drept această acțiune în revendicare se explică în modul următor: pentru a putea exercita o acțiune în revendicare trebuie a fi proprietarul lucrului; această proprietate vînzătorul a trecut-o însă cumpărătorului, dar mutațiunea e supusă unei condițiuni rezolutorii, aceia a îndeplinirii obligațiunei acestuia din contractul sinalagmatic; prin declarațiunea falimentului e sigur că cumpărătorul nu va plăti prețul de cît în monedă de faliment; așa dar condițiunea rezolutorie trebuie să aibă efect, adică contractul devine de la început inoperant; proprietatea nu s'a strămutat nici un moment de la vînzător, deci el poate beneficia de acțiunea în revendicare pentru mărfurile ce i s'ar deține de alții.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1423 urm.).

2. Ca acțiunea să fie admisibilă se cere:

a) Ca obiectul revendicării să fie mărfuri;

b) Ca mărfurile să fi fost expediate falitului cu titlu translativ de proprietate;

c) Prețul să nu fie plătit;

d) Mărfurile să nu fi ajuns încă la dispoziția falitului în ziua declarării falimentului.

(V. *Dimitriu* idem p. 1424; *Vidari* VIII p. 615; *Masé Dari* II pag. 66 urm.).

dian te girata della fattura, della polizza di carico o della lettera di vettura se sono all'ordine, o mediante consegna di tali titoli se sono al portatore.

Quegli che rivendica deve rimborsare la massa delle somme pagate in conto e di tutte le anticipazioni fatte per nolo o porto, per commissione, per assicurazioni od altre spese, e pagare le somme che fossero dovute per le medesime cause.

3. Deși mărfurile n'ar fi ajuns la dispoziția falitului, totuși acțiunea în revendicare poate să fie inadmisibilă.

Aceasta va avea loc când cumpărătorul a transferat altuia proprietatea lucrurilor expediate; dar atunci se cere:

a) Ca vânzătorul de al doilea și noul achizitor să fie de bună credință;

b) Ca vânzarea să fi fost regulată și perfectă, adică întovărășită de titlurile necesare pentru ca mărfurile să poată fi puse la dispoziția noului cumpărător.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1425 și urm.).

4. Girul asupra titlurilor de înstrăinare făcute de falit după încetarea plăților, unei persoane care cunoștea starea de faliment, nu poate fi un obstacol la revendicarea mărfii. Falitul declarat în stare de faliment, cade într-o complectă incapacitate; actele consumate de el după declararea falimentului sunt nule; și sunt nule și actele făcute posterior încetării plăților cum și cele făcute în ori ce timp în fraudă creditorilor. Terțiul care dobândește titlul de înstrăinare prin gir este participant la fraudă dacă cunoștea starea de încetarea plăților, de și nedeclarat comerciantul în stare de faliment. Față cu falitul vânzător care deși nu era declarat, fraudă există; când el a făcut vânzarea în timpul încetării plăților, există contra lui prezumpția de fraudă, în cit revendicantul nu mai are nevoie să probeze fraudă față de el.

Cit pentru cumpărător trebuie să aibă cunoștința de încetarea plăților vânzătorului; că prin urmare el care a primit polița girată nu se poate opune la revendicarea mărfurilor pe cari le reprezintă, pentru motivul că cunoștea starea de încetare de plăți și a conlucrat cu vânzătorul falit a sustrage proprietatea acelor mărfuri. Scopul instituției revendicării este ca vânzătorul să înconjure pericolul de a fi plătit cu moneda falimentului, și aceasta face ca exercițiul acțiunii de revendicare să nu poată găsi nici o piedică în înstrăinarea mărfii, când creditorul o vinde în timpul încetării plăților sale și când noul cumpărător la rîndul său ar vinde-o găsindu-se în identice condițiuni cu vânzătorul său.

Dacă legea în art. 818, dispune că cererile de revendicare în natură suspendă vânzarea lucrurilor revendicate, dar nu pot anulă vânzările deja efectuate, prin aceasta sancționează neputința cererei de revendicare spre a anulă vânzările deja efectuate anteriormente ei, dar nu se referă legea la vânzările cari pot fi infectate de fraudă sau pe cari ea însăși le presupune sau le consideră ca făcute în fraudă. De aci urmează că în atari condițiuni, revendicantul are

dreptul de a urmări lucrul său în ori ce mână ar fi ajuns prin cesiuni prezumate ca făcute în fraudă a legii, ca o consecință inevitabilă a instituțiunii revendicării.

(*C. N. Toneanu falimentele* fasc. II p. 295 urm.).

Jurisprudență. 1. Marfa refuzată de destinatar, rămîne în mîinile acestuia,—pînă la dispozițiune din partea proprietarului ei—sub titlu de depozit. Deci dar în caz de faliment, ea nu se poate compta la activ, urmînd a fi restituită în natură sau în caz de lipsă valoarea ei integrală.

C. Apel Buc. III No. 21/90 în Dreptul pe 1890 p. 377.

2. Vinzătorul unor mărfuri, le poate revendica, în virtutea art. 576 fr. (814 romîn) Cod. Com. pe cît timp ele n'au ajuns în magazinele cumpărătorului căzut în stare de faliment, cu toate că falitul cumpărător ar fi obținut un concordat.

Apel Paris 27 Febr. 1857 în Cohendy-Darras.

3. Deși mărfurile vîndute au suferit o schimbare sau alterare în natura și în cantitatea lor, ele pot fi revendicate, în caz de falimentul cumpărătorului, dacă se poate stabili identitatea lor.

Astfel dacă proprietarul a vîndut unui negustor de lemne pădurea sa, în care cumpărătorul a făcut un cuptor, cu consimțimîntul proprietarului, pentru a face cărbuni, chiar pe loc, și dacă cumpărătorul a transformat în cărbuni o mare parte, vinzătorul—în caz de falimentul cumpărătorului—are dreptul a revendica lucrul ce a vîndut, deși o parte este carbonizat, pe cît timp însă identitatea obiectului vîndut poate fi stabilită.

Apel Limoges 6 Mai 1843.

4. .... alt caz: în ce privește lemnele vîndute necojite,

pot fi revendicate, deși au fost cojite sau fasonate, cînd de asemenea identitatea lor este perfect constatată prin ștampila sau semnul aplicat pe ele.

Apel Rouen 18 Martie 1839.

(No. 3 și 4 în Cohendy-Darras).

5. Amestecarea mărfurilor vîndute cu alte mărfuri, nu poate fi un obstacol revendicării, întru cît este stabilit că mărfurile au fost de același fel, puse la un loc cu cele ce aparțineau cumpărătorului falit, în același loc sau în același vagon sau vapor pentru transport.

Cas. fr. 16 April 1886; Apel Rennes 28 Martie 1858; Cas. fr. 17 Aug. 1871; în Cohendy-Darras.

6. Este nulă condițiunea prevăzută în contractul de vînzarea unei mașini, prin care proprietatea, chiar după predarea obiectului, ar aparține tot vinzătorului pînă la plata integrală a prețului.

Cumpărătorul declarat fiind în stare de faliment, mașina aparține masei creditorilor și nu este admisibilă cererea în revendicare, propusă de vinzător.

Apel Roma 9 Mai 1883, în Ingaramo.

7. În caz de falimentul cumpărătorului, nu se pot revendica de vinzător mărfurile, cari—mai înainte de declararea falimentului—se găseau ajunse la vama locului de destinație, iar scrisoarea de trăsură se află în posesiunea cumpărătorului.

Cas. Napoli 4 Oct. 1889; în Ingaramo.

8. Vinzătorul poate exercita acțiunea în revendicare atît timp

cît mărfurile sunt în mina cărăușului, căci acesta nu poate fi considerat ca posedînd mărfurile pe seama cumpărătorului. Judecat în acest sens că, punerea în grîinare, pe bordul unui vapor, a mărfurilor expediate falitului, nu echi-valează cu intrarea în magazinele sale conf. art. 576 fr. (814 romîn) Cod. Com. pentru ca vînzătorul să nu fie primit a le revendică; vehiculul, ori care ar fi el, servind la transportul mărfurilor chiar pe risicul și pericolul cumpărătorului, nu poate fi socotit ca magazinul falitului în sensul zisului articol.

Apel Rouen 25 Marte 1858.

9. ...de asemenea mărfurile vîndute unui comerciant și predate din ordinul său de către vînzător patronului unui vas, pe comptul cumpărătorului, pot fi revendicate de vînzătorul neplătit, chiar în timpul încărcării, în caz cînd cumpărătorul a căzut în faliment.

Cas. fr. 16 April 1866.

10. Judecat la fel, că mărfurile expediate falitului, pot fi revendicate atît timp cît n'au fost depuse în magazinele falitului, căci desesizarea vînzătorului, care rezultă din predarea mărfurilor în mina cărăușului pe comptul și în numele cumpărătorului, nu este suficientă a pune obstacol revendicării; mai trebuie încă să existe și transportarea mărfurilor într'un loc unde să se găsească în mod notoriu la dispozițiunea cumpărătorului.

Cas. fr. 17 August 1871; Apel Dijon 26 Ian. 1899.

(No. 8—10 în Cohendy-Darras).

11. Inșă mărfurile vîndute sunt socotite intrate în magazinele cumpărătorului falit și drept consecință incetează a fi supuse revendicării din partea vînzătoru-

lui neplătit, cînd se constată că acele mărfuri se găsesc în posesiunea cumpărătorului prin faptul că au fost încărcate pe un vapor aparținînd falitului și destinat a primi obiectele comerțului său; aceiași soluție urmează a se da și în cazul chiar, cînd mărfurile au fost încărcate pe vasul falitului, spre a fi expediate la o altă destinație de cît magazinele falitului.

Cas. fr. 20 Iunie 1859.

12. Sosirea mărfurilor la locul de destinație, nu implică în mod necesar tradițiunea mărfurilor în mina cumpărătorului și nu împiedică revendicarea lor de către vînzător, dacă, în ziua cînd s'a declarat falimentul cumpărătorului, mărfurile deși încărcate și erau pe drum către locul destinat a fi predate nu ajunseseră încă la bord.

Apel Metz 18 August 1821 în Cohendy-Darras.

13. ...de asemenea, nu pot fi considerate intrate în magazinele falitului, mărfurile depuse pentru moment într'o gară de drum de fer, unde au fost expediate după cererea falitului: această gară, în lipsă de convenție expresă, nepuținînd fi asimilată cu magazinele falitului; Aceasta chiar și atunci cînd scrisoarea de trăsură a fost plătită de falit.

Apel Orleans 24 Mai 1859; Apel Limoges 24 Marte 1870; Apel Aix 4 Mai 1869 în Cohendy-Darras.

14. În teză generală, se înțelege prin magazinele cumpărătorului tot localul amenajat de cumpărător, în special, pentru primirea mărfurilor sale, sau dacă mărfurile nu au nevoe de magazinaj propriu zis, urmează a fi socotit ca magazin și locul în care cumpărătorul, după ce a obținut liberarea mărfurilor, le-a așezat pe

acel loc luindu-le astfel în posesiunea sa în mod vădit și aparent ca și cum le-ar avea la el acasă.

Apel Montpellier 7 Febr. 1874, 12 Martie 1875 în Cohendy-Darras.

15. S'a decis în mod constant că locul sau porțiunea unde se așează de cumpărător lemnele tăiate din pădurea vânzătorului se socoate ca magazin al cumpărătorului, în lipsă de convenție contrară; prin urmare vânzătorul nu poate revendica nici exercită dreptul de retenție asupra copăcilor tăiați și așezați în parchetsau metri chiar pe locul tăierii.

Cas. fr. 16 Ian. 1850, 4 August 1852, 25 Ian. 1869, 2 Iunie 1869, 2 Aug. 1880; *Apel Paris* 8 Aug. 1845, 20 Dec. 1849, 17 Ianuar 1878; *Apel Orleans* 30 Dec. 1847, 13 April 1867, 25 August 1880; *Apel Caen* 3 Ian. 1849; *Apel Besançon* 14 Dec. 1864, 16 și 17 Ian. 1865; *Apel Bordeaux* 28 Feb. 1870; *Apel Dijon* 11 Febr. 1881. **Contra** *Apel Limoges* 16 Febr. 1844 în Cohendy-Darras.

16. În caz de transportarea parțială în magazinele falitului, nu poate avea loc revendicarea de cît pentru partea de mărfuri care n'a fost încă ridicată, dacă însă lucrul vîndut nu formează un tot indivizibil și care nu poate fi socotit ca predat cumpărătorului de cît atunci cînd toate părțile lucrului au intrat în posesiunea cumpărătorului. Judecăt în acest sens, că în vînzările de mașini compuse din diferite piese formînd un tot indivizibil, predarea nu se face bucată cu bucată și nu trebuie socotită de cît cu privire la întreagă mașină care singură face obiectul contractului. În consecință, în timp ce piesele unei mașini vîndute au fost transportate cumpărătorului căzut în

faliment, predarea nu poate fi considerată definitiv efectuată—în sensul art. 576 fr. (814 romln) C. Com. și vânzătorul poate cere revendicarea—dacă mașina n'a fost pusă în stare de a funcționa. Nu interesează că piesele au fost încorporate la imobilul unde mașina trebuie să funcționeze, aceste fiind—pină la complecta instalare—totdeauna provizorii, condiționale și susceptibile de a fi distruse sau ridicate de mecanic spre a le înlocui sau modifica.

Apel Metz 3 Iunie 1856 în Cohendy-Darras.

17. În principiu antrepozitele publice cum sunt de exemplu magazinele generale și vămile, docurile, în cari s'au depus mărfuri expediate cumpărătorului, trebuie socotite că mărfurile din ele sunt pe comptul cumpărătorului și posedate de dînsul și că prin urmare aceste locuri de depozite trebuie socotite asimilate magazinelor falitului în sensul art. 576, iar vânzătorul mărfurilor nu poate avea pentru aceste mărfuri acțiune în revendicare.

Cas. fr. 31 Ian. 1826, 27 April 1853; *Apel Caen* 27 Ian. 1824; *Apel Bruxelles* 7 Febr. 1844; *Apel Rennes* 20 Febr. 1862 în Cohendy-Darras.

18. ....tot aceiași soluție și în cazul cînd mărfurile cumpărate de falit, au fost expediate din ordinul cumpărătorului unui terțiu însărcinat a le primi pentru el și de a le ține la dispoziția sa, de și acele mărfuri au fost descărcate în magazinele terțiului.

Cas. fr. 29 Iulie 1875; *Apel Douai* 12 Dec. 1874 în Cohendy-Darras.

19. Mărfurile expediate falitului intrate în magazinele comisionarului însărcinat cu vînzarea lor în

comptul falitului, pot fi revendicate, cind în momentul declarării stărei de faliment acele mărfuri nu intrase încă în magazinele comisionarului; pentru că în momentul cind mărfurile au intrat în posesiunea comisionarului, din-sul încetase a mai reprezintă pe falit și deci mărfurile se găseau încă pe drum la data sentinței declarative de faliment.

Asemenea revendicarea este admisibilă cind mărfurile erau intrate în magazinele comisionarului, la data sentinței declarative, dar comisionarul avea mandat, nu de a le reține pentru cumpărător ci de a i le reexpedia lui; în acest caz mărfurile se socot pe drum în momentul declarării falimentului, nu în magazinele falitului.

Apel Rennes 26 Martie 1858, 7 Ian. 1879; *Cas. fr.* 7 Martie 1848, 15 Iunie 1900; *Apel Caen* 7 Aug. 1820; *Apel Toulouse* 19 Dec. 1826; *Apel Bruxelles* 8 Febr. 1889; în Cohendy-Darras.

20. Pentru ca revinderea de către falit să fie un obstacol revendicărei, trebuie mai întâi, să fi avut loc în acest scop o scrisoare de trăsură sau factură ori conaissancept.

Astfel acela—care a cumpărat mărfuri prin intermediul unui comisionar, căzut mai în urmă în faliment,—nu se poate opune la revendicarea mărfurilor de către vânzătorul neplătit, dacă în actul de cumpărătură și în cele următoare pentru transport, cumpărătorul a figurat ca corespondent al comisionarului, iar nu ca mandante.

Cas. fr. 11 Febr. 1840, 3 April 1878, 15 Iunie 1900. **Contra** *Apel Bordeaux* 5 April 1848; *Apel Paris* 1 Dec. 1860, în Cohendy-Darras.

21. Dispozițiunea din art. 576

fr. (814 romîn) Cod. Com., avînd de scop a restrînge garanțiile vânzătorului în interesul general al creditului, trebuie considerată ca o dispozițiune de ordine publică; așa că vânzătorul nici direct nici indirect, nu-și poate rezervă proprietatea lucrului vîndut, în contra dispozițiilor acestui text.

Astfel stipulațiunea că o vînzare de mobile, urmată de predare, să fie supusă unei condițiuni suspensive, întirziind transmiterea proprietății pînă la completă achitare a prețului de către cumpărător, nu poate fi opozabilă în caz de falimentul cumpărătorului, și nici o revendicare nu poate avea loc asupra mobilelor ce cumpărătorul primise în magazinele sale în ziua declarării falimentului.

Cas. fr. 4 Aug. 1852, 17 Iulie 1895, 21 Iulie 1897; *Apel Amiens* 12 Ian. 1849; *Apel Bordeaux* 28 Febr. 1870; *Apel Montpellier* 20 Febr. 1885; *Apel Bourges* 26 Dec. 1887; *Cas. Belge* 25 Ian. 1877. **Contra** *Cas. fr.* 28 Ian. 1869, 2 Iunie 1869; *Apel Alger* 18 Febr. 1888.

22. Convențiunea prin care o parte dă alteia diverse mașini cu chirie pentru un timp de 3 sau 4 ani, după voia locatarului, care poate să devină proprietar după al patrulea an, plătind un supliment de preț, se naște un dubiu de a se ști dacă este în speță un contract de vînzare sau de locațiune.

În acest caz judecătorii fondului pot decide că convențiunea constituie o locațiune, bazîndu-se: a) pe intenția părților rezultînd din corespondența lor; b) lipsa unei intenții de fraudă față de terți; c) stipulațiunea ca obiectele să fie asigurate în tot timpul lo-

cațiunei, contra incendiului, în numele locatarului; *d*) facultatea de reziliere la expirarea celui de al treilea an, acordată locatarului; *e*) obligația pentru locatar de a plăti o sumă determinată, la finele locațiunei, dacă voește a rămîne proprietar.

O asemenea interpretare a contractului de către judecătoria fondului, nu denaturează contractul și este suverană.

Cas. fr. 29 Ian. 1902 în Co-hendy-Darras.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 815. Vînzătorul poate să rețină mărfurile vîndute cari n'au fost predate falitului, sau cari nu i-au fost expediate lui sau unei alte persoane pentru comptul său.

(Com. 814, 816; C. Civ. 1323; Ital. 805; Fr. 577; Belg. 570).

Art. 816. În cazurile prevăzute de cele două articole precedente, judecătorul sindic, cu autorizarea tribunalului, va putea cere predarea mărfurilor, plătind vînzătorului prețul convenit.

(Com. 782, 814, 815; Ital. 806; Fr. 578; Belg. 571).

Bibliografia la art. 813.

Jurisprudență. 1. Rezultă din generalitatea termenilor de cari se servește art. 815 C. Com. că dreptul de retențiune aparține vînzătorului nu numai la vînzările în cont, ci și la vînzările cu termen.

Astfel cel ce a vîndut cu termen unui comerciant în stare de concordat, a cărei stare el nu o cunoștea, nu este obligat a face predarea lucrului; în acest caz vînzarea se va anula între părți, dacă cumpărătorul nu eră auto-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 805. Il venditore può ritenere le merci vendute che non fossero state consegnate al fallito, o che non fossero ancora state spedite a lui o ad un terzo per suo conto.

Art. 806. Nei casi espressi nei due articoli precedenti, il curatore, coll'assenso della delegazione dei creditori e coll'autorizzazione del giudice delegato, può farsi consegnare le merci, pagandone al venditore il prezzo convenuto.

rizat a face cumpărarea unor astfel de marfuri și în asemenea condițiuni.

Apel Paris 22 Ian. 1856; în Co-hendy-Darras.

2. Dar vînzătorul mărfurilor cu termen de plată, nu poate exercită, conf. art. 576 și 577 (814 și 815) Cod. Com. nici revendicarea nici retențiunea contra cumpărătorului care este încă *in bonis* în ziua în care vînzătorul voește a relua mărfurile; numai starea de faliment—care face exigibile țpate

datoriile falitului — dă naștere, în acest caz, drepturilor de revendicare sau de retenție.

C. Cas. fr. 22 Iunie 1891, în Cohendy-Darras.

3. Dreptul de retenție, acordat vânzătorului mărfurilor neplătite — în caz de falimentul cumpărătorului — nu încetează de cît prin liberarea materială și efectivă a acestor mărfuri în minile sau magazinele cumpărătorului. Și nu poate fi considerată ca o liberare sau predare efectivă în sensul legii, convențiunea urmată între părți în momentul vânzării, prin care s'a stipulat că mărfurile vor rămîne în magazinele vânzătorului la dispoziția cumpărătorului, plătind numai magazinajul lor.

Cas. fr. 24 Ian. 1859.

4. ...de asemenea, în cazul cînd cumpărătorul mărfurilor le-a lăsat în magazinele vânzătorului, pentru garantarea acestuia, nu poate există predare, chiar dacă cumpărătorul ar fi fost pus în posesiunea cheilor magazinelor unde sunt depuse mărfurile, precum nici atunci cînd cumpărătorul ar fi trecut o parte din mărfuri către al treilea. Așa dar dacă în asemenea împrejurări cumpărătorul ar cădea în stare de faliment, vânzătorul are dreptul de retenție asupra mărfurilor.

Apel Rouen 4 Mai 1847; *Apel Paris* 15 Ian. 1874 în Cohendy-Darras.

5. Dacă în general, locul unde se sîrîng lemnele tăiate dintr'o pădure se asimilează cu magazinele cumpărătorului, altfel este cazul cînd vânzătorul este însărcinat cu tăierea copacilor, cu transportarea lor la o gară vecină și cu încărcarea și expedierea acestei mărfi cumpărătorului; în acest caz, nu poate există pre-

dare și copacii nu pot fi considerați ca eșiți din posesiunea vânzătorului, atît timp cît n'au fost încărcăți și expediați; vânzătorul poate deci, în acest caz, să exercite dreptul său de retențiune. N'are nici o importanță faptul că copacii au fost recunoscuți, numerotați și marcați de părți, dacă conform intenției părților această operațiune n'avea alt scop, decît de a determină alegerea cumpărătorului, de a ușura pentru vânzător transportul, și de a evita nemulțumiri din partea cumpărătorului.

Apel Besançon 27 Febr. 1865, în Cohendy-Darras.

6. Dacă vânzătorul se află în posesiunea lucrului vîndut, se poate prevală de dreptul de retențiune; poate asemenea să ceară rezoluțiunea vânzării, pentru neplata prețului. conf. art. 1654 fr. (1365 romîn) Cod. Civil. Acest drept de rezoluțiunea vânzării, este acordat chiar și vânzătorului caro a expediat mărfurile vîndute, pe cît timp aceste mărfuri nu au sosit în magazinele cumpărătorului; deci cu mai mult cuvînt urmează a fi acordat vânzătorului care n'a eliberat încă marfa. Judecat în acest sens încă, că vânzătorul de efecte mobile, chiar în compt, are dreptul — în caz de falimentul cumpărătorului, — de a reține mărfurile în magazinele sale și în consecință, de a dispune liber de ele, ca și cum contractul ar fi reziliat; cu rezerva facultății acordate sindicului de a cere executarea contractului plătind prețul.

Apel Paris 22 Ianuar 1856; *Cas. fr.* 16 Febr. 1887; *Apel Amiens* 7 Iulie 1887, în Cohendy-Darras.

7. Vânzătorul ar putea, cerînd

rezoluțiunea vânzării să pretindă masei falimentare daune interese cari ar proveni din prejudiciul ce rezoluțiunea vânzării i-ar cauza ?

a) O primă opinie rezolvă această chestiune în mod afirmativ; ea se întemeiază pe disp. art. 1184 fr. (1020 romin) Cod. Civil, care constituie dreptul comun și care trebuie acordat vânzătorului în materie comercială ca și în materie civilă, din moment ce un text formal nu prevede o derogare în materie comercială. Pe de altă parte, și în caz de falimentul vânzătorului, este cert că cumpărătorul poate cere rezoluțiunea vânzării cu daune; nu se vede pentru ce același drept la daune n'ar fi acordat, prin reciprocitate și vânzătorului în caz de falimentul cumpărătorului ?

Apel Paris 4 Martie 1886; *Cas. belg.* 7 Febr. 1889; *Cas. Grand Duché de Luxembourg* 4 Aug. 1893, *Comp. Esnault* III p. 671; *Bedarride* III No. 1168; *Lyon Caen et Renault* VIII No. 861; *Thaller* No. 1957.

b) O a două părere, — admițând vânzătorului să pretindă daune pentru mărfurile reținute și neexpediate, — îi refuză acest drept în cazul când, după ce a expedit mărfurile vindute cumpărătorului, vânzătorul revendică aceste mărfuri, neajunse încă în posesiunea cumpărătorului; în acest caz art. 576 fr. (814 romin) obligă pe vânzător a suportă cheltuielile, ce s'ar fi făcut cu aceste mărfuri, ceea ce implică că nu poate reclama nici o indemnizație pentru neexecutarea vânzării.

Apel Bordeaux 3 Sept. 1847.

Jurisprudența franceză decide că vânzătorul care cere rezoluțiunea vânzării nu poate reclama

daune interese de la falit. Principiul care domină teoria falimentului este acel al egalității între creditori. Dacă art. 576 și 577 fr. (814 și 815 romin) C. Com. derogă la acest principiu în favoarea vânzătorului, aceste derogări trebuiesc interpretate în mod restrictiv: și prin urmare, vânzătorul care se prevalează de aceste derogări, înțelege a fi în afară de dreptul comun și nu poate reclama alte drepturi în faliment. Ceea ce probează și mai mult este că vânzătorul conf. art. 576 fr. (814 rom) Cod. Com. este ținut a suportă cheltuielile relative la mărfurile vindute și expediate; neavînd drept a cere aceste cheltuieli, *a fortiori* nu poate avea nici drept la daune.

Cas. fr. 21 April 1884, 16 Febr. 1887, 8 April 1895; *Apel Bourges* 26 Dec. 1887; *Apel Amiens* 7 Iulie 1887; *Apel Nancy* 23 Mai 1893; *Apel Douai* 29 Mai 1893, 1 August 1901, 31 Oct. 1901, 2 Nov. 1901, 13 Nov. 1901, 24 Dec. 1901, în *Cohendy-Darras*.

8. Art. 816 (fr. 576) Cod. com. — autorizînd pe sindic a cere predarea mărfurilor plătind prețul convenit — nu acordă reciprocamente și vânzătorului facultatea de a cere prețul mărfurilor în locul mărfurilor vindute.

Apel Rennes 7 Ian. 1878.

9..... dar vânzătorul ar putea să renunțe la acțiunea sa în rezoluțiunea vânzării și a sili pe sindic a cere predarea mărfurilor, spre a putea să se prezinte la masa falimentului în calitate de creditor chirografar.

În special, sindicul unui faliment nu poate refuză primirea mărfurilor expediate falitului într'o gară de drum de fer, — și pen-

tru care se datorește taxe de magazinaj superioare valorii mărfurilor—pe motiv că vânzătorul ar fi în drept să revendice acele

mărfuri; sindicul este ținut în acest caz a achita taxele de magazinaj. *Apel Nîmes* 4 Iulie 1885, în *Cohendy-Darras*.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 817. Cererile de revendicare trebuie să fie propuse înaintea judecătorului sindic.

Judecătorul sindic este dator ca, în 48 ore, să comunice falitului și creditorilor copie de pe acțiune, arătându-le și termenul de înfățișare.

Comunicarea se va face conform art. 937 din Codul Comercial.

Fie care din creditorii și chiar falitul sunt admiși să contesteze cererile de revendicare.

Dacă nu există contestațiune sau dacă contestațiunea, după valoarea lucrului revendicat, este de competența judecătorului de ocol, revendicarea, este admisă sau respinsă printr'o ordonanță a judecătorului sindic, supusă apelului la tribunal în termen de trei zile libere de la pronunțare. În caz contrariu, judecătorul trimite judecarea afacerii, înaintea tribunalului de comerț.

(Com. 772, 812 și urm. 891, 941; Ital. 807; Fr. 579; Belg. 572).

CODUL COM. ITALIAM

Art. 807. Le domande di rivendicazione devono essere proposte dinanzi al giudice delegato in contraddittorio del curatore e della delegazione dei creditori.

Ognuno dei creditori ed anche il fallito è ammesso a contestarle.

Se non vi è contestazione o se questa per il valore della cosa rivendicata appartiene alla competenza del pretore, la rivendicazione è ammessa o negata con ordinanza del giudice delegato soggetta a richiamo. In caso contrario, il giudice delegato deve rinviare le parti a udienza fissa dinanzi al tribunale di commercio.

Bibliografie. V. Dimitriu curs; T. Stelian curs stenografiat 908*909; Al. Degrè III p. 180; Cezărescu-Dan p. 159 urm.; Masé Dari II p. 83 urm.; Vidari VIII p. 638 urm.; Rivière p. 784; Namur III p. 349; Cohendy-Darras II p. 230; Al. Ingaramo p. 509.

Art. 818. Cererile de revendicațiune în natură suspendă vânzarea lucrurilor revendicate, dar nu pot anulă vânzările deja efectuate.

Cererile de revendicarea prețului nu au efect asupra sumelor deja distribuite înaintea lor.

(Com. 803, 812 și urm. 824; Ital. 808).

Art. 808. Le domande di rivendicazione in natura sospendono la vendita delle cose reclamate, ma non possono annullare le vendite ad esse anteriori.

Le domande di rivendicazione sul prezzo non hanno effetto sulle somme già ripartite anteriormente ad esse.

Doctrină. 1. O inadvertență a legiuitorului din 1895 face: că pe cînd ordonanța judecătorului dată asupra unei acțiuni de mică importanță parcurge două grade de jurisdicțiune, fiind supusă apelului la tribunal în termen de 3 zile de la pronunțare, sentințele tribunalului nu sunt supuse apelului ci rămîn definitive; de oare ce textul art. 817 neprevăzînd formal dreptul de apel, iar art. 944 prescriînd că sentințele trib. nu pot fi atacate cu apel de cît numai în cazurile anume prevăzute de legiuitor, rezultă că nu pot parcurge ambele grade. Necontestat că n'a putut fi intențiunea legiuitorului aceasta, ci e o omisiune datorită următoarei împrejurări: în legea din 1887 art. 936 conținea aceeași dispozițiune ca art. 944 din 1895, însă făcea enumerațiunea cazurilor cînd apelul era admisibil și anume: art. 706, 719, 829, 849, și în cazurile cînd se pronunță asupra contestațiunilor prevăzute de art. 778, 820 și 835; noul legiuitor observînd art. 706, 719, 829 și 854, că prevăd dreptul de a atacă o sentință prin chiar textul lor și continuînd a urmări și art. 775, 817 și 837, observă că în art. 775 nu se prevăd căile de atac, și îl adaoage formal în art. 944, iar în art. 817 se cuprinde expresiunea de apel pentru afacerile de mică importanță; în cît neobservînd că dreptul de apel nu se referă la plenitudinea afacerilor, nu a mai amintit și acest art. în art. 944, ceea ce desigur trebuie să fie o omisiune, căci nu s'ar putea găsi o rațiune, care să fi condus pe legiuitor a admite dreptul de apel pentru unele și a-l exclude pentru altele.

V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1432 și urm.).

Notă. 1. Art. 817 dispune ca judecătorul sindic în termen de 48 ore să comunice falitului și creditorilor copie de pe acțiune, ară-

tindu-le și termenul de înfățișare. Potrivit art. 937 Cod. Comercial, comunicarea se va face prin scrisoare recomandată la poștă. Din combinarea textelor 817 și 937 rezultă că termenul de înfățișare în cererile de revendicare nu poate fi mai scurt de 8 zile de la data depunerii la poștă a scrisorilor recomandate, către creditori și falit.

2. Cererile de revendicare prevăzute în art. 817 Cod. Com. se vor face pe timbru de 30 bani, întru cit nici un text din legea comercială sau cea a timbrului nu prevede o taxă mai mare pentru asemenea *plângeri*.

În același sens d-l *Corneliu Botez*, legea timbrului p. 41.

Dacă contra unei asemenea cereri se face contestație fie de către falit fie de creditori, aceste contestații nu intră în prevederile legii timbrului, prin urmare în privința lor se va procedea ca și în cazurile din art. 772: ori ce interesat poate să se prezinte în instanță și să conteste *verbal*, cererea de revendicare făcută asupra averii falitului; dacă face cerere în scris, va fi supus ca pentru ori ce cerere, la timbru de 30 bani; nu se pot pretinde alte taxe de timbru întru cit legea timbrului e de strictă interpretare și nu se pot aplica prin analogie, textele privitoare la contestațiunile din alte cazuri: aplicare de sigilii, inventar, executări silite, etc.

3. Cererile de revendicare în natură suspendă vânzarea lucrurilor revendicate, dar nu pot anula vânzările deja efectuate. Aceasta este foarte logic și conform cu principiile dreptului comun: *en fait des meubles la possession vaut titre*, pentru că ar fi neexplicabil ca pe calea unei revendicări *inter alios* să se ia din mina posesorului-cumpărător de bună credință—averea mobilă cumpărată de la falit, înainte de a fi declarat, sau chiar obținută, în urma vânzării silite făcută de judecătorul sindic pentru lichidarea activului falimentar.

Jurisprudență. 1. Când se revendică o parte din averea falitului și în deosebi, când această avere e mai mare de 1500 lei, acțiunea urmînd a fi judecată de tribunal în prima instanță și cu drept de apel, recursul în casație contra unei asemenea sentințe este inadmisibil, mai înainte ca partea să-și exercite dreptul de apel.

C. Cas. II No. 123/902 Dreptul No. 39/902.

2. Sentințele tribunalelor de comerț, date în materie de faliment

asupra acțiunilor în revendicare, nu sunt supuse apelului, chiar cînd valoarea lucrurilor revendicate trece peste suma de 1500 lei.

C. Apel Galați I No. 33/96 în C. Jud. pe 1996 p. 345.

Contra *C. Apel Galați II No. 1545/96* în C. Jud. pe 1897 p. 346.

3. Dispozițiunile art. 817 Cod. Com., cari arată modul cum trebuie propuse și judecate cererile de revendicare, urmează a fi aplicate la toate cererile făcute în materie de faliment de către cei

de al treilea, și cari ar avea de obiect scoaterea din activul falimentului, pus sub sigilii, a unor lucruri ce nu aparțin falitului.

Prin urmare o opozițiune care dă loc la discuțiunea chestiunii de a se ști, cine e adevăratul proprietar al averii pusă sub sigilii, urmează a fi făcută și cercetată în condițiile art. 817, adică adresată judecătorului sindic, care în această materie și față cu modificarea adusă zisului articol prin legea din 3 Martie 1902 se desbracă de calitatea de reprezentant al creditorilor și ia pe acea de judecător, judecând cererea contradictor cu creditorii cari sunt încunoștințați despre termenul înfățișării.

C. Apel Galați No. 1/906 în C. Jud. 25/906 cu opinie separată.

4. Din termenii în care este redactat art. 817 C. Com. și din spiritul în care este conceput, reiese că acțiunea în revendicare, ce are de obiect scoaterea unor mărfuri din masa falimentului, este de natură grațioasă și ca atare, de competența judecătorului sindic, ori care ar fi valoarea mărfurilor revendicate de terțiu.

O asemenea acțiune nu devine contencioasă de cit din momentul în care acei interesați în masa falimentului intervin înaintea judecătorului sindic, spre a contesta temeinicia ei, și, în asemenea caz competența judecătorului sindic încetează de a mai fi generală, ci este restrinsă în marginile competenței judecătorului de ocol,

adică pînă la valoarea de 1500 lei.
C. Cas. III No. 185/907 C. Jud. 70/907.

5. În materie de faliment ori ce cerere de revendicare trebuie îndreptată mai întâi către judele sindic al falimentului și se judecă conform regulilor de prescriere prin art. 817 C. Com.

Dispozițiunile cuprinse în art. 812 și urm. C. Com. sunt enunțiative iar nu limitative și de aceea, după regulile de prescriere de art. 817 C. Com., se judecă nu numai cazurile de revendicare prevăzute de art. 812 și urm. C. Com. ci ori ce cerere de revendicare măcar că nu e prevăzută în art. 812 și urm. Cod. Com.

C. Apel Galați I din 1906 Drep-tul 14/907.

6. Fiind vorba de obiecte mobile ale unui al treilea, ele pot fi cerute în natură, pînă cînd activul falitului nu se va fi vindut.

Că în privința aceasta și pînă la vînzarea activului mobil al falitului, avem a ne conduce de regulile dreptului comun (art. 403 pr. c.).

Că cel de al treilea are dreptul a cere obiectele sale mobile, întru cit dovedește că sunt ale lui.

Că dreptul ce-l are cel de al treilea de a lua obiectele sale mobile nu poate fi mărginit prin prescripțiunile codului de comerț din art. 803 și 808 cit timp averea mobilă a falitului nu s'a vindut.

C. Cas. II No. 257/98 Bul. 1898 p. 1217.

TITLUL V

Despre repartițiunea între creditori și despre închiderea falimentului

CODUL COM. ROMÂN

Art. 819. Sumele de bani aparținând falimentului, scăzând cheltuelile de justiție și de administrațiune și ajutoarele acordate falitului și familiei sale, trebuie, înainte de toate, să se întrebuinteze, cu autorizarea tribunalului, la plata creditorilor cu gaj sau alt privilegiu, și restul va fi distribuit între toți creditorii în proporțiune cu creanțele lor verificate.

În acest scop, judecătorul sindic, trebuie să presinte, în fie care lună, tribunalului, un stat de situațiune al falimentului și al banilor disponibili pentru a fi repartizați. Tribunalul va ordonă, de va fi loc, o repartițiune, fixând suma de distribuit, și va îngriji ca toți creditorii să fie avizați despre aceasta.

(Com. 762 și urm. 782 și

CODUL COM. ITALIAN

Art. 809. Le somme di danaro appartenenti al fallimento, dedotte le spese di giustizia e di amministrazione e i soccorsi accordati al fallito ed alla sua famiglia, devono anzitutto erogarsi, coll'autorizzazione del giudice delegato, nel pagamento dei creditori con pegno od altro privilegio, e il resto dev'essere ripartito tra tutti i creditori in proporzione dei loro crediti verificati.

A questo fine il curatore deve presentare ogni mese al giudice delegato un prospetto della situazione del fallimento e del danaro disponibile per la ripartizione. Il giudice delegato ordina, se vi è luogo, una ripartizione, fissa la somma da ripartirsi ed ha cura che tutti i creditori ne siano avvisati.

urm.; Ital. 809; Fr. 565, 566; Belg. 561).

Art. 820. Statul de repartițiune va fi format de judecătorul sindic și va deveni executoriu prin ordonanța tribunalului.

Pentru repartizarea banilor aflați în deposit, judecătorul sindic va remite fie căruia din creditorii mandatul de plată după statul de repartițiune.

Plățile se efectuează d'adrechtul de către casă.

(Com. 778, 819; Ital. 810; Fr. 566; Belg. 561, 3°).

Art. 821. Nu se va procede la nici o repartițiune de cît rezervîndu-se porțiunea corespunzătoare conf. bilanțului la creanțele pentru cari termenul verificărei a fost prorogat, dacă aceste creanțe n'au fost încă admise la pasivul falimentului, în momentul repartițiunei.

Dacă aceste creanțe n'au fost trecute în bilanț pentru o sumă determinată, sau dacă creditorul pretinde o sumă mai mare decît cea trecută în bilanț, judecătorul sindic va determina suma de rezervat, cu apel la tribunal. Ordonanța judecătorului sindic este provizoriu executorie.

(Com. 703, 755 și urm., 769, 779, 819, 822, 941; Ital. 811; Fr. 567; Belg. 562).

Art. 810. Lo stato di ripartizione è formato dal curatore, ed è reso esecutivo con ordinanza del giudice delegato.

Per la ripartizione del danaro esistente in deposito, il curatore consegna a ciascun creditore il mandato di pagamento secondo lo stato di ripartizione.

I pagamenti si eseguiscono direttamente dalla cassa.

Art. 811. Non si procede a veruna ripartizione, se non riservando la porzione corrispondente secondo il bilancio ai crediti per i quali fu prorogato il termine della verificazione, se tali crediti al tempo della ripartizione non sono ancora stati ammessi al passivo del fallimento.

Se tali crediti non sono stati portati in bilancio per una somma determinata, o se il creditore chiede una somma maggiore di quella portata in bilancio, il giudice delegato determina la somma da riservarsi, salvo richiamo al tribunale. L'ordinanza del giudice delegato è provvisoriamente esecutiva.

Art. 822. Porțiunea rezervată ămîne în depozit pînă la împlinirea termenilor prorogate după dispozițiunile art. 769. Dacă creditorii pentru cari termenele au fost prorogate nu au făcut să li se verifice creanțele conform dispozițiunilor precedente, porțiunea rezervată se va împărți între creditorii admiși la pasiv.

Aceiași rezervă are loc și pentru creanțele în privința admiterei cărora nu s'a fost statuat definitiv.

Dacă sumele rezervate produc interese, acestea se cuvin creditorilor pentru care s'au rezervat.

În toate cazurile, depozitul este în risicul și pe cheltuiala lor.

(Com. 718, 776, 821; Ital. 812; Fr. 568; Belg. 562, 10).

Art. 823. Nici un mandat nu se va emite de judecătorul sindic, de cît numai după prezentarea titlului constitutiv al creanței.

Judecătorul sindic va menționa pe titlu mandatul de plată.

Dacă nu există titlu scris, sau dacă nu este posibil a'l prezintă, tribunalul va putea autoriza plata asupra prezintărei extractului de pe procesul verbal de verificarea creanțelor.

Creditorul va da chitanță

Art. 812. La porțiune riservata rimane in deposito sino alla scadenza dei termini prorogati secondo le disposizioni dell'articolo 759. Se i creditori per i quali i termini furono prorogati non hanno fatto verificare i loro crediti in conformità delle disposizioni precedenti la porzione riservata viene divisa tra i creditori ammessi al passivo.

La stessa riserva ha luogo anche per i crediti sull'ammissione dei quali non sia stato definitivamente pronunciato.

Se le somme riservate producono interessi, questi spettano ai creditori per i quali ha luogo la riserva.

In tutti i casi, il deposito è a loro rischio e spesa.

Art. 813. Nessun mandato di pagamento è emesso dal curatore, se non sulla presentazione del titolo costitutivo del credito.

Il curatore fa sul titolo annotazione del mandato di pagamento.

Se non vi è titolo scritto o non è possibile presentarlo, il giudice delegato può autorizzare il pagamento sulla presentazione dell'estratto del processo verbale di verificaazione dei crediti.

Il creditore fa quietanza

pe marginea statului de repartițiune.

(Com. 820 ; Ital. 813 ; Fr. 569 ; Belg. 563).

Art. 824. Creditorii cari vor fi declarat tardiv creanțele lor, conform dispozițiunilor art. 780, nu vor putea reclama în contra repartițiunilor activului deja făcute, nici să se opună la cele deja ordonate de judecătorul sindic ; dar vor concura numai la repartițiunile următoare în proporțiune cu creanța lor, și cînd vor fi fost admiși provizoriu la pasiv, în proporțiune cu suma determinată de tribunal. Dacă însă ei justifică că au fost în imposibilitate de a face declarațiunea creanței lor în termenele stabilite, ei vor putea fi admiși a prelua asupra activului nedistribuit încă și dividendele ce li s'ar fi cuvenit în distribuțiunile anterioare.

În cas de opozițiune tardivă în contra admiterei unei creanțe, tribunalul poate ordona ca sumele cuvenite pentru această creanță în repartițiunile următoare, sau pentru partea contestată a acestei creanțe, să fie ținute în rezervă ; și dacă în virtutea acelei opozițiuni, creanța va fi în tot sau în parte declarată neexistentă,

în margine allo stato di ripartizione.

Art. 814. I creditorii che hanno dichiarato tardivamente i loro crediti secondo le disposizioni dell'articolo 770 non possono reclamare contro le ripartizioni dell'attivo già fatte, né opporsi a quelle già ordinate dal giudice delegato, ma concorrono soltanto nelle successive ripartizioni in proporzione del loro credito, e qualora siano stati ammessi provvisoriamente al passivo in proporzione della somma determinata dal tribunale. Se però giustificano di essersi trovati nell'impossibilità di fare la dichiarazione del loro credito nei termini stabiliti, essi possono essere ammessi a prelevare sull'attivo non ancora ripartito anche le quote che avrebbero dovuto avere nelle prime ripartizioni.

În caso di opposizione tardiva contro l'ammissione di un credito, il tribunale può ordinare che le somme le quali nelle ripartizioni successive appartengono al credito stesso, od a quella parte di esso su cui cade la controversia, siano tenute in riserva ; e qualora in virtù dell'opposizione il credito

datoriile falitului — dă naștere, în acest caz, drepturilor de reven-dicare sau de retenție.

C. Cas. fr. 22 Iunie 1891, în Cohendy-Darras.

3. Dreptul de retenție, acordat vânzătorului mărfurilor neplătite — în caz de falimentul cumpărătorului — nu încetează de cit prin liberarea materială și efectivă a acestor mărfuri în mfinile sau magazinele cumpărătorului. Și nu poate fi considerată ca o liberare sau predare efectivă în sensul legii, convențiunea urmată între părți în momentul vânzării, prin care s'a stipulat că mărfurile vor rămîne în magazinele vânzătorului la dispoziția cumpărătorului, plătind numai magazinajul lor.

Cas. fr. 24 Ian. 1859.

4. ...de asemenea, în cazul cînd cumpărătorul mărfurilor le-a lăsat în magazinele vânzătorului, pentru garantarea acestuia, nu poate exista predare, chiar dacă cumpărătorul ar fi fost pus în posesiunea cheilor magazinelor unde sunt depuse mărfurile, precum nici atunci cînd cumpărătorul ar fi trecut o parte din mărfuri către al treilea. Așa dar dacă în asemenea împrejurări cumpărătorul ar cădea în stare de faliment, vânzătorul are dreptul de retenție asupra mărfurilor.

Apel Rouen 4 Mai 1847; *Apel Paris* 15 Ian. 1874 în Cohendy-Darras.

5. Dacă în general, locul unde se string lemnele tăiate dintr'o pădure se asimilează cu magazinele cumpărătorului, altfel este cazul cînd vânzătorul este însărcinat cu tăierea copacilor, cu transportarea lor la o gară vecină și cu încărcarea și expedierea acestei mărfi cumpărătorului; în acest caz, nu poate exista pre-

dare și copacii nu pot fi considerați ca eșiți din posesiunea vânzătorului, atît timp cît n'au fost încărcăți și expediați; vânzătorul poate deci, în acest caz, să exercite dreptul său de retențiune. N'are nici o importanță faptul că copacii au fost recunoseuți, numerotați și marcați de părți, dacă conform intenției părților această operațiune n'avea alt scop, decît de a determina alegerea cumpărătorului, de a ușura pentru vânzător transportul, și de a evita nemulțumiri din partea cumpărătorului.

Apel Besançon 27 Febr. 1865, în Cohendy-Darras.

6. Dacă vânzătorul se află în posesiunea lucrului vîndut, se poate prevală de dreptul de retențiune; poate asemenea să ceară rezoluțiunea vânzării, pentru neplata prețului, conf. art. 1654 fr. (1365 romîn) Cod. Civil. Acest drept de rezoluțiunea vânzării, este acordat chiar și vânzătorului care a expediat mărfurile vîndute, pe cit timp aceste mărfuri nu au sosit în magazinele cumpărătorului; deci cu mai mult cuvînt urmează a fi acordat vânzătorului care n'a eliberat încă marfa. Judecat în acest sens încă, că vânzătorul de efecte mobile, chiar în compt, are dreptul — în caz de falimentul cumpărătorului, — de a reține mărfurile în magazinele sale și în consecință, de a dispune liber de ele, ca și cum contractul ar fi reziliat; cu rezerva facultății acordate sindicului de a cere executarea contractului plătind prețul.

Apel Paris 22 Ianuar 1856; *Cas. fr.* 16 Febr. 1887; *Apel Amiens* 7 Iulie 1887, în Cohendy-Darras.

7. Vânzătorul ar putea, cerînd

rezoluțiunea vânzării să pretindă masei falimentare daune interese cari ar proveni din prejudiciul ce rezoluțiunea vânzării i-ar cauza?

a) O primă opinie rezolvă această chestiune în mod afirmativ; ea se întemeiază pe disp. art. 1184 fr. (1020 romîn) Cod. Civil, care constituie dreptul comun și care trebuie acordat vânzătorului în materie comercială ca și în materie civilă, din moment ce un text formal nu prevede o derogare în materie comercială. Pe de altă parte, și în caz de falimentul vânzătorului, este cert că cumpărătorul poate cere rezoluțiunea vânzării cu daune; nu se vede pentru ce același drept la daune n'ar fi acordat, prin reciprocitate și vânzătorului în caz de falimentul cumpărătorului?

Apel Paris 4 Martie 1886; *Cas belg.* 7 Febr. 1889; *Cas. Grand Duché de Luxembourg* 4 Aug. 1893, *Comp. Esnault* III p. 671; *Bedarride* III No. 1168; *Lyon Caen et Renault* VIII No. 861; *Thaller* No. 1957.

b) O a doua părere,—admițind vânzătorului să pretindă daune pentru mărfurile reținute și neexpediate,—îi refuză acest drept în cazul cînd, după ce a expediat mărfurile vîndute cumpărătorului, vânzătorul revendică aceste mărfuri, neajune încă în posesiunea cumpărătorului; în acest caz art. 576 fr. (814 romîn) obligă pe vânzător a suportă cheltuielile, ce s'ar fi făcut cu aceste mărfuri, ceea ce implică că nu poate reclama nici o indemnizație pentru neexecutarea vânzării.

Apel Bordeaux 3 Sept. 1847.

Jurisprudența franceză decide că vânzătorul care cere rezoluțiunea vânzării nu poate reclama

daune interese de la falit. Principiul care domină teoria falimentului este acel al egalității între creditori. Dacă art. 576 și 577 fr. (814 și 815 romîn) C. Com. derogă la acest principiu în favoarea vânzătorului, aceste derogări trebuie interpretate în mod restrictiv: și prin urmare, vânzătorul care se prevalează de aceste derogări, înțelege a fi în afară de dreptul comun și nu poate reclama alte drepturi în faliment. Ceea ce probează și mai mult este că vânzătorul conf. art. 576 fr. (814 rom) Cod. Com. este ținut a suportă cheltuielile relative la mărfurile vîndute și expediate; neavînd drept a cere aceste cheltuieli, *a fortiori* nu poate avea nici drept la daune.

Cas. fr. 21 April 1884, 16 Febr. 1887, 8 April 1895; *Apel Bourges* 26 Dec. 1887; *Apel Amiens* 7 Iulie 1887; *Apel Nancy* 23 Mai 1893; *Apel Douai* 29 Mai 1893, 1 August 1901, 31 Oct. 1901, 2 Nov. 1901, 13 Nov. 1901, 24 Dec. 1901, în Cohendy-Darras.

8. Art. 816 (fr. 576) Cod. com.—autorizînd pe sindic a cere predarea mărfurilor plătînd prețul convenit—nu acordă reciprocamente și vânzătorului facultatea de a cere prețul mărfurilor în locul mărfurilor vîndute.

Apel Rennes 7 Ian. 1878.

9.... dar vânzătorul ar putea să renunțe la acțiunea sa în rezoluțiunea vânzării și a sili pe sindic a cere predarea mărfurilor, spre a putea să se prezinte la masa falimentului în calitate de creditor chirografar.

În special, sindicul unui faliment nu poate refuză primirea mărfurilor expediate falitului într'o gară de drum de fer,—și pen-

tru care se datorește taxe de magazinaj superioare valorii mărfurilor—pe motiv că vânzătorul ar fi în drept să revendice acele

mărfuri; sindicul este ținut în acest caz a achita taxele de magazinaj. *Apel Nîmes* 4 Iulie 1885, în *Cohendy-Darras*.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 817. Cererile de revendicare trebuie să fie propuse înaintea judecătorului sindic.

Judecătorul sindic este dator ca, în 48 ore, să comunice falitului și creditorilor copie de pe acțiune, arătându-le și termenul de înfățișare.

Comunicarea se va face conform art. 937 din Codul Comercial.

Fie care din creditorii și chiar falitul sunt admiși să contesteze cererile de revendicare.

Dacă nu există contestațiune sau dacă contestațiunea, după valoarea lucrului revendicat, este de competența judecătorului de ocol, revendicarea, este admisă sau respinsă printr'o ordonanță a judecătorului sindic, supusă apelului la tribunal în termen de trei zile libere de la pronunțare. În caz contrariu, judecătorul trimite judecarea afacerii, înaintea tribunalului de comerț.

(Com. 772, 812 și urm. 891, 941; Ital. 807; Fr. 579; Belg. 572).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 807. Le domande di rivendicazione devono essere proposte dinanzi al giudice delegato in contraddittorio del curatore e della delegazione dei creditori.

Ognuno dei creditori ed anche il fallito è ammesso a contestarle.

Se non vi è contestazione o se questa per il valore della cosa rivendicata appartiene alla competenza del pretore, la rivendicazione è ammessa o negata con ordinanza del giudice delegato soggetta a richiamo. In caso contrario, il giudice delegato deve rinviare le parti a udienza fissa dinanzi al tribunale di commercio.

Bibliografie. V. Dimitriu curs; T. Stelian curs stenografiat 908*909; Al. Degrè III p. 180; Cezărescu-Dan p. 159 urm.; Masé Dari II p. 83 urm.; Vidari VIII p. 638 urm.; Rivière p. 784; Namur III p. 349; Cohendy-Darras II p. 230; Al. Ingaramo p. 509.

Art. 818. Cererile de revendicațiune în natură suspendă vânzarea lucrurilor revendicate, dar nu pot anulă vânzările dejaefectuate.

Cererile de revendicarea prețului nu au efect asupra sumelor deja distribuite înaintea lor.

(Com. 803, 812 și urm. 824; Ital. 808).

Art. 808. Le domande di rivendicazione in natura sospendono la vendita delle cose reclamate, ma non possono annullare le vendite ad esse anteriori.

Le domande di rivendicazione sul prezzo non hanno effetto sulle somme già ripartite anteriormente ad esse.

Doctrină. 1. O inadvertență a legiuitorului din 1895 face: că pe cînd ordonanța judecătorului dată asupra unei acțiuni de mică importanță parcurge două grade de jurisdicțiune, fiind supusă apelului la tribunal în termen de 3 zile de la pronunțare, sentințele tribunalului nu sunt supuse apelului ei rămîn definitive; de oare ce textul art. 817 neprevăzînd formal dreptul de apel, iar art. 944 prescriind că sentințele trib. nu pot fi atacate cu apel de cît numai în cazurile anume prevăzute de legiuitor, rezultă că nu pot parcurge ambele grade. Necontestat că n'a putut fi intențiunea legiuitorului aceasta, ci e o omisiune datorită următoarei împrejurări: în legea din 1887 art. 936 conținea aceeași dispozițiune ca art. 944 din 1895, însă făcea enumerațiunea cazurilor cînd apelul era admisibil și anume: art. 706, 719, 829, 849, și în cazurile cînd se pronunță asupra contestațiunilor prevăzute de art. 778, 820 și 835; noul legiuitor observînd art. 706, 719, 829 și 854, că prevăd dreptul de a atacă o sentință prin chiar textul lor și continuînd a urmări și art. 775, 817 și 837, observă că în art. 775 nu se prevăd căile de atac, și îl adaoage formal în art. 944, iar în art. 817 se cuprinde expresiunea de apel pentru afacerile de mică importanță; în cît neobservînd că dreptul de apel nu se referă la plenitudinea afacerilor, nu a mai amintit și acest art. în art. 944, ceea ce desigur trebuie să fie o omisiune, căci nu s'ar putea găsi o rațiune, care să fi condus pe legiuitor a admite dreptul de apel pentru unele și a-l exclude pentru altele.

V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1432 și urm.).

Notă. 1. Art. 817 dispune ca judecătorul sindic în termen de 48 ore să comunice falitului și creditorilor copie de pe acțiune, ară-

tindu-le și termenul de înfățișare. Potrivit art. 937 Cod. Comercial, comunicarea se va face prin scrisoare recomandată la poștă. Din combinarea textelor 817 și 937 rezultă că termenul de înfățișare în cererile de revendicare nu poate fi mai scurt de 8 zile de la data depunerii la poștă a scrisorilor recomandate, către creditorii și falit.

2. Cererile de revendicare prevăzute în art. 817 Cod. Com. se vor face pe timbru de 30 bani, întru cît nici un text din legea comercială sau cea a timbrului nu prevede o taxă mai mare pentru asemenea plîngerii.

În același sens d-l *Corneliu Botez*, legea timbrului p. 41.

Dacă contra unei asemenea cereri se face contestație fie de către falit fie de creditorii, aceste contestații nu întră în prevederile legii timbrului, prin urmare în privința lor se va procedea ca și în cazurile din art. 772 : ori ce interesat poate să se prezinte în instanță și să conteste *verbal*, cererea de revendicare făcută asupra averii falitului ; dacă face cerere în scris, va fi supus ca pentru ori ce cerere, la timbru de 30 bani ; nu se pot pretinde alte taxe de timbru întru cît legea timbrului e de strictă interpretare și nu se pot aplica prin analogie, textele privitoare la contestațiunile din alte cazuri : aplicare de sigilii, inventar, executări silite, etc.

3. Cererile de revendicare în natură suspendă vânzarea lucrurilor revendicate, dar nu pot anula vânzările deja efectuate. Aceasta este foarte logic și conform cu principiile dreptului comun : *en fait des meubles la possession vaut titre*, pentru că ar fi neexplicabil ca pe calea unei revendicări *inter alios* să se ia din mîna posesorului-cumpărător de bună credință—averea mobilă cumpărată de la falit, înainte de a fi declarat, sau chiar obținută, în urma vânzării silite făcută de judecătorul sindic pentru lichidarea activului falimentar.

Jurisprudență. 1. Cînd se revendică o parte din averea falitului și în deosebi, cînd această avere e mai mare de 1500 lei, acțiunea urmînd a fi judecată de tribunal în prima instanță și cu drept de apel, recursul în casație contra unei asemenea sentințe este inadmisibil, mai înainte ca partea să-și exercite dreptul de apel.

C. Cas. II No. 123/902 Dreptul No. 39/902.

2. Sentințele tribunalelor de comerț, date în materie de faliment

asupra acțiunilor în revendicare, nu sunt supuse apelului, chiar cînd valoarea lucrurilor revendicate trece peste suma de 1500 lei.

C. Apel Galați I No. 33/96 în C. Jud. pe 1996 p. 345.

Contra C. Apel Galați II No. 1545/96 în C. Jud. pe 1897 p. 346.

3. Dispozițiunile art. 817 Cod. Com., cari arată modul cum trebuie propuse și judecate cererile de revendicare, urmează a fi aplicate la toate cererile făcute în materie de faliment de către cei

de al treilea, și cari ar avea de obiect scoaterea din activul falimentului, pus sub sigilii, a unor lucruri ce nu aparțin falitului.

Prin urmare o opozițiune care dă loc la discuțiunea chestiunii de a se ști, cine e adevăratul proprietar al averii pusă sub sigilii, urmează a fi făcută și cercetată în condițiile art. 817, adică adresată judecătorului sindic, care în această materie și față cu modificarea adusă zisului articol prin legea din 3 Martie 1902 se desbracă de calitatea de reprezentant al creditorilor și ia pe acea de judecător, judecînd cererea contradictor cu creditorii cari sunt încunoștințați despre termenul înfățișării.

C. Apel Galați No. 1/906 în C. Jud. 25/906 cu opinie separată.

4. Din termenii în care este redactat art. 817 C. Com. și din spiritul în care este conceput, reiese că acțiunea în revendicare, ce are de obiect scoaterea unor mărfuri din masa falimentului, este de natură grațioasă și ca atare, de competența judecătorului sindic, ori care ar fi valoarea mărfurilor revendicate de terțiu.

O asemenea acțiune nu devine contencioasă de cît din momentul în care acei interesați în masa falimentului intervin înaintea judecătorului sindic, spre a contesta temeinicia ei, și, în asemenea caz competența judecătorului sindic încetează de a mai fi generală, ci este restrînsă în marginile competenței judecătorului de ocol,

adică pînă la valoarea de 1500 lei.

C. Cas. III No. 185/907 C. Jud. 70/907.

5. În materie de faliment ori ce cerere de revendicare trebuie îndreptată mai întîi către judele sindic al falimentului și se judecă conform regulilor prescrise prin art. 817 C. Com.

Dispozițiunile cuprinse în art. 812 și urm. C. Com. sunt enunțiative iar nu limitative și de aceea, după regulile prescrise de art. 817 C. Com., se judecă nu numai cazurile de revendicare prevăzute de art. 812 și urm. C. Com. ci ori ce cerere de revendicare măcar că nu e prevăzută în art. 812 și urm. Cod. Com.

C. Apel Galați I din 1906 Drep-tul 14/907.

6. Fiind vorba de obiecte mobile ale unui al treilea, ele pot fi cerute în natură, pînă cînd activul falitului nu se va fi vîndut.

Că în privința aceasta și pînă la vînzarea activului mobil al falitului, avem a ne conduce de regulile dreptului comun (art. 403 pr. c.).

Că cel de al treilea are dreptul a cere obiectele sale mobile, intru cit dovedește că sunt ale lui.

Că dreptul ce-l are cel de al treilea de a lua obiectele sale mobile nu poate fi mărginit prin prescripțiunile codului de comerț din art. 803 și 808 cît timp averea mobilă a falitului nu s'a vîndut.

C. Cas. II No. 257/98 Bul. 1898 p. 1217.

TITLUL V

Despre repartițiunea între creditori și despre închiderea falimentului

CODUL COM. ROMÂN

Art. 819. Sumele de bani aparținând falimentului, scăzând cheltuelile de justiție și de administrațiune și ajutoarele acordate falitului și familiei sale, trebuie, înainte de toate, să se întrebuinteze, cu autorizarea tribunalului, la plata creditorilor cu gaj sau alt privilegiu, și restul va fi distribuit între toți creditorii în proporțiune cu creanțele lor verificate.

În acest scop, judecătorul sindic, trebuie să presinte, în fie care lună, tribunalului, un stat de situațiune al falimentului și al banilor disponibili pentru a fi repartizați. Tribunalul va ordona, de va fi loc, o repartițiune, fixând suma de distribuit, și va îngriji ca toți creditorii să fie avizați despre aceasta.

(Com. 762 și urm. 782 și

CODUL COM. ITALIAN

Art. 809. Le somme di danaro appartenenti al fallimento, dedotte le spese di giustizia e di amministrazione e i soccorsi accordati al fallito ed alla sua famiglia, devono anzitutto erogarsi, coll'autorizzazione del giudice delegato, nel pagamento dei creditori con pegno od altro privilegio, e il resto dev'essere ripartito tra tutti i creditori in proporzione dei loro crediti verificati.

A questo fine il curatore deve presentare ogni mese al giudice delegato un prospetto della situazione del fallimento e del danaro disponibile per la ripartizione. Il giudice delegato ordina, se vi è luogo, una ripartizione, fissa la somma da ripartirsi ed ha cura che tutti i creditori ne siano avvisati.

urm.; Ital. 809; Fr. 565, 566; Belg. 561).

Art. 820. Statul de repartițiune va fi format de judecătorul sindic și va deveni executoriu prin ordonanța tribunalului.

Pentru repartizarea banilor aflați în deposit, judecătorul sindic va remite fie căruia din creditori mandatul de plată după statul de repartițiune.

Plățile se efectuează d'a-dreptul de către casă.

(Com. 778, 819; Ital. 810; Fr. 566; Belg. 561, 3°).

Art. 821. Nu se va procede la nici o repartițiune de cît rezervîndu-se porțiunea corespunzătoare conf. bilanțului la creanțele pentru cari termenul verificărei a fost prorogat, dacă aceste creanțe n'au fost încă admise la pasivul falimentului, în momentul repartițiunei.

Dacă aceste creanțe n'au fost trecute în bilanț pentru o sumă determinată, sau dacă creditorul pretinde o sumă mai mare decît cea trecută în bilanț, judecătorul sindic va determina suma de rezervat, cu apel la tribunal. Ordonanța judecătorului sindic este provizoriu executorie.

(Com. 703, 755 și urm., 769, 779, 819, 822, 941; Ital. 811; Fr. 567; Belg. 562).

Art. 810. Lo stato di ripartizione è formato dal curatore, ed è reso esecutivo con ordinanza del giudice delegato.

Per la ripartizione del danaro esistente in deposito, il curatore consegna a ciascun creditore il mandato di pagamento secondo lo stato di ripartizione.

I pagamenti si eseguiscono direttamente dalla cassa.

Art. 811. Non si procede a veruna ripartizione, se non riservando la porzione corrispondente secondo il bilancio ai crediti per i quali fu prorogato il termine della verificazione, se tali crediti al tempo della ripartizione non sono ancora stati ammessi al passivo del fallimento.

Se tali crediti non sono stati portati in bilancio per una somma determinata, o se il creditore chiede una somma maggiore di quella portata in bilancio, il giudice delegato determina la somma da riservarsi, salvo richiamo al tribunale. L'ordinanza del giudice delegato è provvisoriamente esecutiva.

Art. 822. Porțiunea rezervată rămâne în depozit pînă la împlinirea termenilor prorogate după dispozițiunile art. 769. Dacă creditorii pentru cari termenele au fost prorogate nu au făcut să li se verifice creanțele conform dispozițiunilor precedente, porțiunea rezervată se va împărți între creditorii admiși la pasiv.

Aceiași rezervă are loc și pentru creanțele în privința admiterei cărora nu s'a fost statuat definitiv.

Dacă sumele rezervate produc interese, acestea se cuvin creditorilor pentru care s'au rezervat.

În toate cazurile, depozitul este în risicul și pe cheltuiala lor.

(Com. 718, 776, 821; Ital. 812; Fr. 568; Belg. 562, 10).

Art. 823. Nici un mandat nu se va emite de judecătorul sindic, de cît numai după prezintarea titlului constitutiv al creanței.

Judecătorul sindic va menționa pe titlu mandatul de plată.

Dacă nu există titlu scris, sau dacă nu este posibil a-l prezintă, tribunalul va putea autoriza plata asupra prezintării extractului de pe procesul verbal de verificarea creanțelor.

Creditorul va da chitanță

Art. 812. La porțiune rezervată rămâne în deposito sino alla scadenza dei termini prorogati secondo le disposizioni dell'articolo 759. Se i creditori per i quali i termini furono prorogati non hanno fatto verificare i loro crediti in conformità delle disposizioni precedenti la porzione riservata viene divisa tra i creditori ammessi al passivo.

La stessa riserva ha luogo anche per i crediti sull'ammissione dei quali non sia stato definitivamente pronunciato.

Se le somme riservate producono interessi, questi spettano ai creditori per i quali ha luogo la riserva.

In tutti i casi, il deposito è a loro rischio e spesa.

Art. 813. Nessun mandato di pagamento è emesso dal curatore, se non sulla presentazione del titolo costitutivo del credito.

Il curatore fa sul titolo annotazione del mandato di pagamento.

Se non vi è titolo scritto o non è possibile presentarlo, il giudice delegato può autorizzare il pagamento sulla presentazione dell'estratto del processo verbale di verificaione dei crediti.

Il creditore fa quietanza

pe marginea statului de repartițiune.

(Com. 820; Ital. 813; Fr. 569; Belg. 563).

Art. 824. Creditorii cari vor fi declarat tardiv creanțele lor, conform dispozițiilor art. 780, nu vor putea reclama în contra repartițiilor activului deja făcute, nici să se opună la cele deja ordonate de judecătorul sindic; dar vor concura numai la repartițiunile următoare în proporțiune cu creanța lor, și cînd vor fi fost admiși provizoriu la pasiv, în proporțiune cu suma determinată de tribunal. Dacă însă ei justifică că au fost în imposibilitate de a face declarațiunea creanței lor în termenele stabilite, ei vor putea fi admiși a prelua asupra activului nedistribuit încă și dividendele ce li s'ar fi cuvenit în distribuțiunile anterioare.

În cas de opozițiune tardivă în contra admiterei unei creanțe, tribunalul poate ordona ca sumele cuvenite pentru această creanță în repartițiunile următoare, sau pentru partea contestată a acestei creanțe, să fie ținute în rezervă; și dacă în virtutea acelei opozițiuni, creanța va fi în tot sau în parte declarată neexistentă,

în margine allo stato di ripartizione.

Art. 814. I creditorii che hanno dichiarato tardivamente i loro crediti secondo le disposizioni dell'articolo 770 non possono reclamare contro le ripartizioni dell'attivo già fatte, nè opporsi a quelle già ordinate dal giudice delegato, ma concorrono soltanto nelle successive ripartizioni in proporzione del loro credito, e qualora siano stati ammessi provvisoriamente al passivo in proporzione della somma determinata dal tribunale. Se però giustificano di essersi trovati nell'impossibilità di fare la dichiarazione del loro credito nei termini stabiliti, essi possono essere ammessi a prelevare sull'attivo non ancora ripartito anche le quote che avrebbero dovuto avere nelle prime ripartizioni.

In caso di opposizione tardiva contro l'ammissione di un credito, il tribunale può ordinare che le somme le quali nelle ripartizioni successive appartengono al credito stesso, od a quella parte di esso su cui cade la controversia, siano tenute in riserva; e qualora in virtù dell'opposizione il credito

chiar sumele pe nedrept primite în repartițiunile precedente vor trebui să fie restituite la masă.

(Com. 780; C. Civ. 992; Ital. 814; Fr. 503; Belg. 508).

sia dichiarato in tutto od in parte insussistente, anche l'indebito che si fosse ricevuto nelle precedenti ripartizioni dev'essere restituito alla massa.

Bibliografie. Al. Degré: *Scrieri juridice* III p. 181 urm.; Cezărescu-Dan p. 161 urm.; Masé Dari: *Del fallimento* II p. 90 urm.; Vidari: *Corso di diritto commerciale* VIII p. 646 urm.; Ingaramo: *Giurisprudenza* p. 510 urm.; Rivière: *Code de Commerce* p. 773 urm., 729 urm.; Namur: *Code de Commerce belge* III p. 312 urm.; 177 urm.; I. Bohl: *Code de Commerce d'Italie* p. 508 urm.; Rogron: *Code de Commerce expliqué* p. 1182 urm., 1140 urm.; Dalloz: *Codes annotés* p. 715 urm., 646 urm.; Cohendy-Darras: *Codes annotés* II p. 203 urm., p. 134.

Doctrină. Prin cheltueli de justiție se înțeleg acele cheltueli făcute pentru actele conservatoare sau de execuțiune în interesul comun al creditorilor în faliment; iar prin cheltueli de administrație se înțeleg: a) acele făcute pentru îndeplinirea procedurilor falimentului; b) cheltuelile făcute de sindic în exercițiul funcțiunilor sale și datoriile decurgând din administrația falimentului; c) cheltuelile susținute pentru continuarea exercițiului comerțului falitului.

(Vidari VIII p. 650 No. 8478 urm.).

Jurisprudență. 1. Masa credală nu poate servi de cit pentru plata acelor creditori ale căror creanțe au fost prezentate și verificate.

C. Cas. II 209/900 în Bul. Cas. pag. 1219.

2. În urmărirea silită cerută de creditul funciar, toate formalitățile relative la vnzarea și la depunerea prețului adjudecațiunei, trebuie să fie îndeplinite în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în legea sa specială.

Astfel art. 89 din această lege, prevăzând că creanțele ipotecare ale societății nu sunt supuse legii falimentului, nu li se poate aplica dispozițiunile din Cod. Com. relative la cheltuelile sindicilor și cota statului, fiind că aceste dispozițiuni sunt prevăzute într'o lege generală ca aceia a falimentelor, care în această privință n'a derogat în termeni expresi la legea specială a creditului funciar.

C. Cas. I No. 254/904; C. Apel Bac. III No. 280/904. **Contra** Trib. Muscel No. 463/903; toate în Dreptul No. 76/904.

3. Prin dispozițiunile art. 819 C. Com. se prevede că din sumele de bani aparținând falimentului, trebuie întâi de toate să se plătească cheltuelile de justiție și de administrațiune în cari neapărat intră și cota statului, iar prin art. 23 din regulamentul sindicilor se dispune că suma fixată ca cotă de percepere se va vărsa tezaurului public din primele încasări ale fondului falimentului.

Prin urmare din combinațiunea ambelor acestor dispozițiuni rezultă că statul are privilegiul a fi achitat pentru cota sa din primele încasări ale fondului falimentului și acest privilegiu trece înaintea tuturor creditorilor privilegiați și prin consecință și asupra proprietarului pentru plata

chiriei imobilului în care s'a păstrat marfa falitului.

C. Craicva II No. 151/907 în C. Jud. 28/908 cu opinie, vezi și Dreptul No. 13/908. **Contra** *Tr. Iași III din 28 Mai 1901* în C. Jud. No. 61/901.

4. Pentru cheltuelile de administrație și de justiție curatoarele (sindicul la noi) n'are nici un privilegiu asupra imobilelor falitului, față de creditorii ipotecari.

Apel Torino 28 Iunie 1884; *Apel Ancona* 28 Febr. 1887; *Apel Bologna* 28 Febr. 1890; *Apel Torino* 5 Mai 1890; *Cas. Torino* 24 Mai 1892; în *Ingaramo*. *C. Apel Poitiers* 14 Ian. 1847; *Cas. fr.* 8 Martie 1848.

Contra: Asupra prețului rezultat din vânzarea bunurilor imobile ale falitului, se vor plăti cu preferință cheltuelile de administrație—făcute de curatore (sindic)—cum și taxele datorite în *materie de faliment* statului sau altor instituții.

Tr. Pesaro 14 Oct. 1886, în *Ingaramo*; *Apel Rouen* 2 Dec. 1841; *Apel Rion* 24 Aug. 1863 în *Cohendy-Darras*.

5. Nu sunt socotite cheltueli de justiție privilegiate, acele făcute de un creditor, pentru declararea în stare de faliment a debitorului său.

Apel Torino 17 Martie 1885 în *Ingaramo*.

6. Din sumele aparținând falimentului se vor plăti—cu preferință înaintea ori căror alte creanțe.—creditorii masei; prin creditorii ai masei credale se înțelege terții tață de cari sindicul este obligat în calitate sa de reprezentant al masei creditorilor falitului. *Cas. fr.* 2 Ian. 1849, 4 Ian. 1858, 22 Febr. 1888; *Apel Rouen*

23 Nov. 1857; *Apel Paris* 17 Febr. 1892, în *Cohendy-Darras*.

Judecat în acest sens că, atunci când un funcționar al falitului, a continuat a presta serviciile sale și după declarațiunea stărei de faliment, apuramentele ce i se cuvin după data sentinței declarative cad în sarcina masei credale și trebué a i se plăti de aceasta prin sindic; în consecință nu e loc a se face stat de repartiție pentru a determina suma cuvenită unui asemenea funcționar, creanța sa trecind între cheltuelile falimentare.

Apel Paris 17 Febr. 1892.

7. În instanțele angajate de sindic ca reprezentant al masei credale în ce privește cheltuelile făcute în interesul falimentului, urmează a se face distincțiune între cheltuelile propriu zise și între cheltuelile sau daunele la cari sindicul ar fi condamnat în caz de pierderea procesului.

Cheltuelile propriu zise sunt privilegiate cu cheltueli de justiție în virtutea art. 2101 fr. (1729 al. 1 romin) Cod. Civil; iar în ce privește cheltuelile la cari sindicul ar fi condamnat, ele nu sunt garantate de privilegiul cheltuelilor de justiție: ele sunt considerate ca o datorie a masei creditorilor și în consecință plata lor se va face din restul ce va rămînea scăzîndu-se cheltuelile de justiție și de administrație vizate de art. 819 (fr. 565) C. Com.; în tot cazul însă cheltuelile acestea se vor plăti înainte de ori ce repartițiune a sumelor între creditorii masei falimentului.

Cas fr. 20 April 1869, 11 Iunie 1877, 18 August 1880, 5 Febr. 1901; *Apel Paris* 2 Mai 1850; *Apel Bordeaux* 13 Aug. 1888; *Apel*

Nancy 3 Iulie 1893 ; *Apel Rouen* 31 Dec. 1898 în Cohendy-Darras.

Nu interesează dacă procesul a fost introdus posterior falimentului sau că a fost continuat de sindic, fiind introdus mai înainte de falit ; în consecință sindicul unui faliment, care intervine într'un proces început înainte de declararea falimentului, este răs-punzător, ca reprezentant al masei credale nu numai de cheltuelile posteroare intervenției sale, dar și de cele făcute anterior, în caz cînd a pierdut procesul.

Apel Paris 2 Mai 1850 ; *Apel Nancy* 3 Iulie 1893.

8. În sens contrar s'a hotărit că cheltuelile—la cari sindicul a fost condamnat într'un proces început înainte de declararea falimentului—nu vor putea fi privilegiate asupra activului falitului de cît pentru sumele cheltuite posterior legărei instanței de către sindic ; iar sumele ce reprezintă cheltuelile anterioare declarării falimentului sau anterioare intervenției sindicului, vor avea aceeași soartă ca și creanța prin cipală.

Trib. Com. Mulhouse 15 Nov. 1867 în Cohendy Darras.

9. Din cuprinderea art. 826 (azi 823) C. Com. reiesă că dacă creditorul nu poate prezintă titlul de creanță, judele comisar (azi tribunalul) va putea autoriza plata asupra prezentării extractului de pe procesul verbal de verificarea creanțelor.

Că deși acest articol se referă la repartitiunea activului falitului între creditori cînd falimentul este în lichidare, însă, prin analogie, se poate aplica și la plata cotei, concordatate, cînd creditorul, din diferite împrejurări, nu poate prezintă creanța sa, ce prezintase la verificare, întru cît codul co-

mercial, de la art. 843 (azi 845) pînă la art. 858 (azi 865) articole în care se ocupă de starea de concordat, nu arată cum are să se facă plata cotei concordatate, și nu există nici o rațiune de a se face o distincțiune între plata unei creanțe, cînd falimentul este în stare de lichidare și cînd este în stare de concordat.

Că de altmintrelea aceasta reiesă implicit și din cuprinderea art. 829 (azi 826) C. Com., care vorbind de modul cum un falit se poate reabilita îi impune ca condițiune să dovedească, fără să-i limiteze modurile de dovedire, că a plătit integral în capete interese și cheltueli, toate creanțele admise la faliment.

Că dacă legiuitorul ar fi înțeles, că pentru a obține plata cotei concordatate, un creditor trebuie neaparat să prezinte titlul său de creanță, atunci ar fi cerut falitului, pentru reabilitare, să prezinte titlurile de creanță achitate integral, iar nu să dovedească prin ori ce mod va putea plata integrală a creanțelor.

Cas. II No. 157/92 Bul. p. 844.

10. După art. 824 Cod. Com. creditorii verificați tardiv nu pot reclama în contra repartitiunilor activului dejă făcute și nici să se opue la cele dejă ordonate de judecătorul sindic ; de unde rezultă clar și neîndoios că ei se pot opune la ordonarea plăților ce urmau să se facă în baza tabloului declarat de tribunal definitiv și să ceară a fi trecuți în tablou cu drepturile lor alături cu cei ce la timp au fost verificați, întru cît în fapt repartitiunile nu erau făcute ; și prin cuvintele „repartițiune făcută” se înțelege plata efectivă în mina creditorilor a dividendului ce li se cuvine. *C. Apel Buc. I No. 80/99* Drept./900 p. 78.

Notă. 1. Statul de situație ce judecătorul sindic trebuie să-l prezinte tribunalului în fie care lună, trebuie să cuprindă sumele încasate în folosul masei credale, din lichidarea activului, și sumele plătite ca cheltueli de justiție și de administrație; ajutoarele acordate falitului și familiei sale intră și ele în cheltuelile de administrație. (*Vidari* VIII No. 8480).

Tribunalul emite ordonanța de autorizarea judeului sindic a formă tabloul de ordinea creditorilor pentru repartitia activului transformat în numerar.

Acest tablou format pe timbru de 5 lei (art. 22 al. 23 l. timb.) va cuprinde:

a) Cheltuelile de administrație și justiție făcute de sindic în interesul masei credale conf. art. 739 Cod. Com.

b) Cota statului conform art. 969 C. Com.

c) Datoriile masei credale născute față de terți după declararea falimentului; de ex.: cheltuelile de judecată și daunele la cari judecătorul sindic a fost condamnat ca reprezentind masa credală.

Aceste sunt creanțe privilegiate asupra întregului activ al falimentului—atît mobiliar cît și imobiliar.

d) Creanțele ipotecare asupra imobilelor;

e) Creanțele garantate prin gaj, asupra prețului rezultat din vnzarea gajului cu rezerva dispozițiunilor ultimului aliniat al art. 782 Cod. Com.

f) Creanțele privilegiate asupra tuturor mobilelor falimentului, văzute în art. 783 Cod. Com. în ordinea preferinței vizate de acest text combinat cu art. 1729 Cod. Civ.

g) Creanțele privilegiate asupra unora din mobile în ordinea văzută în art. 783.

h) Restul—formînd activul aparținînd creditorilor chirografari propriu ziși și celor ipotecari sau gagiști neîndestulați din averea asupra căror au avut asigurată creanța lor,— se împarte între creditori în raport cu suma cu care sunt înscrși, față de activul la care au drept a li se distribui. Pentru aceasta se stabilește cota, împărțind suma cuvenită tuturor creditorilor chirografari în general prin suma capitalului tuturor acestor creditori; astfel dacă suma de repartizat este de 6000 iar totalul creanțelor chirografare este 30.000 cota cuvenită va fi 0.20; această sumă fixă de 20 la suta de lei se înmulțește cu numărul reprezentind capitalul fie cărui creditor și rezultatul reprezintă suma cuvenită în repartitie fie cărui creditor; astfel dacă un creditor este verificat definitiv cu 3453 lei suma cuvenită lui va fi 690 lei 60 bani.

Pentru ușurința calculului, în repartitiunea activului convenit creditorilor chirografari (căci față de ei este cota de atit la suta de lei) se poate face la început un tablou de cota convenită sumelor de la 1 pînă la 9 :

Astfel dacă avem de repartizat 16852 lei 70 la 35188 lei 90 suma totală a creanțelor creditorilor chirografari), dividendul convenit va fi 47 lei, 89 bani la suta de lei, așa că la un leu se cuvine 0 lei 4789 ; la 2 lei, 0,9578 ; la 3 lei 1 leu 4367 etc. ; la 9 lei 4 lei 3101 ; la 10 lei 4 lei, 789, etc. etc., sau dacă formăm un tablou de fracțiuni numărătorul fiind cifra de căutat și numitorul dividendul vom avea :

1	2	3	4	5	6	7	8
0.4789	0.9578	1.4367	1.9156	2.3945	2.8734	3.3523	3.8312
9	10	etc.	20	etc.	50	etc.	100
4.3101	4.789	etc.	9.578	etc.	23.945	etc.	47.89
	500	etc.	1000	etc.	10000	etc.	
	239.45	etc.	478.90	etc.	4789.00	etc.	

Pe baza unui asemenea tablou pentru a calcula ușor suma convenită unui creditor, de ex. : sumei de 2397 lei 20 vom face următoarea operație conf. tabloului : $957,80 + 143,67 + 43,10 + 3,35 + 0,09 = 1148$ lei, 01, și tot așa pentru toți creditorii din tablou; sigur este însă că suma de repartizat, nedivizîndu-se exact prin suma totală a creanțelor, rămîne un rest de cîțiva bani; acest rest se repartizează între creditori ca astfel să nu rămînă nimic neatribuit celor în drept ; în acest mod am putea obține următorul rezultat într'un faliment unde sunt 16 creditori chirografari pentru 35188 lei, 90 cărora li se cuvine suma de 16852 lei, 60 :

A	înscris cu	2000	lei	i se cuvine	957	lei	85
B	"	"	187	"	89	"	55
C	"	"	596	"	285	"	55
D	"	"	112	"	53	"	75
E	"	"	734	"	351	"	60
F	"	"	1870	"	895	"	75
G	"	"	2397	"	1148	"	00
H	"	"	5143	"	2463	"	30
I	"	"	345	"	165	"	45
J	"	"	2436	"	1166	"	70
K	"	"	2390	"	1144	"	75
L	"	"	1870	"	895	"	75
M	"	"	2302	"	1102	"	70

N	inscris cu	4877 lei 30	i se cuvine	2335 lei 80
O	„	4675 „ 90	„	2239 „ 35
P	„	3250 „ 40	„	1556 „ 75
	Total	<u>35188 „ 90</u>		<u>16852 „ 60</u>

Să nu se uite că tabloul de tracțiuni de la 1 pînă la 9 e format pentru unități; dacă avem zeci, sute, mii, etc. de lei înmulțim cu 10, 100, 1000, etc. cifra numitorului și vom avea rezultatul căutat.

2. În ce privește porțiunea corespunzătoare creanțelor prorogate ea va fi trecută și calculată la repartiziune, conf. art. 821 și 822 Cod. Com. și după ce statul de repartiziune va deveni executor, aceste porțiuni vor fi depozitate la Cassa de depuneri, spre a nu rămîne nefructificate și pentru ca judecătorul sindic să se conforme dispozițiilor codului comercial. Tot așa se va procede și pentru creanțele declarate tardiv, asupra admiterei cărora nu s'a statuat definitiv.

3. În ce privește plata sumelor cuvenite creditorilor — ori care ar fi calitatea lor — art. 820 și 823 prevede emiterea mandatelor de plată de către judecătorul sindic și *plata acestor mandate d'a dreptul de către casă*.

Aceste dispozițiuni trebuie să înțeleasă punindu-se în concordanță art. 752, 820 Cod. Com. cu art. 2, 8 din legea Casei de depuneri și art. 16 și urm. din regulamentul acestei legi; adică sumele ce vor reprezintă activul falimentului se vor consemna la Casa de depuneri, iar restituirea sau repartiziunea lor se va face numai în baza unei ordonanțe de restituire ce se va emite de Casa de depuneri în urma intervenției judecătorului după ce statul de repartiziune a devenit executor; iar plata se va face deadreptul de către casă însămnă că ordonanțele de plată se vor emite pe numele celor în drept, cari vor fi plătiți de minuitorii de bani publici la prezintarea acelor ordonanțe.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 825. După terminarea repartiziunii sumelor provenite din averea mobilă și imobilă a falitului, procedura falimentului va fi închisă; însă fiecare creditor își păstrează dreptul la plata restului creanței sale.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 815. Compiute le ripartizioni della sostanza mobiliare ed immobiliare del fallito, è chiusa la procedura di fallimento, ma ciascuno dei creditori conserva le sue ragioni al pagamento del residuo credito.

Tuttavia la procedura di

Cu toate acestea, procedura falimentului se va deschide cînd debitorul va face o asemenea cerere, oferind creditorilor săi de a le plăti cel puțin încă o zeceime din creanțele lor și dînd cauțiune pentru cheltueli. În acest caz, tribunalul va rechemă la însărcinarea sa pe judecătorul-sindic sau îl va numi din nou și va lua toate măsurile prevăzute în dispozițiunile precedente în privința conservățiunei și a administrațiunei patrimoniului existent, cum și în privința lichidațiunei lui, și în privința pasivului care ar fi survenit.

Nu se va procedea la nici o repartițiune de cât numai după expirarea, în privința noilor creditori a termenelor stabilite conform dispozițiunilor art. 708.

(Com. 832 urm. 864; c. civ. 1675 urm. 1718.

fallimento dev'essere riaperta, qualora il debitore ne faccia domanda offrendo ai suoi creditori il pagamento di almeno un altro decimo dei loro crediti, e dando cauzione per le spese. In questo caso il tribunale richiama in ufficio il giudice delegato e il curatore, o li nomina di nuovo, e provvede a quant'altro é richiesto nelle precedenti disposizioni per la custodia e per l'amministrazione del patrimonio esistente e per la liquidazione di esso e delle passività che fossero sopravvenute.

Non si procede a veruna ripartizione, se non dopo trascorsi, rispetto ai nuovi creditori, i termini stabiliti secondo le disposizioni dell'art 691.

Bibliografie. T. Stelian curs; V. Dimitriu curs; C. N. Toneanu în Dreptul No. 21/910; Degré III p. 186; Vidari VIII p. 661 urm; Masé-Dari II p. 112 urm.; Cezărescu-Dan p. 160 urm.; Ingaramo p. 514.

Doctrină. 1. *Dacă după închiderea falimentului poate exfalitul să cesioneze valabil o creanță ce o avea de la un al treilea și care n'a fost cunoscută în timpul falimentului.*

Într'un articol din Dreptul No. 21/910 Dl. **C. N. Toneanu** zice:

Trebue pentru a putea rezolvă această chestiune să demonstrăm că falitul, odată ce s'a închis procedura falimentului, chiar pentru insuficiență de activ, redobîndește dreptul de a administra bunurile sale, de a sta în judecată, de a exercită comerțul, de a se obliga, de a scoate capitalurile și a plăti datorile, rămînînd numai lovit de celelalte efecte ale falimentului. Odată dovedit aceasta, este lesne de

înțeles că creanțele falitului se pot cesiona ori cui și terțiul cesionat nu poate invoca nulitatea cesiunii, fiind că falitul a dobândit dreptul de a-și administra averea. D-sa mai susține că din apropierea textelor 714, 825, 826, 828, 832 și 860 Cod. Com. rezultă că exfalitul recuștigă dreptul de a administra propria sa avere, de a sta pentru ea în judecată, de a exercita comerțul, de a se obliga, de a reclama capitalurile și de a plăti datoriile.

Extras din Dreptul No. 21/910.

2. Legea nu spune formal care tribunal e în drept a ordona redeschiderea, precum nu se pronunță nici asupra celui în drept de a dispune închiderea falimentului, cu toate acestea din economia ei și în special din cuprinsul art. 825 rezultă implicit că același tribunal, care a declarat starea de faliment, ar fi și acel ce va dispune închiderea operațiunilor și redeschiderea falimentului.

Această redeschidere fiind o favoare acordată falitului rezultă că numai el are dreptul de a o provoca, creditorii săi din primul faliment nu au nici interesul nici dreptul de a o face.

Redeschiderea unui faliment nu trebuie confundată cu declararea unui nou faliment: cea dintâi readuce la viață primul faliment care fiind închis nu era definitiv mort, pe cînd cea de a doua dă naștere unui nou faliment, considerînd pe cel întăi ca incapabil de a mai produce vre un efect.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. 1910/911 p. 1437 urm.).

Notă. Ultimul aliniat prevede că nu se va procede la nici o repartitiune de cit numai după expirarea, în privința noilor creditori, a termenilor stabilite conform dispozițiunilor art. 708.

Aceasta însemnă că redeschizindu-se precedura falimentului—pe baza cererei falitului care oferă încă 10% cel puțin—și ținînd seamă că falitul a putut avea noi creditori după închiderea falimentului, se va aștepta mai întăi termenele de înscrierea și verificarea creanțelor noilor creditori. Aceste creanțe verificate definitiv sau chiar provizor, se vor ținea în seamă la noua repartitiie conf. dispozițiilor precedente din codul comercial.

Prin redeschiderea falimentului, toți creditorii existenți în acest moment au drepturi egale și deci față de toți și pentru toți urmează a se face noua repartitiie.

Jurisprudență. 1. Din textul art. 828 (azi 825) Cod. Com. rezultă clar că, în urma închiderei procedurii falimentului, după împărțirea activului între creditori, numai debitorul are facultatea de a cere și obține de la tribunal redeschiderea acelei proceduri, căci numai lui i se impune și a putut a i se impune, prin acest

articol, condițiunea de a mai plăti creditorilor săi cel puțin o zecime din creanțele lor, pentru ca să poată obține redeschiderea operațiunii falimentului și să ridice astfel dreptul creditorilor de a-l putea urmări fie care în parte pentru plata integrală a creanței sale.

Că dacă prin art. citat ar fi voit legiuitorul de a acorda și ori cărui alt interesat, afară de debitor, facultatea de a cere și obține redeschiderea operațiunii falimentului, în caz cînd este închis după împărțirea activului, ar fi prevăzut aceasta expres, ceia ce însă n'a făcut prin citatul articol după cum a găsit necesitatea de a prevedea și a acorda expres asemenea facultate prin art. 831 (azi 833) Cod. Com. pentru ori ce parte interesată, afară de falit însă numai pentru cazul prevăzut în art. precedent 830 (azi 832) relativ la încetarea operațiunii falimentului din cauza insuficienței activului pentru acoperirea cheltuelilor.

C. Cas. No. 30/94 în C. Jud. 9/94. Bul. 1894 p. 174.

2. Dacă falitul a făcut odată o propunere de concordat înainte de închiderea lichidării și acea propunere a fost respinsă, nu mai poate în urmă face o nouă propunere de concordat în cazul cînd procedura falimentului a fost redeschisă conf. art. 828 (azi 825) Cod. Com. adică după cererea debitorului, care oferă creditorilor săi de a plăti cel puțin încă o zecime din creanțele lor.

Prin urmare concordatul ce l'ar acorda creditorii, în urma redeschiderei procedurii falimentului, nu poate fi omologat de tribunal.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1900 p. 672.

3. Asemănat art. 828 din codul

de la 1887, aplicabil la falimentele declarate sub imperiul aceluia codice procedura falimentului se va redeschide cînd debitorul va face o asemenea cerere, oferind a plăti creditorilor săi încă o zecime cel puțin din creanțele lor.

C. Cas. II No. 83/901 în C. Jud. pe 1901 p. 275.

4. Odată falimentul închis prin distribuirea activului, un creditor în numele său singur, nu poate ataca actele urmate în cursul falimentului și nici lucră în interesul masei credale, acest drept aparținînd tuturor creditorilor, ci trebuie redeschis falimentul, pentru că numai sindicul poate lucra în numele masei credale.

C. Apel Galați II No. 55/903 în Dreptul No. 77/903.

5. Dacă dreptul acordat unui falit prin art. 825 C. Com. este necontestat pentru averea viitoare, nu poate fi tot astfel cu averea ce a fost omisă prin fraudă de a fi lichidată în cursul falimentului, de oare ce legiuitorul n'a putut avea în vedere de cit primul caz presupunînd de sigur că întreaga avere a falitului din timpul falimentului să fi fost lichidată, căci nu s'ar putea concepe închiderea procedurii falimentului pentru repartizarea activului pe atîta vreme cît activul există.

Creditorii pot, conf. dreptului comun să atace actele debitorilor lor ce sunt simulate, probînd simulațiunea prin ori ce mijloace de dovadă.

Trib. Ilfov Com. No. 348/906 C. Jud. 59/907.

6. Sentința declarativă de faliment ridică de drept falitul din ziua pronunțării ei administrația bunurilor sale și acelora pe care le-a dobîndit în timpul falimentului. Acțiunile, cari aparțin falitului

nu se pot exercită de cit de sindic.

Această incapacitate a falitului încetează numai atunci cind ope-

rațiunile falimentului au fost închise.

C. Cas. II No. 145/909 în Jurisprudența No. 39/909.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 826. Falitul, care va plăti integral în capete, interese și cheltueli, toate creanțele admise la masa falimentului, va putea obține reabilitarea.

(Com. 715, 827 urm., 943; Ital. 816; Fr. 604, 612; Belg. 586, 591).

Art. 827. Cererea de reabilitare se va adresă către tribunalul care a pronunțat sentința de declarare a falimentului. Președintele tribunalului, primind această cerere, va ordonă ca o copie identică să stea afișată, în timp de două luni, pe ușa tribunalului, la bursă și la camera de comerț, publicându-se de două ori la interval de cîte o lună și în Monitorul Oficial.

(Com. 826, 828 urm.; Fr. 607).

Art. 828. Creditorul care nu va fi primit pe deplin

CODUL COM. ITALIAN

Art. 816. Il fallito, qualora provi di aver pagato intieramente in capitale, interessi e spese tutti i crediti ammessi al fallimento, può ottenere dal tribunale mediante sentenza la cancellazione del suo nome dall'albo dei falliti.

COD. COM. FRANCAIS

Art. 604. Lefailli qui aura intégralement acquitté, en principal, intérêts et frais, toutes les sommes par lui dues, pourra obtenir sa réhabilitation.

Art. 607. A cet effet, à la diligence tant du procureur du roi que du président du tribunal de commerce, copie de la dite requête restera affichée pendant un délai de deux mois, tant dans les salles d'audience de chaque tribunal qu'à la Bourse et à la maison commune et sera insérée par extrait dans les papiers publics.

Art. 608. Tout créancier qui n'aura pas été payé in-

plata capitalului său cu procente și cheltueli, cum și ori ce parte interesată, va putea, în curgerea timpului în care copia va sta afișată să se opună la reabilitare printr'o petițiune depusă la grefa tribunalului, însoțită de actele pe cari se întemeiază.

Oponentele nu poate fi-gură ca parte în proces.

(Com. 826, 827, 829 urm.; Fr. 608).

Art. 829. Tribunalul la ziua fixată pentru cercetarea acestei cereri, va examina, în prima linie, dacă formalitățile mai sus arătate au fost îndeplinite; apoi, ascultînd pe falit și exami-nînd actele pe cari se întemeiază cererea, întîmpina-rea oponentului, dacă opoziție s'a făcut, și actele de-puse, va putea încuviința cererea.

Sentința care a respins reabilitarea va putea fi ata-cată, pe calea apelului, nu-mai de cătră falit, în ter-men de 15 zile de la pronunțare. Dacă cererea de reabilitare a fost respinsă, falitul nu va putea întro-duce din nou altă cerere de cît după un an de la data sentinței.

(Com. 826 și urm. 830, 831; Fr. 609—611).

tégralement de sa créance en principal, intérêts et frais, et toute autre partie intéressée, pourra, pendant la durée de l'affiche, former opposition à la réhabilita-tion par simple acte au gref-fe, appuyé des pièces justi-ficatives. Le créancier oppo-sant ne pourra jamais être partis dans la procédure de réhabilitation.

Art. 609. Après l'expira-tion de deux mois, le pro-cureur du roi et le presi-dent du tribunal de com-merce transmettront, cha-cun séparément, ou procu-reur général près la cour royale, les renseignements qu'ils auront recueillis et les oppositions qui auront pu être formées. Ils y joindront leurs avis sur la demande.

Art. 610. Le procureur général pres la cour royale fera rendre arrêt portant admission ou rejet de la demande en réhabilitation. Si la demande est rejetée, elle ne pourra être repro-duite qu'après une année d'intervalle.

Art. 611. L'arrêt portant réhabilitation sera transmis aux procureurs du roi et aux présidents des tribu-naux auxquels la demande aura été adressée. Ces tri-

Art. 830. Falitul va putea fi reabilitat, după moartea sa, după cererea moștenitorilor.

(Com. 826 și urm.; Fr. 614).

Art. 831. Bancrutarii frauduloși și cei condamnați pentru fals, furt, abuz de încredere, escrocherie, și delapidare de bani publici, nu pot obține reabilitarea.

Cererea de reabilitare este inadmisibilă pînă la închiderea acțiunii penale.

Bancrutarii simpli nu pot fi reabilitați de cît după ce au făcut pedeapsa la care au fost condamnați.

(Com. 826 și urm.; Ital. 816; Fr. 612; Belg. 591).

bunaux en feront faire la lecture publique et la transcription sur leurs registres.

Art. 614. Le failli pourra être réhabilité après sa mort.

Art. 612. Ne seront point admis à la réhabilitation les banqueroutiers frauduleux, les personnes condamnées pour vol, escroquerie ou abus de confiance, les stellionataires, ni les tuteurs, administrateurs ou autres comptables qui n'auront pas rendu et soldé leurs comptes.

Pourra être admis à la réhabilitation le banqueroutier simple qui aura subi la peine à laquelle il aura été condamné.

Art. 816 al. 2 Cod. Com. italiano. Questa disposizione non si applica ai colpevoli di bancarotta fraudolenta ed ai condannati per falso, furto, appropriazione indebita truffa o frode, compresi i prevaricatori nella gestione del danaro pubblico.

Bibliografie. T. Stelian Curs; V. Dimitriu curs și în Pagini Juridice No. 28/908; C. N. Toneanu în Pagini Juridice 25/908; Degré III p. 187; Cezărescu-Dan p. 170 urm.; Vidari VIII p. 668 urm.; Masé Dari II p. 118 urm.; Rivière p. 798 urm.; Ingaramo p. 514 urm.; Rogron p. 1288 urm.; Cohendy-Darras II p. 261 urm.

Doctrină. 1. Adnotînd decizia Curței de Apel Craiova S. I No. 12/907 și sentința trib. Dolj Com. No. 5080/908 D. C. N. Toneanu serie următoarele:

..... In codicele nostru de comerț actual avem :

- 1). *Incetarea operațiunilor falimentului* pentru lipsă de activ ;
- 2). *Suspendarea pronunțării falimentului sau executarea sentinței*, prin moratoriu ;
- 3). *Incetarea stărei de faliment* prin concordat ;
- 4). *Reabilitarea*, care are de efect incetarea stărei de faliment, și dobîndirea tuturor drepturilor civile și politice, adică ștergerea stărei de faliment.

Tribunalul Dolj secția III conformindu-se acestor regule stabilite de legiuitor în mod clar și precis, a considerat cererea falitului *de a se încheie falimentul și a se repune* în capul afacerilor, pentru motivul că ar fi achitat pe toți creditorii verificați și neverificați, ca inadmisibilă și a respins cererea pentru motivul că starea de faliment existînd ea nu poate fi ridicată de cît în cazurile și cu formele prevăzute de lege, achitînd în același timp pe lîngă creanțele admise la pasiv integral în capete, interese și cheltueli, și cota statului și cheltuelile de administrație, fără de care nu se poate declara nici încetate macar, operațiunile falimentului.

Această soluțiune este în perfectă concordanță cu disp. art. 827 urm. Cod. Com. și tribunalul nu putea să acorde tocmai efectele reabilitării adică să ordone să *înceteze falimentul* și repună pe falit în capul afacerilor, fără ca să îndeplinească toate formalitățile și condițiunile prevăzute de lege în această privință.

Curtea de apel însă, admite apelul falitului, pe motiv că el achitînd pe toți creditorii verificați și neverificați, apoi *neexistînd pasiv numai este rațiune de a există faliment*. Este foarte adevărat, că în logica pură, aceasta este exact, însă rațiunea aceasta ori cît ar fi ea puternică, este în contra dispozițiunilor legii și rațiunea cea mai puternică este rațiunea legii, pe care judecătorul nu o poate substitui cu nimic, ori cît i s'ar părea că legea nu este rațională. Curtea judecînd astfel, admite reabilitarea din momentul ce ordonă starea de incetare a falimentului și repunerea falitului în capul afacerilor. Deși nu se zice în decizie reabilitare dar se admit efectele ei: încetarea stărei de faliment; ori aceasta este curată reabilitarea din actualul codice de comerț și Curtea nu o putea admite fără îndeplinirea tuturor formelor cerute de lege.

(C. N. Toncanu în Pagini Juridice No. 25/908 ; în același sens Vladimir Mavrodineanu în C. Jud. No. 70/911).

2. Față cu dispozițiunile codului nostru de comerț, un faliment se termină sau prin *încetarea operațiunilor falimentului*, sau prin *încetarea stării de faliment* sau în fine prin *revocarea declarațiunei falimentului*.

I) Încetarea operațiunilor falimentului e prescrisă formal de legiuitor în două ipoteze: 1) cînd nu se pot continua în mod util aceste operațiuni din cauza insuficienței declarate a activului falimentului (art. 832 Cod. Com.) și 2) după repartițiunea între creditorii a activului falimentului (art. 825 Cod. Com.). Este adevărat cu privire la această din urmă ipoteză, că legiuitorul nu întrebuițează expresiunile de „încetarea operațiunilor falimentului“ ci de „închiderea procedurii falimentului“, dar e constant în drept, că ultimul mod de a se exprima nu implică o situațiune juridică deosebită de cea precedentă; ceia ce rezultă chiar din textul legii (art. 833 al. ultim. C. Com.)

II) Încetarea stărei de faliment e prescrisă iarăși de legiuitor în două ipoteze: 1) în caz cînd falitul încheie cu creditorii săi un concordat omologat definitiv (art. 860 Cod. Com.) și 2) în caz cînd un moratoriu acordat după declarațiunea falimentului s'a terminat prin dezinteresarea creditorilor regulați prin convențiunea urmată între ei și falit (art. 840 Cod. Com.). Este iarăși adevărat, că și pentru această din urmă ipoteză, legiuitorul nu întrebuițează textual expresiunile de „încetarea stărei de faliment“ ci declară numai că „se produc efectele concordatului cu privire la închiderea falimentului“; cu toate acestea întru cît efectele acestui moratoriu sunt aceleași cu ale concordatului, și întru cît prin concordat încetează starea de faliment, este evident că și expresiunile de „cu privire la închiderea falimentului“ trebuie să se confunde cu acele de „încetarea stărei de faliment“. În ambele aceste două cazuri operațiunile falimentului nu se mai pot redeschide fără a interveni o nouă sentință declarativă de faliment; pe cînd din contra la încetarea operațiunilor falimentului nu e nevoie de o nouă sentință, pentru ca operațiunile să se redeschidă (art. 825 comb. cu 833 Cod. Com.); ceia ce însemnează că operațiunile falimentului vor reîncepe numai printr'un nou faliment, cînd falitul se găsește în a doua situațiune juridică; și că falimentul continuă în cazul cînd e vorba de prima situațiune juridică.

III) În fine revocarea declarațiunii falimentului are loc în cazul cînd falitul a obținut reabilitarea sa conform art. 827 și urm. C. Com. Totuși ținînd seamă de situațiunea falitului reabilitat, care e considerat ca și cînd n'ar fi fost declarat în stare de faliment, putem alături pe lângă această ipoteză și pe aceia a comerciantului, ce, fiind în încetarea de plăți, a dobîndit un moratoriu, înainte de declararea falimentului, dacă va fi satisfăcut pe toți creditorii săi (art. 842 C. Com.)

Pentru a evita confuziunea acestor trei situațiuni juridice deosebite, trebuie totdeauna să luăm în considerațiune elementele lor caracteristice. Aceste elemente isvorăsc din efectele sentinței decla-

relative de faliment. Se știe însă că dintre aceste efecte necesare, unele sunt relative la patrimoniul falitului și anume : desesizarea falitului de administrațiunea bunurilor sale ; încetarea ori cărei urmăririi individuale contra falitului ; exigibilitatea tuturor datorilor falitului ; suspendarea curgerii dobânzilor față de masa creditorilor și netransmisibilitatea creanțelor pasive cu privire la deliberările falimentului ; iar altele sunt relative la persoana falitului ; ca de ex. : incapacități de ordine publică, ca a fi alegător sau exigibil, a fi jurat, magistrat etc. sau incapacități create de legea comercială, ca a fi agent de schimb sau mijlocitor de mărfuri, a avea contract de cont curent cu Banca Națională, a scontă portofoliul la această instituție de credit, de a fi membru în Camera de comerț, de a intra în localul bursei ; de a-i fi trecut numele pe tabloul falitilor afișat în sala tribunalului și a burselor de comerț etc. Încetarea acestor efecte în parte sau în totul, e călăuză sigură cu ajutorul căreia putem distinge cele trei situațiuni juridice deosebite. În adevăr : la încetarea operațiunilor falimentului efectele relative la persoana falitului nu sunt de loc atinse ; ele continuă de a fi și după această încetare, exact aceia ce erau și pe timpul când operațiunile nu erau încetate. Cît privește însă efectele relative la patrimoniul falitului, ele toate pe timpul cît durează această situațiune sunt întrerupte sau mai bine zis suspendate : dar din momentul în care operațiunile se redeschid ele reapar cu toată eficacitatea lor. Cu alte cuvinte pe timpul acestei prime situațiuni juridice, chiar efectele relative la patrimoniu nu dispar cu desăvârșire, de oare ce prin simpla cerere a falitului însoțită de ofertele prescrise de lege, procedura se redeschide, sindicul e rechemat, iar operațiunile falimentului reîncep în baza vechei sentințe declarative a falimentului. Ceia ce caracterizează prin urmare această situațiune juridică este că pe tot timpul cît ea durează, efectele relative la patrimoniul falitului nu se mai bucură de o deplină activitate. Rațiunea de a fi a acestei stări juridice se întemeiază pe constatarea legală, că operațiunile falimentului, pentru moment, nu mai pot continua în mod util, iar creditorii reintră în drepturile lor anterioare declarațiunei falimentului, sub rezerva reducerii acestor drepturi cu sumele ce eventual ei vor fi primit din activul falimentului.

La încetarea stării de faliment, falitul rămîne supus numai efectelor relative la persoana lui, iar toate efectele relative la patrimoniu își pierd existența cu desăvârșire. Ceia ce formează elementul caracteristic al acestei situațiuni juridice, este prin urmare încetarea tuturor efectelor relative la patrimoniu fără a se mai putea redeschide

operațiunile falimentului. Rațiunea ei de a fi se întemeiază pe aceea că creditorii nu mai pot reintra în drepturile lor anterioare; căci întregul pasiv înscris la masa falimentului este stins cu moneda falimentului și pe baza principiului egalității creditorilor, fie conf. art. 859 fie conf. art. 840 Cod. Com. Dar pentru ca falitul să obțină beneficiul încetării stărei de faliment trebuie să nu fie lovit de vre-o mărginire prevăzută de art. 853 Cod. Com. sau să întrunească condițiunile cerute de art. 834 C. Com.

În fine la revocarea declarațiunei falimentului, elementul caracteristic constă din aceea că toate efectele sentinței declarative de faliment, fie ele relative la patrimoniul falitului, fie ele relative la persoana acestuia toate dispar cu desăvârșire, fără a lăsa vre o urmă despre existența lor.

Rațiunea de a fi a acestei ultime situațiuni este că achitarea pasivului nu se face cu moneda falimentului, ci integral și efectiv, astfel în cit creditorii să nu încerce absolut nici o pagubă, iar starea de faliment să apară ca rezultatul unei adevarate nenorociri neimputabilă falitului, care nu va fi comis nici o culpă gravă. Dar pentru ca falitul să dobândească beneficiul acestei stări, trebuie ca să îndeplinească toate formalitățile prescrise de lege.

Limpezită situațiunea falitului din timpul acestor trei faze juridice e ușor de văzut, că ori ce confuziune între o revocare a declarațiunei falimentului (reabilitare, ridicare a stărei de faliment) și o încetare a stării de faliment, precum și ori ce confuziune între o încetare a stării de faliment și o încetare a operațiunilor falimentului trebuie să conducă la soluțiuni greșite.

(Vezi decizia Curței de Apel Craiova I No. 12/907 și jurnalul Trib. Dolj III No. 5080/907 în Pagini Juridice No. 25/908).

Înlăturată această dificultate să revenim acum la chestiunea de a se ști, cum trebuie caracterizată cererea unui falit de a *se închide falimentul*, întru cit a achitat pe creditorii săi? În specia sentințelor de mai sus, nu se cere propriu zis o încetare a operațiunilor falimentului, care are loc în urma repartiției activului sau în caz de insuficiența lui; nici nu se cere formal o încetare a stărei de faliment, care poate avea loc în urma unui concordat sau a unui moratoriu acordat după declarațiunea falimentului; precum de asemenea nici nu se pretinde în termenii preciși beneficiul reabilitărei; ci e vorba pur și simplu de o închidere a falimentului. Este drept, că legiuitorul nu se ocupă *in terminis* de această ipoteză; cu toate acestea întemeiați pe elementele caracteristice și pe rațiunea de a fi a celor trei situațiuni juridice, soluțiunea se poate găsi cu ușurință. Pe de o parte nu e cu puțință ca procedura specială compusă din o serie

de operațiuni să continue atunci cînd e incontestabilă inutilitatea ei, și evident că inutile vor fi operațiunile unui faliment, cînd nu vor fi creditorii, în interesul cărora în primul loc au fost create; deci cînd un falit justifică că nu mai are pasiv, falimentul său trebuie să sufere o transformare, el trebuie să între într'o nouă fază: cu alte cuvinte falitul trebuie să se găsească în vre una din cele trei situațiuni juridice. Din acest punct de vedere respingerea pur și simplu a cererei acestui falit de „a se închide falimentul“ nu poate fi justificată de cît dacă dăm expresiunilor „a se închide falimentul“ un sens cu totul larg și în afară de intențiunea petiționarului. (vezi jurnalul trib. Dolj III No. 5080/907.

Pe de altă parte nu e cu puțință ca o stare de faliment, să înceteze numai prin simplul fapt, că falitul a dezinteresat pe creditorii săi, (vezi decizia Curții de Apel Craiova I No. 12/907).

Căci un faliment nu încetează prin bunul plac al falitului; de oare ce, după cum se știe, concordatul și moratoriul spre a produce încetarea stărei de faliment trebuie să întrunească anumite condițiuni subiective și obiective, independente de dezinteresarea creditorilor.

Eliminînd aceste două soluțiuni și ținînd seamă că operațiunile falimentului nu mai pot continua în mod util, singura soluție ce se impune este că în acest caz, trebuie să aibă loc „încetarea operațiunilor falimentului“. Această soluție nu poate fi criticată din punctul de vedere al textelor, căci legiuitorul nu a avut în vedere această specie; și nici n'a indicat limitativ cazurile, cînd poate avea loc o atare încetare a operațiunilor. Așa fiind și găsind întrunite elementele caracteristice și rațiunea de a fi al primei situațiuni juridice, potrivit normei „ubi eadem ratio, eadem lex“, trebuie, prin analogie să zicem, că situațiunea falitului în acest caz trebuie să fie identică, cu aceea în care legiuitorul a recunoscut inutilitatea continuării operațiunilor falimentului. De altă parte cu drept cuvînt se poate zice, că dacă legiuitorul a prevăzut textual încetarea operațiunilor falimentului numai în cazul repartițiunei activului, și insuficienței acestuia, a fost fiind că s'a ocupat de „eo quod plerumque fit“; căci cele mai de multe ori operațiunile falimentului vor înceta în atari cazuri, și numai excepțional se vor găsi falimente, unde falitul, de și va fi dezinteresat pe creditorii săi, să nu fi putut obține un concordat. Dar pentru aceste ipoteze, soluțiunea ce propunem mai răspunde și la o altă necesitate juridică și anume că ea pe de o parte împacă rațiunea legii de a nu face să continue operațiunile să recunosc inutile, iar pe de altă parte evită de a se deschide falitilor o porțiță, prin care ei să obțină pe cale indirectă, ceea ce le ar fi interzis pe cale directă. În adevăr: dacă un falit ar fi dat în judecată pentru ban-

erută frauduloasă, ori poate chiar și condamnat pentru acest delict, el, ori ce cotă ar voi să ofere creditorilor săi, nu ar putea obține un concordat omologat de tribunal; deci în privința lui, nici odată efectele sentinței declarative de faliment, nu vor încetă cu desăvîrșire; iar dacă în cursul timpului va realiză vre un patrimoniu și va contractă noi datorii, creditorii săi nu vor avea nevoie să provoace un nou faliment, ci vor cere redeschidere celui existent; natural, că această stare de lucruri este cea mai jignitoare intereselor falitului; el va încercă ori ce mijloc pentru a o evita. Dar printre aceste mijloace se oferă unul (vezi decizia Curței de Apel Craiova citată mai sus) care să-l pună la adăpost de ori ce critică: dezinteresarea creditorilor, indiferent de ori ce cotă ar oferi și indiferent dacă această dezinteresare se va fi făcut pe baza principiului egalității creditorilor; destul numai ca falitul să înfățișeze dovezile dezinteresării lor, pentru ca imediat și numai prin acest fapt, falitul să obțină beneficiul încetării stărei de faliment, care e un apanaj al falitilor, dacă nu de bună credință cel puțin nevinovați de culpă gravă. Rezultatul la care ajungem ne indică cu prisosință, calea ce trebuie să urmăm: nu încetarea stării de faliment trebuie să acordăm în aceste cazuri, ci încetarea operațiunilor falimentului ori închiderea procedurii falimentului, ori cum se va numi prima situațiune juridică, în care falimentul nu încetează, ci numai anumite efecte sunt suspendate pe un timp nedeterminat.

(V. *Dimitriu* Pag. Juridice No. 28/908).

Jurisprudență. 1. A se vedea nota 9 de la art. 819—824.

2. A se vedea nota 1 de la art. 859.

3. Falitul nereabilitat, conform legii comerciale, este incapabil de a figură în listele electorale; concordatul cu creditorii neputînd să-l restatornicească în drepturile de alegător.

C. Cas. II No. 83/84 Bul. Cas. pag. 813.

4. Faliții reabilitați pot fi jurați în materie de expropriere.

C. Cas. No. 92/99 Bul. p. 455.

5. Legiuitorul stabilind calea extraordinară de reformare a stărei de faliment prin reabilitare, a înțeles cazul cînd achitarea creanțelor de către falit, are loc după

ce hotărîrea de declare în faliment a rămas definitivă nu însă și cînd achitarea creanțelor are loc în cursul procesului.

C. Cas. III No. 39/908 C. Jud. 46/909.

6. Nu se poate ridica închiderea stărei de faliment și punerea falitului în capul afacerilor, decît cînd a făcut o cerere de reabilitare în regulă probînd că a achitat integral, capital, procente și cheltueii, cota statului și cheltueile de administrație și cu îndeplinirea formalităților prevăzute în art. 826—831 Cod. Com.

Trib. Dolj Com. No. 5080/907 în Pagini Juridice No. 25/908.

Contra mai jos:

7. Se poate ridica starea de

faliment cind falitul face dovadă că a plătit toate creanțele sale, verificate și neverificate, căci în dată ce nu e pasiv, nu mai poate fi nici faliment și n'are nevoie falitul de vr'o altă formalitate cerută pentru reabilitare (art. 826 și urm. Cod. Com.)

C. Apel Craiova I No. 12/907 în Pagini Juridice No. 25/908.

8. Achitarea creanțelor după declararea debitorului în stare de faliment și mai înainte ca sentința să fi rămas definitivă, are de efect, ridicarea acestei stări, iar nici de cum reabilitarea, care se face atunci cind plata creditorilor a avut loc după ce sentința de declarare a rămas definitivă.

C. Apel Galați No. 47/908 în Dreptul No. 25/909.

9. Din moment ce toți creditorii, ce și-au verificat creanțele la masa falimentului, au fost integral achitați, nu mai există nici o rațiune de a se continua mai departe operațiunile falimentului de oare ce codul comercial autoriză închiderea procedurii falimentului chiar și atunci cind creditorii verificați au primit numai o cotă determinată prin statul de repartitie al prețului eșit din vânzarea averii falitului, deci, cu atât mai mult cuvînt, cînd creditorii au fost integral plătiți, urmează a se închide falimentul.

Că argumentul tras de tribunal din temerea de a se prezintă în viitor creditorii necunoscuți pînă acum, este neîntemeiat, de oare ce dacă eventual s'ar ivi vr'un creditor, acesta va putea cere deschiderea stărei de faliment.

Tribunalul săvîrșește un exces de putere, cînd judecă că starea de faliment nu a încetat și respinge cererea falitului de a i se da în primire activul falimentu-

lui, deși constată că el a achitat integral pe toți creditorii verificați.

C. Cas. III No. 352/911 în C. Jud. No. 70/911.

10. Prin achitarea integrală a tuturor datoriiilor—necesară pentru ca falitul să poată obține reabilitarea sa, — trebuie a se înțelege plata reală și efectivă, sau un mod de stingerea datoriiilor care să echivaleze cu plata.

Apel Rennes 11 Sept. 1846.

În acest sens: va trebui asimilată plăței compensațiunea legală, confuziunea asupra aceluiași cap a calității de debitor și de creditor;

Astfel în caz cînd falitul, după ce a achitat tot pasivul său, rămîne debitor numai către o succesiune, la care el este chemat, împreună cu alții, nu va fi suficient spre a obține reabilitarea, de a face ca datoria să treacă asupra sa ca parte succesorală, va trebui încă să se stabilească în mod cert partea succesorală a falitului; în caz contrar falitul spre a obține reabilitarea trebuie să achite comoștenitorilor datoria sa.

Apel Pau 19 April 1853.

11. .... dar nu trebuie considerată ca echivalentul plăței, nici novațiunea—care nu face de cit să substituie un angajament nou, unei datorii vechi.

Cas. fr. 17 Nov. 1857; în Cohendy-Darras.

12. Datoriile ce trebuiesc a fi achitate de falit pentru a obține reabilitarea, sunt acele cari constituiesc pasivul falimentului, nu și acele cari au fost contractate după faliment.

Falitul, trebuie să plătească nu numai capitalul datoriiilor sale, ci în mod integral și interesele.

Este întrebarea : din ce moment curg aceste interese ?

Dacă e vorba de o creanță producătoare deja de interese—convenționale sau moratorii,—înainte de declararea falimentului, aceste interese continuă a curge contra falitului, după faliment ca și înainte : căci declarațiunea falimentului, nu suspendă curgerea dobânzilor de cît numai față de masă și nu și față de falit.

Cas. fr. 17 Ian. 1893 ; *Apel Paris* 1 Dec. 1892. **Comp.** *Lyon Caen et Renault* VII No. 271 ; *Thaller* No. 1911 ; în *Cohendy-Darras*.

13. Reabilitarea unui falit nu poate fi admisă înaintea închiderii acțiunii publice și bancrutării simpli nu o pot obține de cît după ce își vor fi făcut pedeapsa.

C. Cas. II 744/900 *Bul.* pag. 104.

Notă. 1. În legea din 1900 mai figurau următoarele 2 aliniate abrogate prin legea din 1902 :

„Faliții neconcordatari, sub pedeapsa prescrisă de lege pentru „bancrută frauduloasă, vor fi incapabili să exercite profesiunea de „comerciant, fie personal, fie prin persoane interpuse. Se consideră „de drept ca persoane interpuse cele prevăzute în art. 812 C. Civil.

„În cazul art. 881 se va putea acorda circumstanțe atenuante „dacă registrele n’au fost ținute în regulă“.

2. Cererea de reabilitare formată conf. art. 827 Cod. Com. se va forma pe timbru de 30 bani, întru cît nici un text din legea timbrului nu supune la o altă taxă asemenea cereri.

În ce privește opozițiunile celor interesați, legea timbrului iarăși nu prevede nimic. Mai mult încă din cuprinsul art. 828 și 829 Cod. Com. reiesă că o simplă petiție se va adresa grefei de cel interesat, iar tribunalul, va statua (în camera de consiliu) ascultînd pe falit și examinînd actele depuse și *întîmpinarea* oponentului, care nu poate figura ca parte în proces.

3. În ce privește apelul falitului vizat de art. 829, va fi pe timbrul de 20 lei și taxa specială 100 lei (art. 24 al. 2 l. timbr.) întru cît acest apel se referă la o sentință a tribunalului și art. 24 l. timbr. este generic.

TITLUL VI

Despre încetarea și suspendarea falimentului

CAPITOLUL I

Despre neajungerea activului

CODUL COM. ROMÎN

Art. 832. Dacă operațiunile falimentului nu vor putea continua în mod util din cauza insuficienței activului, tribunalul, ascultînd pe judecător și pe falit, va putea declara, chiar din oficiu, încetarea acelor operațiuni.

Această declarațiune va reintegră pe creditori în exercițiul drepturilor lor asupra bunurilor falitului, menținîndu-se în privința acestuia efectele declarațiunei de faliment.

(Com. 717, 833, 936; Ital. 817; Fr. 528; Belg. 536, 4°).

Bibliografie. V. Dimitriu curs; Cezărescu-Dan p. 173 urm.; Degrè III p. 187; Vidari VIII p. 673 urm.; Masé Dari II p. 123 urm.; Rivière p. 745 urm.; Thaller ed. 3 p. 1064 urm.; Namur III p. 251 urm.; Rogron p. 1100 urm.; Cobendy-Darras II p. 165 urm.; Al. Ingaramo p. 515 urm.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 833. Falitul și orice

CODUL COM. ITALIAN

Art. 817. Se non possono essere continuate utilmente le operazioni del fallimento per insufficienza di attivo, il tribunale può dichiarare anche d'ufficio la cessazione delle operazioni stesse, sentiti il curatore, la delegazione dei creditori ed il fallito.

Questa dichiarazione restituisce i creditori nell'esercizio dei loro diritti sui beni del fallito, salvi rispetto a questo gli effetti della dichiarazione di fallimento.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 818. Il fallito e qua-

interesat va putea ori cînd cere tribunalului revocarea sentinței prin care s'a declarat încetarea operațiunilor falimentului, plătiind cheltuelile judecăței arătate în articolul precedent și dînd cauțiune pentru cheltuelile ulterioare.

Dacă revocațiunea este admisă, se va procede conform primului aliniat al art. 825.

(Com. 825, 832; Ital. 818; Fr. 528; Belg. 536, 4°).

lunque altro interessato può in ogni tempo chiedere al tribunale la rivocazione della sentenza che dichiara la cessazione delle operazioni del fallimento, pagando le spese del provvedimento indicato nell'articolo precedente e dando cauzione per le spese ulteriori. Se la rivocazione è ammessa, si procede secondo le disposizioni dei primo capoverso dell'articolo 815.

Bibliografia sub art. 832.

Doctrină. 1. Încetarea operațiunilor falimentului trebuie a se pronunța de tribunal prin o sentință motivată ascultîndu-se judecătorul sindic și falitul și această sentință este definitivă nesusceptibilă de opoziție sau apel, conf. art. 944; se poate pronunța chiar și din oficiu și în camera de consiliu a tribunalului.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1450 și urm.).

2. În doctrină e controversată chestiunea efectelor încetării operațiunilor falimentului.

a) O părere este că încetarea e relativă numai la operațiunile falimentului iar nu propriu zis la încetarea stărei de faliment; această stare continuă și efectele ei relative la falit se mențin; organele administrative nu numai că funcționează, dar în special sindicul va fi dator ori cînd, a reprezintă pe falit în acțiunile ce-l privesc, căci efectele desesizării menținîndu-se, falitul nu se poate prezintă textul 832 prevede că creditorii sunt reintegrați în exercițiul dreptului lor asupra bunurilor falitului, adică fie care va putea urmări individual aceste bunuri; dar în privința falitului efectele declarațiunei de faliment se mențin.

b) Se susține o altă părere că textul legii noastre nu poate da loc la îndoială, că organele administrative au încetat cu totul de a funcționa și prin urmare și dreptul sindicului de a reprezintă pe falit; căci conf. art. 833 comb. cu 825, sindicul va fi rechemat la însărcinarea lui, deci în acest interval încetează însărcinarea sa; dar încetînd aceste organe se înțelege ușor că falitul trebuie să figureze singur

în toate actele ce-l privesc. El putînd fi urmărit de creditori, va putea și plăti acestora, plățile efectuate trebuie să se considere valide. Obiecțiunea ce se trage din expresiunile „că în privința falitului se mențin efectele declarațiunei de faliment“ trebuie înlăturată, căci spiritul legii nu e acel ce se tînde a i se da. În adevăr „în privința falitului“ adică „în privința lui personal“ sau „în privința persoanei lui“ se mențin efectele relative la persoana falitului, pe cînd toate efectele relative la bunuri încetează, ceia ce se recunoaște în sistemul adoptat de această din urmă părere.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1451 și urm.).

Notă. Prima părere e împărtășită la francezi de *Bédarride* II No. 711; *Renouard* II p. 118; *Alauzet* VII No. 2720; *Bravard et Demangeat* V p. 492; *Boistel* No. 1028; *Lyon Caen et Renault* VIII No. 766; *Thaller* No. 2160; *Ruben de Couder* V No. 652.

3. *Masé Dari* susține că prin încetarea operațiunilor falimentului din lipsă de activ, creditorii *redobîndesc* exercițiul drepturilor lor față de falit, pentru cazul cînd acesta ar dobîndi bunuri asupra cărora creditorii să-și poată valorifica creanțele lor. În mod egal prin închiderea falimentului din lipsă de activ, creditorii își redobîndesc drepturile lor, rămînînd liberi de a le exercită contra falitului în mod individual. Astfel creditorul care—după închiderea falimentului din lipsă de activ—urmărește bunurile debitorului său falit, lucrează numai în avantajul său și obține plata parțială sau totală a creanței sale, fără ca prin aceasta să favorizeze ori să prejudicieze pe ceilalți creditori și nici chiar pe falit față de alții.

Acest principiu pus, a determinat jurisprudența să decidă că după închiderea falimentului în cazul 817 (832 român) Cod. Com., un creditor al falitului pentru noi creanțe, nu poate cere a fi declarat a doua oară un comerciant în stare de faliment; singurul drept ce l-ar avea ar fi să ceară redeschiderea procedurii falimentului revocîndu-se sentința prin care s'a declarat încetarea operațiunilor falimentului.

Masé Dari del fallimento II p. 124 urm.

4. Legiuitorul nu spune dacă revocarea sentinței trebuie a se face în ședință publică și dacă au loc debateri în mod contradictor; din contra s'ar părea că întru cît încetarea operațiunilor se poate face chiar din oficiu, în camera de consiliu și revocarea acestei dispozițiuni cată a se face în același mod, mai cu seamă cînd v'r'un creditor intervine pentru revocare, susținînd că a descoperit existența unei averi dosite; dacă ar fi să se citeze pe falit și să urmeze debateri, s'ar putea prea bine ca pînă cînd să se pronunțe sentința să

nu se mai găsească de cît urmele acelei averi. Sentiința pronunțată asupra cererii de revocare nu e supusă nici opozițiunii nici apelului.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1455).

5. Dacă tribunalul revoacă încetarea operațiunilor, rechemăm pe judele sindic la însărcinarea sa, ori îl va numi din nou; acesta va îndeplini toate operațiunile cerute de procedura falimentului.

Falimentul fiind în stare de funcționare, falitul va putea încheia concordat, obține moratoriu, va putea obține chiar reabilitarea.

(V. *Dimitriu* idem p. 1456).

Jurisprudență. 1. Sentiința prin care se încheie operațiunile falimentului pentru insuficiență de activ, lasă să subsiste efectele sentiinței care a pronunțat falimentul, în special în cea ce privește pierderea pentru falit a administrațiunii tuturor bunurilor sale, chiar ale acelor cari ar putea să-i vie posterior.

În consecință, este nulă remiterea făcută falitului posterior sentiinței de închidere a operațiunilor falimentului pentru insuficiență de activ, a valorilor provenite falitului din succesiunea mamei sale. Sindicul este în drept a forma o acțiune pentru plata acestor valori contra aceluia care era depozitarul lor.

De altfel importă puțin că acesta din urmă ar fi fost de bună credință; sentiința care a creat incapacitatea falitului fiind ținută ca cunoscută de toți, cu începere de la data ei, fără ca această prezumpțiune să poată fi distrusă prin proba contrarie.

C. *Apel Dijon* 23 Mart 1905 Dreptul No. 50/905.

2. Cînd falimentul s'a închis pentru lipsă de activ și comerciantul declarat falit întreprinde un nou comerț, a doua cerere de declarare în stare de faliment este inadmisibilă.

Trib. Prahova I No. 14/908 în *Pagini Juridice* No. 41/908; *Trib.*

Napoli 8 Iunie 1891 în *Ingaramo*.

3. În caz de încetarea operațiunilor falimentului din cauza insuficienței activului, falitul poate stă singur în judecată pentru a răspunde la pretențiunile îndreptate contra sa, fără a avea nevoie de asistența sau reprezentanța sindicului.

Apel Palermo 30 Martie 1886; *contra Cas. Palermo* 7 Febr. 1888 în *Ingaramo*.

4. Declarată fiind încetarea operațiunilor falimentului din lipsă de activ, încetează funcțiunile curatoretului (la noi sindic) și creditorii pot reclama direct contra falitului.

În acest caz nouile obligațiuni contractate de falit, vor putea fi atacate de vechii creditorii, întru cît vor fi prejudiciabile intereselor lor; însă n'are acest drept și falitul.

Apel Messina 20 Febr. 1890, în *Ingaramo*.

5. Încetarea operațiunilor falimentului, pentru lipsă de activ, nu face să înceteze desesizarea falitului.

Prin urmare sumele primite de la falit de către unul din creditorii săi,—după închiderea operațiunilor falimentului din cauza insuficienței de activ—trebuiesc raportate masei credale, și prin urmare falimentul se va redeschide.

Tot astfel se va urma și pentru

plățile ce vor fi efectuate prin compensațiune, după închiderea falimentului.

Cas. fr. 5 Nov. 1879, 11 Aug., 26 Oct. și 10 Nov. 1885, 31 Mai 1897, 4 Ian. 1898; *Apel Rouen* 21 Marte 1851, 3 Mai 1879; *Apel Paris* 8 Marte 1856, 18 Dec. 1858. 10 Mai 1881: *Apel Nancy* 27 Iunie 1896; *Apel Toulouse* 11 Ian. 1867; *Apel Bordeaux* 31 Iulie 1879; *Apel Nîmes* 15 Ian. 1881; *Apel Aix* 10 Marte 1884.

6. Desesizarea cuprinde toate bunurile cari ar putea să-i parvină falitului posterior încetării operațiunilor; aceste bunuri rămân afectate creditorilor anteriori falimentului, cu excluderea creditorilor celor noi.

Apel Rouen 21 Marte 1852; *Apel Nîmes* 15 Ian. 1881.

7. Dacă posterior închiderei operațiunilor falimentului pentru lipsă de activ, falitul cedează unui terțiu beneficiul contractului

de asigurare, cesiunea este nulă și sindicul este în drept a cere această nulitate.

Apel Genève 10 Sept. 1883.

8. . . . n'are importanța dacă cesiunea a fost făcută în profitul unuia dintre creditorii falimentului, afară de cazul cînd această cesiune are drept cauză o acțiune individuală exercitată de acest creditor contra falitului.

Apel Nancy 10 Ian. 1899.

9. Falitul conservă însă, — și după închiderea operațiunilor falimentului — exercițiul acțiunilor cari se referă la drepturile exclusiv personale ale falitului ca și în timpul falimentului.

Apel Paris 18 Iulie 1884.

10. . . . astfel falitul poate preținde personal și fără intervenția sindicului plata salariului ce i s'ar datori pentru serviciile prestate după închiderea falimentului.

Apel Aix 23 Iunie 1882.

(No. 5—10 în Cohendy-Darras).

CAPITOLUL II

Despre moratoriu

CODUL COM. ROMÂN

Art. 834. Dacă sentința declarativă de faliment a fost pronunțată după cererea creditorilor sau din oficiu, falitul, justificând cu probe valabile că încetarea plăților a fost consecința unor evenimente extraordinare și neprevăzute, sau în alt mod scuzabile, și stabilind cu documente sau cu dare de garanții îndestulătoare că activul patrimoniului său covârșește pasivul, va putea să ceară tribunalului, în cele trei zile ce urmează după publicarea acelei sentințe, ca să se suspende executarea ei ¹⁾.

Cererea nu va putea fi primită dacă falitul nu a prezentat sau nu prezintă împreună cu dînsa registrele sale de comerț, regulat ținute, bilanțul său comercial și o listă nomi-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 819. Se la sentenza dichiarativa del fallimento fu pronunciata ad istanza di creditori o di ufficio, il fallito, ove possa giustificare con valide prove che la cessazione dei pagamenti fu conseguenza di avvenimenti straordinari e impreveduti o altrimenti scusabili, e dimostrare con documenti o con prestazione d'idonee garanzie che l'attivo del suo patrimonio supera il passivo, può chiedere al tribunale, nei tre giorni successivi alla pubblicazione della sentenza medesima, che si sospenda l'esecuzione di questa.

La domanda non può essere ricevuta, se il fallito non abbia presentato o non presenti con essa i suoi libri di commercio regolarmente tenuti, il suo bilancio commerciale e un elenco

1). Potrivit art. 25 al. 6 din legea timbrului cererea de moratoriu se va face pe timbru fix de 25 lei.

nativă de toți creditorii săi, cu arătarea domiciliului și a sumelor creanțelor lor.

(Com. 22 și urm., 703 și urm., 844; Ital. 819; Belg. 593, 594).

nominativo di tutti i suoi creditori coll'indicazione del loro domicilio e della somma dei loro crediti.

Bibliografie. V. Dimitriu curs; Al. Degré: *Scrieri juridice* III p. 187 urm.; Masé Dan: del fallimento II p. 127 urm.; Vidari VIII p. 681 urm.; Ingaramo p. 516 urm.; Namur: *Code de Commerce belge* III p. 395 urm.

Doctrină. 1. Prin moratoriu, ce derivă de la expresiunea *mora*, înțelegem suspendarea pe un timp determinat a urmărilor individuale sau colective, acordată de tribunalul comercial, după ascultarea creditorilor unui debitor, ce justifică că încetarea plăților se datorește unei cauze scuzabile și că activul său covârșește pasivul ce are. Scopul ce se urmărește este ca înlăuntrul aceluși termen să satisfacă pe creditorii aceluși debitor. Această instituțiune nu e opera timpurilor moderne, ea s'a născut încă din timpurile antice și s'a transmis prin seria veacurilor pînă în evul modern, suferind diverse schimbări în caracterul și condițiunile ce legiuitorul i-au impus. Regulamentată și codificată în regulă, a fost în Austria, încă de pe timpul împărătesei Maria Tereza, care s'a arătat pururea geloasă pentru desvoltarea comerțului. Dar utilizarea moratoriuului a fost în urmă înlăturată de către regulamentul general al împăratului Giuseppe II.

În Italia moratoriuul fu regulamentat prin noul codice din 1882 deși mai înainte se obicinuia a se acordă suspendări în favoarea debitorilor. Din codicele italian a fost împrumutat și de legiuitorul nostru din 1887, care l'a prevăzut în art. 832—843 inclusiv, iar legiuitorul din 1895 nu introduce nici o modificare.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1501 urm.).

2. Falitului, care a fost declarat, după cererea sa proprie, în stare de faliment, îi este ridicată aptitudinea de a dobîndi moratoriuul, ceia ce este și rațional, căci atît creditorii cît și tribunalul din oficiu, cînd provoacă declararea falimentului se întemeiază pe prezumpțiunea că încetarea plăților va duce la insuficiența mijloacelor pentru îndeplinirea angajamentelor contractate de fostul comerciant, falitul poate dovedi că această insuficiență, pentru moment, este datorită unor împrejurări străine de voința sa, împrejurări ce pot fi înlăturate, în cît temerea creditorilor să nu se mai găsească întemeiată. Din contra dacă el singur a cerut declararea sa în faliment, el are certitudinea că nu se mai găsește în pozițiune de a cere acordarea

unui moratoriu, pentru ca înlăuntru unui termen determinat, să poată ajunge a fi în regulă față de creditori, fiind suspendată urmărirea acestora.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1504 urm.).

3. O egalitate între activ și pasiv nu va putea servi falitului pentru dobândirea moratoriuului, căci nu s'ar putea ști cu certitudine dacă vr'o modificare în valorile ce compun activul sau garanțiile, nu ar micșura siguranța creditorilor, știut fiind că prin moratoriu nu se urmărește vre-o remitere de datorii ci numai o suspendare a plăților.

(V. *Dimitriu* idem p. 1506 urm.).

4. Moratoriuul mai poate fi cerut de cel ce a făcut opoziție contra sentinței declarative de faliment?

Vidari (VIII p. 692 urm.) susține negativă: pentru că cele două căi deschise de lege au scopuri esențialmente opuse; prin opoziție se țintește a se revocă sentința declarativă și a se înlătură starea de faliment cu toate efectele ei destul de grave; moratoriuul din contra presupune în mod necesar starea de faliment, și starea de încetare de plăți; ceia ce se cere prin moratoriu este a se recunoaște că încetarea plăților se datorește unor evenimente extraordinare, neprevăzute sau în alt mod scuizabile, și că falitul dispune de un activ suficient spre a plăti integral toate datoriile sale. Prin urmare odată ce falitul a făcut opoziție contra sentinței declarative, nu mai poate fi primită și cererea sa de moratoriu, întru cât a făcut două cereri absolut opuse și cari nu se pot concilia în materie de faliment.

Jurisprudență. 1. Pentru ca cineva să poată obține moratoriu, trebuie, după art. 834 Cod. Com. să justifice cu probe valabile că încetarea plăților a fost consecința unor evenimente extraordinare și neprevăzute, sau în alt mod scuizabile și să dovedească că activul covârșește pasivul.

Criza prin care trece întreg comerțul la un moment dat, nu poate motiva o cerere de moratoriu; legiuitorul în art. 834 C. Com. a înțeles prin evenimente extraordinare și neprevăzute, nu o stare generală, ci o stare de fapt particulară unui comerciant.

Trib. Ilfov Com. No. 2476/900 în Dreptul pe 1900 p. 586 și *No. 3106/900* în C. Jud. No. 4/901.

2. Comerciantul declarat falit poate, dacă sentința declarativă de faliment a fost pronunțată după cererea creditorilor sau din oficiu, să ceară tribunalului, în cele 3 zile ce urmează după publicarea acelei sentințe, ca să suspende executarea ei, adică să i se acorde un moratoriu.

Pentru a obține acest moratoriu dînsul trebuie să dovedească; că încetarea plăților e datorită unor evenimente neprevăzute sau altor împrejurări scuizabile; că activul patrimoniului său covârșește pasivul, dovedind aceasta cu documente, ori cu dare de garanții îndestulătoare și aceasta pentru a se proba că creditorii vor fi plătiți integral, de esența moratoriu-

lui fiind plata integrală a creditorilor; căci de îndată ce activul este inferior pasivului și deci creditorii nu se pot plăti integral, legea nu permite moratoriul ci cel mult concordatul; că registrele sunt ținute în regulă ca formă și ca conținut. Afară de aceasta, în judecata cererii de moratoriu trebuie să se țină seamă mai ales de părerea majorității în număr, a creditorilor prezenți, dacă această părere este întemeiată pe acte ori constatări din cari să reiasă îndeplinirea condițiilor legii, adică să reiasă că activul debitorului covârșește pasivul.

Trib. Roman 2 Mai/903 în C. Jud. 65/903. Idem pe 1908 în Dreptul pe 1908 p. 322.

3. Cererea de moratoriu nu e suficientă pentru a justifica o stare de încetare de plăți și deci a determina declararea în stare de faliment, după respingerea cererii de moratoriu, ci mai trebuiesc și alte dovezi de încetare reală de plăți.

Trib. Ilfov No. 3406/900 în C. Jud. No. 4/901.

4. Cererea de moratoriu trebuie să fie propusă tribunalului în cele trei zile *successive* publicațiunii sentinței declarative de faliment; nu este admisibilă nici o prorogare a acestui termen.

Trib. Com. Napoli 7 Mai 1883, în *Ingaramo*.

5. Dispozițiunile privitoare la moratoriu sunt aplicabile chiar și societăților comerciale.

Administratorii unei societăți

pot cere moratoriul fără o prealabilă deliberare a societăților.

Cererea de moratoriu nu e admisibilă dacă nu este însoțită de depunerea tuturor registrelor fără deosebire dacă sunt sau nu prescrise de lege pentru uzul comercial; se vor mai depune și toate actele și documentele trebuitoare pentru a justifica regulata ținere a registrelor și motivele cererii.

Apel Torino 17 Sept. 1883, în *Ingaramo*.

6. Evenimentele cari au cauzat încetarea plăților, nu pot fi socotite ca extraordinare, neprevăzute sau în alt mod scuizabile, conf. art. 819 (romin 834) Cod. Com. dacă comerciantul le-ar fi putut evita uzînd de prevedere și o mai atentă intuiție a evenimentelor, baza vieții comerciale.

Apel Venezia 25 Mai 1891.

7. Spre a se acorda moratoriul, trebuie să existe activul mai mare de cît pasivul nu numai în momentul cînd comerciantul prezintă bilanțul său, ci și în momentul cînd tribunalul pronunță sentința asupra cererii moratoriului.

Apel Venezia de mai sus.

8. Este inoportună acordarea moratoriului, cînd cea mai mare parte din averea comerciantului este ipotecată sau dată în gaj, pentru că creditorii ipotecari sau privilegiați pot cere executarea asupra acestor bunuri, cu toate că s'a acordat moratoriu debitorului lor.

Apel Venezia idem; (No. 6—8 din *Ingaramo* p. 517).

Notă. 1. Condițiunile cerute pentru a se putea cere acordarea moratoriului sunt cele arătate în art. 834 Cod. Com.:

a) Calitatea de comerciant; moratoriul este instituit pentru a proteja interesele comercianților cari se găsesc în momente de jenă, din cari cauză nu pot îndeplini obligațiunile ce și-au luat.

Legiuitorul italian și după el cel român, spre deosebire de cel neerlandez și belgian, au prevăzut moratoriul nu numai ca un mijloc de a preveni falimentul ei,—dacă falimentul s'a declarat—și ca un mijloc de a suprima falimentul. Deci numai comercianților li se poate acorda moratoriul, căci numai ei pot fi declarați faliti; aceiași fa-voare câtă a fi aplicată și societăților comerciale legal constituite.

b) Cel ce solicită moratoriul să justifice cu probe valabile, că starea sa precară este consecința unor evenimente extraordinare și neprevăzute sau în alt mod scuizabile.

Să probeze de exemplu că nu poate face față plăților din cauza unui sinistru, a unei scăderi brusce a valorilor sau mărfurilor, din cauza unui războiu, etc., chestiuni de fapt, lăsate la suverana apreciere a instanțelor de fond.

c) Să facă dovada cu registrele și documentele sale comerciale că activul patrimoniului său covârșește pasivul.

D-l Dimitriu în cursul comercial susține că o egalitate între activ și pasiv n'ar putea servi pentru dobândirea moratoriului.... găsim întemeiat acest mod de a vedea, întru cât legea este destul de clară când zice că activul să *covârșească* pasivul. Cu cât? e chestiune de apreciere pentru tribunal; în tot cazul, aceasta e o condițiune pentru admisibilitatea cererii de moratoriu.

Asupra acestei a treia condițiuni codul comercial belgian (art. 593) cere ca comerciantul să poseadă „bunuri sau mijloace îndestulătoare pentru a satisface pe toți creditorii în capital și interese“. Cum vedem după legea belgiană moratoriul ar fi admisibil și în cazul când activul și pasivul ar fi egale; această indulgență se explică căci legea belgiană n'acordă moratoriu și falitilor.

Aceste sunt condițiuni de fond; legea mai cere și condițiuni de formă:

d) Declararea în stare de faliment a comerciantului care solicită moratoriul să nu fi fost pronunțată după cererea sa.

e) Să nu treacă mai mult de trei zile de la publicarea sentinței declarative și pînă când se cere moratoriul.

Aceste din urmă 2 condițiuni se referă numai la moratoriile cerute de faliti.

f) Odată cu cererea de moratoriu comerciantul, declarat sau nu falit, e dator să prezinte registrele sale de comerț regulat ținute, bilanțul și o listă nominativă a tuturor creditorilor săi, cu mențiunea domiciliului și a sumelor creanțelor lor.

Prin registre *regulat ținute*, legiuitorul înțelege registrele obligatorii (art. 22 l. com.) vizate pentru începerea și terminarea în ele

a operațiunilor comerciale; (art. 26, 27 Cod. Com.) registrele trebuie să le prezinte pe 10 ani (argument din art. 30 Cod. Com.)

Neindeplinirea unora din aceste condițiuni, face inadmisibilă cererea pentru acordarea moratorului.

2. Dacă se poate acorda moratoriul și în caz cînd falimentul s'a declarat după moartea comerciantului?

D-nii *Cezărescu* și *Dan* în Codul Comercial adnotat susțin afirmativa:

a) Pentru că atunci cînd e vorba de acordarea moratorului, legea nu distinge între falimentul declarat în timpul vieții comerciantului și falimentul declarat după moarte.

b) Pentru că moștenitorii, fie puri și simpli, fie beneficiari, au interes la acordarea moratorului. Și în cit privește pe moștenitorii ce au acceptat moștenirea pur și simplu n'au nevoie de nici o demonstrare alta pentru a arăta interesul lor în cererea de moratoriu dar chiar moștenitorii beneficiari au interes pentru ca să evite efectele multiple și triste ale declarațiunei falimentului.

Comp. *Vidari* VIII No. 691; *Masé Dari* II p. 136 urm.

Asupra acestei chestiuni legiuirea comercială belgiană este precisă:

„În caz de decesul unui comerciant, moratoriul va putea fi acordat moștenitorilor beneficiari, pentru cauzele și în condițiunile paragrafului precedent”.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 835. Președintele, verificînd prezintarea registrelor, a bilanțului și a listei creditorilor, va ordona convocarea acestora înaintea judecătorului sindic pentru a discuta cererea de moratoriu și va fixa, la trebuință, o zi care să nu fie posterioară zilei primei adunări ordonată prin sentința declarativă de faliment.

Această ordonanță se va notifica imediat judecătorului sindic și tuturor creditorilor prin îngrijirea falitului.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 820. Il presidente, verificata la presentazione dei libri, del bilancio e dell'elenco dei creditori, ordina una convocazione di questi dinanzi al giudice delegato per discutere sulla domanda di moratoria, e prefigge all'uopo un giorno non posteriore a quello della prima adunanza ordinata colla sentenza dichiarativa del fallimento.

Tale ordinanza è notificata immediatamente al curatore ed a tutti i creditori, a cura del fallito.

Această ordonanță nu va împedica îndeplinirea actelor decurgînd din declarațiunea de faliment în privința persoanei și bunurilor falitului.

(Com. 708, 834, 836, 943 ; Ital. 820 ; Belg. 595, 1°—3°).

Art. 836. Procesul verbal al adunării trebuie să arate numele și pronumele creditorilor cari au compărut și declarațiunile fie căruia dintr'înșii și a judecătorului sindic, în privința veracității ființei fie cărei creanțe, a cererei de moratoriu și a duratei lui.

Va trebui asemenea să arate propunerile măsurilor conservatorii necesare, modurile de lichidațiune prin bună înțelegere și persoanele cărora se poate încredința administrațiunea sau supravegherea patrimoniului falitului în timpul moratoriului.

(Com. 835, 938 și urm. ; Ital. 821 ; Belg. 595, 4°, 5°).

Art. 837. La cea dintâi audiență care va urmă după ziua adunării sus zise, tribunalul va statua contradictoriu cu falitul, cu judecătorul sindic și cu creditorii intervenienți asupra cererei de suspensiune, ținînd mai cu seamă compt de dorința exprimată de majoritatea creditorilor.

L'ordinanza stessa non è di ostacolo alla prosecuzione degli atti conseguenti alla dichiarazione del fallimento rispetto alla persona ed ai beni del fallito.

Art. 821. Il processo verbale dell'adunanza deve indicare il nome e il cognome dei creditori comparsi e le dichiarazioni di ciascuno di essi e del curatore, intorno alla verità ed entità dei singoli crediti, alla domanda di moratoria ed alla durata di questa. Deve pure indicare le proposte dei provvedimenti conservativi che occorrono, dei modi di liquidazione amichevole e delle persone alle quali possa affidarsi l'amministrazione o la sorveglianza del patrimonio del fallito durante la moratoria.

Art. 822. Nella prima udienza successiva al giorno dell'adunanza suddetta, il tribunale, in contraddittorio del fallito, del curatore e dei creditori che intervengono, pronuncia sulla domanda di sospensione tenendo conto speciale del voto espresso dalla maggioranza dei creditori, e, qua-

Dacă tribunalul găsește această cerere admisibilă, el ea următoarele măsuri :

1. Fixează termenul moratorului, fără ca acest termen să poată trece peste 6 luni;

2. Ordonă debitorului ca, înăuntrul aceluiași termen, să producă dovadă cum că a plătit toate datoriile sale ajunse la scadență, sau că a obținut de la creditori amânarea plății;

3. Prescrie măsurile conservatorii și precauțiunile ce va crede necesarii pentru a asigura integritatea patrimoniului debitorului;

4. Numeste o comisiune de creditori însărcinată de a supraveghea administrațiunea și lichidarea patrimoniului căzut în faliment.

Suspendarea procedurii comerciale a falimentului nu împiedică cursul urmăririi penale.

(Com. 714, 845, 881 urm. 938, 943; Ital. 822; Belg. 597—600).

lora ritenga tale domanda ammessibile,

1° stabilisce il termine della moratoria che non può superare i sei mesi;

2° ordina al debitore di far constare entro il detto termine di aver soddisfatto tutti i suoi debiti scaduti, o di aver ottenuto dai creditori dilazione al pagamento;

3° prescrive i provvedimenti conservativi e le cautele che reputa necessarie a garantire l'integrità del patrimonio del debitore;

4° nomina una commissione di creditori incaricata di soprintendere all'amministrazione ed alla liquidazione del patrimonio caduto nel fallimento.

La sospensione della procedura commerciale di fallimento non impedisce il corso del procedimento penale.

Bibliografie. T. Stelian curs; V. Dimitriu curs; Cezărescu-Dan p. 179 urm.; Vidari VIII p. 693 urm.; Masé Dari II p. 141 urm.; Namur III p. 401 urm.; Ingarano p. 517 urm.

Doctrină 1. Îndată ce intervine sentința tribunalului, prin care se acordă moratoriul, procedura falimentului e pusă în suspensie, ea nu e ridicată cu totul, dar nici o operațiune prescrisă de această procedură nu mai poate avea loc, organele administrative ale falimentului nu sunt revocate, dar nici nu funcționează; cel mult judecătorul sindic are direcțiunea asupra lichidării activului și stingerei pasivului, pentru ca nu cumva falitul să poată, de acord cu comi-

siunea creditorilor să fraudeze pe ceilalți creditori. Această suspendare însă a procedurii falimentului nu are efect de cit asupra procedurii comerciale a falimentului nu și asupra urmăririi penale, ceea ce o spune formal legiuitorul în al. ultim din art. 837.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1517).

2. Codul comercial român prevede în art. 837 al. 4, că tribunalul acordând moratoriul va numi o comisiune de creditori, însărcinată a supraveghea administrația și lichidarea patrimoniului.

La citirea acestui articol de lege, s'ar crede că legiuitorul a luat în acest mod toate măsurile pentru a garanta pe creditori. În practică însă, această comisiune de supraveghere n'are nici un rol și este departe de a constitui vr'o garanție serioasă pentru creditori.

În întreg Cap. II „Despre moratoriu“ nu găsim de cit două articole cari vorbesc despre această comisie de supraveghere: art. 827 ⁸³⁷ al. 4 care impune tribunalului obligațiunea de a numi o astfel de comisiune și art. 838 care vorbește despre lichidațiunea voluntară a activului falimentului, în care caz operațiunile se vor face cu concursul comisiunii de supraveghere și sub direcțiunea judecătorului sindic. În acest caz numai, tribunalul, autorizând constituirea de ipoteeci, gajuri, vânzări, etc., va ascultă și comisia de supraveghere.

Nicăeri legea nu vorbește despre rolul comisiunii de supraveghere, cînd moratoriul este acordat înainte de declararea în faliment și cînd se cere moratoriul nu pentru lichidarea ci pentru continuarea comerțului. De asemenea legea nu spune nimic despre răspunderea acestei comisiuni față de ceilalți creditori.

Din cauza lipsei unui text de lege, jurisprudența (Apel Genova 15 Iunie 1889, *Giurispr. italiana* 612) cu drept cuvînt a hotărît că, comerciantul în stare de moratoriu înainte de faliment, nu pierde personalitatea sa juridică, poate continuă singur comerțul său, n'are nevoie să fie asistat de comisiunea de supraveghere cînd face plăți, cînd vinde mărfurile sale în mod obicinuit, sau cînd contractează noi datorii.

De asemenea s'a hotărît de instanțele judecătorești că, comisiunea de supraveghere nu poate lua din mîna comerciantului în moratoriu, administrațiunea comerțului său și că avînd numai un rol cu totul pasiv, nu poate fi trasă la răspundere de ceilalți creditori, chiar cînd la sfîrșitul moratoriului, activul ar fi dispărut în mare parte.

În cel mai bun caz, comisiunea de supraveghere n'are alt rol de cit de a denunța tribunalului fraudele pe cari le comite debitorul în moratoriu, și să ceară, pe cale principală, revocarea moratoriului. Ori acest drept îl au toți creditorii, în conformitate cu art. 841, și

rare ori vom vedea că cei din comisiunea de supraveghere, vor face astfel de cereri, căci știind că n'au nici o răspundere, preferă mai în totdeauna să tacă, să-și conserve rolul pasiv, spre a fi cu preferință achitați de debitorul lor, drept recompensă pentru această a lor tăcere.

(*Mihail G. Valerianu* în C. Jud. No. 23/905).

Jurisprudență 1. Convocarea în termen scurt a creditorilor, pentru a se pronunța asupra cererii de moratoriu, se face prin scrisori recomandate la poștă de către judecătorul sindic (art. 937 C. Com.) iar nu conform regulilor de drept comun prevăzute de pr. civ.

În tot intervalul cit durează moratoriul, creditorii anteriori acordării lui nu pot înființa sechestre asigurătoare asupra averii debitorului lor.

C. Apel Buc. I No. 88/900 în Dreptul pe 1900 p. 671.

2. Odată ce tribunalul acordă un moratoriu, nu mai este trebuință după expirarea termenului a se da o nouă sentință prin care să se constate îndeplinirea obligațiilor impuse și închiderea procedurii moratoriului, căci fie că debitorul și-a îndeplinit obligațiile, fie că nu și le a îndeplinit, și într'un caz și într'altul codul de comerț nu prescrie intervenirea unei asemenea sentințe din partea tribunalului.

Prin urmare, o asemenea sentință fiind nulă, nici recurs nu poate fi și ca atare recursul are a fi respins ca inadmisibil, fără a se mai discuta motivele de casare.

C. Cas. II No. 177/901 în Dreptul No. 58/901.

3. După dispozițiunile legii din 1895, cu privire la falimente, partea nemulțumită pe sentința tribunalului în materie de moratoriu, nu are drept de apel.

C. Apel Buc. II No. 41/900 în

Dreptul pe 1900 p. 648 și C. Jud. No. 85/900.

Contra C. Apel Buc. II No. 86/900 în C. Jud. No. 85/900.

4. Majoritatea creditorilor, de al căreia vot, tribunalul trebuie să țină în deosebi seamă pentru a acorda moratoriul, nu este majoritatea în număr, ci majoritatea în sumă.

Trib. Salluzzo 26 Iunie 1883.

Contra: majoritatea cerută pentru acordarea moratorului este majoritatea în număr și nu se referă la numărul total al creditorilor, ci la numărul creditorilor cari au luat parte la convocare, sau în persoană sau prin mandatar.

Apel Lucca 12 Oct. în Ingaramo.

5. Sentința care acordă moratoriul, are un caracter atributiv, și n'are deci efect retroactiv pînă în ziua cererii.

Cas. Firenze 24 Martie 1887, în Ingaramo.

6. În materie de moratoriu, deciziunea luată după deliberațiunea majorității cerută de lege și în condițiunile indicate de ea, este obligatorie și creditorilor ce n'au voit a aderă la deliberare. Argumentul invocat de unii autori, dedus din art. 1128 și 1130 C. Civ. italian, după care se susține că deciziunea luată de majoritate, este pentru cei ce n'au aderat la ea, un *res inter alios* și nu le poate fi opozabil, nu e temeinic, de oare ce este în mod expres declarat de art. 1 Cod. Com. ital. și

român, că, în materie comercială se observă legile comerciale și numai în lipsă de aceasta se aplică dreptul civil; ori, moratoriul e în afară de îndoială o materie complet și exclusiv reglementată de dispozițiunile speciale ale codului comercial, derogătoare

la dreptul comun și deci nu principiile din civil se aplică.

Trib. civil din Forlì 28 Oct. 1895 v. Il diritto comm. an. 1895. Rev. vol. XIII 1895 p. 840 urm.; extras din Cod. Com. adnotat de *Eft. Antonescu* p. 9).

Notă. 1. Conform dispozițiunilor art. 835, ordonanța prezidențială pentru convocarea creditorilor nu suspendă nici nu poate fi un obstacol la îndeplinirea actelor ce decurg din declarațiunea de faliment, atît în privința persoanei cit și în privința bunurilor falitului.

În perioada care este de la pronunțarea ordonanței și pînă la convocarea creditorilor și chiar pînă la pronunțarea sentinței tribunalului asupra cererii de moratoriu, judecătorul sindic este obligat a conduce lucrările falimentului, observînd—ca în toate cazurile—ca interesele masei credale să nu fie prejudiciate. Astfel: aplicarea sigiliilor, facerea inventarului, vînzarea obiectelor a căror conservare ar fi costisitoare sau cari sunt supuse stricăciunii, luarea de măsuri asigurătoare în ce privește creanțele active ale falitului, reprezentarea falitului în actele și judecățile în care prezența lui e necesară.

2. Tot art. 835 dispune că prin ordonanța președintelui se vor convoca creditorii falitului; legea nu distinge cari creditori vor fi chemați; în lipsă de o asemenea dispoziție *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere possumus*, trebuiesc convocați atît creditorii chirografari cit și cei privilegiați gagiști, sau ipotecari, deși în privința acestor creditori, termenul de grație care s'ar acordă de tribuna prin admiterea cererii de moratoriu nu poate avea efect și asupra exigibilității creanțelor lor.

A se vedea și *Masă Dari* II p. 150, *Vidari* VIII p. 700, *Cezărescu Dan* p. 179 urm.; cari se pronunță pentru convocarea creditorilor privilegiați sau ipotecari fără a distinge dacă hotărîrea de admiterea cererii de moratoriu, atinge și drepturile acestor creditori.

În părere contrară se susține că creditorii cu gaj, ipotecă sau privilegiu nu au interes de a fi favorabili sau nu cererei falitului, intru cit drepturile lor sunt garantate, și că dacă legea nu prevede nimic despre ei, cum prevede la concordat, este fiind că convocarea lor nu e necesară.

(*Vita Levi* § 19, 24 citat de *Vidari* și *Masă Dari*).

În ce privește pe falit, deși legea nu prevede, totuși va trebui chemat să fie față în adunarea creditorilor, pentru că, fiind vorba de o cerere a sa, este natural ca el să poată procura creditorilor rela-

țiile necesare ca ei să-și dea părerea (Vidari p. 701); însă lipsa acestei chemări sau prezențe a falitului n'are nici o influență asupra sentinței tribunalului, dat fiind că tribunalul nu e legat de părerea majorității creditorilor.

3. In art. 837 legiitorul prevede că tribunalul va statua asupra cererii de moratoriu, contradictor cu falitul, judecătorul sindic și creditorii intervenienți, etc. ținând mai cu seamă compt de *dorința* exprimată de majoritatea creditorilor; în principiu tribunalul este suveran a admite sau a respinge cererea de moratoriu și nu părerea exprimată de majoritatea creditorilor poate să-l influențeze; deci credem că nu aceasta a înțeles legiitorul prin expresiunile de mai sus, ci că atunci când tribunalul admite cererea de moratoriu, *este obligat* a ținea seamă de propunerile exprimate de majoritatea creditorilor în procesul verbal, propuneri cari se referă la interesele lor bănești; astfel tribunalul e dator a lua în considerație propunerile: *a) pentru măsurile conservatorii, b) modurile de lichidațiune, c) persoanele recomandate pentru a li se încredința administrațiunea sau supravegherea patrimoniului falitului; căci pentru acest scop au fost convocați creditorii, nu pentru a hotărî în special că aprobă sau nu cererea de moratoriu.*

4. Contra sentinței cari acordă sau respinge cererea de moratoriu este drept de apel?

La italieni chestiunea deși e încă discutată însă e tranșată de jurisprudență în sensul că ori în ce stare va fi comerciantul (falit sau nu) când cere moratoriul, sentința ce se va da de tribunal este susceptibilă de apel, din partea celor interesați fie că se respinge fie că se admite cererea. Aceasta pe baza disp. art. 913 Cod. Com. în care se menționează și art. 822 (rom. 837) C. Com.

La noi chestiunea e mai delicată datorită faptului că legiitorul din 1895 în art. 944 Cod. Com. a suprimat cazul arătat de art. 835 azi 837 și deci a suprimat și dreptul ce conferă acest articol.

În ce privește moratoriul acordat înainte de faliment, chestiunea se discută pe altă bază: dacă acordarea moratorului înainte de declararea falimentului este sau nu o fază a falimentului; și după răspunsul ce se va da depinde chestiunea apelabilității sentinței prin care se acordă sau se respinge moratoriul în cazul art. 842 C. Com. (A se vedea *Cezărescu-Dan* p. 182 urm.: *Masé Dari* II p. 152; *Vidari* VIII p. 708; *C. Apel Buc. II No. 41/900* în Dreptul pe 1900 p. 648; *Contra C. Apel Buc. II No. 86/900* în C. Jud. 85/900 care însă s'a pronunțat asupra apelabilității sentinței care a acordat un moratoriu înainte de faliment.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 838. Debitorul care a obținut moratoriul are dreptul să procedeze la lichidațiunea voluntară a activului falimentului său și la stingerea pasivului, cu concursul comisiunei creditorilor sus numită și sub direcțiunea judecătorului sindic.

Regulile speciale ale lichidațiunei și autorizațiunile de a vinde, de a constitui ipotecă sau gajuri, de a lua bani cu împrumut, de a transige, de a încasa bani sau a face plăți sau de a face alte acte strict necesarii în scopul lichidării, trebuie să fie prescise de tribunal prin sentința care acordă moratoriul sau prin alte sentințe ulterioare, ascultându-se și comisiunea lichidatoare.

(Com. 768 și urm., 803 și urm., 834 și urm.; Ital. 823; Belg. 600, 2°; 602, 3° 5°).

Bibliografie. V. Dimitriu curs; Cezărescu-Dan p. 185 urm.; Masé Dari II p. 155 urm.; Vidari VIII p. 709 urm.; Namur III p. 420 urm.; Ingaramo p. 518 urm.

Doctrină. Dacă este vr'o operațiune a lichidării, care să nu s fi prevăzut prin sentință, falitul se va adresa iarăși tribunalului comercial pentru a dobîndi autorizarea necesară spre a o putea efectua și în acest caz tribunalul se va pronunța prin o sentință ulterioară, după ce va fi ascultat și pe comisiunea de creditor.

(V. Dimitriu Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1521).

Jurisprudență. 1. Soțului într'o societate în nume colectiv nu este permis fiind în stare de moratoriu, de a schimba caracterul

CODUL COM. ITALIAN

Art. 823. Il debitore che ha ottenuto la moratoria ha facoltà di procedere ad una liquidazione volontaria dell'attivo del suo fallimento, ed all'estinzione del passivo, in concorso della commissione dei creditori come sopra nominata e sotto la direzione del giudice delegato.

Le norme speciali della liquidazione e le autorizzazioni a vendere, a costituire ipoteche o pegni, a prendere danaro a mutuo, a transigere, ad esigere o far pagamenti od a fare altri atti strettamente necessarii allo scopo della liquidazione, devono esser date dal tribunale colla sentenza che accorda la moratoria o con altre posteriori, sentita la commissione liquidatrice.

datoriei personale în datorie socială.

Apel Lucca 29 August 1884.

2. Membrii comisiunei credito-

rilor numiți conform art. 822 (837 român) Cod. Com. de a supraveghia lucrările falimentului în timpul moratorului, nu au dreptul la nici o indemnizație, nici pentru cheltuelile făcute cu ocazia îndeplinirii însărcinării date.

Trib. Torino 30 Dec. 1884.

Contra. Delegații în comisiunea de supraveghere în moratoriu sunt considerați ca mandatarii masei creditorilor și au dreptul a li se rambursă cheltuelile făcute pentru executarea mandatului; au privilegiu în masa falimentului pentru aceste cheltueli.

Cas. Torino 11 Marte 1886.

3. Moratoriul acordat înainte de faliment nu atinge capacitatea debitorului de a și administra patrimoniul său; moratoriul acordat după declararea falimentului redă falitului întreaga facultate pentru administrarea averii sale, sub supravegherea delegațiunei creditorilor, care însă nu se poate substitui în numele debitorului și nici de a lucra contra voinței lui.

Apel Genova 15 Februar 1886.

4. În stare de moratoriu fiind un comerciant, nu pierde perso-

nalitatea sa juridică și deci poate sta în justiție fără asistența comisiunei de supraveghere și fără a avea nevoie de vr'o autorizațiune.

Tr. Bologna 27 Mai 1887; *Apel Genova* 15 Iunie 1889.

5. Moratoriul nu atrage contra-comerciantului imposibilitatea absolută de a constitui ipotece și de a face împrumuturi; însă îl supune numai la obligațiunea de a lua avizul comisiunei de lichidare și de a obține autorizațiunea tribunalului.

Cas. Roma 2 Iunie 1891. (No. 1—5 în Ingaramo p. 519).

6. Legiuitorul n'a prevăzut și compensațiunea între altele strict necesarii în scopul lichidării; aceea nu înseamnă că compensațiunea a fost exclusă, pentru că în timpul moratorului se poate întâmplă să se opereze compensațiunea legală între creditele și debitele falitului și atunci e necesar a se aplică regulile de drept comun.

Apel Lucca 30 Nov. 1889 în Masé. Darî p. 148.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 839. În timpul moratorului, nici un act de urmărire nu se va putea întreprinde sau continua contra debitorului și nici o acțiune nu se va putea intenta sau continua contra lui dacă nu rezultă din fapte posteroare acordărei moratorului.

Moratoriul nu are efect în privința creanțelor statului provenind din contri-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 824. Durante la moratoria nessun atto esecutivo può intraprendersi o proseguirsi contro il debitore, e nessuna azione può iniziarsi o proseguirsi verso di lui, se non dipenda da fatti posteriori alla concessione della moratoria.

La moratoria non ha effetto sui crediti dello Stato a causa di tributi, nè sui diritti dei creditori aventi

buțiuni, nici în privința drepturilor creditorilor având ipotecă, gagiū sau alt privilegiu.

(Com. 834 și urm.; Ital. 824; Belg. 604, 605).

ipoteca, pegno od altro privilegio.

Bibliografia sub art. 838.

Doctrină. 1. Moratoriul acordat unui falit nu poate să se refere de cit la sumele datorite de el personal, ca fidejuser sau coobligat. Sentința de acordarea moratoriului și termenul fixat prin aceea sentință nu poate folosi codebitorilor nici fidejuserilor falitului care a obținut moratoriul. *Vidari* VIII p. 717. Textul belgian în art. 605 prevede chiar expres această dispozițiune.

2. Creditorul ipotecar, privilegiat sau gagiist care a aderat la moratoriul cerut de debitor poate procede în timpul moratoriului la acte de execuțiune permise celorlalți creditori cu aceleași drepturi de privilegiu întru cit dispozițiunile privitoare la moratoriu, nu le ridică dreptul de urmărire, nici nu prevede vr'o decădere în caz de adeziune.

Masé Dari II p. 168; *Contra Apel Venezia* 26 Nov. 1891, care a stabilit că sentința care acordă moratoriul, suspendă plata și față de creditorii ipotecari când aceștia vor fi luat parte la deliberațiunea creditorilor și vor fi aderat la cererea de moratoriu. Această soluțiune a Curței de Venezia este criticată de *Masé Dari*, în volumul citat și de Angelo Sraffa adnotatorul deciziunii acelei Curți.

Jurisprudență. 1. Starea de moratoriu a unui comerciant nu împiedică perimarea unei opozițiuni, dacă a trecut mai mult de un an de la cel din urmă act de procedură.

Trib. Ilfov S. Com. No. 823/903 în Dreptul No. 50/903.

2. În timpul moratoriului, creditorii nu pot propri în minile celor de al treilea sumele datorite debitorului lor.

C. Apel Buc. II No. 94/900 în C. Jud. No. 4 și 5/901.

3. Asemenea nici nu pot cere și obține înființarea unui sechestru asigurator.

C. Apel Buc. I No. 88/900 în

Dreptul No. 53/900 și *C. Apel Buc. II* din 20 Oct. 900 în C. Jud. No. 5/901.

4. Pentru a avea loc suspendarea actelor de execuțiune în caz de moratoriu, nu este suficient ca să se fi ordonat — după cererea falitului — convocarea creditorilor, ci trebuie neaparat să existe o hotărâre care să acorde acest moratoriu.

Tr. Milano 25 Iunie 1893; *Cas. Firenze* 30 Dec. 1886; *Apel Venezia* 1 Iulie 1886.

5. Moratoriul acordat înainte de faliment unei societăți în nume colectiv, se aplică și soților în particular. *Apel Genova* 15 April și

30 Iulie 1887; *Trib. Milano* 23 April 1889; **Contra** *Trib. Sarzana* 15 Mai 1891.

6. Moratoriul se referă și la creditorii necuprinși în tabloul

prezintat de debitor, avind dreptul acești creditori a provoca revocarea moratoriului.

Cas. Torino 11 Oct. 1887.
(No. 4—6 în Ingaramo).

Notă. Legiuitorul în art. 839 prevede că moratoriul nu are efect nici în privința creditorilor avind . . . *alt privilegiu*.

Această expresiune este generală și credem că se referă la ori ce privilegiu, arătat în art. 720, 721, 782, 783 și la drepturile vizate de art. 786 urm. Cod. Com.

Așa că în înțelesul art. 839, nu sunt cuprinși, între cei față de care e suspendată plata, de cît creditorii chirografari.

Chiar în privința soției falitului poate fi discuție față cu drepturile ce-i sunt acordate prin art. 790 și urm. Cod. Com. și înclinăm a crede că soția își poate exercita—după voință—drepturile sale în caz de moratoriu *după faliment*, întru cît în tot timpul cît durează starea de moratoriu nu se poate zice că *a încetat* starea de faliment.

Textul belgian (605) după ce arată că moratoriul n'are efect în privința creanțelor garantate prin privilegiu, ipotecii sau gajuri, adăgă încă două aliniate (3 și 4): 3) creanțele datorite cu titlul de alimente și 4) furniturile de subsistență făcute debitorului și familiei sale în timp de șase luni înainte de acordarea moratorului, cari deși nu sunt menționate în special în legea noastră, însă credem că intră în mențiunea generală de *alt privilegiu* întru cît vor fi constatate și admise de judecată.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 840. Dacă în timpul moratorului intervine o înțelegere de bună voe cu toți creditorii, relațiunile ulterioare între aceștia și debitor se regulează conform a-celeii convențiuni.

Invoiala se poate de asemenea stipulă în mod valabil numai cu majoritatea creditorilor cari ar reprezintă cel puțin trei pătrimi din pasiv, cu condițiune numai ca creditorii cari au

CODUL COM. ITALIAN

Art. 825. Se durante la moratoria abbia luogo un accordo amichevole con tutti i creditori, le relazioni ulteriori fra questi ed il debitore si regolano secondo la convenzione.

L'accordo può anche validamente stipularsi colla sola maggioranza dei creditori che rappresenti almeno i tre quarti del passivo, purché i creditori assenzienti assumano insieme

consimțit, să ia asupra-le, împreună cu debitorul, consecințele ori cărui litigiu cu creditorii disidenți și la trebuință, obligațiunea plăței integrale a creanțelor lor.

În ambele aceste cazuri, dacă declarațiunea de faliment intervenise deja, învoiala trebuie să fie omologată de tribunal și produce efectele concordatului întrucât privește închiderea falimentului.

(Com. 834 și urm.; Ital. 825).

col debitoare le conseguenze di ogni lite coi dissenzienti, e, ove occorra, l'intero pagamento dei loro crediti.

În ambi i casi, se già vi fu dichiarazione di fallimento, l'accordo deve essere omologato dal tribunale e produce gli effetti del concordato quanto alla chiusura del fallimento.

Bibliografie. Masé Dari II p. 164 urm.; Vidari VIII p. 715 urm.; Ingarano p. 521 urm.; I. N. Cezărescu-Em. Dan p. 188 urm.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 841. Dacă cererea de moratoriu nu este admisă, tribunalul, dacă este necesar, fixează prin aceeași sentință, noi termene pentru verificarea creanțelor.

Dacă, după acordarea moratorului, se descoper, în timpul duratei sale, datorii nedeclarate de falit, sau neexistența unora din creanțele declarate, sau dacă aceasta nu îndeplinește obligațiunile cari i-au fost impuse în privința administrațiunei și lichidărei patrimoniului său, sau dacă s'a făcut culpabil de fapte de dol ori de rea credință, sau dacă activul său nu mai oferă speranța plăței inte-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 826. Se la domanda di moratoria non è accolta, il tribunale prefigge, ove occorra, colla stessa sentenza i nuovi termini per la verificazione dei crediti.

Se accordata la moratoria si scopra nel corso di essa l'esistenza di debiti non dichiarati dal fallito o l'insussistenza di crediti dichiarati, o questi non adempia gli obblighi che gli vennero imposti rispetto all'amministrazione ed alla liquidazione del suo patrimonio, o risulti colpevole di dolo o mala fede, o il suo attivo più non offra speranza del totale pagamento dei debiti, il tribunale può rivocare,

grale a datoriilor sale, tribunalul va putea revoca chiar din oficiu moratoriul și prescrie măsurile necesare pentru continuarea procedurii falimentului.

(Com. 708, 834 și urm., 862, 943; Ital. 826; Belg. 607—609).

anche d'ufficio, la moratoria, e dare i provvedimenti opportuni per la continuazione della procedura di fallimento.

Doctrină. 1. Cu privire la nedeclara datoriilor, legea nu face distincțiune între o declarare cu rea credință și una datorită scăpării din vedere; cea ce duce la concluzia că va fi suficient numai faptul material constatat.

(V. *Dimitriu* *Curs Dr. Com.* 1910/911 p. 1532).

2. O diferență esențială există între revocarea moratoriului și facultatea ce are tribunalul de a nu-l acorda :

În caz de respingerea cererii de moratoriu, nu este necesar nici o justificare din partea tribunalului sau a adunării creditorilor; respingerea este un fapt contra căruia falitul nu se poate răsvrăti, nu poate protesta.

În caz de revocarea moratoriului, nici tribunalul din oficiu, nici cei interesați prin cererea lor, nu pot lua falitului beneficiul dat prin acordarea moratoriului, de cit dacă concură în mod efectiv vre una din cauzele arătate în lege.

Masé Dari II pag. 170.

Jurisprudență. 1. Chiar în cazul în care moratoriul este acordat înainte de faliment, este necesar ca învoiala intervenită între creditorii și debitor să fie omologată de tribunal.

Tr. Livorno 28 Martie 1884.

2. Debitorul în moratoriu nu poate să cheme pe creditorii înaintea tribunalului pentru încheierea unui concordat, sau pentru a stabili modul de a procedea la lichidarea voluntară a patrimoniului său; dar nici creditorii nu pot consimți la acordarea unui termen pentru lichidare.

Tr. Napoli 10 Sept 1890.

3. Înțelegerea de bună voe cu

majoritatea celor $\frac{3}{4}$ a creditorilor este obligatorie pentru minoritate cu rezerva prevăzută de acest articol.

Cas. Torino 29 Iunie 1882, în *Ingaramo* p. 522 și *Cezărescu-Dan* p. 189.

4. Tribunalul poate, din oficiu, să revoace moratoriul cînd se convinge că există datorii nedeclarate ori că s'a declarat datorii neexistente, sau cînd pasivul întrece activul.

Apel Roma 30 Dec. 1890, în *Ingaramo*.

5. Neîndeplinirea obligațiunii impuse de art. 837 al. 2 C. Com. unui comerciant falit, căruia s'a

acordat un moratoriu, de a achita în cursul moratorului pe creditorii săi, sau cel puțin de a justifica că a obținut de la dinșii o amânare de plăți, atrage, conf. art. 841 Cod. Com., pentru comerciantul falit, pierderea beneficiului moratorului și continuarea procedurii falimentului.

Această consecință a neindeplinirii obligațiilor din partea comerciantului care a obținut moratoriul înainte de faliment, nefiind incompatibilă cu situațiunea ce și-a creat comerciantul prin încetarea de plăți și dobândirea unui moratoriu, urmează a se aplica

acelui comerciant rigorele prescise de art. 841 Cod. Com.

C. Cas. III No. 232/906 în *C. Jud. No. 73/906*, *Bul. p. 1739* urm.

6. Sentințele tribunalului relative la cererile de revocarea unui moratoriu, ca și sentințele relative la cererile de moratoriu făcute înainte sau după declararea în faliment nu sunt susceptibile de apel.

C. Apel Buc. I No. 80/904 în *Dreptul No. 11/905*; *C. Apel Buc. II No. 41/900* în *Dreptul No. 80/900*.

Contra *C. Apel Buc. II No. 86/900* în *Dreptul No. 80/900*.

Notă. Doctrina și jurisprudența italiană discută chestiunea dacă în cazurile văzute de art. 822 și 826 (837 și 841 romîn) Cod. Com. este drept de apel contre sentinței care acordă sau respinge cererea de moratoriu și în contra sentinței care se revoacă moratoriul acordat falitului.

În ce privește acordarea sau respingerea cererei de moratoriu s'a admis afirmativa, și cu drept cuvînt, pentru că în legiuirea italiană există în art. 913 (944 romîn) dispozițiunea acordării dreptului de apel în cazul art. 822; — iar în ce privește revocarea moratorului, legiuitorul italian n'a mai enumerat între textele citate de art. 913 și cazul art. 826 Cod. Com., de aceea părerea acreditată este că în caz de revocarea moratorului nu există drept de apel contra sentinței de revocare.

În codul comercial romîn nu este nici o dispozițiune care să acorde calea apelului contra unei sentințe pronunțate de tribunal cu privire la acordarea sau respingerea cerei de moratoriu; asemenea nici în cazul cînd se revoacă o stare de morator acordată; aceste toate în cazurile văzute de art. 834—841 Cod. Com.; motivul este dat de însăși textul art. 944 al. 2 Cod. Com. care nu acordă dreptul de opoziție și apel în materie de faliment de cît în cazurile prevăzute de lege.

Ori în sφεța noastră nu se prevede dreptul de apel nici în textele speciale materiei (ca în alte cazuri) nici în art. 944 Cod. Com. Chestiunea la noi e discutată—și cu drept cuvînt—în caz de acordarea moratorului înainte de faliment. (A se vedea notele și jurisprudența de la art. 842).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 842. Chiar înainte de declarațiunii de faliment, comerciantul va putea cere un moratoriu, numai să fie în stare a justifica concursul condițiunilor prescrise de art. 834, depunând la grefa tribunalului documentele acolo arătate și suma necesară pentru cheltueli.

Dacă justificările prezentate se găsesc suficiente, tribunalul, ascultînd pe reclamant în camera de consiliu, va putea ordona convocarea creditorilor în cel mai scurt termen posibil, fără a trece peste 15 zile, și prescrie măsurile provizorii ce le va crede necesare, însărcinînd pe un judecător cu direcția executărei.

Sentința va fi notificată procurorului tribunalului în scopul indicat la art. 712.

Acest moratoriu se regulează prin dispozițiunile acestui capitol cari nu ar fi incompatibile cu dînsul.

Dacă tribunalul găsește că cererea nu este justificată sau dacă se ivește unul din cazurile prevăzute în articolul precedent, se păsește fără întîrziere la declararea de faliment.

(Com. 834 și urm., 879, 943; Ital. 827; Belg. 593, 594).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 827. Anche prima della dichiarazione del fallimento, il commerciante, ove sia in grado di giustificare il concorso delle condizioni richieste nell'articolo 819, può chiedere una moratoria, depositando nella cancelleria del tribunale i documenti ivi indicati, e la somma occorrente per le spese.

Se le giustificazioni addotte appariscano sufficienti il tribunale, sentito il ricorrente in camera di consiglio, può ordinare una convocazione dei creditori nel più breve termine possibile e non oltre i quindici giorni, e prescrivere i provvedimenti temporanei che reputa opportuni, nominando un giudice incaricato di dirigerne l'esecuzione.

La sentenza è notificata al procuratore del Re per gli effetti indicati nell'articolo 694.

Questa moratoria è regolata dalle disposizioni del presente capo che non sono con essa incompatibili.

Se il tribunale riconosce non giustificata la domanda, o si verifica uno dei casi preveduti nell'articolo precedente, si fa luogo senz'altro alla dichiarazione di fallimento.

Bibliografie. V. Dimitriu curs; Vidari VIII p. 739 urm.; Masé Dari II p. 175 urm.; Ingaramo p. 523; Cezărescu-Dan p. 191 urm.

Notă. In aliniatul 2 după cuvintele „va putea ordonă“ mai erau cuvintele: *publicarea și afișarea cererei potrivit art. 943 din acest cod*, expresiuni suprimate prin legea din 1902.

Doctrină. 1. Există o importantă deosebire între cele 2 specii de moratoriu: La moratoriu după faliment cererea va fi examinată de președinte, care verificând prezentarea registrelor, a bilanșului și a listei creditorilor în termenul prescriș de lege va ordonă convocarea creditorilor înaintea judecătorului sindic; pe cînd la moratoriu ce intervine înainte de faliment, cererea o va lua în cercetare tribunalul în camera de consiliu, care va supune pe comerciant la interogator asupra tuturor faptelor ce pot aduce lumină și numai după ce capătă convingerea de justificarea împrejurărilor, poate dispune convocarea creditorilor. Această deosebire se explică prin aceea că în cazul întii averea falitului e pusă sub paza și conservarea justiției pe cînd în cazul al doilea ușor ar fi unui comerciant, ce e pe cale a fi declarat falit, să ceară un moratoriu, pentru ca să se dispună convocarea creditorilor; astfel că neputîndu-se provoca în acest interval vre-o declarare de faliment, el să cîștige un timp suficient pentru a mistui și restul activului ce ar mai fi rămas în magazinul său. Pentru înlăturarea acestei fraude posibile, legea a dispus că numai după ce tribunalul va lua în cercetare documentele depuse la grefă și după ce le va cumpăni în mod favorabil celui ce ceré moratoriu, numai după aceea se poate dispune convocarea creditorilor.

(V. Dimitriu Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1538. urm.).

2. Asupra chestiunei dacă sentința tribunalului care admite sau respinge cererea de moratoriu este sau nu susceptibilă de apel.

Art. 944 al. 2 Cod. Com. dispune că sentințele date în materie de faliment nu se pot apela nici opoză de cît numai în cazurile anume prevăzute de lege. Toată greutatea revine deci la a se ști dacă suntem sau nu în materie de faliment; dacă, cu alte vorbe, moratoriu constituie o fază a falimentului, sau îi este cu totul străin.

În ceia ce privește moratoriu, cerut după declarare, nu e cea mai mică îndoială că constituie o fază a falimentului. Și lucrul acesta se vede nu numai din locul ce ocupă în condica comercială și din titulatura capitolului care-l cuprinde dar și din complexul tuturor dispozițiilor care-l reglementează.

Falimentul este numai suspendat prin acordarea acestui moratoriu, și el stă ca veșnică amenințare asupra capului debitorului morat și, fie că se revoacă sentința care l'a acordat, fie că termenul s'a

scur infructuos. *ipso jure* falimentul se substituie stărei de moratoriu. Nu e numai atât: din modificarea suferită de art. 936, azi 944, se poate deduce în mod cert, că sentințele tribunalului asupra cererei de moratoriu după declarare, sunt o fază a falimentului și deci ne-nepuse apelului.

În ce privește moratoriul anterior falimentului: modificarea art. 936 din 1895, nu are nici o înfrumusețare asupra lui, de vreme ce art. 842 C. Com. nu era în chestie. Spre a-l sustrage aplicării art. 944 al. 2 C. Com., și deci a conchide la existența dreptului de apel, se susține că moratoriul anterior falimentului este cu totul străin acestui articol. Locul ce ocupă art. 842 C. Com. nu ar fi peremptoriu. Argumentul ce s'ar invoca din titlul „despre încetarea și suspendarea falimentului” ar putea fi combătut prin obiecțiunea că moratoriul anterior nici nu face să înceteze nici nu suspendă falimentul, ci numai îl evită. Pentru ca moratoriul să fie considerat ca o fază a falimentului, ar trebui să se dovedească că-i este aplicabilă, cel puțin, una din dispozițiunile legii falimentului. Dovada aceasta se poate face: art. 842 al. 3 C. Com. prevăzând ipoteza când tribunalul găsește de cuvînță să dea curs cererei debitorului și să dea o sentință de convocare, luînd provizoriu măsurile asigurătoare, impune ca această sentință să se comunice procurorului tribunalului, în scopul de a pune în mișcare acțiunea penală (art. 712 Cod. Com.). Cu alte cuvinte, asimilează sentința ce a intervenit cu această ocazie cu o adevărată sentință declarativă; conducerea moratoriului nu șterge efectele acestei sentințe (837 în fine). Iată dar o dispozițiune a falimentului, aplicabilă moratoriului. Dispozițiunile art. 837 al. final și 842 al. 3, sunt poate criticabile, ele sunt însă clare și de neînălțurat. Așa dar, moratoriul anterior ca și cel posterior declarării, sunt indisolubil legate de faliment; moratoriul constituie deci o fază a falimentului; aplicabilitatea art. 944 al. 2 este incontestabilă și de aceea credem că sentințele tribunalului cu privire la moratoriu nu sunt apelabile.

Cu toate acestea creditorii unui comerciant care a cerut și obținut un moratoriu *înainte* de faliment, vor putea ataca cu apel sentința care l'a concedat, căci ei opunîndu-se la cererea debitorului au cerut implicit declararea lui în faliment și contra unei sentințe care respinge cererea de declarare în faliment, legea dă formal dreptul de apel (art. 944 în fine).

(L. Hirschhorn în C. Jud. No. 52/905).

3. Asupra dreptului de apel în contra sentințelor cari acordă sau resping cererea de moratoriu. În această materie jurisprudența

a variat foarte mult atit la noi cit și în Italia. La noi în susținerea neadmisibilității dreptului de apel se invoacă că moratoriuul nu este de cit o fază a falimentului și art. 944 C. Com. spune că în materie de faliment nu există apel de cit dacă este formal acordat de lege, și în capitolul relativ la moratoriu nu se vorbește de apel, deci legiuitorul a înțeles să nu acorde dreptul de apel în aceste afaceri. Se mai susține că aceasta ar rezulta și din faptul că la 1895 legiuitorul a modificat art. 936, care prevedea dreptul de apel, înlocuindu-l cu art. 944, care nu vorbește despre dreptul de apel în materie de moratoriu.

Cei ce susțin că *există* drept de apel contra sentinței date în materie de moratoriu, își bazează opinia pe considerațiunile de drept că moratoriuul cerut înainte de declararea în faliment nu este o fază a falimentului, și că modificarea art. 936 nu poate viză de cit cel mult sentințele de moratoriu în urma declarării în stare de faliment, de oare ce art. 936 se referă la art. 835, azi 837, care vorbește despre moratoriuul acordat după declararea în stare de faliment.

* * *

Opiniunea negării dreptului de apel se bazează pe locul care ocupă în cod textul lezei, nu după principiile puse în lege; ori în materie de faliment ca să existe starea de faliment se cere pe lângă încetarea plăților și o hotărîre judecătorească. Comerciantul care e declarat falit pierde administrațiunea bunurilor sale, devine incapabil și totul se administrează de judecătorul sindic. Comerciantul care are administrațiunea bunurilor sale, nu e incapabil, și deci nu poate fi numit falit. Tot ceia ce face este străin materiei de faliment, și nici odată nu s'ar putea susține că epoca încetării plăților, ar fi fost o fază a falimentului său, chiar dacă în urmă, fiind declarat în stare de faliment, sentința a hotărît că încetarea plăților este mult anterioară cererii de declarare în faliment.

Singurele faze ale falimentului sunt acele prevăzute de lege și cari nu se pot întinde, fiind de strictă interpretare. Ori acele faze sunt: cea după declarare și înainte de lichidarea pasivului și a activului său, prevăzută de titlul I, II art. 695—797; cea a lichidării pasivului și activului prevăzută de titlul III și IV art. 768—831; cea a încetării rolului judecătorului sindic din cauza lipsei de activ, prevăzută de art. 832, cea a suspendării falimentului prin acordarea unui moratoriu prevăzut de cap. II în afară de art. 842 și 843; cea a votării și omologării concordatului prevăzută de cap. III art. 845—865 și în fine cea a răspunderii sale în fața tribunalelor represive.

În toate aceste faze, legea numește *falit* pe comerciantul declarat în stare de faliment și el are a se conforma întocmai dispozițiilor legii falimentului. Ori comerciantul, care a cerut și obținut moratoriul înainte de faliment, nu intră în nici una din aceste faze.

În sprijinul părerii existenței dreptului de apel în caz de acordarea moratoriului înainte de faliment se mai poate invoca :

- 1) Textul art. 842 vorbește de *comerciant* nu *falit*. 2) Convocarea creditorilor înaintea unui judecător al tribunalului, nu înaintea Judecătorului sindic ca în cazul art. 835. 3) Adăogirea expresiunilor „*cari nu ar fi incompatibile cu dînsul*“ la art. 842 ceia ce înseamnă că legea face o distincțiune capitală între aceste două feluri de moratorii și dispune în mod categoric că moratoriului acordat înaintea falimentului nu se pot aplica dispozițiuni incompatibile cu dînsul.
- 4) Textul art. 711 Cod. Com. care prevede în mod expres dreptul de apel al creditorilor cari au cerut și li s'a respins declararea în stare de faliment ; creditorul oponent într'un moratoriu opunîndu-se la acordarea moratoriului, drept consecință cere declararea în stare de faliment a debitorului său. 5) interesul terților și atunci de cîte ori între interesele terților și falit s'au ivit conflicte, legiuitorul a acordat totdeauna creditorilor dreptul de apel ; cu mai mult cuvînt acest drept nu poate fi înlăturat și în interesele cînd nu e stare de faliment.

(M. G. Valerianu în C. Jud. No. 28/905).

Jurisprudență 1. Comersantul S. Zahareanu a obținut un moratoriu prin sentința trib. Ilfov, s. com. din 16 Sept. 1900 ; că în urmă, pain sentința de la 28 Martie 1901, tribunalul admite cererea făcută de S. Zăhăreanu, constată că firma Z., a adus la îndeplinire obligațiile impuse prin aceea sentință și dispune închiderea procedurii moratorului.

În contra acestei sentințe s'a făcut recurs și este a se ști dacă recursul e admisibil.

Moratoriul cerut conf. art. 842 cod. com. a fost spre a prentim-pină sau a împiedecă o declarare de faliment, care ar fi putut fi dăunătoare în împrejurările unei crize financiare.

Odată ce tribunalul prin sen-

tința din Septembrie 1900, a acordat moratoriul, nu mai era trebuință, după expirarea termenului acordat de tribunal, pentru a se constată încetarea moratoriului, căci, fie că s'au îndeplinit obligațiile de debitorul care a cerut moratoriul, fie că nu s'au îndeplinit, într'un caz și într'altul, intervenirea unei sentințe din partea tribunalului nu e necesară și nici codul de comerț nu prescrie asemenea sentință.

Inutilitatea unei asemenea sentințe precum în speță a crezut tribunalul Ilfov. Secția comercială a dà, reesă din considerația că moratoriul acordat prin sentința tribunalului, e un beneficiu a ajută pe debitor ; că dacă debitorul nu poate a se aranjă în acest caz,

creditorii vigilenți vor putea cere, sau se va putea provoca starea de faliment; iar dacă debitorul a putut satisface și a-și regula situațiunea, întru ce e necesară o sentință care să confirme acest lucru?

Că întru cât nu e trebuință de o sentință, precum a dat tribunalul Ilfov s. com. nici recursul nu poate fi.

C. Cas. II No. 177/901. Bul. 1901 p. 1035.

2. După art. 944 cod. com. toate sentințele date de tribunalul de comerț, în materie de faliment sunt executorii și nu sunt supuse apelului de cât în cazurile prevăzute de lege.

Regularea cotei convenită statului pentru cheltuelile prevăzute de art. 969, face parte tot din operațiunile falimentului, chiar dacă această regulare se face după ce falitul a încheiat concordat cu creditorii săi și a fost pus în posesiunea activului său, și întru cât legea comercială nu prevede că sentințele date asupra regulării acestei cote sunt din cele ce se dau cu drept de apel, aceste sentințe intră în regula generală prescrisă de art. 944 cod. com. și deci nu sunt supuse apelului.

C. Cas. II No. 2/902 Bul. p. 181 urm.

3. Conform art. 842 cod. com. ultim aliniat, dacă se găsește că cererea nu este justificată prin sentința de respingere a moratorului, tribunalul trebuie să procedă la declararea în stare de faliment, căci încetarea plăților cerută de art. 695 cod. com. se constată prin însăși cererea de moratoriu.

Trib. Ilfov Com. No. 2476/900 în Dreptul 1900 p. 586.

Contra: *Trib. Ilfov Com. No. 3406/900* în C. Jud. No. 4/901.

4. De și este adevărat că obligațiunile comerciale și liberațiunile pot fi probate cu marturi, chiar în cazurile prevăzute de art. 1191 c. civ. și că prin urmare falitul ar putea cere o atare probă spre a dovedi că concordatul ce dînsul a încheiat cu creditorii a fost simulat, cu toate acestea respingerea unei asemenea probe de către judecătorul fondului nu poate da loc la casarea deciziunei sale, aceasta fiind lăsată de lege la aprecierea sa suverană. (art. 46 cod. com.)

C. Cas. II No. 53/95 Bul. Cas. p. 773.

5. După art. 842 Cod. Com. moratoriul acordat unui comerciant în stare de încetare de plăți înainte de a fi declarat în faliment, este supus la toate condițiunile acordate unui comerciant după declararea lui în faliment, afară de acelea ce ar fi incompatibile cu situațiunea juridică a unui comerciant ce încă nu e recunoscut falit.

C. Cas. III No. 232/906 în Dreptul No. 2/907.

6. Simpla cerere de acordarea unui moratoriu nu poate fi interpretată și considerată ca un element suficient pentru a motiva și deduce din ea o stare de încetare de plăți notorie și nici nu implică asemenea stare, de oare ce moratoriul prin natura lui nu poate fi considerat de cât ca o jenă momentană și trecătoare în care s'ar găsi comerciantul și nu poate fi confundată cu încetarea reală de plăți, care trebuie să fie anume constatată în fapt, printr'o cerere formală din partea creditorilor sau ca fiind notoriu cunoscută.

C. Cas. III No. 39/909 în

Dreptul No. 23/909 C. Jud. 46/909
Jurisprudența No. 8/909.

Contra C. Apel Buc. I No. 80/908 mai jos la No. 14.

7. Moratoriul constituie prin el însuși dovada cea mai patentă a încetării de plăți cerută de art. 695 C. Com., încetare care nefăcând să dispară nici după termenul acordat prin moratoriu și prelungirea lui, cu drept cuvânt se declară starea de faliment, iar singura cale rămasă falitului, dacă în urmă și-a achitat integral pe toți creditorii, este să ceară reabilitarea iar nu ridicarea stărei de faliment.

C. Apel Buc. I No. 80/908;

Contra: Trib. Putna I No. 56/908;
C. Cas. III No. 39/908; C. Apel Galați I No. 47/908; C. Apel Craiova II No. 5/909, toate publicate în C. Jud. No. 46/909.

8. Dacă este adevărat că, potrivit aliniatului ultim al art. 842 Cod. Com. tribunalul este îndatorat a păși fără întârziere la declararea în faliment în dată ce găsește că cererea de moratoriu este nejustificată, totuși este cert că această declarațiune presupune constatarea în fapt de către instanța declarativă, că cel căruia i a respins cererea de moratoriu se află în realitate în stare de încetare de plăți.

Astfel din faptul că un comerciant numai în presimțirea unei jene a cerut moratoriu, nu îndreptățește pe instanța care a judecat cererea moratoriului, să declare pe acel comerciant în stare de faliment, cit timp dînsul nu eră în încetare de plăți cînd a cerut acel moratoriu.

C. Apel Buc. I No. 77/909 în C. Jud. 7/910.

9. Moratoriul fiind o simplă aminare de plăți, motivată de o

jenă momentană, el nu se poate acorda de cit atunci cînd e siguranță deplină ca cel care îl cere are de unde să-și plătească toate datoriile.

Trib. Putna II din 900 în Dreptul No. 17/910.

10. Un comerciant, înainte de a fi declarat în stare de faliment poate cere un moratoriu dacă va putea justifica că această stare de lucruri, adică jena momentană de a face față plăților, este consecința unor evenimente extraordinare și neprevăzute, stabilind în același timp cu documente că activul patrimoniului său covârșește pasivul și prezintă registrele sale de comerț regulat ținute, bilanțul său comercial și o listă nominativă de toți creditorii.

Pentru acordarea sau refuzarea moratoriului cerut de un comerciant, judecătorii trebuie să țină seamă întru citva și de dorința exprimată de majoritatea creditorilor.

C. Apel Buc. II No. 86/900 în C. Jud. No. 85/900.

11. Pentru acordarea moratoriului înainte de faliment, nu este suficient asentimentul majorității creditorilor și o aserțiune generală despre excedentul activului; se mai cere și principiul ca esuberanța activului să fie realmente demonstrată și probată astfel spre a se putea pune bază că din activul declarat se va achita toate creanțele comerciale.

Lipsind aceste condițiuni și dovezi se va declara falimentul din oficiu.

Apel Geneva 22 Iunie 1886.

12. Potrivit art. 827 ital. (842 romîn) cod. com. pus în concordanță cu 819 (834 romîn) cod. com. se cere a se proba că există foarte mari probabilități că

ditorii vor obține în caz de lichidare întreaga lor creanță ca achitată.

Nu se poate acorda moratoriul dacă va rezulta din registre și bilanț că pasivul întrece activul, și se va declara în starea de faliment.

Apel Genova 8 Februar 1888.

13. Este facultativă convocarea creditorilor în caz de cerere de moratoriu înainte de faliment.

Tr. Roma 23 Dec. 1888, 20 Nov. 1889; *Cas. Palermo*, 4 Feb 1892.

14. ...dar aceasta nu are influență asupra apelabilității chiar din partea creditorilor.

Cas. Palermo 4 Febr. 1892.

15. Contra. Înainte de acordarea moratoriului cerut în afară de faliment, tribunalul trebuie să convoace creditorii.

Apel Venezia 1 Iulie 1886; *Apel Roma* 7 Martie 1889.

16. Moratoriul anterior falimentelor nu este un obstacol compensațiunii legale între debitor și creditorii săi.

Apel Lucca 8 Nov. 1889.

17 Sentința de acordarea moratoriului în cazul art. 827 (842 romîn) cod. com. nu se poate pronunța în camera de consiliu.

Apel Milano 24 Iulie 1891.

18. Numirea persoanelor cărora se poate încredința administrarea și supravegherea patrimoniului în timpul moratoriului este prevăzută de lege exclusivamente pentru moratoriul cerut după declararea falimentului. De aceea greșete tribunalul când numește un coadministrator al patrimoniului în caz de moratoriu cerut înainte de faliment.

Apel Venezia, 7 April 1892; No. 11-18 în *Îngaramo*.

Notă. 1. Condițiunile ce un comerciant trebuie să îndeplinească pentru a obține moratoriu înainte de faliment, sunt cele văzute de art. 834; prin urmare, comerciantul trebuie să justifice cu probe valabile că starea precară sau jena în care se găsește sunt consecința unor evenimente extraordinare și neprevăzute, sau în alt mod scu-zabile și să prezinte documente sau garanții suficiente din cari să rezulte superioritatea activului față de pasiv; — cererea să fie însoțită de registrele comerciale regulat ținute, de bilanț și de lista nominativă a tuturor creditorilor, cu aratarea domiciliului și a sumelor creanțelor lor;—să depună la grefa tribunalului suma necesară pentru actele de procedură ce urmează a se îndeplini înainte și după pronunțarea sentinței asupra cererei de moratoriu.

2. Președintele tribunalului primind cererea însoțită de toate justificările și actele aratate mai sus le supune complectului tribunalului spre a le verifica și a se pronunța. Asupra acestui punct este o deosebire radicală între verificarea registrelor și actelor prezintate la o cerere de moratoriu înainte de faliment, de verificarea registrelor la o cerere făcută după declararea falimentului. Când falimentul a fost declarat anterior cererei de moratoriu, singur președintele tribunalului verifică registrele, bilanțul și lista creditorilor, pentru că complectul tribunalului a luat cunoștință de starea comerciantului în

momentul cînd a pronunțat declararea lui în stare de faliment. Cînd falimentul n'a fost declarat în momentul cererii de moratoriu, tribunalul e singurul în drept a controla și aprecia cererea de moratoriu și actele, pentru că poate fi caz de respingerea cererii și deci obligat tribunalul a statua imediat asupra declarării falimentului.

(*Vidari VIII pag. 742, Masé Dari II pag. 180 urm., Cezărescu-Dan pag. 195*).

3. Articolul 835 Cod. Com. prevede că președintele verificînd prezîntarea registrelor a bilanțului și a listei creditorilor, *va ordonă convocarea acestora înaintea judecătorului sindic*, pentru a discuta cererea, etc.

Art. 842 prevede altă dispozițiune: *tribunalul*, ascultînd pe reclamant în camera de consiliu, *va putea ordonă convocarea creditorilor etc.* Prin urmare, în caz cînd cererea de moratoriu este făcută după declararea falimentului, președintele tribunalului, examinează registrele, bilanțul și lista creditorilor, fără a fi nevoie de prezența falitului, și ori care va fi părerea sa, *este obligat* președintele a convoca pe creditorii înaintea judecătorului sindic. În caz cînd moratoriul se cere înainte de faliment *complectul* tribunalului verifică toate registrele și actele depuse și *dacă apreciază că este necesar* va ordonă convocarea creditorilor *înaintea tribunalului*.

Credem că tribunalul va putea delega un judecător înaintea căruia să delibereze creditorii și sub preșidenția căruia să se propună măsurile conservatorii ce le cred necesare a fi luate de tribunal cum și cele alte dispozițiuni arătate în art. 836.

4. Care este rolul judecătorului însărcinat de tribunal cu direcțiunea executării măsurilor provizorii ce tribunalul le-ar crede necesare și cînd încetează această însărcinare? legiuitorul nu o spune; în caz de moratoriu după faliment este judecătorul sindic care este însărcinat cu supravegherea operațiunilor și credem că legiuitorul urmărind aceiași ideie a supravegherei operațiunilor comerciale a prevăzut în art. 842 un judecător delegat. Din textul art. 836, 837 nu rezultă că judecătorul sindic mai are v'r'o însărcinare în caz cînd tribunalul ar acorda moratoriul după faliment; procedura comercială a falimentului este suspendată, falitul — deși provizor — este repus în capul afacerilor sale, sub supravegherea comisiunei de creditorii; rolul judecătorului sindic este de asemenea suspendat în timpul moratoriului, urmînd a înceta complect în caz de achitarea integrală a tuturor creanțelor, sau a reincepe iarăși în caz de revocarea moratoriului conf. art. 841 Cod. Com.

În cazul art. 842 Cod. Com., rolul judecătorului delegat (care

de regulă este tot judecătorul sindic) este de a supraveghea operațiunile comerciale, pînă la pronunțarea sentinței tribunalului asupra cererii de moratoriu înainte de faliment; odată ce tribunalul a admis—în cazul art. 842—cererea de moratoriu, încetează rolul judecătorului însărcinat cu supravegherea operațiunilor comerciale și în special cu direcțiunea executărei măsurilor provizorii, și urmează a se execută de comerciant și de comisiunea de supraveghere administrațiunea și lichidarea pasivului comerciantului în moratoriu.

D-nii Cezărescu-Dan (p. 194) susțin că judecătorul delegat ca și judecătorul sindic *sunt însărcinați cu supravegherea executărei moratorului*. De unde rezultă aceasta? Dacă urmărim atît art. 834—836, 837 cit și art. 842 observăm că legiitorul prevede două ordine de dispozițiuni: *înainte* de acordarea moratorului și *după* acordarea lui; cari sunt dispozițiunile impuse înainte de acordarea moratorului? art. 834—836 și 842 al. 2 le arată; cari sunt cele *după* pronunțarea sentinței? art. 837 aplicabil la ambele specii de moratoriu (în art. 842 al. 4 pentru moratoriul înainte de faliment), le fixează; din nici un text nu rezultă cel puțin, că după ce tribunalul a admis cererea de moratoriu, mai poate avea vr'un rol în administrațiune sau lichidare un judecător al tribunalului, fie chiar sindic. Că aceasta ar fi o dispoziție bună și în interesul creditorilor, e incontestabil, dar . . . în lipsă de text nu se poate aplica.

5. În art. 842 legiitorul nu spune nimic de comisiunea creditorilor; credem, de acord cu D-nii Cezărescu-Dan și cu Masé Dari (op. cit. II p. 182 și 184)—că față cu expresiunile din al. 4 al art. 842, tribunalul va aplica în totul disp. art. 837, de oare ce sunt compatibile cu moratoriul acordat înainte de faliment.

6. Sentința tribunalului dată în cazul art. 842 este susceptibilă de apel, de oare ce ridicarea acestui drept, ar fi o dispozițiune incompatibilă cu moratoriul acordat înainte de faliment; art. 944 Cod. își are aplicațiunea numai în materie de faliment, iar regulile privitoare la moratoriu înainte de faliment,—deși puse sub un capitol din materia falimentului,—ru-i sunt aplicabile de cit numai atît cit sunt în concordanță cu starea unui comerciant în afară de faliment.

În acest sens: *Masé Dari* op. cit. p. 186; *Vidari* VIII p. 744; *Cas. Palermo* 4 Febr., 4 Iunie 1892; *Apel Milano* 24 Iulie 1891; *Apel Lucca* 22 Oct. 1888; *Cas. Torino* 25 Febr. 1887; *Cas. Firenze* 24 Martie 1887.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 843. Ori de cîte ori s'a acordat un moratoriu,

CODUL COM. ITALIAN

Art. 828. In tutti i casi di moratoria accordata, se

dacă în cursul duratei lui se dovedește a se fi plătit creditorilor anteriori o parte considerabilă din creanțele lor, sau dacă mijlocesc împrejurări speciale, tribunalul va putea, intervenind un vot favorabil al majorității creditorilor, cari ar reprezintă cel puțin jumătate din restul pasivului, să acorde un al doilea moratoriu pentru un termen, care asemenea nu va trece peste 6 luni.

(Com. 834 și urm., 943; Ital. 828; Belg. 600, 3°, 4°).

nel corso di essa si dimostri essersi pagata ai creditori anteriori una parte considerevole dei loro crediti, o concorrano speciali circostanze, il tribunale, qualora vi sia il voto favorevole della maggioranza dei creditori rappresentanti almeno la metà del passivo residuo, può concedere una seconda moratoria egualmente per un termine non maggiore di sei mesi.

Bibliografie. Masé Dari II p. 187 urm.; Vidari VIII p. 723 No. 8611 urm., p. 746 No. 8654; Bohl p. 521 urm.; Ingaramo p. 524; Namur III p. 416 urm.

Doctrină. 1. Condițiunile la cari este supusă a doua cerere de moratoriu sunt:

a) Să se probeze că s'a plătit creditorilor anteriori o parte considerabilă din creanțele lor;

b) Să intervină un vot favorabil al majorității creditorilor cari ar reprezintă cel puțin jumătate din restul pasivului; aceasta însemnă că legiuitorul pe lângă majoritatea în număr a creditorilor mai cere ca acea majoritate să reprezinte cel puțin jumătate din pasivul neachitat de comerciant; trebuie observat că între acest articol și art. 822 (român 837) și art. 827 (român 842) Cod. Com. este o mare deosebire: că în cele două texte citate cari se aplică la cererea primului moratoriu, votul majorității are o valoare pur consultativă, de care tribunalul nu este legat, pe cînd în cazul art. 843 Cod. Com. votul majorității creditorilor este în mod expres obligatoriu fără de care, sentința tribunalului nu este valabilă;

c) În ce privește circumstanțele speciale ele sunt lăsate la arbitriul tribunalului, fiind chestiuni de fapt.

(Masé Dari II p. 187).

2. Dacă contra sentinței care acordă sau respinge a doua cerere de moratoriu este sau nu deschisă calea apelului, Vidari susține că nu e drept de apel, întru cît cazul nu intră în prevederile art. 913 (român 944 Cod. Com.; op. cit. 726 No. 8616).

3. Legiuitorul român ca și cel italian — spre deosebire de cel

belgian — nu acordă de cit al doilea moratoriu ; întreaga doctrină este pentru această părere, căci cum spune *Masé Dari* (p. 188) legiuitorul prevăzînd un al doilea moratoriu, a acordat *maximum* de beneficii de cari se poate bucura un falit.

4. Cel de al doilea moratoriu este de asemenea supus revocării ca și cel dintâi ; asemenea dacă la sfîrșitul termenului acordat nu se va constata achitate sau aranjate toate creanțele, se va redeschide sau se va începe procedura falimentului, cu privire la pasivul neachitat. (*Masé Dari* II p. 188).

Jurisprudență. 1. Intre obligațiunile impuse de lege unui anumit falit, căruia i s'a acordat un moratoriu este și aceea de a achita. în cursul moratorului, pe creditorii săi, sau cel puțin, de a justifica că a obținut de la dînșii o amînare de plăți.

Neîndeplinirea acestor obligațiuni atrage, pentru comerciantul falit, pierderea beneficiului moratorului și continuarea procedurii falimentului din punctul în care fusese lăsat la epoca acordării moratorului.

Consecințele juridice ce isvo-răsc pentru comerciantul falit din neexecutarea obligațiunilor sale cari i s'au acordat prin moratoriu, nu sunt întru nimic incompatibile cu urmările ce decurg, în mod logic și juridic, din situațiunea ce și-a creat comerciantul prin încetarea de plăți și dobîndirea unui moratoriu, cînd în asemenea caz dînșul nu și-a îndeplinit obligațiunile impuse.

Astfel că un asemenea comerciant, fiind supus, conf. art. 842 alin. 3, la toate rigorile prescrite de art. 841, el poate fi declarat în stare de faliment, dacă tribunalul constată că este în încetare de plăți afirmată chiar de dînșul cu ocazia solicitării moratorului.

Nici un text de lege nu obligă pe tribunal ca să aștepte o cerere din partea creditorilor pentru a

declara în stare de faliment pe un comerciant, el poate lua chiar din oficiu inițiativa declarării unui faliment și aceasta chiar atunci cînd a acordat unul din cele două moratorii prevăzute de art. 834 și 842 Cod. Com. de oare ce aceste moratorii, fiind niște măsuri de favoare, pot fi revocate ori cînd comerciantul favorizat a dat probe că nu și poate îndeplini angajamentele sub cari i s'a acordat moratoriu.

Invoelile între falit și creditorii săi nu pot face să înceteze starea de faliment de cit în cazurile și în condițiunile cerute de lege.

Astfel, un comerciant căruia i s'a acordat un moratoriu, înainte de faliment, nu poate preveni falimentul de cit îndeplinind obligațiunile impuse prin moratoriu sau obținînd un nou moratoriu în urma unui vot favorabil al majorității creditorilor reprezentînd cel puțin jumătate din pasiv și aceasta înainte de expirarea termenului din primul moratoriu.

C. Cas. III No. 232/906 în Dreptul No. 2/907. C. Jud. 78/906 și Bul. Cas. p. 1739 urm.

2. Nu este necesară prezintarea bilanțului și registrelor falitului pentru a se admite a doua cerere de moratoriu ; de asemenea nu este necesar ca să se fi plătit la toți creditorii cite o parte proporțională din creanța lor unip

suficient a se justifica că s'a achitat fără distincție o parte considerabilă de pasiv.

Tr. Firenze 11 Aug. 1886.

3. După un al doilea morato-

riu, nu se mai poate acorda un al treilea.

Apel Catanzaro 26 Nov. 1889.

(No. 2 și 3 în Ingaramo.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 844. Documentele și celelalte mijloace de probațiune, avînd de scop a lumina judecata tribunalului asupra cererii de moratoriu, pot să fie prezentate fără a fi necesar de a le investi cu formalitățile prescise de legi pentru timbru și înregistrare.

(Com. 834 și urm. ; Ital. 829 ; Belg. 610).

Bibliografia la articolul precedent.

Notă. Dacă legiuitorul în articolul 844 permite a fi prezentate documentele și celelalte mijloace de probațiune, fără a fi investite cu formalitățile prescise de legea timbrului și a înregistrării, o face aceasta în scopul de a lămină judecata tribunalului. De aci nu urmează însă, că aceste acte nu mai sunt supuse taxelor de timbru și înregistrare dacă au fost prezentate tribunalului și au fost ținute în seamă; căci o derogare de la dreptul comun nu poate servi de bază a scuti un act de taxele cerute de lege.

(*Namur* III p. 439 ; *Corneliu Botez* legea timbrului p. 156 urm.).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 829. I documenti e gli altri mezzi di prova atti a rischiarare il giudizio del tribunale sulla domanda di moratoria possono essere presentati senza le formalità prescritte dalle leggi sul registro e sul bollo.

CAPITOLUL III

Despre concordat

CODUL COM. ROMÂN

Art. 845. În ori ce stare a procedurii falimentului se poate încheia concordat între falit și creditorii săi, ori care ar fi cota concordată dacă toți consimt la aceasta.

În concordat se poate conveni încetarea sau suspendarea procesului comercial al falimentului, dar nu se poate împiedica continuarea instrucțiunii penale.

Concordatul va fi supus omologării tribunalului.

(Com. 714, 846, 852; Pr. P. 9; Ital. 830; Fr. 504; Belg. 509).

Bibliografie. T. Stelian curs și C. Jud. No. 43/99; V. Dimitriu curs; Cezărescu-Dan p. 191; Al. Degré p. 191 urm.; D. Alexandresco VI p. 720, 721 nota 2 și text; C. N. Toneanu în C. Jud. No. 45/909; Gr. L. Trancu-Iași C. Jud. No. 50/911; Vidari IX p. 2 urm.; Masé Dari II p. 188 urm.; Ingaramo p. 524 urm.; Rivière p. 730; Namur III p. 180 urm.; Rogron p. 1042 urm.; Dalloz p. 647; Cohendy-Darras II p. 135 urm.

Din expunerile de motive pe 1895.

Pentru a îngrădi concordatul de mai multe garanții am prevăzut între altele :

Facultatea pentru tribunal de a refuza omologarea, ca consecință a principiului că tribunalul de comerț are controlul asupra tuturor operațiunilor falimentului, cred că este necesar ca concordatul, fie extrajudiciar, fie convenit cu majoritățile cerute de lege, să fie supus omologării tribunalului, care examinând circumstanțele falimentului, va statua asupra omologării.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 830. În ogni stadio della procedura di fallimento può aver luogo un concordato tra il fallito e i suoi creditori, se tutti vi acconsentano.

Il curatore è tenuto a promuovere con ogni diligenza la conchiusione del concordato.

Nel concordato si può convenire la cessazione o la sospensione del processo commerciale di fallimento, ma non si può impedire la continuazione del procedimento penale.

Doctrină 1. Concordantul este un contract intervenit între creditori și falit, prin care creditorii concedes falitului și numai lui reducerea unei porțiuni din creanțe în scop pe de o parte spre a-și asigura plata cotei concordatate, iar pe de alta a face să înceteze efectele declarațiunii de faliment.

(V. *Dimitriu* curs Dr. Com. pe 1910/11 pag. 1457.)

2. Între concordatul amical și cel judiciar există diferență : a) concordatul amical are caracter extrajudiciar și emană direct din voință creditorilor ; concordatul judiciar are un caracter forțat, obligatoriu pentru minoritatea creditorilor cari trebuie să-l primească chiar fără voia lor. b) Concordatul amical stinge în totul partea din datorie rămasă debitorului chiar și în ce privește acțiunea contra debitorilor și a fidejursorilor, afară numai dacă nu este convenție contrară ; concordatul judiciar lasă să subsiste încă obligațiunea codebitorilor și a fidejursorilor. c) Concordatul amical poate da naștere unui tratament diferit între creditori, pe cînd în concordatul judiciar toți creditorii sunt tratați în mod egal, afară de creditorii privilegiați, gagiști sau ipotecari

(*Vidari* IX p. 5 urm.)

3. I. Concordatul amical se deosebește de acordul amical din timpul moratoriului :

a) Concordatul amical, emană direct din voința creditorilor, pe cînd acordul în moratoriu, este un simplu contract judiciar ; b) Debitorul care vrea să obțină un moratoriu, trebuie să se găsească în stare de moratoriu, și trebuie să probeze că imposibilitatea de a plăti datoriile sale este datorită unor evenimente extraordinare și neprevăzute sau în alt mod scuzabile și că activul său covârșește pasivul ; debitorul care încheie cu creditorii un concordat amical sau extrajudiciar, poate să fie în stare de moratoriu¹⁾ și nu e obligat să stabilească existența unor împrejurări extraordinare etc. c) moratoriul nu se poate da pe un timp mai mare de 6 luni sau prelungit încă pe 6 luni, pe cînd concordatul amical poate să fie încheiat, pentru orice timp vor conveni debitorul cu creditorii săi.

II) O asemănare între moratoriu și concordatul amical este că în ambele cazuri procedura comercială se suspendă, dar n'are un efect asupra procedurii penale.

(*Vidari* p. 5 No, 8667).

4. Ca și concordatul judiciar concordatul amical, are de scop să facă să înceteze starea de faliment ; însă ceia ce diferențiază a-

1) Aceasta la Italiani nu și la noi unde concordatul chiar amical nu se poate încheia de cît existînd faliment.

ceste două concordate este că, în concordatul judiciar acordul intervine între falit pe de o parte și masa credală, ca pluralitate, pe de altă parte, pe cînd în concordatul amical falitul face acordul cu fie care creditor în parte așa că vor fi atîtea contracte distincte cîți creditori sunt. Aceasta este singura diferență în natura juridică a acestor două feluri de concordate și este eronată părerea acelorora ce le diferențiază luînd ca bază unanimitatea sau majoritatea creditorilor, căci se poate foarte bine ca și concordatul judiciar să fie admis cu unanimitatea creditorilor, fără ca prin aceasta el să devie concordat amical. Tot pentru acest motiv este eronată și numirea ce să dă de către unii concordatului amical de concordat de unanimitate.

Observație făcută în Dreptul No. 18/911 de *Dl. I. M. Vasilescu*.

5. În art. 845 se zice în mod expres că concordatul despre care el vorbește se poate încheia cu orice cotă concordatară și că va fi supus omologărei tribunalului. Aceasta confirmă părerea că în art. 845 nu mai trebuiesc căutate condițiunile cu cari aranjamentul, de care el se ocupă, se poate încheia. Altfel nu s'ar înțelege această cerință a omologărei, dacă toate condițiunile concordatului judiciar i-ar fi aplicabile, întru cit pentru acest din urmă art. 852 cere de asemenea omologarea tribunalului.

Același lucru reiesă și cu mai multă putere din cuprinsul art. 853. În adevăr, în el se vorbește pentru întăia oară de concordatul judiciar, pentru care se ordonă condițiunile ce urmează. Intrebuințarea acestui calificativ nu este fortuită. Cuvîntul *judiciar* are în această materie anume semnificare, pe care i-a dat-o mai de mult doctrina. El se opune cuvintelor *extrajudiciar* sau *amical*, cu care se califică celalt aranjament posibil și care în opozițiune tocmai cu concordatul judiciar se numește *concordat extrajudiciar sau amical*: **Concordato amichevole o stragiudiziale** per l'opposizione materiale e formale in cui si trova col **concordato obbligatorio o giudiziale**. (*L. Bolaffio-E. Massé-Dari* art 830 No. 469.) Cînd legiitorul vorbește de concordat judiciar, căruia-i impune anume condițiuni, el înțelege ceva opus aranjamentului de care se ocupă art. 845, care se numește concordat amical sau extrajudiciar.

Aranjamentul cu toți creditorii este un contract ordinar care intervine între toate părțile interesate. Dreptul comun este deci suficient. Dovadă despre aceasta sunt: 1) Că un asemenea aranjament se poate face ori ce cotă concordatară; legiitorul nu avea și nu putea să se amestece, căci n'avea pe cine să protejeze; 2) Că un astfel de aranjament poate să intervie ori cînd; nu numai în ori ce

stadiu al falimentului, dar, și mai cu seamă, înainte de falimente. Poate deci să intervie înainte de ce creditorii să fi fost verificați; și legiuitorul n'a luat nici o măsură de protecțiune alta decît necesitatea de a fi omologat de tribunal, care va verifică numai dacă au consimțit toți creditorii.

Poate de asemenea să intervie înainte de declararea falimentului și tocmai în scopul de a o evita. În așa caz, fără nici o îndoială, că aranjamentul ar fi posibil. N'ar fi nici o rațiune să devină imposibil, cînd e vorba de un aranjament pur pecuniar, încheiat cu consimțimîntul tuturor celor interesați.

(D. T. Stelian în C. Jud. No. 43/99).

6. Prin concordat judiciar în înțelesul art. 853 Cod. Com. trebuie să înțelegem concordatul făcut cu majoritatea prevăzută de lege și care odată omologat este opozibil și creditorilor cari n'au luat parte la el sau cari au votat contra concordatului. Iar opozitul concordatului judiciar este concordatul de unanimitate, care se poate încheia în orice epocă a falimentului și cu ori ce cotă. Astfel fiind lucrurile dispozițiunea art. 853 aplicîndu-se numai la concordatul judiciar, nu se poate aplica la concordatul încheiat cu unanimitatea creditorilor; dispozițiunea art. 853 este îndreptată contra falitului, iar nu în contra creditorilor lui; aceștia rămîn în plenitudinea drepturilor lor de a renunța la creanțele lor în totul sau în parte. Creditorii pot renunța la totalitatea creanțelor lor și cu niai mult cuvînt pot renunța și la o parte din ele; în consecință tribunalul n'ar putea refuza omologarea unui concordat intervenit în condițiile art. 845 Cod. Com. sub cuvînt că debitorul ar mai fi fost declarat falit căci dispozițiunile art. 853 al. 3 se referă numai la concordatul judiciar, dispozițiuni create în interesul minorității care nu a votat concordatul.

(M. Antonescu în C. Jud. No. 43/99).

7. Ce a înțeles legiuitorul prin cuvintele „dacă toți consimt la aceasta”? s'a înțeles unanimitatea tuturor creditorilor falitului sau numai ai celor verificați?

Vidari IX, No. 8439 susține că trebuie să fie unanimitatea tuturor creditorilor, iar nu numai a celor verificați; după Vidari, majoritatea nu poate în acest caz să facă lege minorității, chiar dacă nu s'au prezentat la faliment, fiindcă legea e clară „în orice stadiu al procedurii falimentului poate avea loc un concordat între falit și creditorii săi, *dacă toți consimt*; apoi chiar dacă legea ar tăcea, fiind că e vorba de dispozițiuni excepționale, care derogă la dreptul comun, nu s'ar putea nici odată aplica regulile unei instituțiuni la alta, ori cită afinitate de raporturi ar fi.

D. C. N. Toneanu susține (vezi C. Jud. No. 45/909) că creditorii ceruți de art. 845 al. 1, nu pot fi decît unanimitatea celor verificateți, adică făcînd parte din masa *concurrentă*, adică *însinuați la pasiv*, nu creditorii *concurșuali*, fiindcă de și au și ei dreptul, însă nu se prezintă la *concurș*, și cu aceasta înțeleg să demonstreze că se desinteresează de închiderea falimentului, și pentru aceasta vor resimți consecințele, neputîndu-li se recunoaște în urma inacțiunii lor, dreptul de a mai cere să se redeschidă falimentul dejă închis. Nu ar fi drept a se zice că, odată ce procedura falimentului s'a deschis, constituie un drept pentru toți *creditorii concursuali*. Este o dublă masă aci: *masa concurrentă* și *masa concursuală*; însă acei cari participă la procesul falimentelor, cari trag profit din lichidațiune, care deliberează și la necesitate contractează cu falitul este masa *concurrentă* iar nu cea *concurșuală*. Creditorul *concurșual* care însă nu vine la pasiv, nu cîștigă nici un drept asupra activului, și el se repartizează numai la cei ce au prezentat și verificat creanțele lor; și una din limitările pe care e nevoit să le sufere este aceea ce rezultă din concordatul făcut de masă, concordat de unanimitate cu orice cotă concordatară. Concordatul făcut de majoritate cu cota de 40% din capitalul creanțelor; a se susține contrarul, ar fi expus concordatul să fie anulat după descoperirea unui creditor, creînd astfel o pozițiune grea, făcînd absurdă o dispozițiune de lege ca aceea a art. 845 al. 1 Cod. Com.

(Extras din C. Jud. No. 45/909).

G. Bonelli (Commentario al Codice di Commercio VIII, parte II. No. 716 urm.) e de părere că toți creditorii de cari e nevoie pentru concordatul amical, înseamnă toți acei cari fac parte din masa *concurrentă*, adică creditorii *înscriși la pasiv*, nu creditorii *concurșuali*; trebuie a se avea în vedere că pînă la distribuția activului, orice creditor *concurșual* este în termen de a se înscrie și prin aceasta să facă necesar consimțîmintul său la validitatea concordatului; expirînd chiar termenul legal fixat de tribunal pentru declararea creanțelor, creditorul poate să-și exercite dreptul său, pînă în ultima zi utilă; rezultă de aci, că tribunalul nu poate aprobă acest concordat și să proclame în baza sa închiderea falimentului dacă s'ar încheia concordat înainte ca termenul fixat pentru prezentarea creanțelor, înscrierea la pasiv, de care se vorbește mai sus să fie expirat.

(Vezi Bonelli, No. 718 și nota 6 de la pag. 671).

D. Gr. L. Trancu Iași (vezi în C. Jud. No. 50/911), împărtășește această ultimă părere unanimă a doctrinei italiene, că se cere totalitatea creditorilor și nu numai a celor verificateți.

(Estras din C. Jud. No. 50/911).

Jurisprudență. 1. Prin art. 843 (azi 845) și 844 (azi 846) Cod. Com. nu numai că nu se pune nici o restricțiune în ce privește cercarea falitului de a încheia ori câte concordate, atunci cînd primul n'a reușit sau a fost anulat, dar încă rezultă clar că legiuitorul a voit a înlesni cît mai mult calea de a se ajunge la încheierea unui concordat, punind chiar sindicului îndatorirea de a pune toate silințele pentru a ajunge la concordat și dînd dreptul atît lui cît și falitului a cere ori cînd judelei comisar o convocare a creditorilor în acest scop.

Că încercarea încheierii unui alt concordat e și atunci cu puțință cînd concordatul anterior nu s'ar fi admis pentru fraudă, fiindcă întru aceasta legea nu distinge.

C. Cas. II. No. 10/96. Bulet. 1896, p. 107.

2. Codul comercial nu cuprinde nici o dispozițiune prin care să se prevadă că concordatul nu se poate face decît după rezolvirea contestațiunilor ridicate cu ocazia verificărei creanțelor; din contra art. 843 (azi 845) Cod. Com. prescrie că concordatul se poate face în orice stare de procedură a falimentului, iar art. 846 (azi 848) același cod, prevede că variațiunile în număr sau cifră a creanțelor derivînd din sentința aratăată de art. 778 (azi 775) Cod. Com., adică de contestațiunile sus menționate, nu au nici o influență asupra validității concordatului încheiat cu majoritățile legale a creanțelor verificate și admise la masa falimentului. Că de aci reiese că odată verificarea creanțelor efectuată, concordatul se poate încheia, fără a se mai aștepta rezolvirea contestațiilor, întru cît se

pot admite provizoriu la masa credală, și creditorii contestați.

Trib. Ilfov Com. No. 190/93 în C. Jud. pe 1894 pag. 54.

3. Concordatul se poate propune în orice stare a falimentului și chiar dacă o primă încercare nu a reușit.

C. Apel Buc. I. No. 48/94 în Dreptul pe 1894 p. 619.

4. Cînd concordatul amical întervine într'o stare mai înaintată a procedurii falimentului, adică după verificarea creanțelor, situațiunea falimentului cu privire la fixarea masei creditorilor fiind limpezită, nu încapă nici o îndoială că unanimitatea de care vorbește art. 845 Cod. Com. este totalitatea creditorilor chirografari, verificați și admiși la masa falimentului, fie și numai provizoriu, totalitate din care trebuie să se formeze majoritatea pentru votarea concordatului judiciar.

Astfel dacă un concordat este încheiat cu unanimitatea creditorilor verificați la masa falimentului, este admisibil, deși cota concordatară este numai de 10% întru cît art. 845 Cod. Com. declară că un astfel de concordat se poate încheia, ori care ar fi cota ce falitul se obligă a plăti.

C. Apel Galați II, No. 23/909. C. Jud. No. 45/909.

5. Conform art. 845 Cod. Com. concordatul amical se poate acordă cu o cotă ori cît de mică spre deosebire de concordatul judiciar, și care nu poate fi încheiat decît cu unanimitatea creditorilor falitului; iar prin unanimitate trebuie a se înțelege totalitatea creditorilor arătați prin registrele și bilanțul falitului sau care ar rezultă din lucrări, indiferent de epoca în care intervine un asemenea concordat, afară,

bine înțeles, de acei creditori cari au fost definitiv respinși de la masa falimentului.

Prin urmare aceasta fiind ade-vărata interpretare a art. 845 Cod. Com., nu se pot înlătura de la votarea de unanimitate, unii creditori pe motiv că ei ar fi contestați, cît timp contestațiunea este încă pendinteși ei nu au fost în mod definitiv înlăturați de la masa falimentului prin o hotărîre judecătorească definitivă.

Nu se poate admite dreptul de apel contra sentinței tribunalului, dată cu ocazia omologărei unui concordat amical sau de unanimitate, întru cit art. 845 C. Com. singurul text din materia falimentelor care se ocupă de concordatul amical, arată numai că concordatul de unanimitate va fi supus omologărei tribunalului fără să prevadă anume dreptul de apel.

C. Cas. III; No. 52/911, în C. Jud. 50/911 și în Dreptul No 18/911.

6. Potrivit dispozițiilor art. 845 C. Com., concordatul amical, care se poate acorda cu o cotă ori cit de mică, spre deosebire de concordatul judiciar, nu poate fi încheiat de cit cu unanimitatea creditorilor falitului.

În materie de concordat amical, prin unanimitatea creditorilor, se înțelege totalitatea creditorilor arătați prin registrele și bilanțul falitului sau cari ar rezultă din lucrări, indiferent de epoca în care întervine un asemenea concordat, afară, bine înțeles, de acei creditori cari au fost definitiv respinși de la masa falimentului, întru cit legiuitorul nu a făcut nici o distincțiune în această privință între cazul cînd concordatul se încheie înainte și

acel cînd se încheie după verificarea creanțelor.

În contra sentinței tribunalului, dată cu ocazia omologărei unui concordat amical sau de unanimitate, nu există drept de apel, de oarece art. 845 Cod. Com., singurul text în materia falimentului care se ocupă de concordatul amical, arată numai că concordatul de unanimitate va fi supus omologărei tribunalului, fără să prevadă anume dreptul de apel.

C. Cas. III, No. 52/911 în Dreptul No. 18/911. Jurisprudența No. 7/911. Contra C. Apel Galați II, No. 230/909. în C. Jud. 45/909.

7. Cînd totalitatea creditorilor unui faliment consimte la încheierea concordatului fără nici o restricție sau condiție, în acest caz concordatul e amical și benevol și se deosebește de concordatul judiciar consimțit du majoritatea creditorilor prezenți, s'au de mînjoritatea celor trei pătrimi a sumei totale a creanțelor.

Concordatul amical și benevol ca și concordatul judiciar, trebuie supus la omologare, pentru ca să se constate de tribunal participarea și consimțimîntul tuturor creditorilor, însă omologarea unui asemenea concordat nu poate fi refuzată.

(C. Cas. II, No. 58/900 în Bul. p. 443. C. Jud. No. 28/900. Contra, C. Apel Buc. III, No. 81/99 și Trib. Ilfov Com. din 1899 în C. Jud. No. 43/99).

8. Pentru a produce efectele sale chiar concordatul extra judiciar trebuie să fie omologat de tribunal; și în acest scop trebuie să se verifice de tribunal dacă toți creditorii au consimțit la concordat;

Trib. Venezia 20 Martie 1884.

9. Chiar un concordat extra-ju-

ciciar produce efecte juridice și obligă pe părți, ca în orice alt contract.

Tr. Bologna 23 Febr. 1887.

10. Dacă debitorul nu plătește în termenele stabilite prin concordatul extrajudiciar, decade din beneficiul reducerilor ce i s'au făcut de creditorii săi;

Cas. Torino 6 April 1889.

11. Concordatul nu este o transacțiune, ci un contract *sui generis*, făcut între debitor și creditorii săi, care trebuie omologat de tribunal.

Cas. Roma, 23 Mai 1891, și 13 Iulie 1892.

12. Este valabilă convențiunea prin care creditorul promite adesiunea sa la concordatul amical, iar debitorul se obligă a achita acestui creditor diferența dintre cotă și creanța efectivă.

Apel Milano 21 Iulie 1891.

13. Concordatul nu e un contract bilateral ci unilateral.

Apel Genova 19 Oct. 1891, No. 8—12 din Ingaramo.

Notă. Înaintea tribunalului Ilfov s. com. a Curții de Apel Buc. II și înaintea Inaltei Curți de Casație (vezi la jurisprudență No. 7 și la doctrină No. 5—7) s'a pus chestiunea, dacă tribunalul poate refuza omologarea unui concordat amical sau benevol, încheiat potrivit art. 845 cod. com. Sunt cunoscute atit părerile eminentilor juriști, cari au pledat asupra acestei chestiuni, cit și soluțiile date de instanțele noastre judecătorești. Inalta Curte de Casație și-a spus ultimul cuvânt stabilind că concordatul amical sau benevol, trebuie supus omologării tribunalului, dar că tribunalul nu poate refuza omologarea, intru cit dinsul nu constată de cit, dacă au participat și consimțit toți creditorii; și că în ce privește dispozițiunile art. 852 cod. com., ele nu-și fac aplicațiunea de cit în cazul unui concordat judiciar.

Credem că soluțiunea Inaltei Curți de Casație, corespunde în totul atit intențiunei legiuitorului, cit și a unei juste aplicări a art. 845 cod. com.

Ce face tribunalul cînd i se prezintă un concordat amical sau de unanimitate? Constată identitatea persoanelor contractante, numărul și numele celor ce figurează între creditorii falitului căruia se acordă concordatul și luînd act de declarațiunile părților și cuprinsul concordatului, dispune facerea unei sentințe sau chiar jurnal pentru cele declarate și constatate. Ori părțile cînd se prezintă cu actul de concordat amical nu cer mai mult de cit să se consemneze într'o încheiere judecătorească voința lor.

Chestiunea existenței unei bancrute frauduloase, nu poate avea loc în caz de concordat amical, dată fiind independența absolută, fixată în art. 714 și 875 cod. com.; și apoi inadmisibilitatea unui concordat datorită existenței bancrutei frauduloase se referă la concordatul

judiciar (art. 853) pentru care este știut că anume forme și precauțiuni se cer spre a fi admis, iar nu concordatului amical sau de unanimitate.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 846. Dacă nu s'a obținut un concordat prin consimțimintul tuturilor creditorilor, judecătorul-sindic este dator ca, în termen de trei zile de la verificarea creanțelor să convoace pe creditorii pentru a fi consultați asupra încheierii unui concordat.

Falitul sau un număr de creditori, neprezentând cel puțin a patra parte din pasivul falimentului, pot cere în același termen o convocare a creditorilor, pentru a li se propune un concordat.

Ordonanța de convocare trebuie să fie notificată creditorilor și falitului.

Propunerea concordatului nu suspendă actele întreprinse pentru lichidarea falimentului, cu rezerva dispozițiilor primului aliniat din art. 803.

Com. 803, 845, 847 și urm., 853, 937; Ital 831; Fr. 504, 505; Belg. 509, 510.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 831. Se non abbia luogo concordato per consenso di tutti i creditori, il fallito, il curatore o la delegazione dei creditori, o tanti creditori che rappresentino almeno una quarta parte del passivo, possono sempre chiedere al giudice delegato una convocazione dei creditori per la proposta di un concordato.

L'ordinanza di convocazione dev'essere notificata ai creditori, al curatore ed al fallito.

La proposta di concordato non sospende gli atti intrapresi per la liquidazione del fallimento, salva la disposizione del primo capoverso dell'articolo 793.

Bibliografie. Vidari IX p. 14 urm.; Masé Dari II p. 207 urm.; Cezărescu Dan 203 urm.; Ingaramo p. 526; Rivière p. 730 urm.; Namur III p. 181 urm.; Rogron p. 1048 urm.; Dalloz p. 647 urm.; Cohendy-Darras II p. 135 urm.

Notă. La finele articolului legea din 1900 prevedea următorul aliniat, abrogat prin legea din 1902:

„Tribunalul, căruia s'a făcut cererea de omologarea concordatului, va fi în drept a o respinge pentru cuvinte de interes public,

„sau cînd pe cale de contestație, se va dovedi că condițiile concordatului sunt prea favorabile falitului cu privire la averea lui“.

Doctrină. 1. Intre creditorii cari pot cere convocarea creditorilor pentru concordat pot figură și creditorii avînd gaj, privilegiu sau ipotecă, pentrucă una este că acești creditorii nu pot luă parte la formarea majorității cerută de lege pentru validitatea concordatului și alta că ei pot fi inițiatorii unei propuneri de concordat.

Vidari VIII No. 8685. Masé Dari II, No. 468.

2. Legea vorbește de *notificarea* ordonanței creditorilor și falitului; a înțeles legiuitorul că această procedură să se îndeplinească prin portărei, sau este suficient un aviz dat prin scrisoare recomandată la postă, cu cel puțin 8 zile înainte de termenul de convocare? *Vidari* (No. 8689) crede că în mod greșit legiuitorul întrebuițează expresiunea „notificazione“, și că a înțeles „significazione“ „notizia“ adică nu e nevoie de oficiul portăreilor; mai mult că legea spune că în caz de convocarea creditorilor, ei vor fi avizați prin scrisoare recomandată; și cînd regula generală este aceasta, nu poate fi alta — prin analogie — în cazul de față.

Masé-Dari No. 469 nu se pronunță în mod hotărît, înclină însă a crede că în cazul art. 831 (romîn 846) Cod. Com. notificarea ordonanței de convocare să se facă prin portărei de oarece curatorele nu-și poate notifica un act ce ar trebui să-l notifice altora.

În legiuirea italiană poate fi discuție, intru cît administrația falimentului la Italiani e încredințată unui curatore, (ceia ce eră sindicul, în trecut, la noi), sub supravegherea unui judecător delegat; și cum ordonanța de convocare se dă de judecătorul delegat, iar notificarea urmează a fi făcută și curatorului, negreșit că oficiul portăreilor e necesar, intru cît se aduce la îndeplinire un alt act de cît cele ce potrivit art. 906 italian Cod. Com. și art. 78 din regulamentul Codului de Comerț italian—se execută de curatore.

La noi oficiul de judecător delegat sau comisar și de sindic sunt contopite asupra unei singure persoane, judecătorul sindic și ordonanța de convocare se emite de el; iar notificările și înștiințările în materie de faliment sunt regulamentate de art. 937 Cod. Com. și art. 36 din regulamentul respectiv, cari sunt traducerea ad-litteram a textelor din legea și regulamentul italian spuse mai sus. Dacă și la noi ar fi azi sindicul deosebit de judele comisar, credem că ar fi fost necesară notificarea convocărei prin portărei. Mai mult încă, la noi art. 846 prevede că notificarea convocărei se va face creditorilor și falitului; deosebirea de textul italian existînd persoana care să facă notificarea urmează a fi alta de cît la Italiani.

Jurisprudență. 1. Legiitorul prin art. 248 Cod. Com. regulând modul cum pot fi încunoștiințați creditorii unui falit despre ziua când ei trebuie a se aduna ca să delibereze asupra concordatului, între altele se exprimă astfel: „dacă după legiuitele chemări nu „nu vor veni unii din creditorii... „etc.“ de unde rezultă evident că, pe lângă publicitatea prin Monitor, și despre care se vorbește în prima parte a acestui articol, trebuie ca fie care din creditorii să se încunoștiințeze prin osebite citațiuni în mod legal de către tribunal, și că nu se poate procedea la vre-o lucrare în lipsa unuia sau mai multor dintr'înșii, de cit numai când s'ar constata că citațiunile au parvenit la cunoștința lor după dovezile de primire sau procesele verbale încheiate de către agenții însărcinați anume de lege cu semnificarea unor asemenea acte de procedură; Că în ceia ce privește regulile relative la actele de procedură în materie comercială, trebuie a se observa dispozițiunile prescise în procedura dreptului comun, acolo unde legea specială de comerț nu a prevăzut anume modul cum trebuie a se executa. Deci nu prin adrese individuale ci prin citațiuni încheiate și comunicate prin portărei, conform art. 74 pr. c. urmează ca creditorii să fie chemați la votarea concordatului.

Bul. 1876 p. 301. Barozzi pag. 254 F.

2. Creditorii ale căror creanțe au fost verificate tardiv au dreptul a participa la facerea concordatului.

Cas. II No. 10/96 Bul. p. 107.

3. Dacă falitul a făcut odată o propunere de concordat, înainte de închiderea lichidărei, și acea

propunere a fost respinsă, nu mai poate face în urmă o nouă propunere de concordat în cazul când procedura falimentului a fost redeschisă conf. art. 825 al. II c. com. adică după cererea debitorului care oferă creditorilor săi de a plăti cel puțin încă o zecime din creanțele lor. Prin urmare concordatul ce l'ar acordă creditorii în urma redeschiderei procedurii falimentului, nu poate fi omologat de tribunal.

Trib. Ilfov Com. 15 Nov. 1900 în Dreptul No. 83/900.

4. În opunere de concordatul judiciar, când totalitatea creditorilor consimte la încheierea concordatului, fără nici o restricție sau condiție, în acest caz concordatul e amical și benevol și se deosebește de concordatul judiciar fiind că el tot deauna se poate încheia. Că dacă însă și acest concordat ca și cel judiciar are a fi omologat, conf. art. 852 Cod. Com., e ca să se constate de tribunal participarea și consimțirea tuturor creditorilor, iar, de altminterlea omologarea unui asemenea concordat n'are a fi refuzată.

C. Cas. II No. 58/900 Bul. p. 443 urm.

5. Creditorii unui faliment sunt încunoștiințați pentru concordat de către sindic prin publicațiuni și prin scrisoare recomandată trimisă fie cărui creditor, iar nu prin mijlocirea corpului de portărei.

Trib. Iași II No. 50/93 în C. Jud. pe 1894 pag. 93.

6. În materie de faliment, judele sindic e în drept a convoca o nouă adunare de creditorii pentru concordat deși într'o precedentă convocare nu s'a obținut concordatul.

Trib. Ilfov com, No. 1363/94 în Dreptul pe 1894 pg. 623.

7. Moștenitorii falitului nu au calitate de a încheia un concordat cu creditorii autorului lor.

Un asemenea act are deci caracterul unei donațiuni pe care majoritatea creditorilor o face moștenitorilor remițându-le o parte din suma datorită de defunct și nici de cum nu are caracterul unui concordat.

C. Apel Buc. II 14 Oct. 1894 în Dreptul No. 10/95 p. 83.

8. Creditorii cari n'au depus creanțele lor la judecătorul sindic spre verificare, nu pot fi chemați la facerea concordatului.

C. Cas. II No. 57/99 Bul. Cas. p. 328.

9. Concordatul judiciar este un contract bilateral, care are la bază principiul *melius est pauca dividere quam totum perdere* și prin el falitul recapătă administrațiunea patrimoniului său, obținând favoarea unei remiteri din datorie, cu obligațiune să plătească cota concordatară.

Trib. Putna II din 1910 în Dreptul No. 30/910.

10. Ordonanța judecătorului delegat (la noi sindic) prin care con-

voacă creditorii pentru concordat nu trebuie notificată prin mijlocirea portăreilor; este suficient să fie trimisă celor interesați prin scrisoare recomandată.

Apel Venezia 26 Iulie 1893; *Tr. Firenze* 9 Iunie 1886; *Tr. Ancona* 16 August 1886; *Cas. Roma* 24 Martie 1888; *Apel Venezia* 11 Mai 1888; *Apel Casale* 30 Iunie 1888; *Apel Roma* 31 Dec. 1888; *Apel Venezia* 27 August 1889; *Apel Milano* 29 Oct. 1889; *Apel Palermo* 12 Ianuar 1891; *Apel Roma* 19 Dec. 1891.

Contra. Ordonanța de convocarea creditorilor pentru a le propune un concordat, trebuie să fie comunicată creditorilor, curatorului și falitului sub forma unei copii legalizate și notificată, prin portărei.

Apel Milano 1 Sept. 1884; *Tr. Venezia* 10 Febr. 18 Nov. 1886; în Ingaramo.

11. Anulat fiind primul concordat, pe cit timp nu s'a distribuit complet activul între creditorii, se poate propune de falit un al doilea concordat.

Apel Casale 9 Iulie 1886; în Ingaramo.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 847. În adunarea pentru concordat, falitul trebuie să se prezinte în persoană, dar poate să fie autorizat, pentru juste motive, de către judecătorul sindic, să se reprezinte printr'o altă persoană.

Judecătorul sindic, trebuie să prezinte adunării o relațiune scrisă în privința

CODUL COM. ITALIAN

Art. 832. Nell'adunanza per il concordato il fallito deve intervenire in persona, ma può essere autorizzato per giusti motivi dal giudice delegato a farsi rappresentare da altri.

Il curatore deve presentare all'adunanza una relazione scritta intorno allo stato del fallimento, all'a-

stărei falimentului, a îndeplinirii formalităților, a operațiunilor ce au avut loc și a măsurilor ce crede necesare a înlesni acea încheiere. Relațiunea trebuie să fie subscrisă de judecătorul sindic.

Procesul verbal al adunării va menționa tot ce s'a deliberat și decis într'însa.

(Com. 716, 740, 845 și urm., 848 și urm. 931; L. timb. 22 § 22; Ital. 832; Fr. 507, 10; Belg 511).

Bibliografia la art. 846.

Jurisprudență. 1. Cînd deliberațiunile creditorilor chemați pentru concordat nu s'au ținut în sala tribunalului comercial, unde au fost convocați prin ordonanța judecătorului, ci într'o altă sală, însă tot în localul tribunalului comercial, aceasta nu poate atrage nulitatea concordatului.

Netrecerea de către sindic în raportul său la activul falimentului, valoarea unei cambii datorite ca girante de către falit, nu poate să invalideze concordatul, sindicul neputînd trece în raportul său de cît activul real ce s'ar putea împărți între creditorii și pentru aceste cambii falitul a primit deja bani cînd le-a transmis prin gir, astfel că plata lor de către debitori, n'ar putea mări activul falitului.

Trib. Iași II No. 50/93 în C. Jud. No. 12/94.

2. Concordatul se poate vota chiar dacă sindicul nu a prezintat relațiunea pe care i-o cere art. 845 (azi 847) C. Com. cînd nu se

dempimento delle formalità alle operazioni che hanno avuto luogo, e specialmente intorno ai mezzi impiegati per promuovere la conchiusione del concordato, agli ostacoli incontrati ed ai provvedimenti che reputa necessari per facilitarla. La relazione dev'essere sottoscritta dal curatore, e presentata al giudice delegato.

Il processo verbale dell'adunanza fa menzione di tutto ciò che in essa è detto e deliberato.

dovedește că această lipsă e cauza unei vădite erori a creditorilor.

C. Apel Buc. I No. 48/94 în Dreptul pe 1894 p. 619.

3. Art. 847 obligă numai pe falit a se prezintă în persoană la concordat iar nu și pe creditorii. Asemenea legea nu definge ca din motive de economie în cheltuieli, unul și același mandatar să reprezinte pe mai mulți creditorii

C. Apel Buc. I 19 Martie 1893
C. Jud. 49/93.

4. Este nul concordatul dacă lipsește relațiunea scrisă pe care curatoarele (sindicul) trebuie să o prezinte adunării pentru facerea concordatului.

Apel Bologna 22 Dec. 1885.
Contra *Apel Roma 11 Febr. 1888.*

5. Administratorii unei societăți anonime în faliment, dacă trebuie chemați în toate cazurile în cari legea dispune chemarea falitului, nu sunt prin aceasta obligați a se prezintă în persoană în adunarea pentru concordat.

Apel Milano 25 Dec. 1885.

6. Raportul curatorului (sindicul) asupra stărei falimentului, fiind un act oficial dat în sarcina sa, face deplină credință pînă la proba contrarie sau pînă la înscrierea în falș.

Apel Roma 30 Dec. 1890.

7. Este nul concordatul, dacă la încheierea lui, în locul falitului, ia parte un mandatar al său, în baza unei procuri date anterior declarațiunii falimentului.

Tr. Brescia 19 Iulie 1893. (No. 4—7 în Ingaramo).

8. Adunarea pentru concordat cuprinde toți creditorii verificați, sau chiar admiși provizor.

Cas. fr. 13 Febr. 1855.

9. Creditorii ale căror creanțe au fost contestate de falit, pot fi admiși a delibera asupra propunerii de concordat, dacă contestația a fost respinsă de tribunal; ei se vor prezintă pe baza hotărîrii tribunalului care în materie

de faliment este de drept executorie provizoriu.

Cas. fr. 20 Iulie 1858.

10. Creditorii se pot prezintă fie în persoană fie prin mandatar. Faptul că creditorii au fost reprezentați la concordat printr'un funcționar (în speță un portărel) poate expune pe mandatar la o pedeapsă disciplinară dar nu poate vicia actul însuși și să atragă drept consecință nulitatea lui.

Apel Bordeaux 6 April 1892.

11. Dacă falitul nu se prezintă sau n'a adresat adunării creditorilor, în scris propunerile sale, concordatul—care nu este de cît o convențiune între falit și creditorii săi—nu poate fi format. Cu toate acestea se poate acorda falitului un termen, la expirarea căruia, el trebuie să se prezinte spre a-și formula propunerile.

Apel Nîmes 20 Mai 1892. (No. 8—11 în Cohendy-Darras).

Notă. 1. Falitul, zice art. 847, trebuie să se prezinte în persoană; însă poate fi autorizat, pentru juste motive, de către judecătorul sindic să se reprezinte printr'o altă persoană; aceasta înseamnă că prezența falitului este indispensabilă în adunarea pentru concordat, fiind vorba de stabilit o convențiune între falitul debitor și creditorii săi; aceasta este o dispoziție poate severă a legii, însă nu poate fi înlăturată. Așa de exemplu, — cum se discută în doctrina italiană—Masé Dari No. 411, Vidari No. 8695, p. 350 § 27, dacă falitul își face în scris propunerile sale, aceste propuneri nu vor putea fi ținute în seamă în lipsa falitului sau a unui reprezentant al său. (Vezi în părere contrară Cavo p. 350 § 27 citat de Masé Dari).

2. Judecătorul sindic trebuie să prezinte adunării o relațiune scrisă în privința stărei falimentului etc. Necesitatea acestei relațiuni a administrațiunii falimentului este în strînsă legătură cu acordarea concordatului; este oglinda ce creditorii au înainte a-și privi situațiunea lor față de falit în momentul propunerii concordatului și baza acordării sau respingerei concordatului.

Această relațiune judecătorul sindic o va formă pe timbrul de 5 lei conf. art. 22 al. 22 din legea timbrului.

3. Adunarea creditorilor se prezidează de judecătorul sindic

potrivit art. 938 Cod. Com. iar procesul verbal cerut atit de art. 847 cît și de art. 939 Cod. Com. va menționă tot ce s'a deliberat și decis de adunarea creditorilor. Acest proces verbal împreună cu actul de concordat încheiat și semnat potrivit art. 851 Cod. Com. va fi înaintat tribunalului cel mai tîrziu pînă în trei zile, spre a se pronunță asupra omologărei.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 848. Concordatul nu se poate face de cît cu primirea majorității tuturor creditorilor ale căror creanțe au fost verificate sau admise provizoriu, cu condițiune ca creditorii aderenți să reprezinte cele trei părți din totalitatea acelor creanțe; altfel concordatul e nul.

Variațiunile în numărul creditorilor și în suma creanțelor, derivînd din sentința arătată în art. 775, nu au influență asupra validității concordatului încheiat cu majoritatea sus zisă.

(Com. 745, 776 și urm. 840, 846 și urm., 853, 938, Ital. 833; Fr. 507, 20; Belg. 512).

Bibliografie. V. Dimitriu curs; Degré III p. 196; Cezărescu-Dan p. 206 urm.; Vidari IX p. 28 urm.; Masé Dari II p. 219 urm.; Ingaramo p. 527 urm.; Rivière p. 737 urm.; Namur III p. 187 urm.; Rogron p. 1047 urm.; Cohendy-Darras II p. 137 urm.

Doctrină. 1. Legiuitorul din 1895 a întrodus aliniatul de la art. 715 adoptat și de legiuitorul din 1902 prin art. 719, prin care ca un efect necesar al sentinței declarative de faliment creanțele nu se mai pot transmite de la ultimul purtător anterior sentinței declarative, cînd această creanță e din țară și de la ultimul purtător din țară, anterior pronunțării sentinței declarative, cînd creanța e din străinătate.

Pe baza acestui text și ca o consecință la votarea concorda-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 833. Il concordato non può farsi, che col concorso della maggioranza di tutti i crediti dei quali furono verificati od ammessi provvisoriamente, purché gli assenzienti rappresentino i tre quarti della totalità dei crediti stessi; altrimenti è nullo.

Le variazioni nel numero dei creditori e nella somma dei crediti derivate dalla sentenza indicata nell'articolo 765 non hanno influenza sulla validità del concordato conchiuso colla maggioranza suddetta.

tului nu se poate prezintă cineva cu o creanță cesionată, și tot din acest motiv, nu poate o persoană care reprezintă la votarea concordatului pe alți creditori să poată avea de cit un singur vot.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1469 urm.).

În privința chestiunii dacă concordatul operează novațiune s'a născut controversă. În genere jurisprudența și chiar doctrina, înclină spre negativă, căci după cum se știe, novațiunea nu se prezumă, ci ea trebuie să rezulte neîndoios din act; și nimic din concordat nu poate da convingerea că creditorii au înțeles a novă datoria, ci din contra totul concură a recunoaște că creditorii au voit a-și reduce pretențiunile lor contra falitului; și aceasta e atât de adevărat în cit art. 802 se exprimă formal că creanța continuă de a exista și creditorii au dreptul de a cere de la coobligăți întreaga sumă cuprinsă în titlu, ceia ce n'ar fi putut face dacă creanța ar fi fost novată.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1491 și urm.).

2. *Vidari* (IX No. 8079 p. 36 urm.) susține că un creditor nu poate avea de cit un vot; căci votul este un act al voinței, care este un element intern cu caracter eminentemente personal, subiectiv; și cum un creditor nu poate avea de cit o voință în același timp și asupra aceluiași obiect, așa dar într'o adunare de creditori, pentru a se pronunța asupra unei propuneri de concordat, un creditor nu poate avea naturalmente de cit un vot.

Aceiași părere are *Vidari* și în ce privește dreptul de vot al unui creditor care este cesionarul mai multor creditori ai unor creanțe verificate; va avea un singur vot pentru majoritatea în număr și toate creanțele se vor adună pentru majoritatea în sumă. (A se vedea la jurisprudența No. 22 și 23 și părerile altor autori inaplicabile la noi, pe baza art. 719 al. 2 Cod. Com.).

Jurisprudență. 1. În genere regulată verificarea a creanței unui creditor constituie un drept pentru ceilalți creditori de a se plînge și a reformă primirea creanței sale, însă numai la timp și în termenele prevăzute de lege, iar nu cu ocaziunea concordatului, care presupune un alt stadiu al falimentului în care toate creanțele sunt verificate și tot activul și pasivul falitului bine cunoscut și bine regulat.

C. Apel Buc. II No. 2/90, în Cezărescu-Dan.

2. Dacă contestațiunile făcute la verificarea creanțelor au fost respinse, parte de judecătorul sindic, parte de tribunal, cum hotărârile de respingerea acelor contestațiuni sunt executorii provizorii, înscrierea creditorilor cu acele creanțe la pasivul falimentului este valabilă și ei pot lua parte la votarea concordatului; fără a se putea trage din aceasta un motiv de anularea concordatului.

C. Apel Buc. II 17 Febr, 1892. în Cezărescu-Dan.

3. Dacă din 20 creditori verificați au votat concordatul 12 creditori, reaua admitere a unuia la concordat, nemodificând întru nimic majoritatea în număr cerută de art. 848 nu poate invalida acel concordat.

C. Cas. II No. 20/93 Bul. p. 176.

4. Prin nici o dispozițiune a codului comercial participarea și primirea la concordat a creditorilor ale căror creanțe au fost verificate tardiv nu este oprită.

C. Cas. II No. 10/96 Bul. p. 107 urm.

5. Concordatul fiind un contract pentru care legea cere îndeplinirea unor anume formalități, el nu devine perfect, și deci nu poate fi vorbă de vr'un concordat judiciar, de cît atunci cînd concordatul a fost semnat de creditori, și cînd s'a putut constata dacă majoritățile de sume și număr sunt întrunite conform legii.

C. Cas. II No. 450/902 Bul. 1902 p. 1102.

C. Cas. II No. 71/903 în Dr. No. 27/903.

6. Procuratorul poate vota la un concordat, cînd are procură legalizată de comisie.

Creditorii verificați după lichidare pot lua parte la concordat.

Trib. Ilfov Com. 1363/94 în Dr. pe 1894 p. 623; *C. Apel Buc. I No. 48/94* în Dr. pe 1894 p. 619; *C. Apel Galați S. Vac. No. 25/93* C. Jud. pe 1903 No. 78.

7. Girul unei cambii spre încasare, nu transmite giratarului facultatea de a lua parte la votarea concordatului în baza unei asemenea gir.

Trib. Iași II No. 50/93 în C. Jud. No. 12/94.

8. Instanța de fond poate respinge doada de martori în cazurile admise de lege, și a o înlocui

prin prezumpțiuni, cînd din ele și poate formă convingerea.

Astfel fiind, ea este în drept a respinge proba cu martori cerută spre a dovedi că un creditor care a luat parte la votarea concordatului, fusese desinteresat de creanța ce deține, cînd prin faptul că nu s'a remis titlul rezultă presupțiunea că dînsul nu fusese desinteresat.

C. Apel Buc. III No. 32/92 în Dreptul pe 1892 p. 614.

9. Concordatul fiind o transacțiune, prin care creditorii primesc a fi plătiți numai cu cota acordată prin concordat, prin aceasta chiar, ei renunță la plata restului creanței lor.

Trib. Ilfov Com. No. 819/91 în Dreptul pe 1891 p. 665.

10. Creditorii neverificați și neadmiși în mod provizoriu nu pot face opozițiune la omologarea concordatului. Aceasta reiese din combinația art. 854 și 855 cu 848 Cod. Com.

Tr. Ilfov 20 Sept. 1899 în Dr. No. 65/99.

11. Concordatul nefiind de cît o convenție prin care creditorii falitului, consimt la plata creanțelor lor în conformitate cu cota stabilită de dinșii prin concordat, evident că mandatarii creditorilor, au dreptul de a face nu numai orice acte de administrațiune în numele și pentru mandanții lor, dar și acela de a transige prin bună învoială asupra creanțelor și de a încasa ori ce sume de bani în baza lor; prin urmare, și dreptul de a primi și vota concordatul care nu este de cît tot o învoială prin bună înțelegere între faliti și creditorii lor însă în condițiunile legii.

C. Apel Galați din 908 C. Jud. 61/908.

12. Remiterea datoriei obținută prin concordat, nu are caracterul unui act de donațiune făcut din pură voință și cu acel element esențial indispensabil unei donațiuni *animus donandi*, ci are caracterul unui act forțat pe care îl fac creditorii de teama ce o au că nevoțind concordatul, să obțină o cotă mai mică de cât aceia pe care ar fi obținut-o voțind concordatul.

Pentru a lua parte la votarea unui concordat, nu se cere o procură specială și expresă, concordatul nefăcînd parte din actele prevăzute de art. 1536 C. Civ. și nu este necesar ca procura să fie autentică, simpla legalizare a poziției fiind suficientă.

Trib. Putna II din 909 in Dr. No. 30/910.

13. Curtea de apel, cu ocazia judecării apelului în contra sentinței tribunalului, prin care s'a încușinat omologarea concordatului, este în drept de a examina dacă creditorii cari l'au votat, au fost numai acei ale căror creanțe au fost verificate ori admise provizoriu, sau dacă din contra au luat parte la facerea lui, și creditorii neverificați căroră legea nu le acordă acest drept.

C. Cas. III No. 127/910 (dată după divergență). Vezi Jurisprudența No. 14/910 și Bul. Cas. p. 555/910.

14. Concordatul fiind un contract sinalagmatic, și în contractele sinalagmatice condițiunea rezolutorie fiind totdeauna subînțeleasă, în caz cînd una din părți nu și îndeplinește angajamentul său, incontestabil că partea în privința căreia angajamentul nu s'a executat, are dreptul să-i ceară desființarea. Așa, într'un concordat, părțile nefiind de cît fal-

tu și majoritatea creditorilor verificați și admiși definitiv sau provizoriu la masa falimentului, nu mai această majoritate sau fiecare din acești creditorii în parte, care n'ar fi fost îndestulat de sumele cuvenite în virtutea concordatului, are dreptul să ceară anularea concordatului. Creditorul însă a cărui creanță nu este verificată și admisă la masa falimentului fiindcă a fost contestată și judecarea contestației e încă pendinte înaintea instanțelor judecătorești, nu poate cere anularea concordatului omologat de tribunal, concordat în care el nu a luat și și nu putea să ia parte.

Trib. Suceava 7 Sept. 1901 C. Jud. 68/901.

15. Concordatul trebuie să fie admis de majoritatea în număr a creditorilor care reprezintă cu titlurile lor cele trei pătrimi a creanțelor admise sau verificate chiar în mod provizoriu.

Nu este valabil votul dat printr'un reprezentant în baza unei procuri generale.

Tr. Napoli 29 Marte 1886.

16. Procuratorul delegat a reprezintă un creditor în toate actele falimentului, este presupus a avea și mandat de a accepta concordatul.

Pentru formarea majorității concordatului iau parte chiar și creditorii privilegiați, — cînd nu au declarat că și limitează renunțarea la privilegiu — întocmai ca și cei admiși provizoriu.

Apel Casale 9 Iulie 1886; Trib. Grosseto 24 Febr. 1890.

17. Creditorii pot vota concordatul chiar prin intermediul unui mandatar, cu condiție însă ca mandatul să fie expres. În caz contrar creditorii cari ar fi fost reprezintați în deliberarea asupra

concordatului, printr'un singur mandatar nu pot fi considerați că au consimțit la concordat.

Cas. Torino 16 Marte 1887; 19 Decembrie 1891.

18. Dacă nu e posibil un mandat autentic e suficient un mandat cu dată certă în tot cazul mandat scris.

Apel Venezia 11 Mai 1888; *Cas. Torino* 17 Aug. 1888, *Apel Venezia* 27 Aug. 1889; *Cas. Firenze* 24 Dec. 1891; *Apel Firenze* 30 Dec. 1890.

19. Și chiar mandatul dat prin o simplă telegramă.

Apel Palermo 17 Marte 1890, No. 15—18 în Ingaramo.

20. Orice creditor verificat, sau chiar admis provizor, poate lua parte la votarea concordatului, cu singura condițiune de a fi capabil. Capacitatea cerută este aceea de a dispune cu titlu oneros și nu aceea de a dispune cu titlu gratuit, votul dat pentru acordarea concordatului neimplicând intențiunea de liberalitate din partea creditorului.

Dacă concordatul se aseamănă cu transacțiunea, el nu constituie totuși o transacțiune, prin urmare nu aceiași capacitate se cere în ambele cazuri. Concordatul nu implică o contestație, nici nu se referă la concesiuni reciproce dintre debitor și creditor; prin urmare tutorele poate vota un concordat în numele minorului

Asemenea și sindicul unui faliment poate vota la concordatul propus de debitorul falit al falitului pe care-l reprezintă (la francezi însă este necesară în acest caz autorizarea judecătorului comisar).

Apel Bordeaux 18 Dec. 1878; *Apel Aix* 4 Marte 1890.

21. În ipoteza în care o creanță

este divizată între mai multe persoane, în urma unei succesiuni sau partaj, se admite într'un mod general, că fiecare dintre copărtăși are drept la un vot, pentru suma ce-i aparține. fără a se distinge dacă succesiunea s'a deschis, sau partajul a avut loc anterior sau posterior sentinței declarative de faliment.

Lyon Caen et Renault VII, No. 591; *Thaller* No. 2071.

22. Chestiunea este discutată la Francezi și Italieni în cazul cind diviziunea creanței provine dintr'o cesiune voluntară făcută de creditor în profitul mai multor persoane: a) S'a decis într'o părere că cesionarii nu vor putea, în mod individual, să ia parte la deliberările asupra concordatului, dacă cesiunea a fost făcută anterior sentinței declarative de faliment; dacă din contra cesiunea are loc după declararea falimentului, cesionarii nu vor prezintă decât un singur creditor, a se admite altă soluție, ar însemna că un creditor, prin cesiuni simulate, să înmulțească numărul voturilor în concordat, nesocotind astfel dispozițiile legii.

Vidari IX, p. 38, *Thaller* No. 2071; *Boistel*, No. 1024; *Bravard et Demangeat* V. p. 394; b) o a doua părere decide fără distincțiune, că fiecare cesionar are totdeauna drept la un vot; fraudă nu se presupune și nu există decât dacă este stabilită;

Lyon Caen et Renault, VII No. 591.

23. Mai mulți creditori pot fi reprezentați prin același mandatar: în acest caz mandatarul va avea atâtea voturi câte mandate are și va putea,—urmînd instrucțiunile ce le are—să voteze alter-

nativ pentru sau contra concordatului.

Apel Montpellier 10 Iulie 1858, comp. *Renouard* II p. 65 ; *Bédaride* II, No. 535 ; *Lyon Caen et Ren.* VII, No. 590.

Asupra acestei chestiuni *Curtea de Apel din Bordeaux* a decis următoarele: majoritatea și numărul creditorilor trebuie să fie considerate la epoca deschiderii falimentului ; că dacă anterior, un creditor a devenit cesionarul mai multor titluri de creanțe, aceste titluri se confundă asupra capului său, și acest cesionar nu poate avea decît un singur vot în deliberațiunile falimentului ; dar altfel este, după deschiderea falimentului ; dacă posterior declarării falimentului, un creditor devine cesionarul altor creditori, aceștia au transmis celui dintâi drepturile ce ei aveau ; că deci cesionarul poate exercită aceste drepturi ca fiind subrogat în locul lor, în virtutea transportului asupra căruia s'a convenit.

Apel Bordeaux, 26 April, 1836.

Curtea de Casație fr. a casat această decizie stabilind că dreptul de a vota, într'o adunare a creditorilor pentru concordat, este un drept personal și nu poate fi exercitat de cit o singură dată de aceeași persoană, oricare ar fi numărul titlurilor cari acordă acest drept ; că pentru a se interpreta în alt mod. ar trebui să existe în lege o dispoziție expresă, ceia ce nu este în Codul Comercial.

Cas. fr. 24 Martie 1840 ; din Rogron.

Renouard II p. 16 ed. 3, (citată de *Namur* III, p. 191) spune că verificarea creanțelor stabilește într'un mod hotărîtor numărul voturilor și că acest număr nu trebuie să fie schimbat din cauza

unor convențiuni particulare ; de aci conchide că persoana, — în minele căreia se găsesec adunate mai multe creanțe după verificare, — trebuie să aibă mai multe voturi, întocmai ca și cum ar fi mandatarul mai multor creditori și că de altfel, la nimic n'ar folosi, a se admite contrariul, pentrucă dacă s'ar refuză acestei persoane mai multe voturi ca cesionar, ea se va prezintă ca mandatar și în aceeașă calitate n'ar putea fi îndepărtată de la votarea unui concordat.

24. Gerantele unei societăți comerciale, în special al unei societăți în nume colectiv, nu dispune de cit de un singur vot căci el lucrează, ca mandatar al societății și nu ca mandatar al asociaților.

Apel Paris 19 Mai 1882.

No. 20—24 din *Cohendy Darras*.

25. Părinții, creditorii ai unui falit, care a cerut un concordat, nu pot fi excluși dela deliberarea creditorilor, aceasta nefiind nici echitabil nici întemeiat în drept ; în adevăr, dacă este drept a se recunoaște că părinții falitului, sunt poate mai ușor dispuși de cit străinii a acordă un concordat, nu-i mai puțin adevărat că, prin calitatea lor de creditori serioși și recunoscuți ca atare prin admiterea creanței lor, au un interes puternic a participa la toate operațiunile falimentului, și că nu se poate pentru motive de suspiciune, ca să fie privați de a lua parte în adunările creditorilor, de a veghea la conservarea drepturilor lor, luînd dispozițiuni a căror sinceritate este suficient garantată de măsura luată în interesul lor personal ; mai mult încă, nici un text de lege nu le ridică acest drept. *C. Apel Dijon* 21 Mai 1844 ; în Rogron.

Notă. Legiuitorul român în art. 719 al 2, urmărind aceiași ideie, emisă de Vidari, a stabilit că,—în ceia ce privește participarea la deliberările falimentului—creanțele în contra falitului, vor rămâne fixate din momentul declarării falimentului, în minele ultimului purtător. Prin aceasta legiuitorul a voit să înlăture cesiunea creanțelor după faliment, către o singură persoană, cum și pentru a evita mijloacele, dăunătoare creditului, la care ar recurge un falit pentru a-și obține mai cu ușurință un concordat, moratoriu sau ori-ce aviz al majorității creditorilor;—așa că la noi doctrina și jurisprudența franceză și italiană ce am citat mai sus, nu poate avea vre-o îururire, față cu un text expres care tranșează chestiunea.

Art. 849. Soția falitului nu poate lua parte la votarea concordatului cu creanța sa dotală.

Din expunerea de motive pe 1895.

Concordatul fiind o favoare pentru falit, el nu cată a fi acordat de cît dacă antecedentele falitului, lipsa de fraudă și seriozitatea cotei concordatate îl fac admisibil.

În această ordine de idei proiectul prevede între altele interdicțiunea pentru femeia falitului de a vota la concordat cu creanța ei dotală.

Convențiunea dintre falit și creditorii săi trebuie să fie lipsită de ori-ce înfrurire directă a falitului; am interzis femeiei falitului a lua parte la votarea concordatului, pentru că dinsa este prezumată a fi favorabilă falitului și pentru că prin importanța creanței sale, ea determină adeseori majoritatea.

Doctrină. În codul francez, chestiunea de a se ști dacă femeia poate, sau nu, să ia parte cu creanța sa dotală, la concordatul barbatului este și azi controversată (vezi Baudry, *Le Courtois et Surville, contrat de mariage* III 1867).

La noi înaintea modificării Codului de Comerț, în privința falimentelor, prin legea din 20 Iunie 1895, jurisprudența admitea pe femeie să participe cu creanța sa dotală, la deliberarea concordatului barbatului său (C. Apel și Cas. Rom. în *Dreptul* din 1882 No. 85 și No. 70 și 83/89, Bul. Cas. 1890 p. 743). Principiul contrar a fost admis prin legea din 1895, pentru că femeia e presupusă favorabilă falitului și pentru că prin importanța creanței sale, ea determină adeseori majoritatea. Acest punct nu mai are astăzi de cît un interea istoric, fiindcă legea a fost modificată în această privință.

(A se vedea *D. Alexandresco* în C. Jud. 78/903).

Jurisprudență. I. Creanța dotală a soției falitului, negarantată | prin o ipotecă legală, constituie o simplă creanță chirografară.

Prin urmare, concordatul încheiat de falit fiind opozabil tuturor creditorilor chirografari, rezultă că acest act este opozabil și femeiei relativ la creanța sa dotală, așa că, pe timpul cît durează concordatul, dînsa nu va putea reclama decît cota concordatară.

Art. 1262 c. civ. care stabilește că separațiunea de patrimoniu va fi nulă, dacă în termen de o lună de la pronunțarea hotărîrii, nu se va fi început executarea ei, nu-și are aplicațiune, cînd alte principii de drept se opun, cum de pildă, în caz de faliment, femeia a cărei creanță dotală nu e garantată prin ipotecă, nu mai poate cere

de la bărbatul său decît suma reprezentînd, cotele concordatate și numai la epocile fixate prin concordat; ea nu poate dar executa sentința de separațiune de patrimoniu.

Trib. Ilfov I No. 341/901 în Dreptul No. 48/901.

2. Faptul soției de a cere înscrierea creanței sale la masa falimentului, nu implică o renunțare la garanția sa ipotecară, precum nici faptul de a se pune garantă pentru executarea condițiunilor concordatului nu implică votarea concordatului.

Trib. Ilfov, com., No. 184/911, C. jud. 43 | 911.

Notă, 1) În caz cînd soția este divorțată de falit înaintea declarațiunii stărei de faliment; se vor aplica ei dispozițiile art. 849? Credem că nu, căci nu mai sunt motivele pentru care legiuitorul român a creat acest text de lege; legea vorbește de *soție*, de afecțiunile ei pentru soț. Ori... acestea nu mai sunt în momentul declarării falimentului. De aceea credem, că dacă soția n'a obținut anterior divorțului separațiunea de patrimoniu, sau după faliment n'a uzat de dispozițiile art. 791 urm. cod. com. va fi în drept a delibera asupra concordatului, în caz cînd creanța sa a fost verificată. S'ar putea spune că în art. 850 nu se ține seamă de creanța dotală, credem că trebuie să apropiem acest text, de art. 849 căci în art. 850, expresiunile de *creanță dotală* sunt adăugate de legiuitorul român, la copiarea art. 834 Cod. Com. italian.

2. O altă chestiune asupra căreia instanțele noastre judiciare nu s'au pronunțat încă, este următoarea:

După declararea soțului în stare de faliment și după verificarea creanțelor, creanța dotală a soției fiind verificată și admisă la pasiv, încetează din viață soția falitului, înainte ca să fi urmat o deliberare a creditorilor asupra propunerii de concordat făcută conform art. 845. Întrebarea este: moștenitorilor soției li se vor aplica dispozițiile art. 849? Sau intră în rîndul creditorilor chirografari cu drept a delibera asupra concordatului? Și dacă nu sunt admiși la deliberare soțul răspunde dota integrală moștenitorilor ori cota concordatară?

În principiu obligațiunea de a restitui dota ia naștere sau prin

desfacerea căsătoriei, sau prin separațiunea de patrimonii, ori prin absența unuia dintre soți (art. 1271 Cod. Civil). Este admis într'o părere—in doctrină și jurisprudență, că declarat fiind soțul în stare de faliment, acest fapt este de natură a autoriza pe soție să ceară separațiunea patrimoniilor sale de acele ale falitului; în altă părere că separațiunea are loc de drept; indiferent ce părere e mai întemeiată, este cert însă că soția poate obține în caz de falimentul soțului, separațiunea de patrimonii. Însă înainte de a se fi obținut aceasta, soția moare, iar moștenitorii ei se găsesc în fața unei stări de faliment a soțului; în această stare, tuturor creditorilor (între cari și soția care n'a obținut separațiunea s'au n'a uzat de dispoziția art. 791 urm. C. com.) soțul le va plăti cu moneda falimentară în caz de lichidare, integral în caz de moratoriu, sau cu moneda concordatară în cazurile art. 845 și urm. C. Com.

În momentul cînd soția încetează din viață ea transmite moștenitorilor săi drepturile ce dînsa avea asupra averii soțului. Cari sunt aceste drepturi? În caz de concordat sunt specificate de art. 849: soția falitului nu poate lua parte la votarea concordatului cu creanța sa dotală; consecința: nici moștenitorii n'au acest drept; excepțăm cazurile din art. 791 urm. C. Com. cînd soția-și poate relua în natura averea sa dotală sau parafernala dacă va stabili că sunt întrunite condițiunile cerute de acele texte de lege.

Trib. Ilfov s. I No. 341/901 s'a pronunțat în senzul că soția n'are alte drepturi decît orice creditor chirografar și că deci, în caz de concordat, n'are drept decît la cota concordatară; prin urmare, credem, aceeași soluție, și pentru moștenitori, în caz de concordat.

S'ar putea obiecta: dispozițiile art. 849, sunt inovația legiuitorului român și au fost create pentru ca și convențiunea dintre falit și creditorii săi să fie lipsită de orice înfrîmire directă a falitului,—răspundem: să nu uităm însă că legiuitorul a mai avut în vedere și importanța creanței care de multe ori determină majoritatea; motiv pentru care în art. 850, spre deosebire de alte legiuiri a prevăzut că pentru formarea majorității cerută pentru validitatea concordatului nu se ține socoteală de creanțele cu ipotecă, gaj, sau alt privilegiu, dacă..., *nici de creanța dotală*; la ce ar folosi acordarea unui drept moștenitorilor soției dacă legea nu ține seamă de el?

De aceea credem că, în caz de decesul soției, după declararea falimentului, moștenitorii ei n'au alte drepturi de cît cele specificate în art. 791 și urm. Cod. Com. sau dreptul de a cere cota falimentară sau cea concordatară.

Altfel credem că e cazul cînd soția a decedat înainte de de-

clararea soțului în stare de faliment; în acest caz creanța moștenitorilor nu mai este creanța dotală, ci o creanță chirografară, născută din dreptul de succesiune la averea soției și că deci în această calitate pot delibera la concordatul cerut, cu partea lor succesorală, așa cum au fost admiși la verificarea creanțelor.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 850. Pentru formarea majorității cerută pentru validitatea concordatului nu se ține socoteală de creanțele cu ipotecă, gagi sau alt privilegiu, dacă creditorii nu renunță la ipotecă sau privilegiul lor, nici de creanța dotală.

Renunțarea poate asemenea să se refere la o parte din creanță și la accesorii numai ca suma, în capital și accesorii pentru care ea are loc, să fie determinată, și ca această sumă să nu fie inferioară la a treia parte din creanța întregă.

Votul dat, fără nici o declarațiune de renunțare limitată, implică de drept renunțarea la ipotecă sau la privilegiu pentru întreaga creanță.

Efectele renunțării înțeapă de drept, dacă concordatul nu are loc sau se anulează în urmă.

Deciziunile celorlalți creditori nu pot vătăma drepturile creditorilor ipotecari sau privilegiați.

(Com. 781, 848, 849: Ital. 834; Fr. 508; Belg. 513).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 834. Per formare la maggioranza richiesta per la validità del concordato non si computano i crediti con ipoteca, con pegno od altro privilegio, se i creditori non rinuncino all'ipoteca o al privilegio.

La rinuncia può riferirsi anche ad una parte del credito e degli accessori, purchè sia determinata la somma fra capitale e accessori per la quale ha luogo, e non sia questa inferiore alla terza parte dell'intero credito.

Il voto dato senza alcuna dichiarazione di limitata rinuncia importa di diritto rinuncia all'ipoteca o al privilegio per l'intero credito.

Gli effetti della rinuncia cessano di diritto, se il concordato non ha luogo o viene annullato posteriormente.

Le deliberazioni degli altri creditori non possono pregiudicare ai diritti dei creditori ipotecari o privilegiati.

Bibliografie. Vidari IX p. 42 urm.; Masé Dari II p. 227 urm.; Rivère p. 734 urm.; Namur III p. 191 urm.; Rogron p. 1059 urm.; Cezărescu-Dan p. 209 urm.; Ingaramo p. 530; Cohendy-Darras II p. 138 urm.

Doctrină. Dispozițiunile art. 850 (ital. 834) Cod. Com. nu se aplică: *a)* creditorilor garantați de falit numai prin fidejusiune (art. 1652 Cod. Civ.) căci fidejusiunea este o garanție personală; *b)* creditorilor privilegiați ipotecari sau gagiști, cari sunt în același timp și creditori chirografari, dacă declară că înțeleg a delibera și votă un concordat numai cu creanța chirografară; *c)* creditorilor ale căror creanțe contra falitului sunt garantate prin gaj, ipotecă sau alt privilegiu, de către un terțiu asupra averii sale, nu de către falit; *d)* creditorilor ipotecari, gagiști sau privilegiați cari n'au putut fi colocați în grad util (pentru toată creanța sau o parte din ea) asupra prețului bunurilor ce constituiau garanția lor și cari bunuri se găseau vândute dejă în momentul deliberațiunilor asupra concordatului.

(Vidari IX No. 8717).

Jurisprudență I. După art. 847 al. 3 (azi 850) cod. com. cînd un creditor ipotecar se prezintă la votarea concordatului, fără a face vre-o declarațiune de renunțare limitată, implică de drept renunțarea la ipotecă sau la privilegiu pentru întreaga sa creanță.

C. Cas. I No. 276/95 Bul. pg. 762.

2. Cînd un creditor privilegiat sau ipotecar ia parte la votarea concordatului, fără a fi declarat că renunță la privilegiu sau ipoteca sa, prin simplul fapt al votării, se presupune că a renunțat la privilegiu sau ipotecă.

Trib. Iași II No. 50/93 în C. Jud. pe 1894.

C. Apel Craiova II în Dreptul pe 1894 pag. 366.

3. Creditorul gagișt poate să renunțe la gajul său, spre a votă concordatul și a se oferi a garanta clauzele acestui concordat.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1891 pag. 665.

4. Creditorul ipotecar care ia parte la deliberațiile concordatu-

lui de și a votat contra concordatului prin aceasta a renunțat la dreptul sau de ipotecă.

Cas. Torino 10 Iulie 1889; în Ingaramo.

5. Pentru ca un creditor să fie decăzut din privilegiul său ipoteca sa, trebuie ca în mod real să fi participat la votarea concordatului: singurul fapt de a fi asistat la deliberări, sau chiar de a fi luat parte la discuțiuni, nu este suficient a se deduce renunțarea, dacă creditorul s'a abținut de la vot.

Cas. fr. 4 Iulie 1855; *Comp. Thaller* No. 2075.

6. Capacitatea necesară pentru a renunța expres sau tacit la o ipotecă sau la un privilegiu nu este altă ceva de cît capacitatea de a dispune de creanța, căreia ipoteca sau privilegiu sunt accesoriul ei. Nu s'ar putea pretinde în acest caz capacitatea de a înstrăina imobilele, sub pretext că ipoteca prezintă un caracter imobiliar. Ipoteca fiind accesoriul creanței, nu se pot cere, pentru a renunța, condițiuni mai severe

de cit acele. pentru creanța în-
săși, care este principalul.

Apel Paris 17 Iulie 1866 ; *Comp.
Renonard* II p. 25 ; *Rousseau et
Desfert* No. 14 urm. ; *Lyon Caen
et Renault* VII No. 578 ; *Aubry et*

Rau III § 281 p. 388 ; *Laurent* t.
31 No. 163 ; *Ruben de Couder* No.
55 urm. ; *Contra Cas. fr.* 18 Iulie
1843 ; *Masé* III No. 139 ; *Martou*
III No. 1188 urm. (No. 5—7 în
Cohendy-Darras).

CODUL COM. ROMÂN

Art. 851. Concordatul tre-
buie să fie scris în acieași
adunare în care a fost con-
simțit.

Dacă concordatul s'a pri-
mit numai de majoritatea
în număr a creditorilor pre-
zenți sau de majoritatea cel-
lor trei părți a sumei tō-
tale a creanțelor, judecătorul
sindic poate, dacă creditorii
aderenți nu-și retrag consim-
țimintul, să amine deliberați-
unea la altă adunare, sau să
fixeze un termen pentru cu-
legerea și altor adeziuni.

În caz de vr'o schimbare
în condițiunile concordatu-
lui, adeziunile date în prima
adunare rămân fără efect.

Creditorii au dreptul să
ia notițe în cancelarie de
pe procesele verbale ale a-
dunării.

Judecătorul sindic nu
poate acorda de cit o sin-
gură convocare pentru con-
cordat, nici poate acorda de
cit o singură amânare pen-
tru deliberațiune de noi
adeziuni.

(Com. 850, L. timbr. 25
§ 6 ; Ital. 835 ; Fr. 509 ; Belg.
315).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 835. Il concordato
dev'essere sottoscritto nella
stessa adunanza in cui e
consentito.

Se è solamente consen-
tito dalla maggioranza in
numero dei creditori pre-
senti o dalla maggioranza
di tre quarti della somma
totale dei crediti, ed ancor-
chè non vi sia nè l'una nè
l'altra maggioranza, ma il
concordato sia assentito da
un numero notevole di cre-
ditori, il giudice delegato,
quando gli assenzienti non
dichiarino di rivocare il da-
to consenso, può rimandare
la deliberazione ad altra a-
dunanza, ovvero stabilire
un termine per raccogliere
altre adesioni.

In caso di qualunque mu-
tamento nelle condizioni del
concordato, gli assensi dati
nella prima adunanza sono
senza effetto.

I creditori hanno diritto
di prendere notizia nella
cancellaria dei processi ver-
bali delle adunanze.

Bibliografie. Degré III p. 196; Cezărescu-Dan p. 211 urm.; Alexandresco I ed. I p. 218; Vidari IX p. 50 urm.; Masé Dari II p. 239 urm.; Rivière p. 735 urm.; Namur III p. 197; Rogron p. 1063 urm.; Ingaramo p. 530 urm.; Cohendy-Darras II p. 143 urm.

Doctrină. În adunarea pentru votarea concordatului dacă sunt și creditorii cari *nu pot semnă* concordatul, *Masé Dari* (II p. 241); *Calamandrei* II p. 141 § 702 susțin că votul dat nu e valabil față cu cerințele legii; *Cavo* p. 360 § 63 (citată de *Masé Dari*) susține că simpla declarație verbală a creditorului este suficientă, ca și la actele autentice, urmînd ca judecătorul delegat (sindic) să menționeze aceasta în procesul verbal al adunării.

Jurisprudență. 1. Din momentul ce un creditor a iscălit concordatul, împrejurarea că este și garant nu distruge semnătura lui.

C. Cas. II No. 65189 B. p. 493.

2. Judecătorul sindic poate convoca o nouă adunare de concordat, deși într-o precedentă convocare în care nu s'a primit concordatul, nu a amînat deliberațiunea și nici a fixat un termen pînă la care să culeagă noi adziuni, conform art. 848 (azi 851) Cod. Com.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1892 p. 295.

3. Dacă falitul a făcut odată o propunere de concordat, înainte de închiderea lichidării și aceea propunere a fost respinsă, nu mai poate în urmă face o nouă propunere de concordat, în cazul cînd procedura falimentului a fost redeschisă conf. art. 825 al. 2 C. Com. adică după cererea debitorului care oferă creditorilor săi de a plăti cel puțin încă o zeceime din creanțele lor.

Prin urmare concordatul ce l'ar acordă creditorii în urma redeschiderei procedurii falimentului nu poate fi omologat de tribunal.

Trib. Ilfov Com. 15 Nov. 1900 în Dreptul No. 83/900.

4. Cînd se zice în art. 851 C. Com. că nu se poate acordă de

cît o singură convocare pentru concordat, se înțelege de sigur o convocare făcută cu observarea formelor prescise; ori ce altă convocare la care procedura din ori ce cauză nu este regulată în deplinătate, nu poate fi ținută în seamă.

C. Apel Buc. I No. 16/902 în Dreptul No. 59/902.

5. Sînt valabile adesiunile la concordat făcute prin act privat și chiar prin simple scrisori de către creditorii în termenul acordat de judecătorul delegat (sindic), chiar dacă semnăturile creditorilor aderenți nu sînt legalizate.

Apel Venezia 11 Mai 1888; Apel Aquila 19 Febr. 1889; Apel Venezia 27 August 1889; Tr. Grosseto 26 Febr. 1890, în Ingaramo.

6. Cerîndu-se ca concordatul să fie semnat în aceeași adunare, art. 509 (8512) Cod. Com. nu interzice creditorilor de a discuta propunerile făcute, în mai multe ședințe: înseamnă numai că concordatul trebuie să fi semnat în aceeași ședință în care a fost votat.

Cas. fr. 13 Febr. 1855; Comp. Renoir II p. 29; Alanzet VII n. 2669; Lyon Caen et Renault VII n. 595; Thaller n. 2073 a; Ruben de Couder V n. 69.

7. Este neregulat și nul concordatul semnat de unii creditorii

la grefa tribunalului de comerț, în afară de adunarea creditorilor și fără prezența judecătorului comisar (sindic). Și nu este necesar a se recurge la înscrierea în fals pentru a stabili această nulitate.

Toulouse 7 August 1889.

8. ... Cu toate acestea concordatul n'ar fi nul fiindcă unii creditori, cari au consimțit, nu l'au semnat în adunarea în care a fost consimțit, dacă de altfel celelalte semnături reprezintă majoritatea în număr și sumă.

Nîmes 18 Mai 1813.

9. Procesul verbal încheiat în condițiunile art. 509 (851 rom.) Cod. Com. intră în clasa actelor autentice, prin urmare nu pot fi contestate enunțările din act de cît pe calea înscrierii în fals.

Apel Paris 7 August 1850; *Apel Bordeaux* 6 April 1892; *Combes, Lyon Caen et Renault VII* n. 596; *Thaller* n. 2073 a.

10. Asupra chestiunii cînd minorii sau interzișii sunt creditori într'un faliment, dacă tutorii sau curatorii sunt obligați a se conforma dispozițiunilor art. 413 (467 fr.) C. Civ., în prima părere se susține afirmativa pentru că concordatul este o adevărată transacție întru cît creditorul renunță la o parte din drepturile sale pentru a obține restul; în a doua părere se susține negativă pentru motivul că concordatul este o transacție *sui generis* care are un caracter excepțional și care este îngădit de atîtea formalități și garanții în cît tutorii se pot dispensa de a recurge la dispozițiunile prea lungi prevăzute în art. 413 (467 fr.) C. Civ. În Rogron p. 1066.

Părerea negativă este susținută la noi de d. D. *Alexandresco II* ed. I p. 218, numai în ce privește creanțele chirografare.

Notă. 1. Dispozițiunile ultimului aliniat sunt introduse de legiuitorul român în 1895 în vederea tranșării discuției ce există asupra chestiunei dacă judecătorul sindic poate acordă mai multe amînări pentru concordat și pentru culegere de noi adeziuni.

La Italieni și Francezi astăzi este discutată chestiunea acordărei mai multor amînări și părerea dominantă este în sensul afirmativ.

La Belgiei art. 515, cuprinde o altă dispozițiune care nu e la noi: dacă concordatul este consimțit numai de majoritatea în număr sau de majoritatea celor trei părîmi în sumă, deliberarea va fi amînată peste opt zile ca ultim termen; în acest caz, rezoluțiunile luate și adeziunile date în timpul primei adunări, vor rămîne fără efect.

2. Din cuprînsul art. 851 rezultă că, la noi, judecătorul sindic, poate a) să amîne deliberarea creditorilor pentru o altă adunare sau b) să fixeze un termen pentru culegerea și altor adeziuni ținînd, prin urmare, seamă de deliberările primei adunări, dacă în momentul cînd judecătorul dispune amînarea creditorii aderenți nu-și retrag consimțimîntul.

Legiuitorul român, în acest aliniat, traducînd textul italian, a înlăturat expresiunile: *ed ancorchè non vi sia nè l'una nè l'altra mag-*

gioranza, ma il concordato sia assentito da un numero notabile di creditori, deci a înțeles, să nu admită o amnare de cit cind concordatul s'a primit numai de una din majorități.

În aliniatul ultim, însă, prevede că judecătorul nu poate acorda de cit o singură amnare pentru *deliberațiune de noi adeziuni*; cum se impacă acest aliniat cu al. 2 unde e vorba a) de amnarea deliberațiilor sau b) de fixarea unui termen pentru *culegerea și altor adeziuni*? A voit legiuitorul în aliniatul ultim să înțeleagă că adeziunile nu pot fi date de cit în urma unei noi deliberări numai în ziua termenului acordat, sau că în cursul termenului ori ce creditor poate aderă prin prezintarea sa înaintea judelei sindic și semnarea actului, rămânind că cei ce vor voi a se prezintă în ultima zi fixată să delibereze din nou și să hotărască?

Legiuitorul nu ne lămurește această chestiune; noi credem că potrivit disp. al. 2 *în lăuntru* termenului acordat din nou, ori ce creditor poate aderă în scris, la deciziunile luate în prima adunare, semnind și el actul cu această mențiune și că potrivit al. ultim în ziua ultimă creditorii cari n'au aderat încă, vor delibera dacă acceptă condițiunile admise în prima adunare; iar dacă nu admit atunci adeziunile primei adunări căzînd, vor hotărî din nou, urmînd de *această ultimă dată* pentru toate condițiile hotărîte de această adunare să se întrunească ambele majorități; la din contra concordatul propus cade.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 852. Concordatul va trebui să fie supus omologării tribunalului.

Tribunalul, examinînd circumstanțele falimentului, condițiunile concordatului și dacă condițiunile cerute de lege au fost îndeplinite, va putea încuviința omologarea.

(Com. 846, 853 și urm., 943 și urm.; Ital. 836 al. 1; Fr. 513; Belg. 516, 517).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 836. al. 1. Il concordato dev'essere omologato dal tribunale ad istanza della parte più diligente.

Bibliografie. T. Stelian curs; V. Dimitriu curs; Masé Dari II p. 248 urm.; Vidari IX p. 70 urm.; Rivière p. 738; Namur III p. 203 urm.; Ingaramo p. 531 urm.; Rogron p. 1075 urm.; Cohendy-Darras II p. 147 urm.

Doctrină. 1. Prin omologarea concordatului se înțelege investirea lui cu puterea obligatorie de către instanța judecătorească.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. p. 1482).

2. În codul nostru este o excepțiune care nu există la Italiani: inadmisibilitatea concordatului judiciar, cînd falitul e inculpat pentru bancrută frauduloasă, și pînă ce n'a fost definitiv achitat.

(*M. A. Dumitrescu* Coment. Cod. Com. VI p. 234).

Jurisprudență. 1. Prin art. 852 din vechiul Cod. comercial se prevedea, că atunci cînd după circumstanțele falimentului și după condițiunile concordatului se vedea că falitul ar merita un tratament special, hotărîrea de omologare mai putea ordona ca, după complecta îndeplinire a obligațiunilor luate prin concordat, numele debitorului să fie șters din tabloul falitilor; se mai putea asemenea declara că prin efectul îndeplinirii obligațiunilor, rămînea revocată sentința declarativă de faliment chiar în privința urmăririi penale.

Sub regimul dispoziției citate, nu se putea de cît suspenda efectele penale, dacă era în curs acțiunea pentru bancrută frauduloasă.

Că dacă asemenea dispozițiune există în codul vechiu comercial, prin modificarea ulterioară a codului de comerț relativ la faliment, atît din anul 1895 cît și cel din 1900, dispozițiunea aceea a fost suprimată cu desăvîrșire, astfel că din acest punct de vedere nici o discuțiune nu mai poate fi în speța de față, intru cît recurentul a fost declarat falit și urmărit pentru bancrută frauduloasă sub imperiul noului cod comercial.

C. Cas. II No. 1013/901 Bul. p. 1549.

2. Tribunalul poate să respingă omologarea concordatului pentru

motive de interes public, adică cînd se constată în sarcina falitului fapte, cari sunt de natură să atingă ordinea și morala publică.

Astfel dacă s'a imputat falitului, diferite delictе, însă nu s'a dat ordonanța de urmărire de cît pentru bancrută simplă, instanța civilă, în lipsă de noi descoperiri în greutatea falitului, nu poate găsi suficient dovezile dejă produse la instrucțiune și pe baza cărora instanța penală a decis definitiv că falitul nu poate fi urmărit pentru faptele ce i s'au imputat, fiindcă printr'aceasta s'ar violă autoritatea lucrului judecat pe care a dobîndit-o în penal ordonanța de neurmărire a judecătorului de instrucție.

C. Apel Buc. I No. 16/902 în Dreptul No. 59/902.

3. Inegalitatea de situațiune între creditorii unui faliment cari au admis concordatul și între creditorii din minoritate, poate autoriza pe tribunal să refuze omologarea lui, chiar dacă această inegalitate nu ar rezulta tocmai din însăși concordatul, ci din natura creanțelor.

Trib. Covurlui I în Dreptul pe 1885 p. 399.

4. Tribunalul e în drept să refuze omologarea unui concordat, dacă constată în fapt că raportul sindicului către adunarea creditorilor nu explică în mod îndestu-

lător situațiunea adevărată a falimentului.

Trib. Covurlui I în Dreptul pe 1885 p. 399.

5. Sub noul cod comercial, tribunalul nu mai are facultatea de a refuză omologarea unui concordat consimțit cu paza formelor legale, între falit și creditorii săi.

De unde rezultă că motivele bazate pe considerațiuni de ordine publică și lasate la aprecierea tribunalului, nu pot fi primite pentru a se respinge cererea de omologare.

Nu constituie un motiv de respingerea cererei de omologare împrejurarea că unui creditor s'ar fi dat în realitate mai mult de cît cota concordatară.

Cei interesați n'au de cît să ceară pedepsirea celui ce a primit mai mult, conf. art. 879 Cod. Com. (azi 887).

Oferta făcută de un creditor de a plăti mai mult de cît cota concordatară, primind în schimb activul falimentului, trebuie făcută creditorilor în adunarea generală pentru deliberațiunea asupra concordatului singuri în drept a primi sau refuză asemenea propunere.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1888 p. 653.

C. Cas. II No. 83/901 în C. Jud. pe 1901 p. 275.

6. Tribunalul este în drept, cu ocazia omologărei concordatului

să observe cu deamănuntul, pe lângă condițiunile de formă și totalul operațiunilor falimentului, împrejurările în care el s'a produs precum și demersurile și conduita falitului în timpul comerțului său. Prin urmare, tribunalul este suveran în aprecierea sa și poate să refuze omologarea concordatului consimțit de majoritatea creditorilor cînd găsește că falitul nu inspiră destulă încredere pentru a fi autorizat să continue mai departe comerțul fără pericol pentru ordinea publică și interesul creditorilor.

Trib. Ilfov Com. No. 748/900 în Dreptul pe 1900 p. 216.

7. Sentința de omologare a concordatului devine executorie numai cînd este definitivă.

C. Apel Galați II No. 907/93 în Dreptul pe 1894 p. 324.

8. Tribunalul nu este ținut să examineze activul falitului care cere concordatul spre a vedea dacă garantează sau nu cota concordatară, întru cît legea nu o cere și acordarea concordatului de către creditorii fiind o chestiune de încredere personală a lor față de falit pe care pe a lor răspundere îl repun în capul afacerilor, crezîndu-l în deajuns de destoinic că și va conduce comerțul în așa chip în cît să plătească cota concordatară.

Trib. Putna II din 909 Dreptul No. 30/910.

Notă. Articolul corespunzător din codul italian 836 și francez 513, prevăd că omologarea concordatului va avea loc, după cererea părții interesate; legiuitorul român a înlăturat expresiunile acestea, lăsînd deci această supunere a omologărei în sarcina judecătorului sindic, care cu această ocazie, mai mult, poate, de cît în altele, este dator a da tribunalului o relațiune (art. 942) asupra împrejurărilor care dau loc la concordat și cu privire la îndeplinirea formalităților cerute de lege.

Art. 853. Concordatul judiciar este inadmisibil :

1. Când falitul este dosit.
2. Când falitul este inculpat pentru bancrută frauduloasă și pînă ce n'a fost definitiv achitat.
3. Când falitul a mai fost în stare de faliment.
4. Când falitul nu se obligă a plăti cel puțin 60 % din capitalul creanțelor.
5. Când termenul stipulat pentru plata cotei trece de 18 luni.
6. Când nu se garantează plata cotei concordatare, fie printr'o ipotecă, fie printr'un depozit în bani sau efecte, putînd a acoperi suma reprezentată prin cota promisă.

În acest caz, falitul nu va fi pus în posesiunea activului său decît după formarea actului autentic de ipotecă de către falit sau terțiu cu judecătorul-sindic, în numele masei credale, sau după consemnarea banilor sau efectelor la Casa de depuneri și înaintarea recipisei la tribunalul de comerț.

Inscripțiunea ipotecară se va putea cere numai de către judecătorul-sindic, în numele masei credale, care va achită și taxele de timbru și înregistrare și orice alte cheltueli ocazionate cu facerea ipotecei.—Aceste măsuri asigurătoare vor trebui să fie efectuate înainte omologarea concordatului.

În lipsă de asemenea garanții, falitul va putea încă să încheie concordat cu îndatorirea ca, după punerea lui în posesiunea activului și pînă la plata cotelor concordatare, el să gireze comerțul sub supravegherea unui delegat al creditorilor, care va putea să dea falitului și avizul său asupra diferitelor operațiuni ale comerțului. — Dacă creditorii consimt, ei numesc, sub răspunderea lor, pe delegat. prin actul de concordat, dintre persoanele cunoscătoare în comerțul falitului, fixîndu-i în acelaș timp și onorariul lunar.

Banii proveniți din încasări și vînzări, se vor remite delegatului care-i va consemna la Casa de depuneri ; iar recipisele se vor depune la tribunal pentru a servi la achitarea cotelor. Îndată ce plata cotelor va fi achitată, încetează însărcinarea delegatului.

Prin neplata cotelor, falitul se face pasibil de pena-

litățile edictate de Codul de Comerț pentru bancruta simplă. Ivindu-se unul din cazurile prevăzute la numerile 1 și 2, încheierea concordatului se suspendă de drept. (Com. 845, 846, 852, 876; Pr. Civ. 1780 și urm.

Din expunerile de motive pe 1899. Pentru a se aduce, pe cât este posibil, o stavilă declarațiilor de stare de faliment, legiuitorul trebuie să aducă ori câte obstacole, prin cari să se inspire îngrijire comerciantului ce are să fie declarat în stare de faliment.

În legislațiunea noastră mult timp cota concordatară nu avea un *minimum* fixat de lege. Creditorii aveau suveranitatea de a fixa cota ce li se părea admisibilă. Multe tribunale admiseseră ca *uz* să nu se omoloage concordatele ale căror cote nu ar fi depășit 10% din cuantumul creanțelor prezentate la verificare. Dar s'au văzut falimente, și-mi reamintesc unul la tribunalul Ilfov acum cîțiva ani, unde nu s'a dat creditorilor drept cotă concordatară decît 5%. Această situațiune este intolerabilă. Un lucru este cert: cu cât este mai mică cota prevăzută în concordat, cu atît este mai probabil că majoritatea creditorilor a luat *supra-cote*.

Sub imperiul legislațiunei de astăzi avem un *minimum* fixat pentru cotele concordatate la 40% din cuantumul pasivului verificat.

S'a sperat, fixînduse acest *minimum*, că falimentele se vor împuțina; că temerea imposibilității de a încheia un concordat va stînjeni pe unii comercianți, cari din falimente fac o speculă și un calcul de îmbogățire, de a mai aluneca pe un asemenea fatal povirniș. Am căutat să mă încredințez, cerînd de la diferitele noastre tribunale o statistică, din care să se vadă: a) care este numărul falimentelor pe trei ani judecătorești din urmă? b) cîte concordate s'au făcut? c) cari au fost cotele concordatate? d) cîte falimente s'au închis pentru insuficiență de activ? e) cîte falimente s'au sfîrșit prin acte de *unire*?

Această statistică este din cele mai instructive. În marea majoritate a județelor, falimentele, în loc să se micșoreze, s'au mărit într'un mod simțitor printr'o progresiune crescîndă; prea puține județe prezintă micșurare în numărul falimentelor.

În privința cotelor concordatate se va putea observa că sub cota de 40% cum este astăzi fixat *minimum*, n'a fost decît trei falimente cu 20% și unul cu 10%.

Camera de comerț din București consultată de ministerul de justiție spre a-și arăta părerile asupra materiei falimentelor, între *desideratele* exprimate de dînsa de a se introduce în codul nostru de comerț, insistă cu drept cuvînt asupra ridicărilor la 60% a *minimum*-ului cotei concordare.

Nu este drept ca negustorul, care răpește creditorilor săi mai mult de jumătate din creanța lor, să fie repus în capul operațiunilor sale comerciale; s'au văzut comercianți îndrăzneți și rău intenționați cari, de cînd deschid prăvălia, calculează cînd are să dea falimentul: și cînd pasivul lor ajunge la o cifră însemnată, prin faliment, dacă reține pentru el 60% și dă creditorilor numai 40% din creanța lor,

se găsește îndată cu un peculiu, cu un capital, care este produsul fraudei și al relei credințe. Și apoi cine nu știe că în multe falimentele, unde cota concordatară este stipulată la 40 % se găsesc creditori puțin conștiincioși care nu votează concordatul până ce nu li se asigură o supra cotă de 10, 20 și 30 % din creanța lor? Aceste supra cote sunt în detrimentul creditorilor, cari sunt reduși a nu primi decât cota concordatară de 40 %, ceia ce este și nedrept și imoral.

Credem că, introducînd în lege dispozițiunea prin care se fixează ca minimum al cotei concordatate 60 %, pe de o parte se vor împuțina falimentele, iar pe de alta vor dispărea supra cotele.

Se poate obiecta că, ridicîndu-se astfel cota concordatură, va fi uneori dificil de a se obține concordatul, ceia ce poate fi și în detrimentul creditorilor săi. Dar, în definitiv, ca să nu poată plăti un falit o cotă de 60 %, înseamnă că el a pierdut nu numai *capitalul său integral*, dar încă și mai mult din jumătatea capitalului ce i s'a incredințat de creditorii săi.

Ei bine, cînd un negustor se găsește în asemenea rea situațiune, dovedește ori *rea credință* ori absolută *nedestoinicie* și *nepricepere* în comerțul său; și într'un caz și într'altul el nu merită să mai reîncapea un comerț, care l'a condus și pe el și pe creditorii săi la asemenea triste rezultate.

* * *

Declararea în stare de faliment poate fi, în multe cazuri, rezultatul unor circumstanțe nenorocite prin care trece un comerciant; convin că sunt falimente în cari și calculul și premeditațiunea și reaua credință lipsesc.

Sunt însă cazuri în cari declararea în stare de faliment este prevăzută de comerciant; ba încă este cu meșteșugire pregătită de dînsul pentru a frustra pe creditorii săi. Cîte odată este și o surprindere pentru unii comercianți neprevăzători, cari se văd chemați spre a fi declarați în stare de faliment, pentru neplata unor datorii, pe cari ori sperau să le preschimbe prin prelungiri, ori comptau să le achite prin resurse cari nu le-au putut încasa.

În cîte trele cazurile falitul se silește a dobîndi concordatul și după ce-și face majoritatea cerută de lege, promite cu ușurință o cotă concordatară pe care de multe ori de mai înainte prevede că nu o mai poate achita.

Trebuie să se ia măsuri ca concordatul să fie un act serios, ca cota concordatară să nu fie o iluziune pentru creditori, cărora li se impune de majoritate un concordat, pe cari, în definitiv, nici nu l'ar voi.

Pentru a răspunde la această trebuință, am introdus trei ordine de idei, cari modifică starea actuală de lucruri: a) *Garanțiile* cerută în alin. 6 de la art. 853; pentru ca concordatul judiciar să fie admisibil, trebuie ca cota stipulată să fie garantată fie printr'o *ipotecă*, fie printr'un *depozit* în bani sau efecte. Dacă falitul poate oferi asemenea garanții, el este pus în capul operațiunilor sale îndată ce le

realizează. Dar dacă nu poate garanta cota nici cu ipotecă, nici cu un depozit în bani sau efecte? Concordatul încă se poate face, însă să nu poată continua comerțul său decît avînd alături pe delegatul creditorilor, cari ia banii proveniți din încasări și vînzări și-i depune la Casa de depuneri, — bine înțeles scăzînd cheltuelile strict necesare—pentru a servi la plata cotei concordatate; b) în cazul cînd cu toate precauțiunile luate, nu s'ar putea plăti cotele concordatate, s'a dat creditorilor dreptul ca individual chiar să ceară repunerea în stare de faliment; c) în fine s'a prevăzut și o sancțiune mai aspră, căci s'a prevăzut atît în art. 853 cit și în art. 863 și 876, ultimul aliniat, că prin faptul neplăței cotelor concordatate, falitul, repus iarăși în stare de faliment, devine pasibil de penalitățile edictate de legiuitor pentru *bancrută simplă*.

Cei ce cunosc cele ce se petrec astăzi cu executarea și votarea concordatelor, știu că giranții—acei garanți *personali* ai concordatelor—sunt o mare greutate pentru falit; negreșit ei garantînd, dacă nu sunt niște oameni de paie (cum se întîmplă cîte odată) ei risciază; dar acest risc falitul îl plătește în majoritatea cazurilor foarte scump, și s'au putut vedea giranți cari au primit ca dispăgubiri o bună parte din cea ce cu drept cuvînt trebuia să reiasă falitului și mai cu seamă creditorilor săi.

Ei bine, astăzi se dă posibilitatea de a încheia concordatul și fără asemenea terții intervenienți și cu toate acestea cota este și mai bine asigurată.

Din dezbaterile parlamentare. — *D. ministru al justiției C. I. Stoicescu:* Aceste sunt garanțiile ce luăm (garanții în bani, efecte, ipotecă etc.) ca să se ajungă la concordat, garanții serioase că creditorii vor fi plătiți. *Quid,* cînd nu are *nici bani* sau *efecte*, *nici ipotecă*? Un om nenorocit care n'are imobile, sau n'are nici garant prin care se garantează bani, efecte sau imobil, pe omul acesta, cînd îl vedem că este de bună credință suntem datori să-l ajutăm, să-i deschidem o poartă; îi zicem: primește această soluțiune, vei fi admis a face concordatul și să deschizi magazinul comerțului D-tale, dar primește ca un *delegat din partea creditorilor să încaseze banii*, să-i verse la Casa de depuneri, ca să serve la plățile stabilite prin concordat.—Am luat aceste garanții care am avut onoarea să le expun, ca *precauțiune*, iar ca *sancțiune*: 1) dreptul chiar a unui singur creditor neachitat de a cere repunerea în stare de faliment și 2) repunerea în stare de faliment atrage pentru falit pedeapsa bancrutei simple.

(Vezi Desbat. Senat pe 1898/9 pag. 532).

Notă. Proiectul guvernului la 1898 nu prevedea în alin. 7 formarea actului de ipotecă dintre falit sau terțiu cu judele sindic, prevedea numai luarea inscripțiunei ipotecare; se prevedea luarea măsurilor asigurătoare 3 zile *după* omologarea definitivă pe cînd în lege se prevedea timpul *înaintea* omologării.

Desb. Senat 98/9, p. 503.

Jurisprudență. 1. Atunci cînd într'un act de concordat, care nu este de cît un contract intervenit între falit și creditorii săi, se stipulează că toată marfa falitului să treacă asupra unei persoane însărcinată să plătească creditorilor cota concordatară, atunci acel act de concordat conține un act de vînzare, de oare-ce falitul, care cedează averea sa pentru plata datoriilor sale, transmite cesionarului chiar proprietatea lucrurilor sale cedate și ca atare, trebuie s'us la plata taxelor de înregistrare, întru cît prin omologarea concordatului de către tribunal acest contract a primit și legalizarea tribunalului.

C. Cas. II No. 37/94, C. Jud. No. 10/94.

2. Actul prin care un falit renunță, în favoarea unor reprezentanți ai masei credale, la tot activul său cu obligațiunea pentru aceștia a plăti pe creditorii în marginile cotelor încuviințate, nu este un act definitiv și calificat de lege.

Că așa fiind instanțele de fond, au căderea de a da acelui act calificarea ce i se potrivește, după clauzele și stipulațiunile ce el cuprinde.

Că această clasificare a actului întrînd în atribuțiunile lor suverane, ea scapă, ca atare, de cenzura Casațiunii.

C. Cas. I No. 343/98, Bul. 1898 p. 1183.

3. După codul comercial art. 845 și urm. concordatul este judiciar, cînd, în genere, el se încheie în condițiunile dispozițiunilor prevăzute de codul de comerț, cînd, în deosebi, concordatul se primește numai de majoritatea în număr a creditorilor prezenți, sau de majoritatea celor 3 părți a sumei totale a creditorilor și cînd

nu există vre-una din condițiunile art. 853 Cod. Com.

C. Cas. II No. 58/900, p. 443 urm.

4. Dacă concordatul a fost încheiat de falit cu 40% (azi 60) și intervine cineva care se obligă ca în termen de . . . . de la data omologării concordatului să plătească în numerar creditorilor cari ar consimți 20% din creanțele lor, cedîndu i în schimb acele creanțe în întregime și substituindu-l în drepturile lor contra falitului, prin această intervenție nu se violează întru nimic art. 853 al. C. Com., căci tratamentul ce se face creditorilor este același pentru toți, falitul fiind obligat să plătească tot 40% (azi 60), iar pe de alta nimic nu silește pe creditori a primi propunerea intervenientului la concordat.

C. Apel Buc. I, No. 16/1902. Dreptul 59/902.

5. Falitul inculpat pentru bancrută frauduloasă nu poate încheia concordat cu creditorii săi.

Trib. Ilfov com. 18/98 în C. Jud. 47/98.

6. Un falit care a obținut reabilitarea după art. 852 înainte de anul 1895, poate, căzînd din nou în faliment, obține un concordat, de oarece sentința dată conform art. 852 din vechiul Cod. Com. produce efectele unei reabilitări, așa în cît el nu mai poate fi considerat ca falit.

Se cere numai ca concordatul să fie omologat, ca cele alte cerinți ale art. 853 Cod. Com. să fie satisfăcute.

Trib. Ilfov Com. No. 1966/99. Dreptul pe 1899 p. 443.

7. Asemănat art. 853 al 3 Cod. Com. comerciantul care a mai fost în stare de faliment nu poate beneficia de concordat.

Această dispoziție se aplică a

tît cînd este vorba de concordatul prevăzut de art. 845, pe care unanimitatea creditorilor îl poate acordă în orice stare a falimentului și cu orice cotă ar voi, cit și în cazul art. 846, cînd concordatul nu se poate acordă de cît la o anume epocă și cu o cotă minimă fixată de lege.

De asemenea dispozițiunea art. 853 al. 3 Cod. Com. se aplică atît pentru faliiți ce au mai fost declarați în stare de faliment sub imperiul legii din 1895, cit și cei declarați înainte de 1895, căci este de principiu în materie de retroactivitate a legilor, că în caz de tăcere din partea legii posterioare, judecătorul este ținut să-i dea efect retroactiv, ori de cite ori interesul general, ordinea publică cere această; și în materie comercială, interesul general, este garantarea creditului comercial, și această garantare nu mai există dacă s'ar permite cu ușurință, încheieri de concordate.

C. Apel Buc. II, No. 81/99, Trib. Ilfov Com. No. 12418/99, ambele C. Jud. No. 43/99. p. 18.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1899, p. 692.

8. Concordatul fiind un contract pentru care legea cere îndeplinirea unor anume formalități, el nu devine perfect și deci nu poate fi vorba de vre un concordat judiciar, de cît atunci cînd concordatul a fost semnat de creditori și cînd s'a putut constată dacă majoritățile de sume și număr sunt întrunite conform legii. Dacă un concordat a fost semnat în 1902 după 3 Martie, condițiunea cotei trebuie să se îndeplinească după legea comercială din acel timp nu legea abrogată, neputin-

du-se invocă drepturi cîștigate pentru faliiți.

Cas. II No. 450/902. C. Apel Buc. I No. 54/902 ambele în Dr. No. 74/902 și în C. Jud. No. 85/902 Cas. II No. 71/903 în Dreptul pe 1903 No. 27.

9. Proibițiunea prevăzută de art. 853 al. III Com. pentru omologarea concordatului, se aplică numai la concordatul judiciar, care se încheie cu majoritatea în număr a creditorilor prezenți și cu majoritatea celor trei părți a sumei totale a creanțelor, iar nu și concordatul amical și benevol, consimțit de unanimitatea creditorilor, a cărui omologare nu poate fi refuzată.

C. Cas. II No. 58/900 Bul. Cas. p. 443.

10. Concordatul este un contract care trebuie făcut cu respectarea unor formalități anume prevăzute de lege, deci nu devine perfect de cît atunci cînd toate formele au fost îndeplinite, adică cînd a fost subscris de creditori, și cînd se poate constată dacă majoritatea în număr și în sumă sunt întrunite. Afară de aceasta, legea asupra falimentelor fiind o lege care interesează ordinea publică, ea are efect retroactiv, deci este aplicabilă și falimentelor în curs.

Astfel dispozițiile legii din 3 Martie 1902 care prin alin. 4 de sub art. 853, prevede că concordatul judiciar nu este admisibil dacă falitul nu se obligă a plăti cel puțin 60%, din capitalul creanțelor, se aplică și concordatului care se pretinde că a fost încheiat anterior noiei legi, dar care n'a fost subscris de părți de cît posterior acestei legi; prin urmare un asemenea concordat, trebuie

încheiat nu cu 40% ci cu 60% cum cere legea nouă.

C. Apel Buc. I No. 54/902; C. Cas. II No. 450/902 ambele în Dreptul No. 74/902.

11. Deși după art. 853 C. Com concordatul este inadmisibil, între alte cazuri, și atunci când falitul este inculpat pentru bancrută frauduloasă, însă pentru aceasta trebuie să se facă dovada cum că în adevăr falitiții se găsesec puși sub urmărire pentru asemenea fapt.

C. Apel Galați I din 908 C. Jud. 61/908.

12. Concordatul dintre falit și creditorii e act de comerț; prin urmare necomerciantul care garantează obligațiunile luate de falit este obligat în mod solidar cu falitul. Dacă se susține că obligația de a garanta concordatul este pur civilă și nu comercială și că pentru aceasta, în lipsă de text special, nu poate să fie vorba de solidaritate, atunci i se răspunde cu drept cuvânt, că lipsa unei atare excepțiuni e arătată de disp. art. 40 Cod. Com. în care se zice că prezumpția de solidaritate are loc pentru fidejursorul chiar necomerciant, care garantează o obligațiune comercială. De asemenea nu poate fi loc la dubiu că stipulațiunea concordatului între falit și creditorii săi este un act emanente comercial, pentru că concordatul în substanță e o transacțiune intervenită între falit și creditorii săi relativ la datoriile comerciale contractate de el; de aci urmează că, o persoană ga-

rantind o obligațiune comercială, există în ce privește pe aceștia prezumpțiunea de solidaritate, chiar pentru acei ce nu sunt comercianți. Este știut, că după legiuitor, prezumpțiunea de solidaritate este numai atunci când e vorba de obligațiuni comerciale, deci urmează a căuta natura contractului, a ne referi la obiectul său, nu la calitatea persoanei. Se invoacă dispozițiunea ultimă a art 40 (42 rom.) C. Com. unde se zice: prezumpția de solidaritate nu se întinde și la necomercianți pentru contractările cari față de ei nu sunt acte de comerț, dar această dispozițiune se referă la contractanți în general, nu și la fidejursori. E natural ca un necomerciant care contractează o obligațiune necomercială față de el, nu trebuie a fi supus legii comerciale, pentru că, precum s'a zis, prezumpțiunea de solidaritate decurge din comercialitatea actului și dacă aceasta lipsește, trebuie să cadă și prezumpția. Fidejusiunea fiind o obligațiune solidară dobîndește aceleași caractere ca și natura obligațiunei principale și deci dacă aceasta e comercială, devine și fidejusiunea pură comercială; se verifică chiar față de această obligațiune prezumpția de solidaritate.

C. Apel Milano 24 Iulie 1895, Il diritto com. Riv. Supino XIV No. 1896 Col. 95; extras din Cod. Com. adnotat pag. 280 n. 30 de Eft. Antonescu.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 854. Creditorii, cari n'au consimțit sau n'au intervenit la concordat, vor putea face opozițiune la o-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 836. (al. 1 la art. 852) *al. 2 și urm.* : I creditorii dissenzienti o non intervenuti possono far opposizione en-

mologare, în termen de opt zile de la închiderea procesului verbal care constată operațiunile votărei concordatului sau de la expirarea termenului concedat de judecătorul sindic.

Cererea de opozițiune va fi motivată și va trebui să fie notificată judecătorului sindic și falitului de odată cu citațiunea pentru audiența fixată înaintea tribunalului.

Dacă termenul sus zis a trecut fără să se fi făcut vre-o opozițiune, tribunalul statuează în camera de consiliu asupra omologărei.

(Com. 846, 848, 852, 855 și urm. 944; Ital. 836 al. 2, 3, 4; Fr. 512, 513; Belg. 516, 517).

tro otto giorni dalla chiusura del processo verbale o dalla scadenza del termine concesso dal giudice delegato.

L'atto d'opposizione ne contiene i motivi, e dev'essere intimato al curatore ed al fallito con citazione a udienza fissa davanti al tribunale.

Se il termine suddetto sia trascorso senza che sia fatta opposizione alcuna, il tribunale pronuncia sulla domandata omologazione in camera di consiglio.

Bibliografie. Degre III p. 149; Cezărescu-Dan p. 221 urm.; Vidari IX p. 600 urm.; Mase Dari II p. 252 urm.; Rivière p. 736 urm.; Namur III p. 199 urm.; Iugaramo p. 532 urm.; Rogron p. 1068 urm.; Cohendy-Darras p. 145 urm.

Doctrină. 1. Legiuitorul în scopul de a nu lăsa creditorului nemulțumit un mijloc de a împiedică sau întirziă efectele concordatului, pentru a înlătură ura sau dușmănia ce poate avea față de falit cum și pentru a împiedică trăgănirea judecăței opoziției la concordat a prescris că opozițiunea să fie motivată.

Dacă oponentul invoacă că s'a violat dispozițiunile legei este dator să specifice cari sunt punctele în cari s'a violat legea; fiindcă numai afirmațiunea generică că s'a violat legea, nu poate avea caracterul preciziei cerute de legiuitor.

Dacă opozițiunea adresată tribunalului nu este motivată, nu se poate acorda nici un termen a se comunică motivele, căci legea înțelege a cere o motivare scrisă pe însăși petițiunea de opozițiune, iar nu o motivare verbală sau chiar scrisă făcută peste termenul deșept de legiuitor în art. 854.

(*Mase Dari* p. 259 urm.).

2. I) Au drept să facă opozițiune la concordat: a) creditorii desidenți, fie că au fost admiși definitiv, fie chiar dacă au fost admiși provizor la pasiv; b) creditorii cărora nu li s'a notificat la timp ordonanța de convocare.

II) Nu au drept a face opoziție: a) creditorii cari au votat pentru acordarea concordatului; b) creditorii privilegiați, gagiști, sau ipotecari, dacă n'au renunțat potrivit legii în tot sau în parte la privilegiul sau ipoteca creanței lor; c) falitul pentru că el nu poate face de cit apel contra sentinței de respingerea omologărei; d) sindicul pentru că el n'are nici un interes a se opune la concordat.

(*Vidari* IX p. 61 urm., *Rivière* p. 737).

3. Fie că s'a introdus opozițiune contra concordatului, fie că nu s'a făcut nici o opunere, tribunalul este obligat a aștepta termenul de opt zile, după care numai, poate statuă asupra omologărei concordatului, aceasta sub pedeapsă de nulitate; tribunalul se pronunță asupra omologărei în camera de consiliu, dacă nu sunt opozițiuni și emite o sentință nu o simplă închiere sau jurnal.

(*Masé Dari* II p. 261, *Degrè* II p. 200).

Jurisprudență. 1. Ori ce călări aduse legii comerciale, prin neregulata gestiune a unui sindic, verificarea creanțelor peste termenul prevăzut de sentința declarativă de faliment, prin necontrasemnarea grefierului în procesul verbal de verificare, prin admiterea de creditori posteriori închiderei procesului verbal de verificare, sunt toate niște fapte urmate în un alt stadiu al falimentului, cari dacă s'ar fi considerat întemeiate ar fi dat creditorilor dreptul de a cere reformarea la timp, iar nu de a se invocă după terminarea falimentului și cu ocazia încheierii concordatului.

C. Apel Buc. II No. 32/90 din Cezărescu-Dan.

2. Ne subscrierea de către grefier a procesului verbal de verificare a creanțelor, nu poate fi un motiv, pentru a nu se omologă concordatul, mai ales că această

neîndeplinire de formă nu este prevăzută sub pedeapsă de nulitate.

C. Apel Buc. III No. 26/1890 din Cezărescu-Dan.

3. Este netăgăduit și legea nu oprește nicăeri pe creditori a se opune la omologarea concordatului, chiar dacă toate formalitățile sunt îndeplinite, cînd pot dovedi că aranjamentul s'a făcut în fraudă lor. Și fraudă în materie de concordat constă în ori ce fapte sau operațiuni cu rea credință din cari reiese că falitul singur, sau în înțelegere cu unii din creditori, face pe creditorii din minoritate a suferi o cotă mai mică de cît li s'a fi convenit dacă nu aveau loc acele operațiuni frauduloase.

C. Buc. III No. 31/91 în *Dreptul* No. 83/91. *Trib. Ilfov Com. No. 90/93* C. Jud. pe 1894 p. 54.

4. Creditorii înscrși după terminarea operațiunilor de verificare, nu pot cere desființarea con-

cordatului pe motiv că adăogându-se creanțele lor la pasiv, nu se obține majoritatea legală, pentru acordarea concordatului.

Trib. Ilfov Com. No. 819/91 în Dreptul pe 1891 p. 665.

5. Din combinația articolelor 783 (azi 780) 846 (azi 848) 849 (azi 854), 850 (azi 857) și 855 (azi 862) rezultă că concordatul urmează a se face cu majoritatea creditorilor ale căror creanțe au fost verificate și admise la masa falimentului și necontestate.

Că dacă se descoperă, cu deosebire dol sau fraudă se poate face opozițiune contra admiterei de creanțe deja verificate, în termen de opt zile de la încheierea procesului verbal sau de la expirarea termenului concedat de judecător.

Că creditorii au interes ca să nu fie admiși la deliberarea concordatului de cit creditorii ale căror creanța sunt sincere.

Că dacă ei descoperă că, prin fraudă s'au admis creditorii fictivi, ei pot și trebuie să aibă dreptul a face opozițiune contra omologării precum și a face apel contra sentinței tribunalului.

Că aceste căi sunt la dispozițiunea creditorilor, precum rezultă aceasta din natura lucrurilor și din art. 849, (854) și 855 (862) C. Com.

Că dacă fraudă e descoperită înaintea omologării concordatului, creditorii interesați sunt în drept, pentru fraudă, a se opune la omologare; iar dacă fraudă s'a descoperit în urma concordatului asemenea se poate anula, conform art. 855 (862) C. Com.

Că de altmintrelea nu s'ar putea înțelege cum creditorii s'ar putea, cu ocaziunea omologării concordatului, a se opune la omo-

logare tocmai pentru fraudă care anulează ori ce lucrare și care poate fi propusă.

Că dacă se face obiecțiune că creditorii, întru cit n'au figurat în instanță, n'ar putea să fie înălțurați, la aceasta să răspunde că creditorii sunt reprezentați prin sindic.

Că de altmintrelea acești creditorii rămân cu toată escluderea lor, în drept personal a procedea contra debitorului lor falit.

C. Cas. No. 276/95 Bul. 1895 p. 1499.

6. Creditorii neverificați și neadmiși în mod provizoriu nu pot face opozițiune la omologarea concordatului. Aceasta reiesă din combinația art. 854, 855 și 848 Cod. Com.

Trib. Ilfov S. Com. în Dreptul No. 65/99 p. 531. *Apel Milano* 21 April 1890.

7. Admiterea unei creanțe la pasivul falimentului nu poate, potrivit dispozițiunii ce rezultă din combinarea art. 854 și 862 Cod. Com. să fie contestată ca frauduloasă, pe cale de judecată ordinară, ci numai pe cale de opozițiune la omologarea concordatului sau prin cererea de anulare a concordatului deja omologat, urmînd ca la asemenea judecată să fie chemați numai oponentul, judecătorul sindic și falitul.

C. Cas. III din 1906 în Dreptul No. 79/906.

8. Potrivit art. 854 Cod. Com., creditorii, cari n'au consimțit sau n'au intervenit la concordat pot face opoziție în termen de opt zile de la data procesului verbal care constată operațiunile votării concordatului, însă aceste opozițiuni vor fi motivate și vor trebui notificate judecătorului sindic și falitului odată cu citațiunea pen-

tru audiența fixată înaintea tribunalului.

C. *Apel Galați* din 1908 C. Jud. 61/908.

9. Tribunalul de comerț în materie de faliment are o dublă misiune: de examinare și de supraveghere; omologarea concordatului, trebuind să fie admisă sau refuzată, este un act de examinare din partea tribunalului și un act de simplă autoritate; prin urmare tribunalul poate să refuze omologarea, cind — chiar în lipsa vre unei opozițiuni — se va convinge de netemeinicia și nesinceritatea actului de concordat, chiar existind cele două majorități a creditorilor.

Apel Napoli 16 Mai 1884; *Apel Bologna* 22 Dec. 1885; *Tr. Napoli* 25 Ian. 1886 și 29 Marte 1886; *Apel Napoli* 16 Mai 1888; *Apel Milano* 21 Iunie 1892.

10. Creditorul prezent, sau reprezentat în adunarea pentru concordat, nu poate opune nulitatea concordatului pe motiv că încunoștiințarea convocării n'ar fi regulat făcută.

Apel Genova 30 April 1885.

11. Nu se poate cere anularea concordatului, pentru motivul că falitul ar fi plătit, prin o persoană interpusă, diverși creditorii în scopul de a și asigura majoritatea necesară a voturilor.

Apel Firenze 19 Mai 1885.

12. Creditorii admiși la pasivul falimentului posterior încheierii concordatului, au încă dreptul de a face opozițiune.

Apel Bologna 22 Dec. 1885; *Apel Napoli* 17 Iulie 1889.

13. Nu este permis a adăoga în cursul procesului, alte motive la cele adoptate în cererea de opozițiune.

Apel Milano 8 Febr. 1886; *Trib. Ancona* 11 Dec. 1886.

14. Nulitatea concordatului poate fi cerută și pentru motivul că parte dintre creditorii au fost reprezentati la votarea concordatului prin procuratori cu procuri în neregulă.

Cas. Torino 16 Marte 1887; *Apel Napoli* 12 Marte 1888; **Contra** *Apel Casale* 3 Iulie 1891.

15. Un creditor poate să facă opoziție pe motiv că garanția dată nu este suficientă, cind majoritatea creditorilor, se cred asigurați prin această garanție.

Apel Napoli 18 Iulie 1889.

16. Termenul de opt zile prevăzut de art. 836 it. (854 romîn) Cod. Com. pentru a face opoziție la concordat este peremptoriu și nu se poate prelungi.

Cas. Firenze 5 Sept. 1889.

17. . . . și în acest termen nu poate fi socotită *dies a quo*, ziua în care s'a încheiat procesul verbal.

Apel Torino 31 Oct. 1890.

18. Creditorul care n'a făcut opozițiune în termenul prevăzut de lege, nu mai este admis să conteste omologarea intervenită în urma opozițiunei făcută în termen de un alt creditor.

Tr. Genova 25 Marte 1890.

19. Declarațiunea falimentului pronunțată în țară străină n'are efect în țara noastră. În consecință n'are efect nici concordatul încheiat în țară străină.

Apel Genova 25 Oct. 1891.

20. Este permisă intervenția la judecarea unei opozițiuni, chiar dacă s'a introdus intervenția după expirarea termenului de opt zile din art. 836 it. (854, 856 romîn) C. Com.

Tr. Brescia 19 Iulie 1893. (No. 10—20 în Ingaramo).

21. Creditorul, care a prezentat în termen, creanțele sale, însă n'au fost verificate din culpa sindicului, are dreptul a face opoziție la concordat, cu rezerva pentru tribunal a amina judecata opozițiunii pînă ce creanța opozițiunii va fi recunoscută judecătorește.

Apel Paris 23 Febr. 1841.

22. Dreptul de a face opozițiune la concordat nu aparține creditorilor privilegiați sau ipotecari.

A. Besançon 25 Aug. 1812.

23. .... dacă acești creditori

n'au renunțat la privilegiul sau ipoteca lor, fie în mod tacit prin votarea la concordat, fie expres după votarea concordatului și înainte de terminarea procesului verbal prin care se constată operațiunile votărei concordatului.

Apel Besançon 9 Martie 1874;
Apel Amiens 24 Iunie 1887.

24. ... cu toate acestea creditorii ipotecari sau privilegiați pot face opoziție contra concordatului dacă opoziția se întemeiază pe existența unui dol comis în prejudiciul lor.

Cas. fr. 21 Dec. 1840. (No. 21—24 din Cohendy-Darras).

Art. 855. Dacă tribunalul încuviințează omologarea, se poate face apel contra acestei sentințe, atît de creditorii cari au votat contra concordatului, cît și de către cei cari n'au intervenit la votare; iar dacă se respinge omologarea, se poate face apel de către falit și de către creditorii cari au votat concordatul ¹⁾.

Com. 852, 854, 85S și urm. 994.

Jurisprudență 1. A se vedea nota 2 de la art. 711.

2. Creditorii neverificați și neadmiși în mod provizoriu nu pot face opoziție și deci și apel, la omologarea concordatului. Aceasta reiesă din combinația art. 854, 855 cu 848 cod. com.

Trib. Ilfov Com. în Dreptul pe 1899 pag. 531.

3. În contra sentinței tribunalului, care omoloagă un concordat se poate face apel de către creditorii cari au votat contra concordatului și de către acei cari n'au intervenit la votare.

C. Apel Buc. III No. 39/900
C. Jud. No. 30/901 pag. 239.

4. Odată ce legea permite ca sentința tribunalului prin care s'a încuviințat omologarea concordatului să fie atacată cu apel de creditorii cari nu au intervenit la votare, nu se poate tăgădui Curții de apel dreptul de a examina dacă concordatul s'a făcut cu observarea formelor prescise de lege, dacă, adică acei cari l'au votat au fost numai creditorii ale căror creanțe au fost verificate ori admise provizoriu, cum cere art. 848 cod. com., sau dacă din

1) Apelul contra sentinței date asupra omologării concordatului va fi pe timbru fix de 20 lei plus taxă specială de 100 lei (art. 24 al. 2. l. timbr.)

contra, au luat parte la facerea lui și creditorii neverificați, căroră legea nu le acordă acest drept.

C. Cas. III No. 127/910 în Dreptul No. 31/910.

5. Falitul care n'a fost ascultat nici invitat în adunarea provocată în vederea facerii unui concordat, și pentru care un terțiu, fără știrea lui, ar fi făcut propuneri de acomodare cu creditorii poate ataca acel concordat chiar

dacă a fost omologat. — Inșă nu poate intentă o acțiune de nulitate a concordatului, chiar dacă nu a fost ascultat sau citat unul dintre administratorii societății falite, dacă adunarea g-lă a asociaților nu i-a dat pentru aceasta un mandat special.

Cas. Torino /910. Il Diritto Com. 1910 I p. 439, vezi Revista critică de drept No. 1 /910.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 856. Dacă opozițiunea la omologare a fost făcută, tribunalul se va pronunță asupra opozițiunii și asupra omologărei prin una și aceeași sentință, numai cu apel pentru cei interesați.

Dacă opozițiunea este admisă, tribunalul anulează concordatul față cu toți interesații.

Dacă opozițiunea este respinsă, tribunalul sau Curtea va putea să condamne pe oponent la o amendă de 100 pînă la 5000 lei, cînd opozițiunea va fi fost făcută cu rea credință și în scop învederat de a întîrziă executarea concordatului.

Tribunalul, respingînd opozițiunea, va putea acorda execuția provizorie pentru sentința care omologă concordatul.

Nici deciziunea Curței, care statuează asupra omologă-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 836. Al. 5. In caso diverso, il tribunale pronuncia sulle opposizioni e sull'omologazione con una sola sentenza.

Al. 6. Se l'opposizione è ammessa, il tribunale annulla il concordato rispetto a tutti gl'interessati.

rei concordatului, nu este supusă opozițiunii.

Com. 852, 854, 855, 857, 944; Ital. 836, al. 5 și 6; Fr. 512, 513; Belg. 516, 517.

Bibliografia la art. 854.

Jurisprudență. 1. Nu e cauză de nulitate a concordatului, împrejurarea că falitul a plătit prin intermediul altor persoane pe diferiți creditori, în scopul de a și asigura majoritatea necesară concordatului.

Apel Firenze 19 Mai 1885.

2. Concordatul poate fi atacat și prin acțiunea pauliană.

Tr. Firenze 13 Dec. 1885.

3. În judecata opozițiunii la concordat, magistratul nu trebuie să se mărginească numai la chestiunile de formă, poate chiar să întindă observațiunile sale și asupra substanței concordatului și poate să refuze omologarea dacă condițiunile nu i se par conforme cu adevărul.

Tr. Genova 25 Martie 1890; *Apel Roma* 6 Mai 1890, *Cas. Roma* 28

Mai 1891, 3 Iunie și 13 Iulie 1892.

4. Nu este admisibilă opozițiunea din partea unui terțiu, dacă nu este creditor desident sau care n'a intervenit la concordat.

Apel Napoli 28 Martie 1890. *Tr. Livorno* 30 April 1890.

5. Trebuie refuzată omologarea concordatului, dacă se constată că situația financiară a falitului este diferită de cea din momentul propunerii concordatului.

Apel Genova 4 Iulie 1891. *Apel Bologna* 13 Oct. 1891.

6. Cu ocazia judecării opoziției la omologarea concordatului este permisă intervenția chiar după expirarea termenului de 8 zile prevăzut de art. 836 ital. (856 român) *Tr. Brescia* 19 Iulie 1893.

(No. 1—6 în Ingaramo).

Notă. Potrivit art. 944 Cod. Com. toate sentințele date în materie de faliment sunt executorii provizoriu prin ele înșiși.

În art. 856, în materie de concordat judiciar, legiuitorul înătură acest principiu, și stabilește că sentințele date asupra omologării concordatului *nu sunt* executorii provizoriu în caz de respingerea opoziției; prin urmare dacă tribunalul omologă concordatul respingând opozițiunile introduse este în drept a hotări că sentința dată să nu se execute imediat, dacă împrejurările sunt de așa natură că neexecutarea se impune; și din contra, chiar dacă s'ar fi declarat apel de cei interesați, va putea ordona executarea provizorie a sentinței date asupra omologării concordatului.

Mai îndoelnică ar părea chestiunea dacă sentința de omologare a concordatului este sau nu executorie provizoriu în caz cînd nu s'a făcut opunere la concordat. Apropiind textele 854 și 856, credem că ar rezultă că derogarea din art. 856 se referă numai la cazurile cînd

tribunalul respinge o opoziție făcută la concordat, și că în cazul art. 854 cînd tribunalul omologă concordatul, *fără a fi opozițiuni*, în acest caz sentința este executorie provizoriu conf. art. 911.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 857. Dacă judecarea vre-unei opozițiuni depinde de rezolvarea unor chestiuni cari, din cauza materiei, nu ar fi de competența tribunalului de comerț, acest tribunal nu se va putea pronunța decît după rezolvarea acestei chestiuni; însă va trebui să fixeze un termen scurt, în lăuntru cărui creditorul oponent va fi obligat să pornească judecata înaintea autorității competente și să justifice că a făcut aceasta cu deșteptare că, în caz contrariu, se va urmă judecata asupra celorlalte opozițiuni, fără a se mai luă în considerațiune pretențiunile sale.

Com. 854, 856, 892, 896;
Ital. 837; Fr. 512; Belg. 516.

Bibliografie sub art. precedente.

Jurisprudență. 1. După prescripțiunile art. 909 C. Com. procedura falimentului înaintea jurisdicțiunei comerciale și instrucțiunea sau procedura penală, trebuie a se urma independente una de alta și fără întrerupere;

Suspendarea omologărei concordatului prevăzută de art. 850 C. Com., nu are în vedere decît cazurile în cari contestațiunea incidentă ar purtă asupra filiațiunei, asupra calității de erede, sau a-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 837. Se il giudizio intorno a qualche opposizione dipenda dalla decisione di controversie che per ragione di materia non siano di competenza del tribunale di commercio, questo non può pronunciare sino a che le controversie stesse non siano decise; ma deve stabilire un breve termine, entro il quale il creditore opponente debba istituire il giudizio davanti l'autorità competente e dar prova di avere ciò fatto, coll'avvertimento che in difetto il giudizio sulle altre opposizioni sara proseguito senza riguardo alle sul pretese.

supra unui drept de proprietate sau servitute imobiliară, în care trib. comercial, din cauza materiei nu este competente a le judecă și este ținut să trimită judecarea incidentului înaintea trib. civil, conform art. 884 C. Com.

Art. 849 din același cod. rezervînd exclusiv tribunalelor de comerț judecată ori căror opozițiuni s'ar aduce la omologarea unui concordat, Curtea, în speță cu drept cuvînt a respins cererea de

suspendare a omologării, întru cât nu se ridică o chestiune prejudicială, și senzul citatului art. 884 și a procedat corect judecând însăși mijloacele ce se invocau în susținerea opozițiunii la omologarea aceluși concordat, căci intrau în limitele competenței sale de a le rezolva.

C. Cas. II, No. 62/90 Bul. 1890. pg. 746.

Apel Buc. III No. 35/89. Dreptul No. 70/89.

2. Formarea concordatului unui falit fiind supusă la îndeplinirea unor anume condițiuni prescrise de C. Com. și Tr. de Com., fiind chemat, după art. 849 C. Com. a-l omologa, el singur este în drept și are îndatorirea după lege de a judeca și motivele de împotrivire ce se aduc în contra acestei omologări.

Tribunalul de Com. nu-și pierde această cădere nici atunci când rezolvarea motivelor de împotrivire la omologarea concordatului sunt subordonate la rezolvarea unor alte chestiuni cari prin firea lor, aparțin unei alte jurisdicțiuni; că în asemenea caz, conform art. 850 C. Com. tribunalul este dator de a suspenda, numai judecarea omologării concordatului pînă la rezolvarea acelor chestiuni de instanța competentă și de a fixa un termen scurt, în lăuntruл căruia, creditorul oponent, să justifice pornirea u-

nei acțiuni înaintea instanței competente.

Că în speță creditorul R. s'a opus la omologarea concordatului lui Gr. pentru că acest concordat nu fusese obținut decât în virtutea unei majorități fictive de creditori, și se contravenise astfel disp. art. 846 C. Com. că acest motiv de împotrivire fiind fondat pe violarea sus menționatului articol, examinarea lui aparține instanțelor comerciale.

Că chiar dacă rezolvarea lui ar fi fost subordonată la rezolvarea unor alte chestiuni, cari prin firea lor ar fi aparținut unei alte jurisdicțiuni, totuși Curtea de Apel trebuia, conform art. 850 C. Com. să suspende judecarea validității concordatului lui Gr. și să fixeze un termen, în lăuntruл căruia creditorul oponent să poată formula, în privința acelor chestiuni, o acțiune înaintea instanțelor competente.

Că Curtea de Apel neprocedînd astfel, și respingînd deadreptul opoziția lui R, fie pentru că nu a lasat mai întăi să se omologe concordatul falitului Gr. și apoi să ceară anularea lui, fie pentru că R nu s'a grăbit în instanță de a cere suspendarea judecării omologării concordatului, prin aceasta Curtea a comis un exces de putere și a dat o greșită interpretare art. 850 C. Com.

C. Cas II, No. 71/91. Bul. 1891, p. 642.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 858. Dacă prin concordat s'a consimțit ipoteci pentru gerantarea celor interesați, tribunalul, pronunțînd omologarea concorda-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 838. Se nel concordato siansi consentite ipoteche a garantia degli interessati, il tribunale nel pronunciare l'omologazione del

tului va trebui să fixeze un termen scurt pentru luarea inscripțiunilor ipotecare.

Omologarea nu produce efect decît din ziua luării inscripțiunilor.

Com. 852 și urm.; C. Civ. 1746, 1780 și urm.; Pr. civ. 721 și urm.; Ital. 838;

Bibliografie la art. 854 și urm.

Doctrină. 1. In ce privește luarea inscripțiunilor ipotecare consimțite prin concordat, se naște întrebare cine e în drept a lua aceste inscripțiuni? *Masé Dari* II, p. 276, No. 492 susține: aceste inscripțiuni vor fi luate de curatore (sindic) în interesul masei credale, pentru că debitorul care este falit nu recapătă capacitatea decît din momentul ce sentința de omologarea concordatului a rămaz definitivă; ori tribunalul pronunțînd omologarea, prin aceasta nu a repus pe falit în capul afacerilor sale.

2. Inscripțiunea luată pentru ipotecile consimțite în folosul masei creditorilor, profită tuturor creditorilor, fără a se face distincțiune între creditorii ipotecari, privilegiați, gagiști sau chirografari ai masei; din momentul perfectibilității ipotecilor constituite toți creditorii: aderenți ori desidenți profită de această garanție, iar creanțele tuturor creditorilor se transformă în ipotecare pentru cota concordatară consimțită; *Masé Dari* No. 493, p. 277. *Vidari* IX, No. 8766, p. 76; la noi chestiunea e tranșată prin dispozițiunile introduse în art. 853 Cod. Com.

Jurisprudență. 1. Este nulă ipoteca constituită de falitul concordatar pentru asigurarea cotei statului și a cheltuelilor de administrație ale falimentului, plătită de unul din creditorii, căci acest creditor avînd un privilegiu ca și statul în drepturile căruia s'a subrogat, n'are decît să-și exercite drepturile ce le deține de la lege, iar nu în virtutea unei ipoteci consimțită de falit spre a a înstrăina fondul său comercial în alt mod de cit cum era felul comerțului său.

C. Apel, Galați I, No. 25/903 în Dreptul No. 6. 904.

concordato deve fissare un breve termine per l'iscrizione delle ipoteche.

L'omologazione non ha efficacia che dal giorno delle avvenute iscrizioni.

2. Terțiul garant al unui concordat, poate cere tribunalului sesizat cu procedura falimentului, ca pe cale principală să reducă suma reținută de sindic pe baza inventarului, drept cotă de percepere cuvenită Statului din activul constatat de dînsul.

Această hotărîre de reducere fiind dată și dînsa tot în materie de faliment, e executorie fără a a fi supusă apelului conform art. 944 Cod. Com.

Apel Iași, 29 Nov. 1900 în C. Jud. 10.901; din Cezăreanu Dan, p. 289.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 859. Omologarea face concordatul obligatoriu pentru toți creditorii trecuți sau netrecuți în bilanț, a căror creanțe sunt sau nu verificate și chiar pentru creditorii cari au reședința afară din țară, și pentru aceia care au fost admiși provizoriu la pasiv, ori care ar fi suma definitiv lichidată în favoarea lor.

(Com. 846, 848, 852, 854 și urm.; Ital. 840; Fr. 516; Belg. 518).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 840. L'omologazione rende obbligatorio il concordato per tutti i creditori portati o non portati in bilancio, siano o non siano verificati i loro crediti, ed anche per i creditori che hanno residenza fuori del Regno e per quelli che sono stati ammessi provvisoriamente al passivo, qualunque sia la somma a loro favore definitivamente liquidata.

Bibliografie. V. Dimitriu curs; Cezărescu Dan p. 229 urm.; Vidari IX p. 79 urm.; Masé-Dari II p. 296 urm.; Rivière p. 739 urm.; Namur III p. 208 urm.; Ingaramo p. 541 urm.; Rogron p. 1079 urm.; Cohendy-Darras II p. 151 urm.

Doctrină. 1. Care este caracterul juridic al reducăiunii făcută prin concordat, a creanței sau a remiterii concordatate?

Ea nu poate fi considerată ca o adevărată remitere de datorie cu care se aseamăna în unele puncte, căci pe cînd aceasta cuprindea în totdeauna o liberalitate, adică un act obligator numai pentru cel ce o face, remiterea concordatară e o operațiune „sui generis“ care are un caracter obligator pentru toți și ori ce altă clauză din contract, chiar și pentru creditorii absenți și oponenti; apoi în această remitere nu e vorba de vr'o intențiune de a donă din partea creditorilor, ci în vederea temerei de a nu pierde mai mult, creditorii se decid la încheierea convențiunii. Deci nu e vorba de „donandi animo“ ci de „transactionis causa“. De aci rezultă că și caracterul unui concordat se apropie mai mult de acel al unei transacțiuni.

(V. Dimitriu Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1491 și urm.)

2. Vidari (IX No. 8777) susține că prin acordarea concordatului judiciar se operează o novațiune: cauza primă care dăduse naștere creanței fie cărui creditor, este substituită acelei decurgînd din încheierea concordatului; căci nu se poate susține pentru aceeași datorie două cauze diverse ale obligațiunii, cauza posterioară, înlocuște necesarmente pe cea dintăi; dacă voința de a novă nu este declarată în mod expres în concordat, cu toate acestea rezultă în mod clar din actul încheiat.

Novatiunea fiind operată, rezultă din aceasta următoarele consecințe importante: *a)* obligațiunea precedentă este stinsă, cu privire la părțile contractante; *b)* garanțiile date pentru prima obligațiune nu subzistă și în a doua obligațiune; excepție în ce privește creanțele garantate prin gaj, ipotecă sau privilegiu, și cari trebuind să rămână străine de concordat, nu li se poate aplica novatiunea; *c)* forța executivă de care erau însoțite titlurile de creanță dispăre prin concordat; *d)* dacă obligațiunile precedente erau civile, prin efectul novatiunii, devin comerciale; comercială fiind noua cauză a datoriei urmează că și titlul va avea caracter comercial.

Contra Masé Dari II p. 298.

3. Dacă un creditor probează că s'a omis prin fraudă trecerea creanței sale în bilanț, concordatul nu este obligator în privința sa; falitul este obligat prin concordat și nu poate să opună unui creditor că creanța sa nu e verificată, căci verificarea nu e stabilită în favoarea sa, ci numai în interesul creditorilor; prin urmare unui creditor neverificat, sau netrecut în bilanț nu i se poate opune—fără asentimentul său.—efectele sentinței de omologarea concordatului (*Degré III p. 202*).

Jurisprudență. 1. Deși concordatul omologat de tribunal, este obligator pentru toți creditorii anteriori, conform art. 853 C. Com (azi 859), totuși din asemenea dispozițiuni, nu rezultă că debitorul, care a obținut concordatul, nu poate valabilmente să plătească întreaga sumă ce datorește unuia sau la mai mulți din creditorii concordatari, din averea de care ar dispune, ci din contra efectuarea unor asemenea plăți îi este expres indicată prin art. 829 (azi 826) C. Com. în scop de a se putea reabilita cu condițiune numai de a-și îndeplini mai întâi obligațiunile ce și-a luat prin concordat către toți creditorii.

Din aplicațiunea acestui principiu rezultă virtualmente că un debitor concordatar, care nu face nici o obiecțiune contra pretențiunii susținută contra lui, pe cale de judecată, posteroară concordatului, de către unul din credi-

torii săi concordatari, pentru neplata întreagă a creanței sale, se presupune că voește și consimte de a achita integral acea creanță iar nu de a plăti numai suma redusă după concordat și astfel hotărîrea definitivă, obținută de acel creditor pentru plata integrală a creanței, constituie pentru dînsul un titlu deosebit de creanță, neșupus efectelor concordatului, întru cît prin el nu se ating drepturile celorlalți creditori concordatari.

C. Cas. II No. 193/93 Bul. p. 1048.

2. Din dispozițiile art. 853 (azi 859) Cod. Com. rezultă că toate creanțele în contra falitului fie că au fost sau nu trecute în bilanț, verificate sau neverificate, nu pot să fie plătite de cît conform convențiunii stabilită prin concordat.

Că în speță fiind necontestată existența unui concordat omologat de tribunal, și dacă recuren-

tul n'a participat la dînsul, acest concordat îi este obligator, pentru că creanța a fost anterioară concordatului și nu schimbă nimic dacă asupra stabilirii creanței instanța judecătorească a judecat înaintea încheierii concordatului.

Că obligativitatea generală a concordatului pentru toți creditorii anteriori încheierii concordatului se aplică prin natura concordatului considerat ca o transacție.

C. Cas. II No. 38/98 B. p. 158.

3. Creanța anulată față de masa credală, dacă concordatul a fost făcut, anulată rămîne și față de falit, cînd prin concordat falitul a devenit cesionar al drepturilor masei credale în urmărirea instanței de anularea creanței; căci ceaia ce n'ar putea face *proprio nomine*, poate face *jure cessio*.

C. Apel Buc. I No. 191/901 în C. Jud. pe 1902 p. 324.

4. Concordatul omologat devine obligator, pentru toți creditorii chirografari, fie că au luat parte sau nu la votarea lui.

Creditorul privilegiat nu poate pretinde de cît o cotă concordatară asupra prețului lucrului ce urmărește dacă aceste lucruri nu sunt afectate privilegiului său.

C. Apel Buc. III No. 210/92 în Dreptul 1892 p. 482.

5. Concordatul omologat nu este opozabil creditorilor cari au dobîndit drepturi speciale în contra falitului.

C. Apel. Buc. III No. 65/94 Dreptul pe 1894 p. 10.

6. Concordatul încheiat de o societate în nume colectiv sau în comandită, căzută în faliment, cu creditorii săi sociali, nu este opozabil creditorilor personali ai soților căzuți și dînșii în stare de faliment odată cu societatea.

Trib. Ilfov Com. No. 1254/96 Dreptul pe 1896 p. 578.

7. Creditorii gagști nu pot pentru sumele de bani nerealizate prin vînzarea gajului, invoacă în favoarea lor o garanție stipulată în actul de concordat în favoarea numai a creditorilor chirografari.

Art. 859 Cod. Com. care declară concordatul obligator tuturor creditorilor, privește numai raporturile juridice dintre creditorii falimentului și falit, iar cînd este vorba de un terțiu garant al creditorilor chirografari, trebuie aplicate principiile generale de drept relative la efectele convențiunilor și al fidejusiunei și art. 1656 C. Civ. spune că garanțarea trebuie să fie expresă și nu se poate întinde peste marginile ei.

Trib. Ilfov Com. Dreptul No. 42/902.

8. După art. 859 Cod. Com. concordatul este obligator pentru toți creditorii falitului, fie că l'au votat sau nu, fie că au fost trecuți în bilanț sau nu. Dar aceste reguli privesc numai pe falit și creditorii săi, ale căror raporturi juridice să reglementează de dispozițiile legii relative la falimente cînd însă, o persoană intervine la concordat și ia asupra sa plata cotelor concordatate ca garant, o asemenea persoană, care n'avea nici o obligație în faliment, este străină regulilor stabilite în materie de faliment și ea atare ea este liberă a se obliga numai pe cît interesul îi permite și obligația ei nu se poate întinde mai mult de cît a consimțit.

Prin urmare, pe baza acestor principii, dacă garantul s'a obligat a plăti cota de 60% la creanțele trecute în bilanț și dacă un creditor era trecut în acest bilanț cu 3000 lei iar n'a cu 6000 nu

cum avea dreptul și nu s'a opus la votarea concordatului, garantul nu poate fi obligat a-i plăti de cît cota cuvenită la suma de 3000 lei.

C. Apel Galați II No. 7/902 în Dreptul No. 17/902.

9. După art. 859 Cod. Com. omologarea concordatului îl face obligator pentru toți creditorii trecuți sau netrecuți în bilanț și pentru cei admiși provizoriu la pasiv, ori cari ar fi suma definitiv lichidată în favoarea lor.

Față cu acest text, rezultă clar alături cu îndatoririle formale, rezultînd din contextul concordatului, mai există o îndatorire legală prescrisă în mod expres de lege și după care toți creditorii rămași în minoritate, cată să fie tratați în același mod ca și majoritatea, tocmai pe baza principiului egalității ce a servit de normă legiuitorului în întocmirea și edictarea tuturor măsurilor ce le-a luat în materie de faliment și cari trebuiesc a fi privite de ordine publică, ca unele ce interesează prosperitatea creditului general. Prin urmare, acceptanții cari trebuiau să cunoască această dispozițiune legală și cari au primit întregul activ, trebuie să fie obligați a plăti pe creditorul admis provizoriu, deși n'a fost trecut în bilanț.

Trib. Covurlui I/901 în Dreptul No. 52/901.

10. Omologarea face concordatul obligator pentru toți creditorii și chiar pentru acei cari au reședința afară din țară, ori care ar fi suma definitiv lichidată în favoarea lor; și această obligativitate generală a concordatului, nu se aplică creditorilor ipotecari sau privilegiați, afară numai dacă au votat concordatul sau

să fi renunțat la garanția lor, prezintîndu-se ca creditori chirografari.

Trib. Ilfov III No. 184/910 C. Jud. 43/911.

11. Toate creanțele în contra falitului, fie că au fost trecute sau nu în bilanț, verificate sau neverificate, nu pot să fie plătite de cît conform convențiunei stabilite prin concordat.

C. Apel Buc. III No. 20/94 în C. Jud. No. 16/94.

12. Concordatul fiind obligator pentru toți creditorii, forțamente toți aceștia au aceleași drepturi în ce privește cota stabilită, chiar dacă unii dintre creditori ar fi fost străini de faliment, iar drepturile derivînd din concordat se aplică nu numai față de falit ci și față de garantul falitului.

Tr. Venezia 23 Mai 1885.

13. O creanță verificată și admisă în mod regulat pentru o anumită sumă, și tot odată recunoscută ca atare cu ocazia unei executări parțiale a concordatului, nu mai poate fi contestată de falit, în scopul a reduce suma verificată.

Apel Roma 31 Dec. 1885.

14. Falitul concordatar poate opune unui creditor nulitatea gajului pentru lipsă de forme extrinseci, pentru a reduce creanța în limitele cotei stabilite prin concordat.

Cas. Torino 23 Febr. 1886.

15. Concordatul nu prejudică acțiunea ipotecară a creditorului ipotecar, care n'a votat concordatul.

Apel Genova 17 Oct. 1887.

16. Concordatul fiind omologat, posesorul unei cambii nu mai poate să execute pe debitorul falitului.

Apel Genova 21 Oct. 1887.

17. Concordatul fiind omologat,

fidejursorul falitului este ținut chiar față de creditorii neintervenienți, pentru cari de asemenea concordatul este obligator.

Apel Catania 4 Sept. 1889.

18. Concordatul fiind omologat, creditorul care s'a constituit parte civilă în acțiunea penală intentată pentru bancrută contra falitului, și a obținut condamnățiunea falitului la daune interese, nu are dreptul să pretindă la concordatul falitului, partea de creanță ce a pierdut.

Apel Napoli 13 Nov. 1889; *Apel Firenze* 3 Marte 1893. **Contra** *Cas. Roma* 10 Iunie 1892.

19. Concordatul nu operează nici o novatiune de creanțe, și de aceia cesionarul unei creanțe a falitului poate, — fără a fi ținut de concordat, — să lupte pentru încasarea întregii creanțe cedate.

Cas. Torino 15 Iunie 1892.

20. Concordatul este relativ numai la raporturile ce nasc din faliment; el nu poate fi în consecință invocat de falit contra coerezilor săi, într'un partaj ereditar efectuat după încetarea stărei de faliment, spre a le opune moștenitorilor că nu-i poate cere falitului concordatar de cît cota stabilită în faliment, în urma acordului cu creditorii.

Cas. Torino 15 Nov. 1892. (No. 12—20 în Ingaramo).

21. Din formula generală a acestui articol, rezultă că, concordatul omologat, este în principiu obligator pentru toate creanțele, anterioare sentinței declarative de faliment, prin urmare creditorul unei rente viagere, este supus reducțiunii proporționale de concordat în ce privește plățile cuvenite posterior sentinței de omologarea concordatului.

Cas. fr. 22 Marte 1847.

22. Concordatul nu este opozabil creditorilor chirografari ale căror creanțe au luat naștere posterior sentinței declarative de faliment.

Cas. fr. 6 Iulie 1857; *Apel Paris* 21 August 1850.

23. . . . însă dacă creanța derivă dintr'un drept născut anterior falimentului, ea este supusă legii concordatului, chiar dacă ar fi fost o creanță eventuală sau condițională, și cu toate că n'ar fi fost recunoscută de cît prin o sentință posterioară concordatului.

Apel Paris 15 Marte 1898.

24. Creditorii ipotecari, privilegiati sau gagisti, cari au rămas străini de concordat, vor fi socotiți ca chirografari și supuși ca atare efectelor concordatului, în caz cînd ei ar urmări încasarea creanței lor, din valoarea altor bunuri de cît acele cari sunt afectate pentru asigurarea creanței lor.

Cas. fr. 29 Ian. 1900.

25. Se recunoaște că concordatul format și omologat în țară străină, obligă — cu ori ce convențiune — pe toți creditorii cari l'au admis sau cari au aderat în mod voluntar.

Apel Toulouse 4 Febr. 1886; *Apel Seine* 18 Iulie 1884, 26 Febr. 1886.

26. În ceia ce privește pe creditorii desidenți: în Franța—o primă părere—este pentru existența de plin drept a efectelor concordatului omologat în străinătate, fără a mai fi nevoie a-l face executor în Franța, *exequatorul* n'ar fi necesar de cît dacă creditorul voește a proceda în Franța la măsuri de executare în virtutea acestui concordat; *Weis* p. 884, *Despagnet* No. 645.

După o a doua părere, concor-

datul intervenit în străinătate nu leagă pe creditorii francezi, cari n'au luat parte la formarea lui; concordatul este fără efect față de ei, și n'ar putea fi declarat executor în Franța, tribunalele franceze neavînd documente suficiente pentru a aprecia situațiunea morală și materială a falitului și pentru a se putea pronunța în cunoștință de cauză asupra executorului; *Masé* I No. 613;

Thaller II No. 235.

Jurisprudența franceză decide că concordatul intervenit în țară străină, și omologat de autoritatea străină competentă, trebuie să fie făcut executor de către tribunalele franceze. spre a putea fi opozabil creditorilor francezi.

Apel Paris 9 Martie 1887; *Trib. Com. Seine* 11 Febr. 1884, 6 Martie 1886. (No. 21—27 din Cohendy-Darras).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 860. Indată ce sentința de omologarea concordatului a rămas definitivă, încetează starea de faliment și tot de odată încetează funcțiunile judecătorului sindic, cu rezerva însă a dispozițiunilor articolelor următoare.

Judecătorul sindic va trebui să dea seamă tribunalului de administrațiunea sa și va remite falitului toate bunurile sale, registrele, hîrțiile și ori ce alte efecte luînd descărcare, conformîndu-se condițiunilor și precauțiunilor stabilite prin concordat.

Judecătorul sindic va încheia despre toate proces verbal și funcțiunile sale încetează.

Tribunalul va judecă contestațiunile ivite.

Neachitarea cheltuelilor de justiție și administrațiune ale falimentului, precum și neachitarea celorlalte da-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 841. Tostochè la sentenza di omologazione del concordato non sia più soggetta ad opposizione od appello, cessa la stato di fallimento e con esso cessano le funzioni del curatore e della delegazione dei creditori, salvo ciò che è disposto negli articoli seguenti.

Il curatore deve rendere al fallito il conto della sua amministrazione, il quale è discusso e chiuso in presenza del giudice delegato; e consegnare al fallito tutti i suoi beni, i suoi libri, le sue carte ed ogni altra cosa mediante ricevuta e colle condizioni e cautele stabilite nel concordato.

Il giudice delegato stende di ogni cosa processo verbale e cessa dalle sue funzioni.

Il tribunale giudica sulle contestazioni.

torii privilegiate, în termen de trei zile de la rămînerea definitivă a hotărîrii de omologarea concordatului, dă drept judecătorului sindic a cere de la tribunal autorizarea pentru a vinde conform. art. 804, parte din patrimoniul falitului, pînă la concurența sumelor datorite.

(Com. 767, 804, 852, 854 și urm. 944, 951, 969; Reg. Sind. 23¹⁾; Ital. 841; Fr. 519; Belg. 519).

Bibliografia la art precedent.

Jurisprudență. 1. Cînd prin contractul de locațiune este prohibit dreptul locatarului de a subînchiria lucrul altuia fără voința și consimțîmintul proprietarului, sub pedeapsă, în caz de contravenire, de a considera contractul reziliat fără somațiune și judecată o atare reziliere are loc chiar atunci cînd chiriasul, fiind căzut în stare de faliment, a convenit prin concordatul încheiat cu creditorii săi, de a abandona tot activul falimentului, unui terțiu împreună și cu dreptul de a se folosi acesta de contractul de închiriere, în schimb al obligațiilor luate de dinsul de a plăti cota concordatară, căci în acest caz transmiterea contractului de închiriere nu mai eră un act de administrațiune a falimentului făcut de sindic și impus de lege în

interesul falitului și al creditorilor, ci un act făcut de însăși falitul în urma intrării sale în administrațiunea activului său, de consecințele căruia singur e răspunzător.

C. Cas. I No. 53/95 B. p. 774.

2. Starea de faliment nu încetează de cît după ce sentința de omologarea concordatului a rămas definitivă.

C. Apel Buc. III din 900 in C. Jud. No. 35/901 p. 278.

3. Deși după art. 860 C. Com. prin rămînerea definitivă a hotărîrii de omologare a concordatului, încetează starea de faliment și funcțiile sindicului, totuși aceste efecte sunt subordonate, prin ultimul aliniat al acestui articol, unei condițiuni excepționale și anume: achitarea cheltuelilor de

1) *Art. 23 Regul. Sindicilor.* Cu ocaziunea dărei de seamă a compturilor falimentului cerută de art. 860 cod. com., precum și cu ocaziunea formării statului de situațiune al falimentului prevăzut de art. 819 cod. com. sindicii trebuie să prezinte acte justificative pentru toate cheltuelile făcute.

Cheltuelile pentru cari nu s'au putut procura la timp acte justificative, vor fi constatate prin procese verbale încheiate chiar în ziua cînd au fost făcute.

justiție și de administrație ale falimentului cît și achitarea datoriilor privilegiate. Astfel chiar dacă concordatul s'a omologat de tribunal prin sentință rămasă definitivă totuși falitul nu intră în administrația averii sale pînă nu se achită cheltuelile și creanțele privilegiate mai sus menționate.

Trib. Iași II din 900 în C. Jud. No. 28/905 p. 222.

4. Concordatul fiind omologat, falitul recapătă capacitatea de a stipulă în mod particular ori ce convenție cu creditorii săi, cu privire la executarea obligațiilor din concordat, asemenea stipulațiune nu are trebuință de a fi omologată de tribunal.

Apel Torino 28 Dec. 1883.

5. Este valabilă civilmente obligațiunea luată de falit, după concordat, de a achită integral pe creditorii săi.

Cas. Roma 13 Febr. 1885; *Apel Firenze* 22 Ian. 1886.

6. Falitul concordatar, se poate opune unei cereri în revendicare de mărfuri, cerere ce fusese introdusă contra curatorelui falimentului, înainte de a interveni concordatul.

Apel Milano 21 Ian. 1891; *Cas.*

Torino 2 Iulie 1891. (No. 4—6 în *Ingaramo*).

7. Prin omologarea concordatului, după ce sentința a rămas definitivă, falitul concordatar poate să facă sau să primească plăți, sub ori ce formă chiar și prin compensațiune de care un creditor se prevalează contra sa, și a uză de toate mijloacele ce legea-i pune la îndămină.

Cas. fr. 24 Nov. 1891; *Apel Agen* 8 Ian. 1860.

8. . . . asemenea poate să opună unui creditor compensațiunea între suma datorită creditorului și prețul serviciilor ce a făcut acestui creditor.

Apel Rouen 12 Nov. 1853.

9. Falitul concordatar, reintră—atît ca pîrit și ca reclamant—in exercițiul acțiunilor referitoare la patrimoniul său.

În consecință, procedura în instanțele angajate de sindic, pot fi continuată de falit, din punctul în care a fost părăsită de către sindic; poate face apel la hotărîrile date față de sindic.

Apel Bordeaux 16 Iulie 1840; *Apel Poitiers* 2 Mai 1854, 19 Martie 1860; *Apel Aix* 11 Mai 1840. (No. 7—9 în *Cohendy-Darras*).

Art. 861. Falitul concordatar, mai înainte de îndeplinirea obligațiilor luate prin concordat, nu va putea constitui fondul său de comerț în gagiu, nici înstrăină acest fond în alt mod de cît acela cerut de felul comerțului său. Ori ce constituire de gagiu sau înstrăinare, făcute în contra dispozițiilor acestui articol sunt nule de drept și creditorii interesați pot cere chiar anularea concordatului, și restabilirea stărei de faliment.

(Com. 846 și urm. 853, 859).

Din expunerile de motive din 1895: Pentru a îngrădi concordatul cu toate garanțiile posibile, am luat, între altele măsuri pentru executarea reală a concordatului.

Creditorii, consimțind un concordat falitului, renunță la parte din creanțe și acordă termen de plată. Adeseori s'a văzut că la scadența cotelor concordatate, creditorii nu pot realiza nici dividendul promis prin concordat, fie pentru că falitul a constituit un drept de gaj asupra întregului său patrimoniu, fie că a înstrăinat în mod neobicinuit telului său de comerț acest patrimoniu.

Cred că este cazul a se introduce măsuri de garanție cari să pună pe creditor la adăpostul acestei necorecte procedări, declarând nule de drept asemenea acte, pîna ce falitul nu-și va fi împlinit obligațiunile luate prin concordat.

(A se vedea desbaterile pe 1895).

Jurisprudență. 1. Dispozițiunile art. 861 Cod. Com. se aplică numai cînd este vorba de înstrăinarea sau amanetarea fondului de comerț, nu însă de alt imobil în care nu este instalația comerțului. În zadar se invoacă cele cuprinse în expunerea de motive spre a se susține că art. 861 urmează a fi aplicat mai larg și atunci cînd falitul concordatar ar înstrăina ori ce altă avere, fiind că textul legii este clar și formal în seusul arătat mai sus.

C. Cas. II No. 499/902 în Dr. No. 83/902.

2. După dispozițiile art. 861 C. Com. falitul concordatar mai înainte de îndeplinirea obligațiilor luate prin concordat, nu poate constitui fondul comercial în gaj, nici a înstrăina acel fond în alt mod de cît acel cerut de felul comerțului său. Ori ce înstrăinare făcută contra dispozițiilor acestui articol este nulă de drept, creditorii interesați putînd cere chiar anularea concordatului și restabilirea stărei de faliment.

Prin fond de comerț care nu se poate înstrăina conform art. 861 C. Com., se înțelege activul care formează capitalul ce un comerciant a pus pentru exercitarea comerțului său, care poate fi compus din averea mobilă sau imobilă.

Astfel dacă un imobil făcea parte din fondul de comerț, și felul comerțului era numai de a face operațiuni de bancă, cari erau bazate pe un asemenea fond comercial, a ipotecă acel imobil unui creditor chirografar, pentru asigurarea cotei sale concordatate, este a face o înstrăinare a fondului comercial. în alt mod de cum eră felul comerțului său, ceia ce falitul concordatar nu poate face mai înainte de a-și îndeplini obligațiunile luate prin concordat față de ceilalți creditori, egalitatea între creditori fiind regula, care domină concordatul și ca atare ipoteca este nulă.

De asemenea este nulă și ipoteca constituită de falitul concordatar pentru asigurarea cotei statului și a cheltuelilor de administrațiune ale falimentului, plătite de unul dintre creditori, căci acest creditor, avînd un privilegiu ca și statul în drepturile căruia s'a subrogat, n'are de cît să-și exercite drepturile ce le deține de la lege, iar nu în virtutea unei ipoteci consimțită de falit spre a înstrăina fondul său comercial în alt mod de cum era felul comerțului său.

C. Apel Galați I No. 25/903 în Dreptul No. 6/904.

3. Cînd s'a intentat o acțiune prin care se tînde ca pe bază

disp. art. 861 C. Com., să se anuleze concordatul încheiat de falit cu creditorii săi și să se restabilească starea de faliment, pentru motiv că înainte ca să fi îndeplinit obligațiunile din concordat, a făcut ca activul ce a luat în posesiune să fie inesizabil, prin aceia că l'a constituit ca aport într'o societate comercială ceia ce echivalează cu o înstrăinare a acestui activ în alt mod de cît cel prevăzut de felul comerțului său, atunci: în drept conform art. 861 C. Com., constituirea de gaj și înstrăinările făcute de falitul concordatar înainte de îndeplinirea condițiilor din concordate, sunt nule de drept, și creditorii interesați pot cere anularea concordatului și restabilirea stărei de faliment.

Faptele și împrejurările de cari s'ar putea deduce că un comerciant falit a înstrăinat fondul comerțului în alt mod de cît acela cerut de felul comerțului său, sunt lăsate cu totul la aprecierea suverană a judecătorului; pe de altă parte textul de care e vorba, conținând o dispozițiune excepțională trebuie interpretat în sensul strict al cuvîntului, fără a se putea întinde aplicațiunea sa prin analogie și la alte cazuri.

Legiuitorul vorbind de înstrăinare a înțeles greșit o eșire pentru totdeauna din patrimoniul comerciantului a fondului său de comerț și nu se poate admite un singur moment să fi fost intențiunea sa de a opri pe falit să exploateze și să dea un avînt mai mare comerțului ce exercită prin constituirea unei societăți comerciale și punerea fondului de comerț ca aport social, pentru că în acest caz deși în aparență fondul comercial pare s'astras de la

urmărirea creditorilor, totuși acest fond în realitate nu încetează de a aparține falitului și dacă creditorii pentru un moment nu pot sesiza acest fond pot sesiza însă, partea de beneficiu a debitorului.

În aceste condițiuni reclamantul poate cere chiar încetarea concordatului și restabilirea stărei de faliment, cînd nu sunt întrunite elementele cerute de art. 861 C. Com.

Cînd nu s'a tăgăduit de falit însă, că nu a achitat o parte din cotele datorite reclamantului, atunci cum concordatul a fost încheiat înainte de legea modificatoare a codului com. din 6 April 1900 urmează că concordatul conf. art. 863 să se declare reziliat numai față de reclamant, cu beneficiul prevăzut de acest articol.

Trib. Ilfov Com. No. 712/901 în C. Jud. No. 37/901 p. 296.

4. Ori ce înstrăinări și ori ce constituire de gaj făcute de falitul concordatar înainte de îndeplinirea tuturor obligațiilor luate prin concordat sunt nule de drept; însă pentru că această nulitate să fie pronunțată, ea trebuie să fie cerută și constatată de justiție; deci ea nu se poate rezova de cît numai în urma unei acțiuni principale ce judecătorul sindic ar introduce în revendicarea lucrurilor înstrăinate și în rezilierea înstrăinării.

C. Apel Buc. II No. 86/900 în C. Jud. No. 41/901 p. 330.

5. Fondul de comerț care consistă în exploatarea unui drept de farmacie, poate face obiectul unui gaj.

Pentru validitatea constituirei în gaj, a unui fond de comerț, în speță o farmacie, este suficientă remiterea titlului constătător al dreptului pus în gaj, de oare ce

fondul de comerț fiind o universalitate de bunuri ce cuprinde firma, clientela, contractul de închiriere, marfa, mobilierul. etc. el este un lucru mobil incorporeal și ca atare nu i se pot aplica regulile și condițiunile cerute pentru constituirea de amanet asupra lucrurilor mobile corporale, adică

a se remite lucrul în posesia creditorului gagist sau unei terțe persoane.

C. Cas. III No. 199/910 dată după divergență în Jurisprudența No. 21/910. Bul. Cas. p. 853/910.

C. Cas. I No. 498/910 în Bul. Cas. p. 1306/910.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 862. Concordatul, de și omologat, va putea să fie anulat de tribunal, după cererea judecătorului sindic sau a ori cărui creditor, după ce va ascultă contradictoriu pe sindic și pe falit, dacă se descoperă după omologare, că s'a exagerat în mod fraudulos pasivul sau că s'a disimulat o parte importantă din activ. Această anulare liberează de drept garanțiile date pentru concordat.

(Com. 859, 864, 862, 936, 944, 952; C. civ. 960 și urm. 1653; L. timbr. 23 § 1; Ital. 842; Fr. 518 și 520; Belg. 522).

CODUL COM. ITALIAN

Art. 842. Il concordato ancorché omologato, può essere annullato dal tribunale ad istanza del curatore o di qualunque creditore, chiamato il curatore ed in contraddittorio del fallito, qualora si scopra dopo l'omologazione che dolosamente siasi esagerato il passivo o dissimulata una parte rilevante dell'attivo.

L'annullamento libera di diritto le fideiussioni date per il concordato.

Nessun'altra azione di nullità del concordato è ammessa dopo l'omologazione.

Bibliografie. Vidari IX p. 109 urm.; Masé Dari II p. 319 urm.; Rivière p. 741 urm.; Namur III p. 219 urm.; Cezărescu-Dan p. 234 urm.; Ingaramo p. 545; Rogron p. 1093 urm.; Cohendy-Darras p. 159 urm.

Doctrină. 1. Precum se vede din conținutul acestui articol, legiuitorul n'a voit ca după omologare, anularea concordatului să fie obținută pentru ori ce viciu, care după legea comună ar da drept la acțiune. Nici incapacitatea, nici violența precum nici eroarea, care în materie comună sunt cauze ce duc la infirmarea actului încheiat, nu au putere de a anula un concordat. Singur dolul poate face ca acest contract să fie desbrăcat de putere și odată obținută anularea lui, aceasta se resfringe asupra tuturor creditorilor. Actul se consi-

deră că a fost fără ființă, toate garanțiile date sunt libere, sindicul este rechemat la funcțiune și operațiunile falimentului reîncep.

(V. *Dimitriu Curs Dr. Com.* pe 1910/911 p. 1494 și urm.).

2. Anularea concordatului nu poate fi cerută pe calea apelului făcut contra omologărei concordatului, ci numai pe calea unei acțiuni înaintea tribunalului.

(*Vidari IX* p. 108).

3. Procedura înaintea tribunalului este sumară; sentința pronunțată, fie că admite, fie că respinge cererea de anulare nu este supusă nici opozițiunii nici apelului, ne fiind prevăzută în art. 913 it. (944 romin) Cod. Com.

(*Masé Dari II* p. 327).

4. Din cuprinsul art. 518, 520 fr. (862 rom.) C. Com. dolul nu este o cauză de nulitate a concordatului de cît dacă consistă în disimularea activului sau exagerarea pasivului, și cu condițiune ca el să fie constatat după omologarea concordatului; în afară de aceste condițiuni, dolul nu atrage nulitatea concordatului.

Alte cauze ca eroarea sau violența, cari în dreptul comun dau loc la anularea convențiunilor, nu sunt aplicabile în materie de concordat.

(*Lyon Caen et Renault VII* No. 635).

Jurisprudență. 1. Pentru aplicarea art. 862 C. Com. nu se cere să se constate ca disimularea a-verei să fie făcută cu rea credință, că ceia ce se cere e simplu disimularea.

Că acest fapt în sine, fără deosebire, determină aplicarea art. 862 căci disimularea este în fraudă a legii.

C. Cas. II No. 188/96 Bul. p. 1246 urm.

2. Numai creditorii ale căror creanțe au fost verificate și cari au luat parte la facerea concordatului pot cere rezilierea lui, ceilalți creditori cari nu au participat, au dreptul a cere cota promisă sau anularea concordatului pentru cauzele prevăzute de art. 862 C. Com.

C. Cas. II/1899 în *Dreptul* No. 2/900.

3. Nu se poate anula un concordat încheiat de majoritatea creditorilor, pe motiv că un imobil al falitului nu e trecut în inventar, cînd omisiunea de a se trece nu este frauduloasă.

Trib. Ilfov Com. No. 1363/94 în *Dreptul* pe 1894 p. 623.

4. Fraudă în materie de concordat, constă în ori ce fapte sau operațiuni cu rea credință, din cari reesă că falitul, singur sau în înțelegere cu unii din creditori, face pe creditorii rămași în minoritate să sufere o cotă mai mică de cît li s'ar fi convenit dacă nu aveau loc acele operațiuni frauduloase.

Trib. Ilfov Com. 190.93 în *C. Jud.* pe 1894 p. 54.

5. Concordatul este anulabil cînd se constată că la votarea lui a luat parte un creditor, cu o

cambie, care poartă o dată falsificată, cu mult anterioară creării efectului prezentat.

C. Apel Buc. I No. 48/94 în Dreptul pe 1894 p. 619.

6. ... și cînd sindicul a omis a trece în inventar un imobil, ce face parte din averea falitului, cînd soția acestuia pretinde că e dotal; deci inventarul arătînd creditorilor o stare de lucruri inexactă și cota acordată bazată fiind pe un activ incomplet, urmează că concordatul să fie anulat.

C. Apel Buc. I No. 48/94 în Dreptul pe 1894 p. 619.

7. Nu se poate cere anularea unui concordat pentru motivul că n'au participat la votarea lui și creditorii contestați, dacă aceștia n'au cerut și obținut de la tribunal permisiunea de a lua parte la facerea concordatului cu o sumă determinată.

Trib. Covurlui I în Dreptul pe 1885 p. 399.

8. Concordatul omologat se poate anula după cererea unuia dintre creditorii, cînd în urma omologării se dovedește că nu s'a adus la masa falimentului o parte însemnată din activ.

C. Apel Galați I No. 25/96 în Dreptul pe 1896 p. 503.

9. Debitorul concordatar nu poate fi urmărit prin o nouă declarație în faliment, pentru o creanță anterioară concordatului regulat omologat, afară numai dacă creditorul urmărit n'ar fi făcut să cadă acest concordat pe calea anulării sau rezoluției.

Faptul că debitorul concordatar, prin acte dolosive anterioare omologării concordatului său, ar fi căutat să compromită gajul fondului său de comerț pe care-l constituie în profitul unui imprumutător, neputînd avea de rezultat o disimulare de activ, nu constituie dolul, a cărui descoperire, anterioară omologării concordatului poate dîpă art. 518 (862 romîn) Cod. Com. să atragă anularea acestui concordat.

Creditorii asigurați prin gaj, trebuie să fie asimilați cu creditorii ipotecari sau privilegiați cari n'au dreptul de a urmări rezoluțiunea concordatului, care nu este obligator pentru ei, de cît dacă justifică că au renunțat a se prevala de garanțiile lor.

C. Apel Douai 28 Febr. 1905 în Dreptul No. 63/905.

10. Acțiunea în anularea concordatului cerută de un creditor în mod individual, neconstituind o operațiune a falimentului, întru cît ea are loc atunci cînd starea de faliment încetase, nu poate fi pus în cauză judele sindic, care reprezintă masa credală în timpul falimentului.

C. Cas. II No. 2511/911 în C. Jud. No. 80/911 și No. 9/912.

11. Omisiunea involuntară, în bilanțul depus de falit, a unui obiect de minimă valoare, n'are caracterul unui dol, susceptibil a atrage nulitatea concordatului.

Cas. fr. 27 Ian. 1874; Apel Bordeaux 11 Ian. 1833 în Co-hendy-Darras.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 863. Dacă falitul nu îndeplinește condițiunile concordatului, unul sau mai mulți creditorii, cari au luat

CODUL COM. ITALIAN

Art. 843. Se il fallito non adempie le condizioni del concordato, la maggioranza dei creditorii intervenuti alle

parte la deliberațiuni și cari nu au fost îndestulați cu sumele cuvenite prin concordat, vor putea cere rezilierea lui.

Prin faptul rezilierei concordatului se redeschid operațiunile falimentului și creditorii neîndestulați reîntră în întregimea drepturilor față cu falitul, ținându-se însă în seamă partea proporțională din creanța stinsă prin plata cotelor dejă efectuată.

Rezilierea concordatului nu liberează pe fidejutori, nici face să înceteze ipotecele sau celelalte garanții constituite printr'însul.

Repunerea în stare de faliment, pentru neplata cotelor stipulate prin concordat, va atrage pentru falit pedeapsa prevăzută pentru bancrută simplă.

Com. 853, 859, 864, 865, 876, 877 § 5, 944, 952; C. Civ. 1200 și urm. 1652; Ital. 843; Fr. 520; Belg. 523.

deliberazioni di esso e non ancora soddisfatti delle somme ivi convenute può chiederne la risoluzione: la maggioranza è formata secondo le disposizioni dell'art 833.

La domanda è proposta davanti al tribunale, in nome dei detti creditori, del curatore, o dagli stessi creditori, chiamato il curatore, in contraddittorio del fallito e dei fideiussori, se ve ne sono.

La risoluzione può essere domandata individualmente, ma quanto al proprio interesse soltanto, da uno o più creditori non soddisfatti in tutto o in parte delle quote scadute loro assegnate nel concordato. In questo caso, i detti creditori rientrano nell'integrità dei loro diritti verso il fallito, ma non possono domandare il resto delle quote promesse nel concordato, se non dopo la scadenza dei termini ivi stabiliti per il pagamento delle ultime quote.

La risoluzione del concordato non libera i fideiussori in esso intervenuti, nè fa cessare le ipoteche e le altre garanzie con esso costituite.

Bibliografie. V. Dimitriu curs: Degré III p. 205; Cezarescu—Dan p. 235 urm.; Vidari IX p. 114 urm.; Masé Dari II p. 332 urm.; Riviere p. 742 urm.; Namur III p. 221 urm.; Ingaramo p. 546; Rogron p. 1094 urm.; Cohendy-Darras II p. 160 urm.

Din expunerile de motive pe 1899 : Pentru ca concordatul să fie un act serios, s'a prevăzut și o sancțiune mai aspră; căci s'a prevăzut afit în art. 853 cit și în art. 863 și 876 ultimul aliniat că, prin faptul neplăței cotelor concordatate, falitul repus iarăși în stare de faliment, devine pasibil de penalitățile edictate de legiutor pentru bancrută simplă.

Notă. Potrivit legii din 1900 art. 863 avea următoarea cuprindere :

„Orice creditor care n'a fost indestulat în tot sau în parte de „sumele venite la scadență, ce i se cuveneau în virtutea concordatului, va putea cere anularea concordatului.

„Această cerere se va judecă de tribunal contradictor cu sindicul, falitul și fidejursorii săi.

„Tribunalul admitînd cererea, va dispune redeschiderea falimentului și toți creditorii vor reintră în întregimea drepturilor lor, „potrivit art. 865 Cod. Com.

„Anularea concordatului nu liberează pe fidejursori, nici face să „înceteze ipotecile și celelalte garanții constituite printr'însul“.

Textul însă a fost modificat în 1902, dînduise cuprinderea de azi.

Doctrină. 1. Intre anulare și reziliere este o mare deosebire : În cazul întâi se consideră că concordatul n'a avut ființă, de oarece anularea se bazează pe presupțiunea că dacă creditorii ar fi cunoscut adevărata situațiune a falimentului, nu și-ar fi dat consimțimîntul la încheierea concordatului ; încît lipsind acest element, contractul n'ar fi putut fi valabil.

În cazul al doilea din contra, contractul a fost perfect valid, însă conținînd obligațiuni bilaterale, se subînțelege condițiunea rezolutorie ; aceasta face că, nefiind îndeplinite obligațiunile unuia dintre contractanți, contractul poate fi rezolvit în favoarea celuilalt ; deci în speță, concordatul trebuie a fi reziliat în favoarea creditorilor.

(V. *Dimitriu*, Curs Dr. Com. pe 1910/11, pag. 1495 și urm.).

2. Anularea se deosebește de reziliere, cu privire la garanțiile date de cei de al treilea sau cu privire la drepturile reale, constituite prin concordat ; căci pe cînd la anulare, contractul se consideră că n'a avut ființă, încît ca o consecință a principiului „accessorium sequitur rem principalem“ aceste garanții și drepturi reale urmează a fi considerate ca fără ființă ; la reziliere din contra, concordatul perfect valid este reziliat printr'un eveniment posterior, în cit toate drepturile ce garantează tocmai îndeplinirea obligațiunilor trebuie să servească la asigurarea creditorilor.

(V. *Dimitriu*, Curs Dr. Com. pe 1910/11, pag. 1496 urm.).

Jurisprudență. 1. Deși concordatul este un contract sinalagmatic, a cărui desființare se poate cere pentru neexecutarea sa, totuși această desființare neavînd loc de drept, judecătorul fondului e în drept să aprecieze și să respingă cererea de desființarea lui cînd constată că debitorul a consumat cota cuvenită creditorului reclamant, de și după îndeplinirea termenului stipulat prin concordat, dar înainte de intentarea acțiunii în reziliere.

C. Cas. II No. 162/91. Bul. p. 1266.

2. După art. 856 (azi 863) Cod. Com. combinat cu art. 858 (azi 865), cînd falitul nu-și îndeplinește condițiunile concordatului, majoritatea creditorilor (azi unul sau mai mulți creditorii) poate cere rezilierea lui și creditorii anteriori concordatului reintră în întregimea drepturilor lor față cu falitul, participînd la masa falimentului pentru totalitatea creanțelor lor, atunci cînd n'au primit nici o parte din dividend.

C. Cas. II, No. 346/94. Bul. p. 748.

3. Acțiunile relative la rezilierea concordatului intră în dreptul comun, de oarece în asemenea acțiuni nu este vorba de lucrările falimentului cari sunt închise prin concordat.

Că prin urmare dispozițiunile art. 952, al. II Cod. Com. nu pot fi aplicabile.

C. Cas. II, No. 188/96. Bul. p. 1246 urm.

4. Conform art. 863 Cod. Com. pentru neîndeplinirea condițiunilor concordatului și în deobște pentru neplată atît majoritatea creditorilor cari au luat parte la încheierea concordatului cît și fiecare creditor care a luat parte.

pot cere rezilierea concordatului.

Că independent de efectele varii într'un caz sau altul, condiția pentru cererea anulării din partea unui singur creditor e ca el să fie din numărul acelorale ale căror creanțe sunt verificate, ceia ce rezultă din legătura între aliniatul I și aliniatul IV al art. 863, Cod. Com., căci precum în al I e vorba de creditori verificați, tot de aceștia e vorba și în al. IV, al art. 863.

Că acestea se susțin și prin considerația că concordatul fiind un contract, pentru neîndeplinirea lui, aceia cari au participat pot și să ceară rezilierea, după regulile dreptului comun. Că de altmîntrelea, un creditor care n'a participat la concordat are dreptul sau a cere cota promisă, sau a cere anularea concordatului pentru cauzele prevăzute de art. 862 Cod. Com.

Că astfel fiind și întru cît creanța recurenților nu fusese verificată, ceia ce e constant, tribunalul a făcut o dreaptă aplicare a art. 863, respingîndu-le cererea.

C. Cas. No. 200/99, C. Jud. p. 36/99. Bul. 1899. pag. 1039.

5. Dacă creditorii unui falit nu au fost îndestulați la termen de cotele concordatate, dinșii reintră în întregimea creanțelor lor, cu alte cuvinte participă la al doilea faliment al debitorului lor, cu întreaga lor creanță originară. Astfel concordatul fiind obligator pentru toți creditorii aflați asistenți în momentul declarațiunei falimentului, orice creditor al primului faliment, trebuie să participe la cota concordatară din al doilea faliment, chiar dacă n'a participat la votarea acestui concordat, cînd se dovedește că acel creditor n'a fost achitat în total

sau in parte de cota concordatară a actului celui întâi faliment.

Trib. Ilfov Com. No. 100/94.

C. Jud. pe 1894, pag. 71.

6. Creditorii concordatari sau fiecare in parte, cind nu au primit la termen cota fixată prin concordat, nu pot cere declararea din nou în faliment a comerciantului ce nu s'a ținut de angajamentul luat prin concordat și singurul drept al lor este de a cere rezilierea concordatului in întregime, cind cererea este făcută in mod individual și odată obținută această reziliere, creditorul sau creditorii reintră in plenitudinea drepturilor lor față cu falitul.

Trib. Ilfov Com. No. 956/98, C. Jud. pe 1898 pag. 194.

7. Art. 863 Cod. Com. modificat, care prevede că dacă un creditor concordatar nu a fost plătit în termenul fixat prin concordat, poate cere anularea concordatului nu numai față de dînsul, cum prevedea legea anterioară, dar chiar redeschiderea falimentului, nu poate fi aplicabil cind este vorba de un concordat încheiat sub legea veche, căci concordatul fiind un contract, nu poate fi supus de cit legei sub imperiul căreia a luat naștere.

C. Apel Buc. III, No. 1/901 in Dreptul No. 24/901 și in C. Jud. No. 39/901.

8. Concordatul fiind un contract sinalagmatic, și in contractele sinalagmatice condițiunea rezolutorie fiind totdeauna sub înțeleasă in caz cind una din părți nu și indeplinește angajamentul său, incontestabil că partea in privința căreia angajamentul nu s'a executat, are dreptul să-i ceară desființarea.

Așa într'un concordat, părțile

nefiind decit falitul și majoritatea creditorilor verificați și admiși definitiv sau provizoriu la masa falimentului, numai această majoritate sau fiecare din acești creditori in parte, care n'ar fi fost indestulați de sumele convenite in virtutea concordatului, are dreptul să ceară anularea concordatului.

Creditorul însă a cărui creanță nu este verificată și admisă la masa falimentului fiindcă a fost contestată și judecarea contestației e încă pendinte inaintea instanțelor judecătorești, nu poate cere anularea concordatului omologat de tribunal, concordat la care el nu a luat și nu putea lua parte.

Trib. Suceava in C. Jud. No. 68/901, pag. 571.

9. Acțiunile ce se fac pentru rezilierea concordatelor intră in dreptul comun, de oarece nu este vorba de lucrări ale falimentului, care este închis prin concordat; așa dar hotărîrea pronunțată de tribunal asupra unei asemenea acțiuni este susceptibilă de apel.

C. Cas. II No. 162/91 in Bul. pag. 1266.

10. Lucrările unui faliment, fiind închise prin concordat, acțiunile relative la rezilierea concordatului intră in dreptul comun, astfel că pentru asemenea acțiuni nu se aplică dispozițiunile art. 944, al. II, Cod. Com.

C. Cas. II, No. 188/96. Bul. Cas. pag. 1246.

11. Acțiunea in rezilierea concordatului încheiat de falit pentru neplata cotei concordatate in tentată de un creditor in mod individual, nu constituie o operațiune a falimentului, dinsa nefiind decit o acțiune comercială in afară de faliment.

O atare acțiune se judecă după procedura comună in materie co-

mercială și deci termenul de apel în contra sentinței dată în asemenea materie este de 30 zile, iar nu de 15 zile, după cum prevede art. 904, al. ultim, Cod. Com.

Numai creditorul care a obținut rezilierea concordatului pentru neplata cotei concordatate, reintră în întregimea drepturilor sale față cu falitul.

Responsabilitatea garanțiilor concordatului se regulează după dreptul comun și în consecință, garantul chiar solidar nu poate fi obligat decît pînă la concurența sumei ce a garantat.

C. Apel Galați II, No. 41/99 în Dreptul pe 1899, pag. 666.

12. O lege modificatoare nu are efect retroactiv și nu poate atinge drepturile cîștigate prin legea anterioară.

Prin urmare dispozițiunile art. 863 C. Com. modificate prin legea din 6 April 1900, nu se pot aplica atunci cînd falimentul a avut loc sub vechiul art. 863, după care redeschiderea falimentului nu putea fi cerută decît de majoritatea creditorilor, iar cînd un creditor lucră izolat, rezilierea concordatului se pronunță numai în propriul său interes.

C. Apel Buc. III. No. 77/90 în Dreptul pe 1900 pag. 616 ; Contra : Trib. Covurlui I/901 în Dreptul No. 24/901.

13. Creditorul care nu și-a primit cota concordată, n'are dreptul de a cere redeschiderea falimentului ci numai rezilierea concordatului în interesul său propriu și odată obținută această reziliere, el reintră în plenitudinea drepturilor sale față cu falitul.

Trib. Ilfov Com. No. 2069/900, în Dreptul pe 1900 pag. 616.

14. Concordatul fiind un contract nu poate fi supus decît le-

gei sub imperiul căreia a luat naștere, părțile contractante neputînd avea în vedere decît legea existentă, iar nu legea viitoare al căror cuprins le eră cunoscut.

Astfel, dacă un concordat a fost încheiat sub imperiul art. 863 C. Com. înainte de modificarea lui prin legea din 6 April 1900, redeschiderea falimentului nu poate fi cerută decît de majoritatea creditorilor și cînd un creditor lucrează izolat, rezilierea concordatului se pronunță numai în propriul său interes.

C. Apel Buc. III No. 1/901 în C. Jud. din 1901 pag. 314.

15. Nu se poate face compensație între suma ce o persoană datorează unui falit, cu aceia ce are să primească de la acesta, căci atunci s'ar violă principiul egalității între creditori.

De asemenea, în urma încheierii concordatului, nu se poate compensa suma datorită fostului falit cu partea din creanță ce i s'a remis prin concordat.

Trib. Brăila în Dreptul pe 1884, pag. 662.

16. Rezilierea unui concordat nu poate produce decît efectele și consecințele prevăzute de legea sub imperiul căreia s'a încheiat, iar nu acelea ale legii în vigoare în momentul cînd s'a cerut rezilierea.

După art. 863 din vechiul Cod. Com. rezilierea cerută individual de unul din creditori, n'avea de efect, anularea concordatului față de toți creditorii și redeschiderea falimentului, ea sub actualul Cod. Comercial ; singura consecință în acest caz, era numai de a face ca creditorul în favoarea căruia se reziliase concordatul, să reintre în întregimea drepturilor sale față cu falitul.

Actele făcute de falit, în urma omologărei concordatului și mai înainte de anularea sau rezilierea lui, pot fi anulate numai atunci când au fost făcute în fraudă drepturilor creditorilor.

Art. 861 C. Com. declară nule de drept constituiri de gaj și înstrăinările *fondului de comerț*, făcute de falitul concordatar mai înainte de a-și îndeplini obligațiile luate prin concordat; acest articol conținând evident o dispozițiune excepțională, trebuie interpretat și aplicat în mod restrictiv, fără a se putea întinde prin analogie și la alte cazuri, cum sunt actele de ipotecă, asupra unui imobil care nu face parte din fondul de comerț al falimentului și care ea atare, sunt supuse dispozițiilor art. 863 Cod. Com.

C. Cas. I, No. 498/910. Jurisprudența No. 33/910 și în Bul. Cas. pag. 1306/910.

17. Decizia prin care se respinge opoziția unei părți la omologarea concordatului, ca fiind făcută fără calitate, nu poate fi opusă ca lucru judecat în acțiunea intentată de acea parte pentru rezilierea concordatului din cauza neplății cotelor stipulate în el, într-un cit această de a doua cerere se întemeiază pe o cauză nouă.

C. Cas. III, No. 459/910. Jurisprudența No. 37/910 și în Bul. Cas. pag. 1661/910.

18. Legiuitorul din 1902, pentru a face ca concordatul să fie un act serios și a asigura plata cotelor concordatate, a creat prin art. 863 ultimul alineat, din faptul neplății acelor cote, un delict special pe care l'a pedepsit ca bancrută simplă.

Acest delict luând naștere numai atunci când comerciantul nu-și îndeplinește obligațiunile luate prin

concordat, urmează că el poate fi imputat unui falit independent de celelalte fapte care constituiesc delictul de bancrută și pentru care chiar a putut fi condamnat, fără a se putea zice că a fost condamnat de două ori pentru același fapt sau că ar fi autoritate de lucru judecat.

C. Cas. II, No. 2511/911 în C. Jud. No. 80/911 și No. 9/912.

19. Proba cu martori despre neefectuarea plății la termenele prevăzute în concordat, și nefăcerea notificațiunei din partea creditorilor, numai atunci ar fi putut să fie admisă, când s'ar fi cerut de apelant, să probeze că dînsul s'a prezintat la termenele stipulate în concordat pentru a primi cota lui cuvenită, dar că fostul falit nu a achitat datoria, întrebunțînd manopere frauduloase pentru obținere de noi termene, prin cari surprinzînd buna credință a creditorului, acesta nu a mai crezut necesar și nici i-a făcut notificațiunea legală pentru punerea în întîrziere relativă la rezilierea contractului, manopere cari constituind împrejurări de fapt, puteau fi dovedite cu martori, dar nu și neplata la termen.

(C. Apel Craiova II, No. 15/97 în Cod. Com. adnotat de Eft. Antonescu No. 13 p. 283).

20. Prin rezilierea concordatului, creditorii reintrînd în exercițiul drepturilor lor anterioare concordatului, novațiunea făcută prin concordat, cade împreună cu concordatul și creanțele vechi reapar fără a fi cituși de puțin atinse, afară dacă s'a plătit o parte oare-care, care se contează în minus la suma creanței de origină.

C. Apel Buc. II, No. 32/911 în C. Jud. No. 11/912.

21. Rezilierea concordatului pen-

tru neîndeplinirea obligațiilor luate nu liberează pe fidejuserii cari au garantat acele obligațiuni; fidejuserii însă au dreptul a cere să fie admiși la pasivul falimentului, pentru tot ce vor fi plătit în executarea concordatului;

Apel Casale 1 Iulie 1887.

22. Creditorul care n'a prezintat creanțele sale spre a fi verificate și admise la pasivul falimentului, nu poate cere rezilierea

concordatului, pentru motivul că nu i s'a plătit cota stabilită prin concordat;

Apel Milano 6 Sept. 1887.

23. Exercițarea unei acțiuni contra fidejuserilor nu împiedică pe creditorii de a cere rezilierea concordatului, pentru neîndeplinirea de către falit a obligațiilor luate.

Apel Genova, 19 Oct. 1891; No. 21—23 în Ingaramo.

Notă. 1. Deosebirea între textul român 863 și între cel de origină 843 italian este: a) la noi rezilierea concordatului poate fi cerută chiar de un singur creditor, care a luat parte la deliberațiunile concordatului și care n'a fost îndestulat cu sumele convenite prin concordat; la Italiani (ca și la noi înainte de 1900) n'are acest drept de cit majoritatea creditorilor care a luat parte la deliberațiuni; b) la noi cererea se adresează de creditorii *direct* tribunalului, la Italiani prin intermediul curatoarei. sau și direct însă trebuie pus în cauză și curatoarele; c) de și la Italiani rezilierea poate fi cerută și de creditorii în mod individual, însă în acest caz, hotărîrea tribunalului nu anulează concordatul decît numai față de ei; la noi, hotărîrea tribunalului privește pe toți creditorii și falimentul se redeschide față de toți.

Un punct comun este însă că rezilierea concordatului nu liberează pe fidejuserii, nici face să înceteze ipotecele sau garanțiile constituite pentru asigurarea executării concordatului.

2. O deosebire importantă este între anularea concordatului și între rezilierea lui. În cazul art. 862 tribunalul anulînd concordatul, constată inexistența lui, din culpa falitului, prin urmare sunt fără ființă și asigurările date de fidejuserii; și cu drept cuvînt, căci fidejuserii nu pot fi răspunzători de faptele personale ale falitului.

În cazul art. 863, concordatul a fost pus în executare, este valabil între părți și obligator fidejuserilor și celor cari au garantat plata prin ipotecă sau alte acte; în acest caz, concordatul, se desființează din culpa comună a falitului și a garanților cari n'au fost diligenți a satisface la timp obligațiunile luate prin concordat; logic este dar, ca toți să suporte consecințele și de aceea legiuitorul a dispus că vor exista în viitor garanțiile date, cu toată redeschiderea stărei de faliment.

Această dispozițiune, care este contrară principiilor condiției re-

zolutorie exprimate de codicele civil și contrară principiilor stabilite de dreptul comun în materie de fidejusiune, a fost introdusă pentru considerațiunea că, în cele mai multe cazuri, concordatul nu este primit de cit pe baza garanțiilor date.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 864. Asupra prezințării sentinței, care anulează sau reziliază concordatul, tribunalul va proceda conform dispozițiilor secundului aliniat al art. 825.

Actele făcute de falit, în urma omologărei concordatului și mai înainte de anularea sau rezilierea lui, nu vor putea fi declarate nule de cit numai dacă vor fi fost făcute în fraudă drepturilor creditorilor.

(Com. 862, 863, 865, 944; C. civ. 975; Ital. 844; Fr. 525; Belg. 526).

Bibliografia la articolul precedent.

Notă. Art. 864 în legea din 1900 avea următoarea cuprindere :

„După pronunțarea sentinței de anularea concordatului, tribunalul va proceda potrivit rînduelilor primului aliniat al art. 825.

„Actele făcute de falit în urma omologărei concordatului și mai înainte de anularea sau rezilierea lui, nu vor putea fi declarate nule, de cit numai dacă vor fi fost făcute în fraudă drepturilor creditorilor sau contrar celor prescise în art. 861 din Cod. Com.“

Jurisprudență. 1. Din complexul dispozițiunii tranzitorii a art. 864 din legea de la 6 April 1900 rezultă că legiuitorul a deosebit formele de procedură întrebuințate în instanță pentru ajungerea la soluțiunea falimentelor de efectele actelor juridice încheiate sub legea veche, prescriind în privința formelor de procedură aplicațiunea noiei legi pentru

CODUL COM. ITALIAN

Art. 844. Sulla presentazione della sentenza che annulla o risolve il concordato, il tribunale provvede secondo le disposizioni del primo capoverso dell'articolo 815.

Gli atti del fallito posteriori all'omologazione del concordato e anteriori all'annullamento od alla risoluzione di esso non possono essere dichiarati nulli, che nel caso di frode ai diritti dei creditori.

toate actele necesare în completarea operațiunilor falimentului din momentul promulgărei ei și precizînd în privința efectelor actelor juridice aplicațiunea legii vechi.

Prin urmare, creditorul care cere rezilierea unui concordat încheiat sub imperiul legii din 1895, nu poate face această cerere, de cit în propriul său interes, de

oare ce fiind vorba despre rezilierea unui concordat adică despre un efect al acestei convențiuni, câtă a se aplică legea în vigoare la epoca cînd ea a intervenit.

Trib. Covurlui I în Dreptul No. 24/901.

2. Rezilierea concordatului dă loc la imediata redeschidere a procedurii falimentului, fără a fi nevoie de o nouă declarațiune.

Apel Torino 25 Febr. 1887; Apel Trani 26 Oct. 1891.

3. *Contra.* Rezilierea concordatului cerută de un creditor, nu dă loc la redeschiderea falimentului.

Cas. Napoli 7 Iulie 1892. (No. 2 și 3 în Ingaramo).

4. Chestiunea de a se ști cari sunt actele falitului cărora se aplică dispozițiunile al. 2 al art. 864 (849 ital. și 525 fr.) C. Com. este discutată:

Jurisprudența franceză admite că textul citat se referă numai la actele noi făcute de falit, cari n'ar putea fi anulate de cit în condițiunile acțiunii pauliane și dacă vor fi fost făcute în fraudă creditorilor, că textul art. 864 (fr. 525)

Cod. Com. nu s'ar aplică actelor derivind din fapte anterioare concordatului, executate după concordat; acestea se vor anula potrivit regulelor privitoare la faliment.

Cas. fr. 7 Dec. 1874, 16 Iulie 1883; Apel Nancy 7 April 1880; Apel Paris 15 Nov. 1900.

Judecat în acest sens că, rezilierea concordatului, dînd loc la redeschiderea falimentului, repune părțile în situațiunea în care erau la începutul falimentului; prin urmare plata dividendelor neexigibile, făcută unui creditor concordatar în detrimentul masei comune, este în mod necesar atinsă de disp. art. 446, 447 fr. (724, 725 romîn) Cod. Com.

Cas. fr. 7 Dec. 1874; Trib. Com. Aix 7 Iunie 1900.

Irsă această jurisprudență este combătută de doctrina franceză, pe motiv că textul art. 525 Cod. Com. nu face distincțiune între diferitele acte ale falitului și că art. 446 și 447, nu-și au aplicațiunea în cazurile de față.

Boistel p. 773; Lyon Caen et Renault VII No. 647; în Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 865. Creditorii anteriori concordatului reintră în întregimea drepturilor lor numai față cu falitul, dar nu vor putea participa la masa falimentului de cit numai în proporțiunile următoare:

Dacă n'au primit nici o parte din dividend, participă pentru totalitatea creanțelor lor.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 845. I creditorii anteriori al concordato rientrano nell'integrità dei loro diritti rispetto al fallito solamente, ma non possono partecipare nella massa, salvo che nelle seguenti porzioni:

se non hanno riscossa veruna parte del dividendo, per la totalità dei crediti; se ne hanno riscossa una

Dacă au primit o parte, participă numai pentru porțiunea creanței primitive corespunzătoare cu porțiunea de dividend promisă și neprimită.

Dispozițiunile acestui articol se aplică și în cazul cînd un al doilea faliment va fi fost declarat, fără ca falimentul anterior să fi fost anulat sau reziliat.

(Com. 862 și urm.; Ital. 845; Fr. 526; Belg. 527).

Bibliografia la art. de mai sus.

Doctrină. 1. Dacă înainte de a se fi executat concordatul falitul concordatar, care a căpătat administrațiunea bunurilor, continuă comerțul său și ajunge din nou în stare de faliment provocat de creditorii din timpul acestei din urmă perioade, concordatul încetează de drept și procedura falimentului începe din nou, ea și în cazul cînd s'ar deschide pentru prima oară starea de faliment. Rațiunea pentru care încetează de drept concordatul, fără a fi vre-o cerere de reziliere, este că dovađa cea mai evidentă de imposibilitatea îndeplinirii obligațiunilor concordatului rezultă din însuși declarațiunea în stare de faliment. (V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. 910/11 p. 1497 urm.)

2. Ultimul aliniat din art. 865 e greșit tradus de legiuitorul din 1887 în art. 858 corespunzător art. 845 c. italian; în acest din urmă se zice: . . . „fără ca concordatul anterior să fi fost anulat sau reziliat“, pe cînd în textul nostru se zice: . . . „fără ca falimentul anterior să fi fost anulat sau reziliat“ ceea ce e un nonsens.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. p. 1501).

Jurisprudență. 1. Dacă un comerciant cade pentru a doua oară în stare de faliment, creditorii chirografari, cari i-au acordat un prim concordat, se pot prezintă pentru întreaga lor creanță la masa celui de al doilea faliment, dacă n'au primit nimic din cota acordată cu ocaziunea primului faliment.

Trib. Ilfov S. V. din 1892 Dr.

parte, per la quantità del primitivo credito corrispondente a quella del dividendo promesso e non riscosso.

Le disposizioni di questo articolo si applicano anche nel caso che sia dichiarato un secondo fallimento senza che sia stato annullato o risoluto il concordato anteriore.

pe 1892 p. 524.

2. Asemănat art. 865 C. Com., astfel cum a fost modificat prin legea din 6 April 1900, rezilierea concordatului propusă și admisă față de un singur creditor, are de efect să redeschidă falimentul față cu toți creditorii cari reintră cu toții în întregimea drepturilor lor, pe cită vreme sub imperiul aceluiași articol astfel cum fusese.

modificat în 1895, rezilierea concordatului cerută de un singur creditor avea de efect de a l pune numai pe acest creditor în întregime drepturilor sale față cu falitul, fără vre-o consecință față cu ceilalți creditori cari n'au luat parte la cererea de reziliere.

Cind concordatul a fost încheiat înainte de legea din 6 Aprilie 1900, însă omologat după promulgarea acestei legi, efectele rezilierii cerută de un singur creditor se regulează de legea veche căci din complexul dispoziției transitorii din art. 864 C. Com. astfel cum a fost modificat de sus citata lege din 1900, rezultă că legiuitorul a deosebit formele de procedură întrebuintate în instanță pentru ajungerea la soluțiunea falimentelor, de efectele actelor juridice încheiate sub legea veche, prescriind în privința formelor de procedură aplicarea noiei legi pentru toate actele necesare în complectarea operațiilor falimentului din momentul promulgării ei și precizind, în privința efectelor actelor juridice, aplicarea legii vechi întru cât există presumpția că asemenea efecte au intrat în considerația părților contractante în momentul cind s'au înțeles asupra unui raport juridic și dacă ele nu le au stipulat în mod formal, s'au referit la legea în vigoare în momentul contractării.

Așa dar creditorul care cere rezilierea unui concordat încheiat sub imperiul codului comercial din 1895, fie chiar omologat sub imperiul legii din 6 April 1900, nu poate face această cerere de cât în propriul său interes, de oare ce fiind vorba despre efectele acestei convențiuni, trebuie a se aplică legea în vigoare în mo-

mentul cind părțile au consimțit la această convențiune.

Trib. Covurlui I în C. Jud. No. 34/901 p. 271.

3. Concordatul fiind o convenție bilaterală între falit și creditorii săi, ale cărei efecte depind de executare, odată ce obligația concordatară nu s'a executat și concordatul a fost anulat, această convenție ca atare nu mai poate servi de bază a existenței datei.

Trib. Ilfov Com. No. 447/910 Dreptul No. 35/910.

4. Prin rezilierea concordatului, creditorii reintrind în exercițiul drepturilor lor anterioare concordatului, novațiunea făcută prin concordat cade împreună cu concordatul și creanțele vechi reapar, fără a fi cituși de puțin atinse, afară numai dacă s'a plătit o parte oare care, ce se contează în minus la suma creanței de o-rigină.

C. Apel Buc. II No. 32/911 în Dreptul No. 71/911.

5. Cind falitul concordatar succetează din nou plățile, creditorii noi ai falitului, nu pot cere rezilierea concordatului la care ei n'au luat parte: însă vor putea face cerere de declararea din nou în stare de faliment a debitorului lor și în acest caz concordatul dat cu privire la primul faliment rămîne fără valoare.

Apel Bruxelles 4 Marte 1881; Apel Paris 12 Nov. 1859.

6. ... și în asemenea caz, creditorii primului faliment, vor fi admiși la pasivul celui de al doilea faliment, pentru porțiunea din creanța lor primitivă, corespunzătoare cu porțiunea de dividend promisă și neplătită. (Aceleași hotăriri). (No. 5—7 în Cohendy-Darras).

TITLUL VII

Dispozițiuni privitoare la falimentul societăților comerciale

CODUL COM. ROMÎN

Art. 866. Falimentul unei societăți comerciale se declară de tribunalul comercial din jurisdicțiunea cărui societatea își are sediul ei.

(Com. 695 și urm.; Ital. 846; Fr. 438; Belg. 440).

Art. 148 al. 3 Cod. Com. Cînd societatea s'ar afla în stare de faliment, administratorii sunt datorii să ceară la tribunal declarațiunea ei în faliment, conform dispozițiunilor cărței a III-a.

Bibliografie. T. Stelian curs; V. Dimitriu curs; Degré III p. 206 urm.; Cezărescu-Dan p. 245 urm.; Vidari IX p. 137 urm.; Masé Dari II p. 365 urm.; Rivière p. 677 urm.; Namur III p. 16 urm.; Ingaramo p. 548 urm.; Rogron p. 862 urm.; Cohendy-Darras II p. 15 urm.

Doctrină 1. Cum falimentul, după legislația noastră este o procedură specială, aplicabilă numai comercianților, e evident că o societate civilă, deși ar imprumutată forma comercială și cu toate că s'ar bucura de personalitatea juridică, cu toate acestea nu va putea fi declarată în faliment căci nu exercită comerțul cu titlul profesional.

(V. Dimitriu Curs Dr. Com. pe 1910/911 p. 1544).

2. Societatea comercială poate fi declarată în stare de faliment nu numai pe timpul activității sale comerciale, ci ea și un comer-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 846. Il fallimento di una società commerciale è dichiarato dal tribunale di commercio nella cui giurisdizione la società ha la sua sede.

Corespunzător este art. 146 Cod. Com. italian.

ciant propriu zis, care poate fi declarat falit după moartea sa, tot asemenea și societatea, poate fi declarată în stare de faliment, după ce încetează operațiunile sale comerciale și intră în stare de dizoluție, adică pe timpul lichidării.

Falimentul unei societăți poate fi provocat de ea însăși prin intermediul administratorilor ei sau al directorului, de este o societate anonimă sau cu acțiuni, de creditorii societății, precum și din oficiu.

Nu pot să provoace declararea falimentului societății, asociației, ce nu au administrațiunea, căci nu o pot reprezintă și declarațiunea trebuie să emane de la societate; dar nici nu e necesar ca toți administratorii să facă declararea.

Asemenea nici creditorii personali ai asociațiilor nu pot provoca declararea, ei neputînd avea mai multe drepturi de cît debitorul lor, în numele căruia sau cu dreptul căruia ar face declararea.

Dacă societatea e în stare de lichidare, e evident că rolul administratorilor a încetat și deci nu mai pot avea căderea de a reprezintă societatea; locul lor e ocupat de lichidatorii societății, cari vor avea și dreptul a provoca falimentul societății în lichidare.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 pag. 1546 urm.).

3. Instanța competentă de a pronunța falimentul unei societăți e tot tribunalul comercial în jurisdicțiua căruia societatea își are sediul ei principal, căci pronunțat falimentul sediului principal, se consideră neapărat, că și cele secundare au căzut în faliment, de oare ce o persoană nu poate fi în același timp și falită și nefalită.

(Idem idem p. 1548 și urm.).

4. Societatea comercială rămîne și în timpul falimentului ca societate, stăpînită de regulele sale proprii, cu singura diferență că se suprapune falimentul și această soluțiune este mai logică și conformă principiilor codului, de cît aceia de a crea o entitate ibridă, produs al imaginațiunei și neavînd nici un sprijin în lege.

În sprijinul acestei păreri:

Art. 191 n. 4 enumeră între cauzele de dizolvare falimentul societății „chiar cînd va fi urmat de un concordat“. Aceste cuvinte ar fi superflue, dacă producîndu-se falimentul, societatea este dizolvată *ope legis*, pentru că un concordat neputînd de cît să urmeze falimentului, va găsi totdeauna societatea dizolvată; așa că legiuitorul ar fi pus această ipoteză care nu ar deveni nici odată realitate; pe cînd dacă considerăm falimentul ca o cauză de dizolvare, ce nu operează de drept, legiuitorul a avut dreptate să pună ipoteza, vînd prin aceasta să dea drept asociațiilor să ceară dizolvarea și în

ciant propriu zis, care poate fi declarat falit după moartea sa, tot asemenea și societatea, poate fi declarată în stare de faliment, după ce încetează operațiunile sale comerciale și intră în stare de disoluție, adică pe timpul lichidării.

Falimentul unei societăți poate fi provocat de ea însăși prin intermediul administratorilor ei sau al directorului, de este o societate anonimă sau cu acțiuni, de creditorii societății, precum și din oficiu.

Nu pot să provoace declararea falimentului societății, asociații, ce nu au administrațiunea, căci nu o pot reprezintă și declarațiunea trebuie să emane de la societate; dar nici nu e necesar ca toți administratorii să facă declararea.

Asemenea nici creditorii personali ai asociațiilor nu pot provoca declararea, ei neputînd avea mai multe drepturi de cît debitorul lor, în numele căruia sau cu dreptul căruia ar face declararea.

Dacă societatea e în stare de lichidare, e evident că rolul administratorilor a încetat și deci nu mai pot avea căderea de a reprezintă societatea; locul lor e ocupat de lichidatorii societății, cari vor avea și dreptul a provoca falimentul societății în lichidare.

(V. *Dimitriu* Curs Dr. Com. pe 1910/911 pag. 1546 urm.).

3. Instanța competente de a pronunța falimentul unei societăți e tot tribunalul comercial în jurisdicțiya căruia societatea își are sediul ei principal, căci pronunțat falimentul sediului principal, se consideră neapărat, că și cele secundare au căzut în faliment, de oare ce o persoană nu poate fi în același timp și falită și nefalită.

(Idem idem p. 1548 și urm.).

4. Societatea comercială rămîne și în timpul falimentului ca societate, stăpînită de regulile sale proprii, cu singura diferență că se suprapune falimentul și această soluțiune este mai logică și conformă principiilor codului, de cît aceea de a crea o entitate ibridă, produs al imaginațiunei și neavînd nici un sprijin în lege.

În sprijinul acestei păreri:

Art. 191 n. 4 enumeră între cauzele de dizolvare falimentul societății „chiar cînd va fi urmat de un concordat“. Aceste cuvinte ar fi superflue, dacă producîndu-se falimentul, societatea este dizolvată *ope legis*, pentru că un concordat neputînd de cît să urmeze falimentului, va găsi totdeauna societatea dizolvată; așa că legiuitorul ar fi pus această ipoteză care nu ar deveni nici odată realitate; pe cînd dacă considerăm falimentul ca o cauză de dizolvare, ce nu operează de drept, legiuitorul a avut dreptate să pună ipoteza, vînd prin aceasta să dea drept asociațiilor să ceară dizolvarea și în

caz de concordat, tăind astfel o controversă ce de sigur că ar fi născut cu timpul.

Apoi art. 873 Cod. Com. care dispune că în falimentul unei societăți anonime care nu se află în stare de lichidațiune, concordatul poate avea de obiect continuarea sau cedarea întreprinderilor sociale; prin urmare în art. 873 legea arată: 1) că nu toate societățile falite sunt în stare de lichidațiune și deci nu toate sunt dizolvate și 2) continuarea întreprinderii prevăzută de art. 873 nu ar putea avea loc dacă societatea ar fi dizolvată.

Un alt argument: art. 869 care consideră ca reprezentanți ai societății falite pe ad-tori ori pe lichidatori după împrejurări; prin urmare societatea nu se dizolvă ci e reprezentată prin administra-torii săi.

(I. M. Vasilescu modul cum se produce dizolvarea societăților comerciale în *Revista critică de drept, etc.* No. 1/910).

Jurisprudență. 1. Declarația în stare de faliment a unui asociat în nume colectiv este de competența tribunalului domiciliului societății

Astfel într-o societate în nume colectiv cu domiciliul în străinătate, tribunalele române nu sunt competente a se pronunța asupra declarației în faliment a unuia din asociații stabiliți în România, cînd mai ales pentru afacerile ce exercitează aici, dovedește că nu e în stare de încetare de plăți.

Trib. Ilfov S. Com. No. 609/81 în *Dreptul* pe 1882 p. 628.

2. Asociațiunea de asigurare mutuală poate să cadă în faliment și poate s'o declare în faliment chiar asociatul neplătit de daunele cauzate de riscul suferit, ce face obiectul societății.

C. Cas. Torino 20 Febr. 1889, *Cas. Roma* 1881 în *Ingaramo*.

3. Asociația în participație, așa precum e regulată prin art. 251 și urm. C. Com., nu este o ființă juridică distinctă de persoana interesatilor; societatea în participație n'are firmă socială, nu poate fi declarată în faliment, n'are a-

vere distinctă de averea asociaților; în relațiile dintre un asociat și cei de al treilea, aceștia nu pot avea un drept deosebit și ei nu intră în relații de cit cu însăși persoana asociatului. Dacă se declară faliment asupra aversei unui asemenea asociat, nici un asociat nu poate cere separarea unei părți de avere sau un drept de preferință, precum și averea asociatului, declarat falit, se înfățișează ca o masă totală atît sub raportul activ cit și sub raportul pasiv. Contrariul nu rezultă nici din art. 870, de oare ce art. 870 nu declară că asociatul în participație ar putea fi admis la pasivul asociatului său falit, altfel de cit ca creditor chirografar.

Cas. II 201/93 Bul. p. 1071.

4. În falimentul unei societăți comerciale, dacă prin concordatul ce intervine între falita societate și creditorii ei, se convine ca tot activul și pasivul falimentului să treacă asupra a o parte din asociați, cari se obligă a plăti cotele concordatate, iar că ceilalți asociați să rămînă liberați de ori ce răspundere, acest act de con-

cordat, nu conține o vânzare, ci o lichidare a societății; prin urmare nu este loc a se plăti taxa de înregistrare.

Tr. Ilfov I 29 Martie 1900 C. Jud. No. 53/900.

5. Chiar dacă lipsește actul scris și publicațiunea, terții de bună credință, au dreptul a cere declararea în stare de faliment a unei societăți în nume colectiv.

Apel Palermo 25 Ian. 1884; **Contra** *Apel Catania* 6 Iulie 1883.

6. Poate fi declarată în stare de faliment chiar o societate în nume colectiv, neregulat constituită, însă existentă de fapt.

Apel Torino 21 Martie 1888; *Cas. Torino* 21 Iulie 1888.

7. . . . și în acest caz poate fi declarată societatea în stare de faliment în persoana membrilor ce o compun.

Apel Brescia 9 Sept. 1890; *Cas. Napoli* 26 Febr. 1892. (No. 5—7 în *Ingaramo* p. 548).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 867. Falimentul unei societăți în nume colectiv sau în comandită produce și falimentul soților ilimitat responsabili.

Tribunalul va declara, rînd aceiași sentință, falimentul societății și al soților; va arăta numele, pronumele și domiciliul acestora și va numi un judecător sindic.

Cu toate acestea, patrimoniul societății va fi ținut deosebit de acel al fiecărui soț, atît la formarea inventariului cit și în operațiunile administrațiunii și ale lichidațiunii activului și pasivului.

Numai creditorii societății iau parte la deliberațiunile cari interesează patrimoniul social, dar ei concură cu creditorii fiecărui soț la deliberațiunile cari interesează patrimoniul individual al fiecărui soț căzut în faliment.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 847. Il fallimento di una società in nome collettivo o i accomandita produce anche il fallimento dei soci responsabili senza limitazione.

Il tribunale dichiara colla stessa sentenza il fallimento della società e dei soci, indica il nome, il cognome e il domicilio di questi, e nomina un solo giudice delegato e un solo curatore.

Tuttavia l'asse della società deve tenersi distinto da quello di ciascun socio, tanto nella formazione dell'inventario, quanto nelle operazioni dell'amministrazione e della liquidazione dell'attivo e del passivo.

I soli creditori della società prendono parte alle deliberazioni che riguardano l'interesse del patrimonio sociale, ma essi concorrono coi creditori dei singoli soci nelle deliberazioni riguar-

Sentința declarativă de faliment produce pentru toți soții faliti efectele arătate în titlul I al acestei cărți.

(Com. 77 § 1 și 2, 78, 86, 114, 708, 715 urm., 859, 860, 862 și urm.; Ital. 847; Fr. 438, 2°; Belg. 440, 2°, 3°).

Art. 868. Falimentul unui sau mai multor soți nu trage după sine falimentul societății. Falimentul tuturor soților ilimitat responsabili în societățile în nume colectiv sau în comandită, nu trage după sine falimentul societății, dacă aceasta nu se află în stare de încetare de plăți.

(Com. 78, 695, 867; Ital. 848).

Bibliografia la art. precedent.

Doctrină. Cererea de declarare de faliment de ori cine ar fi făcută, trebuie să conțină anumite indicațiuni pe lângă cele ce se cer la falimentul individual și anume:

Dacă se cere declararea unei societăți în nume colectiv sau în comandită, trebuie să cuprindă numele tuturor asociaților solidari și ilimitat responsabili; e adevărat că legea nu o spune formal, dar e mai presus de ori ce îndoială, căci falimentul societății, atrăgând și falimentul asociaților, trebuie să se poată pronunța și falimentul asociaților prin una și aceeași sentință.

Dacă e o societate cu asociați limitat responsabili, va trebui ca în cererea de declare să se indice numele administratorilor sau directorilor sau dacă societatea e în lichidare, numele lichidatorilor, căci actele de procedură se vor face contra acestora.

(V. *Dimitriu* *Curs Dr. Com.* pe 1910/911 p. 1549 urm.).

Jurisprudență. 1. Un contract de societate, legalmente format, face să nască acea personalitate morală distinctă, susceptibilă de a fi pusă în stare de faliment și să atragă „ipso facto” și falimen-

danti l'interesse del patrimonio individuale di ciascun socio fallito.

La sentenza dichiarativa del fallimento produce per tutti i socii falliti gli effetti stabiliti nel titolo I di questo libro.

Art. 848. Il fallimento di uno o più socii non produce il fallimento della società. Il fallimento di tutti i socii responsabili senza limitazione nelle società in nome collettivo od in accomandita non produce il fallimento della società, se questa non sia in istato di cessazione dei pagamenti.

tul tuturor coasociaților.

Bul. 1877 p. 45. Barozzi F p. 255.

2. Deși creditorii particulari ai unui asociat nu sunt admiși la pasivul falimentului societății, cu

toate acestea cînd asociații n'au îndeplinit nici una din prescripțiunile legii comerciale relative la constituirea și publicitatea societății, pentru a face din societate o persoană distinctă de cea a asociaților și cînd creditorii cunoscînd această stare de lucruri, au înțeles să contracteze atît cu societatea cit și cu asociații în particular, în asemea caz asociații, declarați în stare de faliment, nu se pot plînge că s'a primit la lichidarea activului social și un creditor personal al vre unui asociat.

Primirea la pasivul falimentului unei societăți a unui creditor particular al unui asociat, nu poate provoca nevaliditatea concordatului, cînd declarîndu-se această creanță, totuși rămîn majoritățile legale pentru concordat.

Trib. Iași II No. 50/93 C. Jud. pe 1894 p. 93.

3. Creditorii unei societăți în nume colectiv pot cere declararea acestuia în stare de faliment, chiar dacă dînsa nu este legalmente constituită, dar care a funcționat în fapt ca atare, aceasta mai cu seamă cînd nu s'a ridicat cu vre'o opunere nici un creditor personal al societăților.

C. Cas. II No. 41/95. Bul. Cas. p. 406. Contra C. Apel Iași II în Dreptul pe 1895 p. 26.

4. Cînd o societate comercială se declară în stare de faliment, faliiții asociați sunt datori să treacă la activul falimentului nu numai activul asociațiunii, ci și activul ori cărui comerț ce întreprinde fie care asociat în afară de asociație, sub pedeapsă de a se anulă concordatul încheiat în falimentul asociației.

C. Cas. II No. 188/96 Bul. Cas. p. 1246.

5. O societate comercială poate fi considerată ca societate și declarată în stare de faliment atît ca firmă socială cit și personal fie care asociat, cînd a încetat plățile în calitate de comerciant și pentru datorii comerciale, chiar dacă firma ei nu a fost înscrisă la tribunal ca o firmă socială, ci a fost înscrisă individual pe numele fie cărui asociat, dacă se stabilește în fapt identitatea între firma înscrisă la tribunal și cea stipulată prin contractul de constituire a societății.

C. Cas. II No. 65/97 B. p. 440.

6. Falimentul unei societăți în nume colectiv produce și falimentul membrilor asociați și vice-versa, astfel că dacă tribunalul sau Curtea de apel, în urma cererii unui creditor de a se declara o firmă socială în faliment, constată că societatea s'a dizolvat și firma este continuată numai de unul din asociați, că încetarea plăților este anterioară dizolvării societății, poate declara în stare de faliment pe continuatorul firmei, întru cît dînsul este ținut de toate îndatoririle luate de societate față de creditorii săi în timpul societății.

C. Cas. II No. 67/99 B. p. 273.

7. O societate comercială chiar desființată se poate declara în stare de faliment.

C. Apel Galați I No. 28/96 în C. Jud. p. 266 din 1896.

8. Societățile comerciale constituind față cu cei de al treilea o persoană juridică, distinctă de persoana asociaților, pot fi declarate în stare de faliment întocmai ca și un comerciant care-și face-tează plățile și aceleași reguli le sunt aplicabile, afară de dispozițiunile speciale relative la falimentul societății.

Prin urmare o societate în nume colectiv, dizolvată prin moartea unuia din asociați, poate fi declarată în stare de faliment în curs de un an de la dizolvare, întocmai ca și un comerciant încetat din viață.

Lichidarea societății nu împiedică declararea în faliment, societatea continuă de a exista ca persoană morală pînă la terminarea tuturor operațiunilor din timpul exercitiului comerțului și este reprezentată prin firma ei socială, care poate fi declarată în faliment dacă n'ar face față angajamentelor luate.

Societatea comercială, cît timp există se citează în judecată prin firma socială, prin persoană sau la domiciliul unuia din asociați.

Prin urmare, cînd se cere declararea în faliment a firmei și se pune în cauză asociatul în viață și moștenitorii coasociatului decedat, acțiunea este regulat intentată.

Este suficient a se cere prin acțiune declararea în faliment a societății în nume colectiv sub firma denumită, fiind că falimentul unei asemenea societăți atrage de drept și falimentul soților și tribunalul este obligat a declara prin aceeași sentință atât falimentul societății cît și a soților.

Societatea în nume colectiv, dizolvată prin moartea unuia din asociați poate fi declarată în stare de faliment în curs de un an de la dizolvare, numai în cazul cînd încetarea plășilor pentru datoriile comerciale ar fi avut loc în timpul exercitiului comerțului sau chiar în anul următor, pentru datorii decurgînd din același exercitiu.

Termenul de un an pentru declararea în faliment, prevăzut de

art. 703 (azi 707) C. Com. se referă la introducerea acțiunii, iar nu la pronunțarea hotărîrii în acest interval.

C. *Apel Galați I No. 34/98 în Dreptul pe 1899 p. 513 ; C. Cas. II No. 30/99 în C. Jud. No. 11/99.*

9. Odată ce o societate comercială s'a desfăcut cu îndeplinirea formalităților de transcriere, afișare și publicare prescise de lege și pe cît timp cei de al treilea n'au făcut nici o opunere la această desfacere în termenul de o lună prescrist de art. 103 C. Com. de la data publicării actului de dizoluțiune, cererea de declarare în faliment nu mai poate fi îndreptată de cît contra coasociatului, care prin actul de dizoluțiune a primit asupra sa activul și pasivul desființatei societăți; pe acesta îl privește consecințele juridice ce pot fi trase din neachitarea la timp a creanțelor pasive.

Trib. Ilfov Com. No. 133/900 în Dreptul pe 1900 p. 555.

10. Conform art. 867 C. Com. falimentul unei societăți în nume colectiv sau în comandită produce și falimentul soților ilimitat responsabili, și tribunalul va declara prin aceeași sentință atât falimentul societății cît și al soților, iar sentința declarativă de faliment produce pentru toți soții faliti efectele arătate în titlul despre faliment.

Prin urmare și întru cît toate fazele unui faliment se refrîng atât asupra societății cît și a soților, în cît drepturile sau obligațiunile lor fiind în aceeași legătură de interese și la încheierea concordatului nu e nevoie de încheierea mai multor concordate, căci dispozițiile de la art. 874 C. Com. se referă la cazul cînd creditorii ar fi consimțit la un concordat în

favoarea numai a unuia sau a parte dintre soți cu responsabilitate ilimitată, iar nu și în cazul unde creditorii au consimțit la concordat în favoarea tuturor soților.

C. Apel Galați din 1908 C. Jud. No. 61/908.

11. Asociatul comanditar al unei societăți în comandită simplă neregulată este totdeauna responsabil solidar și nelimitat pentru obligațiunile sociale, chiar dacă el nu a operat în numele societății. Dar nu se poate întinde asupra comanditarului, în baza acestei responsabilități solidară și nelimitată, falimentul în care a căzut societatea.

Și nu este permis nici măcar a subordona declararea în faliment a asociatului comanditar condițiunei că el într'un timp scurt, să satisfacă toate datoriile societății.

Cas. Torino 1910 *Il diritto Com.* pe 1910 p. 458. Vezi *Revista critică de drept etc.* p. 25 No. 1/910

12. Falimentul societății în comandită poate să fie estins și asupra comanditarului, care prin săvârșirea de acte de administrațiune a intrat în responsabilitate nemărginită conform dispozițiunilor art. 118 C. Com. printr'o ordonanță dată în camera de consiliu și fără o prealabilă judecată contradictorie, care să stabilească responsabilitatea nemărginită a acestui comanditar, chiar dacă prin inițiativa acestuia s'ar găsi pendinte contra societății o acțiune pentru a stabili pozițiunea sa față de societate însăși.

C. Apel Milano 1908 în *Annuario* pe 1908.

13. Sentința declarativă de faliment a unei societăți comerciale, care declară în faliment împreună cu societatea chiar pe unul dintre

asociați cu răspundere limitată anterioară decesului, conține implicit și în mod necesar retrodatarea datei încetării plăților societății la ziua morței asociatului.

C. Apel Milano 12 Febr. 1907, în *Annuario* pe 1908 p. 183.

14. Comanditarul răspunde numai de obligațiunile contractate de comanditar în interesul social; deci comanditarul, care refuză să plătească o datorie, contestind că este făcută pe contul social, nu poate să fie declarat în faliment, dacă nu s'a dovedit ca socială obligațiunea în chestiune.

C. Apel Torino 23 Iulie 1886 în *Ingaramo*.

15. Falimentul soțului unei societăți în nume colectiv nu atrage după sine și falimentul societății.

Trib. Ilfov S. Com. în *Dreptul* pe 1894 p. 273; *C. Apel Catania* 30 April 1888; *C. Apel Lucca* 9 April 1889. **Contra** *Cas. Firenze* 26 Iunie 1893.

16. O societate se poate dizolva prin voința asociaților însă lichidarea societății nu poate împiedica declararea ei în faliment.

Dispozițiunile art. 103 C. Com.—după care dizolvarea societății înainte de expirarea termenului nu este opozabilă terților de cît după trecerea de o lună de la publicarea actului de dizolvare,—au de obiect să reguleze responsabilitatea societății față de terții, adică către acei cari ar voi să contracteze cu societatea după dizolvarea ei, acest articol nu împiedică însă pe creditorii actuali ai unei societăți în lichidare de a cere și obține declararea în faliment probînd încetarea plăților.

Dacă actul de desfacere n'a fost publicat în întregul său, publicarea lui nu poate avea de e-

fect a face să curgă termenul de o lună prevăzut de art. 193. Falimentul societății în comandită atrage și falimentul soților ilimitat rezponzabili. *C. Apel Buc. III No. 80/900.* Dreptul pe 1901 p. 74 și în C. Jud. No. 26/901.

17. Atunci cînd unul din soții unei societăți comerciale de fapt, se angajează în speculațiuni par-

ticulare străine obiectului zisei societăți, falimentul în care cade în urma unor atari speculațiuni, nu poate atrage declararea falimentului societății. Art. 848 (romîn 868) C. Com. este aplicabil atît societăților regulat constituite cît și societăților de fapt. *Apel Firenze 4 Dec. 1890, în Ingaramo.*

CODUL COM, ROMÎN

Art. 869. În caz de faliment al unei societăți în comandită prin acțiuni sau anonimă, actele de procedură se fac contra administratorilor, directorilor și lichidatorilor. Ei sunt ținuți să compară înaintea judecătorului-sindic ori de cîte ori ar fi chemați și în special a procură informațiunile necesare pentru formarea și verificarea bilanțului și pentru descoperirea cauzelor și împrejurărilor falimentului. Ei vor trebui să fie ascultați ca reprezentanți legali ai societății falite, în toate cazurile în cari legea prescrie ca falitul să fie ascultat.

Com. 77, 114, 122, 150, 200, 716, 757, 767, 807, 936 ; Ital. 849.

Jurisprudență 1. Cînd directorul unei societăți comerciale contractează datorii ca director al acelei societăți, în baza însărcinării ce are dela asociați, prin aceasta nu se obligă el personal, ci obligă societatea și neplata la termen a acelor datorii, nu atrage declara-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 849. Nel caso di fallimento di una società in accomandita per azioni od anonima, gli atti di procedura si fanno contro gli amministratori, i direttori ed i liquidatori. Questi sono tenuti a comparire dinanzi al giudice delegato, al curatore ed alla delegazione dei creditori qualunque volta ne siano richiesti, ed in specie a somministrare le notizie occorrenti per la formazione e per la verifica-zione del bilancio e per la ricerca delle cause e delle circostanze del fallimento. Essi devono essere sentiti come legali rappresentanti dela società fallita in tutti i casi nei quali la legge richiede che sia sentito il fallito.

rea în stare de faliment a directorului ci a societății.

C. Apel Galați, No. 28/99. C. Jud. pe 1899, pag. 266.

2. Cînd o societate comercială s'a transformat, cu avizul tribunalului, în o altă societate care există și cînd pentru lichidarea

unui fond așa zis al depunerilor spre fructificare al primei societăți. S'a instituit o comisiune de lichidatori, atunci pentru neîndeplinirea obligațiilor societății prime, transformată acum în cea nouă, față de unii societari depunători, nu se poate cere declararea în stare de faliment a societății prime, punându-se în cauză

numai lichidatorii instituți pentru lichidarea așa numitului fond al depunerilor primei societăți, ci trebuie ca această cerere să se facă față de toți reprezentanții legali, atit ai vechei cit și ai noiei societăți transformată.

(C. *Apel Galați II No. 12/904.* estras din E. Antonescu II p. 82).

CODUL COM. ROMÂN

Art. 870. Creditorii particulari ai unui soț nu sunt admiși la pasivul falimentului societății. Ei nu au drept decît asupra aceea ce va mairămînea soțului după îndestularea creditorilor societății, exceptîndu-se drepturile derivînd din privilegiu sau ipotecă.

Asociații în participațiune ai comerciantului falit nu sunt admiși la pasivul falimentului decît numai pentru acea parte a capitalului adus de dînșii, pe care vor putea-o proba că nu a fost absorbită de partea perditorilor ce cad în sarcina lor.

Com. 77, 78, 86, 116, 156, 251, 867; Ital. 850; Fr. 531; Belg. 530.

Bibliografie. Degré III p. 299 urm.; Cezărescu-Dan p. 249 urm.; Vidar IX p. 155 urm.; Masé Dari II p. 441 urm.; Ingaramo p. 552.

Jurisprudență. 1. Dispozițiunea art. 870 Cod. Com. nu poate avea drept efect de a privă pe soția falitului de un drept cîștigat anterior promulgării legii comerciale dela 1887; căci după vechiul Cod. Com. creditorii societății cu

CODUL COM. ITALIAN

Art. 850. I creditorii particulari di un socio non sono ammessi al passivo del fallimento della società. Essi non hanno diritto che su quanto rimane al socio dopo soddisfatti i creditorii della società, salvi i diritti derivanti da privilegio od ipoteca.

Gli associati in partecipazione del commerciante fallito non sono ammessi al passivo del fallimento, fuorchè per quella parte dei fondi da essi conferiti che possono provare non assorbita dalle perdite per la quota che sta a loro carico.

ai asociatului veneau în concurență.

C. *Apel Buc. I, 13 April 1891* în Dreptul No. 32/91.

2. Asociațiile în participațiune nu constituiesc persoane morale, n'au un patrimoniu distinct de al

asociațiilor și fiind scutite de formele prescrise pentru celelalte societăți, nu au existență față de terțiile persoane.; de unde urmează că în caz cînd un asociat cade în stare de faliment, asociatul său nu are nici un drept de preferință asupra activului ce se găsește în patrimoniul falitului, ca unul ce nu se poate prenumăra între creditorii acestuia, fie pentru fondurile ce-i a încredințat a le specula, fie pentru dare de socoteli a perderilor sau a cîștigurilor asociațiunei.

C. Cas. II No. 201/92. Bul. cas. pag. 1121 ; *C. Cas. II No. 201/93,* Bul. cas. pag. 1069 ; *C. Apel Galați II* în Dreptul pe 1893, pag. 373.

3. Deși creditorii particulari ai unui asociat nu sunt admiși la pasivul falimentului societății, cu toate acestea cînd asociații n'au îndeplinit nici una din prescripțiunile legii comerciale, relative la constituirea și publicitatea societății, pentru a face din societate o persoană distinctă de cea a asociaților și cînd creditorii cu-

noscînd această stare de lucruri au înțeles să contracteze atît cu societatea cît și cu asociații în particular, în asemenea caz asociații declarați în stare de faliment nu se pot plînge că s'a primit la lichidarea activului social și un creditor personal al vre unui asociat, căci astfel își iau pedeapsa neîndeplinirii formalităților comerciale cerute. De asemenea primirea la pasivul falimentului unei societăți a unui creditor particular, al unui asociat, nu poate provoca nevaliditatea concordatului cînd declarîndu-se în lăturată această creanță totuși rămîn majoritățile legale pentru concordat.

Trib. Iași II, No. 50/93 în C. Jud. pag. 93/1894.

4. Deși falimentul unei societăți în nume colectiv atrage *ipso jure* și falimentul soților ilimitat responsabili, concordatul omologat exclusivamente în interesul societății nu poate fi opus creditorilor personali.

Cas. Napoli 9 April 1886. In Ingaramo.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 871. Dacă societatea falită a emis obligațiuni la purtător, posesorii acestor obligațiuni vor fi admiși la pasivul falimentului în raport cu valoarea de emisiune a obligațiunilor, scăzîndu-se aceea ce li se va fi plătit, cu titlul de amortisment sau de ramburs asupra capitalului de fie care obligațiune. Ital. 851.

Art. 872. Dacă soții, cu responsabilitate limitată în

CODUL COM. ITALIAN

Art. 851. Se la società fallita ha emesso obbligazioni al portatore, i possessori di queste sono ammessi al passivo del fallimento in ragione del valore di emissione delle obbligazioni, detratto ciò che si fosse pagato a titolo di ammortamento o di rimborso sul capitale di ciascuna obbligazione.

Art. 852. Se i soci responsabili limitatamente nelle

societățile anonime sau în comandită, nu efectuase încă în momentul declarațiunii falimentului, vărsămintele părților luate asupra-le, judecătorul-sindic poate fi autorizat să le ceară vărsămintele ulterioare, a căror necesitate va fi recunoscută de tribunal.

Com. 77, 117, 204; Ital. 852.

Bibliografia la art. precedente.

Jurisprudență. 1. Falimentul societății anonime, urmat de concordat, nu liberează pe societarii acționari de a plăti restul tuturor zecimilor datorite asupra acțiunilor lor.

Cas. Torino 9 Mai 1888; *Apel Milano* 31 Dec. 1899.

2. Creditorii falimentului unei

societă anonime od in accomandita non hanno compiuto al tempo della dichiarazione del fallimento i versamenti delle quote assunte, il curatore può essere autorizzato a chieder loro i versamenti ulteriori dei quali il tribunale riconosca il bisogno.

societăți în comandită, cari au acționat pe soțul comanditat pentru plata sumelor ce este obligat a restitui în societate, nu pot opri pe comanditat a estrage din registrele societății regulat ținute, proba plăților ce susține că ar fi făcut.

Cas. Torino 16 Iulie 1892.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 873. În falimentul unei societăți anonime, care nu se găsește în stare de lichidațiune, concordatul poate avea de obiect continuarea sau cedarea întreprinderii sociale, și, în asemenea caz el trebuie să determine condițiunile exploatarei ulterioare.

Com. 77, 804 și urm, 846 și urm.; Ital. 853.

Art. 874. În societățile în nume colectiv și în comandită creditorii pot consimți un concordat chiar în favoarea unuia sau mai mul-

CODUL COM. ITALIAN

Art. 853. Nel fallimento di una società anonima che non si trovi in istato di liquidazione il concordato può avere per oggetto la continuazione o la cessione dell'impresa sociale, ed in tal caso deve determinare le condizioni dell'esercizio ulteriore.

Art. 854. Nelle società in nome collettivo ed in accomandita i creditori possono consentire ad un concordato anche in favore di uno

tor dintre soți, cu responsabilitate ilimitată.

În acest caz, tot activul social se va supune administrațiunii și operațiunilor judecătorului-sindic. Numai bunurile particulare ale soțului cărui s'a acordat concordatul sunt excluse, și nici o parte a activului social nu va putea fi întrebuințată pentru plata obligațiunilor derivând din concordat.

Soțul care a obținut un concordat particular, este liberat de obligațiunea solidară către creditorii societății; dar, pentru ca să obțină sentința indicată în art. 826, el trebuie să probeze că toate datoriile societății falite au fost plătite: capete, interese și cheltueli.

Com. 78, 845 și urm.; Ital. 854; Fr. 531; Belg. 530.

o più tra i socii responsabili senza limitazione.

În questo caso tutto l'attivo sociale è soggetto all'amministrazione ed alle operazioni del curatore. Solamente i beni particolari del socio al quale si consente il concordato ne sono esclusi, e nessuna parte dello attivo sociale può essere devoluta al soddisfacimento delle obbligazioni derivanti dal concordato.

Il socio che ha ottenuto un concordato particolare è liberato dall'obbligazione solidale verso i creditori della società, ma per ottenere il provvedimento indicato nell'articolo 816 deve provare che tutti i debiti della società fallita siano stati pagati in capitale, interessi e spese.

Bibliografie. Degrè III p. 212 urm.; V. Dimitriu curs; Vidari IX p. 169 urm.; Masé Dari II p. 459 urm.; Rivière p. 748 urm.; Namur III p. 237 urm.; Ingaramo p. 553 urm.; Rogron p. 1107 urm.; Cohendy-Darras II p. 169 urm.

Doctrină. 1. Ceia ce caracterizează falimentul unei societăți care-și ia sfârșitul prin încheierea unui concordat, este că pe cînd prin concordatul unui falit individual cu creditorii săi, acesta reîncepe viața sa comercială; o societate declarată în stare de faliment, chiar dacă încheie un concordat nu mai poate continua exercițiul comerțului său; căci societatea fiind numai o ființă juridică, din moment ce ea se stinge, încetează definitiv de a mai exista și prin urmare nu mai poate reinvia, decît prin mijlocul cu care i s'a dat viața—prin încheierea tovarășiei; însă tovarășii faliti nu-i pot da suflarea necesară pentru a trăi, căci ei însăși sunt necapabili.

Cu toate acestea legiuitorul a creat o singură excepțiune care e văzută în art. 873.

(V. *Dimitriu*. Curs Dr. Com. pe 1910 | 911 pag. 1561 urm).

2. Dacă societatea anonimă devine insolubilă cînd după lichidațiunea ei se găsește deja în lichidațiune, deschiderea falimentului asupra averei ei e și atunci încă posibilă, căci societatea ca atare nu este liberată de răspundere pentru pasivul ei decît după terminarea distribuirei averei sociale. Falimentul dizolvă societatea numai în acest înțeles că ea nu mai poate să facă acte de achizițiune, dar ea continuă de altminteri de a exista pînă la terminarea lichidațiunii falimentului. Societatea falită poate dar să incheie un concordat cu creditorii ei. La falimentul unei societăți anonime, care nu se găsește în lichidațiune, concordatul poate avea de obiect continuarea sau cesiunea întreprinderii sociale și în acest caz va trebui să se determine condițiunile exercițiului ulterior.

Se poate întîmplă, cînd o societate cade în faliment, ca creditorii să refuze societății concordatul, din cauza relei administrațiuni a societăței și să nu fie dispuși a încheia un concordat decît cu unul sau mai mulți asociați, cari le inspiră încredere. Acest din urmă caz e prevăzut de lege, (art. 854 cod. italian); în acest caz tovarășul care va fi dobîndit concordatul particular pe seama sa, este liberat de obligațiunea solidară față cu creditorii societății. *Al. Degré* III p. 212.

3. Pentru ca o societate comercială să poată obține un concordat, amical sau judiciar, este necesar să satisfacă toate condițiunile cerute de lege pentru concordatul comercianților; pentru acest scop la concordatul societăței, vor fi convocați și vor delibera numai creditorii sociali, cei particulari neavînd nici un drept la averea socială.

În ce privește concordatul particular al unui soț cu răspundere nelimitată, vor delibera atît creditorii sociali (căci au drept la averea debitorului falit) și creditorii particulari ai soțului; pentru aceasta cele două majorități cerute de lege, vor trebui să fie constituite și de creditorii sociali și de cei particulari, fie că vor delibera împreună fie că vor delibera separat; *Vidari* IX No. 8932.

4. Cari creditorii pot consimți un concordat în cazul art. 874 ?

Dacă ar fi vorba de concordatul societății, e sigur că numai creditorii societății vor avea să delibereze; însă pentru concordatul unui asociat, în afară de creditorii societății, cari sunt și creditorii asociaților, trebuie să mai luăm în considerație și pe toți creditorii personali ai asociatului, ce voiește să încheie concordatul; majoritățile cerute de legea comercială pentru obținerea concordatului, se vor calcula prin urmare din totalitatea creditorilor sociali și a creanțelor lor și din totalitatea creditorilor particulari ai asociatului ce voiește a dobîndi concordatul și a creanțelor acestor creditorii. Precum se poate încheia un concordat între un asociat falit cu totalitatea creditorilor săi, sau chiar între toți asociații cu creditorii lor,

fără a provoca încetarea falimentului societății, tot asemenea se poate încheia concordatul între societate și creditorii ei sociali, fără a se putea trage consecința că au încetat și falimentele asociațiilor ilimitat răspunzători.

(V. *Dimitriu*, Curs Dr. Com. pe 1910/911 pag. 1560 urm.)

Jurisprudență. 1. În falimentul unei societăți comerciale, dacă prin concordatul ce intervine între falita societate și creditorii săi, se convine ca tot activul și pasivul falimentului să treacă asupra a parte din asociați cari se obligă a plăti cotele concordatului, iar că ceilalți asociați să rămână liberați de ori-ce răspundere, acest act de concordat nu conține o vânzare, ci o lichidare a societății, prin urmare nu este loc a se plăti taxa de înregistrare.

Trib. Ilfov I No. 360/900 în C. Jud. 53/900.

2. Concordatul, propus de un soț într-o societate în nume colectiv, atît în interesul său propriu cît și în interesul societății falite, din care face parte, dacă este omologat în ceea ce privește societatea, trebuie considerat ca omologat și în ceea ce privește pe soț, chiar dacă el nu are un patrimoniu propriu și nici creditorii particulari. (*C. Apel Venezia 14 Oct. 1885 în Ingaramo.*)

TITLUL VIII

Despre infracțiuni penale în materie de faliment

CODUL COM. ROMÂN

Art. 875. Acțiunea penală pentru infracțiunile cuprinse în acest titlu este de ordine publică.

Ea poate fi pusă în mișcare chiar înainte de declarațiunea de faliment, cînd încetarea plăților este însoțită de faptul de dosire, de ascundere, de închiderea magazinelor, de darea la o parte, sustragerea sau împuținarea frauduloasă a patrimoniului în dauna creditorilor.

În aceste cazuri, procurorul tribunalului trebuie să comunice îndată încetarea plăților președintelui tribunalului comercial, pentru îndeplinirea dispozițiilor titlului I al acestei cărți.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 855. L'azione penale per i reati compresi in questo titolo è pubblica.

Essa può promuoversi anche prima della dichiarazione di fallimento, quando alla cessazione dei pagamenti si associno fatti di fuga, di latitanza, di chiusura dei magazzini, di trafugamento, di sottrazione, o di diminuzione fraudolenta del patrimonio a danno dei creditori.

In questi casi il procuratore del Re deve denunciare la cessazione dei pagamenti al presidente del tribunale di commercio per l'adempimento delle disposizioni del titolo I di questo libro.

Notă. A se vedea acest text împreună cu doctrina și jurisprudența de sub art. 714 p. 80—96.

CAPITOLUL I

Despre bancrută

CODUL COM. ROMÂN

Art. 876. Este culpabil de bancrută simplă comerciantul care a încetat plățile și care se găsește într-unul din cazurile următoare :

1. Dacă cheltuelile sale personale sau acelea ale familiei sale au fost prea mari în raport cu starea sau condițiunea sa economică ;

2. Dacă a pierdut o mare parte din patrimoniul său în operațiuni curate de noroc, sau manifest imprudente ;

3. Dacă în scopul de a-și întârziă falimentul, a făcut cumpărări cu intențiunea urmată de fapt de a revinde lucrurile cumpărate cu prețuri sub valoarea lor curentă, sau dacă a avut recurs la împrumuturi, girare de efecte sau alte mijloace ruinate pentru a-și procura fonduri ;

4. Dacă, în urma încetării plăților, a plătit pe vreun creditor în detrimentul masei ;

5. Dacă n'a ținut de loc registrele prescrise de lege, ori dacă nu le-a ținut în mod regulat, sau cel puțin registrul-jurnal încheiat și vizat conform art. 27.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 856. E' colpevole di bancarotta semplice il commerciante che ha cessato di fare i suoi pagamenti, e si trova in uno dei casi seguenti :

1° Se le sue spese personali, o quelle della sua famiglia, furono eccessive rispetto alla sua condizione economica ;

2° Se ha consumato una notevole parte del suo patrimonio in operazioni di pura sorte o manifestamente imprudenti ;

3° Se, allo scopo di ritardare il fallimento, ha fatto comprare coll'intenzione, seguita dal fatto, di rivendere al disotto del valore corrente, ovvero ha fatto ricorso a prestiti, a girate di effetti od altri mezzi rovinosi di procurarsi fondi ;

4° Se dopo la cessazione dei pagamenti ha pagato qualche creditore a danno della massa ;

5° Se non ha tenuto i libri prescritti, od almeno il libro giornale.

6. Dacă nu a plătit la epocile stipulate prin concordat, partea promisă creditorilor săi, precum s'a zis la art. 863, ultim. aliniat.

(Com. 7, 22 și urm., 695, 722, 877 § 1, 880, 881: C. p. 345; Ital. 856; Fr. 585; Belg. 573).

Bibliografie. T. Stelian curs; V. Dimitriu curs; D. Alexandresco VII p. 616 urm.; P. Borș in C. Jud. No. 16/94; C. N. Toneanu: *circulară adresată parchetelor* in C. Jud. No. 55/911; Degré III p. 217 urm.; Vidari IX p. 195 urm.; Masé Dari II p. 513 urm.; Rivière p. 791 urm.; Namur III p. 354 urm.; R. Garraud: *traité théorique et pratique du droit pénal français*, V p. 354 urm.; Cezărescu-Dan p. 253 urm.; Ingaramo p. 555 urm.; Rogron p. 1246 urm.; Cohendy-Darras II p. 244 urm.; Thaller n. 2167 urm.

Doctrină. 1. In Franța, Belgia, Italia, paratarea registrelor, este o obligațiune imperios prescrisă pentru comercianți, infringerea cărei regule aduce în caz de faliment represiunea. Codul nostru de comerț luînd de model aceste legislațiuni prescrie următoarele regule: 1) îndatorește ca indispensabile fiecărui comerciant să aibă registru jurnal, registru-inventar și registru-copiar (art. 22); 2) îndatorește ca comerciantul să numeroteze cele două dintăi registre pe fle care pagină, să se parafeze de judecătorie aplicîndu se sigiliul autorității (art. 26); 3) mai mult se impune comerciantului ca să aibă tot acele două dintăi registre încheiate și vizate la finele anului comercial (art. 27) și al 4) comerciantul în caz de faliment devine pasibil de penalitate corecțională ca bancrutar simplu, în cazul cînd n'a ținut de loc registrele prescrise de lege, ori dacă nu le-a ținut în mod regulat, sau cel puțin registrul-jurnal încheiat și vizat conform art. 27.

Deosebirea între dispozițiunile legii noastre de acele ale legiuirei italiene, de unde noi, le-am împrumutat stă numai în aceia că la noi am făcut două articole 26 și 27 în loc ca la Italieni unde este un singur articol 23 și că în loc de a se cere ca viza de la finele registrului jurnal să fie pusă la finele anului calendaric, la noi această viză se cere a se face la finele anului comercial, adică calculîndu-se anul de la data începerei operațiunilor comerciale.

(Estras din articolul d-lui *P. Borș* din C. Jud. No. 16/94).

2. Este culpabil de bancrută simplă, comerciantul care a încetat plățile și care se găsește în unul din următoarele cazuri:

a) *Cheltuelile excesive în raport cu starea sa economică.* Legea

prescrie prin art. 23 C. Com. că comerciantul trebuie să treacă la finele fie cărei luni sumele întrebuințate pentru cheltuelile casei sale. Prin aceasta a voit ca în caz de încetare de plăți, autoritatea judiciară, civilă sau penală, să vadă exact conducerea sa ca om și a vedea dacă nu cumva a cheltuit mai mult de cât îi permite condiția sa economică. Art. 876 n. 1' prevede că și cheltuelile sale personale să nu fie de cât în raport cu starea sa. Pentru aceasta nu e destul să le treacă într'un bilanț, sau la finele anului, ci la timpul când le-a făcut sau cel mult prin analogie cu cheltuelile casei sale, la finele fie cărei luni, căci altfel ele se consideră ca frauduloase, nefiind certitudinea voită de legiuitor că în adevăr deși exagerate dar în realitate le-a făcut. Altfel, este o falsificare a realității și cade în bancrută frauduloasă. Va fi cheltuit în realitate exagerat, dar să fie dovadă că a cheltuit, atunci numai, este bancrută simplă; fiindcă dacă e permis cuiva a cheltui ruinându-se pe el, nu e permis a abuză de încrederea creditorilor spre a-i ruina. În acest fapt de bancrută simplă, când se va constata că în proporție cu activul și pasivul lui a cheltuit mult, stabilindu se evident aceasta, apoi și pedeapsa ce-i va da tribunalul va fi mai simțitoare, avînd facultatea de a-i da de la 15 zile pînă la 2 ani.

b) *Cînd a jucat la noroc sau a făcut operațiuni imprudente.* Prin operațiuni imprudente nu trebuie să înțelegem acele regulate de legea burselor fiind că nu poate legea pedepsi aceia ce permite.

Nici operațiuni în cari norocul are și el o parte, fiindcă în comerț este o parte cu totul aleatorie, de multe ori mintea cea mai ageră se înșală. Nu aceasta înțelege legea, ci operațiuni de acelea cari se bazează numai pe noroc—chestiune de apreciere pentru tribunal.

c) *Expediente ruinătoare însă în scop de a întîrzia falimentul.* Nu însă în scop de a profita prin întîrziere din avutul creditorilor, căci atunci este bancrută frauduloasă.

Sunt fel de fel de mijloace pe cari le întrebuințează unui comercianți spre a amîna încetarea plăților; legea a prevăzut însă numai două feluri de expediente:

Intâi: să cumpere cu intenția urmată de faptul de a vinde sub cost. Nu însă ori care vindere cu pierdere constituie bancrută simplă, ci acea care e făcută în scop de a ascunde adevărul creditorilor. Dacă însă revinderea, chiar cînd a cumpărat cu intenția de a vinde sub cost, a fost făcută astfel în cît să se sustragă creditorilor o parte din patrimoniul său, atunci este curat bancrută frauduloasă (Vidari IX n. 8744 la fine). De aceia legiuitorul nostru, spre diferență de

cel italian, a adăugat la art. 880 al 2-lea aliniat în cari se zice că sunt bancrutari frauduloși, comercianții cari, chiar înainte de declararea de faliment vor fi înstrăinat o parte însemnată de mărfuri sau activ pe prețuri reduse și mai scăzute de cât costul lor, în scopul fraudulos de a frustra pe creditorii. *Scopul acesta poate să rezulte din faptul* că din vânzarea sub cost, el n'a făcut nici o plată, pentru ca să reiasă celalt scop de a întârziă falimentul; de altfel fraudă este o chestiune de apreciere care poate să rezulte și din alte împrejurări.

Al doilea mod este de a-și procura fonduri, prin împrumuturi, girare de efecte, sau alte mijloace ruinătoare. Negreșit că cine-și procură fonduri prin cambii sau alt mod își ia obligațiunea de a le plăti la scadență, în cât dacă a luat banii cu scopul numai de a întârziă falimentul, nu rămîne îndoială că faptul său e o bancrută simplă. Cum vedem, legiuitorul nu voește ca comerciantul să se împrumute de cât ca să plătească, iar dacă n'a plătit de unde a luat, ci a luat banii numai în scopul de a întârziă falimentul, atunci e considerat ca bancrutar simplu.

Dacă însă scopul său nu este acesta, ci s'a împrumutat cu cambii sau cu giruri, etc. și nu reiasă scopul de a întârziă falimentul, plătind de exemplu alți creditorii cu scadențe apropiate, atunci scopul nu este de cât a fraudă pe ceilalți creditorii și deci e bancrută frauduloasă. (Vidari IX 8746).

d) *Plăți parțiale*. Acest fapt spre diferență de celelalte, trebuie să fie făcut după încetarea plăților. Aceste plăți prin simplul fapt că au fost făcute vre unui creditor în detrimentul masei, după încetarea plăților este considerat ca un fapt de bancrută simplă, *culpa* este în *re ipso*. Și se mai cere să fi fost făcută cu bani sau titluri cu valoare de bani, fiind că legea este restrictivă.

Dar cum se face că legiuitorul consideră acest fapt numai ca o culpă, adică bancrută simplă cînd prin art. 726 n. 1 acest fapt îl consideră ca făcut în fraudă creditorilor și permite chiar anularea lui?

Dacă faptul de a plăti după încetarea plăților este prezentat de același legiuitor ca *fraudulos*, cum el poate să constituie numai o bancrută simplă, iar nu una frauduloasă? Nu putem să cenzurăm legea, însă trebuie să-i explicăm spiritul ei. Legiuitorul a presupus aci că comerciantul nu este conștient de încetarea plăților sale și nu a putut de cât să-l considere ca bancrutar simplu deși faptul e presupus de același legiuitor ca fraudulos. Însă din momentul ce s'ar dovedi că debitorul cunoștea toată catastrofa ce l'a lovit, atunci acest caz nu poate să fie calificat de cât ca bancrută frauduloasă, fiindcă aci e evident dolul (Vidari IX n. 8747). Imprejurările în cari s'a

făcut plata aceasta parțială în urma încetării plășilor trebuie bine precizată de instrucțiune ca să putem vedea ce calificare putem să-i dăm. Se va cercetă cine e creditorul, ce fel de creanță are, ce activ putea să aibă falitul în momentul când a făcut plata, dacă creanța era adevărată, etc. căci faptul acesta se poate reduce la o subtracțiune de activ, cum a decis Curtea de Casație din Torino la 5 Iunie 1899. (Commento al Codice di Commercio, *E. Benza* și alții; *G. Bonelli* VIII partea III a p. 104 nota 3).

e) *Lipsa registrelor.* Faptul că n'a ținut de loc registrele prescise, faptul că le-a ținut neregulate precum și faptul că cel puțin registrul jurnal n'a fost vizat conf. art. 27 C. Com. e o culpă și deci e bancrută simplă.

Și aci trebuie observat. că prin lipsa sau neregularitatea registrelor se înțeleg registrele pe 10 ani timp în care este obligat a le ținea conf. art. 30 C. Com. (*Vidari* IX 8753; *Cas. Roma* 18 Oct. 1895, *Foro-Ital.* 1895 II 536).

În privința neregularității se va observa dispozițiunile art. 26, 27 și 28 Cod. Com.

Ce însemnează însă modul cum se exprimă legiuitorul în privința registrelor și anume: faptul că n'a ținut registrele prescise sau cel puțin registrul-jurnal? Această din urmă expresiune face în totul inutilă cea dintâi: toate trebuiesc ținute, ori numai registrul jurnal, pentru efectul bancrutei simple? Legea a înțeles raționînd, că lipsa unuia din registrele prescise de lege este suficient pentru acest delict, însă fiind că în unele comerțuri restrînse, a pedepsi pentru că n'a avut toate registrele ar fi excesiv de sever, de aceea s'a crezut oportun a se lăsa judecătorului un oare care arbitru, fixîndu-i o limită minimă, în a avea numai registrul jurnal. Acest registru trebuie neapărat cerut pentru ori ce comerciant, celelalte se vor cere cînd comerțul are o importanță mai mare, în cit negligența de a avea numai registrul jurnal, începe a fi nescuzabilă. Este dat dar în mod indirect judecătorului, de a face el această distincțiune în mod echitabil între micii și marii comercianți.

Cînd se poate zice că comerciantul n'a ținut registre de loc? Toată jurisprudența este de acord că nu e destul prezența materială a registrelor, chiar dacă conținutul e regulat, dacă nu sunt ținute în conformitate cu prescripțiunile legii, cari sunt tocmai acelea cari le conferă caracterul și garanția registrelor de comerț. Așa dacă registrele nu sunt timbrate și vizate conform legii, așa că nu pot să slujească la nimic în mod legal conf. art. 26, 27 Cod. Com. și dacă nu satisfac și la celelalte condițiuni ale acestor articole, nu constituiesc

registrele prescrise și nu apără de a cădea sub prescripțiunile acestui articol. Și interesul acestei observațiuni, față cu pedeapsirea în același mod a neregularității registrelor, este că în cazul cînd nu le-a ținut de loc, sau le-a ținut așa în cit este ca și cum nu le-a ținut, judecătorul care are a aplica pedeapsa va aprecia a-i da pedeapsă mai simțitoare. Apoi neregula sau neținerea registrelor nu face dovada cheltuelilor personale.

În momentul însă cînd ținerea registrelor, nu e numai neregulată, ci este fraudă, atunci comerciantul răspunde pentru bancrută frauduloasă. (Vidari IX n. 8761).

(C. N. Toneanu în C. Jud. No. 55/911).

3. Instanța penală este liberă în mod suveran a constată calitatea de comerciant a falitului, încetarea plăților și cele alte elemente constitutive ale delictului de bancrută.

Enumeratiunea cazurilor de bancrută simplă date în lege, este limitativă și deci, din punct de vedere penal, nu e permisă nici o interpretare pe cale de analogie, cu toate că existența numai a unuia din cazurile citate de lege este suficient a constitui delictul de bancrută. (Vidari IX p. 199).

4. Cazurile de bancrută simplă sunt clasate în două categorii distincte: a) cazuri în care un comerciant *trebuie* să fie condamnat, ca bancrutar simplu pentru fapte și omisiuni existente, independent de declarațiunea stărei de faliment; aceste sunt văzute în art 876 român (856 italian, 585 fr. și 573 belgian) C. Com.; b) cazuri în cari judecătorul fondului, apreciind, *poate* condamna ca bancrutar pe un comerciant dacă a fost declarat falit, aceste cazuri sunt văzute de art. 877 român (857 italian, 586 fr. și 574 belgian) afară de al. 1 care intră în primele cazuri. (Comp. Garraud V p. 361; Vidari IX p. 198; Degré III p. 217).

Jurisprudență. 1. Nu este cumul de delictे cînd comerciantul falit a contravenit la mai multe din cazurile prevăzute de lege în privința bancrutei simple, de oare ce acele contravențiuni, raportîndu-se la același fapt, bancruta simplă, nu pot fi considerate ca delictे separate, ci ca unul și același delict manifestat prin mai multe împrejurări.

C. Cas. II No. 690 din 30 Nov. 1873, în Cezărescu-Dan.

2. Adăogirile printre rinduri în registrele unui comerciant fiind interzise de C. Com., fac ca aceste registre să nu poată fi priviletate ca regulat ținute. Deci în virtutea art. 869 al. 5 (azi 876) C. Com. comerciantul care a încetat plățile, fără să fi ținut în mod regulat aceste registre devine culpabil de bancrută simplă.

C. Cas. II No. 256/91 Bul. Cas. p. 776.

3. Este bancrutar simplu co-

merciantul care deși a ținut în regulă registrele sale, însă nu le a prezintat tribunalului sau judeului de ocol la finele anului spre a le încheia și viză.

C. Cas. II din 93 Bul. p. 187 și No. din 1900 Bul. p. 219.

4. În materie de bancrută simplă, împrejurarea că judecătorul fondului s'a referit și la raportul sindicului spre a stabili culpabilitatea delieventului, fără ca el să fi fost ascultat sub prestare de jurămint, nu atrage nulitatea hotărîrii, cînd acea hotărîre se bazează și pe alte dovezi și acte ale instrucțiunei urmate înaintea tribunalului și a Curții de apel.

C. Cas. II No. 570/92 Bul. p. 1034.

5. Din termenii imperativi ai art. 876 C. Com. rezultă că simpla constatare a faptului, că comerciantul care a încetat plățile și s'a declarat falit, n'a ținut registrele sale regulat, este suficient pentru a-l face culpabil de bancrută simplă.

C. Cas. II No. 303/93, B. p. 626.

6. Săvîrșește un adevărat exces de putere Curtea de apel care, sesizată de apelul unui inculpat, condamnat de tribunal pentru delictul de bancrută simplă, îl declară nerespuzător de delictul de bancrută frauduloasă, însă culpabil pentru bancrută simplă, de oare ce inculpatul fiind achitat de prima instanță pentru acest fapt, el se vede condamnat în apel pentru un delict ce nu i se mai poate imputa.

C. Cas. II No. 532/96, Bul. p. 1400.

7. Intențiunea frauduloasă pentru bancrută simplă nu se cere și nici nu se poate cere, pentru că legea a voit a pedepsi însuși fap-

tul neregularității sau neîndeplinirii îndatoririi.

Că așa fiind neținerea în mod regulat a registrelor, constituie în sine o bancrută simplă.

C. Cas. II No. 322/96 B. p. 870.

8. Se face culpabil de bancrută simplă, conf. art. 876 al. V Cod. Com. comerciantul care a încetat plățile și care n'a ținut de loc registrele prescise de lege, sau le-a ținut în mod neregulat, sau cel puțin registrul jurnal încheiat și vizat conform legei. Din termenii imperativi ai art. 876 al. V rezultă că simpla constatare a acestui fapt este suficientă pentru a face pe comerciantul falit, culpabil de bancrută simplă, mai ales cînd instanța de fond își formează convingerea, că comerciantul a avut intențiunea rea de a ascunde adevărata sa situațiune comercială, căzînd deci în culpă.

C. Cas. II No. 681/96 în Bul. Cas. p. 1670.

9. Este culpabil de bancrută simplă comerciantul care a încetat plățile, care n'a prezintat tribunalului registrul jurnal spre a-l viză, care nu a făcut inventarul anual și care nu a trecut nimic în registrul său inventar.

C. Cas. II 25 Iunie 1897 Bul. p. 952.

10. Netrecerea în fie care zi de către un comerciant, a operațiunilor sale în registrul-jurnal, nu este prin ea însăși un motiv ca acel comerciant să fie condamnat ca bancrutar în caz de încetare de plăți, aceste operațiuni putînd fi trecute și la o săptămîină, dacă se constată că registrul jurnal a fost ținut în regulă și fără omisiuni sau mistificări.

C. Cas. II 9 Sept. 1897 Bul. p. 1095.

11. Delictul de bancrută simplă,

imputat falitului care nu a ținut registrele cerute de codul de comerț se prescrie prin cinci ani, socotindu-se din ziua cînd delictul a fost săvîrșit, dacă în intervalul pînă la declararea stărei de faliment nu s'a făcut nici un act de instrucțiune sau de urmărire.

Această prescripțiune fiind de ordine publică, poate fi invocată pentru prima oară în casațiune.

C. Cas. II 17 Nov. 1898 Drep-tul No. 10/99.

12. Nu se poate zice că încheierea și viza cerută de art. 27 C. Com. este obligatorie numai pentru registrul jurnal, așa după cum se caută a se deduce din art. 876, căci întru cît privește modul regulat în care trebuie să se țină registrele comerciale, trebuie să ne referim la art. 27 care cere ca și registrul inventar să fie încheiat și vizat la sfîrșitul fie căruia an comercial.

C. Cas. II No. 784/98 B. Cas. p. 1461.

13. Comerciantul trebuie să aibă registrele prevăzute de art. 22 C. Com. nu numai pentru stabilimentul comercial principal dintr'o localitate, ci și pentru stabilimentele secundare din celelalte localități.

Că aceasta rezultă din firea lucrurilor și nu se poate zice că s'a satisfăcut această prescripție a legii prin faptul înscrierii în registrele stabilimentului principal a faptelor privitoare pe sucursale fiindcă e cu neputință a se ținea registru-jurnal și registru-copier într'o localitate și pentru stabilimentele sucursale ce comerciantul ar avea și în alte localități.

C. Cas. II No. 34/900 B. p. 65.

14. Dacă se constată că nu s'a ținut registrele în regulă și nu s'a depus inventarul, aceasta este

suficient pentru delictul de bancrută simplă, fără să mai fie trebuință de constatarea științei delicentului de încetarea sa de plăți; fiind că încetarea de plăți este în sine neapărată pentru ori ce bancrută și această încetare dacă e constatată de instanța de fond nu se mai poate obiecta că ar trebui știință.

C. Cas. II No. 892/900 Bul. p. 1263.

15. Dacă pentru faptul neținerii registrelor în regulă codul comercial prin art. 881 modificat în anul 1900, prevede că judecătorii fondului pot acordă circumstanțe atenuante în cazul cînd constată asemenea nereguli în ținerea registrelor, nu este tot astfel și pentru cazul cînd nu se dovedește că nu s'a făcut inventariul anual, fapt care, în deosebi, constituie prin sine însăși delictul de bancrută simplă prevăzut de art. 876, pentru care caz legiuitorul nu a mai acordat acea facultate judecătorilor de a admite circumstanțe atenuante.

C. Cas. II No. 487/901 B. p. 898.

16. Art. 876 al. 2 C. Com. nu cere ca un element constitutiv al delictului de bancrută simplă, ca falitul să fi jucat în mod obișnuit și repetat la noroc, ci declară că delictul există îndată ce falitul a făcut pierderi însemnate la asemenea jocuri, fără a cere ca delicentul să fi avut obiceiul de a face asemenea jocuri la noroc.

Curtea de apel, declarînd că delictul nu există pentru că lipsește elementul obiceiului de a juca, creiază un element al delictului care nu este nici cerut, nici prevăzut de lege și dă o interpretare greșită art. 876 al. 2 C. Com. *C. Cas. II No. 698/901 Bul.* p. 1106.

17. Chestiunea de a se ști dacă acel dat judecăței pentru bancrută este comerciant și în încetare de plăți, este o chestie de fapt de competența exclusivă a tribunalelor represive, iar nu de aceea a tribunalului comercial, nefiind vorba de o chestie prejudicială.

Trib. Ilfov III No. 1447/906 în Dreptul No. 3/907. **Contra C. Apel Buc. II No. 185/907** în Dreptul No. 24/907.

18. Se face culpabil de delictul de bancrută simplă, comerciantul care face cheltueli prea mari în raport cu starea sa economică, nu ține registrele comerciale impuse de lege, nu face inventarul anual și în fine fiind în încetare de plăți, nu denunță această tribunalului conf. art. 877 al. III C. Com.

Trib. Putna I No. 631/909 C. Jud. 65/909.

19. Delictul de bancrută, fie simplă, fie frauduloasă, nu poate să existe, dacă comerciantul nu este în încetare de plăți, împrejurare care poate fi constatată și de tribunalele corecționale.

Judecătorii represivi nu mai au însă facultatea de a face această constatare, cînd o decizie anterioară, rămasă definitivă, a ridicat starea de faliment și a recunoscut că comerciantul urmărit pentru bancrută n'a fost în încetare de plăți, asemenea decizie, constituind autoritatea lucrului judecat.

C. Apel Buc. II No. 185/907 în Dreptul No. 24/907.

20. Legea în delictele de bancrută simplă nu se preocupă de intențiunea delicventului ci numai de libera lui voință și de culpa lui.

Cas. Torino 26 Oct. 1888.

21. Comerciantul care a ținut un cont de note zilnice, nesigilat

nenumerotat și nearanjat, nu înseamnă că a ținut registru-jurnal cerut de lege și este din acest fapt culpabil de bancrută simplă.

Apel Bologna 11 Marte și 30 Dec. 1884; Apel Casale 5 Ian. 1886; Cas. Palermo 16 Nov. 1888.

22. Registrele comerciale lipsite de formalitățile extrinseci cerute de art. 23 it. (26 și 27 romin) C. Com. trebuiesc a fi considerate ca neexistente și deci comerciantul care le-a ținut în astfel de mod va fi pedepsit conf. art. 856 it. (876 romin) al. 5 C. Com. și nu conform art. 857 (rom. 877) al. 1 C. Com., care prevede cazul cînd registrele deși regulat formate nu au fost ținute potrivit cerințelor art. 25 it. (29 romin) C. Com.

Cas. Torino 14 Ianuar, 20 Nov. 1885, 21 Ian. 1886, 30 Mai 1888; Apel Bologna 31 Marte 1885; Apel Venezia 20 și 26 April 1887; C. Firenze 22 Iunie, 9 Iulie 1887; Apel Lucca 12 Ianuar 1889; Apel Trani 29 Aprilie 1889; Cas. Firenze 5 Iunie 1889; Cas. Roma 21 Dec. 1889, 13 Ian., 31 Ian., 5 Marte, 17 April, 1 Mai, 3 și 8 Mai 1890; Apel Casale 15 Iulie 1890; Cas. Roma 13 Sept., 17 Dec. 1890, 8 Iulie, 5 Oct. 1891 și 22 Iulie 1892.

23. Cade în bancrută simplă, pentru lipsa de registre prescrise de lege, farmacistul sau droghistul care au ținut numai registrul de rețete.

Cas. Torino 25 Mai 1887.

24. Comerciantul ambulant care nu ține registrele impuse de lege dacă cade în stare de faliment se face culpabil de delictul de bancrută simplă.

Cas. Roma 18 Iulie 1888.

Legătorii de cărți nefiind comercianți, nu sunt obligați a ține registre comerciale: deci lipsa

acestor registre la un legător nu poate da loc la bancrută simplă.

Trib. Roma 31 Marte 1892. (No. 20—24 în Ingaramo).

25. Falitul achitat pentru unele fapte constituind delictul de bancrută simplă, poate fi urmărit pentru alte fapte.

Apel Bordeaux 13 Iunie 1877;

Contra *Apel Aix* 9 August 1837, vezi și *D. Alexandresco* VII pag. 618 de părerea curței din Aix.

26. Bancruta simplă și bancruta frauduloasă constituind două infracțiuni distincte una de alta, urmează că un comerciant achitat pentru bancrută frauduloasă, poate fi urmărit pentru bancrută simplă și vice versa, dacă noua urmărire este întemeiată pe alte fapte.

C. Cas. fr. 18 Nov. 1813; *Apel Montpellier* 14 Aug. 1837; *Apel Toulouse* 13 Marte 1839.

27. Aparține instanțelor de fond a aprecia dacă cheltuelile personale ale falitului sau acele ale familiei sale au fost prea mari; prin urmare hotărîrea dată pe asemenea aprecieri scapă de cenzura Curței de Casație.

Cas. fr. 29 Iunie 1883; *Trib. corecțional Chambery* 2 Febr. 1888.

28. Enumerațiunea din al. 3 art. 585 fr. (al. 3 876 român) C. Com. nu este limitativă; din moment ce comerciantul a întrebuit

înțat un mijloc ruinător, ori care ar fi acel mijloc, pentru a întîrzi falimentul său, devine prin aceasta pasibil de bancrută simplă. Astfel comerciantul, care în curs de mai mulți ani, a susținut creditul său și a întîrziat declararea în faliment, prin emiterea de creanțe, și reînnoirea lor la scadență, fără a plăti ceva din capital, prin acest fapt este bancrutar simplu.

Apel Rennes 17 Ian. 1849; *Apel Nancy* 16 Mai 1882; *Trib. Chambery* 2 Febr. 1888.

29. Faptul de a emite creanțe atingînd o sumă considerabilă, nu este suficient ca un comerciant să fie declarat bancrutar, se mai cere ca această circulațiune de efecte, să aibă loc cu intențiunea de a întîrzi falimentul.

Apel Lyon 17 Iunie 1899.

30. Două condițiuni sunt necesare pentru ca o plată efectuată de falit în cazul al. 4 să dea loc la bancrută: a) această plată să prejudicieze masa credală, și b) ca plata să fie făcută posterior încetării plăților. Nu interesează, din punct de vedere penal, că plata a fost anulată conf. art. 724 și urm. C. Com. și nici intențiunea falitului în momentul plății.

Cas. fr. 30 Iulie 1841; 10 Marte 1870; 9 Marte 1883. (No. 25—29 din Cohendy-Darras).

Notă. Art. 877 Cod. Com. român spre deosebire de art. 876 nu are aceiași cuprindere ca și art. 867 italian; la noi se zice comerciantul care a încetat plățile, pe cînd în textul italian este trecut „il commerciante dichiarato fallito”; aceasta însemnează că la noi, spre deosebire de italieni delictele de bancrută simplă nu sunt în legătură cu declarațiunea stărei de faliment, ci în legătură numai cu starea de faliment; prin urmare distincțiunea făcută în doctrina și jurisprudența italiană, — între faptele de bancrută simplă, independente sau dependente de declarațiunea falimentului — la noi n'are aplicațiune, întru cît ori ce comerciant, care se găsește în încetare de plăți, poate fi urmărit ca bancrutar simplu.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 877. Este asemenea culpabil de bancrută simplă comerciantul care a încetat plățile și care se găsește în vre unul din cazurile următoare :

1. Dacă nu a făcut în mod exact inventariul anual sau dacă registrele și inventariile sale sunt incomplete sau neregulat ținute, sau nu dau seamă de adevărata stare a activului și pasivului său, chiar cînd n'ar fi fraudă ;

2. Dacă, avînd contract de căsătorie, nu s'a conformat dispozițiunilor art. 19 și 20 ;

3. Dacă, în cele 3 zile de la încetarea plăților, n'a făcut declarațiunea prescrisă de art. 703 sau dacă, fiind vorba de falimentul unei societăți, declarațiunea făcută nu arată numele tuturor soților solidari ;

4. Dacă, fără împedicare legitimă, nu s'a prezintat în persoană înaintea judecătorului-sindic, în cazurile și în termenele prescrise și dacă, prezintîndu-se, i-a dat informațiuni false sau dacă s'a depărtat fără permisiune dela domiciliul său în timpul falimentului ;

5. Dacă n'a îndeplinit obligațiunile luate într'un concordat, obținut într'un faliment anterior.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 857. E anche colpevole di bancarotta semplice il commerciante dichiarato fallito, il quale si trova in uno dei casi seguenti :

1. Se non ha fatto esattamente l'inventario annuale, ovvero se i suoi libri od inventarii sono incompleti o irregolarmente tenuti, o non presentano il suo vero stato attivo e passivo, benché non siavi frode ;

2. Se avendo contratto matrimonio non si è conformato alle disposizioni degli articoli 16 e 18 ;

3. Se entro i tre giorni dalla cessazione dei pagamenti non ha fatta la dichiarazione prescritta nell'articolo 686, o se trattandosi del fallimento di una società la fatta dichiarazione non indica i nomi di tutti i socii obbligati in solido ;

4. Se senza legittimo impedimento non si è presentato personalmente al giudice delegato, alla delegazione dei creditori od al curatore, nei casi e nei termini stabiliti, o se presentandosi ha dato loro false indicazioni, o dopo avere ottenuto un salvocondotto non ha obbedito all'ordine di presentarsi, o si è allontanato senza permesso dal

Com. 19, 20 și 22 și urm. 716, 745 și urm. 757, 876 § 5, 881; C. Pen. 345; Ital. 857; Fr. 586; Belg.; 574.

suo domicilio durante il fallimento;

5. Se non ha soddisfatto alle obbligazioni assunte nel concordato ottenuto in un precedente fallimento.

Bibliografia la art. 876.

Doctrină. 1. In art. 876 n. 5 corespunzător cu cel italian 856 n. 5, s'a trecut și cazul registrelor neregulate spre diferența de art. italian, cea ce este o inadvertență, fiindcă l'a adăogat, neobservind că în art. următor 877 rom. se prevedea cazul acesta, încît trebuie socotit ca inutil în precedentul articol. Registrele și inventariile sunt *incomplete* cînd lipsește adnotațiunea vreunei partide, *enregulate*, cînd nu sunt conforme cu legea. *inexacte* cînd o partidă nu răspunde adevărului, precum: schimbări de partide, erori de cifre, de calcule etc.

Registre neregulat ținute, înseamnă neobservarea formelor impuse de lege pentru a avea deplina valoare legală, adică neregularitățile intrinseci prevăzute de art. 26, 27 și 29 Cod. Com. căci defectele de formalitate extrinsecă fac inadmisibilă existența registrelor de comerț în sens legal. Așa, de exemplu, un registru nevizat este un registru inexistent și aceasta este jurisprudența în Italia relativă la acest punct. Viza anuală este o formalitate care asigură exacta îndeplinire a obligațiunilor pe cari i le impune legea unui comerciant, oprindu-l de a face treceri neadevărate și adnotațiuni după ce s'a terminat anul. (Cas. Roma 9 Iunie 1899, Foro-Italiano 1899 II. Col. 444). *C. N. Toneanu* în C. Jud. No. 55/911.

2. Inventarul trebuie să se facă în fiecare an și anul începe dela data bilanțului precedent. Comerciantul, care voiește să schimbe perioada inventariilor sale deja fixate, trebuie pentru a corespunde cerinței legi, să facă un bilanț suplimentar pentru timpul ce a curs între termenul ultimului exercițiu și începutul celui nou; dacă nu va face astfel esta a lăsa să treacă mai mult de un an, fără a face inventar. (*Vivante*, Diritto comm. I, 119.—Estras din *Cod. Com.* adnotat de Eft. Antonescu No. 4, pag. 239).

3. Legiuitorul nostru îndatorește pe soțul comerciant de a publică și afișa clauzele contractului de căsătorie, de a-l menționa chiar în registrele firmelor (art. 19 și 20 C. Com.; 7 l. firmelor). Această îndatorire nu e de mare folos, pentru că ea n'are ca sancțiune pentru soție, imposibilitatea opozabilității acestor clauze față cu cel de al treilea, dacă formalitățile acestea n'au fost îndeplinite și în fața

acestor dispozițiuni imperfecte, nimeni nu s'a gîndit măcar de a pune la îndoială drepturile femeiei în caz de faliment, cînd publicitatea regimului matrimonial a fost neobservată. Sancțiunea dictată de legea noastră e numai pedeapsa bancrutei simple în caz de neîndeplinirea formelor cerute. Pentru cei căsătoriți în străinătate legiuitorul în acord cu disp. art. 19 și 20 C. Com. pune art. 720 pr. civ. pentru transcriere după trei luni de la întoarcere în țară, în registrul tribunalului domiciliului lor, așa că în lipsa unei asemenea transcripțiuni actul e nul și deci, neopozabil celor de al treilea (art. 1228 și 1229 C. Civ.) (*D. Maxim*: drepturile soției în caz de faliment al barbatului în Dreptul pe 1897, p. 209 urm.—Estras din C. Com. adnotat de Eft. Antonescu No. 3, p. 223).

Jurisprudență. I. După spiritul art. 698 (azi 703) Cod. Com., falitul este dator de a declara la tribunal încetarea plăților sale numai atunci cînd va avea cunoștință că se află în asemenea stare și prin urmare, numai în asemenea caz e culpabil de bancrută simplă, conform art. 870 (azi 877) al. 3, dacă nu a făcut acea declarațiune în cele 3 zile de la încetarea plăților.

Că în speță, Curtea de apel constată în fapt că înculpatul n'a putut să aibă cunoștință de data încetării plăților sale, constatare care scapă de sub controlul Curții de Casație.

C. Cas. din 20 Mai 1892, Bul. p. 513. C. Cas. II No. 892/900, Bul. p. 1262.

2. Simplul fapt că un comerciant nu a făcut inventarul anual al activului și pasivului său, îl face pasibil de delictul de bancrută simplă în caz cînd este declarat în stare de faliment.

Judecătorul fondului este în drept de a culege de ori unde actele și împrejurările de fapt, cari sunt de natură a-i face convingerea despre elementele constitutive ale delictului ce este chemat a judeca.

Astfel în delictul de bancrută, judecătorii fondului sunt în drept de a pune temei pe raportul sindicului, care este chemat după lege a raporta justiției despre starea falimentului.

C. Cas. II No. 974/903 în C. Jud. No. 76/903.

3. A se vedea nota de la art. 876.

4. După art. 24 Cod. Com. orice comerciant are îndoita îndatorire, în primul rînd, de a face în fie-care an sub a sa semnătură, un inventar exact de starea activă și pasivă a averii sale, iar în al doilea rînd de a trece în copii acel inventar într'un registru special pentru aceasta. Aceste două obligațiuni impuse de lege comerciantului nu trebuie confundate, căci ele se deosebesc prin obiectul și scopul lor, facerea inventarului avînd de obiect de a face cunoscută situația comerciantului la diferite epoce ale vieții sale comerciale, iar trecerea lui într'un registru special avînd de scop de a da un caracter de veracitate acestei lucrări anuale. Făță de însemnatul folos ce putea prezintă pentru siguranța comerțului facerea acestui inventar anual ca măsură de control, le-

giuitorul s'a îngrijit de a da o sancțiune îndeplinirii acestei obligațiuni și a pedepsit pe comerciant pentru singurul fapt că dinsul nu a făcut bilanțul anual al averei sale, neatîrnînd de faptul că dinsul n'a ținut registrul inventar.

Sancțiunea acestei obligațiuni legiuitorul a prescris-o în al. I al art. 877 Cod, Com., iar înțelesul acestei dispozițiuni rezultă din modul cum sunt așezate și redactate textele de lege privitoare la materie, căci după ce legiuitorul prin art. 876 al. 5 pedepsește, sub rezervele acolo stabilite, pe comercianții cari nu țin registrele obligatorii, apoi prin art. 877 al. 1, el declară că este de asemenea culpabil de bancrută simplă comerciantul care nu face anual inventarul averei sale, de unde rezultă învederat că simpla neîndeplinire a acestei obligațiuni este pedepsită de lege, independent de măsurile represive ce legiuitorul crezuse de cuviință a lua pentru neținerea registrelor obligatorii. *C. Cas. II, No. 974/903. Bul. Cas. pag. 1107.*

5. Faptul unui comerciant de a nu fi făcut în mod exact inventarul anual, constituie delictul de bancrută simplă, chiar dacă comerciantul ar posedă registrul jurnal ținut în regulă. Indicarea greșită a art. 876 al. 5 în loc de 877 C. Com. pentru delictul de mai sus, nu poate atrage casarea hotărîrii. *C. Cas. II, No. 3250/910. Jurisprudența No. 36/910 și Bul. Cas. pag. 1588/910.*

6. Este culpabil de delictul de bancrută simplă comerciantul care fiind căsătorit și avînd contract de căsătorie nu s'a conformat disp. art. 19 și 20 C. Com., și încetînd plățile n'a făcut în termen de 3 zile declarațiunea prescrisă

de art. 703 C. Com. *C. Cas. II, No. 1465/909* în Jurisprudența No. 23/909.

7. Art. 703 C. Com. obligă pe comerciantul care a încetat plățile să facă declarație despre aceasta în cele 3 zile dela încetarea plăților și să însoțească declarația de depunerea bilanțului datat și semnat, cum și de registrele sale comerciale, iar nefacerea acestei declarații constituie delictul de bancrută simplă.

Data încetării plăților pentru datoriile comerciale este aceea stabilită de tribunalul comercial prin sentința declarativă de faliment, conform art. 722 C. Com. iar nu aceea cînd s'a pronunțat sentința, care din cauza diferitelor formalități poate pronunța starea de faliment mai tîrziu decît ziua încetării plăților. Numai atunci încetarea plăților este fixată în ziua pronunțării sentinței declarative de faliment, cînd aceea sentință nu stabilește altă dată de încetare a plăților (art. 722 C. Com.), iar nu și atunci cînd tribunalul, cercetînd, constată o altă zi pe care a nume o precizează. *C. Cas. II, No. 259/912* în C. Jud. 27/912.

8. Soții unei societăți colective sau în comandită simplă, sunt toți obligați a ține în mod regulat registrele de comerț.

Fiînd declarat falimentul societății urmează și falimentul tuturor soților nelimitat răspunzători; prin urm. toți sunt culpabili pentru neregulata ținere a registrelor; nu se poate invoca convenția socială prin care contabilitatea a fost încredințată numai unuia dintre soți sau unui al treilea; *Cas. Torino 7 Iulie 1887, 27 Martie 1888. — Contra Trib. Bologna 22 Febr. 1889; Cas. Torino 16 Mai 1889.*

9. Comerciantul care nu a con-

servat registrele sale timp de zece ani, anterior declarațiunii falimentului, este căzut în bancrută simplă conform art. 857 it. (877 rom.) al. 1 Cod. Com. *Tr. Lecce* 28 No. 1889.

10. Obligațiunea impusă de al. 3 al. art. 857 it. (877 rom.) există fie că s'a fixat, fie că nu s'a fixat data încetării plăților de către tribunalul comercial; termenul de 3 zile poate fi stabilit și de tribunalul corecțional; *Cas. Torino* 9 Febr. 1887.

11. Nu poate fi imputare de bancrută, atunci cînd tribunalul comercial, nu a fixat data încetării plăților prin sentința declarativă, iar falitul se conformează disp.

al. 3, în termen de 3 zile dela data sentinței declarative de faliment. *Apel Milano* 28 April 1887. No. 8—11 în Ingaramo.

12. Nu poate fi culpabil pentru bancruta simplă comerciantul falit, că n'ar fi îndeplinit obligațiunile luate într'un concordat, obținut într'un faliment anterior, dacă este stabilit că acel concordat a fost anulat nu din neexecutarea obligațiunilor luate de falit ci pentru vicii inerente contractului însăși, vicii cari n'ar putea motivă o urmărire de bancrută frauduloasă contra falitului; *Cas. fr.* 8 August 1867; în *Cohendy-Darras*.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 878. Ori cine, exercitînd obicinuit profesiunea de mijlocitor, va fi căzut în faliment, e culpabil de bancrută simplă.

Com. 659, 879, 883; C. p. 348; Ital. 857; Fr. 85, 88.

COD. COM. ITALIAN

Art. 858. Chiunque esercitando abitualmente la professione din mediatore sia caduto in fallimento è colpevole di bancarotta semplice.

Bibliografie la articolele precedente.

Doctrină. I. Codul Comercial indică un caz de bancrută simplă, unde culpa se presupune de plin drept, unde falitul trebuie să fie condamnat ca bancrutar simplu, cu toate că nu ar fi nici un fapt concret de culpă gravă a i se impută. Falimentul se metamorfozează în acest caz, de plin drept în bancrută simplă. Acesta e cazul văzut de art. 878 (vechiu 845) Cod. Comercial. Această dispozițiune are antecedente foarte interesante pe cari trebuie să le cunoaștem, dacă vrem să o interpretăm exact. „Il est des professions, zicea Napoleon I, qu'il ne faut pas laisser accessibles à tout caprice: celle des agents de change est de ce genre“. Agenții de schimb (*argentarii*) erau supuși și în lumea antică privegherei polițieneste a statului: *Officium argentariorum et ministerium eorum publicam habet causam* (L. 10 § 1 Digeste. *De edendo*). Administrațiunea publică (*praefectus urbi*) trebuia să vegheze ca ei să se poarte cum se cade și, în caz de aba-

tere, să-i gonească temporar sau pentru totdeauna din forum (L. 1 § 9. Dig. *De officio praef. urbi*). Ei erau datori să țină registre (*codices rationum*) și să treacă într'însele toate operațiunile lor. Registrele făceau deplină dovadă. Ori-ce operațiune făcută de *argentarius*, dacă ea eră trecută în registru și dacă se înmînase fie-cărei părți interesate o copie de pe scriptura din registru, devenea un *negotium stricti juris*. Aceste tradițiuni se reînnoiră în timpul modern, precum dovedește observarea de mai sus a lui Napoleon I. Punctul de vedere dar, de la care pornește titlul V al Codului de Comerț francez este sistemul numirei agenților de schimb și de mărfuri prin decret oficial, al monopolului stabilit în favoarea lor, al opririi decretate lor, de a face acte de comerț sau de bancă, al supresiunii speculațiunei de bursă, mai cu seamă a speculațiunei de *baisse* cu efectele cotate la bursă, al rigoarei disciplinare și aceia ce ne interesează mai cu deosebire în momentul de față, al severității penale aplicate în contra-le în caz de faliment. Falimentul se transformă dar de plin drept în bancrută, chiar dacă n'ar fi nici un fapt de bancrută a se imputa falitului. Această prezumpțiune e pe deplin justificată. Mijlocitorii de schimb și de mărfuri nu au în adevăr voie să facă operațiuni de concert sau de bancă. Falimentul lor denunță dar justiției că ei au exercitat un comerț interlop, nelicit, reprobabil. Falimentul lor nu poate să fie dar decit rezultatul unei culpe și el se confundă dela început cu bancruta simplă. Degré III, p. 221 și urm.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 879. E culpabil de bancrută simplă comerciantul care, chiar înainte de declarațiunea de faliment și numai pentru a-și facilita obținerea unui moratoriu, și-a atribuit, cu bună știință și în contra adevărului, o parte din activ, sau a simulat datorii neexistente, pentru a face să întervie în adunări creditori în tot sau în parte fictivi.

Com. 701, 842, 880, 881, 886; C. pen. 345; Ital. 859.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 859. E colpevole di bancarotta semplice il commerciante che anche prima della dichiarazione del fallimento, nel solo fine di facilitarsi il conseguimento di una moratoria, siasi scientemente attribuita contro verita qualche parte dell'attivo, ovvero abbia simulate passività non esistenti per far intervenire nelle adunanze creditori in tutto o in parte simulati.

Doctrină. 1. Art. 879 (ital. 859) Cod. Com. mai pune înainte un ultim caz de bancrută simplă, care mijlocește oare-cum trecerea de la bancrută simplă la bancrută vicleană. Primul element al bancrutei viclene este *frauda*. Nu ajunge ca falitul să fi săvârșit faptele materiale de bancrută vicleană, fără fraudă și din nebagare de seamă; se cere ca el să fi avut *intențiunea de a spoliă pe creditorii săi*; în moratoriu e vorba de un termen general de grație, care se prelungește și nu de o remitere a datoriei sau de alte beneficii ce ar dobîndi debitorul. Să presupunem că falitul simulează creanțe neexistente pentru a face să participe la deliberare creditorii în totalitate sau în parte presupuși, dar nu cu intențiunea de a spoliă pe creditorii săi, ci numai cu gîndul de a-și înlesni dobîndirea unei suspendări de plată. Fapta sa nu se caracterizează ca o bancrută frauduloasă, căci nu există intențiunea de a spoliă de creditorii, dar ea e cu toate aceste de natură a alarma societatea, căci termenul de grație ce se acordă e o modificare a convențiunii și orice modificare temerară a convențiunilor aduce o atingere creditului; *Degré III*, pag. 227.

2. Moratoriul se poate obține înainte de faliment și după faliment. Ori-cum ar fi, pentru ca moratoriul să fie acordat, legiuitorul pune foarte grele condițiuni, fiindcă el acordat odată, suspendă orice urmărire în timpul cit durează. Astfel trebuie să probeze că încetarea plăților este cauza unor evenimente extraordinare și neprevăzute sau în alt mod scuizabile, să demonstreze cu acte sau garanții suficiente că activul patrimoniului său întrece pasivul, prezintînd pentru aceasta registrele sale de comerț regulat ținute, bilanțul și o listă cu numele tuturor creditorilor săi cu arătarea domiciliului lor și a sumei creanței lor (835, 842 Cod. Com.). Deci, dacă în scopul numai de a obține moratoriul a exagerat propriul său activ, sau a simulat pasivuri neexistente ca să intervie în adunări creditorii în tot sau în parte simulați, va fi bancrută simplă.

Dacă însă aceste fapte, cari constituiesc prin ele însăși o fraudă evidentă, nu s'au făcut în acest scop, atunci faptul falitului este bancrută frauduloasă. *C. N. Toneanu* în *C. Jud. No. 55/911*.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 880. E culpabil de bancrută frauduloasă comerciantul falit, care a sus-tras sau falsificat registrele

CODUL COM. ITALIAN

Art. 860. E colpevole di bancarotta fraudolenta il commerciante fallito che ha sottratti o falsificati i suoi

sale, distras, tănuit sau disimulat o parte din activul său, și comerciantul care, într'un alt scop de cît cel indicat în articolul precedent, a înfățișat datorii neexistente sau care, în registre, în scripte sau în acte autentice ori private, sau în bilanț s'a dat în mod fraudulos dator de sume ce nu datoră.

Mai pot fi declarați bancrutari frauduloși comercianții cari, înainte de declararea în faliment, vor fi înstrăinat o parte însemnată din mărfuri sau activ pe prețuri reduse și mai scăzute de cît costul lor, în scopul fraudulos de a frusta pe creditorii.

(Com. 695, 703, 832 și urm.; C. pen. 343; Ital. 860; Fr. 591; Belg. 577, 1°)

Bibliografie. C. N. Toneanu în C. Jud. 55/911; Degré III p. 229 urm.; Cezărescu-Dan p. 259 urm.; Vidari IX p. 230 urm.; Masé Dari II p. 584 urm.; Rivière p. 793 urm.; Namur III p. 368 urm.; Thaller p. 1070 urm.; Ingaramo p. 562 urm.; Rogron p. 1256 urm.; Cobendy-Darras II p. 250 urm.; R. Garraud V No 351 urm.; p. 365 urm.

Doctrină. 1. Faptele cari dau falimentului un caracter mai grav sunt acele cari tind în substanță să altereze rezultatele lichidării în dauna masei și implică o intențiune frauduloasă a debitorului pentru a ajunge la acest scop. Aceste fapte se pot grupa: sustragere sau disimulațiune de *activ* simulațiune sau exagerare de *pasiv*. Deci *ori ce act prin care comerciantul falit sau pe cale de a fi falit chiar indirect, simulează un pasiv sau disimulează un activ în dauna creditorilor și cu scopul de a realiză un câștig, constituie bancrută frauduloasă.*

Faptele cari constituiesc acest delict sunt date de art. 880 C. Com. :

a) *Sustragerea sau falsificarea registrelor comerciale.* Se vor cerețea toate registrele din tot periodul comerțului, adică pe 10 ani, căci comerciantul conf. art. 30 C. Com. trebuie să le conserve; și

libri, distratto, occultato o dissimulatto parte del suo attivo, e il commerciante che per uno scopo diverso da quello indicato nell'articolo precedente ha esposte passività insussistenti, ovvero nei libri o nelle scritture o in atti autentici o privati, ovvero nel bilancio si è fraudolentemente riconosciuto debitore di somme non dovute.

va fi pedepsit dacă a sustras sau falsificat registrele din tot periodul comerțului său, chiar și pe cele facultative, fiind că legea nu face nici o diferență între registrele obligatorii și cele facultative. (*Vidari*).

Faptul sustragerii registrelor nu se acopere, cînd după ce le-a sustras, falitul le-ar prezintă în timpul procedurii penale, tot bancrută frauduloasă rămîne; căci și în acest caz, sustrase fiind un timp oare care, a fost pusă autoritatea judecătorească și creditorii, în imposibilitate de a cunoaște adevărata condiție economică a falitului. (*Cas. Roma* 31 Martie 1879; *Vidari* IX n. 8788).

Tot sustragere trebuie considerat și faptul de distrugere a registrelor, fiind că sustragerea se face ori ascunzînd ori distrugînd (*Vidari* IX n. 8789). Și sustragerea sau distrugerea poate să fie nu numai totală ci chiar parțială, e destul ca să fie precizată voința de a ascunde tot sau parte din adevărul situațiunii falitului. Și nu e necesitate ca aceste două fapte să fie făcute direct de falit, e destul a fi însărcinat pe alții, sau chiar dacă n'a însărcinat, dar a lăsat să se distrugă sau ascundă știind și el despre aceasta.

Falsificarea registrelor înseamnă alterarea dolosivă, suprimînd, adăugînd și schimbînd conținutul lor. A falsifica o scriere, este poate mai grav de cită o sustragere, fiind că prin falsificare se face a se crede ceva care e contra adevărului, pe cînd prin sustragere sau distrugere se tînde ca acei ce au interes, să nu cunoască starea dezastruoasă a afacerilor. Chiar registrele facultative, dacă sunt prezentate și se dovedește că sunt falsificate, delictul de bancrută frauduloasă subzistă, fiind că el avea dreptul să nu le prezinte, dar din momentul ce le-a prezentat, urmează să sufere consecințele proprii sale fapte.

Dar iată un caz care se poate prezintă: registrele există, însă ținerea lor este așa de dezordonată că face imposibil ori ce examen serios, adică este doloasă; atunci este bancrută frauduloasă. Falitul a ținut registrele, descompuse, desordonate, confuze sau a rupt mai multe file, sau le-a ticluit după faliment, sau a făcut înregistrări false, sau a înregistrat multe spese personale sau familiare nejustificate și a exagerat activul și pasivul, toate acestea au fost considerate ca bancrută frauduloasă. (*Cas. Roma* 4 Iulie 1895; *Vidari* IX n. 8791 nota 1; *Masé Dari* II p. 586 nota aut.).

Ca complice se va urmări și pe comptabilul care a ajutat alcătuirea unor asemenea registre.

b) *Distrașiune, tănuire sau disimulașiune* a parte din activul său.

Distrațiune este atunci cînd falitul dă sau atribue unei părți din activul patrimoniului său, o destinațiune alta de aceia ce în adevăr trebuie să aibă; sau vînzînd bunuri imobile sau mobile, pentru a le face în bani, spre a le sustrage de la acțiunea creditorilor, sau închipuind înstrăinări cari n'au existat nici odată etc. Cel ce plătește o datorie, în periodul suspect, deși art. 876 n. 4 o socoate bancrută simplă, cu toate acestea cel ce e conștient de încetarea plăților sale și totuși plătește e culpabil de bancrută frauduloasă, căci distrage activul în detrimentul masei. Cazul art. 876 n. 4 este cazul cînd el de bună credință a plătit, dar dacă nu e de bună credință, e o plată pe care de altfel și legiuitorul o declară frauduloasă în art. 726 C. Com. și atunci este neaparat bancruta frauduloasă.

Un caz tipic de distrațiune este alienațiunea lucrurilor, cînd nu sunt substituite cu prețul lor, sau prețul nu se găsește în patrimoniul său, fiindcă s'a consumat.

În ce privește gajurile în periodul suspect, lucrurile sunt distrase de la întrebuițarea lor, fiind că nu e admisibil ca un comerciant care cumpără lucrurile spre a le revinde și mai cu seamă cînd sunt neplătite, să le distragă de la destinațiunea lor, punindu-le în gaj și cu foarte puțină osteneală se va vedea fraudă, vîzînd în momentul depunerii în gaj, care era situația falitului; gajul este mai mult de cît un împrumut ruinător, el e o distragere fiindcă face pe creditor privilegiat.

Tăinuire sau sustragere, ascundere de activ este atunci cînd falitul sustrage de a cercetarea creditorilor sau autorității judecătorești o parte din propriile sale lucruri.

Această sustragere există ca element al bancrutei frauduloase, fie că s'a făcut după încetarea plăților adică în periodul suspectat de lege, cît și mai înainte, fiind că și înainte ascunzînd, intenția i-a fost a pregăti falimentul. *Cas. Roma 24 Martie 1892* a judecat următorul caz: apelaseră condamnații, pe motiv că faptele reținute de tribunal nu constituiau o bancrută frauduloasă. Curtea de apel examinînd probele a judecat că deși multe din faptele reținute de tribunal nu demonstrau clar faptele, însă caracterul fraudulos rezultă din 3 fapte: 1) ascunderea unei case din str. C., 2) ascunderea unei creanțe de 14000 lei, 3) ascunderea unei cote dintr'o societate care figură vindută pe 10000 lei. Falitul cărui aparținea aceste lucruri s'a apărut voind să demonstreze că nu putea să i se impute o ascundere doloasă, fiind că asupra acelor lucruri creditorii falimentului nu aveau nici o acțiune. Curtea de apel răspunde: cît pentru casă a cărei valoare se zicea că e absorbită prin inscripțiune dotală, acea-

sta nu autoriză pe falit să o ascundă, căci numai tribunalului se cuvenea să judece asupra acestei părți din activ. În ce privește creanța de 14000 lei care se susținea de falit că i s'a atribuit lui în mod fraudulos de adevăratul creditor, Curtea răspunde că simulată și frauduloasă era din contra serisoarea de care se servea falitul în aserțiunea sa. În fine în privința cotei vândute, apăsrea un activ fictiv pentru a sustrage acea valoare acțiunii creditorilor, și pe de altă parte falitul nu s'a încărcat la activ cu 10000 lei prețul vânzării care figură plătit. Astfel Curtea de apel a admis apelul ministerului public și a majorat pedeapsa. În casație, între alte motive condamnatul a pus și motivul că ascunderile frauduloase comise de falit în epoca precedentă încetării plăților nu pot forma baza unei acțiuni frauduloase. Curtea de Casație din Roma, respinge acest motiv pentru că nu găsește sprijin în lege și este în opunere cu o rațiune de pur sens comun.

Falimentul asumă caracterul de bancrută frauduloasă nu pentru că comerciantul a încetat de a face plățile și se găsește în situație de a nu putea face față plăților sale, ci pentru că faptul de insolvență al falitului nu provine din cauze naturale, precum pierderile în comerț, ci de la fraudă întrebuițată de el în scopul de a reține pentru el acele bunuri ce ar fi trebuit să le consemneze creditorilor pentru a-și plăti datoriile; de unde rezultă că e clar, că atunci când se recunoaște că un fapt dat a fost făcut în a fraudă pe creditori, data lui nu ridică nici nu adaogă la existența lui și mai puțin la acțiunea delictuoasă pe care legea vrea să o reprime. Și mai culpabil trebuie să apară în ochii legii acel comerciant care într'un timp nesuspect, prin mijlocul frauduloasei sustrageri a activului, ia măsuri prin faptul său pentru ziua încetării plăților, ce el însuși poate să o facă să se nască prin distrugeri de activ; pe cind altul care e în faliment fără culpa sa, atunci numai, îngrijește de a repara ruina sa cu acte frauduloase contra masei creditorilor. Ori teoria susținută de recurent ar face inocent pe primul și culpabil numai pe al doilea ceea ce e absurd. Data faptelor poate foarte bine explica influența în valorificarea caracterului fraudulos al acestor fapte; însă cind atare caracter este afirmat, circumstanța datei sub ori ce alt aspect devine neînsemnată.

Ideia mai sus expusă este chiar scrisă în dispozițiunile art 724—726 Cod. Com.

Disimulațiune este atunci cind falitul omite de a declară în bilanț și chiar în interogatorii oare care parte din propriul său activ. Ce vom zice de *simulațiune*, adică de faptul prin care falitul își atri-

bue fraudulos bunuri sau credite cari nu i se cuvin, sau care i se cuvin cu titlul de proprietate, pe cînd el le declară ca lucrurile sale. Negreșit că și acest caz a fost în intențiunea legiuitorului, căci cine simulează tace adevărul, arată ceva falș și deci e mai grav ca disimularea. Astfel e bancrută frauduloasă faptul aceluia comerciant care aproape de a încetă plățile, adică aproape de faliment cumpără pe credit și apoi vinde și pleacă. (*Cas. Torino* 29 Dec. 1887; *Vidari* IX p. 258).

c) *Falșe declarațiuni, înfățișînd datorii inexistente.*

Aceasta este în parte ipoteza inversă a distrațiunii, fiind că se pot induce în eroare atît creditorii cit și autoritatea judiciară, atestînd credite cari nu există sau debite care de asemenea nu există.

Și trebuie să observăm că nu e necesitate ca să fi produs daună creditorilor, ca să fie bancrută frauduloasă, fiind că și o daună potențială este suficientă, fiindcă dolul există prin faptul însuși, *se ipso* a acestor declarațiuni.

Disimulațiunea sau simulațiunea trebuie să nu fie făcută în scopul a-și înlesni falitul obținerea unui moratoriu, căci atunci e bancrută simplă. Aceasta voește să înțeleagă legea, cînd prin art. 880 Cod. Com., vorbește despre datorii inexistente, trecute de comerciant în registre, acte autentice, private, bilanțuri, adică s'a recunoscut în mod fraudulos dator de sume ce nu datoră. Și după doctrina și jurisprudență, chiar din interogatorii cînd rezultă simulațiunea sau disimulațiunea, fie făcută la judecătorul sindic, fie înaintea autorității judiciare, este tot bancrută frauduloasă. (*Vidari* n. 8794).

d) *Vinderea sub cost* în scop de a frustra pe creditori, este caz de bancrută frauduloasă. Acest fapt este adăogat de legiuitorul nostru peste ce eră în textul italian fiind luat din art. 591 C. Com. fr. Nu trebuie să confundăm cu vinderea sub cost de la bancrută simplă, art. 876 al. 3; acolo vînzarea sub cost e făcută în scop de a-și procura fonduri să întirzie falimentul; aci vînzarea sub cost se pedepsește cu bancruta frauduloasă cînd e făcută în scop de a fraudă pe creditori. (*C. N. Toneanu* C. Jud. No. 55/911. Comp. și *Vidari* IX p. 230 urm. *Masé Dari* II p. 584 urm.).

2. *Complicitate de bancrută.* Rămîn intacte principiile dreptului penal, relative la complici, tăinuitori, recidiviști, etc., pentru persoanele cari vor fi concurat la bancrută afară de excepțiunile relative la prepus și pentru faptele în afară de complicitate la bancrută prevăzute de art. 883 și urm. Cod. Com.

S'a susținut că art. 880 C. Com. vorbește exclusiv numai de comerciantul falit și deci un străin necomerciant nu poate fi lovit de:

disp. art. 880; astfel art. 51 c. p. nu se referă la faptele din art. 880; că art. 883 și urm. Cod. Com. prevăd toate delictele cari sunt comise de persoane deosebite de falit, deci nu s'ar putea concepe o imputare de bancrută frauduloasă; că dacă legiuitorul ar fi voit să lovească pe necomercianți pentru concursul ce l'au dat, ar fi conceput altfel art. 880 Cod. Com., substituind cuvântului *comerciant* pe acela de *oricine*. Acest motiv, însă, este nefondat pentru că atunci cind mai multe persoane, concurg la executarea unui delict, fie care din executori sau cooperatori sunt supuși la pedeapsa prevăzută pentru acel delict comis. Și cind, în fapt, instanța de fond constată că cineva a cooperat cu alții la umplerea registrelor cu false atestări pentru falit și la sustragerea mărfurilor în dauna creditorilor, este considerat ca adevărat cooperador, care de acord cu falitul a preparat și comis delictul de bancrută frauduloasă. (*Cas. Roma* 23 Ian. 1898; *Foro-Ital.* 1898 col. II 160. *C. N. Toneanu* în *C. Jud. No.* 55/911 vezi și *Garraud* V n. 356).

3. Un registru necomplect sau neregulat ținut poate să constate o situațiune favorabilă masei creditorilor. Un asemenea registru ar pune dar în mîna sindicului o armă puternică în contra falitului, căci *scriptura probat contra scribentem*. Falsificarea sau sustragerea unui asemenea registru implică dar intențiunea din partea falitului de a spolia pe creditorii săi. Legea italiană nu adaogă „ținute sau neținute în regulă“ dar acest adaos este sub înțeles. (*Degré* III p. 229. Vezi și *Garraud* V p. 366).

4. Pentru existența bancrutei frauduloase necesită existența a două elemente: faptul material și intențiunea frauduloasă; legea nu admite bancrută frauduloasă facultativă. (*Lyon Caen et Renant* VIII pag. 943).

Jurisprudență. 1. Instanța de fond își poate forma în mod legal convingerea că inculpatul a comis faptul de bancrută frauduloasă, din împrejurarea că judele sindic a găsit parte din marfă ascunsă, marfă care nu era trecută în bilanț și nici declarată sindicului.

C. Cas. II No. 256/91 B. p. 779.

2. Asociatul, după ce se desface de tovărășie, transcriind în mod regulat operațiunile sale comerciale în registrele sociale, nu se face pasibil de bancrută.

C. Cas. II No. 51/94 Bul. p. 69.

3. Sunt culpabili de delictul de bancrută simplă comercianții cari nu au ținut în mod regulat registrele prevăzute de lege sau cel puțin registrul jurnal, încheiat și vizat conform art. 27 C. Com. fără a fi nevoie a se constata și intențiunea frauduloasă din partea acelor comercianți.

C. Cas. II No. 322/96 B. p. 869.

4. Omisiunea făcută de un comerciant în registrele sale, în scop de a nu arăta adevărata stare a activului său, este sufi-

cientă pentru a motivă, în caz de faliment condamnarea comerciantului ca falit fraudulos.

C. Cas. II No. 470/96 Bul. p. 1279.

5. Se face pasibil de delictul de bancrută frauduloasă comerciantul care înainte de declararea în stare de faliment, va fi vîndut pe prețuri reduse și mai scăzute de cît prețul lor, mărfuri în paguba creditorilor și îndosește în paguba creditorilor, parte din activul său.

Trib. Putna I No. 631/909 C. Jud. 65/909.

6. Este culpabil de bancrută frauduloasă comerciantul falit care a disimulat o parte din activul său, sau care înainte de declararea în faliment a înstrăinat mărfuri în scop de a frustra pe creditori.

Constatarea faptelor, din cari instanțele de fond deduc existența elementelor constitutive ale complicității, sunt la suverana lor apreciere și scapă de controlul Curței de Casație.

C. Cas. II No. 1944/910 în Jurisprudența No. 25/910.

7. Faptul de a sustrage registrul jurnal și facturile de comenzi în scop de a fraudă pe creditori, constituie delictul de bancrută frauduloasă prevăzut de art. 880 și pedepsit de art. 882 C. Com.

C. Cas. II No. 305/910 Jurisprudența No. 35/910.

8. Art. 880 Cod. Com. declară culpabil de bancrută frauduloasă pe comerciantul falit, care s'a dat în mod fraudulos dator de sume ce nu le datoră. Prin urmare singurul fapt de a fi dat polițe fictive, constituie delictul prevăzut de menționatul articol.

C. Cas. II. No. 256/909 în Jurisprudența No. 7/909.

9. Delictul de bancrută frauduloasă, există nu numai cînd comerciantul a distras o parte din activ, după declarațiunea falimentului, ci și atunci cînd a distras după încetarea plăților.

Cas. Torino 21 Mai 1884 în Ingaramo.

Cas. fr. 5 Marte 1813, 21 Sept. 1819, 29 Dec. 1828, 27 Ian. 1844, 14 Nov. 1872 în Cohendy-Darras.

10. Calitatea de comerciant în stare de faliment este un element indispensabil în stabilirea bancrutei frauduloase.

Cas. Firenze 7 Iunie 1884, 5 Marte 1887; *Apel Venezia* 4 Dec. 1886; *Cas. Palermo* 13 Dec. 1886, 3 Iunie 1889.

11. Nu este culpabil de bancrută frauduloasă, comerciantul falit, care după ce a distras o parte din activ, a adus înapoi în patrimoniu lucrurile distrase înainte de a se procede la lichidarea activului.

Cas. Roma 21 April 1890.

12. Falitul care sustrage din activul negoțului său o marfă de calitate mai bună, înlocuind-o prin o alta de o calitate mai inferioară, comite delictul de bancrută frauduloasă.

Apel Roma 6 Iunie 1890.

13. Comite delictul de bancrută frauduloasă, comerciantul care, chiar înainte de data declarațiunii falimentului sau a celei a încetării plăților, arată un pasiv simulat sau neexistent în scopul de a frustra pe creditorii săi în vederea unui faliment.

Cas. Roma 10 Iunie 1892. (No. 9—13 în Ingaramo.

Contra Cas. fr. 15 Mai 1823 în Cohendy-Darras.

14. Ținerea neregulată a registrelor, cînd a fost făcut cu intenția de fraudă, echivalează cu

sustragerea și cade sub prevederile legii în ce privește bancruta frauduloasă; această soluțiune rezultă din art. 586 fr. (877 romin) Cod. Com. care consideră nere-

gulata ținere a registrelor ca un caz de bancrută simplă, dacă nu se constată fraudă.

Cas. fr. 7 Marte 1899 în Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 881. Delictele de bancrută simplă se pedepsesc cu închisoare de la 15 zile pînă la doi ani.

Cel ce se face culpabil de bancrută simplă va putea fi, oșebit de aceasta, declarat incapabil de a exercită profesiunea de comerciant și a i se interzice dreptul de intrare în localurile de bursă.

Com. 876—879, 843; C. p. 8, 60, 345; Ital. 861 al. I; Fr. 584; Penal fr. 402.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 861. Al. 1. I reati di bancarotta semplice sono puniti col carcere da sei mesi a due ani. Nei casi preveduti nell'art. 857, la pena può essere diminuita sino ad un mese.

Al. 2. Se il tribunale colla sentenza di omologazione del concordato dichiarari, secondo le disposizioni dell'art 839, rivotata la sentenza dichiarativa del fallimento, il procedimento penale per bancarotta semplice rimane sospeso e col completo adempimento delle obbligazioni assunte nel concordato l'azione penale rimane estinta.

(A se vedea și al 5 la art. 882 (it. 861) C. Com. aplicabil în ambele cazuri de bancrută).

Bibliografie: Degré III p. 230; D. Alexandresco VII, p. 616; Cezărescu-Dan, p. 260 urm.; Vidari IX, p. 224 urm.; Masé Dari II p. 593, urm.; A. Garraud V, p. 374; Cohendy-Darras II p. 244 urm.; Ingaramo p. 565 urm.

Din dezbaterile parlamentare pe 1898/99. *D. raportor Ali Constantinescu:* Comitetul delegaților, după ce s'a tipărit raportul și proiectul de lege, a găsit de cuviință să șteargă din acest articol cuvintele: fără a se putea acordă circumstanțe atenuante pentru micșurarea pedepsei. Motivele pentru care am eliminat aceste cuvinte sunt următoarele: Principiile generale ale dreptului penal dă judecătorului puterea de a acordă circumstanțe; am crezut că nu putem derogă de la aceste principii în materie de faliment atunci cînd ele se aplică în materie de crime.

Dacă judecătorul va găsi că este caz de a se acordă circumstanțe atenuante, să-i dăm dreptul de a le putea acordă. Nu trebuie

ca noi să-l oprim de la aceasta, călcând niște principii recunoscute în materie penală. (*V. Desb. Senat pe 1898/9 pag. 546*).

Observațiune. Nu am mai citat doctrina și jurisprudența străină, întru cit prin modificările ce au suferit atit art. 881 cit și 882, nu a mai rămas decît prea puțină asemănare între dispozițiunile textelor romîn și italian, așa că textele citate sunt mai mult opera legiuitorului romîn, admise aproape fără discuții în parlament.

Jurisprudență. 1. Conform art. 2 c. p. infracțiunilor săvîrșite în timpul legiuirii celei vechi, trebuie să li se aplice legea cea nouă, cînd această lege prevede o pedeapsă mai ușoară.

Prin urmare, este casabilă deciziunea Curții de Apel, care judecînd în materie de bancrută un apel al inculpatului, pentru ca să respingă acel apel, s'a referit la art. 881 din vechiul C. Com. care admitea circumstanțe ușurătoare, pe motive că aceasta dă loc la prezumpțiunea că judecătorii nu s'au ocupat de chestiunea dacă împrejurările în cari s'a petrecut faptele îi autoriză să acorde circumstanțe atenuante, pentru că se credeau opriți prin dispozițiile vechiului art. 881. *C. Cas. II No. 52/911. C. Jud. 36/911 și Jurisp. No. 6/911.*

2. Faptul că un comerciant a fost condamnat pentru bancrută simplă—că n'a ținut registrele în regulă—nu împiedică a fi dat a doua oară în judecată și condamnat ca bancrutar fraudulos—că a vîndut marfa și disimulat activul în dauna creditorilor. Aceasta nu e o violare a principiului *non bis in idem*, de oarece în procesul tranșat prin a doua condamnățiune, nu sunt toate elementele indispensabile aplicărei aceluși principiu, lipsind identitatea de obiect. *C. Cas. II, din 1893. Bul. cas. p. 917.*

3. A se vedea și No. 3 de la art. 882.

4. Pentru substanța delictului de bancrută simplă, legea nu cere intențiunea frauduloasă, din partea inculpatului, simpla constatare a faptelor constitutive a acestui delict fiind suficientă. *C. Cas. II No. 3562/911 în Jurisprudența No. 3/911.*

5. A se vedea și No. 5 de la art. 882.

6. Fiecare din cazurile prevăzute de art. 876 și 877 C. Com., se raportează la același fapt, care constituie delictul de bancrută simplă, de unde rezultă că dacă unui comerciant falit i se impută că a contribuit la mai multe din cazurile prevăzute de acele articole, aceste contravențiuni raportîndu-se la același delict—bancruta simplă—ele nu pot fi considerate ca delict separate, ci ca unul și același delict manifestat prin mai multe împrejurări.

Art. 881 C. Com. prevăzînd pentru delictul de bancrută simplă pedeapsa închisorii corecționale dela 15 zile pînă la 2 ani, instanța de fond violează art. 60 Cod. Pen. dacă recunoscînd circumstanțe ușurătoare în favoarea inculpatului, îl condamnă la 2 luni închisoare corecțională, de oarece și fără aplicarea art. 60 putea să-i dea această pedeapsă.

C. Cas. II, No. 376/912, în C. Jud. No. 31/912; Contra C. Apel Craiova II, No. 558/911.

Notă. Al. 2, al art. 871 prevede că ridicarea dreptului de a mai exercita profesiunea de comerciant, este facultativă pentru tribunal, spre deosebire de textul italian al 5 al art. 861, unde pierderea pentru viitor a exercițiului profesiunii de comerciant este de drept o consecință a condamnățiunii pentru bancrută (fie simplă fie frauduloasă); la noi această consecință de drept este numai pentru bancruta frauduloasă.

CODUL COM. ROMIN

Art. 882. Bancruta frauduloasă se va pedepsi cu maximul închisorei corecționale și cu interdicțiunea pe timp mărginit. Pedepsa închisorei, chiar când judecata găsește circumstanțe ușurătoare, nu poate fi redusă la mai puțin de un an.

Cel ce este condamnat, pentru faptul de bancrută frauduloasă va fi, osebit de aceasta, declarat incapabil de a mai exercita profesiunea de comerciant și i se va interzice dreptul de intrare în localurile de-bursă. Contra acelora ce vor fi exercitat obicinuit profesiunea de mijlocitori, în caz de bancrută frauduloasă, se va aplica maximum pedepsei.

Com. 880, 943; C. Pen. 8, 60, 343, 348; Ital. 861; Fr. 584, 591; Belg. 575, 1°, 5°.

Bibliografia la art. 881.

Jurisprudența. 1. Fapta comerciantului de a cumpăra imobile pe numele femeiei ca fiind cumpărate cu bani dotali, pe cînd eră cu din banii săi, constituie o sus-

CODUL COM ITALIAN

Art. 861. Al. 3. I reati di bancarotta fraudolenta sono puniti colla detenzione, e nei casi più gravi colla reclusione dai dieci ai venti anni.

Al. 4. Le pene indicate in questo articolo devono essere sempre applicate nel *maximum* contro coloro che hanno esercitato abitualmente la professione di mediatore.

Al. 5. Il condannato per reato di bancarotta è inoltre inabilitato all'esercizio della professione di commerciante e non può avere ingresso nelle borse di commercio.

tragere din activ, calificată de faliment fraudulos și pasibil de penalitatea prevăzută la art. 882 Cod. Com. *Trib. Ilfov III 25 Ian. 1899.* C. Jud. No. 10/99.

2. Faptul comerciantului ca mai înainte de a fi declarat în stare de faliment, să fi vîndut parte din mărfurile sale sub costul lor, în scop de a frustra pe creditorii săi, constituie elementul delictului de bancrută frauduloasă prevăzut și pedepsit de art. 880 și 882 Cod. Com. *C. Cas. II No. 426/901*, Bul. pag. 848.

3. Cînd un comerciant căzut în stare de faliment este dat în judecată pentru bancrută și judecătorul de instrucție cercetează toate faptele ce se aduc în greutatea prevenitului, spre a vedea ce fel de bancrută i se poate imputa, simplă sau frauduloasă, și-și dă ordonanță prin care declară caz de urmărire numai pentru delictul de bancrută simplă și această ordonanță rămîne definitivă, instanțele de fond chemate a judeca delictul de bancrută simplă nu mai pot pentru aceleași fapte cercetate de judele instructor să condamne pe falit pentru bancrută frauduloasă, căci prin această violează autoritatea lucrului judecat rezultînd din ordonanța judelei de instrucție. *C. Cas. II No. 488/901*. Bul. p. 901.

4. Falitul fiind dat judecății atît pentru delictul de bancrută simplă, cit și pentru bancrută frauduloasă, cu drept cuvînt instanțele de fond au aplicat și dispozițiile art. 40. Cod. Penal, relativ la cumul de delicte, de oare-ce elementele ambelor delicte fiind cu totul distincte unele de altele, au a fi considerate ca delicte deosebite. *C. Cas. II No. 852/901*, Bul. p. 1344. Vezi și *C. Jud. No. 77/901*.

5. Cînd tribunalul a condamnat pe un inculpat pentru delictul de

bancrută simplă și frauduloasă la un an închisoare corecțională, admițînd și circumstanțe atenuante, Curtea de apel poate, în urma apelului inculpatului, să-l condamne la 3 luni închisoare pentru bancrută simplă numai, achitîndu-l de delictul de bancrută frauduloasă și înlăturînd aplicarea art. 60 al. ultim c. p. fără a se putea zice că întru cit prima instanță a aplicat art. 60, inculpatul a dobîndit beneficiul acestui articol și că instanța de apel eră ținută să pronunțe și pentru delictul de bancrută simplă, singurul reținut în sarcina inculpatului, o pedeapsă care să fie sub minimum prevăzut de lege pentru acest delict. *C. Cas. II No. 2799/911* în *C. Jud. No. 20/912*.

6. Dacă tribunalul a condamnat pe un inculpat pentru faptul de bancrută și anume: că fiind declarat în stare de faliment, a disimulat o parte din activul său, înfățișînd un bilanț în care a trecut datorii neexistente și că a pus la o parte cea mai mare parte din suma ce a încasat din vinzarea unei case, iar procurorul făcînd apel, a minimă, Curtea de Apel constată că diferența între activ și pasiv este cu mult mai mare și în consecință, îi majorază pedeapsa, nu se poate zice că s'a pus în sarcina inculpatului un fapt nou în apel, de oarece, este vorba de unul și același fapt, stabilit însă în apel în proporție mai mare, ceia ce Curtea de Apel eră în drept să facă în urma apelului procurorului. *Cas. II No. 122/912* în *C. Jud. No. 24/912*. *C. Apel Iași I, No. 394/911*, confirmată în recurs.

CAPITOLUL II

Despre delictele altor persoane decît falitul fără
complicitate în bancrută

CODUL COM. ROMÎN

Art. 883. Prepusul sau reprezentantul comerciantului falit care în gestiunea lui încredințată, s'a făcut culpabil de vre una din faptele indicate la No. 2, 3, 4 și 5 din art. 876 și la No. 1 din art. 877, sau la art. 880, se va pedepsi conform dispozițiunilor pentru bancrută frauduloasă.

Com. 392, 401; Ital. 862.

CODUL COM. ITALIAN

Art. 862. L'institore o il rappresentante del commerciante fallito che nella gestione affidatagli si è reso colpevole di uno dei fatti indicati nei numeri 2, 3, 4 e 5 dell'articolo 856, e nel numero 1 dell'articolo 857, è punito giusta la prima parte dell'articolo 861.

Egli è punito giusta il secondo capoverso dell'articolo stesso, se è colpevole di uno dei fatti indicati nell'art. 860.

Bibliografie. V. Dimitriu curs; Degré III p. 230 urm.; C. Hamangiu în Dreptul No. 9/911; Vidari IX p. 242 urm.; Masé Dari II p. 609 urm.; Ingaramo p. 570.

Doctrină. 1. Faptele de bancrută simplă presupun o *negligență* din partea falitului și negligența se caracterizează ca o slăbiciune, o somnolență, o neputință a voinței. Însăși natura bancrutei simple respinge dar ideia că ea s'ar putea săvârși cu ajutorul complicității, complicitatea presupunnd o voință puternic înboldită prin cooperarea cu alții. Falitul nu se poate disculpa că afacerile sale au fost conduse de un al treilea, care i'a cauzat și lui o daună prin reaua sa gestiune, căci el e în culpă că n'a priveghiat pe prepusul său.

Falimentul totuși e o mare nenorocire, și dacă un al treilea l'a provocat priu negligența sa, interesul societății cere ca și acesta să fie pedepsit. Reprezentantul unui comerciant, care pierde de exemplu banii săi și banii străini în cărți, și pentru a putea plăti datoriile ajunse la scadență și a evita astfel alarma ce s'ar da de creditorii neplătiți la termen, s'ar apuca să cumpere pe credit efecte cu intențiunea, urmată de fapt, de a le revinde mai jos decît cursul, sau ar plăti pe un creditor mai colțat în prejudiciul masei, sau situațiunea fiind așa de precară, ar omite de a ținea registre, sau n'ar ținea exact inventarul anual, sau ar ținea registre și inventarii

necomplete sau neregulate sau neoferind adevărata situațiune activă sau pasivă, ar comite o culpă gravă, căreia ar fi a se atribui falimentul patronului său. Fapta sa merită dar să cadă sub rigoarea legii penale. (*Degré* III p. 230 urm.)

2. Prepusul nu lucrează în numele său propriu, ci în numele și pe socoteala patronului; față de terții, el se consideră ca un mandatar . . . . . Pentru a dobîndi calitatea de prepus trebuie neaparat să fie însărcinat cu conducerea și administrarea unui stabiliment comercial, fie principal, fie sucursală. El are o reședință statornică. El se deosebește de un comisionar, de un director de fabrică, de un administrator legal al unui minor ce face comerț, de agenții comerciali; nefăcînd comerț în numele său, nu poate fi considerat comerciant. (*V. Dimitriu* curs p. 441).

3. Ce pedeapsă trebuie să aplice instanțele de fond prepusului sau reprezentantului falit care, în gestiunea lui, s'a făcut el însuși culpabil de fapte ce constituiesc delictele de bancrută simplă sau frauduloasă? ¹⁾ Vechiul art. 875 al codului nostru de comerț din 1887, reproducînd neschimbat art. 862 codul de comerț, italian distingea pe prepusul sau reprezentantul de comerț, culpabil de bancrută simplă, de acel culpabil de bancrută frauduloasă, pedepsind ca banerutari simpli pe acei cari comiteau faptele specificate în articolele ce prevăd bancruta simplă, și, din contra, pedepsind ca banerutari frauduloși pe acei prepuși sau reprezentanți care comiteau fapte ce alcătuiau bancruta frauduloasă. Nimic mai firesc și mai logic, ca dispozițiunile penale ale acestui articol.

Ce se întimplă însă? Legiuitorul nostru din 1895, modificînd cartea III-a a codului de comerț referitoare la falimente, cu care ocazie a schimbat și numerotația articolelor din codul comercial, modifică și redacția art. 875, devenit art 883, dispunînd că prepușii sau reprezentanții de comerț ai falitului, ori cari ar fi faptele comise de dînșii, fie din acele cari formează numai bancrută simplă,

1). Afacerea se prezintă astfel: X, comerciant din Birlad, după un prim faliment, deschide un magazin de galanterie pe numele soției sale, de la care avea *procură generală* ce-i fusese dată chiar în ziua începerii comerțului, fiind însărcinat ca procurator prin însăși cererea de înscriere a firmei comerciale. Firma fiind declarată în stare de faliment. X a fost pus sub inculpare, conform art. 883 e. com., și cu toate că instrucțiunea făcută în cauză nu constatase în sarcina sa de cît elementele bancrutei simple, totuși aplicîndu-i-se de tribunal textele relative la bancruta frauduloasă, conform art. 883; a fost condamnat la pedeapsa de un an închisoare corecțională, minimul ce i se putea da. Afacerea a venit în apel la 5 Martie 1910, cînd s'a produs divergență, care a fost rezolvată la 5 Mai 1910 prin respingerea apelului lui X. Recursul făcut în cauză de cel condamnat, a fost respins de Înalta Curte de Casație.

fie din acele cari alcătuesc bancruta frauduloasă, să fie pedepsiți și unii și alții, laolaltă, cu pedeapsa bancrutei frauduloase.

După cum vedem, legiuitorul din 1895, îndepărtându-se de textul italian ce-i servise de model în 1887, face o adevărată inovație, în ceea ce privește pedepsirea acestor reprezentanți de comerț, inovație ce este păstrată și de legiuitorul din 1902, care deși i-a schimbat redacțiunea în partea finală, totuși i-a lăsat neschimbat sensul ei, din punct de vedere al unei mai riguroase repressiuni penale. De ce această agravare de pedeapsă pentru prepusii sau reprezentanții cari nu s'au făcut culpabili de cit numai pentru bancrută simplă, agravare ce în aparență pare a fi și ilogică și nedreaptă? Și în jurul acestei aparențe de nedreptate și de lipsă de logică, s'a format obiectul discuțiunii dintre apărătorul reprezentantului falitului și Ministerul public, într'o speță recentă ce a avut loc înaintea secției I a Curței de apel din Galați. Apărătorul inculpatului, între alte argumente prin care voia să demonstreze că intenția legiuitorului nu putea să fie în sensul acestei agravări de pedeapsă, analizând redacțiunea noului art. 883 cod. com., susținea că în specie nu poate fi vorba de cit de o inadvertență sau omisiune, de oare ce nicăeri nu se pot vedea motivele cari au putut determina pe legiuitor să facă o așa de radicală schimbare și să mărească așa de mult și de nejustificat pedeapsa unor oameni cari nu se făcuse culpabili de nici una din faptele grave ale bancrutei frauduloase, ci de simple neglijențe în conducerea comerțului.

În primul loc, inadvertență nu poate fi, întru cit legiuitorul din 1895 își exprimă destul de clar intențiunea sa de a pedepsi pe prepusul sau reprezentantul comerciantului falit, chiar pentru fapte ce alcătuesc numai bancruta simplă, cu pedeapsa bancrutei frauduloase. Cum că această a fost intențiunea precisă a legiuitorului din 1895, este că ea este întărită prin o redacțiune și mai clară ce o dă legiuitorul din 1902, care, modificând la rîndu-i partea III-a a codului de comerț relativă la falimente, precizează și mai luminos că: „prepusul sau reprezentantul comerciantului falit care, în gestiunea lui încredințată, s'a făcut culpabil de vre una din faptele indicate la No. 2, 3, 4 și 5 din art. 876, și la No. 1 din art. 877, sau la art. 880, se va pedepsi conform dispozițiunilor pentru bancrută frauduloasă“. Deci, nu poate fi vorba de inadvertență. Omisiune iarăși nu poate fi, pentru că atit legiuitorul din 1895, cit și acel din 1902, au modificat și unul și altul redacțiunea acestui art. 883, s'au ocupat deci de cuprinsul lui, schimbîndu-i în mod intenționat dispozițiunile lui corecționale, agravînd aceste dispozițiuni, cu voința de a le a-

gravă, legiuitorul din 1902 căutînd chiar de a clarifica și mai bine sensul articolului, modificîndu-i partea finală și dîndu-i o redacțiune mai precisă și mai lămurită în ceea ce privește agravarea pedepsei. Deci, nu poate fi vorba de omisiune. Dacă vre-o omisiune ar fi fost și dacă legiuitorii modificatori din 1895 și 1902 a fi voit să păstreze neatîns dispozițiunile din vechiul art. 875 similare art. 862 codul italian, atunci n'ar fi avut nevoie să schimbe vechea redacție a art. 875, iar în cazul unei „omisiuni“ ea s'ar fi putut ușor recunoaște din lipsa de sens a art. 883, sau din redacția trunchiată a cuprinsului lui.

Dar atunci, cari au fost motivele cari au determinat în prim rînd pe legiuitorul din 1895 de a agrava pedeapsa presupușilor sau reprezentanților comercianților falșiți? Aceasta este chestiunea care trebuie lămurită. În expunerea sa de motive, legiuitorul din 1895 nu ne dă nici o lămurire asupra cauzelor cari l'au determinat să agraveze pedeapsa persoanelor prevăzute de art. 883 cod. com. Desbaterile parlamentare de asemenea nu ne aduc nici o lumină în această privință. Expunerea de motive din 1895 spune numai atît : „Celelalte îmbunătățiri de detaliu, modificări de procedură, fixarea cazurilor cînd se poate cerceta dreptul de opoziție și de apel, agravarea de pedepse pentru bancrutari și complici, nu au nevoie de un comentariu special“. După cum vedem, nimic în ceea ce privește motivele care ne interesează.

Deci, neputînd găsi aceste cauze nici în expunerea de motive, nici în desbaterile parlamentare, vom încerca să le găsim în intențiunea legiuitorului și în spiritul ce a călăuzit pe reformatorul codului de comerț din 1895. Ne aducem aminte că motivul principal care a determinat și a silit pe legiuitorul din 1895 ca să aducă o radicală modificare în administrațiunea și urmărirea falimentelor a fost înmulțirea lor dăunătoare prestigiului comerțului și creditului nostru comercial în străinătate. Zeci de comercianți din București și din centrele principale ale țării, preferau să fie declarați în stare de faliment, de cît să facă față în mod cinstit plăților lor, din cauză că falimentul le oferea o sursă nesfîrșită de cîștiguri incorecte dar rezezi, și nici un dezavantaj legal sau chiar moral. Era un fel de atracțiune a comercianților puțin scrupuloși în spre faliment. Represiunea penală, aproape iluzorie, nu putea să pună nici o barieră acestui mers ascendent al falimentelor. Deși mare parte din aceste falimente erau frauduloase, unele din ele erau clasate în lipsă de dovezi legale, iar cele mai multe se terminau cu o pedeapsă derizorie de 50 sau de 100 lei amendă, calificate fiind de instanțele de

fond drept bancrute simple. Iar pasivul falimentelor din întreaga țară, atingea cifrele de 10 pînă la 15 milioane pe fie care an, cu cari sumi creditorii erau păgubiți. Alarmat cu drept cuvînt de această stare de lucruri îngrijitoare pentru creditul nostru comercial, legiuitorul din 1895 hotărî modificarea Cărței a III-a codului comercial referitoare la falimente, înființînd sindici-magistrați pentru administrarea mai serioasă a falimentelor, introducînd o mulțime de dispozițiuni folositoare urmării mai riguroase a bancrutelor, agravînd pedepsele bancrutarilor simpli și frauduloși, eliminînd pedeapsa cu amendă chiar în materie de bancrută simplă și introducînd chiar pentru acest simplu delict, un minimum de pedeapsă de 15 zile, sub care judecătorii nu se puteau coborî. În acest spirit de îngrijorare a stărei grave în care ajunsese chestiunea falimentelor la noi în țară, în aceste intențiuni salutare de a pune o barieră mersului ascendent al acestor insolvențe frauduloase, trebuie să căutăm motivul real și adevărat al agravării pedepsei din art. 883 codul de comerț. Tendința generală a modificărilor materiei falimentelor făcută în 1895, a fost represiunea mai riguroasă a bancrutelor prin agravarea pedepselor. Dar în afară de acest spirit de care a fost călăuzit legiuitorul din 1895, explicațiunea agravării pedepsei ce trebuie aplicată prepușilor și reprezentanților comercianților faliti cuprinsă în art. 883 cod. com. o găsim și în caracterul special și caracteristic al acestui delict, pentru că în afară de bancruta simplă imputată, în cazul cel mai bun, unor asemenea prepuși sau reprezentanți ai comercianților faliti, fapta lor este dublată și de un alt delict, acela al „abuzului de încredere“ față de persoana comerciantului pe cari ei îl reprezintă și ale cărui afaceri ei le periclitează și le compromit prin fapta lor. Din cauza imprudenței sau neglijenței lor, din culpa lor deci, se provoacă falimentul și se aduce discreditul comerciantului pe care ei îl reprezintă. Ei lucrează pe baza și în puterea unui mandat, de care au abuzat, compromițînd într'un moment dat întreg comerțul și deci întreaga situațiune economică a mandantului lor. Iată deci partea special gravă a responsabilităței penale a acestor prepuși sau reprezentanți, și deci necesitatea agravării pedepsei lor, cuprinsă în modificarea din 1895 a art. 883, chiar cînd ei se fac culpabili de bancrută simplă. În această privință, doctrina italiană ne dă lămuriri prețioase cu privire la natura specială a acestui delict și la necesitatea ca el să fie pedepsit cît mai riguros. Și să se noteze bine, după cum am arătat mai sus, că textul art. 862 codul de comerț italian, nu cuprinde agravarea introdusă de legiuitorul nostru din 1895, el păstrînd sensul primitiv pe care l'a avut și art. nostru 875

codul de comerț, în prima sa redacțiune din 1887, adică distingând între faptele și pedepsele respective ale bancrutei simple și frauduloase.

În adevăr, doctrina italiană, reprezentată prin Vidari, Alfani, Vivante, Bonelli și Longhi, este unanimă a recunoaște că în ceia ce privește prepusul sau reprezentantul comerciantului falit: „*la sua responsabilità riescirà tanto più grave in quanto che egli tradi, oltre la fiducia dei terzi, quella del suo preponente*“. Iar mai departe: „*la responsabilità dell'istitutore o del rappresentante preposto a un dato commercio a o un dato esercizio, se non è maggiore di quella che avrebbe incorso lo stesso commerciante, perchè alla violazione dei doveri imposti chi esercita il commercio si aggiungerebbe per l'istitutore o rappresentante la violazione di speciali doveri che derivano dal mandato, non è certamente minore*“¹⁾. Vidari, după ce arată că falimentul acestor reprezentanți și prepuși (institori) poate agrava în modul cel mai dăunător condițiunea patrimonială și juridică a comerciantului ce ei represintă, precum și a creditorilor acestuia, vorbind de pedeapsa ce instanțele de fond trebuie să le aplice, cu toată deosebirea ce legiuitorul italian o face în art. 862 între faptele și pedepsele de bancrută simplă și frauduloasă, totuși sfătuiește că: „*tale applicazione deve essere fatta contra gli institori ed i rappresentanti con maggior rigore, che non se si trattasse dello stesso principale... è ciò perchè quelli sono colpevoli di aver violata la fede in essa riposta dal principale*“²⁾.

Iată deci o nouă explicație pe care ne-o procură doctrina italiană în găsirea genezei și a motivelor care au determinat pe legiuitorul nostru din 1895 să agraveze pedeapsa cuprinsă în art. 883 C. Com., înlăturând distincțiunea ce o făcea codul de comerț din 1887. Caracterul special grav și *sui generis* al acestor delictes pe cari doctrina italiană le recomandă rigoarei judecătorilor, iată încă una din cauzele care au contribuit la schimbarea în sens mai sever al cuprinsului art. 883. Deci nu poate fi vorba nici de eroare, nici de inadvertență, nici de omisiune, așa că juridic și cu bună dreptate Curtea de apel din Galați în decizia citată, care a fost confirmată și de Casație zice: „întru cit textul actual nu distinge, nici judecătorul nu trebuie să distingă, ci urmează să aplice legea așa cum este, nu așa cum a fost și nici cum trebuie să fie“. C. Hamangiu în Drep. tul No. 9/911.

1). Silvio Longhi «*La Bancarotta*» p. 188 și 189; Vivante, «*Trattato*» vol. I p. 259. Vidari «*Corso di diritto commerciale*», vol. IX p. 245. Gustavo Bonelli «*Del fallimento*» vol. VIII p. 141 urm.; Alfani «*La Bancarotta*» p. 180.

2). Vidari op. cit. p. 246.

Jurisprudență. În penal conf. art. 883 C. Com. prepușii și reprezentanții nu pot fi condamnați ca bancrutari frauduloși pe baza art. 882 C. Com. de cît dovedin-

du-se că sunt prepușii și reprezentanții unui comerciant falit.

C. Apel Craiova II No. 139/911 în Pagini Juridice No. 82/911.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 884. În caz de faliment a unei societăți în comandită, prin acțiuni sau anonimă, administratorii și directorii ei vor fi pedepsiți după dispozițiunile art. 881, dacă falimentul a provenit din culpa lor sau dacă nu au fost îndeplinite dispozițiunile art. 92, 93, 95, 96, 101, 104, 142, 146, 147, 148, 157, 168, 173, 174, 175, 178, 179, 182, 183 și 184, sau dacă sunt culpabili de vre unul din faptele arătate la No. 2, 3, 4 și 5 ale art. 876 și la No. 1, 3 și 4 ale art. 877.

Ei se vor pedepsi cu aceeași pedeapsă, dacă sunt culpabili de vre unul din faptele indicate la art. 880. Asemenea și:

1. Dacă au omis cu dolo a publică contractul social și schimbările ulterioare în modurile prescrise de lege;

2. Dacă au arătat în mod fals capitalul subscris sau vărsat;

3. Dacă au distribuit societărilor dividende evident fictive și cu chipul acesta, au micșorat capitalul social;

CODUL COM. ITALIAN

Art. 863. Nel caso di fallimento di una società in accomandita per azioni od anonima, gli amministratori e i direttori di essa sono puniti giusta la prima parte dell'articolo 861, se per loro colpa è avvenuto il fallimento o non furono adempiute le disposizioni degli articoli 91, 92, 94, 95, 96, 101, 104, 140, 144, 145, 146, 155, 166, 171, 172, 173, 176, 177, 180, 181 e 182, ovvero se sono colpevoli di uno dei fatti indicati nei numeri 2°, 3°, 4° e 5° dell'articolo 856, e nei numeri 1°, 3° e 4° dell'articolo 587.

Essi sono puniti giusta il secondo capoverso dell'articolo 861, se sono colpevoli di uno dei fatti indicati nell'articolo 860, ed inoltre:

1° se hanno omesso con dolo di pubblicare il contratto sociale ed i successivi cambiamenti nei modi stabiliti dalla legge;

2° se hanno falsamente indicato il capitale sottoscritto o versato;

3° se hanno dato ai socii dividendi manifestamente

5. Dacă au ocazionat cu dol, sau prin mijlociri de operațiuni doloase, falimentul societății.

Com. 114, 122, 150, 169, 265 § 2, 266; Ital. 863; Belg. 576.

non sussistenti ed hanno con ciò diminuito il capitale sociale;

4° se hanno fatto con dolo prelevamenti superiori a quelli concessi nell'atto di società;

5° se hanno cagionato con dolo o per conseguenza di operazioni dolose il fallimento della società.

Bibliografie. Degrè III p. 231 urm.; Vidari IX p. 246 urm.; Masé Dari II p. 614 urm.; Ingaramo p. 570 urm.

Doctrină. Dispozițiunile art. 884 (it. 863) sunt aplicabile și administratorilor cari fără a fi autorizați se amestecă în gestiunea societății, însă acest text nu poate fi aplicabil și funcționarilor societăților în comandită prin acțiuni sau anonime, pentru că nu au nici calitatea nici răspunderea unor reprezentanți ai societății. Contra acestora însă sunt aplicabile pedepsele de bancrută dacă se va stabili complicitatea lor în conducerea neregulată a afacerilor, din care cauză societatea a fost declarată în stare de faliment. *Masé Dari* II pag. 617 urm.

Jurisprudență. Imprejurarea că o societate nu este legalmente constituită, nu înlătură pedeapsa de bancrută, prescrisă pentru administratorii acestei societăți care de fapt exercită comerțul.

C. Cas. Roma 18 April 1891 Annuario p. 81.

CODUL COM. ROMÂN

Art. 885. Judecătorul sindic al falimentului, care se va fi făcut culpabil de malversațiuni în administrațiunea sa, se va pedepsi cu maximul închisorei; iar dacă paguba cauzată este mică, închisoarea se va putea reduce pînă la trei luni.

Dispozițiunile acestui articol se vor aplica asemenea auxiliarilor și celor însărcinați de către judecătorul sindic cu executarea

CODUL COM. ITALIAN

Art. 864. Il curatore del fallimento colpevole di malversazione nella sua amministrazione è punito colla reclusione, e se il danno recato è leggiero col carcere non minore di tre mesi.

Se il curatore non si è reso colpevole che di negligenza, è punito col carcere da un mese ad un anno e con multa estensibile a lire trecento. Queste pene possono anche applicarsi se-

operațiunilor falimentului.
Com. 731, 732, 737, 740;
C. Pen. 8, 346; Ital. 864;
Fr. 596; Belg. 575, 4.

paratamente secondo le circostanze.

Le disposizioni del presente articolo si applicano anche ai coadiutori ed incaricati del curatore nell'esecuzione delle operazioni del fallimento.

Bibliografie. Degré III p. 235 urm.; Vidari IX p. 259 urm.; Masé Dari II p. 623 urm.; Namur III p. 363; Garraud V p. 377 urm.

Notă. În art. 878 al legii din 1887 figură al. 2: „Dacă sindicul nu s'a făcut culpabil de cit de neglijență, el va fi pedepsit cu închisoare de la o lună la un an și cu amendă penală pînă la 300 lei. Aceste pedepse se pot aplica și separat după împrejurări.“

Acest aliniat prin legea din 1895 a fost suprimat și nu a mai fost admis în legea din 1902. De aci rezultă că cuvîntul „*malversafiumi*“ se referă atît la cazurile de delict în care există intenția delictuoasă cit și în cazurile de neglijență, deși intenția n'ar exista.

Dovada ne-o dă debaterile din 1887:

D. C. Ciocazan: Ași voi să mi se spună de onor. d. raportor ce înțelege prin cuvîntul *malversafiume*? D-voastre ați făcut un nou cod comercial, și cu toate acestea puneți în el acest cuvînt, care numai romînesc nu este. De aceea eu vă rog să schimbați acest cuvînt. Am întreat pe un domn comerciant de lingă mine ce se înțelege în comerț prin acest cuvînt, și d-sa mi-a spus că nu știe.

D. vice-președinte: D. comerciant pe care l'ați întreat d-voastră, cunoaște foarte bine codul de comerț și termenii lui; și dacă v'a răspuns astfel a voit numai să se facă că nu știe. Cu toate acestea putem să facem o explicare în parantesă.

D. P. Borș: O națiune cu cit înaintează în cultură, prin urmare, și în știința dreptului, cu atît simte necesitate de cuvinte noi.

În știința juridică comercială, cînd sindicii fac o gestiune rea, fie prin deturnare sau nu, prin care se aduce prejudiciu masei creditorilor, aceasta se numește *malversafiume*.

D. I. Sturdza: Puneți: *întrebuințare rea*.

D. vice-președinte: Se va explica prin o notiță.

(Vezi desb. Ad. Dep. pe 1887 pag. 1227).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 886. Se vor pedepsi cu maximul închisorei acei cari, deși n'ar fi complici în bancrută, se vor dovedi culpabili.

1. Că într'un faliment, cu

CODUL COM. ITALIAN

Art. 865. Sono puniti colla reclusione sino a cinque anni coloro che senza complicità in bancarotta sono convinti:

1° di avere in un falli-

bună știință, au distras, tăinuit sau disimulat, prin declarațiuni publice sau private, bunuri mobile sau imobile de ale falitului;

2. Că, în mod fraudulos, au produs în faliment creanțe simulate, în numele lor propriu sau prin persoane interpuse;

3. Că au săvârșit vre unul din faptele arătate în art. 880, exercitînd comerțul sub numele altuia sau sub nume simulat. Aceiași pedeapsă se va aplica și comerciantului care și-a prestat numele.

Ascendenții, descendenții, afinii și soțul falitului, cari cu știință vor fi distras sau tăinuit valori sau alte lucruri aparținînd falimentului, se vor pedepsi cu închisoare corecțională.

Com. 879, 888; C. Pen. 8,48 și urm. 53, 307; Ital 865; Fr. 593, 594; Belg. 575, 1°. 2°.

Bibliografie. Degre III p. 236 urm.; Vidari IX p. 262 urm.; Masé Dari II p. 631 urm.; Rivère p. 79 $\frac{1}{2}$ urm.; Namur III p. 359 urm.; R. Garraud. V. p. 378 urm.; Rogron p. 1262 urm.; Cezărescu-Dan p. 267 urm.; Ingaramo p. 571 urm.; Co-hendy-Darras p. 252 urm.

Jurisprudență. 1. Este culpabil de complicitate la bancrută frauduloasă cel căruia i se subînchiriază de către falit, înainte de a fi declarat ca falit, o prăvălie ce nu avea drept să subînchirieze, și a trecut în acea prăvălie pe numele complicelui, mărfuri ce luase pe credit și aceasta pe timpul cînd dejă se pregătea de faliment

mento scientemente distratto, ricettato o in pubbliche o private dichiarazioni dis-simulato beni mobili o immobili del fallito;

2° di avere fraudolentemente proposto nel fallimento in proprio nome o per interposta persona crediti simulati;

3° di essersi resi colpevoli dei fatti indicati nell' articolo 860, esercitando il commercio sotto altrui nome o sotto nome simulato. Al commerciante che scientemente prestò il nome si applica la stessa pena.

I discendenti, gli ascendenti, gli affini nelle stesse linee ed il coniuge del fallito che scientemente avessero distratto o ricettato valori od altre cose appartenenti al fallimento sono puniti col carcere.

și în scop de a frustra pe creditorii săi. C. Cas II No. 419/90 Bul. p. 527.

2. Dacă inculpatul este dat judecăței pentru faptul că ar fi prezentat creanțe simulate la masa falimentului, instanța penală nu este chemată a se pronunța decît asupra chestiunii de a se ști dacă numitul este sau nu culpabil de

faptul că a produs în mod fraudulos în faliment creanțe simulate, și nu poate să decidă că ele trebuiesc admise la pasivul falimentului.

C. Cas II No. 256/91 Bul. p. 776.

3. Elementul indispensabil care schimbă pe cumpărător în delictent, este ca să fi cumpărat acele lucruri pe un preț mic, cu bună știință că vânzătorul le vindea atât de ieftin pentru a realiza mai iute sumele de bani, în scop de a păgubi pe creditorii săi.

Că în speță, cumpărătorul, recurentul de azi, cerea de la Curte voie să producă experți, pentru a dovedi că dânsul nu cumpărase acele obiecte pe un preț vil și că prin urmare dânsul plătind pentru acea marfă adevărată ei valoare, nu păgubise pe creditorii vânzătorului și astfel dispărind în speță prejudiciul, dispărea și orice intențiune frauduloasă din partea-i și dânsul nu mai putea fi condamnat. Curtea refuzându-i dovedirea prețului mărfii prin experți și condamnându-l la închisoare, l'a privat de dreptul apărării.

C. Cas II No. 547/92 Bul. 1892 p. 1020 urm.

4. În principiu proba culpabilității unei persoane are a fi făcută de cel ce acuză.

Astfel cînd o persoană a fost dată în judecată corecțională pentru că în mod fraudulos, ar fi produs în faliment creanțe simu-

late, de și creanțele sale presupuse simulate fuseseră verificate și admise ca valabile la masa credală, sarcina de a proba simulația acelor creanțe incumbă ministerului public.

C. Cas. II No. 197/98. Bul. Cas p. 465.

5. Nu este necesar ca prezentarea și afirmarea unei creanțe simulate să aibă loc în interesul falitului, legea nu cere aceasta; asemenea nu cere legea existența concertului fraudulos dintre creditori și falit;

C. Cas fr. 2 Mai 1840, 19 Nov. 1859.

6... însă pentru a fi aplicabil art. 593 fr. (886 romîn) cod. com., este necesar să se declare creanța în formele prescrite la art. 496 fr. (770 romîn) cod. com.

Cas fr. 13 Marte 1851.

7. Pedepsa văzută în art. 594 fr. (886 romîn) cod. com., are loc fără a se face distincțiune dacă faptul s'a comis în interesul falitului sau în interesul personal al făptuitorului.

Cas. fr. 2 April 1853, 27 Ian. 1877; *Apel Dijon* 23 April 1879.

8... și fără a se distinge că faptul s'a comis anterior sentinței declarative de faliment, dacă este stabilit că în momentul comiterii faptului, încetarea plăților era cunoscută.

Apel Dijon 23 April 1879. (No. 5—8 în Cohendy-Darras).

CODUL COM. ROMÎN

Art. 887. Creditorul care va fi stipulat cu falitul sau cu altă persoană, avantajii în folosul său propriu pentru votul său în deliberările falimentului sau în cererea

CODUL COM. ITALIAN

Art. 866. Il creditore che ha stipulato col fallito o con altra persona vantaggi a proprio favore per il voto nelle deliberazioni del fallimento o sulla domanda di

de moratoriu, sau acela care prin alte moduri decât cele prevăzute în art. 880, își va fi procurat avantajii în sarcina activului falimentului, se va pedepsi cu închisoare pînă la un an și cu amendă pînă la 2,000 lei.

Com. 836, 843, 848 și urm. 888, C. P. 347; Ital. 866; Fr. 597; Belg. 575, 3°.

moratoriă, o che in modi diversi da quelli preveduti nell'articolo 860, și procurò vantaggi a carico dell'attivo del fallimento, è punito colla detenzione sino ad un anno e con multa sino a lire duemila.

La detenzione può estendersi a due anni se il creditore è membro della delegazione di sorveglianza.

Bibliografia articolele precedente.

Jurisprudență. 1. După art. 887 c. com. se fac pasibili de pedeapsa aratăată într'insul și acei ce se vor dovedi culpabili că în mod fraudulos au produs în faliment creanțe simulate în numele lor propriu.

C. Cas. II No. 565/97 Bul. p. 1349 urm.

2. Fiind vorba de admisibilitatea probei testimoniale cerută de unii creditori ce au votat concordatul pentru a dovedi că alți creditori, ar fi fost niște creditori închipuiți, interpuși de alți creditori cărora și-au stipulat avantaje în detrimentul minorității creditorilor, știut fiind că admisibilitatea probei testimoniale este lăsată de legiuitor la suveranitatea judecătorului, urmează că instanța judecătorească este în drept de a aprecia utilitatea ascultării marturilor și a-i respinge, cînd nu sunt trebuincioși în cauză față cu faptele cauzei.

C. Apel Iași II No. 6/94. (Estras din cod. com. adnotat de *Ejt. Antonescu* No. 98 p. 400).

3. Acțiunea publică decurgînd din delictul prevăzut de art. 887 cod. com. se prescrie prin trece-

rea termenului de 5 ani dela comiterea lui, adică din momentu în care un creditor stipulează al avantaje pentru votul său la deliberările falimentului.

Acțiunea civilă prevăzută de art. 888 C. Com. al I și III se prescrie și dinsa tot prin 5 ani conform principiului stabilit în art. 593 și 594 pr. p., aplicîndu-se chiar în cazul cînd delictul ar fi prevăzut de codul penal sau alt cod, ori de o lege specială.

Acțiunea civilă mai sus indicată poate fi intentată înaintea tribunalului de comerț, atunci cînd ea nu a fost propusă înaintea instanței penale sau cînd a intervenit o ordonanță de neurmărire sau o sentință absolutorie.

Trib. Ilfov Com. 28 Nov. 1898; Dreptul No. 16/99.

4. Creditorul care va fi stipulat fie cu falitul, fie cu ori cari alte persoane, avantaje particulare pentru a-și da votul său în deliberațiunile falimentului, se pedepsește conform. art. 887 C. Com. și această dispozițiune se aplică nu numai creditorului ci față cu ori cine care are dreptul și calitatea de a vota în deliberările

falimentului și face o asemenea stipulațiune.

Astfel, un mandatar care reprezintă pe unul sau mai mulți creditori, dacă face o asemenea stipulațiune, dinșul este pedepsit conform sus citatului text de lege și această soluțiune nu poate fi schimbată nici chiar în cazul când beneficiul stipulațiunii ilicite a mandatarului a fost remis în urmă de acesta mandanților săi.

C. Cas. II 15 Iunie 1899. Bul. p. 829.

5. Pentru ca un creditor al falimentului să fie pasibil de penalitatea prevăzută de art. 887 se cere: Ca presiunea să se fi exercitat asupra falitului în vederea concordatului, adică creditorul să fi pretins sau primit supracotă pentru a-i da vot favorabil sau mai bine pentru a-i înlesni votarea concordatului și că acest fapt să se fi petrecut anterior concordatului, textul vizînd o speculă în vederea votării acestui concordat. Prin urmare cînd polițele s'au dat în urmă, aceasta nu constituie un delict ele putînd fi date de falit în urmă pentru a repara pagubele pricinuite prin falimentul său.

Trib. Ilfov III No. 133/99 în C. Jud. No. 10/99.

6. Articolul 887 cod. com. dispune că creditorul care ar fi stipulat, fie cu falitul, fie cu ori care alte persoane, avantajii particulare pentru a-și da votul său în deliberațiunile falimentului, va fi pedepsit, această dispozițiune care are de scop de a garanta legalitatea operațiunilor falimentului și de a menține egalitatea între creditori, trebuie să fie aplicată față cu ori cine care are dreptul și calitatea de a vota în deliberațiunile falimentului.

Art. 887 citat vorbește în special de creditor, pentru că de ordinar și în generalitatea cazurilor creditorul este acela care se prezintă în persoană în adunările convocate de operațiunile falimentului.

Dacă stipulațiunea emană de la mandatarul prin care creditorul a fost reprezentat, responsabilitatea penală trebuie să cadă asupra mandatarului, cînd s'a constatat că el este care a întrebuițat manopere frauduloase, ca în speță.

Această soluțiune, nu poate fi schimbată chiar și în cazul cînd beneficiul stipulațiunii ilicite a mandatarului a fost remis în urmă de acesta creditorului de oare ce delictul se găsește pe deplin consumat prin singurul fapt al stipulațiunii unui avantaj particular destinat să recompenseze votul dat în deliberațiune cum și prejudiciul cauzat pentru masa creditorilor, în urma acestei stipulațiuni executate.

C. Cas. I No. 507/99 Bul. 1899 p. 832; C. Cas. II No. 1272/902 Dr. 11/903; C. Apel Buc. III No. 1071/901 C. Jud. No. 34/902 pag. 281.

7. Este radicalmente nulă stipulațiunea dintre creditor și falit în vederea unui vot favorabil la concordat, chiar dacă ar fi sub forma unui împrumut făcut falitului concordatar; și această nulitate nu dispăre, nici nu poate fi ratificată prin o executare voluntară, nici prin prescripțiunea cincinală stabilită pentru acțiunile în nulitate; nulitatea are loc chiar cînd avantajele particulare stipulate nu ar fi în sarcina falimentului.

Cas. Roma 11 Febr. 1892; Apel Torino 4 Iunie 1892; în Ingaramo.

8. Formula generală de care se servește art. 597 fr. (887 român)

cod. com. cuprinde toate ipotezele în cari un creditor poate fi chemat a votă, și oricare ar fi titlul său în deliberațiunile falimentului. Legea nu face distincțiune dacă votul creditorului, căruia s'a făcut avantaje,—ar rămânea fără efect, prin neomologare, sau prin neindeplinirea formalităților legale.

Cas. fr. 20 Marte 1852, 22 Iunie 1877.

9.... și chiar în caz, cînd avantajele stipulate, au fost promise de un terțiu și n'ar cădea în sarcina falimentului; căci legea nu face distincțiune și înțelege a pedepsi pe ori cine speculează votul său în deliberările unui faliment.

C. Cas. fr. 9 August 1862, 2 April 1863, 11 Feb. 1875; *Apel Lyon* 20 Ian. 1869; *Apel Aix* 16 Iunie 1870; *Apel Paris* 5 Marte 1879, 17 Iunie 1887; *Apel Bordeaux* 1 Dec. 1887.

10. Asemenea nu interesează dacă votul s'a dat de creditor însuși sau de un mandatar al său:

Cas. fr. 2 April 1863;

Se cere numai ca votul să fi fost dat.

Cas. fr. 9 Aug. 1862, 22 Iunie 1877.

11. Cade sub prevederile art. 597 fr. (887 romîn) și cazul cînd stipulațiunea unor avantajii în

sarcina activului falimentului se va fi urmat, chiar dacă nu ar fi intervenit un concordat, sau o cerere de moratoriu; delictul există prin acest fapt independent de concordat, și chiar înainte de faliment, însă numai după încetarea plăților, destul să rezulte avantaje prejudiciabile intereselor masei falimentului.

Cas. fr. 17 Nov. 1890.

12. Dispozițiunile acestui articol nu se pot aplica în caz cînd înainte de faliment iun terțiu garantează creditorului plata de către falit și creditorul consimte a acorda un termen debitorului, dacă însă se constată că creditorul n'a luat aceste măsuri în vederea votului său în deliberațiile falimentului.

Apel Aix 28 Febr. 1868; *Cas. fr.* 10 Ian. 1883; *Apel Paris* 17 Iunie 1887; *Apel Bordeaux* 29 Febr. 1888.

13. Angajamentul luat de falit către unul din creditorii săi, după concordat, de a-i plăti creanța întregă este valabil și licit, decurgînd din o obligațiune naturală.

Cas. fr. 29 April 1873; *Apel Bordeaux* 24 Aug. 1849; *Apel Rennes* 8 Ian. 1872. No. 8—13 în Cohendy-Darras.

CODUL COM. ROMÎN

Art. 888. În cazurile prevăzute de cele două articole precedente, sentința penală de condamnare va trebui să ordone:

1) Reintegrarea, dacă este cazul, la masa creditorilor a bunurilor sau valorilor distrase și restituirea celor

CODUL COM. ITALIAN

Art. 867. Nei casi preveduti nei due articoli precedenti, la sentenza penale di condanna deve ordinare:

1. La reintegrazione, ove ne sia il caso, presso la massa dei creditori dei beni o dei valori sottratti e la restituzione a chi di ragi-

în drept a sumelor ce creditorile primise fără să-i fi datorat.

2) Despăgubirea daunelor pentru sumele cite s'au constatat, cu rezerva despăgubirei și a altor daune mai mari dacă s'ar dovedi în urmă.

3) Anularea în privința tuturor și chiar a falitului a convențiilor particulare ce vor fi fost încheiate pentru a procura creditorilor avantajile menționate în articolul precedent.

Dacă cererile pentru obiectele sus indicate nu au fost propuse în instanța penală, sau dacă, fiind propuse, a intervenit o ordonanță de neurmărire sau o sentință absolutorie, acele cereri vor putea fi în urmă introduse și judecate înaintea tribunalului de comerț.

Com. 886, 887, 890 § 8, 998; Pr. Pen. 11, 129; Ital. 867; Fr. 595, 598; Belg. 579, 580.

Bibliografia la art. 886.

Jurisprudență. 1. Tribunalul corecțional este competent a recunoaște existența unuia din faptele văzute în art. precedente, pentru a pronunța nulitatea convenției și pentru a ordona, dacă este cazul, la restituire bunurilor sau valorilor distrase.

Cas fr. 23 Mai 1846.

2. Tribunalul comercial este competent a statua asupra acțiunii în nulitate, chiar dacă con-

one di quanto il creditore avesse indebitamente ricevuto;

2. Il risarcimento dei danni nella somma che già fosse accertata, salvo sempre il risarcimento dei danni maggiori da provarsi;

3. La nullità, rispetto a tutti ed anche rispetto al fallito, delle convenzioni particolari che fossero state concluse per procurare al creditore i vantaggi accennati nell'articolo precedente.

Se le domande per gli oggetti sopra indicati non sono proposte nel giudizio penale o se fu pronunciata sentenza di non farsi luogo a procedere o di assoluzione per un motivo diverso da quelli indicati nell'articolo 6 del codice di procedura penale, le controversie che riguardano le dette domande sono giudicate dal tribunale di commercio.

vențiunea atacată este constatată printr'un act de notariat.

Trib. Seine 6 Ian. 1870; *Cas fr.* 29 Iunie 1874.

3. Acțiunea în nulitate, derivând dintr'un faliment, competența aparține nu tribunalului domiciliului falitului, ci tribunalului de comerț care a declarat falimentul.

Cas. fr. 29 Iunie 1854, No. 1—3 în Cohendy-Darras.

Articole din Codicele Comercial privitoare la procedura falimentară.

Art. 904. Al. ultim : In contra hotărîrilor pronunțate în materie de faliment, termenul de apel va fi de 15 zile. (Com. 349, 944; Pr. Civ. 74, 137).

Doctrină. Asupra termenului de apel contra sentințelor prin care se respinge cererea de declarare în faliment sunt două păreri 1) Că termenul e de o lună de la pronunțare sau comunicare, pe motiv că lipsește textul care să deroage de la normele dreptului comun în materie comercială, iar regulile indicate pentru materia falimentului nu pot fi aplicabile în speță, de oare ce prin sentința tribunalului se respinge declararea falimentului. 2) Că termenul de apel e de 15 zile de la pronunțare sau comunicare, întru cît sentințele tribunalului asupra existenței sau ne existenței stărei de faliment, sunt hotărîri date în materie de faliment ; argument în favoarea acestei păreri fiind și apropierea textelor 942 și 904 Cod. Com. (A se vea V. *Dimitriu* curs Dr. Com. pe 1910/911.

Jurisprudență. 1. După art. 896 (azi 904), al. IV Cod. Com. termenul de apel contra sentințelor date în materie de faliment va fi de 15 zile.

Că întru cît prin nici un articol din Cod. Com. nu se arată cum are a se calcula acest termen urmează a ne raporta la dreptul comun.

Că după art. 729 pr. civ. termenele însemnate cu zile au a fi calculate pe zile libere, adică fără a se socoti nici ziua de cînd a început a curge termenul nici ziua în care se împlinește.

C. Cas. II din 1894. Bul. pag. 1182.

2. De și în contra hotărîrilor pronunțate în materie de faliment, termenul de apel este de 15 zile, însă cînd o hotărîre dată, fie în contra, fie în favoarea unui falit, este relativă la o acțiune ce nu se referă la procedura falimentului, și este născută înainte de fa-

ment și din relații cari n'au nimic de a face cu falimentul, termenul de apel în contra unei asemenea hotărîri este de 30 zile. *C. Cas. II No. 26/99* în Bul. Cas. pag. 92.

3. După dispozițiunile art. 904 Cod. Com. după care termenul de apel contra hotărîrilor pronunțate în primă instanță este de 30 zile și curge de la pronunțare cînd sentința s'a dat contradictor și de la primirea copiei cînd s'a dat în lipsă.

Legiuitorul prin acest text nu a derogat de la principiul înscris în art. 729 din proc. civilă, după care termenele au a se calcula pe zile libere.

Că scopul introducerii acestei dispozițiuni în legea comercială n'a fost altul de cît să scurteze termenul de apel în materie comercială și să-l facă să curgă de la pronunțare, în cazul cînd sentința s'a dat în contradictor spre

deosebire de regula dreptului comun, că termenul de apel curge de la comunicarea sentinței.

Că acesta fiind obiectul și scopul art. 904 Cod. Com. dînsul nu desleagă chestiunea dacă calculul termenului are a se face pe zile libere sau nelibere și deci urmează a se observa, în această privință, dispozițiunile art. 729 pr. civ. care prescrie că termenele au se calculă pe zile libere.

Că aceasta fiind adevărata interpretare ce trebuie a se da art. 904 Cod. Com. în combinație cu art. 729 pr. civ., de aci rezultă că Curtea de apel a violat aceste

texte cînd a calculat termenul pe zile nelibere și a considerat apelul ca făcut peste termen. *C. Cas. III No. 11/910* dată după divergența. Vezi *Jurisprudența No. 4/910* și *Bul. Cas. p. 90/911*.

4. Din moment ce o acțiune a fost intentată și judecată la prima instanță ca acțiune civilă, termenul de apel este acel fixat de Codul Comercial, chiar și cînd natura afacerii ar fi comercială, de oare-ce căile de atac în contra unei hotăriri se regulează după natura jurisdicțiunii care a pronunțat acea hotărîre. *C. Cas. I No. 349/910* în *Bul. Cas. pag. 930/910*.

CAPITOLUL III

Dispozițiuni speciale de procedură în materie de faliment.

Art. 936. Ori de cîte ori legea prescrie ca falitul sau vre un alt interesat să fie ascultat, nu se poate nimica hotărî în absența sa, dacă nu se va constată că a fost legalmente citat la o zi și oră fixă și dacă lipsa lui nu se va constată prin proces verbal. (Com. 750, 753, 757, 767, 807, 808 și urm., 832, 862, 869; Ital. 905).

Art. 937. Ori de cîte ori creditorii unui faliment urmează să fie convocați, sindicul este dator ca, afară de publicațiunile prescrise de lege, să trîmîtă o anume încunoștiințare fie-cărui creditor.

Încunoștiințarea se va face, printr'o scrisoare recomandată; la poștă, cel puțin cu opt zile înainte de ziua fixată pentru întrunire sau pentru operațiunile pentru cari s'au fixat.

Recepisa de predare la poștă a scrisorii recomandate va servi ca probă că încunoștiințarea a avut loc și va sta atașată la actele falimentului.

Scrisoarea de convocare adresată creditorului va trebui să cuprindă chestiunile ce sunt a se supune deliberării creditorilor.

Orice deciziune luată asupra unei chestiuni necuprinsă în încunoștiințare este nulă. (Com. 157, 342, 708 § 3, 806, 836; Regul. Cod. Com. 36; Ital. 906).

Din desbaterile parlamentare. D. C. C. Arion. D-lor deputați, ași rugă pe D. raportor să bine-voiască a ne da o mică explicațiune în privința unui paragraf din acest articol.

Încunoștiințarea creditorilor se va face prin o scrisoare recomandată la poștă, cel puțin cu opt zile înainte de ziua fixată pentru întrunire sau pentru operațiunile pentru cari s'au fixat.

„Recipisa de predare la posta a scrisoarei recomandată va servi ca probă că încuviințarea a avut loc și va sta atașată la actele falimentului“.

D-lor, este știut, că ori de câte ori se predă o scrisoare recomandată la poștă se dă o recipisă, dar acela care dă recipisă nu știe ce este în scrisoare.

Prin urmare vedeți în ce situațiune au să fie de aci înainte dosarele falimentelor; în ele se vor găsi recepise de predare de scrisori, recomandate la poștă, și se va pretinde, că scrisorile pentru primirea cărora s'au eliberat recepise, conțineau convocări de creditorii; dar de unde are să se știe că recipisa este relativă la predarea unei scrisori care conținea într'însa convocarea creditorilor? Pentru ca să se poată ști acest lucru, ar trebui ca prealabil plicul scrisorii să se fi deschis, și lucrul e imposibil. Poșta nu poate face aceasta și să dea recipisă. (Întreruperi, dialoguri); ași voi ca în privința acestui lucru D. raportor să ne dea explicațiuni.

D. I. Poenaru Bordea. Acest articol este reprodus după codul Italian.

D. C. C. Arion. Aceasta nu este suficient, dacă va fi o nerozie într'o lege oare-care străină, nu știu de ce să o copiem noi să o facem națională! Prin urmare, eu cred că această dispoziție e rea, ar trebui să se pună cel puțin în recepisa de predare, că este vorba de o scrisoare de convocare a creditorilor; este imposibil de a se putea constată la ce fel de scrisoare este relativă recipisa; căci cei cari primesc scrisoarea poate să aibă interes și să tăgăduiască convocarea.

Lucrul D-lor, merită atențiunea D-voastre, și dacă nu sunt alte motive de cit că articolul este reprodus după codul italian, acesta nu'mi pare suficient.

D. I. Poenaru-Bordea, D-lor, articolul acesta este reprodus după codul italian. D. Arion, dacă crede că este de trebuință, nu are de cit să propue un amendament, prin care să introducă în lege o dispozițiune mai clară și mai bună.

D. ministru al justiției, Eug. Stătescu. D-lor, raptul că această dispozițiune este reprodusă textual după codul italian, este o garanție cel puțin pentru atita că nu poate fi o nerozie, cum a calificat o d. Arion, cînd tot ce are o țară mai capabil și mai special în materie de drept, a lucrat în timp de 10 ani. la o operă legislativă, este presumțiune puternică că cel puțin nu s'au strecurat nerozii în acea lucrare.

D. Arion ar putea să aibă în ilustrațiunile, cari au cooperat în Italia la acest cod cel puțin atita încredere cit are în cunoștința și știința D-sale și să fie mai indulgent cu dinsele.

Înțelegem să ziceți dispoziția aceasta poate fi bună pentru Italia, ea însă este inaplicabilă la noi, dar atunci s'o demonstrați.

Se poate zice iar, această dispozițiune este rea sau este bună, și atunci să examinăm pentru ce e rea și de ce nu s'ai putea aplica la noi. Dar cuvîntul de nerozie nu este la locul lui.

D-lor, este evident că la biroul postal, unde se înaintează spre expediare, asemenea scrisori, amplotiatul care le primеște și care are să libereze recipise de primire, nefiind în putință de a se ști ce este în plic și dacă acea scrisoare este o scrisoare de convocare sau alt ceva, nu poate prin urmare, să atesteze lucrul acesta în recipisă.

Dar oare aceasta este absolut indispensabil, pentru ca să avem o garanție suficientă că creditorul a fost convocat și că a știut ziua întrunirii creditorilor?

Recipisa de predare a scrisorii recomandate dovedește două lucruri: 1. Predarea scrisorii la poșta de sindicat pentru creditorul cutare.

2. Primirea acelei scrisori de către destinatar, căci poșta n'o predă de cit contra unei recipise, subscrise de adresant. Prin urmare cînd sindicatul va anexa la dosar aceste două recipise, procedura va fi îndeplinită și scopul chemării va fi asemenea atins.

Faptul primirii scrisorei de convocare fiind probat prin semnătura pe recipisa de predare a creditorului convocat, ce ar putea alege el ca să zică că n'a știut că a fost o întrunire a creditorului?

Singurul lucru ce poate zice, este sau că iscălitura după recipisă nu este a sa sau că în plic n'a găsit o scrisoare de convocare ci alt ceva: o hirtie albă sau o scrisoare tratînd despre alte afaceri.

Ei bine, în cazul dintîiu se va procelă la o verificare de scripturi, cum se face în toate cazurile de asemenea natură.

În cazul d'al doilea, creditorul care va alege acel fapt, va trebui să'l dovedească, căci prezumpția legală este că în plic n'a putut fi alt ceva de cit aceea ce atestă sindicul și judecătorul comisar adică o scrisoare de convocare.

B.ne este să admitem și pentru convocarea creditorilor la adunarea generala forma citațiunilor obicinuite și regulile de drept comun, și să nu se poată chema creditorii de cit prin portării? E destul să se pună chestiunea ca ori ce om special în materie și care a avut ocaziunea să vadă funcționînd acest sistem de citațiuni și să-l experimenteze, să recunoască că n'ar fi bine, că ar fi o dispozițiune nenorocită. În adevăr ea ar avea mai întăi inconvenientul de a fi prea costisitoare și de a îngreuiă situația falimentului în detrimentul creditorilor. Acești creditori pot locui în diferite județe, pot sta în străinătate sau la țară. V'ați gîndit d-voastre la toate cheltuelile de transport al portărilor, osebit de taxele de timbru și de citațiuni și la toate contestatiile ce se pot ridica în privința regularității citațiilor sau proceselor verbale?

Tocmai aceste dificultăți și inconveniente au făcut să se adopte acest mijloc mai expeditiv și mai eftin al convocărilor prin scrisori recomandate. Și creditorul care va pretinde că în plic a găsit în loc

de scrisoare de convocare o hirtie albă, sau alt ceva rămîne să dovedească aceasta, căci asemenea lucruri nu se presupune. Sindicul și judecătorul comisar trebuiesc crezuți pînă la probă contrară. Ei nu pot fi presupuși că s'au amusat să facă farse. Convocările se fac prin circulari. Cel ce va pretinde că în plic era alt ceva trebuie s'o dovedească. Vă rog dar să primim articolul cum este, căci dispoziția lui este chiar necesară.

D. C. C. Arion: Onorabilul ministru de justiție îmi răspunde că dacă s'ar urmă procedura dreptului comun, după care convocarea creditorilor se face cu citațiuni prin portărei, lucrul ar avea un mare inconvenient, pentru că ar aduce o străgănire a operațiunilor falimentului. Ași putea să zic d-lui ministru că astăzi lucrul se practică așa, și străgănirea nu e mare: și așa putea să adaug, fiindcă avem o procedură cunoscută și tribunalelor și pieței noastre, am putea s'o menținem fără nici un inconvenient.

În locul acestei proceduri a noastre ce s'a imaginat? S'a imaginat procedura italiană. Se zice: de ce vă închietăți?... Ca cel cărui s'a transmis convocarea ar avea interes ca să probeze că nu a primit o scrisoare de convocare, dacă nu a primit-o în realitate proba contrarie va fi admisă.

D. ministru de justiție, E. Stătescu: Recepisa dovedește, nu numai trimiterea, dar și primirea.

D. C. C. Arion: De sigur proba contrarie se poate face, dar atunci întreb pe d. ministru, cum se va administra această probă, căci vedeți în ce dificultate intrăm.

Și de aceea eu fiind că doresc să avem o lege cit de bună cred că putem devia puțin de la codul italian cînd vedem că prezintă dificultate, și de aceea propun un mijloc care să concilieze și sistemul propus de d-l. ministru și al meu: Că încunoștințarea să se facă printr'o cartă postală deschisă, că astfel numărul recepsei ar corespunde cu numărul cărții postale așa că de astă dată se poate constata identitatea scrisorii.

D. ministru de justiție, E. Stătescu: D-lor, sunt nevoit să mai iau încă o dată cuvîntul: Tot este ceva cîștigat căci d. Arion a recunoscut în cele din urmă că procedura de drept comun a citațiilor nu se poate menține în cazul de față, dar a propus un alt sistem al D-sale cu cărțile postale.

În ce convocarea prin cărți postale ar fi mai bună și mai asigurătoare de cit prin scrisori recomandate?

Mai întîi nu știu dacă cărțile postale se pot recomanda, cînd se trimit deschise, căci dacă va trebui să se pue în plic sigilat atunci inconvenientele semnalate de d. Arion, pentru citarea prin scrisori recomandate, se vor prezenta și în sistemul d-sale. Adresantul va putea evident și atunci contesta că a găsit în plic o cartă postală convocînd pe creditorii la adunare. Dacă se trimite cartă deschisă atunci nu vom avea garanția recepsei de primire, căci mi se pare că asemenea cărți deschise nu se pot da recomandate: cum vedeți toate obiecțiile ce ați făcut contra scrisorilor recomandate, se pot

întoarcere în contra d-voastre, în contra sistemului ce propuneți, căci vă întrebăm :

Cum voiți să se facă convocarea, prin cărți postale deschise sau puse într'un plic sigilat ?

D. *C. C. Arion* : Cărțile postale în totdeauna sunt deschise.

D. *ministru justiției. E. Stătescu* : Sunt de părere d-lor deputați ca amendamentul să se respingă.

(Desb. Ad. Dep. pe 1887 p. 1234-și urm.).

Art. 938. Intrunirile creditorilor sunt presidate de judecătorul sindic.

Deciziunile se iau cu majoritatea absolută a creditorilor prezenți, afară de cazurile în cari legea nu cere o anume majoritate.

Creditorii se pot prezintă în persoană sau prin mandatar. (Com. 804, 843, 848, 863 ; Ital. 907).

Art. 939. Procesul verbal al întrunirii creditorilor se subscrie de judecătorul sindic și de greșier sau de secretarul arhivar al sindicatului tribunalului.

El cuprinde, în rezumat, desbaterile urmate, deciziunile luate de creditori și ordinea în care ele au avut loc și indică numirile făcute după ordinea numărului voturilor obținute de fie care, începînd cu cel mai mare număr.

Procesul verbal se înaintează tribunalului în termen de cel mult trei zile, spre a fi alăturat la celelalte acte ale falimentului. (Com. 836, 847 ; Ital. 908).

Art. 940. Dacă în ziua fixată pentru întrunirea creditorilor nu s'a putut delibera asupra tuturor chestiunilor ce erau prevăzute în actul de convocare sau în citațiune, continuarea deliberațiunilor se va urma de drept în ziua următoare de lucru, fără să mai fie necesitate de vre-o nouă încunostiințare specială a creditorilor prezenți sau absenți, și aceasta pînă la rezolvarea tuturor chestiunilor puse în deliberațiunea creditorilor. (Com. 937 ; Ital. 909).

Art. 941. Ordonanțele judecătorului sindic nu sunt supuse apelului de cit în cazurile determinate de lege.

Apelul se face către tribunalul respectiv pentru audiență fixă. (Com. 760, 762, 772, 774, 808, 817, 821 și urm. ; Ital. 910).

Art. 942. Deliberațiunile tribunalului în materie de

faliment vor putea fi precedate de relațiunea judecătorului sindic. (Ital. 911).

Din desbaterile parlamentare.

D. *Mănescu Călărași*: înțeleg să introduceti o inovațiune ca tribunalele comerciale în materie de faliment să delibereze totdeauna în urma unui raport al judecătorului sindic.

D. *Ministru justiției*: Nu totdeauna; vor putea după cazuri.

D. *Mănescu Călărași*: Asupra cuvintelor „vor putea“ de ce nu se zice în mod imperativ *că sunt obligați să facă*.

D. *Ministru justiției*: Pentru că mai înainte sindicul nu era un magistrat, ci era un ales după voia creditorilor. Sindicul trebuie să aibă un control și acest control îl avea judecătorul comisar, care trebuia să arate tribunalului dacă operațiunile făcute de sindic erau bune sau nu. De aceea se zicea că deliberările trebuiau să fie precedate de un raport.

(Desb. Senat. pe 1898/99 pag. 547).

Art. 943. Sentințele și încheierile tribunalului, pronunțate conform art. 708, 722, 723, 735, 826, 835, 837, 841, 842, 843, 852, 864 și sentințele de condamnare la una din pedepsele pentru unul din delictele prevăzute în titlul VIII al cărței a III-a, se vor afișa la ușa tribunalului și la alte locuri obicinuite, în comuna unde reșade tribunalul, în comuna unde reșade Curtea de apel, în comuna de reședință a falitului, în toate locurile unde el avea stabilimentele de comerț și în salele burselor și Camerilor de comerț din acele localități.

Un extract de pe aceste sentințe sau încheieri sa va publică, în foaia anunțurilor judiciare ale locurilor sus arătate, cu dreptul pentru judecătorul sindic de a ordona publicațiunea și în alte ziare, când împrejurările falimentului ar cere o mai întinsă publicitate.

Afizarea și publicațiunile sus zise vor fi făcute în cel mai scurt termen posibil, adică: dacă trebuiesc făcute în localitatea unde se află tribunalul, cel mai tirziu trei zile de la data hotărîrii; dacă trebuiesc făcute în altă parte, ele trebuiesc să fie expediate pentru execuțiunea imediată în acelaș termen.

Judecătorul sindic este dator a observă exacta îndeplinire a dispozițiunilor coprinse în acest articol. (Com. 708, 714, 722, 723, 735, 826, 835, 837, 841, 842, 843, 852, 864, 876 urm., 883 urm.; Ital. 912).

Jurisprudență. În principiu convențiunile dintre părți au putere de legi; însă nu este mai puțin adevărat, că ori de câte ori se stabilește că dintr'o forță majoră o condițiune nu se poate îndeplini, o asemenea stipulațiune, chiar expresă, în condițiunile contractului, nu poate fi luată în considerație. Deși se recunoaște că după § 6 de la cap. V din condițiunile de asigurare, asiguratul nu a comunicat societății starea sa de faliment în termen de trei zile, de la declararea în faliment, condițiune pusă în contractul de asigurare sub pedeapsă de a pierde dreptul la desdaunare, totuși

cînd se stabilește în fapt că în caz de faliment, cînd sunt atitea varii formalități de îndeplinit, termenul de trei zile este de fapt imposibil de respectat, nefiind timp material pentru sindic de a inventaria averea falitului și a lua cunoștință de toate afacerile și obligațiile ce privesc pe falit.

Și deci fiind caz de forță majoră, urmează a se ținea seamă de publicațiile prevăzute de art. 943 cod. com., cînd sindicul încunoștințează pe cei interesați despre declararea unui comerciant în stare de faliment.

C. Cas. II No. 82/902 B. p. 258.

Art. 944. Toate sentințele date de tribunalul de comerț în materie de faliment sunt executorii.

Ele nu sunt supuse opozițiunii sau apelului decît în cazurile prevăzute de lege.

Cînd tribunalul se pronunță în prima instanță asupra contestațiunilor prevăzute de art. 775, sentința este supusă apelului.

Este asemenea supusă opozițiunii și apelului sentința prin care tribunalul respinge declarațiunea de faliment cerută de unul sau mai mulți creditori. (Com. 697, 700, 704, 707, 719, 772, 773, 775, 817, 828, 837, 854, 855, 902, 904; Pr. civ. 129, 155, urm., 373; Com. vechiu 936 mod; Ital. 913).

Jurisprudență. 1. După art. 944 codul de comerț toate sentințele date de tribunal în materie de faliment sunt executorii și ele nu sunt supuse apelului de cît în cazurile anume prevăzute de lege. Astfel, dacă sentința tribunalului nu face de cît să reguleze ce sumă trebuie să se plătească statului ca cotă conform art. 969, această sentință nu este susceptibilă de apel, fiind că în asemenea materie legea nu prevede că părțile au drept de apel.

C. Iași II No. 22/900; C. Cas. U.

No. 2902 în Dreptul No. 23/902.

2. Sentințele și încheierile date de tribunale în materie de faliment și cari nu sunt susceptibile de opozițiune sau apel, sunt supuse recursului în casațiune, întru cît art. 36 din legea organică a Curții de Casațiune, prevede că este susceptibilă de recurs, ori ce sentință dată în ultimă instanță și ori ce act judecătoresc care ar cuprinde un exces de putere.

C. Cas. II No. 30/94. Bul. p. 171 C. Jud. No. 4/94.

3. Regularea cotei cuvenită sta-

tului pentru cheltuielile prevăzute de art. 969 cod. com. face parte tot din operațiunile falimentului, chiar dacă această regulare se face după ce falitul a încheiat concordat cu creditorii săi și a fost pus în posesiunea activului său. Și întru cit legea comercială nu prevede că sentințele date asupra regulării acestei cote sunt din acele ce se dau cu drept de apel, aceste sentințe intră în regula generală prescrisă de art. 944 cod. com. și deci nu sunt supuse apelului.

C. Cas. U. No. 2/902; C. Apel Iași II No. 22/900 în Dreptul No. 23/902.

4. Moratoriul fiind o fază a stărei de faliment, iar art. 944. C. Com. prevăzînd că sentințele tribunalului comercial date în materie de faliment nu sunt supuse apelului de cit în cazurile prevăzute de lege, de aci rezultă că întru cit nu există nici un text de lege care să prevadă dreptul de apel în chestie de moratoriu, apelul în asemenea materie e neadmisibil.

C. Buc. I No. 3/908 C. Jud. 26/908 cu opinie separată.

5. Principiul neapelabilității, prevăzut de art. 944 cod. com., este general și se aplică atît sentințelor propriu zise cit și încheierilor luate de tribunalul comercial în materie de faliment.

Astfel, Curtea de Apel, care admite apelul contra încheierii unui tribunal prin care se dispune punerea din nou în vînzare a averii mobile a firmei falite și omoloagă ea însăși o vînzare neconfirmată de tribunal, în mod vădit și fără calitate de substituie acelei instanțe în regularea operațiunilor falimentului, și, pe lîngă că violează disp. art. 944 cod. com.

comite și un vădit exces de putere.

C. Cas. III No. 156/909 în Dreptul No. 71/909 și Jurisprudența No. 23/909; Contra. C. Apel Galați II No. 27/909 de mai jos.

6. Vînzarea averii mobile a unui falit—vînzare supusă aprobării tribunalului, conform art. 808 C. Com.—avînd o strînsă legătură cu conservarea și lichidarea patrimoniului falimentului, urmează fără îndoială că încheierea tribunalului, prin care se omoloagă sau se anulează această vînzare, este un act judecătoresc în materie de faliment.

Dispozițiunile art. 944 cod. com. prin cari legiuitorul edictează că nu există drept de opoziție și apel în materie de faliment de cit în cazurile prevăzute de lege, n'au avut în vedere de cit sentințele propriu zise, adică acele care rezolvă o contestațiune între două sau mai multe părți și cari se dau de tribunalul de prima instanță, după chemarea și ascultarea părților, iar nici de cum și simplele încheieri date în camera de consiliu fără ascultarea părții interesate care poate fi lezată prin luarea unor măsuri de jurisdicție grațioasă.

C. Apel Galați II No. 27/909 în Dreptul No. 71/909, cu opinie separată a D-lui Consilier N. Dimitrescu.

7. Din moment ce o acțiune a fost intentată și judecată la prima instanță ca acțiune civilă, termenul de apel este acel fixat de dispozițiunile codului de procedură civilă, iar nu acel fixat de codul comercial, chiar și cînd natura afacerii ar fi comercială, de oare ce căile de atac în contra unei hotărîri se regulează după natura

jurisdicțiunii care a pronunțat aceea hotărâre.

C. Cas. II No. 349/910, în Dreptul No. 66/910.

8. În materie de moratoriu, indiferent dacă este anterior sau posterior declarării în stare de faliment, apelul este inadmisibil, căci legea comercială nu prevede nicăieri o asemenea cale de atac.

C. Apel Buc. III din 911 în Dreptul No. 12/911. Cu opiniunea separată a D-lui Consilier M. Gr. Ciocirdia.

9. Potrivit art. 944, în materie de faliment, dreptul de opoziție, nu există de cit în cazurile prevăzute de lege. În toate materiile comerciale și de faliment, legiuitorul voiește ca totul să se urmeze cu multă rapiditate; Că întru cit nici un text formal de lege nu acordă un asemenea drept în materie de anulare de concordat, trebuie, a se decide că nu există drept de opoziție și deci nu poate

fi vorba de aplicațiunea art. 151 pr. civ.

C. Cas. III No. 68/910 După divergență vezi *Jurisprudența* No. 9/910.

10. Potrivit art. 944 Cod. Com. sentințele date de tribunale în materie de faliment sunt executorii provizorii și nu se pot suspenda pentru că execuțiunea provizorie în materie de falimente este ordonată de lege și suspendarea ei nu este lăsată la aprecierea judecătorului ca în codul de procedură civilă.

Prin urmare nu e loc la aplicațiunea art. 338 pr. civ. falimentele având procedura lor specială.

C. Apel Buc. II din 31 Oct. 1900 în *C. Jud.* No. 4/901.

11. În materie de anulare de concordat nu există drept de opoziție și deci nu se poate aplica nici art. 151 din procedura civilă.

C. Cas. III No. 68/910 în *Bul. Cas.* pag. 314/910.

Despre prescripțiune

Art. 945. Acțiunile derivând din acte cari sunt comerciale chiar numai pentru una din părți, se prescriu pentru toate părțile contractante în conformitate cu dispozițiunile legii comerciale. (Com. 3, urm., 5, 56, 893; Com. vechiu 937; Ital. 915).

Art. 947. Prescripțiunea ordinară în materie comercială este de 10 ani în toate cazurile în cari prin acest codice sau prin alte legi nu s'a stabilit o prescripțiune mai scurtă. (Com. 966; Civ. 1903 ur.; Com. vechiu 939; Ital. 917).

Jurisprudență. 1. Prin încheierea concordatului între creditorii falitului, operându-se o novatiune în titlurile primitive, el are de efect de a schimba natura prescripțiunei creanței primitive și de

a face să curgă numai prescripțiunea ordinară.

Prin urmare, dacă titlul primitiv a fost cambia, creditorul, în urma încheierii concordatului, nu are o acțiune cambială în contra

debitorului său pentru plata cotei concordatate, ci o acțiune în virtutea sentinței de verificare și a concordatului, care se prescrie prin 10 ani, iar nu prin 5 ani.

C. Cas. III No. 87/908; Contra Trib. Ilfov com. No. 890/906 și C. Apel Buc. II din 907 în majoritate, toate în C. Jud. No. 39/908, vezi și Dreptul No. 40/908.

2. Conform dispozițiilor art. 1130 c. civ. novațiunea nu se presupune, ci voința de a o face, trebuie să rezulte din act.

Astfel procesul verbal de verificare a creanțelor, sentința dată în acest scop, ca și recunoașterile făcute cu ocazia verificării creanțelor, avînd de scop a fixa lista creditorilor și cuantumul activului falimentului, constituiesc numai niște constatări a unor drepturi preexistente, constatări cari nu schimbă nici natura creanțelor admise la masa falimentului nici felul și durata prescripției acestor creanțe.

De asemenea actul de concordat nu poate opera novațiunea, căci acest act prin el însuși, nu este un nou titlu de creanță, ci pur și simplu constată aranjamentul făcut de falit cu creditorii săi, care remit acestuia o parte din creanța lor sub anumite modalități de plată, remitere care însă lasă să subsiste vechea creanță fără a schimba nici natura, nici felul și durata prescripției așa că prescripțiunea în acest caz este de cinci ani conf. art. 949 al. 2 cod. com.

Trib. Ilfov com. No. 890/906 și C. Apel Buc. III din 907 cu minoritate; Contra C. Cas. III No. 87/908 toate în C. J. No. 39/908.

3. Concordatul producînd o novațiune are de efect de a schimba natura prescripției titlului primitiv

și de a face să curgă prescripția ordinară.

C. Cas. III No. 294/908 C. Jud. 33/909.

4. Contractele de furnituri fiind considerate ca acte de comerț prin art. 3 al. 4 cod. com. rezultă de aci că în ce privește pretențiunile derivînd din neexecutarea unor asemenea contracte, are a se aplica prescripția organizată de codul de comerț.

C. Cas. III No. 101/910 Jurisprudența No. 12/910.

5. În tot timpul cît ține lichidarea falimentului, lichidare uneori dificilă, mai ales cînd sunt imobile de vîndut, unde de multe ori se fac diferite opozițiuni la urmărire, acordîndu-se și chiar termene de grație, nu poate curge prescripția contra falitului, căci el nu are exercițiul acțiunilor pecuniare și nici contra lui aceste acțiuni nu se pot exercita; numai după închiderea procedurii falimentului printr'unul din modurile arătate de lege, falitul reluîndu-și exercițiul acțiunilor pecuniare, intreruperea prescripției încetează începînd a curge din nou prescripția.

C. Apel Buc. No. 32/911 în C. Jud. No. 11/912 și Dr. No. 71/911.

6. Intreruperea prescripției în materie comercială se regulează după dispozițiile codului civil.

Instanțele începute și părăsite se prescriu în lipsă de prescripțiune, prin 30 ani, socotiți de la cel din urmă act de procedură, ori care ar fi termenul de prescripțiune al acțiunilor în urma cărora se vor fi început acele instanțe.

Că după art. 949 al. 2 c. com. acțiunile ca derivă din cambii se prescriu prin trecerea unui termen de cinci ani, din ziua sea-

dentei ; iar prescripțiile întrerupte asupra acțiunii cambiale, urmează că o nouă prescripție va fi de 30 ani de la cel din urmă act de procedură.

C. Cas. III No. 18/910 Jurisprudența No. 4/910 și Bul. Cas. p. 111/910.

Art. 951. Grefierii și sindicul sunt liberați de îndatorirea de a da compt de registrele de comerț și de hîrțile ce le sunt încredințate în procedura asupra falimentului, după trecerea de trei ani de la închiderea sau încetarea operațiunilor falimentului. (Com. 747 ur., 752, 759, 767, 768, 825, 832, 840, 845, 860 ; Com. vechiu 943 ; Ital. 921).

Art. 952. Se prescriu prin doi ani socotiți în ziua terminării afacerii, acțiunile mijlocitorilor pentru plata dreptului lor de mijlocire.

Prin același termen se prescriu acțiunile de anulare sau de reziliere a concordatului în materie de faliment. Termenul curge pentru acțiunile în anulare din ziua cînd dolul a fost descoperit, iar pentru acțiunile în reziliere de la expirarea termenului scadenței ultimei plăți ce falitul urmă a face conform concordatului. (Com. 862, 863 ; Leg. burs. 77, urm. 97 ; Com. vechiu 944 ; Ital. 922).

Din desbaterile parlamentare. D. C. C. *Arion* : Voi să știu dacă această prescripție de doi ani, este special rezervată cazurilor de anulare prin dol, sau dacă se aplică în genere la ori-ce anulare ? Chiar acest articol face o deosebire între anulare și reziliere. Dacă veți conserva articolul astfel cum e redactat, atunci prescripția de doi ani s'ar aplica numai pentru anularea derivată din dol, căci nu se pot crea prescripțiuni prin analogie.

Pentru anularea din viciul violenței, eroare, lipsă de formă sau de capacitate a părților, nu s'ar aplica decît prescripția de drept comun, care în materie comercială, o stabiliți la 10 ani. Veți avea atunci pentru anulare două prescripțiuni : una de doi ani și alta de zece ani. Lucrul nu e logic nici juridic. Nu cred că această eroare, chiar cînd s'ar zice că este așa în Codul Italian, este bine să se strecoare în codul nostru.

D. *Ministru al justiției Eug. Stătescu* : D-lor, termenul de prescripțiune de doi ani prevăzut în acest articol, se aplică la toate cazurile legale, cari pot da loc la anulare. Și dacă în articol este vorba numai de *dol*, cauza este că acesta este viciul care se poate întîmpla mai des în practică. *Violența* sau eroarea în materie de concordat, mai că nu este exemplu să se fi întîmplat vre o dată. *Lex statuit de eo quod plerumque fit.*

D. *C. C. Arion*. Dar pentru îndeplinirea formelor, și pentru incapacitate?

D. *Ministru de Justiție*: Cum, neîndeplinirea formelor, cînd toate operațiunile falimentului și în special ale concordatului, se fac sub conducerea și sub controlul unui judecător al tribunalului și cînd trebuie să treacă și prin omologarea tribunalului? De ce faceți ipoteze imposibile?

În cit se atinge de rezilierea concordatului aceasta se referă la o altă ordine de idei, la neîndeplinirea din partea falitului a obligațiilor ce și-a luat prin concordat.

D. *C. C. Arion*: N'ar fi bine să se explice în lege? Căci din articol nu reiese?

D. *Ministru de Justiție*: Să lăsăm ceva și doctrinei și jurisprudenței, cazul de reziliere este prevăzut în lege și supus la aceeași prescripțiune. (V. Desb. Ad. Dep. pe 1887 pag. 1236 urm.).

Art. 969. Pentru acoperirea retribuțiunei judecătorilor-sindici și secretarilor-archivari și pentru cheltuelile de cancelarie, Statul va percepe pînă la maximum 4% din activul brut al falimentului, fără ca cifra percepută de la un faliment se poată întrece suma de 20,000 lei.

Cota perceperei, pînă la maximum 4% se va fixa în fiecare an prin legea bugetară.

Pentru anul bugetar curent, cota se fixază la 3%; ea se va face venit la tezaur, sub o rubrică specială a veniturilor ministerului de justiție.

În raport cu încasările și intrările se va deschide, prin consiliul de miniștri, ministerului de justiție creditele necesare pentru retribuțiunea personalului.

A se vedea doctrina și jurisprudența acestui articol la art. 739 (p. 201 urm.).

RAPOARTE ȘI EXPUNERI DE MOTIVE

Raportul D-lui senator, D. Rossetti, prezentat Senatului în 1887

(A se vedea debaterile Senatului pe 1887 pag. 466 urm.)

Domnilor Senatori,

Comisiunea D-voastră însărcinată cu studierea proiectului noului Cod de comerț, în majoritate, luând în discuție cartea III asupra falimentelor, și a terminat lucrarea, și mi-a făcut onoarea a mă numi raportor pentru a vă prezenta rezultatul.

După o dispozițiune luată de onor. d. ministru al justiției, care a luat partea cea mai activă la toate lucrările comisiunei, comisiunea Senatului s'a întrunit cu aceea a Camerei și a studiat împreună materia în scop de a obține în ambele Corpuri Legiuitoare o unitate de vederi, care să evite, pe cât se va putea, cu ocaziunea votării legii, modificări cari ar putea vătăma economia ei, și în tot cazul ar produce mai întârzieri. Comisiunile astfel întrunite, au luat în studiu ante-proiectul elaborat de comisiunea însărcinată de guvern, și văzînd că ante-proiectul se depărta foarte mult de la textul codului italian, prin faptul că s'a introdus mai multe inovațiuni și s'a suprimat unele capitole, ceea ce produce o schimbare cu totul nejustificată a sistemului adoptat, comisiunile întrunite după propunerea d-lui ministru al justiției, au restabilit textul italian păstrînd dispozițiunile cuprinse în el.

Originea dispozițiunilor legislative, în materie de faliment, o găsim la Romani în Digeste XLII, § 3-8 și Cod. 71-75, nu e vorba în mod foarte incomplet în comparațiune cu dezvoltarea ce a primit mai în urmă această materie.

Dispozițiunile dreptului roman, modificate și îmbunătățite prin dreptul consuetudinal german, s'au introdus în diferitele State germane pe la anul 1577 și sunt conținute în „Reichspolizeiordnung“ în titlu 23 și în „Reichsabschied“ § 165 din anul 1654 și alte legiuiri, cari au format în urmă baza legislațiunei moderne germane în materie de falimente.

În legislațiunea comercială italiană se găsesc principiile cari au servit de normă la dreptul comercial modern în materie de falimente. Legislațiunea Genuesă, mai cu seamă, conținând încă din secolul XVI dispozițiuni asupra acestei materii, cari se puteau considera ca un ce complet. Statul Genuiei, imprimat la 1498 și reformat în anul 1588, consacră falimentelor șase capitole a căror dispozițiuni principale erau :

Tribunalul declară falimentul după cererea debitorului ori a unuia din creditorii săi, care producea trei martori spre a atestă că debitorul a fugit ori s'a ascuns lăsînd datorii de peste 1000 lire. Declarațiunea în faliment pronunțată de judecător era precedată de așapte în termen de trei zile în cursul cărora era admisibilă opozițiunea debitorului și a altor interesați ; bunurile debitorului se aduceau la masă și data declarațiunii în falimente se raportă la ziua disparițiunii ori a dosirei falitului. Creditoarii presintau trei ori cinci reprezentanți, sindici, pe cari îi confirmă tribunalul etc., etc

Legislațiunile Florenței, Milanului, Veneției și a altor state italiene conțineau de asemenea o mulțime de dispozițiuni legislative în materie de faliment cari au servit de bază legislațiunilor moderne și pe cari ar fi prea lung a le enumera aci.

În Franția, cele întiu dispozițiuni relative la falimente au luat naștere prin ordonanța lui Francisc I, dată la Lyon în 1536, care dezvoltată și îmbunătățită prin legislațiunile posteriore și mai cu seamă prin legea din 1808, care însă avea multe defectuoziități, căci trebuie îndeplinite o mulțime de formalități răpitoare de timp și costisitoare pentru creditorii. În anul 1826 s'a ivit o mulțime de reclamațiuni în contra legii. Ministrul de justiție luă măsuri pentru revizuirea legii, diferite comisii au lucrat pînă în 1838, cînd s'a promulgat cartea III asupra falimentelor, care este încă fundamentul legii actuale a Franței, de la care am împrumutat și noi legile comerciale actuale.

În partea de dincoace de Milcov a țării românești, înainte de introducerea regulamentului organic, singura dispozițiune asupra falimentelor, conținută în cartea V, cap. 4 al codului Caragea : „*Despre moșluzii mincinoși*“, este cu totul embrionară. În Moldova, codul Calimach, în capitolul despre rînduirea concursului creditorilor, conținea dispozițiuni mult mai complete. Legislațiunea noastră actuală este întocmită după legislațiunea franceză și s'a promulgat în România de dincoace de Milcov în anul 1840, iar în Moldova în anul 1864.

După această mică introducere istorică asupra falimentelor, voi releva, D-lor senatori, în cîteva trăsături generale, deosebirile ce există între legislațiunea noastră actuală și acea a noului proiect ce am onoare a vă supune spre votare.

Îmbunătățirile principale cuprinse în noul proiect și cari nu existau în legea noastră actuală sunt :

Că creditorii cari cer darea pe față a falimentului să aibă o creaușă care are o cauză comercială ;

Că ascendenții, descendenții și soțul debitorului nu pot cere declarațiunea în faliment ;—este ușor da înțeles rațiunea ce a dictat legiuitorului această dispozițiune ; nu a voit să pună rudele de aproape în conflict și nu a voit să dea un mijloc acelor rude pentru ași exercită ura ce ar avea din neînțelegeri familiare și altele.

Un alt progres asupra legii actuale este că *arestarea falitului nu este obligatorie, ci facultativă* pentru tribunal, numai în cazurile cînd falitul nu ar prezînta fără motiv justificat bilanțul și registrele sale de comerț, ori cînd sunt indicii suficiente de răspundere penală ;—această dispozițiune este conformă spiritului umanitar a timpilor moderni, care nu voește să lipsească pe nimeni de libertatea persoanei de cit în cazuri extreme cînd acea libertate înfrînge ordinea socială.

O îmbunătățire esențială este dispozițiunea din secțiunea II a titlului II : „*despre delegațiunea creditorilor*“. Legiuitorul a găsit că sindicul singur nu poate represînta îndestul de bine interesele creditorilor în administrația averii falimentului, căci sindicul în multe cazuri nefiind comerciant nu poate aprecia îndestul de bine interesele comerciale de cari trebuie să fie condus în administrația sa, pe cînd delegații creditorilor pot sîmplini lipsele de cunoștințe comerciale a sindicului și îi pot da consilii favorabile atît creditorilor cît și falitului chiar.

Capitolul II din titlul VI conține o inovațiune asupra legii actuale, instituînd **moratoriul**. Această dispozițiune are de obiect suspendarea executărei falimentului, cînd falitul va proba, cu probe valabile, că încetarea plăților a fost consecința unor evenimente extra-ordinare și neprevăzute sau în alt mod scuizabile pe un termen ce nu va putea trece peste șase luni, cu condițiune ca debitorul să plătească în lăutru aceluși termen toate datoriile ajunse la scadență, sau să prezinte dovadă că a obținut de la creditorii amînarea plăței. Această dispozițiune este foarte bună, căci pune pe debitor care din cazuri fortuite ori neprevăzute ajunge în strîmtorare momentană, să-și poată într'un termen nu prea lung îndrepta afacerile sale, fără a fi supus urmărilor vătămătoare a procedurii falimentului. Moratoriul nu se acordă de cit în cazul cînd declarațiunea de faliment a fost provocată din oficiu ori după cererea unui creditor ; falitul trebuie să dovedească că activul întrece pasivul, trebuie să fi depus bilanțul în regulă și toate registrele sale. Tribunalul dezbate în contradictoriu cu sindicul și creditorii și statuiază asupra admisibilităței cererei prescriînd și măsurile de conservare, de administrare și lichidare a patrimoniului falitului, etc.

Acăstea sunt îmbunătățirile cele mai principale, nu rămîne îndoială că la fiecare articol veți găsi îmbunătățiri, dar dacă ași voi să le enumăr toate, mi-ar fi trebuit un timp mult mai îndelungat pentru facerea acestui studiu și cunoștințe mai speciale a materiale, pe cari neposedindu-le vă rog să scuzați imperfecțiunea raportului de față și să supliniți lacunele ce veți găsi în el prin luminele D-voastre.

Vă rog deci să binevoiți a vota alăturatul proiect de lege, modificînd numerozarea articolelor prin adăogirea cu două la numărul fiecărui articol, fiindcă la tipărire s'a strecurat această eroare, în cît articolul întiuu a acestei cărți trebuie să poarte numărul 695 în loc de 693 și așa mai departe.

Raportor, D. G. Rossetti.

Raportul d-lui Deputat Petre Bors prezintat Adunării Deputaților în 1887

(A se vedea Desbaterile Adunării Deputaților pe 1887 pag. 1204 și urm.)

Domnilor deputați,

Materia falimentului este partea cea mai importantă a codicelui comercial. Sufletul comerului este creditul, fiindcă el ca o a doua monedă dă impulsivitate vitală circulațiunii. Când se simte lipsa creditului, sau când acesta întâmpină obstacole, tot edificiul comercial amenință cădere, sau cel puțin echilibrul său sdruncinat produce efecte desastroase. Este trist spectacol a vedea mulțimea comercianților inspirându-se în actele lor de negoț numai de reaua credință și de fraudă! Este dureros a constata că mulți din ei fac din faliment un mijloc lesnicios și imoral de repede înavuțire, fără să se sfiască a repeta falimentul câte de două și trei ori!

O datorie imperioasă morală și politică, un suprem interes public se impune legiuitorului înțelept de a grăbi să procure societății speculate remedii cât mai eficace, pentru a pune o stavilă răului, pentru a curmă cu o stare de nesiguranță. Știm cum fraudă se manifestă în culorile cele mai variate și cum ea se furișează sub cele mai dibace mijloace pentru a frustra averea publicului. Știm asemenea că sunt comercianți, a căror far în toate actele lor este onestitatea și buna credință; dar pe cari numai nenorocirea și evenimentele neprevăzute l-au făcut să cază în faliment. În asemenea împrejurări, meritul legiuitorului este să intervină a confecționa o lege, care să ridice comercianților frauduloși ori ce speranță de nepedepsire, și care în același timp să garanteze onoarea comercianților inocenți și nenorociți în contra disprețului public.

Încă din timpurile *ab antiquo*, legiuitorii fostelor națiuni au editat oare cari prescripțiuni mai mult sau mai puțin garantătoare exercițiului comerului. Totuși câteva dispozițiuni intercalate printre legile dreptului civil comun, precum găsim în Digestele dreptului roman, erau departe de a putea forma o legislațiune propriu zisă comercială. Aceste legi mutilate așa cum erau, trecând în usurile și practica de toate zilele, au fost germinele ulterioarei desvoltări, la care s'a avîntat popoarele evului mediu în ramura comerului. Veneția, Genova, Pisa, Florența și alte republice italiene scoaseră la lumină osebite statute comerciale, în mare parte favorisătoare comerului, și ale căror dispozițiuni cu mici modificări le-au împrumutat în urmă celelalte State europene. Iată cum modesta de atunci legiuire italiană a servit să aștearnă bazele moderne legislațiuni din Europa.

Astăzi codicii comerciali ai statelor civilizate deși sunt foarte meritorii sub mai multe privințe, totuși o distanță mare îi separă de *ultima ratio*. Pentru gloria națiunii italiene se vede că era predestinat, ca ea să profite în urma unirei statelor sale de binefacerile

păcei spre a înălța cultura științei comerciale la adevăratul ei apogeu. Un eminent om de stat, un ilustru orator și scriitor, un jurisconsult din cei mai celebri, calificat de erudiții Franciei „*le prince du barreau italien*“, și care am avut fericirea să mi fie profesor de dreptul internațional la universitatea din Turin, *D. Pasquale Stanislao Mancini*, a ridicat vocea sa autorizată rostind un discurs renumit în ședința din 16 Ianuarie 1869 a Parlamentului italian, prin care a perorat în favoarea revisuirii legii comerciale și a confecționării unui codice model și demn de a răspunde la toate exigențele comerciale a timpurilor moderne.

În acest scop guvernul italian a întocmit o comisiune elaboratoare, compusă din jurisconșulți, comercianți și economiști distinși și competenți. Această comisiune a lucrat fără preget în decurs de 8 ani la facerea proiectului de lege, după care s'a remis d-lui Mancini devenit ministru al justiției, în al cui studiu a mai stat un an.

La 1877, d. Mancini supune proiectul în debaterile Senatului și în urmă la 1880 Camerei deputaților. Comisiunea ambelor Camere, la rindul lor, compuse din persoane cu multă competență, au luat în o din nou revizuire zisul proiect elaborat, aducându-i oare cari modificări. În fine numai după importante discuțiuni urmate în sinul Parlamentului, pôleindu-se și repôleindu-se proiectul, a eșit la lumină această lege definitiv comercială care s'a pus în vigoare la 1 Ianuarie 1883. Vor rămânea memorabile, pentru sincera expresiune și pentru energica mărturie a adevărului, cuvintele finale din raportul ministrului de justiție către Regele Italiei, cînd i'a prezentat textul definitiv al legii însoțit de decretul sancționării: „*Sire, sper asemenea că primul codice scris de Italia la Roma, va fi ca anticele legi latine un fundament de prosperitate glorioasă*“. În adevăr, lumea erudită contemporană, nu poate de cit să recunoască superioritatea codicelui comercial italian, asupra tuturor legiuirilor comerciale ale celorlalte state civilizate.

Guvernul nostru, convins de superioritatea codicelui comercial italian și de foloasele ce ar aduce societăței dotînd țara cu asemenea legiuire, a luat inițiativa prin ministrul său de justiție *D. Eugenie Stătescu*, una din somitățile noastre în știința dreptului, numind o comisiune cu însărcinarea a studia zisul codice și a întocmi un proiect demn de a răspunde cerințelor timpului și trebuințelor viu simțite. În această comisiune au participat d-nii Degré, unul din cei mai erudiți consilieri ai curței noastre de casațiune, Bagdat și M. Poenaru-Bordea, membrii distinși ai curței de apel din București, și Protopopescu-Pache, jurist foarte competente în legea comercială. Nu puține servicii a adus și actualul președinte al tribunalului de comerț din capitală, d. Rădoi, care a colaborat prin un studiu de judicioase reflexiuni. Membrii acestei comisiuni, în scop de a și ușura lucrarea, și-au distribuit între ei materialele, desfășurînd în cîteva luni o activitate ce de toți trebuia să li se recunoască. Totuși trunchierea nemotivată a mai multor dispozițiuni din textul original și chiar a părților celor mai însemnate, mai cu seamă în cartea despre faliment, a făcut să relasă o copie în multe privinți palidă; căci

a înlăturat țelul înalt ce a însuflețit pe legiuitorul italian, cînd a introdus acele inovațiuni care tocmai fac fală sa. O operă, fruct al unei experiențe cu rădăcini adînci în practica mai multor seculi și pe care poporul italian a dobîndit-o prin excelență în afacerile sale internaționale de negoț, nu se poate mutila cu înlesnire din o trăsătură de condei. Noi nu putem justifica omisiunile ce s'au făcut de cît prin celeritatea pusă în elaborarea proiectului; și prin faptul că distribuindu-se materiile în părți la cîte un membru, s'a uitat a se pune lucrările parțiale în desbaterea complectului comisiunei. Nu mai puțin invederat este că, sub multe privințe, lucrarea plausibilă a comisiunei elaboratoare a servit comisiunilor parlamentare a le înlesni lucrările.

După terminarea proiectului de lege elaborat de către comisiunea enunțată, guvernul l'a depus în sinul Corpurilor Legiuitoare, care și-au ales comisiunile cu misiunea să-l revadă, să-l completeze și să-l prezenteze Adunărilor cît mai urgent. S'a ținut de comisiunile întrunite ale Senatului și ale Camerei poate mai bine de cincizeci ședințe, și, în interesantele discuțiuni ce s'au urmat, cu deosebire d. ministru Stătescu, cu inteligența sa perspicacitate și profunditate juridică, ne-a convins asupra inconvenientelor ce ar fi, dacă am omite prescripțiunile legii italiene, și cari fără cuvînt comisiunea elaboratoare le înlăturase. Astfel am convenit cu toții asupra justetei argumentelor și motivelor ce merit în favoarea textului original italian, pe care nu l'am putea înlătură fără vătămăre pentru interesele noastre comerciale, și cari interese cer aceeași protecțiune prevăzătoare și înțeleaptă inovată de legiuitorul Italiei. Comisiunea noastră a avut temeiuri puternice să nu atingă asupra originalului, și s'a mulțumit a reproduce cu fidelitate textul italian în întregul său pentru tot ce se potrivește cu cerințele noastre comerciale, reproducere care, ne place să credem, va fi imitată în curînd și de alte state mai înaintate în cultură, cu toate gelosiele mindriei lor naționale.

Domnilor deputați,

Comisiunea d-voastre compusă din D-nii: G. Cantilli, M. Cornea, Ștefan Șendrea, I. Poenaru-Bordea, M. Corbescu, C. Stoicescu și subscrisul, după mai multe discuțiuni urmate, luînd în desbatere *partea III a proiectului de lege a codicelui comercial relativ la faliment* așa cum s'a votat de Senat, vine, prin subsemnatul ales raportor, a'l supune desbaterilor d-veastre

Romînia, în urma unirei țărilor surori, și mai cu seamă în timpurile recente, a început să ia un sbor repede în mișcarea comercială și economică. Actualul codice de comerț, alcătuit la 1840 după acel al Franței, nu mai este în stare a corespunde necesităților și cerințelor ce ne impune prezenta dezvoltare comercială. Toți resimt trebuința ce avem de a ne apropia o legislațiune comercială care să fie la înălțimea necesităților timpului, care să ne dea asigurări reale pentru mărirea, întinderea și întărirea creditului nostru, și care să garanteze o liberă și progresistă dezvoltare a activității na-

ționale în toate ramurile de producțiune. Lovirile frecvente aduse creditului pieței noastre din cauza falimentelor frauduloase ale unor comercianți despuiți de ori ce pudoare a onestității, a bunei credințe și a exactității în îndeplinirea obligațiilor lor, cum și nepunțința actualiei legi, de a le înfrînă și de a le preveni pe cit posibil,—toate aceste împrejurări ne-au făcut pe noi, membrii comisiei, să adoptăm fără șovăire, mai cu seamă în materia falimentului, legea comercială italiană, ale cărei dispozițiuni sunt cele mai excelente prescripțiuni tutelare pentru interesele comerciale.

Falimentul, sau încetarea plăților de către un comerciant, lovește pe lingă interese proprii în drepturile a o mulțime de creditori și de interesați. El aduce o perturbare în tot mecanismul circulațiunii și atinge creditul public, în cit, cu drept cuvint, legile cari privesc această materie sunt considerate ca legi de ordine publică. Aceste dispozițiuni vor trebui în consecință să prevadă și să reguleze nenumărate cazuri și împrejurări, o mulțime de evenimente, pentru a salvă drepturile lovite și a restabili creditul sdruincinat. Lectura și discuțiunea specială a tuturor articolelor de lege vor fi ocaziunea cea mai bună de a ne convinge despre superioritatea proiectului, a cărui prescripțiuni înțelepte și prevăzătoare resolv în un mod admirabil toate cestiunile.

Este regretabil că închiderea sesiunii e așa de apropiată, că nu mi a rămas de cit trei zile disponibile în urma votării proiectului de lege de către Senat; și că de altă parte asentimentul general reclamă să se dea la lumină cu o oră înainte noua lege. Mi-a fost, prin urmare, absolut imposibil a presintă un raport în detaliu motivat asupra unei materii destul de întinsă. O asemenea lucrare interesantă din toate punctele de vedere nu mi-ar fi displicut, însă, urgența cu care este așteptat proiectul votat de Senat face ca puterile ori cui să fie mai pe jos de o legitimă dorință. Pentru un moment să ne mulțumim cu o expunere foarte succintă; dar care în resumat va pune cel puțin în relief punctele succinante și inovațiunile principale adoptate de proiect, a cărui modificări esențiale fac să l' distingă de actuala lege.

Cartea III-a proiectului codicelui comercial votat de Senat și care se, supune deliberațiunilor d-voastre, d-lor deputați, privește *falimentul*. Ea conține 185 articole de lege și se împarte în opt titluri: titlul I tratează despre declarațiunea de faliment și efectele sale; II despre administrațiunea falimentului; III despre lichidarea pasivului; IV despre lichidarea activului; V despre repartițiunea între creditori și închiderea falimentului; VI despre încetarea și suspendarea falimentului; VII despre falimentul societăților comerciale și VIII despre infracțiunile penale în materie de faliment.

În actuala lege falimentul formează cartea II-a a codicelui comercial, conține 163 articole de lege, și se împarte în trei titluri: titlul I tratează despre faliment; II despre bancrute și III despre restatornicirea falitilor. Materia este distribuită confuz și fără nici o regularitate, limbajul comun, nici cum juridic; în fine lasă în totul de dorit. Dacă comparăm actuala lege cu proiectul, la prima vedere

și în primul punct ne surprind următoarele distincțiuni primordiale : Proiectul precizează, complectează și pune cu exactitate în evidență cugetarea legiuitorului ; el suprimă ori ce îndoeli, echivocități și controverse ; înlătură repetițiunile defectuoase și inutile, armonisind pretutindeni un ales limbajiu juridic, datorit de sigur unei laboare încercate ; ține seamă de nevoile imperioase așa strins legate cu caracterul comerului modern, — în cit ne credem autorisați a afirmă că acest proiect de lege este *cel mai fidel interpret al condițiunilor reale a societăței*. Prescripțiunile excelente ale proiectului, care nu le întrunește actuala lege, au fost motive plauzibile pentru membrii corpului ponderator, în cit. toți, fără osebite de partid și chiar sub cuvintele viu exprimate de un membru competente din opozițiune, au primit proiectul de lege *tale quale* cu unanimitatea voturilor.

Prima inovațiune a proiectului de lege este : că comerciantul se află în stare de faliment cînd încetează plățile sale *numai pentru datorii comerciale*, și că numai creditorul avînd o creanță *cu cauză comercială* poate cere declarațiunea de faliment (art. 695 și 699).

Era un timp cînd ne găsim foarte slabi în afaceri de negoț, cînd ne lipsia o clasă mai numeroasă de comercianți și cînd ne aflam oare cum în leagănul vieței comerciale. Moldova și Valahia, atunci state separate, nu aveau o legiuire comercială care să reguleze condițiunile neguțătorilor și raporturile derivînd din afaceri de comerț. Daraverile civile ca și cele comerciale se regulau de o potrivă de codicele civil, în cit eră cu totul indiferent dacă cineva avea sau nu profesiunea abituală de comerciant, căci atit unul cit și celalt erau supuși aceleiași jurisdicțiuni, jurisdicțiunei civile, și judecați după aceleiași legi, legile civile. Nu numai că nu se făcea nici o distincțiune între creanțe și obligațiuni civile sau comerciale, dar nici eră vre-o deosebire între condițiunea de neguțător și și de persoană particulară. Un proprietar bună oară care nu făcuse în viața lui vre-un act de comerț, dacă din împrejurări devenea insolubil, după vechile legiuri și după jurisprudența usitată la judecătoriile și divanurile de atunci, se făcea *mosfluz*, adică se declară în stare de faliment. Justiția, după stăruița creditorilor, intervenia pentru limpezirea și verificarea sinetelor și înscrișurilor creditorilor, după care se proceda la distribuirea prețului din vînzarea averii debitorului prin analogie și după rangul de clasificățiune (v. anexa I, cod Calimah, § 1974 și următorii ; v. cod. Caragea, cartea V, cap. 4).

Această stare anormală și bizară, care contopea drepturi și obligațiuni de o natură cu totul diferită, care confundă calități ce nu aveau a face unele cu altele, eră absolut nepotrivită timpurilor moderne. Comerțul cu încetul a început să capete și la noi oare care dezvoltare, centrurile de populațiune în orașe înmulțindu-se au produs nevoi și trebuințe multiple, — în cit formîndu-se o clasă numeroasă și specială de neguțători, se impunea cu necesitate facerea unei legiuri anumite. Astfel a apărut mai întiu la 1840 în partea de dincoace de Milcov actualul codice comercial copiat după acel francez, și care la 1864 s'a întins și pentru țara de dincolo de Milcov.

Actuala lege a rupt cu trecutul, care necunoștea că comerțul

este o ramură a parte a activității omenești, și care pentru rezolvarea nenumăratelor cazuri are trebuință de o lege specială. După codicele în vigoare, numai comercianții pot cădea în faliment, și numai falșilor negustori se aplică procedura falimentului. Toate celelalte persoane particulare devenind insolvabile cad în deconștură, adică ori ce avere a lor ca gagiu al creditorilor este supusă execușiei silite conform regulelor procedurii civile, în anumite cazuri chiar execușiei provizorie, și debitorul nu se poate liberă de cit prin cesiunea bunurilor (v. art. 1122, 1718, 1719 din cod. civil și art. 129, 379 și 648 proc. civ.). Mai mult, legea comercială nici nu admite dispozișunea legii civile pentru comercianșii de a face cesiunea bunurilor.

Cu toate acele distincșii legiuitorul cade în grava eroare, confundind creanșele civile cu cele comerciale, acte care prin natura, cauza și obiectul lor sunt cu totul diferite. Art. 182 din cod. com. zice: „se socotește falit comerciantul care încetează plășile sale“. Din interpretarea atit literară cit și spirituală a textului rezultă că legea nu distinge, înșelegând datorii civile ca și cele comerciale; astfel că suntem în drept a susșine că *ubi lex non distinguit, nec nobis est distinguendum*. Totuși jurisprudenșa instanșelor noastre judecătorești a variat. La început și astăzi chiar unele tribunale înclin în favoarea acestei confuziuni; de și mai multe instanșe, mai cu seamă acum, s'au pronunșat în sens contrariu.

Proiectul de lege a curmat cu această controversă introducând principiul unei doctrine superioare, care nu'l găsim în nici un codice al vre-unui stat. Art. 695 și 699 din proiect prescriu că creditorul poate declara falit pe debitorul său comerciant în cazul încetării plășilor numai pentru datorii avînd o cauză comercială, și că se consideră falit numai comerciantul care încetează plășile sale pentru datorii comerciale. În adevăr, comerciantul se face pasibil de rigoarea legii speciale numai prin calitatea sa excepșională, și numai pentru actele cari ating creditul public. Pentru toate celelalte acte el rămîne persoană particulară, și activitatea sa reinștră în domeniul dreptului comun. Ar fi absurd să se declare în faliment comerciantul, care spre exemplu nu ar putea plăti procentele sau capitalul unui împrumut ipotecar avînd o cauză civilă. Ar fi înjust să se aplice procedura de faliment comerciantului, care lipsește obligașiei de a plăti cîștiurile datorite din arenda unei moșii. Înșelegem să nu fie scutit de rigoarea legii speciale, dacă încetarea plășilor civile ar implica sau ar trage după sine încetarea plășilor comerciale, nici cum însă cînd o asemenea atingere nu se aduce. Proiectul a înlăturat ori ce îndoeli și dă chestiunei o solușione pe cit legitimă, pe atit echitabilă.

Sunt mulți jurisconșulșii cari, discutînd chestiuni de drept comercial, au formulat acest înalt și adevărat principiu juridic: că un comerciant poate fi falit măcar că ar fi d'asupra afacerilor sale, și altul care nu e numai de cit în faliment deși se găsește în nevoie cu afacerile sale. Pentru acest motiv proiectul a prescriș prin art. 718 de la titlul II o altă justă inovașione că: singurul refuz de a

plăți nu constituie necesarmente o încetare de plăți, precum continuarea plăților prin mijloace ruinătoare sau frauduloase nu împiedică declarațiunea de faliment. Cu alte cuvinte, este de datorita tribunalului comercial, și legea lasă la facultatea sa, să și tragă dovezi din fapte și împrejurări, că comerciantul nu e în stare să facă față plăților. Tribunalul înainte de ori ce trebuie să capete certitudinea că există cauza legală a falimentului, care nu poate rezulta chiar din mai multe refuzuri de plăți, dacă se dovedește că comerciantul are destulă avere pentru a și îndeplini obligațiunile sale și că poate evita nenorocirea.

A treia inovațiune la același titlu este în dispozițiunea, care iarăși nu o găsim în altă legislațiune, „că ascendenții, descendenții și soțul debitorului nu pot cere declarațiunea în faliment (art. 699 al. I^a). Ar fi inuman și imprudent de a pune în colisiune simțimintul natural al singelui cu dreptul rațiunii, și de a împlintă între rudele mai apropiate sămînța discordiei și certelor, cari totdeauna aduc ura cea mai implacabilă.

A patra inovațiune a proiectului care nu se găsește de cît în legea belgiană (art. 443), este art. 701, care obligă pe portarei și pe judecătorii de ocol a trimite lunar la tribunal protestele făcute în cursul unei expirate. Protestele arată pozițiunea comerciantului astfel că înlesnesc tribunalelor de comerț să cunoască adevărata situațiune a negustorului, și să determine în caz de faliment epoca încetării plăților.

O altă inovațiune este obligațiunea ce se impune de art. 707 președintelui tribunalului de comerț a comunica procurorului pînă în 24 ore copia sentinței declarative de faliment cu ori ce acte în cauză, cum și îndatorirea prescrisă procurorului a lua în toate cazurile cunoștință de acte spre a vedea decă nu e loc la deschiderea unei acțiuni penale. În actuala lege (v. art. 204, 227 și 337) procurorul are acest drept, dar nu i se impune numai de cît. După proiect, ori ce faliment dă loc la o cercetare penală. căci falimentele în de comun fiind înconjurate de fraude e un interes suprem a le descoperi și reprimă, pe cît e un interes moral de a se dovedi lealitatea comercianților onești. Prescripțiunea este de o importanță mare; căci oprește pe negustorii neonești de la acte imorali, și în același timp justifică operațiunile sincere ale neguțătorilor onorabili. În Engiltera, noua lege asupra falimentelor pusă în vigoare la 1 Ianuarie 1884 a adoptat asemenea dispozițiune.

La instanțele noastre judecătorești ca și la tribunalele din alte state nasc grave controverse, de cite ori este vorba a determina *drepturile personale ale falitului*, cari nu se pot exercita de către sindic. Experiența a probat legiuitorului italian necesitatea de a introduce dispozițiunea, care se pune prin primul aliniat al art. 712 din proiect. După această a șease inovațiune, ce nu este în alți codici, se stabilește principiul: că falitul își conservă drepturile pentru tot ce nu privește administrațiunea bunurilor sale; deci el va putea opoză hotărîrea declarativă de faliment, va putea stă în judecată ca

reclamante și pîrit pentru tot ce se raportează la puterea părintească, maritală, etc.

În vedere că după proiect, procedura penală merge în același timp și paralel cu procedura falimentului; în vedere că noi nu avem o lege de constrîngere corporală; în vederea principiilor constituționali cari cer respectul libertății individuale, afară de cazul vinei veghiate sau al unui suprem interes public, art. 708 din proiect lasă tribunalelor de comerț facultatea de a aresta pe falit și numai în cazuri grave, nici cum nu le împune ca pînă aci o obligațiune precum o prescrie art. 201 din actuala lege. Această îmbunătățire a proiectului este salutară; căci rigoarea legii este injustă și inumană față cu mulți comercianți onești, a căror acte, în tot cursul procedurii penale, instrucțiunea penală este în drept a le investiga și a se convinge de adevăr.

În fine a opta inovațiune a acestui titlu este, că proiectul (art. 718) admițînd acțiunea pauliană în contra actelor făcute în fraudă creditorilor, el determină și cazurile cînd acea acțiune poate fi primită. Legea consideră aceste cazuri numai ca *praesumptiones juris tantum*, cari pot fi combătute cu proba contrarie (art. 719).

Trecînd la titlul II, găsim prima inovațiune în art. 227, care acordă tribunalului de comerț dreptul să numească un sindic dintre persoanele străine masei creditorilor. Numirea sindicului ca în actuala lege (art. 206) de către tribunal după avisul creditorilor, a dovedit în practică că acest mod de numire este o plagă a falimentelor. În primele adunări ale creditorilor în de comun vin creditorii cari sunt mai mult în conivență cu falitul, astfel că ies niște syndicate care sunt un flagel cînd pentru falit, cînd pentru creditorii. Sindicul are o misiune însemnată specialmente în administrațiunea falimentului, în privința conservării și lichidării bunurilor falitului, în privința deosebirei activului de pasiv și a repartițiunii între creditorii. Este dar un interes legitim ca dînsul să nu fie ales dintre creditorii, pentru a neglija interesele generale ale tuturor celorlalți creditorii și a și face mai mult propriile afaceri. Proiectul cu multă dreptate prescrie să se numească dintre persoanele străine masei creditorilor și pe cari de sigur tribunalele îl vor alege dintre jurisconsultii, a căror aptitudine în știința dreptului, îi dă toată competența pentru o sarcină delicată și grea. Mai mult, proiectul, în scop de a nu agrava masa creditorilor și patrimoniul falitului cum și pentru a nu paraliza procedura falimentului prin deosebiri de vederi, nu admite numirea mai multor syndici.

A doua inovațiune foarte însemnată în acest al doilea titlu, este instituțiunea unei *delegațiuni a creditorilor*, cari în administrațiunea falimentului supraveghează lucrările sindicului sub direcțiunea judecătorului-comisar (art. 736). Acest comitet de creditorii, compus din 3 sau cinci persoane numite în prima lor adunare, servește de minune să lumineze și pe sindic care este obișnuit un jurisconsult, și pe judecătorul-comisar, adeseori un tînăr magistrat fără multă experiență. Este legitim ca creditorii, despre a căror interese se tratează, să-și aibă un organ direct care să-i reprezinte și să fie ascultat.

tat în toate actele de oare care valoare. Capitalurile străine găsesc o garanție puternică în o instituțiune, a cărei intervenire la administrațiunea falimentului servește cu o deosebită sollicitudine procedura falimentului. Orice argumente s'ar aduce în contra acestui text de lege, a cărei origină o găsim în legea germană, ele cad în comparațiunea foloaselor și precauțiunilor ce se procură în materia falimentului.

În fine a trela inovațiune este lacuna ce proiectul o îndeplinește, în cazul cînd sindicul încetează din însărcinarea sa înainte de a se fi terminat lichidarea activului, sau cînd sindicul moare ori este interzis. În asemenea cazuri, codicii celorlalte țări cari nu prevede o dispozițiune cum este în proiectul nostru, art. 770, fac ca tribunalele să rezolve cestiunea după regulile generale ale dreptului comun de la succesiune sau de la mandat. Prescripțiunile textului nostru exclud procesele și asigură un mers regulat și repede a lichidării activului.

În titlul III, relativ la lichidarea pasivului, titlu foarte însemnat pentru creditori și pentru falit, proiectul a reușit în o materie, cari în alți codici este aglomerată de formalități complicate, să îndepărteze toate aceste inconveniente.

Prima și cea mai importantă inovațiune, care nu este decit în codicele Olandez. prescrie un *judicium universale* pentru toate contestațiunile cari se decid de judecătorul-comisar prin o singură și unică hotărîre, astfel că se evită o mulțime de procese (art. 776).

Proiectul, în art. 832 de la titlul VI, introduce o inovațiune, care merită toată lauda pentru legiuitorul italian: voim a zice despre dispozițiunea *moratoriuului*. Găsim încă în vechile legi romane, în un rescript a lui Constantin, o *exceptio moratoria* introdusă în favoarea debitorilor onești, cărora legea le acordă un termen de plată. Proiectul nostru ia în protecțiunea sa interesele comercianților onești, pe cari i-au lovit nenorociri neprevăzute, punîndu i în o strîmtoare momentană. Această dispozițiune acordă în certe împrejurări grave și sub oarecari garanții suspendarea executării falimentului, în care interval debitorul se poate înțelege și regulă cu creditorii săi. Moratoriuul se acordă numai cînd declarațiunea de faliment va fi provocată după cererea unui creditor, sau din oficiu, iar falitul va fi dator a dovedi că activul întrece pasivul și va trebui să fi depus bilanțul în regulă cum și toate registrele sale. Asupra cererei debitorului falit tribunalul desbate contradictoriu cu sindicul și creditorii săi, și statuează asupra admisibilităței cererei, prescriind precauțiunile necesare pentru a asigură integritatea patrimoniului debitorului, cum și ori ce alte măsuri de lichidarea averii falitului. Legea nu permite tribunalului de comerț să acorde un moratoriu care să treacă peste termenul de șase luni.

Proiectul, tot la titlul VI, introduce o prescripțiune din toate punctele de vedere plausibilă, căci acordă falitilor, cari au fost vicima evenimentelor neprevăzute și nenorocirei, să dobîndească prin hotărîrea de omologarea concordatului *reabilitarea* lor. Este cea mai mare inumanitate să excludem de la drepturile de cetățeni pe o mul-

time de comercianți căzuți în faliment prin cazuri extraordinare, de cari nu se cuvine a fi răspunzători; și pentru care merită un tratament special. Titlul al III-lea din actuala lege prescrie atâtea formalități grele în cit a fost cu anevoință comercianților nenorociți să profite de dispozițiunile quasi-imposibile ce avem. Aceste dificultăți sunt înlăturate prin noul sistem al proiectului, care readuce în sinul societăței și spre folosul ei pe comercianții onești ajuși în stare de nenorocire, numai din împrejurări cu totul independente de voia lor.

Proiectul, în scopul de a reprimă fraudă ori unde și ori cînd o găsește, după ce a separat acțiunea publică a ministerului public de acțiunea privată a tribunalului comercial, precum dejă s'a arătat, prescrie în al. I al art. 808 din titlul VIII această dispozițiune eficace: „Acțiunea penală în materie de faliment poate fi pusă în mișcare chiar înainte de declarațiunea de faliment; dar numai în cazuri grave de dosire, ascundere, sustragere sau împuținare frauduloasă a patrimoniului în dauna creditorilor“. În fine, în acest titlu găsim prescripțiuni de lege mult mai complecte de cum sunt în legea actuală, relative la complicitate cum și la delictele comise de alte persoane, fără să fie complici. Tot în textele acestui proiect găsim și pedepsele ce sunt determinate pentru diferitele cazuri de faliment simplu, sau de bancrută frauduloasă,—așa că adoptîndu-se acest proiect, de la sine rămîn căzute toate acele dispozițiuni ale legii penale din codicele nostru penal cari se referesc la faliment.

Termin cu aceste scurte observațiuni raportul meu, pe care m'am ferit a nu 'i da o întindere mai mare, solicitîndu-vă, D-lor deputați, a bine-voi să-l adoptați așa cum s'a votat de Senat: urînd cu toții scumpei noastre patrii o eră nouă comercială, căreia acest nou codice să'i fie un far de lumină vie și statornică.

Raportor, Petre Borș.

Expunere de motive (1895)

Legislațiunea falimentului, ast-fel cum a fost organizată de Codul nostru de Comerț de la 1887 a dat loc la critici vii și întemeiate.

Lipsa de control în operațiunile falimentului lasarea intereselor masei credale la discrețiunea creditorilor de multe ori fictivi; posibilitatea de a modifica în continuu această masă prin producțiuni tardive de creanțe, a căror verificare se face în afară de controlul creditorilor, înlesnirea peste măsură a concordatelor; acordarea prea facilă a reabilitărei; sunt attea cauze de înmulțirea falimentelor și de slăbirea în proporțiune, a creditului comerțului nostru.

Dispozițiunile din codul italian pe cari ni le-am însușit, pe cari cite odată le-am lărgit chiar, nu corespund cu situațiunea și cu trebuințele comerțului nostru. Camera de Comerț din București, a putut zice, în această privință, cu drept cuvînt că „falimentele au ajuns la noi o adevărată profesiune“.

Tribunalele din Galați și din Brăila, zilnic în luptă cu neajunsurile legii noastre au atras cu stăruință atențiunea ministerului asupra facilităților ce se dau comercianților veroși de a pregăti falimentele și de a calculă prin anticipație beneficiile, ce ele vor da, cu sînge rece și cu socoteala cu care se întreprinde o operațiune comercială.

Pe acele piețe, mai ales, toată manopera este îndreptată în contra furnizorilor și fabricanților din străinătate, cari, de multe ori, nici că sunt puși în situațiune a cunoaște falimentul, de cît cînd totul este consumat.

Am regretul de a constată că creditul comerțului nostru a suferit mult în străinătate în timpii din urmă, din această stare de lucruri.

Spre a îndreptă aceste lacune, cred că este necesar să se revizuească întregă cartea III a Codului de Comerțiu.

* * *

Principalul factor al conducerii operațiunilor unui faliment este sindicul. El ar trebui să fie totdeauna auctiliarul justiției pentru a se stabili cu precisiune cauzele cari au determinat falimentul și pentru a se descoperi fraudele ce s'au putut comite. Din nenorocire însă, să întîmplă că în practică sindicul devine cite odată avocatul falitului mai mult de cît delegatul justiției. Aceasta provine din greșita recrutare a personalului, din lipsa-i de răspundere penală și din primejdioasa facultate lasată falitului de a regulă el plata sindicului.

În privința recrutării propun condițiuni severe de admisibilitate cari vor îndepărtă de la sarcina de sindic pe cei care sunt porniți a și uită menirea.

În privința răspunderii asimilînd pe sindic cu funcționarul public cred că se iau măsuri suficiente pentru buna conducere a operațiunilor. În privința onorarului, dacă'l țărîmurim în limitele proporționale cu activul, facem să dispară remunerațiunile de favoare, cari au fost găsite une ori scandaloase, și dacă dăm numai tribunalului dreptul de a'l determină, curmăm acordurile compromițătoare dintre sindic și falit. Complementul necesar al acestei din urmă măsuri este pedeapsa ce propun pentru sindicul care va fi primit direct sau indirect ceva de la falit. Pentru a asigură continuitatea de vederi în direcțiunea lucrărilor, și pentru a se accelera operațiunile, am suprimat deosebirea între siudicul provizoriu și sindicul definitiv.

De alt mintrelea, experiența a dovedit că persoana căreia tribunalul incredințase în mod provizoriu sarcina sindicatului eră totdeauna menținută de creditorii ca sindic definitiv, ast-fel că consultația creditorilor eră o simplă formalitate care aducea întîrziere. Cu noile dispozițiuni cari vor guvernă alegerea sindicilor, garanția ce aceștia cată să inspire nu face de cît să crească, astfel că intervențiunea creditorilor la confirmarea lor devine și mai inutilă.

Nu mai puțin rămân neatînse drepturile masei credale, rostindu-se în formă și sub condițiunile de număr cerut de lege, de a cere ori cînd înlocuirea sindicului.

* * *

Codul din 1887 a suprimat pe sindicul creditor, care funcționa alături de sindicul avocat, și l'a înlocuit cu o delegațiune a creditorilor, însărcinată cu supravegherea operațiunilor falimentului.

Supresiunea era naturală, de oare ce sindicul creditor nu aducea absolut nici un contingent de lumini sau de vigilență; înlocuirea lui printr'un alt organ a fost mai puțin nemerită. Experiența a dovedit că în marea majoritate a casurilor, delegațiunea creditorilor n'a fost de cit o povară pentru creditorii serioși și un mijloc de speculă pentru cei ce intră în aceste comisii.

În adevăr, delegațiunea fiind aleasă la începutul falimentului de creditorii ale căror creanțe nu sunt verificate, de multe ori deci de creditorii fictivi, ea nu reprezintă adevărata masă credală. Falitul are prea mare înlesnire de a strecură întrînsa pe amicii sau chiar pe complicii lui. De altă parte delegațiunea avînd ședințe fixe independent de convocațiunile ce i se pot face oricînd de președinte, creditorii serioși nu acceptă să figureze în comisiune care rămîne pe mîna profesionalilor falimentelor.

Cred, dar, că se poate suprima, cu oare cari avantaje acest rotagiu inutil, lasîndu-se ca atribuțiunile ce erau conferite delegațiunei să se îplinească în anume cazuri fie de o comisiune adhoc chemată de tribunal fie de însăși creditorii convocați spre acest scop.

Cu acest chip supravegherea va fi mai eficace și interesele creditorilor mai bine ocrotite.

* * *

Unul din mijloacele frecvente, ce se întrebunțează de faliti pentru a-și crea majorități fictive și a impune condițiuni oneroase minorității din masa creditorilor, este răscumpărarea pe sub mîna a unor creanțe și trecerea lor asupra unor persoane interpușe.

Tot asemenea, dar în sens invers, unii creditori mari, în posesiune de mai multe creanțe, le împrăștiează la diferite persoane și-și formează majorități defavorabile falitului, grație cărora apasă asupra lui, penru a-i impune condițiuni particulare.

Și într'un caz și în celalt, espresiunea votului este alterată, și desfășurarea falimentului de la început nu rămîne sinceră.

Spre a curmă acest abuz proiectul propune să se fixeze creanțele, de îndată ce falimentul este declarat, în mîna ultimului purtător.

Această reformă ne-a fost cerută cu insistență de camera de comerț din București. Ea va permite ca hotărîrile, de cîte ori legea cere majorități în număr și în sume, să fie luate de adevărații creditorii.

Situațiunea unui faliment nu se poate cunoaște de cit după verificarea creanțelor și judecarea contestațiunilor la cari această operațiune poate da loc. Spre a atinge mai bine acest scop, am lărgit cercul de investigațiuni, al judecătorului-comisar, i-am dat mijlocul să culeagă toate informațiunile necesare pentru ca creditorii să se poată convinge de veracitatea creanțelor. Cred că se aduce un real serviciu creditorilor prin inovațiunea ce propun ca verificarea să se facă o singură dată, afară de casuri anume prevăzute de lege și contradictoriu cu toți cei interesați.

* * *

Este în interesul creditului public ca starea de faliment să ia un sfârșit cât se poate de repede; de aceea am introdus modificarea ca sindicul să fie dator că, în trei zile de la verificarea creanțelor să ceară convocarea creditorilor pentru a fi consultați asupra încheierii unui concordat.

Concordatul trebuie îngrădit de toate garanțiile posibile pentru ca, în dezastrul comun, toți creditorii să fie de o potrivă tratați și specula să fie înlăturată.

De altă parte, concordatul fiind o favoare pentru falit, el nu caută a fi acordat de cât dacă antecedentele falitului, lipsa de fraudă și seriozitatea cotei concordatului îl face admisibil.

În această ordine de idei proiectul prevede:

1. Ficsarea unei cote minimale sub care concordatul nu se poate face. Prin această inovațiune comerciantul va fi obligat să pună regula în afacerile sale, și să țină în mod regulat registrele și bilanțul, ca ori cînd să-și poată cunoaște situația; în cazul în care s'ar convinge că capitalul său este pierdut, să nu mai continue comerțul prin expediente, în detrimentul creditului public.

2. Interdicțiunea de a se face concordat cînd falimentul este fraudulos, sau cînd falimentul se face pentru a doua oară.

Este, într'adevăr nedemn de această favoare comerciantul care este dosit, care a fost deja în stare de faliment, sau care se află sub inculpare de bancrută frauduloasă și pînă ce n'a fost definitiv achitat.

3. Facultatea pentru tribunal de a refuza omologarea.

Ca consecință a principiului că tribunalul de comerț, are controlul asupra tuturor operațiunilor falimentului, cred că este necesar ca concordatul, fie extra-judiciar fie convenit cu majoritățile cerute de lege să fie supus omologărei tribunalului, care, examinînd circumstanțele falimentului va statua asupra omologărei-

4. Interdicțiunea pentru femeia falitului de a vota la concordat cu creanța ei dotală.

Convențiune dintre falit și creditorii săi trebuie să fie lipsită de orice înrîurire directă a falitului; am interzis femeii falitului a lua parte la votarea concordatului pîntru că dînsa este presumată a fi favorabilă falitului, și pentru că prin importanța creanței sale, ea determină adesea ori majoritatea.

5. Măsuri pentru executarea reală a concordatului.

Creditorii consimțînd un concordat falitului renunță la parte din creanțe și acordă termen de plată. Adesea ori s'a văzut că, la scadența cotelor concordatului, creditorii nu pot realiza nici dividendul promis din concordat, fie pentru că falitul a constituit un drept de gagiu, asupra întregului său patrimoniu, fie că a înstrăinat în mod neobișnuit felului său de comerț acest patrimoniu. Cred că este cazul a se introduce măsuri de garanție cari să pună pe creditor la adăpostul acestei necorecte procedări, declarînd nule de drept asemenea acte, pînă ce falitul nu și va fi îndeplinit obligațiunile luate prin concordat.

*
*
*

Dacă legea are dispozițiuni severe pentru falitul de rea cre-

dintă, ea are și dispozițiuni favorabile pentru acela al cărui faliment este datorit unui concurs de împrejurări nenorocite.

Un asemenea falit, cînd plătește integral pe creditorii săi, cată să poată reintra în lumea comercială, ștergîndu-se toate urmările și decăderile legate de un faliment.

Reabilitarea falitului, favoare excepțională a legii, trebuie să fie incongiurată de forme și de publicitate, ca nu cumvă ea să fie luată prin surprindere. Legea în vigoare nu prevede modul cum această cerere are să se introducă, nici publicitatea de care trebuie să fie înconjurată; mai mult ea o faceă posibilă la un moment cînd supravegherea unor creditori nici putea fi deșteptată.

De aceia am introdus un sistem complet de procedură, care, satisfăcînd legitima dorință a falitului, pune în acelaș timp și pe creditori în măsură a'și exercită controlul lor.

* * *

Legea actuală lasă la facultatea tribunalului de comerț de a arestă sau nu pe falitul contra cărui se ivesc indicii suficiente de fraudă.

Modificarea ce propun în privința acestui punct este ca, în viitor, arestarea să fie obligatorie pentru tribunal.

Am adăugat că, în caz cînd tribunalul de comerț a găsit semne de fraudă, dispune arestarea falitului.

Însă liberarea provizorie a acestuia nu poate fi acordată de judecătorul de instrucție, decît luînd avizul tribunalului de comerț.

* * *

Pentru a evita controversa iscată în jurisprudență relativ la aplicarea dispozițiunilor art. 718 din legea în vigoare, adică dacă dispozițiunile acestui text de lege sunt aplicabile numai la fixarea și schimbarea epocii încetărei plăților sau și la declarațiunea în stare de faliment, am strămutat acest articol și l'am pus direct sub rubrica declarațiunei. Pe viitor, deci, dispozițiunile acestui articol vor cîrmui ambele ipoteze. Prin urmare un faliment va putea fi declarat chiar dacă comerciantul a continuat în fapt plățile sale, dacă însă el își procură mijloacele de plată într'un mod fraudulos.

Edictînd această măsură, m'am conformat pur și simplu ultimei doctrine a Curței de Casațiune.

Este de notat că, din acest text am eliminat vorba „rîinător“, pentru a nu lăsa apreciațiunei, prin urmare arbitrarului, un cîmp prea vast de aplicațiune.

Celelalte îmbunătățiri de detaliu, modificări de procedură, fixare a cazurilor cînd se poate cercetă dreptul de opozițiune și de apel, agravare de pedepse pentru bancrutari și complici nu au nevoie de un comentariu special.

(Desbaterile Ad. Dep. No, 73/95).

Ministrul Justiției, Al. Marghiloman

Din expunerea de motive a legii din 1900.

.....Una din părțile cele mai importante din codul de comerț, care cere o îngrijire și preocupare specială din partea legiuitorului, este partea privitoare la faliment (Cartea III și IV din cod).

Această parte deși modificată de curînd, în 1895, nu corespunde totuși tuturor trebuințelor și intereselor creditorilor și practica a indicat mai multe lacune și îndreptări cări ar apăra mai bine interesele creditorilor. Legea presupune, în generalitatea cazurilor de faliment, împrejurări nenorocite, cari aduc pe negustorul de bună credință în stare de a nu-și mai putea face față obligațiilor sale comerciale; insuficiența însă a unor măsuri, pe de o parte și dificultățile ce se pun creditorilor în dreptul lor de supraveghere și de participare la deliberările falimentului, precum și încetineala cu care se ajunge azi la lichidarea unui faliment terminat prin stare de unire, par a fi mai mult în folosul falșilor înmulțind numărul lor, ceea ce sdruncină creditul comercial al țării și aruncă o neîncredere în străinătate asupra pieței noastre, neîncredere atât de nemeritată.

Din acest punct de vedere, cred nemerit să se facă următoarele mici modificări, care nu schimbă întru nimic sistemul legiuirii noastre, dar, pe de o parte, înlesnesc participarea creditorilor la lucrările falimentului și grăbesc repartițiunile în caz de lichidare; iar pe de altă parte dă mai multă garanție, pentru executarea concordatului și împiedică fraude în viitor. Astfel, la art. 715 după textul actual, creanțele celor din străinătate se fixează în minile ultimului purtător din țară din naintea declarării.

Această dispozițiune este foarte jignitoare creditorilor din străinătate, căci, pînă ce se află de declararea în stare de faliment a debitorului lor, creanțele sunt în circulație și, odată falimentul declarat, ei nu mai pot transmite creanțele reprezentanților lor de aci cu cari sunt în compt prin gir, ei trebuiesc să facă procuri, cari cer o sumă de formalități.

Pentru ca să suprim aceste dificultăți, cred că este mai bine să se fixeze în mîna primului purtător din țară după declarare. Cu modul acesta, menținem fixarea creanțelor în minile detentorilor, principiul fixării avînd o utilitate bine recunoscută, și înlesnim creditorilor din străinătate participarea la faliment.

Tot pentru aceste considerațiuni am înlocuit dispoziția din art. 770, în care se cere o procură specială chiar cu indicarea sumei, dînd facultate creditorilor a se servi de procuratorii lor, fie generali, fie speciali, destul numai să aibă procură legalizată (nu autentică), cu dreptul de a se prezînta la falimentele debitorilor mandanților lor.

Art. 722 actual dă o facultate ilimitată oricărui creditor, ori cît de puțin important ar fi, să conteste creanțele celorlalți creditori. Aceste contestații, întru cît sunt îndreptate în contra creanțelor de o valoare mai mare de 1.500, cum se întîmplă totdeauna în practică, dau loc la o mulțime de trăgăniri și cheltueli pentru creditori, cari se văd trimiși înaintea tribunalului pentru judecata contestațiilor și

impedicați, în generalitatea cazurilor de a mai lua parte la lucrările falimentului, această contestație fiind o deeadere pentru ei pînă la rezolvarea contestațiilor sau admiterea lor provizorie cel puțin.

Ca să mai înfrănez aceste porniri, care în practică s'au dovedit că sunt de cele mai multe ori simple șicane, judecata contestațiilor terminîndu-se mai totdeauna sau prin retragerea lor de către contestator sau prin respingerea ori ca neîntemeiate sau nesustînute, am adăugat un aliniat prin care se obligă a plăti ei taxele citațiilor pentru judecarea contestațiilor, sub pepeapsă de inadmisibilitate, astfel ca contestațiile ce se vor face să fie mai serioase.

În penultimul aliniat al acestui articol am intercalat o dispoziție, după care procesul verbal de verificare să fie înaintat cel mult în 7 zile de la ziua verificărei tribunalului, pentru ca contestațiile să poate fi judecate în termenul de 20 zile prevăzut de acest articol.

În practica de azi presintă un mare neajuns întrzierea care se pune la liquidarea falimentului, cînd falitul nu încheie un concordat adică cînd rămîne în stare de unire.

În asemenea cazuri, din cauza întrzrierii și încetineii acestor lichidări și reparațiunei între creditori, dividendele se micșorează și de multe ori creditorii disperă de a mai vedea un rezultat.

Această perspectivă constrînge de multe ori pe creditor să accepte un concordat care i se prezintă în condițiuni mult mai desavantagioase chiar decît lichidarea.

Ca să cîrm acest rău, am găsit că singurul remediu ar fi în fixarea termenelor de vînzarea averii falitului și facerei statului de repartiție cum de asemenea am reglementat și judecarea contestațiilor ce eventual s'ar ivi la aceste state.

Toate aceste dispoziții le'am trecut în aliniatele intercalate și aduse la art. 808. actual.

Una din consecințele rămînerii falitului în stare de unire eră că el nu mai putea exercită profesiunea de comerciant, căci ori-ce avere dobîndea aparținea masei credale pînă la complecta ei achitare.

Pentru ocolirea frauduloasă a acestei consecințe falitii exercit comerțul prin persoane interpușe punîndu-se astfel la adăpostul ori cărei urmăriri, deși în realitate au și dobîndesc averi.

Spre a evita această fraudă, am adăugat în aliniat la art. 831, dispunînd în mod categoric că aceasta nu se mai poate întîmpla.

Codul nostru admite acordarea de moratoriu și înainte de declararea în stare de faliment. În acest caz creditorii se convoacă, dacă aceasta se admite de tribunal, după lista ce o prezintă reclamantul.

Cu acest mod se poate întîmpla ca, fie prin omisiuni voluntare fie involuntare, lista creditorilor să nu fie compleclă și adevărată, și creditorii, poate cei mai interesați, nici să aibă cunoștință de cererea de moratoriu făcută de debitorul lor, și să nu o afle decît după ce moratoriu s'a acordat, cînd ei nu mai sunt admiși a face nici o opunere.

În vedere că efectele moratoriului pot să fie foarte jignitoare pentru unii creditori, și pentru a preîntîmpina și evita fie omisiun

involuntare, fie chiar fraude ce s'ar putea încerca la facerea listei creditorilor, am modificat textul art. 842, introducînd o publicitate mai întinsă și adică ca, pe lângă convocarea individuală să se mai publice și să se afișeze cererea de moratoriu potrivit art. 943, la Monitorul Oficial, prin ziare, la ușa tribunalului, la bursă, Camera de comerț etc.

În practică, azi, unul din marile neajunsuri ce se fac creditorilor serioși la falimente constă în aceea că, cu ocazia verificării la masa falimentului, ei sunt contestați fie de falit sau de alt creditor, cu care falitul este înțeles, și potrivit art. 722, creditorul este trimis înaintea tribunalului pentru judecata contestației. În intervalul pînă să se judece contestația de tribunal, creditorii se convocă pentru votarea concordatului, dela care creditorul contestat este exclus, și se votează un concordat în condițiunile cele mai desavantajoase, și pînă ce creditorii serioși sunt admiși de tribunal în urma judecării contestațiilor ei găsesc deja concordatul votat, fapt îndeplinit, la care ei nu mai pot avea nici un amestec decît să se supue condițiunilor lui. — Cu acest mod se poate obține un concordat cu o minimă sumă din pasivul falimentului, mai toți fiind contestați, și de multe ori creanțe nu tocmai serioase.

Această stare de lucruri constituie un mare pericol, și, pentru preîntîmpinarea lui, am modificat textul art. 846, în sensul că nu se poate cere convocarea creditorilor pentru concordat decît după judecarea contestațiilor la verificare la tribunal.

Prin această dispozițiune starea de faliment nu este prea mult prelungită, căci art. 722 prevede că aceste contestații trebuesc să fie judecate în 20 de zile, și este fără discuțiune posibilă macar, mult mai avantajos pentru masa credală ca falimentul să mai dureze trei săptămîni mai mult și toți creditorii reali să poată lua parte la concordat decît cum se practică azi.

La o mare discuțiune a dat loc fixarea condițiilor concordatului și măsurile de asigurare ce falitul ar trebui să dea că va executa concordatul.

Se făcuse unele propuneri de a ridica cota de 60°/_o; alții au propus ca concordatul să nu se admită decît cu garanție, cerînd unii chiar garanții ipotecare; toate aceste propuneri au trebuit să fie înlăturate ca nerealisabile, și a cere un concordat în asemenea condițiuni ar fi de a se înlătura cu totul posibilitatea încheerii de concordat și a rămas tot redacția actuală.

În sistemul actual însă concordatul, nu numai că nu mai presintă nici o garanție, dar mai mult încă, prin dispoziția art. 863, falitul nici nu mai poate fi constrîns să'l execute sau macar să aibă vr'o teamă care moralmente cel puțin să'l oblige a'l respecta.

Legea dela 1864 din acest punct de vedere, avea o dispozițiune mult mai bună în articol 265 artieol tradus din codul comerțial francez No. 520, dar acel articol dedea cel puțin putere creditorului de a redeschide falimentul în întregul lui, și această posibilitate pentru creditor constrîngea pe debitorul fost falit să execute concordatul; astăzi aceasta nu se mai poate face, căci, deși creditorul are

dreptul să ceară rezilierea concordatului, dar efectele acestei rezilieri sunt individuale, este o reziliere în parte cu rezultate absolut iluzorii.

În interesul dar al creditorilor și pentru creditul general, și pentru garanția drepturilor celor interesați în executarea concordatului, am modificat dispozițiile art. 863 și anume: fiecare creditor neîndestulat în tot sau parte din cota concordatară are dreptul să ceară anularea concordatului, care, dacă se admite are de efect a re-deschide falimentul față cu toți creditorii.

La art. 864 am schimbat redacția alin. I ca s'o pun în concordanță cu celelalte texte.

Ministru Justiției, C. G. Dissescu.

Expunere de motive ¹⁾ pe 1899—1902

La 1 Septembrie 1887 s'a pus în aplicațiune noul cod de comerț român, pentru a înlocui vechiul nostru cod comercial care nu mai răspundea la trebuințele comerțului și activității societății noastre.

Era un progres năcontestat, realizat în domeniul legislațiunii noastre, care face un mare pas înainte, împrumutînd uneia din țările cele mai culte complexul legislațiunii comerciale, pe lângă care s'a adăugat numeroase dispozițiuni proprii uzurilor noastre comerciale, pentru a face astfel o legiure potrivită cu starea în care se găsea comerțul țării noastre.

Aproape 12 ani de experiență, de la punerea în aplicare a acestui cod, ne-au pus în măsură a constata care sunt defectuositățile sau insuficiențele lui și, prin urmare, a vedea ce modificări trebuie introduse pentru a corige imperfecțiunile codului în vigoare.

Practica de toate zilele în aplicarea dispozițiunilor codului comercial, criticele ce s'au ridicat, fie în doctrină și jurisprudență, fie de cei direct interesați,—comercianți,—prin *Camera de Comerț*, care este firescul lor reprezentant, au dovedit că reforme de mare însemnătate trebuiesc aduse mai întiu de toate *Cărțile III* din Codul de Comerț, care tratează despre *falimente*.

Încă din anul 1895 s'au introdus două salutarii inovațiuni în această materie:

Instituirea *judecătorilor-sindici* și fixarea unui minimum pentru cotele concordatate.

Credem însă că alte reforme sunt imperios reclamate, și neîn-deplinim o datorie introducîndu-le în noul proiect de lege ce prezintă asupra părții din Cod care tratează despre *falimente*.

Ori cine își dă seamă cu ușurință că creditul comerțului nostru în străinătate este strîns legat de modul cinstit cum negustorii noștri să achită de îndatoririle ce au contractat către marii comer-

1). Prezentată Senatului în anul 1899, iar Camerei în 1902.

cianți din străinătate care le deschid credite. Dacă ei plătesc cinstit, creditul nu numai că se menține, dar încă se mărește, și efectele lui binefăcătoare se resfring asupra piețelor noastre. Dacă ei nu-și îndeplinesc angajamentele lor, creditul se restringe, comerțianții noștri sunt priviți cu mefiență și piețele noastre se resimt în mod defavorabil.

Falimentele care, din nenorocire, cu toate stavilele ce s'au adus pînă acum, au mers crescînd la noi în țeară, au zdruncinat în mod simțitor creditul comercianților noștri în străinătate.

Nu trebuie să ne ascundem că o mare parte din falimente sunt de mai înainte cu meșteșugire pregătite de unii comercianți de rea credință, ajutați de multe ori de povățuitori abili, cari și fac o specialitate din pregătirea falimentelor.

Trebuie să recunoaștem de asemenea că în unele falimente, cu toate rigorile legislațiunii noastre, chiar concordatele se fac mai cu deosebire în detrimentul creditorilor din străinătate. Dar și creditorii din țară nu sunt în majoritatea cazurilor mai bine tratați. De aceea, pe deoparte, presa străină, și mai cu seamă cea germană, s'a ridicat în contra unor asemenea neajunsuri aduse creditorilor din străinătate ; iar aici în țară, pe lângă presă, care s'a ocupat de această chestiune, s'a dat alarma de către Camerele de Comerțiu, în special de cea din București care a semnalat răul, cerînd o grabnică îndreptare.

Dorind a contribui, prin o mai bună legiure la ridicarea creditului nostru comercial și înăuntru și în afară, voi avea onoarea în proiectul de lege pe care vi-l propun, să aduc cîteva modificări pe cari le cred salutare pentru a îndrepta inconvenientele ce voi semnală mai la vale.

Mă folosesc de această ocaziune ca, revăzînd materia falimentelor, să suprim din titlurile cărței III oari-cari dispozițiuni cari nu fac de cît se îngreueze mersul operațiunilor falimentelor ; simplificînd și accelerînd lucrurile, vom ajunge mai repede la soluțiunea finală, care va fi *concordatul sau actul de unire*

Voi rezuma aci punctele principale care fac obiectul reformelor ce aducem prin prezentul proiect de lege.

1. Suprimarea judecătorilor-comisari. Codul din 1887, ca și vechiul nostru Cod Comercial. prevedeau ca în timpul falimentului operațiunile erau conduse :

a) De un *sindic*, care reprezintă și pe falit și masa creditorilor ; b) de un *judecător-comisar* al cărui rol eră de a servi ca supraveghetor și ca controlor în mersul operațiunilor falimentelor fie în ce privește chemările creditorilor, verificările creanțelor lor, deliberrările masei creditorilor : fie pentru a da autorizări în unele cazuri anumite prevăzute de lege.

Mai tîrziu, *sindicul*, care anteriormente era alesul masei credendale, a fost înlocuit prin *Judecătorul sindic*, magistrat investit cu a-nume calitate de a se ocupa cu operațiunile falimentelor declarate înaintea tribunalului unde el funcționează.

Or, judecătorii sindici au dat bune rezultate ; abuzurile ce se

făceau mai înainte de sindicii aleși—în contra cărora s'a ivit multe și întemeiate plingeri—au dispărut. Ordinea și onestitatea și-au luat locul în operațiunile falimentelor, grație magistraților cari conduc aceste operațiuni.

În această sistemă, însă, avînd *sindicul magistrat*, rolul *judecătorului-comisar* devine cu desăvîrșire inutil.

Prin delegarea lui, care avea o rațiune sub imperiul vechei legislațiuni, nu se face de cit a se distrage un judecător de la ocupațiunile lui zilnice, fără a se aduce vre-un folos. Ba de multe ori se aduc întîrzieri din nepotrivirile de vederi ce se ivesc între cei doi judecători. Mai mult decît atît; în multe cazuri se semnalează chiar o anomalie erarhică, de multe ori neplăcută, întotdeauna vătămătoare! Astfel, cînd judecătorul comisar este membru suplininte, el, prin căderile ce are de la legiuirea comercială, ar fi chemat să serve de control și corectiv unui judecător de o treaptă erarhică cu membrii de ședință. Deci, exercitarea controlului în asemenea caz, dacă nu ar fi imposibilă, ar fi cel puțin dificilă.

În vederea acestor considerațiuni, am dispus suprimarea din articolele respective, din cartea III, a dispozițiunilor privitoare la judecătorii comisari, cari nu mai au rațiune de a fi.

2. Scurtarea termenelor. Este incontestat că starea de incertitudine în care se găsesc în timpul falimentului și masa creditorilor și falitul este vătămătoare și unora și altora. Toate legislațiunile prevăd pe cit este posibil, termene scurte pentru a ajunge la soluțiunea finală a falimentelor.

De aceea, ținînd, cu toate acestea, seamă de interesele creditorilor depărtați, am crezut că termenul și de chemări, și de contestațiuni și de judecare pot fi scurtate pentru a nu se prelungi peste măsură durata falimentelor.

3. Măsuri preventive pentru a nu se prejudeciă masa credală de către debitorii cari pregătesc falimente. Unul din inconvenientele de care se isbesc creditorii cînd se găsesc în fața unui debitor de rea credință este aceasta: Comerciantul nu se declară în stare de faliment de cit atunci cînd nu face față angajamentelor sale, oglinda, în care se reflectează starea sa de insolvabilitate, starea sa de jenă de a face plățile este condica de proteste.

Dar negustorul care își pregătește cu abilitate falimentul său, prevede, și calculează mai dinainte epoca în care are să apară dezastrul, punînd, fie prin subscrierea polițelor, fie prin preschimbarea lor, scadențele acestor polițe la o epocă determinată, în zile successive. El știe, prin urmare, de mai înainte cînd va fi declarat în faliment, fie după cererea creditorilor neplătiți la scadența, fie *din oficiu* de către tribunal, care se alarmează de frecvența protestelor.

Ei bine, s'au văzut comercianți de rea credință cari calculînd astfel epoca dezastrului au înstrăinat marfa din prăvălie, fie prin vînzări pe sub mînă,—vînzări deghizate,—fie prin vînzări pe prețuri derizorii. Amenințarea că asemenea operațiuni ar putea atrage agravarea stărei de faliment și al consideră ca bancrutar, pe mulți faliti

nu-i sperie. În ori-ce caz, pe creditorii lor îi păgubește în mod ne-tăgăduit.

Sunt creditori vigilenți cari de mult presimt asemenea manopere. Când se încredințează că debitorul lor întrebuințează asemenea mijloace, ei se alarmează, de multe ori reclamă, dar în starea legislațiunii noastre de astăzi ei nu găsesc nici o protecțiune. Ce cale poate urmă?

Ei nu pot reclama tribunalului să l pună în stare de faliment, căci nu are poliță ajunsă la scadență. Dacă reclamă parchetului, i se refuză cu drept cuvânt ori-ce concurs, căci nu este un delict comis. Dacă reclamă poliției ea își declină dreptul de a se amesteca, pe câtă vreme nu este nici o turburare a ordinii publice.

Ce-i rămâne creditorului să facă? Ceia-ce s'a văzut făcându-se de multe ori în practică: El pune un număr oarecare de oameni cu propriile sale spese care urmăresc căruțele încărcate cu marfă pînă la destinațiunea lor,

Dar este o slabă consolațiune, care, pe lingă că este costisitoare de multe ori este ilusorie; căci nu are alt folos decît mărturia acestor supraveghetori pe care îi aduc înaintea instanțelor judecătorești cînd sunt aduși de el ca martori; mărturia, întotdeauna contestată, cînd este administrată și în fața cărei apreciere suverană a magistratului se poate întîmpla să fie rău îndrumată.

De aceia, în prevederea unor asemenea eventualități am introdus în lege *măsuri preventive* pentru a garanta pe creditor contra debitorilor de rea credință, cari fac să dispară parte din activul lor, activ care este gagiul comun al mesei creditorilor.

4. Cota concordară să fie fixată la minimum de 60 la sută din cuantumul pasivului pentru ca concordatul să poată fi omologat de tribunal. Pentru a se aduce, pe cît este posibil, o stavilă declarațiilor de stare de faliment, legiuitorul trebuie să aducă ori cite obstacole, prin cari să se inspire îngrijire comerciantului care are să fie declarat în stare de faliment.

În legislațiunea noastră mult timp cota concordatară nu avea un *minimum* fixat de lege. Creditorii aveau suveranitatea de a fixa cota ce li se părea admisibilă. Multe tribunale admiseseră ca *uz* să nu se amoloage concordatele ale căror cote nu ar fi depășit 10 % din cuantumul creanțelor prezentate la verificare. Dar s'au văzut falimente, și îmi reamintesc unul la tribunalul Ilfov acum cîți-va ani unde nu s'a dat creditorilor ca cotă concordatară de cît 5%. Această situațiune era intolerabilă. Un lucru este cert: cu cît este mai mică cota prevăzută în concordat, cu atît este mai probabil că majoritatea creditorilor a luat *supra cote*.

Sub imperiul legislațiunii de astăzi avem un minimum fixat pentru cotele concordatate la 40% din cuantumul pasivului verificat.

S'a sperat, fixîndu-se acest minimum că falimentele se vor împuțina, că temerea imposibilității de a încheia un concordat va stînjeni pe unii comercianți, cari din faliment fac o speculă și un calcul de îmbogățire, de a mai aluneca pe un asemenea fatal povîrniș. Am căutat să mă încredințez, cerînd de la deferitele noastre tribunale o

statistică din care să se vadă : a) care este numărul falimentelor pe trei ani judecătorești din urmă ? b) câte concordate s'au făcut ? c) care au fost cotele concordatate ? d) câte falimente s'au închis pentru insuficiență de activ ? e) câte falimente s'au sfârșit prin acte de *unire* ?

Această statistică este din cele mai instructive. În marea majoritate a județelor, falimentele în loc să se micșoreze, s'au mărit într'un mod simțitor printr'o progresiune crescândă. Prea puține județe prezintă o micșorare în numărul falimentelor ; între acestea putem cita : *Prahova* unde în 1895 au fost 23 falimente, în 1896 au fost 15 iar în 1897 numai 9 ; *Dorohoi* care în 1895 a avut 9 falimente, iar în 1897 a avut 6 ; *Fălciu*, care de la 10 falimente în 1895 a scăzut la 8 falimente în 1897. *Romanși*, care de la 5 falimente, deschise în 1895 a scăzut la două falimente în 1897.

În alte județe progresiunea crescândă a falimentelor în acești din urmă trei ani este îngrijitoare. Voi cita câteva din aceste județe următoarele : *Ilfovul* care la tribunalul de comerț a declarat în 1895 un număr de 55 de comercianți în stare de faliment, iar în 1897 au fost 119 declarați ; *Neamț*, unde de la 41 falimente în 1895, s'a atins cifra de 68 falimente în 1897 ; *Putna*, care de la 7 falimente în 1895 a ajuns la 30 în 1897 ; *Râmnicu-Sărat*, unde în 1895 nu s'a declarat de cît un comerciant în stare de faliment, iar în 1897 vedem 30 de declarațiuni.

Am căutat să-mi dau seama de mersul falimentelor din întreaga țară ; am cerut statistica lor printr'un ordin circular către tribunalele noastre de județe, și am resumat aceste date într'un tablou synoptic comparativ, de la 1 Septembrie 1895 pînă la 1 Septembrie 1898, adică pe trei ani judecătorești.

Anexes acest tablou, care îmi pare foarte interesant, la finele prezentei expuneri de motive pentru a se putea vedea nu numai numărul falimentelor, dar și modul cum au fost ele rezolvate, care a fost cuantumul cotelor concordatate, care a fost numărul actelor de unire, etc.

În privința cotelor concordatate, se va putea observa că sub cota de 40 %, cum este fixat astăzi *minimum* n'a fost decît trei falimente cu 20 % și unul cu 10 % toate din 1895 ; iar celelalte sunt cu 40 % ba în multe părți ca în Brăila, Dolj, Prahova, cota concordată a fost de 53 % 55 % și chiar sută la sută.

Camera de comerț din București consultată de ministerul de justiție spre a-și arăta părerile asupra materiei falimentelor, între *desideratele* exprimate de dînsa de a se introduce în codul nostru de comerț, insistă cu drept cuvînt asupra ridicării la 60 % a minimumului cotei concordatate.

Nu este drept ca negustorul, care răpește creditorilor săi mai mult de jumătate din creanța lor să fie repus în capul operațiunilor sale comerciale ; sau văzut comercianți îndrăzneți și rău intenționați cari, de cînd deschid prăvălia, calculează, cînd are să dea falimentul și cînd pasivul lor ajunge la o cifră însemnată, prin faliment dacă reține pentru el 60 % și dă creditorilor numai 40 % din creanța lor, se găsește îndată cu un peculiu, cu un capital, care este produsul

fraudei și a relei credințe. Și apoi cine nu știe că în multe falimente unde cota concordatară esfe stipulată la 40 % se găesc creditori puțin conștiincioși care nu votează concordatul pînă ce nu li se asigură o supra-cotă de 10, 20 și 30 % din creanța lor. Aceste supra cote sunt în detrimentul creditorilor, care sunt reduși a nu primi de cît cota concordatară de 40 %, ceia ce este și nedrept și imoral.

Creдем că introducînd în lege dispozițiunea prin care se fixează ca minimum al cotei concordatate 60 %, pe deoparte se vor împuțina falimentele, iar pe de alta vor despărea supra-cotele.

Se poate obiectă că, reducîndu-se ast-fel cota concordatară va fi uneori dificil de a se obține concordatul ceia ce poate fi și în detrimentul comerciantului și în detrimentul creditorilor săi. Dar, în definitiv, ca să nu poată plăti un falit o cotă de 60 % însemnează că el a pierdut nu numai *capitalul său întregul*, dar încă și mai mult de jumătatea capitalului ce-i s'a încredințat de creditorii săi.

Ei bine, cînd un negustor se găsește în asemenea rea situațiune dovedește ori *rea credință* ori absolută *nedestoinicie* și *nepricepere* în comerțul seu ; și într'un caz și într'altul el nu merită se mai reîn-ceapă un comerț, care l'a condus și pe el și pe creditorii săi la asemenea triste rezultate.

5. Anularea înstrăinărilor care preced falimentele între apropiate rude. Sub imperiul legii care ne domnește astăzi se prevăd nulități de cari sunt isbite certe și anume acte ale falitului. Astfel prin art. 720 din actualul cod de comerț se declară isbite de nulitate operațiunile falitului și plățile făcute de dînsul *în urma sentinței declarative de faliment*.

Ceva mai mult: este știut că, prin ori ce sentință declarativă de faliment se fixează și epoca încetării plăților la o dată mai mult sau mai puțin înaintată de la declararea în stare de faliment ; legiuitorul a avut grijă a isbi de nulitate față cu masa creditorilor : 1) *înstrăinările cu titlu gratuit făcute în urma datei încetării plăților* și 2) *plata datoriilor neajunse la scadență* făcută în urma sus zisei date, fie în bani, fie prin cesiune, vînzare, compensațiune sau altfel.

Dar în acest sistem rămîneau bune *înstrăinările cu titlu oneros* și practica de toate zilele a dovedit că în multe falimente s'a ridicat contestațiuni grele de rezolvat, privitoare la vînzări făcute de faliti către apropiatele lor rude, une ori chiar către soție cu facturi conținînd prețuri fictive, dacă era vorba de marfă,—și cu acte de vînzări în regulă,—dacă era vorba de imobile cu cîtă greutate se luptau creditorii pentru dărimarea unor asemenea înstrăinări și cu toată bănuiala firească, cînd e vorba de asemenea vînzări, *inter proximos*, revendicările ori acțiunea pauliană rare ori erau încoronate de succes.

Pentru a înlătură asemenea neajunsuri am crezut util a introduce un nou aliniat la art. 720 din cod, devenit art. 724 prin care se declară nule toate înstrăinările, cu *ori ce titlu* de *ori ce fel* de *bunuri* ale falitului, făcute în interval de șase luni înainte de epoca încetării plăților către *soțul sau soția* falitului, către *rudele sale* în

linie directă și către rudele colaterale sau aliați pînă la gradul al patrulea.

Speram că o asemenea dispozițiune va face să dispară scanda-loasele așa zise instrăinări, prin care falșii sustrăgeau o parte din activul, care era gagiul comun al masei creditorilor.

Există și astăzi o dispozițiune, cu caracter penal în ultimul ali-niat al art. 836 din cōdul comercial, care vizează pe ascendenți, descendenți și soțul sau soția falitului; dar această dispozițiune nu se preocupă de cît de pedeapsa edicată contra acestor rude, cînd vor fi *distras* sau *tăinuît cu bună știință* valori sau alte lucruri aparți-nînd falimentului. Ea însă nu are în vedere actele cu *titlu oneros*, care scapă dispozițiunilor zisului articol; credem a fi împlinit o la-cună, anulînd pe cale civilă vînzările și instrăinările cu ori ce titlu, făcute între falit și apropiatele sale rude cu șease luni înainte de epoca încetării plățiilor.

6. Măsuri pentru a asigura plata cotelor concordatate. De-clararea în stare de faliment poate fi în multe cazuri, rezultatul unor circumstanțe nenorocite prin cari trece un comerciant; convin că sunt falimente în cari și calculul și premeditațiunea și reaua cre-dință lipsesc.

Sunt cazuri în cari declararea în stare de faliment este pre-văzută de comerciant; ba încă este cu meșteșugire pregătită de dîn-sul pentru a frustra pe creditorii săi cîte odată este și o surprindere pentru unii comercianți neprevăzători cari se văd chemați spre a fi declarați în stare de faliment pentru neplata unor datorii, pe cari ori sperau să le preschimbe prin prelungiri, ori comptau să le achite prin resurse cari nu le-au putut încasa.

În cîte trele cazurile falitul se silește a dobîndi concordat-ul și, după ce-și face majoritatea cerută de lege, promite cu ușu-rință o cotă concordatară pe care de multe ori de mai înainte pre-vede că nu o mai poate achita.

Trebuie să se ia măsuri ca concordatul să fie un act serios ca *cota concordatară* să nu fie o *iluziune* pentru creditorii cărora li se impune de majoritate un concordat, pe care în definitiv, nici nu l'ar voi.

Pentru a răspunde la această trebuință, am introdus trei ordine de idei, care modifică starea actuală de lucruri:

a) *Garanțiile* cerute de aliniatul 6 de la art. 853; pentru ca concordatul judiciar să fie admisibil, trebuie ca cota stipulată să fie garantată fie printr'o *ipotecă* fie printr'un *depozit* în bani sau efecte.

Dacă falitul poate oferi asemenea garanții, el este pus în ca-pul operațiunilor sale, îndată ce le realizează. Dar dacă nu poate garanta cota nici cu ipotecă nici cu un depozit în bani sau efecte? Concordatul încă se poate face, însă să nu poată continua comer-ciul său de cît avînd alături pe delegatul creditorilor care ia banii pro-veniți din încasări și vînzări și i depune la casa de depuneri,—bine înțeles scoțînd cheltuelile strict necesare, — pentru a servi la plata cotei concordatate.

b) In cazul cînd, cu toate precauțiunile luate, nu s'ar putea plăti cotele concordatate, s'a dat creditorilor dreptul ca individual chiar, să ceară repunerea în stare de faliment.

c) In fine, s'a prevăzut și o sancțiune mai aspră, căci s'a prevăzut atît în art. 853 cît și în art. 863 și 876, ultimul aliniat, că prin faptul neplăței cotelor concordatate, falitul repus iarăși în stare de faliment, devine pasibil de penalitățile edicate de legiuitor pentru *bancrută simplă*.

Cei ce cunosc cele ce se petrec astăzi cu executarea și votarea concordatelor, știu că *giranții*—acei garanți *personali* ai concordatelor—sunt o mare greutate pentru falit; negreșit, ei garantînd, dacă nu sunt niște oameni de paie (cum se întîmplă cîte odată), ei rischează; dar acest risc falitul îl plătește în majoritatea cazurilor, foarte scump; și s'au putut vedea garanți care au primit ca *despăgubiri* o bună parte din cea ce cu drept cuvînt trebuia să reiasă falitului și mai cu seamă creditorilor săi. Ei bine astăzi se dă posibilitatea de a se încheia concordatul și fără asemenea terții intervenienți și cu toate acestea cota este și mai asigurată.

Iată în trăsături generale, asupra căror idei ne-am oprit în reformele de introdus în materia *falimentelor*.

Pe lîngă cele enunțate mai sus, mai sunt oare cari modificări de o importanță secundară, și cari, prin singura lor enunțare, se pricepe fără o lungă desvoltare.

Astfel, am prevăzut ca judecătorul sindic, asimilat după lege cu judecătorul de ședință, să poată fi delegat, pentru un termen scurt — 10 zile — chiar de președintele tribunalului pentru a înlocui pe un judecător de ședință spre a complectă secțiile. S'au văzut tribunale unde judecătorul sindic nu era ocupat, unde tribunalul nu era complect prin absența neașteptată a judelei de ședință și unde procesele s'au amînat pentru că delegarea judecătorului sindic nu putea fi dată decît de ministerul de justiție; pentru aceasta era nevoie de mai mult de o zi.

De asemenea am făcut să dispară o controversă care s'a ivit și da loc unor inevitabile conflicte dintre tribunale și judecătorii de instrucție în materie de arestare și de punere în libertate a falitilor. S'a introdus la vechiul articol 709 devenit acum art. 713, o nouă dispozițiune, care înlătură vechile conflicte.

In fine am prevăzut la art. 969 că dreptul ce percepe statul se poate ridică pînă la 4% cînd se votează budgetul respectiv al ministerului de justiție, am menținut însă maximum de percepere, ca și în legea veche adică 20000 lei.

Simțimîntul care m'a condus, în introducerea acestor cîteva modificări la materia falimentelor, a fost pornit din dorința de a împușină numărul falimentelor, a stînjeni pe cît este cu putință fraudă și a redă încrederea în comerțul nostru, discreditat, din nenorocire, prin multele falimente.

De sigur, legiuitorul nu poate aduce îmbunătățiri, introduce reforme, avînd pretențiunea că prin ele, vor dispărea toate relele, mai

cu seamă cind este vorba de fraudă: ori cit de ingenioasă ar fi o lege, încă mintea omenească poate căută mijloace pentru a o eluda. *Fraus omnia corrumpit*. Dar în fața unui rău ca acela pe care l'am semnalat în această expunere de motive, datori suntem a aduce cele mai multe obstacole pentru a împiedică abuzul și fraudă și prin severitatea dispozițiilor edictate, să se stăvilească răul de care societatea suferă.

Credem că se va atinge acest scop, în materia ce ne preocupă dacă corpurile legiuitoare vor binevoi a face să devină lege alăturatul proiect ce am onoare a propune.

Ministru justiției, C. I. Stoicescu

INDEX ALFABETIC

De materia cuprinsă în Codul falimentelor ¹⁾

(Art.=articol; D.=doctrina; J.=jurisprudența; p.=pagina)

A

- Achitare pentru unele fapte, dacă poate exista acțiune pentru altele :
J. 25, p. 552.
- Achizițiunea bunurilor dotale ale femeiei falitului : art. 790—793 ; p.
305—334.
- Acord amical declararea în faliment : J. 36 p. 61.
- Acordarea unui al doilea moratoriu D. 2 p. 452.
- Acte conservatoare dacă le poate face falitul : D. 12 p. 105 ; art. 758,
D. 2 ; J. 1—4, p. 230 urm.
- Acte încheiate de falit nulitatea lor : J. 15, 16, p. 113, 114.
- Acte nule încheiate după faliment : art. 724, p. 147 ; D. 1—16 ; J.
1—21, p. 147—158.
- Acte nule prin anularea sau rezilierea concordatului : art. 864 p.
523 ; J. 4, p. 524.
- Acte posterioare încetării plăților făcute de falit : art. 726, D. 1—24
J. 1—41, p. 164—185.
- Acte în proces dreptul de apreciere al instanței : J. 4 p. 73.
- Acte sub semnătură privată D. 13, p. 153 J. 32, p. 184.
- Acte cu titlu gratuit nulitatea lor : D. 6, p. 150.
- Acțiune pauliană art. 725, p. 159 ; D. 1—7, J. 1—10 p. 159—164
J. 22, 23 p. 266 ; J. 24, p. 267, J. 2, p. 498.
- Acțiuni în anularea plăților în perioada suspectă : art. 728, D. 1, 2
J. 1, 2, p. 189—190.
- Acțiuni civile în faliment : J. 12, p. 37, J. 1, p. 112, J. 42—44, p.
119, J. 47, p. 120, J. 51, p. 121.
- Acțiuni în timpul moratoriului art. 839, p. 436.

1). În căutarea cuvintului din index am stabilit ordinea alfabetică ; lângă cuvint se găsește chestiunea la care e referitor, însoțită de numărul doctrinei (D.) sau al jurisprudenței (J.) respective cu arătarea paginei (p.) unde se găsește trecută.

- Acțiuni penale și acțiune comercială** independența lor; art. 714, 875, D. 1, p. 82; D. 2 p. 84; D. 5. 6, p. 87; D. 8, p. 88.
- Acțiuni penale** prescripția lor în bancrută simplă, neținerea registrelor: J. 11, p. 549.
- Acțiuni personale falitului** D. 15, p. 106; J. 19. p. 114, J. 9, 10 p. 422.
- „ în rezilierea concordatului dreptul comun; J. 3, p. 518; J. 9—11, p. 519.
- Acțiuni în revendicare condițiuni**: D. 2, p. 381.
- „ de societăți comerciale proba achizițiunei, înstrăinării; art. 794. p. 321.
- Activ disimularea** lui anularea concordatului; art. 862, p. 513; bancrută frauduloasă; art. 880, p. 559.
- Activ distras sau tănuuit** bancruta frauduloasă: art. 880, p. 559; D. 1, p. 561.
- Activ, lichidarea** lui art. 803—818 p. 350—393; art. 838, p. 435.
- „ privilegiu g-le asupra întregului activ falimentar: nota 1 p. 290.
- „ superior pasivului moratoriu: J. 2, p. 425; J. 7 p. 426.
- Actori salariați** lor; privilegiu: J. 14—16, p. 297.
- Adăogiri** printre rinduri, registre, bancrută simplă: J. 2, p. 548.
- Adeziuni** concordat, act privat: J. 5, p. 481.
- „ noui concordat, amănare: art. 851, p. 480, nota 1, p. 482.
- Adjudecarea** vinzării mobilelor: art. 808, 809 p. 364 urm.
- Adjudecatar** înainte de faliment: J. 20, p. 158.
- „ revinderea în cont: J. 3, p. 351.
- Administrarea** bunurilor falimentului art. 717 p. 98; D. 1—23, J. 1—53, p. 99—121; art. 730, p. 195; art. 761, p. 237; art. 765, p. 242; art. 836, p. 429; art. 860, p. 510.
- Administratori de concerte** salar, privilegiu: J. 16, p. 297.
- „ legali declararea în faliment: D. 7. p. 4.
- „ unei societăți comerciale adunarea creditorilor pentru concordat: J. 5, p. 467; bancrută, cazurile din art. 884 C. Com. p. 577.
- Admisibilitatea concordatului** judiciar: art. 853, p. 486, J. 10, p. 491, J. 11, p. 492.
- Admiterea provizoriu** a creanțelor declarate tardiv: art. 780, p. 275.
- Adunarea creditorilor** pentru concordat: art. 847, p. 467.
- Afișarea cererei de reabilitare** art. 824, p. 407.
- „ extractului sentinței declarative de faliment: art. 710, D. 7, p. 69 și a altor încheieri date de tribunal; art. 943, p. 592.
- Afișarea numelui falitului** art. 715, p. 96; D. 1, 2. p. 97.
- Agricultor** declararea lui în stare de faliment: J. 27—29 p. 12
- Ajutoare bănești** pentru stingerea obligațiunilor falitului: J. 26. p. 184.
- „ acordate falitului și familiei sale: art. 762, D. 1—4 J. 1—3, nota 1, p. 239—241.
- Aleatorii** contracte... în perioada suspectă: D. 14, p. 173, J. 11, p. 181.
- Alimentară** pensia ... a soției: J. 2, p. 240.
- Alternative** obligații...: art. 726, D. 17, p. 175.
- Amanetarea** bunurilor falitului concordatar: condițiuni; art. 861, p. 510 urm., J. 1, 2. p. 511.

- Ambulant comerciant, registre, lipsa lor, bancrută: J. 24, p. 551.
- Amenda judecătorească privilegiu asupra activului falitului: J. 22, p. 115, D. 4, p. 150.
- Amendă respingerea opoziției la omologarea concordatului; art. 856, p. 498.
- Amiabil, amical concordat: art. 845, p. 455—463.
- Amical concordat... debitori coobligați; art. 802, p. 347.
- Aminarea deliberațiunii creditorilor la concordatul judiciar, condițiuni; art. 851, p. 480 nota 1 p. 482.
- Aminarea vânzării art. 803, p. 350, J. 2 p. 351.
- Analfabeți creditorii analfabeți, votul dat la concordat: D. p. 481.
- Anonimă societate... falimentul ei; art. 869, J. 1, 2, p. 535.
- "... concordat, cedarea sau continuarea întreprinderii sociale; art. 873 p. 538.
- Anticreză constituită după încetarea plăților; J. 14, p. 157; art. 726, D. 1—25, J. 1—41, p. 164—185.
- Anticreza se desființează prin declararea falimentului debitorului? D. 4, p. 167, D. 21, p. 176.
- Antrepozite publice, magazinele falitului; J. 17, p. 385.
- Anularea concordatului; art. 862, p. 513—515, J. 14, p. 472; efectele anulării art. 856, p. 498, D. 2, p. 514; constituirea activului apert într-o societate comercială; J. 3, p. 512.
- Anularea concordatului deosebite între anulare și rezilierea concordatului: D. 1, 2, p. 517.
- Anularea convențiunilor particulare încheiate pentru avantaje; art. 888 p. 584.
- Anularea vânzărilor efectuate, cereri de revendicare: art. 818, p. 391, nota 3, p. 392.
- Apărători exercițiului profesiei: declararea unui debitor al lor în stare de faliment; J. 4, p. 32.
- Apel drept de apel; la cererea de alimente: J. 1, p. 240.
- Apel contra sentinței de arestarea falitului: art. 713, p. 77, D. 2, 3 p. 79.
- Apel sentința de omolog. concordatului amical: J. 5, p. 40; concordat judiciar art. 855, p. 497; anularea concordatului D. 2, 3. p. 514; rezilierea concordatului; J. 11, p. 519.
- Apel devolutiv de instanță: J. 10, p. 73, J. 12, 14, p. 74.
- Apel încetarea operațiunilor falimentului: D. 1, p. 419.
- Apel falitul drept de apel contra sentințelor date la intervenția sa: J. 26, 28, p. 116, J. 31, p. 117, J. 46, p. 120.
- Apel contra sentințelor date în materie de moratoriu: J. 3, p. 432, nota 4 p. 434, J. 6, p. 440 nota p. 141, D. 2, p. 443, D. 3, p. 444, J. 2, p. 447, J. 14, p. 449, D. 2, p. 452.
- Apel la ordonanțele judecătorului sindic: D. 3 p. 98, J. 18, p. 265; art. 821 p. 395, ort. 941, p. 591.
- Apel în materie de reabilitare: art. 829, p. 408; timbru nota 3 p. 417.
- Apel în materie de revendicare: art. 817; p. 390, D. 1, p. 391, J. 1, 2 p. 392.
- Apel revocarea încetării operațiunilor falimentului: D. 4, p. 420.
- Apel revocarea stărei de faliment: D. 15 p. 71, D. 16 p. 72, J. 17 p. 75.
- Apel sentințele tribunalului în materie de faliment, fără drept de a-

- pel; art. 944, p. 593, J. 1—3, p. 593, J. 4—7, p. 594, J. 8—10, p. 595.
- Apel sigilii, aplicarea lor:** J. 1, p. 213.
- Apel termenul de apel:** J. 18, p. 75, J. 2, p. 145, J. 11, p. 519; art. 904, p. 586. J. 1—3, p. 586, J. 4, p. 587.
- Apel, verificare de creanțe:** art. 772, p. 255; art. 775 p. 269, J. 7, 8, p. 273, J. 1, p. 278.
- Apel vânzarea gajului:** J. 2, p. 287.
- Aplicarea sigiliilor:** art. 743, 744, D. 1—6, J. 1—3, p. 210 urm.
- Arendă privilegiul proprietarului:** art. 783, p. 288 nota 3 p. 293.
- Areraje** D. 3 p. 123.
- Arestarea falitului, nedepunerea bilanțului:** D. 7, p. 47; sentința declarativă; art. 713 p. 77, D. 2 p. 79; art. 755 nota p. 288.
- Ascultarea falitului sau ori cărui interesat:** art. 936, p. 587.
- Ascundere de activ** D. 1, p. 561, J. 1, p. 565, J. 6, p. 566.
- Asigurare cesiunea beneficiului din contractul de asigurare;** J. 7, 8 p. 422
- ” plata făcută de o societate de asigurare în perioada suspectă; J. 36, p. 185.
- Asigurare pentru ridicarea unui sechestr:** faliment J. 30, p. 184.
- ” asupra vieții, anterior falimentului; J. 17, p. 114; nulitatea ei în faliment; J. 17, p. 157.
- Asigurări voluntare date după încetarea plăților:** J. 31, p. 184.
- Asistarea unui creditor privilegiat la delib. adunării creditorilor:** J. 5, p. 479.
- Asociat în o societate comercială:** faliment J. 1 p. 529; garanție solidară; J. 4, p. 338; retras din o soc. colectivă; J. 34, p. 61.
- Asociațiune în participațiune, persoane morale:** J. 29, p. 267; faliment; J. 3, p. 529; art. 870, p. 536, J. 2, p. 537.
- Atribuire de activ în scop de a facilita moratoriul:** bancrută simplă; art. 879, p. 558.
- Autentice procesul verbal de deliberare și semnare al creditorilor asemănător actelor autentice:** J. 9, p. 482.
- Autorizarea judelei sindic pentru transacțiuni:** art. 807, p. 360; pentru vânzarea mobilelor; art. 808, 809, p. 364.
- Avantagii stipulate între falit și un creditor, pedepse:** art. 887 p. 581.
- Averea falitului în alte localități:** art. 709, D. 1, p. 64.
- Avizarea creditorilor la repartițiunile ordonate de tribunal:** art. 819, p. 394.
- Avocați numirea lor:** art. 737, p. 199, J. 1, p. 199.

B

- Bancrută** e o consecință a stărei de faliment? D. 6, p. 87. J. 6, p. 90; poate exista... fără faliment? J. 5, 6, p. 90, J. 9, p. 91, J. 15, p. 93; parte civilă în delictul de bancrută; J. 15, p. 93, J. 48, p. 120; moratoriul e un obstacol bancrutei? J. 18, p. 93; prezența sindicului la judecarea bancrutei J. 13, p. 113; decizie penală, buna credință în încetarea plăților J. 4, p. 163.
- Bancrută frauduloasă** art. 880, p. 559, D. 1, p. 560; complicitate la

bancrută frauduloasă D. 2, p. 564; inadmisibilitatea concordatului D. 2, p. 486, art. 853, p. 486, J. 5, p. 490, J. 11, p. 492; bancrută frauduloasă infracțiune distinctă de bancrută simplă J. 26, p. 552; pedepsele pentru bancrută frauduloasă art. 882 p. 559; rehabilitarea bancrutarilor frauduloși inadmisibilă art. 831, p. 409; prepus bancrută frauduloasă art. 883, p. 571. D. 1, p. 571, D. 2, 3, p. 572. J. 1, p. 577, art. 886, p. 579.

Bancrută simplă art. 876—879, p. 543—559: nedepunerea bilanțului D. 7, p. 40; neexecutarea concordatului art. 853, p. 486, art. 863, p. 516, J. 18, 521; bancrută simplă e o infracțiune distinctă de bancrută frauduloasă J. 26, p. 552; profesiunea de mijlocitor, decl. falimentului, art. 878, p. 557; pedepsele pentru bancrută simplă art. 881, p. 567; prepus neglijență art. 883 D. 1, p. 571; rehabilitarea bancrutarilor simpli art. 831, p. 409; societăți comerciale, bancrută simplă, ad-tori, directori art. 884 p. 577.

Bani depunerea lor în caz de faliment: art. 763, p. 241; retragerea lor art. 765, p. 242; repartitia lor între creditorii art. 819—824 p. 394—403; depunerea banilor în caz de concordat; art. 853, p. 486.

Bani dotali, parafernali drepturile soției asupra lor în caz de falimentul soțului: art. 790—797, p. 305—334.

Beneficiu de inventar acceptarea succesiunilor în faliment: J. 11, p. 113; continuarea comerțului; J. 2, p. 358.

Bilanț ce se înțelege prin bilanț? D. 2, p. 39; depunerea lui, ce trebuie să cuprindă? art. 703, D. 8, p. 40; utilitatea lui D. 6, p. 40; nedepunerea lui, arestarea falitului, art. 755, p. 227 nota p. 228; datarea, semnarea și certificarea lui, D. 8, p. 40; forța probantă a afirmărilor cuprinse în bilanț, D. 3, p. 39; bilanț încheiat după moartea falitului, art. 729, D. 1, p. 193; bilanț făcut de judecătorul sindic art. 755, 756, D. 1, 2, p. 227; timbrul pentru bilanț nota p. 33, nota p. 39; verificarea și rectificarea bilanțului, art. 755, p. 227; prezentarea bilanțului la cererea de moratoriu; art. 834, p. 423. J. 2, p. 453.

Bilateral concordatul judiciar, contract bilateral: J. 13, p. 462, J. 9, p. 466, J. 14, p. 472, J. 3, p. 526.

Bilete la ordin perioada suspectă a falimentului: J. 38, p. 185.

Biurouri aplicarea sigiliilor art. 741, p. 211.

Boala cea din urmă privilegiul cheltuelilor în faliment: nota p. 291.

Bună credință plata făcută de falit: J. 7, p. 156; refuz de plată; faliment, art. 696, p. 20, D. 2, p. 21, D. 10, p. 22, J. 1, p. 24, J. 4, p. 24; bună credință la anularea actelor falitului; D. 3, p. 166.

Bunuri dotale, parafernale, mobile sau imobile: art. 790—797, p. 305—334.

Bunurile falitului înstrăinarea lor înainte de achitarea cotei concordatate: art. 861, p. 510.

C

- Calitatea de comerciant** chestiune de fapt ; D. 3, p. 548. J. 17, p. 551.
- Cambii** admiterea lor la pasiv, condiții : J. 1, 2, p. 262 ; cauză civilă în faliment : D. 14, p. 6, J. 7, 8, p. 9, J. 12, 15, p. 10. Nota 2, p. 20, J. 5, p. 43 ; Cambii false, la concordat : J. 5, p. 514, J. 6, p. 515 ; posesor : J. 16, p. 506 ; preschimbari de cambii probe de încetarea plăților ; D. 6, p. 22 ; ridicarea cambiilor de judecătorul sindic : art. 748, D. 1, p. 217 ; obligațiunea de restituire : J. 2, p. 193 ; neplata unei cambii, declararea falimentului : J. 6, p. 24, J. 9, p. 25, J. 3, p. 26, J. 5, p. 56 ; valoare în cont. : J. 21, p. 254 ; acțiune în revendicare : art. 812 urm., p. 373 urmare, D. 2, p. 374.
- Cambiale** acțiuni în anulare sau restituire de cambii : art. 728, D. 1, 2, J. 1, 2, p. 189—193 ; acțiune în revendicare : art. 812 urm. p. 373 urm., D. 2, p. 374.
- Capacitate** capacitatea de a vota concordatul : J. 20, p. 473 ; cap. de renunțare în mod expres sau tacit la o ipotecă sau alt privilegiu : J. 6, p. 479 ; capacitatea falitului prin omologarea concordatului : J. 4, p. 510.
- Caracterul juridic** al reducățiunei făcute prin concordat : D. 1, p. 503.
- Casa de Depuneri** efectuarea plăților sumelor cuvenite creditorilor : art. 820, p. 395, nota 3, p. 403.
- Căsătorie** contract de . . . , donațiune ; J. 10, p. 164 ; contract de căsătorie, nepublicarea lui, bancrută simplă : art. 877, p. 853, D. 3, p. 554, contr. de căs. făcut în străinătate D. 3, p. 555.
- Case de bani** aplicarea sigiliilor : art. 744, p. 221.
- Cauțiune** în faliment : art. 798—802, p. 335—349 ; cauțiune, deschiderea procedurii falimentului : art. 825, p. 404.
- Cauză binecuvântată** art. 808, p. 364, D. 2, p. 367.
- Cauză civilă** în faliment : D. 14, p. 6, J. 7, 8, p. 9, J. 12, 15, p. 10. nota 2, p. 20, J. 5, p. 43.
- Cecuri emise** în perioada suspectă : J. 39, p. 185.
- Cedarea** întreprinderii comerciale în concordatul societ. anonime : art. 873, p. 538.
- Cereri de declarare** în faliment : D. 1, p. 531 ; nota p. 33 ; cereri de moratoriu : art. 834, p. 423 ; art. 843, p. 451—454 ; cereri de revendicare : art. 817, p. 390 ; nota 2, p. 392, J. 4, 5, p. 393.
- Cereri tardive** notificarea lor : D. 2, p. 278.
- Certă dată** . . . , art. 793, 794, p. 316—321.
- Certificarea bilanțului** D. 8, p. 40.
- Cesionar al unei creanțe** coobligat solidar : J. 3 p. 338.
- Cesionar falit** . . . al creditorilor prin concordat : J. 3, p. 505.
- Cesiunea** beneficiului de asigurare după închiderea operațiunilor falimentului : J. 7, 8, p. 422.
- Cesiune** notificarea ei : D. 9, p. 104, cesiune prezumpție de fraudă : D. 6, p. 169 ; creanță divizată pe baza cesiunei, J. 22, p. 473.

- Cheltuieli de administrație** privilegiu, creditori ipotecari: J. 4, 7, p. 399, J. 8, p. 400.
- Cheltuieli** continuarea comerțului, art. 805, D. 1. p. 356, D. 2, p. 357, Chelt. comisiunei de creditori, J. 2, p. 435; cheltuieli de conservarea lucrurilor: nota 3, p. 294. cheltuieli de justiție: art. 738, 739, 969, p. 200, cheltuieli pentru opoziții și declarațiuni tardive: art. 780, p. 276, cheltuieli personale ale falitului, bancrută simplă: art. 876, p. 543, D. 2, p. 544, J. 18, p. 551, J. 27, p. 552; cheltuieli privilegiate, nota 1, p. 290.
- Chestiuni civile** competență: J. 7, p. 37.
- Chestiuni de fapt** încetarea plăților: D. 11, p. 5, J. 42, p. 14, J. 51, p. 15, J. 66, p. 18, J. 3, p. 24, J. 10, p. 25, J. 12, p. 26, J. 2,—4, p. 140, J. 5, p. 141, J. 12, p. 181; cheltuieli personale ale falitului: J. 27, p. 552.
- Chestiuni prejudiciale** D. 3, 4, p. 86, D. 9, p. 89, J. 13, p. 92, J. 1, p. 500, J. 2. p. 501.
- Chirii datorii de falit**: art. 720, p. 130, D. 1, 2, p. 131, D. 3, p. 132, J. 1, 2, p. 133, datorite de masa credală: D. 4, p. 102; creanțe la masă: D. 4, p. 135; desființarea contractului de locațiune: art. 721, p. 133; privilegiul pentru chirii: art. 783, p. 288, nota 3, p. 293, J. 2, p. 295, J. 11, p. 296.
- Chitanțe de primirea sumelor de către creditori**: art. 823, p. 397.
- Circ director de circ**; declararea lui în faliment: D. 3. p. 35.
- Circulări comerciale** dovadă de încetarea plăților: D. 6, p. 22.
- Circumstanțe ușurătoare** expuneri de motive p. 567 J. 1, 7, p. 568, J. 4, 5, p. 570.
- Citarea debitorului la declararea în faliment**: D. 6, p. 22.
- Citațiuni în timpul falimentului** citarea judecătorului sindic: art. 714, J. 3, p. 112, plata citațiunilor: J. 4, p. 262; citațiuni pentru convocarea creditorilor la votarea concordatului: J. 2, p. 465.
- Coerezi concordatari** succesiune: J. 20, p. 507.
- Colectiv societate în nume colectiv**; faliment: art. 867, p. 530; J. 1, p. 531, concordat: art. 874, p. 538.
- Coliziune acțiune pauliană**: D. 4, p. 160.
- Colocarea creditorilor privilegiați**: art. 788, p. 302, art. 879, p. 303.
- Comandită societate în comandită**; faliment: J. 6, p. 45, art. 867, p. 530, art. 868, p. 530, art. 869. p. 535, J. 1, 2, p. 535, 536, concordat: art. 874 p. 538.
- Comercial concordatul act comercial**: J. 12. p. 492.
- Comerciant** Calitatea de comerciant pentru declararea fal.: art. 695, J. 67, 68, p. 18; în penal: J. 21, p. 93; calitatea de... se pierde prin declarare în faliment: J. 30. p. 12; calificarea soțului de comerciant în actul dotal: J. 3, p. 329, J. 6, p. 330; comerciant retras, declarare în fal.: art. 707, D. 2, p. 51; încetat din viață: D. 1 p. 49, D. 3, p. 51, J. 6—8, p. 56, J. 20—22, 25 p. 58. J. 26, 27, 30, p. 59, J. 31, p. 60, J. 35, 37, p. 61.—Comerciant în străinătate, declararea în faliment: J. 5, p. 37; comercianți, fapte de

- comerț: J. 43, p. 14, J. 67, p. 18; calitatea de comerciant pentru existența delictului de bancrută: J. 10, p. 566.
- Comerț** continuarea lui art. 697 urm.; art. 760, D. 3, p. 234 urm.; art. 873, p. 538; suspendarea vânzării: art. 804, D. 2, p. 355.
- Comisionar** mărfuri intrate în magazinele comisionarului: J. 19 p. 385, J. 20, p. 386.
- Comiși** salariul lor; privilegiu: art. 783, p. 288; nota 2, p. 292, J. 6, 10, p. 296, J. 17, 18, p. 297.
- Comisiunea de creditori** moratoriu: art. 837, D. 2, p. 431, J. 18, p. 449.
- Compensatiune** condiții de validitate: D. 10, 11, p. 152, D. 12, p. 153, J. 10, p. 156, J. 19, p. 158; terțiu: J. 6, p. 163; rezilierea concordatului: J. 15, p. 250, J. 28, p. 267; compensație legală, moratoriu: J. 16, p. 449, J. 6, p. 436; concordat: J. 7, 8, p. 510.
- Competință** compet. civilă: J. 12, p. 37, art. 857, p. 500; compet. trib. corecțional: J. 2, p. 90; comp. fixării datei încetării plăților D. 3, p. 137, J. 7, p. 146, J. 19, p. 551; mai multe stabilimente compet. declarării falimentului: D. 1, p. 62; D. 3, p. 65; trib. civil, poate declara faliment: D. 3, p. 65; reabilitare, art. 827, p. 407; redeschiderea falimentului: D. 2, p. 405; revendicare, art. 817, p. 390, J. 4, p. 393; falim. societăților: D. 3, p. 528, J. 1, p. 559; verificarea creanțelor: J. 7, p. 263, D. 2, p. 271; vânzarea mobilelor, J. 5, p. 368; vânzarea imobilelor: art. 810, 811, p. 369—372.
- Competință trib. comercial** D. 4, 35, J. 1, p. 36, J. 5—11, p. 37, J. 14, p. 38.
- Complicitate** la bancrută frauduloasă: D. 2, p. 564; J. 1, p. 580.
- Compromis**; presupunție de fraudă: D. 6, p. 169; judecătorul sindic poate face compromis? nota 2, p. 362.
- Comptuare** aplicarea sigiliilor: art. 744, p. 211.
- Comunicarea** hotărârii decl. de faliment: desbateri p. 67, art. 712, p. 76, D. 1, p. 77; comunicarea cererei de revendicare: art. 817, p. 390, nota 1, p. 391; moratoriu, comunicarea sentinței procurorului înainte de faliment art. 842, p. 442, D. 2, p. 444.
- Concordat**; avantaje, creditor; pedepse: art. 887, p. 583 urm.
- Concordat** definiția lui: D. 6 p. 458; formele lui: art. 845—865, p. 455—526.
- Concordat** amical scu de unanimitate; art. 845 p. 455—463.
- „ bancrută simplă; art. 853 p. 486.
- „ contract sinalagmatic; J. 8, p. 15.
- „ convocarea creditorilor; art. 846, p. 463, D. 2, p. 464, J. 1, p. 465, J. 10, p. 466.
- Concordat** coobligați; drepturile credit. comun; art. 802, p. 346—379.
- „ cotă neplata ei: bancrută simplă; art. 876, p. 544.
- „ execuție provizorie; art. 856, p. 498.
- „ împrumut în vederea concordatului; D. 14, p. 154.

- Concordat inadmisibilitatea lui** art. 853, p. 486.
- „ ipoteci, drepturile credit. ipotecari; J. 2, p. 304.
- „ înstrăinarea bunurilor; condiții art. 861, p. 510, J. 1, 2, p. 511.
- „ judiciar; art. 846—865, D. 6, p. 458.
- „ majoritatea creditorilor; art. 848, p. 469; creditori contestați; J. 1, p. 275.
- Concordat moratoriu**; dacă debitorul în moratoriu poate propune creditorilor un concordat J. 2, p. 440.
- Concordat multiple propuneri de concordat**; J. 3, p. 465.
- „ novațiune, se operează novațiune prin concordat? D. 1, p. 470, D. 2, p. 503, J. 19, p. 507.
- Concordat nulitatea actelor făcute de falit înainte de concordat**; D. 7, p. 162, J. 22, p. 183.
- Concordat obligativitatea lui**: J. 7, 8, p. 505, J. 9—17, p. 506. J. 21—23, p. 507; neîndeplinirea obligațiilor, bancrută simplă; art. 877, p. 553, J. 6, p. 555, J. 12, p. 557.
- Concordat omologarea lui**: contestații; J. 5, p. 279; opoziții la omolog. art. 854, p. 492, J. 4, p. 494, J. 5, p. 495, J. 12, p. 496.
- Concordat plata prin persoane interpuse**; J. 11, p. 496.
- „ privilegiați creditori; drepturile lor: J. 2, p. 304.
- „ după reabilitare; J. 6, p. 490.
- „ redeschiderea falimentului; propunere de concordat: J. 2, p. 406.
- Concordat revendicare de mărfuri după concordat**; J. 6, p. 510.
- „ rezilierea lui: art. 863—863, p. 515—526.
- „ soția falitului; art. 849, p. 475, J. 1, p. 465.
- „ simulat; probe; mărtori; J. 4, p. 447.
- „ societăți; falimentul lor; J. 6, p. 505, J. 4, p. 537; art. 873, p. 538; art. 874, p. 538.
- Concordat suspendarea actelor pentru lichidarea falimentului**; art. 843, p. 463.
- Concordat în străinătate, forța lui obligatorie**: J. 25, 26, p. 507.
- „ țară străină; faliment în țară străină; J. 19, p. 496.
- „ transacție; contract sui generis: J. 11, p. 462, J. 9, p. 471.
- „ unilateral; contract unilateral; J. 13, p. 462.
- „ vânzare, amânarea ei; art. 803, p. 350, J. 2, p. 351, nota p. 353.
- Concurență masă concurență, faliment**; D. 7, p. 459, J. 4, p. 460.
- Concursuală masă concursuală, faliment**; D. 7, p. 459, J. 5, p. 460. J. 6, p. 461.
- Condamnații cari nu pot obține reabilitarea**; art. 831, p. 409.
- Condițiuni declarare în faliment**; art. 695, J. 14, 17, p. 10, J. 25 p. 11.
- „ moratoriu, acordarea lui; art. 832, p. 423, nota 1, p. 426, art. 843, p. 451—454, D. 1, p. 452, J. 1, p. 453.
- Condițiuni rezolutorii, act. dotal**; D. 4, p. 326.
- „ rezolutorie la concordat; J. 14, p. 473.
- Conexitate** J. 9, p. 37.
- Confirmarea ordinului de arestare în cazul art. 713**, D. 2, p. 79.
- Convență faliment declarat din convența dintre falit și un creditor** J. 6, p. 180.

- Conservare cheltueli pentru conservarea lucrului, privilegiul lor; nota 3, p. 294.
- Conservarea registrelor timp de 10 ani, bancrută simplă; J. 9, p. 556.
- Conservatoare acte...; D. 12, p. 105; art. 758, D. 1, J. 1, 4, p. 230 urm.
" moratoriu, măsurii...; art. 836, p. 429.
- Consimțământ nulitatea actelor falitului, pentru lipsă de consimțământ; J. 3, p. 163.
- Consimțirea de ipotecă pentru garantarea cotei concordatate; art. 858, p. 501.
- Construcții făcute de falit, lucruri dotale; J. 10, 11, p. 330.
- Contestarea privilegiului sau ipotecei unui creditor la verificarea creanțelor; art. 777, p. 273.
- Contestațiuni la fixarea datei încetării plăților; art. 723, p. 142; D. 1, 2, 3 și 4, p. 143, D. 5, p. 144, J. 1, 2 și 3 p. 145, J. 4—9, p. 146.
- Contestațiuni la omologarea concordatului; J. 18, p. 496.
" privilegiu, ipotecă etc.; art. 777, p. 273; art. 784, p. 297.
" la revendicare; art. 817, p. 390.
" transigerea lor; art. 807, p. 360—363.
" la verificarea creanțelor; art. 772, p. 254, J. 3, 5, 6, p. 262; J. 7—9, p. 263, J. 10, p. 264; J. 18, p. 265, J. 1—3, p. 272; art. 775 p. 269, J. 4—6, J. 8—10, p. 273; art. 780, p. 275, J. 5, p. 279, J. 2, p. 460.
- Cont greșeri și sindic, liberarea lor, prescripție; art. 951, p. 597.
- Cont curent efecte emise în cont curent, revendicare; D. 4, p. 375.
" neîncheiat, declararea în faliment; J. 50, p. 15, J. 6, p. 43, J. 3, p. 128.
- Cont curent mărfuri netrecute în cont curent, revendicarea lor; art. 813, p. 376, D. 6, p. 379.
- Continuarea comerțului falitului; art. 760, D. 3, p. 234.
" " supravegherea creditorilor; art. 697, p....
" " suspendarea vânzării; art. 804, D. 1, p. 354, D. 2, p. 355.
- Continuarea comerțului votul creditorilor; art. 805, p. 356.
- Continuarea deliberățiunii creditorilor; art. 940 p. 591.
- Continuarea întreprinderii comerciale, concordat art. 873, p. 538.
- Contract bilateral concordat judiciar; J. 9, p. 466.
- Contract judiciar teoria lui la verificarea creanțelor; D. 1, p. 277 J. 15, p. 265.
- Contracte aleatorii perioada suspectă; D. 13, p. 173.
- Contracte comutative încetarea plăților; art. 726, D. 1—25, J. 1—41, p. 164 185.
- Contraprestațiune acte cu titlu oneros, acțiune pauliană; D. 6, p. 161
- Contravenție comisă de falit; J. 8, p. 156.
- Convocarea creditorilor în cunoștință; art. 937 p. 587—591.
- Convocarea creditorilor la concordatul judiciar; art. 846, p. 463, D. 2, p. 464, J. 1, p. 465, J. 10, p. 466; art. 850, p. 480, J. 2, 4, p. 481.
- Convocarea creditorilor pentru continuarea comerțului; art. 806, p. 358—360.

- Convocarea creditorilor** înaintea judecătorului sindic; art. 835 p. 428.
 „ pentru moratoriu; art. 842, p. 442, D. 1, p. 443, J. 13—15, p. 449.
- Coobligati debitori** art. 798—802, p. 335—349.
- Coobligati la faliment** D. 6, p. 128, J. 7, p. 129.
- Coobligati solidari** în stare de faliment: J. 30, p. 268.
- Corespondent** vânzare de mărfuri: J. 20, p. 386.
- Cota concordatară** plata ei: J. 9, p. 400, concordat amical, art. 845, p. 455—463 reducerea ei, J. 2, p. 502, neachitarea art. 863, J. 1, p. 518.
- Cota statului** art. 969, D. 1, p. 201, D. 2, p. 202, J. 1—16, p. 203—207, J. 3, p. 398, J. 2, p. 447, J. 2, p. 511, J. 3, p. 593.
- Creanța dotală** fițlu oneros: art. 797, p. 332—334, concordat, art. 849, p. 475—478.
- Creanță anulată** efectele ei față de falit: J. 3, p. 505.
- Creanță cesionată** votarea concordatului: D. 1, p. 469, D. 2, p. 470.
- Creanțe civile** declararea falimentului: J. 39, p. 13, J. 2, p. 32.
- Creanțe la concordat** votarea concordatului: D. 1, p. 469, D. 2, p. 470, art. 850 p. . . . , fraudulos înscrise, J. 7, p. 495; creanțe contestate, J. 13, p. 506, creanțe divizate, J. 21, p. 473.
- Creanțe condiționale** admiterea, ștergerea sau excluderea lor, art. 772, p. 254.
- Creanțe declararea lor** la verificare: art. 768, urm. p. 247 urm.
 „ divizate votarea concordatului: J. 21, p. 473.
 „ dobânzi art. 778, p. 274.
 „ falitului încasarea lor: art. 758, p. 230, J. 4, p. 232.
 „ litigioase declararea falimentului: J. 37, p. 13.
 „ neexistente moratoriu: art. 841, p. 439.
 „ neadmise încă, rezervarea porțiunii lor din activul falimentului: art. 821, p. 395.
- Creanțe posterioare** omologării concordatului: J. 22, 23, p. 507.
 „ privilegiate votarea concordatului: art. 850, p. . . .
 „ „ prețul mașinelor date falitului: art. 783, p. 288.
 „ „ neachitarea lor, vânzarea averii falitului: art. 860, p. 509.
- Creanțe provizorii** admise: art. 776, p. 269 urm.
 „ simulate art. 886 p. 580 urm.
 „ tardive verificarea lor: art. 780, p. 275 urm.
 „ cu termen D. 5, p. 127, J. 4, p. 128.
 „ verificarea lor art. 772, p. 254, urm.
 „ vizarea lor art. 772, p. 256.
- Credit funciar** formalitățile vânzării și depunerii prețului: J. 2, p. 398.
- Creditor unic** dacă poate cere declararea în faliment a debitorului său: D. 10, p. 4, J. 70, p. 18, nota 1, p. 20, J. 11, p. 25, J. 45, p. 43, J. 4, p. 56.
- Creditori** apel contra sentințelor date în falimentul debitorului lor.
 „ dreptul de a intenta acțiuni în falimentul debitorului lor; J. 42—44, p. 119, J. 47, 50, p. 120, J. 51—53, p. 121.
- Creditorii** pot intenta acțiuni în nulitate în cazul art. 726? D. 25, p. 178.
 „ continuarea comerțului falitului: art. 760, p. 234.

- Creditori** concordat amical: art. 845, J. 4, și 5, p. 460, J. 12, p. 462.
- „ concordat judiciar: art. 846, p. 463, J. 8, p. 466, J. 13, p. 462, J. 3, p. 467, J. 9, 10, p. 468, J. 1, 2; p. 470, art. 848, p. 469 urm. J. 8, p. 471, art. 862, p. 513, art. 863, p. 515.
- Creditori desinteresați** concordat: J. 8, p. 471, J. 26, p. 507.
- Creditori** declararea falimentului debitorului lor: art. 704, D. 1, 4, p. 42, J. 5, p. 399.
- Creditori** deliberarea lor în faliment debitorului lor art. 781, p. 281.
- „ încetarea operațiunilor falimentului debitorului lor: cerere de revocarea: art. 833, p. 419.
- Creditori fictivi** moratoriu, bancrută simplă: art. 879, p. 558.
- „ drept individual după închiderea procedurii falim.: art. 825, p. 403 urm., art. 832, p. 408.
- Creditori** încuviințarea lor la ajutoarele cerute de falit: art. 762, p. 209.
- „ interese contrare masei falimentului: J. 6, p. 156.
- „ inventarul falimentului debitorului, prezența creditorilor: art. 751, p. 219 urm.
- Creditori** majoritatea la concordat: art. 848, p. 469.
- „ masei falimentului drept de preferință asupra sumelor: J. 6, p. 399.
- Creditori** moratoriu: art. 843, p. 451 urm.
- „ neverificați, concordat: J. 8, p. 466, J. 10, p. 471, J. 15, p. 472, J. 22, p. 522.
- Creditori** efectele omologării concordatului: art. 859, p. 503.
- „ opozițiuni în faliment, la omologarea concord.: J. 10, p. 471, art. 854, p. 492, J. 4, p. 494, J. 5, 6, p. 495, J. 21, art. 855, J. 2—4, p. 497, J. 4, p. 498.
- Creditori** opunere la reabilitare: art. 828, p. 408.
- „ reprezentarea lor în adunări: J. 3, p. 467, J. 10, p. 468, D. 2, p. 470.
- Creditori** rezilierea concordatului: art. 863, p. 515, J. 3, 4, p. 518, J. 13, p. 520: art. 865, p. 524.
- Creditori cu termen prelungit** p. verificarea creanțelor: art. 779, p. 275.
- „ societăților în nume colectiv sau în comandită: art. 867, p. 530.
- Creditorii soților** în societățile în nume colectiv sau comandită: J. 2, p. 531, art. 870, p. 536, J. 2, p. 537, J. 3, p. 538.
- Creditori** tablou de creditori: art. 754, p. 225 urm.
- „ verificarea creanțelor lor: art. 771, p. 249, J. 27, p. 267, art. 779, p. 275, J. 8, p. 280.
- Creditori** cerere de vânzarea averii falitului: art. 782, p. 282 urm., art. 810, 811, p. 369—372.
- Creditori ipotecari**: dreptul de opoziție: J. 23, p. 76.
- Creditori privilegiați**: dreptul de urmărire după faliment: D. 22, p. 110; lista credit. privil. art. 784, p. 297; neîndestulați art. 785, p. 298 urm.; asupra imobilelor: art. 786—789 p. 300—304
- Creditori tardivi** drepturile lor la repartițiile averii falitului: art. 824 p. 397, J. 10, p. 400 nota 2 p. 403; deliberările la concordat: J. 2, p. 465 J. 4, 6 p. 471.

- Criza comercială** motiv pentru cerererea de moratoriu : J. 1 p. 425.
Croitor declararea lui în faliment : J. 24, p. 11.
Cuquantumul despăgubirilor prin contractul de locațiune : nota 3., p. 294.
Cumpărări prezumpția de fraudă ; art. 726, D. 7, p. 169, J. 2 p. 180.
Cumpărări de mărfuri procurare de fonduri : bancrută simplă ; art. 876 p. 543.
Cumpărări de mobile pe numele femeii : bancrută simplă ; J. 1, p. 569.
Cumul de delictes ; bancrută : J. 1, p. 548 ; J. 6, p. 568.
Curatore votarea concordatului : dispozițiile art. 413 Cod. civil ; J. 10, p. 482.
Custode în administrarea averii unui comerciant : art. 697 urm., p. ....
Custozi numirea lor : art. 737, p. 199.

D

- Dare de seamă** de sindic, ad-ția falimentului : art. 860, p. 508.
Dată certă act total : art. 794, p. 321.
Datio in solutum D. 12, p. 153.
Datorii asupra bunurilor femeiei : art. 795, p. 321.
 „ plătite de soție : art. 797, p. 332—334.
 „ ajunse la scadență : art. 719, p. 125, D. 1—6, J. 1—6, p. 126 urm.
 „ cu termen exigibilitatea lor : D. 5, p. 127, J. 4, p. 128.
 „ nedecarate moratoriu : art. 841, p. 439.
 „ neexistente bancrută : art. 879, p. 558, art. 880, p. 559, D. 1, p. 564, J. 8, p. 566.
Datorii operațiunile sindicului : art. 805, p. 356.
Daune la cari e condamnată masa falimentului : J. 7, p. 399, J. 8, p. 400.
 „ despăgubiri pentru sumele constatate : art. 888, p. 585.
 „ în caz de respingerea cererii de declarare în faliment : D. 6 p. 43 ; bună credință : J. 8, p. 44.
Deces cheltueli de deces ale falitului : nota 2, p. 291.
Deciziunea penală de bancrută, neopozabilă sindicului : J. 4, p. 163.
Declarațiunea creanțelor : art. 768 urm., p. 247 urm., J. 26, 27, p. 267, art. 770, p. 248 ; după închiderea procesului verbal : art. 774, p. 268 urm., J. 4, 6, 11, p. 273.
Declaraarea falimentului : J. 13, p. 10, art. 702, p. 34, J. 5, p. 45, art. 707, D. 7, 8, p. 53, D. 2 p. 411, art. 842, p. 442, J. 3, p. 447, J. 9, p. 515, J. 6, p. 519.
Declaraarea încetării plăților : art. 703, J. 3, 4, p. 41 ; bancrută : art. 877, p. 553.
Deconfitură ce se înțelege prin . . . : D. 5, 6, p. 3, J. 58, p. 16, D. 3 p. 126.
Delapidare de bani publici, reabilitare : art. 831, p. 409.
Delegarea unui creditor a continuă comerțul : art. 697, urm. p. 26 urm.
Delegat falimentul delegatului : J. 9, p. 156.
Delegatul creditorilor girarea afacerilor falitului concordatar : art. 853, p. 486.
Deliberarea creditorilor la concordat : art. 851, p. 430.
 „ „ societăților în nume colectiv sau în comandită : art. 867, p. 530.

- Deliberarea creditorilor personali ai soților în societățile în nume colectiv sau comandită: art. 867, p. 530.
- Deliberarea creditorilor proces verbal: art. 847, p. 467 urm., art. 940, p. 591.
- Deliberările în faliment art. 781, J. 1, 2, p. 201.
- Delicte comise de falit: J. 22, p. 115.
- Dentist declarare în faliment: J. 41 p. 13.
- Deosebire între rezilierea și anularea concordatului: D. 1, 2, p. 517, nota 2, p. 522.
- Depozit de bani garantarea cotei concordatului: art. 853, p. 486.
- Depozit creanță, dotală, revendicare: D. 2, p. 374.
- Depozit de mărfuri art. 813, p. 376, J. 3, p. 379, J. 8, p. 380.
- Depozitar judiciar sindic: art. 752, p. 221.
- Depozite efectuate sindic tablou lunar: art. 765, p. 242.
- Depunerea banilor în caz de concordat: art. 853, p. 486.
- Depunerea bilanțului art. 755, 726, p. 227 urm.
- Depuneri casa de dep., plata sumelor cuvenite creditorilor: art. 820 p. 395, nota 3, p. 403.
- Depunerea registrelor art. 747, p. 215.
- Desbateri parlamentare sub articolele respective.
- Descendenți cererea lor de declararea falimentului, ascendentului lor: D. 5, p. 53.
- Descoperiri de titluri, opoziție la verificare: art. 780, p. 275.
- Desesizarea falitului: art. 717, D. 1—23, J. 1—53, p. 99—121, J. 3—5 p. 421; J. 6, p. 422.
- Desființarea contractului de locațiune: art. 721, D. 1, 2, p. 134.
- Desidenți creditorii..., concordat în țară străină: J. 25, 26, p. 506.
- Determinarea sumei rezervate creditorilor neverificați: art. 821, p. 395, J. 1—10, nota 1—3, p. 393—403.
- Diferența între concordat amical și judiciar: D. 2—5, p. 456, D. 6, p. 458, J. 4, p. 465.
- Diferența între fraudă civilă și cea comercială: D. 3, p. 160.
- Director de circ declararea în faliment: D. 3, p. 35.
- Directorii societăților anonime sau în comandită, bancrută: art. 884, p. 577.
- Dispăgubiri privilegiu locatorului: nota 3, p. 223.
„ revendicare: art. 814, p. 381.
- Disimularea activului, anularea concordatului: art. 862, p. 513, J. 1 p. 514, J. 8, 9, p. 515; bancrută frauduloasă: art. 880, p. 559, J. 6, p. 566.
- Distragere de activ, bancrută frauduloasă: art. 880, p. 559, D. 1, p. 561, J. 9, p. 566, art. 886, p. 580.
- Distribuire anterioare dreptul creditorilor admiși tardiv: art. 824, p. 397
- Distribuțiunea între creditori, stat de repartiție: art. 738, p. 200.
- Dividende creditorilor anteriori rezilierii concordatului: art. 865 p. 524.
„ fictive în societățile anonime sau în comandită, bancrută simplă: art. 884, p. 577.
- Dividende plătite de coobligați: art. 799, p. 399.
- Dizolvarea societăților comerciale, prin faliment: D. 4 p. 528, J. 16 p. 534

- Dobinzi** creanțe neproducătoare de dobinzi: art. 778, p. 274.
 „ la gaj: art. 782, p. 285.
 „ inscripțiuni ipotecare: art. 728, J. 5, p. 188.
 „ imputarea plăței parțiale: J. 2, p. 124.
 „ moratoriu: D. 4, p. 123.
 „ suspendare curgerii dobinzilor: art. 718, p. 123 urm.
- Documente** la contestațiuni de verificare, depunerea lor: art. 774 p. 268.
Documente formalități de timbru la moratoriu: art. 841, p. 454.
- Docuri** antrepozite publice, magazinele falitului, revendicare: J. 17, p. 385.
- Donațiune** bunuri dotale: art. 790—797, p. 305—334.
 „ contract de căsătorie: J. 10, p. 164.
 „ moștenitori, concordat cu creditorii: J. 7, p. 466.
 „ acte cu titlu oneros în faliment, nulitatea lor: J. 15 p. 157.
 „ remiterea datoriei prin concordat: J. 12, p. 472.
 „ cuvenită falitului, ipoteca soției: D. 5, p. 238.
- Dol** opoziție la verificare: art. 780, p. 275, J. 4, 6, p. 279.
Dol sentințele atacate prin acțiunea pauliană: D. 4, p. 160.
Dol opoziție la omologarea concordatului: J. 5, p. 495, J. 24, p. 497, D. 1, p. 513, D. 4, p. 514.
- Domiciliu** alegerea lui, verificarea creanțelor: art. 770, p. 248.
 „ comerciantului: D. 5, p. 35.
 „ femeiei comerciante: D. 4, p. 35.
 „ părăsirea lui de falit: art. 716, p. 97, D. 1—3, p. 98.
- Dosirea** falitului, inadmisibil, concordatul: art. 853, p. 486.
- Dotă** constituirea ei după încetarea plăților: D. 7, p. 151, D. 15, p. 154
Dotă ipoteca asupra bunurilor falimentului: art. 796, p. 332 urm.
Dotă plata mașinelor falitului: J. 1, p. 295.
Dotă restituirea ei: D. 7, p. 128, J. 2, p. 128.
Dotală creanță dotală, concordat, votarea lui: art. 849, p. 475—478.
Dotală creanță dotală posteroară încetării plăților: J. 37, p. 185.
Dotale imobile, drepturile femeiei: art. 790—792, p. 305—316.
- Dovada** simulațiunei: J. 9, p. 164.
- Drept comun** acțiunile în rezilierea concordatului de drept comun, lipsa sindicului: J. 3, p. 518, J. 9—11, p. 519.
- Drepturile creditorilor** la concordat: J. 12 și 13, p. 506.
 „ „ anterior rezilierii concordatului: art. 865 p. 524
 „ „ privilegiați, ipotecari, gagiști la concordat: art. 850, p. 478.
- Drepturile creditorilor** încetarea operațiunilor falim.: art. 832 p. 418.
- Drepturi imobiliare** transacțiune: art. 807, p. 360.
 „ personale ale falitului: D. 16, p. 106.
 „ speciale concordat neopozabil: J. 5, p. 505.
- Droghist** registre comerciale, bancrută simplă: J. 23, p. 551.

E

- Echivalenți** teoria echivalenților: D. 9, p. 22.
Efecte de comerț ce se înțelege prin efectele de com.? D. 15, p. 173, J. 38, p. 185.

- Efecte de comerț** revendicarea lor: J. 3, 4, p. 375, J. 6, p. 376.
- Efectele renunțării** creditorilor privilegiați etc.: art. 850, p. 478.
- Efectele sentinței declarative de faliment**: J. 19, p. 75; D. 6, p. 69; cu privire la reabilitare: D. 2, p. 411; societăți comerciale, art. 867, p. 531.
- Efectele sentinței de încetarea operațiunilor falimentului**: D. 2, p. 419.
- Efectele sentinței de omologarea concordatului**: art. 859, p. 503; art. 860, p. 508; art. 861, p. 511.
- Efectele sentinței de rezilierea concordatului**: art. 846, p. 513, J. 2, p. 524, J. 1, 2, p. 525.
- Electorale**, liste electorale; falit nereabilitat: J. 3, p. 415.
- Emisiune**, valoare de..., obligațiuni la purtător admiterea lor la pasiv soc. com.: art. 871, p. 537.
- Emitere de creanțe**; bancruta simplă J. 29, p. 552.
- Enumerarea obiectelor nesigilate**: art. 744, D. 5, p. 212.
- Enumeratiunea din al. 3 art. 876 cod. comercial**, este enunțativă, J. 28, p. 552.
- Enunțările din bilanț nu leagă pe creditori**: D. 10, p. 40.
- Erede beneficiar**, nulitatea actelor încheiate de falit: J. 16, p. 114.
- Erezii declararea lor în faliment**: J. 72, p. 18.
- Erga omnes** sentința declarativă de faliment, autoritatea ei erga omnes: D. 2, p. 63.
- Eroare motiv de anularea concordatului**; D. 1, p. 513, D. 4, p. 514.
- Erori esențiale de fapt**; opoziții la verificare: art. 780, p. 275, J. 4, 6, p. 279.
- Escrocherie condamnați**; reabilitare: art. 851, p. 409.
- Estimarea bunurilor de vândut**: art. 803, p. 351, nota p. 352.
- Exagerarea pasivului**, anularea concordatului: art. 862, p. 513.
- Examinarea registrelor**: art. 757, p. 229.
- Excepțiuni**, refuz de plată; faliment: art. 696, J. 7, p. 25.
- Executarea începută înainte de faliment**: J. 8, p. 372.
- Execuție forțată**, plăți derivate din o execuție forțată; prezumpția de fraudă: D. 5, p. 168; Dreptul creditorilor după încheierea falimentului: D. 22, p. 110.
- Execuție provizorie**, omologarea concordatului: art. 856, p. 498; nota p. 499.
- Executoriul sentinței date în materie de faliment**: J. 4, p. 63, J. 5, p. 73, art. 944, p. 593, J. 10, p. 595.
- Executoriul**, stat de repartiție; ordonanța trib. art. 820, p. 395.
- Executor**, concordat în străinătate, J. 25, 26 p. 507.
- Exigibilitatea creanțelor**: D. 1, 2, p. 126, D. 4, p. 127, J. 1, p. 127, J. 5, p. 128, nota p. 274.
- Existența legală creanțe**, încetarea plăților: D. 41, p. 23.
- Expediente ruinătoare**, bancrută: art. 876, p. 543, D. 2, p. 545.
- Experti**, numirea lor: art. 737, p. 199, art. 751, p. 219.
- Exproprierea silită a imobilelor falitului**: art. 810, 811, p. 369—372.
- Expunere succintă**, sindic; raport: art. 766, p. 243.
- Expuneri de motive**, p. 599 urm.
- Extract de pe sentința declarativă**; afișarea lui: art. 710, D. 1, 2, p. 65.
- Extra judiciar**, concordat: art. 845, p. 455 urm.

F

- Facilitarea** obținerii moratorului prin atribuire de activ; banerută simplă: art. 879, p. 558.
- Faliment**, condițiuni pentru declararea lui: art. 695, p. 2, D. 2, J. 3, p. 45; art. 701, p. 31; J. 9, p. 515, J. 6, p. 519.
- Faliment** competența: art. 701, p. 31, D. 3, p. 65.
- „ concordat, reziliat; redeschiderea falimentului: art. 863—865, p. 515—526.
- Faliment** declararea unui comerciant retras sau decedat: art. 707, p. 48 urm.
- Faliment** declararea lui în caz de cerere de moratoriu: art. 842, p. 442 urm.
- Faliment**, exigibilitatea creanțelor: p. 125—130.
- „ gaj-vinzarea lui: art. 782, p. 283.
- „ încetarea lui: D. 2, p. 411.
- „ încetarea operațiunii: art. 832, p. 418.
- „ încetarea stărei de concordat: art. 860, p. 508 urm.
- „ închiderea procedurii lui: art. 825, p. 403.
- „ privilegiu asupra mobilelor: art. 783, p. 287.
- „ redeschiderea lui: art. 825, p. 404.
- „ revocarea declarațiunii de faliment: D. 2, p. 411.
- „ revocarea sentinței încetării operațiunilor: art. 833, p. 419.
- „ scopul lui: art. 695, p. 1: D. 1, p. 2, D. 9, p. 4.
- „ în țară străină; concordat în România: J. 19, p. 496.
- Falimente** coobligate, creditor comun: D. 2, p. 336.
- Falimentul** al doilea drepturile primilor și ultimilor creditori, D. 23, p. 111; cerere în... inadmisibilă: J. 21, p. 115, J. 9, p. 515; J. 6, p. 519; debitor în concordat: D. 1, p. 525, J. 1, p. 525, J. 5—6, p. 526.
- Falimentul** mijlocitorului atrage culpa de bancrută simplă: art. 878, p. 557.
- Falimentul** societăților anonime sau în comandită pe acțiuni: art. 869, p. 535 urm.
- Falimentul** societăților comerciale: art. 866, p. 527; competență: D. 3, p. 528, art. 867, p. 530, art. 868, p. 531.
- Falimentul** societăților în nume colectiv sau în comandită: art. 867, p. 530.
- Falimentul** soților în societățile în nume colectiv sau în comandită: art. 868, p. 531.
- Falit**, administrarea falimentului, întrebuițarea falitului: art. 761, p. 237.
- Falit**, cazuri de bancrută frauduloasă: art. 880, p. 559.
- „ cazuri de bancrută simplă: art. 876—879, p. 543—559.
- „ depunerea bilanțului: art. 755, 756, p. 227 urm.
- „ cerere de concordat: art. 846, p. 463, art. 847, p. 466; acțiuni în nulitatea concordatului: J. 5, p. 498; J. 4—9, p. 510.
- Falit** cesionar al creditorilor în concordat: J. 3, p. 505.
- „ drept de intervenție în procesele sindicului: D. 11, p. 104, J. 2, p. 112, J. 26, 29, 30, p. 116.

- Falit** dreptul de a sta singur în judecată : J. 3, 5, p. 421.
 „ drept de opoziție contra sentinței prin care e declarat : D. 8, p. 70, J. 21, p. 76.
- Falit** drepturi personale : art. 825, D. 2, J. 1, p. 405.
 „ drept de uzufruct, J. 38, p. 118.
 „ martor : J. 25, p. 116.
 „ declarat după cerere ; moratoriu inadmisibil : J. 3, 4, p. 436.
 „ neprezentarea lui la judecătorul sindic ; bancrută simplă : art. 877, p. 553.
- Falit** parte civilă : J. 39, p. 118.
 „ reabilitat : art. 826—831, p. 407—417, art. 829, p. 418.
 „ prezența lui la verificarea creanțelor : art. 771, p. 249.
 „ registre, examinarea lor : art. 757, p. 229.
 „ transacții ; chemarea lui : art. 807, p. 360 urm.
 „ vânzarea averii, citarea falitului : art. 809, p. 365 ; art. 810, 811, p. 369 urm.
- Fals** opoziție la verificare : art. 780, p. 275, J. 40, p. 279.
 „ reabilitarea celor condamnați pentru fals : art. 831, p. 409.
 „ în caz de..., remiterea registrelor : art. 747.
- Falsificarea registrelor bancrută frauduloasă** : art. 880, p. 559 ; D. 1, p. 561.
- Familia falitului** ajutoare date : art. 762, D. 1, 3, 4, J. 2, 3, p. 239 ur.
- Fapte noi** declararea falimentului : D. 8, p. 43.
- Fapte posterioare** lucru judecat : D. 17, p. 72.
 „ moratoriuului : art. 839, p. 436.
- Farmacie** fond de comerț, obiectul unui gaj : J. 5, p. 512.
- Farmacist** declararea lui în faliment : D. 12, p. 5, J. 26, p. 11, J. 40, p. 13.
- Farmacist** neținerea registrelor ; bancrută simplă : J. 23 p. 551.
- Femeia falitului**, drepturile ei : art. 790—797, p. 305—334.
 „ falitului ; plata datoriilor falitului : art. 797, p. 332—334.
- Femeia măritată** declarării ei în stare de faliment : J. 22, 23, p. 11, J. 71, p. 18, D. 4, p. 35.
- Fidejusiune** concordat efectele lui : D. 1, 479, J. 17, p. 506.
- Fidejusiune** nulitatea obligațiilor principale ; perioada suspectă : D. 12, p. 171.
- Fidejutor** garantarea plăților falitului : D. 5, p. 123, D. 3, p. 135, D. 8, p. 151 ; creditori chirografari : J. 1, p. 304.
- Fidejutor** debitor : art. 798—802, p. 335—349, D. 2, p. 345.
 „ presumpție, solidaritatea în concordat : J. 12, p. 492.
- Fidejutori** liberarea lor prin anularea concordatului : art. 862, p. 513.
- Fidejutori** rezilierea concordatului nu liberează pe fidejutori : art. 863, p. 516, J. 21, p. 521.
- Firmă comercială** declararea în faliment : D. 2, p. 2, D. 16, p. 7, D. 45, p. 14 ; J. 49, p. 15.
- Firmă comercială** ștergerea ei ; declararea falimentului ; J. 4, p. 25.
- Fixarea datei** încetării plăților : art. 722, p. 135, D. 1, p. 136, D. 2, p. 137, D. 3, 4, p. 137, D. 5, 7, p. 138, J. 1, p. 138, J. 2—4 p. 140, J. 5—11, p. 141 ; art. 723, p. 142, D. 1, p. 143,

- D. 2—4, p. 143, D. 5, p. 144, J. 1—3, p. 145, J. 4—10, p. 146.
- Formalități de procedură la inventar** art. 751, D. 1, p. 219.
- Formarea statului de repartitie**: nota 1, p. 401.
- Forme de procedură la rezilierea sau anularea concordatului**: art. 864, p. 523.
- Forme de vânzarea bunurilor falitului**: art. 803—811, p. 350 urm.
- Fond de comerț declararea în faliment**: J. 49, p. 15.
- Forță majoră declararea falimentului**: D. 3, p. 21.
- Fotograf declararea lui în faliment**: D. 13, p. 6, J. 35, p. 13.
- Fraudă acte făcute de falit cu..., acțiunea pauliană**: art. 725, D. 1—7, J. 1—10, p. 159—164.
- Fraudă bancruta frauduloasă, cazuri**: art. 880, p. 559.
- Fraudă la concordat, motiv de opoziție**: J. 3, p. 494, J. 5, p. 495, D. 3, p. 504.
- Fraudă concordat, netrecerea creanței unui creditor; neobligativitate**: D. 3, p. 504.
- Fraudă element al bancrutei frauduloase**: D. 1, p. 559.
- „ **exagerarea pasivului, disimularea activului, motive de anularea concord.**: art. 862, p. 513, J. 4, p. 514.
- Fraudă penală** D. 1, p. 79.
- Fraudă la verificare**: J. 4—6, p. 279.
- Fuga comerciantului**: D. 8, p. 22.
- Funcționarii declararea lor în faliment**: D. 8, p. 4.
- Funcțiuni la administrarea falimentului**: art. 754 urm. p. 225 urm.
- Funcțiunile sindicului încetarea lor prin concordat**: art. 860, p. 508.
- Furt reabilitarea celor condamnați pentru furt**: art. 831, p. 409.
- ## G
- Gagist creditor, poate cere convocarea creditorilor pentru acordarea unui concordat debitorului**: D. 1, p. 464.
- Gagist creditor gagist, garanția din concordat**: J. 7, p. 505.
- „ **creditor... deliberările la faliment**: art. 781, p. 281.
- „ **creditor gagist neîndestulat**: J. 25, p. 267.
- Gaj acțiune pauliană**: D. 5, p. 160.
- Gaj anularea lui**: J. 51, p. 121.
- Gaj constituirea lui după încetarea plăților**: art. 726, D. 1—25, J. 1—41, p. 164—185.
- Gaj constituirea lui fără achitarea cotelor concordatate**: art. 861, p. 510 urm.
- Gaj nulitatea lui față de falitul concordatar**: J. 14 p. 506.
- Gaj retragerea lui de către sindic**: art. 782, p. 282.
- Gaj vânzarea lucrului dat în gaj**: art. 782, p. 282.
- Gaj votarea concordatului de către creditorii cu gaj**: art. 850, p. 478, J. 2, 3, p. 479, J. 24, p. 507.
- Garantarea plăței concordatului**: art. 853, p. 486, J. 7, 8, p. 505.
- Garanții date în concordat liberarea lor prin anulare**: art. 862, p. 513 urm.; **neliberarea lor prin rezilierea concordatului**: art. 863, p. 516 urm.

- Garanți-debitori în faliment: art. 798—802, p. 335—349.
- Garantul-necomerciant care garantează un concordat, act de comerț: J. 12, p. 492, J. 17, p. 506.
- Generale privilegii generale, asupra falimentului: nota 1, p. 290, nota 2, p. 291.
- Gerantele unei societăți comerciale, votarea concordatului: J. 24, p. 474
- Gestiunea prepusului, bancrută: art. 883 p. 571.
- Ginerii pot cere declararea socrului? D. 2, p. 42.
- Gir efecte de bancă, coobligat solidar: J. 5, p. 329.
- Gir spre încasare, votarea concordatului: J. 7, p. 471.
- Gir plata prin mijlocul transmiterii prin gir: D. 16, p. 173.
- Gir revindicarea titlurilor înstrăinate: D. 4, p. 382.
- Girant creanțe datorite de falit ca girant: art. 773, p. 256.
- „ declararea în faliment: J. 56, p. 16.
- Giranți în faliment: art. 798—802, p. 335—349.
- Girarea afacerilor falitului în concordat: art. 853, p. 486.
- „ de efecte pentru procurare de fonduri, bancrută simplă: art. 876, p. 543.
- Grațioasă cererile în revindicare adresate sindicului, sunt de natură grațioasă: J. 4, p. 393.

H

- Haine mijloace de subsistență, privilegiu: nota 2, p. 293.
- Hirtii aplicarea sigiliilor: art. 744, p. 211.
- Hotărîre o singură hotărîre în caz de opoziție la omologarea concordatului: art. 856, p. 498.
- Hotărîri anterioare sentinței declarative de faliment: J. 5, p. 112.

I

- Identitatea mobilelor dotale: art. 793, p. 316, J. 4, p. 320.
- Imobile cumpărate pe numele soției, bancrută frauduloasă: J. 1 p. 569.
- „ dotale faliment, reluarea lor de soție: art. 790, 791, p. 305—313
- Imobilele femeiei înstrăinare, cumpărarea altora: art. 793, p. 316 urm.
- Imobiliare drepturi imobiliare, transacțiune: art. 807, p. 360.
- Impozit indirect cota statului: D. 2, p. 202, J. 1, p. 203.
- Impresar de spectacole, declararea în faliment: D. 6, p. 35.
- Imprumut pentru a ușura concordatul: D. 14, p. 154.
- „ presumpție de fraudă: D. 6, p. 169, J. 14, p. 182, J. 7 p. 583.
- Imprumuturi în scop de a întîrzi falimentul, bancrută: art. 876, p. 546 urm.
- Inadmisibilitatea concordatului judiciar cînd are loc? art. 853, p. 486, J. 10, p. 491, J. 11, p. 492.
- Înainte de faliment, acordarea moratorului: art. 842, p. 442—450.
- Îmbunătățiri făcute de falit bunului dotal: J. 10, 11, p. 330.
- Incapabil declarare în stare de faliment: D. 3, p. 2.
- Incapacitatea poate fi invocată ca vîțiu pentru anularea concordatului? D. 1, p. 513.
- Încasarea datoriilor ajunse la scadență: art. 726, D. 10, p. 171.

- Incetarea stărei de faliment:** D. 2, p. 411.
- „ operațiunilor falimentului: D. 2, p. 411, art. 832, p. 418, D. 1, 2, p. 419.
- Incetarea plăților ce se înțelege prin ea?** D. 4, p. 3, J. 10, p. 9, J. 11, p. 10, J. 74, p. 19; cînd are loc? J. 4, p. 24; din ce rezultă? J. 11, p. 25; din moratoriu poate rezultă? J. 6, p. 447, J. 7, 8, p. 448.
- Incetarea plăților bancrută, nedeclararea încetărei plăților:** art. 877 p. 553 urm.
- Incetarea plăților chestiuni de fapt:** D. 11, p. 5, J. 1, 3, 5, p. 8, J. 13, p. 10, J. 42, p. 14, J. 51, p. 15, J. 66, p. 18, D. 1, p. 21, D. 6, p. 22, J. 3, p. 24, J. 10, p. 25, D. 5, p. 39.
- Incetarea plăților data lor, contestații:** J. 45, p. 120, art. 722, p. 135, D. 1, p. 136, D. 2, 3, 4, p. 137, D. 5, 6, p. 138, J. 1, p. 138, J. 2—4 p. 140, J. 5—11, p. 141, art. 723, p. 142, D. 1—4, p. 143, D. 5, p. 144, J. 1—3, p. 145, J. 4—9 p. 146.
- Incetarea plăților declararea falimentului:** art. 696, p. 1 urm., nota p. 33, D. 5, p. 39; stare notorie: art. 705, D. 2, p. 44.
- Incetarea plăților deosebire între încetare și suspendare:** D. 4 p. 21
- „ plăți făcute după data încetărei plăților: art. 729 p. 188.
- Incetarea plăților stare de fapt obiectivă:** J. 9, 10, p. 91.
- Incetarea stărei de faliment prin concordat:** art. 860, p. 508 urm.
- Inchiderea procedurii falimentului:** art. 825, p. 403, J. 9, p. 416.
- Incunoștiințarea creditorilor art. 937, p. 587—591.**
- „ creditorilor pentru concordat, publicațiuni, scrisori, citațiuni: art. 846, p. 463 urm.
- Independența procedurii penale de cea comercială:** art. 714, 875, p. 80 urm. D. 1, p. 82, D. 2, p. 84, D. 5, p. 87, D. 6, p. 87, D. 8, p. 88, D. 9, p. 89, J. 1, p. 89, J. 3, p. 90, J. 7, 8, p. 91, J. 11, 12, 14, p. 93, J. 20, nota p. 93.
- Indiviziune bun în indiviziune aparținînd falitului: ipoteca soției:** D. 5, p. 328.
- Industriași materie primă, retențiune:** J. 8, 9, p. 296.
- Infățișare de datorii neexistente, bancrută:** art. 880, p. 559.
- Infracțiuni distincte, bancruta simplă de cea frauduloasă:** J. 26, p. 552.
- „ penale: art. 875 urm. p. 542 urm.
- Ingropare cheltueli de îngropare, privilegiu:** nota 2 p. 291.
- Inregistrare taxe de înregistrare la inventar:** art. 751, p. 218.
- Inscrierea soției la masa falimentului nu implică renunțarea la creanța dotală:** J. 2, p. 476.
- Inscripții ipotecare, declarare în faliment:** D. 4, p. 53.
- „ ipotecare luate după declararea falimentului: J. 24, p. 183, art. 727, D. 1—5, J. 1—6, p. 186—188.
- Inscripții ipotecare luarea lor de către sindic:** art. 758, p. 230 urm.; J. 20, p. 469, J. 6, p. 498; art. 858, p. 501 urm.
- Insolvabilitate ce se înțelege prin ea?** D. 5, p. 3.
- Instrăinare de activ pe preț redus, bancrută:** art. 880, p. 559.

- Insuficiența activului Incetarea operațiunilor falimentului : art. 832, p. 418.
- Inștiințarea creditorilor : art. 754, J. 1, p. 225 urm.
- Instrăinarea activului în condiții desavantajoase : D. 5 p. 31.
- Instrăinarea bunurilor falitului concordatar, condiții : art. 861, p. 510.
- Instrăinări făcute de falit, nulitatea lor : art. 725, D. 1—7, J. 1—10, p. 159—164 ; art. 726, D. 1—25, J. 1—41, p. 164—185, p. 294.
- Instrumente de exploatare, privilegiu pentru prețul lor : Nota 3.
- Intenția bancrută simplă : J. 7, p. 549, J. 20, p. 551, J. 4, p. 568.
- „ frauduloasă, element pentru bancruta frauduloasă : D. 8, p. 565.
- Interdicțiunea pedeapsă la bancruta frauduloasă : art. 882, p. 569.
- Interese cuvenite sumelor rezervate de sindic : art. 822, p. 396.
- Interes moral titlu spre a cere revocarea falimentului : J. 27, p. 76.
- Interes public motiv de respingerea omologărei concordatului : J. 2, p. 484.
- Interese contrarii masei credale ; drepturile creditorilor : D. 19, p. 108, J. 6, p. 156.
- Intervenția falitului în procese : D. 11, p. 104, J. 46, p. 120.
- Intervenție creditorii falitului : J. 25 și 26, p. 76, D. 20, p. 108, J. 49, 50, p. 120, J. 51—53, p. 121, J. 46, p. 120.
- Intreprindere continuarea sau cedarea întreprinderii sociale în concordatul societăților anonime : art. 873, p. 538.
- Intreprindere nouă a falitului, drept personal : J. 40, p. 118.
- Intreprinderi de spectacole publice, declararea falimentului : D. 3, p. 236.
- Inventar anual nefacerea lui, bancrută : art. 877, p. 553, D. 2, p. 554, J. 2—4, p. 555, J. 5, p. 556.
- Inventar facerea lui : art. 749, D. 1, 2, p. 217, art. 750, 751, D. 1—4, J. 1—3, p. 218 urm.
- Inventar după moartea falitului : art. 753, p. 222 urm,
- „ prezența falitului : art. 750, p. 218.
- „ soție, bunuri dotale, stabilirea identității : art. 791, p. 305, J. 6, p. 312.
- Inventarierea obiectelor de vindut : art. 746, p. 214.
- Invoiala dintre creditorii și falit ; moratoriu : art. 840, p. 438, J. 3, p. 490.
- Ipoteca dată de asociatul în societatea în nume colectiv : J. 4, p. 338.
- Ipoteca coobligatului : art. 801, p. 344.
- Ipotecar creditor ; concordat, debitori coobligați : J. 7, 8, p. 348.
- Ipotecare creanțe privilegiate de către cota statului : J. 4, p. 204.
- Ipotecari creditorii pot cere convocarea creditorilor pentru concordat : D. 1, p. 464 ; opoziții la omologarea concordatului, J. 22—24, p. 497.
- Ipotecari creditorii ipotecari efectele concordatului față de ei J. 10, 15, p. 506, J. 24, p. 507.
- Ipotecari creditorii concurența lor asupra prețului mobilelor : art. 786, p. 300—304.

- Ipotecari creditori** continuarea comerțului : D. 2, p. 355, D. 4, p. 357.
- Ipotecari creditori** deliberarea lor la faliment : art. 751, p. 281.
- Ipotecari creditori** privilegiul lor față de cheltuelile de administrație asupra imobilelor urmărite : J. 4, p. 398.
- Ipotecari creditori** . . . . verificarea creanțelor : D. 2, p. 259, J. 4—7, p. 252, J. 12—14, p. 253, J. 16, 18, p. 254.
- Ipotecari creditori** vânzarea imobilelor : art. 811, p. 370 urm.
- ” ” votarea concordatului : art. 850, p. 478, J. 1, p. 479.
- Ipoteci anularea lor** : D. 5, p. 160, J. 2, p. 162, J. 14, p. 265, contestarea lor, art. 777, p. 273.
- Ipoteci asupra bunurilor femeii** : art. 795, p. 321.
- ” constituirea lor, stare de moratoriu : art. 839, p. 436 urm.; după încetarea plăților : J. 11, p. 156.
- Ipoteci** consimțirea de ipoteci pentru garantarea celor interesați : art. 858, p. 501, J. 1, p. 502, J. 2, p. 511.
- Ipoteci** constituite după încetarea plăților, nulitatea lor : art. 726, D. 1,—25, J. 1—41, p. 164—165, p. 177.
- Ipoteci** creanțe, exigibilitate : J. 8 p. 129.
- ” pentru garantarea cotei concordatate : art. 853, p. 486.
- ” imputarea plăților : J. 3, p. 124.
- Ipotecă legală dota femeii** : art. 796 p. 322—332 : J. 1, 2, 4, 5, p. 329, J. 6—9, p. 330.
- Ipoteci legale** prezumpție de fraudă : art. 726, D. 2, p. 176, J. 27, p. 184.

J

- Jenă momentană** acordarea moratorului : J. 10, p. 448.
- Judecător de ocol** aplicare de sigilii : art. 744, p. 211.
- Judecător de ocol** tablou de proteste : art. 706, p. ....
- Judecător delegat** cu direcția executărei la moratoriu : art. 842, p. 442.
- Judecător de ședință** delegație de sindic : p. 198.
- Judecător sindic** *vezi sindic*.
- Judiciar concordat** judiciar : D. 5, p. 457, D. 6, p. 458, art. 846—865, p. 463—526.
- Judiciar contract** judiciar; teoria lui : D. 1, p. 277.
- Jurământ** în transacțiuni : J. 1—4, p. 361, nota 2, p. 362.
- Jurnal registru** jurnal, neținerea lui, bancrută simplă : art. 876, p. 549 urm.
- Jurnale vânzatori** de jurnale, declararea în faliment : J. 63, p. 17.
- Justificări noi** declararea în faliment, lucru judecat : D. 8, p. 43
- Justiție** reprezentanța creditorilor în justiție prin sindic : J. 1, p. 198.

L

- Legat dreptul** falitului a primi un legat : J. 24, p. 115.
- Legătorii de cărți**; comercianți, registre : J. 24, p. 551.
- Lege veche**, lege nouă pedepse : J. 1, p. 568.

- Lemne tăiate din pădurea vîndută falitului, révendicarea lor: J. 3, 4, p. 383, J. 5, p. 388.
- Liberarea garanțiilor prin anularea concordatului: art. 862, p. 513.
- Liberarea provizorie: D. 4, p. 79, J. 1, 2, p. 80.
- Libere zile libere: D. 1, p. 39, J. 2, p. 145.
- Lichidarea activului: art. 803—818, p. 350—393.
- Lichidarea falimentului tablou g-l.: art. 767, p. 247 urm.
- Lichidarea pasivului art. 768 urm., p. 247 urm.
- Lichidarea societăților comerciale: J. 4, p. 529, art. 873, p. 538.
- Lichidarea voluntară a activului în moratoriu: art. 838, p. 435.
- Licitatie creditor adjudecator înainte de faliment: J. 20, p. 158.
- Licitatie publică vînzarea averei falitului: art. 760, p. 234, urm., art. 808, p. 364.
- Lipsa registrelor comerciale, bancrută: art. 876, p. 547 urm.
- Lista creditorilor privilegiați: art. 784, p. 297 urm.
- Listă descriptivă de obiectele falitului ce nu se pun sub sigilii: art. 745, D. 1, 2, p. 213 urm.
- Listă nominativă de creditori; prezintarea ei la cererea de moratoriu: art. 834, p. 423.
- Lites mandatar ad lites: drept de opoziție contra sentinței declarative de faliment: J. 22, p. 76.
- Litigioase creanțe litigioase, dacă pot prileji declararea falimentului: J. 37, p. 13.
- Locatar privilegiul lui: art. 783, p. 288, nota 3, p. 293, J. 2, p. 295, J. 11, p. 296; pentru dispăgubiri: art. 783, p. 288.
- Locațiune: art. 720, 721, D. 1, 2, p. 134, D. 3, 5, p. 135.
- „ creanță garantată prin fidejusiune: D. 3, p. 135.
- „ creanța locatorului la masa falimentului: D. 4, p. 135.
- „ imobile pentru uzul falitului: J. 2, p. 135.
- „ închiriere de mașini, cu stipulațiune de vînzare condițională: J. 22, p. 386.
- Locațiune rezelierea contractului de locațiune, concordat: J. 1, p. 509.
- Lucrători salariul datorit, privilegiu: art. 783, p. 288, J. 4, p. 295, J. 18, p. 297.
- Lucru judecat bancrută simplă, bancrută frauduloasă, J. 2, p. 568, J. 3, p. 570.
- Lucru judecat calitatea de comerciant în penal: J. 21, p. 93,
- „ „ încetarea plăților constatate de tribunalul comercial, este lucru judecat în penal? J. 19, p. 551.
- Lucru judecat ordonanța de neurmărire asupra bancrutei frauduloase: J. 2, p. 484.
- Lucru judecat respingerea unei cereri, fapte noi, justificări noi: D. 8, p. 43, J. 26, p. 59, D. 17, p. 72, J. 16, p. 75, J. 1, p. 89.
- Lucru judecat în verificarea creanțelor; D. 1, p. 257, J. 13, p. 265, J. 16, 17, 18, p. 265, J. 5, p. 279.
- Lucruri supuse stricăciunei: art. 760, D. 1—3, J. 1, 2, p. 234 urm.
- Lucrurile falitului estimarea lor, înainte de vînzare: art. 803, p. 351.

M

- Magazinele închiriate falitului, privilegiul proprietarului:** art. 783, p. 294.
- Magazine mărfuri intrate în magazinele falitului:** J. 10—14, p. 384, J. 4, p. 388.
- Majorare de pedepse:** J. 6, p. 570.
- Majoritatea creditorilor, creditorii ipotecari, privilegiați etc. concordat:** J. 1, p. 275.
- Majoritatea creditorilor acordarea concordatului:** art. 848, p. 469 urm.
 „ la acordarea moratorului: J. 4, p. 432, J. 11, p. 448, art. 840, p. 438, J. 3, p. 440.
- Mandat creanțe date cu titlu de mandat, revindicarea lor:** D. 2, p. 374, D. 4, 5, p. ....
- Mandat de plată prezentarea titlului constitutiv:** art. 823, p. 396, nota 3, p. 403.
- Mandat general, procurator ad negotia, are drept de opoziție?**
 D. 9, p. 70, J. 21, p. 76.
- Mandatar actele făcute, ignorind declararea falimentului:** D. 10, p. 104.
- Mandatar ad lites, drept de opoziție:** J. 22, p. 76, încetarea lui prin faliment: J. 7, p. 113.
- Mandatar stipulațiune de avantaj pentru a vota concordatul:** J. 6, p. 583.
- Mandatar concordat, mandatar al mai multor creditori în adunările pentru concordat:** art. 847, p. 466, J. 3, p. 467, J. 10, p. 468, J. 6, 11, p. 471, J. 12, J. 16, 17, p. 472, 18—23 p. 473.
- Mandatar la verificarea creanțelor:** art. 770, 248.
- Marfă refuzată de destinatar, depozit, revindicare:** J. 1, p. 383.
- Mărfuri amestecate revindicarea lor:** J. 5, p. 383.
- Mărfuri ascunse bancrută frauduloasă:** J. 1, p. 565, J. 12, p. 566.
- Mărfuri date falitului în depozit:** art. 813, p. 376, D. 2, 3, p. 378, J. 6, p. 379.
- Mărfuri eșite din magazin privilegiu proprietarului:** art. 783, p. 288.
 „ înstrăinarea pe preț redus, bancrută: art. 880, p. 559 urm.
 „ drept de retențiune, predarea lor sindicului: art. 816, p. 387—389.
- Mărfurile falitului vânzarea lor:** art. 808, 809, p. 364.
- Mărfuri vândute falitului:** art. 814, p. 380, J. 4, p. 379, J. 7, 8, p. 383, 7, 9, p. 384, J. 10—14, p. 354.
- Mărfuri vânzarea lor de falit; bancruta frauduloasă:** J. 5, p. 566.
- Maritală putere maritală, acțiuni personale falitului:** J. 19, p. 117, J. 37, p. 118, J. 41, p. 119.
- Martor chemarea falitului ca martor:** J. 25, p. 116.
- Martori dovada simulațiunii:** J. 9, p. 164, J. 4, p. 447.
- Martori identitatea imobilelor:** J. 8, p. 330.
 „ înlăturarea prezumpției muciane: J. 5, 7, 8, p. 314 urm.
 „ mobile, identitatea lor prin martori: J. 4, p. 320.

- Martori** proba cu martori la verificare: J. 11, 12, p. 274.
- Masa concurrentă**: D. 7, p. 459.
- Masă concursuală**: D. 7, p. 459.
- Masă credală** nulitatea actelor în favoarea ei: D. 1, p. 149.
- Mașini proprietar** de mașini, declararea lui în faliment: J. 61, p. 17.
- Mașini** de importanță valoare, creanța pentru preț: art. 783, p. 288, D. 2, p. 289, nota 3, p. 295, J. 1, 3, 5, p. 295, J. 12, 13, p. 297.
- Mașini** vânzarea condițională, revendicare: J. 6, p. 383, J. 16, p. 385, J. 22, p. 386.
- Măsuri de asigurare** art. 752, p. 221 urm.
- Măsuri conservatorii** la acordarea moratoriuului: art. 836, p. 429, art. 837, p. 430.
- Măsuri conservatorii** la chirii: D. 3, p. 132.
- Măsuri preventive** contra unui comerciant: art. 697—700, p. 26 urm.
- Materie primă** industriași, drept de retențiune: J. 8—9, p. 296.
- Matrimoniale** convenții matrimoniale, transcrierea lor: J. 1, p. 311.
- Membrii** comisiei de supraveghere a creditorilor la moratoriu, indemnizații și cheltuieli: J. 2, p. 436.
- Mijloace ruinătoare** declararea în faliment: D. 5, p. 22, nota p. 26, art. 697—700 p. 26 urm., D. 2, p. 31; bancrută; art. 876, p. 543, D. 2, p. 545, J. 28, p. 552.
- Mijlocitor** profesiunea de mijlocitor, faliment, bancrută simplă: art. 878, p. 557.
- Mijlocitor** bancrută frauduloasă: art. 882, p. 569.
- Mijlocitori** plata dreptului lor de mijlocire: art. 952, p. 597.
- Mine** exploatator de mine, declararea în faliment: J. 31, p. 12.
- Minister public** declararea minorilor în faliment, prezența procurorului la ședință: J. 73, p. 19.
- Minori** calitatea de comercianți: J. 6, p. 330.
- „ declararea lor în faliment: D. 3, p. 2, D. 7, p. 4, D. 15, p. 7, J. 9, p. 9, J. 19, p. 10, J. 20, p. 11, J. 44, 48, p. 14, J. 52, 53, 55, p. 16, J. 59, p. 17, J. 73, p. 19.
- Minori** depunerea bilanțului: D. 4, p. 39.
- Minori** vânzarea bunurilor falitului cu formele vânzării bunurilor pentru minori: art. 810, p. 369, D. 1, 2, 4, p. 371.
- Moarte** declararea în faliment a unui comerciant după moarte: art. 707, p. 53 urm.
- Moartea comerciantului** moratoriu după moarte-i: nota 2, p. 428.
- Moartea falitului** bilanț după moartea falitului: art. 729, p. 193, urm.
- Moartea falitului** cerere de reabilitare, după...: art. 830, p. 409.
- Mobile** aplicarea sigiliilor: art. 744, p. 211.
- Mobile** insuficiența prețului lor; creanțe privilegiate; art. 785, p. 298, urm.
- Mobile** necesare falitului: art. 745, p. 213 urm.
- Mobile** parafernale dotale, contract dotal: art. 793, p. 316—320.
- Mobile** prețul lor neplătit; privilegiu: nota 3, p. 295.
- Mobile** privilegii generale: nota 1, p. 291; privilegii speciale: nota 3, p. 293,

- Mobile vânzarea lor : art. 808, 809, p. 364—368.
 Mobilele falitului privilegiu asupra lor : art. 783, p. 287.
 Mobilier dotal parafernala : D. 2, p. 318.
 Moratoriu apel contra sentinței date în materie de moratoriu : J. 4, p. 594, J. 8, p. 595.
 Moratoriu atribuire de activ, facilitarea atribuirii; simulare de da-torii; creditori fictivi : art. 879, p. 558.
 Moratoriu diferență între cele două specii de moratoriu : D. 1, p. 443.
 Moratoriu fixarea datei încetării plăților : J. 8, p. 141.
 Moratoriu al doilea moratoriu : art. 843, p. 451—454.
 Moratoriu cererea și procedura lui : art. 834—844, p. 428—454, pro-nunțarea sentinței : J. 17, p. 449.
 Moratoriu efectele acordării lui : art. 839, p. 436, nota p. 438.
 Moratoriu înainte de faliment : art. 842, p. 442—451, J. 3, p. 436. J. 5, p. 437, condițiuni : art. 834, nota 1, p. 449.
 Moratoriu învoială între creditori și falit : art. 840, p. 438.
 Moratoriu suspendarea urmării bunurilor falitului în timpul mora-toriului : art. 839, p. 436.
 Moratoriu nu e un obstacol compensațiunii legale : J. 6, p. 449.
 Moratoriu respingerea cererei de moratoriu; verificarea creanțelor : art. 841, p. 439.
 Moratoriu obstacol pentru bancrute : J. 18, p. 93. ✓
 Moșteniri deschise în favoarea falitului, inscripțiuni pentru sultă : D. 5, p. 187.
 Moștenitorii falitului prezența lor la inventar : art. 753 D. 1—4, p. 282 urm.
 Moștenitorii falitului nu pot încheia concordat cu creditorii : J. 7, p. 466.
 Moștenitori declararea lor în faliment : J. 72, p. 18.
 „   dacă pot cere declararea în stare de faliment a lui de cujus : D. 6, p. 53.
 Moștenitori dacă pot face opoziție la declararea în faliment : D. 10, p. 70, J. 27, p. 76.
 Moștenitorii falitului, dreptul de a cere reabilitarea falitului după moartea lui : art. 830, p. 409.
 Moștenitorii soției falitului, votarea concordatului : nota 2, p. 476.
 Morar declararea lui în faliment : J. 62, p. 17.
 Motivarea cererei de opoziție la omologarea concordatului : art. 854, p. 493, D. 1, p. 493, J. 1, 3, p. 494, J. 5, 7, p. 495, J. 11 15, p. 496, J. 11, J. 15, p. 496.
 Motive de interes public la respingerea omologării concordatului : J. 2, p. 484, J. 5, p. 485.
 Motive juste la vânzare : art. 808, p. 364, D. 2, p. 367.
 Motive noi opoziție la omologarea concordatului : J. 1, 3, p. 496.
 Muciană prezumpție; bunurile femeiei : art. 792, p. 313—316, plăți făcute de soție : art. 797, p. 332—334.
 Muzicanți de orchestră; teatru, salariu, privilegiu : J. 15, p. 297.

N

- Natura creanțelor civilă ori comercială:** D. 1, p. 186.
- Nedeclararea datoriilor revocarea moratorului:** art. 841, p. 439 urm.
- Neexecutarea concordatului bancrută simplă:** art. 853, p. 486.
 proba cu martori: J. 19, p. 521.
- Neglijența sindicului dreptul creditorilor a interveni:** D. 18, p. 107
 dreptul falitului: J. 30, p. 116, J. 31—33, p. 117.
- Neglijență prepus, bancrută frauduloasă:** D. 1, p. 571.
- Neprezentarea falitului înaintea judecătorului sindic, bancrută simplă:** art. 877, p. 553.
- Neurmărire ordonanță de neurmărire la bancruta frauduloasă, lucru judecat la omologarea concordatului:** J. 2, p. 484.
- Noroc operațiuni de noroc:** D. 2, p. 545, J. 16, p. 560.
- Notificarea cererilor tardive de verificare:** D. 2, p. 278.
 ordonanței de convocarea creditorilor la moratoriu: art. 235, p. 428.
- Notificarea cererei de opoziție la omologarea concordatului:** art. 854, p. 493.
- Notificarea unei cesiuni în ziua falimentului:** D. 9, p. 104.
- Novățione cererea de verificarea creanțelor, admiterea lor:** J. 20, 21, p. 266.
- Novățione la concordat:** D. 1, p. 470, D. 2, p. 503, J. 19, p. 507, J. 4, p. 526, J. 3, p. 596.
- Novăționea rezilierii concordatului:** J. 20, p. 521.
 notificarea de creanțe: J. 2, p. 526.
- Notificarea ordonanței de convocarea creditorilor la concordat:** art. 846, p. 463 urm.
- Nulitatea actelor încheiate de falit:** J. 15, 16, p. 113, 114, J. 23, p. 115; cui profită acele nulități: J. 8, p. 164, J. 20, p. 183.
- Nulitatea concordatului acțiunea de nulitate de către falit:** J. 5, p. 498.
 convențiilor: art. 888, p. 585 urm.
- plăților și operațiunile după faliment:** art. 724, p. 147, D. 1—16, J. 1—21, p. 14—58.
- Numele și pronumele falitului, tablou:** art. 715, p. 96.
- Numerică majoritatea în număr a creditorilor:** art. 848, p. 469 urm.

O

- Oamenii de serviciu privilegiul lor pentru salariu:** D. 1, p. 289.
- Obiecte enumerarea lor, enunțativă, sigillii:** D. 4, 5, p. 212.
 punerea sigiliilor: J. 1, 2, p. 213.
 de subsistență, privilegiu: nota 2, p. 291.
 supuse transacțiunii, valoarea lor: art. 807, p. 360.
 vânzarea lor: art. 746, p. 214.
- Obligat ultim obligat pentru restituire:** art. 728, p. 189, D. 1—2, J. 1, 2, p. 189—193.
- Obligațiuni alternative art. 726, D. 17, p. 174.**
 din concordat, neexecutarea lor, bancrută: art. 877, p. 553.

- Obligațiuni ilicite încheiate de falit:** J. 22, p. 115.
 „ la purtător, soc. com., faliment: art. 871, p. 537.
- Obligativitatea concordatului:** D. 3, p. 504, J. 2, 504, J. 7, 8, p. 505, J. 9, 10, p. 506, J. 21—23, p. 507.
- Oficiu declararea falimentului din oficiu:** art. 705; derogare: D. 1, p. 44, J. 5, p. 45, J. 6, p. 46.
- Omisiune în registre, bancrută:** J. 4, p. 565.
- Omologarea concordatului amical sau de unanimitate:** art. 845, p. 455, D. 4, p. 457, D. 5, p. 458, J. 7, 8, p. 461 nota 1, p. 462; judiciar: art. 852, D. 1, p. 484, J. 1, p. 484, J. 5, p. 485, art. 854, p. 493.
- Omologarea învoei dintre falit și creditorii săi:** art. 840, p. 439, J. 1, p. 440.
- Omologarea concordatului efectele omologărei:** art. 859, p. 503.
 „ tranzacțiunei: art. 807, p. 360.
 „ vânzării mobilelor: art. 808, 809, p. 364 urm.
- Oneros acte cu titlu oneros, contra prestațiunei, acțiune pauliană:** D. 6, p. 161.
- Onerar custode:** art. 700, p. 27.
- Operațiuni imprudente bancrută:** art. 876, p. 543 urm.
- Operațiuni nule:** art. 724, p. 147 urm.
- Operațiunile falimentului, încetarea lor:** art. 832, p. 418.
 „ redeschiderea, rezilierea concordat.: art. 863, p. 596.
- Opoziție** contra admiterei de creanțe: art. 774, p. 268 urm., J. 5, 7, 8, p. 273.
- Opoziție** contra sentinței de anularea concordatului: D. 3, p. 514.
 „ în apel la omologarea concordatului: art. 856, p. 498.
 „ contra sentinței de arestarea falitului: D. 3, p. 79.
 „ la continuarea comerțului: D. 3, p. 356.
 „ creditorii falitului: J. 26, p. 76.
 „ la omologarea concordatului: J. 10, p. 471, art. 854, p. 492 urm., D. 2, p. 494, J. 8, p. 495, J. 10, 12, p. 496, J. 22, p. 497, D. 56, p. 499.
- Opoziție** la data încetării plăților: D. 4, p. 143.
 „ la declararea în stare de faliment: art. 711: D. 5, p. 69.
 „ diferență între opoziții și contestații: D. 1, p. 143.
 „ drept de... art. 944, p. 593, J. 9 și 11, p. 595.
 „ efectele sentinței date asupra opoziției: D. 6, p. 62, D. 12, p. 70, D. 14, p. 71.
- Opoziții** moștenitorii falitului: D. 10, p. 70, J. 20, p. 75, J. 27, p. 76
 „ la ordonanța judecătorului sindic: J. 18, p. 265.
 „ primirea ei în timpul moratoriului: J. 1, p. 436.
 „ procurator ad negotia: D. 9, p. 70, J. 21, p. 76.
 „ la revendicare: J. 3, p. 392.
 „ revocarea stărei de faliment: D. 15, p. 71, D. 16, p. 72, J. 9, p. 73, J. 12, 13, p. 74, J. 17, p. 75.
- Opoziție** ridicarea stărei de faliment: D. 1, p. 67.
 „ la aplicarea sigiliilor: J. 1, 3, p. 213.

- Opoziție** tardivă la verificare: art. 780, p. 276, D. 1, p. 277, D. 3, p. 278, D. 5, 6, p. 279.
- „ termen de opoziții: D. 13, p. 71.
- „ la sentința de încetarea operațiunilor falimentului: D. 1, p. 419.
- „ la sentința de revocarea încetării operațiunilor falimentului: D. 4, p. 420.
- Opoziție** mandatar ad lites: J. 22, p. 76.
- Opunere** la reabilitare, creditorii neindestulați: art. 828, p. 408, timbru nota 2, p. 417.
- Ordine publică**, motive de ordine publică, respingerea omologării concordatului: J. 5, p. 485, J. 1, 3, p. 494, J. 5, 7, p. 495.
- Ordinul** de aplicarea sigiliilor, art. 743, p. 211 urm.
- Ordonanța** de convocarea creditorilor la concordat: art. 846, p. 463 urm.
- „ judecătorului sindic la revendicare: art. 817, p. 390.
- „ judecătorului sindic la verificare: J. 18, p. 265.
- „ de neurmărire, lucru judecat, bancrută: J. 2, p. 484.
- „ prezidențială, declararea în faliment: J. 2, p. 32.
- „ tribunalului, stat de repartiție; art. 820, p. 395.

P

- Păduri** cumpărător de păduri: declararea în faliment: J. 65, p. 17; vânzare de lemne; revendicare: J. 3, 4, p. 383.
- Parafarea registrelor**: art. 747, p. 215; D. 1, p. 544.
- Parafernale** bunuri imobile sau mobile ale femeiei falitului: art. 791—797, p. 305—337.
- Părăsirea domiciliului**: art. 716, D. 1—3, p. 98.
- Părintții** creditorii ai falitului, votarea concordatului: J. 25, p. 474.
- Partaj** creanță divizată prin... votarea concordatului: J. 21, p. 472.
- „ ipoteca soției: D. 5, p. 328.
- Partaj** de succesiune perioada suspectă: D. 9, p. 170.
- Parte civilă** J. 15, p. 93; J. 39, p. 118; J. 49, p. 120.
- Participarea creditorilor** anteriori rezilierii concordatului: art. 865, p. 524.
- Participarea creditorului comun** în falimentele coobligaților: art. 798, D. 2, p. 336, J. 1, 2, p. 337.
- Participație** asociațiunile în... faliment: J. 3, p. 529, J. 2, p. 536.
- Particulari** creditorii... ai soților în societățile comerciale: J. 2, p. 531, art. 870, p. 536, J. 2, p. 536, J. 3, p. 537.
- Pasiv** exagerarea lui; anularea concordatului: art. 862, p. 513.
- „ obligațiuni la purtător, admiterea lor în raport cu valoarea de emisiune: art. 871, p. 537.
- Pasiv** stingerea pasivului în moratoriu: art. 838, p. 435.
- „ superior activului; neacordarea moratoriuului: J. 12, p. 448.
- Patrimoniul** în cererea de separare de patrimoniul, cine trebuie chemat, în caz de falimentul soțului: J. 37, p. 118.
- Patrimoniul societăților** în nume colectiv sau comandită; declararea falimentului: art. 867, p. 530.
- Patrimoniul soților faliti** în soc. în nume colectiv sau comandită: art. 867, p. 530.
- Pauliană** acțiune pauliană: J. 14, p. 38, art. 725, D. 1—7, J. 1—10,

- p. 159—164, J. 22, 23, p. 266, J. 24, p. 267; pentru anularea unui concordat: J. 2, p. 498.
- Pedepse bancrută simplă:** art. 881, p. 567, bancrută frauduloasă: art. 882, p. 569.
- Pensia alimentară a soției în timpul divorțului:** J. 34, p. 117.
- Pepinerist declararea lui în faliment:** J. 57, p. 16.
- Perimarea în timpul moratorului:** J. 1, p. 437.
- Persoane morale asociație în participație:** J. 29, p. 267.
- Persoane retribuite în faliment:** art. 761, p. 237.
- Persoanele cari pot face opoziție la sentința de declararea falimentului:** D. 5, p. 69.
- Personale acțiuni:** D. 15, 16, p. 106, J. 19, p. 114, J. 36, 40, p. 118, J. 9, 10, p. 422.
- Personale cheltuieli... ale falitului; bancrută simplă:** art. 876, p. 543, cheltuieli excesive: J. 18, p. 551.
- Pîrît falit concordatar:** J. 9, p. 510.
- Plăpumar declararea în faliment:** J. 69, p. 18.
- Plata spre a da loc la bancrută simplă; condițiuni: prejudiciul și efectuarea posterioară încetării plăților:** J. 30, p. 552.
- Plata cotei concordatate, titlu:** J. 9, p. 400.
- Plata integrală a creanțelor; reabilitare:** J. 10—12, p. 416.
- Plată înțelesul cuvîntului plată:** D. 9, p. 152.
- Plată în rate; nulități:** J. 18, p. 158.
- Plata sumelor convenite creditorilor; art. 820, p. 395, prezintarea titlului:** art. 823, p. 396, J. 1—10, nota 1—3, p. 398—403.
- Plăți condamnare judecătorească; prezumpție de fraudă:** D. 3, p. 168
- Plăți făcute de falit; nulitatea lor:** art. 725, D. 1—7, J. 1—10 p. 159—164.
- Plăți făcute falitului în perioada suspectă:** D. 10, p. 170, faliment; bancrută simplă: art. 876, p. 543.
- Plăți făcute de femeia falitului:** art. 797, p. 332.
- Plăți încetarea de plăți; dacă poate rezultă din o cerere de moratoriu:** J. 6, p. 447, J. 7 și 8 p. 448.
- Plăți nule:** art. 724 p. 147, D. 1—16, J. 1—21 p. 147—158.
- „ **parțiale:** J. 3 p. 124; debitori coobligati: art. 799—802 p. 339—349; falitul fiind în încetare de plăți; bancrută simplă: D. 2 p. 546.
- Plăți cu titlu oneros după încetarea plăților; nulitatea lor:** art. 726, D. 1—24, J. 1—41, p. 164—185.
- Pompieri la teatru, salariu, privilegiu:** J. 15 p. 297.
- Popriri în timpul moratorului:** J. 2, p. 437.
- Portărei; notificarea ordonanței de convocarea creditorilor pentru concordat judiciar prin portărei** D. 2 p. 464, J. 1, 5 p. 465, J. 10 p. 466.
- Portărei: tablou de proteste:** art. 706 p. ....
- Porțiunea rezervată creditorilor neverificați definitiv:** art. 822 p. 396, nota 2, p. 403.
- Posesiunea, proba posesiunii; titluri de credit:** art. 794 p. 321.
- „ **lucrurilor revendicate;** D. 3, p. 385, J. 10—14, p. 384.

- Predarea lucrurilor revendicate; sindic:** art. 816, p. 387, J. 7, p. 388, J. 8, 9, p. 389.
- Preferință bunuri dotale; J. 1, p. 329.**
 „ cheltueli falimentare: D. 1, p. 201, J. 1—16, p. 203—207.
- Prejudiciale chestiuni prejudiciale; D. 3, 4, p. 86, D. 9, p. 89, J. 1, p. 89, J. 13, p. 92; în judecata opoziției la omolog. concord.: J. 1, p. 500.**
- Preluări convenționale J. 1, p. 124.**
- Prescripția acțiunilor în materie de faliment; art. 945, 946, p. 595, J. 1, p. 595, J. 1, p. 595, J. 2—6 p. 596.**
- Prescripția acțiunii penale bancrută simplă; neținerea registrelor: J. 11, p. 549, J. 3, p. 582.**
- Prescripția conturilor greferilor și sindicului; art. 951, p. 597.**
 „ pretențiunilor mijlocitorilor: art. 952, p. 597.
- Prepuși declararea lor în faliment: D. 2, p. 2, bancrută frauduloasă art. 883, p. 571, D. 1, p. 571, D. 2, 3, p. 572.**
- Prescripții prin declararea în faliment; J. 20 p. 266.**
- Prețeluirea obiectelor de vîndut: art. 746 p. 214.**
- Preț redus înstrăinarea de mărfuri cu....., frustrare, bancrută frauduloasă: art. 880, p. 559 urm.**
- Prețuirea din actul dotal, dacă face sau nu vînzare; nota p. 318.**
- Prețul mărfurilor vîndute, revendicarea lui: art. 813 p. 376, D. 5, p. 378, J. 1, 2, p. 379.**
- Prețul mărfurilor vîndute, revendicarea lui la masa falimentului de către vînzător; art. 815, p. 387 urm. art. 818, p. 391.**
- Prezența creditorilor la inventar, art. 751, D. 4 p. 219 urm.**
 „ la verificare: J. 27, p. 267.
- „ moștenitorilor la inventar, art. 753, D. 1—4, p. 222, urm.**
- Prezidarea adunării creditorilor pentru concordat; sindic: art. 847, p. 467. Nota 3, p. 468.**
- Prezintarea falitului în adunarea pentru concordat: art. 847, p. 466.**
- Prezintarea titlului la plata sumelor cuvenite creditorilor: art. 823 p. 396.**
- Prezumptiune; bunuri dobîndite de femeie, art. 792, p. 313.**
- Prezumptiune muciană plata datoriilor falitului făcute de femeie; art. 797, p. 332—334.**
- Prezumptiune nulitatea actelor după încetarea plăților și în cele 10 zile anterioare declarării: art. 726, D. 1—25, J. 1—41 p. 164—185.**
- Prezumptiunea de solidaritate, între falit și garant; la concordat: J. 12, p. 492.**
- Privilegiați creditorii convocarea pentru moratoriu: nota 2, p. 433; pentru concordatul judiciar: D. 1, p. 464; efectele concordatului față de ei: J. 4, p. 505, J. 10, 15, p. 506, J. 24, p. 507.**
- Privilegiați creditorii drepturile lor la deliberarea falimentului: art. 781, p. 281.**
- Privilegeați creditorii neîndestulați: D. 6, p. 123, art. 785, J. 1—4, p. 298.**

- Privilegiați, creditori** . . . ; opoziție la omologarea concordatului : J. 22—24 p. 497.
- „ **creditori** . . . ; verificarea creanțelor : D. 2 p. 250 ; J. 4—7, 10 p. 252, J. 11—14 p. 253.
- „ **creditori** ; vânzarea bunurilor imobile ale falitului : art. 811 p. 370 ; J. 3, p. 371.
- „ **creditori** ; votarea concordatului : J. 16 p. 472 art. 850, p. 478.
- Privilegii generale asupra averii falitului** : nota 1, p. 290, nota 2, p. 291.
- „ înscrise în ziua sentinței declarative de faliment : D. 5, p. 187
- „ obiecte de subzistență : nota 2, p. 292.
- „ pentru semințe, cheltuieli pentru recolte și instrumente de exploatare : nota 3, p. 294.
- „ strictă interpretare : D. 3, p. 289, nota 1, p. 290.
- „ cheltuielile de ad-ție față de creanța ipotecară : J. 4, p. 399.
- „ cheltuieli făcute de un creditor pentru declararea falimentului debitorului său. J. 5, p. 399.
- Privilegiu contestarea lui** ; art. 777, p. 273.
- „ asupra mobilelor falimentului ; art. 783, p. 287.
- „ ce creditorii masei credale au asupra sumelor falimentului. J. 6, p. 399.
- Privilegiu locatorului** J. 1, p. 132, J. 2, p. 133.
- Privilegiul pretului mașinilor de importanță valoare** : art. 783, p. 288, D. 2, p. 289.
- Privilegiul salariului lucrătorilor, băeților din prăvălie, comișilor** : art. 783 p. 288.
- Probă sindic, relațiunea către adunarea creditorilor, probă în justiție** : J. 6, p. 468.
- Probe anularea actelor în perioada suspectă** : D. 13, p. 173, D. 20, p. 175, J. 7—9, p. 181.
- „ bunurile femeiei falitului : J. 4—7, p. 320.
- „ neexecutarea concordatului : proba testimonială : J. 19, p. 521.
- „ martori ; creditori desinteresați la votarea concordatului : J. 8, p. 471.
- „ acordarea moratorului : J. 12, p. 425.
- „ stabilirea simulațiunii la concordat : J. 4, p. 447.
- „ stipularea de avantaje : J. 2, p. 582.
- „ la verificare : J. 11—13, p. 264.
- Procedura falimentului închiderea ei** : art. 825, p. 403.
- „ redeschiderea ei ; art. 825, p. 404.
- Procedură formalități de procedură la inventariare** : art. 751, p. 218 ; la rezilierea sau anularea concordatului : art. 864, p. 523.
- „ în materie de faliment : art. 151, pr. c., J. 8, p. 73.
- Procedura penală independența procedurii penale de cea comercială** : art. 714, 875 p. 80 urm.
- Procente la verificare** : D. 2. p. 122.

- Proces verbal** declarațiunile făcute în condițiunile art. 851 cod. com. intră în clasa actelor autentice: J. 9, p. 482.
- Proces verbal** deliberarea creditorilor pentru concordat; ce trebuie să cuprindă? art. 847, p. 467, nota 3, p. 469.
- Proces verbal** întrunirea creditorilor: art. 939, p. 591.
- ” ” la moratoriu; adunarea creditorilor; art. 836 p. 429.
- ” ” de verificare ce trebuie să cuprindă? art. 772 p. 255.
- ” ” de verificare; forța lui probantă; J. 19 p. 266.
- ” ” de verificare, lucru judecat: D. 1, 2 p. 256, J. 16, p. 265.
- Procurator** dacă falitul poate cere declararea sa în stare de faliment prin procurator: J. 5, p. 41.
- ” **ad negotia** drept de opoziție; D. 9 p. 70.
- ” votarea concordatului: J. 3, p. 467; J. 10 p. 468; J. 11 p. 471; J. 12, 16, 17 p. 472; J. 18, 19, 22, p. 473.
- Procuror** comunicarea sentinței declarative de faliment: art. 712 p. 76; de moratoriu: art. 842 p. 442, D. 2, p. 444.
- ” declararea minorilor în faliment, constituirea tribunalului: J. 73, p. 19, J. 20, p. 115.
- ” nu poate cere declararea în faliment: D. 3, p. 32.
- Pronunțarea sentinței** pentru acordarea moratorului: J. 17, p. 449.
- Proprietar** de imobile: declararea lui în faliment: J. 60, p. 17.
- ” privilegiul pentru chirie art. 783, p. 288, Nota 3, p. 293; J. 2, p. 295, J. 11, p. 296.
- Proprietate** strămutarea ei; revendicare: D. 1, p. 381, J. 21, 22, p. 386.
- Propunere** de concordat, suspendarea actelor întreprinse pentru lichidarea falim.: art. 846, p. 463.
- Propuneri** mai multe.... de concordat: J. 3, p. 465, J. 11 p. 466 J. 3 p. 481.
- Prorogare** D. 8 p. 36; prorogarea termenului de declararea creanțelor: art. 779 p. 275; prorogarea termenului pentru cererea de moratoriu: J. 4, p. 426.
- Prospect sumar** de administrarea sindicului: art. 765 p. 242.
- Protest** încetarea plăților: D. 7 p. 22 J. 9 p. 25.
- ” publicarea în mod greșit în ziare: J. 1. p. 48.
- Proveniența** banilor femeii falitului: art. 793 p. 316, D. 318, J. 1, 3 p. 319.
- Publicațiuni** convocarea creditorilor pentru concordat prin publicațiuni: art. 846 p. 463, D. 2 p. 464, J. 1, 5 p. 466, J. 10 p. 466.
- Publicarea** cererei de reabilitare: art. 227, p. 407.
- ” **sentințelor** în materie de faliment: art. 943 p. 592.
- Purtător** obligația la ... societăți comerciale, faliment: art. 871 p. 537.
- ” titluri la ... revendicarea lor: art. 713 p. 376.
- ” **ultim** ... creanțe la concordat: D. 1 p. 469.

R

- Rapoarte la Cameră și Senat** la votarea legii falimentelor p. 599 urm.
- Raportul sindicului** la starea falimentului: art. 766 p. 243 urm.
- Rate plăți făcute de falit în rate, nulități:** J. 18 p. 158.
- Ratiunea prezumpțiunii existenței actelor frauduloase:** D. 2 p. 166.
- Reabilitare** J. 10 p. 73, J. 12 p. 74; cereri de reabilitare: art. 826—831 p. 407—417; falit reabilitat din nou în faliment dacă poate obține concordat: J. 6 p. 490
- Recepise eliberate de un magazin general, în perioada suspectă:** J. 40, p. 185.
- Rechemarea judecătorului sindic în caz de redeschiderea operațiunilor falimentului:** art. 825, p. 404, J. 1, p. 405.
- Reclamant falit concordatar** J. 9, p. 510.
- Recolte cheltuelile făcute pentru recolte, privilegiu;** art. 783 nota 3, p. 294.
- Rectificarea bilanțului de sindic** art. 755, p. 227 urm.
- Recunoașterea unei datorii de către falit, prezumpție de fraudă:** D. 6, p. 169.
- Recurs contra sentinței declarative de faliment,** J. 2, p. 73, J. 17, p. 75, J. 2, p. 593.
- Recurs moratoriu; recurs contra încheierii de constatarea indepl., oblig.** J. 2, p. 432, J. 1, p. 446.
- Recurs contra sentințelor date cu privire la contestațiile contra cererilor de revindicare:** J. 1, p. 392.
- Recurs contra vânzării imobilelor sau mobilelor falitului:** J. 4, p. 351, J. 5, p. 371.
- Recuzarea sindicului:** art. 736, p. 198.
- Redeschiderea operațiunilor falimentului prin rezilierea concordatului:** art. 863, p. 516, J. 2, p. 524.
- Redeschiderea procedurii falimentului** art. 825, p. 404, urm., punere la concordat: J. 3, p. 465.
- Reducțiunea făcută prin concordat; caracterul său juridic:** D. 1, p. 503.
- Refuz de plată cambii, bună credință:** D. 10, p. 22.
- Registre aplicarea sigiliilor:** art. 744, p. 211, art. 747, p. 215. D. 1, p. 216.
- ” bancrută simplă: art. 876, p. 543, neparafarea și nevizarea lor; D. 1, p. 544, J. 3, p. 548, adaogiri printre rinduri: J. 2, p. 548; neregulat ținute: J. 5, 7—24 p. 549—552, art. 876 p. 553, J. 14, p. 566, neconservarea lor: J. 9, p. 566.
- ” examinarea lor, art. 757 p. 229.
- ” falsificarea lor, bancrută frauduloasă: art. 880, p. 559, D. 1, p. 561, D. 3, p. 565.
- ” moratoriu, prezentarea lor, art. 834, p. 423, nota 1, p. 426, J. 2, p. 453, formalitățile legii timbrului, scutire: art. 844, p. 454.

- Registre neconservarea lor timp de 10 ani, bancrută simplă : J. 9, p. 556.
- » obligatorii pentru stabilimentele secundare. J. 13, p. 550, pentru soți în societățile în nume colectiv sau în comandită : J. 8, p. 556.
- » omisiuni făcute în ele, bancrută ; J. 4, p. 565.
- » plata cambiilor, proba cu registre. J. 8, p. 25
- » remiterea lor, în caz de fals, art. 747, p. 215.
- » sustragerea lor, D. 1, p. 561, J. 7, p. 566.
- Registre la verificare J. 19, 20, p. 254, J. 12, p. 265.
- Registrele societăților proba achizițiunii și înstrăinării titlurilor de credit : art. 794, p. 321.
- Regres acțiune de... : art. 728, D. 1, 2, J. 1, 2, p. 184—193.
- » pentru dividendele plătite de falimentele coobligăților : art. 799, p. 339 urm.
- Regulamentul sindicatului p. 207—209.
- Regulare de competență : J. 8, p. 37.
- Regule speciale la acordarea moratorului : art. 838, p. 435.
- Reînnoirile de inscripții ipotecare : art. 727, D. 2, p. 186, J. 3 și 6, p. 188.
- Reintegrarea bunurilor distrase : art. 888, p. 584.
- Reintegrarea creditorilor în exercițiul drepturilor lor : art. 832, p. 419.
- Relațiunea judecătorului sindic către adunarea creditorilor : art. 847, p. 467 urm.
- Relațiunile judecătorului sindic date tribunalului : art. 942, p. 591.
- Reluarea bunurilor dotale și parafernale ale soției falitului : art. 790—797, p. 305—334.
- Remiterea bunurilor falitului de către judecătorul sindic : art. 860, p. 508.
- Remiterea datoriei obținută prin concordat, donațiune : J. 12, p. 472, efectele omologărei : D. 1, p. 503.
- Rentă viageră efectele concordatului : J. 21, p. 507.
- Renunțarea creditorilor la privilegiu, gaj sau ipotecă în vederea concordatului : art. 850, p. 478.
- Renunțarea expresă a creditorilor privilegiați în vederea concordatului : art. 850, p. 478, J. 1 p. 479.
- Renunțarea la succesiune falit : D. 5, p. 102.
- Renunțarea tacită a creditorilor privilegiați, gagiști sau ipotecari, în vederea concordatului : art. 850, p. 478, J. 1, p. 479.
- Repartițiune închiderea operațiunilor falimentului : art. 825, p. 403 urm., redeschiderea falimentului : art. 825, p. 404, nota p. 405.
- Repartițiunea prețului mobilelor concurența privilegiăților : art. 786—789, p. 300—304.
- Repartițiunea sumelor aparținând falimentului : art. 819 urm. p. 394—403.
- Reprezentarea creditorilor în adunarea pentru concordat : art. 847 urm., J. 3, p. 467, J. 10, p. 468, D. 2, p. 470.
- Reprezentarea falitului : art. 717, D. 1—23, J. 1—53, p. 99—121

- în adunările creditorilor pentru concordat: art. 847, p. 466, J. 3, p. 467, J. 8, p. 468.
- Repunerea în stare de faliment** prin rezilierea concordatului: art. 863, p. 416 urm.
- Respingerea cererii de declararea în faliment** nu e impediment a se face altă cerere: D. 7, p. 43.
- Respingerea cererii de moratoriu, verificarea creanțelor**: art. 841, p. 439.
- Respingerea omologării concordatului**; interes public, J. 2, p. 484, relațiunea sindicului necomplectă; J. 4, p. 484, art. 855, p. 497.
- Responsabilitatea creditorilor** cari au făcut o invoială cu falitul, după moratoriu: art. 840, p. 439.
- Restituirea dotei** D. 7, J. 2, p. 128; art. 790—797, p. 305—333.
- Restituirea plăților acțiune în...** în perioada suspectă: art. 720, D. 1, 2, J. 1, 2, p. 189—193
- Restituirea sumelor primite de creditorii pe nedrept**: art. 888 p. 584.
- Retențiune dreptul industriașului pentru materia primă**: J. 8, 9, p. 296.
- Retențiune drept de...** la vânzarea mărfurilor: art. 815, p. 387, J. 1, 2, p. 387, J. 3—7, p. 388, J. 8, 9, p. 389.
- Retragerea din comerț declararea falimentului după...** a comerșantului: art. 707, J. 10—12, p. 57, J. 24, p. 58.
- Retragerea lucrului dat în gaj**: art. 782, p. 282, J. 1, 5, p. 287.
- Retroactivitate sentința de acordarea moratoriuului este cu efect retroactiv?** J. 5, p. 432.
- Retroactivitatea legilor concordat**: J. 7, p. 490.
- Revendicare acțiuni în...**, condițiuni de admisibilitate: D. 2, p. 381 J. 21, p. 386, art. 812—818, p. 373—393.
- Revendicare cereri de...**, unde se adresează? art. 817, p. 390.
- Revendicarea mărfurilor efectele concordatului**: J. 6, p. 510.
- Revendicare timbru la cari sunt supuse cererile de revendicare**: nota 2, p. 392.
- Revendicațiunea rimeselor în cambiale, titlurilor de credit, etc.**: art. 812—818, p. 373—393.
- Revinderea mărfurilor revendicate, scrisoare de trăsură**: J. 20 p. 386.
- Revocarea cererii de declarațiunea încetării plăților**: D. 9, p. 40.
- „ falimentului D. 2, p. 411.
- „ sentinței declarative de faliment prin opoziție: D. 15, 16 p. 71 urm., J. 12—15, p. 74 urm., interes moral 27 p. 76.
- Revocarea sentinței de închiderea operațiunilor falim.**: art. 833 p. 419 urm.
- Revocarea stărei de moratoriu** art. 841, p. 439, J. 4, 5, p. 440, D. 4, p. 453.
- Rezervarea porțiunii corespunzătoare creanțelor neverificate încă**: art. 821, p. 395.
- Rezilierea concordatului** art. 863—865, p. 515—526; deosebire între anularea și rezilierea concordatului: D. 1, 2, p. 517,

- nota 2 p. 522; drepturile creditorilor: J. 2 și 4 p. 518; acțiuni privitoare la . . . drept comun: J. 3, p. 518; efectele rezilierii: J. 16, p. 520, J. 1, p. 524, J. 1, 2, p. 525.
- Rezilierea contractului de locațiune:** D. 5, p. 135; la concordat: J. 1, p. 509.
- Rezoluțiunea vânzării art. 815.** p. 387.
- Rezolvatorie condiție . . . , bunuri dotale:** D. 1, p. 326; în concordat: J. 14, p. 472, J. 8, p. 519.
- Ridicarea dreptului falitului de a administra bunurile sale;** art. 717 D. 1—23, J. 1—53, p. 99—121.
- Ridicarea stărei de faliment** D. 2, p. 411, J. 6, 7, p. 415, J. 8, p. 416; prin opoziție: D. 1, J. 9, p. 73.
- Rimesele în cambiale sau alte titluri de credit; revendicarea lor:** art. 812 urm. p. 373 urm., D. 2. p. 374.
- Rogatorii comisie . . . , averea falitului în alte localități:** art. 709, D. 1, p. 64.
- Rolul judecătorului sindic la verificarea creanțelor:** D. 3, p. 258.
- Rude înmormintarea rudelor falitului, cheltueli privilegiate:** nota 2, p. 291.
- Rufele necesare falitului, nu se pun sub sigillii:** art. 745, D. 1, 2, p. 213 urm.

S

- Salariu dreptul personal falitului pentru servicii străine de faliment** D. 17, p. 170.
- Salariul datorit lucrătorilor, băeților din prăvălie, comișilor etc:** art. 783, p. 288, nota 2, p. 292, J. 4, p. 295, J. 6, p. 296.
- Scadența creanțelor neajunse la . . .** art. 778, p. 274.
- Schimb de imobil dotal:** D. 2, p. 310.
- Schimbarea datei încetării plăților obligatorie:** J. 5, p. 146.
- Scrisoare de trăsură vânzarea mărfurilor; revendicare:** J. 21, p. 386.
- Scrisori adresate falitului:** art. 759, p. 232—234.
- Scrisori convocarea creditorilor la moratoriu:** J. 1, p. 432; pentru concordat: D. 2, p. 464, J. 1, 5, p. 465, J. 10, p. 466; a-deziuni la concordat prin . . . : J. 5, p. 481; art. 937, p. 587.
- Sechestre aplicarea lor în timpul moratorului:** J. 3, p. 437.
- Sechestrul asigurarea pentru ridicarea lui se anulează prin faliment:** J. 30, p. 184.
- Sechestrul asupra banilor depuși în faliment:** art. 764, p. 242.
- Secretar la sindicat:** art. 740, 741, p. 207 urm., tablou de creditor: art. 768, 771, p. 247 urm.
- Secretul conținutului scrisorilor și telegramelor:** adresate falitului art. 759, p. 232.
- Ședințe mai multe . . . pentru deliberarea creditorilor:** J. 6, p. 481.
- Sediul soc. com. competență; faliment:** D. 3, p. 528 urm.
- Semințe sume datorite pentru . . . privilegiu:** nota 3, p. 294.

- Semnarea actului de concordat**: art. 848, p. 469, J. 5, p. 471; art. 851, p. 480, J. 6, 7, p. 482, J. 8, p. 491.
- Semnătură privată, acte....**: D. 13, p. 153, J. 1, p. 192; valabilitatea lor: J. 32, p. 184.
- Sentințe declarative de faliment, caracterul lor**: D. 1, p. 32; ce trebuie să cuprindă: art. 708, J. 3, p. 63, executorii provizorii: J. 4, p. 63, fixarea datei încetării plăților: J. 7, p. 141; obținută prin convenția între falit și creditorii: J. 6, p. 180, efectele.... cu privire la redeschiderea falimentului, revocarea lui și la reabilitare: D. 2, p. 411, declararea în fal. a societăților în nume colectiv sau în comandită: art. 867, p. 531.
- Sentințe, afișarea și publicarea lor**: art. 943, p. 592.
- Sentințe**; cari... sunt supuse opoziției sau apelului în materie de faliment: art. 944, p. 593.
- Separarea de bunuri în faliment, contra cui se întentă?**: D. 13, p. 105, D. 14 p. 106, J. 37, p. 118; D. 1, p. 309, J. 2—5, p. 312; regim matrimonial al soților, revendicare: J. 5, p. 320, J. 2, p. 329.
- Sentințele trecute în stare de lucru judecat pot fi atacate prin acțiunea pauliană**: D. 4, p. 160.
- Sentința de acordarea moratorului**; măsuri ce se iau de tribunal: art. 837, p. 430, J. 2, p. 432, pronunțarea ei în ședința publică: J. 17, p. 449.
- Sentință dată asupra reabilitărei**: art. 828, p. 408.
- Sigilii punerea lor**: art. 743, 744. D. 1—6, J. 1—3, p. 210 urm.
- Simulațiune, dovada cu martori**: J. 9, p. 164, J. 4, p. 447; moratoriu, bancrută: art. 879, p. 558.
- Sinalagmatic concordatul contract...**: J. 13, p. 462, J. 9, p. 466, J. 14, p. 472, J. 8, p. 519.
- Sindic acțiunea în nulitatea actelor făcute de falit**: D. 5, p. 150.
- „ amânarea deliberațiilor la o altă adunare: art. 851, p. 480.
- „ administrarea falimentului: art. 730, p. 195; funcțiuni relative la adm. fal.: art. 754 urm. p. 225 urm.
- „ anularea concordatului: art. 862, p. 513.
- „ facerea bilanțului și depunerea lui: art. 755, 756, D. 1, 2, p. 227 urm.
- „ citarea lui în numele masei credale: J. 3, p. 112.
- „ convocarea creditorilor, concordat judiciar: art. 846. p. 463, J. 6, p. 465.
- „ dare de seamă de administrația falim. art. 860, p. 508.
- Sindic depozitar judiciar** art. 752, nota 1, 2, J. 1, 2, p. 221 urm.
- Sindic depunerea banilor**: art. 763, D. 1... p. 241 urm. J. 1, p. 243.
- „ examinarea registrelor: art. 757, p. 229.
- „ exercițiul drepturilor și acțiunilor în faliment: art. 717, D. 1—23, J. 1—53, p. 99—121.
- „ gaj; retragerea sau vânzarea lucrului dat în gaj: art. 782, p. 282.

- Sindic** hotărîre asupra opoziției la sentința declarativă de falim.: D. 2, 3, p. 69, drept de opoziție la sentința decl. de falim.: D. 11, p. 70.
- „ încetarea funcțiunilor prin concordat: art. 860, p. 508.
- „ facerea inventarului: art. 750, 751, D. 1—4, J. 1—3, p. 218 urm.
- „ lichidarea activului: art. 803—818, p. 350—393, nota p. 352.
- „ lista creditorilor privilegiați, formarea ei: art. 784, p. 297.
- „ malversațiuni: art. 885, p. 578.
- „ **măsuri conservatorii**, incasarea creanțelor; luarea inscripțiilor ipotecare: art. 758, D.1, 2, J. 1—4, nota p. 230 urm.
- Sindic** moratoriu, rolul jud. sindic, art. 835, p. 428, nota 1, p. 433.
- Sindic**, **negligența...** drepturile creditorilor: D. 18, p. 107.
- Sindic** notificarea opoziției făcută de creditorii la omolog. concord... art. 854 p. 493.
- „ nulitatea actelor obținute de... valabilă după concordat: D. 7, p. 162.
- Sindic** **obligația de a lucra personal** în afacerile falimentului: art. 761, J. 1, nota p. 237 urm.
- Sindic** predarea mărfurilor, cerute de sindic, plătind prețul: art. 816, p. 387.
- „ prezidarea adunării creditorilor: art. 847, p. 467, J. 6, nota 3, p. 468: art. 938, p. 591.
- „ raport de starea falimentului: art. 766, p. 243 urm. relațiune creditorilor la concordat: art. 847, p. 466, nota 2, p. 468; relațiuni tribunalului: art. 942, p. 591.
- „ recuzarea lui: art. 736, p. 198.
- „ redeschiderea falimentului; chemarea jud. sindic: art. 825, p. 404.
- „ remiterea către falit a bunurilor sale: art. 860, p. 508.
- „ repartiția sumelor aparținînd falimentului: art. 819—824, p. 394—403.
- „ revendicare, competența de a primi cererile de revendicare art. 817, p. 390.
- Sindic** rezervarea sumei cuvenită creditorilor neverificați încă: art. 821, p. 295.
- „ sechestrul judiciar: J. 6, p. 112.
- „ tablou de creditorii la verificarea, examinarea lui: art. 771, p. 249.
- „ tablou general la încetarea însărcinării: art. 767, p. 245.
- „ transacțiuni, jurăminte: art. 807, p. 360—363.
- „ vîrsămintele părților de la soții cu răspundere limitată în în Soc. anonime etc.: art. 872, p. 537, urm.
- „ verificarea creanțelor: art. 772, p. 254 urm., rolul sindicului la verificare: D. 3, p. 258, J. 9, 10, p. 263.
- „ vînzarea bunurilor falitului, supuse stricăciunei: art. 760, p. 204 urm. imobile: art. 810—811, p. 369—372.
- „ vizarea creanțelor: art. 772, p. 256.
- Societate de asigurare** plata în perioada suspectă: J. 36, p. 185.

- Societăți** administratorii unei soc. în adunarea creditorilor: J. 5 p. 467.
- Societăți anonime** faliment: art. 869, J. 1, 2, p. 535... în lichidațiune, concordat: art. 873, p. 538 urm.
- Societăți civile** faliment: D. 1, p. 527.
- Societăți** în comandită și în nume colectiv, declararea în faliment, a soților: J. 6, p. 46, art. 868, p. 531 urm., J. 11—16, p. 534, fixarea datei încetării plăților: J. 11, p. 141, declararea societății în fal. art. 867, p. 530 urm.; concordat...: art. 874, p. 538.
- Societăți comerciale** falimentul lor: art. 866—874, p. 527 urm., aplicarea sigiliilor, D. 1, 2, p. 211.
- Societăți dizolvate** declararea lor în faliment: J. 17, p. 57, J. 33 p. 60.
- Societate de fapt** declararea ei în stare de faliment: J. 72, p. 18.
- Societăți** moratoriu: J. 5, p. 426.
asociațiile în participație, faliment: J. 3, p. 529.
- Socru** dacă poate cere declararea în faliment a ginerului său: D. 2, p. 41.
- Solidaritate**: art. 718 neaplicabil creditorilor solidari; J. 7, p. 125; soți solidari în societățile în nume colectiv sau în comandită: J. 11, p. 534.
- Solidaritate**; creanțe semnate solidar de falit cu alții: J. 30, p. 268, coobligați art. 799, p. 340, art. 800, p. 342; prezumpție de... între falitul concordatar și garantul său: J. 12, p. 492.
- Soț**; drepturile falitului ca soț: J. 19, p. 114, J. 37, p. 118, J. 41, p. 119.
- Soț** într'o societate în nume colectiv; moratoriu, schimbarea caracterului datoriei: J. 1, p. 435; faliment: art. 868, p. 531, urm.; concordat: art. 878, p. 538 urm.; obligațiunea de a ține registre: J. 8, p. 556.
- Soți** cu răspunderea limitată; vărsăminte în soc. anonime: art. 872, p. 537 urm.
- Soția falitului**; bunuri dotale, parafernale în faliment: art. 790—797, p. 305—334; plata datoriilor falitului de soție: art. 797, p. 332—334; votarea concordatului: art. 849, p. 475—478; cumpărări de bunuri pe numele ei: J. 1, p. 569.
- Speciale**; privilegii... mobiliare: nota 3, p. 293.
- Spectacole publice**, continuarea comerțului: D. 3, p. 236.
- Stabiliment comercial**, faliment: D. 2, p. 35, D. 7, p. 36.
- Stabiliment principal**; determinarea lui; chestiune de fapt: D. 1, p. 34, D. 5, 35; obligațiunea ținerii registrelor: J. 13, p. 550.
- Stabilimente comerciale**; mai multe.....; declararea lor în faliment: D. 1, p. 62.
- Starea civilă**; competență: J. 7, p. 37.
- Stare de faliment** încetarea ei: D. 2, p. 411, prin concordat; art. 860, p. 508, J. 2 și 3, p. 509.

- Stat de cheltuielile și administrația falim.: art. 738, p. 200 reșinerea lor din patrimoniul falimentului: art. 739, p. 200.
- Stat, cota statului la falimente art. 969, p. 201, p. 598.
- Stat de repartitie în faliment: art. 820, p. 395, nota 1, p. 401.
- Stat de situație în faliment, jude sindic: art. 819, p. 394 nota 1, p. 401.
- Stingerea datoriei falitului, datio in solutum: D. 12, p. 153; ajutoare date falitului în perioada suspectă: J. 26, p. 184; acordarea moratorului: art. 838, p. 435.
- Străini creditorii....., prelungirea termenului de verificarea creanțelor: art. 769, p. 247, D. 45, p. 251.
- Străini dacă pot fi declarați în stare de faliment: D. 2, p. 2.
- Subachizitor de bună sau rea credință, titlu oneros sau gratuit: J. 7, p. 169.
- Subrogațiune fidejuser: D. 5, p. 123.
- Subscrierea inventarului: art. 751, p. 219.... concordatului: art. 848, p. 469, J. 5, p. 471, art. 851, p. 480, J. 6, 7, p. 482, J. 8, p. 491.
- Subzistență preful obiectelor de.... privilegiu: nota 2, p. 292.
- Sucesiune creanță divizată pe baza succesiunii, votarea concordatului: J. 21, p. 472.
- Sucesiune convenită falitului, ipoteca soției: D. 5, p. 328.
- Sucesiuni bunurile soției: art. 790—797, p. 305—334, J. 6, 7, p. 312.
- Sucesiuni; sultă inscripții luate în averea convenită falitului ca succesiune: D. 5, p. 187.
- Succesor drept de opoziție la sentința declarativă de falim.: J. 20, p. 75.
- Sume majoritatea în.... a creditorilor la acordarea unui concordat: art. 848, p. 469, J. 3, p. 471.
- Supraveghere moratoriu..... patrimoniului falitului: art. 836, p. 429, art. 837, p. 430, D. 2, p. 431, J. 18, p. 449.
- Suspendarea actelor de lichidarea falimentului; propunere de concordat: art. 846, p. 463.
- Suspendarea curgerii dobânzilor: art. 718, p. 121, D. 1, p. 122, J. 1—7, p. 124.
- Suspendarea deciziei asupra aditerii unei creanțe: art. 776 p. 270, D. 3, p. 271.
- Suspendarea executărei provizorie: J. 5, p. 73, J. 10, p. 595.
- Suspendarea falimentului: art. 832, p. 418.
- Suspendarea facerei inventarului: art. 753, p. 223 urm.
- „ omologărei concordatului: J. 1, p. 500.
- „ plăților deosebire între susp. și încetarea plăților: D. 4, p. 21.
- Suspendarea procedurii falim. în caz de moratoriu: D. 1, p. 430, nota 1, p. 433.
- Suspendarea urmărirei, p. chirii: art. 720, p. 130, D. 1, 2, p. 131 D. 3, p. 132, în timpul moratoriului: art. 839, J. 4, p. 436

Suspendarea vânzării: art. 803, p. 350, J. 2, p. 351, art. 804, p. 354, art. 818, p. 391.

Sustragere de activ bancrută frauduloasă: art. 880, J. 12, p. 566.

Sustragerea registrelor bancrută frauduloasă: art. 880, D. 1, p. 561.

T

Tablou afișat de numele și pronumele falșilor: art. 715, p. 96.

„ de creanțele depuse: art. 786, p. 267.

„ de creditorii falimentului: art. 754, p. 226 urm.

„ de proteste: art. 706, nota 1, p. 47 urm.

„ de repartiție: nota 1, p. 401.

„ general de toate operațiunile judecătorului sindic: art. 767, p. 245.

Tablou lunar sindic: art. 765, p. 242.

Tănuire de activ bancrută frauduloasă: art. 880, p. 559, D. 1, p. 561

Tardive creanțe..., verificarea lor: art. 780, p. 275.

Teatru actori, muzicanți, pompieri, privilegiu de salarii: J. 14—16, p. 297.

Telegrame adresate falitului: art. 759, p. 232—234.

Termen de opoziție la omolog. concordatului: art. 854, p. 492, D. 3 p. 494, J. 16, p. 496.

„ de opoziție la sentințele declarative de faliment: D. 13 p. 71.

„ „ „ verificarea după închiderea procesului verbal: art. 774, p. 268.

Termen de propunerea unui concordat: art. 853 p. 486.

„ de propunerea cererii de moratoriu: art. 832 urm. J. 4 p. 426.

„ de verificarea creanțelor; prelungirea lui: art. 769 p. 247.

Terțiu drept de opoziție la sentința declarativă de faliment: D. 3 p. 69.

Testament falitul poate face testament? D. 16, p. 155

Timbru cererea de declarare în faliment: nota p. 33; inventar: art. 751 p. 218; raportul judecătorului sindic: art. 766 nota p. 243; declarațiunea la verificare a creanțelor tardive: art. 780 p. 275; cererea de reabilitare și opunerile la asemenea cereri: nota 2, p. 417; apelul la cererile de reabilitare: nota 3, p. 417; cererile de moratoriu art. 834 p. 423; registrele la moratoriu: art. 844 p. 454; relațiunea sindicului către creditorii: art. 847, nota 2, p. 468; luare inscripțiilor ipotecare de sindic: art. 853 p. 486; cererile de revendicare și opunerile: nota 3, p. 392.

Titlu constitutiv al creanței, prezintarea lui și menționarea plăței pe el: art. 823, p. 396 urm.

Titlu valabil ce se înțelege prin...? J. 2, p. 187.

Titluri de credit proba achizițiunei și înstrăinării: art. 794, p. 321.

„ „ „ ridicarea lor: art. 748, p. 216.

„ descoperiri de... , opoziții la verificarea creanțelor: art. 780, p. 275, J. 4—6, p. 279, J. 7, p. 280.

- Titluri la purtător revendicarea lor** : art. 813, p. 376.
- Toleranță casă de . . . declararea ei în faliment** : J. 34, p. 13.
- Trăgător, tras obligație de restituire în perioada suspectă** : art. 728
D. 1, 2, p. 189—193.
- Transacțiune autorizarea judecătorului sindic** : art. 807, p. 360—361
” **concordatul este o transacțiune?** J. 11, p. 462, J. 9,
p. 471, J. 20, p. 473, J. 10, p. 482, J. 12, p. 492, D. 1,
p. 503.
” **presumpție de fraudă.** D. 6, p. 169, J. 33, 34, p. 184.
- Transcrierea unei vânzări înainte de încetarea plăților** : D. 8, p. 170
- Transcrierea actului de vânzarea mașinilor și creanța respectivă** :
art. 783, p. 288, J. 5, p. 295.
- Tratele emise în perioada suspectă** : J. 38, p. 185.
- Tribunale competență** : J. 2, 3, p. 36.
- Trusou lucruri mobile, act dotal** : D. 2, p. 318.
- Tutela drept personal al falitului pentru uzufruct** : J. 38, p. 118.
- Tutore declararea lui în faliment** : D. 7, p. 4, D. 15, p. 7, J. 9, p. 9
J. 16, p. 10, J. 21, p. 11, J. 46, p. 14.
- Tutorele poate vota concordatul?** J. 20, p. 473, J. 10, p. 482.
- Tutrice continuarea comerțului** : J. 21, p. 11.

U

- Ultim obligat acțiune în anulare sau restituire de plăți** : art. 728, D.
1, 2, J. 1, 2, p. 189—193.
- ” **purtător creanțe în faliment** : art. 719, D. 1, p. 469.
- Unanimitatea creditorilor concordat de . . .**, art. 845, p. 455—462.
- Unilateral concordatul contract unilateral** : J. 13, p. 462, J. 9, p. 466
J. 14, p. 472.
- Urmărirea bunurilor falitului în timpul moratoriului** : art. 839 p. 436.
- Uzufruct dreptul părintelui sau soțului falit** : J. 38, p. 118.

V

- Valabilitatea actelor sub semnătură privată** : D. 13, p. 153.
- Varante emise în perioada suspectă** : J. 41, p. 185.
- Vot favorabil al creditorilor pentru acordarea unui al doilea moratoriu** : art. 843, p. 451—454.
- Votarea concordatului** : art. 848 urm., p. 467 urm.; de creditorii privilegiați etc. : art. 850, p. 478 urm.
- Valoarea de emisiune obligațiunii la purtător** : art. 871, p. 537.
- Valoarea în transacțiuni** : art. 807, p. 360.
- Variațiunile în număr și sumă la concordat** : art. 848, p. 469.
- Vărsăminte în societățile în nume colectiv sau în comandită** : art.
874, p. 538.
- Vărsăminte soți cu răspundere limitată în soc. anonime sau în comandită pe acțiuni** : art. 872, p. 537, J. 1, 2, p. 538.
- Verificarea bilanțului** : art. 755, p. 227 urm.
” **creanțelor** art. 772 urm., art. 780, p. 275 urm.

- Vestmintele** necesare falitului nu se pun sub sigilii: art. 745, D. 1, 2, p. 213.
- Vinzare** anularea ei prin acțiunea pauliană: J. 7, p. 163, art. 725, J. 22, 23, p. 266, J. 24, p. 267.
- Vinzare** datio in solutum: D. 12, p. 153.
- Vinzarea** lucrurilor supuse stricăciunei: art. 760, p. 234 urm.; vinzarea gajului: art. 782, p. 282—287; vinzarea activului falitului: art. 803—811, p. 350—372; amânarea ei: art. 803, p. 350; vinzarea pentru neachitarea creanțelor privilegiate și a cotei statului: art. 860, p. 509.
- Vinzarea** lucrurilor revendicate suspendată: art. 818, p. 391.
- Vinzarea de mașini** transcrierea actului de...: art. 783, p. 289 urm.
- Vinzător** drept de retențiune: art. 815, p. 387, J. 1—9, p. 387—390.

Z

- Ziare** director de ziare declarare în faliment: J. 36, p. 13.
- „ publicarea greșită a unui protest: J. 1, p. 48.
- Zile libere** D. 1, p. 39, J. 2, p. 145.
-

Greșeli de tipar

La pag.	5	rindul	15	a se citi	operațiunilor în loc	de operațiunile
" "	7	"	9	" " "	supus	" " " supuși
" "	16	"	14	col. I, a	se citi devenit	" " " deve
" "	19	"	9	" " "	" " "	odată cu ea toți asociații în loc de odată cu toți asociații
" "	33	"	4	col. II	" " "	cele de a doua în loc de primei.
" "	33	"	9	" II	" " "	Contra Trib. Ilfov etc., Trib. Ilfov etc.
" "	34	"	2	" " "	" " "	însă nu pe timbru de 5 lei în loc de sau însă nu pe...
" "	36	"	26	col. I	" " "	stare în loc de state
" "	38	"	16	" II	" " "	cessarono în loc de cessarone
" "	38	"	26	" II	" " "	dâl fallito în loc de dalf allito
" "	38	"	27	" II	" " "	commercio nello stato în cui în loc de ommercio nello stato în cuic
" "	43	"	9	" " "	" " "	respins în loc de surprins
" "	44	"	19	col. II	" " "	dichiarare în loc de di chiarare
" "	61	"	39	" " "	" " "	il " " " it
" "	62	"	21	col. I	" " "	depuse " " " supuse
" "	71	"	35	" " "	" " "	Alauzet " " " Alauget
" "	82	"	7	col. II	" " "	in questo " " " inquesto
" "	82	"	15	" " "	" " "	după cuvîntul magazini cuv.: ditrafugamento di sottratione
" "	136	"	12	" " "	" " "	avvenimenti în loc de avvenimento
" "	138	"	20	" " "	" " "	Dumitrescu în loc de Dumitriu
" "	139	"	12	col. II	se va	citi favorizeze în loc de favorizare
" "	140	"	36	" II	" " "	judecătorilor de fond în loc de judecătorilor fond
" "	141	"	18	" II	" " "	creditului în loc de creditorului
" "	141	"	45	" II	" " "	colectiv în loc de colectiv
" "	144	"	32	" " "	" " "	în primul loc și apoi, în loc de: în primul și apoi
" "	158	"	29	col. I	" " "	plățile în loc de părțile
" "	188	"	12	" II	" " "	constituind în loc de contituind
" "	199	"	26	" I	" " "	după în loc de du
" "	278	"	ultim	" I	" " "	parține în loc de arține
" "	295	"	19	" I	" " "	creanța în loc de creața
" "	350	"	11	" I	" " "	și încasind după cuvîntul asigurînd
" "	353	"	21	" I	" " "	falitului în loc de falitului
" "	355	"	35	" " "	" " "	comerțului în loc de concordatului
" "	356	"	8	" " "	" " "	cu un cuvînt în loc de ca un cuvînt
" "	359	"	31 și 32	" " "	" " "	nu este susceptibil în loc de nu sunt susceptibile
" "	361	"	41	col. II	" " "	Toulouse în loc de Toalouse
" "	362	"	23	" " "	" " "	initio în loc de imitio
" "	446	"	28	col. I	" " "	prin în loc de pan
" "	457	"	3	ultim	" " "	se poate face cu în loc de se poate face orice
" "	497	"	36	col. II	" " "	sentinței în loc de sentinșei
" "	501	"	3	din urmă	col. I	se va citi garantarea în loc de gerantarea
" "	503	"	3	col. I	se va citi	obligatoriu în loc de obligatoriu
" "	510	"	25	col. II	se va citi	poate fi în loc de pot fi

VERIFICAT
2017

